645

Oprawę wyrestaurował introligator Jan Wyżga w r. 1933.

AA1
14

N. Inw. 301

braxedis rogatu [illegible] ut
pecunia quam sibi donat ... moriens
testamento reliquit ... edificaret
[N]ouatus cum tam [illegible] ...
... et [illegible] multos xpianos
... [illegible] ... occidunt ... ecclesiam
... antoninus [illegible] audiuisset ...
... satellites ... multos ...
... corpora
sca praxedis collegit ... cymi
terio ... cum honore sepeliuit
... sca ... tra ...
... orauit ut dns ...
... mundo tolleret ... oracio
... ad dnm ... pater
... diebus post necem
... migrauit ad dnm ...
... loco ... sepulta
[A]... apls ab antiochia ...
... apollinarem ... rauennam
misit ... dato pastorali baculo cum
... in urbe hospitatus
... filium
... illuminauit ...
... uxorem ... a diuturna
infirmitate sanauit ...
... baptizauit ...
... idolorum cultor ...
... ad templum ...
... deposuerunt ...
... ardentes nudis pedibus stare ...

et ciuitate eicit ... et ut predixerat
pontifices ... qui
... templum ...
... multe ...
... senior ...
... ut ...
... probati ...
... dicit ... tamen ...
... in templo ... rauenna uenit
... templum apollinis ...
... multi ... cum ...
... ut ...
... filium ... illuminauit ...
... dato ... post multa bona
... ad urbem ...
... prope portam ...
... sepultus ...
... septem
diebus ... sermones ...
... pontificatus anno dni
... migrauit ad xpm
[I]oachim ut ... ex ...
... ciuitate nazareth
... hodie ...
leem et bethleem ...
... Erat autem ... iusti ...
... mandatis dni
incedentes ... omnemque substantiam
... diuidebant ...

N. Inv.
301.

[D]omincus filius nobilis ...
... alexandri ...
... et pueros ...
... noluit ...
... flagellari precepit ...
... amare flevit ...
... super eternam ...
... et blandiciis ...
puer autem ... abhorrens
... uocem dabat
... et ...
... in ...
... sed ...
[I]ter ...
... in ...
... puer ...
... et ... mittit ...
... et ... sepultura
[G]eruasius et prothasius ...
... filii sci uitalis
et bte ualerie ...
... nazario ...
... oratorium ...
... puer ...
... cum ...
... ad ...
... nazario ...
... nazarius ...
... et ...

diolamit dixit
... comite ...
... dixerunt ...
...
...
...
...
...
[illegible]
[D]emu ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
[S]ub ...
...
...

... Et ... in ...
... apparuit ... sibi ...
... uisio ...
... ad ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
[R]...
...

[C]um ... filius ... et dyabolus
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
[E]t ...
...
...
...
...
...
...
...
...
[S]ed cum ...
...
...
...
...

collatus et corpora eorum ...
... honorifice ...
[B]arnabas ... leuites ... cyprius
natione unus de septuaginta duobus
... discipulis dni cum paulo apostolo
... et ...
... antyochia predicando ...
... barnabas ... cum iohe ...
... mathei ...
... ponens multos ...
... cum ...
... die
quadam ...
... templo ...
... et ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

[A]...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
[S]...
...
...

...mic nitum
...n inacum
...albam fclum
...nibz honori
...anos 7 anni
...o tcfide su
...cior pnos
...icti. Ita alba
...restituit. Sen
...s ciuitatis ma
...it. In illis
...ii petrus 7 ca
...usq ad loci
...mit i pace
...quiescat.
...ciuitas agi
...i q tpe q dyo
...etaile i cati
...it q fide x 7
...itate necola
...sete grauit
...ruitatone
...riui zplcuit
...cauti opus
...tator getiu
...duci tolo
...ad ytorau di
...Permisc p
...e dapnem
...nos duc sus
...aichus uego
...Simili
...onde en q stop
...q zucnit ad
...pulas suas
...ifu est q uenut

exmagna e bta. &c. | 7 Lauerint
uos. O rex cline zditor firch
ii q3 rcceptor fac nos dcus
te cole innium festa hodie. Dui
qit te dne est datiri hodie i di
uersis doloibz nos exaudi quesu
Flagellis hij afflicti est 7 felle hij
potata est 7 spinis conata est 7 da
inis pforata est. Ipox e nuitis
nos inece ech cetudiis ubi vce
nas 7 vitas o lux bea emcas.
Ro. Petrum. A. Ad eet nobis di
co venabilis 7 q toluci est sibi
salomonis deceastulo ethnie
q oneas vitas adtollite ecli ciuce
oextice eruphatori ditite ihu rex
i celite scuitu i rex cele rex i sigmis
videole q conatu hodie gracium
nuttite ia zxcepm laudabz ceis
Atque pabz ut nos donet vecetlibz
... celi sedibz. exce ce colla.
Deus qui prelia stirpe docte nthia
Omnium dexima adaltar bte
pal. dns tue mdo deccdesto ebu
isti q eisde pdicans clemtor
tue inoru zdolnim ipios i ligni
uolnui zeddpnia: ut eoru ui im
tpe tuor nuus suffiatilz iqaiq3
nia ebs ac unscla addce zsola. q tue nue
... ... Apone re i rete r cau esituras scuas
q pedes epheri conatu i hac die
deceteriis nuthi ... ucite. Anticipat
Ita est q i lege dni est plantati ut
lylui 7 florebut. i cem an dnm
qe. Simiilz. A. Ita est q itimo
re serierut dne 7 zteplerut

post missa vox decelo ito
nuit dicens. Quiescite hoiez
di ut dex q erat p donia.
Porro qnctilz 7 nos i uenien
tibz. ubi dem iz i domo eius
intant qnte d ut i patores
archadi stalz 7 honori sanu
pontifice i noctiag. ad domu
pida vi uenit. eius q3 eius
matri pessimi desidia repit.
7 uult cius suseidebat tamq angeli
volutatz tanta q i manu
hebat accipe iz nequit. Cu
li i patoibz 7 potifici retulit
iz. illi dixerut dfuncto pnnnis
petes sius i recrui tn cuis
uada ercim. da igit nobis
canta ut sciamus q i ea scripta
est. Cu ut pontifex canta dema
nu eius i recepit. fecitq3 ea legere
cora pplo. At eufemianus audi
ens zfbatis obstupuit 7 fes
exeus i tra cecidit. Cuq3 ad
se i reduit. vestimeta sua scid
cepitq3 canos suos euelle
barba the 7 semct ipm discer
pe dicens. Heu me miser q
video te custode senectutis mee
i grabato iacete 7 m i uicete.
Mat vo qi leena i rupes re
the. ita sallis vestibz exiliens
coma dissolta dicens. Date
addiuii ut videa filiu meu
q suxit ubera mea 7 cu venisz
ad corp9 i tribes sup illud
clamabat dicens. Heu me fi
li que nobiscu sic fecisti vi

debas p[at]rez tuu 7 me misera
lacrimates 7 n ondebas te nob
Plorate mecu q adestis. qr .x.
x 7 vij anos eu i domo mea
hui 7 nos cognovi q filius meus eet.
Apost vo eneuit plorans 7 di
cens. Heu i pupillo speculum meu
7 periit lucis mea. Amodo do
lor erit ... finic. pplis si audi
ens la...bili. flebat. Cu ut po
tifex 7 i patores ponerent cor
pus eius sup feretru 7 dixerut in
media ciuitate. 7 mitiatu est
ppplo q i uetus eet ho que tota
ciuitas qrebat. 7 obuiauerut sco
... qs i fines cor9 tangebat cucta
teca sui recipiebat. demoniaci
liberabat. Cu ut i patores vinse
vut copia auri 7 argenti i plate
is spergi. ut the occuparet pc
cuia. i incidit at corps ad eccias
defiri. iz plebs i cheda pecunia.
uisq ad tactu sactissi corpus puuc
uiit. 7 sic cu labore ad teplu sa bo
nifacii pduxerut. 7 tai thaphe
cu exenio 7 argeto 7 lapidibz
pciosis pauit. i qu corpus sactissimu
ponerut de monumeto at eius
odor suauissimus fraglauit. ut cibus
ureret aromatibz plenu. Obiit
at xvi kld augusti anno do
cccc xxvii.
Braxedis deo filia p[ro]ctus.
anna aquilor pet 7 pauli fuit
Nuc hnt lorore stiaz potina
naz. post cuius tusitu iuste viro
ne uerebat ut ea ... cu ut

... augusti se
...nta q dicito
...s Recenlauit
...nites cuida
...i vxor fortu
...meruit se ac
...scatoris qui
...tenect
...t i aqleia fel
...fortuati nuim
... 7 marciano
...ulerut li
... vidua cap
...o pduane tibi
...lco suspedut
... fucti olco
...itibz triutant
...i anoz cu y
...las p re nio
...dios valeri
...unt. 7 sacti
...z codi nullit
... auierut
...int. Canaz
...orpie in si
... attingens
...i dulissi fra
...is inite ex
...

ubi ab aqla missa itiaz fca
entes inuicta est mitti. In
tea filius dyodeciani atemo
ne corrupit. 7 n vultus uciat
se cura e no posse fatet.
Invictus aut vir adducti
7 obsessus abeo atemone libera
t. dyodecianus aut vitu
sactificare nolnite i chbanu
ardente mitti iussit iz cu
illes exulz. lcoui addeus
i pedu mittit. iz di zbute
placaut. Gaude tpe cu
mitte sua circstantia 7 mode
sto i eculeo suspeci. ptortua
uiteca cor rupiut. multq
Astates chorusicatoibz octi
duit. Porro ipu cpentis Ad
ad finnu tylech pangsim
reqiti enc cor tn lucide est in
tchu. Anno dni ducetesimo
octogesimo vij. i spe tolubez
eunor corpa usq ad cru di
ez ab aqlis custodita floreci
Attraz tua deus. Q speciunt
bti anthonii zfessoris tui sol
lepnitas votiua letificet 7
spualibz su mmat auxilus
7 gaudue ...
... deus dne demo... | anthonii ista col... ppont...

... bat. anna pecnio ...
bz erogabat. Caa vg sibi
7 famlie sue usibz i tuabat
Cuq3 sic p anos xx. p lem
zpnugio hierc nequet. voue
rut dno q si eis sobolem
zcedcet ea sruito di mactipa
Cu illis i rei gra cu sicut fiet
his anis i tbz festis p cipuis
n fin feqnetaret. i festo encc
niaz cu zfbulibz suis n fm
ascendit 7 cu cetis altare ac
cedes oblacoz sua offerre vol
it. Cu ut vidnis sacdos exim
dignaco e nimia repulit
dicens. Cui n i freude q p hin
di no auxisti i esfendos ac
cedis. no ei zuictes ut ma
ledc legis obnoxius oblaoes
dno legis offeras.
Joachim igit sic zfusu se
vidnis pnudec domi redic
nohnt. nc sili a zbblibz su
is q h audierat tm obpbu
sustinet. Accedens ei adpas
tores suos abiit. Cuq3 at ali
qntulu uns dni fuisz q da
die ei soli angelus dni cu mag
... claritate ap... ... dcei
...

...
ultor z decl. Et io cu aliquis ut
z claudit ad h fecit ut mira
bilis dniio appareat ut no libi
dis e ep nasat iz diui fore
muneris agnoscat. Prima e ctis
inre im. sara none usq ad ano
nagesimu anu sterilitatis obp
biu ptulit. 7 tn ysaac cui i ep
missa z oim bndicco e dati. Ra
chel nonne diu sterilis fuit 7 tn
yoseph genuit toci? egipti do.
Qnis fortior sapsone. ul sacor
samuele 7 tn hij ab ambe ma
sterilis pperut. Ponc ig it 7
exephis credc dilatos diu zcep
tos 7 sterilcs ptus mabliores ce
solet. Unde anna vxor tua
pariet tibi filia 7 voune nome
eius mariaz. Hec ut vouistis ei
ab infantia dno zsecta 7 sptu sco
mine tue spu sco plena. n fori
secus i te puberes. iz i teplo dni
morabit. neqs sinister aliqd
de ea suspicet. 7 sicut ipsa ex
sterili nascet. ita mirabilr geca
altissi filius gignabit. cuius nome
erit ihc ...
...

liber mgri Andree de Stargardia
nouu testamtu

Magistri Andreæ de Stargardia Nouum testamen scriptum;
Interpretationes vocū Hebraicarū; et Summulæ Psalmorum
Summulæ Prophetarum, et Noui testamenti.

Expositio Tabulæ Consanguinitatis

N. Inv. 301

Prologus in Matheum

Prologus super matheum

Prologus super Matheum Ewangelistam

Incipit argumentum in ewangelium secundum ~~Iohannem~~ matheum

Matheus ex iudea sicut in ordine primus
ponitur. Ita ewangelium primus in iudea scripsit
Cuius vocacio ad deum ex publicanis
actibus fuit duorum in generacione christi principia
presumens vnius cuius prima circumcisio in carne alterius cu-
ius secundum cor electio fuit. ex utrisque enim patribus natus fuit christus.
Sic quaternario numero triformiter posito principium a cre-
dendi fide in electionis tempus porrigens. et ex electione usque
in transmigracionis diem dirigens. atque a transmigracionis die usque ad
christum diffiniens decursam adventus domini ostendit generacionem. et
numero satisfaciens et tempori ut et se quod esset ostenderet. et dei opus
in se monstrans etiam in hiis quorum genus posuit christi operantis a
principio testimonium non negaret. Quorum omnium rerum tempus ordo
numerus disposicio vel racio quod fidei necessarium est deus christus est qui
factus est ex muliere factus sub lege natus ex virgine passus in car-
ne omnia in cruce fixit ut triumphans ea in semetipso resur-
gens in corpore et patris nomen in patribus in filio et filii nomen patri
restituens in filiis sine principio et sine fine ostendens vnum
se cum patre esse quia vnus est. In quo ewangelio utile est deside-
rantibus deum sic prima vel media vel perfecta cognoscere. ut et voca-
cionem apostoli et opus ewangelii et dileccionem dei in carne nascentis
per universa legentes intelligant atque id in eo in quo apprehensi

sunt et apprehendere expetentibus recognoscat. Nobis enim studio
huius argumenti fuit et fidem facte rei tradere et operantis dei
intelligendam diligenter esse dispositionem querentibus non tacere

Explicit argumentum

Item prologus

Matheus cum primo predicasset evangelium in Iudea volens transire — In prologo
ad gentes primus evangelium scripsit hebraice quod fratribus a quibus
ibat ad memoriam dereliquit. Sicut enim necesse fuit ad confirmationem
fidei evangelium predicari sic et contra hereticos scribi. Cum autem plu
res evangelium scripserint quatuor tamen auctoritatem habent testimonii quia per
quatuor mundi partes fidem instruant trinitatis. Et sunt quasi quatuor ro
te in quadriga domini que vehit eum per predicatores evangelii et quatuor huma
num conclusa morte permittunt eorum erat predicatio vivificata.
Unde et aliorum evangelia deciderunt nec recepta sunt, quia dominus volebat
prefinitum numerum tassari per virtutem sacramenti, designantur etiam evangeliste
quatuor figuris, que non sunt deceptorie sed iocundi misteriis conspice.
Matheus in homine intelligitur, quia circa humanitatem principaliter immoratur.
Marcus in leone quia agit de resurrectione. Lucas in vitulo quia agit
de sacerdotio. Johannes in aquila scribit sacramenta divinitatis
Cristi vero quem describunt homo fuit de virgine natus, vitulus
in ymolacione, leo in resurrectione, aquila in ascensione. Vel in
homine humanitas. In vitulo sacerdocium. In leone regnum. In
aquila exprimitur divinitatis sacramentum. Explicit prologus

Canones in marginibus in quibus quatuor evangeliste concordant alphabeti ordine quo convenientiori potui modo ordinare sequuntur

Liber Mathei evangeliste Capitulum I

Canone in Marco I Luce xiiii Johannis xiiii et v

Liber generationis Ihesu Cristi filii David filii Abraham — Liber Mathei capitulum I

Matheus

Abraham genuit ysaac. Ysaac autem genuit iacob. Iacob autem
genuit iudam et fratres eius. Iudas autem genuit phares et zaram
de thamar. Phares autem genuit esrom. Esrom autem genuit
aram. Aram autem genuit aminadab. Aminadab autem genuit nason.
Nason autem genuit salmon. Salmon autem genuit booz de raab. Booz
autem genuit obeth. Obeth autem genuit yesse. Iesse autem genuit dauid
regem. Dauid autem rex genuit salomonem ex ea que fuit urie. Sa
lomon autem genuit roboam. Roboam autem genuit abiam. Abias autem
genuit aza. Aza autem genuit iozaphat. Iosaphat autem genuit ioram. Ioram
autem genuit oziam. Ozias autem genuit ioatham. Ioatham autem genuit achaz.
Achaz autem genuit ezechiam. Ezechias autem genuit manassen. Ma
nasses autem genuit amon. Amon autem genuit iosiam. Iosias autem genuit
iechoniam et fratres eius in transmigratione babilonis. Et post transmi
grationem babilonis iechonias genuit salatiel. Salatiel autem genuit
zorobabel. Zorobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim.
Eliachim autem genuit azor. Azor autem genuit sadoch. Sadoch autem genuit
achim. Achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar. Eleazar
autem genuit mathan. Mathan autem genuit iacob. Iacob autem genuit
ioseph virum marie de qua natus est ihesus qui vocatur cristus.
a Omnes ergo generationes ab abraham usque ad dauid generationes quattuor a chr ii
decim. Et a dauid usque ad transmigrationem babilonis generationes

quatuordecim. Et a transmigratione babilonis usque ad christum generationes quatuor
b Ma iii Lu ii decim. Christi autem generatio sic erat. Cum esset desponsata mater
ihesu maria ioseph antequam convenirent inventa est in utero habens de
spiritu sancto. Joseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere
c Mt iiii voluit occulte dimittere eam. Hec autem eo cogitante. Ecce angelus
domini apparuit in sompnis ei dicens. Joseph fili david noli
timere accipere mariam coniugem tuam. Quod enim in ea natum est de spiritu
sancto est. pariet autem filium et vocabis nomen eius ihesum. Ipse enim salvum
faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc autem totum factum est ut adim
pleretur scriptura quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ecce virgo
in utero habebit et pariet filium et vocabunt nomen eius emanuel
quod est interpretatum nobiscum deus. Exurgens autem Joseph a sompno
fecit sicut precepit angelus domini et accepit coniugem suam et non cogno
vit eam donec peperit filium suum primogenitum et vocavit nomen
eius ihesum. II.

Cum ergo natus esset ihesus in bethleem iude in diebus he lib. mathei civitate ii
rodis regis. Ecce magi ab oriente venerunt iherusalem
dicentes ubi est qui natus est rex iudeorum. Vidimus enim stellam
eius in oriente et venimus adorare eum. Audi
ens autem rex herodes turbatus est et omnis iherosolima cum illo. Et congre
gans omnes principes sacerdotum et scribas populi. sciscitabatur ab eis
d Ma v Jo vii ccc ubi christus nasceretur. At illi dixerunt ei in bethleem iude

Sic enim scriptum est per prophetam Et tu bethleem terra iuda nequaquam
minima es in principibus iude Ex te enim exiet dux qui regat
populum meum israel Tunc herodes clam vocatis magis diligenter didicit
ab eis tempus stelle que apparuit eis Et mittens eos in bethle
em dixit Ite et interrogate diligenter de puero et cum inveneritis
renunciate michi ut et ego veniens adorem eum Qui cum audissent re
gem abierunt Et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat
eos usquedum veniens staret supra domum ubi puer erat Videntes
autem stellam gavisi sunt gaudio magno valde Et intrantes domum
invenerunt puerum cum maria matre eius et procidentes adoraverunt eum Et
apertis thesauris suis obtulerunt ei munera aurum thus et mirram
Et responso accepto in sompnis ne redirent ad herodem per aliam viam
reversi sunt in regionem suam Qui cum recessissent Ecce angelus domini ap
paruit in sompniis ioseph dicens Surge et accipe puerum et ma
trem eius et fuge in egiptum et esto ibi usque dum dicam tibi Futurum
est enim ut herodes querat puerum ad perdendum eum Qui consurgens ac
cepit puerum et matrem eius nocte et secessit in egiptum et erat
ibi usque ad obitum herodis ut adimpleretur quod dictum est a domino
per prophetam dicentem Ex egipto vocavi filium meum Tunc herodes e Osee xi
videns quoniam illusus esset a magis iratus est valde et mittens occidit
omnes pueros qui erant in bethleem et in omnibus finibus eius a bi
matu et infra secundum tempus quod exquisierat a magis Tunc

adimpletum est quod dictum est per ieremiam prophetam dicentem Vox in ra
ma audita est ploratus et vlulatus multus rachel plorans filios
suos noluit consolari quia non sunt / Defuncto autem herode Ecce
angelus domini apparuit in sompnijs Joseph in egipto dicens
Surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram israel / defun
cti sunt enim qui querebant animam pueri Qui consurgens accepit puerum
et matrem eius et venit in terram israel Audiens autem quod archelaus
regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illuc ire et amonitus
in sompnijs secessit in partes galilee Et veniens habitavit in ci
vitate que vocatur nazareth ut adimpleretur quod dictum est per prophetas
quoniam nasareus vocabitur III

iij
Mt vij lu vi jo ij In diebus autem illis Venit iohannes baptista predicans in des cap iij
erto iudee et dicens / penitenciam agite appropinquabit enim regnum
celorum [a] hic est enim de quo dictum est per ysaiam prophetam dicentem
viij
a Mt viij Mr ij lu viij jo b Vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas
eius [b] Ipse autem iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam
vi
b Mt x Mr iij pelliceam circa lumbos suos Esca autem eius erat locuste et
mel silvestre Tunc exibat ad eum omnis iherusalem et omnis iudea
et omnis regio circa iordanem et baptisabantur ab eo in iordane
confitentes peccata sua etc Videns autem multos phariseorum et saduceorum
v
venientes ad baptismum suum dixit eis Progenies viperarum
c Mt x lu viij quis demonstravit vobis fugere a ventura ira Facite ergo dignum fructum
penitentie et ne velitis dicere intra vos patrem habemus abraham

Dico enim vobis quia potens est deus de lapidibus istis suscitare filios
abrahe Jam enim securis ad radicem arborum posita est Omnis enim
arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur Ego quidem Mt xi Mr i Lu iii Jo i vi
baptizo vos in aqua in penitentiam Qui autem post me venturus est fortior me xxiii xxxiii
est cuius non sum dignus calciamenta portare Ipse vos baptizabit
in spiritu sancto et igne Cuius ventilabrum in manu sua et permundabit Mt xii Lu xi
aream suam et congregabit triticum suum in horreum suum paleas autem
comburet igni inextinguibili Tunc venit ihesus a galilea in Jordanem Mt xiii Mr ii Lu xiii
ad Johannem ut baptizaretur ab eo Johannes autem prohibebat eum dicens Jo xv
Ego a te debeo baptizari et tu venis ad me Respondens autem
ihesus dixit ei Sine modo Sic enim decet nos implere omnem
iustitiam Tunc dimisit eum Baptizatus autem ihesus confestim ascendit Mt xiiii Mr v Lu xiiii
de aqua Et ecce aperti sunt ei celi et vidit spiritum dei descendentem Jo xv
sicut columbam et venientem super se Et ecce vox de celis dicens Hic
est filius meus dilectus in quo michi complacui IIII

Cap. iiii

Tunc ihesus ductus est in desertum a spiritu ut temptaretur a dyabolo Mt xv Mr vi Lu xv
Et cum ieiunasset xl diebus et quadraginta noctibus postea Mt xvi Lu xvi
esuriit Et accedens temptator dixit ei Si filius dei es dic ut
lapides isti panes fiant Qui respondens dixit ei Scriptum est enim non
in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit de ore dei
Tunc assumpsit eum dyabolus in sanctam civitatem et statuit eum super
pinnaculum templi et dixit ei Si filius dei es mitte te deorsum
Scriptum est enim quia angelis suis mandabit de te ut custodiant te

z in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum
Ait ei ihc Rursum scriptum est Non temptabis dominum deum tuum Iterum
assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde et ostendit ei omnia regna
mundi et gloriam eorum et dixit ei Hec omnia dabo tibi si cadens adora
veris me Tunc dixit ei ihc Vade sathanas Scriptum est enim
dominum deum tuum adorabis et illi soli servies Tunc reliquit eum diabolus vi Ant xviii Mt iiii
Et ecce accesserunt angeli et ministrabant ei Cum autem audisset Ant xviiii Mt
ihc quod Johannes traditus esset secessit in galileam et relicta civitate viii Jo xvii
nazareth venit et habitavit in civitate Capharnaum mariti iii Jo
ma in finibus zabulon et neptalim ut impleretur quod dictum est
per ysaiam prophetam Terra zabulon et terra neptalim via maris
trans iordanem galilee gentium populus qui ambulabat in tenebris vidit
lucem magnam et sedentibus in regione umbre mortis lux orta
est eis Exinde cepit ihc predicare et dicere penitentiam agite appropinqua vit Ant xx Mt ix
bit enim regnum celorum Ambulans autem ihc iuxta mare gali
lee vidit duos fratres simonem qui vocatur petrus et andream fratrem
eius mittentes retia in mare Erant enim piscatores Et ait illis
Venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum At illi continuo v Mt xxi Mt x
relictis retibus secuti sunt eum Et procedens inde vidit alios duos Lu xxxii
o Ant xxii Ant xi fratres Jacobum zebedei et Johannem fratrem eius in navi cum zebedeo
patre eorum reficientes retia sua et vocavit eos Illi autem statim relictis
p Ant xxiii Ant xxviii Lu xlv Jo xlvi retibus et patre secuti sunt eum Et circuibat ihc totam gali
leam docens in synagogis eorum et predicans evangelium regni et sanans
omnem languorem et omnem infirmitatem in populo et abiit opinio eius

in totam syriam. Et obtulerunt ei omnes male habentes variis langu-
oribus et tormentis comprehensos et qui demonia habebant et lunaticos et
paraliticos et curavit eos. Et secute sunt eum turbe multe de galilea
et de decapoli et de ierosolimis et de iudea et de trans iordanem. V
Videns autem ihesus turbas ascendit in montem. Et cum sedisset accesserunt — Mat. xxiiii x
ad eum discipuli eius. a Et aperiens os suum docebat eos dicens — a Mt xxv v lu xlviii x
Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. b Beati mites quoniam ipsi pos- — b Mt xxvi v
sidebunt terram. c Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. d Beati qui esuriunt et sitiunt — d Mt xxviii v lu xlvii x
iustitiam quoniam ipsi saturabuntur. e Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur.
Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici quoniam filii dei
vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quoniam ipsorum est regnum — f Mt xxx v lu xlix
celorum. f Beati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint
et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me. Gaudete et exul-
tate quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt et pro-
phetas qui fuerunt ante vos. g Vos estis sal terre. Quod si sal evanu- — h Mt xxxii Mt xxxix ii
erit in quo salietur. Ad nichilum valet ultra nisi ut mittatur foras — lu cxxxiii et
et conculcetur ab hominibus. h Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscon- — lxxix
di supra montem posita. Neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio
sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat — i Mt xxxiii x
lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona et glorificent
patrem vestrum qui in celis est. i Nolite putare quoniam veni solvere legem — k Mt xxxiiii v lu
aut prophetas non enim veni solvere legem sed adimplere. k Amen quippe dico — clxxxxiii
vobis donec transeat celum et terra iota unum aut unus apex non preteribit

Left margin: 7 ad m[arginem]; b Mt xxvii v lu xlviii v; e Mt xxix x; g Mt xxxi ii, Mt ii, lu clxxxi; l Mt xxxv x

a lege donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis
z docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Qui autem fecerit sic
z docuerit hic magnus vocabitur in regno celorum. Dico autem vobis quia nisi
abundaverit iusticia vestra plus quam scribarum z phariseorum non intrabitis in re
gnum celorum. Audistis quia dictum est antiquis non occides qui autem occiderit
reus erit iudicio. Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo reus
erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo racha reus erit concilio. Qui autem
dixerit fatue reus erit iehenne ignis. Si ergo offers munus tuum ad
altare z ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te relinque
ibi munus tuum ante altare z vade prius reconciliari fratri tuo z tunc
m Ag^t xxxvj^v. lu. c lx ij — veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo cito dum es
in via cum eo ne forte tradat te adversarius tuus iudici z iudex tradat te
iudici ministro z in carcerem mittaris. Amen dico tibi non exies inde donec
ij Ag^t xxxvij^x — reddas novissimum quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis non mechaberis.
Ego autem dico vobis quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam
iam mechatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scanda
lizat te erue eum z proice abs te. Expedit enim tibi ut pereat unum
membrorum tuorum quam totum corpus tuum mittatur (cat) in iehennam. Et si dextra
manus scandalizat te abscide eam z proice abs te. Expedit enim tibi
ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in iehennam.
† Dictum est autem (antiquis) quicumque dimiserit uxorem suam det ei libellum repudii.
Ego autem dico vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam excepta causa forni
cationis facit eam mechari z qui dimissam duxerit adulterat. Iterum
audistis quia dictum est antiquis non periurabis. Reddes autem domino iuramenta

Ego autem dico vobis non iurare omnino neque per celum quia thronus dei est
neque per terram quia scabellum pedum eius est neque per ierusalem quia civitas
magni regis est neque per caput tuum iuraveris quia non potes unum
capillum album facere aut nigrum Sit autem sermo vester est est non non Quod
autem hiis abundancius est a malo est Audistis quia dictum est antiquis oculum
pro oculo dentem pro dente Ego autem dico vobis non resistere malo sed si quis Mat xxxviii lu. liii.
te percusserit in dextram maxillam tuam prebe illi alteram Et ei qui
tecum vult tecum in iudicio contendere et tunicam tuam tollere dimitte ei et
Mat xxx v pallium Et quicumque te angariaverit mille passus vade cum eo alia duo
Qui autem petit a te da ei et volenti mutuari a te ne avertaris Audistis Mat xl. lu v. lii.
quia dictum est antiquis diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum
Ego autem dico vobis diligite inimicos vestros benefacite hiis qui vos oderunt
et orate pro persequentibus et calumpniantibus vos ut sitis filii patris vestri
qui in celis est Qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit
super iustos et iniustos Si enim diligitis eos qui vos diligunt quam mercedem Mat xli. lu v. lv.
habebitis Nonne et publicani hoc faciunt Et si salutaveritis
fratres vestros tantum quid amplius facietis nonne et ethnici hoc faciunt
Estote ergo perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est. VI Attendite ne Mat xlii.
iusticiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis alioquin
mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est Cum ergo facis
elemosinam noli ante te tuba canere sicut ypocrite faciunt in synagogis
et vicis ut honorificentur ab hominibus Amen dico vobis receperunt
mercedem suam Te autem faciente elemosinam nesciat sinistra tua
quid faciat dextera tua ut sit elemosina tua in abscondito
Et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi Cum

VI Et cu oratis no eritis sic ypocrite tristes q [amant] stant in synagog' b in cam
et in angul platearu stantes orare ut videantur ab homib3
Amen dico vob receperunt mercedem suam Tu autem cum oraveris intra in cu
biculum tuum et clauso hostio tuo ora patrem tuum in abscondito Et
pater tuus q videt in abscondito reddet tibi Orantes autem nolite Mt xliiij lu
multa loqui sic ethnici faciunt Putant enim q in multiloquio suo exaudi cxxiij
antur Nolite ergo assimilari eis Scit enim pater vester quid opus sit vob
anteq petatis eum Sic ergo vos orabitis Pater noster q es in celis sanctificetur
nomen tuum adveniat regnum tuum fiat voluntas tua sic in celo et
in terra panem nostrum supersubstantialem da nob hodie et dimitte nob
debita nostra sic et nos dimittimus debitoribus nostris et ne nos inducas
B Mt xliiij [vi] Mr in temptationem sed libera nos a malo amen Si enim dimiseritis
cxxvi hominibus peccata eorum dimittet et vob pater vester celestis delicta vestra Si autem
non dimiseritis hominibus nec pater vester dimittet vob peccata vestra Cum autem Mt xlv [x]
ad ieiunatis nolite fieri sic ypocrite tristes Exterminant enim facies
suas ut appareant hominibus ieiunantes Amen dico vob recepe
runt mercedem suam Tu autem cum ieiunas unge caput tuum et faciem
tuam lava ne videaris hominibus ieiunans sed patri tuo q est in ab
scondito et pater tuus q videt in abscondito reddet tibi Nolite
thezaurizare vob thesauros in terra ubi erugo et tinea demolitur
et ubi fures effodiunt et furantur Thesaurizate autem vob in celo b Mt xlvi [v]
thesauros ubi nec [neque erugo] tinea demolitur et ubi fures non effodiunt nec furantur lu clij
Ubi est enim thesaurus tuus ibi est et cor tuum Lucerna corporis tui
c Mt xlvii [v] lu cxxx in ito est oculus tuus Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum

lucidum erit. Si autem oculus tuus fuit nequam: totum corpus tuum tene
brosum erit. Si ergo lumen quod in te est tenebre sunt: ipse tenebre
quante erunt. Nemo potest duobus dominis servire. aut enim unum odio ha Mt xlviii lu. c
bebit et alterum diliget. aut unum sustinebit et alterum contempnet. xxxxi
Non potestis deo servire et mamone. Ideo dico vobis ne solliciti Mt xlix lu. cl
sitis anime vestre quid manducetis. aut corpori vestro quid induamini. Nonne
anima vestra plus est quam esca. et corpus plus quam vestimentum. Respicite
volatilia celi. quoniam non serunt neque metunt neque congregant in orrea
Et pater vester celestis pascit ea. nonne vos magis pluris estis illis. Quis
autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum. Et de
vestimento quid solliciti estis. Considerate lilia agri quomodo crescunt
non laborant neque nent. Dico autem vobis quoniam nec salomon in omni gloria
sua coopertus est sicut unum ex istis. Si enim fenum agri quod hodie est et cras
in clibanum mittitur. deus sic vestit. quanto magis vos modice fidei.
Nolite ergo solliciti esse dicentes. quid manducabimus. aut quid bibemus. aut quo
operiemur. hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia hiis omnibus
indigetis. Querite ergo primum regnum dei et iusticiam eius. et hec omnia
adicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies
sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit enim diei malicia sua. Capitulum vii

Nolite iudicare ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaveritis
iudicabimini. Et in qua mensura mensi fueritis. remecietur vobis Mt l. Mr xlii lu
Mt li lu lvii lix Quid autem vides festucam in oculo fratris tui. et trabem in oculo tuo non lvi
vides. Aut quomodo dicis fratri tuo. frater. sine eiciam festucam de oculo tuo
Et ecce trabes in oculo tuo. Ypocrita eice primum trabem de oculo
tuo. et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. Nolite sanctum Mt lii

dare canibus neque mittatis margaritas vestras ante porcos ne forte conculcent
cent eas pedibus suis et conversi dirumpant vos. Petite et dabitur Mt liij lu v cxxv
vobis querite et invenietis pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui
petit accipit et qui querit invenit et pulsanti aperietur. Aut quis est ex
vobis homo quem si petierit filius suus panem numquid lapidem porriget
ei. Aut si piscem petierit numquid serpentem porriget ei. Si ergo vos
cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris quanto magis pater
vester qui in celis est dabit bona petentibus se. Omnia ergo quecumque Mt liiij
vultis ut faciant vobis homines ita et vos facite illis. Hec est enim lu lxvj
d Mt lv lu v clxx lex et prophete. Intrate per angustam portam quia lata porta et spaciosa
via est que ducit ad perditionem et multi sunt qui intrant per eam. Quam
angusta porta et arta via que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveni
e Mt lvij x unt eam. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis
ovium intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis Mt lvij
eos. Numquid colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus. Sic omnis lu lxj
g Mt lviij lu v lx arbor bona bonos fructus facit. Mala autem arbor fructus malos
facit. Non potest arbor bona fructus malos facere neque arbor mala
fructus bonos facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum exciditur
et in ignem mittitur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui Mt lix lu iij
dicit mihi domine domine intrabit in regnum celorum sed qui facit voluntatem lxiij lo x
patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celorum. Multi dicent mihi xvj
i Mt lx lu v clxxj in illa die domine domine nonne in nomine tuo prophetavimus et in nomine
tuo demonia eiecimus et in nomine tuo virtutes multas fecimus. Et tunc
confitebor illis quia numquam novi vos. Discedite a me omnes qui operamini
k Mt lxj lu v lxiiij iniquitatem. Omnis ergo qui audit verba mea hec et facit ea assimilabitur viro sapienti

q' edificat domum suam sup petram z descendit pluuia z venerunt
flumina z flaverunt venti z irruerunt in domum illam z non cecidit. Fun
data enim erat sup petram. Et omnis q' audit verba mea hec z non fa
cit ea. similis erit viro stulto q' edificat domum suam sup arenam. z descen
dit pluuia. z venerunt flumina z flaverunt venti z irruerunt in dom
illam z cecidit. z fuit eius ruina magna. Et factum est cum consumas Mt lxii Mr xiii
set ihc verba hec admirabantur turbe sup doctrina eius. erat enim docens eos Lu iiii z xxiii
sicut ptatem habens z non sicut scribe eorum z pharisei VIII
Cum autem descendisset ihc de monte secute sunt eum turbe multe. Et Mt lxiii Mr xviii
ecce leprosus veniens adorabat eum dicens. Domine si vis potes Lu xxxiiii
me mundare. Et extendens manum ihc tetigit eum dicens. volo mundare.
Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi ihc. vide nemini
dixeris. Sed vade ostende te sacerdotibus z offer munus tuum qd pre
cepit Moyses in testimonium illis. Cum autem introisset Capharnaum Mt lxiiii Lu lxv
accessit ad eum centurio rogans eum z dicens. Domine puer meus Jo xxxvii
iacet in domo paraliticus z male torquetur. Et ait illi ihc. Ego
veniam z curabo eum. Et respondens centurio ait. Domine non sum dignus
ut intres sub tectum meum. sed tantum dic verbo z sanabitur puer meus.
Nam z ego homo sum sub ptate constitutus habens sub me milites. Et
dico huic vade z vadit. z alii dico veni z venit. Et servo meo
fac hoc z facit. Audiens autem ihc miratus est z sequentibus se dixit
Amen dico vobis. non inveni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis q multi Mt lxv Lu clxxii
ab oriente z occidente venient. z recumbent cum Abraham et
Ysaac z Iacob in regno celorum. Filii autem regni eicientur in tenebras
exteriores. ibi erit fletus z stridor dentium. Et dixit Iesus Mt lxvi Lu lxvi

Centurioni vade et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer eius Mt lxvij
in illa hora. Et cum venisset ihc in domum Simonis petri vidit Mr xv lu
socrum eius iacentem et febricitantem et tetigit manum eius et dimisit xxvj
eam febris et surrexit et ministrabat eis. Vespere autem facto obtulerunt
ei multos demonia habentes et eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes
curavit ut adimpleretur quod dictum est per Ysaiam prophetam dicentem Ipse
infirmitates nostras accepit et egrotationes nostras portavit. Videns autem
Mt lxviij lu cv ihc turbas multas circum se iussit discipulos ire trans fretum. Et accedens
unus scriba ait illi. Magister sequar te quocumque ieris. Et dicit illi
ihc Vulpes foveas habent et volucres celi nidos filius autem hominis
non habet ubi caput suum reclinet. Alius autem de discipulis eius ait illi.
Domine permitte me primum ire et sepelire patrem meum. Ihc autem
ait illi Sequere me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. et
a Mt lxix Mar xl vij lu lxxxiij Et ascendente eo in naviculam secuti sunt eum discipuli eius. Et ecce
motus magnus factus est in mari ita ut navicula operiretur fluctibus
ipse vero dormiebat et accesserunt ad eum discipuli eius et suscitaverunt eum
dicentes. Domine salva nos perimus. Et dicit eis. Quid timidi estis
modice fidei. Et surgens imperavit ventis et mari et facta est tranquillitas
magna. Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis est hic quia venti
et mare obediunt ei. Et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum
occurrerunt ei duo habentes demonia exeuntes de monumentis seui nimis
ita ut nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamaverunt di
centes. Quid nobis et tibi ihu fili dei venisti huc ante tempus torquere nos
Erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascens. Demones
autem rogabant eum dicentes. Si eicis nos hinc mitte nos in gregem

porcorum. Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos. Et ecce
impetu magno abiit totus grex per preceps in mare. Et mortui sunt
in aquis. Pastores autem fugerunt et venientes in civitatem nuntiaverunt
hec omnia. Et de hiis qui demonia habuerant. Et ecce tota civi
tas exiit obviam ihesu. Et viso eo rogabant eum ut transiret a finibus

Et ascendens in naviculam transfretavit et venit in civitatem. IX. Mt lxx Mar xx lu
In civitatem suam nasareth. Et ecce offerebant ei paraliticum xxxvij lo xxxviij
in lecto iacentem. Videns autem ihesus fidem illorum dixit paralitico. Confide
fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt
intra se: Hic blasfemat. Quis potest dimittere peccata nisi solus deus. Et
cum vidisset ihesus cogitationes eorum dixit: Ut quid cogitatis mala
in cordibus vestris. Quid est facilius dicere: dimittuntur tibi peccata, aut dicere
surge et ambula. Ut sciatis autem quia filius hominis habet potestatem in terra
dimittendi peccata. Tunc ait paralitico: Surge, tolle lectum tuum
et vade in domum tuam. Et surrexit et abiit in domum suam. Viden
tes autem turbe timuerunt et glorificaverunt deum qui dedit potestatem talem hominibus.
Et cum transiret inde ihesus vidit hominem sedentem in theolonio Mathium b Mt lxxij Mar xxj
nomine. Et ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est lu xxxviij
Mt lxxij Mar xxij lu lxxxvj et xxxix discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes
discumbebant cum ihesu et discipulis eius. Et videntes pharisei dicebant
discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester.
Et ihesus audiens ait: Non est opus valentibus medicus sed male habentibus. Mt lxxiij Mar xxiij
Euntes autem discite quid est: misericordiam volo et non sacrificium. Non enim veni vocare luc xl
iustos sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes: Quare
nos et pharisei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant

Et ait illis ihesus Nunquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum
illis est sponsus. venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc
ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum
vetus. Tollit enim plenitudinem eius a vestimento et peior scissura fit.
neque mittit vinum novum in utres veteres. alioquin rumpuntur utres et
vinum effunditur et utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos mit
e Mt lxiiii char tunt et ambo conservantur. Hec illo loquente ad eos. Ecce princeps unus
xlix in lxxxv accessit et adorabat eum dicens. Domine filia mea modo defuncta est
Sed veni impone manum super eam et vivet. Et surgens ihesus sequebatur
eum et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur
duodecim annis. accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius.
Dicebat enim intra se. Si tetigero tantum vestimentum eius salva ero. At
ihesus conversus et videns eam dixit. Confide filia. fides tua te salvam
fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora. Et cum venisset ihesus
in domum principis et vidisset ibi tibicines et turbam tumultuantem dicebat
recedite Non est enim puella mortua sed dormit. Et deridebant
eum. Et cum eiecta esset turba. intravit et tenuit manum eius et dixit
puella surge. et surrexit puella. Et exiit fama hec in univer
f Mat lxxv x sam terram illam. c/f Et transeunte inde ihesu. secuti sunt eum duo
ceci clamantes et dicentes Miserere nostri fili david. Cum autem venisset
domum. accesserunt ad eum ceci et dixit eis Creditis quia hoc possum
facere vobis. dicunt ei utique domine. Tunc tetigit oculos eorum dicens
Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi amborum. Et co
minatus est eis ihesus dicens. Videte ne quis sciat. Illi autem egressi
diffamaverunt eum in tota terra illa. Et egressis illis ecce obtulerunt

ei hominem mutum demonium habentem. Et eiecto demonio locutus est
mutus et mirate sunt turbe dicentes nunquam apparuit sic in israel. Pharisei
autem dicebant In principe demoniorum eicit demones. Et circuibat — Mat lxxvi Mar
civitates omnes et castella docens in sinagogis eorum et predicans evangelium — lij lu clix
regni. Et curans omnem languorem et omnem infirmitatem. Videns autem — Mt lxxvij Mar lxiij
turbas misertus est eis quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes — Mt lxxviij lu cviij
pastorem. Tunc ait discipulis suis. Messis quidem multa. operarii autem pauci
Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. X.
Et convocatis xii discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum — Mat lxxix Mar xx
ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem — ix lu lxxxvi
Duodecim autem apostolorum nomina sunt hec. Primus Simon qui dicitur petrus — Mt lxxx Mar xxx
et andreas frater eius. philippus. bartholomeus. et Jacobus zebedei. — lu xliij
et Johannes frater eius. Thomas. et matheus publicanus. et Jacobus
alphei. et thadeus. simon chananeus. et iudas scariothes qui et tradidit
eum. Hos xii misit ihesus precipiens eis et dicens In viam gentium — Mat lxxxi
ne abieritis. et in civitates samaritanorum ne intraveritis. sed potius
ite ad oves que perierunt domus israel. Euntes autem predicate dicentes quia — Mat lxxxij Mar
appropinquavit regnum celorum. Infirmos curate. mortuos suscitate. leprosos — liij lu lxxxiij et
mundate. demones eicite. gratis accepistis gratis date. Nolite possidere — lxxxx
aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris. non peram in via.
neque duas tunicas. neque calciamenta. neque virgam. dignus est enim operarius
cibo suo. In quamcumque autem civitatem aut castellum intraveritis. interrogate quis — Mat lxxxiij Mar
in ea dignus sit et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum — liiij lu cxij et lxxx vij
salutate eam dicentes pax huic domui. Et siquidem fuerit domus illa — Mat lxxxiiij lu cxi

r. Mat lxxxv ii Mr lv. luce lxxxviii et c xiii | dignum veniet pax vestra super eam. Si autem non fuit digna pax vestra ad vos
revertetur. Et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros exeuntes
foras de domo vel de civitate excutite pulverem de pedibus vestris
Amen dico vobis tollerabilius erit terre sodomorum et gomorreorum in die
k. Mat lxxxvi v lu. c ix | iudicii quam illi civitati. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio lu-
porum. Estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe.
l. Mat lxxxviii i Mar c xxxix lu c xl Jo c xl | Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis et in synagogis
suis flagellabunt vos et ad reges et presides ducemini propter me in testimonium | m. Mat lxxxviii ii Mar c xli luc c xliiii c xx
illis et gentibus. Cum autem tradent vos nolite cogitare quomodo aut quid loquamini
dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed
spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium
Et insurgent filii in parentes et morte eos afficient. et eritis odio omnibus
propter nomen meum. Qui autem perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Cum
n Mat lxxxix x | autem persequentur vos in civitate ista fugite in aliam. Amen dico vobis non
o Mat xc iii lu. lxviii Jo. c xviii et c xxx | consummabitis civitates Israel donec veniet filius hominis. Non est discipulus super
magistrum nec servus super dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister eius
p Mat xci x | et servus sicut dominus eius. Si patremfamilias belzebub vocaverunt quanto
q Mat xcii Mr xl lu lxxx | magis domesticos eius. Ne ergo timueritis eos. Nichil enim est opertum quod non reve-
r Mat xciii v lu c xl v | labitur et occultum quod non scietur. Quod autem dico vobis in tenebris dicite in lumine
et quod in aure auditis predicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt
corpus animam autem non possunt occidere. Sed potius timete eum qui potest et animam
et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres veneunt asse et unus
ex illis non cadet super terram sine patre meo. Vestri autem et capilli ca-
pitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere multis passeribus meliores
estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus confitebor | s Mat xciiii ii Mr lxxxvi lu. xcvii et c xlvi

z ego eum coram patre meo qui in celis est. Qui autem negauerit me coram
hominibus negabo z ego eum coram patre meo qui in celis est. Nolite ar Mat xcv lu clx
bitrari quia pacem veni mittere in terram Non veni pacem mittere in terram
sed gladium. Veni enim hominem separare adversus patrem suum z filiam Mat xcvj lu clxxx
adversus matrem suam z nurum adversus socrum suam z inimici hominis domestici im z clxxxvj
eius. Qui amat patrem z matrem plus quam me non est me dignus Et
qui amat filium aut filiam super me non est me dignus Et qui non accipit crucem Mat xcvij lu cxi
suam z sequitur me non est me dignus. Qui invenit animam suam perdet eam Et Jo cv
qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam. Qui recipit vos me reci Mat xcviij Mar
pit Et qui me recipit recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine xcvj lu xcvj Jo
prophete mercedem prophete accipiet Et qui recipit iustum in nomine iusti merce cxx.
dem iusti accipiet. Et quicumque dederit potum uni ex minimis istis ca Mat xcix
licem aque frigide tantum in nomine discipuli Amen dico vobis non perdet merce Mat c Mar xcviij
Et factum est cum consummasset ihesus sermones / dem suam. XI. Mat cj
hos precipiens xij discipulis suis transiit inde ut doceret et Mat cij lu lxix
predicaret in civitatibus eorum. f. Johannes autem cum audisset in vinculis
opera xpi mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus
es an alium expectamus. Et respondens ihesus ait illis. Euntes renuncia
te Johanni que audistis z vidistis. Ceci vident claudi ambulant leprosi
mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelisantur Et
beatus est qui non fuerit scandalisatus in me. Illis autem abeuntibus cepit
ihesus dicere ad turbas de Johanne. Quid existis in desertum videre arundinem
vento agitatam. Sed quid existis videre hominem mollibus vestitum Ecce
qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre
prophetam. Etiam dico vobis plus quam prophetam hic enim est de quo scriptum est Mat ciij Mar j
lu lxx

h Mat x iiij lu. lxxj Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam
ante te. Amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum maior Johanne
.i. Mt x v lu x xiiij baptista. Qui autem minor est in regno celorum maior est illo. A diebus
k Mat x vj autem Johannis baptiste usque nunc regnum celorum vim patitur et violenti rapiunt
illud. Omnes enim prophete et lex usque ad Johannem prophetaverunt. Et si vultis
recipere ipse est Helias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat. Cui
.l. Mt x vij lu. lxxiij autem similem estimabo generationem istam. Similis est pueris sedentibus in foro qui
clamantes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis. Lamenta
vimus et non planxistis. Venit autem Johannes neque manducans neque bibens.
Et dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens. Et
dicunt. Ecce homo vorax et potator vini publicanorum et peccatorum amicus.
m. Mt x viij lu. lxv Et iustificata est sapientia a filiis suis. Tunc cepit exprobrare civitatibus
in quibus facte sunt plurime virtutes eius quia non egissent penitentiam. Ve tibi
Corozaim. Ve tibi Bethsaida quia si in Tyro et Sidone facte essent virtu
tes que facte sunt in vobis olim in cilicio et cinere penitentiam egissent. Ver
untamen dico vobis Tyro et Sidoni remissius erit in die iudicii quam vobis. Et
tu Capharnaum numquid in celum usque exaltaberis usque in infernum descen
n. Mt x ix des. Quia si in Sodomis facte fuissent virtutes que facte sunt in te
forte mansissent usque in hunc diem. Verumtamen dico vobis quia terre Sodo
morum remissius erit in die iudicii quam tibi. co. In illo tempore respondens
o. Mt x x lu x xviij Ihesus dixit. Confiteor tibi domine pater celi et terre quia abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Ita pater quoniam sic
p Mt x xj lu x xix Jo x xlviij fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo
et cui filius voluit revelare
q Mt x xij lu x xix Jo xxx novit filium nisi pater. neque patrem quis novit nisi filius revelaverit ei
x. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam

vos Tollite iugum meum super vos & discite a me quia mitis sum et Mt c xiiij
humilis corde Et invenietis requiem animabus vestris Iugum enim meum
suave est et onus meum leve ·· XII
In illo tempore abiit ihesus sabbato per sata discipuli autem eius esu Mt c xiiij Mar xxiiij lu xli
rientes ceperunt evellere spicas & manducare Pharisei autem
videntes dixerunt ei ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere
sabbatis At ille dixit eis Nonne legistis quid fecit david quando
esuriit & qui cum eo erant quomodo intravit in domum dei & panes propositionis
comedit quos non licebat ei edere neque his qui cum eo erant nisi solis
sacerdotibus Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo Mt c xv
sabbatum violant & sine crimine sunt dico autem vobis quia templo ma
ior est hic Si autem sciretis quid est misericordiam volo & non sacrificium numquam
condempnassetis
condemnassetis innocentes dominus enim filius hominis est et sabbati Et Mt c xvi Mar xxv
cum inde transisset venit in synagogam eorum Et ecce homo habens manum lu xlii
aridam Et interrogabant eum dicentes Si licet sabbatis curare ut accu
sarent eum Ipse autem dixit illis Quis erit ex vobis homo qui habet ovem
unam & si ceciderit hec sabbatis in foveam nonne tenebit & levabit eam
Quanto magis melior est homo ove Itaque licet sabbatis benefacere Tunc Mt c xvii Mr xxvi
ait homini Extende manum tuam & extendit & restituta est sanitati sic Jo xiii
ut altera Exeuntes autem pharisei consilium faciebant adversus eum quomodo eum
perderent Ihesus autem sciens recessit inde & secuti sunt eum multi & curavit Mt c xviij
eos omnes & precepit eis ne manifestum eum facerent ut adimpleretur
quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem Ecce puer meus electus quem
elegi dilectus meus in quo bene complacuit anime mee ponam spiritum meum
super eum & iudicium gentibus nuntiabit non contendet neque clamabit

neque audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinem quassatam non
confringet et linum fumigans non extinguet donec eiciat ad victo
d Mt c xix (v) lu c xxvi — riam iudicium. et in nomine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus est
ei demonium habens cecus et mutus et curauit eum ita ut loqueretur et
e Mt c xx (vii) lo lxxxii — videret. Et stupebant omnes turbe et dicebant. Nunquid est hic — f Mt c xxi (ii) Mr xxxiii lu c xxix
filius dauid. Pharisei autem audientes dixerunt. Hic non eicit demones
g Mt c xxii (ii) Mr xxxiii lu c xxix — nisi in belzebub principe demoniorum. Ihesus autem sciens cogitaciones eorum
dixit eis. Omne regnum diuisum contra se desolabitur. Et omnis ciui
tas uel domus diuisa contra se non stabit. Et si sathanas satha
nam eicit adversus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius. Et
si ego in belzebub eicio demones. filii vestri in quo eiciunt. ideo ipsi
erunt iudices vestri. Si autem ego in spiritu dei eicio demones. igitur peruenit
in vos regnum dei. Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis. et
vasa eius diripere. nisi prius alligauerit fortem. et tunc domum eius
h Mt c xxiii (ii) Mr xxxiiii lu c xlvii — diripiet. Qui non est mecum contra me est. Et qui non congregat
mecum dispergit. Ideo dico vobis. Omne peccatum et blasphemia remit
tetur hominibus. Spiritus autem blasphemie non remittetur. Et quicumque dixe
rit verbum contra filium hominis remittetur ei. Qui autem dixerit contra spiritum sanctum
(Aut facite arborem bonam et fructum eius malum)
i Mt c xxiiii (x) — non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Aut facite
arborem malam et fructum eius malum. Siquidem ex fructu ar
bor cognoscitur. Progenies viperarum quomodo potestis bona loqui cum sitis
k Mt c xxv (v) lu lxii — mali. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de
l Mat c xxvi (x) — bono thesauro profert bona. et malus homo de malo thesauro profert
mala. Dico autem vobis quoniam omne verbum ociosum quod locuti fuerint
de

homines reddent rationem de eo in die iudicii. Ex verbis enim tuis iusti
ficaberis et ex verbis tuis condempnaberis. Tunc responderunt quidam de scri in cap cxxvii luc cxxviii
bis et phariseis dicentes. Magister volumus a te signum videre. Qui respondens cap xxviii luc cxxxii
ait illis. Generatio mala et adultera signum querit et signum non
dabitur ei nisi signum Jone prophete. Sicut enim Jonas fuit in ventre ceti
tribus diebus et tribus noctibus. Sic erit filius hominis in corde terre tribus
diebus et tribus noctibus. Viri niniuite surgent in iudicio cum generati
one ista et condempnabunt eam quia egerunt penitentiam in predicatione Jone. Et
ecce plus quam Jona hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione
ista et condempnabit eam, quia venit a finibus terre audire sapientiam
salomonis. Et ecce plus quam salomon hic. Cum autem immundus spiritus exierit ab cap cxxix luc cxxx
homine ambulat per loca arida querens requiem et non invenit. Tunc
dicit revertar in domum meam unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem
scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit et assumit septem alios
spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi. Et fiunt novissima
hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generationi huic pessime.
Adhuc eo loquente ad turbas. Ecce mater eius et fratres stabant foris queren p cap cxxx cap xxxv luc lxxxii
tes loqui ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua et fratres tui foris stant
querentes te. At ille respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea
et qui sunt fratres mei. Et extendens manum suam in discipulos suos dixit
Ecce mater mea et fratres mei. Quicumque fecerit voluntatem patris mei
qui in celis est, ipse meus frater et soror et mater est. XIII

In illo die exiens ihesus de domo sedebat secus mare et con
gregate sunt ad eum turbe multe, ita ut in naviculam ascen
dens sederet. Et omnis turba stabat in littore. Et locutus est eis

multa in parabolis dicens Ecce exijt qui seminat seminare semen suum Et dum seiat
quedam ceciderunt secus viam et venerunt volucres celi et comederunt ea
Alia autem ceciderunt in petrosa ubi non habebant terram multam et continuo
exorta sunt quia non habebant altitudinem terre Sole autem orto estua
verunt et quia non habebant radicem aruerunt Alia autem ceciderunt in spinas c Mt cxx vj
et creverunt spine et suffocaverunt ea Alia autem ceciderunt in terram bonam
et dederunt fructum Aliud centesimum aliud sexagesimum aliud tricesimum
Qui habet aures audiendi audiat Et accedentes discipuli dixerunt ei Quare
in parabolis loqueris eis Qui respondens ait illis Quia vobis datum est nosse mi Mt cxx lu lxxx
steria regni celorum Illis autem non est datum Qui enim habet dabitur ei et abun
b Mr cxxxiij Mr xxxvij lu lxxvij Jo cix dabit Qui autem non habet et quod habet auferetur ab eo Ideo in parabolis loquor
eis quia videntes non vident Et audientes non audiunt neque intelligunt
ut adimpleatur prophetia in eis Ysaye dicentis Auditu audietis et non intel
ligetis Videntes videbitis et non videbitis Incrassatum est enim cor populi huius
et auribus graviter audierunt et oculos suos clauserunt nequando videant oculis
et auribus audiant et corde intelligant et convertantur et sanem eos Vestri Mt cxx lu cxx
autem beati oculi qui vident et aures vestre que audiunt Amen quippe dico vobis quia
multi prophete et iusti cupierunt videre que videtis et non viderunt et audire que
d Mr cxxxv Mr xxxviij lu lxxviij auditis et non audierunt Vos ergo audite parabolam seminantis Omnis qui
audit verbum regni et non intelligit venit malus et rapit quod seminatum est b Mt cx Mr xl
in corde eius hic est qui secus viam seminatus est Qui autem supra petram semi
natus est hic est qui verbum dei audit et continuo cum gaudio suscipit illud non habet autem
in se radicem sed est temporalis Facta autem tribulatione et persecutione propter verbum
continuo scandalizatur Qui autem seminatus est in spinis hic est qui verbum
audit et sollicitudo seculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum

et sine fructu efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus est, hic est qui audit
verbum et intelligit et fructum affert et facit aliud quidem centesimum, aliud autem
sexagesimum, porro aliud tricesimum. Aliam parabolam proposuit illis dicens:
Mt cxxxvi Simile factum est regnum celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo.
Cum autem dormirent homines venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio
tritici et abiit. Cum autem crevisset herba et fructum fecisset, tunc apparuerunt
et zizania. Accedentes autem servi patrisfamilias dixerunt ei: Domine,
nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et ait il-
lis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis imus et colligimus ea? Et ait:
non, ne forte colligentes zizania eradicetis cum eis simul triticum. Sinite utra-
que crescere usque ad messem et tempore messis dicam messoribus: Colligite primum
zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregate
in horreum meum. Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum celorum Mt cxxxvii Mr
grano sinapis quod accipiens homo seminavit in agro suo, quod minimum quidem est xliiii Lu clxvii
omnibus seminibus. Cum autem creverit maius est omnibus oleribus et fit arbor
ita ut volucres celi veniant et habitent in ramis eius. Aliam parabolam
locutus est eis dicens: Simile est regnum celorum fermento quod acceptum mulier abscon- Mt cxxxviii Luce
dit in farine satis tribus donec fermentatum sit totum. Hec omnia clxviii
Mt cxxxix Mr xlv locutus est Ihesus in parabolis ad turbas et sine parabolis non loquebatur eis
ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem: Aperiam in parabolis os
meum, eructuabo abscondita a constitutione mundi. Tunc dimissis turbis Mt cxl
venit in domum et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: Edissere nobis parabo-
lam zizaniorum agri. Qui respondens ait: Qui seminat bonum semen
est filius hominis, ager autem est mundus, bonum vero semen hii sunt filii

regni. Zizania autem sunt filii nequam. Inimicus autem qui seminavit ea dia
bolus est. Messis vero consummacio seculi est. Messores autem angeli sunt. Sicut er
go colliguntur zizania et igni comburuntur, sic erit in consummacione seculi.
Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scan
dala et eos qui faciunt iniquitatem et mittent eos in caminum ignis. Ibi
erit fletus et stridor dencium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris
eorum. Qui habet aures audiendi audiat. Simile est regnum celorum thesauro ab
scondito in agro, quem qui invenit homo abscondit et pre gaudio illius va
dit et vendit universa que habet et emit agrum illum. Iterum simile est regnum
celorum homini negociatori querenti bonas margaritas. Inventa autem una
preciosa margarita abiit et vendidit omnia que habuit et emit eam. Iterum
simile est regnum celorum sagene misse in mare et ex omni genere piscium congre
ganti. Quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elege
runt bonos in vasa sua, malos autem foras miserunt. Sic erit in consu
macione seculi. Exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mit
tent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus et stridor dencium. Intellexi
stis hec omnia? Dicunt ei: Etiam. Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno
celorum similis est patrifamilias qui profert de thesauro suo nova et vetera.
Et factum est cum consummasset Ihesus parabolas istas transiit inde. Et veniens — Mt. c. xli / Mr. l. lu / xix. Jo. lj
in patriam suam docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur
et dicerent: Unde huic sapiencia hec et virtutes? Nonne hic est filius
fabri? Nonne mater eius dicitur Maria et fratres eius Iacobus et Ioseph et Simon
et Iudas? Et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic
ista omnia? Et sic scandalizabantur in eo. Ihesus autem dixit eis: Non — Mt. c. xlii / Mr. lj. lu / xxi. Jo. xxx

est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. et non fecit
ibi virtutes multas propter incredulitatem eorum. XIIII
In illo tempore audivit herodes tetrarcha famam de ihesu et ait Mr cxliij. Mr lvij
pueris suis. hic est iohannes baptista. ipse surrexit a mortuis lu xc.
et ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit iohannem et alli- Mr cxliiij Mr lix.
gavit eum et imposuit eum in carcerem propter herodiadem uxorem fratris sui. luce xij.
Dicebat enim illi iohannes. non licet tibi habere eam. Et volens eum occi-
dere timuit populum quia sicut prophetam eum habebant. Die autem natalis herodis Mr cxlv. Mr x.
saltavit filia herodiadis in medio et placuit herodi. Unde cum iuramento
pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. At illa premonita
a matre sua. Da mihi inquit hic in disco caput iohannis baptiste. Et
contristatus est rex propter iusiurandum et propter eos qui pariter recumbebant iussit dari.
Misitque et decollavit iohannem in carcere. et allatum est caput eius in disco
et datum est puelle. et puella tulit matri sue. Et accedentes discipuli eius
tulerunt corpus eius et sepelierunt illud. Et venientes nuntiaverunt ihesu. Mr cxlviij. lu xcij
Quod cum audisset ihesus secessit inde in naviculam in locum desertum seor- Jo xlvij.
sum. Et cum audissent turbe secute sunt eum pedestres de civitatibus.
Et exiens vidit turbam multam et misertus est eis et curavit languidos Mr cxlvij Mr lx-
eorum. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. iiij. lu xciij Jo
desertus est locus et hora iam preteriit. dimitte turbas ut euntes in xlix.
castella emant sibi escas. Ihesus autem dixit eis. non habent necesse ire.
Date illis vos manducare. Responderunt illi ei. non habemus hic nisi quinque
panes et duos pisces. Qui ait afferte mihi eos huc. Et cum iussisset
turbas discumbere super fenum acceptis quinque panibus et duobus piscibus

aspitiens / suis
aspicies in celum benedixit et fregit et dedit discipulis panes
discipuli autem dederunt turbis et manducaverunt omnes et saturati sunt
Et tulerunt reliquias xii cophinos fragmentorum plenos. Manducan
tes autem fuerunt quinque milia virorum exceptis mulieribus et pue
impulit
Mat cxlviii Mar lxvii ris. Et statim ihesus misit discipulos ascendere in naviculam et pre
cedere eum transfretum donec dimitteret turbas et dimissa turba ascendit Mat cxlix
Mat cl Mar lxviii Jo li in montes solus orare. Vespere autem facto solus erat ibi. Navicula autem Mar lxvi lu xliii et xxi
in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim contrarius ventus. Et circa quartam v to
vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare. Et videntes eum
super mare ambulantem turbati sunt dicentes quia fantasma est. Et pre
timore clamaverunt. Statim quoque ihesus locutus est eis dicens. Habete
fiduciam ego sum nolite timere. Respondens autem petrus dixit. Domine Mat cli
si tu es iube me venire ad te super aquas. At ipse ait. Veni. Et
descendens petrus de navicula ambulabat super aquas ut veniret ad
vemente
ihesum. Videns autem ventum validum timuit. Et cum cepisset mergi cla
mavit dicens. Domine salvum me fac. Et continuo ihesus extendens
manum apprehendit eum. Et ait illi. Modice fidei quare dubitasti. Et Mat clii
cum ascendisset in naviculam cessavit ventus. Qui autem in navicula Mar lxviiii
Mat cliii Mar lxviii erant venerunt et adoraverunt eum dicentes. Vere filius dei es. Et
genesar
lu xxxiii cum transfretassent venerunt in terram Genesareth. Et cum cognovissent
eum viri loci illius miserunt in universam regionem illam. Et obtule
runt ei omnes male habentes. Et rogabant eum ut vel fimbriam
vestimenti eius tangerent. Et quotquot tetigerunt salvi facti sunt. XV
Tunc accesserunt ad eum ab ierosolimis scribe et pharisei Mat cliiii
Mar lxxi

dicentes. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim
lavant manus suas cum panem manducant. Ipse autem respondens ait illis
Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus
dixit. Honora patrem tuum et matrem tuam. Et qui maledixerit patri
vel matri morte moriatur. Vos autem dicitis. Quicumque dixerit patri vel
matri munus quodcumque est ex me tibi proderit et non honorificavit pa
trem suum vel matrem suam. Et irritum fecistis mandatum dei propter
traditionem vestram. Ypocrite bene prophetavit de vobis Ysaias dicens. Populus
hic me labiis honorat. cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem
colunt me docentes doctrinas et mandata hominum. Et convocatis ad se tur
bis dixit eis. Audite et intelligite. Non quod intrat in os coinqui
nat hominem. sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Tunc acce Mt clv
dentes ad eum discipuli eius dixerunt ei. Scis quia pharisei audito hoc
verbo scandalisati sunt. At ille respondens ait. Omnis plantatio quam
non plantavit pater meus celestis eradicabitur. Sinite illos ceci sunt Mt clvii lu lvii
et duces cecorum. Cecus autem si ceco ducatum prebeat (prestet) ambo in fove
am cadunt. Respondens autem petrus dixit ei. Edissere nobis parabolam Mt clviii Mr lxxii
istam. At ille dixit. Adhuc et vos sine intellectu estis. Non
intelligitis. quia omne quod in os intrat in ventrem vadit. et
in secessum emittitur. Que autem ex ore procedunt de corde exeunt
et ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes male
homicidia adulteria fornicationes furta falsa testimonia blasphe
mie. hec sunt que coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manduca
re non coinquinat hominem. Et egressus inde ihesus secessit in partes

thyri et Sydonis Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clama
vit dicens ei Miserere mei domine fili dauid Filia mea male a demonio
vexatur Qui non respondit ei verbum Et accedentes discipuli eius rogabant eum
f Mt clviii lu ccxxvi dicentes Dimitte eam quia clamat post nos Ipse autem respondens ait
Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel At illa venit
et adorauit eum dicens Domine adiuua me Qui respondens
g Mt clix ahr vi lxxiii ait Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus ad man
ducandum At illa dixit Etiam domine Nam et catelli edunt de micis
que cadunt de mensa dominorum suorum Et respondens ihesus ait illi O mulier
magna est fides tua fiat tibi sicut vis Et sanata est filia eius ex Mt clx ah vi
illa hora Et cum transisset inde ihesus venit secus mare galilee Et lxxvi
ascendens in montem sedebat ibi Et accesserunt ad eum turbe multe
habentes secum mutos cecos claudos debiles et alios multos Et pro
iecerunt eos ad pedes eius et curauit eos ita ut turbe mirarentur
videntes mutos loquentes et claudos ambulantes et cecos videntes
et magnificabant deum israel Ihesus autem conuocatis xii discipulis suis dixit
Misereor super turbam quia triduo iam sunt perseuerant mecum et non habent quod
manducent et dimittere eos ieiunos nolo ut non deficiant in via Et
dicunt ei discipuli Unde ergo panes nobis in deserto tanti ut saturemus
turbam tantam Et ait illis ihesus Quot panes habetis At illi dixerunt
septem et paucos pisciculos et precepit turbe ut discumberent super
terram Et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit et
dedit discipulis suis Et discipuli dederunt populo Et comederunt omnes
et saturati sunt et quod superfuit de fragmentis tulerunt vii sportas
plenas Erant autem qui manducauerant quatuor milia hominum extra
paruulos et mulieres

XVI

Et dimissa turba ascendit in naviculam et venit in fines
Magedan. Et accesserunt pharisei et saducei temptantes et rogave- Mt clxi · Mr lxxvii
runt eum ut signum de celo ostenderet eis. At ille respondens ait illis: Jo. xxvi. et liii
Mt clxii lu clxi Facto vespere dicitis serenum erit rubicundum est enim celum. Et mane hodie
tempestas rutilat enim triste celum. Faciem ergo celi diiudicare nostis,
signa autem temporum non potestis scire. Generatio mala et adultera signum Mt clxiii
querit et signum non dabitur ei nisi signum Jone prophete. Et relictis illis Mr lxxviii
abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum obliti sunt panes Mt clxiiii
Mt clxv Mr lxxx accipere. Qui dixit illis: Intuemini et cavete a fermento phariseorum et sa- Mr lxxix lu
duceorum. At illi cogitabant inter se dicentes quia panes non accepimus. clxiiii
Sciens autem Ihesus dixit eis: Quid cogitatis inter vos modice fidei quia
panes non habetis? Nondum intelligitis neque recordamini quinque panum
in quinque milia hominum et quot cophinos sumpsistis? Neque septem
panum in quatuor milia hominum et quot sportas sumpsistis? Quare
non intelligitis quia non de panibus dixi vobis: cavete a fermento
phariseorum et saduceorum. Tunc intellexerunt quia non dixit cavendum a fermento
panum sed a doctrina phariseorum et saduceorum. Venit autem Ihesus in partes Mt clxvi Mr
Cesaree Philippi et interrogabat discipulos suos dicens: Quem dicunt lxxxii lu xciiii
homines esse filium hominis? At illi dixerunt: Alii Johannem bapti- Jo. lxxiii
stam, alii autem Heliam, alii vero Jeremiam aut unum ex prophetis. Dicit
illis Ihesus: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens autem Simon Petrus dixit: Mt clxvii
Tu es Christus filius dei vivi. Respondens autem Ihesus dixit ei: Beatus es Simon
Bar Iona quia caro et sanguis non revelavit tibi sed pater meus qui in celis est.
Et ego dico tibi quia tu es Petrus et super hanc petram edificabo
ecclesiam meam et porte inferi non prevalebunt adversus eam. Et tibi

g Mt clxviii [ii] Mr dabo claues regni celorum. Et quodcumque ligaueris super terram erit ligatum
lxxxiii lu · xcv et in celis. Et quodcumque solueris super terram erit solutum et in celis. Tunc pre
cepit discipulis suis · ut nemini dicerent quia ipse esset xpistus. Exinde cepit
ihesus ostendere discipulis suis · quia oporteret eum ire ierusalem et multa pati a
senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi · et tercia die resur
h Mt clxix [vi] Mar gere. Et assumens illum petrus · cepit increpare eum dicens. Absit a te domine
lxxxiiii. non erit tibi hoc. Qui conuersus dixit petro. Vade post me sathana · scan
dalum es mihi · quia non sapis ea que dei sunt · sed ea que hominum. Tunc dixit ihesus
i Mat clxx [ii] Mar · discipulis suis. Si quis uult post me uenire · abneget semetipsum et tollat
lxxxv lu · xcvi crucem suam et sequatur me. Qui enim uoluerit animam suam saluam facere perdet
eam. Qui autem perdiderit animam suam propter me · inueniet eam. Quid enim
prodest homini si uniuersum mundum lucretur animae uero sue detrimentum patiatur
k Mt clxxi [x] Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. Filius enim hominis uentu
rus est in gloria patris sui cum angelis suis. Et tunc reddet unicuique
l Mt clxxii [ii] Mar secundum opera eius. Amen dico uobis · sunt quidam de hic stantibus qui non gu
lxxxvii lu xcviii stabunt mortem · donec uideant filium hominis uenientem in regno suo · XVII ·
Et post dies sex assumsit ihesus petrum et iacobum et iohannem
fratrem eius · et duxit illos in montem excelsum seorsum et transfiguratus
est ante eos · et resplenduit facies eius sicut sol. Vestimenta autem eius
facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt eis moyses et he
lias cum eo loquentes. Respondens autem petrus dixit ad ihesum. Domine bonum
est nos hic esse. Si uis faciamus hic tria tabernacula · tibi unum
moysi unum · et helie unum. Adhuc eo loquente ecce nubes luci
da obumbrauit eos. Et ecce uox de nube dicens. Hic est filius
meus dilectus in quo michi bene conplacui · ipsum audite. Et audi

entes discipuli ceciderunt in facies suas et timuerunt valde. Et accessit
ihesus et tetigit eos dixitque eis Surgite nolite timere. Levantes autem
oculos suos neminem viderunt nisi solum ihesum. Et descendentibus illis
de monte precepit illis ihesus dicens Nemini dixeritis visionem donec filius Mt vi clxxiii Mr lxxx
hominis a mortuis resurgat. Et interrogaverunt eum discipuli eius ix
dicentes Quid ergo scribe dicunt quod heliam oportet primum venire. At ille
respondens ait illis Helias quidem venturus est et restituet omnia. Dico
autem vobis quod helias iam venit et non cognoverunt eum. Sed fecerunt in
eo quecumque voluerunt. Sic et filius hominis passurus est ab eis. Tunc
intellexerunt discipuli quia de iohanne baptista dixisset eis. Et cum venisset ad Mt ii clxxiiii Mr xci
turbam accessit ad eum homo genibus provolutus ante eum dicens Domine lu xcix
miserere filio meo quia lunaticus est et male patitur. Nam sepe cadit
in ignem et crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis et non potu-
erunt curare eum. Respondens ihesus ait O generatio incredula et perversa
quousque ero vobiscum usque quo patiar vos. Afferte huc illum ad me. Et incre-
pavit eum ihesus et exiit ab eo demonium. Et curatus est puer ex illa hora.
b Tunc accesserunt discipuli ad ihesum secreto et dixerunt Quare nos non b Mt v clxxv lu cc
potuimus eicere illum. Dixit illis ihesus Propter incredulitatem vestram. Amen
quippe dico vobis si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis monti huic
transi hinc et transibit et nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eicitur Mt ii clxxvi Mr xciii
nisi per orationem et ieiunium. Conversantibus autem illis in galilea dixit illis luc xi
ihesus Filius hominis tradendus est in manus hominum et occident eum. Et
tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer. Et cum venissent Mt x clxxvii
capharnaum accesserunt qui didragma accipiebant ad petrum et dixerunt
ei Magister vester non solvit didragma. Et ait etiam. Et cum intrasset

in domum preuenit eum ihesus dicens. Quid tibi videtur symon. Reges terre
a quibus accipiunt tributum vel censum a filiis suis an ab alienis. At
ille dixit ab alienis. Dixit illi ihesus. Ergo liberi sunt filii. ut
autem non scandalizemus eos. Vade ad mare et mitte hamum et eum
piscem qui primus ascenderit tolle et aperto ore eius inuenies staterem
illum sumens da eis pro me et pro te xviii XVIII

Mat clxxviii ii Mar. xcv. lu. cii — In illa hora accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. Quis putas
maior est in regno celorum. Et aduocans ihesus paruulum statuit eum
in medio eorum et dixit. Amen dico vobis. Nisi conuersi fueritis et efficiamini
sicut paruuli non intrabitis in regnum celorum. Quicumque ergo humiliauerit se sicut
Mat clxxix ii — paruulus iste. hic est maior in regno celorum. Et qui susceperit vnum paruulum
Mar xcix lu. cxcvii — talem in nomine meo me suscipit. Qui autem scandalizauerit vnum de
pusillis istis minimis qui in me credunt. expedit ei. ut suspendatur
mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. Ve mundo ab
Mt clxxx vi Mar c — scandalis. necesse est enim ut veniant scandala. Verumtamen ve homini
illi per quem scandalum venit. Si autem manus tua. uel pes tuus scanda
lizat te. abscide eum et proice eum abs te. Bonum est tibi ingredi ad
vitam debilem uel claudum quam duas manus uel duos pedes habentem mitti
in ignem eternum. Et si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice
abs te. Bonum est tibi cum vno oculo in vitam intrare quam duos oculos
Mat clxxxi x — habentem mitti in iehennam ignis. Videte ne contempnatis vnum ex his
pusillis. Dico enim vobis quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris
luce ccxxvi v — mei qui in celis est. Venit enim filius hominis saluare quod perierat. Quid — Mt clxxx v
vobis videtur. si fuerint alicui centum oues et errauerit vna ex eis. nonne — lu. clxxxv et clxxxix
deserto
relinquit nonagintanouem in montibus et vadit querere eam que errat

Et si contigerit ut inveniat eam. Amen dico vobis quia gaudebit super
eam magis quam super nonaginta novem que non erraverunt. Sic non est
voluntas ante patrem vestrum qui in celis est ut pereat unus de pusillis istis.
Respiciens Ihesus in discipulos suos dixit Symoni Petro
k Si autem peccaverit in te frater tuus. Vade et corripe eum inter te et — Mt clxxxiij lu r
ipsum solum. Si te audierit lucratus es fratrem tuum. Si autem te non — xcviij Mat clxxxiiij
audierit adhibe tecum unum vel duos ut in ore duorum vel trium te-
stium stet omne verbum. Quod si non audierit eos dic ecclesie. Si autem
ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis — Mat clxxxv vij lo ccxv
quecumque alligaveritis super terram erunt ligata et in celo. Et quecumque
solveritis super terram erunt soluta et in celo. Iterum dico vobis quia si duo ex — Mt clxxxvj
vobis consenserint super terram de omni re quamcumque petierint fiet illis
a patre meo qui in celis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine — Mat clxxxvij lu r
meo ibi sum in medio eorum. Tunc accedens Petrus ad eum dixit. Domine — xcix
quotiens peccabit in me frater meus et dimittam ei usque septies. Dicit illi Ihesus
Non dico tibi usque septies sed usque septuagesies septies. Ideo assi- — Mt clxxxviij
milatum est regnum celorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis
suis. Et cum cepisset rationem ponere oblatus est ei unus qui debebat
decem milia talenta. Cum autem non haberet unde redderet iussit eum
venundari et uxorem eius et filios eius et omnia que habebat et reddi.
Procidens autem servus ille rogabat eum dicens. Patientiam habe in me
et omnia reddam tibi. Misertus autem dominus servi illius dimisit eum
et debitum dimisit illi. Egressus autem servus ille invenit unum de
conservis suis qui debebat ei centum denarios et tenens suffocabat
eum dicens. Redde quod debes. Et procidens conservus eius rogabat

cum dicens Patientiam habe in me et omnia reddam tibi. Ille autem
noluit sed abiit et misit eum in carcerem donec redderet debitum. Vi-
dentes autem conservi eius que fiebant contristati sunt valde et venerunt et
narraverunt domino suo omnia que facta fuerant. Tunc vocavit illum
dominus suus et ait illi. Serve nequam omne debitum dimisi tibi
quoniam rogasti me. Nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui sicut et
ego tui misertus sum. Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus
quoadusque redderet universum debitum. Sic et pater meus celestis faciet
vobis si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. XIX
Et factum est cum consummasset Jesus sermones istos migravit a Gali- Mt c lxxvi
lea et venit in fines Iudee trans Iordanem et secute sunt eum ix Mr c iii
turbe multe et curavit eos ibi. Et accesserunt ad eum pharisei temptantes
eum et dicentes. Si licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa.
Qui respondens ait eis. Non legistis quia qui fecit homines ab initio
masculum et feminam fecit eos et dixit. Propter hoc dimittet homo patrem et
matrem et adherebit uxori sue et erunt duo in carne una. Itaque iam
non sunt duo sed una caro. Quod ergo deus coniunxit (quos) homo non separet.
Dicunt illi. Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudii et dimittere.
Et ait illis. Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere
uxores vestras. ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis quia quicumque di- Mat c xii
miserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit mechatur. Et Mar c v / Lu c xvi
b Mt c xxi qui dimissam duxerit mechatur. Dicunt ei discipuli eius. Si ita est causa hominis
cum uxore non expedit nubere. Qui dixit illis. Non omnes capiunt
verbum istud sed quibus datum est. Sunt enim eunuchi qui de matris utero
sic nati sunt. Et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus

Et sunt eunuchi qui se ipsos castraverunt propter regnum celorum. Qui potest
capere capiat. Tunc oblati sunt ei parvuli ut manus imponeret eis Mat c xcij Mar
et oraret. Discipuli autem eius increpabant eos. Ihesus vero ait illis Sinite c vij lu cc xvj
parvulos venire ad me et nolite prohibere eos. Talium enim est regnum celorum
Et cum imposuisset eis manus abiit inde. Et ecce unus accedens ait Mt c xc iij Mar c vij
illi Magister bone quid boni faciam ut habeam vitam eternam. Qui dixit lu c xxj Jo cc xviij
ei Quid me interrogas de bono? Unus est bonus deus. Si autem vis ad
vitam ingredi serva mandata dei. Dicit ille Que? Ihesus dixit Non
homicidium facies, non adulterabis, non facies furtum, non falsum
testimonium dices. Honora patrem tuum et matrem tuam. Et diliges proxi
mum tuum sicut te ipsum. Dicit ei adolescens Omnia hec custodivi a iu
ventute mea. Quid adhuc michi deest? Ait illi Ihesus Si vis perfectus esse Mt c xciiij Mar c viij
vade et vende omnia que habes et da pauperibus et habebis thesaurum in lu cc xix Jo c ly
celo et veni sequere me. Cum audisset autem adolescens verba hec abiit Mat c xcv Marti
tristis. Erat enim multas habens possessiones. Ihesus autem dixit discipulis c ix lu cc xx
e Amen dico vobis quia dives difficile intrabit in regnum celorum. Et iterum
dico vobis facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare
in regnum celorum. Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes
Quis ergo poterit salvus esse? Aspiciens autem Ihesus dixit eis Apud homines
hoc impossibile est. Apud deum omnia possibilia sunt. Tunc respondens Simon
Petrus dixit ei Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te. Quid Mt c xcvj
ergo erit nobis? Ihesus autem dixit eis Amen dico vobis quod vos qui secuti
estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue Mat c xcvij lu cc
h sedebitis et vos super sedes xij iudicantes xij tribus israel. Et omnis lxxij
qui reliquerit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem Mt c xcviij Mar c x
lu cc xxj

k Mt c xxix Mt c xi lu c lxxiii aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum centuplum accipiet et
vitam eternam possidebit. Multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi XX
Mt c xx Simile est regnum celorum homini patrifamilias qui exiit primo mane
conducere operarios in vineam suam. Conventione autem facta cum operariis
ex denario diurno misit eos in vineam suam. Et egressus circa
horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos. Et ait illis
Ite et vos in vineam meam et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem
abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter. Circa
undecimam vero exiit et invenit alios stantes et dixit illis. Quid hic statis
tota die otiosi. Dicunt ei: quia nemo nos conduxit. Dicit illis Ite et
vos in vineam meam. Cum autem sero factum esset dicit dominus vinee procu-
ratori suo. Voca operarios et redde illis mercedem incipiens a novissimis
usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant
acceperunt singulos denarios. Venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus
essent accepturi. Acceperunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes
murmurabant adversus patrem familias dicentes. Hii novissimi una hora
fecerunt et pares nobis illos fecisti qui portavimus pondus diei et estus.
At ille respondens uni eorum dixit. Amice non facio tibi iniuriam.
Nonne ex denario diurno convenisti mecum. Tolle quod tuum est et vade.
Volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. An non licet mihi facere quod
volo. An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum. Sic erunt novis-
simi primi et primi novissimi. Multi enim sunt vocati pauci vero electi.
a Mt c xxi Mt c x xii lu c xxiii Et ascendens Ihesus Ierosolimam assumpsit xii discipulos suos secreto et
ait illis. Ecce ascendimus Ierosolimam et filius hominis tradetur principibus
sacerdotum et scribis et condempnabunt eum morte. Et tradent eum

gentibus ad illudendum et flagellandum et tercia die resurget. Tunc — Mt cc vj Mr c xiij
accessit ad eum mater filiorum zebedei cum filiis suis adorans et petens
aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis. Ait illi. Dic ut sedeant hii duo
filii mei unus ad dexteram et alius ad sinistram tuam in regno tuo. Re-
spondens autem ihesus dixit. Nescitis quid petatis. potestis bibere calicem
quem ego bibiturus sum. dicunt ei. possumus. Ait illis. Calicem meum
quidem bibetis. Sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum
dare vobis. sed quibus paratum est a patre meo. Et audientes decem indignati — Mt cc iij Mr c xiiij
sunt de duobus fratribus. Ihesus autem vocavit eos ad se et ait. Scitis quia principes — lu cc lxx
gentium dominantur eorum. Et qui maiores sunt potestatem exercent in eos.
Non ita erit inter vos. Sed quicumque voluerit inter vos maior fieri sit vester
minister. Et quicumque voluerit inter vos primus esse erit vester servus. Sicut filius — Mt cc iiij Mr c xv
hominis non venit ministrari sed ministrare et dare animam suam in redemptionem — lu xcj et cxxxv
pro multis. Et egredientibus illis ab iericho secuta est eum turba multa. — Mt cc v Mr c xvj
Et ecce duo ceci sedentes secus viam audierunt quia ihesus transiret et — lu cc xxiiij
clamaverunt dicentes. Domine miserere nostri fili david. Turba autem
increpabat eos ut tacerent. At illi magis ac magis clamabant
dicentes. Domine miserere nostri fili david. Et stetit ihesus et vocavit eos
et ait. Quid vultis ut faciam vobis. dicunt illi. Domine. ut aperiantur
nostri oculi. Misertus autem eorum ihesus tetigit oculos eorum. Et confestim vi-

Et cum appropinquassent iherosolimis / derunt et secuti sunt eum. XXI — Mt cc vj Mr c xvij
et venissent bethphage ad montem oliveti. Tunc ihesus misit — lu cc xxxij
duos discipulos dicens. Ite in castellum quod contra vos est. et statim inve-
nietis asinam alligatam et pullum cum ea. Solvite et adducite
michi. Et si quis aliquid vobis dixerit. dicite quia dominus hiis

(vii) K. Mt cc vii Jo. c i — opus habet. Et confestim dimittet vos. Hoc autem totum factum est ut adim-
pleretur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie Syon. Ecce rex
tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam et pullum filium subiu-
(ii) g. Mt cc viii Mr c x / viii Lu c xxxii — galis. Euntes autem discipuli fecerunt sicut precepit illis Ihesus. Et adduxe-
runt asinam et pullum. et imposuerunt super eum vestimenta sua et eum
desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in
(i) h. Mt cc ix Mr c xix / Lu cc xxxiiii Jo. c. — via. Alii autem ramos cedebant de arboribus et sternebant in via. Tur-
be autem que precedebant et que sequebantur clamabant. Osanna filio David
(x) i. Mt cc x — Benedictus qui venit in nomine domini. osanna in excelsis. Et cum intrasset
ierusalem commota est universa civitas dicens. Quis est hic. Populi
autem dicebant. Hic est Ihesus propheta a Nazareth Galilee. Et intravit
(i) a. Mt cc xi Mr cc xxi / Lu cc xviii Jo. xxi — Ihesus in templum dei. et eiciebat omnes vendentes et ementes de templo.
et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit. Et
dicit eis scriptum est. domus mea domus orationis vocabitur. Vos autem feci-
(x) b. Mt cc xii — stis eam speluncam latronum. Et accesserunt ad eum ceci et claudi
(v) Mt cc xiii Lu cc xxxv — in templo. et sanavit eos. Videntes autem principes sacerdotum et scribe
mirabilia que fecit. et pueros clamantes in templo et dicentes. Osanna
filio David. indignati sunt et dixerunt ei. Audis quid isti dicunt. Ihesus autem
dicit eis. Utique. numquam legistis. Quia ex ore infantium et lactantium
(vi) Mt cc xiiii Mr c xx — perfecisti laudem. Et relictis illis abiit foras extra civitatem in Betha-
niam. ibique mansit. et docebat eos de regno dei. Mane autem revertens
in civitatem esuriit. Et videns fici arborem unam secus viam venit ad
eam. et nihil invenit in ea nisi folia tantum. Et ait illi. Numquam ex te
fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea.
(vi) d. Mt cc xv Mr c xxx (iii) — Et videntes discipuli mirati sunt dicentes. Quomodo continuo aruit.

Te Respondens autem ihc ait ill. Amen dico vob si habueritis fidem et
non hesitaveritis non solum de ficulnea facietis, sed et si monti huic — iiii ihc xxvi Mr xxv
dixeritis tolle te et iacta te in mare, fiet. Et omnia quecumque petieritis — lo x xxv
in oratione credentes accipietis. Et cum venisset in templum accesserunt — ii ihc xxvii Mr xxvii
ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi dicentes. In qua potestate — lu xxl
hec facis et quis tibi dedit hanc potestatem. Respondens ihc dixit eis. In-
terrogabo vos et ego unum sermonem, quem si dixeritis mi, et ego dicam vob
in qua potestate hec facio. Baptismus Johannis unde erat, e celo an ex
hominibus. At illi cogitabant inter se dicentes. Si dixerimus e celo, dicet
nob quare ergo non credidistis illi. Si autem dixerimus ex hominibus, timemus
turbam. Omnes enim habebant Johannem sicut prophetam. Et respondentes ad ihm
dixerunt nescimus. Et ait ill. et ipse neque ego vob dico in qua potestate — x ihc xxviii
hec facio. Quid autem vob videtur. Homo quidam habebat duos fili-
os. Et accedens ad primum dixit fili vade operare hodie in vineam
meam. Ille autem respondens ait nolo. Postea penitentia motus abiit in vineam.
Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille respondens ait. Eo domine
et non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris. Dicunt ei primus. Dicit
ill ihc. Amen dico vob quia publicani et meretrices precedent vos in regno
dei. Venit enim ad vos Johannes in via iusticie. et non credidistis ei.
Publicani autem et meretrices crediderunt ei. Vos autem videntes nec pe-
nitenciam habuistis postea ut crederetis ei. Aliam parabolam audite.
Homo erat paterfamilias qui plantavit vineam. et sepem circumdedit ei — i ihc ii xxix / Mr xxviii
et fodit in ea torcular et edificavit turrim. et locavit eam agricolis — lu xxli
et peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit

servos suos ad agricolas ut acciperent fructus eius. et agricole apprehensis
servis eius alium ceciderunt alium occiderunt alium vero lapidaverunt. Iterum misit
alios servos plures prioribus et fecerunt illis similiter. novissime autem misit ad eos
filium suum dicens. forsitan verebuntur filium meum. Agricole autem viden-
tes filium dixerunt intra se. hic est heres, venite occidamus eum et habebimus hereditatem eius.
Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam et occiderunt. Cum ergo venerit dominus
vinee quid faciet agricolis illis. Aiunt illi. malos male perdet et vineam
suam locabit aliis agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis
Ihesus. numquam legistis in scripturis. lapidem quem reprobaverunt edificantes. hic
factus est in caput anguli. A domino factum est istud et est mirabile
in oculis nostris. Ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum dei et dabitur
genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum confringetur
super quem vero ceciderit conteret eum. Et cum audissent principes sacerdotum
et pharisei parabolas eius cognoverunt quod de ipsis diceret. Et querentes eum tenere
timuerunt turbas. quoniam sicut prophetam eum habebant. XXII.

Mt cxxx. Mr cxxix. Lu cxlii et cxli. Io lxxxviii

Et respondens Ihesus dixit iterum in parabolis eis dicens. Simile factum est
regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit
servos suos vocare invitatos ad nuptias et nolebant venire. Iterum
misit alios servos dicens. dicite invitatis. Ecce prandium meum paravi
tauri mei et altilia occisa sunt et omnia parata venite ad nuptias.
Illi autem neglexerunt et abierunt. Alius in villam [vineam] suam. Alius vero ad nego-
ciationem suam. Reliqui vero tenuerunt servos eius et contumeliis affectos
occiderunt. Rex autem cum audisset iratus est et missis exercitibus suis perdidit
homicidas illos et civitatem eorum succendit. Tunc ait servis suis

Mt cxxxi. Lu c lxxxi

Nuptie quidem parate sunt, sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite ergo
ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias. Et egressi
servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt malos et bonos, et
implete sunt nuptie discumbentium. Intravit autem rex ut videret discum- a/Mt ccxxij
bentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi:
Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit.
Tunc dixit rex ministris: Ligatis pedibus eius et manibus mittite eum in
tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati, b/Mt ccxxiij
pauci vero electi. Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt ut caperent Mr cxxx Lu ccxliij
Ihesum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes: Magister,
scimus quia verax es, et viam dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo.
Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi videtur: an licet
censum dare cesari an non? Cognita autem Ihesus nequitia eorum ait: Quid
me temptatis, ypocrite? Ostendite michi numisma census. At illi obtulerunt
ei denarium. Et ait illis Ihesus: Cuius est imago hec et superscriptio? Dicunt
ei: Cesaris. Et ait illis: Reddite ergo que sunt cesaris cesari, et que sunt
dei deo. Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt. In illo die ac-
cesserunt ad eum saducei qui dicunt non esse resurrectionem. Et interroga-
verunt eum dicentes: Magister, Moyses dixit: Si quis mortuus fuerit non habens
filium, ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri suo. Erant
autem apud nos fratres septem, et primus uxore ducta defunctus est,
non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus et tercius
usque ad septimum. Novissime autem omnium et mulier defuncta est. In resurrectione
ergo cuius de septem erit uxor? Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Ihesus

ait ill' Errātis nescientes scripturas neq3 virtutē dei. In resurrectiōe n
neq3 nubent neq3 nubentur. sz erūt sicut angeli in celo. De resurrectiōe aūt
mortuorū nō legistis quod dictū est a deo dicente vobis Ego sum deus
abraham deus ysaac et deus Jacob. nō est deus mortuorum sz vivo-
vj c Mt cxxxiiij Mr cxxi — rum. Et audientes turbe mirabantur in doctrina eius. Pharisei aūt audientes
quod silencium imposuisset saduceis. Cognoverūt Accesserūt ad ihm
saducei. Convenerunt in vnū et interrogat eū vnus ex eis legis doctor
temptans eū. Magister quod est mandatū magnū in lege. Ait illi ihc
ex affectu
d Lu Jo ctl — d Diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo et ex tota aīa tua et
memoria
ex tota mente tua. Hoc est maximū et primū mandatū. Secūdū aūt simile
ij e Mt cxxv — est huic. Diliges proximū tuū sicut teipsum. In his duobus mandatis
Mr cxxxiiii — vniversa lex pendet et prophete. Congregatis aūt phariseis interrogat eos
Lu cxlv — ihc dicens. Quid vobis videtur de xpo cuius filius sit. Dicunt ei. david
Ait illi. Quomodo ergo david in spiritu vocat eum dominū dicens. Dixit dominus
domino meo sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos scabellū
ij f Mt cxxvi Mr cxxxiii Lu cxliiii — pedum tuorum. Si ergo david vocat eū dominū quomodo filius est eius. Et
nemo poterat ei respondere verbū. neq3 ausus fuit ex illa die quisq3 eū amplius
interrogare. XXIII xxiii

x Mt cxxvii — Tunc ihc locutus est ad turbas et ad discipulos suos dicens Super
cathedram moysi sederūt scribe et pharisei. Omnia ergo quecumq3 dixe-
v — rint vobis servate et facite. secūdū vero opera eorū nolite facere. Dicūt
g Mt cxxviii Lu cxxxix — enim et nō faciunt. Alligant enim onera gravia et importabilia. et
imponunt in humeros hominū. Digito aūt suo nolūt ea movere
ij h Mt cxxix Mr cxxxv Lu cxlvi — h Omnia enim sua opera faciunt ut videantur ab hominibus. Dilatant
enim phylacteria sua et magnificant fimbrias. Amant enim primos

recubitus in cenis et primas kathedras in synagogis et salutationes in
foro et vocari ab hominibus rabbi. Vos autem nolite vocari rabbi. Unus i Mt ccxxx (x)
enim est magister vester. Omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare
vobis super terram. Unus enim est pater vester qui in celis est. Nec vocemini magistri quia (v)
magister vester unus est Christus. Qui maior est vestrum erit minister vester. Qui autem a Mt ccxxxi
exaltaverit se humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Ve autem vobis scribe lu clxxxix
et pharisei ypocrite qui comeditis domos viduarum orationes longas orantes, b Mt ccxxxii (v)
propter hoc enim amplius accipietis iudicium. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui lu cxlv c Mt ccxxxiii (x)
circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselitum. Et cum fuerit factus
facitis eum filium gehenne duplo quam vos. Ve vobis duces ceci qui
dicitis quicumque iuraverit per templum dei nichil est. Qui autem iuraverit in auro
templi debet. Stulti et ceci. Quid enim maius est aurum an templum
quod sanctificat aurum. Et quicumque iuraverit in altari nichil est. Qui autem iura-
verit in dono quod in illo est debet. Ceci quid enim maius est donum an
altare quod sanctificat donum. Qui ergo iurat in altari iurat in eo et in
omnibus que sunt super illud. Et qui iurat in templo iurat in illo et in eo
qui habitat in templo. Et qui iurat in celo iurat et in throno dei et in eo
qui sedet super eum. Ve vobis scribe pharisei et ypocrite qui decimatis mentam Mt ccxxxiiii (v)
et anetum et ciminum et reliquistis que graviora sunt legis iudicium et mi- lu cxvi
sericordiam et fidem. Et hec oportuit facere et illa non omittere. Duces e Mt ccxxxv (x)
ceci excolantes culicem camelum autem glucientes. Ve vobis scribe et pharisei f Mt ccxxxvi (v)
ypocrite qui mundatis quod de foris est calicis et parapsidis, intus autem plenis estis lu cxxxv
rapina et inmunditia. Pharisee cece munda prius quod intus est calicis
et parapsidis ut fiat illud quod deforis est mundum. Ve vobis scribe et pharisei g Mt ccxxxvii (v)
ypocrite qui similes estis sepulchris dealbatis que aforis apparent hominibus lu cxxxvii
speciosa, intus autem plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia

Sic et vos quidem a foris apparetis hominibus iusti, intus autem pleni estis
h Mt cc xxx viiij ypocrisi et iniquitate. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui edificatis sepulcra
lu cxl prophetarum et ornatis monumenta iustorum et dicitis: Si fuissemus in diebus
patrum nostrorum non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque testi-
monio estis vobismetipsis quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt.
i. Mt cc xxxix Et vos implete mensuram patrum vestrorum. Serpentes genimina
k Mt cc xl lu c viperarum quomodo fugietis a iudicio gehenne? Ideo ecce ego mitto
xli ad vos prophetas et sapientes et scribas et ex illis occidetis et crucifigetis et ex
illis flagellabitis in synagogis vestris et persequemini de civitate in civitatem
ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram
a sanguine abel iusti usque ad sanguinem zacharie filii barachie
quem occidistis inter templum et altare. Amen dico vobis venient hec
l Mt cc xli omnia super generationem istam. Ierusalem ierusalem que occidis prophetas et lapidas
lu c lxxv eos qui ad te missi sunt, quotiens volui congregare filios tuos
quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas et noluisti.
Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis,
non me videbitis amodo donec dicatis: Benedictus qui venit in nomine domini. XXIIII
Mt cc xlii Et egressus ihesus de templo ibat, et accesserunt discipuli eius
Mr c xxx ut ostenderent ei edificationes templi. Ipse autem respondens dixit
vii lu cc xlvii eis: Videtis hec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis
z cc xxxviii super lapidem qui non destruatur. Sedente autem eo super montem oliveti ac-
m Mt cc xliii cesserunt ad eum discipuli eius secreto dicentes: Dic nobis quando hec
Mr c xxxviii erunt, et quod signum adventus tui et consummationis seculi? Et
lu cc xlix respondens ihesus dixit eis: Videte ne quis vos seducat. Multi enim
n venient in nomine meo dicentes: Ego sum christus, et multos seducent.

Audituri enim estis prelia et opiniones preliorum. Videte ne turbemini. oportet
enim hec fieri sed nondum statim finis. Surget enim gens contra gentem et
regnum adversus regnum et erunt pestilentie et fames et terre motus per loca.
Hec autem omnia initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem et occi- i ii Mt ccxliii
dent vos et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Et tunc scanda- Mr cxxxix
x Mt ccxlv o lizabuntur multi et invicem tradent et odio habebunt invicem. Et multi lu ccl so / cxli et cxlvi
pseudo prophete surgent et seducent multos. et quoniam abundabit iniquitas et
refrigescet caritas multorum. Qui autem perseveraverit usque in finem hic sal-
vus erit. Et predicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium vi a Mt ccxlvi / Mr ccxl
(interrogatus a discipulis)
omnibus gentibus et tunc veniet consummatio. Cum ergo videritis abho- vi b Mt ccxlvii
(de consummatione seculi dixit eis)
vi c Mt ccxlviii / Mr cxliii / lu ccxix et / cclii minationem desolationis que dicta est a daniele propheta stantem in loco sancto Mr cxlii
qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant in montes et qui
in tecto non descendat aliquid tollere de domo sua. Et qui in agro non d Mt ccxlix Mr
revertatur tollere tunicam suam. Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus. cxliiii lu cc liiii
e Orate autem ut non fiat fuga vestra in yeme vel sabbato. Erit enim tunc vi e Mt ccl Mr cxlv
tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet vi f Mt ccli Mr cxl / vi lu cclv
g Et nisi breviati fuissent dies illi non fieret salva omnis caro. vi g Mt cclii Mr / cxlvii
Sed propter electos breviabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit ecce v h Mt ccliii Mar
vi i Mt ccliii / Mr cxlix hic est christus aut illic nolite credere. Surgent enim pseudo christi et pseu- cxlviii lu cc / iiii
do prophete et dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem indu-
cantur si fieri potest etiam electi. Ecce predixi vobis. Si ergo dixerint vobis v k Mt cclv lu
Ecce in deserto est nolite exire. Ecce in penetralibus nolite credere. Sicut ccii
enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem ita erit v l Mt cclvi lu / cc vso
et adventus filii hominis. Ubicumque fuerit corpus illic congregabuntur m Mt cclvii lu / ccxiii

n mt cclviii ii / mr cl / luc cclvii
z agle [n] Statim aut post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur. Et lu
na non dabit lumen suum. z stelle cadent de celo. z virtutes celorum com
o mt cclix ii / mr cli / luc cclviii
mouebuntur. Et tunc apparebit signum filii hominis in celo. Et tunc
plangent se omnes tribus terre. z videbunt filium hominis venientem in nubibus
celi cum virtute multa z maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba
z voce magna. z congregabunt electos eius a quatuor ventis celi a summis
celorum usque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam. Cum
iam ramus eius tener fuerit z folia nata sunt scitis quia prope est estas. Ita et
vos cum videritis hec omnia scitote quia prope est z in ianuis. Amen dico
vobis quia non preteribit hec generatio donec omnia hec fiant. Celum et
p mt cclx vi / mr clii
terra transibunt verba autem mea non transibunt. [p] De die autem illa z hora nemo
q mt cclxi / luc cclvii
scit neque angeli celorum nisi pater solus. [q] Sicut autem fuit in diebus noe ita
erit aduentus filii hominis. Sicut enim erat in diebus ante diluuium co
medentes z bibentes nubentes z nuptui tradentes usque ad diem quo
intrauit noe in archam z non cognouerunt donec venit diluuium et
r mt cclxii v / luc cxxii
tulit omnes. Ita erit aduentus filii hominis. [r] Tunc duo erunt in agro vnus
assumetur z alter relinquetur. Due molentes in mola vna assumetur z vna
s mt cclxiii vi / mr cliii
relinquetur. Duo in lecto vnus assumetur z alter relinquetur. [s] Vigilate ergo
t mt cclxiiii / mr clv luc clvi
quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. [t] Illud autem scitote quoniam si
V qua hora fur venturus esset
sciret paterfamilias Vigilaret vtique z non sineret perfodi domum suam.
Ideo z vos estote parati quia nescitis qua hora filius hominis venturus est.
v mt cclxv v / luc clvii
[v] Quis putas est fidelis seruus z prudens quem constituit dominus suus
x mt cclxvi v / luc clv
super familiam suam ut det illis cibum in tempore suo. [x] Beatus ille
seruus quem cum venerit dominus eius inuenerit sic facientem. Amen dico

vobis quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus servus Mt cxlvii luc clviii
ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire et ceperit percutere servos
suos, manducet autem et bibat cum ebriosis: veniet dominus servi illius
in die qua non sperat et hora qua ignorat et dividet eum partemque eius
ponet cum ypocritis. Ibi erit fletus et stridor dentium. XXV

Tunc simile erit regnum celorum decem virginibus que accipientes lampades Mt cxlviii
suas exierunt obviam sponso et sponse. Quinque autem ex eis
erant fatue et quinque prudentes. Sed quinque fatue acceptis lampadibus
non sumpserunt oleum secum. Prudentes vero acceperunt oleum secum in
vasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso dormitaverunt
omnes et dormierunt. Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus
venit, exite obviam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines ille et ornaverunt
lampades suas. Fatue autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo
vestro quia lampades nostre extinguuntur. Responderunt prudentes dicentes: Ne
forte non sufficiat nobis et vobis, ite potius ad vendentes et emite vobis.
Dum autem irent emere venit sponsus et que parate erant intraverunt cum eo ad
nuptias et clausa est ianua. Novissime autem veniunt et reliquie
virgines dicentes: Domine domine aperi nobis. At ille respondens ait: Amen
dico vobis nescio vos. Vigilate itaque et orate quia nescitis diem neque horam.
Sicut enim homo peregre proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis Mat cxlix luc cl
Mt cxlix luc cxxxviii bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii autem
unum, unicuique secundum propriam virtutem et profectus est statim. Abiit autem qui
quinque talenta acceperat et operatus est in eis et lucratus est alia quinque.
Similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo. Qui autem unum acceperat

abiens fodit in terram et abscondit pecuniam domini sui. Post multum vero
tempus. venit dominus servorum illorum et posuit rationem cum eis Et accedens
qui quinque talenta acceperat obtulit alia quinque dicens. Domine quinque
talenta michi tradidisti. ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi do-
minus eius. Euge serve bone et fidelis. quia super pauca fuisti fidelis.
super multa te constituam. Intra in gaudium domini tui. Accessit autem et
qui duo talenta acceperat Et ait. Domine. duo talenta tradidisti michi
ecce alia duo superlucratus sum. Ait illi dominus eius. Euge serve
bone et fidelis. quia super pauca fuisti fidelis. super multa te constitu-
am. Intra in gaudium domini tui. Accedens autem qui unum talentum
acceperat et ait. Domine scio quia durus es. metis ubi non seminasti. con-
gregas ubi non sparsisti et timens abii et abscondi talentum tuum in
terra. ecce habes quod tuum est. tolle. Respondens autem dominus eius dixit ei
Serve male et piger. sciebas quia meto ubi non seminavi. et congrego ubi
non sparsi. Oportuit ergo te committere pecuniam meam nummulariis et ve-
niens ego recepissem utique quod meum est cum usura. Tollite itaque ab eo
talentum. et date ei qui habet quinque (decem) talenta. Omni enim habenti dabitur et abun- Mt cc lxx
dabit. Ei autem qui non habet et quod videtur habere auferetur ab eo. Et inutilem Mt xlij lu cc xxx
Mar cc lxxij lu cc xxxi servum eicite in tenebras exteriores. ibi erit fletus et stridor dentium
Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli Mt cc lxxiij
cum eo. Tunc sedebit super sedem maiestatis sue Et congrega-
buntur ante eum omnes gentes. et separabit eos ab invicem. sicut pastor
segregat oves ab hedis. Et statuet quidem oves a dextris suis
edos autem a sinistris. Tunc dicet rex hiis qui a dextris eius erunt

Venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum a constitucione
mundi. Esurivi enim et dedistis michi manducare. Sitivi et dedistis michi
bibere. Hospes eram et collegistis me. Nudus et cooperuistis me.
Infirmus et visitastis me. In carcere eram et venistis ad me. Tunc respondebunt
ei iusti dicentes. Domine, quando te vidimus esurientem et pavimus te, si-
tientem et dedimus tibi potum. Quando autem vidimus te hospitem et collegimus
te, aut nudum et cooperuimus te, aut quando te vidimus infirmum aut in car-
cere et venimus ad te. Et respondens rex dicet illis: Amen dico vobis, quam-
diu fecistis uni de hiis fratribus meis minimis michi fecistis. Tunc dicet
et hiis qui a sinistris eius erunt: Discedite a me maledicti in ignem
eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius. Esurivi enim et non dedistis
michi manducare. Sitivi et non dedistis michi potum. Hospes eram et
non collegistis me. Nudus et non cooperuistis me. Infirmus et in carcere et
non visitastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes: Domine, quando
te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum vel
in carcere et non ministravimus tibi. Tunc respondebit illis dicens: Amen dico
vobis, quamdiu non fecistis uni de minoribus hiis nec michi fecistis. Et
ibunt hii in supplicium eternum, iusti autem in vitam eternam.

Ca XXVI

Et factum est cum consummasset Ihesus sermones hos omnes, dixit di-
scipulis suis: Scitis quia post biduum pascha fiet, et filius hominis tra- Mt cclxxiii Mr
detur ut crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et clvi lu cclx Jo
Mt cclxxv Mr clvi seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur Caiphas, et xx
consilium fecerunt ut Ihesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem:
Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. Cum autem esset Mt cclxxvi Mr clviii lu lxxiii Jo xcviii

Ihesus in domo simonis leprosi in bethania, accessit ad eum mulier habens
alabastrum unguenti preciosi, et effudit super caput eius recumbentis.
Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes, ut quid perditio hec? po-
tuit enim istud venundari multo et dari pauperibus. Sciens autem ihesus ait
illis, quid molesti estis huic mulieri? Opus bonum operata est in me.
a Mt cc lxxvij iiij Mr clix lo. xcviij — Nam semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habebitis. Mittens
enim hec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit. Amen dico vo-
bis, ubicumque predicatum fuerit evangelium hoc in toto mundo dicetur, et quod
hec fecit in memoriam eius. b Tunc abiit unus de duodecim qui dicitur — k Mt cc lxxviij ii Mr clx lu cc lxiij
Iudas scarioth ad principes sacerdotum, et ait illis, quid vultis mihi dare
et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et ex-
inde querebat opportunitatem ut eum traderet. Prima autem die azimorum
accesserunt discipuli ad ihesum dicentes, Ubi vis paremus tibi comedere
pascha? At ihesus dixit, Ite in civitatem ad quemdam et dicite ei,
Magister dicit, Tempus meum prope est, apud te facio pascha cum disci-
pulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis ihesus, et paraverunt pascha.
c Mt cc lxxix iiij Mr clxi lo. cxxi — c Vespere autem facto discumbebat cum xii discipulis suis. Et edentibus illis
dixit, Amen dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. Et contristati sunt
d Mt cc lxxx Mr clxij lu cc lxix lo. cxij — valde, ceperunt singuli dicere, Numquid ego sum domine? Et ille respondens
ait, Qui intingit mecum manum in paropside ille me tradet. Filius
e Mt cc lxxxi ii Mr clxiij lu cc lxviij — quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo. Ve autem homini illi per
f Mt cc lxxxij Mr clxiiij — quem tradetur. Bonum erat illi si natus non fuisset homo ille. Respondens
autem Iudas qui tradidit eum dixit, Numquid ego sum rabbi? Ait illi,
g Mt cc lxxxiij x — Tu dixisti. Cenantibus autem illis, accepit ihesus panem et benedixit

fregit · dedit que discipulis suis · Et ait · Accipite et comedite · hoc · Mt cclxxxiij Mr
est enim corpus meum / Et accipiens calicem gratias egit et dedit illis · clxv · Lu cclxvi
Mt cclxxxv Mr clxvi Lu cclxv dicens · Bibite ex hoc omnes · hic est sanguis meus novi testamenti · Jo. lv et lxv et lxvij
qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum · Dico autem vobis · Non bibam · Mt cclxxxvi Mr clxvij
amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum · cum illud bibam
novum in regno patris mei · Et ympno dicto exierunt in montem · Mt cclxxxvij Mr clxviij Jo clij
Mt cclxxxviij Mr clxix oliveti · Tunc dicit illis ihesus · Omnes vos scandalum patiemini in me
in nocte ista · Scriptum est enim · Percuciam pastorem et dispergentur
oves gregis · postquam autem resurrexero precedam vos in galileam
Respondens autem petrus ait illi · Et si omnes scandalizati fuerint in · Mt cclxxxix Mr
te · ego nunquam scandalizabor · Ait illi ihesus · Amen dico tibi · quia hac · clxx · Lu cclxxv · Jo cxxvi
nocte antequam gallus cantet · ter me negabis · Ait illi petrus · Etsi · Mt ccxc Mr clxxi
oportuerit me mori tecum / non te negabo · Similiter et omnes discipuli · Mt ccxci Mr clxxij Lu cclxxix Jo
dixerunt · Tunc venit cum illis ihesus in villam que dicitur Gethsemani et dixit · clvi
Mt ccxcij Mr clxxiij discipulis suis · Sedete hic · donec vadam illuc et orem · Et · Mt ccxciij Mr c
assumpto petro · et duobus filiis zebedei · cepit contristari et mestus esse · lxxiiij · Jo · c vij
Tunc ait illis · Tristis est anima mea usque ad mortem · Sustinete · Mt ccxciiij Mr c
hic et vigilate mecum · Et progressus pusillum procidit in faciem suam · lxxv · Lu cclxxxi · Jo clxi
orans et dicens · Mi pater si possibile est transeat a me calix iste ·
Verumtamen non sicut ego volo · sed sicut tu · Et venit ad discipulos · Mt ccxcv Mr c
suos · et invenit eos dormientes · Et dicit petro · Sic non potuistis · lxxvi · Lu cclxxxij · Jo clxxviij
Mt ccxcvi Mr clxxvij Lu cclxxxiij una hora vigilare mecum · Vigilate et orate ut non intretis
in temptacionem · Spiritus quidem promptus est · caro autem infirma · Iterum secundo abiit · Mt ccxcvij Mr c
et oravit dicens · Mi pater · si non potest hic calix transire nisi bibam illum · lxxviij et clxx

vi
y Mt ccxcviii / Mr clxxviii — Fiat voluntas tua. Et venit iterum et invenit eos dormientes. E-
rant autem oculi eorum gravati, et relictis illis iterum abiit et oravit tercio — iiii / Mt ccxcix / Mr clxxx / Jo c iii
eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos et dicit illis
Dormite iam et requiescite. Ecce appropinquabit hora et filius hominis tradetur
in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce appropinquabit qui me tradet. — Mt ccc Mr
Adhuc eo loquente, ecce Judas unus de duodecim venit et cum eo — clxxxi lu cc
turba multa cum gladiis et fustibus missi a principibus sacerdotum et — lxxxv Jo c ... / z lxxviii
senioribus populi. Qui autem tradidit eum dedit illis signum dicens Quemcumque — ii / Mt ccci Mr
osculatus fuero ipse est, tenete eum. Et confestim accedens ad Ihesum dixit — clxxxii lu c / lxxxvi
Ave rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Ihesus Amice ad quod
venisti. Tunc accesserunt et manus iniecerunt in Ihesum et tenuerunt eum. — i
c Et ecce unus ex hiis qui erant cum Ihesu extendens manum exemit gla- — Mt cccii Mr
dium et percuciens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius. — clxxxiii lu / cc lxxxvii / clx
Tunc ait illi Ihesus Converte gladium tuum in locum suum. Omnes — x / Mt ccciii
enim qui acceperint gladium gladio peribunt. An putas quod non possum
rogare patrem meum et exhibebit michi modo plus quam duodecim legiones ange-
i
b Mt ccciiii Mr / clxxxiiii lu cc / lxxxix Jo c lx — lorum. Quomodo ergo implebuntur scripture quia sic oportet fieri. In illa hora
dixit Ihesus turbis Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus
comprehendere me. Cottidie apud vos sedebam in templo docens et non
vi
Mt cccv Mar / clxxxv — me tenuistis. Hoc autem totum factum est ut implerentur scripture prophetarum.
c Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. At illi tenentes Ihesum du- — i / Mt cccvi / Mr clxxxvi
xerunt ad Caypham principem sacerdotum ubi scribe et pharisei et seniores conve- — lu ccxc Jo / c lxii z cc / lxxiii
iiii
e Mt cccvii Mr / clxxxviii Jo / c lxiii — nerant. Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum.
g Et ingressus intro sedebat cum ministris ut videret finem. Principes — Mt cccviii / Mr clxx... / lu ccxv

ad sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra ihesum ut eum
morti traderent et non invenerunt cum multi falsi testes accessissent. Novissime Mt xxix vj Mar clxxxix
autem venerunt duo falsi testes et dixerunt. Hic dixit possum destruere
templum dei et post triduum reedificare illud. Et surgens princeps
sacerdotum ait illi. Nichil respondes ad ea que isti adversum te testificantur
Ihesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi. Adiuro te per deum
vivum ut dicas nobis si tu es christus filius dei. Dicit illi ihesus Mt xxx j Mar c
Tu dixisti. Verumtamen dico vobis amodo videbitis filium hominis sedentem xcj Lu ccxcvij Jo lxix
a dextris virtutis dei et venientem in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum Mt xxxj vj Mar c xcij
scidit vestimenta sua dicens. Blasphemavit quid adhuc egemus testibus Mat xxxij ij Mar xciij Lu ccxxix
Ecce nunc audistis blasphemiam quid vobis videtur. At illi respondentes
Mt xxxiij Mar cxciij Lu ccxciij Jo clxxij dixerunt reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius et colaphis
eum ceciderunt. Alii autem palmas in faciem eius dederunt dicentes. Prophetiza Mt xxxiiij j Mar cxcv Lu ccxcj
nobis christe quis est qui te percussit. Petrus vero sedebat foris in atrio Jo clxviij et clxvj
Et accessit ad eum una ancilla dicens. Et tu cum ihesu galileo eras
At ille negavit coram omnibus dicens. Nescio quid dicis. Exeunte autem Mt xxxv j Mar cxcvj Lu ccxcvj Jo clxxv
illo ianuam vidit eum alia ancilla et ait his qui erant ibi. Et
hic erat cum ihesu nazareno. Et iterum negavit cum iuramento quia non
novi hominem. Et post pusillum accesserunt ad eum qui ibi stabant et dixerunt
petro. Vere tu ex illis es. Nam et loquela tua manifestum te facit
Tunc cepit detestari et iurare quia non novisset hominem. Et continuo Mt xxxvij ij Mar cxcvij Lu ccxciij
gallus cantavit. Et recordatus est petrus verbi ihesu quod dixerat. Priusquam
gallus cantet ter me negabis. Et egressus foras flevit amare. XXVII

Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et Mat xxxviij ij Mar cxcviij Lu ccxcv

1
Mat xxviii
Mar cxcix
lu xx Jo clxx
vi

& seniores populi adversus ihesum ut eum morti traderent & vinctum adduxerunt
eum & tradiderunt pontio pilato presidi. Tunc videns iudas qui eum tradidit — x Mt xxix
quia dampnatus esset, penitentia ductus retulit triginta argenteos principibus
sacerdotum & senioribus dicens: Peccavi tradens sanguinem iustum. At illi
dixerunt: quid ad nos? tu videris. Et proiectis argenteis in templo re-
cessit & abiens laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis
argenteis dixerunt: Non licet eos mittere in corbanam quia precium sanguinis
est. Consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrino-
rum. Propter hoc vocatus est ager ille acheldemach, hoc est ager sangui-
nis usque in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictum est per
Jeremiam prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos precium appreciati
1 Mat xxx Mar xx lu xxii Jo c lxxviii — quem appreciaverunt a filiis israel & dederunt eos in agrum figuli sicut
constituit mihi dominus. Ihesus autem stetit ante presidem. Et interrogavit eum preses
dicens: Tu es rex iudeorum? Dicit illi ihesus: Tu dicis. Et cum accusaretur — iiij Mat xxx Mar xxi Jo cxxii & c lxxx
a principibus sacerdotum & senioribus nihil respondit. Tunc dixit illi pilatus:
Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? Et non respondit ei ad
ii Mat ~~xxx~~ xxxii Mar xxii lu xx xx — ullum verbum, ita ut miraretur preses vehementer. Per diem autem sollempnem — iiij Mat xxxii Mar xxi Jo lxxxi
consueverat preses dimittere populo unum vinctum quem voluissent. Habebant
tunc vinctum insignem qui vocabatur Barrabas qui propter homicidium
missus fuerat in carcerem. Congregatis ergo illis dixit pilatus: Quem
x Mat xxxiiii — vultis dimittam vobis Barrabam an ihesum qui dicitur christus? Sciebat enim
quod per invidiam tradidissent eum. Sedente autem illo pro tribunali misit
ad eum uxor eius dicens: Nichil tibi & iusto illi, multa enim passa — 1 Mat xxxv Mar xxiii lu xxx Jo clxxxiii
sum hodie per visum propter eum. Principes autem sacerdotum & seniores

persuaserunt populo ut peterent barabbam, ihesum vero perderent. Respondens autem pre
ses ait illis: Quid vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt: Ba — I Mat ccxxvi Mar
rabban. Dicit illis pilatus: Quid ergo faciam de ihesu qui dicitur christus? Dicunt omnes: — ccv Lu ccxxiii Jo clxxxviii
crucifigatur. Dicit eis preses: Quid enim mali fecit? At illi magis cla — x Mat ccxxvii
mabant dicentes: Crucifigatur. Videns autem pilatus quia nichil proficeret, sed
magis tumultus fieret, accepta aqua lavit manus suas coram populo dicens:
Innocens ego sum a sanguine iusti huius; vos videritis. Et respondens
iiii Mat ccxx Mar ccvii Jo clxxxv & clxxxvii — universus populus dixit: Sanguis eius super nos et super filios nostros. Tunc — I Mat ccxxviii
dimisit illis barabban. Ihesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur. — Mar ccvi Lu ccxxiiii Jo cxcvi
Tunc milites presidis suscipientes ihesum in pretorio congregaverunt ad eum
universam cohortem. Et exuentes eum clamidem coccineam circumdederunt ei;
et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius et arundi
nem in dextera eius. Et genu flexo ante eum illudebant ei dicentes:
Ave rex iudeorum. Et expuentes in eum acceperunt arundinem et percutiebant caput — vi Mat ccxxx Mar ccviii
eius. Et postquam illuserunt ei exuerunt eum clamidem et induerunt eum vesti — I Mat ccxxxi Mar ccix Lu ccxxv Jo cxcvii
mentis eius et duxerunt eum ut crucifigerent. Exeuntes autem invenerunt ho
(venientem de villa)
minem cyreneum nomine Simonem; hunc angariaverunt ut tolleret — I Mat ccxxxii Mar ccviii Lu ccxxviii
crucem eius. Et venerunt in locum qui dicitur golgotha, quod est calvarie — Jo cxcviii
locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset no — iiii Mt ccxxxiii Mar ccxi Jo ccxxx
I Mat ccxxxiiii Mar ccxii Lu ccxxi Jo cci — luit bibere. Postquam autem crucifixerunt eum diviserunt vestimenta sua sortem
mittentes, ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem: Diviserunt
sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt sortem. Et seden
tes servabant eum. Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam: — I Mat ccxxxv Mar ccxiiii Lu ccxxiiii
Hic est ihesus nazarenus rex iudeorum. Tunc crucifixi sunt cum eo. — Jo ccxix

i
l Mat ccc xxxvi Mar cc xv lu ccc xvii et ccc xix — Duo latrones vnu a dextris et vnu a sinistris. Pretereuntes aut(em) — vi
clamabant blasfemabant eum mouentes capita dicentes Vach qui — Jo c xcviii
destruis templum dei et in triduo reedificabis illud. Salua temet ipsum — Mt ccc xxx vii Mar cc xvii

ii
n Mat ccc xxxviii Mar cc xviii lu ccc xxii — Si filius dei es descende de cruce. Similiter et principes sacerdotum illu-
dentes cum scribis et senioribus dicebant Alios saluos fecit se ipsum
non potest saluum facere. Si rex israel est descendat nunc de cruce et

ii
o Mat ccc xxxix Mr cc xix lu xxv — credemus ei. Confidit in deo liberet eum si vult. Dixit enim
quia filius dei sum. Idipsum autem et latrones qui crucifixi erant cum eo
improperabant ei. A sexta autem hora tenebre facte sunt super vniuersam terram

ii
p Mat ccc xl Mr cc xx lu ccc xxvii — vsque ad horam nonam. Et circa horam nonam exclamauit ihesus voce

vii
q Mat ccc xli Mar cc xxi — magna dicens. Heli heli lamasabatani hoc est deus meus deus meus
ut quid dereliquisti me. Quidam autem illic stantes et audientes dicebant

ii
r Mt ccc xlii Mar cc xxii lu ccc xxiii — heliam vocat iste. Et continuo currens vnus ex eis accepta spongia
s Mat ccc xliii Mr cc xxi lu c xxix Jo cc iii — impleuit aceto et imposuit arundini et dabat ei bibere. Ceteri vero
dicebant. Sine videamus an veniat helias liberans eum. Ihesus autem — ii Mat ccc xliiii Mar cc xxiii lu ccc xxv
iterum voce magna clamans emisit spiritum. Et velum templi scissum
est in duas partes a summo vsque deorsum. Et terra mota est et petre

x
t Mat ccc xlv — scisse sunt. Et ~~velum templi scissum est in duas partes~~ monumenta
aperta sunt et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt. Et exeun-
tes de monumentis post resurreccionem eius venerunt in sanctam ciuitatem

ii
v Mt ccc xlvi Mr cc xxv lu ccc xxx — et apparuerunt multis. Centurio autem et qui cum eo erant custodientes ihesum
viso terre motu et hijs que fiebant timuerunt valde dicentes. Vere filius

vi
x Mt ccc xlvii Mr cc xxvi — dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multe a longe que secute fuerant
ihesum a galilea ministrantes ei. Inter quas erat maria magdalena

z maria Jacobi z joseph mr filiorz zebedei. Cum aut sero esset venit Mt ccc xlviii Mr cc xxxvi lu ccc xxxvi Jo cc vi
qdaz ho dives ab arimathia noie joseph. q z ipe disciplus erat
ihu. hic accessit ad pilatum z petyt corpus ihu. Tunc pilatus iussit
reddi corpus. Et accepto corpe Joseph involuit illud in sindone Mat ccc xlix Mar cc xxxviii lu ccc xxxiii Jo cc viii
munda z posuit eu in monumento suo novo qd exciderat in petra
z advolvit saxum magnu ad ostium monumti z abyt. Erat aut Mt ccc l Mar cc xx
ibi maria magdalena z altera maria sedentes cont sepulcru. Altera aut Mat ccc li
aut die q erat post parascevem convenerut principes sacerdotum z pharisei ad pi
latum dicentes. Domine recordati sumus qr seductor ille dixit adhuc
vivens. post tres dies resurgam. Jube ergo custodiri sepulcrum usqz
in diem tercium. Ne forte veniant discipuli eius z furentur eu z dicant
plebi surrexit a mortuis, et erit novissimus error peior priori. Ait
illis pylatus. habetis custodiam, ite custodite sicut scitis. Illi aut abeuntes
munierunt sepulcru signantes lapidem cum custodibus. Ultimum
Vespere aut sabbati q lucescit in prima sabbati. venit maria Mat ccc lii Mar cc xxxii lu xl ccc xxxvi Jo cc ix
magdalene z altera maria vide sepulcrum. Et ecce terre motus
factus est magnus. Angelus domini descendit de celo z accedens revolvit
lapidem z sedebat sup eu. Erat aut aspectus eius sicut fulgur z
vestimentu eius sicut nix. Pre timore aut eius exterriti sunt custodes z
facti sunt velut mortui. Respondens aut angelus dixit mulieribus. Nolite Mat ccc liii Mar cc xxxii lu ccc xxx vii
timere vos. Scio enim qr ihm qui crucifixus est queritis. Non est hic. Surrexit
enim sicut dixit. Venite z videte locum ubi positus erat dominus. Et
cito euntes dicite discipulis eius z petro qr surrexit dominus. Et
ecce precedet vos in galileam. Ibi eum videbitis sicut dixit vobis. Mt ccc liiii Mr cc xxxiii lu ccc xxx viii

Mt xxlv

b Et exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno currentes nun- [mulieres]
ciare discipulis eius. Et ecce ihesus occurrit illis dicens Avete. Ille autem
accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum. Tunc ait illis
ihesus Nolite timere. Ite nunciate fratribus meis ut eant in galileam
ibi me videbunt. Que cum abyssent. Ecce quidam de custodibus venerunt
in civitatem et nunciaverunt principibus omnia que facta fuerant Et con-
gregati cum senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus
dicentes. Dicite quia discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum nobis
dormientibus. Et si hoc auditum a preside nos suadebimus ei et securos
vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant docti Et
divulgatum est verbum istud aput Judeos usque in hodiernum diem. Unde-
cim autem discipuli abierunt in galileam in montem ubi constituerat illis ihesus
Et videntes eum adoraverunt. Quidam autem dubitaverunt Et accedens
ihesus locutus est eis dicens. Data est michi omnis potestas in celo et in terra
Euntes ergo docete omnes gentes baptisantes eos In nomine patris et
filii et spiritus sancti. Docentes eos servare omnia quecumque mandavi vobis
Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi Amen

Explicit evangelium secundum matheum

Finit matheus. Incipit marci prologus

Marcus ewangelista dei electus et petri in baptismate filius
atque in divino sermone discipulus sacerdotium in israel agens
secundum carnem levita conversus ad fidem christi Ewangelium
in Italia scripsit ostendens in eo quid et generi suo deberet et christo
Nam initium principii in voce prophetice exclamacionis instituens

ordinis levitice electionis ostendit. Ut predicans predestinatum Iohannem
filium Zacharie in voce angeli annunciantis emissum, non solum verbum
carnem factum, sed corpus domini in omnia per verbum divine vocis animatum in i-
nitio evangelice predicationis ostenderet. Ut qui legens hec sciret cui initium car-
nis in domino et ihesu venientis habitaculum carnis deberet agnoscere, atque in se
verbum vocis quod in consonantibus perdiderat inveniret. Denique et perfecte evangelii
opus intrans et a baptismo domini predicare deum inchoans non laboravit
nativitatem carnis quam in prioribus viderat dicere, sed totus in primis expositionem
deserti, ieiunium numeri, temptationem dyaboli, congregationem bestiarum et mini-
sterium protulit angelorum, ut instituens nos ad intelligendum singula in brevi
conpingens nec auctoritatem facte rei demeret et perficiendo operi plenitudinem
non negaret. Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdocio
reprobus haberetur. Sed tantum consentiens fidei predestinata potuit electio ut nec
sic in opere verbi perderet quod prius meruerat in genere. Nam Alexandrie
episcopus fuit. Cuius per singula opus scire et evangelii in se dicta
disponere et disciplinam legis in se agnoscere et divinam in carne domini
intelligere naturam, que in nobis primum requiri, dehinc inquisita volumus
agnosci, habentes mercedem exhortationis, quoniam qui plantat et qui rigat
unum sunt, qui autem incrementum prestat deus est. Explicit prologus. Incipit evangelium secundum Marcum. I. Canone ij.

Initium evangelii ihesu christi filii dei. Sicut scriptum est in Ysaya propheta: Mr j. Mt iiij lu lxx j.
Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam Mar ij. Mt viij
ante te. Vox clamantis in deserto: Parate viam domini, rectas lu vij. Jo. x.
facite semitas eius. Fuit Iohannes in deserto baptisans et predicans Mr iij. vj. Mt ix
baptismum penitencie in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad illum omnis iudee regio

flumine
& baptizabantur ab illo in Jordanis flumine confitentes peccata sua
d Mr iiij Mt xi Et erat Johannes vestitus pilis cameli & zona pellicea circa lumbos
lu x Jo xi & vi eius & locustas & mel silvestre edebat. Et predicabat dicens Venit
& xiiij & xxix fortior me post me, cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam
calciamentorum eius. Ego baptizavi vos in aqua, Ille vero baptizabit
e Mr v Mt xiiij vos spiritu sancto. Et factum est in diebus illis venit Jhesus a Nasareth
lu xiij Jo xv Galilee & baptizatus est a Johanne in Jordane. Et statim ascendens
de aqua vidit apertos celos & spiritum tamquam columbam descendentem & ma
nentem in ipso. Et vox facta est de celis Tu es filius meus dilectus in te
f Mr vi Mt xv michi complacui. Et statim spiritus eum expulit in desertum & erat in deserto
lu xv xl diebus & xl noctibus & temptabatur a sathana. Et erat cum bestiis Mr vij Mt xvij
g Mr viij Mt xviij & angeli ministrabant ei. Postquam autem traditus est Johannes venit Jhesus in Ga
Jo xxvi lileam predicans evangelium regni dei & dicens Quoniam impletum est tempus Mr ix Mt xi
& appropinquabit regnum dei. Penitemini & credite evangelio. Et preteriens secus
mare Galilee vidit Simonem & Andream fratrem eius mittentes retia in
k Mr x Mt xxi mare. Erant enim piscatores. Et dixit eis Jhesus Venite post me faciam
lu xxxij vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus secuti sunt eum. Et Mr xi Mt xi
progressus inde pusillum vidit Iacobum Zebedei & Johannem fratrem eius et
ipsos in navi componentes retia & statim vocavit illos. Et relicto patre suo
Zebedeo in navi cum mercenariis secuti sunt eum. Et ingrediuntur Ca
m Mr xij lu xxij pharnaum & statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos. Et
n Mr xiij Mt lxij stupebant super doctrina eius. Erat enim docens eos quasi potestatem habens & non
lu iiij & xxiiij sicut scribe. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu inmundo. Et excla
o Mr xiiij lu xxv mavit dicens Quid nobis & tibi Jhesu Nazarene venisti ante tempus

perde nos. Scio quod sis sanctus dei. Et comminatus est ei ihesus dicens. obmute
sce et exi de homine. Et discerpens eum spiritus inmundus et exclamans voce
magna exiit ab eo. Et mirati sunt omnes ita. ut quererent inter se dicentes
Quidnam est hoc. quae doctrina haec nova est. quia in potestate et virtute spiri-
tibus inmundis imperat et obediunt ei. Et processit rumor eius in omnem regionem
galileae. Et protinus egredientes de sinagoga venerunt in domum Symonis Mr xv Mt lxvij
et andree. Decumbebat autem socrus symonis febricitans. Et statim lu xxvj
dicunt ei de illa. Et accedens levavit eam. apprehensa manu eius. Et continuo
dimisit eam febris. et ministrabat eis. Vespere autem facto cum occidisset
sol. afferebant ad eum omnes male habentes [et demonia habentes]. Et erat omnis civitas
congregata ad ianuam. et curavit multos qui vexabantur variis langoribus Mr xvi lu xxvii
ubique et demonia multa eiciebat. et non sinebat loqui ea. quoniam scie-
bant eum esse christum. Et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum Mr xvij lu xxviij
locum. ibique orabat. Et prosecutus est eum Symon. et qui cum eo erant.
Et cum invenissent eum. dixerunt ei quia omnes querunt te. Et ait illis.
Eamus in proximos vicos et civitates ut et ibi predicem. Ad hoc enim
veni. et erat predicans in synagogis eorum et in omni galilea et demonia
eiciens. Et venit ad eum leprosus deprecans eum. et genu flexo dixit
Si vis potes me mundare. Ihesus autem misertus eius extendit manum et tan- Mar xviij Mat lxiij lu xxxiij
gens eum ait illi. volo mundare. Et cum dixisset statim discessit
ab eo lepra. et mundatus est. Et comminatus est ei. et statim eiecit illum
et dicit ei. Vide nemini dixeris. sed vade ostende te sacerdotibus et offer
pro emundatione tua quae precepit moyses in testimonium illis. At ille egressus Mar xix
cepit predicare et diffamare sermonem. ita ut iam non posset manifeste in
civitatem introire. sed foris in desertis locis esse. et conveniebant ad eum undique

Et iterum intrauit capharnaum post dies octo Et auditum est II
quod in domo esset Et conuenerunt multi ita ut non caperet eos
Mr xx Mt lxx· lu· xxxvii Jo xxx viii neque ad ianuam et loquebatur eis verbum Et venerunt ferentes ad eum pa
ralyticum qui a quatuor portabatur. Et cum non possent eum offerre illi
pre turba nudauerunt tectum ubi erat et patefacientes submiserunt
grabatum in quo paraliticus iacebat. Cum autem vidisset ihesus fidem illorum
dixit paralitico. fili dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem illic quidam
de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis. Quid hic sic loquitur
blasphemat. Quis potest dimittere peccata nisi solus deus. Quo statim
cognito ihesus spiritu suo quia sic cogitarent intra se dicit illis. Quid ista
cogitatis in cordibus vestris. Quid est facilius dicere paralitico dimit
tuntur tibi peccata. an dicere. Surge tolle grabatum tuum et ambula
Ut autem sciatis quia potestatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata
ait paralitico Tibi dico surge. tolle grabatum tuum et ambula. et
vade in domum tuam. Et statim surrexit ille. Et sublato grabato
abiit coram omnibus. ita ut admirarentur omnes et honori
a Mr xxi Mt lxxi lu xxxviii ficarent deum dicentes quia numquam sic vidimus. Et egressus est rursus ad
mare omnisque turba veniebat ad eum et docebat eos. Et cum prete
riret. vidit leui alphei sedentem ad theoloneum et ait illi.
b Mr xxii Mt lxxii lu xxxix et clxxxvi Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est cum ac
cumberet in domo illius multi publicani et peccatores simul discumbebant
cum ihesu et discipulis eius. Erant enim multi qui et sequebantur eum scribe
et pharisei videntes quia manducaret cum publicanis et peccatoribus di
cebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat

et bibit magister vester. Hoc audito ihesus ait illis. Non habent necesse sani Mr xxiiii Mt lxx
medico sed qui male habent. Non enim veni vocare iustos sed peccatores. Et iiii lu xl
erant discipuli iohannis et pharisei ieiunantes. Et veniunt et dicunt ei
Quare discipuli iohannis et phariseorum ieiunant. tui autem discipuli non ieiunant
et ait illis ihesus. Nunquid possunt filii nuptiarum quamdiu sponsus cum illis
est ieiunare. Quanto tempore habent secum sponsum non possunt ieiunare. Ve
nient autem dies cum auferetur ab eis sponsus. et tunc ieiunabunt in illis
diebus. Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri. alioquin
aufert supplementum novum a veteri et maior scissura fit. Et
nemo mittit vinum novum in utres veteres. Alioquin disrumpit
vinum utres. et vinum effunditur et utres peribunt. Sed vinum novum Mr xxiiii Mt c
in utres novos mitti debet. Et factum est iterum cum sabbatis ambu xiiii lu xli
laret per sata. et discipuli eius ceperunt progredi et vellere spicas. Pharisei
autem dicebant ei. Ecce quid faciunt discipuli tui sabbatis quod non licet. Et
ait illis. Nunquam legistis quid fecerit david quando necessitatem habuit et
esuriit ipse. et qui cum eo erant. Quomodo introivit in domum dei sub
abiathar principe sacerdotum. et panes propositionis manducavit. quos non Mr xxv
licebat manducare nisi solis sacerdotibus. et dedit eis qui cum eo erant Mt xxvi lu xlii
e et dicebat eis. Sabbatum propter hominem factum est. et non homo propter sab
batum. Itaque dominus est filius hominis etiam sabbati. III.

Et introivit iterum in synagogam. Et erat ibi homo habens manum
aridam. et observabant eum. si sabbatis curaret ut accusarent
illum. Et ait homini habenti manum aridam. Surge in medium. Et
dicit eis. Licet sabbatis bene facere an male. animam salvam facere. an perdere

At illi tacebat Et circumspiciens eos ihc cum ira contristatus super
cecitate cordis eorum dicit homini Extende manum tuam et extendit et
iiij a Mr xxvi Mt cxvii Io xciiii restituta est manus illi. Exeuntes autem statim pharisei cum herodianis
consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent. Ihc autem cum discipulis seces-
i b Mr xxvii Mt xxiii Lu xvii et xxxiiii Io xlvi et xlv sit ad mare et multa turba a galilea et iudea secuta est eum ab ierusalem
et ab ydumea et trans iordanem Et qui circa tirum et sidonem multitudo
magna audientes que faciebat venerunt ad eum Et dixit ihc discipulis
suis ut navicula sibi deserviret propter turbam ne comprimerent eum multos enim
sanabat ita ut irruerent in eum ut illum tangerent / Et quotquot ha-
viii c Mr xxviii Lu xxvii bebant plagas / et spiritus immundi cum illum videbant procidebant ante illum
et clamabant dicentes Tu es filius dei vivi Et vehementer comminabatur eis
v b Mr xxix Mt lxix Lu lxxxvi ne manifestarent illum. Et ascendens in montem vocavit ad se quos vo-
luit ipse et venerunt ad eum et fecit ut essent duodecim cum illo et ut mit-
teret eos predicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi
v c Mr xxx Mt lxxx Lu lxxxiiii demonia. Et imposuit simoni nomen petrus et iacobum zebedei et iohannem
fratrem iacobi Et imposuit eis nomina boanerges quod est filii tonitrui
et andream et philippum et bartholomeum et mattheum et thomam et iacobum
alphei et thadeum et simonem cananeum et iudam scarioth qui et tradidit illum
x d Mr xxxi Et veniunt ad domum et convenit iterum turba ita ut non possent neque panem
manducare. Et cum audissent discipuli sui exierunt tenere eum. Dicebant enim
ii e Mr xxxii Mt cxxi Lu cxxvii quoniam in furorem versus est. Et scribe qui ab ierosolimis descenderant dicebant quoniam
belzebub habet Et quia in principe demoniorum eicit demonia. Et convocatis ii f Mr xxxiii
eis in parabolis dicebat illis Quomodo potest sathanas sathanam eicere Et si Mt cxxii Lu cxxix
regnum in se dividatur non potest stare regnum illud Et si domus super semetipsam

disparcia? no pt domg illa stare / Et si sathas consurrexit in semet
ipm dispitus e · & no pt stare sz fine hz · Nemo pt vasa fortis ingress Mr xxxiiii Mt cxxiiii lu cxl vii
in domu diripe n' forte pus alliget · & domu eius diripiet · Amen
dico vob qm omia dimittet' filys hom pcta & blasfemie qbus
blasfemaverit · Qui aut blasfemavit in spm scm no hz remissio hebit
in etnu · sz reus erit eterni delicti qm dicebat imundu spm hz · Et venit Mr xxxv Mt cxxx lu lxxxii
mr eius & fres · Et foris stantes miserut ad eu vocantes eu · Et sedebat
circa eu tba & dicut ei · Ecce mr tua & fres tui foris querut te · Et
rndens eis ait · Que e mr mea & fres mei · Et circuspiciens eos
q' in circuitu eius sedebat ait / Ecce mr mea & fres mei · Qui enim
fecit voluntate dei hic fr meus & soror mea & mr est · IIII ·

Et iterum cepit doce ad mare · & congregata e ad eu tba multa · Ita Mr xxxvi Mt cxxxi lu lxxvi
ut in navi ascendens sederet in mari / Et omnis tba circa mare
sup tram erat · Et docebat illos in parabol multa · Et dicebat illis in
doctna sua audite · Ecce exiit seminans ad seminand / Et dū seminat
aliud cecidit circa via · & venerut volucres celi · & comederut id · Aliud
vo cecidit sup petrosa v' no habuit tra multa · Et statim exortu
est · qm no habebat altitudine tre · Et qn exortus e sol estuavit
& eo q no heret radice exaruit · Et aliud cecidit int spinas &
ascenderut spine & suffocaverut illud · & fructu no dedit · Et aliud
cecidit in tra bona · & dabat fructu ascendente & crescente · & afferebat
unu tricesimu & unu sexagesimu & unu centesimu / Et dicebat qui hz
aures audiendi audiat · Et cu esset singlaris / Interrogaverut eu hy
q' erant cu eo duodecim parabolam exponere · & dicebat eis / Vobis Mr xxxvii Mt cxxxiii lu lxxvii Jo cix

a Vobis est datum nosse misterium regni dei. Illis autem qui foris sunt in pa
rabolis omnia fiunt, ut videntes videant et non videant, et audientes au
diant et non audiant et non intelligant, nequando convertantur et dimittantur eis
eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolam hanc. Et quomodo parabolas omnes
b Mr xxxviii Mt cxxxv lu lxxviii — cognoscetis. b Qui seminat verbum seminat. hii autem qui sunt circa viam ubi
seminatur verbum. Et cum audierint confestim venit sathanas et aufert
verbum quod seminatum est in cordibus eorum. Et hii sunt similiter qui super petro
sa seminantur. qui cum audierint verbum statim cum gaudio accipiunt illud
et non habent radicem in se. sed temporales sunt. Deinde orta tribulatione et
persecucione propter verbum statim scandalisantur. Et alii sunt qui in spinis se
minantur. hii sunt qui verbum audiunt et erumpne seculi et decepcio divici
arum. Et circa reliqua concupiscencie introeuntes suffocant verbum et sine fructu
c Mr xxxix Mt xxxii lu c xxxii et lxxix — efficitur. Et hii sunt qui super terram bonam seminati sunt. qui audiunt verbum et
suscipiunt et fructificant, unum tricesimum et unum sexagesimum et unum
centesimum. c Et dicebat illis. numquid venit lucerna ut sub modio ponatur
d Mr xl Mt xc ii lu lxxx — aut sub lecto. d Nonne ut super candelabrum ponatur. Non enim est aliquid
absconditum quod non manifestetur. nec factum est occultum quod in palam non veniat.
e Mr xli Mt l lu lxi — Si quis habet aures audiendi audiat. e Et dicebat illis. Videte quid audi
atis. In qua mensura mensi fueritis remecietur vobis et adicietur vobis. Qui enim
f Mr xlii Mt cc lxxi lu cc xxx — habet dabitur illi. et qui non habet et quod habet auferetur ab illo. f Et dicebat.
Mr xliii — Sic est regnum dei quemadmodum si iaciat homo sementem in terram et dor
miat et exurgat nocte ac die et semen germinet et increscat dum
nescit ille. Ultro enim terra fructificat, primum herbam. deinde spicam
Deinde plenum fructum in spica. Et cum produxerit ex se fructus statim

mittet falcem quoniam adest messis. Et dicebat cui assimilabimus regnum b Mr xliii
dei aut cui parabole comparabimus illud. Sicut granum sinapis quod cum semi- c Mt clxxxvi
natum fuerit in terra minus est omnibus seminibus que sunt in terra. Et cum lu clxxvii
natum fuerit ascendit in arborem et fit maius omnibus oleribus et facit d Mr xlvi
ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aves celi habitare. Mt cxxxix
d Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum prout poterant audire. Sine e Mr xlvi
parabola autem non loquebatur eis. Seorsum autem discipulis suis disserebat
omnia. f Et ait illis in die illa. Cum sero esset factum transeamus contra. f Mr xlvii
et dimittentes turbam assumunt eum ita ut in navi erat. et alie naves Mt lxix
erant cum illo. Et facta est procella magna venti et fluctus mittebat in lu lxxxiii
navem ita ut impleretur navis. Et erat ipse in puppi super cervical
dormiens et excitant eum et dicunt ei magister non ad te pertinet quia perimus.
Et exurgens comminatus est vento et dixit mari tace et obmutesce
et cessavit ventus. Et facta est tranquillitas magna. Et ait illis Quid
timidi estis nec dum habetis fidem et timuerunt magno timore et dicebant
ad alterutrum quis putas est iste quia ventus et mare obediunt ei.
Et venerunt transfretum maris in regionem gerasenorum. Et ex-
eunti navem ei de navi statim occurrit ei de monumentis
homo in spiritu immundo qui domicilium habebat in monumentis et neque catenis
iam quisquam poterat eum ligare quoniam sepe compedibus et catenis vinctus
dirupisset catenas et compedes comminuisset et nemo poterat eum
domare. et semper die ac nocte in monumentis et in montibus erat clamans
et concidens se lapidibus. Videns autem a longe cucurrit et adoravit eum et
clamans voce magna dixit. Quid mihi et tibi ihesu fili dei summi adiuro te

per deum ne me torqueas. dicebat enim illi. Exi spiritus immunde ab homine
Et interrogabat eum. quod tibi nomen est. Et dicit illi. legio mihi nomen est quia
multi sumus. et deprecabatur eum multum. ne se expelleret extra regionem. Erat
autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens in agro. Et de
precabantur eum spiritus dicentes. mitte nos in porcos ut in eos introeamus
Et concessit eis statim ihesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos.
et magno impetu grex precipitatus est in mare ad duo milia et suf
focati sunt in mari. Qui autem pascebant eos fugerunt. et nunciaverunt
in civitatem et in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum. Et veniunt
ad ihesum. et vident illum qui a demonio vexabatur sedentem vestitum et
sane mentis. et timuerunt. et narraverunt illis qui viderant qualiter factum esset
ei qui demonium habuerat. et de porcis. et rogare eum ceperunt ut di
a Mt xlviii viii Lu lxxxviii scederet a finibus eorum. a Et cum ascenderet navem. cepit illum deprecari
qui a demonio vexatus fuerat ut esset cum illo. Et non admisit
eum. sed ait illi. Vade in domum tuam ad tuos. et nuncia illis quanta
tibi dominus fecerit. et misertus sit tui. Et abiit. et cepit predicare
b Mt xlix ii Ait in decapoli quanta sibi fecisset ihesus. et omnes mirabantur. b Et cum ascen
lxxiiii Lu lxxx disset ihesus in navim rursus transfretum. convenit turba multa ad eum
vi Et erat circa mare. Et venit quidam de archisinagogis nomine iairus
et videns eum procidit ad pedes eius. et deprecabatur eum multum dicens
Quoniam filia mea in extremis est. veni impone manum super eam. et sal
va sit et vivat. Et abiit cum illo. Et sequebatur eum turba multa
Et comprimebant eum. Et mulier que erat in profluvio sanguinis annis
duodecim. et fuerat multa perpessa a compluribus medicis. et erogaverat

omnia sua

omnia sua, nec quicquam profecerat sed magis deterius habebat Cum audisset
de ihesu venit in turba retro et tetigit vestimentum eius, dicebat enim quia
si ut vestimentum eius tetigero salva ero Et statim siccatus est fons san
guinis et sensit corpore quia sanata esset a plaga Et statim cognoscens
ihesus in semetipso virtutem que exierat de eo. conversus ad turbam aiebat
Quis tetigit vestimenta mea Et dicebant discipuli eius, Vides turbam
comprimentem te. et dicis quis me tetigit, Et circumspiciebat eam videre
que hoc fecerat, mulier autem timens et tremens sciens quod factum esset in se, venit
et procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem Ihesus autem dixit, O filia
fides tua te salvam fecit, vade in pace et esto sana a plaga tua
Adhuc eo loquente veniunt nuncii ad archisinagogum dicentes quia
filia tua mortua est, Quid ultra vexas magistrum, Ihesus autem verbo quod
dicebatur audito ait archisinagogo, noli timere tantummodo crede et non
admisit quemquam sequi se nisi petrum et iacobum et iohannem fratrem iacobi,
Et veniunt in domum archisinagogi, Et videt tumultum et flen
tes et ululantes multum, Et ingressus ait illis, Quid turbamini et ploratis
puella non est mortua sed dormit, Et irridebant eum. Ihesus vero eiectis
omnibus assumpsit patrem et matrem puelle et qui secum erant et ingreditur
ubi erat puella iacens. et tenens manum puelle ait illi Thabitacumi
quod est interpretatum, puella tibi dico surge et confestim surrexit
puella et ambulabat. Erat autem annorum xii Et obstupuerunt stupore
magno et precepit illis vehementer, ut nemo id sciret et iussit dare illi manducare.

VI Et egressus inde abiit in patriam suam, et sequebantur eum discipuli
eius. et facto sabbato cepit ihesus in sinagoga docere et multi Mr. l. Mt xxli lu
xix Jo lix

audientes eum admirabantur in doctrina eius dicentes. Unde huic hec omnia. et que est
sapientia que data est illi. et virtutes tales que per manus eius efficiuntur. nonne
iste est faber filius marie frater iacobi et ioseph et iude et simonis. non-
a Mr li Mt cxlii | ne et sorores eius hic nobiscum sunt. et scandalizabantur in illo. Et dicebat
lu xxi Jo xxxv | eis ihesus. quia non est propheta sine honore nisi in patria sua et in cognatione sua
et in domo sua. et non poterat ibi virtutem ullam facere. nisi quia paucos
b Mr lii Mt lxxvi | infirmos impositis manibus curavit. Et mirabatur propter incredulitatem eorum
lu c lxix / ii | Et circuibat castella in circuitu docens. Et convocat xii. Et cepit eos
c Mr liii Mt lxxxii
lu c x · et lxxxvii | mittere binos. et dabat illis potestatem spirituum inmundorum. et precepit eis ne
quid tollerent in via nisi virgam tantum. non peram non panem. neque in zona
es. sed calceatos sandaliis. et ne induerentur duabus tunicis. et dicebat
d Mr liiii Mt lxxxiii | eis Quocumque introieritis in domum illic manete donec exeatis inde
lu cxii et lxxxviii | Et quicumque non receperint vos nec audierint. exeuntes excutite pulverem | e Mr lv Mt lxxxv lu
f Mr lvi lu lxxxix | de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes predicabant ut agerent | xiiii et lxviii
g Mr lvii Mt cxl | penitentiam et demonia multa eiciebant. Et ungebant oleo multos infirmos
iii lu xc | et sanabant eos. Et audivit herodes rex. manifestum enim factum est nomen
eius et dicebat. quia Iohannes baptista resurrexit a mortuis. et propterea operantur
virtutes in illo. Alii autem dicebant quia helias est. alii vero dicebant quia
h Mr lviii | propheta est quasi unus ex prophetis. Quo audito herodes ait. Quem ego
i Mr lix Mt cxliiii | decollavi iohannem hic a mortuis resurrexit. Ipse autem herodes misit et
lu xii | tenuit iohannem. et vinxit eum in carcerem propter herodiadem uxorem fratris sui
k Mr lx Mt cxlv | philippi quia duxerat eam. Dicebat enim herodes iohannes herodi. non
licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi. et volebat
occidere eum. nec poterat. herodes autem metuebat iohannem sciens

eum virum iustum et sanctum et custodiebat eum. Et audito eo multa faciebat
et libenter eum audiebat. Et cum dies oportuna accidisset, Herodes in na-
tali suo cenam fecit principibus et tribunis et primis Galilee. Cumque intro-
isset filia ipsius Herodiadis et saltasset et placuisset Herodi simul et recum-
bentibus, rex ait puelle: Pete a me quod vis et dabo tibi. Et iuravit illi
quia quicquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni dei mei. Que cum exisset
dixit matri sue: Quid petam? At illa dixit: Caput Iohannis baptiste.
Cumque introisset statim cum festinatione ad regem petivit dicens: Volo ut protinus
des mihi in disco caput Iohannis baptiste. Et contristatus est rex; propter iusiurandum
et propter simul recumbentes noluit eam contristare, sed misso spiculatore precepit
afferri caput Iohannis baptiste. Et decollavit eum in carcere, et attulit caput
eius in disco, et dedit illud puelle, et puella dedit matri sue. Quo
audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt in monu-
mento. Et convenientes apostoli ad Ihesum renuntiaverunt illi omnia que egerant Mr lxi [viii] · lu c xi
et docuerant. Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum et requiescite pu- Mr lxii [x]
sillum. Erant enim qui veniebant et redibant multi, et nec manducandi Mr lxiii [vi] · Mt lxx-
spatium habebant. Et ascendentes in navem abierunt in desertum locum seorsum. vii
et viderunt eos abeuntes et cognoverunt multi, et pedestres de omnibus civitatibus
cucurrerunt illuc et prevenerunt eos. Et exiens Ihesus vidit turbam multam
et misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem, et cepit
eos docere multa. Et cum iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius Mr lxiiii [i] Mt cxl-
dicentes: Desertus est locus hic, et iam hora preteriit; dimitte illos ut viii lu · xc iii Io · xlix
euntes in proximas villas et vicos emant sibi cibos quos manducent.
Et respondens ait illis: Date illis vos manducare. Et dixerunt ei: Euntes

emamus ducentis denariis panes et dabimus eis manducare. Et dicit
eis. Quot panes habetis? Ite et videte. Et cum cognovissent dicunt quinque
et duos pisces. Et precepit illis ut accumbere facerent omnes secundum contubernia
super viride fenum. Et discubuerunt in partes per centenos et quinquagenos. Et
acceptis quinque panibus et duobus piscibus intuitus in celum benedixit et
fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos. Et duos pi
sces divisit omnibus. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sustule
e Mr lxv vi Mt cxl viii runt reliquias fragmentorum xii cophinos plenos et de piscibus. Erant
autem qui manducaverunt quinque milia virorum. Et statim coegit discipulos suos
f Mr lxvi ii Mt cxlix Lu xliii et xxxvi ascendere navim ut precederent eum trans fretum ad bethsaidam dum ipse di
mitteret populum. Et cum dimisisset eos abiit in montem orare. Et cum sero Mr lxvii iiii c. l. Jo li
esset erat navis in medio mari et ipse solus in terra. Et videns eos labo
rantes in remigando. Erat enim ventus contrarius eis. Et circa quartam vigiliam
noctis venit ad eos ambulans super mare. Et volebat preterire eos.
At illi ut viderunt eum ambulantem super mare putaverunt fantasma esse
et exclamaverunt. Omnes enim eum viderunt et conturbati sunt. Et statim locutus est
cum eis. Et dixit illis. Confidite ego sum nolite timere. Et ascendit
g Mr lxviii vi Mt cli ad illos in navem et cessavit ventus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim
intellexerunt de panibus. Erat enim cor eorum obcecatum. Et cum trans
h Mr lxix ii Mt cliii Lu xxxvi fretassent pervenerunt in terram genesareth et applicuerunt. Cumque egressi
essent de navi continuo cognoverunt eum. Et percurrentes universam regionem illam
ceperunt in grabatis eos qui se male habebant circumferre ubi audiebant eum
esse. Et quocumque introibat in vicos vel in villas aut civitates in plate
is ponebant infirmos et deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent
et quotquot tangebant eum salvi fiebant. XII

Et conveniunt ad eum pharisei et quidam de scribis venientes ab iherosolimis Mr lxx x
Et cum vidissent quosdam de discipulis eius communibus manibus
id est non lotis manducare panes vituperaverunt. Pharisei enim et omnes iudei nisi crebro
lavant manus suas non manducant, tenentes tradicionem seniorum et a foro
redeuntes nisi baptisentur non comedunt et alia multa sunt que tradita sunt
eis servare baptismata calicum et urceorum et eramentorum et lectorum. Et Mr lxxi vi
interrogabant eum pharisei et scribe dicentes. Quare discipuli tui non ambulant Mt clxiii
iuxta tradicionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem. At ille
respondens ait. Bene prophetavit ysaias de vobis ypocritis sicut scriptum est. Populus
hic me labiis honorat, cor autem eorum longe est a me. Inaniter autem
me colunt docentes doctrinas et precepta hominum. Relinquentes enim mandata
dei tenetis tradiciones hominum baptismata urceorum et calicum et alia huius si-
milia facitis multa. Et dicebat illis. Bene irritum facitis preceptum dei ut
tradicionem vestram servetis. Moyses enim dixit. Honora patrem tuum et matrem
tuam. Et qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Vos autem dicitis.
Si dixerit homo patri aut matri corban quod est donum quodcumque ex me tibi
profuerit. et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri rescinden-
tes verbum dei per tradicionem vestram quam tradidistis. et similia huiusmodi
facitis multa. Et advocans iterum turbam dicebat illis. Audite me omnes et
intelligite. Nichil est extra hominem introiens in eum quod possit eum coinqui-
nare, sed que de homine procedunt illa sunt que communicant hominem. Si quis habet
aures audiendi audiat. Et cum introisset in domum a turba interrogabant Mr lxxii vi Mt
eum discipuli eius parabolam. Et ait illis. Sic et vos imprudentes estis. et clvii
non intelligitis, quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum

coinquinare quia non introit in cor eius sed in ventrem et in secessum exit
purgans omnes escas. Dicebat autem quoniam que de homine exeunt illa communicant hominem. Ab in
tus enim de corde hominum male cogitationes procedunt adulteria fornicationes homicidia
furta avaritie nequitie dolus impudicitia oculus malus blasphemie superbia
stultitia. Omnia hec mala ab intus procedunt et communicant hominem. Et inde surgens abiit
in fines tyri et sidonis. Et ingressus domum neminem scire voluit et non potuit
latere. Mulier enim statim ut audivit de eo cuius filia habebat spiritum inmundum intravit et
b Mr lxxiii vi / Mt clix — procidit ad pedes eius. Erat autem mulier gentilis syrophenissa genere. Et rogabat eum
ut demonium eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine prius saturari filios.
Non enim bonum est sumere panem filiorum et mittere canibus. At illa respondit et dixit
illi. Utique domine nam et catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait
illi propter hunc sermonem vade exiit demonium de filia tua. Et cum abisset domum
c Mr lxxiiii x — invenit puellam iacentem super lectum et demonium exisse. Et iterum exiens de finibus
tyri venit per sidonem ad mare galilee inter medios fines decapoleos. Et ad
ducunt ei surdum et mutum et deprecabantur eum ut imponeret illi manum. Et apprehen
dens eum seorsum a turba misit digitos suos in auriculas eius et expuens tetigit
linguam eius. Et suspiciens in celum ingemuit et ait illi. Effeta quod est adaperire.
Et statim sunt aperte aures eius et solutum est vinculum lingue eius et loquebatur recte.
d Mr lxxv viii lu c — Et precepit eis ne cui dicerent. Quanto autem eis precipiebat tanto magis plus predica
bant et eo amplius admirabantur dicentes. Bene omnia fecit. Surdos fecit audire et mutos loqui.
Mr lxxvi vi / Mt clx — In illis diebus iterum cum turba multa esset cum ihesu nec haberent quod manducarent VIII
convocatis ihesus discipulis ait illis. Misereor super turbam quia ecce iam biduo sustinent me
nec habent quod manducent. Et si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in via.
Quidam enim ex eis de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli. Unde istos quis poterit satiare

panibus in solitudine. Et interrogavit eos. Quot panes habetis. Qui dixerunt septem.
Et precepit turbe discumbere super terram. Et accipiens septem panes gratias agens
fregit et dabat discipulis suis ut apponerent. et apposuerunt turbe. et habebant pisciculos
paucos. et ipsos benedixit. et iussit apponi. Et manducaverunt et saturati sunt. Et
sustulerunt quod superaverat de fragmentis septem sportas. Erant autem qui manducaverant
quasi quatuor milia hominum. et dimisit eos. Et statim ascendit navem cum discipulis suis.
Et venit in partes dalmanutha. Et exierunt pharisei. et ceperunt conquirere cum eo. que- a Mr lxxvi iiii / Mt clxi / Jo xxiii et liii
b Mr lxx viii vi / Mt c lxiii — rentes ab eo signum de celo temptantes eum. Et ingemiscens spiritu ait. Quid generatio ista
querit signum. Amen dico vobis si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos ascendit
iterum navem et abiit trans fretum. Et obliti sunt sumere panes. et nisi unum panem c Mr lxxix ii / Mt clxiii / lu cxliii
d Mr lxxx vi / Mt c lxv — secum habebant in navi. Et precipiebat eis dicens. Videte et cavete a fermento
phariseorum. et cogitabant ad alterutrum dicentes. quia panes non habemus. quo cognito
ihesus ait illis. quid cogitatis quia panes non habetis. nondum cognoscitis neque intelligitis.
Adhuc cecatum habetis cor vestrum. oculos habentes non videtis. et aures habentes non auditis.
nec recordamini quando quinque panes fregi in quinque milia hominum. et quot cophinos
fragmentorum plenos sustulistis. Dicunt ei xii. Quando et septem panes in quatuor milia
hominum. quot sportas fragmentorum sustulistis. et dicunt ei septem. Et dicebat eis
quomodo nondum intelligitis. Et veniunt bethsaydam. Et adducunt ei cecum. et rogabant e Mr lxxxi x
eum ut eum tangeret. Et apprehensa manu ceci. eduxit eum extra vicum. et expuens in oculos
eius impositis manibus suis interrogavit eum si aliquid videret. Et aspiciens ait. Video
homines velut arbores ambulantes. Deinde iterum imposuit manus super oculos eius et cepit
videre. et restitutus est ita ut clare videret omnia. Et dimisit illum in domum suam
dicens. Vade in domum tuam. Et si in vicum introieris nemini dixeris. Et egressus est ihesus a Mr lxxxii i
et discipuli eius in castella cesaree philippi. et in via interrogabat discipulos suos dicens eis Mt c lxvi / lu. xl iiii / Jo lxxiiii

Quem me dicunt homines esse. Qui responderunt illi dicentes. Alij iohannem

baptistam alij heliam alij vero quasi unum de prophetis. Tunc dicit illis. Vos vero quem me esse

b Mr lxxxiij / Mat clxxviij / lu xxv

dicitis. Respondens petrus ait illi. Tu es xpistus. Et comminatus est eis ne cui dicerent de illo

Et cepit docere illos quoniam oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et a sum-

mis sacerdotibus et scribis et occidi et post tres dies resurgere et palam loquebatur verbum. Et ap-

vj Mr lxxxiiij / Mt clxix

prehendens eum petrus cepit increpare eum. Qui conversus et videns discipulos suos comminatus est

petro dicens. Vade retro me sathana quoniam non sapis ea que dei sunt sed que hominum sunt

ij d Mr lxxxv / Mt clxx / lu xcvi

Et convocata turba cum discipulis suis dixit eis. Si quis vult me sequi deneget semetipsum

et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet

eam. Qui autem perdiderit animam suam propter me et evangelium salvam eam faciet. Quid enim prodest

ij Mr lxxxvi / Mt xciiij lu / xcviij et clxvi

homini si lucretur totum mundum et detrimentum faciat anime sue. Aut quid dabit homo commu-

tationis pro anima sua. Qui enim me confessus fuerit et verba mea in generatione ista adul-

tera et peccatrice et filius hominis confitebitur eum cum venerit in gloria patris sui cum angelis

ij Mr lxxxvij / Mt clxxij / lu xcviij

suis. Et dicebat illis. Amen dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt

mortem donec videant regnum dei venientem in virtute. ix IX

Et post dies sex assumpsit ihesus petrum et iacobum et iohannem et ducit illos in

montem excelsum seorsum solos et transfiguratus est coram eis et vestimenta eius

facta sunt splendida et candida nimis velut nix qualia fullo super terram non potest can-

dida facere. Et apparuit illis helias cum moyse et erant loquentes cum ihesu

Et respondens petrus ait ihesu. Rabi bonum est nos hic esse et faciamus hic tria taber-

nacula tibi unum moysi unum et helie unum. non enim faciebat [sciebat] quid diceret. Erant

enim timore exterriti. Et facta est nubes obumbrans eos. Et venit vox de nube

dicens. Hic est filius meus carissimus audite illum. Et statim circumspicientes

neminem amplius viderunt nisi ihesum tantum secum. Et descendentibus illis de monte precepit

illi ne cuiquam que vidissent narrarent, nisi cum filius hominis a mortuis resurre- f. Mr lxxxviii x
xerit. Et verbum continuerunt apud se, conquirentes quid esset cum a mortuis resurre-
xerit. Et interrogabant eum dicentes: Quid ergo dicunt pharisei et scribe quia Heliam oportet ve- g. Mr lxxxix vi Mt c lxxiii
nire primum? Qui respondens ait illis: Helias cum venerit, restituet omnia. Et quomodo
scriptum est in filium hominis ut multa paciatur et contempnatur. Sed dico vobis quia et
Helias venit, et fecerunt illi quecumque voluerunt, sicut scriptum est de illo. Et veniens h. Mr xc x
ad discipulos suos vidit turbam multam circa eos et scribas conquirentes cum illis. Et
confestim omnis populus videns Ihesum stupefactus est. Et expaverunt, et accurrentes salu-
tabant eum. Et interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis? Et respondens unus de turba i. Mr xci ii Mt c lxxiiii Lu xcix
dixit: Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum, qui ubicumque eum
apprehenderit allidit eum et spumat et stridet dentibus et arescit. Et dixi di-
scipulis tuis ut eicerent eum et non potuerunt. Qui respondens eis: O generacio prava
et incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos paciar? afferte illum ad me.
Et attulerunt eum. Et cum vidisset illum, statim spiritus conturbavit eum, et elisus in terram
volutabatur spumans. Et interrogavit patrem eius: Quantum temporis est ex quo ei hoc
accidit? At ille ait: Ab infancia. Et frequenter eum in aquam et in ignem
misit ut eum perderet. Sed si quid potes, adiuva nos misertus nostri. Ihesus autem ait
illi: Si potes credere, omnia sunt possibilia credenti. Et continuo exclamans pater
pueri cum lacrimis aiebat: Credo domine, adiuva incredulitatem meam.
Et cum vidisset Ihesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo dicens
illi: Surde et mute spiritus, ego tibi precipio, exi ab eo, et amplius ne intro-
eas in eum. Et exclamans et multum discerpens eum exiit ab eo. Et factus
est sicut mortuus, ita ut multi dicerent quia mortuus est. Ihesus autem tenens manum k. Mr xcii x
eius elevavit eum. Et cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum

b Mt xciii ii Mt c lxxvi lu ci — Quare nos non potuimus eicere eum. Et dixit illis. Hoc genus non potest
exire nisi in oratione et ieiunio. Et inde profecti pregrediebantur galileam. nec [interlinear: Et egressus ihesus ibat]
volebat quemquam scire. Docebat autem discipulos suos. Et dicebat illis quoniam
filius hominis tradetur in manus hominum et occident eum et occisus tertia die resur
c Mt xciiii x — get. At illi ignorabant verbum et timebant eum interrogare. Et venerunt ca
d Mt xcv ii Mt clxx viii lu cii — pharnaum. Qui cum domi essent interrogabat eos. quid in via tractabatis
At illi tacebant. Siquidem inter se in via disputaverant quis esset illorum
maior. Et residens vocavit xii. Et ait illis. Si quis vult primus esse. erit
omnium novissimus et minister. Et accipiens puerum statuit eum in medio eorum
e Mt xcvi i Mt xc viii lu cxvi Jo xl — quem cum complexus esset ait illis. Quisquis unum ex pueris huiusmodi receperit in nomine
meo me recipit. Et quicumque me susceperit non me solum suscipit sed eum qui me mi
[interlinear: qui habet aures audiendi audiat]
f Mt xcvii viii lu ciii — sit. Respondit illi iohannes dicens magister vidimus quendam in nomine tuo eicientem demo
nia qui non sequitur nos. et prohibuimus eum. Ihesus autem ait. Nolite prohibere eum. Ne
mo est enim qui faciat virtutem in nomine meo et possit cito male loqui de me. Qui
g Mt xcviii vi Mt c — enim non est adversum vos pro vobis est. Quisquis enim vos dederit potum calicem
aque frigide in nomine meo quia christi estis. Amen dico vobis non perdet mercedem
h Mt xcix ii Mt c lxix lu c xcvii — suam. Et quisquis scandalisaverit unum ex hiis pusillis credentibus in me
Bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare
i Mt c vi Mt c lxxx — mitteretur. Et si te scandalisaverit manus tua. abscide illam. Bonum
est tibi debilem introire ad vitam. quam duas manus habentem ire in gehennam
k Mt ci x — in ignem inextinguibilem. Ubi vermis eorum non moritur. et ignis non extinguitur
Et si pes tuus scandalisat te amputa illum. Bonum est tibi
claudum introire in vitam eternam. quam duos pedes habentem mitti in gehen
nam ignis inextinguibilis. Ubi vermis eorum non moritur et ignis non

extinguitur. Et si oculus tuus scandalisat te, eice eum. Bonum est tibi
luscum introire in regnum dei, quam duos oculos habentem mitti in jehennam
ignis in quo inextinguibili, ubi ignis eorum non extinguitur et vermis non moritur.
Omnis enim adeps igne salietur, et omnis victima sale salietur. Bonum Mr c ij Mt xxxi
est sal; quod si sal insalsum (insulsum) fuerit, in quo illud condietis? Habete in vobis sal lu c lxxxv
et pacem habete inter vos. Et inde exurgens venit in fines Iudee ultra Ior- Mr c iij Mt c lxxx vi ix
danem, et conveniunt iterum turbe ad eum, et sicut consueverat iterum docebat
illos. X.

Et accedentes pharisei interrogabant eum, si licet viro uxorem di-
mittere, temptantes eum. At ille respondens ait: Quid vobis precepit Moy-
ses? Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudii scribere et dimittere.
Quibus respondens Ihesus ait: Ad duritiam cordis vestri scripsit Moyses
vobis preceptum istud. Ab initio autem creature masculum et feminam fecit
eos deus, et ait: Propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori
sue, et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo, sed una
caro. Quod ergo deus coniunxit homo non separet. Et in domo iterum discipuli Mr c iiij x
eius de eodem interrogaverunt eum, et dixit illis: Quicumque dimiserit uxorem Mr c v Mt c xc lu c xcv
suam et aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et si uxor
dimiserit virum suum et alii nupserit, mechatur. Et offerebant illi Mr c vj Mt c xcij lu c c xvi
parvulos ut tangeret eos; discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum
vidisset Ihesus indigne tulit, et ait illis: Sinite parvulos venire ad
me et ne prohibueritis eos; talium enim est regnum dei. Amen dico vobis,
quicumque non receperit regnum dei velut parvulus, iste non intrabit in illud.
Et complexans eos, et imponens manus super eos benedicebat eos. Mr c vij Mt c xc iiij lu c c xviij et c c xxi

d Et cum egressus esset in via, procurrens quidam genu flexo ante eum rogabat
eum dicens: Magister bone, quid faciam ut vitam eternam percipiam? Ihesus autem dixit ei:
Quid me dicis bonum? nemo est bonus nisi solus deus. Precepta nosti: ne adulteres,
ne occidas, ne fureris, ne falsum testimonium dixeris, ne fraudem feceris,
honora patrem tuum et matrem tuam. At ille respondens ait illi: Magister omnia hec
e Mr c viii Mt c xciiii lu c cx ix — observavi a iuventute mea. Ihesus autem intuitus est eum et dilexit eum, et
dixit ei: Unum tibi deest: vade quecumque habes vende et da pauperibus
a Mr c ix Mt c xcv lu c xx — et habebis thesaurum in celo, et veni sequere me. Qui contristatus in verbo abiit
merens. Erat enim habens multas possessiones. Et circumspiciens Ihesus ait
discipulis suis: Quam difficile qui divicias (pecunias) habent in regnum dei introibunt.
Discipuli autem obstupebant in verbis eius. At Ihesus rursus respondens ait illis:
Filioli, quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum dei introire.
Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei.
Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos: Et quis potest salvus fieri? Et
intuens illos Ihesus ait: Apud homines inpossibile est, sed non apud deum.
Omnia enim possibilia sunt apud deum. Et cepit Petrus ei dicere: Ecce
b Mr c x Mt c xcviii lu c xxi — nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Respondens Ihesus ait: Amen dico vobis nemo
est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut
agros propter me et propter evangelium, qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc
c Mr c xi Mt c xcix lu c lxxiii — domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus et in
seculo futuro vitam eternam. Multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi. — Mr c xii Mt c xi lu c xxii
d Erant autem in via ascendentes Ierosolimam et precedebat illos Ihesus et stupebant et sequentes
timebant. Et assumens iterum xii cepit illis dicere que essent ventura ei.
Quia ecce ascendimus Ierosolimam et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis

z condempnabunt eum morte z tradent eum gentibus z illudent ei z conspuent
eum. z flagellabunt eum z mortificent eum z tercia die resurget. Et ac- vi e Mr c xiii Mt cc ij
cedunt ad eum Jacobus z Johannes filii zebedei dicentes. magister volumus
ut quodcumque petierimus facias nobis. At ille dixit eis. quid vultis ut fa-
ciam vobis. Et dixerunt. Da nobis ut unus ad dexteram tuam z alius ad sini-
stram sedeamus in gloria tua. Jhesus autem ait eis. Nescitis quid petatis.
Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum aut baptismo quo ego baptisor
baptisari. At illi dixerunt ei possumus. Jhesus autem ait eis. Calicem quidem quem ego
bibo bibetis z baptismo quo baptisor baptisabimini. Sedere autem ad dexteram
meam vel ad sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratum est. Et audien- n f Mr c xiiii Mt
tes decem ceperunt indignari de Johanne z Jacobo. Jhesus autem vocans eos ait. cc iij lu cc lxx
Scitis quia hii qui videntur principari gentibus dominantur eis z principes eorum
potestatem habent ipsorum. Non ita autem est in vobis. Sed quicumque voluerit fieri maior
erit minister vester. Et quicumque voluerit inter vos primus esse erit omnium servus. Nam viij g Mr c xv Mt
z filius hominis non venit ut ministraretur ei sed ut ministraret z daret animam cc iiij Jo c xxx
suam in redemptionem pro multis. Et veniunt Jericho. Et proficiscente eo de v z xci ij h Mr c xvi Mt cc
Jericho z discipulis eius z plurima multitudine filius thimei bartimeus v lu cc xxiiii
cecus sedebat secus viam mendicans. Qui cum audisset quia Jhesus nazarenus
esset cepit clamare z dicere. Jhesu fili david miserere mei. Et commi-
nabantur ei multi ut taceret. At ille multomagis clamabat. Jhesu fili
david miserere mei. Et stans Jhesus iussit eum vocari z vocabant
cecum dicentes ei. Animequior esto surge vocat te. Qui proiecto ve-
stimento suo exiliens venit ad eum. Et respondens Jhesus dixit ad eum. Quid vis
tibi faciam. Cecus autem dixit ei. Rabboni ut videam. Jhesus autem dixit ei

Vade fides tua te salvum fecit Et confestim vidit et sequebatur eum in via. XI.
Et cum appropinquaret Ierusalem et Bethanie ad montem olivarum mittit duos Mr c xxvii Mt c vi lu c xxx
ex discipulis suis et ait illis Ite in castellum quod contra vos est et statim
introeuntes illuc invenietis pullum alligatum super quem adhuc nemo hominum
sedit solvite illum et adducite Et si quis aliquid vobis dixerit quid facitis
a Mr c xviii Mt c xviii lu c xxxiii dicite quia domino necessarius est et continuo illum dimittet huc Et abeun-
tes invenerunt pullum alligatum foris in bivio ante ianuam et solvunt eum
Et quidam de illic stantibus dicebant illis quid facitis solventes pullum
Qui dixerunt eis sicut preceperat ihesus et dimiserunt eis Et adduxerunt pullum
ad ihesum Et imposuerunt ei vestimenta sua et sedit super eum Multi
autem vestimenta sua straverunt in via alii autem frondes cedebant de arboribus
b Mr c xix Mt c xx lu c xxxiiii Io c vi et sternebant in via Et qui preibant et qui sequebantur clamabant dicentes osanna
Benedictus qui venit in nomine domini benedictum quod venit regnum patris nostri
a Mr c xx Mt c xiiii David osanna in excelsis Et introivit Ierosolimam in templum Et circumspectis
omnibus cum iam vespera esset hora exiit in Bethaniam cum duodecim Et alia
die cum exiret a bethania esuriit Cumque vidisset a longe ficum habentem
folia venit si quid forte inveniret in ea Et cum venisset ad eam nihil invenit
preter folia non enim erat tempus ficorum Et respondens dixit ei iam non amplius
b Mr c xxi Mt c xi lu c xxxviii Io c xxi in eternum quisquam ex te fructum manducet Et audiebant discipuli eius Et veniunt
Ierusalem Et cum introisset templum cepit eicere vendentes et ementes
de templo et mensas nummulariorum et kathedras vendentium columbas
evertit et non sinebat ut quisquam vas transferret per templum et docebat eos
dicens Nonne scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus
Mr c xxii Mt c xx lu c xxxix Io lxxxv Vos autem fecistis eam speluncam latronum Quo audito principes sacerdotum

et scribe querebant quomodo eum perderent. Timebant enim eum, quoniam universa turba
admirabatur super doctrina eius. Et cum vespera facta esset, egrediebatur de civitate. Mr c xxiii
Et cum mane transirent, viderunt ficum aridam factam a radicibus. Et recordatus
est petrus dixit ei: Rabi, ecce ficus cui maledixisti aruit. Et respondens Mr c xxiiii Alt c xv
ihesus ait illis: Habete fidem dei. Amen dico vobis, quia quicumque dixerit monti
huic: Tollere et mittere in mare, et non hesitaverit in corde suo, sed credi-
derit quia quodcumque dixerit fiet, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quecumque orantes Mr c xxv Alt c
petitis, credite quia accipietis, et evenient vobis. Et cum stabitis ad orandum, xvi Jo c l z c xxxvi z c xxiiii
dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut et pater vester qui in celis est, dimittat Mr c xxvi Alt xl iiii
vobis peccata vestra. Quod si vos non dimiseritis, nec pater vester qui in celis est dimit-
tet vobis peccata vestra. Et veniunt rursus iherusalem. Et cum ambularet in Mr c xxvii Alt c xvii
templo, accedunt ad eum summi sacerdotes et scribe et seniores, et dicunt illi:
In qua potestate hec facis, et quis tibi dedit hanc potestatem ut ista facias? Ihesus
autem respondens ait illis: Interrogabo vos et ego unum verbum, et respondete mihi, et
dicam vobis in qua potestate hec faciam. Baptismus iohannis de celo erat,
an ex hominibus? Respondete mihi. Et illi secum tractabant dicentes: Si dixerimus
de celo, dicet: Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus ex hominibus,
timemus populum. Omnes enim habebant iohannem quia vere propheta esset. Et respondentes
dicunt ihesu: Nescimus. Et respondens ihesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate
hec facio.

XII.

Et cepit illis dicere in parabolis: Vineam Mr c xxviii Alt c xix lu c xl i
pastinavit homo, et circumdedit sepem, et fodit lacum, et edificavit turrem,
et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tempore
servum, ut ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehensum eum ceciderunt
et dimiserunt eum vacuum. Et iterum misit ad eos alium servum, et illum

vulneraverunt in capite · et contumeliis affecerunt · Et rursum aliud misit
et illum occiderunt · et plures alios quosdam cedentes · alios vero occidentes Adhuc
vero unum habens filium carissimum · et illum misit ad eos novissimum dicens quia
reverebuntur filium meum / Coloni autem dixerunt ad invicem · hic est heres venite occidamus
eum et erit nostra hereditas · et apprehendentes eum eiecerunt extra vineam et occi
derunt eum / Quid ergo faciet dominus vinee veniet et perdet colonos et dabit
vineam aliis · nec scripturam hanc legistis / lapidem quem reprobaverunt edi
ficantes hic factus est in caput anguli · A domino factum est istud et
Mr c xxix Mt cc xx lu cc xlij Jo lxxx viij — est mirabile in oculis nostris / Et querebant eum tenere et timuerunt
turbam / Cognoverunt enim quia ad eos parabolam hanc dixit · et relicto eo abie — Mr c xxx Mt cc xxiij lu cc
runt / Et mittunt ad eum quosdam ex phariseis et herodianis ut eum — xliij
caperent in verbo / Qui venientes dicunt ei Magister scimus quoniam verax es et
non curas quemquam · neque enim vides in faciem hominum · sed in veritate viam
dei doces / Licet dari tributum cesari an non dabimus / Qui sciens versutiam
eorum ait illis · Quid me temptatis / Afferte mihi denarium ut videam At
illi attulerunt ei · Et ait illis · Cuius est imago hec et inscriptio · Dicunt
ei Cesaris · Respondens autem ihesus dixit eis · Reddite igitur que sunt Cesaris
Cesari · et que sunt dei deo · Et mirabantur super eo · Et venerunt ad eum
saducei · qui dicunt resurrectionem non esse · Et interrogabant eum dicentes
Magister Moyses nobis scripsit · ut si cuius frater mortuus fuerit et dimi
serit uxorem · et filios non reliquerit · accipiet frater eius uxorem ipsius
et suscitet semen fratri suo · Septem ergo fratres erant · Et primus accepit
uxorem et mortuus est non relicto semine · et secundus accepit eam et
mortuus est · et nec iste reliquit semen // Novissime omnium defuncta est mulier
//Et tercius similiter · et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt semen

In resurrectione ergo cum resurrexerint cuius de hiis erit uxor? Septem
enim habuerunt eam uxorem. Et respondens ihesus ait illis. Nonne ideo erratis
non scientes scripturas neque virtutem dei. Cum enim a mortuis resurrexerint
neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli dei in celis. De mortuis
autem quod resurgant non legistis in libro moysi super rubum quomodo dixit illi
deus inquiens. Ego sum deus abraham et deus ysaac et deus iacob. Non a Mt c xxxi vi Mt ce xxiiij
est deus mortuorum sed vivorum. Vos ergo multum erratis. Et accessit
unus de scribis qui audierat illos conquirentes et videns quoniam bene illis responderit
Interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. Ihesus autem respondit ei quia primum omnium
mandatum est. Audi israel dominus deus tuus deus unus est. Et diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente
tua et ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile
est illi. Diliges proximum tuum tamquam te ipsum. Maius horum mandatum non est b Mt c xxxii
b Et ait illi scriba. Bene magister in veritate dixisti quia unus est deus et
et non est alius preter eum. Et ut diligatur ex toto corde et ex tota
mente et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine et
diligere proximum tamquam se ipsum maius est omnibus holocaustomatibus et sa-
crificiis. Ihesus autem videns quod sapienter respondisset dixit illi. Non es longe c Mt c xxxiii Mt ce xxxi lu ce xl iiij
a regno dei. Et nemo audebat iam eum quicquam interrogare. Et
respondens ihesus dicebat docens in templo quomodo dicunt scribe cristum esse fi- d Mt c xxxiiij Mt ce xxv lu ce xlv
lium dauid. Ipse enim dauid dicit in spiritu sancto. Dixit dominus domino
meo sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. Ipse ergo dauid dicit eum dominum et unde est filius eius?
Et multa turba libenter eum audiebat. Et dicebat eis in doctrina e Mt c xxxv Mt ce xxix lu ce xxxviij ce c xlvi

Cauete a scribis qui volunt in stolis ambulare et salutari in foro et in
viii f Mr c xxxvi lu cc xlvii primis kathedris sedere in sinagogis et primos discubitus in cenis. Qui
devorant domos viduarum sub obtentu prolixe orationis. Hii accipient
prolixius iudicium. Et sedens ihesus contra gasophilacium aspiciebat quomodo turba
iactaret es in gasophilacium, et multi divites iactabant multa. Cum
venisset una vidua pauper misit duo minuta quod est quadrans. Et convocans
discipulos suos ait illis. Amen dico vobis quoniam vidua hec pauper plus omnibus
misit quam miserunt in gasophilacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illic mi-
serunt. Hec vero de penuria sua omnia que habuit misit totum victum suum.

XIII Et cum egrederetur de templo ait illi unus de discipulis suis magister ii Mr c xxx
aspice quales lapides et quales structure. Et respondens ihesus ait illi vii Mt cc xlii lu cc
Vides has magnas omnes edificationes. Non relinquetur lapis super lapidem qui xlviii
non destruatur. Et cum sederet in monte oliveti contra templum interrogabant eum
ii a Mr c xxxviii Mt cc xliii lu cc xlix separatim petrus et iacobus et iohannes et andreas. Dic nobis quando ista fient
et quod signum erit quando hec omnia incipient consummari. Et respondens ihesus
cepit dicere illis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine
meo dicentes quia ego sum et multos seducent. Cum audieritis autem bella et
opiniones bellorum ne timueritis. Oportet enim fieri sed nondum statim finis. Exurget enim
gens super gentem et regnum super regnum et erunt terre motus per loca et fames
i b Mr c xxxix Mt lxxxvii lu cc l Io c xli et c xlvi initium dolorum. b Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis
et in sinagogis vapulabitis ante presides et reges stabitis propter me vi Mr c xl Mt cc xlvi
in testimonium illis. Et in omnes gentes primum oportet predicari evangelium.
ii d Mr c xli Mt lxxxviii lu c xlviii et cc li d Et cum duxerint vos tradentes vos nolite precogitare quid loquamini sed quod
datum vobis fuerit in illa hora illud loquimini. Non enim vos estis loquentes

sed spiritus sanctus. Tradet enim frater fratrem in mortem et pater filium. Et consurgent filii
in parentes et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum.
Qui autem sustinuerit in finem hic salvus erit. Cum autem videritis abhomi- a Mr c xlii vi Mt cc xlvii
nacionem desolacionis stantem ubi non debet, qui legit intelligat. Tunc qui in iu- f Mr c xliii vi Mt cc xlviii Lu cc liii
dea sunt fugiant in montes, et qui super tectum ne descendat in domum
nec introeat ut tollat quid de domo sua, et qui in agro erit non revertatur a Mr c xliiii vi Mt cc xlix Lu cc liiii
retro tollere vestimentum suum. Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis
diebus. Orate ergo ut in hieme non fiant. Erunt enim dies illi tribula- b Mr c xlv vi Mt cc l
cionis tales quales non fuerunt ab inicio creature quam condidit deus usque nunc c Mr c xlvi vi Mt cc li Lu cc lv
neque fient. Et nisi breviasset dominus dies, non fuisset salva omnis caro d Mr c xlvii vi Mt cc lii
sed propter electos quos elegit breviavit dies. Tunc si quis vobis dixerit: ecce e Mr c xlviii Mt cc liii Lu cc iiii
hic est Christus, aut ecce illic, ne credideritis. Exsurgent enim pseudochristi f Mr c xlix vi Mt cc liiii
et pseudoprophete et dabunt signa et prodigia et portenta ad seducendos
si potest fieri etiam electos. Vos ergo videte: ecce predixi vobis omnia. Sed Mr c l vi Mt cc lviii Lu cc lvii
in illis diebus post tribulacionem illam sol contenebrabitur, luna non dabit splen-
dorem suum. Et erunt stelle celi decidentes et virtutes que sunt in celis mo-
vebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum virtute Mr c li vi Mt cc lix Lu cc lviii
multa et gloria. Et tunc mittet angelos et congregabit electos suos a quattuor
ventis a summo terre usque ad summum celi. A ficu autem discite parabolam.
Cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia, cognoscitis quia
in proximo sit estas. Sic et vos cum videritis hec fieri, scitote quod
in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis quoniam non transiet generacio hec
donec omnia ista fiant. Celum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. i Mr c lii vi Mt cc lx
i De die autem illa nemo scit neque angeli in celo neque filius Mr c liii vi Mt cc lxiii

nisi pater. Videte et vigilate et orate. nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo
qui peregre profectus reliquit domum suam. et dedit servis suis potestatem cuiusque operis
k Mr c lxiii Mt cc lix lu cc xxviii — et ianitori precepit ut vigilet. Vigilate ergo nescitis enim quando dominus domus — Mr c lv Mt cc lxiiii
venerit. sero an media nocte an galli cantu an mane. ne cum — lu c lvi
venerit repente inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico omnibus dico vigilate.

Mr c lvi Mt cc lxx, iiii lu cc lx Jo xx — Erat autem pascha et azima post biduum. et querebant summi sacerdotes — XIIII
et scribe quomodo eum dolo tenerent et occiderent. Dicebant enim non — Mr c lvii Mt cc lxxv
in die festo ne forte tumultus fieret in populo. Et cum esset Ihesus Betha- — Mr c lviii Mt cc lxxvi
nie in domo Simonis leprosi et recumberet. Venit mulier habens alabastrum — lu lxxviii Jo xc viii
unguenti nardi spicati preciosi. Et fracto alabastro effudit super caput
eius. Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos et dicentes
ut quid perditio ista unguenti facta est. Poterat enim unguentum istud ve-
nundari plus quam trecentis denariis et dari pauperibus. et fremebant in eam.
Ihesus autem dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis. bonum opus operata
est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum. et cum volueritis potestis
p Mr c lix Mt cc lxxvii Jo xc viii — illis bene facere. me autem non semper habebitis. Quod habuit hec fecit. prevenit
ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis ubicumque predicatum fuerit
evangelium istud in universo mundo. et quod hec fecit narrabitur in memoriam
q Mr c lx Mt cc lxxviii lu cc lx iii — eius. Et Iudas Scarioth unus de xii abiit ad summos sacerdotes
ut proderet eum illis. Qui audientes gavisi sunt. et promiserunt ei pecuniam
se daturos. Et querebat quomodo eum oportune traderet. Et primo die azi-
morum quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli. Quo vis eamus et
paremus tibi ut manduces pascha. Et mittit duos ex discipulis
suis et dicit eis. Ite in civitatem et occurret vobis homo lagenam aque

baiulas. Sequimini eum et quocumque introierit dicite domino domus quia magister
dicit. Ubi est refectio mea ubi pascha cum discipulis meis manducem.
Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum et illic parate nobis. Et
abierunt discipuli eius et venerunt in civitatem et invenerunt sicut illis dixerat — iiii
et paraverunt pascha. Vespere autem facto venit cum xii. Et discumbentibus — c Mr clxi Mt cc lxxix Jo lxxxii et
eis et manducantibus ait Ihesus. Amen dico vobis quia unus ex vobis me tradet — cc xxi
qui manducat mecum. At illi ceperunt contristari et dicere ei singillatim — i d Mr clxii Mt cc
Numquid ego sum. Qui ait illis. Unus ex xii qui intinguit mecum ma- — lxxx Lu cc lxix
num in catino. Et filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo. — Jo c xxii
Ve autem homini illi per quem filius hominis tradetur. Bonum erat illi si non — ii Mr clxiii Mt cc lxxxi Lu cc lxviii
esset natus homo ille. Et manducantibus illis accepit Ihesus panem et benedicens — vi v Mr clxiiii Mt cc lxxxii
(i Mr clxv Mt cc lxxx iiii Lu cc lxvi Jo lv et lxv)
fregit et dedit eis et ait. Sumite hoc est corpus meum. Et accepto — ii v Mr clxvi Mt cc lxxxv Lu cc lxv et c lxvii
calice gratias agens dedit eis et biberunt ex illo omnes. Et ait illis. Hic
est sanguis meus novi testamenti qui pro multis effundetur. Amen dico vobis
quia iam non bibam de hoc genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam
novum in regno dei. Et ympno dicto exierunt in montem Olivarum. — vi 3 Mr clxvii Mt cc lxxxvi
Et ait illis. Omnes scandalizabimini in me in nocte ista quia scriptum est
a Percutiam pastorem et dispergentur oves gregis. Sed postquam surrexero pre- — iiii a Mr clxviii Mt cc lxxxvii Jo c lii
cedam vos in Galileam. Petrus autem ait illi. Et si omnes scandalizati fue- — vi a Mr clxix Mt cc lxxxviii
rint sed non ego. Et ait illi Ihesus. Amen dico tibi quia tu hodie in
nocte hac prius quam bis gallus vocem dederit ter me negaturus es. At ille — i b Mr clxx Mt cc lxxxix Lu cc lxxv
amplius loquebatur. Et si oportuerit me simul commori tibi non te negabo. — Jo c xxv
Similiter et omnes dicebant. Et veniunt in predium cui nomen Gethsemani. — vi c Mr clxxi Mt cc
Et ait discipulis suis. Sedete hic donec orem. Et assumit Petrum et Iacobum et Iohannem — xc i d Mr clxxii Mt cc xci Lu cc lxxix Jo c lvi

e vi Mr c lxxiii Mt cc xcii

secum et cepit pavere et tedere Et ait illis Tristis est anima mea usque

f iiii Mr c lxxiiii Mt cc xciii Jo c vii

ad mortem Sustinete hic et vigilate mecum Et cum processisset paululum

luum procidit super terram et orat ut si fieri posset transiret ab eo hora Et

g i Mr c lxxv Mt cc xciiii Lu cc lxxxi Jo c lxi

dixit abba pater omnia possibilia sunt tibi transfer calicem hunc a me

sed non quod ego volo sed quod tu Et venit et invenit eos dormientes Et — h i Mr c lxxvi Mt cc xcv Lu cc lxxxii Jo xlii

ait petro Symon dormis Non potuisti una hora vigilare mecum Vi-

k ii Mr c lxxvii Mt cc xcvi Lu cc lxxxviii Jo xxviii

gilate et orate ut non intretis in temptationem Spiritus quidem promptus est caro autem lvii

infirma Et iterum abiens orat eundem sermonem dicens Et reversus denuo

l iiii Mr c lxxviii Mt cc xcvii Jo lxx

invenit eos dormientes Erant enim oculi eorum gravati et ignorabant quid

responderent ei Et venit tertio et ait illis Dormite iam et requiescite Sufficit — m vi Mr c lxxix Mt cc xcviii

n iiii Mr c lxxx Mt cc xcix Jo c iiii

venit hora ecce filius hominis tradetur in manus peccatorum Surgite eamus

ecce qui me tradet prope est Et adhuc eo loquente venit Judas Scarioth

o i Mr c lxxxi Mt ccc Lu cc lxxxv Jo c lviii

unus de duodecim et cum illo turba multa cum gladiis et lignis a summis

sacerdotibus et scribis et a senioribus Dederat autem traditor eius signum dicens

p ii Mr c lxxxii Mt ccci Lu cc lxxxvi

Quemcumque osculatus fuero ipse est tenete eum et ducite caute Et cum

venisset statim accedens ad eum ait Rabi Et osculatus est eum At

q i Mr c lxxxiii Mt cccii Lu cc lxxxviii Jo c lx

illi manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum Unus autem de circumstantibus

educens gladium percussit servum summi sacerdotis et amputavit illi auri-

r i Mr c lxxxiiii Mt ccciiii Lu cc lxxxix Jo c vii

culam Et respondens Jesus ait illis Tamquam ad latronem existis comprehendere

me cum gladiis et lignis Cottidie apud vos eram in templo docens

s vi Mr c lxxxv Mt cccv

et non me tenuistis sed ut impleantur scripture Tunc discipuli eius relinquentes

t x Mr c lxxxvi

eum omnes fugerunt Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super

nudo et tenuerunt eum At ille reiecta sindone nudus profugit ab eis Et

v i Mr c lxxxvii Mt cccvi Lu cc xc Jo c lxii

adduxerunt Jesum ad summum sacerdotem et convenerunt in unum omnes sacerdotes

et scribe et seniores. Petrus autem a longe secutus est eum usque in atrium
summi sacerdotis, et sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem. iii Mr clxxxviii Ait ccvii Jo clxxiii
Summi vero sacerdotes et omne concilium querebant adversus ihesum testimonium ut eum iiii Mr clxxxix Ait ccviii Jo ccv
morti traderent nec inveniebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversus
ihesum et convenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium vi Mr cxc Ait ccix
ferebant adversus eum dicentes. Quoniam nos audivimus eum dicentem. Ego dissol-
vam templum hoc manufactum et per triduum aliud non manufactum edificabo.
Et non erat testimonium conveniens eorum. Et exsurgens summus sacerdos in medium
interrogavit ihesum dicens. Non respondes quicquam ad ea que tibi obiciuntur ab hiis? Ille
autem tacebat et nichil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum et dixit
ei. Tu es christus filius dei benedicti? Ihesus autem dixit. Ego sum. Et videbitis i Mr cxci Ait ccx lu ccxcvii Jo clxix
filium hominis a dextris sedentem virtutis dei et venientem in nubibus celi. Sum-
mus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait. Quid adhuc desideramus testes? vi Mr cxcii Ait ccxii
Audistis blasphemiam. Quid vobis videtur? Qui omnes condempnaverunt eum esse ii Mr cxciii Ait ccxii lu ccxcix
reum mortis. Et ceperunt quidam conspuere eum et velare faciem eius et cola- Mr cxciiii Ait ccxiii lu ccxciii Jo clxxii
phis eum cedere et dicere ei. Prophetiza. Et ministri eum alapis cedebant. Et i Mr cxcv Ait ccxiiii lu ccxci Jo clxxi
cum esset petrus in atrio deorsum venit una ex ancillis summi sacerdotis.
Et cum vidisset petrum calefacientem se aspiciens illum ait. Et tu cum ihesu
nazareno eras. At ille negavit dicens. Neque scio neque novi quid dicas. i Mr cxcvi Ait ccxv lu ccxcii Jo clxxv
Et exiit foras ante atrium et statim gallus cantavit. Rursus autem cum
vidisset eum ancilla cepit dicere circumstantibus. Quia hic ex illis est. At ille iterum
negavit. Et post pusillum rursum qui astabant dicebant petro. Vere ex illis
es. Nam et galileus es. Ille autem cepit anathematizare et iurare quia ne-
scio hominem istum quem dicitis. Et statim iterum gallus cantavit. Et recor- ii Mr cxcvii Ait ccxvi lu ccxciii

h Mr cxcviii Mt cc xvii lu cxciii — Dataque est petrus verbi quod dixerat ei ihesus priusquam gallus cantet bis ter me

i Mr cxcix Mt ccc xviii lu ccc Jo c lxxxvi — negabis. Et cepit flere. XV

Et confestim mane consilium facientes

summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio vincientes

Mr cc Mt ccxx xviii — ihesum duxerunt et tradiderunt pylato. Et interrogavit eum pylatus Tu — Mr cci Mt ccxxi Jo lxxx et

es rex iudeorum? At ille respondens ait illi Tu dicis. Et accusabant

eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursum interrogabat eum dicens

Non respondes quicquam? Vide in quantis te accusant. Ihesus autem amplius nichil respondit

c Mr ccii Mt ccxxii lu ccix — ita ut miraretur pilatus. Per diem autem festum dimittere solebat illis unum

d Mr cciii Mt ccxxiii Jo c lxxxiii — ex vinctis quemcumque petissent. Erat autem qui dicebatur barabas qui cum sedi-

tiosis erat vinctus qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset

turba cepit rogare ut sicut faciebat illis. Pilatus autem respondit et

e Mr cciiii Mt ccxxv lu ccx Jo c lxxxiiii — dixit eis Vultis dimittam vobis regem iudeorum? Sciebat enim quod per invidiam

tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitaverunt turbam ut magis — f Mr ccv Mt ccxxvi

barabam dimitteret eis. Pilatus autem iterum respondens ait Quid ergo vultis — ccxiii c xciiii

faciam regi iudeorum? At illi clamaverunt iterum crucifige eum. Pilatus

g Mr ccvi Mt ccxxviii lu ccxiiii Jo cxcvi — autem dicebat eis Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant crucifige

eum. Pilatus vero volens populo satisfacere dimisit illis barabam et tradidit

h Mr ccvii Mt ccxxix Jo c lxxxv — illis ihesum flagellis cesum ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum intro

in atrium pretorii et convocant totam cohortem et induunt eum purpura et

imposuerunt ei plectentes coronam spineam et ceperunt salutare eum dicentes

i Mr ccviii Mt ccxxx — Ave rex iudeorum. Et percutiebant caput eius arundine et conspuebant eum

k Mr ccix Mt ccxxxi lu ccxv Jo ccvii — et ponentes genua adorabant eum. Et postquam illusissent ei exuerunt illum

l Mr ccx Mt ccxxxii lu ccviii Jo cxcvii — purpura et induerunt eum vestimentis suis et educunt illum ut crucifigerent

eum. Et angariaverunt pretereuntem quempiam simonem cirenenum venientem

de villa patrem alexandri et rufi ut tolleret crucem eius. Et perducunt Mr cc xj Mt ccc xxx iiij
eum in golgotha locum. quod est interpretatum calvarie locus. Et dabant ei Jo cc iiij
bibere mirratum vinum. et non accepit. Et crucifigentes eum diviserunt Mr cc xij Mt ccc xxx
sibi vestimenta sua. mittentes sortem super eis quis quid tolleret. Erat autem iiij Jo cc xj Lu cc xxj
hora tercia et crucifixerunt eum. Et erat titulus cause eius inscriptus. Ihesus nasa Mr cc xiij Mr cc xiiij Mt ccc xxxv Lu cc
renus rex iudeorum. Et cum eo crucifixerunt duos latrones. unum a dextris et xxiij Jo c xcix
alium a sinistris eius. Et adimpleta est scriptura que dicit. Et cum iniquis Mr cc xv Mt ccc xxxvj Lu cc xvij
deputatus est. Et pretereuntes blasfemabant eum moventes capita sua Mr Jo c xcviij
et dicentes. Vath qui destruis templum dei et in tribus diebus reedificas Mr cc xvj Lu cc lix viij
Mr cc xviij Mt ccc xxx viij Lu cc xxij illud. Salvum fac temetipsum descende de cruce. Similiter et summi sa Mr cc xvij Mt ccc xxxvij
cerdotes illudentes ad alterutrum cum scribis dicebant. Alios salvos fecit.
seipsum non potest salvum facere. Christus rex israel descendat nunc de cruce Mr cc xix Mt ccc xxx
ut videamus et credamus. Et qui cum eo crucifixi erant conviciabantur ei ix Lu ccc xxv
Et facta hora sexta. tenebre facte sunt super totam terram usque ad horam Mr cc xx Mt ccc xl Lu ccc xxvij
nonam. Et hora nona exclamavit Ihesus voce magna dicens. Heloy heloy Mr cc xxj Mt ccc xlj
lamazabatani. quod est interpretatum deus meus deus meus ut quid me dereli
quisti. Et quidam de circumstantibus audientes dicebant. Ecce Heliam vocat. Currens Mr cc xxij Mt ccc
Mr cc xxiij Mt ccc xliij Lu ccc xxix Jo cc iiij venit ad unum et implens spongiam aceto. circumponensque calamo potum xlij Lu ccc xxiij
dabat ei dicens. Sinite videamus si veniat helias ad deponendum
Mr cc xxiiij Mt ccc xliiij Lu ccc xxviij eum. Ihesus autem emissa voce magna expiravit. Et velum templi scissum est in
duo a summo usque deorsum. Videns autem centurio qui ex adverso stabat Mr cc xxv Mt ccc xlvj Lu ccc xxx
quia sic clamans expirasset ait. Vere hic homo filius dei erat. Erant autem
et mulieres de longe aspicientes, inter quas erat maria magdalene et Mr cc xxvj Mt ccc xlvij
maria iacobi minoris et ioseph mater et salome. Et cum esset in galilea

sequebantur eum et ministrabant ei et aliae multae quae simul cum eo ascenderant
f Mr cxxxvii Mt cc xlviii lu ccxxxii Jo cc vi — Ierosolimam. Et cum iam sero esset factum quia erat parasceue quod est ante sabbatum
venit Ioseph ab arimathia nobilis decurio qui et ipse erat expectans
regnum dei. Et audacter introivit ad pilatum et petiit corpus ihesu. Pi
latus autem mirabatur si iam obisset. Et accersito centurione interrogavit eum
si iam mortuus esset. et cum cognovisset a centurione donavit corpus ihesu
g Mr cxxxviii Mt cc xlix lu cc xxxiii Jo cc viii — Ioseph. Ioseph autem mercatus sindonem deponens eum involuit sindone
et posuit eum in monumento novo quod erat excisum de petra. et advolvit
h Mr cxxxix Mt ccl — lapidem ad hostium monumenti. [Maria autem magdalene et maria Ioseph aspiciebant ubi poneretur]
i Mr cxxxx lu xxxv — Maria magdalene et maria Ioseph aspiciebat ubi poneretur. Et — xvi XVI
cum transisset sabbatum maria magdalene et maria iacobi et salo
k Mr cxxxxi Mt cc xxxxii lu cc xxxvi Jo cc ix — me emerunt aromata ut venientes ungerent ihesum. Et valde mane
una sabbatorum veniunt ad monumentum orto iam sole. Et dicebant
ad invicem. Quis revolvet nobis lapidem ab hostio monumenti. Et respi
cientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et intro
euntes in monumentum viderunt iuvenem sedentem a dextris coopertum
a Mr cxxxxii Mt ccliii lu cc xx vii — stola candida et obstupuerunt. Qui dixit illis. Nolite expavescere. Ihesum
quaeritis nazarenum crucifixum. surrexit non est hic. Ecce locus ubi po
suerunt eum. Sed ite dicite discipulis eius et petro quia praecedet vos in gali
b Mr cxxxxiii Mt ccliiii lu cc xxx viii — leam. ibi eum videbitis sicut dixit vobis. At illae exeuntes fugerunt
de monumento. Invaserat enim eas tremor et pavor et nemini quicquam
dixerunt. Timebant enim. Surgens autem ihesus mane prima sabbati appa
ruit primo mariae magdalene de qua eiecerat septem demonia. Illa
vadens nuntiavit his qui cum eo fuerant lugentibus et flentibus. At illi

audientes quia viveret et visus esset ab ea non crediderunt. Post hec autem duobus c Mr cxxxiiii lu cxl
ex eis ambulantibus ostensus est in alia effigie euntibus in villam. Et illi
euntes nunciaverunt ceteris nec illis crediderunt. Novissime autem recumbentibus d Mr cxxxv
illis undecim apparuit eis ihesus et exprobravit incredulitatem illorum et duritiam
cordis quia hiis qui viderant eum resurrexisse a mortuis non crediderunt.
Et dixit eis dominus. Euntes in mundum universum predicate evangelium
omni creature. Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. Qui vero
non crediderit condempnabitur. Signa autem eos qui crediderint hec sequntur.
In nomine meo demonia eicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent.
Et si mortiferum quid biberint non eos nocebit. Super egros manus
imponent et bene habebunt. Et dominus quidem ihesus postquam locutus est eis
assumptus est in celum et sedet a dextris dei. Illi autem profecti predicaverunt
ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis.

Explicit ewangelium secundum Marcum. Incipit prefacio beati Jeronimi presbiteri in ewangelium secundum lucam

prologus in libro luce ewangeliste

Prologus In libro luce ewangeliste

Lucas Syrus natione antiochensis arte medicus disci-
pulus apostolorum, paulum secutus postea usque ad confessionem
eius serviens domino sine crimine. Nam neque
uxorem umquam habuit neque filios. Septuaginta quatuor annorum obiit in
bithinia plenus spiritu sancto. Qui cum iam essent scripta evangelia per
matheum quidem in iudea, per marcum autem in italia sancto insti-
gante spiritu in achaie partibus hoc scripsit evangelium. significans etiam ipse in prin-
cipio ante alia esse descripta. Cui extra ea que ordo evangelice disposicionis exposcit
ea maxime necessitas laboris fuit ut primum grecis fidelibus omni
prophetatione venturi in carnem dei christi manifestata humanitas ne

ne iudaicis fabulis attenti in solo legis desiderio tenerentur ne et hereticis
fabulis et stultis sollicitacionibus seducti excederent a veritate elaboraret
dehinc et in principio evangelii Johannis natiuitate presumpta cui evangelium scri-
beret et in quo electus scriberet indicaret contestans in se completa esse que
et ab aliis essent inchoata. cui ideo post baptismum filii dei a perfectione
generationis in Christo implete et repetende a principio natiuitatis humane potestas per-
missa est ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens erat per nathan
filium dauid in introitu recurrentis in deum generationis admisso (in) indisparabilis (recreare)
dei (predicans) in se praedicans ut in hominibus Christum suum opus perfecti hominis redire in se per
filium faceret qui per dauid patrem venientibus iter prebebat in Christo. cui luce
non inmerito etiam scribendorum apostolicorum actuum potestas in ministerio datur
ut deo in deum pleno et filio perditionis extincto oratione ab ipsis apostolis
facta sorte domini electionis numerus compleretur. sic quod paulus consummacionem
apostolicis actibus daret quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset.
quod et legentibus et requirentibus deum et si per singula expediri a nobis utile fuerat
sciens tamen quod operantem agricolam oportet primum de fructibus suis edere vi-
tavimus publicam curiositatem ne non tam volentibus deum demonstrare vi-
deremur quam fastidientibus prodidisse

Explicit prefacio in ewangelium beati Luce (marginal note)

Prologus

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem que in nobis complete sunt rerum sicut tradiderunt nobis qui ab
initio (ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis) (a principio) omnia diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile ut cogno-
scas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem

Capitulum I

Incipit ewangelium secundum lucam
luce 1

Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine zacharias
de vice abia et uxor illius de filiabus aaron et nomen eius
elisabeth. erant autem iusti ambo ante deum incedentes in omnibus

mandatis et iustificacionibus domini sine querela. Et non erat eis filius
eo quod esset Elizabeth sterilis et ambo processissent in diebus suis. Factum est
autem cum sacerdocio fungeretur Zacharias in ordine vicis sue ante deum secundum
consuetudinem sacerdocii sorte exiit ut incensum poneret ingressus in tem-
plum domini. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi.
Apparuit autem illi angelus domini stans a dextris altaris incensi. Et
Zacharias turbatus est videns et timor irruit super eum. Ait autem ad eum
angelus: Ne timeas Zacharia quoniam exaudita est deprecacio tua. Et
Elisabeth uxor tua pariet tibi filium et vocabis nomen eius Johannem.
Et erit gaudium tibi et exultacio et multi in nativitate eius gaudebunt.
Erit enim magnus coram domino et vinum et siceram non bibet et spiritu
sancto replebitur adhuc ex utero matris sue et multos filiorum Israel convertet
ad dominum deum ipsorum et ipse precedet ante illum in spiritu et virtute Helie ut
convertat corda patrum in filios et incredulos ad prudenciam iustorum parare
domino plebem perfectam. Et dixit Zacharias ad angelum: Unde hoc sciam? Ego
enim sum senex et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus
dixit ei: Ego sum Gabriel qui asto ante deum et missus sum loqui ad te
et hec tibi evangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui
usque in diem quo hec fiant pro eo quod non credidisti verbis meis que implebuntur
in tempore suo. Et erat plebs expectans Zachariam et mirabantur quod tardaret
ipse in templo. Egressus autem non poterat loqui ad illos. Et cognoverunt quod
visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis et permansit mutus.
Et factum est ut impleti sunt dies officii eius abiit in domum suam. Post
hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius et occultabat se mensibus

q̄nq3. dn̄s. Quia sic fecit mihi dominus in diebus quibus respexit auferre opprobrium
meum inter homines. In mense autem sexto missus est angelus gabriel a deo
in civitatem galilee cui nomen nazareth ad virginem desponsatam viro
cui nomen erat Joseph de domo david et nomen virginis maria. Et ingressus
angelus ad eam dixit. Ave gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus.
Que cum audisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista sa-
lutatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria invenisti gratiam apud
deum. Ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius ihesum. Hic
erit magnus et filius altissimi vocabitur. Et dabit illi dominus deus sedem david
patris eius et regnabit in domo iacob in eternum et regni eius non erit finis.
Dixit autem maria ad angelum. Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco. Et re-
spondens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superveniet in te et virtus altissimi obum-
brabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei. Et ecce eli-
zabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senectute sua. Et hic mensis est sextus
illi que vocatur sterilis quia non erit impossibile apud deum omne verbum. Dixit autem
maria. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab ea angelus.
Exurgens autem maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in ci-
vitatem iuda. Et intravit in domum zacharie et salutavit elisabeth.
Et factum est ut audivit salutationem marie elisabeth exultavit infans
in utero eius. Et repleta est spiritu sancto elisabeth et exclamavit voce
magna et dixit. Benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus
ventris tui. Et unde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me. Ecce
enim ut facta est vox salutationis tue in auribus meis exultavit in-
fans in gaudio in utero meo. Et beata que credidisti quoniam perficientur ea que

zetā fuit e a domino · Et ait maria Magnificat aīa mea dnm̄ Et
exultat sp̄s meus in deo salutari meo · Qa respexit humilitatē ancille sue
Ecce enī ex hoc btām me dicēt oēs gn̄acões · Qa fecit m magna q
potens est z sctm̄ nomē ei9 · Et mīa ei9 a pgenie in pgenies time-
tib9 eū · Fecit potēciā in brachio suo · dispsit supbos mēte cordis
sui · deposuit potētes de sede z exaltat humiles · Esurientes impleuit
bonis z diuites dimisit inanes · Suscepit isrl puerū suū · recor-
datus mīe sue · Sic locutus est ad pres nros abraham z semini ei9
in secula · Mansit aūt maria cū illa q̄si trib9 mēsib9 · z rūsa est
in domū suā · Elisabeth aūt impletū est temp9 pariendi
z pepit filiū · z audierūt vicini z cogn̄ti ei9 qr magnificauit dominus
mīaz suā cū illa · z cōgratulabant ei · Et fcm̄ est in die octauo
venerūt circūcidē puerū z vocabant eū noīe pris sui zachariā · Et
rndens mr ei9 dixit nequaq̄ · s; vocabit Johānes · Et dixerūt ad
cognatone
eam · qa nemo est in gnacōe tua q vocet hoc nomine · Innuebant aūt
pri ei9 · quē vellet vocari eū · Et postulās pugillare scpsit dicēs
Johānes est nomē ei9 · Et mirati sūt vniūsi · Apertū e aūt illico
os ei9 z lingwa ei9 · z loq̄bat' vere bndicens deum · Et fcm̄ est
timor sup oēs vicinos eorū · z sup omnia motana iudee diuul-
gabant' omnia vba hec · Et posuerūt oēs q audierūt in corde suo
suo dicēs · Quis putas iste puer erit · Etenī man9 dnī erat cū illo
Et zacharias pr ei9 repletus est spū scō · z pphetauit dicēs · Bndictus
dominus deus isrl · qr visitauit z fecit redemptionē plebis sue · Et erexit
cornu salutis nobis in domo dauid pueri sui · Sicut locutus ē p os sctorū

que a seculo sunt prophetarum eius. Salutem ex inimicis nostris et de manu omnium
qui oderunt nos. Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris et memorari testamenti
sui sancti. Iusiurandum quod iuravit ad abraham patrem nostrum daturum se
nobis. Ut sine timore et de manu inimicorum nostrorum liberati serviamus illi in
sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. Et tu puer propheta
altissimi vocaberis. preibis enim ante faciem domini parare vias eius. Ad
dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum. Per viscera
misericordie dei nostri. in quibus visitavit nos oriens ex alto. Illuminare hiis
qui in tenebris et in umbra mortis sedent. ad dirigendos pedes nostros
in viam pacis. Puer autem crescebat et confortabatur spiritu sancto. et erat
in desertis usque in diem ostensionis sue ad israel. II Capitulum 2m

Factum est autem in diebus illis. Exiit edictum a cesare augusto ut descri-
beretur universus orbis. Hec descriptio prima facta est a preside sirie cirino
Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. Ascendit autem et Ioseph a ga-
lilea de civitate nazareth in iudeam civitatem david que vocatur Bethleem
eo quod esset de domo et familia david ut profiteretur cum maria desponsata sibi
a Lu. ij Mt. iiij — uxore pregnante. Factum est autem cum essent ibi. impleti sunt dies ut pareret
b Lu. iij — et peperit filium suum primogenitum. Et pannis eum involuit et reclinavit
eum in presepio. quia non erat ei locus in diversorio. Et pastores erant in
regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis super gregem
suum. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos et claritas dei circumfulsit
illos. et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus. Nolite timere. ecce
enim evangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo. quia natus est vobis
hodie salvator qui est christus dominus in civitate david. Et hoc vobis signum

invenietis infantem pannis involutum et positum in presepio. Et subito
factum est cum angelo multitudo milicie celestis laudancium deum et di
cencium. Gloria in altissimis deo Et in terra pax hominibus bone voluntatis
Et factum est ut discesserunt ab eis angeli in celum et pastores loqueba
tur ad invicem dicentes. Transeamus usque Bethleem et videamus hoc ver
bum quod factum est quod fecit dominus et ostendit nobis. Et venerunt festinantes et
invenerunt mariam et Joseph et infantem positum in presepio. Videntes
autem cognoverunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes qui audi
erant mirati sunt de hiis que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem
conservabat omnia verba hec conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores
glorificantes et laudantes deum in omnibus que audierant et viderant sicut
dictum est ad illos. Et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur
puer. vocatum est nomen eius ihesus. quod vocatum est ab angelo. priusquam in
utero conciperetur. Et postquam impleti sunt dies purgacionis marie. secundum legem
moysi. tulerunt illum in iherusalem ut sisterent eum domino. sicut scriptum est in
lege domini. quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum domino vocabitur. Et
ut darent hostiam domino secundum quod dictum est in lege domini. par turturum
aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in iherusalem cui nomen
Simeon Et homo iste iustus et timoratus expectans consolacionem israel. et spiritus
sanctus erat in eo. Et responsum acceperat a spiritu sancto. non visurum se mortem
nisi prius videret christum domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum indu
cerent puerum ihesum parentes eius. ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo
et ipse accepit eum in ulnas suas. et benedixit deum et dixit. Nunc
dimittis domine servum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare

tuum · quod parasti ante faciem omnium populorum · lumen ad revelationem gentium et
gloriam plebis tue israel / Et erant pater eius et mater mirantes super hiis que
dicebantur de illo · Et benedixit illis Symeon et dixit ad mariam matrem eius
Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in israel · Et in
signum cui contradicetur / Et tuam ipsius animam pertransibit gladius doloris · ut re
velentur ex multis cordibus cogitationes / Et erat anna prophetissa filia pha
nuel de tribu aser et hec processerat in diebus multis · et vixerat cum viro
suo annis septem a virginitate sua et hec vidua erat usque ad annos
octuaginta quatuor que non discedebat de templo ieiuniis et obsecrationibus
serviens die ac nocte · Et hec ipsa hora superveniens confitebatur domino
Et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem israel · Et ut perfecerunt
omnia secundum legem domini reversi sunt in Galileam in civitatem suam Naza
reth · Puer autem crescebat et confortabatur plenus sapientia et gratia dei
erat in illo · Et ibant parentes eius per omnes annos in ierusalem in die
solenni pasche · Et cum factus esset ihesus annorum xii · ascendentibus illis
ierosolimam secundum consuetudinem diei festi · consummatisque diebus cum redirent
remansit puer ihesus in ierusalem · et non cognoverunt parentes eius · Existiman
tes autem illum in comitatu esse · venerunt iter diei et requirebant eum
inter cognatos et notos / Et non invenientes reversi sunt in ierusalem requirentes
eum · Et factum est post triduum · invenerunt eum in templo sedentem in medio
[a Lu. iiij Mt lxij Mr xiii] doctorum audientem illos et interrogantem / Stupebant autem omnes qui eum
audiebant super prudentia et responsis eius · Et videntes admirati sunt · et
[b Lu. v] dixit mater eius ad illum / Fili quid fecisti nobis sic · Ecce pater tuus et
ego dolentes querebamus te · Et ait ad illos · Quid est quod me querebatis

nesciebatis quia in his que patris mei sunt oportet me esse. Et ipsi non intel
lexerunt verbum quod locutus est ad illos. Et descendit cum eis et venit na
zareth. Et erat subditus illis. Et mater eius omnia verba hec conservabat
conferens in corde suo. Et ihesus proficiebat sapiencia et etate et gracia
apud deum et homines. III

Capitulum Anno autem quintodecimo imperii tiberii cesaris procurante poncio iij Lu. vi. Mt vii
pylato iudeam tetrarcha autem galilee herode, philippo autem Jo ii et xxv
fratre eius tetrarcha yturee et traconitidis regionis et lisania
abilinie tetrarcha sub principibus sacerdotum anna et caypha, factum est
verbum domini super iohannem zacharie filium in deserto. Et venit in omnem regionem c lu. vii Mt viii
iordanis predicans baptismum penitencie in remissionem peccatorum. Sicut scriptum Mt ij Jo. x
est in libro sermonum ysaye prophete Vox clamantis in deserto parate viam
domini rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur et omnis mons et
collis humiliabitur. Et erunt prava in directa et aspera in vias planas
Et videbit omnis caro salutare dei. Dicebat ergo ad turbas que exiebant ut d lu viij Mt x
baptisarentur ab ipso. Genimina viperarum quis ostendit vobis fugere a
ventura ira. Facite ergo dignos fructus penitencie. Et ne ceperitis dicere
patrem habemus abraham. Dico enim vobis quia potens est deus de lapidibus
istis suscitare filios abrahe. Iam enim securis ad radicem arborum
posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur et in e lu ix
ignem mittetur. Et interrogabant eum turbe dicentes. Quid ergo faciemus. Re
spondens autem dicebat eis. Qui habet duas tunicas det non habenti. Et
qui habet escas similiter faciat. Venerunt autem et publicani ut baptisa
rentur et dixerunt ad illum. Magister quid faciemus. At ille dixit ad eos. Nil

amplius quam quod constitutum est vobis faciatis Interrogabant eum et mi
lites dicentes Quid faciemus et nos Et ait illis neminem concutiatis
neque calumpniam faciatis et contenti estote stipendiis vestris Existi
mante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Johanne
b Lu x Mt xi Mr iiii Io xii et vi et xiiii et xxviii — ne forte ipse esset christus Respondit iohannes dicens omnibus Ego quidem aqua bapti
zo vos veniet autem fortior me post me cuius non sum dignus solvere
corrigiam calciamentorum eius Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igne
c Lu xi Mt xii — cuius ventilabrum in manu eius et purgabit aream suam et congregabit
triticum in horreum suum paleas autem comburet igni inextinguibili Multa
d Lu xii Mt c xiiii Mr lix — quidem et alia exhortans evangelizabat populo Herodes autem tetrarcha
cum corriperetur ab illo de herodiade uxore fratris sui et de omnibus malis
que fecit herodes adiecit et hoc super omnia inclusit iohannem in car
e Lu xiii Mt xiiii Mr v Io xv — cerem Factum est autem cum baptizaretur omnis populus et ihesu baptizato et orante
apertum est celum et descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum
et vox de celo audita est Tu es filius meus dilectus in te complacui
f Lu xiiii Mt i Io i et iiii et v — mihi Et ipse ihesus erat incipiens quasi annorum triginta ut putabatur filius
Ioseph qui fuit heli qui fuit mathat qui fuit levi qui fuit melchi
qui fuit ianne qui fuit ioseph qui fuit mathatie qui fuit amos
qui fuit naum qui fuit hesli (gesli) qui fuit naggae qui fuit maath qui fuit
mathathie qui fuit semei qui fuit ~~semei~~ qui fuit ioseph qui fuit iuda
qui fuit iohanna qui fuit resa qui fuit zorobabel qui fuit salathiel qui fuit neri
qui fuit melchi qui fuit addi qui fuit chosan qui fuit helmadan qui fuit her
qui fuit ihesu qui fuit elizer qui fuit iorim qui fuit mathat qui fuit levi qui
fuit simeon qui fuit iuda qui fuit ioseph qui fuit iona qui fuit

Glosa 30 annis baptizatus facit miracula docet ut reprimat temerarios qui omnem etatem ad quelibet officia ydoneam credunt quia non est missus aliis miraculo dei contingat ut Jeremie et danieli Dan 13

eliachim qui fuit melcha qui fuit menna qui fuit mathata qui fuit
nathan qui fuit dauid qui fuit yesse qui fuit obeth qui fuit booz qui fuit
salomo qui fuit naazon qui fuit aminadab qui fuit aram qui fuit esrom qui fuit
phares qui fuit iude qui fuit iacob qui fuit ysaac qui fuit abraham qui fuit
thare qui fuit nachor qui fuit seruch qui fuit ragau qui fuit phaleth qui fuit
heber qui fuit sale qui fuit chaynan qui fuit arphaxat qui fuit sem qui fuit
noe qui fuit lamech qui fuit matusale qui fuit enoch qui fuit iareth qui fuit
malaleel qui fuit chaynan qui fuit enos qui fuit seth qui fuit adam qui fuit dei

IIII Capitulum

Ihesus autem plenus spiritu sancto regressus est a iordane et agebatur a spiritu in desertum quadraginta diebus et temptabatur a diabolo et nil manducauit in diebus illis Et consumatis illis esuriit Dixit autem illi dyabolus Si filius dei es dic lapidi huic ut panis fiat Et respondit ad illum dixit ihesus Scriptum est quia non in solo pane uiuit homo sed in omni verbo dei Et duxit eum diabolus in montem excelsum et ostendit illi omnia regna orbis terre in momento temporis Et ait illi Tibi dabo potestatem hanc uniuersam et gloriam eorum quia mihi tradita sunt et cui uolo do illa Tu ergo si adoraueris coram me erunt tua omnia Et respondens ihesus dixit illi Scriptum est dominum deum tuum adorabis et illi soli seruies Et duxit illum in iherusalem et statuit eum supra pinnaculum templi et dixit illi Si filius dei es mitte te hinc deorsum Scriptum est enim quia angelis suis mandauit de te et conseruent te in omnibus uiis tuis et quia in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum Et respondens ihesus ait illi Dictum est non temptabis dominum deum tuum Et consumata omni temptatione dyabolus recessit ab eo usque ad tempus

Luc. xv Alt xv
Alt vi v
Luc. xvi Alt xvi

a lu. xvii Mt xxiii Mr xxvii Jo xlvi — ad tempus. Et regressus est ihesus in virtute spiritus in galileam et fama
exiit per universam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum
b lu. xviii — et magnificabatur ab omnibus. Et venit nasareth ubi erat nutritus. Et intravit
secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam. Et surrexit legere. Et
traditus est illi liber ysaye prophete. Et ut revolvit librum invenit locum ubi
scriptum erat. Spiritus domini super me propter quod unxit me ad evangelisandum
pauperibus misit me sanare contritos corde et predicare captivis remissionem (et cecis visum, confractos in remissionem)
predicare annum domini acceptum et diem retributionis. Et cum plicuisset librum
reddidit ministro et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes
in eum. Cepit autem dicere ad illos quia hodie impleta est hec scriptura
c lu. xix Mt c xli Mr l Jo lix — in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant et mirabantur in verbis gratie
que procedebant de ore ipsius. Et dicebant. Nonne hic est filius ioseph. Et
d lu. xx — ait illis. Utique dicetis mihi hanc similitudinem. Medice cura te ipsum. Que
phisicus ad ihesum quasi. Quanta audivimus facta in capharnaum fac et
e lu. xxi Mt c xlii Mr lii Jo xxxv — hic in patria tua. Ait autem. Amen dico vobis quia nemo propheta acceptus est
f lu. xxii — in patria sua. In veritate dico vobis quia multe vidue erant in diebus helie
in israel quando clausum est celum annis tribus et mensibus sex. Cum facta
esset fames magna in omni terra et ad nullam illarum missus est helias nisi in
sarepta sidonie ad viduam mulierem. Et multi leprosi erant in israel sub
eliseo propheta et nemo eorum mundatus est nisi naaman syrus. Et repleti sunt
omnes in synagoga ira hec audientes. Et surrexerunt et eiecerunt eum extra
civitatem et duxerunt illum usque ad supercilium montis supra quem civitas
illorum erat edificata ut precipitarent illum. Ipse autem transiens per medium
g lu. xxiii Mr xii — illorum ibat. Et descendit in capharnaum civitatem galilee ibique docebat

eos sabbatis. h Et stupebant in doctrina eius, quia in potestate erat sermo ipsius h lu. iiii xxiiii Mt lxii Mr xiii
Et in sinagoga erat homo habens demonium inmundum et exclamavit voce magna i lu. xxv Mr xiii
dicens. Sine quid nobis et tibi ihesu nazarene venisti perdere nos. scio te
qui sis sanctus dei. Et increpavit illum ihesus dicens. Obmutesce et exi ab illo
Et cum proiecisset illum demonium in medium exiit ab eo. nichilque illum no-
cuit. Et factus est pavor in omnibus et colloquebantur ad invicem dicentes
Quod est hoc verbum quia in potestate et virtute imperat inmundis spiritibus et ex-
eunt. Et divulgabatur fama de eo in omnem locum regionis. k Surgens k lu. iiii xxvi Mt lxvii Mr xv
autem ihesus de sinagoga introivit in domum simonis. Socrus autem simonis
tenebatur magnis febribus. Et rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam
imperavit febri et dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat illis. Cum
autem sol occidisset omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant
eos ad eum. At ille singulis manus imponebat et curabat eos. l Exi- l lu. viii xxvii Mr xvi et xxviii
bant autem demonia a multis clamantia et dicentia quia tu es filius dei
et increpans non sinebat ea loqui quia sciebant ipsum esse christum. m Facta m lu. viii xxviii Mr xvii
autem die egressus ibat in desertum locum et turbe requirebant eum. et quibus ille — et venerunt usque ad ipsum et detinebant illum ne discederet ab eis
ait. Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum dei. quia
ideo missus sum. Et erat predicans in sinagogis galilee. V.
Factum est autem cum turbe irruerent in eum ut audirent verbum dei. et x lu. xxix
ipse stabat secus stagnum genezareth. Et vidit duas naves
stantes secus stagnum. Piscatores autem descenderant et lavabant retia
Ascendens autem in unam navim que erat simonis. rogavit eum ut a terra
reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas. n Ut autem n lu. ix xxx Jo c xix et c xxii
cessavit loqui dixit ad simonem. Duc in altum et laxate retia vestra

in capturam piscium. Et uidens simon petrus dixit illi. Preceptor per totam
noctem laborantes nil cepimus. in verbo autem tuo laxabo rethe. Et cum hec fecissent
concluserunt piscium multitudinem copiosam. Rumpebatur autem rethe eorum. et annuerunt so-
ciis qui erant in alia navi. ut venirent et adiuvarent eos. Et venerunt
o lu. xxxi — et impleverunt ambas naviculas. ita ut pene mergerentur. Quod cum videret simon
petrus procidit ad genua ihesu dicens. Exi a me domine quia homo peccator sum. Stupor
enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant
Similiter autem iacobum et iohannem filios zebedei qui erant socii simonis petri. Et ait ad
a lu. xxxii ait xxi ait x — simonem ihesus. Noli timere. ex hoc iam eris homines capiens. Et subductis
ad terram navibus relictis omnibus secuti sunt eum. Et factum est cum esset in una — lu. xxxiii ait lxiii ait xviii
civitatum. Et ecce vir plenus lepra. et videns ihesum et procidens in faciem suam
rogabat eum dicens. Domine si vis potes me mundare. Et extendens manum
ihesus tetigit illum dicens. volo mundare. Et confestim discessit lepra ab illo.
Et ipse precepit illi ut nemini diceret. sed vade et ostende te sacerdoti et offer
pro emundatione tua. sicut precepit moyses in testimonium illis. Perambulabat
t lu xxxiiii ait xxiii ait xxvii Jo. xlvi — autem magis sermo de illo. et conveniebant turbe multe ut audirent eum et curarentur
ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat. Et factum est in — lu. xxxv ait c xlix ait lxvi
e lu. xxxvi ait c liii ait lxix — una dierum. et ipse sedebat docens. Et erant pharisei sedentes et legis doctores qui
venerant ex omni castello galilee et iudee et ierusalem. Et virtus domini erat ad — lu. xxxvii ait lxx ait
sanandum infirmos. Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paraliticus — xx Jo xxv
et querebant eum inferre et ponere ante eum. et non invenientes qua parte illum infer- — viii
rent pre turba ascenderunt supra tectum. et per tegulas summiserunt illum cum
lecto in medium ante ihesum. Quorum fidem ut vidit dixit. homo remittuntur
tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare scribe et pharisei dicentes. Quis est hic qui

loquitur blasphemias. Quis potest dimittere peccata nisi solus deus. Ut autem cognovit ihesus
cogitationes eorum respondens dixit ad illos. Quid cogitatis mala in cordibus
vestris. Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua an dicere surge
et ambula. Ut autem sciatis quia filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata
ait paralitico. Tibi dico surge tolle grabatum tuum et [ambula] vade in domum tuam
Et confestim surgens coram illis tulit lectum in quo iacebat et abiit in domum
suam magnificans deum et stupor apprehendit omnes et magnificabant deum et reple
ti sunt timore magno dicentes quia vidimus mirabilia hodie. Et post hec exiit — g lii xxxviii ait lxxi ait xxi
et vidit ihesus publicanum nomine levi sedentem ad theloneum et ait illi
Sequere me. Et relictis omnibus [surgens] secutus est eum. Et factum est cum accumberet levi — h liii xxxix ait lxx ii ait xxii
in domo sua. Et cum turba multa publicanorum et peccatorum qui cum illis
erant discumberent. Et murmurabant pharisei et scribe dicentes ad discipulos eius
Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit. Et audiens — i liii xl ait lxxiii ait xxiii
ihesus dixit ad illos. Non egent qui sani sunt medico sed qui male habent
Non enim veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. At illi dixerunt ad eum
Quare discipuli iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt similiter et
phariseorum, tui autem edunt et bibunt. Quibus ipse ait. Numquid potestis filios
sponsi dum cum illis est sponsus facere ieiunare. Venient autem dies cum abla
tus fuerit ab illis sponsus tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et
similitudinem ad eos. Nemo commissuram a vestimento novo immittit
in vestimentum vetus alioquin et novum rumpit et veteri non convenit commis
sura a novo. Et nemo mittit in utres veteres novum vinum alioquin dirum
pet vinum novum utres et ipsum effundetur et utres peribunt. Sed vinum novum in
utres novos mittendum est et utrumque conservatur. Et nemo bibens vetus vult novum
statim. Dicit enim vetus melius est.

lu· xli ·ii· ait· x / xiiii ait / xxiiii — Factum est autem in sabbato secundo primo cum transirent per sata · vellebant VI
discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus suis · Quidam
autem phariseorum dicebant illis · Quid facitis quod non licet in sabbatis · Et respondens
ihesus ad eos dixit · Nec hoc legistis quod fecit david cum esurisset ipse et qui
cum eo erant · quomodo intravit in domum dei · et panes propositionis sumpsit et man
ducavit · et dedit hiis qui cum ipso erant quos non licebat manducare nisi
tantum solis sacerdotibus · et dicebat illis · quia dominus est filius hominis et sabbati · Factum est
k lu· xlii ·ii· ait· x / xvi ait xxv — autem et in alio sabbato ut intraret in sinagogam et doceret · Et erat ibi
homo · et manus eius dextra erat arida · Observabant autem scribe et pharisei si
in sabbato curaret · ut invenirent unde accusarent eum · Ipse vero sciebat
cogitationes eorum · Et ait homini qui habebat manum aridam · Surge et sta in medio ·
Et surgens stetit · Ait autem ad illos ihesus · Interrogo vos si licet sabbato
bene agere an male · animam salvam facere an perdere · Et circumspectis omnibus
illis dixit homini · Extende manum tuam · et extendit · et restituta est sanitati
manus eius · Ipsi autem repleti sunt insipientia · et colloquebantur ad invicem
k lu· xliii ·ii· ait· x· xl· / ix ait lxvi — quidnam facerent de ihesu · Factum est autem in illis diebus · exiit in montem orare
b lu· xliiii ·ii· ait· lxxx / ait xxx — et erat pernoctans in oratione dei · Et cum dies factus esset · vocavit discipulos suos
et elegit xii ex ipsis · quos et apostolos nominavit · Simonem quem cogno
minavit petrum · et andream fratrem eius · Jacobum et Johannem · Philippum et Bar
tholomeum · Matheum et Thomam · Iacobum alphei · et Simonem qui vocatur zelo
tes · Judam Jacobi · et Judam scarioth qui fuit proditor · Et descendens ihesus
k lu· xlv ·i· ait xx / iii ait xxiii / jo· xlvi — de monte cum illis · stetit in loco campestri · et turba discipulorum eius
et multitudo copiosa plebis · ab omni Judea et ierusalem · et maritima et tyri
et sidonis · qui venerant ut audirent eum · et sanarentur a languoribus

& qui vexabantur a spiritibus immundis curabantur. Et omnis turba querebat eum tangere d lu. xlvi. Mt xxv
quia virtus de illo exibat & sanabat omnes. Et ipse elevatis oculis in disci-
pulos suos dicebat. Beati pauperes quia vestrum est regnum dei. Beati qui nunc e lu xlvii Mt xxvi
g lu xlix Mt xxx esuritis quia saturabimini. Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Beati eritis cum vos f lu xlviii Mt xxviii
oderint homines & cum separaverint vos & exprobraverint & eiecerint nomen
vestrum tamquam malum propter filium hominis. Gaudete in illa die & exultate
ecce enim merces vestra multa est in celo. Secundum hec enim faciebant prophetis pa- h lu l
tres eorum. Verumtamen ve vobis divitibus quia habetis consolationem vestram. Ve vobis
qui saturati estis quia esurietis. Ve vobis qui nunc ridetis quia lugebitis & flebitis.
k lu lii Mt xxx xl i Ve cum benedixerint vobis omnes homines. Secundum hec omnia faciebant pseudoprophetis patres i lu li
k Sed vobis dico qui auditis. Diligite inimicos vestros. Benefacite his qui
vos oderunt. Benedicite maledicentibus vobis. Orate pro calumpniantibus vos.
l Et qui te percusserit in maxillam prebe ei alteram. Et ab eo qui aufert tibi l lu liii Mt xxx
vestimenta etiam tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te tribue. Et qui aufert m lu liiii Mt l
que tua sunt ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis homines & vos fa- n lu lv Mt xli
cite illis similiter. Et si diligitis eos qui vos diligunt que vobis est gratia. Nam &
peccatores diligentes se diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt que
vobis est gratia. Siquidem & peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his a quibus
speratis recipere que gratia est vobis. Nam & peccatores peccatoribus fenerantur ut reci-
piant equalia. Verumtamen diligite inimicos vestros & benefacite & mutuum date
nil inde sperantes & erit merces vestra multa & eritis filii altissimi quia ipse
benignus est super ingratos & malignos & malos. Estote ergo misericordes
sicut & pater vester misericors est. Nolite iudicare & non iudicabimini. Nolite condemna- o lu lvi Mt l Mt xli
re & non condemnabimini. Dimittite & dimittetur vobis. Date & dabitur vobis. mensuram

F lu lviii Ant clvi — bonā 7 cfertā 7 coagitatā 7 supeffluentē dabt in sinu vrm. Eadem
q̄ppe mensurā q̄ mensi fuit̄ remetie̅ vob. Dicebat aut illi 7 similitudinē. Nuquid
pt cecꝰ cecū ducē. nonne ambo in foueā cadunt. Non ē discipls super
q lu lviii Ant xc — magistrū. pfectꝰ aut omnis erit si sit sicut magr eiꝰ. Quid aut vides festu-
Io cxviii 7 c xxxix — cam in oculo fris tui. trabē aut q̄ in oculo tuo est nō ɔsideras. Aut quo potes — lu lix Ant ii
dicē fri tuo. frat sine eiciā festucā d' oculo tuo. ipe in oculo tuo trabē
nō vides. Ipocrita eice pmū trabē d' oculo tuo. 7 tūc pspicies ut edu-
r lu lx Ant lviii — cas festucā d' oculo fris tui. Nō est enī arbor bona q̄ facit fructꝰ ma-
t lu lxi Ant lvii — los. neq; arbor mala faciens fructū bonū. Vnaqq; enī arbor d' fructu
v lu lxii Ant c — suo cognoscit. Neq; enī de spinis colligt ficꝰ. neq; de rubo vinde-
xxv — miat uuā. Bonꝰ hō. de bono thesauro cordis sui pfert bonū. Et
x lu lxiii Ant — malꝰ hō de malo thesauro pfert malū. Ex abundantia enī cordis os
lix Io cxvi — loquitur. Quid aut vocatis me domine dñe. 7 nō facitis q̄ dico. Omnis q̄ venit
y lu lxiiii Ant lxi — ad me 7 audit smones meos. 7 facit eos ostendā vob cui similis sit. Si-
milis est homi edificanti domū. q̄ fodit in altū 7 posuit fundamentū
sup petrā. Inundacōe aut facta illisū est flumē domui illi 7 nō
potuit eam mouē. fundata enī erat sup firmā petrā. Qui aut audit
7 nō facit. silis est homi edificanti domū suā sup terrā sine fundamento
in q̄ illisꝰ est fluuiꝰ 7 ɔtinuo cecidit 7 facta ē ruina domꝰ illiꝰ magna. VII.
Cum aut implesset oīa vba sua in aures plebis. Intrauit Caphar- — lu lxv Ant
naum. Centurionis aut cuiusdā seruꝰ male habens erat moriturꝰ q̄ illi — lxiiii Io xxxvii
erat preciosꝰ. Et cū audisset de ihu. misit ad eū seniores iudeoꝝ rogans
ut veniret 7 saluaret seruū eiꝰ. At illi cū venissent ad ihm. rogabant
eum sollicite dicentes ei. q̄ dignꝰ est ut hoc illi prestes. Diligit enī gentē

nram · et sinagogam ipse edificavit nobis · Ihesus autem ibat cum illis · Et cum iam
non longe esset a domo · misit ad eum centurio amicos dicens · Domine noli
vexari · Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres · propter quod et meipsum
non sum dignum arbitratus ut venirem ad te · sed dic verbo et sanabitur puer meus
Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites · et dico
huic vade et vadit · et alio veni et venit · et servo meo fac hoc et facit
Quo audito Ihesus miratus est · et conversus ihesus sequentibus se turbis dixit · Amen dico vobis a lu · lxvi Mt lxvi · lu lxvii
nec in Israel tantam fidem inveni · Et reversi qui missi fuerant domum
invenerunt servum qui languerat sanum · Et factum est deinceps ibat b lu · lxvii
Ihesus in civitatem que vocatur Naym · et ibant cum illo discipuli eius et turba
copiosa · Cum autem appropinquaret porte civitatis · ecce defunctus efferebatur
filius unicus matris sue · Et hec vidua erat · Et turba civitatis multa
cum illa · Quam cum vidisset dominus ihesus misericordia motus super eam dixit illi noli
flere · Et accessit et tetigit loculum · hii autem qui portabant steterunt · Et
ait · Adolescens tibi dico surge · et resedit qui erat mortuus et cepit loqui
Et dedit illum matri sue · Accepit autem omnes timor · et magnificabant deum
dicentes · Quia propheta magnus surrexit in nobis · Et quia deus visitavit plebem
suam · Et exiit hic sermo in universam iudeam de eo · et circa omnes regiones c lu lxviii
d Et nuntiaverunt iohanni discipuli eius de omnibus his · Et convocavit duos de discipulis d lu lxix Mt cii
suis iohannes · et misit ad ihesum dicens · Tu es qui venturus es an alium expectamus
Cum autem venissent viri dixerunt · Iohannes baptista misit nos ad te dicens
Tu es qui venturus es an alium expectamus · In ipsa autem hora curavit multos
a languoribus suis · et plagis et spiritibus malis · et cecis multis donavit visum
Et respondens dixit illis · Euntes renuntiate iohanni que audistis et vidistis · quia

Qa ceci videt claudi ambulant leprosi mundant surdi audiunt mortui
resurgunt pauperes evangelisant Et btus est qui non fuit scandalisa
tus in me Et cum discessissent nuncii Johannis cepit dicere de Jo ad turbas
Quid existis in desertum videre arundinem vento agitatam Sed quid existis
videre hominem mollibus vestimentis indutum Ecce qui in preciosa veste sunt et in deliciis
sunt in domibus regum sunt Sed quid existis videre prophetam Utique dico vobis
e lu lxx[ii] ait c- et plus quam prophetam Hic est de quo scriptum est Ecce mitto angelum meum
iii ait i- ante faciem tuam qui preparabit viam tuam ante te Dico enim vobis maior inter
f lu lxxi[v] ait c natos mulierum propheta Johanne baptista nemo est Qui autem minor est in regno
iiii
g lu lxxii[x] celorum maior est illo Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt
deum baptisati baptismo Jo Pharisei autem et legisperiti consilium dei spreverunt
h lu lxxiii[v] ait c- in semetipsos non baptisati ab eo Ait autem dominus Cui ergo similes dicam homines
vi generationis huius et cui similes sunt Similes sunt pueris sedentibus in foro et lo
quentibus adinvicem et dicentibus Cantavimus vobis tibiis et non saltastis lamen
tavimus et non plorastis Venit enim Jo baptista neque manducans panem neque
bibens vinum et dicitis demonium habet Venit filius hominis manducans et bibens et dicitis
Ecce homo vorator et bibens vinum amicus publicanorum et peccatorum Et iusti
i lu lxxiiii[i] ait ficata est sapientia ab omnibus filiis suis c Rogabat autem illum quidam de phariseis
c lxxvi ait c- ut manducaret cum illo Et ingressus domum pharisei discubuit Et ecce mulier
lviii Jo xi que erat in civitate peccatrix ut cognovit quod Jhesus accubuisset in domo pharisei
viii attulit alabastrum unguenti et stans retro secus pedes eius lacrimis cepit
rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat et osculabatur pedes eius
et unguento ungebat Videns autem phariseus qui vocaverat eum ait intra se dicens
Hic si esset propheta sciret utique que et qualis esset mulier que tangit eum quia peccatrix est

Et respondens ihesus dixit ad illum. Simon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait
magister dic. Et respondit ihesus. Duo debitores erant cuidam feneratori. unus debe-
bat denarios quingentos et alius quinquaginta. non habentibus autem illis unde redderent
donavit utrisque. Quis ergo plus eum diligit. Respondens Simon dixit. estimo quia is
cui plus donavit. At ille dixit ei. Recte iudicasti. Et conversus ad mulierem dixit
Simoni. Vides hanc mulierem. intravi in domum tuam. aquam pedibus meis non
dedisti. hec autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit. Osculum
mihi non dedisti. hec autem ex quo intravi non cessavit osculari pedes meos. Oleo
caput meum non unxisti. hec autem unguento unxit pedes meos. Propter quod
dico tibi. Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimit-
titur minus diligit. Dixit autem ad illam ihesus. Remittuntur tibi peccata. Et ceperunt
qui simul accumbebant dicere intra se. Quis est hic qui etiam peccata dimittit. Dixit
autem ad mulierem. Fides tua te salvam fecit. vade in pace. **VIII.**

Et factum est deinceps. et ipse iter faciebat per civitates et castel- Lu. lxxv
la predicans et evangelizans regnum dei. et xii cum illo. Et
mulieres alique que erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus. Ma-
ria que vocatur magdalene de qua septem demonia exierant. et Iohanna uxor
Chuze procuratoris herodis et Susanna et alie multe que ministrabant ei de
facultatibus suis. Cum autem plurima turba conveniret. et de civitatibus pro- a. lu. lxxvi. Mt.
perarent ad eum. dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semen suum. lxxxi. Mr. xxxvi
Et dum seminaret aliud cecidit secus viam et conculcatum est. et volucres celi co-
mederunt illud. Et aliud cecidit supra petram. et natum aruit. quia non habebat
humorem. Et aliud cecidit inter spinas. et simul exorte spine suffoca-
verunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam. et ortum fecit fructum centuplum

Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem
eum discipuli eius que esset parabola hec. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse mi
b lu. lxxviij Mt c xxxiij Mr xxxvij Jo. cix sterium regni dei ceteris autem in parabolis ut videntes non videant et audi
entes non intelligant. Est autem hec parabola. Semen est verbum dei. Quod autem secus lu. lxx[illegible] Mt cxij Mr xxxv[illegible]
viam hii sunt qui audiunt. Deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum ne
credentes salvi fiant. Nam qui supra petram. hii sunt qui cum gaudio audierint
cum gaudio suscipiunt verbum. Et hii radices non habent. qui ad tempus credunt et in
tempore temptationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit. hii sunt qui audierunt et a so
licitudinibus et divitiis et voluptatibus vite euntes suffocantur. et non refe
runt fructum. Quod autem in bonam terram. hii sunt qui in corde bono et optimo au
d lu. lxxix Mt xxxij Mr xxxix dientes verbum retinent. et fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam
accendens operit eam vase. aut subtus lectum ponit. sed supra candelabrum ponit ut in
e lu. lxxx Mt xvij Mr xl trantes videant lumen. Non est enim occultum quod non manifestetur. nec absconditum
f lu. lxxxj Mt c xxxij quod non cognoscatur et in palam veniat. Videte ergo quomodo audiatis. Qui enim
habet dabitur illi. Et quicumque non habet. etiam quod putat se habere auferetur ab eo
g lu. lxxxij Mt c xxx Mr xxxv g Venerunt autem ad illum mater et fratres eius. et non poterant eum adire pre turba
Et nunciatum est ei. Mater tua et fratres tui stant foris volentes te videre
Qui respondens dixit ad eos. Mater mea et fratres mei hii sunt qui verbum dei audi
h lu. lxxxiij Mt lxix Mr xlviij unt et faciunt. h Factum est autem in una dierum. et ipse ascendit in naviculam
et discipuli eius. Et ait ad illos. Transfretemus trans stagnum.
Et ascenderunt. Navigantibus autem illis obdormivit. et descendit procella
venti in stagnum et complebantur fluctibus et periclitabantur. Accedentes
autem suscitaverunt eum dicentes. preceptor. perimus. At ille surgens
increpavit ventum et tempestatem aque. et cessavit. et facta est tranquillitas

Dixit autem illis. ubi est fides vestra. Qui timentes mirati sunt ad invicem
dicentes. Quis putas hic est quia et ventis et mari imperat et obediunt ei
Et navigaverunt ad regionem gerasenorum que est contra galileam. Et cum egressus
esset ad terram. occurrit illi vir quidam qui habebat demonium iam temporibus multis.
et vestimento non induebatur. neque in domo manebat. sed in monumentis. Is ut
vidit ihesum procidit ante illum. Et exclamans voce magna dixit. Quid mihi
et tibi est ihesu fili dei altissimi. obsecro te ne me torqueas. Precipiebat
enim spiritui inmundo ut exiret ab homine. multis enim temporibus arripiebat illum
et vinciebatur catenis et compedibus custoditus et ruptis vinculis agebatur a
demonio in desertum. Interrogavit autem illum ihesus dicens. Quod tibi nomen est.
At ille dixit. legio. quia intraverant demonia multa in eum. Et rogabant
illum ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex por
corum multorum pascentium in monte. Et rogabant eum ut permitteret eis in
illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo demonia ab homine. et intrave
runt in porcos. et impetu abiit grex per preceps in stagnum et suffocatus
est. Quod ut viderunt factum qui pascebant fugerunt. et nunciaverunt in civitate
et in villas. Exierunt autem videre quod factum est. et venerunt ad ihesum. et invene
runt hominem sedentem a quo demonia exierant vestitum ac sana mente ad pe
des eius. et timuerunt. Nunciaverunt autem illis. Et hii qui viderant quomodo sa
nus factus esset a legione. Et rogaverunt eum omnis multitudo regionis gera
senorum ut discederet ab ipsis. quia timore magno tenebantur. Ipse autem a lu lxxxiiii viii Mr xl viii
scendens navem reversus est. Et rogabat eum vir a quo demonia exierant
ut cum eo esset. Dimisit autem eum ihesus dicens. Redi in domum tuam. et

b lu. lxxxv ait lxxiiii ait xlix

narra quanta tibi fecit deus. Et abiit per universam civitatem predicans quanta
illi fecisset ihesus. Factum est autem cum redisset ihesus excepit illum turba. erant
enim omnes expectantes eum. Et ecce vir venit cui nomen erat iayrus
Et ipse princeps synagoge erat et cecidit ad pedes ihesu rogans eum
ut intraret in domum eius quia filia unica erat illi fere annorum xii
Et hec moriebatur. et contigit dum iret a turbis comprimebatur. et mulier quedam
erat in fluxu sanguinis ab annis xii. que in medicos erogaverat
omnem substantiam suam nec ab ullo potuit curari. Accessit retro et tetigit
fimbriam vestimenti eius. Et confestim stetit fluxus sanguinis eius. Et ait
ihesus. Quis est qui me tetigit. Negantibus autem omnibus dixit petrus. et qui
cum eo erant. preceptor turbe te comprimunt et affligunt. et tu dicis ~~quis~~ me
tetigit. Et dixit ihesus. Aliquis tetigit me. Nam et ego cognovi de me virtu
tem exisse. Videns autem mulier quia non latuit. tremens venit et procidit ante pedes
eius. Et ob quam causam tetigerit eum indicavit coram omni populo. et quemad
modum confestim sanata sit. At ipse dixit ei. Filia fides tua te sal
vam fecit. Vade in pace. Adhuc illo loquente venit quidam ad principem
synagoge dicens illi. quia mortua est filia tua. Noli vexare illum.
Ihesus autem hoc verbo audito respondit patri puelle. Noli timere crede tantum. et
salva erit. Et cum venisset ad domum. non permisit intrare secum quem
quam nisi petrum et iohannem et iacobum. et matrem puelle et patrem. Flebant
autem omnes et plangebant illam. At ille dixit. Nolite flere. non enim mor
tua est puella sed dormit. Et deridebant eum scientes quia mortua esset.
Ipse autem tenens manum eius clamabat dicens. puella surge. Et reversus est spiritus eius
et surrexit continuo. Et iussit illi dari manducare. Et stupuerunt parentes
eius quibus precepit ne alicui dicerent quod factum erat. IX

Convocatis autem xii apostolis dedit illis virtutem et potestatem super omnia demonia
et ut languores curarent. Et misit illos predicare regnum dei et
sanare infirmos. Et ait ad eos. nichil tuleritis in via neque virgam
neque peram neque peccuniam neque panem neque duas tunicas habeatis.
Et in quamcumque domum intraveritis ibi manete et inde ne exeatis. Et
quicumque non receperint vos exeuntes de civitate illa et pulverem pedum vestrorum
excutite in testimonium super eos. Egressi autem circuibant per castella evan-
gelizantes et curantes ubique. Audivit autem Herodes tetrarcha omnia
que fiebant ab eo et hesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia Iohannes surrexit
a mortuis a quibusdam vero quia Helias apparuit ab aliis autem quia unus
de antiquis prophetis surrexit. Et ait Herodes. Iohannem ego decollavi.
et querebat videre eum. et reversi apostoli narraverunt illi quecumque fecerunt
Quis autem iste est de quo ego audio talia. Et assumptis illis secessit seorsum
in locum desertum qui est Bethsaida. quod cum cognovissent turbe secute sunt eum.
Et excepit eos et loquebatur illis de regno dei et eos qui cura indigebant sanabat.
Dies autem ceperat declinare. Et accedentes xii dixerunt illi. Dimitte turbas
ut euntes in castella villasque que circa sunt divertant ut inveniant escas
quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad illos. Vos date illis man-
ducare. At illi dixerunt. non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces
nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem
fere quinque milia virorum. Ait autem ad discipulos suos. Facite illos
discumbere per convivia quinquagenos. Et ita fecerunt et discumbere fecerunt
omnes. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus respexit in celum et
benedixit illis et fregit et distribuit discipulis suis ut ponerent ante
turbas. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod

querebat videre eum et reversi apostoli narraverunt illi quecumque fecerunt

Lu lxxxvi Mt lxxix Mr xxix
c Lu lxxxvii Mt lxxxiii Mr liii
Lu lxxxviii Mt lxxxiii et lxxxv Mr lvii et lv
b Lu lxxxix Mt lvi
Lu xc Mt c xliii Mr lvii
d Lu xci Mt lxi
e Lu xcii Mt c xlvi Io xlvii
f Lu xciii Mt xlvii Mr lxiii Io xlix

g Lu. xciiii Ma. c lxvi. Mr. lxxxii Jo lxxxiii

superfuit illis fragmentorum cophini xii. Et factum est cum solus esset orans
erant cum illo et discipuli eius. Et interrogat eos dicens. Quem me dicunt esse
turbe. At illi responderunt et dixerunt. Iohannem baptistam. Alii autem Heliam
Alii autem quia propheta unus de prioribus surrexit. Dixit autem illis. Vos autem quem

h Lu. xcv Ma. c lxviii Mr. lxxxiii

me esse dicitis. Respondens Simon Petrus dixit. Christum dei. At ille increpans
eos precepit ne cui dicerent. Et dicens quia oportet filium hominis multa pati
et reprobari a senioribus et a principibus sacerdotum et scribis et occidi et tertia die

i Lu. xcvi Ma. c lxx. Mr. lxxxv

resurgere. Dicebat autem ad omnes. Si quis vult venire post me abne-
get semetipsum et tollat crucem suam cottidie et sequatur me. Qui enim volu-
erit animam suam salvam facere perdet eam. Nam qui perdiderit animam suam
propter me salvam faciet eam. Quid enim proficit homo si lucretur universum

k Lu. xcvii Ma. xciiii Mr. lxxxvi

mundum se autem ipsum perdat et detrimentum sui faciat. Nam qui me erubuerit
et sermones meos hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua

l Lu. xcviii Ma. clxxii Mr. lxxxvii

et patris et sanctorum angelorum. Dico autem vobis vere sunt aliqui hic stantes qui
non gustabunt mortem donec videant regnum dei. Factum est autem post hec verba
fere dies octo et assumpsit Petrum Iohannem et Iacobum et ascendit in montem
ut oraret. Et facta est dum oraret species vultus eius altera et vestitus eius
albus et refulgens. Et ecce duo viri loquebantur cum eo. Erant autem Moyses et
Helias visi in maiestate. Et dicebant excessum eius quem completurus
erat in Ierusalem. Petrus vero et qui cum eo erant gravati sompno. Et evi-
gilantes viderunt maiestatem eius et duos viros qui stabant cum illo
Et factum est cum discederent ab eo ait Petrus ad Iesum. Preceptor
bonum est nos hic esse et faciamus tria tabernacula unum tibi
et unum Moysi et unum Helie nesciens quid diceret. Hec autem eo loquente

facta est nubes & obumbrat eos & timuerunt intrantibus illis in nube. Et
vox facta est de nube dicens. Hic est filius meus dilectus ipsum audite. Et dum
fieret vox, inventus est ihesus solus. & ipsi tacuerunt & nemini dixerunt in illis
diebus quicquam ex hiis que viderant. Factum est autem in sequenti die descendentibus — Ma lu· xcix Mt c lxx viii Mr xci
illis de monte occurrit illi turba multa. Et ecce vir de turba exclamavit dicens
Magister obsecro te respice in filium meum quia unicus est mihi. Et ecce spiritus
apprehendit eum & subito clamat & elidit & dissipat eum cum spuma
& vix discedit dilanians eum. Et rogavi discipulos tuos ut eicerent
illum & non potuerunt. Respondens autem ihesus dixit illi. O generatio infidelis
& perversa usquequo ero apud vos [et patiar vos]. Adduc huc filium tuum. Et cum
accederet elisit illum demonium & dissipavit. Et increpavit ihesus spiritum immundum
& sanavit puerum & reddidit illum patri suo. Stupebant autem omnes in ma- — a lu· c Mt lxxv
gnitudine dei. Omnibusque mirantibus in omnibus que faciebat, dixit ad discipulos — b lu· c i Mt c lxx vi
suos. Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. Filius enim hominis — Mr xcii
futurum est ut tradatur in manus hominum. At illi ignorabant verbum istud. Et
erat velatum ante eos ut non sentirent illud. Et timebant interrogare eum
de hoc verbo. Intravit autem cogitatio in eos quis eorum esset maior. At ihesus — c lu c ii Mt c lxx viii Mr xcv
videns cogitationes cordis eorum, apprehendens puerum statuit illum
secus se & ait illis. Quicumque susceperit puerum istud in nomine meo me
suscipit. Et quicumque me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui
minor est inter vos omnes hic maior est. Respondens autem iohannes dixit. Preceptor — d lu· c iii Mr xc vii
vidimus quendam in nomine tuo demonia eicientem & prohibuimus eum quia non
sequitur nobiscum. Et ait ad eum ihesus. Nolite prohibere quia qui non est adversum — e lu· c iiii
vos pro vobis est. Factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius.

et ipse faciem suam firmavit ut iret in Ierusalem. et misit nuncios ante conspectum suum
Et euntes intraverunt civitatem Samaritanorum ut pararent illi. et non receperunt
eum quia facies eius erat euntis in Ierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius Iacobus
et Iohannes dixerunt. Domine vis dicimus ut ignis descendat de celo et consumat illos
sicut Helias fecit. Et conversus increpavit illos dicens. Nescitis cuius spiritus estis.
Filius enim hominis non venit animas hominum perdere sed salvare. Et abierunt in aliud
f lu. c. v. Mt lxviii castellum. Factum est autem ambulantibus illis in via dixit quidam ad illum. Sequar te
quocumque ieris. Et ait illi Ihesus. Vulpes foveas habent. et volucres celi
nidos. Filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Ait autem ad alterum
Sequere me. Ille autem dixit. Domine permitte michi primum ire et sepelire patrem meum.
Et dixit ei Ihesus. Sine ut mortui sepeliant mortuos suos. Tu autem vade
g lu. c. vi et annuncia regnum dei. Et ait alter. Sequar te domine. sed primum permitte michi
renunciare hiis que domi sunt. Ait ad illum Ihesus. Nemo mittens manum suam
ad aratrum. et respiciens retro aptus est regno dei. X.

lu. c. vii Post hec autem designavit dominus Ihesus et alios septuaginta duos. et misit eos
binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo ipse erat venturus.
h lu. c. viii Mt lxxviii Et dicebat illis. Messis quidem multa. operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis
ut mittat operarios in messem suam. Ite. ecce ego mitto vos sicut agnos lu. c. ix Mt lxxxvi
k lu. c. x. Mt lxxx ii Mr liii inter lupos. Nolite portare sacculum neque peram neque calciamenta. et neminem
per viam salutaveritis. In quamcumque domum intraveritis primum dicite pax lu. c. xi Mt lxxxiiii
huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis requiescet super illum pax vestra
lu. c. xii Mt lxxxiii Mt liiii Sin autem ad vos revertetur. In eadem autem domo manete edentes et bibentes que
apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de do-
m lu. c. xiii mo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis et susceperint vos man-

ducate que apponuntur vobis et curate infirmos qui in illa sunt et dicite illis
appropinquabit in vos regnum dei. In quamcumque autem civitatem intraveritis et non receperint [n lu c xiiii alt lxxxv alt lv]
vos exeuntes in plateas eius dicite. Etiam pulverem qui adhesit nobis de
civitate vestra extergimus in vos. Tamen hoc scitote quia appropinquabit regnum dei.
Dico vobis quia sodomis remissius erit quam civitati illi in die illa. Ve tibi [o lu c xv alt c viii]
corozaim. Ve tibi bethsaida. quia si in tyro et sidone facte fuissent virtu
tes que in vobis sunt facte. olim in cilicio et cinere sedentes penitentiam. Verum
tamen tyro et sidoni remissius erit in iudicio quam vobis. Et tu capharna
um usque ad celum exaltata es usque ad infernum demergeris. Qui vos audit [p lu c xvi alt xviii alt xc vi. Jo c xx]
me audit. Et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit spernit eum
qui me misit. Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes. Domine [q lu c xvii]
etiam demonia subiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis. Videbam satha
nam sicut fulgur de celo cadentem. Et ecce dedi vobis potestatem calcandi super
serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimici et nihil vobis nocebit. Verum
tamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiciuntur. Gaudete autem quod
nomina vestra scripta sunt in celis. In ipsa hora exultavit in spiritu sancto et dixit [r lu c xviii alt c]
Confiteor tibi pater domine celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus [s lu c xix alt c xi et c xii Jo c liiii]
et revelasti ea parvulis. Etiam pater quia sic placuit ante te. Omnia mihi tradita
sunt a patre meo et nemo scit quis sit filius nisi pater et quis sit pater nisi filius
Et cui voluerit filius revelare. Et conversus ad suos discipulos dixit [t lu c xx alt c xxxiiii]
Beati oculi qui vident que vos videtis. Dico enim vobis quod multi prophete et reges
voluerunt videre que vos videtis et non viderunt et audire que vos auditis
et non audierunt. Et ecce quidam legisperitus surrexit temptans eum et dicens [v lu c xxi alt c xxiii alt c viii]
Magister quid faciendo vitam eternam possidebo. At ille dixit ad eum. In

Lu c xxii

In lege quid scriptum est? Quomodo legis? Ille respondens dixit: Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex tota mente tua et proximum tuum sicut te ipsum. Dixitque illi: Recte respondisti, hoc fac et vives. Ille autem volens iustificare se ipsum dixit ad Ihesum: Et quis est meus proximus? Suspiciens autem Ihesus dixit: Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum et plagis impositis abierunt semivivo relicto. Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via et viso illo preterivit. Similiter et levita cum esset secus viam et videret eum pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum et videns eum misericordia motus est. Et appropians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum, et imponens illum in iumentum suum duxit in stabulum et curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario et ait: Curam illius habe, et quodcumque supererogaveris ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Ihesus: Vade et tu fac similiter. Factum est autem dum irent et ipse intravit in quoddam castellum et mulier quedam Martha nomine excepit illum in domum suam. Et huic erat soror nomine Maria que etiam sedens secus pedes domini audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium, que stetit et ait: Domine non est tibi cure quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi ut me adiuvet. Et respondens dixit illi dominus: Martha Martha sollicita es et turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. x | c XI

Et factum est cum esset in loco quodam orans ut cessavit dixit
unus ex discipulis eius ad eum. Domine doce nos orare sicut et Iohannes lu c xxiij dit xliij
docuit discipulos suos. Et ait illis. Cum oratis dicite pater noster sanctificetur
nomen tuum. adveniat regnum tuum. panem nostrum quottidianum da nobis hodie.
Et dimitte nobis peccata nostra. siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et g lu c xxiiij
ne nos inducas in temptationem. Et ait ad illos. Quis vestrum habebit amicum
et ibit ad illum media nocte. Et dicet illi. Amice commoda michi tres pa
nes. quoniam amicus meus venit de via ad me. et non habeo quod ponam ante
illum. Et ille deintus respondens dicat. noli michi molestus esse. iam hostium
clausum est. et pueri mei mecum sunt in cubili. non possum surgere
et dare tibi. Et ille si perseveraverit pulsans dico vobis. Et si non dabit
illi surgens eo quod amicus eius sit. propter improbitatem tamen eius surget et dabit h lu c xxv dit liij
illi quotquot habebit necessarios. Et ego dico vobis. petite et dabitur vobis
Querite et invenietis. pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit ac
cipit. et qui querit invenit. et pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem
petit panem. numquid lapidem dabit illi. aut piscem numquid pro pisce serpentem
dabit illi. Aut si petierit ovum. numquid porriget ei scorpionem.
Si ergo vos cum sitis mali. nostis bona data dare filiis vestris. Quanto
magis pater vester celestis de celo dabit spiritum bonum petentibus se. Et erat i lu c xxvi dit c xix
eiciens demonium et illud erat mutum. Et cum eiecisset demonium locutus
est mutus et admirate sunt turbe. Quidam autem ex eis dixerunt. In beelzebub principe k lu c xxvij dit c xxi dit xxxij
demoniorum eicit demonia. et alii temptantes signum de celo querebant
ab eo. Ipse autem ut vidit cogitationes eorum dixit eis. Omne regnum l lu c xxviij dit c xxvij
in seipsum divisum desolabitur. et domus supra domum cadet. Si autem m lu c xxix dit c xxij dit c xxxiij

7 sathanas in se ipsum diuisus est quo stabit regnum eius quia dicitis in belzebub
eycere me demonia Si autem ego in belzebub eycio demonia filii vestri in quo
eyciunt Ideo ipsi iudices vestri erunt Porro si in digito dei eycio demonia
profecto preuenit in vos regnum dei Cum fortis armatus custodit atrium suum
in pace sunt omnia que possidet Si autem fortior eo superueniens vicerit eum
a lu c xxx Mt c xxix — vniuersa arma eius auferet in quibus confidebat 7 spolia eius distribuet Qui
non est mecum aduersum me est Et qui non colligit mecum dispergit Cum
immundus spiritus exierit ab homine perambulat loca inaquosa querens requiem 7 non
inueniens dicit Reuertar in domum meam vnde exiui Et cum venerit inuenit
eam scopis mundatam 7 ornatam Tunc vadit 7 assumit alios septem spiritus
secum nequiores se 7 ingressi habitant ibi Et fiunt nouissima hominis illius
b lu c xxxi — peiora prioribus Factum est autem cum hec diceret extollens vocem quedam mulier
dixit de turba illi Beatus venter qui te portauit 7 vbera que suxisti At ille dixit
Quinymo beati qui audiunt verbum dei 7 custodiunt illud Turbis autem concurre
c lu c xxxii Mt xxviii — ntibus cepit dicere Generatio hec generatio nequam est signum querit 7 signum non
dabitur ei nisi signum Jone prophete Nam sicut Jonas fuit signum niniuitis
Ita erit 7 filius hominis generationi isti Regina austri surget in iudicio cum
viris huius generationis 7 condempnabit illos quia venit a finibus terre audire sapi
entiam salomonis Et ecce plus quam salomon hic Viri niniuite surgent in
iudicio cum generatione hac 7 condempnabunt eam quia penitentiam egerunt ad predicationem
d lu c xxxiii Mt — Jone Et ecce plus quam Jonas hic Nemo lucernam accendit 7 in abscondito
xxxii Mt xxx — ponit neque sub modio sed super candelabrum ut qui ingrediuntur videant lumen
e lu c xxxiiii Mt — Lucerna corporis tui est oculus tuus Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus
xlvii — tuum lucidum erit Si autem nequam fuerit etiam corpus tuum tenebrosum erit

Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre sint. Si ergo corpus tuum lucidum
fuerit non habens aliquam partem tenebrarum erit lucidum totum. Et sicut lucerna
fulgoris illuminabit te. f Et cum loqueretur rogavit illum quidam phariseus ut pran- f Lu c xxxv Mt cc xxxvi
deret apud se. Et ingressus recubuit. Phariseus autem cepit intra se reputans
dicere quare non baptizatus esset ante prandium. Et ait dominus ad illum: Nunc
vos pharisei quod deforis est calicis et catini mundatis, quod autem intus est vestrum plenum
est rapina et iniquitate. Stulti, nonne qui fecit quod deforis est etiam id quod de-
intus est fecit? Verumtamen quod superest date elemosinam et ecce omnia munda
sunt vobis. g Sed ve vobis phariseis qui decimatis mentam et rutam et omne olus et g Lu c xxxvi Mt cc xxxiii
preteritis iudicium et caritatem dei. Hec autem oportuit facere et illa non omitte- h Lu c xxxvii Mt
re. h Ve vobis phariseis qui diligitis primas kathedras in synagogis et sa- cc xxix Mt c xxx
lutationes in foro. i Ve vobis qui estis ut monumenta que non apparent et homi- i Lu c xxxviii Mt cc xxxvii
nes ambulantes supra nesciunt. k Respondens autem quidam ex legisperitis ait illi: k Lu c xxxix Mt cc xxviii
Magister hec dicens etiam nobis contumeliam facis. At ille ait: Et vobis le-
gisperitis ve, quia oneratis homines oneribus que portare non possunt et ipsi uno
digito vestro non tangitis sarcinas. l Ve vobis qui edificatis monumenta prophetarum, l Lu c xl Mt cc xxxviii
patres autem vestri occiderunt illos. Profecto testificamini quod consentitis operibus pa-
trum vestrorum, quoniam quidem ipsi eos occiderunt, vos autem edificatis eorum sepulcra.
m Propterea et sapientia dei dixit: Mittam ad illos prophetas et apostolos et ex illis occi- m Lu c xli Mt cc xl
dent et persequentur, ut inquiratur sanguis omnium prophetarum qui effusus est a consti-
tutione mundi a generatione ista, a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem
Zacharie qui periit inter altare et edem. Ita dico vobis requiretur ab hac genera-
tione. n Ve vobis legisperitis qui tulistis clavem scientie; ipsi non introistis et n Lu c xlii Mt cc xxxiii Lu x
eos qui introibant prohibuistis. o Cum hec ad illos diceret ceperunt pharisei et o Lu c xliii

legisperiti graviter insistere et os eius opprimere de multis insidiantes ei et quaerentes capere aliquid ex ore eius ut accusarent eum.

XII

Multis autem turbis circumstantibus ita ut se invicem conculcarent, coepit dicere ad discipulos suos: Attendite a fermento phariseorum quod est ypocrisis. Nichil

p Lu c xliii Mt c lxiiii Mt lxx xx

autem opertum est quod non reveletur neque absconditum quod non sciatur. Quoniam quae in tenebris dixistis in lumine dicentur, et quod in aurem locuti estis in cubiculis praedicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis: ne terreamini ab his qui occidunt corpus et post haec non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc timete. Nonne quinque passeres veneunt dipondio, et unus ex illis non est in oblivione coram deo? Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere, multis passeribus pluris estis vos. Dico autem vobis: omnis quicumque confessus fuerit

v Lu c xlv Mt c xiii

a Lu c xlvi Mt cc iiii Mr lxxxvi

me coram hominibus, et filius hominis confitebitur eum coram angelis dei. Qui autem negaverit me coram hominibus, denegabitur coram angelis dei. Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittetur illi; ei autem qui in spiritum sanctum blasphemaverit non remittetur. Cum autem

b Lu c xlvii Mt c xxiii Mr xxxiiii

c Lu c xlviii Mt lxxxviii Mt c xli

inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quae oportet vos dicere. abiit ad illum Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo ut mecum

d Lu c xlix

dividat hereditatem. At ille dixit ei: Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem super vos? Dixit quoque ad illos: Videte et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cuiusquam vita est ex his quae possidet. Dixit autem ad eos similitudinem dicens: Hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit, et cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit: hoc faciam, destruam horrea mea et maiora faciam, et illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi et bona mea, et dicam animae meae

Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos requiesce comede
bibe epulare. Dixit autem illi deus. Stulte hac nocte animam tuam repetent
a te. que autem parasti cuius erunt. Sic est qui sibi thesaurizat, et non est in deum dives e lu. c l. Mt xlix
Dixitque ad discipulos suos. Ideo dico vobis. Nolite solliciti esse anime vestre
quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Anima plus est quam esca et
corpus plus quam vestimentum. Considerate corvos quia non seminant neque metunt
quibus non est cellarium neque horreum et deus pascit illos. Quanto magis vos pluris
estis illis. Quis autem vestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum
Si ergo neque quod minimum est potestis quid de ceteris solliciti estis. Considerate lilia
agri. quomodo crescunt non laborant neque nent. Dico autem vobis quia nec Salomon
in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. Si autem fenum quod hodie in agro est
et cras in clibanum mittitur deus sic vestit. Quanto magis vos pusille fidei
Et vos nolite querere quid manducetis aut quid bibatis, et nolite in sublime tol
li. Hec enim omnia gentes mundi querunt. Pater autem vester scit quia his omnibus indigetis
Verumtamen primum querite regnum dei et hec omnia adicientur vobis. Nolite timere pu f lu. c li
sillus grex quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite que possidetis et g lu. c lii Mt cxx
date elemosinam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt thesaurum non deficientem ii Mt cviii h lu. c liii Mt xlvi
in celis. quo fur non appropiat neque tinea corrumpit. Ubi enim est thesaurus
vester ibi et cor vestrum erit. Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes in ma i lu. c liiii
nibus vestris. Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nu
ptiis. ut cum venerit et pulsaverit. confestim aperiant ei. Beati servi illi quos k lu. c lv. Mt c lx vi
cum venerit dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis quia precinget se et faciet
illos discumbere et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia et si
in tertia vigilia venerit et ita invenerit. Beati sunt servi illi. Hoc autem scitote l lu. c lvi Mt c lxiiii Mt c lv

quoniam si sciret pater familias qua hora fur veniret vigilaret utique et non sineret
perfodi domum suam. Et vos estote parati. Quia qua hora non putatis filius
m lu. c. lvii. v ait ii lxv — hominis veniet. Ait autem ei petrus domine ad nos dicis parabolam hanc an ad
omnes. Dixit autem dominus. Quis putas est fidelis dispensator et prudens quem
constituit dominus supra familiam suam ut det illis in tempore tritici mensuram
n lu. c. lviii v ait ii lxvii — Beatus ille servus quem cum venerit dominus invenerit ita facientem. Vere [amen] dico vobis
quoniam supra omnia que possidet constituet illum. Quod si dixerit servus ille in corde suo
moram facit dominus meus venire et ceperit percutere pueros et ancillas et edere
et bibere et inebriari. Veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora
qua nescit et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem
o lu. c. lix x — servus qui cognovit voluntatem domini sui et non se preparavit et non fecit secundum
voluntatem eius plagis vapulabit multis. Qui autem non cognovit et fecit digna
plagis vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est multum queretur ab eo
a lu. c. lx v ait xc v — et cui commendaverunt multum plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram et
quid volo nisi ut accendatur. Baptismo autem habeo baptizari et quomodo coartor usque
dum perficiatur. Putatis quia pacem veni dare in terram non dico vobis sed separationem
Erunt enim ex hoc quinque in una domo divisi tres in duos et duo in tres
dividentur pater in filium et filius in patrem suum mater in filiam et filia in matrem
b lu. c. lxi v ait ii lxii — socrus in nurum suam et nurus in socrum suam. Dicebat autem et ad turbas
Cum videritis nubem orientem ab occasu statim dicitis nimbus venit et ita fit
Et cum austrum flantem dicitis quia estus erit et fit. Ypocrite faciem celi et terre
nostis probare hoc autem tempus quomodo non probatis. Quid autem et a vobis ipsis non iudi
c lu. c. lxii v ait xxxvi — catis quod iustum est. Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem in via
da operam liberari ab illo ne forte trahat te apud iudicem et iudex

tradet te exactori et exactor mittet te in carcerem. Dico tibi non exies inde
donec etiam novissimum minutum reddas. XIII
Aderant autem quidam in ipso tempore nunciantes illi de galileis quorum sanguinem lu. c lxiii
pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis. Putatis
quia hii galilei pre omnibus galileis peccatores fuerunt quia talia passi sunt. Et io
non dico vobis, sed nisi penitenciam habueritis omnes similiter peribitis. Et sicut illi decem
et octo supra quos cecidit turris in siloa et occidit eos, putatis quia et ipsi
debitores fuerunt preter omnes habitantes in ierusalem. non dico vobis, sed si non penitenciam
habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat autem hanc similitudinem. Arborem fici d lu. c lxiiii
habebat quidam plantatam in vinea sua et venit querens fructum in illa
et non invenit. Dixit autem ad cultorem vinee. Ecce anni tres sunt ex quo
venio querens fructum in ficulnea hac et non invenio. Succide ergo illam
ut quid etiam terram occupat. At ille respondens dixit illi. Domine dimitte illam et hoc
anno usque dum fodiam circa illam et mittam stercora. Et siquidem fecerit fructum. sin
autem in futurum succides illam. Erat autem docens in sinagoga eorum sabbatis.
Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis decem et octo annis. et erat inclina
ta, nec omnino sursum poterat respicere. Quam cum vidisset ihesus vocavit eam
ad se. Et ait illi. mulier dimissa es ab infirmitate tua. et imposuit illi
manus et confestim erecta est. Et glorificabat deum. Respondens autem archisi e lu. c lxv. ait c
nagogus indignatus quia sabbato curasset ihesus, dicebat turbe. Sex dies sunt xvi ait xxv
in quibus oportet operari. In hiis ergo venite et curamini. et non in die sabbati.
Respondens autem ad illum dominus dixit. Ypocrite unusquisque vestrum sabbato non solvit
bovem suum aut asinum a presepio et ducit adaquare. Hanc autem filiam abra
he quam alligavit sathanas ecce decem et octo annis non oportuit solvi

f lu. c lxvi — a vinculo isto die sabbati. Et cum hec diceret erubescebant omnes adver
sarii eius. Et omnis populus gaudebat in universis que gloriose fiebant ab eo.
g lu. clxvii Ait / clxxxvii Ait / xliii — Dicebat ergo. Cui simile est regnum dei, et cui simile esse existimo illud. Simile est
grano sinapis quod acceptum homo misit in ortum suum et crevit et factum est
in arborem magnam et volucres celi requieverunt in ramis eius. Et iterum dixit
h lu. clxviii Ait / cxxxviii — Cui simile estimabo regnum dei. Simile est fermento quod acceptum mulier abscondit
i lu. clxix Ait / lxxvi Ait lii — in farine sata tria donec fermentaretur totum. Et ibat per civitates et castel
la docens et iter faciens in ierusalem. Ait autem quidam illi. Domine si pauci — lu. clxx / Ait lv
sunt qui salvantur. Ipse autem dixit ad eos. Contendite intrare per angustam
k lu. clxxi Ait / lx — portam quia dico vobis multi querent intrare et non poterunt. Cum autem intraverit
paterfamilias et clauserit hostium incipietis foris stare et pulsare hostium
dicentes. Domine aperi nobis. Et respondens dicet vobis nescio vos unde
sitis. Tunc incipietis dicere. Manducavimus coram te et bibimus et in plateis
nostris docuisti. Et dicet vobis nescio vos unde sitis. Discedite a me
l lu. clxxii Ait / lxv — omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor dentium. Cum videritis abra
ham et ysaac et iacob et omnes prophetas in regno dei, vos autem expelli foras.
Et venient ab oriente et occidente et ab aquilone et austro et accumbent in
m lu clxxiii Mt / cxcix Mr / xi — regno dei. Et ecce sunt novissimi qui erunt primi et sunt primi qui erunt no
vissimi. In ipsa die accesserunt quidam phariseorum dicentes illi. Exi et vade hinc — lu. c. lxxiiii
quia herodes te vult occidere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi. Ecce de
monia eicio et sanitates perficio hodie et cras et tercia die consummor. Verum
tamen oportet me hodie et cras et sequenti die ambulare quia non capit prophetam pe
a lu. clxxv Ait / c xli — rire extra ierusalem. Ierusalem ierusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui ad te
mittuntur. Quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum avis

nidi suam sub pennis et noluisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.
Dico autem vobis quia non videbitis me donec veniat cum dicetis. Benedictus
qui venit in nomine domini. xiiii XIIII

Et factum est cum intrasset in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato a lu c lxxvi
manducare panem et ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam
ydropicus erat ante illum. Et respondens ihesus dixit ad legisperitos b lu c lxxvii Mt
et phariseos dicens. Si licet sabbato curare. At illi tacuerunt. Ipse vero c xv Mt xxv
apprehensum sanavit eum ac dimisit. Et respondens ad eos dixit. Cuius vestrum
asinus aut bos in puteum cadet et non continuo extrahet illum die sabbati. Et
non poterant ad hec respondere illi. Dicebat autem et ad invitatos parabolam c lu c lxxviii
attendens quomodo primos accubitus eligerent dicens ad eos. Cum invitatus fueris
ad nuptias non discumbas in primo loco ne forte honoratior te sit invi-
tatus ab illo et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi. Da huic locum. Et tunc
incipies cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum invitatus fueris ad nu-
ptias vade et recumbe in novissimo loco ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi.
Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Quia omnis qui se d lu c lxxix Mt
exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem et ei qui se invi- c xxxi lu c lxxx
taverat. Cum facis prandium aut cenam noli vocare amicos tuos neque fratres neque
cognatos neque vicinos neque divites ne forte et ipsi reinvitent te et fiat tibi
retributio. Sed cum facis convivium voca pauperes debiles claudos cecos et
beatus eris quia non habent unde possint retribuere tibi. Retribuetur enim tibi in resur-
rectione iustorum. Hec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit illi.
Beatus qui manducabit panem in regno dei. At homo quidam fecit cenam magnam e lu c lxxxi
et vocavit multos. Et misit servum suum hora cene dicere invitatis ut veni- Mt c xxi

cusare. Quia iam parata sunt omnia. Et ceperunt omnes simul excusare. Primus dixit
illi: villam emi, et necesse habeo exire ut videam illam. Rogo te habe me ex-
cusatum. Et alter dixit: iuga boum emi quinque, et eo probare illa. Rogo te ha-
be me excusatum. Et alius dixit: uxorem duxi, et ideo non possum venire. Et re-
versus servus nuntiavit haec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo:
Exi cito in plateas et vicos civitatis, et pauperes ac debiles, cecos et claudos
introduc huc. Et ait servus: Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus est.
Et ait dominus servo: Exi in vias et sepes, et compelle intrare ut impleatur domus
mea. Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Ibant
lu clxxxii [v] ait xcvi — autem turbe multe cum eo. Et conversus ad illos dixit: Si quis venit ad me et non odit
patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores, adhuc autem et animam
suam, non potest esse meus discipulus. Quis enim ex vobis volens turrem edificare, non ne — lu clxxxiii [x]
prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt si habeat ad perficiendum, ne postea-
quam posuerit fundamentum et non potuerit perficere, omnes qui vident incipiant illudere ei
dicentes: Quia hic homo cepit edificare et non potuit consummare. Aut quis rex iturus
committere bellum adversus alium regem, non ne sedens prius cogitat si possit cum
decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se? Alioquin adhuc illo
longe agente legationem mittens rogat ea que pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis — lu clxxxiiii [v] ait xcvi
qui non renuntiat omnibus que possidet non potest meus esse discipulus. Bonum
est sal. Si autem sal evanuerit, in quo condietur? Neque in terram neque in sterquilinium utile — lu clxxxv [ii] mt xxxi ait cii
est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat. XV
Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores ut audirent illum. Et mur- — lu clxxxvi [ii] ait lxvii ait xxii
murabant pharisei et scribe dicentes: quia hic peccatores recipit ~~ut audirent illum~~
et manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam dicens: Quis ex vobis homo

Margin: Et qui non baiulat crucem suam et venit post me non potest meus esse discipulus

a lu clxxxvii [v] ait clxxxii

q̄ h̄z centū oues · ⁊ si ꝑdiderit vnā ex illis · nōne dimittit nonaginta
nouē in deserto ⁊ vadit ad illā q̄ perierat · donec inueniat eā · Et cū in
uenit eā · inponit in humeros suos gaudēs · ⁊ veniēs domū · cōuocat amicos
⁊ vicinos dicens illis · Congratulamini m̄ · q̄z inueni ouē meā q̄ perierat
Dico ad vob · q̄ ita gaudiū erit in celo sup̄ vno peccatore pniām agente
q̄ȝ sup̄ nonaginta nouē iustis · q̄ nō indigent pniā · Aut q̄ mulier habēs b lu c lxxxvij
dragmas decē · ⁊ si ꝑdiderit dragmā vnā · nōne accēdit lucernā · et
euertit domū ⁊ q̄rit diligent̄ donec inueniat · ⁊ cū inuenit · cōuocat ami
cas ⁊ vicinas dicēs · Congratulamini m̄ · q̄ inueni dragmā quā perdide
ram · Itaq̄ dico vob · gaudiū erit angelis dei sup̄ vno peccatore pniām c lu · clxxxix · dit clxxxij
agente · Ait aut̄ · homo q̄dam habuit duos filios · ⁊ dixit adolescē d lu cxc
tior ex illis patri · Pater da m̄ porcionē sbē q̄ me cōtingit · ⁊ diuisit illis sbām
Et nō p̄ multos dies · cōgregatis oībus adolescencior filius pegre ꝓfectus
est in regionē longinquā · Et ibi dissipauit sbām suā viuendo luxuriose
Et postq̄ȝ ōsumasset omnia · facta ē fames valida in regione illa · ⁊ ip̄e
cepit egere · ⁊ abijt · ⁊ adhesit vni ciuiū regionis illius · ⁊ misit illū in
villā suā ut pasceret porcos · Et cupiebat implere ventrē suū de siliquis
quas porci manducabāt · ⁊ nemo illi dabat · In se aut̄ reuersus dixit
Quanti mercenarij in domo pris mei abūdant panibus · ego aut̄ hic fame
pereo · Surgā ⁊ ibo ad prēm meū · ⁊ dicā ei · Pater peccaui in celū
e ⁊ corā te · iā nō sum dignus vocari filius tuus · fac me sicut vnū ex mer
cenarijs tuis · Et surgens venit ad prēm suū · Cū aut̄ adhuc longe eēt
vidit illū pr ip̄ius · ⁊ mia motus ē · Et accurrēs cecidit sup̄ collū eius · ⁊
osculatus est eum · Dixitq̄ ei filius · Pater peccaui in celū ⁊ corā te ·

et iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad servos suos. Cito
proferte stolam primam et induite illum et date anulum in manum eius et calciamenta
in pedes. Et adducite vitulum saginatum et occidite et manducemus et epu
lemur quia hic filius meus mortuus fuerat et revixit, perierat et inventus est. Et
ceperunt omnes epulari. Erat autem filius illius senior in agro. Et cum veniret
et appropinquaret domui audivit symphoniam et chorum. Et vocavit unum de servis
et interrogavit quid hec essent. Isque dixit illi. Frater tuus venit et occidit pater tuus
vitulum saginatum quia salvum illum recepit. Indignatus est autem et nolebat introire.
Pater ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille respondens patri suo dixit. Ecce tot
annis servio tibi et numquam mandatum tuum preterivi et numquam dedisti mihi edum
ut cum amicis meis epularer. Sed postquam filius tuus hic qui devoravit substantiam
suam cum meretricibus venit occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit
Fili tu semper mecum es et omnia mea tua sunt. Epulari autem et gaudere
oportebat quia frater tuus hic mortuus fuerat et revixit, perierat et inventus est. XVI.
Dicebat autem ad discipulos suos. Homo quidam erat dives qui habebat villicum
et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum
et ait illi. Quid hoc audio de te. Redde rationem villicationis tue. Iam enim
non poteris villicare. Ait autem villicus intra se. Quid faciam quia dominus meus au-
fert a me villicationem. Fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam
ut cum amotus fuero a villicatione, recipiant me in domos suas. Convocatis
itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo. Quantum debes domino meo. At
ille dixit. Centum cados olei. Dixitque illi. Accipe cautionem tuam et sede
cito et scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes. Qui ait
Centum choros tritici. Ait illi. Accipe litteras tuas et scribe octuaginta

Et laudavit dominus villicum iniquitatis quia prudenter fecisset quia filii seculi huius
prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego dico vobis, facite vobis
amicos de mammona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula.
Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est, et qui in modico iniquus
est et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mammone fideles non fuistis, quod
verum est quis credet vobis. Et si in alieno fideles non fuistis, quod vestrum est quis a Lu. c xci Mt. xlviii
dabit vobis? Nemo servus potest duobus dominis servire, aut enim unum odio habebit et alterum
diliget aut uni adherebit et alterum contempnet. Non potestis deo servire et mammone.
Audiebant autem hec omnia pharisei qui erant avari et deridebant eum. b Lu. cxcii
Et ait illis: Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, deus autem novit
corda vestra, quia quod hominibus altum est abhominatio est ante deum. Lex et prophete usque c Lu. cxciii Mt. xv
ad iohannem, ex eo regnum dei evangelizatur et omnis in illud vim facit. Facilius est autem d Lu. cxciiii Mt. xxxiiii
celum et terram preterire quam de lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem e Lu. cxcv Mt. c xc Mt. cv
suam et ducit alteram mechatur, et qui dimissam a viro ducit mechatur. Homo f Lu. cxcvi
quidam erat dives qui induebatur purpura et bisso et epulabatur quotidie splendide.
Et erat quidam mendicus nomine lazarus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus
plenus, cupiens saturari de micis que cadebant de mensa divitis et nemo
illi dabat. Sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius. Factum est autem
ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum abrahe. Mortuus est autem
et dives et sepultus est in inferno. Elevans autem oculos suos cum esset in
tormentis vidit abraham a longe et lazarum in sinu eius. Et ipse clamans
dixit: Pater abraham miserere mei et mitte lazarum ut intingat extremum
digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma.
Et dixit abraham: Fili recordare quia recepisti bona in vita tua et lazarus

similiter mala. Nunc autem hic consolatur tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter
nos et vos magnum chaos firmatum est, ut hii qui volunt ad nos hinc transire
non possunt, neque inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo te pater ut mittas
eum in domum patris mei. Habeo enim quinque fratres, ut testetur illis ne et ipsi veniant
in locum hunc tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent Moysen et
prophetas, audiant illos. At ille dixit: Non pater Abraham, sed si quis ex mortuis
ierit ad eos penitentiam agent. Ait autem illi: Si Moysen et prophetas non au-
diunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit credent ei. XVII

lu cxcvij ait c lxxix ait xcix

Et ad discipulos suos ait: Impossibile est ut non veniant scandala,
Ve autem illi per quem veniunt. Utilius est illi si lapis molaris impo-
natur circa collum eius et proiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis
istis. Attendite vobis. Si peccaverit in te frater tuus increpa illum. Et si pe-
nitentiam egerit dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te, et septi-
es in die conversus fuerit ad te dicens penitet me, dimitte illi. Et dixe- lu cc ait lxxv
runt apostoli Domino: adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus: Si habueritis fidem
sicut granum sinapis, diceretis huic arbori moro: eradicare et transplantare in mare,
et obediret vobis. Quis autem vestrum habens servum arantem aut boves pascentem, qui regresso
de agro dicat ei statim transi et recumbe, et non dicat ei para quod cenem, et
precinge te et ministra michi donec manducem et bibam, et post hec tu manducabis et
bibes. Numquid gratiam habet servo illi quia fecit que ei imperaverat? non puto. Sic et vos
cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite: servi inutiles sumus, quod debu-
imus facere fecimus. Et factum est dum iret Ihesus in Ierusalem, transibat per mediam
Samariam et Galileam. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem
viri leprosi qui steterunt a longe et levaverunt vocem dicentes: Ihesu preceptor

g lu cxcviij ait h clxxxiij lu cxcix ait c lxxxvij

k lu ccj

miserere nostri. Quos ut vidit dixit. Ite ostendite vos sacerdotibus. et
factum est dum irent mundati sunt. Unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est re
gressus est cum magna voce magnificans deum. et cecidit in faciem ante pedes
eius gratias agens. Et hic erat samaritanus. Respondens autem ihesus dixit. Nonne
decem mundati sunt. et novem ubi sunt. non est inventus qui rediret et daret gloriam
deo nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge et vade. quia fides tua te sal a Lu. cc ii ait cc lv.
vum fecit. Interrogatus autem a phariseis quando venit regnum dei. Respondit eis et dixit
Non venit regnum dei cum observatione. neque dicent. ecce hic. aut ecce illic. Ecce
enim regnum dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando b Lu cc iii
desideretis videre unum diem filii hominis et non videbitis. Et dicent vobis Ecce c Lu cc iiii ait cc liii ait cxlviii
d lu cc v ait cc lxvi hic et ecce illic. nolite ire neque sectemini. Nam sicut fulgur cor
ruscans de sub celo in ea que sub celo sunt fulget. ita erit filius hominis
in die sua. Primum autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac e Lu cc vi ait clxviii ait lxxxiii
f lu cc vii ait cc lxi Et sicut factum est in diebus noe. ita erit et in diebus filii hominis. Edebant et bibe
bant. emebant et vendebant. plantabant et edificabant. Qua die autem exiit g Lu cc viii
loth a sodomis pluit ignem et sulphur de celo. et omnes perdidit. Secundum hoc h Lu cc ix ait cc xlix ait cxliii
erit qua die filius hominis revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius
in domo. ne descendat tollere illa. Et qui in agro similiter non redeat retro.
Memores estote uxoris loth. Quicumque quesierit animam suam salvam face i Lu cc x
l lu cc xii ait cc lxii re perdet illam. Et quicumque perdiderit illam. vivificabit eam. Dico vobis in illa k Lu cc xi ait ccvii lo cv
nocte erunt duo in lecto uno. unus assumetur et alter relinquetur. Due erunt
molentes in unum. una assumetur. et altera relinquetur. Duo in agro m Lu cc xiii ait cc lvii
unus assumetur et alter relinquetur. Respondentes dicunt illi ubi domine. Qui dixit
eis. Ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur et aquile. XVIII

Uxores ducebant et dabantur in nuptias usque in diem qua intravit noe in archa et venit diluvium et perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus loth

lu c xviij Dicebat autem et parabolam ad illos quoniam oportet semper orare et non de-
ficere dicens. Iudex quidam erat in quadam civitate qui deum non timebat
et hominem non verebatur. Vidua autem quedam erat in civitate illa et veniebat
ad eum dicens. Vindica me de adversario meo et nolebat per multum tempus.
Post hec autem dixit intra se. Et si deum non timeo nec hominem revereor tamen
quia molesta est michi hec vidua vindicabo illam ne in novissimo
veniens sugillet me. Ait autem dominus. Audite quid iudex iniquitatis dicit. De-
us autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac
nocte et patientiam habebit in illis. Dico autem vobis quia cito faciet vindi-
ctam illorum. Verumtamen filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra. Di-
xit autem ihesus ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur
ceteros parabolam istam dicens. Duo homines ascenderunt in templum ut ora-
rent. unus phariseus et alter publicanus. Phariseus autem stans hec apud se
orabat dicens. Deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum raptores iniu-
sti adulteri velut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato. decimas
do omnium que possideo. Et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad
celum levare. sed percutiebat pectus suum dicens. Deus propicius esto michi peccatori.
Amen dico vobis. descendit hic iustificatus in domum suam ab illo. Quia
n lu c xv ait c xxxi omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Afferebant
o lu c xvi ait c xxij ait xcv autem ad eum infantes ut eos tangeret. Quod cum viderent discipuli incre-
pabant illos. Ihesus autem convocans eos dixit. Sinite pueros venire ad
p lu c xvii ait c lxxviii ait xcv me et nolite eos vetare. Talium enim est regnum dei. Amen dico vobis quicumque
non acceperit regnum dei sicut puer non intrabit in illud. Et interrogavit
q lu c xviii ait cxc iiii ait c vii eum quidam princeps dicens. Magister bone quid faciendo vitam eternam possidebo

Dixit autem illi Ihesus quid me dicis bonum. nemo bonus nisi solus deus.
Mandata nosti. ne occides ne mechaberis ne furtum facies. ne falsum te-
stimonium dices. Honora patrem tuum et matrem. Qui ait omnia hec custodivi
a iuventute mea. Quo audito Ihesus ait ei Adhuc unum tibi deest. Omnia a Lu cc xix Mt c / xc iiij Mt c viij
quecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo et veni
sequere me. Hijs ille auditis contristatus est quia dives erat valde. Videns autem Ihesus illum b Lu cc xx Mt c xcv / Mt c ix
tristem dixit. Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt. Facilius
enim camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei. Et di-
xerunt qui audiebant. Et quis potest salvus fieri. Ait illis. Que impossibilia sunt apud
homines possibilia sunt apud deum. Ait autem Petrus. Ecce nos dimisimus omnia et se- c Lu cc xxi Mt c / xc viij Mt c x
cuti sumus te. Qui dixit eis Amen dico vobis. nemo est qui relinquit domum
aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum dei et non recipiat multo plura
in hoc tempore et in seculo futuro vitam eternam. Assumpsit autem Ihesus xii discipulos d Lu cc xxii Mt cci / Mt c xii
suos secreto et ait illis. Ecce ascendimus Ierosolimam et consummabuntur omnia que
scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus et illudetur et flagellabitur
et conspuetur. Et postquam flagellaverint occident eum. Et die tertia resurget. Et Lu cc xxiij
ipsi horum nichil intellexerunt. Et erat verbum istud absconditum ab eis et non intelli- e Lu cc xxiiij Mt / cc v Mt c xvi
gebant que dicebantur. Factum est autem cum appropinquaret Ihesus Iericho. Cecus quidam
sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam pretereuntem interrogabat quid
hoc esset. Dixerunt autem ei quod Ihesus nazarenus transiret. Et clamavit dicens. Ihesu fili da-
vid miserere mei. Et qui preibant increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo
magis clamabat. Ihesu fili david miserere mei. Stans autem Ihesus iussit eum ad-
duci ad se. Et cum appropinquasset interrogavit eum dicens. Quid tibi vis faciam. At
ille dixit domine ut videam. Et Ihesus dixit illi. Respice fides tua te salvum

fecit. Et confestim vidit et sequebatur illum magnificans deum. Et omnis plebs ut vidit dedit

lu· ec xxv Et ingressus ihesus perambulabat iericho. Et ‖ laudem deo XIX

Ecce vir nomine zacheus. Et hic erat princeps publicanorum et ipse dives

Et querebat videre ihesum quis esset et non poterat pre turba quia statura pusillus erat

Et precurrens ascendit in arborem sicomorum ut videret illum quia inde erat transi

turus. Et cum venisset ad locum suspiciens ihesus vidit illum et dixit ad eum. Zachee

festinans descende quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans de-

scendit et excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes murmurabant dicentes quia

ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem zacheus dixit ad dominum. Ecce dimidium

bonorum meorum do pauperibus. Et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum

f lu ec xxvi ait ec lviij Ait ihesus ad eum quia hodie salus huic domui facta est, eo quod ipse sit filius abrahe.

Venit enim filius hominis querere et salvum facere quod perierat. Hec illis audientibus

g lu ec xxvij

h lu ec xxviij ait ec lxix ait ec liiij Ihesus adiciens dixit parabolam eo quod esset prope iherusalem. Et quia estimarent quod

confestim regnum dei manifestaretur. Dixit ergo. Homo nobilis abiit in regionem

i lu ec xxix ait ec lxx longinquam accipere sibi regnum et reverti. Vocatis autem decem servis suis dedit illis x mnas

minas et ait ad eos. Negotiamini dum venio. Cives autem eius oderant illum. et

miserunt legationem post illum dicentes. Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut red

iret accepto regno et iussit vocari servos suos quibus dedit pecuniam ut sciret quantum

quisque negotiatus esset. Venit autem primus dicens. Domine mna tua decem mnas acquisivit

Et ait illi. Euge serve bone et fidelis quia in modico fuisti fidelis. eris potestatem

habens super decem civitates. Et alter venit dicens. Domine mna tua fecit quinque

mnas. Et huic ait. Et tu esto super quinque civitates. Et alter venit dicens

Domine ecce mna tua quam habui repositam in sudario. Timui enim te quia homo

austerus es. Tollis quod non posuisti et metis quod non seminasti. Dicit ei. De ore

tuo te iudico serve nequam. Sciebas quia ego homo austerus sum, tollens quod non
posui, et metens quod non seminavi. Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam,
et ego veniens cum usuris exegissem illam. Et astantibus dixit: Auferte ab illo
mnam, et date illi qui decem mnas habet. Et dixerunt ei: Domine, decem mnas habet.
b v lu. c xxx mt c lxxx — Dico autem vobis quia omni habenti dabitur et abundabit; ab eo autem qui non habet, et quod habet auferetur — a lu. c. xxxii mt c lxxi mt xlii
ab eo. Verumtamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc
et interficite ante me. Et his dictis praecedebat ascendens Jerusalem. Et factum — c lu. c xxxii mt c vi mt c xvii
est cum appropinquasset ad Bethphage et Bethaniam ad montem qui vocatur Oliveti
misit duos discipulos suos dicens: Ite in castellum quod contra vos est, in quod intro-
euntes invenietis pullum asinae alligatum cui nemo unquam hominum sedit.
Solvite illum et adducite. Et si quis vos interrogaverit: Quare solvitis? sic — d lu. c xxxiii mt c viii mt c xviii
dicetis ei: Quia Dominus operam eius desiderat. Abierunt autem qui missi fuerant
et invenerunt sicut dixit illis stantem pullum. Solventibus autem illis pullum dixerunt
domini eius ad illos: Quid solvitis pullum? At illi dixerunt: Quia Dominus eum necessarium habet.
Et duxerunt illum ad Jesum. Et iactantes vestimenta sua supra pullum impo-
suerunt Jesum. Eunte autem eo substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropin- — e lu. c xxxiiii mt c ix Mr c xix Jo. c
quaret iam ad descensum montis Oliveti, coeperunt omnes turbae descendentium gauden-
tes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus dicentes: Be-
nedictus qui venit rex in nomine Domini, pax in terra et gloria in excelsis. Et quidam — f lu. c xxxv mt c xiii
pharisaeorum de turbis dixerunt ad illum: Magister increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait:
Dico vobis quia si hi tacuerint lapides clamabunt. Et cum appropinquaret vi- — g lu. c xxxvi
dens civitatem flevit super illam dicens: Quia si cognovisses et tu, et quidem
in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia
venient in te dies et circumdabunt te inimici tui vallo et circumdabunt te et co-

coangustiabunt te undique et ad terram prosternent te et filios tuos qui in te sunt

h lu ccxxxviii mt ccxlii mr cxxxvii — et non relinquent in te lapidem super lapidem eo quod non cognoveris tempus visitationis

tue. Et ingressus in templum cepit eicere vendentes in illo et ementes dicens illis. — lu ccxxxviii mt ccxl mr cxxi Io xvi

Scriptum est quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam

k lu ccxxxix mt ccxx mr cxxii Io lxxxv — latronum. Et erat cottidie docens in templo. Principes autem sacerdotum et scribe

et principes plebis querebant illum perdere et non inveniebant quid facerent illi. Omnis

enim populus suspensus erat audiens illum. XX

lu ccxl mt ccxvii mr cxxvii — Et factum est in una dierum docente illo populum in templo et evangelizante convenerunt

principes sacerdotum et scribe cum senioribus et aiunt dicentes ad eum. Dic nobis

in qua potestate hec facis aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem. Respondens autem dixit

ad illos. Interrogabo vos et ego unum verbum respondete mihi. Baptismus Iohannis de celo

erat an ex hominibus. At illi cogitabant inter se dicentes quia si dixerimus de celo

dicet quare ergo non credidistis illi. Si autem dixerimus ex hominibus plebs universa lapi-

dabit nos. Certi enim sunt Iohannem prophetam esse. Et responderunt se nescire unde esset. Et

l lu ccxli mt ccxlix mr cxxviii — ait illis Ihesus neque ego dico vobis in qua potestate hec facio. Cepit autem dicere ad plebem

parabolam hanc. Homo quidam plantavit vineam et locavit eam colonis et ipse peregre fuit

multis temporibus et in tempore vindemie misit ad cultores servum ut de fructu vinee

darent illi. Qui cesum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum servum mittere.

Illi autem hunc quoque cedentes et afficientes contumeliis dimiserunt inanem. Et addidit

tertium mittere qui et illum vulnerantes eiecerunt. Dixit autem dominus vinee. Quid

faciam. Mittam filium meum dilectum forsitan cum hunc viderint verebuntur.

Quem cum vidissent coloni cogitaverunt inter se dicentes. Hic est heres occidamus

eum ut nostra fiat hereditas. Et eiectum illum extra vineam occiderunt. Quid

ergo faciet illis dominus vinee. Veniet et perdet colonos istos et dabit vineam

aliis. Quo audito dixerunt illi absit. Ille autem aspiciens eos dixit. Quid
ergo est hoc quod scriptum est. Lapidem quem reprobaverunt edificantes hic factus est
in caput anguli. Omnis qui ceciderit super lapidem illum conquassabitur. Super quem
autem ceciderit comminuet illum. Et querebant principes sacerdotum et scribe mittere
in illum manus in illa hora et timuerunt populum. Cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit
similitudinem istam. Et observantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent
ut caperent eum in sermone et traderent eum principatui et potestati presidis. Et interro-
gaverunt eum dicentes. Magister scimus quia recte dicis et doces et non accipis personam
hominis sed viam dei in veritate doces. Licet nobis tributum dare Cesari an non. Consi-
derans autem dolum illorum dixit ad eos. Quid me temptatis. Ostendite mihi denarium cuius
habet imaginem et superscriptionem. Respondentes dixerunt ei Cesaris. Et ait illis. Red-
dite ergo que Cesaris sunt Cesari et que dei sunt deo. Et non potuerunt reprehendere verbum
eius coram plebe. Et mirati in responso eius tacuerunt. Accesserunt autem quidam
saduceorum qui negant esse resurrectionem et interrogaverunt eum dicentes. Magister Moyses
scripsit nobis. Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem et hic sine liberis
fuerit ut accipiat eam frater eius uxorem et mortuus est sine liberis. Et sequens
accepit eam et ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam similiter
et omnes septem non reliquerunt semen et mortui sunt. Novissima autem omnium mortua est
et mulier. In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor. Siquidem septem habuerunt eam
uxorem. Et ait illis Iesus. Filii seculi huius nubunt et traduntur ad nuptias.
Illi vero qui digni habebuntur seculo illo et resurrectione ex mortuis neque nubent
neque ducent uxores. Neque enim ultra mori poterunt. Equales enim angelis sunt
et filii dei sunt cum filii sint resurrectionis. Quia vero resurgant mortui et Moy-
ses ostendit secus rubum sicut dicit dominum deum Abraham et deum Isaac et deum

a Lu. c. xlii Mt. c. xxx Mr. c. xxix Jo. lxxx viii et lxxxix

b Lu. c. xliii Mt. c. xxiii Mr. c. xxx

A lu. cc xliiii ait cc xxvi ait c xxxiii — Iacob. Deus autem non est mortuorum sed viuencium. Omnes enim viuunt ei. Respondentes
autem quidam scribarum dixerunt. Magister bene dixisti. Et amplius non audebant eum
d lu. cc xlv ait cc xxv ait c xxxiiii — quicquam interrogare. Dixit autem ad illos. Quomodo dicunt christum filium dauid esse. Et
ipse dauid dicit in libro psalmorum. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Dauid ergo illum dominum vocat
e lu. cc xlvi ait cc xxix ait c xxxv — et quomodo filius eius est. Audiente autem omni populo dixit discipulis suis. Attendite
a scribis qui volunt ambulare in stolis et amant salutaciones in foro et primas
f lu. cc xlvii ait c xxxvi — kathedras in synagogis et primos discubitus in conuiuiis. qui deuorant domos
viduarum simulantes longam oracionem. Hii accipient dampnacionem maiorem.

XXI

Respiciens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gazophilacium
diuites. Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem
duo era minuta et dixit. Vere dico vobis quia vidua hec pauper plus quam
omnes misit. Nam omnes hii ex abundanti sibi miserunt in munera dei. Hec autem
g lu. cc xlviii ait cc xlii ait c xxxvii — ex eo quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit. Et quibusdam dicentibus
de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset dixit. Hec que videtis
venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Interro-
h lu. cc xlix ait cc xliii ait c xxxviii — gauerunt autem illum dicentes. Preceptor quando hec erunt et quod signum cum fieri incipient.
Qui dixit. Videte ne seducamini. Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum
et tempus appropinquabit. Nolite ergo ire post eos. Cum autem audieritis prelia et sediciones
nolite terreri. Oportet primum hec fieri sed non statim finis. Tunc dicebat illis. Surget
gens contra gentem et regnum aduersus regnum et terre motus magni per loca erunt
i lu. cc l ait cc xliiii ait c xxxix Jo. c xli et c xlvi — et pestilencie et fames terroresque de celo et signa magna erunt. Sed ante hec omnia
inicient vobis manus suas et persequentur tradentes in synagogas et custodias
trahentes ad reges et presides propter nomen meum. Continget autem vobis in testimonium

k Ponite ergo in cordibus vestris non premeditari quemadmodum respondeatis. Ego k lu. ccli. Ant lxxx viii Ant cxli
enim dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii
vestri. Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis, et morte af-
ficient ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et capillus
de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cum a lu. cclii
autem videritis circumdari ab exercitu Ierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desola- b lu. ccliii Ant cc xlviii Ant cxliii et xlviii
tio eius. b Tunc qui in Iudea sunt fugiant in montes. Et qui in medio eius
discedant, et qui in regionibus non intrent in eam, quia dies ultionis hi sunt c lu. ccliiii Ant cc xlix Ant cxliiii
ut impleantur omnia que scripta sunt. Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis die- d lu. cclv Ant ccli Ant cxlvi
bus. d Erit enim pressura magna super terram et ira populo huic. Et cadent in ore e lu. cclvi
gladii et captivi ducentur in omnes gentes, et Ierusalem calcabitur a gentibus
donec impleantur tempora nationum. f Et erunt signa in sole et luna et stellis f lu. cclvii Ant cc lviii Ant cl
et in terris pressura gentium pre confusione sonitus maris et fluctuum, arescentibus
hominibus pre timore et expectatione que supervenient universo orbi. Nam virtutes celo- g lu. cclviii Ant cclix Ant cli
rum movebuntur. g Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum
potestate magna et maiestate. His autem fieri incipientibus respicite et levate
capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem. Vi-
dete ficulneam et omnes arbores, cum producunt iam ex se fructum scitis quoniam
prope est estas. Ita et vos cum videritis hec fieri, scitote quoniam prope est regnum
dei. Amen dico vobis, quia non preteribit generatio hec donec omnia fiant. h Celum h lu. cclix
et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Attendite autem vobis ne forte
graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vite, et super-
veniat in vos repentina dies illa. Tamquam laqueus enim superveniet in omnes
qui sedent super faciem omnis terre. Vigilate itaque omni tempore orantes ut digni

habeamini fugere ista omnia que futura sunt · et stare ante filium hominis. Erat

autem diebus docens in templo, noctibus vero exiens morabatur in monte oliveti

Et omnis populus manicabat ad eum venire in templo audire eum xxii

XXII Appropinquabat autem dies festus azimorum qui dicitur pascha et querebant principes lu cc lx Mt

lu cc lx Mt cc xx Mr c xxix Jo lxxvii sacerdotum et scribe quomodo ihesum interficerent. Timebant vero plebem. Intravit cc lxxiii Mt c lvi Jo cc

k lu cc lxii Jo xiii et c xxiiii autem sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth unum de xii et abiit lu cc lxii Mt cc lxx

et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis viii Mt c lx

Et gavisi sunt et pacti sunt illi pecuniam dare. Et spopondit. Et querebat

opportunitatem ut traderet illum sine turbis. Venit autem dies azimorum in qua ne-

cesse erat occidi pascha. Et misit petrum et iohannem dicens. Euntes parate

nobis pascha ut manducemus. At illi dixerunt ubi vis paremus. Et dixit

ad eos. Ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo amphoram

aque portans. Sequimini eum in domum in quam intrat. Et dicetis patrifa-

milias domus. Dicit tibi magister. Ubi est diversorium ubi pascha cum discipulis

meis manducem. Et ipse ostendet vobis cenaculum magnum stratum et ibi parate

Euntes autem invenerunt sicut dixit illis ihesus. Et paraverunt pascha. Et cum facta

m lu cc lxiii x esset hora discubuit et xii apostoli cum eo. Et ait illis. Desiderio desideravi

n lu cc lxv ii Mt cc lxxxv Mt c lxvi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar. Dico enim vobis quia ex hoc

non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias

o lu cc lxvi i Mt cc lxxxiiii Mt c lxv Jo lxvii et lv et lxv egit et dixit. Accipite et dividite inter vos. Dico enim vobis quod non bibam

de generatione vitis huius donec veniat regnum dei. Et accepto pane gratias

egit et fregit et dedit eis dicens. Hic est corpus meum quod pro vobis traditur

p lu cc lxvii ii Mt cc lxxxv Mt c lxvi Hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem postquam cenavit dicens. Hic est calix novi testamenti

novum testamentum in meo sanguine quod pro vobis fundetur. Verumtamen ecce manus tradentis me mecum lu cc lxviii Mt cc lxxxi Mt c lxiii

mecum est in mensa. Et quidem filius hominis secundum quod diffinitum est vadit. Verun r Lu cclxix ait cc lxx ait c lxij jo c xxij
tamen ve homini illi per quem tradetur. Et ipsi ceperunt querere inter se quis esset a Lu cclxx ait cc iij ait c xiiij
ex eis qui hoc facturus esset. Facta est autem et contentio inter eos quis eorum videretur
esse maior. Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem b Lu cclxxi
habent super eos benefici vocantur. Vos autem non sic; sed qui maior est in vobis fiat sicut
minor, et qui precessor est sicut ministrator. Nam quis maior est, qui recumbit an
qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat.
Vos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono vobis sicut
disposuit mihi pater meus regnum, ut bibatis et edatis super mensam meam in regno meo c Lu cclxxij ait cxcvij
b et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel. Ait autem dominus: Symon Symon d Lu cclxxiij
ecce sathanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum. Ego autem rogavi e Lu cclxxiiij jo c xxxvij et cc xxix
pro te ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Qui f Lu cclxxv ait cc lxxxix ait c lxx jo c xxvi
dixit ei: Domine tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire. At ille dixit
Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus donec ter me neges nosse. Et g Lu cclxxvi
dixit eis: Quando misi vos sine sacculo et pera et calciamentis, numquid aliquid
defuit vobis? At illi dixerunt: Nichil. Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum
tollat similiter et peram; et qui non habet, vendat tunicam suam et emat gladium. h Lu cclxxviij ait cc xvj
g Dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me: Et cum
iniquis deputatus est. Etenim ea que sunt de me finem habent. At illi dixerunt: Domine, i Lu cclxxviij
ecce duo gladii hic. At ille dixit: Satis est. Et egressus ibat secundum consuetudinem k Lu cclxxix ait cc xcj ait c lxx ij jo c lvj
d Lu cc lxxx ij ait cc xc vj ait c lxxvij in montem olivarum. Secuti sunt autem et discipuli. Et cum pervenisset ad
locum dixit eis: Orate ne intretis in temptationem. Et ipse avulsus est m Lu cclxxxj ait cc xciiij ait c lxxv jo c lvj
ab eis quantum iactus est lapidis. Et positis genibus orabat dicens
Pater, si vis transfer calicem istum a me. Verumtamen non mea voluntas sed n Lu cclxxxij ait cc xc v ait c lxx vi jo xlij

o Lu cclxxxiii — tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus in
agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis

p Lu cclxxxiiii Mt cc xcvi Mr clxxvii — decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos
invenit eos dormientes pre tristicia. Et ait illis: Quid dormitis? Surgite et

q Lu cclxxxv Mt cc Mr clxxxi Jo c lviii et lxxix — orate ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente ecce turba et qui vocabatur
Judas unus de xii antecedebat eos et appropinquavit Ihesu ut oscularetur eum.

r Lu cclxxxvi Mt ccii Mr clxxxii — Ihesus autem dixit ei: Juda osculo filium hominis tradis? Videntes autem hii qui

s Lu cclxxxvii Mt ccii Mr clxxxiii Jo c lx — circa ipsum erant quod futurum erat dixerunt ei: Domine si percutimus in gladio?
Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam

t Lu cclxxxviii Lu cclxxxix Mt cc iiii Mr clxxxiiii Jo c lxx — eius dextram. Respondens autem Ihesus ait: Sinite usque huc. Et cum tetigisset
auriculam eius sanavit eum. Dixit autem Ihesus ad eos qui venerant ad se principes
sacerdotum et magistratus templi et seniores: Quasi ad latronem existis cum
gladiis et fustibus. Cum cotidie vobiscum fuerim in templo non exten-

v Lu ccxc Mt ccvi Mr clxxxviii Jo c lxii — distis manus in me. Sed hec est hora vestra et potestas tenebrarum. Compre-
hendentes autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum. Petrus vero sequebatur

x Lu ccxci Mt cc xiii Mr c xcv Jo c lxviii et lxvi — eum a longe. Accenso autem igne in medio atrio et circumsedentibus illis erat Petrus
in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen et eum
fuisset intuita dixit: Et hic cum illo erat. At ille negavit eum dicens: Mulier

y Lu ccxcii Mt cc xv Mr c xcvi Jo c lxxv — non novi illum. Et post pusillum alius videns eum dixit: Et tu de illis es.
Petrus vero ait: O homo non sum. Et intervallo facto quasi hore unius alius
quidam affirmabat dicens: Vere et hic cum illo erat, nam et galileus est. Et

z Lu ccxciii Mt cc xvi Mr c xcviii — ait Petrus: Homo nescio quid dicis. Et continuo adhuc illo loquente gallus cantavit.
Et conversus dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi domini sicut dixerat

9 Lu ccxciiii Mt cc xiii Mr c xciiii Jo c lxxii — quia priusquam gallus cantet ter me negabis. Et egressus foras Petrus flevit

amat^a. Et viri qui tenebant eum illudebant ei cedentes eum et velaverunt
eum et percuciebant faciem eius et interrogaverunt eum dicentes. Prophetiza nobis
xpe quis est qui te percussit. Et alia multa blasphemantes dicebant in eum
b Et ut factus est dies convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribe — b Lu ccxcv ait cc xvij ait cxcviij
et adduxerunt eum in concilium suum dicentes. Si tu es xpc dic nobis. Et ait
illis. Si vobis dixero non credetis mihi. Si autem et interrogavero non respondebitis — c Lu ccxcvi
mihi neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis — d Lu ccxcvii ait cc x ait cxci Jo lxix
Lu ccxcviii — dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei. Qui ait. Vos dicitis quia
ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimonium. Ipsi enim au — c Lu ccxcix ait ccxij ait cxciij
divimus de ore eius. c xxiii **XXIII**

Lu ccc — Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt eum ad pylatum. Ceperunt — Lu ccc ait cc xviij ait cxxix Jo c lxxvi
autem accusare eum dicentes. Hunc invenimus subvertentem gentem nostram et
prohibentem dari tributa cesari et dicentem se xpm regem esse. Pilatus autem — e Lu ccci ait ccxx ait cc Jo c lxxviii
interrogavit eum dicens. Tu es rex iudeorum. At ille respondens ait. Tu dicis.
f Ait autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas. Nihil invenio cause in hoc — f Lu ccciii Jo c lxxxvi et cxc et clxxxii
homine. At illi invalescebant dicentes. Commovit populum docens per universam — g Lu ccciiii
iudeam incipiens a galilea usque huc. Pilatus autem audiens galileam
interrogavit si homo galileus esset. Et ut cognovit quod de herodis potestate esset re
misit eum ad herodem qui et ipse ierosolimis erat illis diebus. Herodes autem
viso ihu gavisus est valde. Erat enim ex multo cupiens videre eum eo quod
audiret multa de illo. Et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Inter
rogabat autem illum multis sermonibus. At ille nihil respondebat illi. Stabant autem — h Lu cccv ait ccxviij ait clxxxix
principes sacerdotum et scribe constanter accusantes eum. Sprevit autem illum herodes — k Lu cccvi
cum exercitu suo et illusit indutum veste alba. Et remisit ad pylatum

Et facti sunt amici herodes et pylatus in ipsa die. Nam antea inimici erant ad in
t lu ccc vii. Jo. clxxxii et clxxxvi et cxc — vicem. Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus plebe dixit ad illos
Obtulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum. Et ecce ego coram vobis interrogans
m lu ccc viii — nullam causam invenio in homine isto ex hiis in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes.
n lu ccc ix ait ccc xxii ait ccii — Nam remisit eum ad nos. Et ecce nihil dignum morte actum est ei. Emendatum
o lu ccc x ait ccc xxv ait cciiii Jo c lxxxiiii — ergo illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum. Ex
clamavit autem simul universa turba dicens. Tolle hunc dimitte nobis barabam
Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate et homicidium missus in carcerem
q lu ccc xi ait ccc xxvi ait cc v Jo c lxxxviii — Iterum autem pilatus locutus est ad eos volens dimittere ihesum. At illi succla — p lu ccc xii clxxxxi et xc et clxvi
mabant dicentes. Crucifige crucifige eum. Ille autem tercio dixit ad illos
Quid enim mali fecit iste. Nullam causam mortis invenio in eo. Corripiam
r lu ccc xiii ait ccc xxvi ait cc v Jo cxciiii — ergo illum et dimittam. At illi instabant vocibus magnis postulantes ut cru
cifigeretur et invalescebant voces eorum. Et pilatus adiudicat fieri petitionem — lu ccc xiiii ccc xxviii cc vi Jo cxvi
eorum. Dimisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in car
t lu ccc xv ait ccc xxxi ait ccix Jo r xcvii — cerem quem petebant. Ihesum vero tradidit voluntati eorum. Et cum ducerent eum ap
prehenderunt symonem quendam cirenensem venientem de villa et imposuerunt
v lu ccc xvi — illi crucem portare post ihesum. Sequebatur autem eum multa turba populi et mulierum que
plangebant et lamentabantur eum. Conversus autem ad illas ihesus dixit filie
ierusalem nolite flere super me sed super vos ipsas flete et super filios ve
stros. Quoniam ecce venient dies in quibus dicent. Beate steriles et ventres qui non
x lu ccc xvii ait ccc xxxvi ait cc xv Jo c xcviii — genuerunt et ubera que non lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus cadi
te super nos et collibus operite nos. Quia si in viridi ligno hec faciunt
y lu ccc xviii ait ccc xxxii ait cc x Jo c xcvii — in arido quid fiet. Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo ut inter
ficerentur. Et postquam venerunt in locum qui vocatur calvarie ibi crucifixerunt eum

y z latrones · unum a dextris · z alium a sinistris. Ihesus autem dicebat · Pater dimitte z Lu ccc xix Mt ccc xxx vi Mr ccxxv Jo cxc viii
Lu ccc xx — te illis quia nesciunt quid faciunt. Diuidentes autem vestimenta eius miserunt sortes
Lu ccc xxi Mt ccc xxxiiii Mt ccxxii Jo cci — z stabat populus expectans z deridebant eum principes cum eis dicentes. Alios b Lu ccc xxii Mt ccc xxx viii Mr ccxviii
saluos fecit · saluum faciat seipsum. Si hic est christus dei electus. Illudebant autem ei — Lu ccc xxiii Mt ccc xlii Mr ccxxii
z milites accedentes z acetum offerentes illi dicentes. Si tu es rex iudeorum
saluum te fac. Erat autem z superscriptio scripta super eum litteris grecis z latinis d Lu ccc xxiiii Mt ccc xxxv Mr ccxiiii Jo cxcix
z hebraicis · hic est rex iudeorum. Unus autem de hys qui pendebant latronibus e Lu ccc xxv Mt ccc xxxix Mr ccxix
blasfemabat eum dicens. Si tu es christus · saluum fac temetipsum z nos. Re-
spondens autem alter increpabat eum dicens. Neque tu times deum · quod in eadem dampnacione a Lu ccc xxvi
es. Et nos quidem iuste nam digna factis recipimus · hic vero nihil mali gessit. z
dicebat ad ihesum. Domine memento mei cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi
ihesus. Amen dico tibi · hodie mecum eris in paradiso. Erat autem fere hora sexta b Lu ccc xxvii Mt ccc xl Mr ccxx
z tenebre facte sunt in uniuersam terram usque ad horam nonam. Et obscuratus est c Lu ccc xxviii Mt ccc xlviii Mr ccxxiii
sol. Et velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna ihesus ait
Lu ccc xxx Mt ccc xlvi Mr ccxxv — Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et hec dicens expirauit. Videns d Lu ccc xxix Mt ccc xlii Mr ccxxiii Jo ccxiii
autem centurio quod factum erat glorificauit deum dicens. Vere hic homo iustus erat. Et omnis
turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud. Et videbant que fiebant f Lu ccc xxxi
percucientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius a longe z
mulieres que secute eum erant a galilea hec videntes. Et ecce vir nomine g Lu ccc xxxii Mt ccc xlviii Mr ccxxvii Jo ccxvi
Ioseph qui erat decurio vir bonus z iustus. hic non consenserat consilio
z actibus eorum ab arimathia ciuitate iudee qui expectabat et ipse re-
gnum dei. hic accessit ad pilatum z petiit corpus ihesu z depositum h Lu ccc xxxiii Mt ccc xlix Mr ccxxviii Jo ccxviii
inuoluit in sindone z posuit eum in monumento exciso · in quo non-
dum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceue z sabbatum illucescebat i Lu ccc xxxiiii

Subsecute autem mulieres que cum ipso venerant de galilea. viderunt monume-
K Lu. cc xxxv Mt cc xxx — tum et quemadmodum erat positum corpus eius. Et revertentes paraverunt aromata et
unguenta. Et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum. XXIIII
Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes — Lu. cc xxxvi Mt cc lii
que paraverunt aromata. et invenerunt lapidem revolutum a monumento. — Mr cc xxxi Jo cc xi
Et ingresse non invenerunt corpus domini ihesu. Et factum est dum mente consternate essent
L Lu. cc xxxvii Mt cc liii Mr cc xxxii — de isto. Ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem
et declinarent vultum in terram dixerunt ad illas. Quid queritis viventem cum
mortuis. non est hic sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc
in galilea esset dicens. quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et cruci-
M Lu. cc xxxviii Mt cc xliiii Mr cc xxxiii — figi. et tercia die resurgere. Et recordate sunt verborum eius. et regresse a monu-
mento. nunciaverunt hec omnia illis xi et ceteris omnibus. Erat autem maria magda- — Lu. cc xxxix
lene et iohanna. et maria iacobi. et cetere que cum eis erant. que dicebant ad
apostolos hec. et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista. Et non credebant
illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum. et procumbens vidit linteamina posita
O Lu. cc xl Mt cc xxxiiii — sola. et abiit secum mirans quod factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipso
die in castellum quod erat in spacio stadiorum sexaginta ab ierusalem nomine emaus.
Et ipsi loquebantur ad invicem de hiis omnibus que acciderant. Et factum est dum fabu-
larentur. et secum quererent. et ipse ihesus appropinquans ibat cum illis. Oculi autem eorum
tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad illos. qui sunt hii sermones quos confertis
ad invicem ambulantes et estis tristes. Et respondens unus cui nomen cleophas
dixit ei. Tu solus peregrinus es in ierusalem. et non cognovisti que facta sunt in illa
hiis diebus. Quibus ipse dixit. Que. Et dixerunt ei de ihesu nazareno qui
fuit vir propheta potens in opere et sermone coram deo et omni populo. Et quomodo

tradiderunt eum summi sacerdotes et principes nostri in dampnacionem mortis et crucifixerunt
eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel. Et nunc super hec
omnia tercia dies est hodie quod hec facta sunt. Sed et mulieres quedam ex
nostris terruerunt nos que ante lucem fuerunt ad monumentum. Et non invento
corpore eius venerunt dicentes se et visionem angelorum vidisse qui dicunt eum vivere.
Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt
ipsum vero non invenerunt. Et ipse dixit ad eos. O stulti et tardi corde ad cre-
dendum in omnibus que locuti sunt prophete. Nonne hec oportuit Christum pati et ita intrare
in gloriam suam. Et incipiens a Moyse et omnibus prophetis interpretabatur illis in
omnibus scripturis que de ipso erant. Et appropinquaverunt castello quo ibant et ipse se
finxit longius ire. Et coegerunt illum dicentes mane nobiscum quoniam ad-
vesperascit et inclinata est iam dies. Et intravit cum illis. Et factum est cum
discumberet recumberet cum illis accepit panem et benedixit et fregit et porrigebat illis. Et
aperti sunt oculi eorum et cognoverunt eum et ipse evanuit ex oculis eorum. Et
dixerunt ad invicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via
et aperiret nobis scripturas. Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem et
invenerunt congregatos xi et eos qui cum ipsis erant dicentes quod surrexit
dominus vere et apparuit Symoni. Et ipsi narrabant que gesta erant in via
et quomodo cognoverunt eum in fractione panis. Dum autem hec loquerentur Ihesus stetit
in medio eorum et dixit eis pax vobis. Ego sum nolite timere. Conturbati vero — Alu. ccc xlij ix So. cc xiij z cc xvij
et conterriti existimabant se spiritum videre. Et dixit eis. Quid turbati estis et co-
gitaciones ascendunt in corda vestra. Videte manus meas et pedes meos quia ego
ipse sum. palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis
habere. Et cum hec dixisset ostendit eis manus et pedes. Adhuc autem illis — Lu. ccc xlij ix 7 a cc xxi

nō credentibus ꝛ mirantibus p̄ gaudio dixit. Habetis aliquid hic quod manducetur
At illi obtulerunt ei partem piscis assi ꝛ favum mellis. Et cum mandu-
Lu xxiiii casset coram eis. sumens reliquias dedit eis ꝛ dixit ad eos. Hec sunt verba
que locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum. Quoniam necesse est impleri
omnia que scripta sunt in lege moysi ꝛ prophetis ꝛ psalmis de me. Tunc aperuit
illis sensum ut intelligerent scripturas. Et dixit eis. quoniam sic scriptum
est. ꝛ sic oportebat pati xpm ꝛ resurgere a mortuis tercia die. ꝛ predicari in
nomine eius penitenciam ꝛ remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Jerusalem
Vos autem testes estis horum. Et ego mittam promissum patris mei in vos.
Vos autem sedete in civitate quoadusque induamini virtute ex alto. Eduxit
autem eos foras in bethaniam. ꝛ elevatis oculis manibus suis benedixit eis. Et factum
est dum benediceret illis recessit ab eis ꝛ ferebatur in celum. Et ipsi adorantes
regressi sunt in ierusalem cum gaudio magno. Et erant semper in templo lau-
Explicit ewangelium secundum lucam dantes ꝛ benedicentes deum.

Prologus in libro Johannis ewangeliste Sancti Jeronimi presbiteri

Prologus in libro Johannis ewangeliste Sancti Jeronimi presbiteri

Prologus super Johannem sequitur sic

Hic est Johannes ewangelista unus ex discipulis dei qui virgo e-
lectus a deo. quem de nuptiis volentem nubere vocavit deus. cui virgini-
tatis in hoc duplex testimonium in ewangelio datur. quod et pre ceteris di-
lectus a deo dicitur ꝛ huic matrem suam pendens in cruce commendavit deus ut virginem
virgo servaret. Denique manifestans in ewangelio quod erat ipse incorruptibilis
verbi opus inchoans solus verbum carnem factum esse nec lumen a tenebris compre-
hensum fuisse testatur. Primum signum ponens quod in nuptiis fecit deus ostendens
quod ipse erat ut legentibus demonstraret quod ubi deus invitatus sit deficere
nuptiarum vinum debeat ꝛ ut veteribus immutatis nova omnia que a xpo

institutionem appareat. Hic autem evangelium scripsit in Asia, postea in Pathmos
insula apocalypsin scripserat, ut cui in principio canonis incorruptibile
principium praenotatur in genesi, ei etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalypsi
redderetur dicente Christo: Ego sum alpha et o. Et hic est Johannes qui sciens supervenisse diem
recessus sui, convocatis discipulis suis in Epheso, per multa signorum
experimenta promens Christum descendit in defossum sepulturae suae locum et facta
oratione positus est ad patres suos tam extraneus a dolore mortis quam a corruptione
carnis invenitur alienus. Qui etsi post omnes evangelium scripsisse dicitur, tamen dispositione canonis
ordinati post Matheum ponitur, quoniam in domino quae novissima sunt non velut extrema et abiecta
numero sed plenitudinis opere perfecta sunt. Et hic post omnes evangelium scripsit, et hoc
virgini debebatur. Quorum tamen vel scriptorum tempore dispositio vel librorum ordinatio
ideo a nobis per singula non exponitur, ut sciendi desiderio collocato et quaerentibus — Incipit evangelium secundum Johannem
fructus laboris et deo magisterii doctrina servetur. (Explicit prologus. Incipit liber Johannis evangeliste)

I liber Johannis evangeliste

In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Hoc erat — Jo. i. M iii i. lu xiiii
in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil
quod factum est. In ipso vita erat et vita erat lux hominum et lux in
tenebris lucet et tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo cui — a — Jo. ii. M iii vii lu xiiii
nomen erat Johannes. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes
crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. — b — Jo. iii. M iii i lu xiiii
b Erat lux vera quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.
In mundo erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit. In — c — Jo. iiii. x
propria venit et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis po-
testatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus
neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt

d Jo· v· ait· j lu· d in xiiij — Et verbum caro factum est et habitavit in nobis et vidimus gloriam eius gloriam quasi uni-
e Jo· vi· ait· xi ait· iiij· lu· x· — geniti a patre plenum gratie et veritatis. Johannes testimonium perhibet de ipso
et clamat dicens hic erat quem dixi vobis qui post me venturus est ante me
f Jo· vii — factus est quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam
pro gratia. Quia lex per Moysen data est gratia et veritas per Jesum Christum facta est.
g Jo· viii ait· cxij lu· cxix — Deum nemo vidit unquam nisi unigenitus dei filius qui est in sinu patris ipse enar-
h Jo· ix — ravit. Et hoc est testimonium Johannis cum miserunt Judei ab Jerosolimis sacerdotes et
levitas ad Johannem ut interrogarent eum tu quis es. Et confessus est et non
negavit. Et confessus est quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum quid ergo
Helias es tu. Et dixit non sum. Propheta es tu. Et respondit non. Dixerunt ergo ei quis
i Jo· x· ait viii ait· ij lu· vij — es ut responsum demus hiis qui miserunt nos. Quid dicis de te ipso. Ait ego vox
clamantis in deserto. Dirigite viam domini sicut dixit Ysaias propheta. Et qui missi
k Jo· xi — fuerant erant ex phariseis. Et interrogaverunt eum et dixerunt ei quid ergo bapti-
l Jo· xij ait xi ait· iiij lu· x· — zas si tu non es Christus neque Helias neque propheta. Respondit eis Johannes dicens. Ego
baptizo in aqua medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me
venturus est qui ante me factus est. Cuius ego non sum dignus ut solvam corrigi-
m Jo· xiij — am eius calciamenti. Hec in Bethania facta sunt trans Jordanem ubi erat Johannes
baptizans. Altera die vidit Johannes Jesum venientem ad se et ait. Ecce
n Jo· xiiij ait xi ait· iiij lu· x — agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi post me venit vir
qui ante me factus est quia prior me erat. Et ego nesciebam eum sed ut manifesta-
o Jo· xv ait xiij ait· v· lu· xiij — retur in Israel. Propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit
Johannes dicens. Quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de celo et mansit super
eum. Et ego nesciebam eum sed qui misit me baptizare in aqua ille michi dixit super
quem videris spiritum descendentem et manentem super eum hic est qui baptizat in spiritu sancto

Et ego vidi et perhibui testimonium quia hic est filius dei. Altera die iterum p Io. xvi
stabat Iohannes et ex discipulis eius duo. Et respiciens ihesum ambulantem dixit. Ecce
agnus dei. Et audierunt duo discipuli loquentem et secuti sunt ihesum. Conversus
autem ihesus et videns eos sequentes se et dicit eis. Quid queritis. Qui dixerunt ei
Rabi quod dicitur interpretatum magister ubi habitas. Dicit eis. Venite et videte. Venerunt
et viderunt ubi maneret. Et apud eum manserunt die illa. Hora autem erat quasi
decima. Erat autem andreas frater simonis petri unus ex duobus qui au- q Io. xvii ante c lxvi. ante lxxxii lu. xiiii
dierant a iohanne et secuti fuerant eum. Invenit hic primum fratrem suum simonem
et dicit ei. Invenimus messiam quod est interpretatum christus. Et adduxit eum ad
ihesum. Intuitus autem eum ihesus dixit. Tu es simon filius iohanna tu voca- r Io. xviii
beris cephas quod interpretatur petrus. In crastinum autem voluit exire in galileam
et invenit philippum et dicit ei ihesus. Sequere me. Erat autem philippus a
bethsaida civitate andree et petri. Et invenit philippus nathanael et
dicit ei. Quem scripsit moyses in lege et prophete invenimus ihesum filium ioseph
a nazareth. Et dixit ei nathanael. A nazareth potest aliquid boni
esse. Dicit ei philippus. Veni et vide. Vidit ihesus nathanael venientem
ad se et dicit de eo. Ecce vere israhelita in quo dolus non est. Dicit ei natha-
nael. Unde me nosti. Respondit ihesus et dixit ei. Priusquam te philippus vocaret
cum esses sub ficu vidi te. Respondit ei nathanael et ait. Rabi tu
es filius dei. Tu es rex israhel. Respondit ihesus et dixit ei. Quia dixi tibi vidi
te sub ficu credis. Maius his videbis. Et dicit eis. Amen amen dico vobis vi-
debitis celum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes supra filium hominis.
Et die tertia nuptie facte sunt in chana galilee et erat mater II.
ihesu ibi. Vocatus est autem ihesus et discipuli eius ad nuptias.

Et deficiente vino dicit mater Ihesu ad eum Vinum non habent. Et dicit ei Ihesus Quid mihi
et tibi est mulier nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris Quodcumque dixerit vobis
facite. Erant autem ibi lapidee ydrie sex posite secundum purificationem iudeorum
capientes singule metretas binas vel ternas. Dicit eis Ihesus Implete ydrias
aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. Et dicit eis Ihesus Haurite nunc et ferte
architriclino et tulerunt. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam et non scie-
bat unde esset ministri autem sciebant qui hauserant aquam vocat sponsum
architriclinus et dicit ei Omnis homo primum vinum bonum ponit et cum inebriati fuerint
tunc id quod deterius est. Tu autem servasti vinum bonum usque adhuc. Hoc fecit initium
a Jo. xix ant. xix [vii] signorum Ihesus in Chana Galilee et manifestavit gloriam suam et crediderunt in eum disci-
puli eius. Post hoc descendit in Capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et disci-
b Jo. xx ant. cc [i] puli eius et ibi manserunt non multis diebus. Et prope erat pascha iudeorum et ascendit Ihesus
lxxiiii ant. c Ierosolimam et invenit in templo vendentes boves et oves et columbas Jo. xxi ant. [i]
lvi. lii. cc lx et nummularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de cc. xi ant. c / xxi lii cc / xxxviii
templo oves quoque et boves et nummulariorum effudit es et mensas subvertit. Et hiis
qui columbas vendebant dixit Auferte ista hinc et nolite facere domum patris mei
d Jo. xxii [x] domum negotiationis. Recordati sunt vero discipuli eius quia scriptum est Zelus domus tue Jo. xxiiii [iii] clxi ant. viii
f Jo. xxiiii [x] comedit me. Responderunt ergo iudei et dixerunt ei Quod signum ostendis nobis quia hec
facis. Respondit Ihesus et dixit eis Solvite templum hoc et in tribus diebus
excitabo illud. Dixerunt ergo iudei Quadraginta et sex annis edificatum
templum est et tu in tribus diebus excitabis illud. Ille autem dicebat de templo corpo-
ris sui. Cum autem resurrexisset a mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat
de templo corporis sui. Et crediderunt scripture et sermoni quem dixit Ihesus. Cum
autem esset Ihesus Ierosolimis in pascha in die festo multi crediderunt in nomine eius

videntes signa que faciebat. Ipse autem ihesus non credebat semetipsum eis. eo quod ipse nosset omnes eos. et quia opus ei non erat. ut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine. III

Erat autem homo ex phariseis nicodemus nomine princeps iudeorum. hic venit ad ihesum nocte et dixit ei. Rabi scimus quia a deo venisti magister. Nemo enim potest hec signa facere que tu facis. nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihesus et dixit ei. Amen dico tibi. nisi quis renatus fuerit denuo. non potest videre regnum dei. Dicit ad eum nicodemus. Quomodo potest homo nasci denuo cum sit senex. numquid potest in ventrem matris sue iterato introire et renasci. Respondit ei ihesus. Amen amen dico tibi. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. non potest introire in regnum dei. Quod natum est ex carne caro est et quod natum est ex spiritu spiritus est. Non mireris quia dixi tibi. oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis. sed nescis unde veniat aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nicodemus et dixit ei. quomodo possunt hec fieri. Respondit ihesus et dixit ei. Tu es magister in israel et hec ignoras. Amen amen dico tibi. quia nos quod scimus loquimur. et quod vidimus testamur et testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis. quomodo si dixero vobis celestia credetis. Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo. filius hominis qui est in celo. et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto. Ita exaltari oportet filium hominis. ut omnis qui credit in ipsum non pereat. sed habeat vitam eternam.

Sic enim deus dilexit mundum. ut filium suum unigenitum daret. ut omnis qui credit in eum non pereat. sed habeat vitam eternam. Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum. sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur. Qui autem non credit iam iudicatus est. quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc autem est iudicium

quia lux venit in mundum. et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem. Et non venit ad lucem

ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur
opera eius quia in deo facta sunt. Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam terram et illic
Jo. xxv. art. vij lu. vj iiij demorabatur cum eis et baptisabat. Erat autem et iohannes baptisans in enon iuxta
b Jo. xxvj art. x viij art. viij salim quia aque multe erant illic et veniebant et baptisabantur. Nondum enim missus
fuerat in carcerem iohannes. Facta est ergo questio ex discipulis iohannis cum iudeis de purificatione Jo. xxvij
et venerunt ad iohannem et dixerunt ei Rabi qui erat tecum trans iordanem cui tu testimonium
perhibuisti ecce hic baptisat et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes et dixit Non potest homo
d Jo. xxviij art. xj art. iiij lu. x accipere quicquam nisi fuerit ei datum de celo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim
e Jo. xxix Ego non sum christus sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam sponsus est. Amicus autem
sponsi qui stat et audit eum gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum
impletum est. Illum oportet crescere me autem minui. Qui desursum venit super omnes est
Qui est de terra de terra est et de terra loquitur. Qui de celo venit super omnes est. Et quod vidit et audivit
hoc testatur et testimonium eius nemo accipit. Qui autem accipit testimonium eius signavit quia
deus verax est. Quem enim misit deus verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat deus
f Jo. xxx art. x xj lu. x xix spiritum. Pater diligit filium et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam Jo. xxxj
eternam. Qui autem incredulus est filio non videbit vitam eternam sed ira dei manet super eum.
IIII Ut ergo cognovit ihesus quia audierunt pharisei quia ihesus plures discipulos facit et bapti iiii
sat quam iohannes quamquam ihesus non baptisaret sed discipuli eius reliquit iudeam
h Jo. xxxij art. xix et abiit iterum in galileam. Oportebat autem eum transire per mediam samariam. Venit Jo. xxx
ergo ihesus in civitatem samarie que dicitur Sychar iuxta predium quod dedit iacob
ioseph filio suo. Erat autem ibi fons iacob. Ihesus autem fatigatus ex itinere
sedebat sic super fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit mulier de samaria hau
rire aquam. Dicit ei ihesus Da mihi bibere. Discipuli enim eius abierant in civitatem
ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier samaritana Quomodo tu iudeus cum sis

bibere a me poscis · que sum mulier samaritana · Non enim coutuntur iudei samarita
nis Respondit ihesus et dixit ei · Si scires donum dei et quis est qui dicit tibi Da mihi bibere
tu forsitan petisses ab eo · et dedisset tibi aquam vivam · Dicit ei mulier · Domine
neque in quo haurias habes · et puteus altus est · Unde ergo habes aquam vivam
Numquid tu maior es patre nostro Jacob qui dedit nobis puteum et ipse ex eo bibit
et filii eius et pecora eius Respondit ihesus et dixit ei · Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet
iterum · Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in eternum · Sed aqua quam
ego dabo ei · fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam · Dicit ei mulier
Da mihi hanc aquam ut non sitiam · neque veniam huc haurire · Dicit ei ihesus Vade
voca virum tuum et veni huc · Respondit mulier et dixit · non habeo virum · Dicit ei ihesus
Bene dixisti non habeo virum · quinque enim viros habuisti · et nunc quem habes non est
tuus vir · hoc vere dixisti · Dicit ei mulier · Domine video quia propheta es tu · Pa
tres nostri in monte hoc adoraverunt et vos dicitis quia ierosolimis est locus ubi
adorare oportet · Dicit ei ihesus Mulier crede mihi quia veniet hora quando neque in monte hoc
neque in ierosolimis adorabitis patrem · Vos adoratis quod nescitis · nos adoramus quod
scimus · quia salus ex iudeis est · Sed venit hora et nunc est · quando veri adoratores
adorabunt patrem in spiritu et veritate · Nam et pater tales querit qui adorent eum · Spiritus
est deus et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare · Dicit ei mulier
Scio quia Messias venit qui dicitur Christus · Cum ergo venerit ille nobis annuntiabit omnia · Dicit ei ihesus
Ego sum qui loquor tecum · Et continuo venerunt discipuli eius et mirabantur quia cum
muliere loquebatur · Nemo tamen dixit ei · Quid queris aut quid loqueris cum ea
Reliquit ergo ydriam suam mulier et abiit in civitatem · Et dicit illis hominibus
Venite et videte hominem qui dixit mihi omnia quecumque feci · numquid ipse est christus
Et exierunt de civitate illa et veniebant ad eum · Interea rogabant eum discipuli

dicentes Rabi manduca. Ille autem dixit eis Ego cibum habeo manducare
quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem numquid aliquis attulit ei man-
ducare. Dicit eis Ihesus Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me
ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quod adhuc quattuor menses sunt
et messis venit. Ecce dico vobis levate oculos vestros et videte regiones
quia albe sunt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit et congregat
fructum in vitam eternam ut et qui seminat simul gaudeat et qui metit. In hoc
enim est verbum verum quia alius est qui seminat et alius qui metit. Ego misi vos me-
tere quod non laborastis. Alii laboraverunt et vos in labores eorum introistis.
Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum propter verbum mulieris testi-
monium perhibentis quia dixit michi omnia quecumque feci. Cum ergo venissent ad illum
Samaritani rogaverunt eum ut ibi maneret et mansit ibi duos dies. Et
multo plures crediderunt propter sermonem eius et mulieri dicebant Quia iam non propter
vii
a Jo. xxxiiii aut xix. — tuam loquelam credimus. Ipsi enim audivimus et scimus quia hic est salvator mundi.
(Egressus Ihesus)
i
b Jo. xxxv aut c xlii aut. li. lu. xxi — a Post duos autem dies exiit inde et abiit in Galileam. Ipse enim Ihesus testimonium
perhibuit quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Ga- Jo. xxxv x.
lileam exceperunt eum Galilei cum omnia vidissent que fecerat Iherosolimis in die festo
iii
d Jo. xxxvii aut lxiiii lu. lxv — Et ipsi enim venerant ad diem festum. Venit ergo iterum in Chana Galilee
ubi aquam fecit vinum. Et erat quidam regulus cuius filius infirmabatur
Capharnaum. Hic cum audisset quia Ihesus veniret a Iudea in Galileam
abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et filium eius sanaret. Incipi-
ebat enim mori. Dixit ergo Ihesus ad eum Nisi signa et prodigia videritis non
creditis. Dicit ad eum regulus Domine descende priusquam moriatur filius meus.
Dicit ei Ihesus Vade filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem

quem dixit ei ihc et ibat. Iam autem eo descendente servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes quia filius eius viveret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerat. Et dixerunt ei quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognovit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei ihc filius tuus vivit et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit ihc cum venisset a iudea in galileam.

Post hec erat dies festus iudeorum. Et ascendit ihc ierosolimam. Est autem V Jo xxxviii ant lxx ant xx lii xxxvii
ierosolimis probatica piscina que cognominatur ebraice bethzaida quinque porticus habens. In hiis iacebat multitudo magna languentium cecorum claudorum aridorum expectantium aque motum. Angelus autem domini secundum tempus descendebat in piscinam et movebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motum aque sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset ihc iacentem et cognovisset quia iam multum tempus haberet dixit ei. Vis sanus fieri. Respondit ei languidus. Domine hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam. Dum venio enim ego alius ante me descendit. Dixit ei ihc. Surge tolle grabatum tuum et ambula. Et statim sanus factus est homo et sustulit grabatum suum et ambulabat. Erat autem sabbatum in illa die. Dicebant ergo iudei illi qui sanus factus fuerat. Sabbatum est non
licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis. Qui me sanum (salvum) fecit ille mihi dixit Jo xxxix
Tolle grabatum tuum et ambula. Interrogaverunt ergo eum. Quis est ille homo qui dixit tibi. Tolle grabatum tuum et ambula. Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. Ihc autem declinavit se a turba constituta in loco. Postea invenit eum ihc in templo. Et dixit ei. Ecce sanus factus es. Iam noli peccare ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo et nuntiavit iudeis quia ihc esset qui fecit eum sanum. Propterea persequebantur iudei ihm quia hec faciebat in

sabbato. Ihesus autem respondit eis. Pater meus usque modo operatur et ego operor. Propterea
ergo magis querebant eum iudei interficere quia non solum solvebat sabbatum sed et
patrem suum dicebat deum equalem se faciens deo. Respondit itaque ihesus et dixit eis
Amen amen dico vobis. Non potest filius a se facere quicquam nisi quod viderit patrem faci-
entem. Quecumque enim fecerit ille hec et filius similiter facit. Pater enim diligit filium
et omnia demonstrat ei que ipse facit. Et maiora hiis demonstrabit ei opera ut et
vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos et vivificat sic et filius quos
a Jo. xl. dist. xcviii dist. xcvi lu. c. xvi — vult vivificat. Neque enim pater iudicat quemquam sed omne iudicium dedit
filio ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem. Qui non honorificat
filium non honorificat patrem qui misit illum. Amen amen dico vobis quia qui verbum
meum audit et credit ei qui misit me habet vitam eternam et in iudicium non
b Jo. xli — venit sed transiit de morte ad vitam. Amen amen dico vobis quia venit hora et nunc
est quando mortui audient vocem filii dei et qui audierint vivent. Sicut enim pater
habet vitam in semetipso sic dedit et filio vitam habere in semetipso et potestatem
dedit ei iudicium facere quia filius hominis est. Nolite mirari hoc quia venit hora
in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem filii dei et procedent qui bona
fecerunt in resurrectionem vite qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii. Non
c Jo. xlii dist. cxxv dist. clxxvi lu. c lxxxii — possum ego a meipso facere quicquam sed sicut audio iudico et iudicium meum
iustum est quia non quero voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me patris.
d Jo. xliii — d Si ego testimonium perhibeo de meipso testimonium meum non est verum. Alius est qui
testimonium perhibet de me et scio quia verum est testimonium eius quod perhibet de me. Vos
misistis ad iohannem et testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium
accipio sed hec dico ut vos salvi sitis. Ille erat lucerna ardens et lucens.
Vos autem voluistis exultare ad horam in luce eius. Ego autem habeo testimonium

maius Johanne. Opera enim que dedit mihi pater ut perficiam ea, ipsa opera que ego facio
testimonium perhibent de me, quia pater me misit. Et qui misit me pater, ipse testimonium
perhibuit de me. Neque vocem eius unquam audistis, neque speciem eius vidistis. Et — Jo xliiii ant c xii / lu c xix
verbum eius non habetis in vobis manens, quia quem misit ille, huic vos non creditis. — Jo xlv
Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam eternam habere. Et ille sunt
que testimonium perhibent de me. Et non vultis venire ad me ut vitam habeatis.
Claritatem ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos quia dilectionem dei non habetis
in vobis. Ego veni in nomine patris mei, et non accepistis me. Si alius venerit in nomine
suo, illum accipietis. Quomodo potestis vos credere qui gloriam ab invicem accipitis,
Et gloriam que a solo deo est non queritis. Nolite putare quia ego accusa
turus sum vos apud patrem. Est qui accusat vos Moyses in quo vos
speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi. De me enim ille scripsit.
Si autem illius litteris non creditis, quomodo verbis meis credetis. **VI.**

Post hec abiit Ihesus trans mare Galilee quod est Tiberiadis. Et sequebatur — Jo xlvi ant xxviii / ant xxviii lu xlv / et xvii et xxxiiii
eum multitudo magna, quia videbant signa que faciebat super hiis qui infirmabantur.
Jo xlviii / ant c lxxxiii / ant c lvii / lu c lx — Abiit ergo in montem Ihesus, et ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum — Jo xlvii ant c / xlvi lu xcii
pascha dies festus Iudeorum. Cum sublevasset ergo oculos Ihesus et vidisset — Jo xlix ant c xlvii / ant lxiiii lu xc / iii
quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes
ut manducent hii? Hoc autem dicebat temptans eum. Ipse enim sciebat quid esset
facturus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt
eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. Dixit ei unus ex discipulis eius, An
dreas frater Symonis Petri: Est puer unus hic qui habet quinque panes ordea
ceos et duos pisces. Sed hec quid sunt inter tantos? Dixit ergo Ihesus: Facite
homines discumbere. Erat autem fenum multum in loco. Discubuerunt ergo viri

numero quasi quinque milia. Accepit ergo ihesus panes. Et cum gratias egisset distribuit
discumbentibus similiter et ex piscibus quantum volebant. Ut autem impleti sunt dixit
discipulis suis. Colligite que superaverunt fragmenta ne pereant. Collegerunt
ergo et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeaceis et duobus
a Jo. l (x) piscibus que superfuerunt hiis qui manducaverant. Illi ergo homines cum vidissent
quod fecerat signum dicebant. Quia hic est vere propheta qui venturus est in mundum. Ihesus
ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem fugit
b Jo. li. Mt c l. Mr lxxviii (iiii) iterum solus ipse in montem. Ut autem sero factum est descenderunt discipuli eius ad mare
Et cum ascendissent navem venerunt trans mare in Capharnaum. Et tenebre
iam facte erant et non venerat ad eos ihesus. Mare autem magno vento flante
exurgebat. Cum remigassent ergo stadia quasi xxv aut xxx. Vident ihesum am-
bulantem super mare et proximum navi fieri et timuerunt. Ille autem dicit eis. Ego sum
nolite timere. Voluerunt ergo eum in navim accipere et statim fuit navis ad
c Jo. lii (x) terram quam ibant. Altera die turba que stabat trans mare vidit quia alia navicula
non erat ibi nisi una et quia non introisset cum discipulis suis ihesus navem sed soli discipuli
eius abiissent. Alie vero supervenerunt naves a Tyberiade iuxta locum ubi man-
ducaverant panem gratias agente domino. Cum ergo vidisset turba quia ihesus non esset ibi
neque discipuli eius ascenderunt naviculas. Et venerunt Capharnaum querentes ihesum.
Et cum invenissent eum trans mare dixerunt ei. Rabbi quando huc venisti. Respondit eis
ihesus et dixit. Amen amen dico vobis queritis me non quia vidistis signa sed quia manducastis
ex panibus et saturati estis. Operamini cibum non qui perit sed qui permanet in vitam
eternam quem filius hominis dabit vobis. Hunc enim pater signavit deus. Dixerunt ergo ad eum
Quid faciemus ut operemur opera dei. Respondit ihesus et dixit eis. Hoc est opus dei ut
d Jo. liii. Mt c lxi. Mr lxxviii (iiii) credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei. Quod ergo tu facis signum ut videamus

et credamus tibi? quid operaris? Patres nostri manducaverunt manna in deserto sicut scriptum
est: Panem de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis Ihesus: Amen amen dico Jo. liiii e
vobis non Moyses dedit vobis panem de celo sed pater meus dat vobis panem de
celo verum. Panis enim dei vere est qui de celo descendit et dat vitam mundo. Di
xerunt ergo ad eum: Domine semper da nobis panem hunc. f Dixit autem eis Ihesus: Ego sum Jo. lv. ant. cc f lxxxiiii ant. clxv lu. cclxvi
panis vite qui venit ad me non esuriet. Et qui credit in me non sitiet umquam [in eternum]
Sed dixi vobis quia et vidistis me et non credidistis. Omne quod dat mihi pater ad me g Jo. lvi
veniet et eum qui venit ad me non eiciam foras quia descendi de celo non ut h Jo. lvii ant. cc xcv ant. clxxvi lu. cclxxxii
faciam voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me patris. Hec est autem voluntas
eius qui misit me patris ut omne quod dedit mihi pater non perdam ex eo quicquam sed ut re
suscitem illud in novissimo die. Hec est enim voluntas patris mei qui misit me Jo. lviii
ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam et ego resuscita
bo eum in novissimo die. Murmurabant ergo Iudei de illo quia dixisset: Ego sum k Jo. lix. ant. c xli ant. c. luc. ix.
panis vivus qui de celo descendi. Et dicebant: Nonne hic est Ihesus filius
Ioseph cuius nos novimus patrem et matrem? Quomodo ergo dicit hic quia de celo descendi? l Jo. lx.
Respondit ergo Ihesus et dixit eis: Nolite murmurare invicem. Nemo potest venire ad me
nisi pater qui misit me traxerit eum. Et ego resuscitabo eum in novissimo die.
Est scriptum in prophetis: Et erunt omnes docibiles dei. Omnis qui audivit a patre et didicit
venit ad me. Non quia patrem vidit quisquam nisi is qui est a deo, hic vidit patrem. m Jo. lxi ant. c xii lu. c xix
Jo. lxii n. Amen amen dico vobis qui credit in me habet vitam eternam. Ego sum panis vite. Pa o Jo. lxiii ant. cc lxxxiiii ant. clxv lu. cclxvi
Jo. lxiii tres vestri manducaverunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est panis de celo
descendens ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur. Ego sum panis vi q Jo. lxv ant. cc lxxxiiii ant. c lxv lu. cclxvi
vus qui de celo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in eternum. Et
panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Litigabant ergo Iudei r Jo. lxvi

adinvicem dicentes. Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum. Dixit
ergo eis Iesus. Amen amen dico vobis. Nisi manducaveritis carnem filii hominis et
biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem
et bibit meum sanguinem habet vitam aeternam. Et ego resuscitabo eum in novis-
a Io. lxvii. ait ii lxxxiiii ait i lx v lu ii lxvi — simo die. Caro enim mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Qui — Io. lxviii
manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego
in illo. Sicut misit me vivens pater et ego vivo propter patrem. Et qui manducat
me et ipse vivet propter me. Hic est panis qui de caelo descendit. Non sicut manduca-
verunt patres vestri manna in deserto et mortui sunt. Qui manducat hunc panem
vivet in aeternum. Haec dixit in synagoga docens in Capharnaum. Multi
ergo audientes ex discipulis eius dixerunt. Durus est hic sermo quis potest eum
audire. Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius dixit
c Io. lxix ait iii xcii ait i xci lu ii xcviii — eis. Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius.
Spiritus est qui vivificat caro non prodest quicquam. Verba quae ego locutus sum vobis spiritus — Io. lxx ait ii xcvii ait i lxxviii
e Io. lxxi — et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus
f Io. lxxii ait ii lxxix ait i lxi — qui essent credentes et quis traditurus eum esset. Et dicebat propterea dixi vobis quia — Io. lxxiii
nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi discipulorum
h Io. lxxiiii ait i lxvi ait lxxxii lu xv iiii — eius abierunt retro et iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim numquid
et vos vultis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus. Domine ad quem ibimus
verba vitae aeternae habes et nos credidimus et cognovimus quia tu es Christus filius Dei. Respondit
i Io. lxxv — eis Iesus. Nonne ego vos duodecim elegi et unus ex vobis diabolus est. Dicebat
autem de Iuda Simonis Scariotis. Hic enim erat traditurus eum cum esset unus ex duodecim. — vii

VII Post haec ambulabat Iesus in Galilaeam. Non enim volebat in Iudaeam
ambulare quia quaerebant eum Iudaei interficere. Erat autem in proximo

dies festus iudeorum scenophegia. Dixerunt autem ad eum fratres eius: Transi hinc et
vade in iudeam, ut et discipuli tui videant opera tua que facis. Nemo enim in occulto
aliquid facit, et querit ipse in palam esse. Si hec facis manifesta te ipsum
mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis ihesus: Tempus meum
nondum advenit, tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest vos mundus odisse,
me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera eius mala sunt. Vos a-
scendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum, quia tempus
meum nondum impletum est. Hec cum dixisset, ipse mansit in galilea. Ut autem ascen-
derunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto.
Iudei ergo querebant eum in die festo et dicebant: ubi est ille. Et murmur multum
erat de eo in turba. Quidam enim dicebant quia bonus est. Alii autem dicebant: non,
sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum iudeorum. Iam autem
die festo mediante ascendit ihesus in templum et docebat. Et mirabantur iudei
dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit. Respondit eis ihesus et dixit: Mea
doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius
facere, cognoscet de doctrina, utrum ex deo sit, an ego a meipso loquar.
Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriam eius qui misit
illum, hic verax est, et iniustitia in illo non est. Nonne moyses dedit
vobis legem, et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et
dixit: demonium habes. Quis te querit interficere? Respondit ihesus et dixit eis: Unum
opus operatus sum et omnes miramini. Propterea dedit vobis moyses legem circumcisionis,
non quia ex moyse est, sed ex patribus, et in sabbato circumciditis hominem. Si circum-
cisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex moysi, mihi indignamini quia
totum hominem salvum feci in sabbato? Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum

iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex Ierosolimis: Nonne hic est quem quaerunt
iudei interficere? Et ecce palam loquitur et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt
principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus unde sit. Christus autem cum venerit nemo
b Jo. lxxvi iii ait c. xii lu. c. xix — scit unde sit. Clamabat ergo docens in templo Ihesus et dicebat: Et me scitis
et unde sim scitis, et a me ipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos
nescitis. Ego scio eum, et si dixero quia nescio eum, ero similis vobis men-
a Jo. lxxvii i ait c. xx ait c. xx ix lu. c. lxi et c. xlii — dax. Sed ego scio eum quia ab ipso sum, et ipse misit me. Quaerebant
ergo eum apprehendere, et nemo misit in illum manus, quia nondum venerat
hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum et dicebant: Christus cum — b Jo. lxxviii
c Jo. lxxix i ait c. iii m. c. xxxi lu. c. lxxxv. — venerit numquid plura signa faciet quam quae hic facit? Audierunt pharisei turbam
murmurantem de illo haec. Et miserunt principes et pharisei ministros ut apprehen-
d Jo. lxxx x — derent eum. Dixit ergo eis Ihesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum, et vado ad
e Jo. lxxxi x — eum qui misit me. Quaeritis me et non invenietis, et ubi ego sum vos non
potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos: Quo hic iturus est quia
non inveniemus eum? Numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes?
Quis est hic sermo quem dixit: Quaeretis me et non invenietis, et ubi ego sum vos non
potestis venire? In novissimo autem die magno festivitatis stabat Ihesus et clama-
bat dicens: Si quis sitit veniat ad me et bibat. Qui credit in me, sicut dicit
scriptura, flumina de ventre eius fluent aquae vivae. Hoc autem dixit de spiritu sancto
quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat spiritus datus quia Ihesus nondum
f Jo. lxxxii vii ait c. xx. vii — fuerat glorificatus. Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant:
g Jo. lxxxiii ait v. — Hic est vere propheta. Alii dicebant: Hic est Christus. Quidam autem dicebant: Numquid
a Galilea Christus venit? Nonne scriptura dicit quia ex semine David et de Beth-
h Jo. lxxxiiii x — leem castello ubi erat David venit Christus? Dissensio itaque facta est in turba

Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum, sed nemo misit super illum Jo. lxxxv. all. cc
Jo. lxxxvi x manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos. Et dixerunt eis illi: Quare non xx all. c xxix
adduxistis eum? Responderunt ministri: Numquam sic locutus est homo sicut hic ho- lu. cclxi
mo. Responderunt ergo eis pharisei: Numquid et vos seducti estis? Numquid aliquis ex princi-
pibus credidit in eum aut ex phariseis? Sed turba hec que non novit legem male-
dicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui unus erat
ex ipsis: Numquid lex nostra iudicat hominem nisi audierit prius ab ipso et cog-
lxxvii x noverit quid faciat? Responderunt et dixerunt ei: Numquid et tu galileus es? Scrutare
scripturas et vide quia propheta a galilea non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum suam.
viii Ihesus autem perrexit in montem oliveti. Et diluculo iterum venit VIII
in templum. Et omnis populus venit ad ipsum. Et sedens docebat eos.
Adducunt autem ad eum scribe et pharisei mulierem in adulterio deprehensam. Et sta-
tuerunt eam in medio. Et dixerunt ei: Magister, hec mulier modo deprehensa est in adulterio.
In lege autem Moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis de ea? Hec
autem dicebant temptantes eum ut possent eum accusare. Ihesus autem inclinans se de-
orsum digito scribebat in terra. Cum autem perseverarent interrogantes eum, ere-
xit se et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et
iterum se inclinans scribebat digito in terra. Audientes autem unus post unum
exibant incipientes a senioribus. Et remansit Ihesus solus et mulier in medio stans.
Erigens autem se Ihesus dixit ei: Mulier, ubi sunt qui te accusabant? Nemo te
condempnavit? Que dixit: Nemo domine. Dixit autem ei Ihesus: Nec ego te condempnabo.
Vade et iam amplius noli peccare. Iterum ergo locutus est eis Ihesus dicens: Ego
sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen
vite. Dixerunt ergo ei pharisei: Tu de te ipso testimonium perhibes. Testimonium tuum

non est verum. Respondit eis Ihesus et dixit: Et si ego testimonium perhibeo de meipso
verum est testimonium meum, quia scio unde veni et quo vado. Vos autem nescitis unde
venio aut quo vado. Vos autem secundum carnem iudicatis. Ego autem non iudico
quemquam. Et si ego iudico, iudicium meum verum est, quia solus non sum, sed ego
et qui me misit pater. Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium
verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso, et testimonium perhibet de me
iiij
a Jo. lxxxviij alt c. xij lu. c xix
qui misit me pater. Dicebant ergo ei: Ubi est pater tuus? Respondit eis: Neque me
b Jo. lxxxviij alt et xx alt c. xxix et c. xxij lu. et xxxix et et xlij et et lxj
scitis neque patrem meum; si me sciretis, forsitan et patrem meum sciretis. Hec
verba locutus est Ihesus in gazophilacio docens in templo. Et nemo apprehendit eum
x
quia nondum venerat hora eius. Dixit ergo eis iterum Ihesus: Ego vado et queretis me Jo. lxxxix
et in peccato vestro moriemini. Quo ego vado vos non potestis venire. Dicebant
ergo Iudei: Numquid interficiet semetipsum, quia dicit: Quo ego vado vos
non potestis venire? Et dicebat eis: Vos deorsum estis, ego de supernis sum.
Vos de hoc mundo estis, ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini
in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro.
Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis Ihesus: Principium, qui et loquor vobis. Multa
habeo de vobis loqui et iudicare, sed qui misit me verax est. Et ego que audivi
ab eo, hec loquor in mundo. Et non cognoverunt quia patrem eius dicebat eis deum.
Dixit ergo eis Ihesus: Cum exaltaveritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum,
et a meipso facio nihil, sed sicut me docuit pater, hec loquor et facio. Et
qui me misit mecum est, et non reliquit me solum, quia ego que placita sunt ei
facio semper. Hec illo loquente multi crediderunt in eum. Dicebat ergo Ihesus ad eos
qui crediderunt ei Iudeos: Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei
eritis, et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos. Responderunt ei Iudei: Semen

Rndit eis ihus Ame ame dico vob q omis qui facit pctm seru
est pcti Seruus aut no manet i domo i eternu, fius manet i eternu ·han·
si ergo vos filius liberabit vere liberi eritis Rndo
Abrahe sumus & nemini seruiuimus vnqua quo tu dicis q liberi eritis Scio
q filii abrahe estis Sed queritis me interficere q sermo meus no capit in
vobis Ego qd vidi apud patrem meu loquor & vos q vidistis apud patre
vrm facitis Rnderut & dixerut ei Pater nr abraham est Dixit eis ihc
Si filii abrahe estis opa abrahe facite nuc aut queritis me interficere
hominem q veritate locutus sum vob q audiui a deo hoc abraham
no fecit Vos facitis opa patris vri Dixerut itaq ei Nos ex fornica
cione no sumus nati vnu patrem hem deu Dixit ergo eis ihc Si deus pa
ter vester esset diligeretis me vtiq Ego eni ex deo processi & veni neq eni a me
ipso veni sed ipse me misit Quare loquela mea no cognoscitis q no pote
stis audire sermone meu Vos ex patre dyabolo estis & desideria patris vri
vultis facere Ille homicida erat ab initio & in veritate no stetit q ve
ritas no est in eo Cu loquitur mendaciu ex propriis loquitur q mendax est et
pater eius Ego aut si veritate dico vob no creditis mi Quis ex vobis ar
guet me de peccato Si veritate dico quare vos no creditis mi Qui ex deo est
verba dei audit Propterea vos no auditis q ex deo no estis Rnderut ergo iudei et
dixerut ei Nonne bn dicimus nos q samaritanus es & tu demoniu habes
Rndit ihc & dixit eis Ego demoniu no heo sed honorifico patrem meu
& vos inhonorastis me Ego aut no quero gloriam mea, est q querat et
iudicet Amen amen dico vob Si qs sermone meu seruauerit morte no videbit
in eternu Dixerut ergo ei iudei Nunc cognouimus q demoniu hes Abraham
mortuus est & prophete mortui sunt Et tu dicis Si qs sermone meu seruauerit
morte no gustabit in eternu Nunquid tu maior es patre nro Abraham
qui mortuus est Et prophete mortui sunt quem teipsum facis Rndit ihc Si ego

glorifico meipsum gloria mea nihil est. Est pater meus qui glorificat me quem vos di-
citis quia deus vester est. Et non cognovistis eum. Ego autem novi eum. Et si dixero quia
non novi eum, ero similis vobis mendax. Sed scio eum et sermonem eius servo. Abraham
pater vester exultavit ut videret diem meum, vidit et gavisus est. Dixerunt ergo iudei
ad eum. Quinquaginta annos nondum habes et abraham vidisti. Ihesus autem dixit
eis. Amen amen dico vobis, antequam abraham fieret ego sum. Tulerunt ergo lapides
iudei ut iacerent in eum. Ihesus autem abscondit se et exivit de templo. IX
Et preteriens inde ihesus vidit hominem cecum a nativitate eius. Et interroga-
verunt eum discipuli sui. Rabbi quis peccavit hic aut parentes eius ut
cecus nasceretur. Respondit ihesus. Neque hic peccavit neque parentes eius, sed ut mani-
festentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies
est. Venit nox quando nemo potest operari. Quamdiu in mundo sum lux sum mundi.
Hec cum dixisset, exspuit in terram et fecit lutum ex sputo et linivit lutum
super oculos eius et dixit ei. Vade lava in natatoria syloe quod interpretatur
missus. Abiit ergo et lavit et venit videns. Itaque vicini eius et qui viderant eum
prius quia mendicus erat, dicebant. Nonne hic est qui sedebat et mendicabat.
Alii enim dicebant quia hic est. Alii autem nequaquam sed similis eius est. Ille autem dicebat
quia ego sum. Dicebant ergo ei. Quomodo aperti sunt oculi tui. Respondit. Ille homo qui
dicitur ihesus lutum fecit et unxit oculos meos et dixit mihi. Vade ad nata-
toria syloe et lava. Et abii et lavi et vidi. Dixerunt ergo ei. Ubi est
ille. Ait nescio. Adducunt eum ad phariseos qui cecus fuerat. Erat autem
sabbatum quando lutum fecit ihesus et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant
eum pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis. Lutum posuit et fecit michi super oculos
meos et lavi et video. Dicebant ergo ex phariseis quidam. Non est hic homo a deo

quia sabbatum non custodit. Alii dicebant. Quomodo potest homo peccator hec signa facere.
Et scisma erat inter illos. Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid dicis de eo qui aperuit
oculos tuos. Ille autem dixit eis quia propheta est. Non crediderunt ergo iudei de illo
quia cecus fuisset et vidisset, donec vocaverunt parentes eius qui viderat, et interro-
gaverunt eos dicentes. Hic est filius vester quem vos dicitis quia cecus natus est.
Quomodo autem nunc videt. Responderunt eis parentes eius et dixerunt. Scimus quia hic
est filius noster et quia cecus natus est. Quomodo autem nunc videat nescimus, aut quis eius
aperuit oculos eius nos nescimus. Ipsum interrogate. Etatem habet, ipse de se
loquatur. Hec dixerunt parentes eius quia timebant iudeos. Iam enim conspiraverant
iudei, ut si quis eum confiteretur christum, extra synagogam fieret. Propterea paren-
tes eius dixerunt quia etatem habet, ipsum interrogate. Vocaverunt ergo rursum ho-
minem qui fuerat cecus, et dixerunt ei. Da gloriam deo. Nos scimus quia hic homo
peccator est. Dixit ergo ille. Si peccator est nescio. Unum scio, quia cecus cum esse[m]
modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi. Quomodo aperuit tibi oculos. Respondit
eis. Dixi vobis iam et audistis. Quid iterum vultis audire. Numquid et vos vultis disci-
puli eius fieri. Maledixerunt ergo ei et dixerunt. Tu discipulus eius sis. Nos autem discipuli
Moysi sumus. Nos scimus quia Moysi locutus est deus. Hunc autem nescimus unde sit.
Respondit ille homo et dixit eis. In hoc enim mirabile est quia vos nescitis unde sit, et
aperuit oculos meos. Scimus autem quia peccatores deus non exaudit. Sed si quis
dei cultor est et voluntatem eius facit, hunc deus exaudit. A seculo non est
auditum quia quis aperuit oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo non posset
facere quicquam. Responderunt et dixerunt ei. In peccatis natus es totus, et tu doces
nos. Et eiecerunt eum foras. Audivit ihesus quia eiecerunt eum foras. Et
cum invenisset eum dixit ei. Tu credis in filium dei. Respondit ille et dixit

Quis est domine ut credam in eum. Et dixit ei ihesus et vidisti eum et qui loquitur tecum
ipse est. At ille ait credo domine et procidens adoravit eum. Et dixit ei ihesus In
iudicium ego in hunc mundum veni ut qui non vident videant. Et qui vident ceci fiant
Et audierunt quidam ex phariseis qui cum ipso erant et dixerunt ei. Numquid et nos ceci
sumus. Dixit eis ihesus. Si ceci essetis non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia
videmus. peccatum vestrum manet. X

Amen amen dico vobis qui non intrat per hostium in ovile ovium sed ascendit
aliunde ille est fur et latro. Qui autem intrat per hostium pastor est ovium
huic hostiarius aperit et oves vocem eius audiunt et proprias oves vocat nomi
natim et educit eas. Et cum proprias oves emiserit ante eas vadit et oves
illum sequuntur quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur sed fugiunt ab eo quia
non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis ihesus. Illi autem non cognove
runt quid loqueretur eis. Dixit ergo ihesus eis iterum. Amen amen dico vobis quia ego sum
hostium ovium. omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones sed non au
dierunt eos oves. Ego sum hostium. per me si quis introierit salvabitur et ingredietur
et egredietur et pascua inveniet. Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat
Ego autem veni ut vitam habeant et abundantius habeant. Ego sum pastor bonus
Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Mercenarius autem et qui non est pa
stor cuius non sunt oves proprie videt lupum venientem et dimittit oves et fugit
et lupus rapit et dispergit oves. Mercenarius autem fugit quia mercenarius est et non
pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus et cognosco oves meas et
a Jo. x. act. c. iiij xij lu. c. xix — cognoscunt me mee. Sicut novit me pater et ego agnosco patrem et animam meam
b Jo. xi. act. c. iiij iiij act. c. xv — pono pro ovibus meis. Et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili et illas — Jo. x xij
oportet me adducere. Et vocem meam audient. et fiet unum ovile et unus pastor

Propterea me pater diligit quia ego pono animam meam· et iterum assumo eam. Nemo
enim tollit eam a me. sed ego pono eam a meipso. potestatem habeo ponendi eam
et potestatem habeo iterum sumendi eam. hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio
itaque facta est inter iudeos propter sermones hos. dicebant autem multi ex ipsis. demonium
habet et insanit. quid eum auditis. Alij autem dicebant. hec verba non sunt demonium
habentis. numquid demonium potest cecorum oculos aperire. Facta sunt autem encenia in ierosolimis
et hiemps erat. et ambulabat ihesus in templo in porticu salomonis. Circumde-
derunt ergo eum. et dixerunt ei. Quousque animam nostram tollis. Si tu es christus dic
nobis palam. Respondit eis ihesus. loquor vobis et non creditis mihi. opera que ego facio
in nomine patris mei. hec testimonium perhibent de me. sed vos non creditis quia
vos non estis ex ovibus meis. Oves mee vocem meam audiunt. et ego cognosco
eas. et sequuntur me. Et ego vitam eternam do eis. et non peribunt in eternum
et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est
et nemo potest rapere de manibus patris mei. Ego et pater unum sumus. Sustulerunt
ergo lapides iudei ut lapidarent eum. Respondit eis ihesus. Multa bona opera
ostendi vobis ex patre meo. propter quod eorum opus me lapidatis. Responderunt ei iudei.
De bono opere non lapidamus te. sed de blasfemia. Et quia tu cum sis homo facis
te ipsum deum. Respondit eis ihesus. Nonne scriptum est in lege vestra. quia ego dixi dij
estis. Si illos dixit deos. ad quos sermo dei factus est. et non potest solui scriptura
quem pater sanctificavit. et misit in mundum. et vos dicitis quia blasfemas. quia dixi
filius dei sum. Si non facio opera patris mei. nolite credere mihi. Si autem facio et si mihi non vultis credere
operibus credite ut cognoscatis et credatis. quia in me pater est et ego in patre. Quere- D Io xx iiij A t c
bant autem eum apprehendere. et exivit de manibus eorum. et abiit iterum trans iordanem xviij A x xxvi
in eum locum ubi erat iohannes baptizans primum. et mansit illic. et multi c Io xx iiij x

venerunt ad eum et dicebant quia Johannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem
quecumque dixit Johannes de hoc vera erant. Et multi crediderunt in eum. XI
Erat autem quidam languens nomine lazarus a bethania de castello marie
et marthe sororis eius. Maria autem erat que unxit dominum unguento et extersit
pedes eius capillis suis. cuius frater lasarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad
eum dicentes. Domine ecce quem amas infirmatur. Audiens autem ihesus dixit eis. Infir-
mitas hec non est ad mortem sed pro gloria dei ut glorificetur filius dei per eam. Dilige-
bat autem ihesus martham et mariam sororem eius et lazarum. Ut ergo audivit quia
infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Deinde post hec dixit discipulis
suis. Eamus in iudeam iterum. Dicunt ei discipuli. Rabi nunc querebant te iudei la-
pidare et iterum vadis illuc. Respondit eis ihesus. Nonne xii sunt hore diei. Si quis
ambulaverit in die non offendit quia lucem huius mundi videt. Si autem ambula-
verit in nocte offendit quia lux non est in eo. Hec ait, et post hec dixit eis. La-
zarus amicus noster dormit. sed vado ut a sompno resuscitem eum. Dixerunt ergo discipuli
eius. Domine si dormit salvus erit. Dixerat autem ihesus de morte eius. Illi autem puta-
verunt quia de dormitione sompni diceret. Tunc ergo dixit eis ihesus manifeste. Lasarus
mortuus est. et gaudeo propter vos ut credatis quoniam non eram ibi. Sed eamus ad
eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didimus ad condiscipulos. Eamus et nos et moriamur cum eo.
Venit itaque ihesus et invenit eum iam quatuor dies in monumento habentem. Erat autem
bethania iuxta ierusalem quasi stadiis quindecim. Multi autem ex iudeis venerant ad martham
et mariam ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut audivit quia ihesus venit
occurrit illi. Maria autem domi sedebat. Dixit ergo martha ad ihesum. Domine si
fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed nunc scio quia quecumque poposceris
a deo dabit tibi deus. Dixit illi ihesus. Resurget frater tuus. Dicit ei martha

Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dixit ei ihesus. Ego sum resur-
rectio et vita. qui credit in me etiam si mortuus fuerit vivet. Et omnis qui vivit et
credit in me non morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi. Utique domine. Ego cre-
didi quia tu es christus filius dei vivi qui in hunc mundum venisti. Et cum hec dixisset
abiit et vocavit mariam sororem suam silentio dicens. Magister adest et vocat te. Illa
ut audivit surrexit cito et venit ad eum. Nondum enim venerat ihesus in castellum
sed adhuc erat in illo loco ubi occurrerat ei martha. Iudei ergo qui erant cum
ea in domo et consolabantur eam. Cum vidissent mariam quia cito surrexit et exi-
erunt secuti sunt eam dicentes. Quia vadit ad monumentum ut ploret ibi. Maria ergo cum
vidisset et venisset ubi erat ihesus. Videns eum et cecidit ad pedes eius et dixit
ei. Domine si fuisses hic non fuisset mortuus frater meus. Ihesus ergo ut vidit
eam plorantem et iudeos qui venerant cum ea plorantes. Infremuit spiritu et
turbavit se ipsum et dixit. Ubi posuistis eum? Dicunt ei. Domine veni et vide. Et
lacrimatus est ihesus. Dixerunt ergo iudei. Ecce quomodo eum amabat. Quidam autem ex
ipsis dixerunt. Non poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere ut et hic non
moreretur. Ihesus ergo rursus fremens in semetipso venit ad monumentum. Erat autem
spelunca et lapis suppositus erat ei. Ait ihesus. Tollite lapidem. Dicit ei
martha soror eius qui fuerat mortuus. Domine iam fetet quatriduanus enim est. Dixit
ei ihesus. Nonne dixi tibi quoniam si credideris videbis gloriam dei. Tulerunt ergo la-
pidem. Ihesus autem elevatis oculis in celum dixit. Pater gratias ago tibi quoniam au-
disti me. Ego autem sciebam quia semper me audis. Sed propter populum qui circumstat dixi ut
credant quia tu me misisti. Hec cum dixisset voce magna clamavit et dixit. Lazare
veni foras. Et statim prodiit ligatus manibus et pedibus qui fuerat mortuus in-
stitis et facies eius sudario erat ligata. Dixit eis ihesus. Solvite eum et

z sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui venerant ad mariam z martam z viderunt
que fecit crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad phariseos z dixerunt
eis que fecit ihesus. Collegerunt ergo pontifices z pharisei concilium adversus ihesum z dicebant
Quid facimus quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic omnes credent in eum
z venient romani z tollent nostrum locum z gentem. Unus autem ex ipsis Cayphas nomine
cum esset pontifex anni illius prophetavit dicens z dixit eis. Vos nescitis quicquam nec
cogitatis quia expedit vobis ut unus homo moriatur pro populo z non tota gens pereat
Hoc autem a semetipso non dixit. Sed cum esset pontifex anni illius prophetavit dicens
quia ihesus moriturus erat pro gente z non tantum pro gente sed ut filios dei qui erant dispersi
congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitaverunt interficere eum. Ihesus autem
a Jo. xxv. iiii ait x xvii ait xx vi — iam non in palam ambulabat apud iudeos. Sed abiit in regionem iuxta desertum in
civitatem que dicitur effrem z ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha — Jo. xcvi ait cclxxiiii ait c lvi lu cc lx
iudeorum. Et ascenderunt multi iherosolimam de regione ante pascha ut sanctificarent
b Jo. xcvii x — se ipsos. Querebant ergo ihesum z colloquebantur adinvicem in templo stantes
Quid putatis quia non venit ad diem festum. Dederant autem pontifices z pharisei man-
datum ut si quis cognoverit ubi sit indicet ut apprehendant eum. XII
Ihesus ergo ante sex dies pasche venit bethaniam ubi fuerat lazarus mortuus
c Jo. xcviii i ait cclxxvi ait c lviii lu lxxiiii — quem suscitavit ihesus. Fecerunt autem ei cenam ibi z martha ministrabat. La-
zarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti
nardi pistici preciosi z unxit pedes ihesu z extersit capillis suis pedes eius
z domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius Iudas Sca-
riothis qui eum erat traditurus. Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis
z datum est egenis. Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum sed quia
fur erat z loculos habens ea que mittebantur portabat. Dixit ergo ihesus sinite

illud ut in die sepulture mee seruet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum, me
autem non semper habebitis. d Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic est, et venerunt d Jo. xcix
non propter ihesum tantum, sed ut lazarum viderent quem suscitauit a mortuis. Cogitauerunt
autem principes sacerdotum ut et lazarum interficerent, quia multi propter illum abibant
ex iudeis et credebant in ihesum. e In crastinum autem turba multa que venerat ad e Jo. c. Mt xxix
diem festum, cum audissent quia venit ihesus iherosolimam, acceperunt ramos palmarum Mr. c xix Lu c
et processerunt obuiam ei et clamabant: Osanna, benedictus qui venit in nomine xxxiiii
domini rex israel. f Et inuenit ihesus asellum et sedit super eum sicut scriptum est: Noli f Jo. c i Mt xx vii
timere filia syon, ecce rex tuus venit sedens super pullum asine. g Hec g Jo. c ii
non cognouerunt discipuli eius primum, sed quando glorificatus est ihesus, tunc recordati
sunt quia hec erant scripta de eo et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat
turba que erat cum eo quando lazarum vocauit de monumento et suscitauit eum a mortu
is. Propterea et obuiam venit ei turba, quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei
ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nichil proficimus, ecce mundus totus post eum
abiit. Erant autem gentiles quidam ex hiis qui ascenderant ut adorarent in die festo.
Hii ergo accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilee, et roga
bant eum dicentes: Domine, volumus ihesum videre. Venit philippus et dicit andree. An
dreas rursum et philippus dixerunt ihesu. h Ihesus autem respondit eis dicens: Venit hora ut h Jo. c iii Mt c
Jo. x c iiii clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram xxix Mr c lxxx
mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum k Jo. c v. Mt xc
affert. k Qui amat animam suam perdet eam, et qui odit animam suam in hoc mundo in vii Lu c xi
vitam eternam custodit eam. l Si quis michi ministrat, me sequatur, et vbi ego sum l Jo. c vi
illic et minister meus erit. Si quis michi ministrauerit, honorificabit eum pater meus
qui est in celis. m Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater saluum me fac (glorifica me) m Jo. c vii Mt
c xciii Mr c
lxxxiiii

n Jo. x xviii — sed propterea veni in horam hanc. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo
vox de celo dicens et clarificavi et clarificabo iterum. Turba ergo que stabat
et audierat dicebat tonitruum factum. Alii dicebant angelus ei locutus est
Respondit Ihesus et dixit non propter me vox hec venit sed propter vos. Nunc iudicium est mundi
nunc princeps huius mundi eicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra omnia
traham ad meipsum. Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus. Respondit
ei turba. Nos audivimus ex lege quia Christus manet in eternum. Et quomodo tu dicis
oportet exaltari filium hominis. Quis est iste filius hominis. Dixit ergo eis Ihesus
Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis ut non tenebre
vos comprehendant. Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadit. Dum lucem
habetis credite in lucem ut filii lucis sitis. Hec locutus est Ihesus et abiit
et abscondit se ab eis. Cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant
in eum ut sermo Ysaye prophete impleretur quem dixit. Domine quis credidit auditui
p Jo. c ix ait c. xxxiii. ait xxxvii lu. lxxvii — nostro et brachium domini cui revelatum est. Propterea non poterant credere quia iterum
dixit Ysaias. Excecavit oculos eorum malicia et induravit cor eorum ut non
q Jo. x x — videant oculis et non intelligant corde et convertantur et sanem eos. Hec dixit
Ysayas cum vidit gloriam eius et locutus est de eo. Verumtamen et ex principibus multi
crediderunt in eum sed propter phariseos non confitebantur ut de synagoga non eicerentur
a Jo. x xi ait xv. xvii ait xvi lu. x xvi — Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam dei. Ihesus autem clamavit et dixit Qui
credit in me non credit in me solum sed in eum qui misit me. Et qui videt
b Jo. x xii — me videt eum qui misit me. Ego lux in mundum veni ut omnis qui credit in me
in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea et non custodierit ego
non iudicabo eum. Non enim veni ut iudicem mundum sed ut salvum faciam mundum [salvificem]
Qui spernit me et non accipit verba mea habet qui iudicet eum. Sermo quem locutus sum

Ille iudicabit eum in novissimo die. Quia ego ex meipso non sum locutus,
sed qui misit me pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar. Et scio
quia mandatum eius vita eterna est. Que ergo ego loquor sicut dixit mihi pater
Ante diem festum pasche sciens ihesus quia venit hora / sic loquor XIII
eius ut transeat de hoc mundo ad patrem, cum dilexisset suos qui erant
in mundo in finem dilexit eos. Et cena facta cum diabolus iam misisset in cor b Jo. c. xiii lu. cc. lxii
Jude ut traderet eum Iudas Simonis Scariothis. Sciens quia omnia dedit ei pater d Jo. c. xiiii. ant
in manus et quia a deo exivit et ad deum vadit. Surgit a cena et ponit c c. xi lu. c. xix Jo. c. xv
vestimenta sua. Et cum accepisset linteum precinxit se. Deinde misit a-
quam in pelvim et cepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo quo erat
precinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum et dixit ei Simon Petrus: Domine tu lavas
mihi pedes? Respondit ihesus et dixit ei: Quod ego facio tu nescis modo, scies autem
postea. Dixit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in eternum. Respondit ihesus et dixit ei:
Si non lavero te, non habebis partem mecum. Dixit ei Petrus: Domine non tantum pedes
meos, sed et manus et pedes et caput. Dicit ei ihesus: Qui lotus est non indiget
nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat
enim quisnam esset qui traderet eum; propterea dixit: Non estis mundi omnes. Postquam ergo lavit
pedes eorum et accepit vestimenta sua, cum recubuisset iterum dixit eis:
f Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister et domine, et bene dicitis; sum etenim. f Jo. c. xvi ant
Jo. c. xvii Si ergo lavi pedes vestros dominus et magister, et vos debetis alter alterius lix lu. lxiii
lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum feci vobis, ita et vos
faciatis. Amen amen dico vobis, non est servus maior domino suo, neque apostolus g Jo c. xviii ant
maior est eo qui misit illum. Si hec scitis beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus i xc lu. lviii
vobis dico. Ego scio quos elegerim, sed ut adimpleatur scriptura: Qui manducat Jo. c. xix

k Jo. c. xx. Mt. c. viii. Mr. c. xxvi. Lu. c. xxi

mecum panem levabit super me calcaneum suum. Amodo dico vobis prius quam fiat

ut cum factum fuerit credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis, qui accipit si quem

l Jo. c. xxi. Mt. c. lxxix. Mr. c. lxi

misero me accipit, qui autem me accipit, accipit eum qui me misit. Cum haec di-

m Jo. c. xxii. Mt. c. lxxx. Mr. c. lxii. Lu. c. lxix

xisset Iesus turbatus est spiritu et protestatus est et dixit: Amen amen dico vobis quia unus ex

vobis me tradet. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli haesitantes de quo diceret. Erat

n Jo. c. xxiii

ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu quem diligebat Iesus. Innuit

ergo huic Simon Petrus et dixit ei: Quis est de quo dicit? Itaque cum recubuisset ille

o Jo. c. xxiiii. Lu. c. lvii

supra pectus Iesu, dicit ei: Domine quis est? Respondit Iesus: Ille est cui ego intinctum

panem porrexero. Et cum intinxisset panem dedit Iudae Simonis Scariotis. Et post

p Jo. c. xxv

buccellam tunc introivit in illum Satanas. Et dicit ei Iesus: Quod facis fac citius.

Hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant quia

loculos habebat Iudas, quia dixisset ei Iesus: Eme ea quae opus sunt nobis ad diem

festum, aut ut egenis aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam exivit continuo.

Erat autem nox. Cum ergo exisset dixit Iesus: Nunc clarificatus est filius hominis

et deus clarificatus est in eo. Si deus clarificatus est in eo, et deus clarificabit eum

in semetipso, et continuo clarificabit eum. Filioli adhuc modicum vobiscum sum.

Quaeretis me, et sicut dixi Iudaeis: quo ego vado vos non potestis venire. Et

vobis dico modo. Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem sicut dilexi vos,

q Jo. c. xxvi. Mt. c. lxxxix. Mr. c. lxx. Lu. c. lxxv

ut et vos diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis si dilectionem

habueritis ad invicem. Dicit ei Simon Petrus: Domine quo vadis? Respondit Iesus: Quo

ego vado non potes me modo sequi, sequeris autem postea. Dicit ei Petrus: Quare

non possum te sequi modo? Animam meam pro te ponam. Respondit Iesus: Animam tuam pro me pones?

Amen amen dico tibi non cantabit gallus donec ter me negabis. XIIII

a Jo. c. xxvii

Et ait discipulis suis: Non turbetur cor vestrum neque formidet. Creditis

in deum et in me credite. In domo patris mei mansiones multe sunt. si quo
minus dixissem vobis quia vado parare vobis locum. Et si ego abiero et pre
paravero vobis locum iterum venio et accipiam vos ad meipsum. ut ubi ego sum
ibi et vos sitis. Et quo ego vado scitis et viam scitis. Dicit ei Thomas. Domine
nescimus quo vadis. Et quomodo possumus viam scire. Dicit ei Ihesus. Ego sum via veritas
et vita. nemo venit ad patrem nisi per me. Si cognovissetis me et patrem meum
utique cognovissetis. et amodo cognoscetis eum et vidistis eum. Dicit ei Philippus
Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. Dicit ei Ihesus. Tanto tempore vobis
cum sum et non cognovistis me. Philippe qui videt me videt et patrem meum
Quomodo tu dicis. ostende nobis patrem. non creditis quia ego in patre et pater in me est
Verba que ego loquor vobis a meipso non loquor. Pater autem in me manens ipse
facit opera. Non creditis quia ego in patre et pater in me est. Alioquin propter opera
ipsa credite. Amen amen dico vobis. qui credit in me. opera que ego facio et ipse
faciet. et maiora horum faciet quia ego ad patrem vado. Et quodcumque petieritis — lc Jo c xxviii ait / c xvi ait c xxv
patrem in nomine meo. hoc faciam ut glorificetur pater in filio. Si quid petieritis in
nomine meo hoc faciam. Si diligitis me mandata mea servate. Et ego
rogabo patrem et alium paraclitum dabit vobis. ut maneat vobiscum in eternum
spiritum veritatis quem mundus non potest accipere quia non videt eum nec scit eum. Vos
autem cognoscetis eum quia apud vos manebit. et in vobis erit. non relinquam vos
orphanos. vado et venio ad vos. Adhuc modicum et mundus iam me non
videt. Vos autem videtis me. quia ego vivo et vos vivetis. In illo die vos
cognoscetis quia ego sum in patre meo et vos in me et ego in vobis. Qui — c Jo c xxix ait / xc viii ait xcvi / lu c xvi
habet mandata mea et servat ea ille est qui diligit me. Qui autem diligit me
diligetur a patre meo. et ego diligam eum et manifestabo ei meipsum

d Jo. c. xxx — d Dicit ei Iudas non ille Scariotes: Domine quid factum est quia nobis manifestaturus
es teipsum et non mundo? Respondit Ihesus et dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum
servabit et pater meus diliget eum et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus.
e Jo. c. xxxi Mt. c. xc viii Mc. c. xcvi Lu. c. xcvi — Qui non diligit me, sermones meos non servat. Et sermonem quem audistis non
est meus sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum vobis apud vos manens.
f Jo. c. xxxii — f Paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia
Et suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam
do vobis, non quomodo mundus dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet.
Audistis quia ego dixi vobis, vado et venio ad vos. Si diligeretis me gau
deretis utique quia vado ad patrem, et venio ad vos, et pater maior me est. Et
nunc dixi vobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit credatis. Iam non multa
loquar vobiscum. Venit enim princeps mundi huius, et in me non habet quicquam. Sed ut
cognoscat mundus quia diligo patrem, et sicut mandatum dedit michi sic facio. Surgite

Ego sum vitis vera, et pater meus agricola est. Omnem / eamus hinc. **XV**
palmitem in me non ferentem fructum tollet eum. Et omnem qui fert fructum
purgabit eum ut fructum plus afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem
quem locutus sum vobis. Manete in me et ego in vobis. Sicut palmes non potest
ferre fructum a semetipso nisi manserit in vite, sic nec et vos nisi in me
manseritis. Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me et ego in eo
hic fert fructum multum, quia sine me nichil potestis facere. Si quis in me non
manserit mittetur foras sicut palmes et arescet, et colligent eum et in ignem
a Jo. c. xxxiiii Mt. c. xvi Mt. c. xxv — mittent et ardet. Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint quodcumque
volueritis petetis et fiet vobis. b In hoc clarificatus est pater meus ut fructum — b Jo. c. xxxiiii
plurimum afferatis et efficiamini discipuli mei. Sicut dilexit me pater et ego

dilexi vos. Manete in dilectione mea sicut et ego precepta mea servavi
et maneo in eius dilectione. Hec locutus sum vobis ut gaudium meum in vobis
sit et gaudium vestrum impleatur. Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem
sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat c Io. c. xxxv. aut iiii aut c xv.
d Io c xxxvi x quis pro amicis suis. Vos amici mei estis si feceritis que precipio vobis. Iam non
dicam vos servos quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi a
micos quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis. Non vos
me elegistis sed ego elegi vos et posui vos ut eatis et fructum afferatis e Io. c xxxvii aut iiii ii xvi aut c xxv
et fructus vester maneat ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vobis
f Hec mando vobis ut diligatis invicem. Si mundus vos odit scitote quia me prio f Io c xxxviii x
rem vobis habuit odio. Si de mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret.
Quia vero de mundo non estis sed ego elegi vos de mundo propterea odit vos mundus
g Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis. Non est servus maior domino suo. g Io. c xxxix aut iii xc. lu. lviii
h x Io c xl h Si me persecuti sunt et vos persequentur. Si sermonem meum servaverunt et vestrum h Io. c xli aut ii xl. iiii aut c xxxix lu ii l.
servabunt. i Sed hec omnia facient vobis propter nomen meum k quia nesciunt eum qui me
misit. l Si non venissem et locutus eis non fuissem peccatum non haberent. Nunc k Io. c xlii aut c iii xii lu c xix
m Io. c xl iiii aut xc viii aut ii vi lu c xvi autem excusationem non habent de peccato suo. m Qui me odit et patrem meum odit. n Si l Io c xliii
opera non fecissem in eis que nemo alius fecit peccatum non haberent. Nunc autem viderunt et n Io c xlv
oderunt et me et patrem meum. Sed ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus
est quia odio habuerunt me gratis. Cum autem venerit paraclitus quem ego
mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a patre procedit. Ille testimonium perhibebit
de me et vos testimonium perhibebitis de me quia ab initio mecum estis. xvi

XVI

x Io c xvi iiii Hec locutus sum vobis ut non scandalizemini. Absque synagogis facient o Io. c xlvi aut ii i xliiii aut c xxxix lu ii l.
vos. Sed venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium

se prestare deo. Et hec facient vobis quia non cognoverunt patrem neque me. Sed
x
p' Jo. c xlviii — hec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis
Hec autem vobis ab initio non dixi quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum
qui me misit. Et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus sum
vobis tristicia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis. Expedit vobis
ut ego vadam. Si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos. Si autem abi-
ero mittam eum ad vos. Et cum venerit ille arguet mundum de peccato et de iusticia
et de iudicio. De peccato quidem quia non crediderunt in me. De iusticia vero quia ad
patrem vado et iam non videbitis me. De iudicio autem quia princeps huius
mundi iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere sed non potestis portare
modo. Cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem. Non enim
loquetur a semetipso sed quecumque audiet loquetur et que ventura sunt annun-
x
r Jo c xlix — ciabit vobis. Ille me clarificabit quia de meo accipiet et annunciabit vobis. — q: Jo c viii Cht xi luc xix
q: Omnia quecumque habet pater mea sunt propterea dixi vobis quia de meo accipiet et annunciabit vobis — Modicum et iam non videbitis me et iterum modicum et videbitis me quia
vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem. Quid est hoc quod dicit
nobis modicum et non videbitis me et iterum modicum et videbitis me et quia
vado ad patrem. Dicebant ergo quid est hoc quod dicit nobis modicum nescimus quid
loquitur. Cognovit autem Ihesus quia volebant eum interrogare et dixit eis. De
hoc queritis inter vos quia dixi modicum et non videbitis me et iterum modicum et
videbitis me. Amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos mundus autem
gaudebit vos autem contristabimini sed tristicia vestra vertetur in gaudium. Mulier autem
cum parit tristiciam habet quia venit hora eius. Cum autem pepererit puerum iam non
meminit pressure propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem
tristiciam habetis. Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium

vrm nemo tollet a vob. Et in io die me non interrogabit quicq[uam]. Amen amen iiii
dico vob. Si qd petierit[is] patrem meum in noe meo dabit vob. Usq mo a Io · c l · Mt ccxvi
no petistis quicq[uam] in noe meo. petite et accipietis. ut gaudium vrm sit plenu Mt c xxv
b Hec in proverbijs locutus sum vob. Venit hora qn iam non in proverbijs b x Io c li
loquar vob. sed palam de patre meo annuntiabo vob. In io die in noe meo petetis.
Et non dico vob. quia ego rogabo patrem de vob. Ipse enim pater amat vos quia
vos me amastis et credidistis. quia ego a deo exivi. Exivi a patre et veni in
mundum. Iterum relinquo mundum et vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc
palam loqueris. et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia. et non est iiii
opus tibi ut quis te interroget. In hoc credimus quia a deo existi. Respondit eis c Io · c lii Mt cc
ihesus. modo creditis. Ecce venit hora et iam venit ut dispergamini unusquisque lxxxvii Mt c
in propria. et me solum relinquatis. et non sum solus. quia pater mecum est. **XVII.** lxviii
d Hec locutus sum vob ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habe d x Io c liii
hic mutatur ca[pitu]lum
bitis. sed confidite quia ego vici mundum. Hec locutus est ihesus. et sublevatis
m xvii oculis in celum. dixit. pater venit hora. clarifica filium tuum. ut filius
tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis. ut omne quod dedisti
ei. det eis vitam eternam. Hec est autem vita eterna. ut cognoscant te so
lum deum verum. et quem misisti ihesum xpm. Ego te clarificavi super terram
opus consummavi quod dedisti mi ut faciam. Et nunc clarifica me tu pater
apud temetipsum. claritate quam habui. prius quam mundus fieret apud te. Mani
festavi nomen tuum hominibus. quos dedisti mi de mundo. Tui erant et mihi
eos dedisti. et sermonem tuum servaverunt. et nunc cognoverunt. quia omnia que dedisti mi
abs te sunt. quia verba que dedisti mi. dedi eis. et ipsi acceperunt. et cognoverunt
vere quia a te exivi. Et crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo

non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi quia tui sunt, et mea omnia tua
sunt, et tua mea sunt, et ego clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo, et
Respiciens ihesus [illegible]
hi in mundo sunt, et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo
quos dedisti mihi, ut sint unum sicut et nos. Cum essem cum eis ego servabam
eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi custodivi, et nemo ex his periit nisi
filius perditionis, ut scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio, et haec loquor
in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis
sermonem tuum, et mundus odio eos habuit, quia non sunt de mundo [sicut et ego non sum de mundo. In veritate non rogo ut tollas eos de mundo] sed ut serves
eos a malo. De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos
in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti et ego misi eos in
mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Non
pro eis autem rogo tantum, sed et pro his qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes
[sicut tu pater in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint et mundus] unum sint, ut mundus credat quia tu me misisti. Et ego claritatem quam tu
dedisti mihi dedi eis, ut sint unum sicut et nos unum sumus. Ego in eis et
tu in me, ut sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu me misisti et
dilexisti eos sicut et me dilexisti. Pater, quos dedisti mihi volo ut ubi ego
sum et illi sint mecum, ut videant claritatem meam quam dedisti mihi quia dile-
e Jo. c.liiii Mat. c.xxiii lu. c.xix — xisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non cognovit, ego autem te
f Jo. c.lv — cognovi, et hi cognoverunt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum
et notum faciam, ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit et ego in eis.

XVIII

Haec cum dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem — Jo. c.lvi mt. c.lxxi
a Jo. c.lvii — Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse et discipuli eius. Sciebat — mr. c.lxxii lu.
autem et Iudas qui tradebat eum locum quia frequenter illuc convenerat Iesus cum — c.lxxix
b Jo. c.lviii mt. c.lxxxi lu. c.lxxxv — discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem a pontificibus et phariseis

ministros venit illuc cum laternis et facibus et armis. Ihesus itaque sciens omnia Io. c lx
que ventura erant super eum processit et dixit eis. Quem queritis? Responderunt
ei Ihesum Nazarenum. Dicit illis Ihesus. Ego sum. Stabat autem et Iudas qui
tradebat eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis Ego sum, abierunt retrorsum
et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit eos. Quem queritis? Illi autem
dixerunt Ihesum Nazarenum. Respondit Ihesus. Dixi vobis quia ego sum. Si ergo me
queritis, sinite hos abire. Ut impleretur sermo quem dixit. Quia quos dedisti
michi non perdidi ex eis quemquam. Simon ergo Petrus habens gladium eduxit d Io. c lx. ayt ccii ayt c lxxxiii lu. cc lxxiii
Io. c lxi ayt c xxiiii ayt lxxv lu c lxxxi eum et percussit pontificis servum et abscidit auriculam eius dextram. Erat
autem servo nomen Malchus. Dixit ergo Ihesus Petro. Mitte gladium tuum in vagi f Io. c lxii ayt ccvi ayt c lxxxvii lu. cc xc
nam. Calicem quem dedit michi pater non vis ut bibam illum? Cohors ergo et
Io. c lxiii tribunus et ministri Iudeorum comprehenderunt Ihesum et ligaverunt eum et adduxerunt eum
ad Annam primum. Erat autem socer Cayphe qui erat pontifex anni illius.
Erat autem Cayphas qui consilium dederat Iudeis quia expedit unum hominem Io. c lxiiii ayt ccvii ayt c lxxxviii
Io. c lxv mori pro populo. Sequebatur autem Ihesum Simon Petrus et alius discipulus. Discipulus autem ille
notus erat pontifici. Et introivit cum Ihesu in atrium pontificis. Petrus autem sta k Io. c lxvi ayt cc xiiii ayt c xcv lu. cc xci
Io. c lxvii bat ad hostium foris. Exivit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici et dixit
hostiarie et introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla hostiaria. Numquid et tu m Io. c lxviii ayt cc xiiii ayt c xcv lu. cc xci
Io. c lxix ex discipulis es hominis istius? Dicit ille Non sum. Stabant autem servi et ministri
ad prunas quia frigus erat et calefaciebant se. Erat autem cum eis et Petrus
stans et calefaciens se. Pontifex ergo interrogabat Ihesum de discipulis
suis et de doctrina eius. Respondit ei Ihesus. Ego palam locutus sum mundo.
Ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes Iudei conveniunt o Io. c lxx ayt cc iiii ayt c lxxxiiii lu. cc lxxxix
Io. c lxxi et in occulto locutus sum nichil. Quid me interrogas? Interroga eos

q Jo. c lxxii ait iii xiiii ait c xi iiii lu iii xxiiii qui audierunt quid locutus sum ipsis. Ecce hii sciunt que dixi ego. Hec
tum dixisset unus assistens ministrorum dedit alapam ihesu dicens. Sic re- Jo c lxxiii
spondes pontifici? Respondit ei ihesus. Si male locutus sum, testimonium perhibe
r Jo. c lxxiiii ait iii vi ait c lxxx vii lu iii xc de malo. Si autem bene, quid me cedis? Et misit eum Annas ligatum ad Ca- Jo c lxxv ait iii xv ait c xxvi lu iii xii
ypham pontificem. Erat autem simon petrus in domo anne stans et cale-
faciens se. Dixerunt ergo ei. Numquid et tu ex discipulis eius es? Negavit ille et dixit
non sum. Dixit ei unus ex servis pontificis cognatus eius cuius abscidit
petrus auriculam. Nonne ego te vidi in orto cum illo? Iterum ergo negavit
v Jo. c lxxvi ait iii xviii ait c xxix lu iii petrus. Et statim gallus cantavit. Adducunt ergo ihesum ad Caypham
in pretorium. Erat autem mane. et ipsi non intrierunt in pretorium ut non conta- Jo. c lxxi
minarentur. sed ut manducarent pascha. Exivit ergo pilatus ad eos foras
et dixit eis. Quam accusationem affertis adversus ~~ihesum~~ hominem hunc? Respon-
derunt et dixerunt ei. Si non esset hic malefactor non tibi tradidissemus eum. Di-
xit eis pilatus. Accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum. Di-
xerunt ergo ei iudei. Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo ihesu impleretur
y Jo. c lxxviii ait iii xx ait ii lu iii ii quem dixit significans qua morte esset moriturus. Introivit ergo iterum in pretorium pi-
latus et vocavit ihesum et dixit ei. Tu es rex iudeorum? Et respondit ihesus et dixit. A
z Jo. c lxxix temetipso hoc dicis an alii dixerunt tibi de me? Respondit pilatus. Numquid ego
iudeus sum? Gens tua et pontifices tui tradiderunt te mihi. quid fecisti?
Respondit ihesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo
esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer iude-
a Jo. c lxxx ait iii xxi ait ii is. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei pilatus. Ergo
rex es tu? Respondit ihesus. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus Jo. c lxxxi
sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est

ex veritate. audit vocem meam. Dicit ei pilatus. Quid est veritas. Et c[um] — Jo · c lxxxii ix Mt iii / vii Lu iii ii
tum hoc dixisset iterum exivit ad iudeos et dixit eis. Ego nullam
in eo invenio causam. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis — Jo · c lxxxiii iiii Mt / iii xxiii Mr iiii
in pascha. Vultis ergo ut dimittam vobis regem iudeorum. Clamaverunt — Jo · c lxxxiiii Mt / iii xxv Mr iii / Lu iii x
rursum omnes dicentes. Non hunc sed barabam. Erat autem barabas latro

ix Tunc ergo apprehendit pilatus ihesum et flagellavit. Et milites plec- — XIX Jo · c lxxxv iiii / Mt iii xxix Mr / ii vii
tentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius et veste purpurea
circumdederunt eum. Et veniebant ad eum et dicebant ei Ave rex iude-
orum. et dabant ei alapas. Exivit ad pilatus foras et dixit eis. — Jo · c lxxxvi ix Lu iii / vii z iii ii z iii / xii
Jo · c lxxx d iiii / vii Mt iii / xxix Mr ii / vii — Ecce adduco eum vobis foras. ut cognoscatis quia in eo nullam causam invenio
Exivit ergo ihesus de pretorio portans spineam coronam et purpuream vestem
Et dicit eis pilatus. Ecce homo. Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri — Jo · c lxxxviii Mt / iii xxvi Mr ii v / Lu iii xi
Jo · c lxxxix f x — clamabant dicentes. Crucifige crucifige eum. Dicit eis pilatus. Accipi-
Jo · c xc ix Lu iii / iiii z iii / vii z iii / xii — te eum vos et crucifigite. Ego enim non invenio in eo causam. Responderunt
ei iudei. Nos legem habemus. et secundum legem debet mori quia filium dei se fecit — Jo · c xci x Jo · c xcii iiii / Mt iii xxi Mr iii
Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem magis timuit. Et ingressus est
iterum in pretorium et dicit ad ihesum. Unde es tu. Ihesus autem responsum non dedit
Jo · c xciii k x — ei. Dicit ei pilatus. Mihi non loqueris. nescis quia potestatem habeo crucifigere te et
potestatem habeo dimittere te. Respondit ei ihesus. Non haberes potestatem adversum me ullam
nisi esset tibi datum desuper. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet
Exinde pilatus querebat dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes. Si
hunc dimittis non es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem facit contradicit ce-
sari. Pilatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras ihesum. et sedit
pro tribunali in loco qui dicitur licostratus. hebraice autem gabbatha. Erat

l Jo. c. xxiiij ait ttt xxvi ait tt v lu. ttt xiij — Erat aut parasceue pasce hora qsi sexta. Et dicit iudeis pilatus. Ecce rex — m Jo. c. xxv
vester. Illi aut clamabant. tolle tolle crucifige eum. Dicit eis pilatus. Regem
n Jo. c. xxvj ait ttt xxxviij ait tt vj lu. ttt xiiij — vestrum crucifigam. Responderunt pontifices. Non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo — l
tradidit eis illum ut crucifigeretur. Susceperunt autem ihesum et eduxerunt. Et baiu — o Jo. c. xxvij ait ttt xxxj
p Jo. c. xxviij ait ttt xxxvj ait tt xv lu. ttt xix z ttt xvij — lans sibi crucem exivit in eum qui dicitur calvarie locum. hebraice autem gol — ait tt ix lu. ttt xv
gatha. ubi eum crucifixerunt. Et cum eo alios duos hinc et hinc. medium
q Jo. c. xxix ait ttt xxxv ait tt xiiij lu. ttt xxiiij — autem ihesum. Scripsit autem et titulum pilatus et posuit super crucem. Erat autem scriptum
Ihesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi legerunt iudeorum quia prope
civitatem erat locus ubi crucifixus est ihesus. Et erat scriptum hebraice grece — Jo. tt
et latine. Dicebant ergo pilato pontifices iudeorum. noli scribere rex iudeorum.
Sed quia ipse dixit. Rex sum iudeorum. Respondit pilatus. Quod scripsi scripsi.
s Jo. tt j ait ttt lxxxiiij ait tt xij lu. ttt xxj — s Milites ergo cum crucifixissent eum. acceperunt vestimenta eius et fecerunt
quatuor partes. unicuique militi partem et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis
desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus eam sed sor
tiamur de illa cuius sit. ut scriptura impleretur dicens. Partiti sunt vesti
menta mea sibi et in vestem meam miserunt sortem. et milites hec fecerunt.
t Jo. tt ij — t Stabant autem iuxta crucem ihesu. mater eius et soror matris eius maria
cleophe et maria magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrem et discipulum
stantem quem diligebat. dicit matri sue mulier. ecce filius tuus. Dein
de dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora. accepit eam discipulus in sua.
v Jo. tt iij ait ttt lxxxiij ait tt xj — Postea sciens ihesus quia iam omnia consummata sunt. ut consummaretur scriptura
dicit. Sitio. Vas ergo positum erat aceto plenum. Illi autem spongiam
Jo. tt iiij ait ttt xliiij ait tt xx iij lu. ttt xxix — plenam aceto ysopo circumponentes. obtulerunt ori eius. Cum ergo acce
pisset ihesus acetum. dixit. Consummatum est. Et inclinato capite emisit spiritum

x Iudei ergo quia parasceue erat ut non remanerent in cruce corpora sabbato x Jo. ccv
Erat enim magnus ille dies sabbati. Rogauerunt pilatum ut frange
rentur eorum crura et tollerentur. Venerunt ergo milites et primi quidem fregerunt
crura et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem cum venissent ut
viderunt eum iam mortuum non fregerunt eius crura. Sed unus militum
lancea latus eius aperuit et continuo exiuit sanguis et aqua. Et qui vidit
testimonium perhibuit et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit
ut et vos credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur: Os non com
minuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt. a Jo. ccvi Mt. ccc xlviii Mr. cc xxvii Lu. ccc xxxii
Post hec autem rogauit pilatum Ioseph ab arimathia eo quod esset
discipulus ihesu, occultus autem propter metum iudeorum, ut tolleret corpus ihesu. Et
permisit pilatus. Venit ergo et tulit corpus ihesu. Venit autem et Nicodemus b Jo. ccvii
qui venerat ad ihesum nocte primum ferens mixturam mirre et aloes quasi c Jo. ccviii Mt. ccc xlix Mr. cc xxviii Lu. ccc xxxiii
libras centum. Acceperunt ergo corpus ihesu et ligauerunt illud linteis
cum aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi cru
cifixus est ortus et in orto monumentum nouum in quo nondum quisquam positus
fuerat. Ibi ergo propter parasceuen iudeorum quia iuxta erat monumentum posuerunt

XX

Una autem sabbati maria magdalene venit mane || ihesum Jo. ccix Mt. ccc lii Mr. cc xxxi Lu. ccc xxxvi
cum adhuc tenebre essent ad monumentum et vidit lapidem sublatum [prohibitum]
a monumento. Cucurrit ergo et venit ad simonem petrum et ad alium d Jo. ccx
discipulum quem amabat ihesus et dicit eis: Tulerunt dominum meum de mo
numento et nescio ubi posuerunt eum. Exiit ergo petrus et ille alius discipulus //
precucurrit citius petro et venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset vidit
~~linteamina posita [et sudarium] non tamen introiuit. Venit ergo simon petrus sequens~~
// et venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul et ille alius discipulus

cum & introiuit in monumentum & vidit linthea mina posita & suda
rium quod fuerat super caput eius non cum lintheaminibus positum sed separatim
involutum in unum locum. Tunc introiuit & ille discipulus qui venerat primus
ad monumentum & vidit & credidit. Nondum enim sciebat scripturas quia
oportuit eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo discipuli iterum ad semetipsos
e Jo · cc xi | Mt ccc lij Mr c. xxxi lu ccc xxxvi — Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinavit
se & prospexit in monumentum. Et vidit duos angelos in albis sedentes
f Jo · cc xii — unum ad caput & unum ad pedes ubi positum fuerat corpus ihesu. Dicunt ei illi
Mulier quid ploras. Dixit illis quia tulerunt dominum & nescio ubi posuerunt eum
Hec cum dixisset conversa est retrorsum & vidit ihesum stantem & nesciebat quia
ihesus est. Dicit ei ihesus mulier quid ploras quem queris. Illa existimans quia
ortulanus esset dixit ei domine si tu sustulisti eum dicito mihi ubi posuisti
eum & ego eum tollam. Dicit ei ihesus Maria. Conversa illa dicit ei Raba
boni quod dicitur magister. Dicit ei ihesus noli me tangere nondum enim ascendi ad pa
trem meum. Vade ad fratres meos & dic eis Ascendo ad patrem meum
& ad patrem vestrum & ad deum meum & ad deum vestrum. Venit maria magdalene
g Jo cc xiii lu ccc xl — annuncians discipulis quia vidi dominum. Et hec dixit michi. Cum autem esset
sero die illa una sabbatorum & fores essent clause ubi erant congregati
discipuli propter metum iudeorum. Venit ihesus & stetit in medio discipulorum
3 Jo · cc xiiii — & dixit eis pax vobis. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus & latus. Gavisi sunt
ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis iterum pax vobis. Sicut misit me pater & ego
mitto vos. Hec cum dixisset insufflavit & dixit eis Accipite spiritum sanctum
h Jo cc xv Mt c lxxxxv — h quorum remiseritis peccata remittuntur eis & quorum retinueritis retenta sunt. Thomas — i Jo cc xvi
autem unus ex duodecim qui dicitur didimus non erat cum eis quando venit ihesus. Dixerunt

go ei alii discipuli. Vidimus dominum. Ille autem dixit eis. Nisi prius videro in
manibus eius fixuram clavorum et mittam digitum meum in loca clavorum
k et mittam manum meam in latus eius non credam. Et post dies octo ix Jo xx xvij et xx xiij Lu xx xlj
iterum erant discipuli eius intus et thomas cum eis. Venit ihesus ianuis clau
sis et stetit in medio et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome. Infer
digitum tuum huc et vide manus meas et affer manum tuam et mit
te in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis. Et respondit thomas et a Jo xx xviij
dixit ei. Dominus meus et deus meus. Dicit ei ihesus. Quia vidisti me thoma
credidisti. Beati qui non viderunt et crediderunt. Multa quidem et alia signa fecit
ihesus in conspectu discipulorum suorum que non sunt scripta in libro hoc. Hec
autem scripta sunt ut credatis quia ihesus christus est filius dei. Et ut credentes
vitam habeatis in nomine eius. XXI

Postea iterum manifestavit se ihesus discipulis suis ad mare tibe ix Jo xx xix Lu xxx
riadis. Manifestavit autem se sic. Erant autem simul simon petrus
et thomas qui dicitur didimus et nathanael qui erat in chana galilee et
filii zebedei et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis simon petrus. Vado
piscari. Dicunt ei. Venimus et nos tecum. Et exierunt et ascenderunt in navem
et illa nocte nihil prendiderunt. Mane autem iam facto stetit ihesus in
litore. Non tamen cognoverunt discipuli quia ihesus esset. Dixit ergo eis ihesus. Pueri
numquid pulmentarium habetis. Responderunt ei. Non. Dicit eis. Mittite in dex
teram navigii rethe et invenietis. ~~Responderunt ei~~ Miserunt ergo rethe
et iam non valebant illud trahere pre multitudine piscium. b Dicit ergo discipulus b Jo. xx. xx
ille quem diligebat ihesus petro. Dominus est. Simon ergo petrus cum audisset
quia dominus est. Tunica succinxit se. Erat enim nudus et misit se in

mare ¶ Alij autem discipuli navigio venerunt· non enim longe erant a terra
sed quasi cubitis ducentis trahentes rethe piscium ¶ Ut ergo descenderunt in terram
c Jo cc xxj lu cc xlj viderunt prunas positas et piscem suppositum et panem· Dicit eis ihesus
d Jo cc xxij lu cc xlj Afferte de piscibus quos prendidistis nunc ¶ Ascendit ergo simon petrus
et traxit rethe in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus
e Jo cc xxiij lu cc xlij et cum tanti essent· non est scissum rethe ¶ Dicit eis ihesus venite et
f Jo cc xxiiij prandete ¶ Et nemo discumbencium audebat eum interrogare· tu quis es
g Jo cc xxv lu cc xlj scientes quia dominus est ¶ Et venit ihesus· et accepit panem et dedit eis et pi-
scem similiter ¶ Hoc iam tercio manifestatus est ihesus discipulis suis cum resurre- Jo cc xxvj
i Jo cc xxvij lu cc lxxiiij xisset a mortuis ¶ Cum ergo prandidissent dicit ihesus simoni petro
k Jo cc xxviij lu cc lxxiiij Symon iohannis diligis me plus hiis· Dicit ei ¶ Etiam domine tu scis quia
amo te· Dicit ei· pasce agnos meos· Dicit iterum secundo Symon iohannis
l Jo cc xxix amas me· Ait ille ait etiam domine tu scis quia amo te· Dicit ei pasce agnos
m Jo cc xxx meos ¶ Dicit ei tercio ¶ Symon iohannis diligis me· Contristatus est petrus
n Jo cc xxxj lu cc lxxiiij quia dixit ei tercio amas· et dicit ei· domine· tu omnia nosti· tu scis
quia amo te· Dicit ei pasce oves meas ¶ Amen amen dico tibi· cum esses
o Jo cc xxxij iunior cingebas te· ambulabas quo volebas ¶ Cum autem senueris ex-
tendes manus tuas et alius te cinget· et ducet te quo tu non vis· Hoc
autem dixit significans qua morte clarificaturus esset deum· Et cum hoc dixisset dixit
ihesus petro ¶ Sequere me ¶ Conversus petrus· vidit illum discipulum quem diligebat
ihesus sequentem ¶ Qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit ei
domine quis est qui tradet te ¶ Hunc ergo cum vidisset petrus dixit ihesu· Hic
autem quid· Dicit ei ihesus ¶ Sic eum volo manere donec veniam ¶ Quid
ad te· Tu me sequere ¶ Exiit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus

ille no morit². Et no dixit ihc qz no morit². sed sic eu volo mane[re]
donec veniam. Quid ad te tu me seqre. hic est discipl[us] ille q[ui] testi[moniu]m
phibet de hijs z scripsit hec. z scimus qz veru est testimonium eius
Sunt at z alia multa que fecit ihc q si scribant² p singla
nec ipm arbitror mundu capere posse eos q scribedi sunt libros

Finis huius operis Explicit etiam scdm Johannem

Romani sunt in partibus Italie. hii preventi sunt
a falsis apostolis. et sub nomine domini nostri Ihesu Christi
in legem et prophetas erant inducti. hos revocat
apostolus ad veram et evangelicam fidem scribens eis a corinthio

Replicat argumentum

Incipit prologus sancti Jeronimi in omnes epistolas Sancti pauli

Primum queritur quare post evangelia que supplemen-
tum legis sunt et in quibus nobis exempla et precepta vi-
vendi plenissime digesta sunt. Voluit apostolus has
epistolas ad singulas ecclesias destinare. hoc autem ra-
tione videtur. sed ut initia nascentis ecclesie novis causis
existentibus premineret. et presentia atque orientia resecaret vitia. et ut post
futuras excluderet questiones exemplo prophetarum. qui post editam legem Moysi
in qua omnia dei mandata legebantur. nichilominus tamen doctrina sua di-
vina semper compescere peccata. et propter exemplum mundi libros ad nostram me-
moriam transmiserunt. Deinde queritur. cur non amplius quam decem epistolas
ad ecclesias scripserit. Decem enim sunt cum illa que dicitur ad hebreos.
Nam relique quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. Ut ergo
ostenderet novum non discrepare a veteri testamento. et se contra legem non facere
Moysi secundum numerum primorum decalogi mandatorum suas epistolas ordinavit.
Et quot ille preceptis a pharaone instituit liberatos totidem hic epistolis
a diaboli et ydolatrie servitute edocet acquisitos. Nam et duas tabulas
lapideas duorum testamentorum figuram habuisse. Viri eruditissimi epi-
stolam tradidere sane. que ad hebreos scribitur. quidam pauli non
esse contendunt. eo quod non sit nominis eius titulata. Et propter sermonis
stili que distantiam. Sed aut Barnabe iuxta tertulianum aut luce

iuxta quosdam vel etiam Clemens discipulus apostolorum et episcopus Romane ecclesie
post apostolos ordinatus. Quibus ita respondendum est. Si propterea Pauli non erit quia
eius nomen non habet, ergo nec alicuius erit quia nullius nomine intitulatur. Quod si
inconveniens absurdum est, ipsius magis esse credenda est que tanto
doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam apud Hebreorum ecclesias quasi destru-
ctor legis falsa suspicione habebatur, voluit tacito nomine de figuris
legis et veritate Christi reddere rationem, ne odium nominis in fronte prelati uti-
litatem excluderet lectionis. Non est sane mirum si eloquentior quis vide-
atur in proprio, id est in Hebreo, quam in peregrino, id est greco, quo cetere epistole sunt
scripte. Movet etiam quosdam quare Romanorum epistola primo sit posita, cum
eam postea scriptam ratio manifestat. Nam hanc se proficiscentem Ierusalem scripsisse
testatur, cum Corinthios et hortatus sit. Unde et intelligi quidam volunt ita omnes
epistolas ordinatas ut prima poneretur que posterior fuerit destinata, ut
per singulos gradus ad perfectiora veniretur. Romanorum namque plerique tam
rudes erant ut non intelligerent se Dei gratia sed suis meritis esse salva-
tos. Et hoc ob hec duo inter se populi conflictarent. Ideo illos indigere as-
serit confirmari, vitia gentilitatis priora commemorans. Corinthiis iam autem
dicit scientie gratiam esse concessam. Et non tam omnes increpat quam cur peccantes
non increpaverint reprehendit, ut dicit: Auditur inter vos fornicatio. Et item:
congregatis vobis cum meo spiritu tradere huiusmodi hominem sathane. In secunda vero lau-
dantur et ut magis ac magis proficiant admonentur. Galathe vero iam nullius
criminis arguuntur nisi quod callidissimis pseudo apostolis crediderunt. Ephesii sane
nulla reprehensione sed multa laude sunt digni, quia fidem apostolicam servaverunt.
Philippenses etiam multo magis collaudantur, qui nec audire quidem falsos apostolos voluerunt

Nos

Collocenses ac ceteri eciam · ut eum ab apostolo visi corporaliter non fuissent
hac tamen laude digni habentur · Et si corpore inquit absens sum · sed spiritu
vobiscum sum · gaudens et videns ordinem vestrum · Thessalonicenses in domino
in duabus epistolis omni laude preferuntur · eo quod non solum fidem inconcussam serva
verunt veritatis · sed etiam in persecucione civium fuerunt constantes inventi
De hebreis quid dicendum est · quorum Tessalonicenses qui plurimum laudantur sunt imita
tores facti esse dicuntur · sic ipse ait · Et vos fratres mei imitatores facti
estis ecclesiarum dei que sunt in iudea · Eadem enim passi estis et vos a contribu
libus vestris que et illi a iudeis · Aput ipsos hebreos eadem commemorat dicens
nam et vinctis compassi estis et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis
Cognoscentes vos habere meliorem et manentem substanciam in celestibus

Explicit prologus generalis in omnes epistolas

Prologus sequitur

Incipit prologus specialis in epistolam ad romanos

Romani sunt qui ex iudeis gentibusque crediderunt · hii superba contencione
volebant se alterutrum superponere · Nam iudei dicebant · Nos sumus
populus dei · quos ab inicio dilexit et fovit · Nos circumcisi ex genere abraham
ex stirpe sancta descendimus · et notus retro apud iudeam tantum deus · Nos de e
gipto signis dei et virtutibus liberati · mare sicco pertransivimus pede cum inimicos
nostros gravissimi fluctus involverent · Nobis manna dominus pluit in deserto
et quasi filiis suis celeste pabulum ministravit · Nos die noctuque in columpna
nubis ignisque precessit · ut nobis iter ostenderet · Atque ut ceteram eius erga nos
immensa beneficia taceamus · Nos soli digni fuimus legem dei accipere et
vocem dei loquentis audire · eiusque cognoscere voluntatem · In qua lege pro
missus est nobis Christus · Ad quos etiam ipse se venisse testatus est dicens · Non
veni nisi ad oves que perierunt domus israel · cum vos canes pocius quam
homines appellaverit · Equum ne ergo est ut hodie ydola deserentes quibus

ab initio deseruistis nobis spacium et non potius in persecutores locum ex legis
auctoritate et consuetudine deputetis. Et cum ipsi non mereamini, tamen ex larga dei
sui clementia voluit vos ad suam imitationem admittere. Gentes ad contrario
dicebant. Quanto maiora circa vos beneficia narraverit, tanto vos maioris
criminis reos esse monstrabitis. Sed cum his omnibus extitistis ingrati. Nam ipsis
pedibus quibus aridum mare transistis, ludebatis ante idola quae fecistis. Et
ipso ore quo paulo ante ob necem adversariorum domino cantaveratis, simulacra
vobis fieri poposcistis. Illis oculis quibus videre dominum in nube vel igne
conspicere solebatis, simulacra intuebamini. Manna etiam vobis fastidio fuit, et
semper in deserto contra dominum murmurastis, qui in egyptum vos manu valida e-
iectos voluistis redire. Quid plura? Itaque patres vestri crebra provocatione
dominum irritaverunt, ut omnes in heremo morerentur, nec plus ex senioribus eorum quam
duo homines terram repromissionis intrarent. Sed quid antiqua replicamus? Cum
etiam si illa minime fecissetis, de hoc solo vos nemo dignos venia iudi-
caret, quod dominum Ihesum Christum prophetarum semper vocibus repromissum non solum suscipere
noluistis, sed etiam morte pessima peremistis. Quem nos ut cognovimus statim
credidimus, cum nobis de eo non fuerit ante praedicatum. Unde probatur quia i-
dolis serviebamus non obstinationi mentis sed ignorantiae esse deputandum. Qui
enim agnitum illico sequimur, olim utique sequeremur si ante eum cognovissemus.
Sed et ad vos, qui de generis nobilitate iactatis, quasi non morum imitatio
magis quam carnalis nativitas filios vos faciat esse sanctorum. Denique
Esau et Ismahel cum de stirpe sint Abrahae, minime tamen in filiis reputantur.
His ergo taliter altercantibus, apostolus se medium interponens ita partium diri-
mit quaestiones ut neutrum eorum sua iustitia salutem meruisse confirmet

Ambos vero populos et scienter et contumaciter deliquisse ostendit. Iudeos quidem quia per prevaricationem legis deum inhonoraverint. Gentes vero quia cum cognitum de creatura creatorem deum debuerint venerari gloriam eius in manufactis mutaverunt simulacra. Utrosque etiam similiter veniam consecutos equales esse verissima ratione confirmat. Presertim cum in eadem lege predictum sit et iudeos et gentes ad Christi fidem vocandos esse. Quam ob rem vicissim eos humilians ad pacem et concordiam cohortatur.

Explicit prologus specialis

Incipit epistola Pauli ad Romanos

Paulus servus Ihesu Christi vocatus apostolus segregatus in evangelium dei quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo qui factus est ei ex semine David secundum carnem qui predestinatus est filius dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Ihesu Christi domini nostri per quem accepimus gratiam et apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius in quibus estis et vos vocati domini nostri Ihesu Christi. Omnibus qui sunt Rome dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Ihesu Christo. Primum quidem gratias ago deo meo per Ihesum Christum pro omnibus vobis quia fides vestra annunciatur in universo mundo. Testis enim mihi est deus cui servio in spiritu meo in evangelio filii eius quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis obsecrans si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos ut aliquid impertiar vobis gratie spiritualis ad confirmandos vos id est simul consolari in vobis per eam que invicem est fidem vestram atque meam. Nolo ad vos ignorare fratres quia sepe proposui venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc ut aliquem fructum habeam in vobis sicut et in ceteris gentibus. Grecis ac barbaris sapientibus et insipientibus debitor sum. Ita quod in me promptum est et vobis qui Rome estis evangelizare. Non enim erubesco

evangelium. Virtus enim dei est in salutem omni credenti. iudeo primum et greco.
Justicia enim dei in eo revelatur ex fide in fidem sicut scriptum est. Justus autem ex
fide vivit. Revelatur enim ira dei de celo super omnem impietatem et iniusticiam
hominum eorum qui veritatem dei in iniusticia detinent. quia quod notum est dei manifestum
est in illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius creatura mundi per
ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Sempiterna quoque virtus eius et divi-
nitas. ita ut sint inexcusabiles. quia cum cognovissent deum. non sicut deum glo-
rificaverunt aut gratias egerunt. sed evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum
est insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Et
mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis
et volucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod tradidit deus illos in desideria
cordis eorum in immundiciam. ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis.
Qui commutaverunt veritatem dei in mendacium et coluerunt et servierunt creature potius
quam creatori qui est benedictus in secula amen. Propterea tradidit illos deus in desideria
cordis eorum et in passiones ignominie. Nam femine eorum immutaverunt naturalem
usum in eum qui est contra naturam. Similiter autem et masculi relicto naturali usu femine
exarserunt in desideriis suis invicem masculi in masculos turpitudinem operan-
tes. Et mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut
non probaverunt deum habere in noticia. tradidit illos deus in reprobum sensum ut faciant
ea que non conveniunt. repletos omni iniquitate malicia fornicatione avaricia
nequicia plenos invidia homicidiis contencione dolo malignitate susurrones
detractores deo odibiles contumeliosos superbos elatos inventores malorum
parentibus non obedientes insipientes incompositos sine affectione absque federe
sine misericordia. Qui cum iusticiam dei cognovissent non intellexerunt. quoniam qui talia

agunt digni sunt morte non solum qui faciunt ea sed et qui consentiunt

In 2m Propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas facientibus II
In quo enim alterum iudicas teipsum condempnas. Eadem enim agis
que iudicas. Scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia
agunt ~~et faciunt ea~~. Existimas autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia agis
et facis ea quod tu effugies iudicium dei. An divitias bonitatis illius et
paciencie et longanimitatis contempnis. Ignoras quoniam benignitas dei ad
penitenciam te adducit. Secundum duritiam autem tuam et cor impenitens thesau
rizas tibi iram in die ire et revelacionis iusti iudicii dei qui reddet uni
cuique secundum opera eius. hiis quidem qui secundum pacienciam boni operis gloriam et honorem
et incorrupcionem querentibus vitam eternam. hiis autem qui sunt ex contencione et qui non
acquiescunt veritati credunt autem iniquitati. Ira et indignacio tribulacio et angustia
in omnem animam hominis operantis malum. Iudei primum et greci. Gloria autem et honor
et pax omni operanti bonum Iudeo primum et greco. Non est enim personarum accepcio
apud deum. Quicumque enim sine lege peccaverunt sine lege peribunt. Et quicumque
in lege peccaverunt per legem iudicabuntur. Non enim auditores legis iusti sunt
apud deum sed factores legis iustificabuntur. Cum enim gentes que legem non habent
naturaliter ea que legis sunt faciunt eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex
qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis testimonium reddente illis consciencia
ipsorum et inter se invicem cogitacionum accusancium aut eciam defendencium in die
qua iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium meum per ihesum christum. Si autem tu
iudeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in deo et nosti voluntatem eius
et probas utiliora instructus per legem confidis teipsum ducem esse cecorum lumen
eorum qui in tenebris sunt eruditorem insipiencium magistrum infantium

habentem formam scientie et veritatis in lege. Qui ergo alium doces te ipsum non doces. Qui predicas non furandum furaris. Qui dicis non mechandum mecharis. Qui abhominaris ydola sacrilegium facis. Qui in lege gloriaris per prevaricationem legis deum inhonoras. nomen enim dei per vos blasphematur inter gentes sicut scriptum est. Circumcisio quidem prodest si legem serves. Si autem prevaricator legis sis circumcisio tua preputium facta est. Si igitur preputium iusticias legis custodiat nonne preputium illius in circumcisionem reputabitur et iudicabit quod ex natura est preputium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem prevaricator legis es. Non enim qui in manifesto iudeus est neque que in manifesto in carne circumcisio est circumcisio vera. Sed qui in abscondito iudeus est et circumcisio cordis in spiritu non littera. cuius (laus) laus non ex hominibus sed ex deo est. III

Quid ergo iudeo amplius est aut que utilitas circumcisionis. Multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei. Quid enim si quidam illorum non crediderunt. Nunquid incredulitas illorum fidem dei evacuabit. Absit. Est autem deus verax. Omnis homo mendax sicut scriptum est ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra iusticiam dei commendat quid dicemus. Nunquid iniquus est deus qui (sufferet / ferat) infert iram. Secundum hominem dico. Absit. Alioquin quomodo iudicabit deus hunc mundum. Si enim veritas dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius quid adhuc et ego tanquam peccator iudicor. Et non sicut blasphemamur et sicut aiunt quidam nos dicere faciamus mala ut veniant bona. quorum dampnatio iusta est. Quid igitur precellimus eos. Nequaquam. Causati enim sumus iudeos et grecos omnes sub peccato esse sicut scriptum est quia non est iustus quisquam non est intelligens non est requirens deum. Omnes enim declinaverunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum

Sepulcrum patens est guttur eorum linguis suis dolose agebant ~~iudicat~~
~~illos deus~~ venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione
et amaritudine plenum est. veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem
Contritio et infelicitas in viis eorum et viam pacis non cognoverunt. non est
timor dei ante oculos eorum. Scimus autem quoniam quecumque lex loquitur hiis qui in
lege sunt loquitur ut omne os obstruatur et subditus fiat omnis mundus deo. quia
ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio
non peccati. Nunc autem sine lege iustitia dei manifestata est testificata
a lege et prophetis. Iustitia autem dei est per fidem ihesu christi in omnes et super omnes
qui credunt in eum. non est enim distinctio. Omnes enim peccaverunt et egent
gloria dei. iustificati gratis per gratiam ipsius et per redemptionem ipsius que est in christo ihesu
quem proposuit deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitie
sue propter remissionem precedentium delictorum in sustentatione dei ad ostensionem
iustitie eius in hoc tempore ut sit ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est
ihesu christi. Ubi est ergo gloriatio tua exclusa est per quam legem factorum non
sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis
An iudeorum deus tantum nonne et gentium. ymmo et gentium. Quoniam quidem unus deus est
qui iustificat circumcisionem ex fide et preputium per fidem. Legem ergo destruimus
per fidem. Absit. Sed legem statuimus. IIII

Quid ergo dicemus invenisse abraham patrem nostrum secundum carnem. Si
enim abraham ex operibus legis iustificatus est habet gloriam. sed
non apud deum. Quid enim scriptura dicit Credidit abraham deo et repu
tatum est illi ad iustitiam. Ei autem qui operatur merces non imputatur secundum
gratiam sed secundum debitum. Ei vero qui non operatur credenti autem in eum qui iustificat

impium · reputatur fides eius ad iusticiam secundum propositum gratie dei. Sicut et
Dauid dicit beatitudinem hominis cui deus accepto fert iusticiam sine operibus
legis. Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Beatus
i. nec est in spiritu eius dolus
vir cui non imputat dominus peccatum. Beatitudo ergo hec in circumcisione tantum
manet an etiam in preputio. Dicimus enim quod reputata est abrahe fides ad
iusticiam. Quomodo ergo reputata est in circumcisione an in preputio. Non in
circumcisione sed in preputio. Et signum accepit circumcisionis signaculum iusticie
fidei que est in preputio ut sit pater omnium credentium per preputium ut reputetur
et illis ad iusticiam. et sit pater circumcisionis. Non hiis tantum qui sunt ex circum
cisione. sed et hiis qui sectantur vestigia eius fidei. que est in preputio patris
nostri abrahe. Non enim per legem promissio abrahe aut semini eius facta est
ut heres esset mundi sed per iusticiam fidei. Si enim qui ex lege sunt tantum heredes sunt
exinanita est fides abolita est promissio. Lex enim iram operatur. Ubi enim non
est lex nec preuaricatio. Ideo ex fide ut secundum gratiam firma sit promissio omni
semini non ei qui ex lege est solum sed ei qui ex fide est abrahe. qui est pater
omnium nostrum. sicut scriptum est quia patrem multarum gentium posui te. ante deum
cui credidisti qui viuificat mortuos et vocat ea que non sunt tamquam ea
que sunt. Qui contra spem in spem credidit ut fieret pater multarum
gentium secundum quod dictum est ei. Sic erit semen tuum sicut stelle celi et sicut
arena que est in littore maris. Et non infirmatus est in fide nec con
siderauit corpus suum emortuum cum iam fere centum annorum esset. et
emortuam vuluam sare. In repromissione etiam dei non hesitauit diffidentia
sed confortatus est fide dans gloriam deo plenissime sciens quia quecumque
promisit deus potens est et facere. Ideo reputatum est illi ad iusticiam

Non est autem tantum scriptum propter ipsum quia reputatum est illi ad iusticiam sed
et propter nos quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitavit ihesum xpistum dominum
nostrum a mortuis qui traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustifica
tionem nostram.

V

Iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad deum
per dominum nostrum ihesum xpistum per quem et accessum habemus per fidem in graciam istam
in qua stamus et gloriamur in spe glorie filiorum dei. Non solum autem sed et gloriamur in tribu
lacionibus scientes quod tribulacio pacienciam operatur pacientia autem probacionem probacio vero
spem. Spes autem non confundit quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris
per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ut quid enim xpistus cum adhuc infirmi essemus secundum
tempus pro impiis mortuus est. Vix enim pro iusto quis moritur. Nam pro bono
forsitan quis audeat mori. Commendat autem suam caritatem deus in nobis
quoniam cum adhuc peccatores essemus xpistus pro nobis mortuus est. Multo igitur magis
iustificati nunc in sanguine ipsius salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cum ini
mici essemus reconciliati sumus deo per mortem filii eius, multo magis reconciliati
salvi erimus in vita ipsius. Non solum autem sed et gloriamur in deo per dominum nostrum ihesum
xpistum per quem nunc reconciliacionem accepimus. Propterea sicut per unum hominem in hunc
mundum peccatum intravit et per peccatum mors, ita in omnes homines mors pertransiit in
quo omnes peccaverunt. Usque ad legem enim peccatum erat in mundo. Peccatum enim non
imputabatur cum lex non esset. Sed regnavit mors ab adam usque ad moysen
etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem prevaricacionis ade qui est forma
futuri. Sed non sicut delictum ita et donum. Si enim unius delicto multi mortui
sunt, multo magis gracia dei et donum in gracia unius hominis ihesu xpisti in plures
abundavit. Et non sicut per unum peccatum ita et donum. Nam iudicium quidem ex
uno in condempnacionem, gracia autem ex multis delictis in iustificacionem. Si enim

in vnius delicto mors regnauit per vnum hominem multomagis abundanciam
gratie christi et donationis et iustitie accipientes in vita regnabunt per vnum ihesum christum
Igitur sicut per vnius delictum in omnes homines in dampnacionem sic et per vnius iu
sticiam in omnes homines in iustificationem Sicut enim per inobedienciam vnius hominis
peccatores constituti sunt multi ita et per vnius inobedienciam iusti constituentur multi
Lex autem subintrauit ut abundaret delictum Vbi autem abundauit delictum super
abundauit et gratia ut sicut regnauit peccatum in mortem ita et gratia regnet per iusti
ciam in vitam eternam per ihesum christum dominum nostrum VI

Quid ergo dicemus permanebimus in peccato ut gratia abundet Absit Qui
enim mortui sumus peccato quomodo adhuc viuemus in illo An ignoratis
fratres quia quicumque baptisati sumus in christo ihesu in morte eius baptisati sumus
Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem ut quomodo surrexit
christus a mortuis per gloriam patris Ita et nos in nouitate vite ambulemus
Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius simul et resurrectionis
erimus hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est ut destruatur corpus peccati ut
vltra non seruiamus peccato Qui enim mortuus est peccato iustificatus est a peccato
Si autem mortui sumus cum christo credimus quia simul etiam viuemus cum illo scientes
quod christus resurgens ex mortuis iam non moritur mors illi vltra non dominabitur
Quod enim mortuus est peccato mortuus est semel Quod autem viuit viuit deo
Ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato viuentes autem deo in christo
ihesu domino nostro Non ergo regnet peccatum in mortali vestro corpore ut obediatis
concupiscenciis eius Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato sed
exhibete vos deo tamquam ex mortuis viuentes et membra vestra arma iustitie deo
Peccatum enim vobis non dominabitur Non enim sub lege estis sed sub gratia Quid ergo

peccabimus qm non sumus sub lege sed sub gra. absit. An nescitis cui
exhibetis vos servos ad obediendum servi eius estis cui obeditis sive peti in mortem
sive obeditionis ad iustitiam. Gras autem ago deo quod fuistis servi peti. obedistis
autem ex corde in eam formam doctrine in qua traditi estis. liberati autem a peto
servi facti estis iustitie. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestre. Sicut
enim vos exhibuistis membra vestra servire immunditie et iniquitati ad iniquitatem.
ita nunc exhibete membra vestra servire iustitie in sanctificationem. Cum enim servi
essetis peti. liberi fuistis iustitie. quem ergo fructum habuistis tunc in illis
in quibus nunc erubescitis. Nam finis illorum mors est. Nunc vero liberati
a peto. servi autem facti deo. habetis fructum vestrum in sanctificationem finem vero
vitam eternam. Stipendia enim peti mors. Gra autem dei vita eterna in xpo
An ignoratis fratres. scientibus enim legem loquor / Ihesu domino nostro. VII
quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit. Nam que sub viro est
mulier vivente viro alligata est legi. Si autem mortuus fuerit vir eius solu
ta est a lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera. si fuerit cum alio viro
Si autem mortuus fuerit vir eius. liberata est a lege viri ut non sit adultera
si fuerit cum alio viro. Itaque fratres mei. et vos mortificati estis legi per
corpus xpi ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit ut fructificemus (fructificetis)
deo. Cum enim essemus in carne passiones peccatorum que per legem erant opera
bantur in membris nostris ut fructificarent morti. Nunc autem soluti
sumus a lege mortis in qua detinebamur. ita ut serviamus in novitate spiritus
et non in vetustate littere. Quid ergo dicemus lex peccatum est. Absit. Sed peccatum
non cognovi nisi per legem. Nam concupiscentiam nesciebam esse peccatum
nisi lex diceret. Non concupisces. Occasione autem accepta peccatum per

mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat. Ego autem sine lege vivebam aliquando. Sed cum venisset mandatum peccatum revixit. Ego autem mortuus sum et inventum est mihi mandatum quod erat ad vitam hoc esse ad mortem. Nam peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me et per illud occidit. Itaque lex quidem sancta et mandatum sanctum et iustum et bonum. Quod ergo bonum est mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum ut appareat peccatum per bonum mihi operatum est mortem ut fiat supra modum peccans peccatum per mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est. Ego autem carnalis sum venumdatus sub peccato. Quod enim operor non intelligo. Non enim quod volo bonum hoc ago, sed quod malum odio illud facio. Si autem quod nolo illud facio, consentio legi quoniam bona est. Nunc autem iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quia non habitat in me peccatum hoc est in carne mea bonum. Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum non invenio. Non enim quod volo bonum hoc facio, sed quod nolo malum hoc ago. Si autem quod nolo illud facio, non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum. Invenio igitur legem volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet, quo lex mihi volenti bona est. Condelector enim legi dei secundum enim interiorem hominem. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae et captivantem me in lege peccati quae est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia autem dei per Iesum Christum dominum nostrum. Igitur ego ipse mente servio legi dei, carne autem legi peccati.

viii VIII

Nihil ergo nunc damnationis est his qui sunt in Christo Iesu qui non secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus vitae in Christo Iesu liberavit me a

lege peccati et mortis. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per
carnem deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato damnavit
peccatum in carne ut iustificatio legis impleretur in nobis qui non secundum car-
nem ambulamus sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt que carnis sunt sapiunt (sapiunt)
Qui vero secundum spiritum que sunt spiritus (sentiunt) sapiunt. Nam prudentia carnis mors.
Prudentia autem spiritus est vita et pax. Quoniam sapientia carnis inimica deo.
Legi enim dei non est subiecta nec enim potest. Qui autem in carne sunt deo placere
non possunt. Vos autem in carne non estis sed in spiritu si tamen spiritus dei habitat
in vobis. Si quis autem spiritum christi non habet hic non est eius. Si autem christus in vobis est
corpus quidem mortuum est propter peccatum spiritus vero vivit propter iustificationem. Quod si
spiritus eius qui suscitavit ihesum a mortuis habitat in vobis. Ergo fratres
debitores sumus spiritui non carni ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum
carnem vixeritis moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis vivetis.
Qui enim spiritu dei aguntur hii filii dei sunt. Non enim accepistis spiritum
servitutis iterum in timore sed accepistis spiritum adoptionis filiorum dei in quo
clamamus abba pater. Ipse enim spiritus reddit testimonium spiritui nostro quod sumus
filii dei. Si autem filii et heredes heredes quidem dei coheredes autem christi. Si tamen
compatimur ut et (se) glorificemur. Existimo quod non sunt condigne passiones huius
temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Nam expectatio creature revela-
tionem filiorum dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est non volens
sed propter eum qui subiecit eam in spe. Quia et ipsa creatura liberabitur a servitute
corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. Scimus enim quod omnis creatura inge-
miscit et parturit usque adhuc. Non solum autem illa sed et nos ipsi primi-
tias spiritus habentes et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum dei expectantes

Qui suscitavit ihesum christum a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis. Ergo

redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus. Spes autem que videtur
non est spes. Nam quod videt quis quid sperat. Si autem quod non videmus speramus
per patientiam expectamus. Similiter autem et spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Nam quid
oremus sicut oportet nescimus, sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.
Qui autem scrutatur corda scit quid desideret spiritus, quia secundum deum postulat pro sanctis. Scimus
autem quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum, hiis qui secundum propositum vocati sunt
sancti. Nam quos prescivit et predestinavit conformes fieri imaginis filii eius, ut sit ipse
primogenitus in multis fratribus. Quos autem predestinavit hos et vocavit. Et quos vocavit
hos et iustificavit. Quos autem iustificavit hos et magnificavit. Quid ergo dicemus ad hec?
Si deus pro nobis quis contra nos. Qui etiam proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus
tradidit illum. Quomodo etiam non cum illo omnia nobis donavit. Quis accusabit adversus
electos dei? deus qui iustificat. Quis est qui condempnet? Christus Ihesus qui mortuus est,
immo qui et resurrexit, qui est ad dexteram dei, qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo nos
separabit a caritate Christi? tribulatio an angustia an persecutio an fames an nu-
ditas an periculum an gladius? sicut scriptum est: Quia propter te mortificamur tota die,
estimati sumus ut oves occisionis. Sed in hiis omnibus superamus propter eum qui dilexit
nos. Certus enim sum quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus
neque virtutes neque instancia neque futura neque fortitudo neque altitudo neque
profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei que est in Christo Ihesu domino nostro.
IX Veritatem dico in Christo Ihesu, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea in
spiritu sancto. Quoniam tristicia est mihi magna et continuus dolor cordi meo. Opta-
bam enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum
carnem, qui sunt Israhelite, quorum adoptio est filiorum et gloria et testamentum et
legislatio et obsequium et promissa, quorum sunt patres, et ex quibus secundum carnem Christus

qui est super omnia deus benedictus in secula amen. Non autem quod exciderit verbum dei. Non enim
omnes qui sunt ex israel hii sunt israhelite. neque qui semen sunt abrahe om-
nes filii abrahe. sed in ysaac vocabitur tibi semen. id est non qui filii carnis sunt. hii
filii dei sunt. sed qui filii sunt promissionis estimantur in semine. promissionis enim verbum
hoc est. Secundum tempus hoc veniam et erit sare filius. Non solum autem illa. sed et
Rebecca ex uno concubitu habens, genuit filios ysaac patris nostri. Cum enim
nondum nati fuissent aut aliquid egissent boni aut mali ut secundum electionem
propositum dei maneret. non ex operibus sed ex vocante. dictum est ei. quod maior
serviet minori sicut scriptum est. Jacob dilexi. Esau autem odio habui. Quid ergo
dicemus. Numquid [iniquitas] apud deum. Absit. Moysi enim dicit. Miserebor cui mise-
rebor. et misericordiam prestabo cui misereor [misertus fuero]. Igitur non volentis neque currentis sed miserentis
est dei. Dicit enim scriptura pharaoni. quia in hoc ipsum excitavi te ut ostendam
in te virtutem meam. et ut annuncietur nomen meum in universa terra. Ergo cuius
vult miseretur. et quem vult indurat. Dicis itaque michi. Quid adhuc queritur. Vo-
luntati enim eius quis resistit. O homo tu quis es qui respondeas deo. Numquid dicit
figmentum ei qui se finxit. quid me fecisti sic. An non habet potestatem figulus luti
ex eadem massa facere. aliud quidem vas in honorem. aliud vero in contumeliam.
Quod si deus volens ostendere iram et notam facere potenciam suam. sustinuit in
multa paciencia vasa ire apta in interitum. ut ostenderet divitias glorie sue
In vasa misericordie que preparavit in gloriam. quos et vocavit. non solum ex iudeis
sed etiam ex gentibus. Sicut et in osee dicit. Vocabo non plebem meam ple-
bem meam. et non dilectam. dilectam. et non misericordiam consecutam. misericordiam consecutam.
Et erit in loco ubi dictum est eis. non plebs mea vos. ibi [illi] vocabuntur
filii dei vivi. Ysayas autem clamat pro israel. Si fuerit numerus filiorum

israel tamquam arena maris reliquie salve fient. Verbum enim consummans et abbrevians in equitate quia verbum breviatum faciet dominus super terram. Et sicut predixit Isaias Nisi dominus sabbaoth reliquisset nobis semen sicut sodoma facti essemus et sicut gomorra similes fuissemus. Quid ergo dicemus quod gentes que non sectabantur iusticiam apprehenderunt iusticiam. Iusticiam autem que ex fide est. Israel vero sectando legem iusticie in legem iusticie non pervenit. Quare quia non ex fide sed quasi ex operibus legis. Offenderunt enim in lapidem offensionis sicut scriptum est. Ecce pono in syon lapidem offensionis et petram scandali et omnis qui credident in eum non confundetur

X

Fratres voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad deum fit pro illis in salutem. Testimonium enim perhibeo illis quod emulacionem quidem dei habent sed non secundum scientiam. Ignorantes enim dei iusticiam et suam querentes statuere iusticie dei non sunt subiecti. Finis enim legis Christus ad iusticiam omni credenti. Moyses enim scripsit quoniam iusticiam que ex lege est qui fecerit homo vivet in ea. Que autem ex fide est iusticia sic dicit. Ne dixeris in corde tuo. Quis ascendet in celum id est Christum deducere. Aut quis descendet in abyssum. hoc est Christum ex mortuis revocare. Sed quid dicit scriptura. Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo. hoc est verbum fidei quod predicamus. Quia si confitearis in ore tuo dominum nostrum ihesum Christum et in corde credideris quod deus excitavit illum a mortuis salvus eris. Corde enim creditur ad iusticiam, ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim scriptura. Omnis qui credit in illum non confundetur. Non est enim distinctio iudei et greci. Nam idem dominus omnium dives in omnes qui invocant illum. Omnis enim qui invocaverit nomen domini salvus erit. Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt aut quomodo credent ei quem non audierunt. Quomodo autem audient sine predicante. Quomodo

vero predicabunt nisi mittantur. Sicut scriptum est. Quam speciosi pedes evan
gelizantium pacem evangelizantium pacem bona. Sed non omnes obediunt
evangelio. Isayas enim dicit. Domine quis credidit auditui nostro. Ergo fides
b ex auditu. Auditus autem per verbum dei. Sed dico numquid non audierunt. Et quidem in
omnem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum. Sed dico numquid
Israhel Isayas Israel deus non cognovit. Primus Moyses dicit. Ego ad emulationem vos adducam
in non gentem. in gentem insipientem in iram vos mittam. Isayas autem audet
et dicit. Inventus sum a non querentibus me palam apparui hiis qui me non in
terrogabant. Ad Israel autem dicit. Tota die expandi manus meas ad populum
XI non credentem sed contradicentem michi. Dico ergo. Numquid repulit deus populum suum
Absit. Nam et ego israhelita sum ex semine abrahe de tribu Beni
amin. non repulit deus plebem suam quam prescivit. An nescitis in helia
quid dicit scriptura. Quemadmodum interpellat deum adversus israel. Domine
prophetas tuos occiderunt altaria tua suffoderunt et ego relictus sum solus
et querunt animam meam. Sed quid dicit responsum divinum. Reliqui michi septem
b milia virorum qui non curvaverunt genua sua ante Baal. Sic ergo et in hoc
tempore reliquie secundum electionem gratie dei salve facte sunt. Si autem gratia dei iam
non ex operibus. Alioquin gratia iam non est gratia. Quid ergo. Quod querebat israhel
hoc non est consecutus. Electio autem consecuta est. Ceteri vero excecati sunt
sicut scriptum est. Dedit illis deus spiritum conpunctionis oculos ut non videant
et aures ut non audiant usque in hodiernum diem. Et david dicit
Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum et in captionem et in scandalum
et in retributionem ipsis. Obscurentur oculi eorum ne videant ~~et dorsum~~
Dorsum eorum semper incurva XII non est defectus hic

XI Dico ergo. Numquid sic offenderunt ut caderent. Absit. Sed illorum delicto
salus gentibus facta est ut illos emulentur. Quod si delictum illorum divi
tie sunt mundi et diminutio eorum divitie gentium, quanto magis plenitudo eorum.
Vobis enim dico gentibus. Quamdiu quidem ego sum gentium apostolus ministerium
meum honorificabo si quomodo ad emulandum provocem carnem meam et salvos faciam
aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est mundi, que assumptio nisi
vita ex mortuis. Quod si delibatio sancta est et massa. Et si radix sancta
et rami. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster esses in
sertus es in illis et socius radicis et pinguedinis olive factus es, noli glo
riari adversus ramos. Quod si gloriaris non tu radicem portas sed radix te.
Dices ergo fracti sunt rami ut ego insererer. Bene, propter incredulitatem
fracti sunt. Tu autem fide stas. Noli altum sapere sed time. Si enim deus naturali
seueri te
bus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem et severitatem
ceciderunt seueritate
dei. In eos quidem qui ceciderunt severitatem, in te autem bonitatem dei si permanseris
in bonitate. Alioquin et tu excideris. Sed et illi si non permanserint in incredulitate
inserentur. Potens est enim deus iterum inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus
es oleastro et contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto magis hii qui
secundum naturam inserentur sue olive. Nolo enim vos ignorare fratres misterium hoc
ut non sitis vobis ipsis sapientes, quia cecitas ex parte contigit in Israel donec
plenitudo gentium intraret. Et sic omnis Israel salvus fieret sicut scriptum est
Veniet ex Sion qui eripiat et avertat impietatem a Iacob. Et hoc illis a me
testamentum cum abstulero peccata eorum. Secundum evangelium quidem inimici propter vos,
secundum electionem autem carissimi propter patres. Sine penitentia enim sunt dona et vocatio
dei. Sicut enim aliquando et vos non credidistis deo, nunc autem misericordiam consecuti estis.

ppt̄ illoꝝ incredulitatē ita ⁊ isti nuc nō crediderūt in vram miām
ut ⁊ ipi miām ꝯsequat̄ Conclusit enī deus omīa in incredulitate ut
oīm misereat̄ O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ⁊ scīe dei quā inco
ꝯphensibilia sūt iudicia eius ⁊ inuestigabiles vie illius Quis enī cognouit
sensum dn̄i aut quis ꝯsiliari' ei' fuit Aut quis prior dedit illi ⁊ retri
buet̄ ei Quā ex ipso ⁊ p ipm̄ ⁊ in ipo sūt omīa Ipi hon̄ ⁊ glā in
Obsecro vos itaq; fr̄es p miām dei ut / xii secla secloꝝ amē XII
exhibeatis corpa vr̄a hostiā viuentē sc̄tam deo placētē ratio
nabile obsequiū vr̄m Et nolite ꝯformari huic seclo sz reforma
mini in nouitate sensus vr̄i ut pbetis que sit voluntas dei bona
⁊ beneplacēs ⁊ pfēcta Dico enī p grām q̄ data est mi omībus
q̄ sunt inter vos nō plus sapere q̄ oportz sz sapere ad sobrietatē Et
vnicuiq; sic deus diuisit mensurā fidei Sicut enī in vno corpe multa
mēbra habemus oīa aut mēbra nō eundē actū hn̄t Ita multi
vnū corpus sumus in xp̄o singli aut alter alterius membra
Habētes donatōes scd̄m grām q̄ data est nob differētes Siue pphe
tiam scd̄m rōnē fidei siue ministeriū in ministrando Siue q docet
in doctrina Qui exhortat̄ in exhortando Qui tribuit in simplicitate Qui
pest in solicitudine Qui miseret̄ in hilaritate Dilectio sine simula
tione odientes malū adherentes bono caritate fr̄nitatis inuicē di
ligentes honore inuicē preuenientes Solicitudine nō pigri Spū feruē
tes dn̄o seruientes Spe gaudentes in tribulatōe pacientes Orōni
instantes necessitatibꝫ scōꝝ cōicantes hospitalitatē sectantes Be
nedicite psequentibꝫ vos Benedicite ⁊ nolite maledicere Gaudere

cum gaudentibus flere cum flentibus. Id ipsum invicem sentientes non alta
sapientes sed humilibus consentientes. Nolite esse prudentes apud vos
metipsos. nulli malum pro malo reddentes. providentes bona non tantum coram
deo sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest quod ex vobis est, cum omnibus
hominibus pacem habentes non vosmetipsos defendentes karissimi sed date locum
ire. Scriptum est enim michi vindicta et ego retribuam dicit dominus. Sed si
esurierit inimicus tuus ciba illum. Si sitit potum da illi. hoc enim faciens
carbones ignis congeres super caput eius. Noli vinci a malo sed vince
Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita/ in bono malum XIII
sit. non est enim potestas nisi a deo. Que autem sunt a deo ordina
ta sunt. Itaque qui resistit potestati dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt
ipsi sibi dampnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis
sed mali. Vis autem non timere potestatem. Bonum fac et habebis laudem
ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris time
Non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est vindex in iram
ei qui malum agit. Ideo necessitate subditi estote non solum propter iram
sed et propter conscientiam. Ideo enim et tributa prestatis. ministri enim dei sunt in hoc
ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita. Cui tributum tributum. Cui
vectigal vectigal. Cui timorem timorem. Cui honorem honorem. Ne
mini quicquam debeatis. nisi ut invicem diligatis. Qui enim diligit
proximum legem implevit. nam non adulterabis. non occides. non fura
beris. non falsum testimonium dices. non concupisces rem proximi tui. Et
si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur. Diliges proximum tuum sicut
teipsum. dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergo legis

est dilectio. Et hoc scientes tempus quia hora est iam nos de sompno sur-
gere. Nunc autem propior est nostra salus quam cum credidimus. Nox precessit. di-
es autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma
lucis. sicut in die honeste ambulemus. non in comessacionibus et ebrieta-
tibus. non in cubilibus et impudiciciis. non in contencione et emulacione. sed
induimini dominum ihesum christum. Et carnis curam ne feceritis in desideriis.

Infirmum autem in fide assumite. non in disceptacionibus cogitacionum. XIIII
Alius enim credit se manducare omnia. qui autem infirmus est
olus manducet. Is autem qui manducat. non manducantem non spernat
Et qui non manducat. manducantem non iudicet. deus enim illum assumpsit.
Tu quis es qui iudicas alienum servum. suo domino stat aut cadit. stabit
autem. potens enim est deus statuere illum. Nam alius iudicat diem inter
diem. alius autem iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu abundet.
Qui sapit diem domino sapit. et qui manducat domino manducat. et (et qui non manducat domino non manducat et gracias agit deo)
gracias agit deo. Nemo enim nostrum sibi vivit. et nemo sibi moritur. Sive
enim vivimus domino vivimus sive morimur domino morimur. Sive ergo vivimus
sive morimur domini sumus. In hoc enim christus mortuus est et resurrexit
ut et vivorum et mortuorum dominetur. Tu autem quid iudicas fratrem tuum
Aut tu quare spernis fratrem tuum. Omnes stabimus ante tribunal christi. Scriptum
est enim. Vivo ego dicit dominus quia michi flectetur omne genu. et omnis
lingua confitebitur deo. Itaque unusquisque nostrum pro se racionem reddet deo
Non ergo amplius invicem iudicemus. Sed hoc iudicate magis ne po-
natis offendiculum fratri vel scandalum. Scio enim et confido in domino ihesu
quia nichil commune per ipsum. nisi ei qui existimat quid commune esse. illi commune est

Si enim propter cibum frater tuus contristatur iam non secundum caritatem ambulas
Noli cibo tuo illum perdere pro quo Christus mortuus est. Non ergo blasphe
metur bonum nostrum. Non est enim regnum dei esca et potus sed iustitia et pax
et gaudium in spiritu sancto. Qui enim in hoc servit Christo placet deo et probatus
est hominibus. Itaque que pacis sunt sectemur et que edificationis sunt invicem
custodiamus. Noli propter escam destruere opus dei. Omnia quidem munda sunt
sed malum est homini qui per offendiculum manducat. Bonum est non man
ducare carnem et non bibere vinum neque in quo frater tuus offenditur aut
scandalizatur aut infirmatur. Tu qui fidem habes penes temetipsum habe co
ram deo. Beatus qui non iudicat semetipsum in eo quod probat. Qui autem
discernit si manducaverit dampnatus est quia non est ex fide. Omne autem
quod non est ex fide peccatum est. Capitulum XV

Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere et non
nobis placere. Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum
ad edificationem. Etenim Christus non placuit sibi sed sicut scriptum est. Impro
peria improperantium tibi ceciderunt super me. Quecumque enim scripta sunt
ad nostram doctrinam scripta sunt ut per patientiam et consolationem scripturarum spem
habeamus. Deus autem patientie et solatii det vobis idipsum sapere in alterutrum
secundum Ihesum Christum ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem
domini nostri Ihesu Christi. Propter quod suscipite invicem sicut et Christus suscepit vos
in honorem dei. Dico enim Christum Ihesum ministrum fuisse circumcisionis
propter veritatem dei ad confirmandas promissiones patrum. Gentes autem super
misericordia honorare deum sicut scriptum est. Propterea confitebor tibi in gen
tibus domine et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini gentes cum

plebe eius. Et iterum laudate omnes gentes dominum et magnificate eum
omnes populi. Et rursum Ysayas ait. Erit radix yesse et qui ex-
urget regere gentes in eum gentes sperabunt. Deus autem spei reple-
at vos omni gaudio et pace in credendo ut abundetis in spe et vir-
tute spiritus sancti. Certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis quoniam
et ipsi pleni estis dilectione repleti omni sciencia ita ut possitis alter-
utrum monere. Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tamquam in
memoriam vos reducens propter graciam que data est mihi a deo ut
sim minister christi ihesu in gentibus sanctificans evangelium dei ut fiat ob-
lacio gencium accepta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur gloriam
in christo ihesu ad deum. Non enim audeo loqui aliquid eorum que per me non
efficit christus in obediencia gencium in verbo et factis in virtute signorum
et prodigiorum in virtute spiritus sancti. Ita ut ab iherusalem per circuitum usque
ad illiricum inde repleverim evangelium christi. Sic autem predicavi evangelium
hoc ubi non nominatus est christus ne super alienum fundamentum edificarem
sed sicut scriptum est. Quibus non est annunciatum de eo videbunt et qui
non audierunt de eo intelligent. Propter quod impediebar plurimum venire
ad vos et prohibitus sum usque adhuc. Nunc vero ulterius locum non habens
in hiis regionibus. cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis ia-
iam precedentibus annis cum in hispaniam proficisci cepero spero quod prete-
videam
riens videam vos et a vobis deducar illuc si vobis primum ex parte fru-
itus fuero. Nunc igitur proficiscar in iherusalem ministrare sanctis. Probaverunt enim
macedonia et achaya collacionem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt
in iherusalem. Placuit enim eis et debitores sunt eorum. Nam si spiritualium

eorum participes facti sunt gentiles, debent et in carnalibus ministrare eis
Hoc igitur cum consummavero et assignavero eis fructum hunc, proficiscar
per vos in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia bene
dictionis Christi veniam. Obsecro itaque vos fratres per dominum nostrum Ihesum Christum et cari
tatem Spiritus sancti ut adiuvetis me in orationibus vestris pro me ad deum ut liberer
ab infidelibus qui sunt in Iudea et obsequii mei oblatio accepta fiat in Ieru
salem sanctis, ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei et refrigerer
vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis amen. xvi **XVI**

Commendo autem vobis Phebem sororem meam que est in ministerio ecclesie que
est Thencris, ut eam suscipiatis in domino digne sanctis et assistatis
ei in quocumque negotio vestri indiguerit. Etenim ipsa quoque astitit multis et
mihi ipsi. Salutate Priscam et Aquilam adiutores meos in Christo Ihesu qui pro anima
mea cervices suas supposuerunt. Quibus non solus ego gratias ago sed et cuncte
ecclesie gentium, et domesticam eorum ecclesiam. Salutate Epenetum dile
ctum meum mihi qui est primitivus ecclesie Asie in Christo Ihesu. Salutate Mariam que
multum laboravit in vobis. Salutate Andronicum et Iuliam cognatos et concapti
vos meos qui sunt nobiles in apostolis qui et ante me fuerunt in Christo. Salutate
Ampliatum dilectissimum mihi in domino. Salutate probum in Christo. Salutate eos qui
sunt ex Aristoboli domo. Salutate Herodionem cognatum meum. Salutate eos
qui sunt ex Narcissi domo qui sunt in domino. Salutate Tryphenam et Tryphosam
que multum laborant in domino. Salutate Persidam karissimam meam que multum labo
ravit in domino. Salutate Rufum electum in domino et matrem eius et meam.
Salutate Asyncritum, Phlegontem, Hermen, Patrobam, Hermam et qui
cum eis sunt fratres. Salutate Philologum et Iuliam et Nereum et sororem

Salutate Urbanum ad
iutorem nostrum in Christo Ihesu
et Stachin dilec
tum meum. Salutate Ap
pellem.

cy olimpiadem et omnes qui cum eis sunt sanctos. Salutate invicem in osculo
sancto. Salutant vos omnes ecclesie christi. Rogo autem vos fratres ut observetis
eos qui dissensiones et offendicula preter doctrinam quam vos didicistis fa-
ciunt et declinate ab illis. Huiusmodi enim christo domino nostro non serviunt
sed suo ventri et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium
Vestra enim obediencia in omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur in vobis.
Sed volo vos sapientes esse in bono et simplices in malo. Deus autem pacis con-
terat sathanam sub pedibus vestris velociter. Gratia domini nostri ihesu christi
vobiscum. Salutat vos thimotheus adiutor meus et lucius et iason et
sosipater cognati mei. Saluto vos ego tercius qui scripsi epistolam in domino.
Salutat vos gaius hospes meus et universa ecclesia. Salutat vos
erastus archarius civitatis et quartus frater. Gratia domini nostri ihesu christi cum
omnibus vobis amen. Ei autem qui potens est vos confirmare iuxta evangelium meum
in predicacionem domini nostri ihesu christi secundum revelacionem domini nostri ihesu christi
misterii temporibus eternis taciti, quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum
secundum preceptum eterni dei ad obedienciam fidei in cunctis gentibus cogniti
soli sapienti deo per ihesum christum, cui honor et gloria in secula seculorum amen.

Explicit Epistola ad romanos Incipit prologus ad Corinthios

Explicit epistola ad romanos incipit prologus ad corinthios primum

Corinthii sunt achaici et hii similiter ab apostolo audie-
runt verbum veritatis et subversi sunt multifarie a falsis apostolis quidam
a philosophie verbosa eloquentia. Alii ad sectam legis
iudaice inducti fuerunt. Hos revocat apostolus ad veram fide
et evangelicam sapientiam scribens eis ab epheso
per thimotheum discipulum suum ad corinthios. Explicit prologus

I Ad

Incipit prima epistola ad Cor(inthios) . I

Incipit prima epistola ad Corinthios

Paulus vocatus apostolus xpi ihesu per voluntatem dei et sostenes 1
frater ecclesie dei que est corinthi sanctificatis in xpo ihesu vocatis
sanctis cum omnibus qui invocant nomen domini nostri ihesu xpi in
omni loco ipsorum et nostro. Gracia vobis et pax a deo patre nostro et
domino ihesu xpo. Gracias ago deo meo semper pro vobis omnibus in gracia dei que data
est vobis in xpo ihesu. quia in omnibus divites facti estis in illo in omni verbo et in
omni sciencia. sicut testimonium xpi confirmatum est in vobis. Ita ut nichil vobis desit
in ulla gracia expectantibus revelacionem domini nostri ihesu xpi. qui et confirmabit vos usque
in finem sine crimine in die adventus domini nostri ihesu xpi. Fidelis deus per quem
vocati estis in societatem filii eius ihesu xpi domini nostri. Obsecro vos itaque fratres
per nomen domini nostri ihesu xpi. ut idipsum dicatis omnes. et non sint in vobis scismata.
Sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sciencia. Significatum est enim mihi de vobis
fratres mei ab hiis qui sunt cloes. quia contenciones sunt inter vos. Hoc autem dico
quod unusquisque vestrum dicit. Ego quidem sum pauli. Ego autem apollo. Ego
vero cephe. Ego autem xpi. Divisus est xpus. Numquid paulus crucifixus est
pro vobis. aut in nomine pauli baptisati estis. Gracias ago deo meo quod neminem
vestrum baptisavi nisi crispum et gayum. Ne quis dicat quod in nomine meo
baptisati estis. Baptisavi autem et stephane domum. Ceterum nescio
si quem alium vestrum baptisaverim. Non enim misit me xpus baptisare sed
evangelisare. Non in sapiencia verbi. ut non evacuetur crux xpi. Verbum enim
crucis pereuntibus quidem stulticia est. hiis autem qui salvi facti sunt id est vobis
virtus dei est. Scriptum est enim. Perdam sapienciam sapientum et prudenciam
prudentium reprobabo. Ubi sapiens ubi scriba. ubi conquisitor huius seculi
Nonne stultam fecit deus sapienciam huius mundi. Nam quia in dei sapiencia

non cognouit mundus per sapientiam deum. Placuit deo per stultitiam predicationis
saluos facere credentes. Quoniam et iudei signa petunt. et greci sapientiam que-
runt. nos autem predicamus christum crucifixum Iudeis quidem scandalum. gentibus autem stulti-
tiam. ipsis autem vocatis iudeis atque grecis christum dei virtutem et dei sapientiam. Quia
quod stultum est dei. sapientius est hominibus. et quod infirmum est dei. fortius est
hominibus. Videte enim vocationem vestram fratres. quia non multi sapientes secundum
carnem. non multi potentes non multi nobiles. Sed que stulta sunt mundi
elegit deus ut confundat sapientes. Et infirma mundi elegit deus ut con-
fundat fortia. et ignobilia mundi. et contemptibilia elegit deus. et ea que
non sunt. ut ea que sunt destrueret. ut non glorietur omnis caro in conspectu
eius. Ex ipso autem vos estis in christo ihesu qui factus est sapientia nobis a deo et
iustitia et sanctificatio et redemptio. ut quemadmodum scriptum est. Qui gloriatur
Et ego cum venissem ad vos fratres. non in domino glorietur. II
veni in sublimitate sermonis aut sapientie annuntians vobis testimonium christi.
Non enim iudicaui me scire aliquid inter vos nisi ihesum christum et hunc cru-
cifixum. Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui apud vos
et sermo meus et predicatio mea. non in persuasibilibus humane sapientie verbis sed
in ostensione spiritus et virtutis. ut fides vestra non sit in sapientia homi-
num sed in virtute dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Sapientiam vero non huius
seculi neque principum huius seculi qui destruuntur. Sed loquimur dei sapientiam
in misterio que abscondita est. quam predestinauit deus ante secula in gloriam
nostram. quam nemo principum huius seculi cognouit. Si enim cognouissent numquam dominum
3 glorie crucifixissent. Sed sicut scriptum est. quod oculus non vidit. nec auris audiuit
nec in cor hominis ascendit. que preparauit deus hiis qui diligunt illum.

Nobis autem revelavit deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda dei.
Quis enim scit hominum que sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est. Ita et que dei sunt nemo
cognovit nisi spiritus dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus sed spiritum qui ex deo est
ut sciamus que a deo donata sunt nobis. Que et loquimur non in doctis humane sapientie
verbis sed in doctrina spiritus sancti spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non
percipit ea que sunt spiritus dei. Stultitia est enim illi et non potest intelligere quia spiritualiter
examinatur. Spiritualis autem iudicat omnia et ipse a nemine iudicatur sicut scriptum est quis
enim cognovit sensum domini qui instruat eum. Nos autem Christi sensum habemus. III

Et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus tamquam
parvulis in Christo. Lac vobis potum dedi non escam. Nondum enim poteratis. Sed
nec nunc quidem potestis. Adhuc enim estis carnales. Cum enim sint inter vos
zelus et contentio et dissensio nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis. Cum
enim quis dicat ego quidem sum Pauli. Alius autem ego Apollo. Nonne homines estis.
Quid igitur est Apollo. Quid vero Paulus. Ministri eius cui credidistis. Et
unicuique sicut deus dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid neque qui rigat
unum sunt. Unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Dei enim
sumus adiutores. Dei agricultura estis. Dei edificatio estis. Secundum gratiam dei que data
est mihi ut sapiens architectus fundamentum posui. Alius autem superedificat
et que
Unusquisque autem videat quomodo superedificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere
preter id quod positum est quod est Christus Iesus. Si quis autem superedificat super fun-
unius cuiusque
damentum hoc aurum argentum lapides preciosos ligna fenum stipulam. Uniuscuiusque
declarabit
opus manifestum erit. Dies enim domini declarabit. Quia in igne revelabitur. Et
manserit
uniuscuiusque opus quale sit probabit ignis. Si cuius opus arserit detrimen-
tum patietur. Ipse autem salvus erit. Sic tamen quasi per ignem. Nescitis quia templum

ego plantavi apollo
rigavit sed deus incre-
mentum dedit

sed qui incre-
mentum dat
deus. Qui plan-
tat autem et qui
rigat unum
sunt

quod super-
edificavit
mercedem
accipiet.
Si cuius
opus ar-
serit

dei estis vos et spiritus dei habitat in vobis. Si quis autem templum dei viola
verit disperdet illum deus. templum enim dei sanctum est. quod estis vos. Nemo
se seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo stultus fiat
ut sit sapiens. Sapientia enim huius mundi stultitia est apud deum. Scriptum est
enim. Comprehendam sapientes in astucia eorum. Et iterum dominus novit co
gitationes sapientium quoniam vane sunt. Itaque nemo glorietur in hominibus. Omnia
enim vestra sunt sive paulus sive appollo sive cephas sive mundus sive vita
sive mors sive presencia sive futura. omnia enim vestra sunt. vos autem christi.
Sic nos existimet homo ut ministros christi et / christus autem dei IIII
dispensatores misteriorum dei. Hic iam queritur inter dispensatores ut
fidelis quis inveniatur. Michi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab
humano die. Sed neque meipsum iudico. Nichil enim michi conscius sum, sed non in hoc
iustificatus sum. Qui autem iudicat me dominus est. Itaque nolite ante
tempus iudicare quoadusque veniat dominus qui et illuminabit abscondita
tenebrarum et manifestabit consilia cordium et tunc laus erit unicuique
a deo. Hec autem fratres transfiguravi in me et appollo propter vos ut in vobis
discatis, ne supra quod scriptum est unus adversus alterum inflatur pro alio. Quis
enim te discernit. Quid autem habes quod non accepisti. Si autem accepisti quid
gloriaris quasi non acceperis. Iam saturati estis. iam divites facti estis sine
nobis regnatis. et utinam regnetis ut et nos vobiscum regnemus (regnaremus). Puto
enim quod deus nos apostolos novissimos ostendit tamquam morti destinatos. quia
spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus. Nos stulti propter christum
vos autem prudentes in christo. nos infirmi vos autem fortes. vos nobiles
nos autem ignobiles usque in hanc horam et esurimus et sitimus et nudi

sumus et colaphis cedimur et instabiles sumus et laboramus operantes ma-
nibus nostris. Maledicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemus. blasphe-
mamur et obsecramus tamquam purgamenta huius mundi facti sumus omnium peripsima
usque adhuc. Non ut confundam vos hec scribo sed ut filios meos carissimos
vos moneo. Nam si decem milia pedagogorum habeatis in Christo, sed non multos
patres. Nam in Christo Iesu per evangelium ego vos genui. Rogo ergo vos imi-
tatores mei estote sicut et ego Christi. Ideo misi ad vos Thimotheum qui est
filius meus carissimus et fidelis in domino qui vos commoneat vias meas
que sunt in Christo Iesu. sicut ubique et in omni ecclesia doceo. Tamquam non venturus
sim ad vos. sic inflati sunt quidam. Veniam autem cito ad vos si dominus voluerit
et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt sed virtutem. Non enim in sermone est
regnum dei sed in virtute. Quid vultis in virga veniam ad vos an in caritate et spiritu
Omnino auditur inter vos fornicatio et talis / mansuetudinis V.
fornicatio qualis nec inter gentes ita ut uxorem patris sui aliquis
habeat. Et vos inflati estis et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum
qui hoc opus fecit. Ego quidem absens corpore presens autem spiritu iam iudicavi ut
presens eum qui sic operatus est in nomine domini nostri Iesu Christi. Congregatis vobis et
meo spiritu cum virtute domini nostri Iesu Christi tradere huiusmodi sathane in
interitum carnis ut spiritus salvus sit in die domini nostri Iesu Christi. Non est bona gloriatio
vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expurgate
vetus fermentum ut sitis nova conspersio sicut estis azimi. Etenim pascha
nostrum ymolatus est Christus. Itaque epulemur non in fermento veteri neque in fermento
malicie et nequicie sed in azimis sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis in episto-
la ne commisceamini fornicariis, non utique fornicariis huius mundi aut avaris

c rapacib c ydol servientib. Alioqin debuatis de hoc mundo exisse. Nc

aut scripsi vob non commisceri. Sz si is q fr nominat int vos e fornica

maledicus

tor. c avarus c ydol serviens. c maledicus. c ebriosus c rapax cum

huiusmodi nec cibum capere. Quid enim mihi de his q foris sunt iudicare

Nonne de his q intus sunt vos iudicatis. Nam eos q foris sunt deus iu

dicabit. Auferte malum ex vobisipsis. VI

Audet aliquis vestrum hns negocium adversus alterum iudicari apud ini

quos e non apud sanctos. An nescitis qm sancti de hoc mundo iudica

bunt. Et si in vob iudicabitur mundus. indigni estis q de minimis iudicetis

Nescitis qm angelos iudicabimus. qnto magis secularia. Secularia igitur

iudicia si habueritis. contemptibiles q sunt in ecclesia. illos constituite ad iu

dicandum. Ad verecundiam vestram dico. Sic non est int vos sapiens qsqm

q possit iudicare int fratrem e fratrem suum. Sz fr cum fratre iudicio conten

dit. e hoc apud infideles. Iam quidem omnino delictum est in vob q iudicia

habetis int vos. Quare non magis iniuriam accipitis. Quare non magis

fraudem patimini. Sed e vos iniuriam facitis e fraudatis e hoc fra

tribus. An nescitis q iniqui regnum dei non possidebunt. Nolite errare

neqz fornicarii neqz ydol servientes. neqz adulteri neqz molles neqz

maledici

masculorum concubitores neqz fures neqz avari. neqz ebriosi neqz maledi

ci. neqz rapaces regnum dei possidebunt. Et hec quidem fuistis. Sz

abluti estis. Sz sanctificati estis. Sz iustificati estis in noie dni nri ihu xi

e in spiritu dei nri. Omnia mihi licent. Sz non omnia expediunt. Omnia mihi

licent. Sz ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri et venter escis

deus aut e hunc e has destruet. Corpus aut non fornicacioni sed domino

⁊ dominum corpori. Deus vero ⁊ dominum suscitavit ⁊ vos suscitabit per virtutem
suam. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt christi. Tollens ergo membra christi
faciam membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui adheret meretrici unum
corpus efficitur? Erunt enim inquit duo in carne una. Qui autem adheret deo
unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne enim peccatum quodcumque fecerit homo
extra corpus est. Qui autem fornicatur in corpus suum peccat. An nescitis
quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis est, quem habetis a deo
et non estis vestri. Empti enim estis precio magno. Glorificate ⁊ portate

De quibus autem scripsistis michi. Bonum ‖ deum in corpore vestro. VII
est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxo
rem habeat. Et unaquaque suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat
similiter autem ⁊ uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter
autem ⁊ vir sui corporis potestatem non habet sed mulier. Nolite fraudare invicem
nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi. Et iterum revertimini in
idipsum ne temptet vos sathanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundum
indulgentiam non secundum imperium. Volo autem omnes homines esse sicut meipsum,
sed unusquisque proprium donum habet ex deo. Alius quidem sic, alius vero sic. Dico autem
non nuptis ⁊ viduis. Bonum est illis si sic permaneant sicut et ego. Quod si
non se continent nubant. Melius est enim nubere quam uri. Hiis autem qui matrimo
nio iuncti sunt precipio non ego sed dominus uxorem a viro non discedere.
Quod si discesserit manere innuptam aut viro suo reconciliari ⁊ vir uxorem
non dimittat. Nam ceteris dico ego non dominus. Si quis frater uxorem habet
infidelem ⁊ hec consentit habitare cum illo non dimittat illam. Et si qua
mulier habet virum infidelem ⁊ hic consentit habitare cum illa non dimittat virum

Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem et sanctificata est
mulier infidelis per virum fidelem. Alioquin filii vestri immundi essent. Nunc
autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit discedat. Non enim subiectus est
servituti frater aut soror in huiusmodi. In pace autem vocavit nos deus.
Unde enim scis mulier si virum salvum facies. Aut unde scis vir si mu
lierem salvam facies. Nisi unicuique sicut divisit dominus. Et unumquemque
sicut vocavit deus ita ambulet. Et sic in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus
aliquis vocatus est, non adducat preputium. In preputio aliquis vocatus est non
circumcidatur. Circumcisio enim nihil est et preputium nihil est, sed observatio man
datorum dei. Unusquisque in qua vocatione vocatus est in ea permaneat apud deum.
Servus vocatus es, non sit tibi cure. Sed et si potes liber fieri magis utere. Qui
enim in domino vocatus est servus, libertus est domini. Similiter et qui liber vocatus est
servus est christi. Precio enim empti estis, nolite fieri servi hominum. Unus
quisque ergo in quo vocatus est frater in hoc maneat apud deum. De virginibus
autem preceptum domini non habeo. Consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a
domino ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem
necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxori noli querere
solutionem. Solutus es ab uxore noli querere uxorem. Si autem acceperis
uxorem non peccasti. Et si nupserit virgo non peccat. Tribulationem tamen car
nis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico fratres tempus
breve est. Reliquum est ut et qui habent uxores tamquam non habentes sint, et
qui flent tamquam non flentes, et qui gaudent tamquam non gaudentes sint, et
qui emunt tamquam non possidentes. Et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur.
Preterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse.

Qui autem sine uxore est, sollicitus est que domini sunt, quomodo placeat deo.
Qui autem cum uxore est, sollicitus est que sunt mundi, quomodo placeat uxori, et di-
visus est. Et mulier innupta et virgo cogitat que domini sunt, ut sit sancta cor-
pore et spiritu. Que autem nupta est cogitat que sunt mundi, et quomodo pla-
ceat viro. Porro hoc ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vo-
bis iniciam, sed ad id quod honestum est, et quod facultatem prebeat sine im-
pedimento dominum obsecrandi. Alia littera habet dominum observandi. Si quis
autem turpem se videri existimat super virgine sua quod sit superadulta, et
ita oportet fieri, quod vult faciat, non peccat si nubat. Nam qui statuit
in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens sue voluntatis,
et hoc iudicavit in corde suo servare virginem suam, bene facit. Igitur et qui
matrimonio iungit virginem suam bene facit, et qui non iungit melius facit.
Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius vivit. Quod si dormieri-
rit vir eius, liberata est a lege; cui vult nubat, tantum in domino. Beatior
autem erit si sic permanserit secundum meum consilium. Puto autem quod et ego

VIII De his autem que ydolis sacrificantur. Scimus spiritum dei habeam. viii
quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat, caritas vero edificat. Si quis
autem se existimat scire aliquid, nondum cognovit quemadmodum oporteat
scire. Si quis autem diligit deum, hic cognitus est ab eo. De escis autem que ydolis
ymolantur, scimus quia nichil est ydolum in mundo, et quod nullus deus nisi unus.
Nam et si sunt qui dicantur dii sive in celo sive in terra, siquidem sunt
dii multi et domini multi, nobis tamen unus deus pater ex quo omnia, et nos
in illo, et unus dominus noster Ihesus Christus per quem omnia, et nos per ipsum. Sed
non in omnibus est scientia. Quidam autem cum conscientia ydoli usque nunc quasi

ydolaticum manducant. & conscientia eorum cum sit infirma polluitur. Esca autem nos
non commendat deo. neque enim si non manducauerimus deficiemus. neque si man-
ducauerimus abundabimus. Videte autem ne forte hec licentia vestra offendiculum
fiat infirmis. Si enim quis viderit eum qui habet scientiam in ydolio recum-
bentem, nonne conscientia eius cum sit infirma edificabitur ad manducandum ydo-
lathita. & peribit infirmus in tua scientia frater propter quem Christus mortuus est. Sic
autem peccantes in fratres & percucientes conscientiam eorum infirmam in Christum pecca-
tis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem
in eternum, ne fratrem meum scandalizem. IX

Non sum liber. non sum apostolus. nonne Christum Iesum dominum nostrum vidi (
Nonne opus meum vos estis in domino. Et si aliis non sum
apostolus, sed tamen vobis sum. Nam signaculum apostolatus mei vos estis in do-
mino. Mea defensio apud eos qui me interrogant hec est. Numquid
non habemus potestatem manducandi & bibendi. Numquid non habemus potestatem
sororem mulierem circumducendi sicut & ceteri apostoli & fratres domini & Cephas
aut solus ego & barnabas non habemus potestatem hoc operandi. Quis mi-
litat suis stipendiis umquam. Quis plantat vineam & de fructu eius
non edit. Quis pascit gregem & de lacte gregis non manducat (
Numquid secundum hominem hec dico. An & lex hec non dicit. Scriptum est enim
in lege moysi. non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bobus cura
est deo. An propter nos utique hec dicit. Nam propter nos scripta sunt. Quoniam debet
in spe qui arat arare, & qui triturat in spe fructus percipiendi. Si
nos vobis spiritualia seminavimus, non magnum est si nos carnalia vestra me-
tamus. Si alii potestatis vestre participes sunt quare non potius nos. Sed non

usi sumus hac potestate sed omnia sustinemus ne quod offendiculum demus
evangelio christi. Nescitis quoniam qui in sacrario operantur que de sacrario sunt edunt
Et qui altari deserviunt cum altari participant. Ita et dominus ordinavit
hiis qui evangelium annunciant de evangelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum
Non scripsi autem hec ut ita fiant in me. Bonum est enim mihi magis mori
quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero non est mihi gloria
necessitas enim mihi incumbit. Ve enim mihi est si non evangelizavero. Si
enim volens hoc ago mercedem habeo. Si autem invitus dispensatio mihi credi
ta est. Que est ergo merces mea. ut evangelium predicans sine sumptu po
nam evangelium christi. ut non abutar potestate mea in evangelio. Nam cum liber
essem ex omnibus omnium me servum feci. ut plures lucri facerem. Et
factus sum iudeis tamquam iudeus ut iudeos lucrarer. hiis qui sub lege
sunt quasi sub lege essem. cum ipse non essem sub lege. ut eos qui sub
lege erant lucrifacerem. hiis qui sine lege erant. tamquam sine lege essem
cum tamen sine lege dei non essem sed in lege essem christi. ut lucrifacerem eos
qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus. ut infirmos lucri
facerem. Omnibus omnia factus sum. ut omnes salvos facerem. Omnia autem
facio propter evangelium. ut particeps eius efficiar. Nescitis quod hii qui in
stadio currunt omnes quidem currunt sed unus accipit bravium. Sic currite
ut comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet
Et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant. nos autem incorruptam
Ego igitur sic curro non quasi in incertum. sic pugno non quasi aerem verberans. Sed
castigo corpus meum et in servitutem redigo. ne forte cum aliis
predicaverim ipse reprobus efficiar. X

Cho. X

Nolo enim ignorare vos fratres quoniam patres nostri omnes sub nube
fuerunt. et omnes mare transierunt. et omnes in Moyse baptisati sunt
in nube et in mari. Et omnes eandem escam spiritualem manducaverunt et omnes
eundem potum spiritualem biberunt. Bibebant autem de spirituali consequente eos
petra. petra autem erat Christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo. Nam
prostrati sunt in deserto. Hec autem in figura facta sunt nostri. Ut non simus concupi-
scentes malorum sicut et illi concupierunt. Neque ydolatre efficiamini sicut
quidam ex ipsis quemadmodum scriptum est. Sedit populus manducare et bibere
et surrexerunt ludere. Neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt
et ceciderunt una die viginti tria milia. Neque temptemus Christum sicut quidam
eorum temptaverunt et a serpentibus perierunt. Neque murmuraveritis sicut quidam eorum
murmuraverunt et perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia in figura contingebant
illis. Scripta sunt autem ad correptionem nostram in quos fines seculorum
devenerunt. Itaque qui se existimat stare videat ne cadat. Tempta-
tio vos non apprehendat nisi humana. Fidelis autem deus est qui non patietur
vos temptari supra id quod potestis. sed faciet cum temptatione etiam proventum
ut possitis sustinere. Propter quod carissimi mei fugite ab ydolorum
cultura. Ut prudentibus loquor vos ipsi iudicate quod dico. Ca-
lix benedictionis cui benedicimus nonne communicatio sanguinis Christi est. Et
panis quem frangimus nonne participatio corporis domini est. Quoniam unus
panis unum corpus multi sumus. Nam omnes qui de uno pane et
uno calice participamus unum corpus Christi sumus. Videte Israel secundum car-
nem. Nonne qui edunt hostias participes sunt altaris. Quid ergo
dico quod idolis immolatum sit aliquid. aut quod idolum sit aliquid. Sed quia

ymolant gentes demonijs immolant et non deo. Nolo autem vos socios fieri demo-
niorum. Non potestis calicem domini bibere et calicem demoniorum. Non potestis
mense domini participes esse et mense demoniorum. An emulamur dominum?
Numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent sed non omnia expediunt. Omnia
licent sed non omnia edificant. Nemo quod suum est querat sed quod alterius est.
Omne quod in macello venit manducate nichil interrogantes propter conscientiam. Domini
est terra et plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium ad cenam et vultis i-
re, omne quod vobis apponitur manducate nichil interrogantes propter conscientiam. Si quis
autem dixerit: hoc immolatum est ydolis, nolite manducare propter illum qui indicavit
et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam sed alterius. Ut quid enim libertas
mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ego cum gratia participo quid blasphe-
mor pro eo quod gratias ago? Sive ergo manducatis sive bibitis vel aliud
quid facitis, omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis
et gentibus et ecclesie dei. Sicut et ego per omnia omnibus placeo non querens
quod mihi utile est sed quod multis ut salvi fiant. XI

Imitatores mei estote sicut et ego Christi. Laudo autem vos fratres quod per omnia
mei memores estis et sicut tradidi vobis precepta mea tenetis. Volo
autem vos scire quod omnis viri caput est Christus. Caput autem mulieris vir.
Caput vero Christi deus. Omnis vir orans aut prophetans velato capite
deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato
capite deturpat caput suum. Unum est ac si decalvetur. Nam si
non velatur mulier tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari,
velet caput suum. Vir quidem non debet velare caput suum cum imago
est et gloria dei. Mulier autem gloria est viri. Non enim vir ex muliere est

sed mulier ex viro est. Et enim vir non est factus propter mulierem. sed mulier propter
virum. Ideo debet mulier velamen habere super caput suum propter angelos.
Verumtamen neque vir sine muliere. neque mulier sine viro in domino. Nam sicut
mulier de viro. ita et vir per mulierem. Omnia autem ex deo. vos ipsi iudicate
Decet mulierem non velatam orare deum. nec ipsa natura docet vos. Quia
vir quidem si comam nutriat ignominia est illi. mulier vero si comam nu
triat. gloria est illi. quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autem
videtur contentiosus esse inter vos. nos talem consuetudinem non habemus neque
ecclesia dei. Hoc autem precipio non laudans. quod non in melius. sed in deterius
convenitis. Primum quidem convenientibus vobis in ecclesiam. audio scissuras
esse. et ex parte credo. Nam oportet et hereses esse. ut et qui probati sunt mani
festi fiant in vobis. Convenientibus ergo vobis in unum. iam non est do
minicam cenam manducare. Unusquisque enim cenam suam presumit ad man
ducandum. Et alius quidem esurit. alius autem ebrius est. Numquid domos
non habetis ad manducandum et bibendum. aut ecclesiam dei contemnitis. et confun
ditis eos qui non habent. Quid dicam vobis. laudo vos. in hoc non laudo.
Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis. Quoniam dominus ihesus
in qua nocte tradebatur accepit panem et gratias agens fregit et dixit
Accipite et manducate hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. hoc facite
in meam commemorationem. Similiter et calicem postquam cenavit dicens. Hic
calix novum testamentum est in meo sanguine. hoc facite quotiescumque
bibetis in meam commemorationem. Quotienscumque enim manducabi
tis panem hunc. et calicem bibetis mortem domini annunciabitis donec
veniat. Itaque quicumque manducaverit panem vel biberit calicem

domini indigne, reus erit corporis et sanguinis domini. Probet autem seipsum homo
et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducat et
bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit non diiudicans corpus
domini. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi.
Quod si nosmetipsos diiudicaremus non utique iudicaremur. Dum autem iu-
dicamur a domino corripimur ut non cum hoc mundo dampnemur. Itaque
fratres mei cum convenitis ad manducandum invicem expectate. Si quis
autem esurit domi manducet ut non in iudicium conveniatis. Cetera
XII De spiritualibus autem nolo vos ignorare / autem cum venero disponam
fratres. Scitis enim quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta prout
ducebamini euntes. Ideo notum vobis facio quod nemo in spiritu dei loquens
dicit anathema Ihesum. Et nemo potest dicere dominus Ihesus nisi in spiritu sancto. Di-
visiones vero graciarum sunt idem autem spiritus. Et divisiones ministracionum sunt idem
autem dominus. Et divisiones operacionum sunt idem vero deus qui operatur omnia in
omnibus. Unicuique autem datur manifestacio spiritus ad utilitatem. Alii quidem per spiritum
datur sermo sapiencie. Alii autem sermo sciencie secundum eundem spiritum. Alteri fides in
eodem spiritu. Alii gracia sanitatum in uno spiritu. Alii operacio virtutum.
Alii prophetia. Alii discrecio spirituum. Alii genera linguarum. Alii inter-
pretacio sermonum. Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis
prout vult. Sicut enim corpus unum est et membra habet multa, omnia autem
membra corporis cum sint multa unum corpus sunt ita et Christus. Etenim in uno
spiritu omnes nos in unum corpus baptisati sumus sive iudei sive
gentiles sive servi sive liberi et omnes uno spiritu potati sumus.
Nam et corpus non est unum membrum sed multa. Si dixerit pes quoniam

non sunt manus non sum de corpore non ideo non est de corpore. Et si dixerit
auris quia non sum oculus non sum de corpore non ideo non est de corpore. Si
totum corpus oculus ubi auditus. et si totum auditus ubi odoratus. Nunc
autem posuit deus membra et unumquodque in corpore sicut voluit. Quod si
essent omnia unum membrum ubi corpus. Nunc autem multa quidem membra unum
autem corpus. Non potest autem dicere oculus manui opera tua non indigeo. aut
iterum caput pedibus non estis mihi necessarii. Sed multo magis que videntur
membra corporis infirmiora esse necessariora sunt. Et que putamus ignobiliora
membra esse corporis. his honorem abundantiorem circumdamus
Et que inhonesta sunt membra. abundantiorem honestatem habent. honesta
autem membra nullius egent. Sed deus temperavit corpus ei cui deerat
abundantiorem tribuendo honorem ut non sit scisma in corpore. Sed
in idipsum pro invicem sollicita sint membra. Et si quid patitur unum
membrum compatiuntur omnia membra. Vos autem estis corpus Christi et membra — sive gloriatur unum membrum congaudent omnia membra
de membro. Et quosdam quidem posuit deus in ecclesia primum apostolos
secundo prophetas. tertio doctores deinde virtutes. exinde gratias curationum
opitulationes gubernationes genera linguarum. interpretationes sermonum
Numquid omnes apostoli. numquid omnes prophete. numquid omnes doctores. numquid
omnes virtutes numquid omnes gratiam habent curationum. numquid omnes linguis
loquuntur. numquid omnes interpretantur. Emulamini autem carismata meli-
ora. et adhuc excellentiorem viam vobis demonstrabo XIII

Si linguis hominum loquar et angelorum. caritatem autem non habeam
factus sum velut es sonans aut cimbalum tinniens. Et si
habuero prophetiam et noverim omnia misteria et omnem scientiam et habuero

omnem fidem ita ut montes transferam caritatem autem non habuero nihil sum
Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas et si tradidero
corpus meum ita ut ardeam caritatem autem non habuero nihil mihi
prodest. Caritas paciens est benigna est. Caritas non emulatur non
agit perperam non inflatur non est ambiciosa non querit que sua sunt
non irritatur non cogitat malum non gaudet super iniquitate Congaudet
autem veritati omnia suffert omnia credit omnia sperat
omnia sustinet. Caritas nunquam excidit sive prophetie evacua-
buntur sive lingue cessabunt sive sciencia destruetur Ex parte enim cognos-
cimus et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est evacuabitur
quod ex parte est. Cum essem parvulus loquebar ut parvulus sapiebam
ut parvulus cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir evacu-
avi que erant parvuli. Videmus nunc per speculum in enigmate tunc autem
facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte tunc autem cognoscam sicut et
cognitus sum. Nunc autem manent fides spes et caritas tria hec. ma

XIIII Sectamini caritatem emulamini spiritua- ior autem [horum] hiis est caritas xiiii
lia magis autem ut prophetetis. Qui enim loquitur lingua non hominibus
loquitur sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem loquitur misteria. Nam qui
prophetat hominibus loquitur ad edificationem et exhortationem et consolationem. Qui
loquitur lingua semetipsum edificat. Qui autem prophetat ecclesiam dei edifi-
cat. Volo autem vos omnes loqui linguis magis autem prophetare. Nam
maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis nisi forte interpretetur ut ecclesia
edificationem accipiat. Nunc autem fratres si venero ad vos linguis
loquens quid vobis prodero nisi loquar vobis aut in revelatione aut in sciencia

aut prophetia aut doctrina. Tamen que sine anima sunt vocem dancia sive ti-
bia sive cithara nisi distinctionem sonituum dederint, quomodo scietur id
quod canitur aut quod citharizatur. Etenim si incertam vocem det tuba, quis
parabit se ad bellum. Ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem
dederitis, quomodo scietur id quod dicitur. Eritis enim in aera loquentes. Tam
multa utputa genera linguarum sunt in hoc mundo, et nichil sine voce est.
Si ergo nesciero virtutem vocis, ero ei cui loquor barbarus, et
is qui loquitur michi barbarus. Sic et vos quoniam emulatores estis spirituum ad
edificacionem ecclesie querite ut abundetis. Et ideo qui loquitur lingua
oret ut interpretetur. Nam si orem lingua, spiritus meus orat, mens
autem mea sine fructu est. Quid ergo est? Orabo spiritu, orabo et mente,
psallam spiritu, psallam et mente. Ceterum si benedixeris spiritu, quis supplet
locum ydiote, quomodo dicet amen super tuam benediccionem, quoniam quid
dicas nescit. Nam tu quidem bene gracias agis, sed alter non edificatur.
Gracias ago deo meo quod omnium vestrum lingua loquor. Sed in ecclesia vo-
lo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam, quam decem milia
verborum lingua. Fratres nolite pueri effici sensibus, sed malicia
parvuli estote, sensibus autem perfecti sitis. In lege autem scriptum est quoniam
in aliis linguis et in aliis labiis loquar populo huic, et nec sic exau-
dient me, dicit dominus. Itaque lingue in signum sunt non fidelibus
sed infidelibus, prophetie autem non infidelibus sed fidelibus. Si ergo conve-
niat universa ecclesia in unum, et omnes linguis loquantur, intrent autem
ydiote aut infideles, nonne dicent quod insanitis. Si autem omnes prophetent,
intret autem quis infidelis vel ydiota, convincitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus

Occulta enim cordis eius manifesta fiunt. Et ita cadens in faciem
adorabit deum pronuntians quod vere deus in vobis sit. Quid ergo est fratres
cum convenitis unusquisque vestrum psalmum habet doctrinam habet apoca
lipsim habet linguam habet interpretationem habet omnia ad edificationem fiant
Sive lingua quis loquitur secundum duos aut ut multum tres et per partes
et unus interpretetur. Si autem non fuerit interpres taceat in ecclesia. Sibi
autem loquatur et deo. Prophete autem duo aut tres dicant et ceteri diiudicent quod
si alii revelatum fuerit sedenti prior taceat. Potestis autem omnes per sin
gulos prophetare ut omnes discant et omnes exhortentur. Et spiritus prophetarum
prophetis subiecti sunt. Non enim dissensionis est deus sed pacis sicut et
in omnibus ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in ecclesiis taceant. non enim permit
titur eis loqui sed subditas esse sicut et lex dicit. Si quid autem volunt
discere domi viros suos interrogent. Turpe enim est mulieri in ecclesia
loqui. An a vobis verbum dei processit aut in vos solos pervenit. Si quis
videtur propheta esse aut spiritualis cognoscat que vobis scribo quia domini sunt
mandata. Si quis autem ignorat ignorabitur. Itaque fratres mei emula
mini prophetare et loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste
et secundum ordinem fiant in vobis. xv

XV

Notum autem facio vobis fratres evangelium quod predicavi vobis quod et
accepistis in quo et statis per quod et salvamini qua ratione pre
dicaverim vobis si tenetis nisi frustra credidistis. Tradidi enim
vobis in primis quod et accepi quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris
secundum scripturas. Et quia visus est Cephe. Et post hec undecim
deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul ex quibus multi manent

et quia sepultus est et quia resurrexit tertia die secundum scripturas

usque adhuc, quidam autem dormierunt. Deinde visus est Jacobo, de
inde apostolis omnibus. Novissime autem omnium tanquam abortivo visus est
et michi. Ego enim sum minimus apostolorum, qui non sum dignus vocari
apostolus, quoniam persecutus sum ecclesiam dei. Gratia autem dei sum id quod sum.
Et gratia dei in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus la
boravi. Non autem ego, sed gratia dei mecum. Sive enim ego sive illi sic predi
camus, et sic credidistis. Si autem Christus predicatur quod resurrexit a mortuis, quo
modo quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio
mortuorum non est, neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est
predicatio nostra, inanis est et fides nostra. Invenimur autem et falsi testes dei, quoniam
testimonium diximus adversus deum quod suscitaverit Christum, quem non re
suscitavit si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque Christus re
surrexit. Quod si Christus non resurrexit, vana est fides nostra. Adhuc enim estis
in peccatis vestris. Ergo et qui dormierunt in Christo perierunt. Si in hac vita tantum
in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resur
rexit a mortuis primitie dormientium. Quoniam quidem per hominem mors, et per
hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita
in Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine, primitie Christus, dein
de hii qui sunt Christi in adventu eius. Deinde finis cum tradiderit regnum deo et patri,
cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem. Oportet
autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Novissime
autem inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Nunc autem
nec dum omnia sibi subiecta videmus. Cum autem dicat: omnia subiecta
sunt ei, sine dubio preter eum qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta

fuerint ei omnia, tunc et ipse filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia
ut sit deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis. Si
omnino mortui non resurgunt ut quid et baptizantur pro illis ut quid et nos pericli
tamur omni hora. Cotidie morior per vestram gloriam fratres quam habeo in Christo
Jhesu domino nostro. Si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi quid mihi
prodest si mortui non resurgunt. Manducemus et bibamus cras enim moriemur.
Nolite seduci. Corrumpunt enim mores bonos colloquia mala. Evigi
late iusti et nolite peccare. Ignorantiam enim dei quidam habent. Ad rere
venciam vobis loquor. Sed dicet aliquis. Quomodo resurgent mortui. Quali
autem corpore venient. Insipiens tu quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur.
Et quod seminas non corpus quod futurum est seminas sed nudum granum ut puta tri
tici aut alicuius ceterorum. Deus autem dat illi corpus sicut vult et unicuique se
minum proprium corpus. Non omnis caro eadem caro, sed alia quidem hominum, alia
pecorum, alia autem volucrum, alia piscium. Et corpora celestia et corpora terre
stria. Sed alia quidem celestium gloria, alia autem terrestrium. Alia claritas solis
alia claritas lune et alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt
in claritate. Sic et resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione sur
get in incorruptione. Seminatur in ignobilitate surget in gloria. Seminatur
in infirmitate surget in virtute. Seminatur corpus animale surget corpus spirituale.
Si est corpus animale est et spirituale. Sic scriptum est. Factus est primus homo
adam in animam viventem. Novissimus adam in spiritum vivificantem.
Sed non prius quod spirituale est, sed quod animale est, deinde quod spirituale. Primus
homo de terra terrenus. Secundus homo de celo celestis. Qualis terrenus tales et terreni
et qualis celestis tales et celestes. Igitur sicut portavimus imaginem terreni

portemus imaginem celestis. Hoc autem dico fratres, quia caro et sanguis regnum
dei possidere non possunt, neque corruptio incorruptelam possidebit. Ecce
misterium vobis dico. Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. In
momento in ictu oculi in novissima tuba. Canet enim tuba et mor-
[illegible] tui resurgent incorrupti et nos immutabimur. Oportet enim corruptibile
hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem. Cum
autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est: Absor-
pta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua. Ubi est
mors stimulus tuus. Stimulus autem mortis peccatum est. Virtus vero peccati lex.
Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum ihesum christum. Itaque — qui mortuus est pro nobis
fratres mei dilecti stabiles estote et immobiles abundantes in omni opere
domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in domino. XVI

De collectis autem que fiunt in sanctos sicut ordinavi in ecclesiis gala-
tie ita et vos facite per unam sabbati. Unusquisque vestrum apud
se reponat recondens quod ei bene placuerit ut non cum venero tunc collecte
fiant. Cum autem presens fuero quos probaveritis per epistolas hos mittam
perferre gratiam vestram in iherusalem. Quod si dignum fuerit ut ego eam,
mecum ibunt. Veniam autem ad vos cum macedoniam pertransiero. Nam mace-
doniam pertransibo. Apud vos forsitan manebo vel etiam hyemabo ut
et vos me deducatis quocumque iero. Nolo enim vos modo in transitu
videre. Spero enim me aliquantulum temporis manere apud vos si dominus permi-
serit. Permanebo autem ephesi usque ad pentecosten. Hostium enim michi
apertum est magnum et evidens et adversarii multi. Si autem venerit thimo-
theus videte ut sine timore sit apud vos. Opus enim domini operatur

sicut et ego. ne quis ergo illum spernat. Deducite autem illum in pace ut veniat
ad me. Expecto enim illum cum fratribus. De apollo autem fratre vobis notum
facio. quoniam multum rogavi eum. ut veniret ad vos cum fratribus. Et utique non
fuit voluntas eius. ut nunc veniret. Veniet autem cum ei vacuum fuerit. Vi-
gilate et state in fide viriliter agite. et confortamini in domino. Et omnia vestra
in caritate fiant. Obsecro autem vos fratres nostis domum stephane et fortu-
nati et achaici. quoniam sunt primitie achaie et in ministerium sanctorum ordina-
verunt se ipsos. ut et vos subditi sitis eiusmodi et omni cooperanti et labo-
ranti. Gaudeo autem in presentia stephane et fortunati et achaici. quoniam id quod
vobis deerat ipsi suppleverunt. Refecerunt enim et meum spiritum et vestrum. Cognos-
cite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos ecclesie asie. Salutant vos in
domino multum aquila et prisca cum domestica sua ecclesia. apud quos et
hospitor. Salutant vos fratres omnes. Salutate invicem in osculo sancto. Sa-
lutatio mea manu pauli. Si quis non amat dominum nostrum ihesum christum sit
anathema maranatha. Gratia domini nostri ihesu vobiscum. Caritas mea cum
omnibus vobis in christo ihesu domino nostro amen. ii ad Cor. i°

Explicit epistola prima ad corinthios

Incipit prologus in secundam ad corinthios

Post actam penitentiam consolatoria scribit eis epistolam [apostolus corinthiis] a troade et collaudans eos hortatur ad meliora contristatos quidem eos sed emendatos ostendens.

Explicit prologus

Incipit epistola secunda ad corinthios

Paulus apostolus ihesu christi per voluntatem dei. et timotheus frater ecclesie
dei que est corinthi cum sanctis omnibus qui sunt in universa achaia.
Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Benedictus
deus et pater domini nostri ihesu christi pater misericordiarum et deus totius consolationis qui consolatur
nos in omni tribulatione nostra ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura
sunt per exhortationem qua et exhortamur et ipsi a deo. quoniam sicut abundant passiones
christi in nobis ita et per christum abundat consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra
[tribulatione] exhortatione et salute. sive consolamur pro vestra consolatione et salute. sive

exhortamur pro vestra exhortatione et salute que operatur tollerantiam earundem passi-
onum quas et nos patimur. ut spes nostra firma sit pro vobis. Scientes quod sicut
socii passionum estis. sic eritis et consolationis. Non enim volumus vos ignorare fratres
de tribulatione nostra que facta est in azia. quoniam supra modum gravati sumus supra
virtutem ita ut tederet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum
mortis habuimus. ut non simus fidentes in nobis. sed in deo qui suscitat mor-
tuos qui de tantis periculis eripuit nos. et eruit. in quem speramus. quoniam et
adhuc eripiet adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis. ut ex multarum personis
facte eius que in nobis est donationis per multos gratie agantur deo pro nobis.
Nam gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. quod in simplicitate et sinceri-
tate dei et non in sapientia carnali. sed in gratia dei conversati sumus in hoc mundo
abundantius autem apud vos. Non enim alia scribimus vobis. quam que legistis et
cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis. sicut et cognovistis nos ex parte
quod gloria vestra nos sumus. sicut et vos nostra in die domini nostri ihesu xpisti. Et hac
confidentia volui prius venire ad vos. ut secundam gratiam haberetis. et per vos
transirem in macedoniam. Et iterum a macedonia venirem ad vos. Et
a vobis deduci in iudeam. Cum ergo hoc voluissem. numquid levitate usus
sum. aut que cogito secundum carnem cogito. ut sit apud me. est. et non.
Fidelis autem deus quia sermo noster qui fuit apud vos. non est in illo. est. et non.
sed est in illo. est. Dei enim filius ihesus xpistus qui in vobis per nos predicatus est.
per me et silvanum et thimotheum non fuit in illo. est. et non. sed est. in eo
fuit. Quotquot enim promissiones dei sunt in illo est. Ideo et per ipsum amen
dicimus deo ad gloriam vestram. Qui autem confirmat nos vobiscum in
xpisto. et qui unxit nos deus. et qui signavit nos. et dedit

spiritus in cordibus nostris. Ego autem testem deum invoco in animam meam quod parcens
vobis non veni ultra corinthum. non quia dominamur fidei vestre, sed adiutores sumus
gaudii vestri. Nam fide statis. ii. II
Statui autem hoc ipsum apud me, ne iterum in tristicia venirem ad vos. Si enim
ego contristo vos, et quis est qui me letificet, nisi qui contristatur ex me. Et hoc
ipsum scripsi vobis, ut non cum venero, tristiciam super tristiciam habeam, de quibus oporte
rat me gaudere. confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium vestrum est. Nam
ex multa tribulacione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas. non
ut contristemini, sed ut sciatis quam caritatem habeam abundancius in vobis. Si
quis autem contristavit me, non me contristavit, sed ex parte, ut non onerem omnes vos. Suf
ficit illi qui eiusmodi est obiurgacio hec, que fit a pluribus, ita ut econtrario magis
donetis et consolemini, ne forte abundanciori tristicia absorbeatur qui eiusmodi est.
Propter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum caritatem. Ideo enim et scripsi vobis, ut
noscam experimentum vestrum, an in omnibus obedientes sitis. Cui autem
aliquid donastis, et ego. Nam et ego quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Christi. ut non
circumveniamur a sathana. non enim ignoramus cogitaciones eius. Cum venissem
ad troadem propter evangelium Christi, et hostium mihi apertum esset in domino, non habui
requiem spiritui meo, eo quod non invenerim titum fratrem meum. Sed valefaciens
eis, exivi profectus sum in macedoniam. Deo autem gracias qui semper triumphat nos
in Christo ihesu. et odorem noticie sue manifestat per nos in omni loco. quia Christi
bonus odor sumus deo in hiis qui salvi fiunt, et in hiis qui pereunt. aliis
quidem odor mortis in mortem. aliis autem odor vite in vitam. Et ad hec
quis tam ydoneus. Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei. sed ex
sinceritate, sicut ex deo coram deo in Christo loquimur. iii. III

Incipimus iterum nosmetipsos commendare aut numquid egemus sicut quidam commen
daticiis epistolis ad vos aut ex vobis. Epistola nostra vos estis scripta in
cordibus nostris que scitur et legitur ab omnibus hominibus manifestati quoniam epistola estis
Christi ministrata a nobis et scripta non atramento sed spiritu Dei vivi non in
tabulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus. Fiduciam autem talem
habemus per Christum ad Deum non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis
sed sufficientia nostra ex Deo est. Qui et idoneos nos fecit ministros novi
testamenti non littera sed spiritu. Littera enim occidit spiritus autem vivificat. Quod si
ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria ita ut non
possent intendere filii Israel in faciem Moysi propter gloriam vultus eius que evacuatur
quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria. Nam si ministratio dampnationis in
abundat gloria est multo magis ministerium iustitie in gloria. Nam nec glorificatum est quod
claruit in hac parte propter excellentem gloriam. Si enim quod evacuatur per gloriam est
multo magis quod manet in gloria est. Habentes igitur talem spem multa fidu
cia utimur et non sicut Moyses ponebat velamen super faciem suam ut non
intenderent filii Israel in faciem eius quod evacuatur. Sed obtusi sunt sensus eorum
usque in hodiernum diem. Idipsum velamen in lectione veteris testamenti
manet non revelatum quod in Christo evacuatur. Sed usque in hodiernum diem
cum legitur Moyses velamen est positum super cor eorum. Cum autem conversus
fuerit ad Dominum auferetur velamen. Dominus autem spiritus est. Ubi autem spiritus Domini
ibi libertas. Nos vero omnes revelata facie gloriam Domini speculantes in
eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem tamquam a Domini spiritu. IIII
Ideo habentes hanc administrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus
non deficimus sed abdicamus occulta dedecoris non ambulantes

manifestacione
in astutia neque adulterantes verbum dei, sed in ministratione veritatis commen-
dantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. Quod si etiam opertum
est evangelium nostrum in hiis qui pereunt est opertum, in quibus deus huius seculi exce-
cavit mentes infidelium, ut non fulgeat in illis illuminacio evangelii glorie
Christi qui est imago dei invisibilis. Non enim nosmetipsos predicamus sed Ihesum Christum
dominum nostrum, nos autem servos vestros per Ihesum. Quoniam deus qui dixit
de tenebris lucem splendescere ipse illuxit in cordibus nostris ad illumina-
cionem sciencie claritatis dei in facie Christi Ihesu. Habemus autem thesaurum istum
in vasis fictilibus ut sublimitas sit virtutis dei et non ex nobis. In omnibus
tribulacionem patimur sed non angustiamur. Aporiamur sed non destituimur.
Persecucionem patimur sed non derelinquimur. Deicimur
sed non perimus. Semper mortificacionem Ihesu in corpore nostro circumferentes ut et
vita Ihesu in corporibus nostris manifestetur. Semper enim nos qui vivimus in mor-
tem tradimur propter Ihesum ut et vita Ihesu manifestetur in carne nostra mortali. Er-
go mors in nobis operatur vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei sicut
scriptum est: Credidi propter quod locutus sum, et nos credimus propter quod et loquimur,
scientes quoniam qui suscitavit Ihesum et nos cum Ihesu suscitabit et constituet
nos vobiscum. Omnia enim propter vos ut gracia abundans per multos in graciarum
actione abundet in gloriam dei. Propter quod non deficimus sed licet is qui foris est
noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Id enim
quod in presenti est momentaneum et leve tribulacionis nostre supra modum in subli-
mitate eternum glorie pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis que videntur
sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt, que autem
non videntur eterna sunt. V

Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur,
quod edificationem ex deo habemus domum non manufactam sed eternam
in celis. Nam et in hoc ingemiscimus habitationem nostram que de celo est super-
indui cupientes, si tamen vestiti non nudi inveniamur. Nam et qui sumus
in hoc tabernaculo ingemiscimus gravati, eo quod nolumus expoliari, sed
supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos
in hoc ipsum deus, qui dedit nobis pignus spiritus. Audentes [videntes] igitur semper, et scien-
tes quoniam dum sumus in hoc corpore peregrinamur a domino, per fidem enim am-
bulamus et non per speciem. Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis
peregrinari a corpore et presentes esse ad dominum. Et ideo contendimus sive ab-
sentes sive presentes placere illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante
tribunal Christi, ut recipiat unusquisque propria corporis prout gessit sive malum
sive bonum. Scientes ergo timorem domini hominibus suademus, deo autem manifesti
sumus. Spero autem et in conscienciis vestris manifestos nos esse. Non iterum
nosmetipsos commendamus vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis,
ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et non in corde. Sive enim mente
excedimus deo, sive sobrii sumus vobis. Caritas enim Christi urget nos
estimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes
mortui sunt. Et pro omnibus mortuus est Christus, ut et qui vivunt iam non
sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. Itaque nos
ex hoc neminem novimus secundum carnem. Et si cognovimus secundum carnem Christum,
sed nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo nova creatura est, vete-
ra transierunt, et ecce facta sunt omnia nova. Omnia autem ex deo qui
reconciliavit nos sibi per Christum, et dedit nobis ministerium reconciliationis.

Quoniam quidem deus erat in xpo mundum reconcilians sibi · non reputans illis delicta
ipsorum · et posuit in nobis verbum reconciliationis · Pro xpo ergo legatione fungimur
tamquam deo exhortante per nos obsecramus · Pro xpo reconciliamini deo · Eum
qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit ut nos efficeremur iustitia dei in ipso ·
Cap. vj Adiuvantes autem exhortamur ne in vacuum gratiam dei recipiatis · VI
Ait enim tempore accepto exaudivi te et in die salutis adiuvi te ·
Ecce nunc tempus acceptabile · ecce nunc dies salutis · Nemini
dantes ullam offensionem ut non vituperetur ministerium nostrum · sed in omnibus exhi
beamus nosmetipsos sicut dei ministros · in multa patientia in tribulationibus
in necessitatibus in angustiis · in plagis in carceribus · in seditionibus
in laboribus in vigiliis · in ieiuniis · in castitate in scientia · in lon
ganimitate · in suavitate · in spiritu sancto · in caritate non ficta · in verbo veritatis ·
in virtute dei per arma iustitie a dextris et a sinistris · per gloriam et ignobilitatem ·
per infamiam et bonam famam ut seductores et veraces · sicut qui ignoti
et cogniti · quasi morientes · et ecce vivimus · Ut castigati · et non morti
ficati · quasi tristes · semper autem gaudentes · sicut egentes · multos autem locuple
tantes · tamquam nihil habentes et omnia possidentes · Os nostrum patet ad vos
o Corinthii · cor nostrum dilatatum est · non angustiamini in nobis · angu
stiamini autem in visceribus vestris · eandem autem habentes remunerationem · tamquam
filiis dico · dilatamini et vos · Nolite iugum ducere cum infidelibus · Que
enim participatio iustitie cum iniquitate · aut que societas luci ad tenebras ·
Que autem conventio xpi ad belial · Aut que pars fideli cum infideli ·
Qui autem consensus templo dei cum idolis · Vos enim estis templum dei vivi ·
sicut dicit dominus · Quoniam inhabitabo in illis et inambulabo et ero illorum

deus, et ipsi erunt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum et separamini dicit
dominus, et immundum ne tetigeritis, et ego recipiam vos, et ero vobis in patrem
et vos eritis mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens. VII
Has igitur habentes promissiones karissimi mundemus nos ab omni inquinamento
carnis et spiritus perficientes sanctificationem in timore domini. Capite
nos. neminem vestrum lesimus. neminem corrupimus. neminem circumvenimus.
non ad condempnationem vestram dico. Praedixi enim quod in cordibus nostris estis ad
commoriendum et ad convivendum. Multa mihi fiducia est apud vos. multa
mihi gloriatio pro vobis. Repletus sum consolatione. superabundo gaudio in omni
tribulatione nostra. Nam et cum venissemus macedoniam. nullam requiem habuit
caro nostra. sed omnem tribulationem passi sumus. foris pugne. intus timores
Sed qui consolatur humiles. consolatus est nos deus in adventu titi. Non solum
autem in adventu eius. sed etiam in consolatione qua consolatus est in vobis. referens
nobis vestrum desiderium. vestrum fletum. vestram emulationem pro me. Ita ut magis
gauderem. quoniam et si contristavi vos in epistola non me penitet et si
peniteret. videns quod epistola illa et si ad horam vos contristavit. nunc
gaudeo. non quia contristati estis. sed quia contristati estis ad penitentiam. Contri
stati enim estis secundum deum. ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. Que
enim secundum deum tristicia est. penitentiam in salutem stabilem operatur. Seculi autem
tristicia mortem operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum deum contristari vos. quantam
in vobis operatur sollicitudinem. sed defensionem. sed indignationem. sed timorem. sed
desiderium. sed emulationem. sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos
esse in negotio. Igitur et si scripsi vobis. non propter eum qui fecit
iniuriam. nec propter eum qui passus est. sed ad manifestandam sollicitudinem

vram quam p(ro) vob(is) habemus ad vos coram deo. Ideo consolati sumus. In
consolatione autem nostra abundantius gavisi sumus super gaudio Titi, quia
refectus est sp(iritu)s eius ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus
sum, non sum confusus, sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et
gloriatio nostra que fuit ad Titum veritas facta est. Et viscera eius abundantius
in vobis sunt, reminiscentis omnium vestrum obedientiam, quomodo cum timore et tremore
excepistis eum. Gaudeo quod in omnibus confido in vobis. VIII

Notum autem facimus vobis fratres gratiam dei que data est in ecclesiis
Macedonie, quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii
ipsorum fuit, et altissima paupertas eorum abundavit in divitias sim-
plicitatis eorum, quia secundum virtutem voluntarii fuerunt, cum multa exhortatione
obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos. Et non
sicut speravimus, sed semetipsos dederunt primum domino, deinde nobis per
voluntatem dei, ita ut rogaremus (rogaremus) Titum, ut quemadmodum cepit, ita et
perficiat in vobis et gratiam istam. Sed sicut in omnibus abundatis fide et (spe) sermone
et scientia et omni sollicitudine, insuper et caritate vestra in nos, ut et in hac
gratia abundetis. Non quasi imperans dico, sed per aliorum sollicitudinem etiam
vestre caritatis ingenium bonum comprobans. Scitis enim gratiam domini nostri Ihesu
Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia vos
divites essetis. Et consilium in hoc do, hoc enim vobis utile est, qui non
solum facere (et velle cepistis) sed velle(t) ab anno priore. Nunc vero et facto perficite, ut
quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit et perficiendi ex eo quod
habetis. Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est,
non secundum id quod non habet. Non enim dico ut aliis sit remissio, vobis

at tribulacio· Sed ex equalitate in presenti tempore· vestra abundancia illorum inopiam
suppleat· ut et illorum abundancia vestre inopie sit supplementum· ut
fiat equalitas· sic scriptum est· Qui multum non abundauit· ꝛ qui modicum non
minorauit· Gracias autem ago deo· qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis
in corde titi· quoniam exhortacionem quidem suscepit· sed cum sollicitior esset
sua voluntate profectus est ad vos· Misimus etiam cum illo fratrem nostrum
cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias· non solum autem· sed et ordinatus
est ab ecclesiis comes peregrinacionis nostre· in hanc graciam que ministratur a nobis
ad domini gloriam· ꝛ destinatam voluntatem vestram· deuitantes hoc ne quis
nos vituperet in hac plenitudine que ministratur a nobis ad gloriam dei· Pro-
uidemus enim bona· non solum coram deo· sed etiam coram hominibus· Misimus au-
tem illis ꝛ fratrem nostrum quem probauimus in multis sepe sollicitum esse·
nunc autem multo sollicitiorem confidencia multa in vobis· siue pro tito qui est
(interlinear: pro barnaba lucas apostolis)
socius meus· ꝛ in vobis adiutor siue fratres nostri apostoli ecclesiarum gloria christi· Oste-
sionem ergo que est caritatis vestre ꝛ nostre glorie pro vobis in illos ostendite in facie
Nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti ṽ ecclesiarum· IX.
est michi scribere vobis· Scio enim promptum animum vestrum· pro quo de vobis
glorior apud macedones· quoniam ꝛ achaia parata est ab anno preterito
ꝛ vestra emulacio prouocauit plurimos· Misimus autem fratres ut ne quod gloriamur
de vobis euacuetur in hac parte· ut quemadmodum dixi· parati sitis· ne cum
venerint mecum macedones ꝛ inuenerint vos imparatos erubescamus nos
ut non dicamus vos in hac substancia· Necessarium ergo existimaui rogare fratres
ut preueniant ad vos· ꝛ preparent repromissam benediccionem· hanc paratam
esse sic quasi benediccionem· non quasi auariciam· Hoc autem dico· Qui parce

seminat parce et metet. et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et
metet. Unusquisque prout destinat in corde suo non ex tristitia aut ex neces
sitate. Hilarem enim datorem diligit deus. Potens est autem deus omnem
gratiam abundare facere in vobis. ut in omnibus semper omnem sufficientiam
habentes abundantes in omne opus bonum. sicut scriptum est. Dispersit dedit
pauperibus iustitia eius manet in seculum seculi. Qui autem administrat semen
seminanti et panem ad manducandum prestabit. et multiplicat semen vestrum
et augebit incrementa frugum iustitie vestre. ut in omnibus locupletati
abundetis in omnem simplicitatem que operatur per nos gratiarum actionem deo. Quoniam
ministerium huius officii non solum supplet ea que desunt sanctis. sed etiam abun
dat per multas gratiarum actiones in domino per probationem ministerii huius glori
ficantes deum in obedientia vestre confessionis in evangelium christi. et simplicitate (simplicitate) vestre
communicationis in illos. et in omnes et obsecratione ipsorum pro vobis desiderantium
vos propter eminentem gratiam in vobis. Gratias autem deo super inenarrabili dono eius.

X Ipse autem ego paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam christi
qui in facie quidem humilis sum inter vos. absens autem confido in vobis.
Rogo autem vos ne presens audeam per eam confidentiam qua existimor audere
in quosdam qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus. In car
ne enim ambulantes. non secundum carnem militamus. Nam arma militie
nostre non sunt carnalia. sed potentia deo ad destructionem munitionum
consilia destruentes et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam
dei. et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium christi. et in
promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam. cum impleta fuerit vestra obedientia
que secundum faciem sunt videte. Si quis confidit sibi christi se esse

hec cogitat iterum apud se quia sicut ipse christi est ita et nos. Nam et si amplius
gloriatus fuero de potestate quam dedit nobis dominus in edificationem et non in de-
structionem vestram non erubescam. Ut autem non existimer tamquam terrere vos
per epistolas. quoniam quidem epistole inquiunt graves sunt et fortes presentia autem corporis infir-
ma et sermo contemptibilis. (hec) hec cogitet qui eiusmodi est. quia quales sumus
in verbo per epistolas absentes tales et presentes in facto. Non enim audemus inserere
aut comparare nos quibusdam qui se ipsos commendant. sed ipsi in nobis nosmet
ipsos metientes et comparantes nosmet ipsos nobis. Nos autem non in immensum
gloriabimur sed secundum mensuram (glorie) regule quam mensus est nobis deus mensuram — regule qua mensus est nobis deus
pertingendi usque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus
nos. usque ad vos enim pervenimus in evangelio christi. Non in immensum gloriantes in
alienis laboribus spem autem habentes crescentis fidei vestre in vobis magnificari
secundum regulam nostram in abundantia ad ea que ultra vos sunt evangelizare
non in aliena regula in his que preparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur in
domino glorietur. Non enim qui se ipsum commendat ille probatus est sed quem deus commendat.

XI Utinam sustineretis modicum quid insipientie mee sed et (supportate) supportate me.
Emulor enim vos dei emulatione. despondi enim vos uni viro virginem
castam exhibere christo. Timeo autem ne sicut serpens seduxit evam astutia
sua ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate que est in christo
ihesu. Nam si is qui venit alium christum predicat quem non predicavimus
aut alium spiritum accipitis quem non accepistis aut aliud evangelium quod non recepi-
stis recte pateremini. Existimo enim me nichil minus fecisse a magnis apostolis.
Nam et si (imperitus) imperitus sum sermone sed non scientia. In omnibus autem manifestatus
sum vobis. aut numquid peccatum feci meipsum humilians ut vos exaltemini

qm̄ grat' ewm̄ dī evāgelisaui uob' / alias eccłias ꝯspoliaui acci
piens stipendiū ad ministeriū v̄ vr̄m / Et cū ēēm apud uos ⁊ egē
nulli onerosꝰ fui · nā qd̄ m̄ deerat suppleuerūt f̄r̄s q̄ venerūt a
macedonia et in oībꝫ sine onere me uob' seruaui ⁊ suabo · Est ūitas
xp̄i in me · qm̄ hec gl'iatio nō infringet' in me in regionibꝫ achaie
Quare · qr nō diligo vos / deꝰ scit / Qd̄ aūt facio faciā · ut amputē
occasionē eoꝝ q̄ uolūt occasionē ut in quo gl'iant' iueniant'
sic̄ ⁊ nos · nā eiusmodi pseudo ap̄li operarij sunt subdoli / transfigurā
tes se in ap̄los xp̄i · ⁊ nō mirū · Ipe eni satanas transfigurat se in
angelū lucis · nō ergo magnū si ministri eius transfigurent' velut mi
nistri iusticie · quoꝝ finis erit s'm opa eoꝝ · Iterū dico ne quis putet
me ēē insipiētē / alioqn vel insipientē accipite me · ut ⁊ ego mo
dicū quid glorier / Qd̄ loquor nō loquor s'm dm̄ · s; q̄si in insipiēa
in hac sbā gl'ie / Qm̄ multi gl'iant' s'm carnē ⁊ ego gloriabor
c Libent' eni suffertis insipientes · cū sitis ip̄i sapientes · sustinetis eni
si quis uos in suitutē redigit · si quis deuorat · si quis accipit · si quis
extollit' · si quis in faciē uos cedit · s'm ignobilitatē dico · q̄si nos infirmi
fuerimꝰ in hac pte / In quo quis audet in insipientia dico / audeo ⁊ ego
hebrei sunt et ego · Israhelite sunt ⁊ ego · Semē abrahe sunt ⁊ ego
ministri xp̄i sunt ⁊ ego · ut minꝰ sapiens dico · plꝰ ego in laboribꝫ
plurimis · in carceribꝫ abundātiꝰ · in plagis supra modū · In mortibꝫ
frequent' · A iudeis quinquies quadragenas vna minꝰ accepi · Ter virgis cesꝰ
sum · semel lapidatꝰ sum · Ter naufragiū feci · nocte ⁊ die
in pfundo maris fui · In itineribꝫ sepe · piculis fluminū · piculis latronū

periclis ex genere, periclis ex gentibus, periclis in civitate, periclis in solitu
dine, periclis in mari, periclis in falsis fratribus, in labore et erumpna,
in vigiliis multis, in fame et siti, in ieiuniis multis, in frigore et nu
ditate, preter illa que extrinsecus sunt, instancia mea cottidiana, sollicitu
do omnium ecclesiarum. Quis infirmatur et ego non infirmor, quis scandalisatur
et ego non uror. Si gloriari oportet que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus et
pater domini nostri Ihesu Christi scit qui est benedictus in secula, quod non mentior.
Damasci prepositus gentis arethe regis custodiebat civitatem damascenorum
ut me comprehenderet. Et per fenestram in sporta dimissus sum per murum

Si gloriari oportet non expedit quidem, ve:|| et sic effugi manus eius. XII
niam autem ad visiones et revelaciones domini. Scio hominem in Christo
ante annos quatuordecim sive in corpore sive extra corpus nescio deus scit,
raptum huiusmodi usque ad tercium celum. Et scio huiusmodi hominem sive in cor
pore sive extra corpus nescio deus scit, quoniam raptus est in paradisum
et audivit archana verba que non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor, pro me
autem nichil nisi in infirmitatibus meis. Nam et si voluero gloriari non ero in
sipiens, veritatem enim dicam. Parco autem ne quis me existimet supra id quod
videt in me, aut audit aliquid ex me. Et ne magnitudo revelacionum
extollat me, datus est michi stimulus carnis mee angelus sathane
qui me colaphizet, propter quod ter rogavi dominum ut discederet a me et
dixit michi: Sufficit tibi gracia mea, nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter
igitur gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus Christi. Propter
quod placeo michi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in
persecucionibus, in angustiis pro Christo. Cum enim infirmor tunc potens sum

Factus sum insipiens, vos me coegistis. Ego enim debui a vobis
commendari: nihil enim minus feci ab his qui sunt supra modum apostoli: tamen et si
nihil sum, signa tamen apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia et signis
et prodigiis et virtutibus. Quid est enim quod minus habuistis prae ceteris ecclesiis, nisi
quod ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc pa-
ratus sum venire ad vos: et non ero gravis vobis. Non enim quaero quae vestra
sunt, sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes fi-
liis. Ego autem libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus
vestris: licet plus vos diligens, minus diligar. Sed esto: ego vos non gra-
vavi: sed cum essem astutus, dolo vos cepi. Numquid per aliquem eorum quos
misi ad vos, circumveni vos? Rogavi Titum, et misi cum illo fratrem
nostrum Lucam. Numquid Titus vos circumvenit? Nonne eodem spiritu ambulavimus?
Nonne eisdem vestigiis? Olim putatis quod excusemus nos apud vos?
Coram Deo in Christo loquimur: omnia autem, carissimi, propter vestram aedificationem. Timeo enim
ne forte cum venero, non quales volo inveniam vos: et ego inveniar a vobis
qualem non vultis: ne forte contentiones, aemulationes, animositates, dissensiones,
detractiones, susurrationes, inflationes, seditiones sint inter vos: ne iterum cum
venero, humiliet me Deus apud vos, et lugeam multos ex his qui ante
peccaverunt, et non egerunt poenitentiam super immunditia et fornicatione et impu-
XIII xiii Ecce tertio hoc venio ad vos: In ore | dicitia quam gesserunt.
duorum vel trium testium stabit omne verbum. Praedixi enim et praedico
ut praesens bis, et nunc absens his qui ante peccaverunt et ceteris omnibus, quoniam si
venero iterum, non parcam. An experimentum quaeritis eius, qui in me loquitur
Christus, qui in vos non infirmatur, sed potens est in vobis? Nam et si crucifixus

in nobis ex infirmitate vestra. sed vivit ex virtute dei. Nam et nos infirmi
sumus in illo. sed vivemus cum eo ex virtute dei in vobis. Vosmetipsos
temptate si estis in fide. vos ipsos probate. an non cognoscitis vosmet
ipsos. quia Christus Iesus in vobis est. nisi forte reprobi estis. Spero autem quod
non cognoscetis quia non sumus reprobi. Oramus autem deum ut nihil mali
faciatis. non ut nos probati appareamus [pereamus]. sed ut vos quod bonum est faciatis
nos autem ut reprobi simus. Non enim possumus aliquid adversus veritatem. sed pro
veritate. Gaudemus enim quoniam nos infirmi sumus. vos autem potentes estis.
Hoc et oramus vestram consummationem. Ideo enim haec absens scribo. ut non
praesens durius agam secundum potestatem. quam dominus dedit mihi in aedificationem et
non in destructionem vestram. De cetero fratres gaudete. perfecti estote. ex-
hortamini idem sapite. pacem habete. et deus pacis et dilectionis erit vo-
biscum. Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos sancti omnes. Gratia
domini nostri Iesu Christi et caritas dei et communicatio sancti spiritus sit cum omnibus vobis. amen

Explicit epistola 2a ad corinthios. Incipit prologus in epistolam ad galathas

Prologus

Galatae sunt greci. hi verbum veritatis
primum ab apostolo acceperunt. sed post discessum eius temptati sunt a falsis
apostolis ut in legem et circumcisionem verterentur. hos revocat apostolus ad
fidem veritatis. scribens eis ab Epheso.

Explicit prologus. Incipit epistola ad gal.

Epistola ad Gala. I

Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem. sed per Iesum Christum
et deum patrem qui suscitavit eum a mortuis. et qui mecum sunt
omnes fratres ecclesiis Galatiae. Gratia vobis et pax a deo patre
et domino nostro Iesu Christo. qui dedit semetipsum pro peccatis nostris
ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam. secundum voluntatem dei et patris
nostri. cui est honor et gloria in saecula saeculorum amen. Miror quod

sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam xpi in aliud
evangelium, quod non est aliud, nisi sunt aliqui qui vos conturbant et volunt convertere
evangelium xpi. Sed licet nos aut angelus de celo evangelizet vobis preterquam
quod evangelizavimus vobis anathema sit. Sicut prediximus et nunc iterum
dico de isto/ Si quis vobis evangelizaverit preter id quod accepistis
anathema sit/ Modo enim hominibus suadeo aut deo? aut quero hominibus pla
cere? Si adhuc hominibus placerem, servus xpi non essem. Notum enim vobis fa
cio evangelium quod evangelizatum est a me, quia non est secundum hominem. neque
enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem ihesu xpi
Audistis enim conversationem meam aliquando in iudaismo, quoniam supra modum persequе
bar ecclesiam dei et expugnabam illam et proficiebam in iudaismo supra
multos coetaneos meos in genere meo, et abundantius emulator existens patr
narum mearum traditionum. Cum autem placuit ei qui me segregavit ex utero
matris mee et vocavit per gratiam suam ut revelaret in me filium
suum ut evangelizarem illum in gentibus continuo non acquievi car
ni et sanguini, neque veni ierusalem ad antecessores meos apostolos, sed
abii in arabiam et iterum reversus sum in damascum. Deinde post annos
tres veni ierusalem videre petrum et mansi apud eum diebus xv. Alium
autem apostolorum vidi neminem nisi iacobum fratrem domini. Que autem scribo vobis ecce
coram deo quia non mentior. Deinde veni in partes syrie et cilicie
Eram autem ignotus facie ecclesiis iudee que erant in xpo. Tantum autem
auditum habebant quoniam qui persequebatur nos aliquando nunc evangelizat fidem
quam aliquando expugnabat, et in me clarificabant deum. II
Deinde post annos quatuordecim ascendi iterum ierusalem cum barnaba

assumpto et tito. Ascendi autem secundum revelationem, et contuli cum illis evangelium quod
predico in gentibus, seorsum autem hiis qui videbantur aliquid esse ne in vacuum
currerem aut cucurrissem. Sed neque titus qui mecum erat cum esset gentilis
compulsus est circumcidi. Sed propter subintroductos falsos fratres qui subintro-
ierunt explorare libertatem nostram quam habemus in christo ihesu, ut nos in
servitutem redigerent. Quibus neque ad horam cessimus subiectioni ut
veritas evangelii permaneat apud vos. Ab hiis autem qui videbantur
esse aliquid quales aliquando fuerint nichil mea interest. Deus enim perso-
nam hominis non accipit. Michi enim qui videbantur esse aliquid nichil contulerunt.
Sed econtra cum vidissent quod creditum est michi evangelium prepucii sicut et petro
circumcisionis. Qui enim operatus est petro in apostolatum circumcisionis o-
peratus est et michi inter gentes. Et cum cognovissent graciam dei que data est michi
Iacobus et cephas et iohannes qui videbantur columpne esse, dextras
dederunt michi et barnabe societatis, ut nos inter gentes, ipsi autem in cir-
cumcisionem. Tantum ut pauperum memores essemus. quod etiam sollicitus
fui hoc ipsum facere. Cum autem venisset petrus anthiochiam in faciem
ei restiti quia reprehensibilis erat. Prius enim quam venirent quidam a
iacobo cum gentibus edebat. Cum autem venissent subtrahebat et segre-
gabat se timens eos qui ex circumcisione erant. Et simulacioni eius
consenserunt ceteri iudei, ita ut barnabas duceretur ab eis in illam
simulacionem. Sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem evangelii
dixi cephe coram omnibus. Si tu cum iudeus sis gentiliter et non
iudaice vivis, quomodo gentes cogis iudaizare. Nos natura iudei et
non ex gentibus peccatores. Scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus

legis nisi per fidem ihesu xi · et nos in xo ihesu credimus · ut iustificemur
ex fide ihesu xi · et non ex operibus legis · propter quod ex operibus legis non iu
stificabitur omnis caro · Quod si querentes iustificari in xo · inventi sumus et
ipsi peccatores · Numquid xc peccati minister est · Absit · Si enim que destruxi hec
iterum reedifico · prevaricatorem me constituo · Ego enim per legem legi mor
tuus sum · ut deo vivam xo confixus sum cruci · Vivo autem iam non ego
vivit vero in me xc · Quod autem nunc vivo in carne in fide vivo fi
lii dei · qui dilexit me · et tradidit semetipsum pro me · Non abicio
graciam dei · Si enim per legem iusticia · ergo xc gratis mortuus est · III

O insensati Galathe · quis vos fascinavit non obedire veritati · ante
quorum oculos xc ihesus proscriptus est · et in vobis crucifixus · Hoc solum
volo a vobis discere · an ex operibus spiritum accepistis · an ex auditu fidei
Sic stulti estis · ut cum spiritu ceperitis · nunc carne consummamini
Tanta passi estis sine causa · si tamen sine causa · Qui ergo tribuit vobis spiritum et
operatur virtutes in vobis · ex operibus legis an ex auditu fidei · sicut scri
ptum est · Credidit abraham deo · et reputatum est illi ad iusticiam
Cognoscite ergo · quia qui ex fide sunt · hii sunt filii abrahe · Providens autem
scriptura quia ex fide iustificat deus gentes · prenunciavit abrahe · quia
benedicentur in te omnes gentes · Igitur qui ex fide sunt benedicentur cum
fideli abraham · Quicumque enim ex operibus legis sunt sub maledicto
sunt · Scriptum est enim · Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus
que scripta sunt in libro legis ut faciat ea · Quoniam autem in lege nemo
iustificatur apud deum manifestum est · quia iustus ex fide vivit · Lex
autem non est ex fide · sed qui fecerit ea vivet in illis · Cristus nos redemit

de maledicto legis factus pro nobis maledictum quia scriptum est maledi
ctus omnis qui pendet in ligno ut in gentibus benedictio abrahe fieret in christo
ihesu ut pollicitationem spiritus acciperemus per fidem. Fratres secundum hominem dico
tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit aut superordinat. Abra
he dicte sunt promissiones et semini eius. Non dicit seminibus quasi in multis sed quasi
in uno et semini tuo qui est christus. Hoc autem dico testamentum confirmatum
a deo quae post quadringentos et triginta annos facta est lex non irritum
facit ad evacuandam promissionem. Nam si ex lege hereditas iam non ex
promissione. Abrahe autem per repromissionem donavit deus. Quid igitur lex propter
transgressiones posita est donec veniret semen cui repromiserat ordina
ta est per angelos in manu mediatoris. Mediator autem unius non
est. deus autem unus est. Lex ergo adversus promissa dei. Absit. Si enim data
esset lex quae posset vivificare vere ex lege esset iusticia. Sed conclusit scri
ptura omnia sub peccato ut promissio ex fide ihesu christi daretur credentibus.
Prius autem quam veniret fides sub lege custodiebamur. Conclusi in
eam fidem quae revelanda erat. Itaque lex pedagogus noster fuit in christo
ihesu ut ex fide iustificemur. At ubi venit fides iam non sumus
sub pedagogo. Omnes enim filii dei estis per fidem quae est in christo ihesu. Qui
cumque enim in christo baptizati estis christum induistis. In quo non est iudeus
neque grecus. Non est servus neque liber. Non est masculus neque femina.
Omnes enim vos unum estis in christo ihesu. Si autem vos unum estis in
christo ergo semen abrahe estis secundum promissionem heredes. IIII

Dico autem quanto tempore heres parvulus est nihil differt a servo cum
sit dominus omnium sed sub tutoribus et actoribus est usque ad prefinitum

tempus a patre. Ita et nos cum essemus parvuli sub elementis huius mundi e-
ramus servientes. At ubi venit plenitudo temporis misit deus filium suum
factum ex muliere factum sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret ut
adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii dei misit deus spiritum filii
sui in corda vestra clamantem abba pater. Itaque iam non est servus sed filius.
Quod si filius et heres per deum. Sed tunc quidem ignorantes deum hiis qui natura non
sunt dii serviebatis. Nunc autem cum cognoveritis deum immo cogniti [estis] a deo
quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa quibus denuo servire
vultis. Dies observatis et menses et tempora et annos. Timeo autem vos ne
forte sine causa laboraverim in vobis. Estote sicut ego quia et ego sicut
vos. Fratres obsecro vos nichil me lesistis. Scitis autem quia per infirmitatem
carnis evangelizavi vobis iam pridem et temptationem vestram in carne mea
non sprevistis neque respuistis sed sicut angelum dei excepistis me sicut
Christum Iesum. Ubi est ergo beatitudo vestra. Testimonium enim perhibeo vobis
quia si fieri posset oculos vestros eruissetis et dedissetis michi. Ergo inimicus
vobis factus sum verum dicens vobis. Emulantur vos non bene sed excludere
vos volunt ut illos emulemini. Bonum autem emulamini in bono semper
et non tantum cum presens sum apud vos filioli mei quos iterum parturio
donec formetur Christus in vobis. Vellem autem esse apud vos modo et mutare
vocem meam quoniam confundor in vobis. Dicite michi qui sub lege vultis
esse legem non legistis. Scriptum est enim. Quoniam abraham duos filios
habuit unum de ancilla et unum de libera. Sed qui de ancilla secundum
carnem natus est. Qui autem de libera per repromissionem que sunt per allego-
riam dicta. Hec enim sunt duo testamenta unum quidem in monte Syna

in servitutem generans que est agar. Syna autem mons in arabia qui coniu-
nctus est ei que nunc est ierusalem et servit cum filiis suis. Illa autem que sursum
est ierusalem libera est que est mater nostra. Scriptum est enim Letare sterilis
que non paris erumpe et clama que non parturis quia multi filii deserte
magis quam eius que habet virum. Nos autem fratres secundum ysaac promissionis fi-
lii sumus. Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus fuerat persequebatur eum
qui secundum spiritum ita et nunc. Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam et
filium eius non enim heres erit filius ancille cum filio libere. Itaque
fratres non sumus filii ancille sed libere. qua libertate christus nos liberavit

State et nolite iterum iugo servitutis contineri. Ecce ego paulus · V
dico vobis quoniam si circumcidamini christus vobis nihil proderit. Testificor autem
rursus omni homini circumcidenti se quoniam debitor est universe legis faciende.
Evacuati enim estis a christo qui in lege iustificamini a gratia excidistis. Nos
enim spiritu dei ex fide spem iustitie expectamus. Nam in christo ihesu neque circumcisio
aliquid valet neque preputium sed fides que per caritatem operatur. Currebatis bene quis
vos impedivit veritati non obedire? nemini consenseritis. Persuasio enim hec
non est ex eo qui vocat vos. Modicum fermentum totam massam corrumpit. Ego
confido de vobis in domino ihesu quod nihil aliud sapiatis. Qui autem conturbat vos por-
tabit iudicium quicumque est ille. Ego autem fratres si circumcisionem adhuc predico
quid adhuc persecutionem patior? Ergo evacuatum est scandalum crucis.
Utinam et abscidantur qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis fratres
tantum ne libertatem in occasionem detis carnis sed per caritatem spiritus servite in-
vicem. Omnis enim lex in uno sermone impletur. Diliges proximum tuum
sicut teipsum. Quod si invicem mordetis et comeditis videte ne ab invicem

[consudamini]
consumamini. Dico autem in Christo: spiritu ambulate et desideria carnis non per-
ficietis. Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem;
hec enim sibi invicem adversantur, ut non quecumque vultis illa faciatis. Quod si
spiritu ducimini non estis sub lege. Manifesta autem sunt opera carnis que sunt
fornicatio adulterium immunditia luxuria impudicitia ydolorum
servitus veneficia inimicicie contentiones emulationes ire rixe odium
dissensiones secte invidie homicidia ebrietates comessationes et hiis
similia, que predico vobis sicut predixi, quoniam qui talia agunt regnum dei
non consequentur. Fructus autem spiritus est caritas gaudium pax patientia lon-
ganimitas bonitas benignitas mansuetudo fides modestia continentia
castitas. Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi carnem crucifixerunt

VI Si spiritu vivimus spiritu et ambulemus / cum viciis et concupiscentiis.
Non efficiamur inanis glorie cupidi invicem provocantes, invicem
invidentes. Fratres et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui
spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis considerans te ipsum, ne
et tu tempteris. Alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem
Christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nichil sit, ipse se seducit. Opus
autem suum probet unusquisque et sic in semetipso tantum gloriam habebit et non in
altero. Unusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is qui cathe-
zizatur verbo ei qui se cathezizat in omnibus bonis. Nolite errare, deus non
irridetur. Que enim seminaverit homo hec et metet. Quoniam qui seminat in
carne sua de carne et metet corruptionem; qui autem seminat in spiritu
de spiritu et metet vitam eternam. Bonum autem facientes non deficiamus,
tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus operemur

homini ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. Videte qualibus litteris
scripsi vobis mea manu. Quicumque enim volunt placere in carne hii
cogunt vos circumcidi tantum ut crucis christi persecucionem non paciantur. Neque
enim qui circumciduntur legem custodiunt, sed volunt vos circumcidi ut in carne
vestra glorientur. Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi
per quem michi mundus crucifixus est et ego mundo. In christo enim ihesu neque circum
cisio aliquid valet neque preputium, sed nova creatura. Et quicumque hanc
regulam secuti fuerint pax super illos et misericordia et super israel dei. De ce
tero nemo michi molestus sit. Ego enim stigmata domini nostri ihesu christi in
corpore meo porto. Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu vestro fratres amen.

Prolog. Explicit epistola ad galathas. Incipit argumentum in epistolam ad ephesios

Ephesii sunt asiani. Hii accepto verbo veritatis perstiterunt in fide.
Hos collaudat apostolus scribens eis ab urbe Roma de carcere per tychicum diaconum.

Explicit argumentum. Incipit epistola ad ephesios

Incipit Epistola ad Ephesios I

Paulus apostolus ihesu christi per voluntatem dei sanctis omnibus qui sunt Ephesi
et fidelibus in christo ihesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domi
no ihesu christo. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi qui benedixit
nos in omni benedictione spirituali in celestibus in christo sicut elegit
nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et inmaculati in
conspectu eius in caritate. Qui predestinavit nos adoptionem filiorum per ihesum
christum in ipsum secundum propositum voluntatis sue in laudem glorie gratie sue
in qua gratificavit nos in dilecto filio suo in quo habemus redemptionem
per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divicias gratie eius. Que super
abundavit in nobis in omni sapiencia et prudencia ut notum faceret
nobis sacramentum voluntatis sue secundum beneplacitum eius quod proposuit
in eo in dispensacione plenitudinis temporum instaurare omnia in christo

que in celis et que in terris sunt in ipso. in quo etiam nos sorte vocati sumus pre-
destinati secundum propositum eius. qui omnia operatur secundum consilium voluntatis sue. ut
simus in laudem glorie eius. qui ante speravimus in Christo. In quo et vos cum audis-
setis verbum veritatis evangelium salutis vestre in quo et credentes signati estis spiritu
promissionis sancto qui est pignus hereditatis nostre in redemptionem acquisitionis
in laudem glorie ipsius. Propterea et ego audiens fidem vestram que in domino
Iesu et dilectionem in omnes sanctos non cesso gratias agens pro vobis memoriam
vestri faciens in orationibus meis. ut deus domini nostri Iesu Christi pater glorie det vobis
spiritum sapientie et revelationis in agnitione eius illuminatos oculos cordis
vestri. ut sciatis que sit spes vocationis vestre. Et que divitie glorie hereditatis
eius in sanctis. et que sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui
credimus secundum operationem potentie virtutis eius. quam operatus est in Christo suscitans
illum a mortuis. et constituens ad dexteram suam in celestibus
super omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod no-
minatur non solum in hoc seculo. sed etiam in futuro. Et omnia subiecit sub
pedibus eius et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus ipsius
et plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur. II.

Et vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris in quibus
aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius. et secundum principem potestatis
aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentie. in quibus et nos
omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostre facientes vo-
luntatem carnis et cogitationum. et eramus natura filii ire
sicut et ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam
qua dilexit nos cum essemus mortui peccatis convivificavit nos in Christo

cuius gratia estis saluati et conresuscitauit et consedere fecit in celestibus in christo iesu ut
ostenderet in seculis superuenientibus abundantes diuitias gratie sue
in bonitate super nos in christo iesu. Gratia enim estis saluati per fidem
ii et hoc non ex uobis. Dei enim donum est non ex operibus (uero) ut ne quis glorietur.
Ipsius enim sumus factura creati in christo iesu in operibus bonis que preparauit
deus ut in illis ambulemus. Propter quod memores estote quod aliquando uos qui
gentes eratis in carne qui dicebamini preputium ab ea que dicitur circumci-
sio in carne manu facta. Qui eratis illo in tempore sine christo alienati a
conuersatione israel et hospites testamentorum promissionis spem non habentes
et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo iesu uos qui aliquando eratis longe
facti estis prope in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra qui fecit utraque
unum et medium parietem maceriae soluens inimicitias in carne sua
legem mandatorum decretis euacuans. ut duos condat in semetipso
in unum nouum hominem faciens pacem. ut reconciliet ambos in uno
corpore deo per crucem interficiens inimicitias in semetipso. Et ueniens
euangelizauit pacem uobis qui longe fuistis et pacem hiis qui prope
quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo iam
non estis hospites et aduene. sed estis ciues sanctorum et domestici dei
superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo an-
gulari lapide christo iesu. in quo omnis edificatio constructa crescit
in templum sanctum in domino. in quo et uos coedificamini in habitaculum dei in
spiritu sancto. III
Huius rei gratia ego paulus uinctus christi iesu pro
uobis gentibus si tamen audistis dispensationem gratie dei que data est mihi
in uobis. quoniam secundum reuelationem notum mihi factum est sacramentum sicut

supra scripsi in brevi, prout potestis legentes intelligere prudentiam meam
in misterio Christi. quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum, sicuti
nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in spiritu esse gentes coheredes
et concorporales et comparticipes promissionis eius in Christo Iesu per evangelium cuius
factus sum ego minister secundum donum gratie dei que data est michi secundum operationem
virtutis eius. Michi autem minimo sanctorum omnium / data est gratia hec in gen-
tibus evangelizare investigabiles divitias gratie Christi et illuminare omnes
que sit dispensacio sacramenti absconditi a seculis in deo qui omnia
creavit. ut innotescat principibus et potestatibus in celestibus per ecclesiam
multiformis sapiencia dei secundum prefinitionem seculorum quam fecit in Christo Iesu
domino nostro. in quo habemus fiduciam et accessum in confidentia per fidem
eius. Propter quod peto (obsecro vos) ne deficiatis in tribulacionibus meis pro vobis que est
gloria vestra. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri
Iesu Christi. ex quo omnis paternitas in celis et in terra nominatur. ut det vobis
secundum divitias glorie sue virtute corroborari per spiritum eius in interiorem
hominem habitare Christum per fidem in cordibus vestris. In caritate radicati
et fundati. ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo
et longitudo et sublimitas et profundum. / Scire etiam supereminentem scientie
caritatem Christi. ut impleamini in omnem plenitudinem dei. / Ei autem qui
potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus
secundum virtutem que operatur in nobis. Ipsi gloria in ecclesia et in Christo Iesu
in omnes generationes et in secula seculorum amen. IIII

Obsecro itaque vos fratres ego vinctus in domino ut digne
ambuletis vocatione qua vocati estis cum omni humilitate et mansuetudine

cum patientia supportantes invicem in caritate. Solliciti servare
unitatem spiritus in vinculo pacis. unum corpus et unus spiritus sicut voca-
ti estis in una spe vocationis vestre. unus dominus una fides unum
baptisma. Unus deus et pater omnium qui super omnes et per omnia et in omnibus
nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi
Propter quod dicit. Ascendens in altum captivam duxit captivitatem. dedit dona
hominibus. Quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit primum in
inferiores partes terre. qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes
celos ut adimpleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos
et quosdam autem prophetas. alios vero evangelistas. alios autem pastores
et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in edificationem
corporis Christi. donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii
dei in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis Christi. ut iam
non simus parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrine in
nequitia hominum in astutia ad circumventionem erroris. Veritatem
autem facientes in caritate crescamus in illo per omnia qui est caput Christus.
Ex quo totum corpus compactum et connexum per omnem iuncturam subm-
inistrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri au-
gmentum corporis facit in edificationem sui in caritate. Hoc igitur
dico et testificor in domino. ut iam non ambuletis sicut et
gentes ambulant in vanitate sensus sui. tenebris obscuratum
intellectum habentes. alienati a vita dei per ignorantiam que est in
illis propter cecitatem cordis ipsorum. qui desperantes semetipsos tra-
diderunt impudicitie in operationem immunditie omnis et avaritia

Vos autem non ita didicistis xpm. si tamen illum audistis et in ipso
docti estis sicut est veritas in ihu. Deponite vos secundum pristinam conversationem
veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renova
mini autem spiritu mentis vestre et induite novum hominem qui secundum deum crea
tus est in iusticia et sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium loqui
mini veritatem unusquisque cum proximo suo quoniam sumus invicem membra.
Irascimini et nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram. No
lite locum dare diabolo. Qui furabatur iam non furetur magis autem
laboret operando manibus suis quod bonum est ut habeat unde tribuat ne
cessitatem patienti. Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat sed si
quis bonus est ad edificationem fidei ut det graciam audientibus. Et nolite
contristare spiritum sanctum dei in quo signati estis in die redempcionis. Omnis amari
tudo et ira et indignacio et clamor et blasfemia tollatur a vobis cum omni
malicia. Estote autem invicem benigni misericordes donantes invicem
sicut et deus in xpo donavit vobis. V.

Estote ergo imitatores dei sicut filii karissimi et ambulate in dilectione
sicut et xps dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblacionem
et hostiam deo in odorem suavitatis. Fornicacio autem et omnis immundicia
aut avaricia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos aut turpitudo aut stultilo
quium aut scurrilitas que ad rem non pertinet sed magis graciarum accio. Hoc enim
scitote intelligentes quod omnis fornicator aut immundus aut avarus quod est
ydolorum servitus non habet hereditatem in regno xpi et dei. Nemo vos
seducat inanibus verbis. Propter hec enim venit ira dei in filios diffide
ncie. Nolite ergo participes effici eorum. Eratis enim aliquando tenebre

Nunc autem lux in domino. Ut filii lucis ambulate. Fructus enim
lucis est in omni bonitate. et iustitia et sanctitate et veritate. proban
tes quod sit beneplacitum deo. Et nolite communicare operibus infructuosis
tenebrarum magis autem redarguite. Que enim in occulto fiunt ab ipsis
turpe est et dicere. Omnia enim que arguuntur a lumine manifestantur.
Omne enim quod manifestatur lumen est. Propter quod dicit. Surge qui dormis et
exurge a mortuis et illuminabit te christus. Videte itaque fratres quomodo
caute ambuletis non quasi insipientes sed ut sapientes. Redimentes
tempus quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes sed intelli
gentes que sit voluntas dei. Et nolite inebriari vino in quo est
luxuria. sed impleamini spiritu sancto. loquentes vobismetipsis in psalmis et
hymnis et canticis spiritualibus. cantantes et psallentes in cordibus vestris domino
Gratias agentes semper pro omnibus in nomine domini nostri ihesu christi. et deo patri. Subiecti
invicem in timore christi. Mulieres viris suis subdite sint sicut domino
quoniam vir caput est mulieris. sicut christus caput est ecclesie. Ipse est salva
tor corporis. Sed sicut ecclesia subiecta est christo. ita et mulieres viris suis in
omnibus. Viri diligite uxores vestras. sicut et christus dilexit ecclesiam. et tradidit
semetipsum pro ea. ut illam sanctificaret mundans eam lavacro aque
in verbo vite. ut exhiberet ipse sibi ecclesiam gloriosam. non habentem maculam
aut rugam aut aliquid eiusmodi. sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri
debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit
seipsum diligit. Nemo enim umquam carnem suam odio habuit sed nutrit
et fovet eam. sicut et christus ecclesiam. quia membra sumus corporis eius
de carne eius et ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem

suam et adherebit uxori sue et erunt duo in carne una. Sacramentum
hoc magnum est, dico autem in christo et in ecclesia. Verumtamen et vos singuli unusquisque
uxorem suam sicut seipsum diligat. Uxor autem timeat virum suum.

VI Filii obedite parentibus vestris in domino. hoc enim iustum est. Honora
patrem tuum et matrem tuam quod est mandatum primum in promissione
ut bene sit tibi et sis longevus super terram. Et vos patres nolite ad
iracundiam provocare filios vestros, sed educate illos in disciplina
in correptione domini. Servi obedite dominis carnalibus cum omni timore
et tremore in simplicitate cordis vestri sicut christo non ad oculum servientes quasi
hominibus placentes, sed ut servi christi facientes voluntatem dei ex animo cum
bona voluntate servientes sicut domino et non hominibus. Scientes quoniam unusquisque
quodcumque fecerit bonum hoc recipiet a domino sive servus sive liber. Et
vos domini eadem facite illis remittentes minas scientes quia et illorum et vester
dominus est in celis et personarum acceptio non est apud deum. De cetero armatura
fratres confortamini in domino et in potentia virtutis eius. Induite vos arma-
turam dei ut possitis stare adversus insidias dyaboli. quoniam non est nobis
colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates ad-
versus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequitias. Propterea
accipite armaturam dei ut possitis resistere in die malo et in omnibus
perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti
loricam iustitie et calciati pedes in preparatione evangelii pacis. In omnibus
sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea
extinguere. et galeam salutis assumite et gladium spiritus quod est verbum
dei, per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu et in ipso

vigilantes in omni instancia et obsecracione pro omnibus sanctis et pro me
ut detur michi sermo in apercione oris mei cum fiducia notum facere
misterium ewangelii pro quo legacione fungor in cathena · ita ut in ipso
audeam prout oportet me loqui · Ut autem et vos sciatis que circa me
sunt quid agam omnia nota faciet vobis tychicus carissimus frater meus
et fidelis minister in domino quem misi ad vos in hoc ipsum ut cognosca
tis que circa nos sunt · et ut consolentur corda vestra · Pax fratribus et ca
ritas cum fide a deo patre nostro et domino ihesu christo · Gratia vobis cum
omnibus qui diligunt dominum nostrum ihesum christum in incorrupcione

Incipit argumentum in epistolam · Explicit epistola ad ephesios

Incipit argumentum in epistolam ad philipenses

Philippenses sunt macedones · hii accepto verbo veritatis perstiterunt
in fide · nec receperunt falsos apostolos · hos apostolus collaudat scribens
eis a Roma de carcere per epafroditum

Explicit argumentum

Incipit epistola ad philipenses

C I

Paulus et thimotheus servi ihesu christi omnibus sanctis in christo ihesu
qui sunt philippis cum episcopis et diaconibus · Gratia vobis et pax
a deo patre nostro et domino ihesu christo · Gratias ago deo meo in omni
memoria vestri semper in cunctis oracionibus meis pro omnibus vobis
cum gaudio deprecacionem faciens super communicacione vestra in ewangelio christi
a prima die usque nunc · Confidens hoc ipsum quia qui cepit in vobis
opus bonum perficiet usque in diem christi ihesu · Sicut est michi iustum
hoc sentire pro omnibus vobis · eo quod habeam vos in corde et in vinculis
meis in defensione et confirmacione ewangelii socios gaudii mei vos
omnes esse · Testis enim michi est deus quomodo cupiam omnes vos esse
in visceribus ihesu christi · Et hoc oro ut caritas vestra magis ac
magis abundet in omni sciencia et in omni sensu ut probetis potiora

ut sitis sinceres et sine offensa in diem Christi, repleti fructu iu
stitie per Iesum Christum in gloriam et in laudem Dei. Scire autem vos volo fratres
quia que circa me sunt magis ad profectum venerunt evangelii, ita ut vin
cula mea manifesta fierent in Christo in omni pretorio et in ceteris
omnibus, ut plures e fratribus in domino confidentes in vinculis meis
abundantius auderent sine timore verbum Dei loqui. Quidam quidem et propter
invidiam et contentionem, quidam autem et propter bonam voluntatem Christum predi
cant. Quidam vero ex caritate scientes quoniam in defensionem evangelii positus
sum. Quidam autem ex contentione Christum annuntiant non sincere existima
tes se pressuram suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo
sive per occasionem sive per veritatem ut per caritatem Christus annuntietur
et in hoc gaudeo, sed et gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proveniet
in salutem per vestram orationem et subministrationem spiritus Iesu Christi. Secundum
expectationem et spem meam, quia in nullo confundar, sed in omni fidu
cia sicut semper et nunc magnificabitur Christus in corpore meo sive per vitam
sive per mortem. Mihi enim vivere Christus est et mori lucrum. Quod si
vivere in carne, hic mihi fructus operis est, et quid eligam ignoro.
Coarctor autem e duobus, desiderium habens dissolvi et esse cum Christo
multo magis melius, permanere autem in carne necessarium propter
vos. Et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis
ad profectum vestrum et gaudium fidei, ut gratulatio vestra abundet
in Christo Iesu in me per meum adventum iterum ad vos. Tantum digne
evangelio Christi conversamini, ut sive cum venero et videro vos sive absens
audiam de vobis, quia statis in uno spiritu unanimes collaborantes

fidei evangelii. Et in nullo terreamini ab adversariis que est illis ca
usa perditionis vobis autem salutis. Et hoc a deo quia vobis donatum est pro xpo
non solum ut in eum credatis sed ut etiam patietis [patiamini] pro illo. Idem certa
men habentes quale et vidistis in me et nunc audistis de me. II
Si qua ergo consolacio in xpo, si quod solacium caritatis, si qua so
cietas spiritus, si qua viscera miserationis, implete gaudium meum
ut idem sapiatis, eandem caritatem habentes, unanimes idipsum sen
tientes, nichil per contencionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate
superiores sibi invicem arbitrantes, non que sua sunt singuli consideran
tes sed ea que aliorum. Hoc enim sentite in vobis quod et in xpo ihesu. Qui
cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalem deo
sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens in similitudinem
hominum factus et habitu inventus est ut homo. Humiliavit semetipsum
factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et deus
illum exaltavit et donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine ihesu
omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. Et omnis lingua
confiteatur quia dominus ihesus xpus in gloria est dei patris. Itaque karissimi
mei sicut semper obedistis non in presencia mei tantum sed multo magis nunc in
absencia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini. Deus
est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. Omnia autem
facite sine murmuracionibus et hesitacionibus ut sitis sine querela
et simplices filii dei sine reprehensione in medio nacionis prave
et perverse inter quos lucetis sicut luminaria in mundo verbum vite tenentes
ad gloriam meam in die xpi quia non in vacuum cucurri neque in vacuum

laboravi. Sed et si ymolor supra sacrificium et obsequium fidei vestre gau-
deo et congratulor omnibus vobis. Idipsum autem et vos gaudete et congratulamini mihi.
Spero autem in domino Ihesu christo thimotheum cito me mittere ad vos, ut et
ego bono animo sim cognitis que circa vos sunt. Neminem enim habeo tam
unanimem qui sincera [affection] perfecte pro vobis sollicitus sit. Omnes enim que sua
sunt querunt non que Ihesu christi. Experimentum autem eius cognoscite quia sicut
patri filius mecum servivit in ewangelio. Hunc igitur spero me mittere
ad vos mox ut videro que circa me sunt. Confido autem in domino quoniam
et ipse veniam ad vos cito. Necessarium autem existimavi epafroditum
fratrem meum et cooperatorem et commilitonem meum, vestrum autem apostolum et
ministrum necessitatis mee mittere ad vos. Quoniam quidem omnes vos desiderabat
et mestus erat propterea quod audieratis illum infirmatum. Nam et infir-
matus est usque ad mortem. Sed deus misertus est eius non solum autem eius
verum et mei ne tristiciam super tristiciam haberem. Festinancius ergo misi
illum ut viso eo iterum gaudeatis et ego sine tristicia sim. Excipite
itaque illum cum omni gaudio in domino et eiusmodi cum omni honore
habetote quoniam propter opus christi usque ad mortem accessit tradens animam
suam ut impleret id quod ex vobis deerat [erga] meum obsequium. III

De cetero fratres mei gaudete in domino. Eadem vobis scribere mi-
chi quidem non pigrum vobis autem necessarium. Videte canes videte
malos operarios videte concisionem [circumcisionem]. Nos enim sumus circumcisio qui
spiritu deo servimus et gloriamur in christo Ihesu et non in carne fiduciam habentes
quamquam habeo et ego confidentiam et in carne. Si quis alius videtur
confidere in carne ego magis circumcisus octava die ex genere israel

de tribu Beniamin. Ebreus ex Ebreis. secundum legem phariseus. secundum
emulationem persequens ecclesiam dei. secundum iusticiam que in lege est conversatus
sine querela. Sed que michi fuerunt lucra. hec arbitratus sum propter christum
detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam
ihesu christi domini mei. propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora
ut christum lucrifaciam et ut inveniar in illo non habens meam iusticiam
que ex lege est. sed illam que ex fide est ihesu christi. que ex deo est iusticia in
fide ad cognoscendum illum et virtutem resurrectionis eius et societatem
passionis illius. configuratus morti eius. si quo occurram ad resurrec-
tionem que est ex mortuis. Non quod iam acceperim. aut iam perfectus sim. Sequor
autem si quo modo comprehendam in quo et comprehensus sum a christo ihesu. fratres
ego me non arbitror comprehendisse. Unum autem que quidem retro sunt
obliviscens. Ad ea vero que sunt priora extendens me ipsum ad destina-
tum persequor bravium superne vocationis in christo ihesu. Quicumque ergo
perfecti sumus hoc sentiamus. Et si quid aliter sapitis. et hoc vobis
deus revelavit. Verumtamen ad quod pervenimus. ut idem sapiamus. et in eadem
permaneamus regula. Imitatores mei estote fratres. et observate eos
qui ita ambulant. sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulant quos
sepe dicebam vobis. nunc autem et flens dico inimicos crucis christi. quorum finis
interitus. quorum deus venter est. et gloria in confusione ipsorum. qui terrena
sapiunt. Nostra autem conversatio in celis est. Unde etiam salvatorem expectamus
dominum nostrum ihesum christum. qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue secundum operationem qua possit etiam sibi subicere omnia. IIII.
Itaque fratres mei dilectissimi et desiderantissimi. gaudium meum et

corona mea sic state in domino karissimi. Euchodiam rogo et Sin
tichen deprecor idipsum sapere in domino. Etiam rogo et te germane compar
adiuva illas que mecum laboraverunt in evangelio cum clemente et cete
ris adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro vite. Gaudete in
domino semper iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus homi
nibus. Dominus prope est. Nichil solliciti sitis sed in omni oratione cum gratiarum ac
[et obsecratione]
tione petitiones vestre innotescant apud deum. Et pax dei que exsuperat
omnem sensum custodiat corda vestra et intelligentias vestras in christo
ihesu domino nostro. De cetero fratres quecumque sunt vera quecumque pudica
quecumque iusta quecumque sancta quecumque amabilia quecumque bone fame si
qua virtus si qua laus discipline hec cogitate que et didicistis et accepistis
[et vidistis]
et audistis in me hec agite. Et deus pacis erit vobiscum. Gavisus sum
autem in domino vehementer quoniam tandem aliquando refloruistis pro me
sentire sicut et sentiebatis. Occupati autem eratis. non quasi propter penuriam
dico. Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. Scio et humiliari
scio et abundare. ubique et in omnibus institutus sum et saciari et esurire
et abundare et penuriam pati. Omnia possum in eo qui me confortat.
Verumtamen bene fecistis communicantes tribulationi mee. Scitis autem
et vos philippenses quod in principio evangelii quando profectus sum a macedonia
nulla michi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti nisi vos
soli. quia et thessalonicam semel et bis in usum michi misistis. Non quia
quero datum sed requiro fructum abundantem in ratione vestra. Habeo
autem omnia et abundo. Repletus sum acceptis ab epafrodito
que misistis in odorem suavitatis. hostiam placentem acceptam

deo. Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias
suas in gloria in Christo Ihesu. Deo autem et patri nostro gloria in secula seculorum amen.
Salutate omnem sanctum in Christo Ihesu. Salutant vos qui mecum sunt
fratres. Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de cesaris domo
sunt. Gratia domini nostri Ihesu Christi cum spiritu vestro amen. Explicit epistola

Prologus Jeronimi ad Collosenses

Prologus Jeronimi ad Collozenses

Incipit argumentum in epistolam ad colocenses

Colossenses et hii sicut laodicenses sunt asiani. Et ipsi preventi
erant a pseudo apostolis, nec ad eos accessit ipse apostolus, sed et hos per
epistolam corrigit. Audierant enim verbum ab Archippo qui et ministerium
in eos accepit. Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab epheso per
Tithicum diaconem et Honesimum acolitum. Explicit argumentum ad Collozenses

Capitulum I. Incipit epistola ad colosenses

Paulus apostolus Christi Ihesu per voluntatem dei et Thimotheus
frater his qui sunt colosis sanctis et fidelibus fratribus in Christo Ihesu.
Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Ihesu Christo. Gratias
agimus deo et patri domini nostri Ihesu Christi semper pro vobis orantes, audi
entes fidem vestram in Christo Ihesu et dilectionem quam habetis in omnes sanctos
propter spem que reposita est vobis in celis quam audistis in verbo veritatis
evangelii quod pervenit ad vos sicut et in universo mundo est et fructificat
et crescit sicut et in vobis ex ea die qua audistis et cognovistis gratiam
dei in veritate sicut didicistis ab Epafra carissimo conservo nostro qui est
fidelis minister pro vobis Christi Ihesu qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram
in spiritu. Ideo et nos ex qua die audivimus non cessamus pro vobis
orantes et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis eius in omni
sapientia et intellectu spiritali ut ambuletis digne deo per omnia placentes
et in omni bono opere fructificantes et crescentes in scientia dei in omni

virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia et longa
nimitate cum gaudio. Gratias agentes deo et patri qui dignos
vos fecit in partem sortis sanctorum in lumine qui eripuit nos de potestate
tenebrarum et transtulit nos in regnum filii dilectionis sue. in quo
habemus redemptionem et remissionem peccatorum. Qui est imago dei invisibilis
primogenitus omnis creature. quoniam in ipso condita sunt universa in celis
et in terra. visibilia et invisibilia. sive throni sive dominationes
sive principatus sive potestates. Omnia per ipsum et in ipso creata sunt
Et ipse est ante omnes. et omnia in ipso constant. et ipse est caput corporis
ecclesie. qui est principium primogenitus ex mortuis. ut sit ipse in omnibus
primatum tenens. quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare
et per eum reconciliari omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius
sive que in celis. sive que in terris sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati
et inimici sensu in operibus malis. nunc autem reconciliavit in corpore carnis
eius per mortem exhibere vos sanctos et immaculatos et irreprehensibiles
coram ipso. si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et im-
mobiles a spe evangelii. quod audistis quod predicatum est in universa
creatura que sub celo est. Cuius factus sum ego paulus minister qui
nunc gaudeo in passionibus pro vobis. et adimpleo ea que desunt
passionum christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia. cuius
[illegible]
factus sum ego minister secundum dispensationem dei que data est mihi in vobis
ut impleam verbum dei misterium. quod absconditum fuit a seculis
et generationibus. nunc autem manifestatum est sanctis eius. quibus voluit
deus notas facere divicias glorie sacramenti huius in gentibus. quod est

xpc in vobis spes glorie quem nos annunciamus corripientes omnem hominem in omni
sapientia ut exhibeamus omnem hominem perfectum in xpo ihesu. in quo et laboro
certando secundum operationem eius quam operatur in me in virtute. II

Volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro
his qui sunt laodicie et quicumque non viderunt faciem meam in carne
ut consolentur corda ipsorum instructi in caritate et in omnes divicias ple
nitudinis intellectus in agnicionem misterii dei patris et domini ihesu xpi
in quo sunt omnes thesauri sapientie et sciencie absconditi. Hoc autem dico
ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nam et si corpore absens
sum. sed spiritu vobiscum sum. gaudens et videns ordinem vestrum et fir
mamentum eius que in xpo est fidei vestre. Sicut ergo accepistis xpm ihesum
dominum nostrum in ipso ambulate radicati et superedificati in ipso et confir
mati in fide sicut et didicistis abundantes in illo in graciarum actione.
Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum
tradicionem hominum secundum elementa huius mundi. et non secundum xpm. quia in ipso in
habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. et estis in illo repleti qui
est caput omnis principatus et potestatis. In quo circumcisi estis circumcisione
non manu facta in expoliacione corporis carnis sed in circumcisione xpi.
Consepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem operacionis
dei qui suscitavit illum a mortuis. Et vos cum mortui essetis in de
lictis et in preputio carnis vestre convivificavit vos cum illo. donans vo
bis omnia delicta. delens quod adversum vos erat cirographum decreti
quod erat contrarium vobis. et ipsum tulit de medio affigens illud cruci. expo
lians principatus et potestates traduxit confidenter palam triumphans illos

in semetipso. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut in parte
diei festi aut neomenie aut sabbatorum que sunt umbra futurorum. corpus
autem Christi. Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum
que non vidit ambulans frustra inflatus sensu carnis sue et non tenens
caput ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum
crescit in augmentum dei. Si ergo mortui estis cum Christo ab elementis
huius mundi quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis. ne tetigeritis neque
gustaveritis neque contrectaveritis que sunt omnia in interitum ipso usu secundum
precepta et doctrinas hominum. que sunt rationem habentia sapientie in
superstitione et humilitate et ad non parcendum corpori non in honore aliquo
Igitur si consurrexistis cum Christo que / ad saturitatem carnis. III
sursum sunt querite ubi Christus est in dextera dei sedens. Que sur
sum sunt sapite non que super terram. Mortui enim estis et vita vestra
apparuerit
abscondita est cum Christo in deo. Cum autem Christus apparuerit vita vestra, tunc et
vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra vestra que
sunt super terram fornicationem et inmunditiam libidinem concupiscentiam malam
et avaritiam que est simulacrorum servitus. propter que venit ira dei super
filios incredulitatis. in quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis
Nunc autem deponite et vos omnia iram indignationem maliciam blas
femiam turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem expolia
ntes veterem hominem cum actibus suis. Et induentes novum hominem qui
renovatur in agnitionem dei secundum imaginem eius qui creavit eum. Ubi non est
masculus et femina gentilis et iudeus circumcisio et preputium barbarus
et scita servus et liber. sed omnia et in omnibus Christus.

Induite ergo vos sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie benignitatem
humilitatem modestiam pacientiam supportantes invicem et donantes vobis
metipsis si quis adversus aliquem habet querelam. Sicut et Christus donavit vobis
ita et vos. Super omnia autem hec caritatem habete quod est vinculum perfectionis
Et pax Christi exultet in cordibus vestris in qua vocati estis in uno corpore
et grati estote. Verbum autem Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia
docentes et commonentes vosmetipsos in psalmis et ymnis et canti
cis spiritualibus in gratia cantantes in cordibus vestris domino. Omne quodcumque
facitis in verbo aut in opere omnia in nomine domini nostri Ihesu Christi facite gratias
agentes deo patri per ipsum. Mulieres subdite estote viris sicut oportet
in domino. Viri diligite uxores vestras in deo et nolite amari
esse ad illas. Filii obedite parentibus per omnia hoc enim placitum
est in domino. Patres nolite provocare filios vestros ad indignationem ut
non pusillo animo fiant. Servi obedite per omnia dominis carnalibus
non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed in simplicitate cordis ti
mentes deum. Quodcumque facitis ex animo operamini sicut domino et non
hominibus scientes quod a domino accipietis retributionem hereditatis. Domino
nostro servite. Qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit
et non est personarum acceptio apud deum. Domini quod iustum est et equum
servis prestate scientes quia et vos dominum habetis in celo IIII
Oratione instantes vigilantes in ea in gratiarum actione orantes simul
et pro nobis ut deus aperiat nobis hostium sermonis ad loquendum
misterium Christi propter quod etiam vinctus sum ut manifestem illud ita
ut oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt tempus

redimentes. Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo oporte-
at vos unicuique respondere. Que circa me sunt omnia nota vobis faciet
tithicus karissimus frater et fidelis minister et conservus in domino. quem misi ad vos
ad hoc ipsum ut cognoscat que circa vos sunt et consoletur corda vestra cum
onesimo karissimo et fideli fratre qui est ex vobis. qui omnia que hic aguntur
nota facient vobis. Salutat vos aristarcus concaptivus meus et mar-
cus consobrinus barnabe, de quo accepistis mandata si venerit ad vos
suscipite illum. et Ihesus qui dicitur iustus, qui sunt ex circumcisione. hii soli
sunt adiutores mei in regno dei qui mihi fuerunt consolacio. Salutat vos
Epafras qui est ex vobis servus ihesu christi. semper sollicitus pro vobis in oracionibus
ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi
perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro hiis qui sunt laodicie
et qui hierapoli. Salutat vos lucas medicus karissimus et demas
Salutate fratres qui sunt laodicie et nimpham et que in domo eius
est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos hec epistola. facite ut in
laodicensium ecclesia legatur. et eam que laodicensium est vos legatis. Et
dicite archippo. Vide ministerium quod accepisti in domino ut illud
impleas. Salutacio mea manu pauli. memores estote vinculorum
meorum. Gratia domini ihesu vobiscum amen.

Explicit epistola ad colosenses

Incipit argumentum in epistolam ad thessalonicenses primam

prologus ad Thessa- in primam epistolam per modum argumenti

Thessalonicenses sunt macedones. Qui accepto verbo veritatis perstite-
runt in fide etiam in persecucione civium suorum. preterea nec receperunt
falsos apostolos nec ea que a falsis apostolis dicebantur. Hos collaudat apostolus
scribens eis ab athenis per thimotheum dyaconum. hos solum ipsi in omnibus
perfecti erant, sed alii eorum verbo perfectum et cetera. laudando ergo eos ad
meliora provocat et mittit per tichicum et onesimum

Explicit argumentum

Incipit epistola prima ad thessalonicenses

Ca. I

Paulus et Silvanus et Thimotheus ecclesie Thessalonicen-
sium in deo patre et domino ihesu christo. Gratia vobis et pax.
Gratias agimus deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facien-
tes in orationibus nostris sine intermissione, memores operis
fidei vestre et laboris et caritatis et sustinentie spei domini nostri ihesu christi ante deum
et patrem nostrum. Scientes fratres dilecti a deo electionem vestram. quia ewangelium
non fuit ad vos in sermone tantum. sed in spiritu virtute et spiritu sancto. et in
plenitudine multa. sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imi-
tatores nostri facti estis et domini excipientes verbum in tribulatione multa cum
gaudio spiritus sancti. Ita et vos facti sitis forma omnibus credentibus in macedonia et in
achaia. A vobis enim diffamatus est sermo domini non solum in macedo-
nia et in achaia. sed in omni loco fides vestra que est ad deum profecta est
ita. ut non sit nobis necesse quicquam loqui. Ipsi enim de vobis annunciant
qualem introitum habuerimus ad vos et quomodo conversi sitis ad deum a simu-
lacris servire deo vivo et vero. et expectare filium eius de celis quem
suscitavit a mortuis dominum ihesum qui eripuit nos ab ira ventura.

II

Nam et ipsi scitis introitum nostrum ad vos. quia non inanis fuit. sed
ante passi et contumeliis affecti sicut scitis in philippis fidu-
ciam habuimus in domino nostro loqui ad vos ewangelium dei in multa solli-
citudine. Exhortatio enim nostra non est de errore neque de immun-
dicia. neque in dolo. sed sicut probati sumus a deo ut crederetur vobis ewangeli-
um ita loquimur. non quasi hominibus placentes. sed deo qui probat corda nostra. Neque
enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione
avaricie. deus testis est. nec querentes ab hominibus gloriam neque a vobis

neque ab aliis cum possemus oneri vobis esse ut Christi apostoli. sed facti
sumus parvuli in medio vestrum tamquam si nutrix foveat filios suos. Ita
desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium Dei
sed etiam animas nostras quoniam carissimi nobis facti estis. memores enim estis
fratres laborem nostrum et fatigationem nocte ac die operantes ne quem
vestrum gravaremus predicavimus vobis evangelium Dei. Vos testes estis et Deus quam
sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis affuimus sicut scitis qualiter
unumquemque vestrum tamquam pater filios suos deprecantes vos et consolantes
et testificati sumus ut ambularetis digne Deo qui vocavit vos in suum regnum
et gloriam. Ideo et nos gratias agimus Deo sine intermissione. quoniam cum accepis-
setis a nobis verbum auditus Dei accepistis illud non ut verbum hominum sed sicut
est vere verbum Dei qui operatur in vobis qui credidistis. Vos enim imitatores facti
estis fratres ecclesiarum Dei que sunt in iudea in Christo Iesu. quia eadem passi estis
et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a iudeis qui et dominum Iesum occiderunt
et prophetas et nos persecuti sunt. et non placent Deo et omnibus hominibus adversantur
prohibentes nos gentibus loqui ut salve fiant ut impleant peccata sua semper.
Pervenit enim ira Dei super filios illos usque in finem. Nos autem fratres desolati a
vobis ad tempus hore aspectu non corde abundantius festinavimus faciem vestram
videre cum multo desiderio. quoniam voluimus venire ad vos. ego quidem Paulus
et semel et iterum sed impedivit nos Sathanas. Que est enim nostra spes
aut gaudium aut corona glorie. Nonne vos ante dominum nostrum Iesum Christum estis
in adventu eius. Vos enim estis gloria nostra et gaudium. III

Propter quod non sustinentes amplius placuit nobis remanere athenis
solis et misimus Thimotheum fratrem nostrum et ministrum Dei in evangelio Christi

ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra ut nemo moveatur in tri
bulacionibus istis. Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. Nam et cum
apud vos essemus predicabamus vobis passuros nos tribulaciones sicut et factum
est et scitis. Propterea et ego paulus amplius non sustinens misi ad
cognoscendam fidem vestram ne forte temptaverit vos is qui temptat et inanis
fiat labor noster. Nunc autem veniente thimotheo ad nos a vobis et annunci
ante nobis fidem et caritatem vestram, et quia memoriam nostri habetis bonam semper
desiderantes nos videre sicut et nos quoque vos. Ideo consolati sumus fratres
in vobis in omni necessitate et tribulacione nostra per fidem vestram, quoniam nunc
vivimus si vos statis in domino. Quam enim graciarum actionem possumus deo
retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante dominum nostrum die
ac nocte abundancius orantes ut videamus faciem vestram et compleamus
ea que desunt fidei vestre. Ipse autem deus et pater noster et dominus noster ihesus dirigat
viam nostram ad vos. Vos autem dominus multiplicet et abundare faciat
caritatem vestram invicem et in omnes quemadmodum et nos in vobis ad
confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate ante deum et patrem nostrum
in adventu domini nostri ihesu christi cum omnibus sanctis eius amen. IIII

De cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in domino ihesu ut que
admodum accepistis a nobis quomodo vos oporteat ambulare et placere
deo sic et ambuletis ut abundetis magis. Scitis enim que precepta
dederim vobis per dominum nostrum ihesum christum. Hec est enim voluntas dei sanc
tificacio vestra ut abstineatis vos a fornicacione ut sciat unus
quisque vestrum vas suum possidere in sanctitate et honore, non in passione
desiderii sicut et gentes que ignorant deum. Ne quis supergrediatur neque circumveniat

in negotio fratrem suum quoniam vindex est dominus de his omnibus sicut p
diximus vobis et testificati sumus. Non enim vocavit nos deus in immundiciam
sed in sanctificationem in Christo Ihesu. Itaque qui hec spernit non hominem spernit sed deum
qui etiam dedit spiritum suum sanctum in vobis. De caritate autem fraternitatis non habemus
necesse scribere vobis. Ipsi enim vos a deo didicistis ut diligatis invicem.
Etenim facitis id in omnes fratres in universa macedonia. Rogamus autem
vos fratres ut abundetis magis et operam detis ut quieti sitis et ut vestrum
negotium agatis et operemini manibus vestris sicut precepimus vobis et ut honeste
ambuletis ad eos qui foris sunt et nullius aliquid desideretis. Nolumus autem
ad vos ignorare fratres de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri qui
spem non habent. Si enim credimus quod Ihesus mortuus est et resurrexit
ita et deus eos qui dormierunt per Ihesum adducet cum eo. Hoc enim vobis di
cimus in verbo domini quia nos qui vivimus qui residui sumus in adventu domini
non preveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus in iussu et in voce
archangeli et in tuba dei descendet de celo et mortui qui in Christo sunt
resurgent primi. Deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur
cum illis in nubibus obviam Christo in aera et sic semper cum domino erimus.
Itaque consolamini invicem in verbis istis. V
De temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut scribamus
vobis. Ipsi enim vos diligenter scitis quia dies domini sicut fur ita
in nocte veniet. Cum enim dixerint pax et securitas tunc repentinus
eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti et non effugient.
Vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies illa tamquam fur
comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei non estis

noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut ceteri sed vigilemus et
sobrii simus. Qui enim dormiunt nocte dormiunt et qui ebrii sunt nocte
ebrii sunt. Nos autem qui diei sumus sobrii simus induti loricam fidei
et caritatis et galeam spei salutis (spem). Quoniam non posuit nos deus in iram sed in
acquisitionem salutis per dominum nostrum ihesum christum qui mortuus est pro nobis ut
sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus. Propter quod consola-
mini invicem et edificate alterutrum sicut et facitis. Rogamus autem vos
fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos et preesunt vobis in domino
et moneant vos ut habeatis illos abundantius in caritate et propter opus illorum
et pacem habete cum eis. Rogamus autem vos fratres corripite inqui-
etos consolamini pusillanimes suscipite infirmos pacientes estote
ad omnes. Videte ne quis alicui malum pro malo reddat sed semper quod bonum
est sectamini invicem et in omnes. Semper gaudete sine intermissione
orate. In omnibus gratias agite. Hec est enim voluntas dei in christo ihesu in
omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere prophetias nolite spernere omnia autem
probate quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse
autem deus pacis sanctificet vos per omnia ut integer spiritus vester et anima et corpus
sine querela in adventu domini nostri ihesu christi servetur. Fidelis autem deus qui
vocavit vos qui et faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fratres omnes
in osculo sancto. Adiuro vos per dominum ut legatur epistola hec omnibus
sanctis fratribus. Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis amen.

Explicit epistola prima ad Tessalonicenses

Prologus in secundam epistolam ad Thessalonicenses per modum argumenti

Ad Tessalonicenses secundam epistolam scribit apostolus et notum facit
eis de temporibus novissimis et de adversarii destructione. Scribit hanc
epistolam ab athenis per titum diaconum et onesimum acolitum.

Explicit argumentum
Incipit epistola secunda ad Thessalonicenses

Epistola II ad

I Paulus et silvanus et thimotheus ecclesie thessalonicensium fidelium
in deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratia vobis et pax a deo patre
nostro et domino ihesu christo. Gratias agere debemus deo semper pro vobis fratres
ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra et abundat
caritas uniuscuiusque vestrum invicem ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur
in ecclesiis dei pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus et tribu-
lationibus vestris quas sustinetis in exemplum iusti iudicii dei ut digni habe-
amini in regno dei pro quo et patimini. si tamen iustum est apud deum re-
tribuere tribulationem his qui vos tribulant et vobis qui tribulamini requiem
nobiscum in revelatione domini ihesu de celo cum angelis virtutis eius in fla-
ma ignis dantis vindictam his qui non noverunt deum et qui non obediunt
evangelio domini nostri ihesu christi. qui penas dabunt in interitu eternas a facie
domini et a gloria virtutis eius cum venerit glorificari in sanctis suis et ad-
mirabilis fieri in omnibus qui crediderunt quia creditum est super vos testi-
monium nostrum in die illo. In quo etiam oramus semper pro vobis ut dignetur vos
vocatione sua vocatione deus noster et impleat omnem voluntatem bonitatis
sue et opus fidei in virtute ut clarificetur nomen domini nostri ihesu christi in vobis
et vos in illo secundum gratiam dei et domini nostri ihesu christi. II
Rogamus autem vos fratres per adventum domini nostri ihesu christi et nostre con-
gregationis in ipsum ut non cito moveamini a vestro sensu
neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tamquam
per nos missam quasi instet dies domini. ne quis vos seducat ullo
modo quoniam nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati
filius perditionis qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus

aut quod colitur ita ut in templo dei sedeat · ostendens se tamquam sit
tamquam sit deus · Non retinetis · quod cum adhuc essem apud vos haec dicebam
vobis · Et nunc quid detineat scitis · ut reveletur in suo tempore · Nam
mysterium operatur iniquitatis tantum · ut qui tenet nunc teneat donec de
medio fiat · Et tunc revelabitur ille iniquus quem dominus Ihesus interficiet
spiritu oris sui · et destruet illustratione adventus sui · Eius est
adventus secundum operationem Sathanae in omni virtute et signis et prodigiis
mendacibus · et in omni seductione iniquitatis his qui pereunt · eo quod
caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent · Et ideo mittet
illis deus operationem erroris · ut credant mendacio · ut iudicentur omnes
qui non crediderunt veritati · sed consenserunt iniquitati · Nos autem debemus
gratias agere deo semper pro vobis fratres dilecti a deo · quod elegerit nos deus
primitias in salutem in sanctificatione spiritus et fide veritatis · in qua
et vocavit vos per evangelium nostrum · in acquisitionem gloriae domini nostri Ihesu Christi · Itaque
fratres state et tenete traditiones quas didicistis sive per sermonem [sine] sive
per epistolam nostram · Ipse autem dominus noster Ihesus Christus et deus et pater noster
qui dilexit nos · et dedit consolationem aeternam et spem bonam in gratia
exhortetur corda vestra · et confirmet in omni opere et sermone bono · III
De cetero fratres orate pro nobis · ut sermo domini currat et clari
ficetur sicut et apud vos · et ut liberemur ab importunis
et malis hominibus · Non enim omnium est fides · Fidelis autem deus est · qui
confirmabit [custodiet] vos a malo · Confidimus autem fratres de vobis in domino
quoniam quae praecipimus vos et facitis et facietis · Dominus autem
dirigat corda vestra in caritate dei · et in patientia Christi

Denunciamus autem vobis fratres in nomine domini nostri Ihesu Christi ut sub-
trahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum
traditionem quam acceperunt a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum
oportet vos imitari nos quoniam non inquieti fuimus inter vos. neque
gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore et fatigatione noc-
te et die operantes ne quem vestrum gravaremus. non quasi non habuerimus
potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum
nos. Nam et cum essemus apud vos hoc denunciabamus vobis, quoniam
si quis non vult operari non manducet. Audivimus enim inter vos
quosdam ambulare inquiete nichil operantes, sed curiose agentes. His
autem qui eiusmodi sunt denunciamus et obsecramus in domino Ihesu Christo, ut cum
silencio operantes panem suum manducent. Vos autem fratres nolite
deficere benefacientes. Et si quis non obedierit verbo nostro per epistolam
hunc notate et non commisceamini cum illo ut confundatur. Et nolite eum
quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. Ipse autem dominus pacis
det vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus sit cum omnibus vobis.
Salutacio mea manu Pauli quod est signum in omni epistola. Ita
scribo. Gracia domini nostri Ihesu Christi cum omnibus vobis amen.

Explicit epistola secunda ad Thessalonicenses. Incipit argumentum epistole ad Thimotheum prima.

Prologus in epistolam I ad Thimotheum

Thimotheum instruit et docet de ordinacione episcopatus et
diaconii et omnis ecclesiastice discipline scribens ab urbe

Explicit argumentum.

Incipit epistola ad Thimotheum

Epistola I

Paulus apostolus Christi Ihesu secundum / Romana [illegible] primum
imperium dei et salvatoris nostri et Christi Ihesu spei nostre
Thimotheo dilecto filio in fide. Gracia misericordia et pax a deo
patre et Christo Ihesu domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres

expressi cum irem in macedoniam ut (denunciares) quibusdam ne aliter doce
rent. neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis que questiones
prestant magis quam edificationem dei que est in fide. Finis autem precepti
est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non ficta. A quibus quidam
oberrantes conversi sunt in vaniloquium. Volentes esse legis doctores non
intelligentes neque que loquuntur neque de quibus affirmant. Scimus autem
quia bona est lex si quis ea legitime utatur. Sciens hoc quia iusto
non est lex posita sed iniustis et non subditis. impiis et peccatoribus
sceleratis et contaminatis parricidis et matricidis. homicidis et for:
nicariis et masculorum concubitoribus (plagiariis) plagiariis mendacibus periuris
et si quid aliud sane doctrine adversatur. que est secundum evangelium glorie beati
dei quod creditum est mihi. Gratias ago ei qui me confortavit in christo ihesu
domino nostro. quia fidelem me existimavit ponens in ministerio qui
prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus. sed misericordiam dei conse
cutus sum quia ignorans feci in incredulitate. Superabundavit autem gratia
domini nostri ihesu christi cum fide et dilectione que est in christo ihesu. Fidelis
sermo et omni acceptione dignus. quia ihesus christus venit in hunc mundum
peccatores salvos facere. quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecu
tus sum. ut in me primo ostenderet christus ihesus omnem patientiam ad in
formationem eorum qui credituri sunt illi in vitam eternam. Regi autem
seculorum immortali et invisibili soli deo honor et gloria in secula se
culorum amen. Hoc preceptum commendo tibi fili thimothee secundum precedentes
in te prophetias ut milites in illis bonam miliciam habens fidem
et bonam conscientiam. quam quidam repellentes circa fidem

naufragaverunt ex quibus est ymeneus et alexander quos tradidi
sathane ut discant non blasphemare. II
Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum
actiones pro omnibus hominibus pro regibus et omnibus qui in sublimitate
sunt constituti ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate
et castitate. Hoc enim bonum est et acceptum coram salvatore nostro
deo qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis pervenire.
Unus enim deus unus et mediator dei et hominum homo christus ihesus qui dedit
redemptionem semetipsum pro omnibus cuius testimonium temporibus suis confir-
matum est in quo positus sum ego predicator et apostolus veritatem
enim dico in christo non mentior ego doctor gentium in fide et
veritate. Volo ergo viros orare in omni loco levantes puras manus
sine ira et disceptatione. Similiter et mulieres in habitu ornato
cum verecundia et sobrietate ornantes se non in tortis crinibus aut
auro aut margaritis vel veste preciosa sed quod decet mulieres promitten-
tes pietatem per bona opera. Mulier in silentio discat cum omni subiectione.
Docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum sed esse in silentio.
Adam enim primus [formatus] ornatus est deinde eva. Et adam non est seductus
mulier autem seducta in prevaricatione fuit. Salvabitur autem per filiorum
generationem si permanserit in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate. III
Fidelis sermo et omni acceptione dignus. Si quis episcopatum desiderat
bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse
unius uxoris virum sobrium prudentem ornatum pudicum hospitalem
doctorem non [vinolentum] violentum non percussorem sed modestum non litigiosum

non cupidum suae domui bene praepositum filios habentem subditos
cum omni castitate / Si quis autem domui suae praeesse nescit quomodo ec:
clesiae dei diligentiam adhibebit non neophitum ne in superbiam
elatus in iudicium incidat diaboli / Oportet autem illum et testimonium
habere bonum ab his qui foris sunt ut doctrinam dei nostri ornet in
omnibus ut non in opprobrium incidat et in laqueum diaboli. Diaconos
similiter pudicos non bilingues non multo vino deditos non turpe
lucrum sectantes habentes misterium fidei in consciencia pura. Et hii autem
probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes. Mulieres similiter
pudicas non detrahentes sobrias fideles in omnibus. Dyacones sunt
sint unius uxoris viri qui filiis suis bene praesint in domibus
suis. Qui enim bene ministraverint gradum sibi bonum acquirent et
multam fiduciam in fide quae est in Christo Jesu. Hec tibi scribo fili Thi
mothee sperans me venire ad te cito. Si autem tardavero
ut scias quomodo oporteat te in domo dei conversari quae est ecclesia dei
vivi columpna et firmamentum veritatis. Et manifeste magnum
est pietatis sacramentum quod manifestatum est in carne iustificatum est
tum in spiritu apparuit angelis praedicatum est gentibus creditum
est in hoc mundo assumptum est in gloria. IIII

Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent
quidam a fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis demo:
niorum et in ypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium
conscientiam suam prohibentium nubere abstinere a cibis quos deus creavit
ad percipiendum cum graciarum actione fidelibus et hiis qui cognoverunt noverunt veri

quia omnis creatura Dei bona et nihil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur,
sanctificatur enim per verbum Dei et orationem. Haec proponens fratribus bonus eris mi-
nister Christi Iesu enutritus verbis fidei et bonae doctrinae quam assecutus es. Ineptas
autem et inanes fabulas devita. Exerce autem teipsum ad pietatem. Nam
corporalis exercitatio ad modicum utilis est, pietas autem ad omnia utilis est
promissionem habens vitae quae nunc est et futurae. Fidelis sermo et omni acceptione
dignus. In hoc enim laboramus et maledicimur quia speramus in Deum
vivum qui est salvator omnium hominum maxime fidelium. Praecipe haec et doce.
Ita ut nemo adolescentiam tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium. In verbo,
in conversatione, in caritate, in fide, in castitate. Dum venio attende
lectioni, exhortationi et doctrinae. Noli negligere gratiam quae est in te quae
data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii. Haec medi-
tare, in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi
et doctrinae, insta in illis. Hoc enim faciens et teipsum salvum facies et eos qui te audiunt.

V.

Seniorem ne increpaveris sed obsecra
ut patrem, iuvenes ut fratres, anus ut matres, iuvenculas ut
sorores in omni castitate. Viduas honora quae vere viduae sunt. Si qua autem
vidua filios aut nepotes habet, discat primum domum suam regere et mu-
tuam vicem reddere parentibus. Hoc enim acceptum est coram Deo.
Quae autem vere vidua est et desolata speret in Domino et instet obse-
crationibus et orationibus nocte et die. Nam quae in deliciis est vivens
mortua est. Et hoc praecipe ut irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum
et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit et est infideli de-
terior. Vidua eligatur non minus sexaginta annorum quae fuit

unius viri uxor. in operibus bonis testimonium habens. si filios educavit
Si hospitio pauperes recepit. Si sanctorum pedes lavit. si tribula
tionem patientibus subministravit. Si omne opus bonum subsecuta est. Adole
scenciores autem viduas devita. Cum enim luxuriate fuerint in Christo
nubere volunt habentes dampnacionem quia primam fidem irritam fecerunt
Simul autem et ociose discunt circuire domos. non solum autem ociose sed verbose et
curiose. loquentes que non oportet. Volo ergo iuniores nubere filios procreare
matres familias esse. nullam occasionem dare adversario maledicti gratia
Iam enim quedam conversae sunt retro post sathanam. Si quis ergo fidelis habet
viduas subministret illis. et non gravetur ecclesia. ut his que vere viduae sunt
sufficiat. Qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeantur
maxime qui laborant in verbo et doctrina. Dicit enim scriptura. Non alligabis
os bovi trituranti. Et dignus est operarius mercede sua. Adversus
presbiterum accusacionem noli recipere. nisi sub duobus vel tribus testibus. Pec
cantes autem coram omnibus argue. ut ceteri timorem habeant. Testor coram
deo et Christo Ihesu et electis angelis eius. ut hec custodias sine preiudicio
nil faciens in alteram partem declinando. Manus cito nemini impo
sueris. neque communicaveris peccatis alienis. Teipsum castum custodi. Noli
adhuc aquam bibere. sed vino modico utere propter stomachum tuum et
frequentes infirmitates tuas. Quorundam hominum peccata manifesta sunt
precedentia ad iudicium quosdam autem et subsequuntur. Similiter et facta bona ma
nifesta sunt. et que aliter se habent abscondi non possunt. VI

Quicunque sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos
arbitrentur. ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles

habent dominos non contemnant quia fratres sunt sed magis serviant quia fideles
sunt et dilecti qui beneficii participes sunt. Hec doce et exhortare
Si quis aliter docet et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri ihesu christi
et ei que secundum pietatem est doctrine superbus est nichil sciens sed languens
circa questiones et pugnas verborum ex quibus oriuntur invidie contentiones
blasphemie suspiciones male conflictationes hominum mente corruptorum
et qui a veritate privati sunt existimantium questum esse pietatem
Est autem questus magnus pietas cum sufficientia. Nichil enim intulimus
in hunc mundum haut dubium quia nec auferre quid possumus. Ha-
bentes autem alimenta et quibus tegamur hiis contenti simus. Nam qui volunt
divites fieri incidunt in temptationem et in laqueum diaboli et desideria
multa inutilia et nociva que mergunt homines in interitum et perditionem
Radix enim omnium malorum est cupiditas. Quam quidam appetentes
erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis. Tu autem o homo dei
hec fuge. sectare vero iusticiam pietatem fidem caritatem pacienciam man-
suetudinem. Certa bonum certamen fidei apprehende vitam eternam
in qua vocatus es. Et confessus es bonam confessionem coram multis testibus
Precipio tibi coram deo qui vivificat omnia et christo ihesu qui testimonium
reddidit sub poncio pilato bonam confessionem ut serves mandatum
sine macula irreprehensibile usque in adventum domini nostri ihesu christi
Quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens rex regum et dominus
dominancium qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem
quem nullus vidit hominum sed nec videre potest. Cui honor et gloria et imperium
in sempiternum amen. Divitibus huius seculi precipe non sublime

sape ne sperare in incerto diuiciarum sed in deo viuo qui prestat nobis
omnia abunde ad fruendum. bene agere diuites fieri in operibus bonis
facile tribuere communicare thesaurisare sibi fundamentum bonum in futurum
ut apprehendant veram vitam. O thimothee depositum custodi de-
uitans prophanas vocum nouitates et oppositiones falsi nominis sciencie
quam quidam promittentes circa fidem exciderunt. Gracia dei tecum amen.

Explicit epistola prima ad thimotheum

Prologus in ij epistolam ad Tymotheum

Incipit argumentum in secundam epistolam

Item thimotheo scribit de exhortatione martirii et omnis regule
veritatis et quid futurum sit temporibus novissimis et de sua passione scribens

Explicit argumentum

Ca. I.

Incipit epistola 2a ad thimotheum

Paulus apostolus Christi per voluntatem / et ab urbe Roma de carcere
dei secundum promissionem vite que est in Christo Ihesu. Thimotheo karissimo
filio suo. Gracia misericordia et pax a deo patre et Christo Ihesu domino
nostro. Gracias ago deo meo cui seruio a progenitoribus meis
in consciencia pura quod sine intermissione habeam tui memoriam in oracionibus
meis nocte ac die desiderans te videre memor lacrimarum tuarum
ut gaudio implear recordationem accipiens eius fidei que est in te non ficta que
et habitauit primum in auia tua loyde et matre tua eunice certus sum autem
quod et in te. Propter quam causam admoneo te ut resuscites graciam dei
que est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis deus spiritum
timoris sed virtutis et dileccionis et sobrietatis. Noli itaque erube-
scere testimonium domini nostri Ihesu Christi neque me vinctum eius sed collabora
euangelio secundum virtutem dei qui nos liberauit et vocauit vocatione sua sancta
non secundum opera nostra sed secundum suum propositum et graciam que data est nobis
in Christo Ihesu ante tempora secularia. manifesta est autem nunc per illuminationem
saluatoris nostri Ihesu Christi qui destruxit quidem mortem illuminauit autem

vitam et incorruptionem per evangelium in quo positus sum ego predicator
et apostolus et magister gentium. Ob quam causam etiam hec patior. Sed non confundor
Scio enim cui credidi et certus sum quia potens est depositum meum
servare in illum diem. Formam habe sanorum verborum que a me au
disti in fide et dilectione in Christo Ihesu. Bonum depositum custodi
per spiritum sanctum qui habitat in vobis. Scio enim hoc quod aversi sunt a me omnes
qui in Azia sunt. Ex quibus est Phigelus et Hermogenes. Det misericordiam dominus
Onezifori domui quia sepe me refrigeravit et cathenam meam non
erubuit. Sed cum Romam venisset sollicite me quesivit et invenit.
Det illi dominus invenire misericordiam a domino in die illa. Et quanta
Ephesi ministravit mihi melius tu nosti. II

Tu ergo fili mi confortare in gratia que est in Christo Ihesu. Et que audisti a me
per multos testes, hec commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios
docere. Labora sicut bonus miles Christi Ihesu. Nemo militans deo implicat se
negotiis secularibus ut ei placeat cui se probavit. Nam qui certat in
agone non coronabitur nisi legitime certaverit. Laborantem agricolam
oportet primum de fructibus percipere. Intellige que dico. Dabit enim tibi deus
in omnibus intellectum. Memor esto dominum Ihesum Christum a mortuis resurrexisse
ex semine David secundum evangelium meum in quo laboro usque ad vincula
quasi male operans. Sed verbum domini non est alligatum. Ideo omnia sustineo
propter electos ut ipsi salutem consequantur que est in Christo Ihesu cum gloria
celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus et convivemus. Si
sustinemus et conregnabimus. Si negaverimus et ipse negabit nos. Si
non credimus ille fidelis permanet. negare seipsum non potest. Hec autem

commonens testificans coram Domino. Noli verbis contendere ad nihil
enim utile est nisi ad subversionem audientium. Sollicite autem cura
teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem
verbum veritatis. Profana autem et vaniloquia devita: multum enim
proficiunt ad impietatem, et sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est
Hymeneus et Philetus, qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem iam factam,
et subverterunt quorumdam fidem. Sed firmum fundamentum Dei stat, habens
signaculum hoc: Cognovit Dominus qui sunt eius, et discedat ab iniquitate omnis
qui nominat nomen Domini. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea
et argentea, sed et lignea et fictilia. Et quaedam quidem in honorem, quaedam
autem in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in
honorem sanctificatum et utile Domino, ad omne opus bonum paratum.
Iuvenilia autem desideria fuge. Sectare vero iustitiam, fidem, caritatem,
pacem cum his qui invocant Dominum de corde puro. Stultas autem
et sine disciplina quaestiones devita, sciens quod generant lites. Servum
autem Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem,
patientem, cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati, nequando
det illis Deus poenitentiam ad cognoscendam veritatem, et resipiscant a diaboli
laqueis, a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem. III

Hoc autem scito, quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa.
Et erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blas-
phemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine
pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores,
protervi, tumidi, caeci, voluptatum amatores magis quam Dei.

habentes quidem speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et hos devita.
Ex his enim sunt qui penetrant domos et captivas ducunt mulier-
culas oneratas peccatis que ducuntur variis desideriis, semper discentes
et numquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemadmodum autem Iamnes
et Mambres restiterunt Moysi, ita et hii resistunt veritati, homines
corrupti mente, reprobi circa fidem. Sed ultra non proficient. Insipiencia
enim eorum manifesta erit omnibus, sicut et illorum fuit. Tu autem assecutus
es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, dilectionem,
pacientiam, persecutiones, passiones, qualia mihi facta sunt Anthiochie,
Yconie, Listris, quales persecutiones sustinui, et ex omnibus eripuit me
dominus. Et omnes qui pie volunt vivere in Christo Iesu persecucionem pacientur.
Mali autem homines et seductores proficient in peius, errantes et in
errorem mittentes. Tu vero permane in hiis que didicisti et que
credita sunt tibi, sciens a quo didiceris, et quia ab infancia
sacras litteras nosti, que te possunt instruere ad salutem per fidem que
est in Christo Iesu. Omnis enim scriptura divinitus inspirata utilis est ad
docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iu-
sticia, ut perfectus sit omnis homo dei, ad omne opus bonum instructus. IIII
Testificor coram deo et Christo Iesu qui iudicaturus est vivos et mor-
tuos et per adventum ipsius et regnum eius, predica verbum,
insta oportune importune, argue, obsecra, increpa in omni paciencia
et doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad
sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus,
et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.

Tu vero vigila in omnibus labora opus fac evangeliste ministeri-
um tuum imple sobrius esto. Ego enim iam delibor et tempus re-
solutionis mee instat. Bonum certamen certavi cursum consummavi fidem
servavi. In reliquo reposita est mihi corona iusticie quam reddet michi
dominus in illa die iustus iudex. Non solum autem mihi sed et hiis qui
diligunt adventum eius. Festina venire ad me cito. Demas enim me
dereliquit diligens hoc seculum et abiit thessalonicam crescens in galla-
ciam titus in dalmaciam. lucas est mecum solus. Marcum assume
et adduc tecum. est enim mihi utilis in ministerio. Tichicum enim misi
ephesum. penulam quam reliqui troade apud carpum veniens
affer tecum et libros maxime autem membranas. Alexander erarius
multa mala mihi ostendit. reddet ei dominus secundum opera eius. quem et tu
devita. valde enim restitit verbis nostris. In prima mea defensione nemo
mihi affuit. sed omnes me dereliquerunt. non illis imputetur. Dominus autem
mihi astitit et confortavit me ut per me predicatio impleatur et audi-
ant omnes gentes. et liberatus sum de ore leonis. liberavit me
dominus ab omni opere malo. et salvum faciet in regnum suum cele-
ste. cui gloria in secula seculorum amen. Saluta priscam et aquilam
et onesifori domum. Erastus remansit corinthi. Trophimum
autem reliqui infirmum mileti. Festina ante hiemem venire. Salu-
tant te eubolus et prudens et linus et claudia et fratres omnes. Dominus
Ihesus Christus cum spiritu tuo. gratia vobiscum amen.

Explicit epistola 2a ad thimotheum

Incipit argumentum in epistolam ad titum

Prologus Ieronimi

Titum commonefacit et instruit de constitucione presbiterii et de spi-
rituali conversatione et hereticis vitandis qui in scripturis iudaicis credunt. a nicopoli
scribens ei

Explicit argumentum

Incipit epistola ad titum

I Paulus servus dei apostolus autem ihesu christi secundum fidem electorum dei et ag-
nitionem veritatis que secundum pietatem est in spem vite eterne quam
promisit qui non mentitur deus ante tempora secularia manifestavit autem
temporibus suis verbum suum in predicatione que credita est mihi secundum
preceptum salvatoris nostri dei. Tito dilecto filio suo secundum communem fidem
Gratia et pax a deo patre et christo ihesu salvatore nostro. Huius rei gratia reliqui te
Crete ut ea que desunt corrigas et constituas per civitates presbiteros
sicut et ego tibi disposui. Si quis sine crimine est unius uxoris vir fili-
os habens fideles non in accusatione luxurie aut non subditos. Oportet
enim episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem non superbum non ira-
cundum non vinolentum non percussorem non turpis lucri cupidum sed hospi-
talem benignum prudentem sobrium iustum sanctum continentem amplec-
tentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit exhortari
in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi inobedien-
tes et vaniloqui et seductores maxime qui de circumcisione sunt quos oportet
redargui qui universas domos subvertunt docentes que non oportet turpis lucri
gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta cuius nomen Epimenides
Cretenses semper mendaces male bestie ventres pigri. Testimonium hoc
verum est. Quam ob rem increpa illos dure ut sani sint in fide
non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum aversantium se a
veritate. Omnia munda mundis coinquinatis autem et infidelibus nihil
est mundum sed coinquinata sunt eorum et mens et conscientia. Confitentur
se nosse deum factis autem negant cum sint abhominati
et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi.

Tu autem loquere que decet sanam doctrinam. Senes ut sobrii II
sint pudici prudentes sani in fide et dilectione et paciencia.
Anus similiter in habitu sancto non criminatrices in vino multo servientes
bene docentes ut prudentiam doceant. Adolescentulas ut viros suos
ament filios diligant prudentes sobrias castas domus curam habentes
benignas subditas suis viris ut non blasphemetur verbum dei. Iuvenes similiter
hortare ut sobrii sint. In omnibus te ipsum prebe exemplum bonorum operum
in doctrina in integritate in castitate in gravitate. Verbum sanum irre
prehensibile ut is qui ex adverso est vereatur nihil habens malum dicere de nobis.
Servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contradicentes
non fraudantes sed in omnibus fidem bonam ostendentes ut doctrinam salva
toris nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia salvatoris nostri
dei omnibus hominibus erudiens nos ut abnegantes impietatem et se
cularia desideria sobrie et iuste et pie vivamus in hoc seculo expe
ctantes beatam spem et adventum glorie magni dei et salvatoris nostri iesu
christi qui dedit semetipsum pro nobis ut redimeret nos ab omni iniquitate
et mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum.
Hec loquere et exhortare et argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.
Admone illos principibus et potestatibus subditos esse dicto obedire III
ad omne opus bonum paratos esse neminem blasphemare non litigi
osos esse sed modestos omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes
homines. Eramus enim et nos aliquando insipientes et increduli erran
tes servientes desideriis et voluptatibus variis in malicia in invidia
agentes odibiles odientes invicem. Cum autem benignitas et

benignitas apparuit salvatoris nostri dei. non ex operibus iustitie que fecimus
nos. sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et re
novationis spiritus sancti. quem effudit in nos abunde per ihesum christum salva
torem nostrum. ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vite
eterne. Fidelis sermo est et de hiis volo te confirmare (aliud) ut curent bonis
operibus preesse qui credunt deo. Hec sunt bona et utilia hominibus. Stul
tas autem questiones et genealogias (genealogias) et contentiones et pugnas legis devita. sunt
enim inutiles et vane. Hereticum hominem post unam et secundam correptionem
devita. sciens quia subversus est qui eiusmodi est. et delinquit proprio iudicio
condempnatus. Cum misero ad te arthemam (arthemam) aut tichicum festina venire
ad me nicopolim. Ibi enim statui hiemare. Zenam legisperitum
et appollo sollicite premitte. ut nichil illis desit. Discant autem et nostri
bonis operibus preesse ad usus necessarios. ut non sint infructuosi.
Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta eos qui nos amant in fide.
Gratia cum omnibus vobis amen.

Explicit epistola ad titum

Prologus iheronimi in epistolam ad philomenem per modum argumenti

Philemoni familiares litteras facit pro onesimo servo eius. Scribit autem ei ab urbe Roma de carcere per onesimum.

Explicit argumentum

Incipit Epistola ad philomonem
Capitulum I

Paulus vinctus christi ihesu et thimotheus frater philemoni dilecto
et adiutori nostro. et apphie sorori karissime. et archippo commi
litoni nostro. et ecclesie que in domo tua est. Gratia vobis et pax
a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias ago deo meo semper
memoriam tui faciens in orationibus meis audiens caritatem tuam et
fidem quam habes in domino ihesu et in omnes sanctos. ut communicatio
fidei tue evidens fiat in agnitione omnis boni in christo ihesu

Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua quia
viscera sanctorum requieverunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens
in Christo Iesu imperandi tibi quod ad rem pertinet, propter caritatem magis
obsecro cum sis talis ut paulus senex nunc autem et vinctus Iesu Christi.
Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis onesimo qui tibi aliquando
inutilis fuit, nunc autem et tibi et mihi utilis quem remisi tibi. Tu autem
illum ut mea viscera suscipe. Quem ego volueram mecum detinere
ut pro te mihi ministraret in vinculis evangelii. Sine consilio autem
tuo nihil volui facere, ut ne velut ex necessitate bonum tuum esset
sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te ut
in eternum illum reciperes. Iam non ut servum sed pro servo carissimum
fratrem maxime mihi, quanto autem magis tibi et in carne et in domino. Si ergo
habes me socium suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi
aut debet, hoc mihi imputa. Ego paulus scripsi mea manu, ego
reddam ut non dicam tibi quod et te ipsum mihi debes. Ita frater ego te
fruar in domino, refice viscera mea in domino Iesu Christo. Con-
fidens de obedientia tua scripsi tibi, sciens quoniam et super id quod dico facies.
Simul autem et para mihi hospitium, nam et spero per orationes vestras donari
me vobis. Salutat te epaphras concaptivus meus in Christo Iesu, marcus
aristarchus demas et lucas adiutores mei. Gratia domini nostri Iesu Christi

Explicit epistola ad philomenem

Prologus in Epistolam ad hebreos primo

Dicendum est in primis cur cum spiritu vestro amen.
apostolus paulus in hac epistola scribendo non servavit morem
suum ut vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignitatem.
Hec causa est quod ad eos scribens qui ex circumcisione crediderant quasi

ti gentium apostolus et non hebreorum sciens eorum superbiam suamque
humilitatem ipse demonstrans meritum officij sui noluit ante ferre
Nam simili modo et Iohannes apostolus propter humilitatem in epistola sua nomen
suum eadem ratione non pretulit. Hanc ergo epistolam fertur apostolus ad
hebreos conscriptam hebraica lingua misisse, cuius sensum et ordinem
retinens Lucas evangelista post excessum beati Pauli greco sermone composuit.

Explicit argumentum

Incipit epistola ad hebreos

Epistola ad hebreos

Multipharie multisque modis olim deus loquens patribus in
prophetis, novissime diebus istis locutus est nobis
in filio suo quem constituit heredem universorum per quem
fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie et figura
substantie eius portansque omnia verbo virtutis sue, purgationem peccatorum
faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Tanto
melior angelis effectus, quanto differentius pre illis nomen hereditavit.
Cui enim dixit aliquando angelorum: filius meus es tu, ego hodie genui
te. Et rursum: Ego ero illi in patrem et ipse erit mihi in filium.
Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre dicit: Et
adorent eum omnes angeli eius. Et ad angelos quidem dicit: Qui facit
angelos suos spiritus et ministros flammam ignis. Ad filium autem:
thronus tuus deus in seculum seculi, virga equitatis virga regni tui.
Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem, propterea unxit te deus deus tuus
oleo exultationis pre participibus tuis. Et tu in principio domine terram
fundasti et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt, tu autem
permanebis, et omnes ut vestimentum veterascent. Et velud amictum
mutabis eos et mutabuntur. Tu autem idem ipse es et anni tui non

deus
non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando Sede a dextris
meis. quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Non-
ne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos. qui
hereditatem capient salutis. II
Propterea abundantius oportet
observare nos ea que audivimus ne forte pereffluamus. Si enim
qui per angelos dictus est sermo. factus est firmus et omnis prevaricatio
et inobediencia accepit iustam mercedis retribucionem. quomodo nos effugi-
emus si tantam neglexerimus salutem. Que cum initium accepisset
enarrari per dominum. ab eis qui audierunt in nos confirmata est contesta-
te deo signis et portentis. et variis virtutibus et spiritus sancti distri-
bucionibus secundum suam voluntatem. Non enim angelis subiecit deus
loquimur
orbem terre futurum de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco
quis dicens. Quid est homo quod memor es eius. aut filius hominis quoniam
visitas eum. Minuisti eum paulo minus ab angelis. gloria et honore
coronasti eum. et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia
subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod ei subiecit omnia. nihil dimi-
sit non subiectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei.
Eum autem qui modico quam angeli minoratus est. Videmus Ihesum propter
passionem mortis. gloria et honore coronatum. ut gratia dei pro omnibus
gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia. et per quem
adduxerat
facta sunt omnia. qui multos filios in gloriam auctorem salutis eorum
per passionem consummari. Qui enim sanctificat. et qui sanctificantur ex uno
omnes. propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens. Nunciabo
laudabo
nomen tuum fratribus meis. in medio ecclesie laudo te. Et iterum

ego ero fidens in eum. Et iterum. Ecce ego et pueri mei quos michi dedit
deus. Et quia pueri communicaverunt carni et sanguini et ipse similiter participavit
eisdem ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium id est
diabolum et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant
servituti. Nusquam enim angelos apprehendit sed semen abrahe apprehen-
dit. Nusquam enim angelos apprehendit sed semen abrahe apprehendit
Unde debuit per omnia fratribus similari ut misericors fieret et fidelis pontifex
ad deum ut repropiciaret delicta populi. In eo enim in quo passus est ipse
et temptatus potens est et eis qui temptantur auxiliari. III

Unde fratres sancti vocacionis celestis participes. Considerate apostolum
et pontificem confessionis nostre ihesum qui fidelis est ei qui fecit illum
sicut et moyses in omni domo eius. Amplioris enim glorie iste pre
moyse dignus habitus est quanto ampliorem honorem habet domus qui
fabricavit illam. Omnis namque domus fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia
creavit deus est. Et moyses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam
famulus in testimonium eorum que dicenda erant. Cristus vero tamquam filius in
domo sua. Que domus sumus nos si fiduciam et gloriam spei usque ad
finem firmam retineamus. Quapropter sicut dicit spiritus sanctus. Hodie si vocem eius
audieritis nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbacione secundum diem
temptacionis in deserto ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt et viderunt opera mea
quadraginta annis. Propter quod offensus fui generacioni huic. Et dixi semper
hii errant corde. Ipsi vero non cognoverunt vias meas sicut iuravi
in ira mea si introibunt in requiem meam. Videte fratres ne forte
sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo vivo

R exhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie cognominatur [cognominatur]
ut non obduretur [obduretur] quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim Christi ef-
fecti sumus, si tamen initium substantie eius usque ad finem firmum retineamus.
Dum dicitur: Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda
vestra quemadmodum in illa exacerbatione. Quidam enim audientes exacerba-
verunt, sed non universi [universi] qui profecti sunt de egipto per moysen. Quibus autem
offensus est quadraginta annis? nonne illis qui peccaverunt, quorum cada-
vera prostrata sunt in deserto? Quibus autem iuravit non introire in requiem
ipsius nisi illis qui increduli fuerunt? Et videmus quia non potuerunt int-
ire in requiem ipsius nisi illis qui increduli fuerunt. Et videmus quia non po-
tuerunt introire propter incredulitatem. IIII

Timeamus ergo ne forte [fieri] relicta pollicitatione introeundi in requiem
eius existimetur aliquis ex vobis deesse. Etenim et nobis nunciatum est
quemadmodum et illis. Sed non profuit illis sermo auditus non admixtus fidei
ex hiis que audierunt. Ingrediemur enim in requiem qui credidimus quemad-
modum dixit: Sicut iuravi in ira mea, si introibunt in requiem meam. Et quidem
operibus ab institutione mundi [hominis] perfectis. Dixit enim in quodam loco de
die septima sic [sic et requievit deus die septima]: ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum: Si introibunt in
requiem meam. Quoniam ergo superest quosdam introire in illam, et hii [hys] quibus
prioribus annunciatum est non introierunt propter incredulitatem illorum, iterum
terminat diem quendam, hodie, in david dicendo post tantum temporis sicut
supra dictum est: Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare
corda vestra quemadmodum in illa exacerbatione. Nam si eis Ihesus
requiem prestitisset, numquam de alia loqueretur post hanc diem.

Itaque relinquitur sabbatismus populo dei. Qui enim ingressus est in requiem eius, et ipse requievit ab operibus suis, sicut et a suis deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem, ut ne quis in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus enim est dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti, et pertingens usque ad divisionem anime ac spiritus compagum quoque et medullarum, et discretor cogitationum et intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius. Omnia enim nuda et aperta sunt oculis eius ad quem nobis sermo. Habentes ergo pontificem magnum qui penetravit celos Ihesum filium dei teneamus spei confessionem. Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris, temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratie eius, ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio oportuno. Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in hiis que sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit hiis qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate. Et propterea debet quemadmodum pro populo ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumat sibi honorem sed qui vocatur a deo tamquam aaron. Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum, filius meus es tu ego hodie genui te. Quemadmodum et in alio loco dicit, Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Qui in diebus carnis sue preces supplicationesque ad eum qui possit illum salvum a morte facere cum clamore valido et lacrimis offerens exauditus est pro sua reverentia. Et quidem cum esset filius dei, didicit ex hiis que passus est obedientiam.

et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis eterne. ap-
pellatus a deo pontifex iuxta ordinem melchisedech. De quo grandis
nobis sermo et interpretabilis ad dicendum quoniam inbecilles facti estis ad
audiendum. Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus, rursum indigetis
ut vos doceamini que sint elementa exordii sermonum dei, et facti estis
quibus lacte opus sit non solido cibo. Omnis enim qui lactis est particeps,
expers est sermonis iustitie, parvulus enim est. Perfectorum autem est solidus
cibus eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem

Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem boni ac mali. VI
ad perfectionem eius feramur. non rursum iacientes fun-
damentum penitentie ab operibus mortuis et fidei ad deum baptismatum
doctrine, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum et iu-
dicii eterni. Et hoc faciemus si quidem permiserit deus. Impossibile est enim
eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum celeste, et
participes sunt facti spiritus sancti, gustaverunt nihilominus bonum dei verbum,
virtutesque seculi venturi, et prolapsi sunt renovari rursus ad penitentiam,
rursum crucifigentes sibimet ipsis filium dei, et ostentui habentes.
Terra enim sepe venientem super se bibens imbrem, et generans herbam
oportunam illis a quibus colitur, accipit benedictionem a deo. Proferens autem
spinas ac tribulos reproba est, et maledicto proxima. cuius consummatio
in conbustionem. Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora et vicini-
ora saluti, tametsi ita loquimur. Non enim iniustus est deus ut obliviscatur
operis vestri et dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius, qui
ministrastis sanctis et ministratis. Cupimus autem unumquemque

verum cupimus unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem / ad completionem spei usque in finem
ut non segnes efficiamini, verum imitatores eorum qui fide et patientia
hereditabunt promissiones. Abrahe namque promittens deus, quoniam neminem ha-
buit maiorem per quem iuraret, iuravit per semetipsum dicens: Nisi
benedicens benedicam te, et nisi multiplicans multiplicabo te. Et sic
longanimiter ferens adeptus est repromissionem. Homines enim per maiorem
sui iurant, et omnis controversie eorum ad confirmationem finis est iuramen-
tum. In quo abundantius volens deus ostendere pollicitationis heredibus
immobilitatem consilii sui interposuit iusiurandum, ut per duas res
immobiles quibus impossibile est mentiri deum fortissimum solatium habeamus, qui
confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus
anime tutam ac firmam et incedentem usque ad interiora velaminis, ubi
precursor pro nobis introivit Jhesus ~~precursor pro nobis introivit~~, secundum
ordinem melchisedech pontifex factus in eternum. vii VII

Hic enim melchisedech rex salem, sacerdos dei summi, qui obviavit
abrahe regresso a cede regum et benedixit ei, cui et decimas
omnium divisit abraham. Primum quidem qui interpretatur rex iusticie, deinde autem
et rex salem, quod est rex pacis, sine patre, sine matre, sine genealogia,
neque initium dierum neque finem vite habens, assimilatus autem filio dei
manet sacerdos in perpetuum. Intuemini autem quantus sit hic, cui et
decimas dedit de precipuis abraham patriarcha. Et quidem de filiis
levi sacerdotium accipientes mandatum habent decimas sumere a populo
secundum legem, id est a fratribus suis, quamquam et ipsi exierint de lumbis
abrahe. Cuius autem generatio non annumeratur in eis decimas sumpsit ab

abraham. Et eum qui habebat repromissiones benedixit. Sine ulla autem
contradictione quod minus est a maiore benedicitur. Et hic quidem decimas morien
tes homines accipiunt ibi autem contestatur quia vivit. Et ut ita dictum sit
per abraham et levi qui decimas accepit decimatus est. Adhuc enim in
lumbis patris erat quando obviavit ei melchisedech. Si ergo consummatio
per sacerdotium leviticum erat populus enim sub ipso legem accepit. quid
adhuc necessarium fuit secundum ordinem melchisedech alium surgere sa
cerdotem et non secundum ordinem aaron dici. Translato enim sacerdotio necesse
est ut et legis translatio fiat. In quo enim dicuntur haec de alia tribu est
de qua nullus altari presto fuit. Manifestum est enim quod ex iuda ortus
sit dominus noster in qua tribu nihil de sacerdotibus moyses locutus est.
Et manifestius amplius adhuc manifestum est si secundum similitudinem melchi
sedech exsurgit alius sacerdos qui non secundum legem mandati carnalis
factus est sed secundum virtutem vitae insolubilis. Contestatur enim quoniam tu
es sacerdos in aeternum secundum ordinem melchisedech. Reprobatio quidem
fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem. Nihil enim ad
perfectum adduxit lex. Introductio vero melioris spei per quam proximamus
ad deum. Et quantum est non sine iureiurando. Alii quidem sine iure
iurando sacerdotes facti sunt. hic autem cum iureiurando per eum qui dixit
ad illum. Iuravit dominus et non paenitebit eum tu es sacerdos in ae
ternum melioris testamenti sponsor factus est ihesus. Et alii quidem
plures sacerdotes facti sunt secundum legem. Idcirco quod morte prohiberentur
permanere. hic autem eo quod maneat in aeternum sempiternum habet sacer
dotium. Unde et salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad

cum sit vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis
esset pontifex sanctus et innocens impollutus segregatus a peccatoribus et excel
sior celis factus. Qui non habet cotidie necessitatem quemadmodum sacerdotes
prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi. hoc enim fecit
semel seipsum offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes in
firmitatem habentes. Sermo autem iurisiurandi qui post legem est filium in eternum perfectum
VIII Capitulum autem super ea que dicuntur. Talem habemus pontificem qui conse c viii
dit in dextera sedis magnitudinis in celis sanctorum minister et tabernaculi
veri quod fixit deus et non homo. Omnis enim pontifex ad offerendum mu
nera et hostias constituitur. Unde necesse est et hunc habere aliquid quod
offerat. Si ergo esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui offe
rent secundum legem munera qui exemplari et umbre deserviunt celestium
sicut responsum est moysi cum consumaret tabernaculum. Vide inquit
omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte. Nunc
autem melius sortitus est ministerium quanto et melioris testamenti me
diator est quod in melioribus repromissionibus sancitum est. Nam si illud
prius culpa vacasset non utique secundi locus inquireretur. Vituperans
enim eos dicit. Ecce dies venient dicit dominus et consumabo super domum
israel et super domum iuda novum testamentum non secundum testamentum quod
feci patribus eorum in die qua apprehendi manum illorum ut educerem eos
de terra egypti quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo et ego ne
glexi eos dicit dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam domui
israel post dies illos dicit dominus dabo leges meas in mentes eorum
et in cordibus eorum superscribam eas et ero eis in deum et ipsi erunt mihi

in populum. Et non docebit unusquisque fratrem suum, neque proximum suum
dicens: Cognosce dominum, quia omnes scient me a minore usque ad
maiorem eorum, quia propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatorum illorum
iam non memorabor. Dicendo autem novum veteravit prius. Quod autem

IX

Habuit quidem et prius [prius] | antiquatur et senescit, prope est interitui.
iustificationes culturae et sanctum saeculare. Tabernaculum enim factum
est primum, in quo erant candelabra et mensa et propositio panum, quod
dicitur sancta. Post velamentum secundum thabernaculum, quod dicitur sancta sanctorum, habens
aureum turibulum et archam testamenti circumtectam ex omni parte auro
in qua erat urna aurea habens manna et virga Aaron quae fronduerat,
et tabule testamenti, super quam erant cherubim gloriae obumbrantia
propitiatorium, de quibus modo non est dicendum per singula. His vero
ita compositis, in priori quidem thabernaculo semper introibant sacerdotes sacri-
ficiorum officia consummantes. In secundo autem semel in anno solus pontifex
non sine sanguine, quem offerret [offert] pro sua et populi ignorantia. Hoc signi-
ficante spiritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam adhuc priore
thabernaculo habente statum, quae parabola est temporis instantis, iuxta
quam munera et hostiae offeruntur, quae non possunt iuxta conscientiam perfe-
ctum facere servientem [serviente], solummodo in cibis et in potibus et in variis ba-
ptismatibus et iustitiis carnis, usque ad tempus correctionis im-
positis. Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum per am-
plius et perfectius thabernaculum non manufactum, id est non huius creatio-
nis, neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem
introivit semel in sancta, aeterna redemptione inventa.

Si enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vitule aspersus
inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis
Christi, qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum deo, emunda-
bit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Et
ideo novi testamenti mediator est, ut morte intercedente et in
redemptionem earum prevaricationum que erant sub priori testamento
repromissionem accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis in Christo Jhesu. Ubi
enim testamentum mors necesse est ut intercedat testatoris. Testa-
mentum enim in mortuis confirmatum est. Alioquin nondum valet dum
vivit qui testatus est. Unde nec primum sine sanguine dedicatum est.
Lecto enim omni mandato legis a moyse universo populo, accipiens
sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et ysopo,
ipsum quoque librum et omnem populum aspersit dicens: Hic est sanguis testamenti
quod mandavit ad vos deus. Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii
sanguine similiter aspersit. Et omnia pene in sanguine mundantur secundum
legem, et sine sanguinis effusione non sit (fit) remissio (peccatorum). Necesse est ergo
exemplaria (quidem) celestium hiis mundari, ipsa autem celestia melioribus
hostiis quam iste. Non enim in manufacta sancta intravit Jhesus
exemplaria verorum, sed in ipsum celum ut appareat nunc vultui dei
pro nobis. Neque ut sepe (sepe) offerat semetipsum, quemadmodum pontifex
intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin
oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in
consummatione seculorum ad destitutionem (destructionem) peccati per hostiam suam apparuit.
Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem

inducitur sic et xpc semel oblatus est ad multorum exhaurienda
peccata. secundo sine peccato apparebit exspectantibus se in salutem. Carissimi fide X
Umbram enim habens lex futurorum bonorum et non ipsam ima
ginem rerum per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas
offerunt indesinenter nunquam potest accedentes perfectos facere. alioquin
cessassent offerri ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores
semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit [fit]
Impossibile est enim sanguine hircorum et taurorum auferri peccata. Ideo
ingrediens in mundum dicit hostiam et oblationem noluisti. corpus autem
aptasti mihi holocaustomata et pro peccato tibi non placuerunt. Tunc
dixi. Ecce venio. In capite libri scriptum est de me ut faciam
voluntatem tuam deus [meus]. superius dicens quod oblationes hostias et
holocaustomata pro peccato noluisti nec placita sunt tibi. que secundum
legem offeruntur. Tunc dixi ecce venio ut faciam deus volun
tatem tuam. Aufert primum ut sequens statuat. in qua volun [in qua voluntate]
sanctificati sumus per oblationem corporis ihesu xpi semel. Et omnis quidem
sacerdos presto est quotidie ministrans et easdem sepe hostias offe
rens. que nunquam possunt auferre peccata. hic autem unam pro peccatis of
ferens hostiam sedet in sempiternum in dextera dei patris. De cetero
expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius.
Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Conte
statur autem nos et spiritus sanctus. Postquam autem dixit. Hoc autem est testa
mentum quod testabor ad illos post dies illos dicit dominus. dando [dabo]
leges meas in cordibus eorum et in mentibus eorum superscribam eas.

et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. Ubi autem
horum remissio: iam non oblatio pro peccato. Habentes itaque fratres fiduciam
in introitu sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit nobis viam novam
et viventem per velamen, id est carnem suam, et sacerdotem magnum super
domum dei. Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi
corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda. Teneamus spei
nostre confessionem indeclinabilem. Fidelis enim est qui repromisit. Et consi
deremus invicem in provocationem caritatis et bonorum operum, non deserentes
collectionem nostram, sicut est consuetudinis quibusdam, sed consolantes
et tanto magis quanto videritis appropinquantem diem. Voluntarie enim
nobis peccantibus post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur
hostia pro peccatis. Terribilis autem quedam expectatio iudicii et ignis emu
latio, que consumptura est adversarios. Irritam quis faciens legem Moysi
sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur. Quanto magis
putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcaverit
et sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est, et spiritui
gratie contumeliam fecerit. Scimus enim qui dixit: Michi vindicta
et ego retribuam. Et iterum: quia iudicabit dominus populum suum. Horrendum
est incidere in manus dei viventis. Rememoramini autem pristinos dies
in quibus illuminati certamen magnum sustinuistis passionum. Et in al
tero quidem opprobriis et tribulationibus spectaculum facti, in altero autem socii
taliter conversantium effecti. Nam et vinctis compassi estis, et rapinam
bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere
meliorem et manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam

ream que magnam habet remunerationem. Pacientia enim vobis necessaria est ut voluntatem dei facientes reportetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquantulum qui venturus est veniet et non tardabit. Iustus autem meus ex fide vivit. Quod si subtraxerit se non placebit anime mee. Nos autem non sumus filii subtractionis in perditionem sed fidei in acquisitionem anime. xi XI

Est autem fides sperandarum substantia rerum argumentum non apparentium. In hac enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus aptata esse secula verbo dei ut ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam Abel quam Cayn obtulit deo, per quam testimonium consecutus est esse iustus, testimonium perhibente muneribus eius deo, et per illam defunctus adhuc loquitur. Fide Enoch translatus est ne videret mortem, et non inveniebatur quia transtulit illum deus. Ante translationem enim testimonium habuit placuisse deo. Sine fide autem impossibile est placere deo. Credere enim oportet accedentem ad deum quia est, et inquirentibus se remunerator sit. Fide Noe responso accepto de hiis que adhuc non videbantur, metuens aptavit archam in salutem domus sue, per quam dampnavit mundum, et iusticie que per fidem est heres est institutus. Fide qui vocatur Abraham obedivit deo in locum exire quem accepturus erat in hereditatem, et exiit nesciens quo iret. Fide demoratus est in terra promissionis tamquam in aliena in casulis habitando cum Ysaac et Iacob coheredibus promissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentem civitatem cuius artifex et conditor deus. Fide et

Fide et ipsa Sara sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit etiam
preter tempus etatis quoniam fidelem credidit esse qui repromiserat. Propter quod
et ab uno orti sunt et hoc emortuo tamquam sidera celi in multi
tudinem et sicut arena que est ad oram maris innumerabilis. Iuxta
fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis repromissionibus sed a longe
eas aspicientes et salutantes et confitentes quia peregrini et hospites sunt
super terram. Qui enim hec dicunt significant se patriam inqui
rere. Et si quidem illius meminissent de qua exierunt habebant utique tempus
revertendi. Nunc autem meliorem appetunt id est celestem. Ideo non confun
ditur deus deus vocari eorum. Paravit enim illis civitatem. Fide obtulit
Abraham Isaac cum temptaretur et unigenitum offerebat qui susceperat
repromissiones ad quem dictum est quia in Isaac vocabitur tibi semen arbi
trans quia et a mortuis suscitare potens est deus. Unde eum et in pa
rabolam accepit. Fide et de futuris benedixit Isaac Iacob et Esau.
Fide Iacob moriens singulos filiorum Ioseph benedixit et adoravit
fastigium virge eius. Fide Ioseph moriens de profectione filiorum Israel
memoratus est et de ossibus suis mandavit. Fide Moyses natus occul
tatus est mensibus tribus a parentibus suis eo quod vidissent ele
gantem infantem et non timuerunt regis edictum. Fide Moyses grandis
factus negavit se esse filium filie Pharaonis magis eligens affligi
cum populo dei quam temporalis peccati habere iocunditatem, maiores divitias
estimans thesauro Egyptiorum improperium Christi. Aspiciebat enim in re
munerationem. Fide reliquit Egyptum non veritus animositatem regis.
Invisibilem enim tanquam videns sustinuit. Fide celebravit

egiptiorum
pascha et sanguinis effusionem ne qui vastabat primitiva
tangeret eos. Fide transierunt mare rubrum tamquam per aridam, quod experti
egiptii devorati sunt. Fide muri Iericho corruerunt circuitu dierum
septem. Fide Raab meretrix non periit cum incredulis excipiens ex-
ploratores cum pace. Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus
enarrantem de Gedeon, Barach, Samson, Iepte, David
et Samuel et aliis prophetis, qui per fidem devicerunt regna, operati sunt
iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum, ex-
tinxerunt impetum ignis, effugaverunt aciem gladii, convaluerunt
de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum,
acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos. Alii autem di-
stenti sunt non suscipientes redemptionem ut meliorem invenirent
resurrectionem. Alii vero ludibria et verbera experti, insuper et vincula
et carceres. Lapidati sunt, secti sunt, temptati sunt, in occisione gla-
dii mortui sunt, circuierunt in melotis et in pellibus caprinis,
egentes, angustiati et afflicti, quibus dignus non erat mundus. In
solitudinibus errantes et in montibus et in speluncis et in ca-
vernis terre. Et hii omnes testimonio fidei probati inventi sunt
non acceperunt repromissionem, deo pro nobis melius aliquid providente, ut
Ideoque et nos tantam habentes // non sine nobis consummarentur. XII
inpositam nobis nubem testium deponentes omne pondus et
circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis
certamen, aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Ihesum
qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta

atz in dextra dei sedz. Recogitate enim eum qui talem sustinuit a
peccatoribus adversus semetipsum contradictionem ut non fatigemini animis vestris
deficientes. Nondum enim usque ad sanguinem restitistis adversus peccatum
repugnantes. Et obliti estis consolationis que vobis tamquam filiis loquitur
dicens: fili mi noli negligere disciplinam domini neque fatigeris
dum ab eo argueris. Quem enim diligit dominus castigat
flagellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina perseverate
tamquam vobis offert se deus. Quis enim est filius quem non corripit
pater. Quod si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes
ergo adulteri et non filii estis. Deinde patres quidem carnis nostre habuimus
eruditores et reverebamur eos. Non multo magis obtemperabimus patri spirituum et vivemus. Et illi quidem in tempore paucorum
dierum secundum voluntatem suam erudiebant nos. Hic autem ad illud
quod utile est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem disci-
plina in presenti quidem videtur non esse gaudii sed meroris.
Postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitie.
Propter quod remissas manus et soluta genua erigite. Et gressus
rectos facite pedibus vestris ut non claudicans quis erret
magis autem sanetur. Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam sine
qua nemo videbit deum contemplantes ne quis desit gratie dei
ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediat et per
illam inquinentur multi. Ne quis fornicator aut prophanus ut esau qui
propter unam escam vendidit primitiva [pro genita] sua. Scitote enim quoniam et
postea cupiens hereditare benedictionem reprobatus est. Non enim inve-

penitentiae locum quamquam cum lacrimis inquisisset eam. Non enim accessistis ad
tractabilem et accessibilem ignem et turbinem et caliginem et procellam
et sonum tubae et vocem verborum quam qui audierunt excusaverunt se
ne eis fieret verbum. Non enim portabant quod dicebatur. Et si bestia
tetigerit montem lapidabitur. Et ita terribile erat quod videbatur
Moyses dixit: Exterritus sum et tremebundus. Sed accessistis
ad Syon montem et civitatem dei viventis et celestem Ierusalem et multo-
rum milium angelorum frequentiam, et ecclesiam primitivorum qui conscripti
sunt in celis, et iudicem omnium deum, et spiritus iustorum perfectorum et testa-
menti novi mediatorem Ihesum et sanguinis aspersionem melius
loquentem quam Abel. Videte ne recusetis eum loquentem. Si enim illi
non effugerunt recusantes eum qui super terram loquebatur, multo magis
nos qui de celis loquentem nobis avertimus. Cuius vox movit
terram tunc, nunc autem repromittit dicens: Adhuc semel et ego movebo
non solum terram sed et celum. Quod autem adhuc semel dicit,
declarat mobilium translationem tamquam factorum ut maneant ea que sunt
inmobilia. Itaque regnum inmobile suscipientes, habemus gratiam
per quam serviamus placentes deo cum metu et reverentia. Etenim
deus noster ignis consumens est. XIII

Caritas fraternitatis maneat in vobis, et hospitalitatem
nolite oblivisci. Per hanc enim placuerunt quidam angelis
hospitio receptis. Mementote vinctorum tamquam simul vincti,
laborantium tamquam et ipsi in corpore morantes. Honorabile
connubium in omnibus et thorus inmaculatus. Fornicatores enim

et adulteros iudicabit deus. Sint mores sine avaricia contenti presentibus.
Ipse enim dixit: non te deseram neque derelinquam, ita ut confidenter di-
camus: Dominus mihi adiutor, et non timebo quid faciat mihi homo. Mementote
prepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei, quorum intuentes
exitum conversacionis imitamini fidem. Ihesus Christus heri et hodie ipse et in secula.
Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci. Optimum enim est gratia
stabilire cor, non escis que non profuerunt ambulantibus in eis. Habemus altare
de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt. Quorum
enim animalium infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem, horum corpora
cremantur extra castra. Propter quod et Ihesus ut sanctificaret per suum sangui-
nem populum extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra
improperium eius portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem sed futuram
inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper deo, id est fructum
labiorum confitencium nomini eius. Beneficiencie autem et communionis nolite
oblivisci. Talibus enim hostiis promeretur deus. Obedite prepositis vestris
et subiacete eis. Ipsi enim pervigilant quasi racionem pro animabus vestris red-
dituri, ut cum gaudio hoc faciant et non gementes. Hoc enim non expedit
vobis. Orate pro nobis. Confidimus enim quia bonam conscienciam habemus in omnibus
bene volentes conversari. Amplius autem deprecor vos hoc facere, quo cele-
rius restituar vobis. Deus autem pacis qui eduxit de mortuis
pastorem magnum ovium in sanguine testamenti eterni, dominum nostrum
Ihesum Christum, aptet vos in omni opere bono, ut faciatis eius voluntatem,
faciens in vobis quod placeat coram se per Ihesum Christum, cui est gloria
in secula seculorum amen. Rogo autem vos fratres ut sufferatis verbum

solacii. Etenim per paucis scripsi vobis. Cognoscite fratrem nostrum Thi
motheum dimissum, cum quo si celerius venerit videbo vos. Salu
tate prepositos vestros et omnes sanctos. Salutant vos fratres de Italia. Gratia
dei cum omnibus vobis amen. Explicit epistola ad hebreos

Prologus Jeronimi in actus apostolorum

Incipit prefacio beati Jeronimi presbiteri in librum actuum apostolorum

Lucas Antiochensis natione Syrus, cuius laus in evangelio canitur,
apud Antiochiam medicine artis egregius, et apostolorum Christi
discipulus fuit. Postea usque ad confessionem Paulum secutus apostolum,
sine crimine in virginitate permanens domino maluit servire. Qui
octuagesimo et quatuor etatis sue anno in Bithinia de seculo
nostro emigrasse plenus spiritu sancto. Hic igitur divino stimulatus impulsu
postea quam in Achaie partibus evangelium scribens grecis fidelibus incarnati
onem domini fideli narratione ostendit, eundemque ex stirpe David
descendisse monstravit. Cui non immerito scribendi apostolorum actuum po
testas in ministerio datur, ut deo in dominum pleno et filio perditionis
extincto, oratione ab apostolis facta sorte domini electionis numerus comple
retur. Sicque Paulus consummationem apostolicis actibus daret, quem diu
contra stimulum calcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac requi
rentibus deum, licet per singula expositum utilius foret, sciens tamen quod operantem agricolam oporteat de fructibus suis edere, vitavit publicam curiositatem ne non tam volentibus deum demonstrare videretur, quam fastidientibus prodidisse.

fastidientibus prodidisse sciens, quod operantem agricolam oporteat et de suis
fructibus edere. Curavit ita divina subsecuta est gratia, ut
non solum corporibus, sed et animabus languidis eius proficeret medicina.

Capitulum I. Explicit prefacio. Incipit liber actuum apostolorum

Primum quidem sermonem feci de omnibus o Theo
phile, que cepit Ihesus facere et docere usque in diem
qua precipiens apostolis per spiritum sanctum quos elegit

assumptus est. Quibus et prebuit semetipsum vivum post passionem suam
in multis argumentis per dies quadraginta apparens eis et loquens
de regno dei. Et convescens precepit eis ab ierusalem ne discederent
sed expectarent promissionem patris quam audistis [inquit] per os meum. quia iohannes
quidem baptizavit aqua. vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos
hos dies. Igitur qui convenerant interrogabant eum dicentes domine si in
tempore [hoc] restitues regnum israel. Dixit autem eis. Non est vestrum nosse
tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate. sed accipietis
virtutem supervenientis spiritus sancti in vos. et eritis mihi testes in ierusalem
et in omni samaria et iudea. et usque ad ultimum terre. Et cum hec
dixisset videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum ab
oculis eorum. Cumque intuerentur in celum euntem illum. Ecce duo
viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis qui et dixerunt. Viri
galilei quid statis aspicientes in celum. Hic ihesus qui assumptus est
a vobis in celum. sic veniet quemadmodum vidistis eum ascendentem
in celum. Tunc reversi sunt ierusalem a monte qui vocatur oliveti qui est
iuxta ierusalem sabbati habens iter. Et cum intrassent cenaculum a-
scenderunt ubi manebant petrus et iohannes. Iacobus et andreas phi-
lippus et thomas. Bartholomeus et matheus. Iacobus alphei. et
symon zelotes et iudas iacobi. Hii omnes erant perseverantes
unanimiter in oratione cum mulieribus et maria matre ihesu et fratribus
eius. Erat autem turba hominum fere centum viginti. In diebus illis
Exurgens petrus in medio fratrum dixit. Viri fratres. oportet impleri
scripturam quam predixit spiritus sanctus per os david. de iuda qui fuit dux

eorum qui comprehenderunt ihesum. qui annumeratus erat in nobis. et sortitus est sortem
ministerij huius. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis. et
suspensus crepuit medius. et diffusa sunt omnia viscera eius. Et
notum factum est omnibus habitantibus in ierusalem. ita ut appellaretur
ager ille lingua eorum acheldemach. hoc est ager sanguinis
Scriptum est enim in libro psalmorum. Fiat commoratio eius deserta
et non sit qui habitet in ea. et episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo
ex hijs viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intrauit
et exiuit inter nos dominus ihesus. incipiens a baptismate iohannis
vsque in diem qua assumptus est a nobis. testem resurrectionis eius fieri
nobiscum vnum ex istis. Et statuerunt duos. ioseph qui vocabatur
barsabas. qui cognominatus est iustus. et mathiam. et orantes dixerunt.
Tu domine qui nosti corda omnium. ostende quem elegeris ex
hijs duobus vnum accipere locum ministerij huius. et apostolatus de
quo preuaricatus est iudas ut abiret in locum suum. Et de
derunt sortes eis. Et cecidit sors super mathiam. et annumeratus
est cum vndecim apostolis. II

Et cum complerentur dies pentecostes. erant omnes discipuli pariter
in eodem loco. Et factus est repente de celo sonus. tanquam
aduenientis spiritus vehementis. et repleuit totam domum vbi erant
sedentes. Et apparuerunt illis dispertite lingue tanquam ignis
seditque super singulos eorum. Et repleti sunt omnes spiritu sancto
Et ceperunt loqui varijs linguis. prout spiritus sanctus dabat eloqui
illis. Erant autem in ierusalem habitantes viri iudei religiosi.

ex omni natione que sub celo est. Facta autem hac voce convenit multitudo
et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos lo-
quentes. Stupebant autem omnes et admirabantur dicentes. Nonne ecce omnes
isti qui admirante loquuntur galilei sunt. Et quomodo nos audivimus unus-
quisque linguam nostram in qua nati sumus. Parthi et medi et ela-
mite et qui habitant mesopotamiam, iudeam et capadociam et pontum
et asiam, frigiam et pamphiliam, egiptum et partes libie que est
circa cirenem et advene romani, iudei quoque et proseliti, cretes et ara-
bes, audivimus eos loquentes variis linguis magnalia dei. Stupe-
bant autem omnes et mirabantur admirantes dicentes. Quidnam vult
hoc esse. Alii autem irridebant dicentes, quia musto pleni sunt isti. Stans
autem petrus cum undecim, elevavit vocem suam et locutus est eis. Viri
iudei et qui habitatis ierusalem universi, hoc notum sit vobis et auribus per-
cipite verba mea. Non enim sicut vos estimatis hii ebrii sunt, cum hora
sit diei tertia. Sed hoc est quod dictum est per prophetam Iohel. Et erit in
novissimis diebus, dicit dominus, effundam de spiritu meo super omnem
carnem, et prophetabunt filii vestri et filie vestre. Et iuvenes vestri visiones
videbunt et seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super servos
meos et super ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo
et prophetabunt. Et dabo prodigia de celo sursum et signa in terra de-
orsum, sanguinem et ignem et vaporem fumi. Sol convertetur in tene-
bras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus
et manifestus. Et erit omnis quicumque invocaverit nomen domini salvus
erit. Viri israelite audite verba hec. Ihesum nazarenum virum

approbatum a deo in vobis virtutibus et prodigiis et signis que fecit per illum
deus in medio vestri sicut vos scitis. hunc definito consilio et prescientia
dei traditum per manus iniquorum affigentes interemistis. quem deus su-
scitavit solutis doloribus inferni. iuxta quod impossibile erat teneri illum
ab eo. David enim dicit in eum providebam dominum coram me sem-
per quoniam a dextris meis est ne commovear. propter hoc delectatum est cor
meum et exultavit lingwa mea. insuper et caro requiescet in spe.
Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum
videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vite. replebis me io-
cunditate cum facie tua. Viri fratres liceat audenter ad vos
dicere de patriarcha David. quoniam defunctus est et sepultus est et se-
pulcrum eius est apud vos usque in hodiernum diem. Pro-
pheta igitur cum esset et sciret quia iureiurando iurasset illi deus de fructu
lumbi eius sedere super sedem eius. providens locutus est de resurrectione
christi quia neque derelictus est in inferno neque caro eius vidit corruptionem.
hunc ihesum resuscitavit deus cuius omnes nos testes sumus. Dextera
igitur dei exaltatus et promissione spiritus accepta a patre effudit hunc
quem vos videtis et auditis. Non enim david ascendit in celos.
Dixit enim ipse. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis donec
p. i. t. s. p. tuorum. Certissime ergo sciat omnis domus israel quia
et dominum eum et christum fecit deus hunc ihesum quem vos crucifixistis.
His auditis compuncti sunt corde. et dixerunt ad petrum et ad reli-
quos apostolos. Quid faciemus viri fratres. ostendite nobis. Pe-
trus vero ait ad illos. Penitentiam agite et baptizetur.

vnusquisque vestrum in nomine ihesu xpi in remissionem peccatorum vestrorum. et
accipietis donum spiritus sancti. Vobis est enim repromissio hec et filiis vestris
et omnibus qui longe sunt quoscumque advocaverit dominus deus noster. Aliis etiam
verbis plurimis testificatus est. et exhortabatur eos dicens. Salva
mini a generatione ista prava. Qui ergo receperunt sermonem eius bapti
zati sunt. et apposite sunt in illa die anime circiter tria milia.
Erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et communicatione fractione
panis et orationibus. Fiebat autem omni anime timor. Multa quoque prodi
gia et signa per apostolos fiebant in ierusalem. et metus magnus erat in universis.
Omnes etiam qui credebant erant pariter et habebant omnia communia. possessiones
quoque et substancias vendebant et dividebant illa omnibus prout cuique opus erat.
Cotidie quoque perdurantes unanimiter in templo. et frangentes circa
domos panem sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis
collaudantes deum. et habentes graciam ad omnem plebem. Dominus autem auge
bat qui salvi fiebant cotidie in idipsum. III

Petrus autem et Iohannes ascendebant in templum ad horam orationis
nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex utero matris sue
baiulabatur quem ponebant cotidie ad portam templi que dicitur
speciosa. ut peteret elemosinam ab introeuntibus in templum. Is
cum vidisset petrum et Iohannem incipientes introire in templum roga
bat ut elemosinam acciperet. Intuens autem in eum petrus cum Iohanne
dixit. Respice in nos. At ille intendebat in eos. sperans se
aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit. Argentum et aurum
non est mihi. quod autem habeo hoc tibi do. In nomine ihesu xpi nazareni surge

z ambula. Et apprehensa eius manu dextera leuauit eum. Et protinus
consolidate sunt bases eius z plante. Et exiliens stetit z ambula
bat. z intrauit cum illis in templum ambulans z exiliens z laudans
deum. Et vidit omnis populus eum ambulantem z laudantem deum. Cogno
scebant autem illum quoniam ipse erat qui ad elemosinam sedebat ad spe
ciosam portam templi. Et impleti sunt stupore z extasi in eo quod
contigerat illi. Cum viderent autem petrum z iohannem cucurrit omnis populus
ad eos ad porticum que appellatur salomonis stupentes. Videns autem petrus
dixit ad populum. Viri israhelite quid miramini in hoc. aut nos quid
intuemini quasi nostra virtute aut potestate hunc fecerimus ambulare. Deus
abraham z deus ysaac z deus iacob. deus patrum nostrorum glorifi
cauit filium suum ihesum. quem vos quidem tradidistis z negastis ante
faciem pilati iudicante illo dimitti. Vos autem sanctum z iustum
negastis. z petistis virum homicidam donari vobis. Auctorem vero
vite interfecistis. quem deus suscitauit a mortuis. cuius nos testes
sumus z in fide nominis eius. hunc quem vos videtis z nostis
confirmauit nomen eius z fides que per eum est. dedit integram sanitatem isti
In conspectu omnium vestrum. Et nunc fratres scio quia per ignoranciam fecistis
sicut z principes vestri. Deus autem qui prenunciauit per os omnium prophetarum suorum
pati christum suum sic impleuit. Penitemini igitur z conuertimini ut deleantur
vestra peccata. ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu domini z miserit eum
qui predicatus est vobis ihesum christum. quem oportet quidem celum suscipere usque in tempora
restitucionis omnium que locutus est dominus deus per os sanctorum suorum a
seculo prophetarum. Moyses quidem dixit. Quoniam prophetam suscitabit vobis

dominus deus vester de fratribus vestris tanquam me ipsum audietis iuxta omnia quecumque
locutus fuerit vobis. Erit autem omnis anima que non audierit prophetam illum
exterminabitur de plebe. Et omnes prophete a samuele et deinceps qui locuti
sunt et annunciaverunt dies istos. Vos estis filii prophetarum et testamenti
quod disposuit deus ad patres vestros dicens ad abraham. In semine tuo
benedicentur omnes familie terre. Vobis primum deus suscitans filium
suum misit eum benedicentem vobis ut convertat se unusquisque a nequicia sua.
IIII c iiii Loquentibus autem illis ad populum supervenerunt sacerdotes et magistratus templi
et saducei dolentes quod docerent populum et annunciarent in ihesu re-
surrectionem ex mortuis. Et iniecerunt in eos manus et posuerunt eos in
custodia usque in crastinum. Erat enim iam vespera. Multi autem eorum qui
audierant verbum crediderunt. Et factus est numerus virorum quinque milia.
Factum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et seniores et
scribe in ierusalem. Et annas princeps sacerdotum et cayphas et iohannes
et alexander et quotquot de genere sacerdotali erant. Et statuentes
eos in medio interrogabant. In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos.
Tunc repletus spiritu sancto petrus dixit ad eos. Principes populi et senio-
res israel audite. Si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi
in quo iste salvus factus est. notum sit omnibus vobis et omni plebi
israel quia in nomine ihesu christi nazareni quem vos crucifixistis. quem deus
suscitavit a mortuis in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic
est lapis qui reprobatus est a vobis edificantibus qui factus est in caput
anguli. Et non est in aliquo alio salus. Nec enim aliud nomen est
datum sub celo hominibus in quo nos oporteat salvos fieri

Videntes autem petri constantiam et Iohannis comperto quod homines essent
sine litteris et ydiote admirabantur et cognoscebant eos quoniam cum ihesu
fuerant. Hominem quoque stantem videntes cum eis qui curatus fuerat nichil
poterant contradicere. Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere et
conferebant ad invicem dicentes quid faciemus hominibus istis quoniam quidem
notum signum factum est per eos omnibus habitantibus in Ierusalem mani-
festum est et non possumus negare. Sed ne amplius divulgetur in populum
comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes
eos denunciaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine
ihesu. Petrus vero et Iohannes respondentes dixerunt ad eos Si
iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum iudicate. Non
enim possumus que vidimus et audivimus non loqui. At illi comminantes
dimiserunt eos non invenientes quomodo punirent eos propter populum quia omnes
clarificabant id quod factum erat in eo quod acciderat. Annorum enim erat
amplius quadraginta homo in quo factum erat signum istud sanitatis.
Dimissi autem venerunt ad suos et annunciaverunt eis quanta ad
eos principes sacerdotum et seniores dixissent. Qui cum audissent una-
nimiter levaverunt vocem ad deum et dixerunt. Domine tu qui
fecisti celum et terram et mare et omnia que in eis sunt qui spiritu sancto
per os patris nostri david pueri tui dixisti. Quare fremuerunt
gentes et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre
et principes convenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius.
Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum
tuum ihesum quem unxisti herodes et pontius pilatus cum gentibus

z populus israel facere que manus tua z consilium tuum decreverunt fi'. Et nunc
domine respice in minas eorum z da servis tuis cum omni fiducia lo
qui verbum tuum in eo quod manum tuam extendas ad sanitates z sig' z prodi
gia fi' per nomen sancti filii tui ihesu. Et cum orassent motus est locus
in quo erant congregati. Et repleti sunt omnes spiritu sancto z loquebantur
verbum dei cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor unum z
anima una. nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat
sed erant illis omnia communia. Et virtute magna reddebant apostoli
testimonium resurrectionis domini nostri ihesu xpi z gratia magna erat in omnibus
illis. nec enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores
agrorum aut domorum erant vendentes afferebant pretia eorum que vende
bant z ponebant ante pedes apostolorum. Dividebatur autem singulis prout
opus erat. Joseph autem qui cognominatus est Barnabas ab apostolis
quod est interpretatum filius consolationis levites. Cyprius genere cum haberet
agrum vendidit illum z attulit pretium z posuit ante pedes apostolorum.

V Vir autem quidam nomine Ananias cum Zaphira uxore sua
vendidit agrum z fraudavit de pretio agri conscia uxore sua
z afferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit. Dixit autem petrus
Anania cur temptavit sathanas cor tuum mentiri te spiritui sancto
z fraudare de pretio agri. Nonne manens tibi manebat et
venundatum in tua erat potestate. Quare posuisti in corde tuo
hanc rem. Non es mentitus hominibus sed deo. Audiens autem Anani
as hec verba cecidit z expiravit. z factus est timor magnus in
omnes qui audierunt. Surgentes autem iuvenes amoverunt eum

z offerentes sepelierunt. Factum est autem quasi horarum trium spacium. z
uxor ipsius nesciens quod factum fuerat introiuit. Dixit autem ei petrus
Dic michi mulier si tanti agrum vendidistis. At illa dixit etiam
tanti. Petrus autem ad eam. Quid utique convenit vobis temptare spiritum
domini. Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium
z efferent te. Confestim cecidit ad pedes eius. z expiravit
Intrantes autem iuvenes invenerunt illam mortuam. z extulerunt z
sepelierunt iuxta virum. z factus est timor magnus in universa ec
clesia. z in omnes qui audierunt hec. Per manus autem apostolorum fiebant
signa z prodigia multa in plebe. z erant unanimiter omnes in porti
cu Salomonis. Ceterorum autem nemo audebat se coniungere illis
sed magnificabat eos populus. Magis autem augebatur multitudo creden
cium in domino virorum ac mulierum. ita ut in plateas eicerent
infirmos. z ponerent in lectulis z grabatis. ut veniente petro
saltem umbra illius obumbraret quemquam eorum z liberarentur
ab infirmitatibus suis. Concurrebat autem z multitudo vicinarum
civitatum ierusalem. afferentes egros. z vexatos a spiritibus immundis
magnificabat
qui curabantur omnes. Exurgens autem princeps sacerdotum z omnes qui cum illo
erant que est heresis saduceorum. repleti sunt zelo. z iniecerunt manus
in apostolos. z posuerunt eos in custodia publica. Angelus autem
domini per noctem aperiens ianuas carceris. z educens eos dixit
Ite z stantes loquimini in templo plebi omnia verba vite huius
Qui cum audissent intraverunt diluculo in templum. z docebant
Adveniens autem princeps sacerdotum z omnes qui cum eo erant convocaverunt

concilium et omnes seniores filiorum israel et miserunt ad carcerem ut addu
cerentur. Cum venissent autem ministri et aperto carcere non invenissent illos
Reversi nuntiaverunt dicentes Carcerem quidem invenimus clausum cum omni
diligentia et custodes stantes ad ianuas aperientes autem neminem
invenimus intus. Ut autem audierunt hos sermones magistratus templi et
principes sacerdotum ambigebant de illis quidnam fieret. Adveniens autem quidam
nuntiavit eis. Quia ecce viri quos posuistis in carcere sunt in templo
stantes et docentes populum. Tunc abiit magistratus cum ministris et ad
duxit eos sine ulla vi. Timebant enim populum ne lapidarentur
Et cum adduxissent illos statuerunt in concilio. Et interrogavit eos
princeps sacerdotum dicens Precipiendo precepimus vobis ne doceretis in
nomine isto. Et ecce replestis ierusalem doctrina vestra. Et vultis inducere
super nos sanguinem hominis istius. Respondens autem petrus et
apostoli dixerunt. Obedire oportet deo magis quam hominibus. Deus patrum
nostrorum suscitavit ihesum quem vos interemistis suspendentes in ligno.
Hunc deus principem et salvatorem exaltavit dextera sua ad dandam
penitentiam israel in remissionem peccatorum. Et nos sumus testes horum verborum
et spiritus sanctus quem dedit deus omnibus obedientibus sibi. Hec cum audissent
dissecabantur et cogitabant interficere illos. Surgens autem quidam in
concilio phariseus nomine gamaliel legis doctor honorabilis universe
plebi iussit foras ad breve homines fieri. Dixitque ad illos
Viri israhelite attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis
Ante hos enim dies extitit theodas dicens se esse aliquem magnum
cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum qui occisus est.

Et omnes qui credebant ei dissipati sunt et redacti sunt ad ni
chilum. Post hunc extitit iudas galileus in diebus professionis et
avertit populum post se. et ipse periit et omnes quotquot consenserunt ei dispersi
sunt. et nunc itaque dico vobis. Discedite ab hominibus istis. et sinite
illos. quoniam si est ex hominibus consilium hoc. aut opus dissolvetur.
Si vero ex deo est. non poteritis dissolvere illud. ne forte et deo repu
gnare videamini. Consenserunt autem illi. Et convocantes apostolos cesis
denunciaverunt eis ne amplius loquerentur in nomine ihesu. et dimi
serunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii. quoniam
digni habiti sunt pro nomine ihesu contumelias pati. Omni autem
die in templo et circa domos non cessabant docentes et evangeli
zantes cristum iesum. VI

In diebus autem illis crescente numero discipulorum. factum est murmur
grecorum adversus hebreos. eo quod despicerentur in ministerio quot
tidiano vidue eorum. Convocantes autem duodecim multitudinem discipulo
rum dixerunt. Non est equum nos derelinquere verbum dei et ministrare
mensis. Considerate ergo fratres viros ex vobis boni testimonii
septem plenos spiritu sancto et sapientia quos constituamus super hoc
opus. Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus. Et pla
cuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt stephanum virum
plenum fide et spiritu sancto et philippum et procorum et nicanorem
et thimonem et parmenam et nicolaum advenam antiochenum.
Hos statuerunt ante conspectum apostolorum. et orantes imposuerunt eis
manus. et verbum domini crescebat. et multiplicabatur numerus discipulorum

in ierusalem valde. multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei. Stephanus
autem plenus gratia et fortitudine faciebat signa magna et prodigia in populo.
Surrexerunt autem quidam de synagoga que appellatur libertinorum. Et Ci-
renensium et alexandrinorum. et eorum qui erant a cilicia et asia di-
sputantes cum stephano. et non poterant resistere sapientie et spiritui qui loque-
batur. Tunc submiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba
blasphemie in moysen et deum. commoverunt itaque plebem et seniores
et scribas. et concurrentes rapuerunt eum. et adduxerunt in concilium. et sta-
tuerunt testes falsos dicentes. homo iste non cessat loqui adversus locum sanctum
et legem. audivimus enim eum dicentem. quoniam ihesus nazarenus hic destruet
locum istum. et mutabit traditiones quas tradidit nobis moyses. Et intu-
entes eum omnes qui sedebant in concilio. viderunt faciem eius tamquam
faciem angeli. Dixit autem princeps sacerdotum stephano. Si hec ita se habent. Qui au-
[V]iri fratres et patres audite. Deus glorie apparuit patri nostro abraham VII
cum esset in mesopotamia priusquam moraretur in charan. et dixit
ad illum. Exi de terra tua et de cognatione tua. et veni in terram quam
monstravero tibi. Tunc exiit de terra caldeorum et habitavit in charan.
Et inde postquam mortuus est pater eius transtulit illum in terram istam
in qua vos nunc habitatis. Et non dedit illi hereditatem in ea nec
passum pedis. sed repromisit illi dare eam in possessionem et semini eius
post ipsum cum non haberet filium. locutus est autem ei deus. quia erit semen
eius accola in terra aliena. et servituti eos subicient. et male
tractabunt eos annis quadringentis xxx. et gentem cui servierint iudica-
bo ego dicit dominus. Et post hec exibunt et servient mihi in loco isto

Et dedit illi testamentum circumcisionis. Et sic genuit Ysaac et circum-
cidit eum die octavo. et Ysaac Jacob et Jacob xii patriarchas. Et
patriarche emulantes Joseph vendiderunt in egyptum. Et erat
deus cum eo. Et eripuit eum de omnibus tribulacionibus eius. Et dedit
ei graciam et sapienciam in conspectu pharaonis regis egypti. Et con-
stituit eum prepositum super egyptum. et super omnem domum suam. Venit
autem fames in universam egyptum et chanaan. et tribulacio magna
et non inveniebant cibos patres nostri. Cum audisset autem Jacob esse
frumentum in egypto. misit patres nostros primum et in secundo cognitus
est Joseph a fratribus suis. et manifestatum est pharaoni genus eius
Mittens autem accersivit Joseph patrem suum. et omnem cognacionem suam
in animabus septuaginta quinque. Et descendit iacob in egyptum
et defunctus est ipse et patres nostri. et translati sunt in sichem et positi
in sepulcro. quod emit abraham precio argenti a filiis emor. et
filii sychem. Cum appropinquaret autem tempus repromissionis. quam confessus
fuerat deus abrahe. crevit populus et multiplicatus est in egypto
quoadusque surrexit alius rex in egypto. qui non sciebat Joseph
Hic circumveniens genus nostrum afflixit patres nostros. ut exponerent
infantes suos ne vivificarentur. Eodem tempore natus est moyses et
fuit gratus deo. qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui. Ex-
posito autem illo. sustulit eum filia pharaonis. et enutrivit
eum sibi in filium. Et eruditus est moyses omni sapiencia egyptiorum
et erat potens in verbis. et in operibus suis. Cum autem impleretur ei
quadraginta annorum tempus. ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos.

filios israel. Et cum vidisset quendam iniuriam patientem vindicavit illum
et fecit ulcionem ei qui iniuriam sustinebat percusso egiptio. Existi
mabat autem intelligere fratres. quoniam deus per manum ipsius daret salutem
illis. At illi non intellexerunt. Sequenti vero die apparuit illis litigantibus
et reconciliabat eos in pace dicens. Viri fratres estis ut quid nocetis
alterutrum. Qui autem iniuriam faciebat proximo suo repulit eum dicens
Quis te constituit principem et iudicem. numquid interficere me tu vis
quemadmodum interfecisti heri egiptium. Fugit autem moyses in verbo
isto et factus est advena in terra madian ubi genuit duos
filios. Et completis annis quadraginta. apparuit illi in deserto
montis syna angelus in igne flamme rubi. Moyses autem videns
admiratus est visum. Et accedente illo ut consideraret. facta est
ad eum vox domini dicens. Ego sum deus patrum tuorum. deus abraham
deus ysaac et deus iacob. Tremefactus autem moyses non audebat
considerare. Dixit autem illi deus. Solve calciamentum pedum tuorum
Locus enim in quo stas. terra sancta est. Videns vidi afflictionem
populi mei qui est in egipto et gemitum eorum audivi et descendi
liberare eos. et nunc veni et mittam te in egiptum. Hunc moysen
quem negaverunt dicentes. Quis te constituit iudicem et principem super nos.
hunc deus principem et redemptorem misit cum manu angeli qui appa
ruit illi in rubo. Hic eduxit eos faciens signa et prodigia in terra
egipti et in rubro mari et in deserto annis quadraginta. Hic est
moyses qui dixit filiis israel. prophetam vobis suscitabit deus de fratribus
vestris tamquam me ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in

solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte Sina et cum patribus vestris qui accepit verba vite dare nobis. Cui noluerunt obedire patres vestri. sed repulerunt eum et aversi sunt cordibus suis in egyptum dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui precedant nos. Moysi enim huic qui eduxit nos de terra egypti nescimus quid factum sit. et vitulum fecerunt in diebus illis et obtulerunt hostiam simulacro et letabantur in operibus manuum suarum. Convertit autem deus et tradidit eos servire militie celi sicut scriptum est in libro prophetarum. Numquid victimas et hostias obtulistis michi annis xl in deserto domus israel. Et suscepistis tabernaculum moloch et sidus dei vestri rempham. figuras quas fecistis adorare eas. et transferam vos in babilonem. Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto. Sicut disposuit illis deus loquens ad moysen ut faceret illud secundum formam quam viderat. Quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum ihesu in possessionem gentium. quas expulit deus a facie patrum nostrorum usque in diebus david. qui invenit gratiam ante deum. et petiit ut inveniret tabernaculum deo iacob. Salomon autem edificavit illi domum. sed non excelsus in manufactis habitat sicut propheta dicit. Celum michi sedes est. terra autem scabellum pedum meorum. quam domum edificabitis michi dicit dominus. aut quis locus requietionis mee est. Nonne manus mea fecit hec omnia. Dura cervice et incircumcisi cordibus et auribus. Vos semper spiritui sancto restitistis sicut patres vestri et vos. Quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri. Et occiderunt eos qui prenuntiabant de adventu iusti

cuius vos nunc proditores et homicide fuistis. Qui accepistis legem
in disposicione angelorum et non custodistis. Audientes autem hec dis-
secabantur cordibus suis et stridebant dentibus in eum. Cum autem esset
Stephanus plenus spiritu sancto intendens in celum vidit gloriam dei
et ihesum stantem a dextris dei et ait. Ecce video celos apertos
et filium hominis stantem a dextris virtutis dei. Exclamantes autem
voce magna continuerunt aures suas et impetum fecerunt unani-
miter in eum. Et eicientes eum extra civitatem lapidabant eum.
Et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis
qui vocabatur saulus. Et lapidabant stephanum invocantem et dicentem
Domine ihesu suscipe spiritum meum. positis autem genibus clamavit voce
magna dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset viii
VIII Saulus autem erat consenciens neci eius / obdormivit in domino
Factum est autem in illo die persecucio magna in ecclesia que erat
ierosolimis et omnes dispersi sunt per regiones iudee et samarie preter
apostolos. Curaverunt autem stephanum viri timorati et fecerunt planctum
magnum super illum. Saulus autem devastabat ecclesiam per domos
intrans et trahens viros ac mulieres tradebat in custodiam. Igitur
qui dispersi erant pertransibant evangelizantes verbum dei. Philippus
autem descendens in civitatem samarie predicabat illis christum. Inten-
debant autem turbe hiis que a philippo dicebantur unanimiter audien-
tes et videntes signa que faciebat. Multi enim eorum qui habebant spiritus
inmundos clamantes voce magna exibant. Multi autem paralitici
et claudi curati sunt. Factum est ergo gaudium magnum in illa

ciuitate. Vir autem quidam nomine simon qui ante fuerat in ciuitate
magus seducens gentem samarie dicens se esse aliquem magnum. cui
auscultabant omnes a minimo usque ad maximum dicentes. hic est
virtus dei que vocatur magna. Attendebant autem eum propter quod multo tempore magicis
suis dementasset eos. Cum vero credidissent philippo evangelizanti
de regno dei in nomine ihesu cristi baptisabantur viri ac mulieres. Tunc
Simon et ipse credidit. Et cum baptisatus esset adherebat phili
po. videns etiam signa et virtutes maximas fieri stupens admirabatur.
Cum autem audissent apostoli qui erant ierosolimis quod recepit samaria
verbum dei, miserunt ad eos petrum et iohannem. Qui cum venissent ora
verunt pro ipsis ut acciperent spiritum sanctum. nondum enim in quemquam
illorum venerat sed baptisati erant tantum in nomine domini ihesu
Tunc imponebant manus super illos et accipiebant spiritum sanctum.
Cum vidisset autem simon quod per imposicionem manus apostolorum daretur
spiritus sanctus. obtulit eis pecuniam dicens. date et mihi hanc potestatem
ut cuicumque imposuero manus accipiat spiritum sanctum. Petrus
autem dixit ad eum. pecunia tua tecum sit in perdicionem. quoniam
donum dei existimasti pecunia possideri. non est tibi pars neque sors
in sermone isto. Cor enim tuum non est rectum coram deo. Penitenciam
itaque age ab hac nequicia tua, et roga deum prece domini no
stri ihesu cristi. si forte remittatur tibi hec cogitacio cordis tui
In felle enim amaritudinis et obligacione iniquitatis video te
esse. Respondens autem simon dixit. precamini vos pro me ad dominum
ut nichil veniat super me horum que dixistis. Et illi quidem testificati

et locuti verbum dei redibant iherusalem, et multis regionibus samari
tanorum evangelizabant. Angelus autem domini locutus est ad phili
ppum dicens. Surge et vade contra meridianum ad viam que descendit
ab iherusalem in gazam: hec est deserta. Et surgens abiit. Et ecce
vir ethiops eunuchus potens candacis regine ethiopum
qui erat super omnes gazas eius. Venerat adorare iherusalem et re
vertebatur sedens super currum suum legens prophetam ysaiam. Dixit autem
spiritus philippo. Accede et adiunge te ad currum istum. Accurrens
autem philippus audivit eum legentem ysaiam prophetam et dixit
putasne intelligis que legis. Qui ait. Et quomodo possum si non
aliquis ostenderit mihi. Rogavitque philippum ut ascenderet et sederet
secum. Locus autem scripture quem legebat erat hic. Tamquam ovis
ad occisionem ductus est et sicut agnus coram tondente se sine voce
sic non aperuit os suum. In humilitate iudicium eius sublatum est.
Generationem eius quis enarrabit quoniam tolletur de terra vita eius. Re
spondens autem eunuchus philippo dixit. Obsecro te de quo propheta
hoc dicit de se: an de alio aliquo. Aperiens autem philippus phi
lippus os suum et incipiens a scriptura ista evangelizavit illi ihesum
Et dum irent per viam venerunt ad quandam aquam. Et ait eu
nuchus. Ecce aqua quid me prohibet baptizari. Dixit autem
philippus. Si credis ex toto corde tuo licet. Et respondens ait
Credo filium dei esse ihesum christum. Et iussit stare currum. Et de
scenderunt uterque in aquam philippus et eunuchus et baptizavit
eum. Cum autem ascendissent de aqua spiritus domini rapuit philippum

z amplius non vidit eum eunuchus Ibat enim per viam suam gau
dens. Philippus autem inventus est in azoto. z pertransiens evangelizabat
civitatibus cunctis donec veniret cesaream IX
Saulus autem adhuc spirans minarum z cedis in discipulos domini
accessit ad principem sacerdotum. z petiit ab eo epistolas in damascum
ad synagogas. ut si quos invenisset huius vie viros ac mu
lieres vinctos perduceret in ierusalem. Et cum iter faceret contigit ut ap
propinquaret damasco. z subito circumfulsit eum lux de celo. z cadens
in terram audivit vocem dicentem sibi. Saule saule quid me per
sequeris. Qui dixit. quis es domine. At ille. Ego sum ihesus
nazarenus quem tu persequeris. durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et
tremens ac stupens dixit. domine quid me vis facere. Et dominus
ad eum. Surge z ingredere civitatem. z dicetur tibi quid te oporteat
facere. Viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti
audientes quidem vocem. neminem autem videntes. Surrexit autem saulus
de terra. apertisque oculis nichil videbat. Ad manus autem illum trahen
tes introduxerunt damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns
z non manducavit neque bibit. Erat autem quidam discipulus damasci
nomine ananias. Et dixit ad illum in visu dominus. Anania
At ille ait. Ecce ego domine. Et dominus ad illum. Surgens
vade in vicum qui vocatur rectus. et quere in domo Iude Sau
lum nomine tharsensem. Ecce enim orat. Et vidit virum
ananiam nomine introeuntem. et imponentem sibi manus
ut visum recipiat. Respondit autem ananias. Domine audivi

a multis de viro hoc quanta mala fecit sanctis tuis in ierusalem. Et hic
habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum
Dixit ad eum dominus. Vade quoniam vas electionis mihi est iste ut por
tet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis israel. Ego enim o-
stendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Et abiit
ananias et introivit in domum et imposuit ei manus et dixit Sau
le frater dominus ihesus misit me qui apparuit tibi in via qua veniebas
ut videas et implearis spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis
eius tamquam squame et visum recepit. Et surgens baptisatus est
Et cum accepisset cibum confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui
erant damasci per dies aliquot. Et continuo in synagogis predica
bat ihesum quoniam hic est filius dei. Stupebant autem omnes qui audiebant
et dicebant. Nonne hic est qui expugnabat in ierusalem eos qui invocabant
nomen istud. et huc ad hoc venit. ut vinctos illos duceret ad princi
pes sacerdotum. Saulus autem multo magis convalescebat et confundebat iude
os qui habitabant damasci. affirmans quoniam hic est christus. Cum autem im
plerentur dies multi. consilium fecerunt iudei ut interficerent eum. Note
autem facte sunt saulo insidie. Custodiebant autem portas die ac nocte
ut eum interficerent. Accipientes autem eum discipuli nocte per murum dimiserunt
eum submittentes in sporta. Cum autem venisset in ierusalem temptabat se
iungere discipulis. Et omnes timebant eum non credentes quod esset discipulus.
Barnabas autem apprehensum illum duxit ad apostolos. et narravit
quomodo in via vidisset dominum. et quia locutus est ei. et quomodo in dama
sco fiducialiter egit in nomine ihesu. Et erat cum illis intrans et exiens

in Ierusalem fiducialiter agens in nomine domini. loquebatur quoque gentibus et disputa
bat cum grecis. Illi autem querebant occidere eum. Quod cum cognovissent fratres
deduxerunt eum cesaream nocte et dimiserunt tharsum. Ecclesia quidem
per totam iudeam et galileam et samariam habebat pacem et edificabatur
ambulans in timore domini et consolatione spiritus sancti replebatur. Factum
est autem ut petrus dum transiret universos et deveniret ad sanctos qui habitabant
lidde. Invenit autem ibi hominem quendam nomine eneam ab annis octo ia
centem in grabato qui erat paraliticus. Et ait illi petrus. Enea
sanat te dominus ihesus christus. surge et sterne tibi. Et continuo surrexit.
Et viderunt eum omnes qui habitabant lidde et sarone. qui conversi sunt ad
dominum. In ioppe autem fuit quedam discipula nomine tabita que interpre
tata dicitur dorcas. hec erat plena operibus bonis et elemosinis quas
faciebat. Factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur. quam
cum lavissent. posuerunt eam in cenaculo. Cum autem prope esset lidda ab
ioppe discipuli audientes quia petrus esset in ea. miserunt duos viros
ad eum rogantes. ne pigriteris venire usque ad nos. Exurgens
autem petrus venit cum illis. Et cum advenisset duxerunt illum ad ce
naculum. et circumsteterunt illum omnes vidue flentes et ostendentes vestes
et tunicas quas faciebat illis dorcas. Eiectis autem omnibus foras petrus
ponens genua oravit. Et conversus ad corpus dixit. Thabita surge.
At illa aperuit oculos. et viso petro resedit. dans autem illi
manum erexit eam. Et cum vocasset sanctos et viduas assignavit
eam vivam. Notum autem factum est per universam ioppen. et crediderunt
multi in domino. Factum est autem ut dies multos moraretur in ioppe
aput simonem quendam coriarium. X

Vir autem quidam erat in cesarea nomine cornelius. centurio cohor-
tis que dicitur italica. religiosus et timens deum cum omni domo sua
faciens elemosinas multas plebi et deprecans deum semper. Is vidit in visu
manifeste quasi hora nona diei. angelum dei introeuntem ad se et dicentem
sibi. Corneli. At ille intuens eum timore correptus dixit. Quis es
domine. Dixit autem illi. Orationes tue et elemosine tue ascenderunt in
memoriam in conspectu dei. Et nunc mitte viros in ioppen et accersi
qui cognominatur petrus. hic hospitatur apud simonem quendam
Simonem quendam coriarium. cuius est domus iuxta mare. hic dicet
tibi quid te oporteat facere. Et cum discessisset angelus qui loquebatur illi.
vocavit duos domesticos suos et militem metuentem dominum ex his
qui illi parebant. Quibus cum narrasset omnia misit eos in ioppen. Pos-
tera autem die iter illis facientibus et appropinquantibus civitati. ascendit
petrus in superiora ut oraret circa horam sextam. Et cum esuriret
voluit gustare. Parantibus autem illis cecidit super eum mentis
excessus. Et vidit celum apertum et descendens vas quoddam velut
linteum magnum. quatuor initiis submitti de celo in terram in quo
erant omnia quadrupedia et serpentia terre et volatilia celi. Et facta
est vox ad eum. Surge petre et occide et manduca. Ait autem
petrus. Absit domine quia numquam manducavi omne commune et immundum.
Et vox iterum secundo ad eum. Que deus purificavit tu ne commune dixeris.
Hoc autem factum est per ter. Et statim receptum est vas in celum. Et
dum intra se hesitaret petrus quidnam esset visio quam vidisset.
Ecce viri qui missi erant a cornelio inquirentes domum simonis
astiterunt ad ianuam. Et cum vocassent interrogabant si simon qui cognominatur

maret petrus illic haberet hospicium. Cogitante autem petro de visi
one dixit spiritus ei. Ecce viri tres querunt te. Surge itaque et descen
de et vade cum eis nil dubitans quia ego misi illos. Descendens autem
petrus ad viros dixit. Ecce ego sum quem queritis. Que causa est propter quam
venistis. Qui dixerunt. Cornelius centurio vir iustus et timens deum
et testimonium habens ab universa gente iudeorum, responsum accepit ab
angelo sancto accersire te in domum suam et audire verba abs te. In
troducens igitur eos recepit hospicio. Sequenti autem die surgens pro
fectus est cum illis. Et quidam ex fratribus ab ioppe comitati sunt eum
Altera autem die introivit cesaream. Cornelius vero expectabat
illos, convocatis cognatis suis et necessariis amicis. Et factum est
cum introisset petrus obvius venit ei cornelius. Et procidens ad
pedes eius adoravit eum. Petrus vero levavit eum dicens. Surge et ego
ipse homo sum. Et loquens cum eo intravit et invenit multos qui convenerant
Dixitque ad illos. Vos scitis quomodo abhominatum sit viro iudeo coniungi
aut accedere ad alienigenam. Sed mihi ostendit deus neminem communem aut immundum
dicere. Propter quod sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo quam ob causam
accersistis me. Cornelius ait. A nudiustertia die usque ad hanc
horam orans eram in domo mea. Et ecce vir stetit ante me
in veste candida. Et ait. Corneli exaudita est oratio tua
et elemosine tue commemorate sunt in conspectu dei. Mitte ergo in ioppen et
accersi simonem qui cognominatur petrus. Hic hospitatur in domo simonis co
riarii iuxta mare. Is cum venerit loquetur tibi. Quod te oportet facere
Confestim igitur misi ad te. Et tu benefecisti veniendo. Nunc ergo omnes

nos in conspectu tuo assumus audire omnia quecumque precepta sunt tibi
a domino. Aperiens autem petrus os suum dixit. In veritate comperi quoniam
non est personarum acceptor deus, sed in omni gente qui timet eum et operatur
iusticiam, acceptus est illi. Verbum enim suum misit deus filiis israel annun-
cians pacem per ihesum christum. hic est omnium dominus. Vos scitis quod factum est
verbum per universam iudeam. Incipiens enim a galilea post baptismum
Johannis quod predicavit Johannes ihesum a nazareth. quomodo unxit eum deus
spiritu sancto et virtute, qui pertransivit benefaciendo et sanando omnes oppressos
a dyabolo, quoniam deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium que fecit
in regione iudeorum et ierusalem. quem occiderunt suspendentes in ligno. Hunc
deus suscitavit tercia die, et dedit eum manifestum fieri, non omni populo sed
testibus preordinatis a deo. nobis qui manducavimus et bibimus cum illo
postquam resurrexit a mortuis. Et precepit nobis predicare populo et te-
stificari, quia ipse est qui constitutus est a deo iudex vivorum et mortu-
orum. Huic omnes prophete testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere
per nomen eius qui credunt in eum. Adhuc loquente petro verba hec cecidit
spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circum-
cisione fideles qui venerant cum petro, quia et in nationes gratia
spiritus sancti effusa est. Audiebant enim illos loquentes linguis et ma-
gnificantes deum. Tunc respondit petrus. Numquid aquam quis prohibere potest
ut non baptisentur hii qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos. Et iussit
eos in nomine ihesu nazareni baptizari. Tunc rogaverunt eum ut maneret

XI Audierunt autem apostoli et fratres qui / apud eos aliquot diebus
erant in iudea. quoniam et gentes receperunt verbum dei. Cum autem

Ascendisset petrus ierusalem. disceptabant adversus illum qui erant ex circum
cisione dicentes. Quare introisti ad viros prepucium habentes et manduca
sti cum illis. Incipiens autem petrus exponebat illis ordine dicens. Ego
eram in civitate yoppe orans. et vidi in excessu mentis visionem
descendens vas quoddam sicut linteum magnum quatuor initiis submitti de
celo. et venit usque ad me. in quod intuens considerabam et vidi quadrupedia
et bestias et reptilia terre. et volatilia celi. Audivi autem et vocem
dicentem michi. Surge occide et manduca. Dixi autem nequaquam domine
quia commune aut inmundum numquam introivit in os meum. Respondit autem vox secundo
de celo. Que deus mundavit tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est
per ter. Et recepta sunt rursum omnia in celum. Et ecce confestim tres
viri astiterunt in domo in qua eram missi a cesarea ad me. Dixit
autem spiritus michi ut irem cum illis nichil hesitans. Venerunt autem mecum et
sex isti fratres. et ingressi sumus in domum viri. Narravit autem nobis quomodo
vidisset angelum in domo sua stantem et dicentem sibi. Mitte in Iop
pen. et accersi Simonem qui cognominatur petrus. qui loquetur tibi verba in
quibus salvus eris tu et universa domus tua. Cum autem cepissem loqui
cecidit spiritus sanctus super eos sicut et in nos in initio. Recordatus
sum autem verbi domini sicut dicebat Iohannes quidem baptisavit aqua. Vos autem
baptisabimini spiritu sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis deus sicut
et nobis qui credidimus in dominum ihesum christum. Ego quis eram qui possem
prohibere deum. ne daret illis spiritum sanctum credentibus in dominum ihesum christum. His
auditis tacuerunt. et glorificaverunt deum dicentes. Ergo et gentibus deus
penitentiam ad vitam dedit. Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione

q facta fuerat sub Stephano perambulaverunt usque fenice et cyprum et
antiochiam nemini loquentes verbum dei nisi solis iudeis. Erant autem quidam
ex eis viri cyprii et cirenei qui cum introissent antiochiam loquebantur
ad grecos annunciantes dominum ihesum. Et erat manus domini cum eis multusque
numerus credentium conversus est ad dominum. Pervenit autem sermo ad aures
ecclesie que erat iherosolimis super istis et miserunt barnabam usque anti-
ochiam. Qui cum venisset et vidisset graciam domini gavisus est et horta-
batur omnes in proposito cordis permanere in domino quia erat vir bonus et
plenus spiritu sancto et fide. Et apposita est turba multa domino. Profectus
est autem tharsum ut quereret saulum quem cum invenisset perduxit anti-
ochiam. Et per annum totum conversati sunt in ecclesia et docuerunt turbam
multam ita ut cognominarentur primum antiochie discipuli christiani. In
hiis autem diebus supervenerunt ab iherosolimis prophete antiochiam. Et
surgens unus ex eis nomine agabus significabat per spiritum famem mag-
nam futuram in universo orbe terrarum que facta est sub claudio. Di-
scipuli autem prout quisque habebat proposuerunt singuli in ministerium mittere
habitantibus in iudea fratribus quod et fecerunt mittentes ad seniores per

XII Eodem autem tempore misit herodes √ manus barnabe et pauli
Rex manus ut affligeret quosdam de ecclesia. Occidit autem
iacobum fratrem iohannis gladio. Videns autem quia placeret iudeis
apposuit apprehendere et petrum. Erant autem dies azimorum. Quem
cum apprehendisset misit in carcerem tradens quatuor quaternionibus
militum custodiendum volens post pascha producere eum populo. Et petrus
quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia

ad populum post pascha. Cum autem producturus esset eum Herodes in ipsa nocte
erat petrus dormiens inter duos milites vinctus kathenis duabus
et custodes ante hostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus
domini astitit et lumen refulsit in habitaculo carceris. percussoque
latere petri excitavit eum dicens. Surge velociter. et ceciderunt
kathene de manibus eius. Dixit autem angelus ad eum. Precingere
et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Et ait illi. Circumda [vestiebat]
tibi vestimentum tuum et sequere me. Et exiens sequebatur eum et ne-
sciebat quia verum est quod fiebat per angelum. Estimabat autem se visum
videre. Transiebat autem primam et secundam custodiam. Venerunt ad
portam ferream que ducit ad civitatem. que ultro aperta est eis. Et
exeuntes processerunt in vicum unum et continuo discessit angelus
ab eo. Et petrus ad se reversus dixit. Nunc scio vere quia misit do-
minus angelum suum et eripuit me de manu herodis et de omni expe-
ctatione plebis iudeorum. Considerans que venit ad domum marie
matris Iohannis qui cognominatus est marcus ubi erant multi con-
gregati et orantes. Pulsante autem eo [ad] hostium ianue processit pu-
ella ad audiendum nomine rode. Et [ut] cognovit vocem petri pre gaudio
non aperuit ianuam sed intro currens nunciat stare petrum ad ianu-
am. At illi dixerunt ad eam. Insanis. Illa autem affirmabat sic se
habere. Illi autem dicebant. Angelus eius est. Petrus vero perseveraba-
bat pulsans. Cum autem aperuissent viderunt eum et obstupuerunt.
Annuens autem eis manu ut tacerent narrat quomodo dominus eduxisset
eum de carcere. Dixitque. Nunciate Iacobo et fratribus hec.

Et egressus abiit in alium locum. Facta autem die erat non parva
turbatio inter milites quidnam de Petro factum esset. Herodes autem cum requi
sisset eum et non invenisset, inquisitione facta de custodibus iussit illos
adduci. Descendensque a Iudea in Cesaream ibi commoratus est. Erat
autem iratus Tyriis et Sidoniis. At illi unanimes venerunt ad eum et persua
so Blasto qui erat super cubiculum regis, postulabant pacem eo quod ale
rentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die Herodes indutus veste
veste regia sedit pro tribunali et concionabatur ad eos. Populus autem
acclamabat: Dei voces et non hominis. Confestim autem percussit eum
angelus Domini eo quod non dedisset honorem Deo, et consumptus a vermibus
expiravit. Verbum autem Domini crescebat et multiplicabatur. Barnabas
autem et Saulus reversi sunt ab Ierusalem expleto ministerio, assumpto Iohanne qui cognominatus est Marcus.
XIII Erant autem in ecclesia que erat
Antiochie prophete et doctores in quibus Barnabas et Simeon
qui vocabatur Niger et Lucius Cyrenensis et Manaen qui erat Herodis tetrar
che collactaneus et Saulus. Ministrantibus autem illis Domino et ieiunan
tibus dixit illis Spiritus Sanctus: Segregate mihi Barnabam et Saulum in opus
ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes et orantes imponentesque
eis manus dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi a Spiritu Sancto abierunt
Seleuciam, et inde navigaverunt Cyprum. Et cum venissent Sala
minam, predicabant verbum Dei in synagogis Iudeorum. Habebant
autem et Iohannem in ministerio. Et cum perambulassent universam
insulam usque ad Paphum, invenerunt quendam virum magum
pseudoprophetam Iudeum, cui nomen erat Bariesu, qui erat cum

proconsule sergio paulo prudente. hic accersitis Barnaba et pau
lo desiderabat audire verbum dei. Resistebat autem illis helimas ma
gus. Sic enim interpretatur nomen eius querens avertere proconsulem a fide.
Saulus autem qui et paulus repletus spiritu sancto intuens in eum dixit
O plene omni dolo et omni fallacia fili diaboli inimice omnis iusticie
non desinis subvertere vias domini rectas. Et nunc ecce manus domini
super te et eris cecus non videns solem usque ad tempus. Et confestim
cecidit in eum caligo et tenebre. Et circuiens querebat qui ei manum
daret. Tunc proconsul cum vidit factum credidit admirans super doctrinam
domini. Et cum a papho navigassent paulus et qui cum eo erant vene
runt pergen pamphilie. Iohannes autem discedens ab eis reversus est
ierusalem. Illi vero pertranseuntes pergen venerunt antiochiam pisidie
et ingressi synagogam die sabbatorum sederunt. Post lectionem autem legis
et prophetarum miserunt principes synagoge ad eos dicentes. Viri fratres
Si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem dicite. Sur
gens autem paulus et manu indicens silentium ait. Viri israhelite et
qui timetis deum audite. Deus plebis israhel elegit patres nostros et plebem
exaltavit. Cum essent incole in terra egipti et in brachio excelso
eduxit eos ex ea. Et per quadraginta annorum tempus mores eorum susti-
nuit in deserto. Et destruens gentes septem in terra chanaan
sorte distribuit eis terram eorum quasi post quadringentos et quinquaginta
annos. Et post hec dedit iudices usque ad samuelem prophetam.
Et exinde postulaverunt regem et dedit illis saul filium Cis vi
rum de tribu Beniamin annis quadraginta. Et amoto illo

suscitauit illis dauid regem, cui et testimonium perhibens dixit. Inueni
filium dauid yesse virum secundum cor meum, qui faciet omnes volun
tates meas. Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit israel
saluatorem ihesum, predicante Johanne ante faciem aduentus eius bapti
smum penitencie omni populo israel. Cum impleret autem Johannes cursum suum
dicebat. Quem me arbitramini esse, non sum ego, sed ecce venit post me
cuius non sum dignus calciamenta pedum eius soluere. Viri fratres filii
generis abraham, et qui in vobis timent deum, vobis verbum salutis huius
missum est. Qui enim habitabant ierusalem et principes eius hunc ignoran
tes et voces prophetarum que per omne sabbatum leguntur iudicantes imple
uerunt. Et nullam causam mortis invenientes in eo, petierunt a pilato
ut interficerent eum. Cumque consummassent omnia que de eo scripta erant
deponentes eum de ligno, posuerunt eum in monumento. Deus vero su
scitauit eum a mortuis tercia die, qui visus est per dies multos hiis
qui simul ascenderant cum eo de galilea in ierusalem, qui usque nunc sunt
testes eius ad plebem. Et nos vobis annunciamus eam que ad patres
nostros repromissio facta est. Quoniam hanc deus adimpleuit filiis nostris resu
scitans nobis ihesum sicut in psalmo secundo scriptum est. Filius meus es tu
ego hodie genui te. Quod autem suscitauit eum a mortuis amplius
non reuersurum in corruptionem ita dixit. Quia dabo vobis sancta
fidelia dauid. Ideo et alias dicit. Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.
Dauid enim in sua generatione cum administrasset voluntati dei dormi
uit et appositus est ad patres suos et vidit corruptionem. Quem vero
deus suscitauit non vidit corruptionem. Notum sit igitur vobis fratres quia per hunc vobis remissio

peccatorum annuntiatur ab omnibus quibus non potuistis in lege Moysi iusti
ficari. In hoc omnis qui credit iustificatur. Videte ergo ne superveniat vobis
quod dictum est in prophetis. Videte contemptores et admiramini et disperdimini
quia opus operor in diebus vestris, opus quod non credetis si quis enarra
verit vobis. Exeuntibus autem illis rogabant ut sequenti sabbato loquerentur
sibi verba haec. Cumque dimissa esset synagoga secuti sunt multi Iudaeorum
et colentium advenarum Paulum et Barnabam, qui loquentes sua
debant eis ut permanerent in gratia Dei. Sequenti vero sabbato paene
universa civitas convenit audire verbum Dei. Videntes autem turbas Iudaei
repleti sunt zelo et contradicebant his quae a Paulo dicebantur blasphe
mantes. Tunc constanter Paulus et Barnabas dixerunt. Vobis opor
tebat primum loqui verbum Dei, sed quoniam repellitis illud et indignos vos
iudicatis aeternae vitae, ecce convertimur ad gentes. Sic enim praecepit
nobis Dominus. Posui te in lumine gentibus, ut sis in salutem usque ad
extremum terrae. Audientes autem gentes gavisae sunt et glorificabant verbum
Domini, et crediderunt quotquot praeordinati erant ad vitam aeternam.
Disseminabatur autem verbum Domini per universam regionem. Iudaei autem concita
verunt religiosas mulieres et honestas et primos civitatis et excitave
runt persecutionem in Paulum et in Barnabam, et eiecerunt eos
de finibus suis. At illi excusso pulvere pedum in eos venerunt
Iconium. Discipuli quoque replebantur gaudio et Spiritu Sancto. XIIII.
Factum est autem Iconii ut simul introirent synagogam Iudaeorum
et loquerentur eis ita ut crederet Iudaeorum et Graecorum multitudo
copiosa. Qui vero increduli fuerunt Iudaei suscitaverunt et ad iram

iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres. Deus autem dedit
cito pacem. Multo igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes in domino
testimonium perhibente verbo gratie sue dante signa et prodigia fieri per manus
eorum. Divisa est autem multitudo civitatis, et quidam quidem erant cum iudeis
quidam vero cum apostolis. Cum autem factus esset impetus gentilium et iudeo-
rum cum principibus suis ut contumeliis afficerent eos et lapida-
rent, intelligentes confugerunt ad civitates licaonie listram
et derbem et universam in circuitu regionem. Et ibi evangelizantes e-
rant. Et commota est omnis multitudo in doctrina eorum. Paulus autem
et Barnabas morabantur listris. Et quidam vir in listris infirmus pedibus sede-
bat claudus ex utero matris sue qui nunquam ambulaverat. Hic audivit
paulum loquentem. Qui intuitus eum et videns quia haberet fidem ut
salvus fieret dixit magna voce. Surge super pedes tuos rectus.
Et exilivit et ambulabat. Turbe autem cum vidissent quod fecerat
paulus levaverunt vocem suam licaonice dicentes. dii similes fa-
cti hominibus descenderunt ad nos. et vocabant barnabam Iovem. paulum
vero mercurium, quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque Iovis qui erat ante ci-
vitatem tauros et coronas afferens ante ianuas cum populis volebat
sacrificare. Quod ubi audierunt apostoli barnabas et paulus conscis-
sis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes et dicentes. Viri quid
hec facitis. Et nos mortales sumus similes vobis homines annunciantes
vobis ab hiis vanis converti ad deum vivum qui fecit celum et ter-
ram mare et omnia que in eis sunt. qui in preteritis generationibus dimisit omnes
gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio

semetipsum reliquit · benefaciens de celo deus dans pluvias et tempora
fructifera implens cibo et leticia corda nostra. Et hec dicentes vix
sedaverunt turbas ne sibi ymolarent. Supervenerunt autem quidam ab
antiochia et yconio iudei · et persuasis turbis · lapidantes que pau
lum · traxerunt eum extra civitatem estimantes eum mortuum esse. Cir
cumdantibus autem eum discipulis surgens intravit civitatem. Et postera
die profectus est cum barnaba in derben. Cumque evangelizassent
civitati illi et docuissent multos · reversi sunt listram et yconium
et antiochiam · confirmantes animas discipulorum · exhortantes que ut
permanerent in fide et dicentes · Quoniam per multas tribulaciones oportet
intrare regnum dei · Et cum constituissent illis per singulas ecclesias pre
sbiteros · et orassent cum ieiunacionibus · commendaverunt eos domino
in quem crediderunt · Et transeuntes pisidiam venerunt pamphiliam
Et loquentes in pergen verbum domini · descenderunt in ytaliam · et inde
navigaverunt antiochiam · unde erant traditi gracie dei · in opus quod
compleverunt · Cum autem venissent et congregassent ecclesiam · retulerunt
quanta fecisset deus cum illis · et quia aperuisset gentibus hostium fidei
Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis xv XV

Et quidam descendentes de iudea docebant fratres · quia nisi circum
cidamini secundum morem moysi · non potestis salvi fieri. Facta ergo
sedicione non minima paulo et barnabe adversus illos · doce
bant enim paulus et barnabas ut manerent unanimes sicut credi
dit · statuerunt ut ascenderent barnabas et paulus et quidam
alii ex illis ad apostolos et presbiteros in ierusalem super hanc questionem

Illi igitur deducti ab ecclesia pertransibant Fenicem et Samariam narran-
tes conversionem gentium et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. Cum
autem venissent Ierusalem suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et senio-
ribus annunciantes quanta fecisset deus cum illis. Surrexerunt autem quidam
de heresi phariseorum qui crediderunt dicentes quia oportet circumcidi eos, precipere quoque
servare legem moysi. Conveneruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc.
Cum autem magna conquisitio fieret surgens petrus dixit ad eos. Viri
fratres vos scitis quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit deus per os meum
audire gentes verbum evangelii et credere. Et qui novit corda deus testimonium
perhibuit dans illis spiritum sanctum sicut et nobis et nichil discrevit inter nos
et illos fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid temptatis deum impo-
nere iugum super cervicem discipulorum quod neque patres nostri neque nos
portare potuimus. Sed per graciam domini nostri ihesu christi credimus salvari
quemadmodum et illi. Tacuit autem omnis multitudo et audiebant Bar-
nabam et paulum narrantes quanta fecisset deus signa et prodigia in
gentibus per eos. Et postquam tacuerunt respondit iacobus dicens. Viri fratres
audite me. Simon narravit quemadmodum primum deus visitavit ex gen-
tibus sumere populum nomini suo. Et huic concordant verba prophetarum sicut
scriptum est. Post hec revertar et reedificabo tabernaculum david
quod cecidit et diruta eius reedificabo et erigam illud ut requi-
rant ceteri hominum dominum et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum
dicit dominus faciens hec. Notum a seculo est domino opus suum. Propter
quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad deum. Sed
scribere ad eos ut abstineant se a contaminacionibus simulacrorum

et fornicatione et suffocatis et sanguine. Moyses enim a temporibus antiquis
habet in singulis civitatibus qui eum predicent in synagogis ubi per omne
sabbatum legitur. Tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia
eligere viros ex eis et mittere Antiochiam cum Barnaba et Paulo
Judam qui cognominabatur Barsabas et Silam viros primos in fratribus
scribentes per manus eorum Apostoli et seniores fratres hiis qui sunt Antiochie
Syrie et Cilicie fratribus ex gentibus salutem. Quoniam audivimus quia quidam
ex vobis exeuntes turbaverunt vos verbis evertentes animas vestras quibus
non mandavimus placuit nobis collectis in unum eligere viros et
mittere ad vos cum carissimis nostris Barnaba et Paulo hominibus
qui tradiderunt animas suas pro nomine domini nostri Ihesu Christi. Misimus ergo
Judam et Silam qui et ipsi vobis verbis referent eadem. Visum est enim
spiritui sancto et nobis nichil ultra imponere vobis oneris quam hec neces-
saria ut abstineatis vos ab ymolatis simulacrorum et sanguine
et suffocato et fornicatione a quibus custodientes vos bene agetis.
Valete. Illi igitur dimissi descenderunt Antiochiam et congregata
multitudine tradiderunt epistolam. Quam cum legissent gavisi sunt super
consolatione. Judas autem et Silas et ipsi cum essent prophete verbo plurimo
consolati sunt fratres et confirmaverunt. Facto autem ibi tempore dimissi sunt cum
pace a fratribus ad eos qui miserant illos. Visum est autem Sile rema-
nere ibi. Judas autem solus abiit Jerusalem. Paulus autem et Barnabas
demorabantur Antiochie docentes et evangelizantes cum aliis pluribus
verbum domini. Post aliquot autem dies dixit ad Barnabam Paulus
Revertentes visitemus fratres per universas civitates in quibus predicavimus

verbum domini quo se haberent. Barnabas autem volebat assumere se-
cum et Johannem qui cognominatur Marcus. Paulus autem rogabat
eum qui discessisset ab eis de pamphilia et non isset cum eis
in opus non debere recipi eum. Facta est autem dissensio inter eos
ita ut discederent ab invicem, et barnabas quidem, assumpto marco
navigaret cyprum. Paulus vero electo Syla profectus est, traditus
gratie dei a fratribus. Perambulabat autem Syriam et Ciliciam confirmans
ecclesias, precipiens custodire precepta apostolorum et seniorum. XVI
Pervenit autem in derben et listram. Et ecce discipulus quidam e-
rat ibi nomine thimotheus filius mulieris vidue fidelis
patre gentili. Huic testimonium reddebant qui in listris erant et ycomo-
nio fratres. Hunc voluit paulus secum proficisci, et assumens circumcidit
eum propter iudeos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod pater eius
gentilis erat. Cum autem pertransirent civitates tradebant eis custodire
dogmata, que erant decreta ab apostolis et senioribus qui erant ie-
rosolimis. Et ecclesie quidem confirmabantur fide, et abundabant numero
cottidie. Transeuntes autem frigiam, et galatie regionem, vetati sunt
a spiritu sancto loqui verbum dei in asia. Cum venissent autem in misiam
temptabant ire in bithiniam et non permisit eos spiritus ihesu. Cum
autem pertransissent misiam, descenderunt troadem, et visio per noctem
paulo ostensa est. Vir quidam macedo erat stans et deprecans
eum et dicens. Transiens in macedoniam adiuva nos. Ut
autem visum vidit statim quesivimus proficisci in macedoniam certi
facti quod vocasset nos deus evangelizare eis. Navigantes

a troade recto cursu venimus samothraciam · et sequenti die neapolim
et inde philippis que est prima partis macedonie civitas colonia · Eramus
autem in hac urbe diebus aliquot conferentes · Die autem sabbatorum
egressi sumus foras portam iuxta flumen · ubi videbatur oratio esse
et sedentes loquebamur mulieribus que convenerant · Et quedam mulier nomine
lidia purpuraria civitatis tyatirenorum · colens deum audivit · cuius
dominus aperuit cor intendere hiis que dicebantur a paulo
Cum autem baptizata esset et domus eius deprecata est dicens
Si iudicastis me fidelem domino esse · introite in domum meam
et manete · Et coegit nos · Factum est autem euntibus nobis ad orationem
puellam quandam habentem spiritum phitonem obviare nobis · que questum
magnum prestabat dominis suis divinando · Hec subsecuta pau-
lum · et nos clamabat dicens · Isti homines servi dei sunt excelsi qui annun-
ciant nobis viam salutis · Hoc autem faciebat multis diebus · Dolens
autem paulus et conversus dixit spiritui · Precipio tibi in nomine ihesu christi ex-
ire ab ea · Et exiit eadem hora · Videntes autem domini eius quia
exivit spes questus eorum · apprehendentes paulum et silam perduxerunt
in forum ad principes · et offerentes eos magistratibus dixerunt · Hii
homines conturbant civitatem nostram cum sint iudei · et annunciant morem
quem non licet nobis suscipere · neque facere cum simus romani · Et cucurrit
plebs adversus eos · et magistratus · Et scissis tunicis eorum · iusserunt
illos virgis cedi · Et cum multas plagas eis imposuissent · mise-
runt eos in carcerem · precipientes custodi ut diligenter custodiret
eos · Qui cum tale preceptum accepisset · eos misit in interiorem carcerem

et pedes eorum strinxit ligno. Media autem nocte paulus et silas adora
tes laudabant deum. et ympnum dicebant. et audiebant eos qui in
custodia erant. Subito autem terre motus factus est magnus ita ut mo
uerentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia hostia et uni
uersorum uincula soluta sunt. Expergefactus autem custos carceris et uidens
apertas ianuas euaginato gladio volebat se interficere estimans
fugisse vinctos. Clamauit autem paulus magna voce dicens. nil tibi
mali feceris. vniuersi enim hic sumus. Quo audito petito lumine
introgressus est et tremefactus procidit paulo et sile ad pedes. Et
producens eos foras ait domine quid oportet me facere ut saluus fiam
At illi dixerunt. Crede in domino ihesu. et saluus eris tu et domus
tua. Et locuti sunt ei verbum domini cum omnibus qui erant in domo eius. Et
tollens eos in ipsa hora noctis. lauit plagas eorum et baptisatus est
ipse et omnis domus eius continuo. Cumque perduxisset eos in domum
suam apposuit eis mensam. Et letatus est cum omni domo sua cre
dens deo. Et cum dies factus esset. miserunt magistratus lictores dicentes.
Dimitte homines illos. Nunciauit autem custos carceris verba hec paulo
quod miserunt magistratus ut dimittamini. Nunc igitur exeuntes ite in pace.
Paulus autem dixit eis. Cesos nos publice homines indempnatos
homines romanos. miserunt in carcerem. et nunc occulte nos eiciunt. Non
ita sed veniant et ipsi nos eiciant. Nunciauerunt autem magistratibus li
ctores verba hec. Timueruntque audito quod romani essent. Et venientes
deprecati sunt eos. et educentes rogabant ut egrederentur de urbe. Exe
untes autem de carcere introierunt ad lidiam. et visis fratribus consolati sunt eos.
et profecti sunt. xvi

Cum autem perambulassent amphipolim et appoloniam venerunt XVII
thessalonicam ubi erat synagoga iudeorum. Secundum consuetudinem
autem paulus introivit ad eos et per sabbata tria disserebat eis de scripturis
adaperiens et insinuans quia christum oportuit pati et resurgere a mortuis
Et quia hic est christus quem ego annuncio vobis. Et quidam ex eis credi
derunt et adiuncti sunt paulo et sile et de colentibus gentilibusque multitudo
magna et mulieres nobiles non pauce. Zelantes autem iudei assumen
tesque de vulgo viros quosdam malos et turba facta concitaverunt civitatem
Et assistentes domui iasonis querebant eos producere in populum. Et cum non
invenissent eos trahebant iasonem et quosdam fratres ad principes civitatis
clamantes quoniam hii sunt qui orbem concitant et huc venerunt quos su
scepit iason. Et hii omnes contra decreta cesaris faciunt regem
alium dicentes esse ihesum. Concitaverunt autem plebem et principes civitatis
audientes hec. Et accepta satisfactione a iasone et a ceteris di
miserunt eos. Fratres vero confestim per noctem dimiserunt paulum et silam
in beroam. Qui cum advenissent in synagogam iudeorum introierunt
Hii autem erant nobiliores eorum qui sunt thessalonice. Qui susceperunt
verbum cum omni aviditate cotidie scrutantes scripturas si hec ita
se haberent. Et multi quidem crediderunt ex eis et gentilium mulierum hone
starum et virorum non pauci. Cum autem cognovissent in thessalonica
iudei quia et beroe predicatum est a paulo verbum dei venerunt et illuc
commoventes et turbantes multitudinem. Statimque paulum tunc dimiserunt
fratres ut iret usque ad mare. Silas autem et thimotheus reman
serunt ibi. Qui autem deducebant paulum perduxerunt eum usque athenas

Et accepto mandato ab eo ad Silam et Thimotheum ut quam celeriter
venirent ad illum profecti sunt. Paulus autem cum athenis eos expecta-
ret incitabatur spiritus eius in ipso videns ydolatrie deditam civitatem.
Disputabat igitur in synagoga cum iudeis et colentibus deum et in foro per
omnes dies ad eos qui negabant resurrectionem aderant. Quidam autem epi-
curei et stoyci philosophi disserebant cum eo. Et quidam dicebant: Quid vult
seminator verborum
seminiverbius hic dicere? Alii vero dicebant novorum demoniorum videtur
annuntiator esse, quia ihesum et resurrectionem annuntiabat eis. Et appre-
hensum eum ad ariopagum duxerunt dicentes: possumus scire que est
hec nova que a te dicitur doctrina? Nova enim quedam infers auribus nostris;
volumus ergo scire quidnam velint hec esse. Athenienses autem omnes et ad-
vene hospites ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliquid
novi. Stans autem paulus in medio ariopagi ait: Viri ariopagite
et athenienses per omnia quasi superstitiosos vos video. Preteriens enim et vi-
dens simulacra vestra inveni et aram in qua scriptum erat: Ignoto deo.
Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis. Deus qui fecit mundum
et omnia que in eo sunt, hic celi et terre cum sit dominus non in manufactis
templis habitat, nec manibus humanis colitur indigens aliquo, cum ipse
det omnibus vitam et inspirationem et omnia; fecitque ex uno homine om-
ne genus hominum inhabitare super universam faciem terre, diffiniens statuta tempora
et terminos habitationis eorum, querere deum si forte attrectent eum aut inveniant,
quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum. In ipso enim vivimus et movemur et
prophetarum
sumus, sicut et quidam vestrorum poetarum dixerunt: ipsius enim et genus sumus.
Genus ergo cum simus dei, non debemus estimare auro et argento et lapidi

sculpture artis et cogitationis hominis divinum esse simile. Et tempora quidem
huius ignorantie despiciens deus, nunc annuntiat hominibus ut omnes ubique
penitentiam agant. eo quod statuit diem in quo iudicaturus est orbem
in equitate in viro in quo statuit fidem prebens omnibus suscitans
eum a mortuis. Cum audissent autem resurrectionem mortuorum quidam
quidem irridebant. quidam vero dixerunt audiemus te de hoc iterum. Sic
paulus exivit de medio eorum. Quidam vero viri adherentes ei credide-
runt. in quibus et dionisius ariopagita et mulier nomine damaris et alii cum eis

Post hec egressus ab athenis venit corinthum et inveniens XVIII
quendam iudeum nomine aquilam ponticum genere. qui nuper venerat ab
italia. et priscillam uxorem eius. eo quod precepisset claudius iudeos di-
scedere a roma. accessit ad eos. Et quia eiusdem erat artis manebat apud
eos et operabatur. Erat autem scenofactorie artis. Et disputabat
paulus in sinagoga per omne sabbatum. interponens nomen domini ihesu.
suadebatque iudeis et grecis. Cum venissent autem de macedonia silas et
thimotheus. instabat verbo paulus testificans iudeis esse ihesum christum. Con-
tradicentibus autem eis et blasfemantibus. excutiens vestimenta sua paulus
dixit ad eos. Sanguis vester super caput vestrum. mundus ego. ex hoc ad gen-
tes vadam. Et migrans inde intravit in domum cuiusdam nomine titi
iusti colentis deum. Cuius domus erat coniuncta sinagoge. Crispus autem
archisinagogus credidit domino cum omni sua domo. Et multi corinthiorum au-
dientes credebant et baptizabantur. Dixit autem dominus nocte per visionem paulo
Noli timere. sed loquere et ne taceas. quia ego sum tecum. et nemo ap-
ponetur tibi ut noceat te. quoniam populus est mihi multus in hac civitate. Sedit autem

ibi annum et sex menses docens apud eos verbum dei. Galione autem pro
consule achaie insurrexerunt uno animo iudei in paulum et addu
xerunt eum ad tribunal dicentes, quia contra legem hic persuadet hominibus colere deum.
Incipiente autem paulo aperire os, dixit galio ad iudeos. Siquidem
esset iniquum aliquid aut facinus pessimum, o viri iudei, recte vos susti
nerem. Si vero questiones sunt de verbo et nominibus legis vestre, vos ipsi videritis.
Iudex ego horum nolo esse. Et minavit eos a tribunali.
Apprehendentes autem omnes sosthenem principem synagoge percutiebant
eum ante tribunal, et nichil horum curae erat galioni. Paulus vero cum
sustinuisset dies multos valefaciens navigavit syriam, et cum
eo priscilla et aquila, qui sibi totonderat in cencris caput. Habebat
enim votum. Devenitque ephesum, et illos ibi reliquit. Ipse vero in
gressus synagogam disputabat cum iudeis. Rogantibus autem eis ut
ampliori tempore maneret non consensit, sed valefaciens et dicens. Oportet
me solemnem diem advenientem facere ierusalem. Et iterum revertar ad
vos deo volente. Profectus est ab epheso et descendens cesaream
ascendit et salutavit ecclesiam, et descendit antiochiam. Et facto ibi
aliquanto tempore profectus est perambulans ex ordine galaciam regionem et
frigiam confirmans omnes discipulos. Iudeus autem quidam appollo nomine
allexandrinus genere vir eloquens devenit ephesum potens in scripturis.
Hic erat edoctus viam domini, et fervens spiritu loquebatur et docebat
diligenter ea que sunt ihesu sciens tantum baptismum iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent
priscilla et aquila assumpserunt eum, et diligentius exposuerunt ei viam domini.

Cum autem vellet ire achaiam exhortati fratres scripserunt
discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset contulit multum
hiis qui crediderant. Vehementer enim iudeos revincebat publice oste-
dens per scripturas esse christum ihesum. XIX
Factum est autem cum appollo esset corinthi et paulus peragratis
superioribus partibus veniret ephesum et inveniret quosdam
discipulos. dixitque ad eos. Si spiritum sanctum accepistis credentes.
At illi dixerunt ad eum. Sed neque si spiritus sanctus est audivimus. Ille
vero ait. In quo ergo baptisati estis. Qui dixerunt in iohannis
baptismate. Dixit autem paulus. Iohannes baptisat bapti
smo penitencie populum dicens in eum qui venturus esset post ipsum ut crede
rent. hoc est in ihesum. His auditis baptisati sunt in nomine domini ihesu
Et cum imposuisset illis manus paulus. venit spiritus sanctus super eos
et loquebantur linguis et prophetabant. Erant autem omnes viri fere xii
Ingressus autem in synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses
disputans et suadens de regno dei. Cum autem quidam indurarentur
et non crederent. maledicentes viam domini coram multitudine.
discedens ab eis segregavit discipulos cotidie disputans in
scola tiranni cuiusdam. Hoc autem factum est per biennium. ita ut omnes
qui habitabant in asia audirent verbum domini. Iudei atque gentiles
Virtutesque non modicas faciebat deus per manus pauli. ita ut
et super languidos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicinctia
et recedebant ab eis languores et spiritus nequam egrediebantur. Temptaverunt autem
quidam et de circumeuntibus iudeis exorcistis invocare super eos qui habebant spiritus

malos nomen domini ihesu dicentes Adiuro vos per ihesum quem paulus predicat
Erat enim iudei sceue iudei principis sacerdotum septem filij qui hoc
faciebant Respondens autem spiritus nequam dixit eis Ihesum noui et paulum
scio vos autem qui estis nescio Et insiliens homo in eos in quo erat
demonium pessimum et dominatus amborum inualuit contra eos ut nudi
et vulnerati effugerent de domo illa Hoc autem totum notum factum est
omnibus iudeis atque gentilibus qui habitabant ephesi et cecidit timor super
omnes illos et magnificabatur nomen domini ihesu Multique credentium veniebant
confitentes et annunciantes actus suos Multi autem ex eis qui fuerant cu
riosa sectati contulerunt libros et combusserunt eos coram omnibus et
computatis precijs eorum inuenerunt pecuniam denariorum l milli
um Ita fortiter verbum dei crescebat et confirmabatur His autem expletis
proposuit paulus in spiritu transita macedonia et achaya ire ieru
solimam dicens quoniam postquam fuero ibi oportet me et romam videre Mit
tens autem in macedoniam duos ex ministrantibus sibi thymotheum et
erastum Ipse remansit ad tempus in asia Facta est autem in illo tempore
turbacio non minima de via domini Demetrius enim quidam nomine argen
tarius faciens edes argenteas dyane prestabat artificibus non
modicum questum Quos conuocans et eos qui huiusmodi erant opifices
dixit Viri scitis quia de hoc artificio acquisitio est nobis et videtis
et auditis quia non solum ephesi sed pene totius asie paulus
hic suadens auertit multam turbam dicens quoniam non sunt dij qui manibus
fiunt Non solum autem hec periclitabitur nobis pars in redargucionem ve
nire Sed et magne dyane templum in nichilum reputabitur sed

destrui incipiet maiestas eius quam tota Asia et orbis colit.
His auditis repleti sunt ira et exclamaverunt dicentes magna Diana
Ephesiorum. Et impleta est tota civitas confusione. Et impetum fe-
cerunt uno animo in theatrum rapto Gayo et Aristarcho ma-
cedonibus comitibus Pauli. Paulo autem volente intrare in popu-
lum non permiserunt discipuli. Quidam autem et de Asie principibus qui erant
amici eius, miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum.
Alii autem aliud clamabant. Erat enim ecclesia confusa et plures
nesciebant qua ex causa convenissent. De turba autem detraxerunt Al-
exandrum propellentibus eum iudeis. Alexander autem manu silentio
postulato, volebat rationem reddere populo. Quem ut cognoverunt
iudeum esse. Vox una facta est omnium quasi per horas duas cla-
mantium. Magna Dyana Ephesiorum. Et cum sedasset scriba turbas
dixit. Viri Ephesii. quis est enim hominum qui nesciat Ephesiorum
civitatem cultricem esse magne Dyane Iovisque prolis. Cum ergo
his contradici non possit, oportet vos sedatos esse et nil temere agere.
Adduxistis enim homines istos neque sacrilegos neque blasfema-
tes deam vestram. Quod si Demetrius et qui cum eo sunt artifices
habent adversum aliquem causam, conventus forenses aguntur et procon-
sules sunt, accusent se invicem. Si quid autem alterius rei queritis
in legittima ecclesia poterit absolvi. Nam et periclitamur argui
seditionis hodierne, cum nullus obnoxius sit, de quo possimus
reddere rationem concursus istius. Et cum hec dixisset dimisit ecclesiam.
Postquam autem cessavit tumultus vocatus Paulus discipulis XX

et exhortatus eos valedixit et profectus est ut iret in macedoniam
Cum autem perambulasset partes illas et exhortatus est eos sermone multo
venit ad greciam. Ubi cum fecisset menses tres facte sunt illi
insidie a iudeis navigaturo in syriam. Habuitque consilium ut
reverteretur per macedoniam. Comitatus est autem eum Sosipater pirri
beroensis thessalonicensium vero aristarchus et secundus et gaius
derbeus et thimotheus. Asiani vero tichicus et trophimus. Hii cum
precessissent sustinuerunt nos troade. Nos vero navigavimus post
dies azimorum a philippis et venimus ad eos troadem in diebus
septem. ubi demorati sumus diebus vii. Una autem sabbati cum
convenissemus ad frangendum panem. Paulus autem disputabat cum eis
profecturus in crastinum. Protraxitque sermonem usque in mediam noctem. Erant
autem lampades copiose in cenaculo ubi eramus congregati. Sedens
autem quidam adolescens nomine eutichus super fenestram cum mergeretur
sompno gravi disputante diu paulo. ductus sompno cecidit
de tercio cenaculo deorsum. et sublatus est mortuus. Ad quem
cum descendisset paulus incubuit super eum. et complexus dixit. Nolite
turbari. anima enim ipsius in eo est. Ascendens autem frangensque panem
et gustans allocutus eos usque in lucem sic profectus est. Adduxerunt
autem puerum viventem et consolati sunt non minime. Nos autem ascendentes
navem navigavimus in asson. inde suscepturi paulum. Sic
enim disposuerat ipse per terram iter facturus. Cum autem invenisset
nos in asson. assumpto eo venimus mitilenen. et inde na-
vigantes sequenti die venimus contra chium. Et alia die applicuimus

samum. Et sequenti die venimus miletum. Proposuerat enim pau
lus transnavigare ephesum. ne qua mora illi fieret in asia. Festinabat enim
si possibile sibi esset ut diem penthecosten faceret iherusalem. A mileto autem
mittens ephesum. vocavit maiores natu ecclesie. Qui cum venissent
ad eum et simul essent. dixit ad eos. Vos scitis a prima die qua
ingressus sum in asiam. qualiter vobiscum per omne tempus fuerim. serviens
domino cum omni humilitate et mansuetudine in multis lacrimis et tempta
cionibus que mihi acciderunt ex insidiis iudeorum. quomodo nil subtraxerim vobis
utilium quominus annunciarem vobis verbum dei et docerem vos publice
et per domos testificans iudeis atque gentilibus in deum penitenciam et fidem
in dominum nostrum ihesum christum. Et nunc ecce ego vado in iherusalem al
ligatus spiritu que in ea ventura sint mihi ignorans. nisi quod spiritus sanctus per
omnes civitates mihi protestatur dicens. quoniam vincula et tribulaciones me
manent in iherusalem. Sed nil horum vereor. nec facio animam meam
preciosiorem quam me. dummodo consummem cursum meum et ministerium ver
bi quod accepi a domino ihesu. testificari evangelium gracie dei. Et nunc
ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes
per quos transivi predicans regnum dei. Quapropter contestor vos ho
dierna die quia mundus sum a sanguine omnium vestrum. Non enim subter
fugi quominus annunciarem omne consilium dei vobis. Attendite vobis
et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere
ecclesiam dei. quam acquisivit sanguine suo. Ego enim scio. quoniam
post discessionem meam intrabunt in vos lupi rapaces. non parcen
tes gregi. Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes perversa. ut

ut abducant discipulos post se. Propter quod vigilate memoria re
tinentes quoniam per triennium nocte et die non cessavi cum lacrimis mo
nens unumquemque vestrum. Et nunc commendo vos deo et verbo gratie ipsius
qui potens est edificare et dare hereditatem in sanctificatis omnibus. Argen
tum et aurum aut vestem nullius concupivi. Ipsi scitis quoniam ad ea que
mihi opus erant et hiis qui mecum sunt ministraverunt manus iste. Omnia
ostendi vobis quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos ac me
minisse verbi domini Ihesu quoniam ipse dixit: Beatius est magis dare
quam accipere. Et cum hec dixisset positis genibus suis cum omnibus
illis oravit. Magnus autem fletus factus est omnium. Et procumbentes super
collum Pauli osculabantur eum dolentes maxime in verbo quod dixerat
quoniam amplius faciem eius non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.
XXI Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis recto cursu
venimus Choum et sequenti die venimus Rodum et inde Patha
ram deinde Mirram. Et cum invenissemus navem transfretantem
in Phenicem ascendentes navigavimus. Cum apparuissemus autem Cipro
relinquentes eam ad sinistram navigavimus in Siriam et venimus
Tirum. Ibi enim navis erat expositura onus. Inventis autem discipulis
mansimus ibi diebus septem qui Paulo dicebant per spiritum ne ascen
deret Iherusalem. Et expletis diebus profecti ibamus deducentibus
nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras civitatem et positis
genibus in litore oravimus. Et cum valefecissemus invicem ascen
dimus in navem. Illi autem redierunt in sua. Nos vero naviga
tione completa a Tiro descendimus Ptolomaidam et salutatis

fratribus mansimus die una apud illos. Alia autem die profecti venimus
cesaream. Et intrantes domum philippi evangeliste qui erat unus ex
septem mansimus apud eum. Huic autem erant filie quatuor virgines
prophetantes. Et cum moraremur ibi per dies aliquot supervenit quidam
a iudea propheta nomine agabus. Is cum venisset ad nos tulit zonam
pauli et alligans sibi pedes et manus dixit. Hec dicit spiritus
sanctus. Virum cuius est zona hec sic alligabunt iudei in iherusalem
et tradent in manus gentium. Quod cum audissemus rogavimus nos et
qui loci illius erant ne ascenderet iherusalem. Tunc respondit paulus
et dixit. Quid facitis flentes et affligentes cor meum. Ego enim
non solum alligari sed et mori in iherusalem paratus sum propter nomen domini
ihesu. Et cum ei suadere non possemus quievimus dicentes. Domini
voluntas fiat. Post dies autem istos preparati ascendebamus iherusalem.
Venerunt autem et ex discipulis a cesarea nobiscum adducentes
secum apud quem hospitaremur iasonem quendam ciprum anti-
quum discipulum. Et cum venissemus iherusalem libenter exceperunt nos
fratres. Sequenti autem die introibat paulus nobiscum ad iacobum
omnesque collecti sunt seniores. Quos cum salutasset narrabat
per singula que fecisset deus in gentibus per ministerium illius. At illi
cum audissent magnificabant deum. Dixeruntque ei. Vides fra-
ter quot milia sunt in iudeis qui crediderunt deo et omnes emulatores
sunt legis. Audierunt autem de te quia discessionem doceas a moy-
se eorum qui per gentes sunt iudeorum dicens non debere eos circumcidere
filios suos neque secundum consuetudinem legis ingredi. Quid ergo est.

utique oportet convenire multitudinem. Audient enim te supervenisse. Hoc
ergo fac quod dicimus. Sunt nobis viri quatuor votum habentes super se.
His assumptis sanctifica te cum illis, et impende illis ut radant
capita sua, et scient [sciant] omnes quia que de te audierunt falsa sunt,
sed et ipse ambulas custodiens legem. De his autem qui crediderunt
ex gentibus nos scripsimus iudicantes nichil huiusmodi observare, nisi ut
abstineant se ab ydolo ymolato et sanguine et suffocato et
fornicatione. Tunc Paulus assumptis viris postera die purifi-
catus cum illis intravit in templum, annuntians [expletionem] completionem dierum
purificationis donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio. Dum autem
septem dies consumarentur, hii qui de Asia erant Iudei cum vidis-
sent eum in templo, concitaverunt omnem populum, et iniecerunt
ei manus clamantes: Viri israhelite adiuvate. Hic est
homo ille qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens,
insuper et gentiles induxit in templum et violat sanctum locum istum.
[viderant] Viderunt enim Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem
estimaverunt quoniam in templum introduxisset Paulus. Commota-
que est civitas tota et facta est concursio populi. Et apprehendentes
Paulum trahebant extra templum. Et statim clause sunt ianue.
Querentibus autem eum occidere, nunciatum est tribuno cohortis
quia tota confunditur Ierusalem. Qui statim assumptis militibus et
centurionibus decurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum
et milites cessaverunt percutere Paulum. Tunc accedens tribunus
apprehendit eum et iussit alligari catenis duabus. Et

interrogabat quis esset et quid fecisset. Alii autem aliud clamabant in
turba. Et cum non posset certum cognoscere pre tumultu iussit du-
ci eum in castra. Et cum venisset paulus ad gradus contigit ut
portaretur a militibus propter vim populi. Sequebatur enim eum multitudo
populi clamans. tolle eum. Et cum cepisset induci in castra
paulus dixit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid ad te. Qui dixit
Grece nosti. Nonne tu es egiptius qui ante hos dies tumul-
tum concitasti et eduxisti in desertum quatuor milia virorum sicari-
orum. Et dixit ad eum paulus. Ego homo quidem sum iudeus
natus a tarso cilicie non ignote civitatis municeps. Rogo
autem te permitte me loqui ad populum. Et cum ille permisisset
paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem. Et ma-
gno silencio facto allocutus est hebrea lingua dicens xxii XXII
Viri fratres et patres audite quam ad vos nunc reddo racionem
Cum audissent autem quia hebraica lingua loqueretur ad
illos magis prestiterunt silencium. Et dixit. Ego quidem sum vir
iudeus natus de tharso cilicie. Nutritus autem in ista civitate
secus pedes gamalielis eruditus iuxta veritatem paterne legis
Emulator legis sicut et vos omnes estis hodie. Qui hanc viam
persecutus sum usque ad mortem alligans et tradens in custo-
dias viros ac mulieres sicut princeps sacerdotum testimonium mihi
reddidit et omnes maiores natu. A quibus et epistolas acci-
piens ad fratres damascum pergebam ut adducerem inde vinctos
in iherusalem ut punirentur. Factum est autem eunte me et appropinquante

damasco· subito media die de celo circumfulsit me lux copio
sa / et decidens in terram audivi vocem de celo dicentem michi Saule
Saule quid me persequeris / Durum est tibi contra stimulum calcitrare
Ego autem respondi / Quis es tu domine / dixit ad me / Ego sum
ihesus nazarenus quem tu persequeris / Et qui mecum erant lumen
quidem viderunt vocem autem non audierunt eius qui loquebatur michi
Et dixi / quid faciam domine / dominus autem dixit ad me / Surge
vade damascum / Ananias autem quidam vir secundum legem testimonium
habens ab omnibus habitantibus damascum / Ananias autem
veniens ad me et astans dixit michi Saule frater respice in me et
ego eadem hora respexi in eum / At ille dixit / Deus
patrum nostrorum preordinavit te ut cognosceres voluntatem eius et videres
iustum et audires vocem ex ore eius quia eris testis illius ad omnes homines
eorum que vidisti et audisti / Et nunc quid moraris / Exurge et bapti
zare et ablue peccata tua invocato nomine ipsius / Factum est autem revertenti
michi in ierusalem et oranti in templo fieri me in stupore mentis et videre
illum dicentem michi / Festina et exi velociter de ierusalem quoniam non recipi
ent testimonium tuum de me / Et ego dixi / domine ipsi
sciunt quia ego eram concludens in carcerem et cedens per synagogas
eos qui credebant in te / Et cum funderetur sanguis stephani
testis tui ego astabam et consentiebam et custodiebam vestimen
ta interficientium illum / Et dixit ad me / Vade quoniam ego ad na
tiones longe mittam te / Audiebant autem eum usque ad hoc verbum
et levaverunt vocem suam dicentes / Tolle de terra eiusmodi / non enim

fhas est eum vivere / Vociferantibus autem eis et proicientibus vestimenta
sua et pulverem iactantibus in aerem iussit tribunus induci eum
in castra et flagellis cedi et torqueri eum ut sciret per quam causam
sic acclamarent ei / Et cum astrinxisset eum loris dixit astanti
sibi centurioni paulus / Si hominem romanum et indampnatum licet
vobis flagellare / Quo audito centurio quod civem romanum
se dixisset / accessit ad tribunum et nunciavit ei dicens / Quid
acturus es / Hic enim homo civis romanus est / Accedens autem tribunus
dixit illi / Dic michi si tu romanus es / At ille dixit etiam / Et respondit
tribunus quam facile te civem romanum dicis / Ego multa summa ci
vilitatem hanc consecutus sum / Et paulus ait ego autem et natus sum / Protinus ergo
discesserunt ab eo qui eum torturi erant / Tribunus quoque timuit
postquam rescivit quia civis romanus esset et quia ligasset eum / Postera
autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a iudeis
solvit eum et iussit sacerdotes convenire et omne concilium et producens
paulum statuit eum inter illos XXIII

Intendens autem in concilium paulus ait / Viri fratres / Ego omni
conscientia bona conversatus sum ante deum usque in hodiernum diem
Princeps autem sacerdotum ananias precepit astantibus sibi percutere
os eius / Tunc paulus ad eum dixit / Percutiet te deus paries
dealbate et tu sedens iudicas me secundum legem et contra legem
iubes me percuti / Et qui astabant dixerunt / Summum sacerdotem dei
maledicis / Dixit autem paulus / Nesciebam fratres quia princeps sa
cerdotum est / Scriptum est enim / Principem populi tui non maledices

Sciens autem paulus quia una pars esset saduceorum et altera phariseorum
clamat in concilio. Viri fratres ego sum phariseus filius
phariseorum de spe et de resurrectione mortuorum ego iudicor. Et cum hec
dixisset, facta est dissensio magna inter phariseos et saduceos et soluta est
multitudo. Saducei enim dicunt non esse resurrectionem neque angelum neque
spiritum. Pharisei autem utraque confitentur. Factus est autem clamor magnus. Et
surgentes quidam phariseorum pugnabant dicentes. Nichil mali
invenimus in homine isto. Quod si spiritus locutus est ei aut angelus. Et
cum magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur paulus
ab ipsis, iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum et
ducere eum in castra. Sequenti autem nocte assistens ei angelus ait.
Constans esto paule. sicut enim testificatus es de me in ierusalem sic te
oportet rome testificari. Facta autem die, collegerunt se quidam ex iudeis
et devoverunt se dicentes neque manducaturos neque bibituros donec
occiderent paulum. Erant autem plus quam quadraginta viri qui hanc
coniurationem fecerant. Qui accesserunt ad principes sacerdotum et senio-
res et dixerunt devotione devovimus nos nil gustaturos donec occi-
damus paulum. Nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio
ut adducat illum ad vos. tamquam aliquid certius cognituri de eo.
Nos vero priusquam appropiet parati sumus interficere illum. Quod cum au-
disset filius sororis pauli insidias eorum venit et intravit castra
nunciavitque paulo. Vocans autem paulus ad se unum ex centurionibus
ait. Adolescentem hunc perduc ad tribunum, habet enim aliquid indicare
illi. Et ille quidem assumens eum duxit ad tribunum et ait

Vinctus paulus rogauit me hunc adolescentem perducere ad te habentem
aliquid dicere tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius secessit se-
orsum cum eo. et interrogauit illum. quid est quod habes indicare mihi. Ille au-
tem dixit. Iudeis conuenit rogare te. ut crastina die producas paulum
in concilium quasi aliquid certius inquisituri sint de illo. Tu vero ne
credideris eis. Insidiantur enim illi ex eis viri amplius quam quadraginta
qui se deuouerunt non manducare neque bibere. donec interficiant eum
Et nunc parati sunt expectantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit
adolescentem precipiens ei ne cui loqueretur. quoniam hec nota sibi
fecisset. Et uocatis duobus centurionibus dixit illis. Preparate
milites ducentos ut eant usque cesaream et equites septuaginta
et lancearios ducentos a tercia hora noctis. et iumenta preparate
ut imponentes paulum saluum perducerent ad felicem presidem
Timuit enim ne forte raperent eum iudei. et occiderent. et ipse
postea calumniam sustineret tamquam pecuniam esset accepturus. scri-
bens ei epistolam continentem hec verba. Claudius lisias optimo presidi
felici salutem. Virum hunc comprehensum a iudeis. et incipientem
interfici ab eis superueniens cum exercitu meo eripui. cognito quia
romanus esset. volensque scire causam. quam obiciebant illi. deduxi
eum in concilium eorum. Quem inueni accusari de questionibus
legis ipsorum. nihil vero dignum morte aut uinculis habentem crimen
Et cum michi perlatum esset de insidiis quas parauerant ei. confestim
misi eum ad te denuncians accusatoribus eius. ut dicant quid sunt
aduersus eum apud te. Vale. Milites ergo secundum preceptum

sibi
assumentes paulum duxerunt illum per noctem in antipatridem
cum equitibus
Et postera die dimissis equitibus ut irent cum eo reversi sunt in castra
Qui cum venissent cesaream et tradidissent epistolam presidi statuerunt
ante illum et paulum. Cum legisset autem et interrogasset de qua provincia
esset et cognoscens quia de cilicia, audiam te inquit cum accusatores
tui venerint. Iussitque in pretorio herodis custodiri eum. XXIIII
Post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum ananias cum
senioribus quibusdam et tertullo quodam oratore qui adierunt presidem
adversus paulum. Et accersito paulo cepit accusare tertullus dicens
Cum in multa pace agamus per te et multa corrigantur per tuam providen-
ciam semper et ubique suscipimus. O optime felix cum omni gratiarum
actione. Ne diutius autem te protraham, oro breviter audias nos pro tua
clementia. Invenimus enim hunc hominem pestiferum et concitantem sediciones
omnibus iudeis in universo orbe, et auctorem sedicionis secte
nazarenorum, qui etiam templum conatus est violare, quem et apprehensum
voluimus iudicare secundum legem nostram. Superveniens autem tribunus cum vi magna
lisias eripuit eum de manibus nostris, iubens accusatores
eius ad te venire, a quo poteris ipse iudicans de omnibus istis
cognoscere de quibus nos accusamus eum. Adiecerunt autem iudei dicentes
hec ita se habere. Respondit autem paulus annuente preside sibi dicere
Ex multis annis sciens te esse iudicem genti huic bono animo pro me
satisfaciam. Potes enim cognoscere quia non plus sunt mihi dies quam
duodecim ex quo ascendi adorare in ierusalem. Et neque in templo
invenerunt me cum aliquo disputantem aut concursum facientem turbe

neque in synagogis neque in civitate, neque probare possunt tibi de quibus
nunc accusant me. Confiteor autem hoc tibi quod secundum sectam
quam dicunt heresim sic deservio patri et deo meo, credens omnibus
que in lege et prophetis scripta sunt, spem habens in deum, quam et hii
ipsi expectant, in resurrectionem futuram iustorum et iniquorum. In hoc
et ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad deum et ad ho-
mines semper. Post annos autem plurimos elemosinas facturus in gentem
meam veni et oblationes et vota, in quibus invenerunt me purifica-
tum in templo, non cum turba neque cum tumultu. Et apprehenderunt
me clamantes et dicentes: Tolle tolle inimicum nostrum. Quidam autem ex
Asia iudei quos oportebat modo apud te presto esse et accusare
si quid haberent adversum me, aut hii ipsi dicant si quid invenerunt in me
iniquitatis cum stem in concilio, nisi de hac una solummodo voce, quam
clamavi inter eos stans: quoniam de resurrectione mortuorum ego iudi-
cor hodie a vobis. Distulit autem illos felix certissime sciens de via
hac dicens: Cum tribunus lisias descenderit (venerit) audiam vos. Iussitque
que centurioni custodire eum et habere requiem (vel) neque quemquam prohibere
de suis ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens felix cum
(vocat et videt ... audiet)
drusilla uxore sua que erat iudea, vocavit paulum et audivit
ab eo fidem que est in christum iesum. Disputante autem eo de iustitia et
castitate et de iudicio futuro, tremefactus felix respondit: Quod nunc atti-
net, vade, tempore autem oportuno accersiam te (cum) simul. Et sperans quod pe-
cunia daretur a paulo, propter quod et accersiens eum frequenter loquebatur cum eo.
Biennio autem expleto accepit successorem felix porcium festum.
Volens autem gratiam prestare iudeis felix reliquit paulum vinctum

XXV Festus ergo cum venisset in provinciam post triduum ascendit ierusalem a c xxv
cesarea. Adieruntque eum principes sacerdotum, et primi iudeorum adver-
sus paulum, rogabant eum postulantes gratiam adversus eum ut iuberet
perduci eum in ierusalem insidias tendentes ut eum interficerent in via.
Festus autem respondit servari paulum in cesarea, se autem maturius profe-
cturum. Qui ergo in vobis ait potentes sunt descendentes simul si quod
est in viro crimen accusent eum. Demoratus autem inter eos dies non
amplius quam octo aut decem descendit cesaream. Et altera die sedit
pro tribunali et iussit paulum adduci. Qui cum perductus esset circumste-
terunt eum qui ab ierusalem descenderant iudei multas et graves causas
obiicientes ei, quas non poterant probare paulo rationem reddente quoniam
neque in legem iudeorum neque in cesaream quicquam peccavi.
Festus autem volens gratiam prestare iudeis respondens paulo dixit. Vis ierusalem
ascendere et ibi de hiis iudicari apud me. Dixit autem paulus
ad tribunal cesaris sto ubi me oportet iudicari. Iudeis non nocui
sicut tu melius nosti. Si enim nocui aut dignum morte aliquid feci
non recuso mori. Si vero nihil est eorum de quibus hii accusant me nemo
potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc festus cum concilio
locutus respondit. Cesarem appellasti, ad cesarem ibis. Et cum
dies aliquot transacti essent agrippa rex et beronice descende-
runt cesaream ad salutandum festum. Et cum dies plures ~~aliquot~~
~~transacti essent agrippa rex et beronice desce~~ ibidem morarentur
Festus regi indicavit de paulo dicens. Vir quidam est derelictus
a felice vinctus de quo cum essem ierosolimis adierunt me principes

sacerdotum et seniores iudeorum postulantes adversus illum dampnacionem
contra quos ego vidi quod non est consuetudo romanis donare aliquem hominem
prius quam is qui accusatur presentes habeat accusatores, locumque defendendi
accipiat et abluenda crimina que ei obiciuntur. Cum ergo huc convenissent
sine ulla dilacione, sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum
de quo cum astitissent accusatores eius nullam causam deferebant de quibus
ego suspicabar malum. Questiones vero quasdam de sua supersticione
one habebant adversus eum de quodam ihesu defuncto quem affir-
mabat paulus vivere. Hesitans autem ego de huiusmodi questione dice-
bam si vellet ire ierusalem, et ibi iudicari de istis. Paulo
autem cesarem appellante ut servaretur augusti cognitioni iussi servari
eum, donec mittam eum ad cesarem. Agrippa autem dixit ad festum,
volebam et ipse hominem hunc audire. Cras inquit audies eum.
Altera autem die cum venisset agrippa et beronice cum multa ambicione
et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis
iubente festo, adductus est paulus, et dixit festus, agrippa rex
et omnes qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc hominem de
quo omnis multitudo iudeorum interpellavit me ierosolimis, petentes
ut tollerem eum morti. In accusacione autem non potui tradere eum
propter mandata que habemus cesaris. Si quis accusaret eum, sequi me
cesaream ubi custodiebatur. Et hii cum venissent clamaverunt non
oportere eum amplius vivere. Ego vero comperi nihil dignum morte
eum admisisse. Et cum dixissem ei: Vis iudicari cum eis
ierosolimis, cesarem appellavit. Ipso hoc appellante ad augustum

iudicavi eum mittere. de quo quid certum scribam domino, non habeo. propter quod
produxi eum ad vos, et maxime ad te, rex Agrippa, ut interro-
gatione facta habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere
XXVI Agrippa vero ad paulum vinctum, et causas eius non significare.
Ait, permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc paulus
extenta manu, coepit rationem reddere. De omnibus quibus accusor a
iudeis, rex Agrippa, estimo me beatum apud te, cum sim
defensurus me hodie, maxime te sciente omnia quae apud iudeos sunt
consuetudines et questiones. propter quod obsecro patienter me audias. Et
quidem vitam meam a iuventute quae ab initio fuit in gente mea
in ierusalem noverunt omnes iudei, prescientes me ab initio, si velint
testimonium perhibere, quoniam secundum certissimam sectam religionis nostre vixi phariseus.
Et nunc in spe quae ad patres nostros repromissionis facta est a deo, sto
iudicio subiectus. In quam duodecim tribus nostre nocte ac die servientes
sperant devenire. De qua spe accusor a iudeis, rex. Quid incre-
dibile apud vos, si deus suscitat mortuos. Et ego quidem
estimaveram me adversus nomen ihesu nazareni debere multa contraria
agere, quod et feci ierusalem. Et multos sanctorum ego in carceribus in-
clusi, a principibus sacerdotum potestate accepta. Et cum occiderentur, de-
tuli sententiam. Et per omnes synagogas frequenter puniens eos compelle-
bam blasphemare. Et amplius insaniens in eos persequebar usque
in exteras civitates. In quibus dum irem damascum cum potestate et per-
missu principum sacerdotum, die media in via vidi, rex, de celo
supra splendorem solis circumfulsisse me lumen, et eos qui mecum simul

mecum erant. omnes que nos cum decidissemus in terram. Audivi vocem
dicentem michi Ebraica lingua. Saule saule quid me persequeris?
durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi. Quis es domine
Dominus autem dixit. Ego sum ihesus nazarenus quem tu persequeris. Sed
exurge et sta super pedes tuos. ad hoc enim apparui tibi ut consti
tuam te ministrum et testem eorum que vidisti. et eorum quibus apparebo tibi
eripiens te de populis et gentibus. in quas ego nunc mitto te aperire
oculos eorum. ut convertantur a tenebris ad lucem. et de potestate Sa
thane ad deum. ut accipiant remissionem peccatorum. Et sortem inter
sanctos per fidem que est in me. Unde rex Agrippa non fui incredulus
celesti visioni. Sed hiis qui sunt damasci primum et iherosolimis. et per o
mnem regionem iudeorum. et gentibus annunciabam. ut penitentiam agerent
et converterentur ad deum. digna penitentie opera facientes. Hac ex causa me
iudei cum essem in templo comprehensum temptabant volentes me interfi
cere. Auxilio autem adiutus dei usque in hodiernum diem sto testi
ficans minori atque maiori. nichil extra dicens quam ea que prophete sunt
locuti. et moyses futura esse. si passibilis christus. si primus ex resurrectione
mortuorum. lumen annunciaturus est populo et gentibus. Hec loquente eo
et rationem reddente. festus magna voce dixit. Insanis paule. multe
te littere ad insaniam convertunt. Et paulus. Non insanio inquit optime
feste. sed veritatis et sobrietatis verba loquor. Scit enim de hiis rex
ad quem constanter loquor. Latere enim eum nichil horum arbitror
neque enim in angulo quicquam horum gestum est. Credis rex agrippa
prophetis? Scio quia credis. Agrippa autem ad paulum dixit. In modico

inqt suades me xp̄ianū fi' / Et paulg / Opto aput dm̄ ⁊ in mo
dico ⁊ in magno nō tm̄ te · sꝫ ⁊ om̄s hos q̄ audiūt hodie fi' tales
q̄lis ⁊ ego sum exceptis vinculis hijs / Et exsurrexit rex ⁊ p̄ses
⁊ bernice ⁊ q̄ assidebant eis / Et cū secessissent loq̄bant̄ ad invi
cem dicentes · q2 nil morte aut vinculis dignū q̄d fecit hō iste / Agrip
pa aūt festo dixit / Dimitti poterat homo iste si nō appellasset
cesarem · Sic itaq3 preses eum dimitti cesari iudicavit

XXVII

Ut aūt iudicatū est eū navigare in ytaliam ⁊ tradi paulum
[...]emetū cū reliq̄s custodijs / Centurioni iulio nōie cohortis
auguste / Ascendentes aūt navem adrumetinā · ⁊ incipientes na
vigare circa asie loca · egressi sustulimus p̄severante nobiscum
Aristarcho macedone thessalonicensi / Sequenti aūt die devenim9
sydonem · humane aūt tractans / Julius paulum p̄misit ad amicos
ire · ⁊ curam sui agere / Et inde cū sustulissem9 subnavigavim9
ciprum p̄pt̄a q̄ essent venti contrarij ⁊ pelagus cilicie ⁊ pamphilie
navigantes venim9 listram q̄ est licie / Et ibi inveniens centurio
navem allexandrinam navigantē in ytaliam transposuit nos in eam
Et cū multis diebus tarde navigaremus · ⁊ vix devenissem9 cont' Gnidū
p̄hibente nos vento adnavigavimus crete iuxta salomonē / Et
vix navigantes venimus in locum quendam q̄ vocat̄ bonipoitus · cui
iuxta erat civitas thessala / Multo aūt tp̄e peracto · ⁊ cū iam nō
esset tuta navigacio · eo q̄ ieiunium iam p̄teriisset / consolabat̄
eos paulus dicens eis / Viri video · q̄m cū iniuria ⁊ multo
dampno nō solum oneris ⁊ navis · sꝫ et' aīarum nrārum incipit

esse navigacionem. Centurio autem gubernatori et nauclero magis credebat

quam hiis que a paulo dicebantur. Et cum aptus portus non esset ad

yemandum plurimi statuerunt consilium navigare inde. si quomodo possent

devenientes fenicem et yemare ibi ad portum crethe respicientem ad

affricum et ad chorum. Aspirante autem austro estimantes propositum

consilium se tenere cum sustulissent de asson legebant cretam.

Non post multum autem misit se contra ipsam ventus tiphonicus qui vocatur

euro aquilo. Cumque arrepta esset navis, et non posset conari in

ventum data nave flatibus ferebantur. In insulam autem quandam decurrentes

que vocatur cauda potuimus vix optinere scapham. Qua sublata

adiutoriis utebantur accingentes navem. Et timentes ne in sirtim in-

ciderent, submisso vase sic ferebantur. Valide autem nobis a tempestate

iactatis sequenti die iactum fecerunt et tercia die suis manibus armamenta

navis proiecerunt in mare. neque autem sole neque sideribus apparen-

tibus per plures dies et tempestate non exigua imminente iam

ablata erat spes omnis salutis nostre. Et cum multa ieiunatio

fuisset, tunc stans paulus in medio eorum dixit. Oportebat quidem

o viri audito me non tollere a creta. lucrique facere iniuriam

hanc et iacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse. Amis-

sio enim nullius anime erit ex vobis preterquam navis. Astitit enim

mihi hac nocte angelus dei, cuius sum ego, et cui deservio dicens

Ne timeas paule. cesari te oportet assistere. Et ecce donavit tibi

deus omnes qui navigant tecum. Propter quod bono animo estote viri. Credo

enim deo meo, quia sic erit quemadmodum dictum est michi. In insulam

Ad quidam quod nos devenimus, scilicet postquam quartadecima (dies) nox supervenit
navigantibus nobis in Adria circa mediam noctem suspicabantur nautae
apparere aliquam sibi regionem. Et summittentes bolidem invenerunt passus (et pusillum inde separati invenerunt passus xv)
viginti. Timentes autem ne in aspera loca incideremus de puppi mitten-
tes anchoras quatuor optabant diem fieri. Nautis vero quaerentibus
fugere de navi cum misissent scapham in mare sub obtentu quasi a pro-
ra inciperent anchoras extendere, dixit Paulus centurioni et militibus
nisi in navi manserint hii, vos salvi fieri non potestis. Tunc
absciderunt milites funes scaphae et passi sunt eam excidere.
Et cum lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum dicens
Quartadecima die hodie expectantes ieiuni permanetis nihil accipi-
entes. Propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra, quia nullius vestrum
capillus de capite peribit. Et cum haec dixisset sumens panem
gratias egit Deo in conspectu omnium. Et cum fregisset coepit manducare.
Animaequiores autem facti omnes et ipsi sumpserunt cibum. Eramus vero
universae animae in navi ducentae lxxvi. Et satiati cibo allevi-
abant navem iactantes triticum in mare. Cum autem dies factus
esset terram non agnoscebant. Sinum vero quendam considerabant habentem
litus in quem cogitabant si possent eicere navem. Et cum an-
choras sustulissent committebant se mari simul laxantes iuncturas
gubernaculorum. Et levato artemone secundum aurae flatum
tendebant ad litus. Et cum incidissemus in locum dithalassum
impegerunt navem. Et prora quidem fixa manebat immobilis,
puppis vero solvebatur a vi maris. Militum autem consilium fuit

ut custodias occiderent ne quis cum enatasset effugeret. Centurio
volens servare paulum prohibuit fieri. Jussitque eos qui possent natare
mittere se in mare primos et evadere et ad terram exire. Et ceteros
alios in tabulis ferebant quosdam super ea que de navi essent. Et
sic factum est ut omnes anime evaderent ad terram. XXVIII
Et cum evasissemus tunc cognovimus quia militene insula
vocabatur. Barbari vero prestabant non modicam humanitatem
nobis. Accensa enim pira reficiebant nos omnes propter ymbrem qui
imminebat et frigus. Cum congregasset autem paulus sarmentorum
aliquantam multitudinem et imposuisset super ignem vipera a calore
cum processisset invasit manum eius. Ut vero viderunt barbari pen
dentem bestiam in manu eius ad invicem dicebant. Utique homicida
est homo hic qui cum evaserit de mari ulcio eum vivere non
sinit. Et ille quidem excuciens bestiam in ignem nil mali passus
est. At illi estimabant eum in tumorem convertendum et subito casurum
et mori. Diu autem illis expectantibus et videntibus nil mali in eo
fieri convertentes se dicebant eum esse deum. In locis autem illis
erant predia principis insule nomine publii qui nos suscipiens
triduo benigne necessaria prebuit. Contigit autem patrem pu
blii febribus et dissenteria vexatum iacere. Ad quem paulus intravit
et cum orasset et imposuisset ei manus sanavit eum. Quo facto omnes
qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur.
Qui etiam multis honoribus nos honoraverunt et navigantibus
imposuerunt que necessaria erant. Post menses autem tres navi-

navigavimus in navi alexandrina que in insula hiemaverat cui erat nomen
insigne castorum. Et cum venissemus syracusam mansimus ibi
triduo. Inde circumlegentes devenimus regium. Et post unum
diem flante austro secunda die venimus puteolos ubi inventis
fratribus rogati sumus ibi manere apud eos dies vii. Et sic
venimus romam. Et inde cum audissent fratres occurrerunt nobis usque ad
appii forum et tres tabernas. quos cum vidisset paulus gratias agens
deo accepit fiduciam. Cum venissemus autem romam centurio tra-
didit vinctos prefecto. permissum est paulo manere sibimet
foris extra castra cum custodiente se milite. Post tertium autem
diem convocavit primos iudeorum. Cumque convenissent dicebat eis. Ego
viri fratres nihil adversus legem faciens aut mores paternos vinctus
ab ierosolimis traditus sum in manus romanorum. Qui cum interrogationem
de me habuissent voluerunt me dimittere eo quod nulla mortis causa
esset in me. Contradicentibus autem iudeis coactus sum appellare ce-
sarem. non quasi gentem meam habens aliquid accusare. sed ut animam
meam a morte liberarem. Propter hanc igitur causam rogavi vos
videre et alloqui. Propter spem enim israel catena hac circumdatus sum.
At illi dixerunt ad eum. Nos neque litteras accepimus de te a iudea
neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut locutus est quid
de te malum. Rogamus autem audire a te que sentis. Nam
de secta hac notum est nobis quod ubique ei contradicitur. Cum consti-
tuissent autem illi diem venerunt ad eum in hospitium plurimi
quibus exponebat testificans regnum dei. suadensque eis de

iesu ex lege moysi et prophetis a mane usque ad vesperam
Et quidam credebant hiis que a paulo dicebantur. quidam vero
non credebant. Cumque invicem non essent consencientes discede-
bant dicente paulo unum verbum. Quia bene spiritus sanctus locutus est
per ysaiam prophetam ad patres nostros dicens. Vade ad populum istud
et dicit ad eos. Aure audietis et non intelligetis et videntes
videbitis et non perspicietis. Incrassatum est enim cor populi huius et auri-
bus graviter audierunt et oculos suos compresserunt ne forte videant
oculis et auribus audiant et corde intelligant et convertantur et
sanem eos. Notum ergo sit vobis omnibus quoniam gentibus missum est
hoc salutare dei et ipsi audient. Et cum hec dixisset exierunt
iudei multas habentes inter se questiones. Mansit autem paulus
biennio toto in suo conductu et suscipiebat omnes qui ingredie-
bantur ad eum iudeos atque grecos predicans regnum dei et
docens que sunt de domino ihesu christo cum omni fiducia sine
prohibitione. quia hic est ihesus christus filius dei per quem incipiet totus
mundus iudicari. Explicat liber actuum apostolorum

Prologus super Canonica Jacobi

Jacobus petrus Johannes et Judas septem epistolas ediderunt tam
misticas quam succinctas et breves pariter et longas. breves
in verbis longas in sententiis ut rarus sit qui non caecutiat in earum
lectione. Explicit prologus

Argumentum in canonica Jacobi

Incipit argumentum in epistolam canonicam beati Jacobi apostoli

Jacobus apostolus sanctum instruit clerum de cultu celestium preceptorum
et regula katholice observantie et de invicte patientie maiestate
et de revelatione plurimorum et mediatione magistrorum.

Prologus Jeronimi Explicat argumentum

Incipit prologus in epistolas canonicas

Non ita ordo est apud grecos qui integre sapiunt et fidem rectam
sectantur epistolarum vii que canonice nuncupantur sicut in latinis
codicibus invenitur ut quia petrus primus sit in numero apostolorum prime sint epistole
eius in ordine ceterarum. Sed sicut evangelistas dudum ad veritatis lineam
correximus ita has proprio ordini deo nos iuvante reddidimus. Est
enim prima earum una Jacobi. due petri. Johannis tres. Jude una.
Que si sicut ab eis digeste sunt. Itaque ab interpretibus fideliter in la-
tinum eloquium verterentur nec ambiguitatem legentibus facerent. nec
sermonum sese varietas impugnaret. illo precipue loco ubi de unitate
trinitatis in prima Johannis epistola positum legimus. in qua etiam ab infide-
libus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate comperimus tri-
um tantummodo vocabula. hoc est aque sanguinis et spiritus in ipsa sua edi-
tione ponentes et patris verbique ac spiritus testimonium obmittentes. in quo
maxime et fides katholica roboratur et patris et filii et spiritus sancti
una divinitatis substantia comprobatur. In ceteris epistolis quantum a nostra
aliorum distet editio. lectorum prudentie derelinquo. Sed tu virgo cristi
eustochium dum a me inpensius scripture veritatem requiris meam quodam-
modo senectutem invidorum dentibus corrodendam exponis qui me
falsarium corruptoremque sanctarum pronunciant scripturarum. Sed ego in
tali opere nec emulorum meorum invidentiam pertimesco. nec sancte
scripture veritatem poscentibus denegabo.

Explicit prologus

Incipit epistola canonica beati Jacobi apostoli

Epistola Jacobi

Jacobus dei et domini nostri ihesu cristi servus xii tribubus que sunt in dispar-
sione salutem. Omne gaudium existimate fratres mei cum in tempta-
tiones varias incideritis scientes quod probatio fidei vestre patientiam

operatur. Paciencia autem opus perfectum habeat, ut sitis perfecti et integri
in nullo deficientes. Si quis autem vestrum indiget sapientia postulet a deo
qui dat omnibus affluenter, et non improperat, et dabitur ei. Postulet
autem in fide nichil hesitans. Qui enim hesitat similis est fluctui ma-
ris qui a vento movetur et circumfertur. Non ergo estimet homo ille quod acci-
piat aliquid a domino. Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis
suis. Glorietur autem frater humilis in exaltacione sua, dives autem in humilitate
sua, quoniam sicut flos feni transibit. Exortus est enim sol cum ardore et
arefecit fenum, et flos eius decidit, et decor vultus eius deperiit.
Ita et dives in itineribus suis marcescet. Beatus vir qui suffert
temptacionem, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite quam repro-
misit deus diligentibus se. Nemo cum temptatur dicat quoniam a deo
temptatur. Deus autem intemptator malorum est. Ipse enim neminem temptat.
Unusquisque enim temptatur a concupiscencia sua abstractus et illectus. Dein
concupiscencia cum conceperit, parit peccatum. Peccatum vero cum consummatum fuerit
generat mortem. Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi.
Omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est descendens
a patre luminum, apud quem non est transmutacio, nec vicis-
situdinis obumbracio. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis
ut simus inicium aliquod creature eius. Scitis enim fratres mei dile-
ctissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad lo-
quendum, et tardus ad iram. Ira enim viri iusticiam dei non operatur.
Propter quod abicientes omnem inmundiciam et abundanciam malicie in man-
suetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras.

Estote factores verbi et non auditores tantum fallentes vosmetipsos. quia
si quis auditor est verbi et non factor, hic comparabitur viro consideranti vul
tum nativitatis sue in speculo. Consideravit enim se et abiit et sta
tim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in lege perfecte liber
tatis, et permanserit in ea, non auditor obliviosus factus est, sed factor
operis, hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum
esse et non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana
est religio. Religio munda et immaculata apud deum et patrem
hec est: visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum, et imma
culatum se custodire ab hoc seculo. II

Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri Ihesu
Christi glorie. Etenim si introierit in conventum vestrum vir anulum aureum habens
in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, et intendatis in
eum qui indutus est veste preclara, et dixerit ei: tu sede hic bene. Pau
peri autem dicatis: tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum. Nonne iudi
catis apud vosmetipsos, et facti estis iudices cogitationum iniquarum?
Audite fratres mei dilectissimi, nonne deus elegit pauperes in hoc mundo
divites in fide et heredes regni quod repromisit deus diligentibus se. Vos autem
exhonorastis pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt vos et ipsi
trahunt vos ad iudicia. Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum
est super vos. Si enim legem perficitis regalem secundum scripturas: Diliges
proximum tuum sicut te ipsum, bene facitis. Si autem personas accipitis, peccatum operamini
redarguti a lege quasi transgressores. Quicumque autem totam legem servaverit
offendat autem in uno, factus est omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis

dixit et non occidas. Quod si non mechaberis, occidas autem, factus es trans-
gressor legis. Sic loquimini et sic facite sicut per legem libertatis incipientes
iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi qui non facit misericordiam. Superexaltat
autem misericordia iudicium. Quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere,
opera autem non habeat. Numquid poterit fides salvare eum. Si autem frater aut soror
nudi sint et indigeant victu cottidiano, dicat autem aliquis de vobis illis. Ite
in pace. calefacimini et saturamini, non dederitis autem eis que necessaria sunt
corpori, quid proderit eis. Sic et fides si non habeat opera, mortua est in
semetipsa. Sed dicat quis. Tu fidem habes et ego opera habeo. Ostende mihi
fidem tuam sine operibus, et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu
credis quoniam unus deus est. bene facis. Et demones credunt et contremiscunt. Vis
autem scire o homo inanis. quoniam fides tua sine operibus mortua est. Abraham
pater noster. nonne ex operibus iustificatus est. offerens filium suum ysaac super
altare. Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius. et ex operibus fides
consummata est. et impleta est scriptura dicens. Credidit abraham deo. et
reputatum est ei ad iustitiam. Et amicus dei appellatus est. Videtis quoniam
ex operibus iustificatur homo et non ex fide tantum. Similiter autem et raab meretrix
nonne ex operibus iustificata est. suscipiens nuncios, et alia via ei-
ciens. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est. ita fides sine operibus
Nolite plures magistri fieri fratres mei. scientes // mortua est. III
quoniam maius iudicium sumitis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in
verbo non offendit hic perfectus est vir. Potest etiam freno circumducere corpus
totum suum. Si autem equorum frenos in ora mittimus ad consentiendum nobis
et omne corpus illorum circumferimus. Ecce et naves cum magne sint

et a ventis validis minentur circumferuntur a modico gubernaculo, ubi
impetus dirigentis voluerit. Ita et lingua modicum quidem membrum est et
magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit. Et lin-
gua nostra ignis est. Universitas iniquitatis lingua constituitur in membris
nostris, que maculat totum corpus, inflammat rotam nativitatis nostre inflamma-
ta a gehenna. Omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium et ceterorum
domantur et domita sunt a natura humana. linguam autem nullus hominum domare
potest. Inquietum malum plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus deum
et patrem et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem dei facti sunt.
Ex ipso ore procedit maledictio et benedictio. Non oportet fratres mei hec
ita fieri. Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram
aquam. Numquid potest fratres mei ficus uvas facere aut vitis ficus.
Sic neque potest salsa facere dulcem aquam. Quis sapiens et disciplinatus inter vos
Ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientie. Quod
si zelum amarum habetis et contentiones sint in cordibus vestris. Nolite glo-
riari et mendaces esse adversus veritatem. Non est enim ista sapientia desursum
descendens, sed terrena animalis dyabolica. Ubi enim zelus et contentio ibi inconsta-
tia et omne opus pravum. Que autem desursum est sapientia primum quidem
pudica est, deinde pacifica modesta suadibilis bonis consentiens
plena misericordia et fructibus bonis iudicans sine simulatione. Fructus
autem iustitie in pace seminatur facientibus pacem. IIII IIII

Unde bella et lites in vobis. nonne ex concupiscentiis vestris que
militant in membris vestris. Concupiscitis et non habetis. Occiditis
et zelatis et non potestis adipisci et litigatis et belligeratis et non

habetis propter quod non postulatis. Petitis et non accipitis eo quod male petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis. Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est deo? Quicumque ergo voluit esse amicus seculi huius, inimicus dei constituitur. Aut putatis quia inaniter scriptura dicat: Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam, propter quod dicit: deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Subditi igitur estote deo. Resistite autem diabolo et fugiet a vobis. Appropinquate deo et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores et purificate corda duplices animo. Miseri estote et lugete. Risus vester in luctum convertatur et gaudium in merorem. Humiliamini igitur in conspectu domini et exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem. Si autem iudicas legem non es factor legis sed iudex. Unus est enim legislator et iudex qui potest perdere et liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum tuum? Ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino ibimus in illam civitatem et faciemus quidem ibi annum et mercabimur et lucrum faciemus, qui ignoratis quid erit in crastinum. Que est enim vita vestra? vapor est ad modicum parens et deinceps exterminabitur. Pro eo ut dicatis si dominus voluerit et si vixerimus faciemus hoc aut illud. Nunc autem exultatis in superbiis vestris. Omnis exultatio talis maligna est. Scienti igitur bonum facere et non facienti peccatum est illi.

Agite nunc divites plorate ululantes in miseriis que advenient vobis. Divitie vestre putrefacte sunt, vestimenta vestra a tineis sunt comesta. Aurum vestrum et argentum eruginavit et erugo eorum in testimonium

erit vobis et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis
iram in novissimis diebus. Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones
vestras que fraudata est a vobis clamat et clamor ipsorum in aures domini sab
baoth introivit. Epulati estis super terram et in luxuriis enutristis corda
vestra. In die occisionis addixistis et occidistis iustum et non restitit
vobis. Pacientes igitur estote fratres usque ad adventum domini. Ecce agricola
expectat preciosum fructum terre pacienter ferens donec accipiat tem-
poraneum et serotinum. Pacientes estote et vos. et confirmate corda
vestra. quoniam adventus domini appropinquabit. Nolite ingemiscere fratres in alter-
utrum ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam assistit. Exemplum
accipite fratres mali exitus et longanimitatis et laboris et pacientie prophetas
qui locuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt
Sufferentiam Job audistis. et finem domini vidistis. quoniam misericors est dominus
et miserator. Ante omnia autem fratres nolite iurare neque per celum neque per
terram neque per aliud quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester est est
non non. ut non sub iudicio decidatis. Tristatur aliquis vestrum oret
equo animo et psallat. Infirmatur quis in vobis. inducat presbiteros ecclesie
et orent super eum. ungentes eum oleo in nomine domini. Et oratio fidei
salvabit eum. Et alleviabit eum dominus. Et si in peccatis est remittentur
ei. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra. et orate pro invicem ut sal-
vemini. Multum enim valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat
similis nobis passibilis. et oratione oravit ut non plueret
super terram. et non pluit annos tres et menses sex. Et rursum
oravit. et celum dedit pluviam. et terra dedit fructum suum

Incipit argumentum in epistolam canonicam beati Petri apostoli primam

Ca. Petri

Discipulos salvatoris inmiciti toto orbe diffusos et peregrinos in hoc seculo monstrat et periculose vite ponderare suadet et in novam vitam proficere tota cum sollicitudine cohortatur.

Fratres mei si quis ex vobis erraverit a veritate et converterit quis eum scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore vie sue salvabit animam eius a morte et operit multitudinem peccatorum.

Explicit epistola canonica beati Jacobi apostoli

Prologus beati Jeronimi in canonica Petri

Symon Petrus filius Johannis provincie Galilee vico de Bethsaida frater Andree appostoli qui et Cephas dictus

Incipit epistola canonica Petri prima

Ca. primum

Petrus apostolus Ihesu Christi electis advenis dispersionis Ponti Galatie Capadocie Asie et Bithinie secundum prescientiam Dei patris in sanctificationem spiritus in obedientiam et aspersionem sanguinis Ihesu Christi gratia vobis et pax multiplicetur. Benedictus Deus et pater domini nostri Ihesu Christi qui secundum magnam misericordiam suam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Ihesu Christi ex mortuis in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcescibilem conservatam in celis in vobis qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem paratam revelari in tempore novissimo. In quo exultabitis modicum nunc si oportet contristari in variis temptationibus ut probatio vestre fidei preciosior sit auro quod per ignem probatur inveniatur in laudem et gloriam et honorem in revelatione Ihesu Christi quem cum non videritis diligitis in quem nunc quoque non videntes creditis credentes exultabitis letitia inenarrabili et glorificata reportantes finem fidei vestre salutem animarum vestrarum. De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophete qui de futura in vos gratia prophetaverunt scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis spiritus Christi prenuntians eas que in Christo sunt passiones et posteriores glorias cui revelatum est quia non sibimetipsis vobis autem ministrabant ea que nunc nunciata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis spiritu sancto

misso de celo, in quem angeli desiderant prospicere. Propter quod succincti
lumbos mentis vestre sobrii perfecte sperate in eam que offertur vobis gratiam
in revelacione Ihesu Christi. Quasi filii obediencie non configurati prioribus igno-
rancie vestre desideriis, sed secundum eum qui vocavit vos sanctum, ut et ipsi
sancti in omni conversacione sitis, quoniam scriptum est: Sancti estote, quoniam et ego
sanctus sum. Et si patrem invocatis eum qui sine personarum accepcione
iudicat, secundum uniuscuiusque opus in timore incolatus vestri tempore conversa-
mini. Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti
estis de vana vestra conversacione paterne tradicionis, sed precioso sanguine
quasi agni incontaminati et immaculati Christi, precogniti quidem ante consti-
tucionem mundi, manifestati autem in novissimis temporibus propter vos, qui per
ipsum fideles estis in deo, qui suscitavit eum a mortuis et dedit ei
gloriam sempiternam, ut fides vestra et spes esset in deo. Animas vestras
castificantes in obediencia caritatis, in fraternitatis amore simplici
ex corde invicem diligite attencius. Renati non ex semine
corruptibili sed incorruptibili per verbum dei vivi et permanentis in e-
ternum. Quia omnis caro fenum, et omnis gloria eius tamquam flos feni.
Exaruit fenum et flos eius decidit, verbum autem domini manet in eternum.
Hoc autem est verbum quod evangelizatum est in vos. II
Deponentes igitur omnem maliciam et omnem dolum et simulaciones
et invidias et omnes detracciones, sicut modo geniti infantes racionabile
sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem. Si tamen
gustatis quoniam dulcis est dominus. Ad quem accedentes lapidem
vivum ab hominibus quidem reprobatum a deo autem electum et honorificatum

et ipsi tamquam lapides vivi superedificamini domus spiritales sacer-
docium sanctum offerre spiritales hostias acceptabiles deo per ihesum christum.
Propter quod continet scriptura. Ecce pono in syon lapidem summum angu-
larem electum preciosum, et qui crediderit in eum non confundetur. Vobis igitur hon-
or credentibus, non credentibus autem lapis quem reprobaverunt edificantes,
hic factus est in caput anguli. Et lapis offensionis et petra
scandali hiis qui offendunt verbo, nec credunt in quo et positi sunt. Vos
autem genus electum regale sacerdotium. gens sancta populus acquisicionis,
ut virtutes annuncietis eius qui de tenebris vos vocavit in admira-
bile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc autem populus dei. Qui non
consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti. Karissimi obsecro vos
tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis
que militant adversus animam, conversationem vestram inter gentes habentes bonam,
ut in eo quod detractant de vobis tamquam de malefactoribus ex bonis operibus
vos considerantes glorificent deum in die visitacionis. Subiecti igitur
estote omni humane creature propter deum, sive regi quasi precellenti, sive du-
cibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero
bonorum. Quia sic est voluntas dei, ut benefacientes obmutescere
faciatis imprudencium hominum ignoranciam. Quasi liberi, et non quasi
velamen habentes malicie libertatem, sed sicut servi dei. Omnes honorate.
Fraternitatem diligite. deum timete. Regem honorificate. Servi
subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis et modestis
sed etiam discolis. Hec est enim gratia, si propter conscienciam dei sustinet quis
tristicias paciens iniuste. Que est enim gratia si peccantes

et colaphizati suffertis. Sed si benefacientes patienter sustinetis hec
est gratia apud deum. In hoc enim vocati estis quia et christus passus est pro nobis
nobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. qui peccatum non fecit
nec inventus est dolus in ore eius. Qui cum malediceretur non maledicebat
et cum pateretur non comminabatur. Tradebat autem iudicanti se iniuste. qui
peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum. ut peccatis mortui
iustitie vivamus. cuius livore sanati sumus. Eratis enim sicut oves
errantes. sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.
III Similiter et mulieres subdite sint viris suis ut et si qui non credunt
verbo per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant considerantes in
timore sanctam conversationem vestram. Quarum non sit extrinsecus capillatura
aut circumdatio auri aut indumenti vestimentorum cultus. sed qui absconditus
est homo cordis in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus. qui est in
conspectu dei locuples. Sic enim aliquando et sancte mulieres sperantes
in deo ornabant se subiecte propriis viris. Sicut Sara obediebat
Abrahe dominum eum vocans cuius estis filie benefacientes et non timen-
tes ullam perturbationem. Viri similiter cohabitantes secundum scientiam quasi infir-
miori vasculo muliebri impartientes honorem tamquam coheredibus et
gratie et vite. ut non impediantur orationes vestre. In fine autem omnes una-
nimes compatientes fraternitatis amatores misericordes modesti
humiles non reddentes malum pro malo. nec maledictum pro ma-
ledicto. sed econtrario benedicentes. quia in hoc vocati estis. ut benedictionem
hereditate possideatis. Qui enim vult vitam diligere et videre
dies bonos. coherceat linguam suam a malo. et labia

sua ne loquantur dolum. declinet autem a malo et faciat bonum
inquirat pacem et persequatur eam. quia oculi domini super iustos et aures
eius in preces eorum. vultus autem domini super facientes mala. et quis est
qui vobis noceat si boni emulatores fueritis. Sed et si quid patimini
propter iustitiam beati estis. Timorem autem eorum ne timueritis et non
conturbemini. dominum autem christum sanctificate in cordibus vestris. parati
semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est
fide et spe. Sed cum modestia et timore conscientiam habentes bonam
ut in eo quod detrahunt de vobis confundantur qui calumniantur vestram bonam
in christo conversationem. Melius est enim benefacientes si velit voluntas dei pati
quam malefacientes. Quia et christus semel pro peccatis nostris mortuus est
iustus pro iniustis. ut nos offerret deo. mortificatos quidem carne. vivi
ficatos autem spiritu. In quo et his qui in carcere erant conclusi spiritibus ve-
niens predicavit. qui increduli fuerant aliquando. quando expectabant dei patientiam
in diebus noe cum fabricaretur archa in qua pauci id est octo anime salve
facte sunt per aquam. Quod et vos nunc similis forme salvos
facit baptisma. non carnis depositio sordium. sed conscientie bone
interrogatio in deum per resurrectionem domini nostri ihesu christi. qui est in dex-
tera dei patris. deglutiens mortem. ut vite eterne heredes effi-
ceremur. profectus in celum subiectis sibi angelis et potestatibus et virtutibus

Christo igitur passo in carne. et vos eadem cogitatione arme IIII
mini. quia qui passus est in carne desiit a peccatis. ut iam non
hominum desideriis. sed voluntati dei. quod reliquum est in carne vivat
temporis. Sufficit enim preteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam

qui ambulaverunt in luxuriis desideriis vinolentiis comessationibus
potationibus et illicitis ydolorum cultibus in quibus mirantur obstupescit
in quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxurie confusionem
blasfemantes qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare vivos
et mortuos. Propter hoc enim et mortuis evangelizatum est ut iudicentur
quidem secundum homines in carne, vivant autem secundum deum in spiritu. Omnium
autem finis appropinquabit. Estote itaque prudentes et vigilate in o-
rationibus. Ante omnia autem mutuam in vobismetipsis caritatem conti-
nuam habentes. Quia caritas operit multitudinem peccatorum. Hospitales

aliquando dat spiritus sapientie

invicem sine murmuratione. Unusquisque sicut accepit gratiam in
alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores
multiformis gratie dei. Si quis loquitur quasi sermones dei. Si quis
ministrat tamquam ex virtute quam administrat deus ut in omnibus honori-
ficetur deus per Ihesum Christum. Cui est gloria et imperium in secula seculorum amen.
Carissimi nolite peregrinari in fervore qui ad temptationem vobis fit quasi
novum aliquid vobis contingat. Sed communicantes Christi passionibus gaudete
ut et in revelatione glorie eius gaudeatis exultantes. Si exprobramini
in nomine Christi beati eritis quoniam quod est honoris glorie et virtutis dei et qui est
eius spiritus super vos requiescit. Nemo autem vestrum patiatur ut homicida
aut fur aut maledicus aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus
non erubescat. Glorificet autem deum in isto nomine. Quoniam tempus est ut
incipiat iudicium a domo dei. Si autem primum a vobis quis finis eorum
qui non credunt evangelio dei. Et si iustus vix salvabitur impius et
peccator ubi parebunt. Itaque et hii qui patiuntur secundum voluntatem dei creatori
fideli commendent animas suas in benefactis.

Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro consenior et testis Christi passionum qui et eius que in futuro est revelanda glorie communicator. Pascite qui est in vobis gregem Dei providentes non coacte sed spontanee secundum Deum, neque turpis lucri gratia sed voluntarie, neque ut dominantes in cleros sed forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum percipietis immarcescibilem glorie coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes autem invicem humilitatem insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu Dei ut vos exaltet in tempore visitationis, omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et vigilate quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem devoret. Cui resistite fortes in fide scientes eadem passionum ei que in mundo est vestre fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie qui vocavit vos in eternam suam gloriam in Christo Iesu modicum passos ipse perficiet confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et imperium in secula seculorum amen. Per Silvanum vobis fratrem fidelem ut arbitror breviter scripsi obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam Dei in qua statis. Salutat vos ecclesia que est in Babilone collecta et Marcus filius meus. Salutate invicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in Christo Iesu amen.

Explicit epistola beati Petri apostoli prima

II Pet

Incipit epistola secunda beati Petri apostoli

Symon Petrus servus et apostolus Iesu Christi his qui coequalem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri et salvatoris Iesu Christi. Gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione Dei et Christi Iesu domini nostri quomodo omnia nobis divine virtutis sue que ad vitam et pietatem pertinent donata sunt

Incipit argumentum in epistolam secundam Petri. Symo Petrus per fidem huius mundo sapientes mortuos esse declarat ostendens [illegible] quanta sit magnitudo lucis apud [illegible] manifestat. Explicit argumentum

per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute per quem maxima
et preciosa nobis promissa donavit, ut per hec efficiamini divine consortes
nature, fugientes eius que in mundo est concupiscentie corruptionem. Vos
autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem. In vir-
tute ad scientiam. In scientia ad abstinentiam. In abstinentia ad patientiam
In patientia ad pietatem. In pietate ad amorem. In amore frater-
nitatis caritatem. Hec enim omnia si vobiscum adsint et superent, non
vacuos nec sine fructu vos constituent in domini nostri Jesu Christi cognitione
Cui enim non presto sunt hec cecus est et manu temptans oblivionem acci-
piens purgationem veterum suorum delictorum. Quapropter fratres magis sa-
tagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. Hec
enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur
vobis introitus in eternum regnum et salvatoris nostri Jesu Christi. Propter quod
incipiam vos semper commonere de hiis, et quidem scientes et confirmatos vos in
presenti veritate. Justum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo su-
scitare vos in commonitione, certus sum enim quia velox est depositio
tabernaculi mei, secundum quod et dominus noster Jesus Christus significavit mihi. Dabo autem
operam et frequenter habere vos post obitum meum ut horum memoriam
faciatis. Non enim indoctas fabulas secuti notam fecimus vobis
domini nostri Jesu Christi virtutem et presentiam, sed speculatores facti illius
magnitudinis. Accipiens autem enim a deo patre honorem et gloriam voce
delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria. Hic est filius
meus dilectus in quo mihi complacui ipsum audite. Et hanc vocem nos
audivimus de celo allatam cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus

firmorem propheticum sermonem cui attendentes bene facitis quasi lucerne lucenti
in caliginoso loco donec dies illucescat et lucifer oriatur in cor-
dibus vestris. Hoc primum intelligentes quod omnis prophetia scripture propria interpre-
tatione non fit. Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia
sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. II

Fuerunt vero et pseudo prophete in populo. sicut et in vobis erunt magistri
mendaces qui introducent sectas perditionis. et eum qui emit eos
dominum negant. superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur
eorum luxurias per quos via veritatis blasphemabitur. et in avaritia
fictis verbis de vobis negotiabuntur. Quibus iudicium iam olim non
cessat. et perditio eorum non dormitat. Si enim deus angelis peccantibus
non pepercit. sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit
in iudicium cruciandos reservari. et originali mundo non pepercit. sed
octavum noe iustitie preconem custodivit diluvium mundo impi-
orum inducens. Et civitates sodomorum et gomorreorum in cinerem
redigens eversione damnavit. exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens.
et iustum loth oppressum a nephandorum iniuria et a luxuriosa
conversatione eripuit. Aspectu enim et auditu iustus erat. habitans apud
eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Novit
deus pios de temptatione eripere. iniquos vero in diem iudicii cruciandos
reservare. Magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditie
ambulant. dominationemque contemnunt. audaces sibi placentes sectas
non metuunt facere blasphemantes. Ubi angeli fortitudine et
virtute cum sint maiores non portant adversum se execrabile (expetale) iudicium

Hii vero velut irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perni-
ciem in his que ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt
percipientes mercedem iniustitie. Voluptatem existimantes diei delicias
coinquinationes et macule deliciis affluentes in conviviis suis
luxuriantes vobiscum, oculos habentes plenos adulterii et incessa-
bilis delicti pellicientes animas instabiles. Cor exercitatum ava-
ritia habentes maledictionis filii derelinquentes rectam viam errave-
runt secuti viam Balaam ex Bosor qui mercedem iniquitatis amavit
correptionem vero habuit sue vesanie. Subiugale mutum ad
hominis voce loquens prohibuit prophete insipientiam. Hii sunt fontes
sine aqua et nebule turbinibus exagitate quibus caligo tenebrarum
reservatur. Superbia enim vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis
carnis luxurie eos qui paululum effugiunt qui in errore conver-
santur. libertatem illis promittentes cum ipsi servi sint corruptionis. A
quo enim quis superatus est huius et servus est. Si enim refugientes
coinquinationes mundi in cognitione domini et salvatoris nostri Iesu Christi, his rur-
sum implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora
prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitie quam
post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis traditum est sancto man-
dato. Contigit enim eis illud veri proverbii. Canis reversus ad
suum vomitum et sus lota in volutabro luti **III**

Hanc ecce vobis karissimi secundam scribo epistolam in quibus excito
vestram in commonitione sinceram mentem ut memores sitis eorum
que predixi verborum a sanctis prophetis et apostolorum vestrorum preceptorum

domini et saluatoris. Hoc primum scientes quod veniant in novissimis
diebus in deceptione illusores iuxta proprias concupiscentias ambulan-
tes et dicentes. Ubi est promissio aut adventus eius? Ex quo enim pa-
tres dormierunt omnia sic perseverant ab initio creature. Latet
enim eos hoc volentes quod celi erant prius et terra de aqua et per
aquam consistens dei verbo, per que ille tunc mundus aqua inundatus
periit. Celi autem qui nunc sunt et terra eodem verbo repositi sunt igni
reservati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum. Unum
vero hoc non lateat vos karissimi quia unus dies apud dominum
sicut mille anni et mille anni sicut unus dies. Non tardat dominus
promissum suum sicut quidam existimant sed patienter agit propter vos, nolens
aliquos perire sed omnes ad penitentiam reverti. Adveniet autem dies
domini sicut fur in qua celi magno impetu transient, elemen-
ta vero igne solventur, terra autem et omnia que in ipsa sunt opera
exurentur. Cum ergo hec omnia dissolvenda sint quales oportet nos esse
in sanctis conversationibus et pietatibus expectantes et properantes in ad-
ventu diei domini nostri Ihesu Christi, per quem celi ardentes solventur et elementa
ignis ardore tabescent. Novos ergo celos et novam terram secundum
promissa ipsius expectamus in quibus iustitia habitat. Propter quod karissimi
hec expectantes satagite immaculati et inviolati ei inveniri
in pace. Et domini nostri Ihesu Christi longanimitatem salutem arbitremini
sicut et karissimus frater noster paulus secundum datam sibi sapientiam
scripsit vobis sicut et in omnibus epistolis loquens in eis de his in quibus
sunt quedam difficilia intellectu que indocti et instabiles

depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres
prescientes hec custodite vosmetipsos ne insipientium errore tra-
ducti excidatis a propria firmitate. Crescite vero in gratia et in cognitione
domini nostri ihesu christi et salvatoris. Ipsi gloria et nunc et in diem eternitatis amen.

Explicit epistola beati petri apostoli secunda

Incipit argumentum in epistolam beati Johannis apostoli prima

Ratio verbi quod deus ipse sit caritas
manifesta et ostendens verum nec diu sic nec prius fieri posse et
usque discernat ut esse comprobet homicidas eo quod odium sit in [illegible]

Explicit argumentum

Incipit epistola beati Johannis prima

Ca. I

Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus et
manus nostre contrectaverunt de verbo vite. Et vita ma-
nifestata est, et vidimus et testamur et annunciamus vobis vitam eternam
que erat apud patrem et apparuit nobis. Quod ergo vidimus et
audivimus annunciamus vobis, ut et vos societatem habeatis nobiscum,
et societas vestra sit cum patre et cum filio eius ihesu christo. Et hec scribimus
vobis ut gaudeatis, et gaudium vestrum sit plenum. Et hec est
annunciatio quam audivimus ab eo et annunciamus vobis: quoniam deus
lux est et tenebre non sunt in eo ulle. Si dixerimus quoniam
societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus, mentimur et
non facimus veritatem. Si autem in luce ambulamus, sicut et ipse est in
luce, societatem habemus ad invicem, et sanguis ihesu filii eius emundat
nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos
seducimus, et veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra,
fidelis et iustus est ut remittat nobis peccata nostra, et emundet nos
ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus
eum, et verbum eius non est in nobis.

Filioli mei haec scribo vobis ut non peccetis. Sed et si quis II
peccaverit advocatum habemus apud patrem ihesum christum iustum
et ipse est propitiatio pro peccatis nostris. non pro nostris autem tantum. sed etiam
pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum si mandata
eius observemus. Qui dicit se nosse eum et mandata eius non custodit
mendax est et veritas in eo non est. Qui autem servat verbum eius vere in
hoc caritas dei perfecta est. Et in hoc scimus quoniam in ipso sumus. si in
ipso perfecti fuerimus. Qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulavit
et ipse ambulare. Carissimi non mandatum novum scribo vobis. sed
mandatum vetus quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod
audistis. Iterum mandatum novum scribo vobis quod est verum et in ipso et in
vobis. quia tenebrae transierunt. et lumen verum iam lucet. Qui dicit in luce
se esse. et fratrem suum odit in tenebris est usque adhuc. Qui diligit
fratrem suum in lumine permanet. et scandalum in eo non est. Qui autem
odit fratrem suum in tenebris est. et in tenebris ambulat. et nescit quo omne animal diligit sibi simile
eat. quia obcaecaverunt oculos eius. Scribo vobis filioli quoniam remittuntur
vobis peccata propter nomen eius. Scribo vobis patres quoniam cognovistis eum qui ab initio
est. Scribo vobis adolescentes quoniam vicistis malignum. Scribo vobis in-
fantes quoniam cognovistis patrem. Scribo vobis patres quia cognovistis eum qui
ab initio est. Scribo vobis iuvenes quoniam fortes estis. et verbum dei in
vobis manet et vicistis malignum. Nolite diligere mundum neque ea quae
in mundo sunt. Si quis diligit mundum non est caritas patris in eo. Quoniam omne
quod est in mundo concupiscentia carnis est. et concupiscentia oculorum et superbia
vitae quae non est ex patre sed ex mundo est. Et mundus transit et concupiscentia eius

Qui autem facit voluntatem dei manet in eternum. Filioli novissima hora est.
Et sicut audistis quia antichristus venit, nunc autem antichristi multi facti sunt. Unde scimus
quia novissima hora est. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. Nam si
fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum. Sed ut manifesti sint quoniam
non sunt omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis a sancto et nostis omnia. Non
scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam, et quoniam omne menda-
cium ex veritate non est. Quis est mendax nisi is qui negat quoniam Ihesus
non est Christus. Hic est antichristus qui negat patrem et filium. Omnis qui
negat filium nec patrem habet. Qui autem confitetur filium et patrem habet. Vos
quod audistis ab initio in vobis permaneat. Si in vobis permanserit quod ab
initio audistis, et vos in filio et patre permanebitis. Et hec est repro-
missio quam ipse pollicitus est nobis vitam eternam. Hec scripsi vobis de
hiis qui seducunt vos. Et vos unctionem quam accepistis ab eo maneat
in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos, sed sicut unctio eius
docet vos de omnibus. Et verum est et non est mendacium. Et sicut
docuit vos manete in eo. Ut cum apparuerit fiduciam habeamus
et non confundamur ab eo in adventu eius. Si scitis quoniam iustus est, scitote
quoniam omnis qui facit iustitiam ex ipso natus. III

Videte qualem caritatem dedit nobis deus pater ut filii dei nominemur
et simus. Propter hoc mundus non novit nos quia non novit eum. Karis-
simi nunc filii dei sumus, et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum
apparuerit similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis
qui habet hanc spem in eo sanctificat se sicut et ille sanctus est. Omnis qui facit
peccatum, et iniquitatem facit, et peccatum est iniquitas. Et scitis quoniam ille apparuit

ut peccata tolleret: et peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet non peccat
Et omnis qui peccat non vidit eum, nec cognovit eum. Filioli, nemo vos
seducat. Qui facit iustitiam iustus est, sicut et ille iustus est. Qui facit
peccatum ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit
filius dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex deo non facit
peccatum: quoniam semen ipsius in eo manet, et non potest peccare quoniam ex deo natus
est. In hoc manifesti sunt filii dei et filii diaboli. Omnis qui non est iustus
non est ex deo, et qui non diligit fratrem suum: quoniam hec est annunciacio quam au-
distis ab initio, ut diligatis alterutrum. Non sicut Cayn, qui ex maligno
erat, et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? quoniam opera eius ma-
ligna erant, fratris autem eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos
mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus
fratres. Qui non diligit manet in morte. Omnis qui odit fratrem
suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam eternam
in semetipso manentem. In hoc cognovimus caritatem dei, quoniam ille pro nobis
animam suam posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit
substantiam huius mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauserit
viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? Filioli, non dili-
gamus verbo neque lingua, sed opere et veritate. In hoc cognoscimus quoniam ex
veritate sumus, et in conspectu eius suademus corda nostra. Quoniam si repre-
henderit nos cor nostrum, maior est deus corde nostro et novit omnia.
Karissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad deum
Et quodcumque petierimus accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus
et ea que sunt placita coram eo facimus. Et hoc est mandatum dei

ut credamus in nomine filii eius Iesu Christi et diligamus alterutrum sicut dedit
mandatum nobis. Et qui servat mandata eius in illo manet et ipse
in eo. Et in hoc scimus quoniam manet in nobis de spiritu quem dedit nobis. IIII
Karissimi nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex deo sint
quoniam multi pseudoprophete exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus
dei. Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse ex deo est. Et omnis
spiritus qui solvit Iesum ex deo non est. Et hic est antichristus de quo audistis
quoniam venit et nunc iam in mundo est. Vos ex deo estis filioli et vicistis
eum quoniam maior est qui in vobis est quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt
et ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit. Nos ex deo sumus. Qui
novit deum audit nos. Qui non est ex deo non audit nos. In hoc
cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris. Karissimi diligamus invicem
quoniam caritas ex deo est. Et omnis qui diligit ex deo natus est et cognoscit
deum. Qui non diligit non novit deum quoniam caritas deus est. In hoc appa
ruit caritas dei in nobis quoniam filium suum unigenitum misit deus in
mundum ut vivamus per eum. In hoc est caritas non quasi nos dilexerimus deum
sed quoniam prior ipse dilexit nos et misit filium suum propitiatorem pro peccatis
nostris. Karissimi si sic deus dilexit nos et nos debemus invicem diligere.
Deum nemo vidit umquam. Si diligamus invicem deus in nobis
manet et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in
eo manemus et ipse in nobis quoniam de spiritu suo dedit nobis. Et nos
vidimus et testificamur quoniam pater misit filium suum salvatorem mundi.
Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est filius dei, deus in eo manet et ipse
in deo. Et nos cognovimus et credidimus caritati quam habet deus in nobis

Deus caritas est · et qui manet in caritate in deo manet et
deus in eo. In hoc perfecta est caritas dei nobiscum ut fiduciam habeamus
in die iudicii, quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo. Timor
non est in caritate sed perfecta caritas foras mittit timorem, quoniam timor
penam habet. Qui autem timet non est perfectus in caritate. Nos ergo di-
ligamus deum, quoniam ipse prior dilexit nos. Si quis dixerit quoniam
diligo deum et fratrem suum oderit mendax est. Qui enim non diligit fra-
trem suum quem videt, deum quem non videt quomodo potest diligere. Et hoc
mandatum habemus a deo, ut qui diligit deum diligat et fratrem suum.

Omnis qui credit quoniam Ihesus est Christus ex deo natus est. Et omnis qui V
diligit eum qui genuit diligit eum qui natus est ex eo. In hoc
cognoscimus quoniam diligimus natos dei cum deum diligamus et mandata eius
faciamus. Hec est enim caritas dei ut mandata eius custodiamus. Et
mandata eius gravia non sunt. Quoniam omne quod natum est ex deo vincit mundum.
Et hec est victoria que vincit mundum, fides nostra. Quis est autem qui vincit mundum
nisi qui credit quoniam Ihesus est filius dei. Hic est qui venit per aquam et sanguinem
Ihesus Christus, non in aqua solum sed in aqua et sanguine. Et spiritus est qui testificatur
quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in celo, pater
verbum et spiritus sanctus. Et hii tres unum sunt. Et tres sunt qui testimonium dant
in terra, spiritus aqua et sanguis. Et hii tres unum sunt. Si testimonium
hominum accipimus, testimonium dei maius est, quoniam hoc est testimonium dei quod ma-
ius est, quia testificatus est de filio suo. Qui credit in filium
dei, habet testimonium dei in se. Qui non credit in filium, mendacem facit
eum, quoniam non credit testimonio quod testificatus est deus de filio suo

Et hec testimonium est, quoniam vitam eternam dedit nobis deus, et hec vita
in filio eius est. Qui habet filium habet vitam. Qui non habet filium non habet vitam.
Hec scripsi vobis ut sciatis quoniam vitam habetis eternam qui creditis in nomine
filii dei. Et hec est fiducia quam habemus ad deum, quia quodcumque petierimus
secundum voluntatem eius audit nos. Et scimus quia audit nos
quidquid petierimus. Scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui
scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem petat et dabitur ei
vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem, non pro illo dico
ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est, et est peccatum ad mortem. Sci-
mus quia omnis qui natus est ex deo non peccat. Sed generatio dei conservat eum
et malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex deo sumus, et mundus totus
in maligno positus est. Et scimus quoniam filius dei venit, et dedit nobis
sensum ut cognoscamus verum deum, et simus in vero filio eius. Hic est verus
et vita eterna. Filioli custodite vos a simulacris. Amen.

Explicit epistola beati Iohannis

Incipit argumentum in secundam Iohannis apostoli

Usque adeo ad electam feminam scribit ut eius doctrinam non dubitet litteram
appellatam eius filius testimonium qui ambulent in veritate perhibet

Explicit argumentum

Incipit Epistola Iohannis apostoli secunda

Senior electe domine et natis eius quos ego diligo in ve-
ritate, et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem propter
veritatem que permanet in nobis et nobiscum erit in eternum. Sit
vobiscum gratia, misericordia, pax a deo patre et a Christo Iesu filio patris in veritate
et caritate. Gavisus sum valde quoniam inveni de filiis tuis ambula-
tes in veritate sicut mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te
domina non tamquam mandatum novum scribens tibi sed quod habuimus ab initio
ut diligamus alterutrum. Et hec est caritas ut ambulemus secundum mandata

eius. Hoc est enim mandatum ut quemadmodum audistis ab initio in eo
ambuletis. Quoniam multi seductores exierunt in mundum qui non confitentur Iesum
Christum venisse in carne. hic est seductor et antichristus. Videte vosmet
ipsos ne perdatis que operati estis, sed ut mercedem plenam accipiatis. Omnis
qui recedit et non permanet in doctrina Christi deum non habet. Qui permanet
in doctrina, hic et filium et patrem habet. Si quis venit ad vos et hanc
doctrinam non affert nolite recipere eum in domum, nec ave ei di-
xeritis. Qui enim dicit ei ave, communicat operibus illius malignis. Ecce
predixi vobis ea ut in die domini nostri Iesu Christi non confundamini. Plura habens
vobis scribere nolui per cartam et atramentum. Spero enim me fu-
turum apud vos et os ad os loqui ut gaudium vestrum sit plenum
Salutant te filii sororis tue electe. Gratia tecum amen.

Explicit epistola secunda beati Johannis apostoli. Incipit argumentum in epistolam tertiam Johannis

Gaium pietatis causa extollit. atque ut in ipsa pietate ma-
neat exhortatur. Diotrepem in pietate et superbie causa obiurgat.
Demetrio ad bonum testimonium perhibet cum fratribus universis.

Explicit argumentum epistolarum eiusdem tertiarum. Epistola tertia. Incipit epistola beati Johannis apostoli tertia

Senior Gaio carissimo quem ego diligo in veritate.
Carissime de omnibus orationem facio prospere te ingredi et
valere sicut prospere agit anima tua. Gavisus sum
valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tue sicut tu
in veritate ambulas. Maiorem horum non habeo gratiam quam ut
audiam filios meos in veritate ambulare. Carissime fideliter
facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos qui testimonium reddide-
runt caritati tue in conspectu ecclesie quos benefaciens deduces
digne deo. Pro nomine eius profecti sunt nihil accipientes

a gentibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi, ut cooperatores simus veritati. Scripsissem forsitan ecclesie, sed is qui amat primatum gerere in eis, Diotrepes non recepit nos. Propter hoc si venero commoveam eius opera que facit verbis malignis garriens in nos, et quasi non ei ista sufficiant, neque ipse suscipit fratres, et eos qui suscipiunt prohibet, et de ecclesia eicit. Karissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui bene facit ex deo est, qui male facit non vidit deum. Demetrio testimonium redditur ab omnibus et ab ipsa veritate, sed et nos testimonium ei perhibemus. Et nosti quoniam testimonium nostrum verum est. Multa habui tibi scribere, sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi. Spero autem protinus te videre, et os ad os loquimur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta tu amicos per nominatim.

Diotrepes nomen proprium est cuiusdam heretici

Explicit epistola beati Johannis apostoli tercia

Incipit argumentum in epistolam Jude apostoli

Judas frater Jacobi apostoli fratres de corruptoribus vie veritatis ita informat ut illicitum esse disserat de subiugo semel excutos servitutis divino operam suam offitijs novare servilibus.

Explicit argumentum

Capitulum Jude

Incipit epistola Jude apostoli

Ista est epistola prima Jude et [illegible]

Judas Jhesu Christi servus, frater autem Jacobi, hiis qui sunt in deo patre dilectis et Ihesu Christo conservatis et vocatis. Misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur. Karissimi, omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute necesse habui scribere vobis, deprecans supercertari semel tradite sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines qui olim prescripti sunt in hoc iudicium impii, dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum dominatorem et dominum nostrum Ihesum Christum negantes. Commonere autem vos volo scientes omnia semel quoniam Ihesus populum de terra Egypti salvans secundo eos qui non crediderunt perdidit. Angelos vero qui non servaverunt suum principatum

sed dereliquerunt suum domicilium in iudicium magni dei vinculis eternis
sub caligine reservavit. Sicut sodoma et gomorra et finitime civitates
simili modo exfornicate et abeuntes post carnem alteram facte sunt
exemplum ignis eterni penam sustinentes. Similiter et hii qui carnem quidem
maculant, dominationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant. Cum
michael archangelus cum dyabolo disputans altercaretur de moysi cor-
pore, non est ausus iudicium inferre blasphemie, sed dixit: Imperet
tibi dominus. Hii autem quecumque quidem ignorant blasphemant. Quecumque autem
naturaliter tamquam muta animalia norunt in hiis corrumpuntur.
Ve illis quia in via caym abierunt et errore balaam mercede II
effusi sunt et contradictione chore perierunt. Hii sunt in epulis
suis macule convivantes sine timore semetipsos pascentes, nubes
sine aqua que a ventis circumferuntur, arbores autumnales infructu-
ose bis mortue eradicate, fluctus feri maris despumantes
suas confusiones, sidera errantia quibus procella tenebrarum in eternum conservata
est. Prophetavit autem de hiis septimus ab adam enoch dicens
Ecce venit dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes et
arguere illos de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt
et de omnibus duris que locuti sunt contra eum peccatores impii. Hii sunt
murmuratores querulosi secundum desideria sua ambulantes, et os illorum
loquitur superbia mirantes personas questus causa. Vos autem carissimi
memores estote verborum que predicta sunt ab apostolis domini nostri ihesu christi
qui dicebant vobis, quoniam in novissimis temporibus venient illusores secundum
desideria sua ambulantes in impietatibus. Hii sunt qui segregant

semetipsos animales spiritum non habentes. Vos autem karissimi superedificantes
vosmetipsos sanctissime vestre fidei in spiritu sancto orantes vosmetipsos in
dilectione dei servate expectantes misericordiam domini nostri iesu christi in vitam eternam.
Et hos quidem arguite iudicatos. Illos autem salvate de igne
rapientes. Aliis autem miseremini in timore dei odientes et eam que carnalis
est maculatam tunicam. Ei autem qui potens est vos conservare sine peccato
et constituere ante conspectum glorie sue immaculatos in exultatione in ad-
ventu domini nostri iesu christi. Soli deo salvatori nostro per iesum christum dominum nostrum
gloria et magnificentia imperium et potestas ante omnia secula

Explicit epistola beati iude apostoli

et nunc et in omnia secula seculorum amen.

Item alius prologus in apocalipsim

Iohannes apostolus et evangelista a domino nostro iesu christo electus atque dilectus in
tanto dilectionis amore ab eo est habitus ut in cena super pectus
eius recumberet. et ad crucem astanti soli matrem propriam commendasset
ut quem nubere volentem ad amplexum virginis assumpsit. Ipsi etiam
custodiendam virginem traderet. Hic itaque cum propter verbum dei et testimonium
iesu christi exilio in pathmos insula traderetur. illic ab eodem apocalipsis
ostensa describitur. ut sicut in principio canonis id est libri
genesis incorruptibile est principium prenotatum ita etiam incorruptibilis
finis per virginem in apocalipsi redderetur dicentis. Ego sum alpha
et o initium et finis. Hic est Iohannes qui sciens supervenisse sibi
diem recessionis de corpore convocatis in epheso discipulis descendit
in defossum sepulture sue locum oratione que completa reddidit spiritum
tam alienus a dolore mortis factus quam a corruptione carnis invenitur
alienus. Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordinatio ideo

a nobis per singula non exponitur, ut nescientibus inquirendi desiderium
conferat, et querentibus laboris fructum, et deo magisterium doctrine servetur. Explicit prologus

Incipit argumentum

Apocalipsis Iohannis tot habet sacramenta quot verba. Parum
dixi, et pro merito voluminis huius laus omnis inferior est. In verbis
singulis multiplices latent intelligentie. Explicit argumentum. Apocalipsis primo.

Incipit liber Apocalipsis beati Iohannis apostoli

Apocalipsis Ihesu Christi, quam dedit illi deus palam facere
servis suis que oportet fieri cito, et significavit mittens per angelum
suum servo suo Iohanni, qui testimonium perhibuit verbo dei
et testimonium Ihesu Christi quecumque vidit. Beatus qui legit et
qui audiunt verba prophetie huius, et servant ea que in ea scripta sunt:
tempus enim prope est. Iohannes septem ecclesiis que sunt in Asia:
gratia vobis et pax ab eo qui est et qui erat, et qui venturus est, et a
septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt, et a Ihesu Christo qui est
testis fidelis, primogenitus mortuorum, et princeps regum terre, qui
dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, et fecit
regnum et sacerdotes deo et patri suo: ipsi gloria et imperium in secula seculorum.
Ecce venit cum nubibus, et videbit eum omnis oculus, et qui eum pupugerunt;
et tunc plangent se super eum omnes tribus terre. Etiam amen. Ego sum
alpha et o, principium et finis, dicit dominus deus, qui est et qui erat et qui
venturus est omnipotens. Ego Iohannes frater vester et particeps in tribu-
(socius, interlinear)
latione et regno et patientia in Christo Ihesu, fui in insula que appellatur
Pathmos propter verbum dei et testimonium Ihesu Christi. Fui in spiritu in dominica
die, et audivi post me vocem magnam tamquam tube dicentis michi:
Quod vides scribe in libro, et mitte septem ecclesiis, Epheso et

Smirne et pergamo et thiatire et Sardis et philadelphie et
laodicie. Et conversus sum ut viderem vocem que loquebatur mecum. Et conversus
vidi septem candelabra aurea et in medio septem candelabrorum
aureorum similem filio hominis vestitum podere et precinctum ad mamil
las zona aurea. Caput autem eius et capilli erant candidi tamquam
lana alba et tamquam nix. Et oculi eius velut flamma ignis et pedes
eius similes auricalco sicut in camino ardenti. Et vox illius tamquam
vox aquarum multarum. Et habebat in dextera sua stellas septem et de
ore eius gladius ex utraque parte acutus exiebat et facies eius sicut
sol lucet in virtute sua. Et cum vidissem eum cecidi ad pedes
eius tamquam mortuus. Et posuit dexteram suam super me dicens
Noli timere ego sum primus et novissimus et vivus et fui mortuus
et ecce sum vivens in secula seculorum. Et habeo claves mortis et in
ferni. Scribe ergo que vidisti et que sunt et que oportet fieri post hec. Sa
cramentum septem stellarum quas vidisti in dextera mea et septem can
delabra aurea. Septem stelle angeli sunt septem ecclesiarum et
candelabra septem ecclesie sunt septem. II. c 2

Et angelo ephesi ecclesie scribe. Hec dicit qui tenet septem
stellas in dextera sua qui ambulat in medio septem candelabrorum
aureorum. Scio opera tua et laborem tuum et pacientiam tuam et quia non
potes sustinere malos et temptasti eos qui se dicunt apostolos esse et non
sunt et invenisti eos mendaces. Et pacientiam habes et sustinuisti
propter nomen meum et non defecisti. Sed habeo adversum te pauca quod caritatem
tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris et age penitenciam

z prima opera fac. Sin autem venio tibi z movebo candelabrum tuum
de loco suo nisi penitenciam egeris. Sed hoc habes bonum. quia odisti facta
nicolaitarum que z ego odi. Qui habet aurem audiendi audiat
quid spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo edere de ligno vite quod est
in paradiso dei mei. Et angelo smirne ecclesie scribe. Hec dicit
primus z novissimus qui fuit mortuus z vivit. Scio tribulacionem tuam
z paupertatem tuam. sed dives es z blasfemaris ab hiis qui se
dicunt iudeos esse z non sunt. sed sunt synagoga sathane. Nil
eorum timeas que passurus es. Ecce missurus est diabolus [aliquos] ex vobis in
carcerem ut temptemini z habebitis tribulacionem diebus decem. Esto fidelis
usque ad mortem. z dabo tibi coronam vite. Qui habet aures audiendi audiat
quid spiritus dicat ecclesijs. Qui vicerit non ledetur a morte secunda. Et angelo
pergami ecclesie scribe. Hec dicit qui habet rumpheam ex utraque parte
acutam. Scio ubi habitas. ubi sedes est sathane. z tenes nomen
meum z non negasti fidem meam. Et in diebus illis antipas testis
meus fidelis qui occisus est apud vos ubi sathanas habitat. Sed habeo
adversum te pauca. quia habes illic tenentes doctrinam Balaam
qui docuit Balach mittere scandalum coram filiis israel edere de
sacrificiis ydolorum z fornicari. Ita habes z tu tenentes doctrinam
nicolaitarum. Similiter penitenciam age si quo minus veniam tibi cito z pugnabo
cum illis in gladio oris mei. Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat
ecclesijs. Vincenti dabo edere manna absconditum z dabo illi calcu
lum candidum z in calculo nomen novum scriptum. quod nemo scit nisi
qui accipit. Et angelo thiatire ecclesie scribe. Hec

Hec dicit filius dei qui habet oculos ut flammam ignis et pedes eius similes
auricalco. Novi opera tua et fidem et caritatem et ministerium et patientiam
tuam et opera tua novissima plura prioribus. Sed habeo adversum te pau
ca quia permittis mulierem Gezabel que se dicit prophetam docere et seducere
servos meos fornicari et manducare de ydolatis. Et dedi illi tempus
ut penitentiam ageret et non vult penitere a fornicatione sua. Ecce
mittam eam in lectum lectum et qui mechantur cum ea in tribulatione maxima
erunt nisi penitentiam egerint ab operibus suis et filios eius interficiam in
morte. Et scient omnes ecclesie quia ego sum scrutans corda
et renes et dabo unicuique vestrum secundum opera sua. Vobis autem dico ceteris
qui Thiatire estis quicumque non habent doctrinam hanc qui non cognoverunt alti
tudines Sathane quemadmodum dicunt Non mittam super vos aliud
pondus. Tamen id quod habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit et qui
custodierit usque in finem opera mea dabo illi potestatem super gentes
et reget eos in virga ferrea et tamquam vas figuli confringentur. Sicut
et ego accepi a patre meo et dabo illi stellam matutinam. Qui habet
aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis III

Et angelo ecclesie Sardis scribe. Hec dicit qui habet septem spiritus
dei et septem stellas. Scio opera tua quia nomen habes quod vivas
et mortuus es. Esto vigilans et confirma cetera que moritura erant
Non enim invenio opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habe
qualiter acceperis et audieris et serva et penitentiam age. Si ergo non vigilaveris
veniam ad te tamquam fur et nescies qua hora veniam ad te. Sed habes
pauca nomina in Sardis qui non inquinaverunt vestimenta sua et

ambulabunt mecum in albis quia digni sunt. Qui vicerit sic vesti
etur vestimentis albis. et non delebo nomen eius de libro vite. Et
confitebor nomen eius coram patre meo et coram angelis eius. Qui habet aures
audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo philadelphie ecclesie scribe
Hec dicit sanctus et verus qui habet clavem david. qui aperit et nemo claudit,
claudit et nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram te hostium
apertum quod nemo potest claudere. quia modicam habes virtutem. et servasti verbum meum
et non negasti nomen meum. Ecce dabo tibi de sinagoga sathane qui se dicunt
iudeos esse et non sunt sed mentiuntur. Ecce faciam eos ut veniant et adorent
ante pedes tuos. et scient quia ego dilexi te. quoniam servasti verbum patiencie
mee. et ego te servabo ab hora temptacionis que ventura est in orbem univer
sum temptare habitantes in terra. Ecce venio cito. Tene quod habes. et nemo
accipiat coronam tuam. Et qui vicerit faciam eum columpnam in templo dei mei
et foras non egredietur amplius. Et scribam super eum nomen dei mei et nomen civitatis
dei mei nove iherusalem que descendit de celo a deo meo et nomen meum novum
Qui habet aures audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo ecclesie laodi
cie scribe. Hec dicit amen testis fidelis et verus qui est principium creature dei
Scio opera tua. quia neque frigidus es neque calidus. utinam frigidus esses aut
calidus. Sed quia tepidus es. et neque frigidus neque calidus. incipiam te evomere
ex ore meo. quia dicis quod dives sum et locupletatus et nullius egeo. et
nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et cecus et nudus. Suadeo
tibi a me emere aurum ignitum probatum ut locuples fias. et vestimentis albis
induaris. ut non appareat confusio nuditatis tue. et collirio inunge oculos
tuos ut videas. Ego quos amo arguo et castigo. Emulare ergo et penitentiam age

Ecce sto ad hostium et pulso. Si quis audierit vocem meam et aperuerit mi
ianuam intrabo ad illum et cenabo cum illo et ille mecum. Qui vicerit da
bo illi sedere mecum in throno meo sicut et ego vici et sedi cum patre meo
in throno eius. Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

IIII Post hec vidi et ecce hostium apertum in celo et vox prima quam au-
divi tamquam tube loquentis mecum dicens ascende huc et ostendam
tibi que oportet fieri cito. Post hec statim fui in spiritu. Et ecce sedes posita
erat in celo et supra sedem sedens. Et qui sedebat similis erat aspectui
iaspidis et sardinis. Et iris erat in circuitu sedis similis visioni
smaragdine. Et in circuitu sedis xxiiii sedilia et super thronos
xxiiii seniores sedentes circumamicti vestimentis albis et in capitibus eorum
coronas aureas. Et de throno procedebant fulgura et tonitrua et septem
lampades ardentes ante thronum que sunt septem spiritus dei. Et in conspectu
sedis quasi mare vitreum simile cristallo. Et in medio sedis et in circuitu
quattuor animalia plena oculis ante et retro. Et animal primum simile leoni. Et
secundum animal simile vitulo. Et tercium animal habens faciem quasi hominis. Et quartum animal
simile aquile volanti. Et quattuor animalia singula eorum habebant alas senas
et in circuitu et intus plena sunt oculis. Et requiem non habebant die ac
nocte dicentia. Sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens qui erat et qui est
et qui venturus est. Et cum darent illa quattuor animalia gloriam et honorem
et benedictionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum. Et pro-
cidebant xxiiii seniores ante sedentem in throno et adorabant viventem
in secula seculorum. Et mittebant coronas suas ante thronum dicentes
Dignus es domine deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem quia tu creasti
omnia et propter voluntatem tuam erant et creata sunt. v

Et vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris V
signatum sigillis septem. Et vidi angelum fortem predicantem voce
magna: Quis est dignus aperire librum et solvere signacula eius? et nemo poterat
in celo neque in terra neque subtus terram aperire librum neque respicere
illum. Et ego flebam multum quoniam nemo dignus inventus est aperire librum
neque videre eum. Et unus de senioribus dixit michi: Ne fleveris. Ecce vicit
leo de tribu Iuda radix David qui dignus est aperire librum et solvere
septem signacula eius. Et vidi et ecce in medio throni et quatuor animalium et
in medio seniorum agnum stantem tanquam occisum habentem cornua septem
et oculos septem qui sunt spiritus dei missi in omnem terram. Et venit et acce-
pit de dextera sedentis in throno librum. Et cum aperuisset librum
quatuor animalia et viginti quatuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli
citharas et fialas aureas plenas odoramentorum que sunt orationes sanctorum.
Et cantabant canticum novum dicentes: Dignus es domine accipere librum
et solvere signacula eius quoniam occisus es et redemisti nos deo in sanguine tuo
Et ex omni tribu et natione et populo et lingua et fecisti nos deo nostro
regnum et sacerdotes et regnabimus super terram. Et vidi et audivi vocem
angelorum multorum in circuitu throni animalium et seniorum. Et erat
numerus eorum milia milium dicentium [magna voce]: Dignus est agnus qui occisus est acci-
pere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam
et benedictionem. Et omnem creaturam que in celo est et que super terram et sub terra
et in mari et que in eo sunt omnes audivi dicentes: Sedenti in throno
et agno benedictio et honor et gloria et potestas deo nostro in secula seculorum.
Et quatuor animalia dicebant amen. Et viginti quatuor seniores ceciderunt in facies suas
et adoraverunt viventem in secula seculorum. — vi

VI Et vidi quod aperuisset agnus vnum de vii sigillis Et audiui vnum
de quatuor animalibus dicens tanquam vocem tonitrui Veni et vide Et
vidi Et ecce equus albus et qui sedebat super eum habebat arcum et data
est ei corona et exiuit vincens ut vinceret Et cum aperuisset sigillum
secundum audiui secundum animal dicens Veni et vide Et exiuit alius equus
rufus et qui sedebat super eum datum est ei ut sumeret pacem de terra
et ut inuicem se interficiant Et datus est illi gladius magnus Et cum
aperuisset sigillum tercium audiui tercium animal dicens Veni et vide et
ecce equus niger et qui sedebat super eum habebat stateram in manu sua
Et audiui tanquam vocem in medio quatuor animalium dicentium Bilibris
tritici denario vno et tres bilibres ordei denario vno et vinum et
oleum ne leseris Et cum aperuisset sigillum quartum audiui vocem
quarti animalis dicentis Veni et vide Et ecce equus pallidus et qui sedebat super
nomen illi mors
eum mors et infernus sequebatur eum Et data est illi potestas super quatuor partes
terre interficere gladio fame et morte et bestiis terre Et cum ape
ruisset sigillum quintum vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum dei
et propter testimonium quod habebant et clamabant voce magna dicentes Vsquequo domine
sanctus et verus non iudicas et non vindicas sanguinem nostrum de hiis qui
habitant in terra Et date sunt illis singule stole albe et dictum est illis
conserui
ut requiescerent tempus adhuc modicum donec compleantur conserui eorum
et fratres eorum qui interficiendi sunt sicut et illi Et vidi cum aperuisset
sigillum sextum Et ecce terre motus factus est magnus Et sol factus
est niger tanquam saccus cilicinus et luna tota facta est sicut sanguis
et stelle celi ceciderunt super terram Sicut ficus mittit grossos suos

cum a vento magno movetur. Et celum recessit sicut liber involutus et omnis
mons et insule de locis suis mote sunt. Et reges terre et principes
et tribuni et divites et fortes et omnis servus et liber absconderunt se in spel
luncis suis et petris moncium et dicunt montibus et petris cadite super nos
et abscondite nos a facie sedentis super thronum et ab ira agni quoniam
venit dies magnus ire ipsorum. Et quis poterit stare. VII.

Post hec vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terre tenentes
quatuor ventos terre ne flarent super terram neque super mare neque in
ullam arborem. Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis habentem
signum dei vivi. Et clamavit voce magna quatuor angelis quibus datum est
nocere terre et mari dicens. Nolite nocere terre et mari neque arboribus
quoadusque signemus servos dei nostri in frontibus eorum. Et audivi numerum
signatorum centum xliiii milia signati ex omni tribu filiorum israel. Ex tribu iuda
xii milia signati. Ex tribu ruben xii milia signati. Ex tribu aser xii mi
lia signati. Ex tribu neptalim xii milia signati. Ex tribu manasse xii milia
signati. Ex tribu symeon xii milia signati. Ex tribu leui xii milia signati. Ex tribu ysachar xii milia signati.
Ex tribu zabulon xii milia signati. Ex tribu ioseph xii milia signati. Ex tribu
beniamin xii milia signati. Post hec vidi turbam magnam quam dinume
rare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes
ante thronum in conspectu agni amicti stolis albis et palme in manibus
eorum. Et clamabant voce magna dicentes. Salus deo nostro qui sedet super thro
num et agno. Et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et
quatuor animalium et ceciderunt in conspectu throni in facies suas et adora
verunt deum dicentes amen. Benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio

honor virtus et fortitudo deo nostro in secula seculorum amen. Et respondit unus
de senioribus et dixit mihi hii qui amicti sunt stolis albis qui sunt et unde venerunt. Et
dixi illi domine mi tu nosti. Et dixit mihi hii sunt qui venerunt ex tribulatione
et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine agni. Ideo
sunt ante thronum dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius. Et qui
sedet in throno habitat super illos non esurient neque sitient amplius
neque cadet super illos sol neque ullus estus. quoniam agnus qui in medio throni
est reget illos et deducet eos ad vite fontes aquarum. Et absterget
deus omnem lacrimam ab oculis eorum. Et cum aperuisset sigillum septimum
factum est silentium in celo quasi media hora. VIII
Et vidi septem angelos stantes in conspectu dei et date sunt illis
septem tube. Et alius angelus venit et stetit ante altare habens
turibulum aureum in manu sua. Et data sunt illi incensa multa
ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod est ante
thronum dei. Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de
manu angeli coram deo. Et accepit angelus thuribulum aureum
et implevit illud de igne altaris et misit in terram. Et facta sunt tonitrua
et voces et fulgura et terre motus magnus. Et septem angeli qui
habebant septem tubas paraverunt se ut tuba canerent. Et primus
angelus tuba cecinit. Et facta est grando et ignis mixta in sanguine
et missum est in terram. Et tertia pars terre combusta est. et tertia
pars arborum concremata est. et omne fenum viride combustum est. Et secundus
angelus tuba cecinit. et tamquam mons magnus igne ardens missus est
in mare. Et facta est tertia pars maris sanguis. et mortua est tertia pars

creature eorum que habebant animas in mari et tercia pars navium interiit
Et tercius angelus tuba cecinit et cecidit de celo stella magna ardens
tamquam facula et cecidit in terciam partem fluminum et in fontes aquarum
Et nomen stelle dicitur absinthium. Et facta est tercia pars aquarum in ab-
sinthium et multi hominum mortui sunt de aquis quia amare facte sunt
(eorum et tercia pars diei)
Et quartus angelus tuba cecinit et percussa est tercia pars solis et tercia
pars lune et tercia pars stellarum ita ut obscuraretur tercia pars eorum
ut diei non luceret pars tercia et noctis similiter. Et vidi et audivi
vocem unius aquile volantis per medium celum dicentis voce magna
Ve ve ve habitantibus in terra de ceteris vocibus trium angelorum
Et quintus angelus tuba / qui erant tuba canituri IX
cecinit. Et vidi stellam de celo cecidisse in terram. Et data
est ei clavis putei ~~sicut fornacis fumus magne et~~ abyssi. Et
aperuit puteum abyssi et ascendit fumus putei sicut fornacis fumus
magne. Et obscuratus est sol et aer de fumo putei. Et de
fumo putei exierunt locuste in terram. Et data est illis potestas sicut
habent potestatem scorpiones terre. Et preceptum est illis ne lederent fenum
terre neque omne viride neque omnem arborem nisi tantum homines qui non habent
signum dei in frontibus suis. Et datum est illis ne occiderent eos sed
ut cruciarentur mensibus quinque. Et cruciatus eorum ut cruciatus
scorpionis cum percutit hominem. Et in diebus illis querent homines mortem
et non invenient eam et desiderabunt mori et fugiet mors ab ipsis
Et similitudines locustarum similes equis paratis in prelium. Et super
capita earum tamquam corone similes auro et facies earum sicut facies

hominum, et habebant capillos sicut capillos mulierum, et dentes earum sicut dentes leonum erant. Et habebant loricas sicut loricas ferreas, et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum. Et habebant caudas similes scorpionum, et aculei erant in caudis earum, [et potestas earum] nocere hominibus mensibus quinque. Et habebant super se regem angelum abyssi, cui nomen hebraice Abaddon, graece autem Apollyon, et latine habens nomen Exterminans. Vae unum abiit, et ecce veniunt adhuc duo vae post haec. Et sextus angelus tuba cecinit, et audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos Dei, dicentem sexto angelo qui habebat tubam: Solve quatuor angelos qui alligati sunt in flumine magno Eufrate. Et soluti sunt quatuor angeli qui parati erant in horam et diem et mensem et annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus equestris exercitus vicies milies dena milia. Audivi numerum eorum. Et ita vidi equos in visione, et qui sedebant super equos habebant loricas igneas et iacinctinas et sulphureas, et capita equorum erant tamquam capita leonum, et de ore ipsorum procedit ignis et fumus et sulphur. Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne et de fumo et sulphure qui procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est et in caudis eorum. Nam caudae eorum similes serpentibus habentibus capita, et in his nocent. Et ceteri homines qui non sunt occisi in his plagis, qui neque paenitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent demonia et simulacra aurea et argentea et aerea et lapidea et lignea, quae neque videre possunt neque audire neque ambulare, et non egerunt paenitentiam ab homicidiis suis, neque a veneficiis suis, neque a fornicatione sua, neque a furtis suis.

X Et vidi aliud angelum fortem descendentem de celo amictum nube
et iris erat in capite eius et facies eius erat ut sol et pedes eius
tamquam columpna ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum et posuit
pedem suum dextrum super mare sinistrum autem super terram. Et clamavit
voce magna quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset locuta sunt
(et cum locuta fuissent septem tonitrua vocem suam)
vii tonitrua voces suas. et ego scripturus eram. Et audivi vocem de
celo dicentem. Signa que locuta sunt septem tonitrua et noli ea scribere.
Et angelus quem vidi stantem super mare et super terram levavit manum
suam ad celum. et iuravit per viventem in secula seculorum qui creavit celum et
ea que in illo sunt. et terram et ea que in ea sunt. et mare et ea que in eo sunt
quia tempus amplius non erit. Sed in diebus vocis septimi angeli cum
ceperit tuba canere consummabitur misterium dei sicut evangelizavit per servos
suos prophetas. Et vocem audivi de celo iterum loquentem mecum et dicentem
Vade et accipe librum apertum de manu angeli stantis super mare et
super terram. Et abii ad angelum dicens ei ut daret mihi librum. et dixit
michi. Accipe librum et devora illum. et faciet amaricari ventrem tuum
sed in ore tuo erit dulce tamquam mel. Et accepi librum de manu
angeli et devoravi illum. et erat in ore meo tamquam mel dulce. Et
cum devorassem eum amaricatus est venter meus. Et dixit mihi angelus
Oportet te iterum prophetare populis et gentibus et linguis et regibus multis. XI
(et datum est michi)
Et datus est mihi calamus similis virge dicens. Surge et metire
templum dei et altare et adorantes in eo. Atrium autem quod est foris
templum eice foras et ne metiaris illud. quoniam datum est gentibus et ci-
vitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus et dabo duobus testibus

meis. et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta amicti saccis. Hii sunt due
olive et duo candelabra in conspectu domini terre stantes. Et si quis eos volu
erit nocere ignis exiet de ore illorum et devorabit inimicos eorum. Et si quis
eos voluerit ledere sic oportet eum occidi. Hii habent potestatem claudendi ce
lum ne pluat diebus prophetie eorum. Et potestatem habent super aquas conver
tendi eas in sanguinem et percutere terram omni plaga quotienscumque volue
rint. Et cum finierint testimonium suum, bestia que ascendit de abysso
faciet adversum eos bellum et vincet illos et occidet eos. et iacebunt
corpora eorum in plateis civitatis magne que vocatur spiritualiter Sodoma
et Egyptus ubi et dominus eorum crucifixus est. Et videbunt de populis et
tribubus et linguis et gentibus. et iacebunt corpora eorum per tres dies et
dimidium. et corpora eorum non sinent poni in monumentis. Et inhabitantes
terram gaudebunt super illos et iocundabuntur, et munera mittent invicem
quoniam hii duo prophete cruciaverunt eos qui habitabant super terram. Et post tres
dies et dimidium spiritus vite a deo intravit in eos. et steterunt super
pedes suos. et timor magnus cecidit super eos [qui viderunt eos] Et audierunt vocem
magnam de celo dicentem illis, ascendite huc. Et ascenderunt in celum
in nube. et viderunt illos inimici eorum. Et in illa hora factus est terremotus
magnus et decima pars civitatis cecidit. Et occisi sunt in terre motu nomina
hominum vii milia. Et reliqui in timorem missi sunt et dederunt gloriam deo celi
Ve secundum abiit. Ecce ve tercium veniet cito. Et septimus angelus
tuba cecinit. et facte sunt voces magne in celo dicentes. Factum est
regnum huius mundi domini nostri et christi eius et regnabit in secula seculorum. Et
xxiiii seniores qui in conspectu dei sedent in sedibus suis ceciderunt

in facies suas, et adoraverunt deum dicentes. Gratias agimus tibi domine deus
omnipotens qui es et qui eras et qui venturus es quia accepisti virtutem tuam magnam et regnasti
Et irate sunt gentes, et advenit ira tua et tempus mortuorum iudicari et
reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen tuum pu
sillis et magnis et exterminandi eos qui corruperunt terram. XII

Et apertum est templum dei in celo et visa est archa testamenti
eius in templo eius. Et facta sunt fulgura et voces et terre motus
et grando magna. Et signum magnum apparuit in celo, mulier ami
cta sole et luna sub pedibus eius et in capite eius corona stellarum
xii et in utero habens et clamabat parturiens et cruciabatur ut pariat. Et
visum est aliud signum in celo. Et ecce draco magnus ruffus
habens capita septem et cornua x et in capitibus eius septem dyademata
et cauda eius trahebat terciam partem stellarum celi et misit eas in terram.
Et draco stetit ante mulierem que paritura erat ut cum peperisset filium
eius devoraret. Et peperit filium masculum qui recturus erat omnes gentes
in virga ferrea. Et raptus est filius eius ad deum et ad thronum eius
et mulier fugit in solitudinem ubi habet locum paratum a deo ut ibi pascant
illam diebus mille ducentis lx. Et factum est prelium magnum
in celo Michael et angeli eius preliabantur cum dracone et draco
pugnabat et angeli eius et non valuerunt neque locus inventus est eorum
amplius in celo. Et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus
qui vocatur dyabolus et sathanas qui seducit universum orbem proiectus
est in terram et angeli eius cum eo missi sunt. Audivi vocem magnam
de celo dicentem Nunc facta est salus et virtus et regnum dei nostri

et potestas xpi eius quia proiectus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat illos ante
conspectum dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt illum propter sanguinem agni
et propter verbum testimonii sui, et non dilexerunt animas suas usque ad mortem.
Propterea letamini celi et qui habitatis in eis. Ve terre et mari quia descendit
dyabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. Et postquam
vidit draco quod proiectus esset in terram persecutus est mulierem que peperit masculum.
Et date sunt mulieri due ale aquile magne ut volaret in desertum locum
suum. Ubi alitur per tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpentis. Et
misit serpens ex ore suo post mulierem aquam tamquam flumen ut eam faceret
trahi a flumine. Et adiuvit terra mulierem. Et aperuit terra os suum
et absorbuit flumen quod misit draco ex ore suo. Et iratus est draco
in mulierem, et abiit facere prelium cum reliquis de semine eius qui custodiunt
mandata dei et habent testimonium ihesu xpi. Et stetit super arenam maris. XIII
Et vidi de mari bestiam ascendentem habentem capita vii et cor-
nua x et super cornua eius x dyademata et super capita
eius nomina blasfemie. Et bestia quam vidi similis erat pardo et pedes
eius sicut pedes ursi. Et os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco
virtutem suam et potestatem magnam. Et vidi unum de capitibus suis
quasi occisum in mortem. Et plaga mortis eius curata est. Et admi-
rata est universa terra post bestiam. Et adoraverunt draconem qui dedit
potestatem bestie, et adoraverunt bestiam dicentes: Quis similis bestie? et quis
poterit pugnare cum ea. Et datum est ei os loquens magna et blas-
femias ad ~~dei blasfemias nomen eius~~. Et data est illi potestas
facere menses xl duos. Et aperuit os suum in blasfemias

ad deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius et eos qui in celo habitant
Et datum est illi bellum facere cum sanctis et vincere illos. Et data est
illi potestas in omnem tribum et populum et linguam et gentem. Et adorabunt eum
omnes qui habitant terram. quorum non sunt scripta nomina in libro vite agni qui occisus
est ab origine mundi. Si quis habet aurem audiat. Qui in captivitatem
duxerit in captivitatem vadet. Qui gladio occiderit oportet eum gladio oc-
cidi. Hic est sapientia (patientia) et fides sanctorum. Et vidi aliam bestiam
ascendentem de terra et habebat cornua duo similia agni et loquebatur
sicut draco. Et potestatem prioris bestie omnem faciebat in conspectu eius
Et fecit terram et habitantes in ea adorare bestiam priorem cuius cu-
rata est plaga mortis. Et fecit signa magna ut etiam ignem de celo
faceret descendere in terram in conspectu hominum. et seducit habitantes
in terra propter signa que data sunt illi facere in conspectu bestie dicens habi-
(qui habet plagam gladii et vixit et datum est illi ut)
tantibus in terra ut faciant ymaginem bestie et ut loquatur ymago
(dat spiritum ymagini bestie)
bestie et faciet ut quicumque non adoraverint ymaginem bestie occidantur
Et faciet omnes pusillos et magnos et divites et pauperes et liberos
et servos habere caracterem in dextera manu aut in frontibus suis et ne
quis possit emere aut vendere nisi qui habeat caracterem aut nomen bestie (vel bestie) aut
numerum nominis eius. Hic est sapientia. Qui habet intellectum computet numerum nominis
bestie. Numerus enim hominis est et numerus eius sexcenti et sexaginta sex. XIIII
Et vidi et ecce agnus stabat supra montem syon et cum illo
centum quadraginta quatuor milia habentes nomen eius et nomen patris
eius scriptum in frontibus suis. Et audivi vocem de celo tamquam vocem
aquarum multarum et tamquam vocem tonitrui magni. Et vocem quam audivi

sic citharedorum citharizantium in citharis suis. Et cantabant quasi can
ticum novum ante sedem dei et ante quatuor animalia et seniores. Et nemo poterat
dicere canticum nisi illa c. xl iiii milia qui empti sunt de terra. Hii sunt
qui cum mulieribus non sunt coinquinati. Virgines enim sunt. Hii sequuntur agnum
quocumque ierit. Hii empti sunt ex hominibus primicie deo et agno et
in ore ipsorum non est inventum mendacium sine macula sunt ante thronum
dei. Et vidi alterum angelum volantem per medium celi habentem evangelium
eternum ut evangelizaret sedentibus super terram et super omnem gentem et tri-
bum et linguam et populum dicens voce magna. Timete dominum et date illi
honorem quia venit hora iudicii eius. Et adorate eum qui fecit celum et
terram et mare et fontes aquarum et omnia que in eis sunt. Et alius angelus
secutus est eum dicens. Cecidit Babilon illa civitas magna que a
vino ire fornicationis sue potavit omnes gentes. Et alius tertius secutus
est eos dicens voce magna. Si quis adoraverit bestiam et ymaginem eius
et acceperit caracterem in fronte sua aut in manu sua. Hic bibet de
vino ire dei quod mixtum est mero in calice ire ipsius et cruciabitur igne
et sulphure in conspectu angelorum et ante conspectum agni. Et fumus tor
mentorum eorum ascendet in secula seculorum. Nec habent requiem die ac nocte
qui adoraverunt bestiam et ymaginem eius et si quis acceperit caracterem
nominis eius. Hic patientia sanctorum est qui custodiunt mandata dei et fidem
ihesu. Et audivi vocem de celo dicentem. Scribe. Beati mortui
qui in domino moriuntur. A modo iam dicit spiritus ut requiescant a labo
ribus suis. Opera enim illorum sequuntur illos. Et vidi et ecce nubem
candidam et super nubem sedentem similem filio hominis habentem in

in capite suo coronam auream et in manu sua falcem acutam. Et alius
angelus exivit de templo clamans voce magna ad sedentem super nubem
mitte falcem tuam acutam et mete quia venit hora ut metatur quoniam aruit
messis terre. Et misit qui sedebat super nubem falcem suam in terram
et messuit terram. Et alius angelus exivit de templo quod est in celo
habens et ipse falcem acutam. Et alius angelus exivit de altari qui
habebat potestatem super ignem et clamavit voce magna ei qui habebat fal-
cem acutam dicens Mitte falcem tuam acutam et vindemia botros
vinee terre quoniam mature sunt uve eius. Et misit angelus falcem
suam in terram et vindemiavit vineam terre et misit in lacum magnum
ire dei et calcatus est lacus extra civitatem. Et exivit sanguis
de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sexcenta. XV.

Et vidi aliud signum in celo magnum et mirabile angelos
septem habentes plagas septem novissimas quoniam in illis consumma-
ta est ira dei. Et vidi tamquam mare vitreum igne mixtum. Et eos qui
vicerunt bestiam et ymaginem nominis eius stantes super mare vitreum
habentes cytharas dei et cantantes canticum moysi et canticum agni
dicentes Magna et mirabilia opera tua domine deus omnipotens iuste et ve-
re vie tue rex seculorum. Quis non timebit te et quis non magnificabit
nomen tuum quia solus pius es. Quoniam omnes gentes venient et ado-
rabunt in conspectu tuo quoniam iudicia tua manifesta sunt. Et post hec
vidi et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in celo. Et
exierunt septem angeli habentes plagas septem de templo vestiti
lapide mundo et candido et precincti circa pectora zonis aureis

Et unum ex iiii^or animalibus dedit vii angelis vii phialas aureas
plenas iracundia dei viventis in secula seculorum. Et impletum est templum
de fumo a maiestate dei et de virtute eius. Et nemo poterat in-
troire in templum donec consumarentur vii plage septem angelorum
XVI Et audivi vocem magnam de celo dicentem vii angelis. Ite et
effundite vii phialas ire dei in terram. Et abiit primus angelus
et effudit fialam suam in terram. Et factum est vulnus sevum et pes-
simum in homines qui habebant caracterem bestie. Et in eos qui adoraverunt
ymaginem eius. Et angelus secundus effudit fialam suam in mare.
Et factus est sanguis tamquam mortui. Et omnis anima vivens mortua
est in mari. Et tercius angelus effudit fialam suam super flumina et
super fontes aquarum et factus est sanguis. Et audivi angelum aquarum
dicentem. Iustus es domine qui es et qui eras sanctus qui hec iudicasti quia
sanguinem sanctorum et prophetarum effuderunt. Et sanguinem eis dedisti bibere
ut digni sunt. Et audivi alterum angelum dicentem. Etiam domine deus omnipotens
vera et iusta iudicia tua. Et quartus angelus effudit fialam
suam in solem et datum est illi estu affligere homines et igni. Et
estuaverunt homines estu magno et blasfemaverunt nomen dei habentis
potestatem super has plagas neque egerunt penitentiam ut darent illi gloriam
Et quintus angelus effudit fialam suam super sedem bestie et factum
est regnum eius tenebrosum et mandicaverunt linguas suas pre
dolore et blasfemaverunt deum celi pre doloribus et vulneribus suis
Et sextus angelus effudit fialam suam in flumen illud magnum
eufraten et siccavit aquam eius ut prepararetur via regibus

ab ortu solis. Et vidi de ore draconis et de ore bestie et ore
pseudo prophete exisse spiritus tres immundos in modum ranarum. Sunt enim
spiritus demoniorum facientes signa et procedunt ad reges totius terre
congregare illos in prelium ad diem magnum omnipotentis dei. Ecce venio
sicut fur. Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus
ambulet et videant turpitudinem eius. Et congregavit illos in locum
qui vocatur Ebraice Hermagedon. Et septimus angelus effudit fialam
suam in aerem et exivit vox magna de templo a throno dicens
factum est. Et facta sunt fulgura et voces et tonitrua et terre motus
factus est magnus qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super
terram talis terre motus sic magnus. Et facta est civitas magna
in tres partes et civitates gentium ceciderunt. Et babilon magna venit
in memoriam ante deum dare ei calicem indignationis ire dei. Et omnis
insula fugit et montes non sunt inventi. Et grando magna sicut
talentum descendit de celo in homines. Et blasfemaverunt homines
deum propter plagam grandinis quoniam magna facta est vehementer. XVII.

Et venit unus de septem angelis qui habebant septem phialas
et locutus est mecum dicens. Veni ostendam tibi dampnationem
meretricis magne que sedet super aquas multas cum qua fornicati sunt reges
terre et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius. Et
abstulit me in desertum in spiritu. Et vidi mulierem sedentem super
bestiam coccineam plenam nominibus blasfemie habentem capita vii
et cornua x. Et mulier erat circumdata purpura et coccino
et inaurata auro et lapide precioso et margaritis habens poculum aureum

in manu sua plenum abhominatione et immunditia fornicationis eius
Et in fronte nomen eius scriptum misterium. Babilon magna mater fornica-
cionum et abhominationum terre. Et vidi mulierem ebriam de sanguine
sanctorum et de sanguine martirum Ihesu. Et miratus sum cum vidissem
mulierem illam admiratione magna. Et dixit mihi angelus. Quare miraris.
Ego tibi dicam sacramentum mulieris et bestie que portat eam que habet capita
vii et cornua decem. Bestia quam vidisti fuit et non est. Et
ascensura est de abysso et in interitum ibit. Et mirabuntur
inhabitantes terram quorum non sunt scripta nomina in libro vite a constitucione
mundi. videntes bestiam que erat et modo non est. Et hic est sensus qui habet
sapientiam. Septem capita vii montes sunt super quos mulier sedet. Et
reges vii sunt. quinque ceciderunt unus est et alius nondum venit. Et cum
venerit oportet eum breve tempus manere. et bestia que erat et non est et ipsa
octava est et de vii est et in interitum vadit. Et decem cornua que
vidisti x reges sunt qui regnum nondum acceperunt sed potestatem tamquam reges una
hora accipient post bestiam. Hii unum consilium habent et virtutem et potestatem
suam bestie tradent. Hii cum agno pugnabunt et agnus vincet illos. quoniam
dominus dominorum est et rex regum et qui cum eo sunt vocati et electi et fideles
Et dixit mihi. Aque quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes et lin-
gue. Et decem cornua que vidisti x reges sunt et bestiam hii odient
fornicariam et desolatam facient illam et nudam et carnes eius manducabunt
et ipsam igni concremabunt. Deus enim dedit in corda eorum
ut faciant quod illi placitum est ut dent regnum suum bestie donec
consumentur verba Dei. Et mulier quam vidisti est civitas magna que habet regnum
suum super reges terre

Et post hec vidi alium angelum descendentem de celo habentem po- XVIII
testatem magnam et terra illuminata est a gloria eius et clamavit
in fortitudine dicens. Cecidit cecidit Babilon magna et facta est
habitatio demoniorum et custodia omnis spiritus immundi et custodia
omnis volucris immunde et odibilis quia de vino ire fornicationis
eius biberunt omnes gentes et reges terre cum illa fornicati sunt et mer-
catores terre de virtute deliciarum eius divites facti sunt. Et audivi
aliam vocem de celo dicentem Exite de illa populus meus et ne participes
sitis delictorum eius et de plagis eius non accipiatis quoniam pervenerunt
peccata eius usque ad celum. Et recordatus est dominus iniquitatum eius
Reddite illi sicut ipsa reddidit vobis et duplicate duplicia secundum
opera eius. In poculo quo miscuit vobis miscete illi duplum. Quantum
glorificavit se et in deliciis fuit tantum date ei tormentum et luctum
Quia in corde suo dicit. Sedeo ut regina et vidua non sum et luctum
non videbo. Ideo in una die venient plage eius mors et luctus
et fames et igni comburetur quia fortis est deus qui iudicabit illam. Et
flebunt et plangent se super illam reges terre qui cum illa fornicati sunt
et in deliciis suis vixerunt. Cum viderint fumum incendii eius longe
stantes propter timorem tormentorum eius dicentes. Ve ve civitas illa
magna Babilon civitas illa fortis quoniam una hora venit iudicium
tuum. Et negotiatores terre flebunt et lugebunt super eam quoniam merces eorum
nemo emet amplius merces auri et argenti et lapidis preciosi et mar-
garite et bissi et purpure et serici et cocci et omne lignum thinum
et omnia vasa eboris et omnia vasa de lapide precioso et eramento et ferro et marmore

⁊ cinamomum ⁊ amomum ⁊ odoramentorum ⁊ vngentorum ⁊ thuris
⁊ vini ⁊ olei ⁊ simile ⁊ tritici ⁊ iumentorum ⁊ ouium ⁊ equorum
⁊ redarum ⁊ mancipiorum ⁊ animarum hominum. Et poma desiderii anime tue
discesserunt a te ⁊ omnia pinguia ⁊ preclara perierunt a te. Et am-
plius illa iam non inuenient. Mercatores horum qui diuites facti sunt
ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum eius flentes ⁊ lugentes ⁊
dicentes. Ve ve ciuitas illa magna que amicta erat bysso ⁊ purpura ⁊ cocco
⁊ deaurata est auro ⁊ lapide precioso ⁊ margaritis. quoniam vna hora
destitute sunt tante diuicie. Et omnis gubernator ⁊ omnis qui in lacum
nauigat ⁊ naute ⁊ qui in mari operantur longe steterunt ⁊ clamauerunt
videntes locum incendii eius dicentes. Que est similis ciuitati huic magne.
Et miserunt puluerem super capita sua ⁊ clamauerunt flentes ⁊
lugentes ⁊ dicentes. Ve ve ciuitas illa magna in qua diuites facti sunt
omnes qui habebant naues in mari de preciis eius. quoniam vna hora deso-
lata est. Exultate super eam celum ⁊ sancti apostoli ⁊ prophete quoniam iudicauit
deus iudicium vestrum de illa. Et sustulit vnus angelus fortis lapi-
dem quasi molarem magnum ⁊ misit in mare dicens. Hoc impetu
mittetur babilon ciuitas illa magna ⁊ vltra non inuenietur ⁊ vox cithar-
edorum ⁊ musicorum ⁊ tibia canencium ⁊ tuba non audietur in ea
amplius. Et omnis artifex omnis artis non inuenietur in ea amplius.
Et vox mole non audietur in te amplius. Et lux lucerne non lucebit
tibi amplius. Et vox sponsi ⁊ vox sponse non audietur adhuc in
te amplius. quia mercatores tui erant principes terre. quia in veneficiis
tuis errauerunt omnes gentes ⁊ in ea sanguis prophetarum ⁊ sanctorum inuentus
est. et omnium qui interfecti sunt in terra. XIX

Post hec audivi quasi vocem magnam tubarum multarum in celo dicen-
cium. Alleluia laus et virtus et gloria deo nostro est. quia vera et iusta iudi-
cia eius sunt. qui iudicavit de meretrice magna que corrupit terram
in prostitucione sua. et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus
eius. Et iterum dixerunt alleluia. Et fumus eius ascendit in secula seculorum
Et xxiiii seniores ceciderunt et quatuor animalia. et adoraverunt deum sedentem
super thronum dicentes amen alleluia. Et vox de throno exivit dicens
laudem dicite deo nostro omnes servi eius et qui timetis deum pusilli et ma-
gni. Et audivi quasi vocem tube magne et sicut vocem aquarum multarum
et sicut vocem tonitruorum magnorum dicencium alleluia. Quoniam regnavit
dominus deus noster omnipotens. Gaudeamus et exultemus et demus gloriam deo
Quoniam venerunt nupcie agni et uxor eius preparavit se. et datum est illi
ut cooperiat se byssino splendenti et candido. Byssinum enim sunt
iustificaciones sanctorum. Et dixit michi. Scribe. Beati qui ad
cenam nupciarum agni vocati sunt. Et dixit michi hec verba dei sunt
Et cecidi ante pedes eius ut adorarem eum. Et dixit michi vide ne
feceris. Conservus enim tuus sum et fratrum tuorum habencium testimonium Ihesu.
Deum adora. Testimonium enim Ihesu est spiritus prophecie. Et vidi ce-
lum apertum. Et ecce equus albus et qui sedebat super eum vocabatur
fidelis et verax et cum iusticia pugnat et iudicat. Oculi autem eius sicut
flamma ignis. et in capite eius dyademata multa. habens nomen
scriptum quod nemo novit nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersa
sanguine et vocabatur nomen eius verbum dei. Et exercitus eius qui sunt in celo
sequebantur eum in equis albis vestiti bysso albo et mundo. Et de ore

ipsius procedebat gladius ex utraque parte acutus. ut in ipso percutiat omnes
gentes. et ipse reget eos in virga ferrea. et ipse calcat torcular
vini furoris ire dei omnipotentis. Et habet in vestimento et in femore suo
scriptum. Rex regum et dominus dominantium. Et vidi unum angelum stantem
in sole. Et clamabat voce magna dicens omnibus avibus que volabant per
medium celi. Venite congregamini ad cenam magnam dei ut man-
ducetis carnes regum et carnes tribunorum. et carnes fortium. et carnes
equorum et sedentium in ipsis. et carnes omnium liberorum ac servorum. et pusil-
lorum et magnorum. Et vidi bestiam et reges terre. et exercitus eorum congregatos
ad faciendum prelium cum eo qui sedebat in equo et cum exercitu eius. Et
apprehensa est bestia. et cum ea pseudopropheta qui fecit signa coram ipsa
quibus seduxit eos qui acceperunt caracterem bestie. et qui adoraverunt ima-
ginem eius. et vivi missi sunt hii duo in stagnum ignis ardentis sul-
furee. Et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum qui procedit de
ore eius. et omnes aves saturate sunt carnibus eorum XX

Et vidi angelum descendentem de celo habentem clavem abyssi. et
cathenam magnam in manu sua. Et apprehendit draconem serpentem
antiquum qui est diabolus et sathanas. et ligavit eum per annos mille Et
misit eum in abyssum et clausit et signavit super illum. ut non seducat
amplius gentes. donec consummentur mille anni. Et post hec oportet illum
solvi modico tempore. Et vidi sedes et sederunt super eas. et iudicium
datum est illis. et animas decollatorum propter testimonium et propter verbum dei Et
qui non adoraverunt bestiam neque ymaginem eius. nec acceperunt
caracterem eius in frontibus. aut in manibus suis et vixerunt et regnaverunt

rum xpo mille annis. Et ceteri mortuorum non vixerunt donec consumentur
mille anni. hec est resurrectio prima. beatus et sanctus qui habet partem in resurrec-
tione prima. In his secunda mors non habet potestatem, sed erunt sacerdotes dei et xpi et re-
gnabunt cum illo mille annis. Et cum consummati fuerint mille anni
solvetur sathanas de carcere suo et exibit et seducet gentes que sunt
super quatuor angulos terre gog et magog. Et congregabit eos
in prelium quorum numerus est sicut arena maris. Et ascenderunt super
latitudinem terre et circuierunt castra sanctorum et civitatem dilectam
et descendit ignis de celo a deo et devoravit eos. Et dyabolus qui
seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulfuris ubi et be-
stia et pseudo propheta et cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum.
Et vidi thronum magnum et candidum et sedentem super eum a cuius
aspectu celum et terra fugit et locus non est inventus ab eis. Et
vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni.
Et libri aperti sunt. Et alius liber apertus est qui est vite et iudicati
sunt mortui ex hiis que scripta sunt in libris secundum opera ipsorum. Et
dedit mare mortuos suos qui in eo erant. Et mors et infernus
dederunt mortuos qui in ipsis erant. Et iudicatum est de singulis
secundum opera ipsorum. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis.
hec est secunda mors stagnum ignis. Et qui non est inventus in libro vite
scriptus missus est in stagnum ignis. XXI

Et vidi celum novum et terram novam. Primum enim celum et
prima terra abiit. et mare iam non est. Et ego Johannes vidi
civitatem sanctam ierusalem novam descendentem de celo a deo paratam

sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno
dicentem. Ecce tabernaculum dei cum hominibus et habitabit cum eis. Et ipsi
populus eius erunt et ipse deus cum eis erit eorum deus. Et absterget deus omnem
lacrimam ab oculis eorum, et mors ultra non erit, neque luctus neque clamor
neque dolor erit ultra, quoniam priora abierunt. Et dixit qui sedebat in
throno. Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi. Scribe quia hec verba
fidelissima sunt et vera. Et dixit mihi. Factum est. Ego sum alpha
et o. initium et finis. Ego sicienti dabo de fonte aque vive gratis.
Qui vicerit possidebit hec et ero illi deus et ipse erit mihi filius. Ti-
midis autem et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et
veneficis et ydolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit in stagno
ardenti igne et sulphure quod est mors secunda. Et venit unus de septem
angelis habentibus phialas plenas vii plagis novissimis et locutus est ad
me dicens. Veni ostendam tibi sponsam uxorem agni. Et sustulit me in
spiritu in montem altum et magnum. Et ostendit mihi civitatem sanctam ierusalem de-
scendentem de celo ornatam a deo habentem claritatem dei. Et lumen
eius simile lapidi precioso tamquam lapidi iaspidis sicut cristallum. Et ha-
bebat murum magnum et altum habentem portas xii. Et in portis angu-
los xii. Et nomina scripta que sunt nomina tribuum xii filiorum israel.
Ab oriente porte tres. Et ab aquilone porte tres. Et ab austro
porte tres. Et ab occasu porte tres. Et murus civitatis habens fun-
damenta xii. et in ipsis xii nomina xii apostolorum et agni. Et qui loqueba-
tur mecum habebat mensuram arundineam auream ut metiretur civitatem
et portas eius et murum. Et civitas in quadro posita est et lon-

gitudo eius tanta est quanta et latitudo. Et mensus est de civitate
de arundine aurea per stadia xii milia. longitudo et latitudo et al
titudo eius equalia sunt. et mensus est muros eius. C. xliiii cubitorum
mensura hominis que est angeli. Et erat structura eius muri eius
ex lapide iaspide. Ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro mundo
fundamenta muri civitatis omni lapide precioso ornata. Fundamentum
primum iaspis. secundum zaphyrus. tercium calcedonius. quartum smara-
gdus. quintum sardonix. Sextum sardius. Septimum crisolitus. Octa-
vum berillus. nonum topasius. decimum crisoprassus. undecimum
iacinctus. duodecimum ametistus. Et xii porte xii margarite sunt per
singulas. Et singule porte erant ex singulis margaritis. et platea
civitatis aurum mundum tamquam vitrum lucidum. Et templum non vidi in ea.
Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus. Et civitas
non eget sole neque luna ut luceant in ea. Nam claritas dei illu
minabit eam et lucerna eius est agnus. et ambulabunt gentes in lumine eius. et
reges terre afferent gloriam suam et honorem in illam. Et porte eius
non claudentur per diem. Nox enim non erit illic. Et afferent gloriam
et honorem gentium in illam. non intrabit in illam aliquod coinquinatum
et faciens abhominationem et mendacium nisi qui scripti sunt in libro vite agni
Et ostendit michi fluvium aque vite splendidum tamquam cristal XXII
lum procedentem de sede dei et agni. et in medio platee eius
Et ex utraque parte fluminis lignum vite afferens fructus xii per
menses singulos reddens fructum suum. Et folia ligni ad sanitatem
gentium. Et omne maledictum non erit amplius. sedes dei et agni

in illa erunt. Et servi eius servient illi. et videbunt faciem eius. Et nomen
eius scriptum in frontibus eorum. Et nox ultra non erit. et non egebunt
lumine lucerne neque lumine solis quoniam dominus deus illuminabit illos. Et regnabunt
in secula seculorum. Et dixit mihi hec verba fidelissima et vera sunt. Et dominus
spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis que oportet fieri
cito. Et ecce venio velociter. Beatus qui custodit verba prophetie libri huius.
Et ego Iohannes qui audivi et vidi hec. Et postquam audissem et vidissem
cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui michi hec ostendebat.
Et dixit mihi. Vide ne feceris. Conservus tuus sum et fratrum tuorum
prophetarum et eorum qui servant verba libri huius. Deum adora. Et dixit
mihi. Ne signaveris verba prophetie libri huius. Tempus enim prope est.
Qui nocet noceat adhuc. et qui in sordibus est sordescat
adhuc. Et qui iustus est iustificetur adhuc. Et qui sanctus est sanctificetur
adhuc. Ecce venio cito. et merces mea mecum est reddere unicuique
secundum opera sua. Ego sum alpha et o. primus et novissimus princi-
pium et finis. Beati qui lavant stolas suas in sanguine agni
ut sit potestas eorum in ligno vite. et per portas intrent in civitatem.
Foris autem canes et venefici et impudici et homicide et ydolis servientes
et omnis qui amat et facit mendacium. Ego Ihesus misi angelum
meum testificari vobis hec in ecclesiis. Ego sum radix et genus
David stella splendida et matutina. Et sponsus et sponsa dicunt
veni. Et qui audit dicat veni. Et qui sitit veniat. Et
qui vult accipiat aquam vite gratis. Contestor ego omni audienti
verba prophetie libri huius. Si quis apposuerit ad hec apponet

deus sup illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminu
erit de verbis libri prophetie huius. auferet deus partem eius de libro
vite et de civitate sancta. et de hiis que scripta sunt in libro isto
Dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam venio cito amen. Veni
domine ihesu. Gratia domini nostri ihesu xpi cum omnibus vobis Amen
Z finis huius operis per quod sit deus benedictus in secula seculorum amen

Explicit liber apocalipsis beati johannis apostoli

Incipit Prologus super Apocalipsim beati Johannis apostoli

plogus super apocalipsim

Omnes qui pie volunt vivere in xpo sicut ait apostolus persecuciones patientur
Ihesu id est fili accedens ad servitutem dei sta in iusticia et timore et prepara animam
tuam ad temptacionem. Temptacio namque est vita hominis super terram. Hec autem fideles
in xpo desiderant consolari eos dominus atque confirmat dicens Vobiscum sum usque
ad consummacionem seculi. Et nolite timere pusillus grex. Propterea videns per
tribulaciones quas passura erat ecclesia ab apostolis fundata super petram xpm
ut nunquam timeret disposuit una cum filio et spiritu sancto eas revelacione
revelare. Revelavit autem tota trinitas xpo secundum humanitatem xpus vero beato Johanni per an(gelum)
Johannes ecclesie. De qua revelacione istum librum composuit. Unde et liber
iste Apocalipsis dicitur id est revelacio. Continet hec continentur que revelavit deus
Johanni et Johannes ecclesie. Futura sunt ecclesia passa sit in tempore primitivo
Et nunc patitur in novissimis temporibus antixpi passura sit quia tanta
erit tribulacio qualis non fuit ... etiam moneantur electi et que preteritis et nunc et in futuro omnia sunt
susceptiva ut ... scriptura fuerunt premissa prima littera ... iste liber inter ...
scripturas novi testamenti propheticus ... ceteris ... prophetis veteris testamenti
quia de xpo et ecclesia magna ... iam adimpleta ... est enim ...
prophecia iste prophecia data est ... sunt ... de preterito de presenti et futuro. Alia ...
... angeli ...
... visiona revelata. Et sunt tria genera visionum ... corporalis ...
... visio enim alia corporalis ... corporalibus oculis aliquid videmus. Alia spiritualis seu ymaginaria
... ymagines rerum ... quibus aliquid aliud significatur Sic
vidit pharao spicas et moyses rubum ardere ille dormiens ille vigilans. Alia intellectualis
... videlicet spiritu sancto revelante intellectu mentis ... misteriorum. Sic est raptus quidam
... Johannes ... Non enim ... spiritu vidit sed et eorum ... intellectum
... Vidit autem Johannes et scripsit in pathmos insula relegatus a domiciano ...
principe impiissimo. Hic eum ad scribendum compellente ... quia dum ... a domi
ciano in pathmos insula fuerat ... pullulaverunt ... in ecclesia varia
atque diverse hereses. Erant enim quidam ... ibi dicentes xpm non fuisse ante mariam ...
... de ea natus erat quos Johannes in principio ewangelii sui ... In principio erat verbum
Et in hoc libro ... alpha et o et principium et finis. Dicebant enim quidam ... pondere
tribulacionum ... fidem ... destituerunt et ... labore non ... eternum ...
... errores volens destruere Johannes ondit xpm esse principium et finem ... ante me non
est formatus deus et post me non erit. Et ... tribulacionum non ...
et plus ... eternum ... Scribit autem Johannes septem ecclesiis Asie ad eas septem ecclesias
... instruens et per eas totam universalem ecclesiam docens. Est ... materia
... status ecclesie ... ne ... et ... qui
... et in futuro ... sit ... et ... monendo
ad patientiam ... breuis labor. ... magna
Modus tractandi talis primo premittit prologum et salutacionem ubi reddit
auditores benignos et attentos quo premisso accedit ad narracionem ...
narracionem vero ondit xpm esse ab eterno sine principio et fine inducens ...
loquentem Ego sum alpha et o Et est principium et finis. Postea accedens ad
narracionem describit septem visiones quibus totus iste liber continetur. Premittit
autem prologum dicens Apocalipsis ihesu xpi scribendus ... est. Sic in aliis
visio ysaie ... et parabole salomonis ...

Interpretaciones nominum hebreorum incipiunt p a

Aaz apprehendens uel apprehensio
Aad testificans uel testimonium
Aadhath deprecatio Aalma
virgo abscondita uel absconsio virginis
Aara motana uel mons fortitudinis
Aaron mons fortis uel mons fortitudinis siue motanus / Aaromite
montes robusti uel montium fortitudines
siue montani a montes eorum / Aars
fortis lumen siue illuminans a illuminatio
Aathat de parte tuo uel tempore tuo siue tu autem aut temporalis tuus / Aaz apprehendens uel fortitudo seu fortis
aut apprehendens / Azia patruus
uel patruelis seu apprehendens dominum
a fortitudo domini / Abba pater uel paternitas syrum est non hebreum / Abbacuk luctator fortis uel rigidus
siue complexans eos aut susceptio
eorum / Abbadia seruus domini uel seruiens domino / Abbatha pater solempnis
uel patris solempnitas seu pater
loquens aut patris locutio / Abbaya pater dominus uel pater habundans
siue pater meus iste a patris mei habundantia / Abbayrn pater eius uel
paternitas eorum / Abana pater gratie
uel lapides colligens / Abani patris requies uel pater commotio seu pater
ostus michi uel pater confisiotis me
Abana pater gratie domino uel pater
gratificans dominum / Abaria transiens domus uel in transitu domini
siue pater suscitans dominum aut pater
vigilans domino / Abarym transiens
a pertransitio seu montes in transitu uel montes transeuntium / Abaro
pater suscitans dolorem uel pater vigilans
ministrationi seu pater suscitans ministeria
teriorem aut pater vigilans ad utilitatem
Abasbay percens uel pepercit seu
parcens michi aut primordia mea
Abda seruiens uel seruitium siue
seruus eius aut seruiens ei / Abdyas
seruus meus uel seruiens in deo
siue seruiens eius uel seruiens mea
uel seruitium eius meum / Abdethel
seruus dei uel seruiens / Abdemelech seruus regis uel seruiens
regno siue seruus regnus a seruus rector / Abdeffo seruus tacens
uel seruiens tacito uel domini auxilium a domini auxiliator / Abdi seruus
meus uel seruiens mihi / Abdyas
seruus domini uel seruiens domino siue
domini testis aut domino electus
Abdyel seruus dei uel seruiens
deo / Abdo seruus eius uel seruiens
ei / Abdom seruiens eis uel seruus
eorum / Abdon seruus merens uel seruus
mutilis / Abdon seruus mussitans
uel seruus iniquus / Abdon ancilla dolens uel seruiens immutando / Abed seruus populi uel seruiens
populo / Abdya seruiens domino uel seruiens domini / Abel commitens uel commissio / Abel luctus est vapor seu
vanitas a miserabilis / Abela commitens ei uel commissio eius siue
lugens eum aut miserabilis ei
Abelya vapor vallium uel luctus
deuorans / Abelmazym vanitas
habitaculi uel luctus ciuitatum
Abelmeola vapor vallis salse uel
luctus peruenientium seu vanitas domicilii uel miserabilis habitationis
Abelmeula idem est / Abelsatym
vapor spinosus uel luctus geminans seu mirabilis positio aut vanitas extremis / Abensboen lapis
pullitas eorum uel lapis unico eorum
Abenezer lapis adiutorii uel lapis
auxiliator / Abenner lapis lucidus uel pater lucerne / Aber commisit uel extreme misit seu particeps
uel participatio / Aber vulnus uel
liuor siue liuidus a vulneratus / Abesalon pax patris uel pater pacis
siue pacis luctus a patris dimicatio / Abessan pater habundans
uel patris egressio / Abethari
patris repulsio uel via explorationis / Abethsethim luctus lictorum uel vanitas germinis / Abyathel pater tangens ridente uel
patris tactus ridentis / Abia pater

hic b sexta a

Domini̅ uel pris dominium siue
domi p̄mitas a' vbi pr' fuit.
Abyaiel pr' meus exultans uel
patris mei exultacio Abial
pater meg contemptus uel pris
mei despectio Abiasban pr' meg
super intelligens uel pris mei i-
telligencia Abiam pris mei
populus uel pr' meg coru̅ Abya-
sab pr' meus colligens uel pris
mei collectio Abyasaph pr' meg
congregans uel pris mei con-
gregacio Abyathar pater meus
ros uel pr' meus superflug siue
pr' meus suscitans prim a' pater
meus primo vigilans Abyda pr'
meus/sciens uel pris mei scia
Abyda pr' meus/sciens eos uel
pr' scia eoru̅ Abydan pr' meus
iudex uel pris mei iudiciu̅ A-
byel pr' meus deus uel patris
mei deitas Abyeni pris mei me
uel pr' meus matiuus Abye-
zer pat' meus fortis uel patris
mei auxiliu̅ siue pater meus
separatus aut patris mei sctificacio
Abyezi pris mei auxiliu̅ vl'
pater meus auxiliator meg A-
bygabaon pr' collis meroris a' pr'
vallis mesticie siue pr' meg col-
lis merorum Abygayl pr' meus
exultans uel patris mei exultacio
Abygal pr' roris uel erroris
siue pris mei acervus aut pris
mei involucio Abyel pr' meg
deus uel pris mei deitas Abil-
ma lugens uel plorans siue
luctus aut ploratio Abilinei lu-
gentes uel plorantes seu vanis
miserabilis Abilmesh idem est
Abynael pr' meus a deo uel pr'
meus exaudiens deu̅ Abyme-
lech pr' meus rex uel pris mei
regnu̅ Abym pr' mensure uel
pater mensuratus siue pr' fuit a'
pater erit Abynaam pris mei
decus uel pris mei gaudio Abi-
nadab pris mei votiu̅ vel pater
meus spontaneg Abynaym pris
mei fidelitas uel patris mei re-
quietio Abita pr' meg mayster
uel pris mei magisteriu̅ Abira

pr' meus excelsus uel pr' meg e-
xaltatus siue pater meus sublimis
aut patris mei sublimitas Abi-
ron pater meus mgr' s' musitas
vel pater meus mayster mur-
muratus siue pat' meus mgr' m-
utilis Abysa pater salutis uel
pris salutare Abysa pr' meus
sacrificans sacrificans vel pris mei
sacrificiu̅ siue pris mei incensu̅
a' pris mei holocaustu̅ Abysay
pater salutis mee vel patris
salutare m, Abisay pater salu-
tis mee. uel pris salutare michi
Abisai pater meus incensu̅ tuu̅ vl'
pater meus sacrificiu̅ meu̅ Abisu
pater meus supplicius vel patris
mei rugitus Abisag pris mei
incensum vel pris mei holocau-
stum Abisue pater meus cantus
vel pris mei cantilena siue pr'
meus loquens aut pris mei locu-
tio Abisar pater meus rectus
uel pr' meus directus Abysur
pr' meus robustus uel pater me-
us angustiatus siue pater meus
continens aut patris mei acerbitas
Abithal pater meus ros. uel pr'
meus irroratus siue precij mei
appendens a' pris mei appensio
Abyn pater meg e uel pr' ipse
Abiud pris robur siue pater eorum
Abiezer pr' luctus uel pris luc-
na Abobi pr' incitator uel pa-
tris amplexatio Abor pr' motus
uel patris foramine seu pr' luminis
seu pater iratus Abra patris
ministeriu̅ uel patris exaltacio
Abraham pater videns multi-
tudine̅ seu pr' multis aut pater
multorum sub intelli ~ gentium no e
cm innore Abra pater excelsus
vel pater exaltatus seu pater su-
blimis aut patris sublimitas
Abreth pater delicatus uel pr'
tenerrimus ipse e qui platus e
gipto cu̅ esset tener ac delica-
tus etate innuentutis factus e pr'
servuu̅ incito sapie et platus
sapientu̅ Absalon pax patris
vel pr' patris vel patris luctus
aut patris amaticio Absalom
precij meu̅ pacificans vel patris

hic · C · sequitur · A

hic C sequitur A

Mei amaritudo Absimas pr̄
egressus domino uel patris habun-
dantia dni. Abanr patris lumen
uel pr̄ igneus seu pater inten-
dens aut patris aptio Abin li-
uor uel plaga seu liuidus a' vul-
neratus Achab frater patris
sui uel fr̄nitas pr̄nitatis sue
Acharob uiuites vel demolito A-
chabim detentes vel storpiones
Achaya soror laborans vel soror
domini aut frater eius dns Achai-
ti fratres laborantes uel fratres
q' seu fratres dni · aut eorum dns A-
chaym prupta vel umbraculum
siue soror laboris aut fraternitas
eorum Achal omnia uel i omnib
seu frater conceptus a' fratres commix-
tio Acham labor vel initas
seu coluber insidians a' fr̄nitas
eorum Achamoni fr̄ sapientie
uel fr̄ sapientissimus Acham tri-
bulator uel necessarius Achran
retinens vel apprehendens siue re-
tinens gratiam a' apprehensio gratie
Achan initas uel tribulato
uel apprehensio gratie Achar
nites uel tribulator siue tumu-
lus a' peruersio Acharam tur-
bans populum uel peruersio populi siue
peruertens eos aut turbatio eorum
Achara nites gre vel turbans
gratificatos Acharta infernus
uel pauimentum Acharus steril'
uel ingratus seu sterilitas aut
ingratitudo Acharon i pascuis
vel gregis pascua seu sterilitas
aut erudito tristitie Acharo-
nite i pascuis vel pascua gre-
gum siue sterilis aut erudinita
tristitiarum Achaz tenens uel ap-
prehendens siue retento aut apprehe-
sio Achaz quertens uel apprehe-
dens siue quersus visioni a' ap-
prehendens fortitudine Achamas
apprehendens dnm · uel apprehesio
domini · seu quersus fortiter dno · a'
apprehendens visione dnitatem
Acharab fr̄ lupi uel fr̄ deuorans
seu tenens lupum a' apprehendens
rapacitate Acsa claudicans uel
fractura Acsaph claudi collectio
uel fractura congregationis A-
tez hamus uel retentio siue humil'

Aut humilitas Atter idem Atereth
dissipans uel dispdens siue demo-
liens aut interfitiens Aterethi
dissipans me siue demolitio mea a'
interfectio mea Athela suscipiens
eum uel susceptio eius Athelde-
mach ager sanguinis uel ager san-
guineus syrum est non hebreum Athe-
rubim cognosce uel intellige siue
sciens multitudinem aut scientie multitudo
Athi frater meus uel fr̄nitas mea
Athia umbraculum uel prupto seu
frater dni a' fr̄nitas dns Athiam
frater populi · vel fratres populus siue um-
braculum eius aut prupto eorum A-
thias mercres uel retrabucio seu fr̄
dns aut fr̄nitas domini Athia um-
braculum uel i collibus Athila susti-
piens eum uel susceptio eius Athi-
lai suscipiens eum in uel susceptio eius
mea · Athim fletus uel plorans
siue frater eius · aut fr̄nitas eorum
Athimaas fratres mei omnis uel fratres
mei assumptio Athimai fr̄ meus
reductus uel fratres mei reductio Athi-
man frater meus quis uel frater
meus quo Athimelech fr̄ meus
rex uel fratres mei regnum Athim-
oth frater meus mortuus uel fratres
mei defectio Athymaan fratres decor
uel fratres decoris Athymoem fratres
decus uel fr̄nitas delectabilis A-
thior fratres mei lumine · uel frater
meus motus seu fratres mei fora-
men aut fratres mei iracundia Athis
frater meus uel quo est Athis fr̄
vir vel veruptame vir seu frater
meus aut fraternitas viri Athisa-
mech fratrem meum corroborans · vel
fratres mei firmamentum Athisamech fra-
trem adiuuans a' fraternitas adiutor
seu fr̄nitatis fytura · a' fr̄nitatis e-
rectio Athitob frater meus bonus
vel fratres mei bonitas Athitophel
frater meus videns vel fratres mei
ruina Athitophel fr̄ meus can-
dens vel frater meus iruens siue
frater meus tractans · a' fr̄ meus cogi-
tans Athisib stultitia uel media-
tium seu fratris mei hostia aut
retentio Atho hamus vel usque
huc siue humilitas Athoe hamus
vel usque huc seu retinens eum a' hu-
militas eius Athopte hami vel usque

Athue sive humiles aut retenti Ar-
thas haing vel usque huc sive hu-
militas aut retentio Athobor muros
vel devastatio Athor turbatio vel
tumultus seu pervertens et perversio
Athor fratres lumine vel fratris altio
seu condempnatio fratris forame et
fratris iracundia Athron retentio vel
apprehensio seu retinens et apprehendens
Athub hami humilitas vel humilitatis
Athupha haing subitus vel humil-
excitatio Athus retinens consilium
vel humilis consiliator Athur retinens
lumen vel humilitas ignea Azib
retentio vel derelicta aut stultitia
Aziba mentiens ei vel stultitia eius
seu retinens eum aut derelicta ei
Adi testificans vel testimonium Adad
testis vel patruus sive propinquus
aut patruelis Adadd testis eius
vel usque ad testimonium sive propinquus
ei aut patruelis eius Addabari
Deuteronomium grece secunda legis la-
tio latine Adadezer decorum auxi-
lium vel propinquus sive propinquus se-
pator Adadezer testimonium fortitudinis
vel patruelis sanctificatio sive for-
titudinis propinquus et testificatio sanctifica-
tionis Adaglam congregans eos
vel congregatio eorum Aday robu-
stus vel sufficiens sive testis meus
aut fortitudo mea Adaia servus
domino vel testimonium domini Addaia ser-
vus domini vel testificans dominum Adali
servus laborans vel testimonium laborio-
sum Adalia testis laborans vel ser-
vus laboriosus Adam testificans
eos vel testimonium eorum Adam homo
aut terrenus sive indigena vel terra
rubra Adama humus et terra sive
terrena vel desiderabilis Adame ter-
res vel sanguines pli' mio Adami
significans vel quod est magni sive ser-
viens populo meo aut testificans
populum meum Adix grex vel populus
Adar pallium vel sublimis sive tes-
tis vigilans aut servus suscitator
Adar pallium vel magnificus Adar-
sa testificans solem vel servus illu-
minator Adassa nova vel novitas
seu testis facture aut servus plas-
matoris Adasser servus fortis
vel testis angustiatus seu serviens

petre aut testificans sagittam luminis Ad-
gam pater sordis vel testis sordidus
Admartha servus donator vel testi-
ficans consummator Adrach stola vel
decorus sive indumentum aut indutio
Adraym mundans pessimos vel mun-
datio pessimorum Adramaleth sto-
la regis vel decor regni seu rex in-
dutus aut regnator decorus Adena-
beth servus prophetizans vel testifi-
cator prophetie Ader rex effusus vel tur-
ris consurgens seu testis vigilans et ser-
vus consurgens Adem testis factu-
re vel servus plasmator sive sint
novitatis aut testificatio sanctificationis
Adema servus domini vel testificans dominum
Adreel greges domini vel oves divine
seu decorans deum aut indutio dei A-
dremeleth stola regis vel decor re-
gni sive rex indutus aut regnator
decorus Adremon testis subtilis
vel servus ettlie Adrezer stola
fortis vel decor separatus seu decor
auxilium et indumentum sanctificationis
Addi servus meus vel testimonium meum
Adiada servus testibus vel forti do
testificatum Adihel servus dei vel
testificans deum dominorum Addin ser-
viens cause vel testis iudicii Adina
serviens cause eius vel testis iudicii
eius Adino tenellus vel delicatus
seu fortis iudex et fortis causator
Adutaym servitus duplex vel testifi-
catio Adrias contemnens mala vel lo-
tus malorum seu decor facture et indu-
tio plasmatoris Adriel populus dei
vel oves divine seu decorans deum
et indutio dei Ado servus vel testis
seu serviens domino aut fortitudo eius
Addoar servus vigilans vel servus
suscitator Adoth servum tenens vel te-
stificationis apprehensio Adollam con-
gregans eos vel congregatio eorum
seu testimonium aque aut testificatio in aqua
Adollamim idem quod adollam A-
dollamites congregans eos vel con-
gregatio eorum seu testis aque aut te-
stificator in aqua Adom fuices
cis vel fortitudo eorum Addomim
rubra vel ascensus furorum iste est lo-
cus ille truculentus et sanguinarius quo
venit homo qui ab ierusalem descendit in ie-
richo et incidit in latrones Adom

Derimus meres uel testis minuitans
siue fortis iniquus a' fortitudo inutilis
Adonay dus uel dnator Adonaya
dus dominans l' dni dnator Adoni
as dnator e dus l' dni e domina
tio Adonibezech dus mitans ul'
dus fulgurans seu dus dnator exte
statis aut dominus domiator na' con
teptus Adonitam dus callidus
uel domiator calliditatis Adoni
im dus exaltatus uel domiator
sublimis Adonidesech dus paans
uel dnator iustitie Adopsite lib
tus uel gaudium Addor seruitus ge
nerans uel testificatio generationis
Adulam testimonium pius uel fimens
eternitati Aduram decor excelsi
uel generatio excelsa seu decor excel
sus aut fluuii exaltatio Aduram
ruina exaltata uel fluuius exalta
tus seu decor excelsi a' fluuii exal
tatio Adrumectina visio sublimis
uel videns sublimiter h' e sequitur a

hec e sequitur a

Aegla vitula uel iuuenca
tula siue solemnis a' festiuitas
eius Aegiptus tenebre ul'
angustia siue tribulatio coangustans
aut tribulationis coangustatio Ae
gipti tenebre uel angustiates seu
tribulantes angustiates a' tribula
tores coangustatores Aeglon iuue
tula uel vacca eorum seu vacca me
rens aut umecta inutilis Aelam
vestibulum uel anfores seu postes
a' frlimmare Aelamite vestibula
a' anfores seu postes a' frlimnaria
Aelam apposita uel abiecta seu
despiciens a' grata Aelamite ap
positi uel abiecti seu despicientes a'
compati Aemoth tabne uel of
ficine siue tabne mortis · a' offici
ne mortuorum Aena fons uel bini
um, seu fons eius a' oculus eius Ae
endor fons generationis uel oculus generatio
nis Aeneas pauper uel miser seu
rudens aut ensio Aengaz fons
ortorum uel oculus clatorum Aenom
fons eorum uel oculus eorum Aezim
acinus lapidum vel aceruati lapi
des Aesotelon auxilium meroris
uel mia dolentium Aesmior terra
deserti uel terra inulta seu terra
merens a' terra inutilis Aetham
valida uel antiqua siue ascendens
aut fortitudo Aethi obstupefaciens
vel pterens seu terror prius mei aut

Obstupefaciens pr meus Aetyopia
tenebre uel caligo seu tenebrans
a' caligans Aetyopes tenebrosi
uel caliginosi siue tenebrates a'
caligantes infernus hic f se a

Afaym humus eorum uel volatus
eorum siue liberans eos a' serui
tus eorum Afaym idem
Afan humus uel volatus seu liberans
pauperes aut seruitus gratie Afam
humus mea uel volatus meus seu
liberans pauperes meos, a' seruitus
terre mee Afar terra uel puluis si
ue humus aut fodiens Afar pul
uis suscitans uel humus vigilie seu
liberans vigiles, aut seruitus sus
citatorum Afara terra eius uel pul
uis eius siue humus eius a' fodiens
eum Afara puluis suscitans eum · l'
humus vigilie eius seu liberans
vigilantes ei aut seruitus suscitatorum
eius Afara thaurus uel vitulus
seu puluis eius aut fodiens eum
Afaraym fodiens humum uel pul
uis inutilis Afaraym puluis
suscitans eos uel humus vigilie
eorum siue liberans vigilantes eis
a' seruitus suscitatorum Afaraym fo
diens mare uel maris effossio Afa
rim puluis suscitans eos uel hu
mus vigilie eorum · uel liberans
vigilantes eis aut seruitus suscita
torum meorum Afarsa terra digna
vel fodiens claritatem seu ubicalitas
solis aut liberantes illuminatos A
farsual tellus saluata uel terra
salutis seu puluis suscitans salute
a' humus vigilans saluatoris A
farsothi seruitus uel libertas seu
liberum gramen aut seruitus ex
nis Afanias indicans dus uel indi
tum domini Afeth continuit uel conti
nentia siue contineter a' furor no
uus Afeth continebit uel apprehedet
siue continens aut apprehensio Afera co
tinebit eum uel apprehendet eum · siue
continentia eius aut apprehesio eius
Afra furor alienus uel vita dissipa
ta seu vitam dissipans a' vite dis
sipatio Afelethi mirabilis · uel ad
mirandus seu vinifitas aut exclu
dens Afer humus uel fodiens seu
puluis aut vitulus Aferezei separati
uel absque muro seu fodientes oli
uam, a' vituli fornicantes Afes i

A

finibus vel in extremis. Afes domi-
num finibus tribeti vel tuforum in
extremis ascensionis. Afes libere
egrediens vel servitus egressionis
Afia liberalis dns vel liberalitas
domini. Africa fertilis vel augmenta-
ta. Africani fertiles vel augmen-
tati. Affiba colligens recte vel co-
gregans conversione seu liber egres-
sus aut servitura egressio. Afeth se-
curus vel liber seu servitus a libe-
ralitas. Aphon volans inique vel
volatus meroris seu libere murmu-
rans a servitus in utilis. Aphoni-
te volantes inique vel volando me-
rentes a servi inutiliter a liberi
murmurantes. Aphus volans con-
fusio vel volatus consilii seu libere
consulens aut securus festinator. A-
phut eius indumentum vel eius decli-
natio. Aphuthei eius indumenta
vel eius declinationes h'g sequi[2]

Agga festiva vel solemnis [a]
Agga loquens vel meditans seu
meditatio aut loquela. Agga-
ba festinus pr vel solemnitas. Aga-
bus nuntians tribulans vel tribulatio-
nis annuntiatio. Agad planctus egi-
pti vel planctus egiptiorum seu ser-
vitus festiva. a solempne testio-
niolum. Agag doma vel tectum
seu festive solemnis a festiva so-
lempnitas. Agite domata vel tec-
ta sui solempnes festive aut festum
solemter. Aggay questio vel sole-
nitas festivitas seu loquens mi aut
meditatio mea. Agla vitula vel
iuvencula sive solempnis aut festivi-
tas eius. Agar advena vel con-
tens seu festum sufatas aut solep-
nitas. Agarem advene vel con-
si seu festa sufatates vel solepni-
tates vigilantia. Agarrea advena
voltur vel conversio devoratoris si-
ve festinus magister meus a solemtas
magistri mei. Agge quo vel solepni-
tas seu meditatio aut loquela. Ag-
ge quo vel solemnitas seu festivi-
tas aut solemnitas. Ageba solen-
nis pater vel festivitas patris
Aggedgad accinctus l' annuntians
predo. Aggedgad festiva sinus pdo-
nis vel solempne testiom annuntiatio-
nis. Aggelom solempnis candor

vel amicitia iniquitate mea. Ag-
geus festinus vel solemnis gre-
consilium a letus festinator. Aggi
quo vel solemnis seu sciens me aut
festivitas mea. Aggia querens do-
minum vel solemnitas dni. Agia
solemnis dno vel festivitas domini
Agurremmon fons sublimis vel
fons celie seu fons congregans
aut fons malorum conatorum. Agrip-
pa congregans subito vel congrega-
tio subita. Agrith advene vel
incola seu advena mea a incola
meus. Agith festiva vel solepnis
vel meditatio aut loquela. Agi-
the festivi vel solempnes seu lo-
quentes aut meditantes. Achab
frater patris vel fraternitas paternitat'
Ahayon campi vel aulones seu val-
les grandes a valles campestres
Ahalath mons dividens vel mons
levis i. limpidus sive lubricus. Aha-
mion sapia vel sapientissimus. A-
harra fratris odor vel frater o-
doris. Aharhel post exitum vel
sequens exitum qui est obab cognatus
moysi qui et iethro. Ahares tes-
ta vel sol seu sitivitas aut ariditas
Ahar patruus vel patruelis seu
fortis apprehendens. Aharias pa-
truus dns vel patruelis domino
sive apprehendens dum aut fortitudo
domini. Aheberim hebreorum vel
transientium seu transitus a transito-
res eorum. Ahei umbraculum vel
fecunditas. Aheri declinans vel
declinatio. Ahesam voluntas vel
consilium seu voluntati a consilio eo
Ahy vivet vel vivit seu vita val-
lium a quo vite. Ahy fraternitas
vel ubi her seu vallis a quo. Ahya
fr eius vel ubi her ei seu vita e-
ius. Ahya quens eum vel vall'
eius seu vita vallium quo eius aut
vite eius. Ahialim cui vel cuorum
lapides seu vallis fermenti a quo
malic. Ahyalon admirans vel
admiratio seu vita meres a vall'
iniquitatis. Ahias vita plasmata
vel vita factura seu fr sustol-
lens aut fris plasmatio. Ahidad
vinces gla vel vita gle seu frat
meus glians a fris mei gloriatio

Ah. h. sequitur a

h' h. se a

Ahyre sterilitas vel obumbratio seu frater
obumbrans aut fratris obumbratio
Ahiel viues deo vel viues domino
seu vita vallium dei id est quo vite domine
Ahiere vallis amica vel vita a-
mici seu frater meus amicus vel fra-
tris mei amicicia Ahiezer frater
meus fortis vel frater meus auxi-
liator seu vita vallium separatarum
id est quo vite stuficationis Ahilam
dolens vel parturiens seu ante fores
id est ante vestibulum Ahiloth frater
vincens vel frater ligatus seu val-
lis declinans id est vite vacatio Ahi-
lud vallis inclinata vel quo nobi-
lis seu frater inclitus id est fraternitatis
nobilitas Ahyman vita qualis
vel quo quasi seu frater quis id est fraternitas
quomodo Ahymalech vita re-
gis vel vallis regia seu frater meus
rex aut fratris mei regnum Ahim fons
vel oculus Ahmadab frater sponte
vel frater spontaneus seu vita
vallium spontanearum id est quo vite
spontanee Ahim frater merens
vel frater iniquus sive vita valli-
um dolencium aut quo vite inuti-
lis Ahyra vallis excelsa vel vi-
ta exaltata seu frater meus subli-
mis id est fratris mei exaltatio Ahira
sculptor vel sculpens Ahiramite
sculptores vel sculpentes Ahiroth
sculptum vel scalptum Ahyssameth
fratris mei sculptura vel fratris mei
erectio seu fratrem adiuvans id est fratrem
meum roborans Ahisar frater
meus princeps vel fratris mei leua-
men seu vita vallium principis
id est quo vite angustiantis Ahitub
frater meus bonus vel fratris mei boni-
tas seu vita vallium desertum id est quo
vite deserte Ahoi spina vel compunc-
tio Ahoytes spinosus vel compun-
gens Ahoyaban spina vel sapiens
vel compunctio intelligencius Ahomia
perturbatus vel perturbator seu pun-
gens quis id est spina quid Ahim in-
utile vel iniquitas Hic in textu sequitur A
Ay multus vel devorator Aya
vultus eius vel devoratus eius
Ayath vultus vel condempnatio
sive vultus declinans id est devoracio.

pratorum Aycham frater meus
surgens vel fratris mei vir seu vul-
tus callidus id est devorator calli-
ditatis Aythel vultus dei vel de-
voratus deus Aylath dolens vel
parturiens seu vultus vinctus id est de-
vorator declinans Aylon vallis
admirans sive ubi erat ursi vel
ubi ursi sunt Aylud vultus uti-
nam utilis vel devorator uti-
nam declinatus Aylon ubi e-
rant ursi vel ubi ursi sunt vel
ydolatra Ayman ydolum istum
vel inutilis devoratus vel vultus
istius id est devorator quo Ayn fons
vel oculus Aynadam vultus deco-
rus vel devoratus pulcritudinis Ay-
nagallym oculus vituli vel fons
inundans sive oculi id est fons tras-
missionis Ayon vultus merens
vel vultus iniquus seu devorans
murmure id est devorator inutilis A-
yr civitas vel opidum Ayrsa-
mes civitas solis vel opidum illu-
minatus Aysmoth desertio vel ad-
ductio Ayth condempnatus vel
condempnacio Ayuth vultus in-
clitus vel devorans theolosium Ab-
~~la commixtio vel conscendens sive in-~~
~~finis aut infinitas Abla~~ Hic in textu sequitur

Ala commixtio vel sequitur A
conscendens sive infinis
id est infinitas Alab lactea
vel dulcedo Alar lubricum vel pes
meus Ala carnosum fincitum con-
cidens vel commixtio dividens princi-
pes Alal laxitas vel salsitas seu
levitas aut latitudo Alala laxitas
eius vel salsitas eius sive levitas
eius aut latitudo eius Alam infir-
mans vel commixtio eorum Alamath
despiciens vitre vel condempnans
indignator Alamon despectio vel
desuper multitudine seu infirmans
eos dolori aut commiscens eos ini-
quitati Alas commixtio vel fincicium
Alasam templi vel constinata seu
commiscens populum id est finctatio populi Al-
bialbon patris mei dolor vel pater meus
superintelligens Alcuius fermentum
vani consilii vel commiscens validam
festinator Ale consciensio vel con-
mistes seu infinis id est infinitas Aleph

Mille uel doctrina temptacionum Alel
laus uel laudatio Alepsim ignis l
igneus siue doctrina mandati et milia
temptacionum Alleluia laudate
dominum uel laudacio domini Allenates
allenans tenebras uel auferens an
gustias tenebrarum Allexandria id est
Allexandrinij tenebras allenantes
uel tenebrarum angustias aufentes
Alphalthi bitumine uel aqua bitu
minis Alpheus doctus uel doctum tu
siue fugitiuus et millesimus Alian
contempnentes domini uel despeccio eciam
Alian electus uel electio Almus
uestibulis uel superliminaribus Alm
at uter uel indignacio Almatha
contemptor domini uel despiciens donatoris
Almon contemptus uel despiciens
Almondeblataym contempnens pala
tarum uel despiciens opprobria Al
moth uter uel indignacio Alnes l
aus facturarum uel laudacio plasma
toris Allon laus doloris uel laus
meroris siue laudator iniquus uel
laudator inutilis Alua despiciens
uel contemptus uel contempnens aut de
speccio Aluan contempnens eos uel
despiciens eos siue contemptus eis aut
despeccio eorum Aluan contemptus
uel despiciens siue contempnens eos
aut despeccio eorum Alus fine eius
uel commixtio seu contempnens consilium
aut despectus festinatorum *Incipit m*
quinta ...
Am gens uel populus
Amma gens mea uel populus
meus Amaa gens eius
uel populus meus eius seu populi testis
aut populum testificans Amaad populum
testificans uel testificacio Amad po
pulus adhuc uel populus sermones sule
populus testis et populare testimonium Ama
dathi populus sermones peto uel populus
testificans tempore Amador populus testes
generans uel populus sermones generacionum
Amal commixta uel populus contendens
siue populus infirmus et populi despeccio A
malazar dixit principibus uel dominus princi
pibus seu gens commixta carceri seu po
pulus desperate carceratus Amaleth
gens bruta uel populus lambens Ama
lechite gentes brute uel populi lam
bentes Aman iniquus uel coangus
tans seu comprimens me l coangustacio
mea Amana iniquus ei uel coan
gustans eum seu comprimens eum et co
angustacio eius Amamite iniquus uel
coangustantes seu comprimentes eos et
coangustacio eorum Aman populus donatus
uel populi contestificacio Amamite populo
donati uel populi contestificaciones Aman
cubitus l mensura seu populus quies et
gens quo Amamite cubitati uel
mensurati seu gentes que aut populi
quo Amansama cubitus subiciens
uel mensura exercitationis seu populus do
no adiutus et populus gratificacione
firmatus Amarphal dicto cadens
uel dixit ut caderet seu populus peccatus
tus deo et populus meditamentum dei
Amara temulentus uel ebrietatis
sordidus siue populus laudatus tritico
aut populus attenuatus frumento Ama
rias dicente domino uel verbum domini
seu gens sustollens dominum et populus vi
gilans domino Amarite dicentes domino
uel verbum domini seu populi dominum sustitans
et populi domino vigilantes Amas fu
ror uel indignacio siue populum tollens
aut populus plasmacionis Amasa
furor eius uel indignans ei seu su
stollens gentem aut populares plas
macio Amasai furor meus uel indi
gnacio mea seu populum tollens michi
aut populi plasmacio mea Amasi
furor eius meus uel indignacio eius
mei seu gentem sustollens me et plas
macio popularis Amasia indignans
dominus uel furor domini seu gentem sustol
lens domino et populi plasmator do
minus Amasias idem est Amath
iter uel indignacio siue populus dona
tus et populus consumatus Amath veri
tas uel indignacio siue populus peccator
aut populus temporalis Amatha veritas
eius uel indignacio eius siue populus
indeclinans eum aut populus peccans
ei Amatheus populus peccans uel in
dignacio rigidus mei Amathi veri
tas mea uel indignacio mea siue
populus peccans et populus declinans Iste a
mathi est propheta sareptene vi
due filius quem resuscitauit heli
as matre postea dicente ad eum Nunc
in isto cognoui quia vir dei es tu
et verbum domini verum est in ore tuo
Amathia veritas mea domino uel fideli
tas mea domini seu populus peccans domino

Aut populus declinans domini. Amathim veritas vel indignatio eorum sive populus peccans eis aut populus declinans eos. Amathitis veritas viri vel indignatio assumpte seu populus peccans viro aut populus declinans assumptorum. Amaum populum abiciens vel populi abiectio. Amaus populus abiectus vel populi abiectio. Amaan concupiscibilis aut concupiscens seu populus iudicans eos aut populus iudex eorum. Amen vere vel veritas sive fiat. Amessa populum tollens vel populi ablatio. Amessia populum levans dominum vel populi sublevatio domino. Amesseth populus annes vel populus prolongatus aut populi perfectio sive populi germen aut populus verus. Ametha luctus vel indignatio sive populi domini aut populi perfectio. Amethen populus ascendens vel populi fortitudo. Amethi luctus meus vel indignatio mea sive populus meus aut populus obstupefactus. Amphibolis populus ore tuens vel populus ore torquens. Amim gens mea vel populus meus. Amia populus dux vel populi dominatio. Amiel populus meus dei vel populi mei deus. Aminadab populus meus sponte vel populus meus spontaneus sive populi mei vota vel populus meus urbanus. Aminod populus meus inclitus vel populus meus gloriosus. Amisaday populus meus sufficiens vel populi mei sufficientia. Amithal talefactus ros vel talefactio roris sive populus meus irroratus aut populi mei irroratio. Amilith populus meus inclitus vel populi mei gloriatio. Amizadab populi mei fluens torrens vel populo meo torrens fluctus. Amnes robustus vel fortis sive populus fugiens aut populi mei temptatio. Amob portans vel sustinens sive populus meus dilectus aut populi mei amplexatio. Amoth populum tenens vel populi apprehensio. Amnolu flos farine vel deflorata farina. Amon onerans vel onustus sive nutriens aut fidelis. Amon donans vel nutriens sive donatio aut matris fetus. Amon populus doles vel populus minuens sive populus iniquus aut populus inutiles. Amon populus parens vel

Populus meroris sive filius generis eius mei aut filius populi mei. Ammona coangustans eum vel coangustatio eius. Ammona populus parens ei vel populus meroris eius sive filio generis eius aut filius populi eius. Ammon coangustans me vel coangustatio mea. Ammiod populus parens mihi vel populus meroris mei sive generis mei aut filius populi mei. Ammonite coangustantes me vel angustiantes me. Ammonite populi parentes mihi vel populi dolorum meorum seu filii generis mei aut filii populorum meorum. Amora loquens vel amaritas sive populus irritatus vel populi illuminatio. Amorrei amari vel loquentes seu populi irritati aut populi illuminati. Amos fortis vel potens sive onerans est aut vir robustus. Amos oneratus vel fortitudo seu populum avellens aut populi divulsio. Amosa fortis ei vel potens ei sive onerans eum aut fortitudo eius. Amosa vir robustus ei vel oneravit eum seu populum avellens ei aut divulsio populi eius. Amoth talefactio vel talefaciens. Amordor talefactio generationis vel talefaciens generatorum. Ampliatus populi malleum vel populus malleator seu populus ore malleans aut populus ore tundens. Amraphel dicto cadens vel dixit ut caderet seu populus curatus deo aut populi meditamentum dei. Amram populus excelsus vel populi celsitudo sive populus exaltatus aut populi exaltatio. Amramite populi excelsi vel populi exaltati. Amri amaricans vel lascentes seu populus inger aut populi magisterium. Amosi populus indigens vel populi dormitatio. Amatar populus pascens vel populus abigens sive populus explorator odoris aut populus explorator ascensionis. Amuel talefactus deo vel populus cui quo est deus. Amul populus dolens vel populus parturiens. Amula populus dolens ei vel populus parturiens eum. Amulthe populi dolentes vel populi parturientes. Amuthal talefactus ros vel talefactio roris seu populus irroratus aut populi irroratio.

Finit n. Sequitur A.

Ana donatus vel gratificatus seu

Domus a' gratificatio Anna gra-
vel respondens sive donans a'
donatio / Anab yma uel humili-
tas sive domus patris eius a' grata
perenitas eius Anachad humilis
exurgens seu domus aut gratifi-
cata calliditas Anated cognom-
tum ul' cognoiatio Anathym
no' e' innocens uel humilitas reti-
nens sive monile tollo sublimia
humilitatis Anae nunquam commotus
est uel numquam commoto Anaplylim
cadentes vel violenti sive giga-
tes sive gigantem declinantes Ana-
he nunquam commotus e' ipse uel numquam
commotio e' ista sive donatus vite a'
gratificatus susceptoni Anatam-
bes uel obumbratio sive domus ipsius
aut gratificatio eorum Anamaleth
domus regum uel responsio regis. sive
donans regnator aut gratifica-
tio regia Ananim rudentes ag-
ul' gratificationes agrum Anan
domus gratie uel donata gratifi-
catio Ananeel gratus deo uel
responsio dei. sive cui donat deus
a' qui e' donatus deo Ananeth
domo vinees uel gra paodus A-
nam donatus m' ul' gratificatio
mea Anam rudens m' ul' gratifi-
catio mea Ananias domus gratie
domini uel donata gratificatio do-
mini Annamas rudens gratie
dm' uel gratificatio gratie dominum Ana-
mym ruden ag ul' donationes uel
rudens Amias donans uel dotans
uel gratiam tollens a' rudens plas-
mationi Anath gra uel rudens
sive grec peccans a' responsio tempori
Anatha rudens ei ul' gratificans
eum seu grec peccatum eius a' responsio
temporis eius Anathim rudentes uel
gratificatio eos seu grec peccatum eo-
rum. a responsio temporis eorum Anathim
humilitas vana uel responsio vana
seu monile tolli aut humiles con-
surgentes Anathoth responsio uel
obediencia sive rudens signo do-
mini a' gratificatio designatis Ana-
thothia responsio domini uel obediens
domino sive rudens signo domini aut gra-
tificatio designantem dominum Anathotite

Respondentes uel obedientes sive
rudentes signo a' designantes gratifi-
catorum Andreas rudens pabulo uel
decorus in statione sive decens. aut
secundum grecam ethymologiam apotoga
Anapoth i. a viro virilis Andro-
nicus rudens pabulo ul' decorus ad stan-
dum sive cogitans passionem aut
responsio passionis Anchyta sollicita
uit uel humiliavit sive sollicitans
valles a' humilians et colles Ame-
grel auster uel meridies sive au-
stralis a' meridianus Aney numquam
commotus e' m' uel numquam commoto mea
Anchiab domus dei patris uel gratificatio
deum patrem Anem tituli ul' cone
seu pennes aut personator Anem
domus mea uel gratificatio mea /
Aner lumen uel illuminatio mea seu
domo vigilans aut gratificatione
consurgens Ange domus prup-
tum uel gratificatio peccatoris An-
had gra uel responsio sive rudens
testibus aut gratificatio servitutis
Any pauper uel egenus sive do-
mus meus a' gratificatio mea A-
nya domus domini uel gratificans
dominum Anyam domus ipsi uel gratia
eorum Aniel donatus deo uel gra-
tificans deum eos uel pauperes eorum
Ano donans eis uel gratificans
eos sive dolor eorum aut labor eorum
Anob domo sermes uel gratificatio
sermonis Anon donator merces ul'
gratis iniquus seu gratie inutilis
aut gratificationi minutas / An-
tifas dans transitum uel dantis tras-
censio / Anthiochus pauper silens
ul' pauperis silencium / Anthiochia
paupertas silens uel pauperis sile-
tium Anthiochem pauper silencia
uel paupertate silentes Antipater
dans laudem uel dantis laudatio
paupertate dolentes Antipatride
domus laudatum uel dantis laudatorum
Anula dolens ul' parturiens Anium
domus unicum uel gratificatio septem

Aoen mich / Hic o sequitur da
uel tribulum Aaoth melitus
uel tholsus Aaoshi spinal'
comprimens Aoshite spinosi ul' comprimentes

Aolybam spina sapientie uel cognitio
intelligentis Aolyman conturbatus
uel perturbator seu pungens iste aut
pungentis quo Aothi nobilitas
uel gloriatio hic p. sequitur a
Apphaym hinnus eorum uel vo-
latus eorum Apharam liber
Aonager uel continens veritate
Appania libertas populi domini uel con-
tinens populum domino Appelles congregans
eos uel congregatio eorum Appia
libera uel libertas siue continens aut
continentia Appifor libera uel fortis li-
bertas Appollo mirabilis uel admi-
randus Appollophanes miradus
facie uel mirabilis contemplator
Appollonia disciplina uel sinagoga
eorum Appollonius miratum uel
admirabilis Appollos congregans
eos uel congregatio eorum Apposto-
lus missus uel legatio Apses libere
egrediens uel continentia egressionis
Apsiba continens rectitudinem uel liber-
tas gustationis hic q. sequitur a
Aquila dolens uel parturiens seu do-
lor aut parturitio hic r. sequitur a
Ar suscitatio uel vigilie Arba
electus uel electio seu vigilans
ei aut suscitans eum Arab
insidie uel calliditas seu vigilans
patri aut suscitans patrem Araba insidie
eius uel calliditas eius siue susci-
tans patrem sui aut vigilia patris
eius Araba mixta uel vespa siue
occidens aut inhabitabilis Araba
plana uel campestris seu deserta aut
occidentalis Arabath deserta tempore
uel planities patrum seu suscitans
patrem patri aut vigilans patri decli-
nanti Arabes humiles uel occiden-
tales seu callidi aut insidiatores
Arbatene humile robur uel deserta
fortitudo seu suscitans patrem robustum
aut vigilans patri fortissimo Ara-
bia callida uel insidiatrix siue humilis
aut occidentalis Araboth plana
uel humilis siue campestria uel ca-
lia Arath longitudo uel longa-
nimitas siue suscitans fratrem aut vi-
gilia fratris Aratheus longitudo
consilens uel longanimitas festi-
nans seu vigilans fratris consilium aut
suscitans fratrem festinanter Arachi
longitudo mea uel longanimitas
mea seu vigilans fratri meo aut susci-
tans fratrem meum Arathites lon-
gius uel longanimis seu vigilans
fratri commisso aut suscitans fratrem
Arrad descendit uel descensio siue
suscitauit descendens aut suscitauit de-
scensione Arad descendens uel de-
scensio siue suscitans seruum aut vi-
gilans testimonio Araba descen-
dens ei uel descensio eius seu vigi-
lans seruituti aut suscitans testio-
nium Arada miratum uel admira-
tio uel obstupuit aut admiratus est
Aradi deponentes uel depositiones
seu vigilans seruituti mee aut susci-
tans testimonium meum Aradius de-
ponens consilium uel descendens
festinanter seu vigilans seruituti
festinanti aut suscitans testificatione
consilii Aradius admirans uel
obstupescens seu vindemiator nus
sufficiens aut vindemiatoris suffi- me
ciencia Arado miratum uel de-
positio seu suscitans seruum aut vigilia
testificationis Arapha suscitans
terram uel vigilanter fodiens A-
raphite suscitantes terre uel vigilanter
fodientes Arathoth negociator
uel negotiatio seu vigilans vite aut
suscitans pauorem Arata eligens
dominum uel electio domini seu vigilans
domino aut suscitatio domini Aral sus-
citans infirmum uel vigilat conce-
dens seu suscitans contemptione aut vi-
gilia desperationis Aram susci-
tans excelsum uel vigilans exalta-
tioni Arram res tum archa uel
res tum capsa siue indignatio A-
ram suscitans gentem uel vigilia
populi Aram excelsus uel eraticidus
siue decor uel electio eorum Ara-
ma excelsa uel crascens seu deuo-
rans eum aut decretio eius Ara-
ma suscitans gentem ei uel vigi-
lia populi eius Aramathai deici-
ens eum uel deiectio eius siue de-
core paludis aut excelse consimilas
Aramaleth suscitans fecere regi uel
vigilia populi regni Arameleth ex-
celsum regnum uel electus rex siue dator

Regni aut tractudia regis Aran res
tum aretha uel res tum tapsa. si
ue suscitans excelsum aut vigilans
exaltacioni Aram aceruus tritici
vel laus frumenti sive suscitans dum
aut vigilans gratie Aranon l
aus frumenti vel aceruus tristicie sive
suscitans domum iniquum aut vigilans
grege inutili Ararath mons volsus
vel mons vellicatus sive suscitans
consurrectoris descendente aut vigilans
testimonio descenderi Arari mons vel
sublimitas sive vigilans vigili
meo aut suscitans suscitantes me
Ararite motanti uel sublimes seu
vigilantes vigili meo aut suscitato-
res sive suscitatoris mei Arab elec-
tio uel superbia sive suscitans
sustollentes aut vigilans plasmatori
Arasith artifex uel artificium Arach
testimonium descendens uel consurrectio
descensionis sive suscitans petram aut
vigilans temporaliter Arbath brucus
uel locusta sive brucus petri aut lo-
custa temporalis Arbathite locuste
uel bruci sive bruci pectates aut
locuste temporales Arbathis locusta
viri uel brucus assumptus sive ha-
mus paruulus aut humilitas supe-
rior Arbee quarta uel quatuor Ar-
bella suscitantes viri vel vigilia
sive assumpcionis Arbi locusta vel
brucus sive hamus meus aut humilitas
mea. Arbo hamus uel usque huc
sive humilis fit aut humilitas eius Ar-
both humilis uel campestris sive
hamus tenens aut hami retentio sive
humilitas Arbona locusta inique
uel brucus inutilis sive humilitas
merens eum aut retentio doloris
eius Archab insidie uel insidi-
ans Archad insidiator seruus
uel insidians testimonio Archelaus
anagnostes leo uel agnitio leonis
Archnathoroth mora corone uel
longitudo tituli Archyppus insidie
oris uel longitudo operis seu insidie
dilatati aut insidiarum dilatatio Ar-
don suscitans iudices uel vigilia
iudicandorum Area eligens eum vel
electio eius seu suscitans descendere
aut vigilia descensionis Areba

Plana uel campestris seu deserta aut
inhabitabilis Arebea humilis dno
uel retentio domini Arebba insidi-
ans uel insidiatio Arebna humil-
pulcher uel insidians pulcritudo A-
reth longitudo vel longanimitas
Areton longanimitas merens vel lo-
gitudo iniqua seu admiratio posses-
sionis aut descensio negationis Ar-
res descendens aut descensio sive
ascensus motum uel ascensio saltu-
um Areph suscitator mensure vel
vigilia dissolutionis Areli decli-
nans uel declinatio mea seu susci-
tans deum meum aut vigilia dei mei
Arelite declinati mei uel declinatos
meos sive suscitantes deum meum aut
vigilantes deo meo Arem aceru
lapidum uel lapides attenuati Aren
filius meus uel filiatio mea sive
suscitans fontem aut vigilia oculi
Ares electus vel electio seu suscitans
fitura aut vigilia plasmationis A-
reth stupor uel descensio sive susci-
tans pauore aut vigilia vite. A-
retha stupor eius uel descendens
ei uel suscitans pauore ei. aut vigilia
vite eius Areuna aretha vel re-
posicio Arphasa suscitans transitum
uel vigilia transgressionis Arpha-
sei suscitatores transeuntium vel vigilia
transgressionum Arphat sanans
uel saluans sive sanitas aut salua-
tio Arpharat sanans uel saluans
Arga mensura uel mensurator Ar-
gob maledictus excelsum uel male-
dicta sublimitas Arida suscitans
dilectum meum vel vigilia aaldis mei
Arithata deo donatus uel leonis do-
num sufficiens Ariel leo deus uel leo
dei Arieli leo deus meus vel leo
dei mei Ariph vigilia germinis
floridi vel suscitatio visionis bucelle
Arim aceruus lapidum uel lapides
attenuati Armatheas altitudo
eius uel ipse exaltatus est Arima-
thia suscitans domum dno vel vigilia
donationis dni Ariopagus principium
solempnitas vel principium solempnitatis
Ariopagita principie solempnis vel
principium solempnitas Ariopagos

Armitura solemnitas uel primitie
solemnitatis sed hec violetu de athe
mensis curia nomen sit quasi a marte
nomen susceperit Arisai leo temptatus
uel leonis temptatio Aristratus
suscitans coma uel mons future se
flue Aristobolus suscitans dolor
uel suscitatio termini Arima sub
limis uel consurgens seu sublimi
tas uel consurrectio Armageddo
mons clangitus uel mons glo
bosus seu consurrectio in ipsa ara
Armataym sublimitas duorum
uel altitudo eorum siue sublimes duo
et consurgentes bini Armenia mons
uulsus uel mons vellicatus seu mon
tis auulsio aut montis vellicatio
Armenij montes uulsi uel montes
vellicati uel montium uolsiones aut
montium vellicationes Armon ana
thema meroris uel ymago tristitie
Armon domus uel celarium siue il
luminans et anathema Armoni a
nathema meroris mei uel ymago
tristitie mee Armoni domus mea
uel celarium meum siue illuminans
me et anathema meum Arnaphath
vigili contentus uel suscitatio contentio
nis Arnan vigilia domini uel susci
tatio terre siue archa meroris aut
maledictio eorum Arod maledictio
sufficiens uel maledicta sufficienter
Arodi maledictus sufficiet uel ma
ledictio sufficiens mi Arodite ma
ledicti sufficienter uel maledictionem
sufficientia Arocdi vindemiator
sufficiens uel vindemie sufficientia
Aroer consurgio vigilie uel vacue
factio Aroer nudate uel exurgens
siue subleuatus fossi aut exurgens
et suffossa Aroherite vacuefac
tiones vigiles uel suffossiones A
roherite nudate uel subleuates
siue subpetor Arom nequam uel
versipellis Aromath nequam
tempus uel versipellis peccatorum Arori
mons uel sublimitas Arorites
sublimis uel montanus Aroseth
neque semen uel imminuo posito seu vi
gilans gemen et suscitatio exitus
Arsa sol eius uel illuminatio Arsa
tes sol diuitiarum uel illuminatio vomit

Arsemel silens circumcisio uel silentium
circumcisionis siue suscitans nomen
dei aut vigilans auditionem diuine
Arith mora uel morans Artha
ba mora patris uel morans patrem
Artaxerses lumine silencio temptans
uel lumine silenter temptatus Arthe
man anatazizantes uel conturbatem
eos Arthemis id est dyana conturbans
uel anatheatizans siue suscitans
exprobrationes et exprobrationum susci
tatio Aruteus corrodens me uel
corrosio mea Arunas illuminans
uel illuminatio Arim aceruus tritici
uel laus frumenti Arus inutilis
uel aurea seu vigilans consilio
aut suscitans festinationem hic est sexta

Asa tollens uel factura A
siue sustollens et plasma
tio Asaba eius captiuitas
uel eius conuersio siue sustollens
patrem aut plasmatio patris Asa
bay colligens dominum uel congregans
domino siue sustollens patrem domini
et plasmatio patris Asach factura p
rupta uel plasmationis umbra
culum aut sustollens fratrem domini
Asadias factura fortis domino uel sus
tollens testimonium domini Asahel sustol
lens domino uel plasmatio dei Asaya
facit deus uel faciente domino siue sus
tollens dominum aut plasmatio domini
Asayas idem Asaph colligens uel
congregans siue collectio aut congre
gatio Asam delictum eius uel fu
migans cum siue sustollens populum
et plasmatio eorum Asama delic
tum eius uel fumigans cum siue sus
tollens populum aut plasmatio eorum
Asan tollens domum aut plasmatio
gregem Asana tollens domum ei uel
plasmatio gregem eius Asar carcer
uel carceratus seu factura suscitans
aut sustollens vigiles Asaradan
vinciens siue exaltatus siue sustol
lens vigiles iudices et plasmatorum
suscitans iudicio Asarel carcer dei
uel carceratus deo seu factura suscitans
deum et sustollens vigiles domini Asa
rela factura suscitans maledictum uel
plasmatio tollens vigilans maledictionibus
dictionibus Aseronthamar ha-

beatitudo palme vel beatitudo commutationis siue atrium amaritudinis vel vestibulum commutationis. Asarsualym diuites vulpes vel atrium vulpium siue factura iusticie salute et plasmatio vigilans saluatori. Asarsusim diuites obtinens vel beate recitans seu factum iusticie equum et plasmatio vigilans recisiom. Asasonthamar os amarum vel silentium commutationis siue factura facies migtez commutationis et plasmatio tollens dolore amaritudinis. Assaar diluculum vel mane diluculo seu factura estimationis plasmationis existimatio. Assaradon vincitor vel exaltatus seu factura iusticie super iniquos et plasmatio vigilans testimonio mendacii. Assarael beatus deus vel beatitudo dei seu factura vigilans deo et plasmatio iusticie dei. Assaramel sustollens excelsum domini vel plasmatio excelsi dei. Asbaal plasmans virum vel tollens vetustatem. Asbel captiuus dei vel atrium vetustatis. Asbeel captiuus dei vel factura vetustatis. Ascalon appensa vel impensa siue ignis infamis et ignis ignobilis. Ascalonite appensi vel impensi siue ignes infames et ignes ignobiles. Assenez tollens possessorem contemptibilem et tollens contemptibilem possessionem. Aschenez ignis conspersio vel sicut ignis conspersus. Ascoth dissolutio vel effusio siue incendens et in medium a se tollens vel factura siue sustollens aut plasmatio. Ascebam sustollens semper excelsum et plasmatio semper excelsa. Asebias sustollens dominum vel plasmatio domini. Asebyn facture statio vel plasmatio stationis. Asebonias tollens pollice domini vel factura in meo dominatoris. Aseth factura prerupta vel plasmationis umbraculum siue sustollens frenum aut tollens fenitatem. Asedeth testa vel sol siue ariditas aut siccitas ardoris. Asedim siccitas ardoris aut suburbana eorum. Asedemoth arma vel suburbana. Asedoth phasgarem abscisio vel os delicti seu tollens abscisum et plasmationis

Donatio. Asedoth factura pabuli vel plasmatio viriditatis. Asedoth phasgan dilatio facture viridis vel faciens pabulum abscessionis. Asef atrium vel vestibulum seu colligens aut congregatio. Asem sustollens eos vel plasmator eorum. Asemona festinans vel os eius, ab osse non ab ore. Asen sustollens fontem vel plasmatio oculi. Asena ignis aspersus vel ignis aspersio seu sustollens fontem eius aut plasmatio oculi eius. Asena ruina vel precipitatio. Asemana ruina eius vel precipitatio cum. Asemaphat incus onager vel precipitatio. Aseneth ruina vel precipitatio siue factura deditatis et plasmator edificans. Asenneus leuans me vel subleuatio mea. Aseneth ruens vel precipitatio siue ignis aspersus aut ignis aspersio. Aser atrium vel diuitie seu beatitudo. Aserite atria vel diuitie seu beatitudines aut beati erunt. Aseray atrium vulturis vel diuitie deuoratoris. Aserai beatitudo mea vel beatus erit in siue atrium meum et diuitie mee. Aserdan exaltatus vel vitulum tutus siue beatum iudicium et diuitie iudicande. Aserim atrium vel vestibulum siue diuitie et beatitudo eorum. Asermathmiath beatitudo vel que est beata donatio. Asermeth atrium mortis vel diuitie temporales. Aseroth atrium angustiarum vel diuitie. Aseroth atria vel vestibula seu ville aut beatitudines. Asersual beata salus vel diuitie salutis. Asersusa atrium gaudii vel beatitudo letitie. Aserta nominatus vel faciens nomen seu sustollens auditum et plasmatio famose auditionis. Assena ab osse vel ab ore vel sustollens nomen eius et famosa auditio. Assen factura dentium vel plasmatio super vulnus seu tollens nomen aut sustollens amphora temptationis. Aseremoth suburbana vel suburbibus seu atrium indignationis rigide aut beatitudo formidationis eorum. Asergadai atrium armenti multitudinis vel diuitie temptationis deuoratis. Asphia tollens subito vel factura euectus. Asphamath equorum domitorum vel factura comissa fortiter. Asphenez equorum domitor vel factura confusione

Apphendens Assphar onatgru tollens
uel plasmacio ferocitat Asia tolles
dnm uel plasma° dni Asia ꝯdices
uel eleuatis seu auferes aut elato
Asiam fatte dni uel sustolles dnm
Asiam elati uel auferetes seu ꝯdic-
tes Asias sustollens dns uel plas-
macio dni Asym sustollens eos uel
plasmacio eorum Asima sustollens
eos ei uel plasma° eorum eius Asi-
meritus dirigens thuibulu uel direc-
cio Asiongaber lingua viri uel do-
lacio hominis seu facies merites col-
les sublimes aut sustollens dolor
tollim sublimium Asir vinculū ul
vinclatus seu fitura vigilas aut
sustollens vigilantes Assiria fitura
vigilans domio uel sustolles vigi-
lantes dno Assyria diliges uel di-
lecta siue digens ul directio Assirii
fiture uigilantes ul sustollentes vi-
gilias domi Assirii directi uel diri-
gentes seu dilecti uel diligentes
Aslia fitura laboras ul sustollens
laborantes Asmo nouissim eius ul
fitura pruiens Asmodeus facte iu-
dicium uel plasmacio iudicantis As-
mona festinas ul celeriter mune-
rans Aslaa tollens spente ul plas-
macio colubri Aseph tollecio uel ve-
stibulu siue festinas ul festina° A-
sem silens uel os ab ore non ab osse
Asomeeth os viuorū ab osse non ab
ore· uel siles inuite et festinacio
pauoris Ason fitura pupille ul
plasma° contineа Asor atrium ul
sagitta lucis seu tollens foramen
aut plasma° iratudie Asarad-
don victor uel exaturg seu atrium
sui iniq et tollens foramē testioy
inutilis Asekam atrū excelsium
uel sagitta lucis exaltati seu tolles
foramē excelsium et plasma° ira-
tundie Asoth sustollens signu ul
plasmacio tpalis Asothite tolletes
signa ul tpales Asia diminucio
uel diminuta seu tollens magrm aut
plasmacio magisterii Asrael dimi-
nuta deo uel sustollens magisteriu
dei Asray btm facies uel bta gmo-
cio seu diminutus ipse et diminutio
Asrehel btus deo ul btido dei seu sustol-
lens magrm dni· et plasmacio magisterii

dei Astchelite bti deo ul bti similtes
demm siue sustollentes magrm domi
aut plasmati magisterio dei Asta-
hol ignis ꝯtemptum uel ignis ptiu-
encia Astari tabula mea ul psepe
meu Astari ouile meu uel tubicu-
lum meu siue atriu meu et fitura
exploracionis mee Astaroth atrū
uel tubiculu seu tabule et psepia
Astaroth ouile ul fitura explora-
torum Astarotites tabula ul atriū
siue presepe et tubiculum Astaroti-
tes uel fitura uel tubile Astarte
fitura superflua uel plasmatois
superfluitas Astrages volutas
festina uel consiliu festinitatis A-
sub factura incendii uel plasma°
tonusionis Asupha tolles subito
uel factura exuctas Asuerus
beatitudo uel atriu eius Asim
fitura continea· uel ꝫ tollas pupil-
lam eorum Asim os eorum ul firmi-
gans eos Asur diues uel beatus si-
ue fitura lucis et tolles incendiu Asu-
ri diuites mi ul atrium meu seu fitu-
ra lucis mei et sustolles incendium
meu Asurim diuitie eorum ul bti-
tudo illuians eos aut tolles incen-
diu eorum Asur tollens robustū ul
tollens arbitatē Asur tollens mu-
rum ul tollens angustias seu fitu-
ram gtinēs aut plasmacio directio-
nis Asur negociator uel negocia°
seu viris aut ignis illuiacio Asur
diligens aut digens siue btis aut
ꝯdicens Asurim tollens murū eis
uel tollens arbitatem Asurim fa-
ciens robustos eos aut plasmacio
directa eis siue tollens angustias
eorum aut sustollens gtinentia eorum
Asurim nemora uel ignem illuia-
tones siue negociatores et nego-
ciaciones Asurim diligentes uel
digentes seu beati aut ꝯdicentes
Atha / hic t sequitur A
tempus uel petiri seu delinquēs
aut tpalis frater Atad ram-
nus testionis Athaya petras dno
uel tpal dni Athania gtupia ul
desiderium Atthalia tempus dni uel
tempus eis siue petras domio aut
declinacio dni Athanael tepus meu

Domini vel pretium meum deo Atthanai
tempus fluctuans vel pretium commotionis
seu dona donati mei aut exploratio
glorificationis mee. Atthat pector
suscitans vel temporalis vigilium. Atthaza
pretium suscitantis eius temporalis vigilia
eius. Attharuz explorator vel ex-
ploratio pectoris. Attharot corone
vel tituli. Atthat pretium temporis vel te-
pus pectoris. Atthene dispersi vel dis-
sipate. Atthenenses dissipati vel
dispergentes. Atthenebuis peccator
latrans vel temporalis latratio. Atther
tempore consurgentis vel pretii effusio. At-
therzata tempore consurgens contrarius
vel pector effundens adversa. Atthi-
ton tempus medium vel pectoris di-
midiatio sive tempore confrectatione ini-
quitatis et pretium congregationis in-
utilis. Atthipa tempus subitum vel
pretium excutantis silentium. Atthyl pretii
gemitum vel temporis inveterans. Atthyta
tempus quietus vel dilecti. Attholo
tempus consilii vel commixtio pretii. Attho-
miel videns deo vel tempus eius dei.
Atthupha tempus subitum vel peccati
infinitas. Atthul tempus consilii
vel peccator. Hic v sequitur A

Ava iniquus vel iniquitas. Auna
fons vel motus seu movens
aut subversio eorum. Auni fe-
rox vel ferocitas sive iniquus meus
aut iniquitas mea. Auil insipiens
vel stulticia. Auim acervus lapidum vel
iniquitas eorum. Auisa voluntas mala
vel iniquitas mee salvatio. Auith
iniqua vel iniquitas. Auoth sedes
vel commoratio seu vinculum aut cu-
nabula. Auoth vita vel gloria seu
ville vel civitates. Auothiair vicinum
pugil vel sedes vigilie seu commoratio
illuminans et cunabula illuminationis.
Auotyayr gloria lucis vel vita illuminans
seu ville vigilantium et oppida illu-
minatorum. Auphaton frugifera
vel pulverulenta sive ubertas vel
de tine veniens. Auphatonite fru-
giferi et pulverulenti seu uberes aut
de tine venientes. Augusti sollemp-
niter stantes vel sollempnitas ad-
dita. Aulon vallis grandis vel
vallis campestris. Aunam meror
eorum vel labores eorum. Aunayr non

est inutile. Auran iracundia vel iracun-
dus. Auran irascens vel iracundia.
Ausitidis consilium. Hic x sequitur A

Axa furor vel furibunda. Axam
claudicans vel irascens. Axath
medicina vel meditamentum
Aza videns. Hic z sequitur A

Aza vel robustus seu fortis domini
aut fortitudo eius. Azabias
videns preceptum domini vel fortitudo
patris domini. Azael videns deum
vel fortitudo dei. Azam videns e-
os vel fortitudo eorum. Azanoe forti-
tudo commotionis vel visio requietio-
nis eius. Azara dorsum. Azaria
auxilium domini vel auxiliator est
dominus. Azarias idem est. Azaria ad-
iuvans populum vel auxilium populi vel
dorsum eorum vel trepido eorum. A-
zai continens vel apprehendens seu vi-
dens fortiter aut visio fortis. Aza-
zias continens dominum vel apprehensio
domini seu videns fortiter dominum et ro-
busta visio domini. Azabel videns
vetera vel robustum vetustate. A-
zabelite videntes vetera vel ro-
busti vetustatibus. Azaboth videns
venientem vel videns in vomitu
seu fortis vetustas aut fortitudo
lugentium. Azchath videns mare
vel fortitudo maris. Azchath vi-
dens dolentem vel videns contem-
nentem seu fortis deus volans
aut fortitudo penitentie. Azeb per-
gens vel ambiens vel vallis devo-
rans aut vallis capacitatis. Azeca
fortitudo aut decipula sive robusta
aut clausa pessulo. Azeci auxilium
vel stabilitio sive fortis consurgens
aut videns vigilans. Azagad for-
tis temptatio vel radens circumcidentem
latraunculum. Azi fortis meus vel
visio mea. Aziam videns populum
vel fortitudo eorum aut fortitudo
domini. Azias videns dominum vel forti-
tudo domini. Aziel perfecte vel perficies
sive videns deum aut fortitudo dei.
Azia fortis visio vel videns visionem.
Azir fortiter vigilans vel videns
vigilias. Aziza fortis iste vel visio
ista. Azmazath videns mortem vel
fortis mortem. Azmaueth videns
mortem vel fortis mortuus. Azmoth

Fortis morte vel apprehendens dectore
Azor adiutus vel auxiliator seu
lumine aut fortiter irratudo Azoria
intendens dominus vel intendum domini
Azotus intendum vel intendens sive
ignis patruelis aut ignis patruum mei
Azoti intendentes vel intendia seu
ignis patruelis aut ignis patruum mei
Azotice intendum vel ignis patrue-
lis Azraphel adiuvans dominus vel
fortitudo dei Azuba relicta vel de-
serta sive relicto aut deserto Azur
adiutor lucidus vel auxilium igneum
sive videns lumine aut robustum intendum

Baphana lur a s̄.
venit rusio quintum b
vel venit responsum
Baal vir vel vetustas
sive habens aut
devorator Baala
venit hic vel habens ea sive vir
eius aut devorans eum Baala-
anan venit hic dominus vel habens gratiam
seu vir gratus ei aut devorator
gratificatio domini Balasor vetustas
devorans atrum vel vir habens sagit-
tam lucis seu vetustas tollens fora-
men aut vir plasmator irratudine
Baalath vir ascendens vel habens
ascensione seu vetustas temporis aut de-
voratio peccatoris Baalberith vir
habens pactum vel vetustas devo-
rans fedus Baalpharasim vios
devorantes dividens vel habentium
vetustatem divisio Baalpheor
vir habens hyatum vel vetustas de-
vorans os pellis Baalgad vir
formatus vel habens temptator seu vir
attritus latrunculis aut vir devora-
tor vetustatis Baalia vir divinus
vel vetustas devorans donatorem
Baalim ascendentes vel superiores
Baalim viri vel habentes seu in supe-
rioribus aut devorantes Baal ve-
tustas viri vel habens assumptorem
seu devorans viri aut vetustatis
assumpto Baalmaon descen-
dens humilis vel descensus humili-
seu vir humilis aut domicilium Baal
meon descensio humilis vel desce-
dens humilitatis seu vir habens

domicilium vel vetustas devorans
habitaculum Baalmesar vel habens
eum vel vir ex principe seu vetus-
tas eius aut devoratio principis
Baaloth ascendens vel in ascensio-
nibus seu vir habens tempus aut vetu-
stas devorans Baalsalisa habens
vitlam constitutam seu vetustas
devorans commutator Baana venit
donatus vel venit gratificatus Ba-
ana filius eius vel veniens ei
seu venit respondens aut venit
responsio Baam venit donatus
vel venit gratificatus Baana filius
eius vel veniens ei seu venit res-
pondens aut venit responsio Ba-
am venit donatus meus vel venit
gratificatio mea Baam veniens
meus vel filius meus sive venit re-
sponsio mea Baara venit rudens
vel venit rusio Baari venit res-
pondens meus vel venit responsio
mea Baari fontes vel putei
sive in ventre aut in commutationes Baa-
zias venit rudens dominus vel venit
responsio domini Baasa venit tol-
lens vel veniens factura Ba-
bata translatus tempore vel confu-
sus peccator seu translatio temporalis
aut confusio peccatoris Babel con-
fundens vel confusio seu transferens
aut translatio Babilon idem est
Babilonii confusi vel translati seu
confundentes aut transferentes Bath-
ar in sagmate vel ingressus est
Baachathar vetustas in sagmate
vel lugens ingressus est Bachenor
lugentis lucerna vel ingressus est
agnus lugens Bathi potus vel luc-
tus sive lugens aut in vomitu
Batchides luctus fortis vel vetus-
tas in vomitu Badachar venit
compungi vel venit tumultus vel
venit merentes vel venit turbatio
Badad maximus vel excellentissimus
meus vel robur meum aut sufficientia
mea Badayas prepositus domino
seu venit dominus aut venit dominator
Badal prepositus vel sublimis seu ve-
nit ostendens aut venit infirmitas
Badam solus aut in udito seu vel
ipse aut venit infinitas adventus

Eorum Badan precipuus uel in iudicio seu venit domum et venit gratificatio Badazer maximum auxilium uel excellentissimus constitutor seu venit fortis aut venit separatio Badscha filia vii uel filia iuramenti seu venit eloquii aut venit conversio Badsuha filia deputationis uel sacietatis seu venit comitens aut venit intendum Badsuha uel badscha est ipsa bersabee mater salomonis Bahelim lotus vite mee uel lotus suscipiens in Baeth iniquus oculus uel iniquitas fontis siue venit fons et venit oculus Bagad venit accinctus uel venit infortunia seu venit latrunculus aut venit temptatio Bagal omnis uel universus seu venit cingulum et venit involucio Bagata excelsissime pater uel sublimitas patoris Bagatham venit tactus videntis uel venit tactus risus tangentium Bagazim in excelso contemptus uel venit fortitudo Baggdami sublimitas devorans eos uel iniqui voltus eius Bahem lotus uel in eis siue venit lotus et lotus eorum Bahi filius meus uel veniens in Bala absorta uel inveterata sive absorbens uel inveterans Balaa absorbens eum uel inveterato eius Balaat devorans uel precipitans seu absorbens fratrem aut inveterans fenitatem(?) Balaam vanus populus uel sine populo seu in eis et precipitans eos Balaa turbans gentem uel devorans populum seu absorbens eos uel absque substantia eorum Balaam turbans domum uel devorator domi siue absorbens gentes et inveterato terre Balaaman hinc terram uel inveterans visionem seu absorbens domum aut precipitatio terre Balach lugens uel ludens siue involuens et elisio Balada absorbens testes uel inveterans feniter(?) seu veniens ea iudicari aut precipitatio testimonii Baladad vetustas sola uel devorans testimonium aut absorbens precipuos aut precipitans patrueles Baladan

Venit sibimet iudicans uel vanitas pro se metipso seu absorbens iudites aut inveterator iudicii Balagad absorbens latrunculos uel precipitans temptatorem Balagad vir accinctus uel huius accinctio siue vir fortunatus aut vir pyrata Balam turbatio uel precipitium Balanan turbator filii uel precipitator eorum Balanam turbans domum uel precipitans terram Balasor ascendens atrium uel habens sagittam huius siue absorbens fortes et inveterator angustie Balad absorbens precium uel inveteratus Balad lugens uel involuens uel lugens aut elisio Baladad vetustas sola uel vetustatis solitudo Baldan venit sibimet iudicans uel vanitas pro semetipso seu absorbens iudices aut inveterator iudicii Bale precipitans et devoratio Bal ette devoratores uel precipitatores Balaz absorbens uel precipitans siue absorbunt uel precipitavit Baliada maior cognovit uel maior cognitio seu absorbens testium et inveteratio servitutis Balath ascendentes uel in ascensionibus siue absorbentes aut inveterati responsione Balsalisa habens vitulam consternate(?) seu vetustas devorans tria aut vir habens vitulam treternalem(?) Baltasar capillus capitis uel absorbens divitias Balasty habens luteum uel habens primum Bama iniquus uel quis sum in quibus et pro excelsa Bamoth in mortem uel excelsa seu mors adducens vetustati devorati Bana venit respondens uel venit responsio Banaa venit videns ei uel venit responsio eius Banai venit vides me uel venit visio mea Banaal idem Banaias edificans dominus uel tenetarius(?) domini siue videns dominus aut visio domini Banaza filius videns uel fortis filius Banei vel videns ei uel visio eius Bancas

Veit rufum tollens uel venit rufio
plasmatoris Banebazarath fi
fulminis uel filius fulgoris siue fi-
lius fulgurantis a' filius pcucient
Banaebarath venit videns ful
minis uel venit videns fulgur. seu
venit videns fulguranti uel veit
videns pcucienti Baneyathan
filius sudoris a' filius necessitudis
seu venit fr'nitas aut ppacio Bani
filius meus ul' uoces michi Bami
pollex meus uel i medio mei Ba-
nimi filius meus vnicg uel filig
meus sempiteng Baon iniqtate
uel iniqtatibg Baon venit dolor
vel venit iniqtas seu venit mur-
muras aut venit inutilis Baor
in pelle uel in pellibg Baor veit
lumine uel venit foramē. seu ve-
nit pellis aut venit iracundia
Bar filius uel filiatio. syru' ē no
hebreu' Bara leuis uel creata
seu filius eius a' i malitia Bar-
rabas filius pris uel filius ma-
gistri syru' ē piter et hebreu' Ba-
rach fulmen uel fulgor siue ful-
gurans aut pcuciens Barachiel
fulgur dei uel fulmen dei siue
fulgurans deo aut pcussio dei Ba-
remium tribuli uel creatura
iudeoru' Barachias bndictg do-
mino uel bndictg dni Barachi-
as fulgur dni uel fulminans do-
ming siue fulgurans domino aut
pcussio dni Barachiel bndictg
deo uel bndictg dei Barachiel
fulgur dei mei uel fulgur dei
mei siue fulgurans deo meo a' per-
cussio dei mei Barada filius de-
coris ul' filius decoreg seu filig ser-
uus aut filius testionis Barahel
bndixit deum uel bndictio dei seu
leuis deo aut creatura dei Bara-
za hauriens uel in egestate seu
veniens ad fraciendu' aut filius
sustollens plasmatori Barath
tirando ul' tempestas seu filig pti
aut filius ptalis Baraza filius
videns uel filius fortis Bareth
tirado uel tempestas seu filig vi-

uax. aut filius paucig Baremi
fugit eu' qssipiam uel copia fuga
eius Bari i nubibus uel filius dni
siue in clamore eius a' i cmu-
tone ipsius Barien filius in
malo uel filius maleficij. qm et
ipm nonnulli corrupte barie no-
nominant Barien filius ipe ul'
filius pcrens seu filius cmotus
aut filius frrnes Baryona fi-
lius columbe aut filius simplic'
syru' ē piter et hebreu' Bar qp-
pe sicut pdictu' syriace filius et
iona columba vtroqz sermone
d'r Baritha phitonissa ul' subi-
tanea siue os abyssi a' os pfudi
Barnabas filius prophe uel fig
pphe siue filius veniens a' conso-
lationis Barne filius motionis
uel filius mutonis Barnee ele-
cta cmotio uel filius electe mu-
tonis Barsabas filig reuertens ul'
filius quies rex syro et hebreo
sermone cpositu' siue filius iura-
menti a' filius consolationis Bar-
senna filius ceruis ul' filius ceci
que corrupte qda'm bartimeu'
legant Barthimeus filius pig-
uedinis uel filius ruminant Bar-
tholomeg filius suspendet aquas
syru' ē no hebreu' Baruch bn-
dictio uel bndictg Barsath filig
oliue eius uel filig fornicationis
eoru' Basan bruug ul' pinguedo
seu siccitas aut cofusio Basar infa-
tia uel in angustia seu infas aut
angustiatg Basara infas ei uel
infantia eius seu angustias eu' a'
in angustia eius Basthama con-
fusio coloris uel angustia caldita-
tis eius Basrath adeps uel de-
fectio Baserath adipez uel defe-
cator Baserath adeps uel defe-
catio siue desecrans aut desecato
Basemoth deposita uel delinqns
seu veniens aut delictu' Baseoth
veniens uel delinqns seu i omib'
Basias adeps dni ul' desecatg do-
mio Basmath deposita ul' d'linqns

Depopulata uel delinquens seu delinquens
a delicto Bathamin deus excelsus
uel deus humilitatis eorum Bathuel
virgo dei uel castus deo Baurim e-
lectio uel electorum siue iuuenes
aut robusti Baurамites fortis
uel electus seu iuuenis a robusto
Basatha contemptus temporis uel de-
spectus potior Baseotha contemptus
eius uel despectio eius Bazothi-
a contemptus domini uel despectio
domini Hic est sequitur B
Bead iniquus testis uel edi-
ficator principis Bean ini-
quus testis uel iniquitas dona-
tionis Bebai ob voltus uel con-
fusio deuoratoris Bethethias
inclitus dominus uel primogenitus domini
Bethor primogenitus uel vnigenitus
Bethori primogenitus meus uel vni-
genitus meus Bethorethi primogenitus
fortis uel vnigenitus timidus Betu-
ch inclitus grauis uel primogeniti
condempnatio Beth filia uel men-
sura Bedad instauratio uel instau-
ratus siue diuiciarum a filia volup-
tuosa Betsabee filia septima uel
filia iuramenti seu mensura a filia
sacietatis Bedsan filia dura uel
mensura iniqua seu filia iniquitatis
a ipsa iniquitas Bedellion lapis
uel carbunculus Beel vetustus deus
uel vir deuorator seu deus vetus-
tatis aut vir habens vetustatem
Beelphegor vir habens hyatum uel
vetustus deus hyans uel deus vetus-
tatis hyantis uel vetustas deuorans
supinus ob pellis ipse est priapus sy-
mulacrum ignominie Beelsepho
vir habens arthana uel deus aquilo-
nis siue vetustus deus habens specula
aut vetustus deuorans ascensionem
speculi Beelzebub vir muscarum
aut princeps muscarum seu vetustus
deus habens muscas aut vetustas
deuorans muscas Beemoth animal
uel animalis uel bestialis aut bestia
Beera fons eius uel puteus eius
uel in lumine aut putei eius Beeri
fons meus uel puteus meus siue in
lumine a putei mei Begia sublimis

uel excelsa uel sublimitas aut cel-
situdo Belgaai magnum voltus uel
humilitas deuoratoris Beynai ex-
celsus meus uel sublimitas mea
uel fabrica multitudinis uel fabrica deuo-
ratoris Beyni excelsus meus uel
sublimitas mea Beymi fabrica
temptatoris uel fabrica temptatoris
Beelinon vetusti deus habitaculi
uel deus habens domicilium vetu-
statis Beel vetustas uel absque Be-
la hutus uel indumentum seu vetu-
stas eius uel absque eo Belath ha-
bens uel habitus ab habendo uel
ab habitu Belath vetustas peccati
uel absque tempore Belathala ha-
bens uel habita genere femino
ab habendo primum est non enim impa-
tium Belathela habitum appendens
uel indumentum decoratum Belbena
vetustas primogeniti domini uel absque
nobilitate deus Belge absque motu
uel vetusta commotio Belgia idem est
Belgai absque valle uel absque preru-
pto seu vetustas voraginis a ve-
tustas deuorationis Belia vetustas do-
mino uel absque domino Belia puteus
eius uel in clamore eius siue in ma-
lis a in commotione ipsius Belial ab-
sque iugo uel absque domino Beliar te-
cium lumine uel tecta angustia siue
vetustas deficiens uel absque commune-
tia Belmelech deus meus rex uel
vetustas mea rectius Belma ha-
bens desiderium uel absque domicilio
Belmeal ~~templum~~ domicilium uel ab- habens
sque inhitatione Belsan vetustas
dura uel ipsius vetustatis iniquitas
Belsar absque principe uel absque
turbone seu vetustum velamen aut
vetustatis angustia Belsatym
absque germine uel absque portione
seu vetustas spinarum uel vetustas
vestibus eorum Ben filius uel filia
Benabinadab filius patris tui vo-
tiuus a filius patris mei spontaneus
Benadab filius ~~uel filiatio~~ votiuus
uel filius spontaneus Benahel
edificatus deo uel edificatio dei
siue filius eius deo a filius eius dei

Benael filius doloris aut filius p-
turientis Bendar tetu lyne uel fi-
lius puaricationis Benabarath fi-
fulminis uel filius fulgoris seu filius
fulgurans aut filiorum pertussio
Benatham filius talidus uel filius
surgens uel filius nitus aut filius ne-
cessitatis Bamenan filius in eis
uel filius in medio eorum Benemenio
filii ette sunt uel filii ette hii sunt
Bennenem filii tonantis uel filii to-
nitrui quod corrupte benaires usus
obtinuit Benesed filius unienis
uel filius confirmationis Bengab
filius viri fortis uel filius uirtutis
virilis Benhur filius lucis uel
filius igneus Beni filius meus
uel filiatio mea Bemin filius re-
quiescens uel filius refectionis Be-
niamin filius dexterum uel filius
virtutis siue filius amaritudinis uel filius
amarus Beniamin filius dextre
uel filius virtutis siue filius asininus
uel filius asinorum Bema tetu lin
uel tera angustia seu filius defi-
ciens aut filius puaricationis Ben-
noi filius commotus uel filius regei
Bennon filius meroris uel filius doloris
seu filius murmurans aut filius inutilis
Bemoni filius merens me uel
filius inutilis mei siue filius doloris
mei aut filius iniquitatis mee Bemi
filius ferus uel filius pistis siue fi-
lius vini aut filius sementis Benur
filius incendens uel filius lucidus seu fi-
lius luminis aut filius igneus Benzo-
beth filius huius pandi uel filius
huius unias Beon pollex uel in
medio siue iniquus murmurans
aut iniquitate dolens Beor impelle
uel impulsio siue iniquus luminis aut
iniquitas iracundie Ber fons uel pu-
teus Bera fons eius uel puteus
eius Berameth fons exaltatus
vite uel puteus alti pauoris Ber-
thos fontis talis uel putei potus
Berdan puteus iudicans uel fons
iudicii Beraa puteus eius uel filia
eius hebreum est puteus atque syrum
beri puteus meus uel putei pleni
Beria fons domino uel puteus

in domino Berith fedus uel pactum Be-
rinte puteus inorens uel filia e-
legantior commota Beronice uel
utrumque hoc nomen ex hebreo syroque
compositum est Berora puteus e-
ius uel filia eius Berones fi-
lii eius uel putei eius Beroni fi-
lia quoque uel puteus quius et hec sa-
nomia ex hebreo syroque composita
sunt Beroth fontes uel putei seu
fons videns ei aut puteus transiens
Berotha fons eius uel puteus
eius siue fons videns ei aut pu-
teus transiens eum Berothai fontes
mei uel putei mei seu fons res-
pondens mihi aut puteus transiens
me Berotite fontales seu pu-
teales seu fontes videntes mihi
aut putei transientes me Bersa
puteus federis uel fons iuramenti
seu puteus satians aut puteus
satietatis Bersith in capite uel
in capitulo id est genesis quia in capite
omnium librorum posita est Bethari fons
altus aut puteus altissimus Bersallai
ferrum meum uel fortitudo mea Be-
zai pinguedo mea uel ignomi-
nius mihi Bezaia pinguis dominus
uel ignominiosus domino Bezamath de-
linquens uel delicto siue pingue-
domini aut confusio donationis Be-
sthat adeps uel defectio Bezee pin-
guis uel ignominiosus Bezellam obum-
brans eos uel obumbraculum eorum
Bezeleel umbra dei uel umbra-
culum domini Bethsorda angustia
mensure domini uel tollens mensuram
dominicam Belloth pinguis ligatus uel
ignominie deliciato Bezor tribulatio
uel in angustia siue carnalis aut pelli-
tus Beth domus uel habitaculum
Beta requies uel requieto siue
domus eius aut habitaculum ei Be-
thatharo domus sterilis uel domus
eruditionis tristitie Bethumphe-
leth domus salutis uel domus viuificans
seu domus extludens aut domus miserabilis
Belthaphe domus erroris uel domus
mali non a malitia sed ab arbore
intelligitur Bethaphe domus oris uel
domus dicitur lagi aut domus discipline

Bethphua do9 induces eos ul' do9 de-
clinans os eoru· induens os seu re
quies labiorum eius aut rejectio i
dinatonis eius Bethagan do9 teri
ul' do9 elationis Bethagla do9
vitule uel do9 festiuitatis eius
uel do9 desecationis a' do9 plancte-
tu Bethaglan domus planctus
uel do9 festiuitatis eoru Betham
do9 ydoli uel domus ydolatrie siue
domus deuorans eos a' domus vultus
eorum Bathaisimoth domus desta
uel domus adducens morte Betha
loth domus tapestris l' do9 i tam
pestribus seu requies vacans a' t'jectoz
declinans Bethamoth domus mor-
tua l' domus mortalium seu requies
mortis· a' requiescens mortuus Be
thanamra domus pdoz l' domus
aaritudinis seu requies aaritans
aut rejectio pdi Bethanam do9
domi uel do9 grē· seu requies do-
natoris aut requiecto gratificatoris
Bethanath do9 rudentis ul' hiuli-
tatis seu do9 ubi e rudens dus a' do9
ubi e grā dei Bethama do9 obe-
dientie uel do9 afflictionis eius seu
domus dei aut do9 gratificata dno
Bethamoth do9 gred uel do9 ruffo-
rum seu do9 pmens aut domus p-
tinentium Betham do9 suscitans
eum a' domus vigilarum eius Be-
tharaam do9 montium ul' domus
sublimium eoru seu do9 suscitans
gentem a' do9 vigilans ppl9 Be-
tharaba do9 suscitans pres pel
domus vigilans patribus Bethara-
ba domus grandis uel domus multa
siue domus humilis a' domus vespertina
Betharapha domus sonans· ul' do9
medicine seu requies medici· aut
requiecto sanitatis Bethara do9
ire uel do9 sublimium Betharam
domus excelsa uel do9 elata siue
domus suscitans gente a' do9 vigi-
lans pplo' Bethara domus vigi-
lans dono uel domus suscitans grati-
tatoz Betharim domus ire uel do9
arche siue domus motum a' domus
afrensis humilium Bethasan do9 su-
mi uel domus delicti siue domus

Tollens domum a' domus plasmata
gratie Bethasan domus deponens
ul' domus deposita siue domus deponens
donum a' do9 deposita grē Bethauen
domus ydolatria uel domus inutilis
Bethara domus fontis eius ul' do9
putei eius Bethberai domus putei
mei ul' domus i luce meo Bethbes-
se domus confusa ul' domus pinguedi-
nis Betharim domus sculpta ul' do9
sculpture Bethcar domus agni ul'
domus cognitionis Bethbur domus frigi-
da uel lapis adiutorij Bethdagari
domus tritici ul' domus frumenti Betheda-
gon domus pi piscis tristis uel do9
piscium tristie Bethe domus eius uel
habitaculum Betel domus dei uel habita-
culum dei Bethemeeth domus vallis
uel domus profunditatis siue uteri
sultus uel ventris sustentacionis Be-
then venter ul' uterus seu do9 fontis
aut domus oculi Bethelimoth domus
desta uel domus adducens mortem
Bethphage domus oris uel domus
bucce seu do9 oris uallium a' domus
maxillarum· syrum e no hebreum Beth-
phaleth domus saluans ul' domus
excludens seu domus viuificans ul' do9
admirabilis Bethphalles trascendens
uel domus trasitionis Bethphace do9
hyans uel do9 hiatus seu do9 hians
pellium aut domus oris pellium Beth-
phese transiens uel do9 trascendens
seu domus oris aut domus odoris flo-
rentis Bethgader muri ul' domus
materie Bethgamul do9 retribuens
uel domus retributionis Bethiese-
moth domus desiderij dultis uel do9
considerate dultedinis Bethyni do-
mus uel domus plē Bethia do9
dni uel domus illuminationis Bella-
bathoth domus venientium uel do9
ingredientium Bethleem domus
panis ul' domus refectionis Beth
leemite domus panum uel domus
refectionum Bethlenaboth domus
venientium uel domus edificantium Beth-
macha domus mollis uel domus co-
fracta seu domus pcutiens R do9

ingeniosa. Bethmaon domus habitaculi uel domus inhabitationis. Bethmathamoth domus turrium uel domus quadrigarum. Bethmataloth domus quadrigarum uel domus quadrigatarum. Bethmacha domus tributi uel domus humilis fori. Bethmoreth domus arthani uel domus consilii aut domus consilii arthanorum aut domus consiliorum. Bethnemra domus pardorum uel domus amaritudinis. Bethoraba domus humilis uel domus vespertina seu domus heremi aut domus corvorum qui sunt iuxta inhabitabilem. Bethoron domus ire uel domus arcte seu domus montium siue domus ascensus humilium. Bethakath domus coccinea uel domus vermiculata. Betheroth domus platearum uel domus latitudinis. Bethsabee domus vir iuramenti siue domus habundantie aut domus saturitatis. Bethsararath domus turriatum uel domus singulorum. Bethsayda domus frugum uel domus pecudum siue domus peculiaris aut domus venatorum. Bethsamis domus solis uel domus illuminationis. Bethsamite domus solis plene uel domus illuminate. Bethsan domus dormientis uel domus serui seu domus habundantie aut domus egressionis. Bethsemes domus solis uel domus illuminans. Bethsymon domus obediens uel domus obedientie siue domus audiens merore aut domus deponens iustitiam. Bethsymuth domus loti uel domus lotorum siue domus mortificatis aut domus mortificationis. Bethsur domus arcte uel domus angustie siue domus continens aut domus fortitudinis. Bethsur domus fortis uel domus directa siue domus immobilis aut domus continente. Bethsura domus muri eius uel domus diuites eius. Bethsura domus arcta eius uel domus angustie eius siue domus continens eum aut domus fortitudinis eius. Bethsura domus dirigentes eos uel domus muri eorum. Bethsura domus robustissimi uel domus angustians proximum siue domus continentes eos aut domus arctabit eorum. Bethula virgo uel casta siue domus dolens ei aut domus pertinens domini. Bethsurlarma domus ignis sublimis uel domus merediei consurgentis. Bethsatharam domus memorie uel domus memoratorum. Bezer fulgur uel egestas siue minans aut contemptus vanus. Bezetha miseriam ei uel egestas eius siue fulguras eum aut contempnens vanitatem eius. li.

Bibli libarii et [incipit] b. uel libati. Bitalassimi fiet commiscens uel filiorum commixtio. Bithia filia domini uel filia dominatis ipa est filia pharaonis que adoptauit moysen. Bitynia filia inutilis uel filia speciosa. Bizie sobrius uel moderatus. Biziezite sobrii uel moderati. Boanarges filii tonantes uel filii tonitrui. Boanerges idem. Bocri vetustas uel vetus. [hic] [incipit] b.

Botti lugens uel luctus siue vomens in vomitu. Bochrian luctus domini est uel lugens domini est seu vetus domino est aut in vomitu domini est. Bochor ingressus est agnus uel primogenitus meus. Bochorath melius pecto uel primogenitus tepe. Bochori dilectus meus uel primogenitus meus. Bochori primogenitus dilectus meus. Bocra pollex eorum uel in medio eorum. Boni pollex in medio. Boni pollex meus in medio mei. Bozi idem. Boon digitus uel in medio. Booz in quo robur uel in quo virtus seu in ipso fortitudo aut ipse in forti. Borith fedus uel pactum. Boses abscisus uel abscisio seu ipse flores aut in ipso floruit. Bosor angustia successoris uel tribulatio feritatis

Bozor tribulacio uel angustia siue car
neus uel pelliceus Bozora tribu
lans eum uel in angustia eius s.
siue caro eius aut amicicias ei
Bozori caro mea ul' amiciciacio
mea siue tribulas me siue i an
gustia mea Bozra in angustia
uel in tribulacion hic v seq' b

Bubastus os exprimens uel
labium exprimetis Bugta
eus excelsus uel sublimi
tas uel germen uel germinans Bu
na venit rus uel venit visio Bu
nos venit videns uel tollis p
putorum Buza confusio uel igno
minia Buz despiciens uel contep
neus Buzi contempnentes uel
despectus seu despexit me a con
temptibilis in Buzites despect'
uel contemptiles hic a sequitur c

Calatha uotes ul'
uelotes subauditur
venerunt ul' cethia
venit aut cethie
aduentus Caath
penitentia uel pa
tientia Caath doles
seu compones aut dentes mola
res Caathite penitentes ul' pacie
tes Caatite dolentes uel dolantes
seu componentes a' dentes molares
Cabalaa preceps uel precipicium seu
precipitat aut precipitabit Cabarot
memoria uel sepulcrum Cabarothi
memoria mea uel sepulcrum meum a'
sepultra p uel memorie pli'mo
Cabarothi arcana memorie desi
derii uel sepultra concupie Catha
quasi grauis uel quasi clam Cad
mare uel principium Cademoth ma
re mortuum uel principium mort' Ca
das translata uel foris audita Ca
des sita uel mutata seu mac tollis
aut principium plasmacionis Cadesa
transferens eam uel fons induti e
ius Cadesa fortitudo uel sititas eius
siue mutata ei aut principium plasma
tionis eius Cadesbarne sititas mo
tionis uel sititas electe mutationis
Cadesim commutati uel effeminati Ca
dimim mare rubrum uel mare an
tiquorum propter antiqua que facta sunt
in eo miracula Cadmites tenebre
quod nos per literam q. et v. cognitem
dicimus Caph mutuans uel mutacio
Caph uola uel palma siue manus
Capharnaum ager pinguedinis uel
villa consolacionis Capharsa mala
manus suscitans vestimentum Caphar
tetha manus uel operatio perfectionis l'
operatio vigilans retributioni Ca
phira expirato uel manus dissipa
ta Cayphas sagax uel inuestigator
seu vomens ore aut vomitus oris
Caym possessio uel lamentatio siue
acquisitus aut acquisitio Caynan
possessio possidens ipsorum ul' lamentacio
ipsi seu acquirens eos aut acquisitio
eorum Carnan possidens donum ul'
lamentatio gratie siue accipiens graciam
a' acquisitio donationis Caleb canis
uel quasi vide seu quasi cor a'qui
omne cor Caleph idem Calita
qui viridis aut quasi omne cor Ca
listenes mensura humilium uel consuma
tio responsionis Caltabi canis
meus uel qui vidis meus siue quasi
cor meum a' quasi omne cor Claudi
us spes tranquilla uel spes tranquil
litatis Claudia idem Clanconon
lotus fletus uel lotus flentium Ca
nna statio uel r'ex Camuel stans
deo uel r'ex dei Camuelite stantes
deo uel r'nces dei Canon statio im
qua uel r'ex inutilis Canna fud'
uel calamus seu operans aut operatio
Notandum itaque est quod nemo latinum cari
na de hebraica lingwa sumptum est
Canath emulacio uel zelotipia Ca
danis commutans uel commutacio Can
dem clangor uel conuersus seu conuertens
aut conuersio Capadocia manus tortoris

Vel manus exploratoris siue manus
domus redimens uel manus redempta
domus Capadoces manus tortorum
uel manus exploratorum siue manus
redempte duo uel manus redimens
domus Cappadox manus redempta
uel manus redemptor siue manus
tortoris uel manus exploratoris
Capseth cetera uel congregatio
Capseel congregans deo uel cetera
dei Capthor cappadoxa uel cap-
padocia siue manus tortoris uel manus
exploratoris Capturim capadoces
uel manus torquentes uel manus tortorum
aut manus exploratorum Chanaan
commutatus uel commutatio Chananeus
idem est Charcamis urbs attrec-
tans uel ciuitas congregatorum Char-
tan ciuitas terre uel oppidum doctorum
Charcar inuestigato uel inuesti-
gantes siue opidum uigilans Ca-
rea taluus uel caluicies occurrens
ignis uel occursus igneus Ca-
reu decaluans eos uel decaluatio
eorum Cariath urbs muta uel ciui-
tas seu opidum uel villa Cariatha-
ym perfecte uocata uel perfecte
uocatio seu villa eorum Cariatharim
villa eorum aut ciuitas preciosa Ca-
riatharbe villa quattuor uel ciuitas
quattuor qui ibi sepulti sunt scilicet adam
et eua Abraham et Sara iacob
et lya ysaac et rebecca Cariath
baal urbs virorum uel ciuitas hy-
ans seu villa deuoracionis uel opidum
uetustum Cariath demna villa
silens uel villa silentii Caria-
thiar villa deficiens uel opidum defi-
cientis Cariathiarim villa siluarum
uel ciuitas saltuum seu villa defi-
ciens eis aut villa defectionis eorum
Cariathim ciuitas maris uel opi-
dum marinum Cariathsepher villa
pulchritudinis uel ciuitas litterarum Car-
caa ciuitas penitencie uel opidum
pacis seu villa dolentium uel ciuitas

dolatorum Carie taluus uel calui-
cium seu occurrens ignis aut occursus
igneus Carioth occurrens signum
uel occursus igneus siue taluus
respondens aut caluicium tripale
Careth occurrentes signum uel occur-
sus igneus Carmelus mollis uel
tenellus siue cognoscens circumcisionem
aut scientia circumcisionis Carmelite
molles uel tenelli seu scientes cir-
cumcisionem aut cognicio circumcidentibus
Carmi vinea mea uel cognicio
mea seu aqua cognoscens uel cognicio
aque Carmite vinee uel cogniti
mei siue cognoscentes aquas aut
cognitiones aquarum Carnaym cor-
nua uel defensiones seu confundens
fluctum aut diuisio commotionis Car-
mo cornua uel defensio Carnion
cornu iniquum uel defensio vtilis
aut confundens mentes uel diuisio mi-
nuratum Caromel mollicies uel
tenuitudo siue cognoscens circumcisionem
aut scientia circumcisionis Caromelite
molles uel teneri seu scientes circum-
cisione uel cognicioni circumcidentibus Carpus
sciencia clare uel confringens persequitur
Carthago scrutacio uel conseruatio
seu urbis meditatus uel ciuitas solemp-
nis Carthaginenses scrutantes
uel conseruati seu ciues solempnes
uel urbane meditantes Carthaim
perfecta uocatio uel vocator perfectus
uel urbs ipsi uel ciuitas Carthus
perfecte uocans uel perfecta vo-
catio quod apud nos melius offertur
per .q. litteram ut dictum est quartus
Casaya summus deus uel principium
domini Cascon duce fortes uel duri
fortitudine seu summitas mutilis aut
imminuratoris principium Caspia summi-
tas libans dominum uel principium libera
litatis domini Caspor summitas libans
montes uel principium liberalis ... (?)
Casia summus deus uel principium domini
Casim summitas uel principium seu

summitas eorum aut principium eorum
Casir mensis uel messis siue su-
me vigilans aut principium vigilie
Casis summitas viri. uel principium
assumpcionis Cathath mors
pecti uel congregacio ipsi Catheth
intedens vitam uel congregacio pa-
uide Canda clangor robustus
uel paciencia fortis Caue prima
uel paciencia siue buccina ex into
hebreo videtur ex tractu nominum
latinum / hic est sequitur C.

Cedar meror uel tenebre
seu merces aut tenebro-
sus Cedemoth antecedens
prius siue orientalis aut oriens
Celes antecedens uel orientalis
Cedma antiquum uel antecedens
siue orientalis aut oriens Ced-
monei antecedentes uel antique tris-
ticia seu priores aut orientales
Cedmihel oriens deo uel antecessio dei
Cedron tristis meror uel inutilis
dolor Ceelata congregacio uel
ecclesia venit Cephas petrus
uel firmitas syrum est non hebreum
Cephira expiacio uel magis dis-
sipata Cephirara expiens vigi-
lem eius uel nimium dissipata
sustitans Ceyla ad fundam iacta
uel sustitans eam siue tolles
sibimet aut sustolles semetipsam
Cellaya vox domini siue tollens
sibimet dominum Celastitam vallis
gigantum uel humilitas fortium
Celcab vindicatus patrem uel vin-
dicacio patris Celeya vallis domini uel
congregacio domino seu vindicans
dominum aut vindicacio domini Celeon
vindicans dolorem uel vindicatio
iniquitatis Celei syria vindicatus
aram uel vindicato sublimitate
Celethi occidentalis uel extimatio
fortis Celemma antecedens uel ori-
entale Celita quasi viridis uel ecclesia
venies Celmo vallis robusta uel

Congregacio Celemes ecclesiastes uel
concionator Cleophas concione tras-
cedens uel congregator transiens Cleo-
patra congregacio agminis uel congregacionum
dissoluens Cemihel oriens deo uel an-
tecessio dei Cemiya zelotes uel zelo-
tipus Ceneichas possidens scrutatores
uel possessio scrutatorum Cendebeus
zelotes sufficiens ad intellectum uel ze-
lotipus habundans intelligens Cene-
reth signum cythare uel quasi lucerna
Cenereth lucerne uel signa cythare
Cenez zelotipus uel zelotes siue
possessor contemptus aut possessio con-
temptibilis Cenezi zelotipi uel ze-
lotarum possessiones contempti aut
possessiones contemptibiles Cenies
meum uel eraxius meus siue indig-
nus aut possessio mea Cepsa ecclesia
uel congregacio Cepsam congregacio
eos uel concionatores Cereas om-
deus factura uel extimator plas-
macionis Cerethi occidentes uel
extimatores Cereteg tenebrosus
uel tenebrascens Creta vocata
uel vocacio consumata inter syrum et hebreum
mixtum est Cretes vocatus consumati
vocacionum Cretenses uocati uel uocate
consumati Cesar possidens prin-
cipium uel possessio principalis Cesela-
thaor possessa principi lucis uel
possessio lucis aduenientis Cesion
ducis fortitudine uel duricia fortitudinis
Cetheus fixus uel abscisus siue con-
fractus aut mederi extendentes Cepi-
moth figens tempus uel abscidens vi-
sionem tot seu confracta tempore aut in sa-
nia visionis Cethron tenebre
uel tymiama Cetroni tenebrans
eos uel tymiama eorum Cethura
vincta uel copulata siue tymiama
offerens aut mente extendens lumen Ci-
licia tectus uel luctus siue assumptio
aut vomitus eius Cina lugens uel
luctus seu possidens aut possessio Ci-
nam lugens eos uel possidens

hic
hic est sequitur C

Cos siue luctus eoru aut possio eorum
Caneus luctus hic .I. sequitur C.
uel possio Cenei lugentes
uel possidentes Cenoth
lamentatio ul' lamentationes seu lu-
gens tempore aut possidens re-
sponsione Census luctus uel pos-
sessio qd' apud nos melius effertur
per .q. l'ram ut dicatur quintus Ci-
prus meror uel tristitia Ciprus
merens uel tristis Cipriantes me-
rens principes ul' tristitia principis
inter hebreum et grecum mixtum est
Cirhus hereditans ul' heredita-
tor Cirinus heres uel hereditas
qd' apud nos melius effertur per
q l'ram ut dicatur quirinus Cirene
hereditas uel hereditatio Cirenei
heredes uel hereditates Cirenenses
hereditas uel hereditates Crispus
crispus uel cognitio Cis vir moy-
ses uel durus Cison durus inique
uel viris vomens dolore Cison
letificans eos ul' duricia eoru siue
impegerunt eos a' vomitu innunda-
tionis Citii timentes uel stupentes
siue mirantes a' admiratio Cithii
concisi ul' plage confusionis hic
Cophi notatio .o. sequitur C.
uel conclusio siue anus aut
extussio Coath mordentes
uel congregati siue mores a' congre-
gatio Colla inueterans ul' inueterata
tio Cohilaam inueterans populum ul'
inueteratio populi Coho extussio ul' po-
stulatio siue postulans aut extussi-
ens Colaya vox facta uel vox
factio seu vox dni a' vox dmta
Colaza vox videntis ul' formidis
Colonia vox eoru uel reuelatio
eoru Colonienses voces eoru ul'
reuelationes eorum Colosis vocis
facte uel vocis facte obedientia
Colosenses voci facte obedientes
ul' vocis facte obediencie Clozai vox

Fornicatio uel ductionis Coloces omnis
uel conclusio siue inuestigantes
a' consumma Condimentum typhus
ul' phiala Corban donum ul' obla-
tio Corbani donum eius ul' oblatio
eius Corbanan donum grece ul' ob-
latio gratificationis Cornelius in-
telligens circumcisionem ul' intellectus circum-
cisionis Coza diuinans ul' diuinatio
seu diuinans eis a' diuinatio eoru hic
Cor grecum uel frigus .v. sequitur C.
Cyrus Cus ductus uel vomens
vir Cutha biuium ul' dupli-
citas Cuthei duplices ul' in biuio
Cluba canis ul' latrator Clubacta-
nis meus uel latrans in Hec usque
per simplicem c l'ram .i. sine aspira-
tione lcta sunt prima nomina . que
autem sequuntur aspiratione addita
.i. per chi . grecum legenda sunt
Sciendum tamen est quod hebreus sermo
non habet chi . l'ram sed nouam quam apud
nos per hanc sequitur apud eos
scribitur per beth que dupplici aspira-
tione profertur Chabol qsi
tinnen ul' qsi tinniens Chabon qsi
intelligens aut qsi tu intelligentia
Chabonii liba uel osfula seu quasi
intelligens a' qsi intelligentia eoru
Chabonim manus spinarum ul' acer-
uus spinarum siue separantes a' separa-
tiones Chabor quiescens ul' incanta-
tor siue quietis ul' incantatio Cha-
bul displicatum uel indignatio Ch-
abti qsi contritas uel qsi electio Cha-
thon sculpens uel sculptura Caysa-
ar fortis vir vigilans uel robusta
viri sufficitur Chalaal concreta re-
gionis commixtionis ul' concretio regionum
fermentate Chathat pascens ul'
nutriens siue pabulum a' nutrimentum
Chalad pascens mittens a' confusa
tio testimonii Chalamath incisus
est uel consuauit siue consuatus a'
confusatio Chalamath orez forti ue

o seqt C

Habens uel omnibus fortitudo
Chalamar omnem aaru ul' ois
aaritudo Chalme omne ul' ois
siue omne nos a' gsumato futura
Chalchal pastes uel nutrices si-
ue pabulu a' nutrimentu Chaldea
quasi fera uel quasi feritas siue
qsi demonium a' qsi mamilla Ch-
aldei qsi fere ul' qsi ferotes seu qsi
demones a' qsi mamille Chale
contecta regio uel contectio re-
gionis Chaleth canis uel qsi
viride seu qsi cor a' quasi omne cor
Caleth idem Chalsebim totegres
reges eos uel totecta regio eorum
Calphi totegens regionem ereroris
uel contectio regionis illaqate
Cham calidus siue calor a' cali-
ditas Cham surgens ul' resurrectio
siue nitatis a' nitatus Chamaal
fidelis gmixto uel silitudo despt-
tionis Chamaam silis uel fide-
lis dono aut silitudo gtificatois
Chamoan fidelis ppo a' fidelitas
ppi Chamaam silis uel fidel' dono
aut silitudo gratificatois Chamo-
an fidelis pp uel silitudo eorum
Chanion surges dolor ul' calid'
meror seu calida iniqtas a' nita-
tas minuatonis Chamos congtas
ul' congtatus siue quasi attractas
a' qsi attractio Channuel cadens
deo uel calidus dei siue dei nitatas
a' dei resurrectio Chamuelite cale-
tes deo uel calledi siue deo nitatus
a' deo resurgentes Chamul ca-
lefactus eos uel calefacto eoris
Chamul surgens dolor ul' nitate
ptulentis seu callens dolor a' cali-
ditas ptulentis Chana zelus
ul' emulatio seu possedit eos aut
possessio eorum Channaa suspiras
ul' motus eorum siue humilis a' ne-
gotiator Chanaan zelus populi
uel emulas ppi siue possidens
pps a' possio ppi Chanaam pos-
sidens domu uel emulator gratie

Chanaam erubescens uel excussus est
seu quasi mouentes a' qsi rndentes
Chanan paupculus uel negotia-
tor seu possidens domu a' emulator
gre Chanana humilians ea uel
negotians ei seu possidens domu eius
aut emlator gratie eius Chana-
neus possidens uel possessio Cha-
naneus emlator uel zelotes siue
pparatus a' negotiator Chananei
possidentes uel possessiones Cha-
nanei zelote uel emlatores seu
ppati a' negotiatores Chanan
humilitas uel ipe paupculus siue
mutabilis Chanan paupculus
meus aut negotias mi siue pos-
sidens domu meu a' emlator gre
mee Chananei humiles aut possi-
dentes seu zelotipi a' emlatores
Chasael congregatus deo ul' ecclia
dei Charathara ira furens ul' fo-
ramie irascibile Charada exercitus
uel castra filiorum isrl' Charalla
ciuitas laudis uel opidum lauda-
cionis Charan lira ul' forame seu
furibundus a' irascibilis Chartam
fodiens eos uel effusio eorum Char-
tam lira uel ira seu furor a' fora-
mia Chartath investigatus uel in-
vestigatio tpis Charith diuisio l'
concisio siue cognitus a' cognitio Ch-
armamos agnus cogitatus ul' agi-
tio quasi armentu Charnim vi-
nea genita ul' congtio aque Char-
sena furor humidans ul' occursus
angustie Chartha pfecta uocatio
domi ul' perfecit uocatoz gratie
Chasaloth spes eorum ul' quasi po-
pulates Chasbi calix i me uel
imola mi siue calix meus a' imolatio
mea Chasbon calix meroris l' imo-
latio iniqtatis siue calix minuitatis
a' imolatio inutilis Chased quasi
copulates uel qsi pplantes sunt uo
ipi chaldei mutato noie Chese-
len spes eius uel sperans i eu Cha-
selon fortis duritia a' durus fortis

C

Chasseth messor uel messio seu dure
fortis a' durus fortis Chapsim ymo
lans hori uel talia innues Chas
len spes eius uel sperans in eum
Chaslonim consumato uel omnis do
lor siue incendens a' incendium Chas
lon scelus aut tristicia siue pctcc
aut protectio Chasbi mediatiuus
iniquitas Chasib fictio ul' medi
Chebron conuium / tium
uel incantatio seu videns
sempiterne a' sempiterna
Chedel signum pauperis uel scita
tribulacionis Chelbon lactei uel al
bentes Chelia pars dni ul' pctes
dns Chelcian pars dni uel pctes
dns est Chelum medium uel con
sumato domini est Chelion mediu
uel consumato Chelmath pars
domi uel donatio pcita Chelon
ab inicio uel consumatio seu omnis
dolor a' reuelatio eorum Chelud
signum declinans aut scia vtilis C
henne quasi cythara uel quasi
lucerne Chemereth signum cythar
uel quasi lucina Chemereth ide
Chemmeroth quasi lucerne ul' qua
si signa cytharazu Chemmor ta
citum uel cythara seu agnitur
lumine aut agnicio luminis Cheze
loth visio signi uel vidisti signum
Cheretym disponentes eos uel di
spositiones eorum Cherthoro cog
nite auferens aut cognita ab
latio Chermel molle uel tener
sine agnus tener a' cognicionis
circumcisionis Cheros planctus l'
solitudo Cherub scia multiplica
ta uel scie plenitudo Cherubi
multiplicata pictura uel scia mlti
plicata siue sciencie plenitudo
aut quasi plures scie et intellectus

C

Cherubim idem est Chesion pte
grens ul' pteritio siue scelus aut
tristicia Cheslum uel cheslum
consumatio uel ois dolor siue in
cendens eos aut medium eorum
Cheth pcuciens uel pcussio Cheth
theamth signum infamie ul' forti
tudo iniquitatis Chethlis pcussa
generatio uel pcuciens generacionem /
Chetym signati ul' metu seu for
midantes a' infamentes Chidon
scutum ul' clippeus Chiphara ex
pians uel expiatio siue catu
lus eius aut manus dissipata quod
autem diximus catulum leonem
significat quod greci dimenon vo
cant Chilaab vindictas prez
uel vindicta patris Chisil robus
tus uel fortitudo Chisboth stul
ti signum uel stulticie designatio
Churai vindictas eos ul' vindi
catio eorum hic h seq^z C

Choa cecilia ul' congregatio
Choadad maximus uel pcium
Chobal condempnans uel con
dempnato Chobar grauitudo
uel uicta clitum Chodtho carta
go uel cartaginenses Chodona
sr capiens plasma vini ul' ca
ptura vini plasmatis Chodo
lagomer quasi generatio maipuli
uel qui habens deorsum maipulum
Chodorlaomor idem est Choleth
ecclesiastes grece ul' concionator
latine Chomarim edituum uel
ianitores Chomor latescens
uel prouocans siue latessiones
aut prouocationes Chonemas
pcussus domus uel pcussio dni
Chobar decaluans preeminens ul' decal
uatio patris Chore clamans
l' clangor siue planctus a' caluicium
Choreb ardor ul' siccitas siue corus

Aut solitudo Chorebi mesa ul' mas-
sa sive temptans a' temptatio Cho-
reus iratundus uel liber sive for-
matus aut de foramine Chorei
liberi uel iratundi sive formati
aut de foraminibus Choretithi
dissidens uel dissipatio seu dissipans
aut dissipatio Chori clamus me-
us uel clamans sive clamatum a'
clamores mea Chorite clamoris
mei aut clamantes m' sive cal-
vi mei aut calvitia mea Cho-
rei facina uel facinatus seu pg
me aut foramina mea Chorin-
tus verbanus uel oritur ipse seu
consolatio mea eorum a' adminis-
tratio reipublice Chorinthii ti-
nes uel administrates b' seu decu-
riones eorum a' publici adminis-
tratores Chorographia regiones
descripte ul' regionum descriptio
Chorozai hic secretum m' ul' mis-
terium meum Chorozaim idem/
Chos calix uel potatio Chozi ca-
lix meus uel potatio mea Cho-
zan calix donatus ul' potus gra-
tificationis Chonim congregans
eos uel congregatio eorum Choz-
bi iniquitas uel mendacium Choza-
beth iniquitas domus uel mendacium
habitaculum Chub gravitas h h
Chub gravitas uel mendacium
Chim percuties uel percussio
Chus ethiops ul' tenebrosus
Chusai niger ul' tenebrosus vul-
tur ul' devotas Chusan tene-
brans eos ul' mereo Chusa-
ma sathem tenebrosa iniquitas
uel meredo Chusi niger meus
uel tenebras me Chusi secre-
tum uel silentium sive archanum
a' profunditas Chuza divitia
ista ul' tenebrosus iste hic a set D

Alba clingi
uel prelium Daba-
si cling meus uel p-
relium meum Dabath
clinus ul' prelium
Dabrathi oratulum
uel loquela Dabbereth oratulum
fontium uel lotio puteorum Da-
bregamin paralipomenon greco va-
dierum latine Dabir loquens uel lo-
quela sive loquens deo aut oratlum
dei Dabna loquens ei uel loquela
eius sive loquitur ei deus a' civitas
literarum Dabri loquens uel lotio
sive oratlum aut eloquia Dathar
compungens ul' compunctio seu com-
pungentes a' compunctiones Dadan
vinditas uel iudicium sive colitans
aut fratruel' eorum Datha morte
malitia uel iudicium maledictionis
Dacci fortes maligne ul' iudices
maledicti Daphcta adhesio uel
remissio sive adherens a' pul-
satio Daphcm pulsans oculus
uel adhesio fontis Daphnim
signum optum uel signi operatio Da-
gan triticum uel frumentum sive pisci-
donatus a' piscis gratificatus Dagon
piscis meroris uel piscis tristie seu
piscis iniquus a' piscis mutilis Da-
vas fortis domino uel pauperculus
dni Dalayas hauriens domino ul'
pauperculus dni Dalaiati hauriens
domino est uel pauperculus dni est
Dalam egens pauper uel egena
paupertas Dalila situla ul' paup-
cula Dalmatia gradus egestas
uel magnitudo egestatis Dal-
matica grandis egestas ul' mag-
tudo paupertatis Dalmanitha
situla quo pauper ul' paupertas
requiescens superius Damalim
sanguis uel sang' vinees seu
sanguinum a' sanguinees Damaris

Dileus caput vel silenciu capitis
Damascus sanguis sacci vel sangui-
neus saccus Damascus sang ne
ppinas a sanguinis potus a sanguis
osculum Damasceni sanguinum sac-
ci vel sanguineum oscula Dama-
sceni sanguine bibentes vel sang
neum ppinates aut sanguinum po-
tatores aut sanguinee potationes
Damna ca vel iudiciu seu siles
silenciu Dan ca vel iudiciu Da-
na causa eius vel iudiciu eius
Danite iudices vel cacores Dani-
el causa dei vel iudiciu dei seu iudi-
cans a iudicauit me deus Dara-
ym australis vel affricanus Dar-
dac generacio cognita vel gnacio
cognicionis Darius fertilis vel
augmentatus Darom affrica vel
plaga australis Daroma idem
est Dasem frenu vel retinaculum
Dathan donu eoru vel dns suffici-
ens Datheman donu formidolosu
vel doni sufficiencia accipiens Dam-
dmaim fortis vel multu desidera-
bilis Deg² e hic sequitur D
Debalon delitans seculo vel
delitacio seclaris Delba-
seth apes desertans vel dese-
rata eloquencia Deblata palata
vel oppbriu terreto sinoe Deblata
ionis timitas inspiratur Deblatha-
ym palate vel oppbria seu palate
corum aut oppbria coru Debela
im delitans seculo vel delitacio secla-
ris Deblathami lates vel masse
quas solent compige de recentibus
caricibus hebrei deblath nuncupat
Debera locucio vel visum times
Deberith idem est Debir loques
vel loquela sine visu times a
visi timor // Debon sufficiens
ad intellectu vel hundat itelliges

Debongad sufficies ad intellectum
temptacionis vel habundanter
intelligens accinctu latrunculis
Delbora ~~adherens~~ apes vel loqx
seu eloques aut eloquencia De-
gla adherens vel pulsans seu
dimittens aut remissio Deda pla-
tata vel palmata seu subtilitas
aut plantacio Dedan hic iudiciu
vel tale iudiciu Dedera gnacio
eius vel gnacio coru Deplica pul-
sans vel adherens sive pulsacio
aut remissio Delaya hauriens do-
minu vel pauperculus a sanguine
dni Delean egenus vel egestas
Deleban egenus vel egestas coru
Deleth tabule vel tabularu seu
pauper a ianua Delphon pau-
per facie vel egenus contemplator
Delo ianua a paupertas Delthi
paup egenus vel paupertas ege-
stas Demas silens vel ~~vel~~ tract
vel silenciu Demetrius nimiu
persequens vel vehementer incre-
tens a robustus vita deitere Dem-
na causa vel iudiciu seu silens
aut silenciu Demophon silenciu
subiti meroris Demo sanguineus
meror vel sufficiens iniquitas ~~ecc~~
Demoniu sanguineus meroris vel suf-
ficiens iniquitas coru Denaba iudi-
ciu ferens vel iudiciu afferens
Demaba idem est Demahaba
causa prius vel silenciu fr̄nitatis
Derben loques vel filius gnacio-
nis Derbeus loquax vel gnacio
Derchon loquela pruriens vel
gnacio pressionis Desan fortis
elephantus vel fortitudo elephantis
Dessan fortis dignitas vel pur-
pura elevacionis Desethemiiq
vel iniuo sive paries a salsatio
Deson fortis papilla vel tulerunt

Cos syro sermone. hebraice aut
pinguedo aut in tpe q' quib' i
favilla holocaustor' Denihel ag
noscant deum uel agnoscitur
deus Dequi[z] z. hic incipit D
Dyabolus defluens ul' deor-
sum ruens grece q' dicitur
criminator uel clausus i erga
stulo Dyaphanos illuminans uel
dilucidum Dyana egritudines
suscitans ul' egrotationu suscitans
Dyaplasma pracitatio uel spus
sancti cessatio seu amen q' fiat s
to aut sermone intptatur uoti di
simuto Dibon sufficiens ad intellec
tum uel habundant' intelliges Di
bongad sufficiens ad intellectum
temptationis ul' habundant' intelliges
accinctu' latrunculi Dymaon suffi
cit eis dolor ul' sufficit eis meror
siue sufficiencia inmutationis eoru
aut sufficiencia mutationis eoru Dy
mona sublimitas l' satis mirans
Dyna causa h' uel iudiciu istud
Dyney iudices hy uel causidici isti
Dyonisius diiudicans ul' uehement'
fugiens Dyoschori pulc' ad tege
dum ul' pulcre contegentes sunt q'
gemini castores Dyoschorus pul
cre contegens ul' pulcre ad tegen
dum Dyospolis abnuens ul' abre
nuncio Dyotrepes speciosus i'sul
sus ul' decor insanies Dysan fort'
elephantus uel fortitudo elefan
tis Dyson timus ul' pinguedo siue
fortis papilla q' taciuato eius /
Dysme ad occidente quietis uel
Doph commotus siue / ylex :-
Dollicitus aut solitudo Do
damin patruus ul' patel'
Dodam patruus dno e' ul' patel'
dni est Doher motus ul' mor
tuus siue sollicitus q' solitudo
Domim rubra ul' aspersi rufforu

Domma silens uel silentiu Don iu
dicium uel iudicator Dor natiuitas
uel generatio Dora generans ipse uel
generatio ipsorum Dorchas caprea
uel damula Dorda natiuitas ul'
generatio desiderabilis Dorimini ge
neratus excelse uel generatio exal
tata Dorix genitus furor ul' ge
nerationis medicamitu Dorimim
generationis excelse uel generationi e
xaltatio Dorthaphet natiuitas ad
uenientes huius aut generatio pulli
Dosetheus taltatio sapida uel unc
tionem formidans Dothaym pa
bulu uel viride eoru siue sufficiens
defectio aut sufficiencia defectionis hic vsq' 28
Dudi solitarius uel fratruel
iii decus uel pulcritudo
Duel decorans deu' uel pulcritudo
dei Duma tacens tacentis siue
gaudiu ul' leticia Durath loque(ns)
uel locucio siue loquens ipse q' locu
cio fratris Duram pulcritudo uel lo
quela siue loquens ipse q' pulcritudo
eoru Dusilla gemens pusilli hic b
bal vallis incipit E
Evectus vorago seu val
lis deficiens q' acumen
lapidum Ebrona trans
iens ul' transitio siue
trascendens q' transgressio Ebro
na incantator ul' incantatio seu
coniugiu q' uisio sempiterna Ebroni
transiens me uel transitio mea
siue trascendens me q' trasgressio
mea Ebromi incantator meus uel
incantatio mea siue coniugiu meu
q' uisio sempiterna Ebronite tra
sientes me siue trasitus mei q'
trasgressiones mee Ebronites
incantatores mei ul' incantationes
mee seu coniugati m' q' uidentes
se me Edada ornata ul' volup
tuosa Edema voluptas eius l'
deliciose ornata Edemiu voluptes

Delitiose vel ornata divitiose Eden
voluptas vel ornatus sive divitie
aut delitiose Edema voluptas
plena vel delitie pulcre seu ortus
pulcer et divitie pulcritudinis Eder
voluptas vigilie vel ornatus pulcre
divitie effuse vel divitiose resurgentes
Edes delitias tollens vel volup-
tuosa plasmatio Edissa delitiata
mulier vel ass voluptuosa as-
sumptio Edna voluptuosa pul-
cra vel ornamentum pulcritudinis
Ednas ornamentum tollens vel divitio-
sa plasmatio sive delitiatus superbus
aut voluptuosus coluber Edom
ruffus vel fulvus sive terrenus aut
sanguineus Edoma rufa vel terra
sive rubeus aut sanguinea Edrai
inundatio pastus me vel inundatio
pastus mei Edraym inundatio
malorum vel nativitas pessimorum
et pastorum defensio aut inundatio
pabulorum eorum. *hic ff* *scripsit* *E*
Effraym crescens vel auctus
sive augmentum et fertili-
tas Effraemite augentes
vel aucti sive fertiles et crescentes
Effrata videns vel frugifera seu
fertilis aut pulverulenta Effrem
auctus vel crescens sive fertilis et
fecundus Effeta adaperire vel adap-
tus sis Effron pulvis meroris vel
pulvis inutilis seu pulvis eorum
et visio iniquitatum Effa mensura
vel effundens sive resolutus aut
resolutio Effai mensura mea vel
vel defectio mea sive effundens
me et dissolutio mea Effarath dis-
solutio umbraculi vel effusio vi-
sionis consummate Effra videns
vel frugifera seu fertilis aut
pulverulenta Effratei fertiles
vel frugiferi seu ~~fertiles~~ et viden-
tes aut pulverulenti Effeneus
effundens decorem vel dissolvens

Ymagines Epher mensura con-
surgens vel effusus vigiliis
seu solutus pelliceus et reso-
lutio Epherite effusi vigiliis
vel mensure consurgentes sive
dissoluti pellicei aut resolventes
generationem Ephermesta mensura ef-
fundens varium vel consurrectio
dissolvens varietatem Ephesum con-
silium meum vel anima mea seu finis
eorum et voluntas mea in ea Ephe-
sus voluntas mea in ea vel anima
mea in eis seu fines eorum et con-
siliatores mei Ephrec fecundi-
tas vel augmentatio Ephi men-
sura trium modiorum vel tres mo-
dii mensurati Ephon fermen-
mentum vel superhumerale Ephsi-
ba mensura tertiamis vel volu-
tas mea in ea Egabathan so- 155
lempne mandatum humilis vi vel
sola domus responsionis assumpte
Egens letus vel solemnis Egi-
ptus tenebre vel angustia sive
tribulatio coangustans vel tribulatio-
coangustans Egipciatus tenebro-
sus vel angustiatus sive tribulato-
ne coangustatus et coangustatione
tribulatus Egla vitula vel iu-
vencta sive solempnis vel solemp-
nitas. ipsa est micol uxor david
que genuit ei yethraam cum p-
tu occubuit Eglam vitule vel
iuvencule sive solempnes eis et
festivitates eorum Eglon vitulus
meroris vel iuvencula iniquitatis
sive solempne munus et festivi-
tas inutilis Ela maledicta
vel ipsa seu terebintus et arbuscula
Elaad ad solum vel ad solitarium
sive ad unum et maledictio pri-
Elada dei sinus vel dei testi-
monium sive maledictio fortis aut
terebintus desiderabilis Elada

dei seruus ad sciam, uel accessum
siue laus seruitut' a' dei sciencia
syro aut sermone interpretata' sc'
hanc Elasideacscensio uel ascē
sum seu dei seruus a' maledicto
testiony Elam orbis ul' seculi
siue postis a' sc' liminare Elabi
vestibulu' aut coopatio siue de
spities a' oppoiti Elas male
dictus ipe uel faties opatom
Elasa opatio uel ad fatiendu'
siue laudem faties aut lauda
bilis plasmato Elasa opatio
uel ad fatiendu' siue deu' sustol
lens a' dei plasma° / Elizar hac
supans uel het sepatio siue deu'
declinas aut dei declina° Ela
phar laudens tactem ul' lau
dans tacteatu' siue laus excel
lentiu' a' laudas plasmatoz sus
titates Elath vini uel vinitas
siue solitarius aut solitudo Elath
aulones uel terebinty siue de
pettus a' maledicty ipe petoz
Ellane applitas uel persecuto
siue applitabit' a' persequetur
Elbon deo fortis ul' robustus
fortine Eltham pes coru' uel
testiom coru' siue surgtes aut
dei natiuus Eltham pes coru' ul'
testiom siue dei portio ul' dei
possessio Elthath portio uel
portiuncula pettoris Elthese ad
uotatio uel aduotata Elthe
seus aduotas uel aduoty Elthe
sy aduotatus meg uel aduotio
mea Eldaa ad sciencia' ul' de sciu
Elcale confessio uel confessionez
Elcama dei mei decg uel dei mei
pulcrtudo Eleazar deg meus
adiutor ul' dei mei adiutorium

Eleazarus deus meus adiutor
consily uel deus adiuuas festi
nanter Eleth pr' meg ul' dei pr'
nitas Eleth porto uel portiu
tula Elethite portiuncule uel
portones Elethe ascensionis
uel ascendentis uel ascendes ul'
ascensio Ellel laudas ul' laudato
Ellem postes uel scla' seu vestibu
lum, a' sublimiare coru' Elama
postis eius uel secl'm eius seu
deo talens a' dm' ampies Elle
mon sciencia dei ul' ad ascesioz
pr'nitas eius Ellemon greci
ul' grecoru' Eleon diuinitas
uel ad laborates ipe e' mons
oliueti de quo dns tota' dis' l
ascendit in celu' Elasa ad insula
uel ad fatiendu' siue sustolles
deu' aut dei plasmato Eleuthe
rus scdm' oriuus uel exitiuu' co
habitato Eliab deus meg pat'
uel dei mei pr'nitas Eliba ui
na absconsio uel nequaq' absco
ditus siue deus meg pater eig
aut dei mei pr'nitas ei Elea
thim, deus meg resuscitabit uel
deus meg fr' eoru' Eliada deg
meus cognouit ul' deg meg audi
et uel dei mei serug · a' dei mei
testiom Eliadem deg meg cogft
ul' deg meg audiet eos siue deg
meus serues aut deg meg testi
ficator coru' Eliade deg meg
cognout l' deg meg audiet siue
dei mei suus a' dei mei testiom
Eliam deg meg ppl' uel dei mei
pp° siue deus meg mirabil' eis
aut deg meg miraclm coru'
Eliasub deus meg futura mon
deus uel deus meg plasmatoz
conuertes Eliatha deus meg tu
ul' deg meg veni siue deo meo

Vectans uel dei mei tpr̄ Elicham
deo meo calens uel dei mei cali-
dus uel deo meo surgens ꝗ dei
mei nitrus / Eliiꝫ uestibula ul'
maledicti seu hostes ꝗ sr̄ liminaria
Elida deus meus nouit ꝗ scientia
dei mei Eliudad dei mei patruus
uel deus meus patruel' / Eliudai
deus meus scit ipm̄ esse tal' deus
meus scit ipm̄ uiuere sive deus meus
nouit susceptos ꝗ deus meus no
uit suscipiendos Eliudesach acug
emissus ꝗminis uel emissio ꝗminis
Eluati seu deus meus nouit ꝑticu-
lam Eliezer deus meus fortis ul'
deus meus adiutor sive deo meo
separatus aut dei mei significatio
Eliphal deus meus mirabilis
uel dei mei mirabilis Eliphale-
th deus meus diuidens aut dei
mei diuisio sive deus meus mi-
rabilit' sanans uinctos ꝗ deus meus
mirabiliter liberans parvulos Elia
dei mei populus ul' dei mei congre-
gatio Eliuman deus meus donans
uel deus meus donatus sive deo meo
Elimas transgredi faciens uel
ad trasgressionem ingrediens Eli-
meleth ad regem ul' ad principem
sive dei regnum aut deus meus
regnator Elion excelsus ul'
sublimitas sive dei dolor aut
deo inutilis Elionay sublimis
uult² aut excelsus deuorator /
Eliosep dei mei yems ꝗ dei mei
tempestas Elisa ad insulam
uel dei saluator Elizabeth di
mei septima uel deus meus cog-
nit sive dei mei iuramentum ꝗ dei
mei saturitas Elisaph dei mei
specula uel deus meus speculator
sive deus meus absconditus aut
dei mei absconsio Elisaph dei
mei labium uel dei uindicta seu
dei mei speculum aut dei angu-
stia Elizaphan dei mei lepus
uel dei mei erit herinacius sive
dei mei speculator ꝗ dei mei vi-
tulus supinus Elizaphe dei mei
salus uel deus meus defendit
me Elisama deus meus adiuuit
ul' dei mei auditor Elizame
deus meus adiuuit ul' deus meus
exaudiuit Elizar dei princeps
uel dei mei uel amen sive pr̄
meus fortis ꝗ pr̄ meus coangustans
Elite dei mei salus ul' dei mei
ꝑtectio Elizeth dei mei salus
ul' deus meus h' est · sive deus
meus saluans uita ꝗ deus meus
saluans parvulos Elisua dei mei
salus uel dei mei ꝑtectio Elis'
ner idem est / Elisner deo meo
murus uel deo meo cognoscens sive
pater meus fortis ꝗ pr̄ meus coan-
gustans me Eliud deus meus do-
minus uel deus meus iste Elma-
dam dei mensura uel dei mei e-
mulator / Elmeleth regum ul'
deus regum Elmodab dei me-
sura uel ad inuenit eius ꝑpria
Elinon contempnens uel contemptus
Elmodablathaym contempnens
palatas uel contemptus Elimi loc'
ue ille sive h' aut contempnens me
Eleathan addans vel adiectio sive
addente ꝗ dei donatio Elnathan
dei donatio uel deo datus Elo
deus aut deitas sive exitus eius
ꝗ exitus eorum Elomparra time
militum ul' opes eorum Eloy deus
meus uel hereditas mea Eloym
deus meus ul' deitas eorum Elo-
ym excitauit fortitudinem uel excitabit
fortitudinem Elon quercus uel robo-
reus ul' regio ꝗ exitus fortitudo
Eloth arietatio l' arietis signum

Siue deo respondes aut dei tpal'
Eliathba vana absconsio uel
nequaquam absconditus Elchati
vanus vomitus aut nequaquam vo-
miens Elthete psens uel pro-
latio Elthetem ptulit eis uel
platio eorum Elthetem psens
fonte uel platio oculi Eltholeth
natiuitatis uel ad natiuitatem
Elnan exaltatus ul' exaltatio
Elud glabiundus uel accipiens glo-
ria Elul dei dolens ul' deum p-
turiens E hic m E

Emath vallis ul' pfunditas
Emathim valles ul' pro-
funditates Emathiel val-
lis dina ul' profunditas dei E-
man calidus uel accipiens siue
calor eorum a' fortitudo eorum
Emath formidans eos ul' accep-
tio eorum siue indignans rigide a'
indignator rigidus Emathes for-
titudo eorum uel accipiens eos seu
indignans rigide a' indignatio
rigida Emolus me festinans
uel desiderium consilii Emathas
vall' condens ul' vall' consionis
Emmer verum uel sermo siue sermo-
cinans a' sermocinatio Emim gete(s)
uel ppli siue horredi a' terribiles
Emmim idem est Emena color
eius uel accipiens cum Emor asi-
nus ul' asinus siue loquax a' acri-
tas Emorith me lux mea ul'
desiderans desiderium E h' n s e
En fons uel Ena ecce hic
sum uel ecce oculus seu fons
ei a' oculus eius Enach
fortis uel potens siue gigas a'
terribilis Enachim fortes uel
potentes siue gigantes a' terribiles
Enadda fons acutus uel oculi
exacuens siue fons sufficiens a' oculus
testionis Enmadda idem est Ena
bab fons spontaneus uel oculus

Volutaris Enaddan oculus iudicans
uel fons iudicii Enagalim fons
tristitie uel oculus vitulorum E-
nay fons meus uel oculus meus
Enaym ecce hic sunt uel ecce est
oculi seu fons eorum a' oculi eorum
Enam nubes uel ecce hic sunt siue
fontes eorum a' oculi eorum Enna-
rach ecce grepit uel ecce grep-
tio Enmathan addante ul' do-
dante seu fons datus eis a' oculus
donationis eorum Enmatham datus
terram uel fons terra seu fons
datus iniquus a' oculus datus responsio
Encennia renouamina dedicatio
Endath fons solitarius ul' oculus
subtilis Endon fons generationis ul'
oculus naturalis Eneas paup uel
miser seu rudes aut responsio
Eneam hic ista uel ecce hec E En-
gaddi fons hedi uel oculus temp-
tationis Engallim fons mutationis
uel oculus transmigrationis seu fons
reuelationis Engannim fons orti
uel oculus electionis Engannim
fons ortorum uel oculus electionis
eorum Enihel terra mea deo ul'
terra mei dei Enoch dedicauit
uel dedicatio seu edificans a' cum
deo ambulans Enochite dedica-
tes uel dedicauerunt seu edificantes
aut cum deo ambulantes Enom
ecce sunt uel ecce hic sunt seu fons
robustus uel oculus fortis Enon
tur sq merens uel oculus meroris seu
fons tristitie a' fons minuationis
Enos homo uel desperatus seu inuo-
cans aut violentus Enremon
congregans uel oculus sublimis En-
sames fons solis uel oculus ma-
dans Ephaphras crescens
uel augmentum siue frugifer aut
equidem videns Epafroditon
fertile aut frugiferum seu fertili-
tas a' fecunditas Epafroditus fru-
gifer uel fecundus seu fertilis a'

[...]ectimditas Epitimia sup luctu
uel super lugentia Epitimei
supra tectem uel sup tectates
Epoenethon supra indutg ul
supra indumentu Ca^m d' x. hic
Etan vatue) x. sequitur e
feat uel vatue factio
Eastus fr meus vides
uel fris mei visio fatis absurde
vocabulu figuratu Exech vi-
gil vita uel effusus pauore Ex-
gab lapis uel lapideus Exioth
ebrietas uel solitudine Exip
anatha meoris uel anatha tri-
stitie a' in facie doloris Exana
auferens uel ablatio siue anathe-
ma nem aut anathematio q.
te Exma anatha meoris ul
anatha tristitie Exmen ana-
tha tristitie ul anathecatisfas
meore Exohon dolor ul dolor
siue in facie eoru aut i facie do-
loru Esaan confinas ul immi-
tens siue sustollens terram aut
plasmatio donationis Esaben
ignis in eo uel ignis in eis Es-
bam idem est Esaham cofinio
l' initor seu initens a' cofinat
Esahum volutas meoris ul vo-
luntas fortis Esay incensio
uel insule libatio Esayon vo-
lutas meoris uel consiliu tri-
stitie Esammay mites in uel
confinatio mea Esaongaber
volutas uel iuuenilis seu fortis
opatio aut consiliu confortate
tristitie Esay faciens uel fac-
tura Esan vanus uel frustra
siue rubeg a' acuus lapidu Es-
baal ignis maritg uel igned
maritatio Esban ignis in eo
uel ignis in eis Esbon ventg
uel flatg siue ignis vang aut
ignis vetus Esbon ventg flatg

meoris uel cingulu tristic hic s[equitur] e
Escha contempnens uel hereditas
desperans Eschaboth ve
glorie uel tendit gla' seu ve gloria
aut gloriatio habz occasu Escha
contempnentes uel hitantes de-
sperans Esboth bent botrus ul
ignis omis seu totg ignis aut
totg igneus Esda mitors uel
a misericordia Eschod effusio
uel incendiu Esdoth incendia
uel incendentes siue ignis pa-
truelis a' ignis patrui mei Es-
dras adiutor uel auxiliu seu
mia domi a' mia matutia Es-
drelon mia dei uel mia mea de
meus Esdrim adiuuas mentes
uel minores iniquitatibg Esebon
cingulu tristic uel cogitatio me-
roris Esel vitiug uel vitui-
tas Esili vitiugz uel vitutas
mea Eslian ppe domig e uel
domino appinquas e Esemel
gema uel electu Eser plasma
uel electio Esphata factura a-
periens uel plasmatio regionis
Esli vitiug meg uel vitunitas
mea seu factura laboris seu
plasmatio laboriosa Esmoa fes-
tinas ul festinatio Esria ignis
uel scrutans seu edisseras aut
edissero Esrai indigena a' ori-
entalis Esriel auxiliu dei uel
auxiliatg a deo Esrom sagitta
videns uel sagitta visionis siue
crassens aut fortis iaculo gre-
gium Esrom atrii eius uel a-
triu eoru siue atriu iustitie a'
atriu iudicatis uidi a Esromite
sagitta videntes uel sagitte visio-
nu siue crassentes a' fortis iacu-
lis gregu Esromite atria eig
uel atria eoru seu atria tristitie

hic s[equitur] e
p[ri]ma e

Aut atria vindictis iudicia. Es-
tha ignis vel igneus. Esthama
ignis manens vel cogitatio dolo-
ris. Esthamo idem est. Esthamo
ignis manens vel cogitatio do-
loris. Esthamoa ignis manen-
ci vel cogitatio dolorum eius. Estha-
ol ignis gementium vel ignis perturi-
entium. Esthaholite ignee ge-
mentes vel ignee perturientes. E-
stahome cogitans dolorem vel co-
gitatio doloris. Estahol ignis
dolentium vel ignis perturientium.
Esthomina cogitans vel cogita-
tio sive totitans et tontitatio.
Esthemo ignis manens vel cogi-
tatio doloris. Esthemohe femina
vel venter mulieris. Esthon ig-
nis meroris vel cogitatio iniquitatis.
Etam robustus meus. hic terminatur
vel perfectio mea. Sequitur E-
taya fortis domini vel
perfectio domini. Ethalon in tuna-
bula meroris vel reponens tinee.
Etham fortis vel robustus sive for-
tis eorum aut perfectio eorum. Ethan
ascendens vel ascensio seu fortis
dono aut robustus gratie. Etha-
nim robusti vel robustorum seu
fortes dono aut fortes gratie.
Etheel robustus deo vel perfectio dei.
Ethema merens vel lugens sive
meror aut luctus. Ether forti do
vel immutabilis. Etheus stupens
vel formidans sive stupidus aut
formido. Ethi metu vel timue-
re sive stupor aut obstupuerit.
Ethim perfectio vel fortitudo
seu fortis eis aut perfectio eorum.
Ethiopia caligo vel tenebre.
Ethiopes caliginosi vel tenebro-
si. Ethnici pagani vel gentiles.
Ethuel robustus deo vel robus-
tus dei. hic v sequitur E

Va ve vel vita seu ca-
lamitas aut mihi vive-
tium. Eubolus cogita-
tor vel cogitatio. Euchodia ap-
prehendens dominum vel apprehen-
sio domini. Eud gloriabundus
vel accipiens gloriam. Eudonia ap-
prehendens dominum vel apprehensio do-
mini. Eueth est vel desideravit seu
desiderans aut desiderium. Euge-
tes torcular pessimum vel fera
oppressio. Eueus verus vel pes-
simus seu verox et lapides colli-
gens. Euei feri vel pessimi seu
feroces aut lapides colligentes.
Eufrata frugifera et pulveru-
lenta seu requie videns et deti-
nens vomens. Eufrates crescens
vel frugifer seu hiung aut pul-
verulentus. Eui ve mi et calamitas
mea. Euith fertiles vel fero-
ces sive desiderium et desiderium me-
um. Eul stultus vel insipiens.
Eulix dolens vel perturiens sive
stolidus aut a principio. Eulath
idem est. Eulmerodach stulte
amarus vel insipienter amaritas.
Euim iniqui vel iniquitates seu ve
eis aut calamitates eorum. Eume-
nis ornans viscera viri vel co-
miscens ex ipsis assumptum. Eumi-
te ornans vel ornatum. Eupa-
tor ortus separans vel commiscens
separatos. Eufrates crescens vel
frugifer sive hiung a pulveru-
lentus. Eupolenius ornans ore co-
tusso vel commiscens ora malea-
torum. Euridion ducens inferius
et commiscens deorsum. Euthices
amens vel insulsus grece aut
dicitur fortunatus. Euthicus idem
est. Gen. x. hic x sequitur E
Exbathanis solempne man-
datum hinde vel lota domo

Responsionis. Extasis mete exce-
dens uel mentis excessio hic z
Ezaba ysopus uel sequitur e
Ebhulitas Ezabai ysopus
meus uel humilitas mea
Ezabo videns uel visio Ezanc
videns sursum uel videns in superioribus
Ezad videns servitutem uel fortis
testificator Ezecha auxilium uel
confortato Ezechias auxilium domini
uel confortavit me dominus Ezechi-
el auxilium dei uel confortavit
me deus Ezel videns deum uel
fortitudo dei Ezer auxilium uel
fortitudo sive separatus a sanctificatus
Ezia videns dominum uel fortitudo dei
Ezion videns dolorem uel videns
iniquitatem Ezmi sanctificans vigi-
lem uel fortitudo virilitie Ez-
rael semen dei uel atrium dei sive
auxilium dei aut auxiliatus a deo
Ezrai seminans me uel atrium meum
Ezraites auxilium meum uel scia-
tor dominus Ezras auxilium uel scia-
tor Ezriel semen dei uel auxiliator
deus Ezri semen meum uel auxili-
ator meus Ezricham semen me-
um surgens uel auxiliator meus
necessarius Ezriel semen meum
deo uel auxiliator meus deus
Ezro semen eius uel atrium eius
sive auxilias eum a auxiliatus ab
eate; hic a sequitur f co
Fapiens uel, quia f
ozis assumpto Ffa-
tee idem est Fatia
apiens domino uel os
assumens deum Fate-
yas idem est Ffatia apiente
domino uel os assumens eum Fachud
visitans uel visitatio Fada re-
demptus uel redemptio mea Fa-
dai redemptus meus uel redemptio
mea Fadaya redemptus domino
uel redemptio domini Fadassar val-
latus uel redemptio fortis seu re-
dimens angustiatos a redemptio ar-

bitratus Fedassurite vallati uel
redempti fortiter seu redimentes
angustias aut redemptiones ar-
bitratum Fadath redimens tempus
uel redemptio pectoris Fadias
redemptus a domino uel redemptio
domini Fado redimens eum uel redemp-
tio eius Faden redimens men-
tes uel redemptio iniquitatum Fa-
thiel occursio dei uel occurrit in
deus Fagor hyatus uel os pel-
liceum sive occurrens lumi a occur-
rens medio Fahed evadens tes-
tis uel operarius vite Ffalathi
salvator meus uel salvatio mea
Ffallaia cadens domino uel occa-
sus domini Ffallasai cadens princeps
uel occasus cecitatis Ffaldus ca-
dens germen uel ruina paupertatis
Falcam cadens prius uel occasus eorum
Ffaleth dividens uel divisus seu di-
visit me aut divisio mea Ffalel
cadens deo uel occasus dei Ffa-
lesar cadente principe uel occasus
cathonis Ffalleth salvans uel
salvatio sive occasus vite a cadens
pavore mei Ffalethi salvans
me uel salvatio mea seu occasus
vite mee aut cadens pavore
mei Ffaluasar cadens princeps
uel occasus mutilis Ffalon ca-
dens merore uel casus iniquitate
Ffalonites cadens immutatis uel
casus mutilis Falti evadens uel
liberatus sive salvatori meo aut
salvationi mee Falchias evadens
a domino uel liberatus domini seu sal-
vat me dominus a salus mea domino Fal-
chiel evadens a deo uel liberatus
dei seu salvat me a salus mea domino
Falli mirabilis a admiratio Ffallm-
te mirabiles a admirantes Fam-
el contemplans domini aut facies dei
Fara ferox uel ferus sive onager

Aut ferocitas. Farai ex luto vel
insanabilis, sive onager meus
aut feritas mea. Faran ferus
vel onager sive frugifer aut feri-
tas eorum. Farao nudavit virum
vel dissipavit eum, seu denudans
virum aut discooperiens eum. Fares
nechao denudans percussos vel
dissipans prostratos seu denudans
percussiones aut discooperiens per-
cussione prostratione. Faras aut
vel subtrescens seu dividens aut
divisio. Farasim subtrescentes eis
aut augmentum eorum sive dividens
eos aut divisio eorum. Farathi
hyatus vel hyavit aut hyante
me aut hyatus mea. Farathon
hyatus iniquus aut angulatus tristitie
Farenath distressio mea vel vitu-
lus signatus. Fares dividens vel di-
visus sive dissipans aut vitulus.
Farisei divisi vel dividentes seu
violenti aut dissipantes. Farfar
talpa vel fodiens seu dissipans
aut dissipatio. Farfath discedens
a me vel vitulus signatus. Faros
violentia vel dissipatio. Farsanda-
tha onager humidans domus vel
feritas egressa sufficiens. Fasach
onager contrarius vel ferocitas pre-
varicationis. Farsethei onagri
contrarii vel feri prevaricatores. Far-
sin permotians vel permotinatio.
Faruda ferocitas uiditas vel
contasio uiditatis. Farue feroci-
tas vel contassio. Faurim ferocitas
vel contissi. Fasace transcendens
vel transcensio sive transgrediens
aut transgressio. Fase transcensio
vel transitus seu transgrediens
pro isto phase nostri pascha legitur
Fasca transiens eum vel transcen-
sio eius. Fasee transgrediens eum
vel transgressio eius. Faseth trans-
gressor vel transgressus sive trans-
grediens auguries aut transgressio
augurum. Faselida transgressio
utilis vel transiens edificatores. Fa-
seron transiens montes meroris
vel transcensio iracundie inimici.
Faspha aperiens subito vel de-
latio assumptionis. Fasga dola-
tus vel excisus sive abscisio
aut os delicti. Fasor transiens
montes vel transcensio iracundie
Fasca transitus veniens vel trans-
censio venientis. Fassur pavor
undique vel aperiens album. Fath
distinctio vel plaga vel id cum
ditione septentrionalis plaga vel
meridiana regio. Fathaya dis-
tinctio domini vel plaga domini sive a-
periens dominus vel apertio domini. Fa-
thuel evadens a deo vel latitudo
dei sive aperiens aut apertio. Fath
moab aperiens ex patre genitos
aut apertio de patre genitorum. Fathuel
evadens a deo vel latitudo dei
sive aperiens deo vel apertio dei
Fathures decepti talitatus vel
talitati deceptio sive buccella
confirmata. Fau mehil vel subito
seu eructans aut eructatio. Hic est
Fe distinctio vel sequitur f
os ab ore sive error aut
decipula. Febethi ore edi-
ficans vel distinctione filia. Fedaphel
redemptus deo vel redemptio dei
Fegor hiavit vel oris pellis seu
os pellicium aut oris hiatus. Fel-
das excludens fremitum vel exclusio
retinaculi. Feleth ruina vel
deiectio. Feleias salvatus domino
vel vivificatio domini. Feleth exclu-
dens vel mirabilis seu vivificans
aut salvatio. Felethe excludens eum
vel mirabilis ei. Felethi salvans
me vel mirabilis mihi seu ex-
cludentes aut vivificantes. Felethia

Saluatus dominus uel viuificatus domini
seu excludens domini aut mira
bilis Felethite excludentes
uel saluati seu mirabiles aut
viuificati Felix excludens uel
saluatus seu mirabilis et viui
ficatus Felicem ruina future
uel timore eius non est latinum
sed hebreum Felmonialmon
ille uel iste latus siue nescio
quis aut nescio qualis Fellon
cadens merore uel casus mu
tatis Fellomites cadens mu
tacionis uel casus inutilis Felo
nem facie dei uel facie mea
Felthi euadens uel liberatus seu
saluatori meo aut saluatorum
meorum Felthias euadens a domino
uel liberatus domini seu saluat me
dominus aut salus mea dominus Feltho
diuites uel diuisio seu discessit
aut discessio Femmath mitis l'
uiuens Femmadei tonsura generacionis
uel tonsio generacionis Femme
ni tonsura uel generaciones Fe
mis mitus uel abiecit Fera
dum disciplina ascendencium uel
disciplina ascensionis eorum Ferte
os tratundum uel disciplina luminis
seu erroris foramine et distincta
modum Ferezeus separans uel
dissemiatio seu separans et disse
miatus Ferezei separantes aut
disseminati seu separaciones et disse
minaciones Feros dissipans vel
violentus seu dissipato et viole
cia Fesur violencia angustie
uel dissipato acerbitas Fese tra
siens uel trascendens sille os et
odor florens Fesga dolacio uel
precisio siue oris inuti et oris mitis
Fesor os nigrum uel error fat
tute siue laqueus fortis aut
disciplina angustie Festus ore
multorum uel os multis et ge
latinum nomen violent hebraice
significatum Fessor os acerbum uel la
queus angustie siue tenens ro
bustus et discipline directus Feth
apiens uel apicio Feta aperi
uel aperire siue apiens eum et
apicio eius Fetesse diuidens uel
distoopices siue os inclinans et
libitus inutilis Fethcia apiens
domini uel apicio domini Fethmo
ab apiens ex pre genitus l'
apicio de prec genitorum Fetho
ra os turturis uel ore explo
rans seu buccella luminis aut
oris exploro Fethroz dissol
uens mensura uel dissoluo me
sure Fetrosim dissoluens mensu
ram eis uel dissoluto mensure
eorum Fethuel apiens deo uel
latitudo dei Fetusim apiens
eis uel latitudo eorum Feziel
os meum dei uel os meum deus sy
os confirmans deo et os discipline
dei Fezielite ora misericordia
dei siue ora confirmancia deo uel
ora disciplinarum hec l' sequitur f
Fhayroth tor nobilium uel
tor nobilitas Fithol os
omne uel os omnium Fiern
on ori vnicto uel ore eorum siue
oris vnctio aut os alligatum Fi
gelus contrariis uel occurrentes Fi
ladelphia salutes herite domino
uel saluans adhesione domini Filai
res declinans principe uel decli
natio principis Figelus os prin
cipis uel os principium Filemone
mire donatus uel mira donacio
siue os panis eorum et panis o
ris eorum Filetus declinans uel
declinacio siue os meum et caro
mea Filippus os lampadis l'
os manuum Filippus os manu
um uel os lampadarum Filistea ce
cidit uel cadens pocione seu rui
na duplex et ruina potuli

Filistim cadderunt ul' cadentes
potione seu ruina dux a' ru
ina poculi Filogolij ore papu
lis vel os meu' ei mortuu' Fi
lethez cadens vigra uel tasij lec
tuli Finees ore parens a' ore
parens siue os requiei a' ore pe
pcit Finees os muti' ul' os si
lens siue os augurans a' oris au
gurii Finon os meu' inutile l'
os meu' nepoti' ab ore no' ab os
se Fisidia os sonans uel oris so
nitus seu cognoscens dnm' a' cogn'
tio dni no' catherua uel os pup
pille siue os mutatu' a' oris mu
tato Fiton subito uel subitaneus
siue os abissi a' ore profundi
Fitonissa subito uel subitanea
siue os abissi a' oris pfundi Fito
ma idem est Frugia cadens pe
tora uel sessiones pectoru' Fri
gienses idem e' hic o sequitur f

Fotereth euidens' ostendens
uel opatorius extimator
Fotereth euidens' ostendens
me uel oparis extimator mei
Fudasor vallatus uel fortis re
demptus Foeden ore edificans
uel discipline filius Fogor hy
ans uel hyatus siue os pellium
a' os pelliceu' Fofia h' adomij loti
uel rubru' siue somitus a' apparens
Folhu euidens aut oparis Fora
tha ferus tpe ul' ferocitas pcto
ris Forthommin diuisio perfecte
glorie pple' uel diuisio pfcti pple'
gloriosi Fortunatus diuidens pfcte
uel diuisio pfectionis Fesseth cola
tio vite uel abscisio pauoris Fos
tta dolatio l' abscisio siue os mu
tu' ul' os multu' Fothiel h' decli
nans dnm' Fohel h' declinatio dei
h' adomij no' pnom' hic v sequitur f

Fucha labia eius ul' indute
eu' siue indutus eius a' decli
natus oris eoru' Fuhaite la
bia eoru' uel indute eos siue
indumenta eoru' aut declinantes
ora eoru' Fual addens uel ad
iectus siue cadens a' ruina Fumi
os meu' ul' os meu' ab ore no'
ab osse Fumiel os meu' de' ul'
os meu' dei Fur sors uel vrna
Fura Fuiffer uel laguncula siue
os eius a' vrna eius Furim sor
tiu' uel vrnaru' siue sors eoru'
aut vrna eoru' Futh labia l'
indutie siue indumentu' a' declinatio
oris Futhiel declinans deu' ul'
declinatio oris dei Futhiphar
oris inclinatio uel os inclinans

Gaa vall' hic A sequitur
estus uel vall' G
estuans Gaath abra
cens Gseruitute ul' re
uelata testificatio Ga
al abiectio ul' reue
latio Gaala abiciens eu' ul' re
uelatio eius Gaam abiciens
pplm' uel reuelatio pri seu vall'
estus coru' a' vall' estuans eis Ga
as commotus uel commotio Gaasar
commota tepestatis uel commotio te
pestatis Gaba vall' ul' pclui
u' Gabaa vall' eius ul' pclui
u' eius Gabaath vall' patrui l'
coll' patruel seu vall' testificatis
aut pcliuiu' sensus Gabaath
vallis poti uel pcliuiu' spale
Gabai vallis mea uel pcli
uiu' meu' Gabao vall' alta uel
pcliuiu' sublime Gabaon vall'
mestitie uel proclinitas inique
Gabaonite valles mestitie
l' pcliues iniqui Gabaath se
pes seu colonie siue i' septis
aut i' colonijs Gabatha coll'
altus uel pcliuiu' sublime Ga
bathite colles alti uel pcliuia
sublimia Gabathon coll' mes
titie uel sublimitas coru' Gabee
coll' sublimis uel coll' sublimium

Gabelus vallis deo festinans vel collis divini consilii Gaber vir vel inveniens Gabis altitudo confusionis vel alta confusio Gebli terra allophilorum vel terra incircumcisorum Gabriel virtus mea deus vel fortitudo dei seu confortavit me deus aut confortatio mea deus Gabnam sublimitas vel altitudo Gad succinctus latro vel accinctus latrunculus Gad temptatio vel in eventu seu feliciter aut in fortuna Gadite succincti latrones vel accincti latrunculi Gadite temptati vel fortunati seu felices aut in eventibus Gadda temptatio vel accinctio populi Gaddel hedus dei vel temptatus deus Gader murus vel sepes Gadera murus ei vel sepes eius Gaderite muri vel materie Gaderoth sepes rudens vel maria temporalis Gadgad confessio vel accinctio populi Gaddel hedus dei vel temptatus deus Gader murus vel sepes Gadera murus ei vel sepes eius Gaderite muri vel materie Gaderoth sepes rudens vel maria temporalis sive nuntius aut expeditus Gaddi edus meus vel accinctio mea sive accinctus meus aut temptatio mea Gaddite edi mei vel accinctiones mee aut accincti mei sive temptationes mee Gaddiel temptavit me deus vel accinctio mea deo Gaddielite temptati deo vel accincti dei Gaddi accinctus vir vel assumens temptator Gador accinctio luminis vel temptatio iracundie Gaer vorago consurgens vel devoratio resurrectionis Gai vallis vel preruptum seu devorans aut vorago Gail exultans vel exultatio Gail vallis vel collis seu devorans Galioth exultans temporis vel exultatio confusionis Gailoth valles vel colles seu voragines aut devorationes Gayus mobilis vel commotus

Seu vallensis aut defensibilis Galacinus testimonii vel involucio Galaad tumulus testis vel acervus testimonii sive transmigrates testes aut transmigratio testium Galadite tumuli testium aut acervi testimoniorum sive testes transmigrates aut testium transmigrationes Galaduth vetus hoc vel vestis vetustas sola Galaditum vetuste aque aut possessiones aquarum Galaditum vetustates vel aque possesse Galal volutabrum vel volutatio Galali volutabra vel volutationes seu volutabrum meum aut volutatio mea Galalai volutabrum vultus vel volutatio devorationis Galatonia in aqua possessa vel aque possessio Galatia magnifica vel translata sive transmigratio aut transmeatio Galate magnifici vel translati sive transmeantes aut transmigrati Galatiences magnifici vel translati sive transmeantes aut transmigrati Galgal rota vel revelatio sive volutabrum aut involucio Galgala rota vi vel revelatio assumptionis Galgal volutabris vel revelationibus seu rotis aut involucionibus Galilea rota vel volubilis sive transmeans aut transmigratio mea Galilei volubiles vel rotati sive transmeantes aut in transmigrationem facti Galim acervi lapidum vel lota palustria Galiloth revelationes vel transmigrationes seu revelatio temporis aut transmigratio Gallia transferens vel translata seu transferens transferentes aut translatio transmeacium Gallim inundatio vel revelatio sive transferens eos aut transmigratio eorum Gallion transferens mugitus vel translatio in talis Gamalias retributio domini vel retribuet me deus Gamaliel

Idem est Bamarias retributio do
mini uel retribuit in dns Bamul
retribues uel retributio Bamu
el retribues deo uel retributio
dei Ban ortus uel clarus Baz
ortus meus uel clarus meus Ban
ges ortus conplutus ul' clarus irri
gata Bannim orti ul' clarones
Baon vall' estus uel vall' commo
ta seu vallis estuans a' vallis
commota Bara rumnas uel pe
ssimus Barab stabiles uel sta
biosus siue incolatus multus
a' incolatus multorum Bareb ide
est Bareth alienus descendes
uel aliena descensio Barizim
accola uel aduena eius seu diui
dens eos aut precisio eorum Bari
diuisio uel abscisio Barzi alteri
directus uel incolatus humilitatis
Basphia vallis fluctuans uel
commota subita Batham tangens
risit uel tangentis risus siue tac
tus ridentis a' risus tangentium
Bather torcular videns tempus ul'
accola explorans rensione Bathe
ron torcular videns dolorem aut
accola explorans iniquos Bareth
rot torcular videns tempus ul' acco
la explorans rensionem Bareth
rotite torcular videntes tempe
uel accole exploratores rensionem
Bauson volutabrum ul' voluta
tio siue inuolues eum a' inuolutio
eius Baza robusta dni uel for
titudo eius Sciendum tamen quod hic non
apud hebreos g. literam in principio
non habeat · sed incipit a vocali azi
et dicitur aza non gaza subtracta
g. litera Bazabee robustus filius
uel fortitudo filii mixtum est ex
hebreo et syro Bazan nux uel
amigdalum seu robustus domo a'
forti do gree Bazara diuides
eum uel precisio eius Bazaris
diuidens virum a' precisio assumpto
nis Bazee arcta dei uel forti
tudo eius Bazei robusti domini

Uel fortes eius Basenses ide
Bazem roborans eum uel forti do
eorum Bazer robuste constringes
ei uel fortis vindemia eius Bazer
preciosus uel diuisus siue precisio a'
ordinatio Bazera diuides eum
uel precisio eius siue ordinans eum
aut ordinatio eius Bazer tonsor
uel tonsio · ipse est nabal carmelus
cuius vxorem accepit dauid hic c

Geba vallis uel p : sequitur g.
Etlinum Bebal preruptum
uel desertus seu vall' vet
aut vorago extimans Bebber
fodiens filios uel effossio filiorum
Behebeheth vallis formidans
uel collis testimoniorum Bebethon
vallis mestitie uel collis mentium
Bebin fossa uel effusio Bebim
fosso uel effossiones Bebroth
lucta uel harena siue puluis a'
inutilis Bedel accinctus deo ul'
materia dei Beddel temptatio
deo uel accinctio dei Bedelias
magnificus dni uel magnificatus dno
Bedeon circuiens in utero ul' expe
rimentum iniquitatis siue tentatio humili
tatis mee aut tentatio iniquitatis eorum
Bedera sepes uel materia Bed
di temptatio uel accinctio Bedmu
el accinctio dei uel fortitudo deo
Beddo accinctio uel tentatio Be
dar accedens uel applicans siue se
pium aut materiarum Bedori ac
cessus meus uel applicatio mea si
ue sepes mee aut materiarum
mearum Bedud latrunculus ul' ex
peditus siue accinctus uel latrun
cunculus Bedur sepes iuncta i.
materia incendens Behemma val
lis hemon uel vallis contuita seu
de valle sunt aut vallis triste
Belboc volutatio uel detursus siue
acinus plures aut acinus plumarum
Belon migrans uel migratio
Belonites transmigrans ul' trans
migratus Bemallus vall' falsa

Vel vallis salis seu maria amaritu-
dines Bemalli idem est Bemal-
lite valles fletus vel vallis salis
Bemuel mare dei vel amaritans
deum Bemasar ortus principium vel
nativitatis initium seu inita na-
tivitatis Benebath ortus filius
vel principium filiorum Benezar
ortus vel principium sive inita na-
tivitates aut initium nativitatis Be-
nezareth idem est Benneus or-
tus germinis vel principium motionis
Benthon ortus contritionis vel prin-
cipium humilitatis Beon petrus vel prup-
tum Bera molla vel peregrinus
sive ruminans aut molatus Ber-
ra molatus vel peregrinatio Ber-
rara molatus visio vel rumina-
tionem vidit Berazis advene
appropinquantes vel cornupeta eorum
Berasem subvehat vel colonum
ibidem seu mole mei aut pe-
regrinatores mee Berteni mo-
le vel peregrinum Berjesenus approximans
advena vel colonum eiciens
sive colonum applicans a colonie
applicatio Beran ruminans domino
est vel peregrinus domini est Beruel
ruminans vel peregrinus dei Bere-
moth timens mortem vel metuens
altitudinem mortis Bermanus ru-
minans quod consilii vel peregrinus
complens nunc Beron accola m-
utalis vel ruminans migrationem
Bersan advena vel alienus sive
profugus aut eorum eiectio Bersa-
nite advene vel alieni sive pro-
fugi aut eorum eiectio Bersia ad-
vena domini vel alienus domino
Berson advena ibi vel eiectio
mea eorum Bersoni advena mihi
ibi vel eiectio mea Bersonni idem
est Bersonite advene ibi vel
eiecti eorum Berusa peregrinatio
vel molatus sive ruminans aut
ruminatio Berta molatus vel ru-
minatio Berti mole vel ru-
minantes Bebbaam defluens vel

Sedens in populo sive populus despiciens
aut populus sedens in populis Besse-
tra corpulenta vel imber vicinus
sive appropinquans palpationi aut
appropinquans plantationi eorum
Bessami vallis pinguis vel val-
lis pinguedinum Bessori appli-
cans lumine mi vel applicans di-
rigente me Bessur applicatus lu-
men vel applicans dirigente
me Bessuri iuxta lumine vel
vicina lumini Bessurim iuxta
lumine meum vel applicantes e lu-
mine meo Beth tortular vel
opprimens Betheus tortular
vel opprimens sive oppressus a oppressio
Bethaam defluens currens vel
despiciens populus Bethasisar humus
vel fossum sive tortular eius
aut effossio eius Bethai oppri-
mens signum vel tortularis co-
firmatio Bethaym tortular
populi vel opprimens populum sive ap-
pluerunt eos aut applicatio eorum
Bethdelti tortular egeni vel
oppressio paupertatis Bethefer tor-
tular separans aut oppressio disse-
minationis Bethei opprimentes vel
tortularia Bethma tortular
frangens vel oppressio congrega-
tionis Bether muralis vel sepes
sive murus aut circundatio Bethe-
ra murus eius vel circundans eum
Bethremon tortular excelsum
vel oppressio sublimitatis Bethre-
mon opprimens sublimes vel tor-
tular mali punici Bethsemai
vallis pinguis vel vallis pin-
guedinum vel opprimens non humi-
a tortular formose auditionis
Bethson opprimens pupilla vel tor-
tular tormentum Berabee est iter
vel est fluxus sanguinis Berabel
fluxus vanus vel fluens sanguine
sive voluntate Bezeni vicinus
palpationi vel appropinquans plan-
tationi Bezphed robustus le-
quens vel fortitudo dimine Bezon

Fluxus dolus vel cogitacio inique
Gezonites fluens merore vel
cogitator mutilis hic i. sequitur g
Gaderoth sepes vel maceria
Gaddarothaym sepes duo-
rum vel macerie bine
Giezi vallis visio vel precipicium
videns Gigaal redempcio vel
redemptus Gilan migra vel mi-
grans Gilonites transmigrans vel
transmigratus Gimel plenitudo vel
retribucio Gineth ortus vite vel
principium pavoris Gio luctacio vel
luctare Gion lucta vel harena
Gir divisio vel percisio Gisai sa-
crificans vel sacrificium Gmdu in-
flacio vel intencio hic o sequitur g
Goata gens percussionis vel
percussus pectorum Goblaci vel
locusta Godolias mag-
nificans dominum vel magnificus domini
mei Godoliati magnificencia patris
mei vel magnificus in tempore meo
Gorga dogma vel rerum Goel pro-
pinquus deo vel redempcio dei Go-
him gentes vel populi Golam tran-
smigrans eos aut volutacio eorum
Golgata locus calvi vel locus calva-
rie syrum est non hebreum Golias
transmigrans vel transmigratio
seu revelans eos aut robustus eorum
Golim acervi vel lota palus-
tria Gom fovea vel decipiens
sive laqueus aut decipula Go-
mer assumpcio vel perfectio sive con-
summatus aut consummacio Gomor
perfectio seu consolacio vel perficiens
a venundacio mensura est antiqua
que mensura est decima pars ephi Go-
morra terribilis vel sedicio sive
timens populum aut timor populus
Et sciendum quod hec nomina in hebreo
non habent g literam sed scribitur per
vocalem ayn Et dicitur agmorica
Gonacuch ortus pari vel arrogan-
cia temporalis Gongabathus fur-
tum filie vel furans filia Gom
orti mei vel arrogancie mee Gor-
gias dividens luctamen vel pas-
sio luctatium Gortinam pandens
dona vel dividens castrorum Go-
sem applicans eos vel appropinquans
plantacioni eorum Gosem appli-
cans vel applicacio sive apprope
palpacioni a appropinquans plantacioni
Gothomel torcular iudicis deo
vel oppressio applicans signo Gosna
applicata vel inventa eam sive appli-
cans a applicacio Gosen appli-
cans palpacioni vel applicans pla-
tacioni Gothor murus vel circuda-
tio Gosam nux vel amigdalum
sive tonsio aut fortitudo Gubel
Gobel populi. hic v sequitur g
Guabs deo vel redemptio dei
vel lite redempti dei vel
propinquus deo Gubas propinquus domino
vel redempcio domini Gunn ortus meus
vel arrogancia mea Gunite
orti mei vel arrogancie mee
Gurbaal dividens viros vel per-
sio uestiuus hic a sequitur h

Haben in filio vel in prin-
cipio Haber principes
vel principatus sive
commisit a etiamen
minuit Haberite p-
rincipes vel principatu-
tones sive commiserunt aut etiam mi-
nuerunt Habi pater pater meus vel frater
meus iste Habiel pater meus deus
vel frater meus deus Hachan neces-
sitas vel necessarium Hacharam
turba vel turbacio Hachim certans
eos vel certamen Hachor excelsus
vel sublimitas Hadada testis vel
usque ad testimonium Hadraym inun-
dans pessimos vel inundacio pessi-
morum Hadreel greges dei vel
aggregati deo Hadun testis me-
sure vel inundans mensuracio Ha-
ser terra vel pulvis sive humus
aut fodiens Hasara thesaurus
vel vitulus sive pulvis eius aut

Fodiens enim Hasarim mare effo-
diens vel maris effossio Haga
loquens vel meditans sive locu-
cio aut meditacio Hagerab amici-
cia vel amiciacio sive amicus vel
latrunculus Hageel aduena meus
vel incola dei Habilon vita val-
lium quercuum vel quo vite roboree
Habiul iste dolens vel vita parturi-
ens Habi vita vallium eius vel
quo vite eius Halnam vita val-
lium eorum vel quo vite eorum Ha-
bilon ubi erant ursi vel ubi ur-
si sunt Habinnan vita vallium
mirandarum vel quo vite mira
Halim fons oculus Haiha vita
vallium eius vel quo vite eius Ha-
laa fermentum eius vel consternans
eum Halach portici vel pes ma
sive lubricum aut impedicio Hala-
sa triplex vel consternata sive con-
sternans aut consternacio Halda depictus
domus vel depictio domus Halus
finctum vel consternacio Hamas in-
dignans vel furens sive furor aut
indignacio Hamuel populus meus deus
vel populus meus dei Hamora populus
fatuus vel populus meus illuminans Ha-
muil talefactus vocis vel talefactio
vocis sive populus dolens aut populus parturi-
ens Hamulite talefacti voces vel
talefactiones vocacionum seu popu-
li dolentes aut populi parturientes Ha-
nam reddens populo vel rursio populi
Hanan reddens donum vel rursio
gratie Hanath reddens vel rursus
seu reddidit aut rudit Haniebga-
ba sollicitans vel blandians sive
sollicitavit aut blandiavit Hamiel
pauper dei vel reddens deo Hamo-
reddens meroris vel reddens iniquitate
seu reddens dolorem aut rursio inuti-
lis Haoi spine vel copulaciones
Haoites spina vel copulacio Hap-
phron pulvis meroris vel tra-
mitalis Harada miraculum vel ad-
miracio Harem filius meus vel filiacio

Hea Hares testacio mea vel testa-
mentum gratie sive Harim exal-
tacio vel exaltatus Hasarmoth
atrium mortis vel atrium angustie
Haseroth atria vel vestibula seu
ville aut beatitudines Harson fes-
tinacio vel festinancie Harad camp-
inus vel dissipacio sive testio m
aut dissipator Hatarad tituli vel
tone Hathomphel rendens deo vel
respondit ei deus Hamna ipsa ini-
quitas vel susceptio iniquorum Ha-
nan fons vel motus sive subver-
tens eos aut subversio eorum Ha-
mil stulticia vel insipiencia sive stul-
tus aut insipiens Hanoth sedes
vel commoracio dei seu vinculum aut
incunabula Haxan claudus vel
nascens sive claudicans aut claudicacio
Haxath meditans aut meditancium
Haxia videns vel pervisio Hazar
continencia vel apprehensio sive
continentes aut apprehendens Hazbi
mendacium vel iniquitas Hazeb per-
gens vel abiens sive profectio aut
proficiens Hazuba deserta vel re-
licta sive deserto aut derelicto
esse. Hic est registrum h

H vel vive He ipsa vel ista
sive suscipiens aut susceptio
Heber victor vel transiens sive tran-
situs aut transitus Hebreus tran-
siens vel transitor sive transiens
aut transitor vissor Hebron pau-
perculus vel pauper sensu Hebro-
nite pauperes vel pauperculi sensu
~~hebronite paup~~ Hebri victor
meus vel transitio mea Hebron
incantatus vel incantacio sive co-
niugium aut visio sempiterna He-
bronite coniugati vel incantatores
sive incantaciones aut visiones
sempiterne Hetethan ipse mente
excedens vel iste suscipiens humi-
litate Hedai ornatus mi vel vo-
luptuosus meus Heddo pavidus
servus vel testificator vite Hefer

Hm

Doncea uel papirau Here qui est
uel qui existit Heba uallis quer-
tus uel maledicto Helai uall'
quercus mee uel maledicta m' He-
lam adiectio uel sepelimare He-
lam oppositi uel compositi uel se-
culare aut sempiternum Helan deo
deo gratus uel deo donatus seu val-
lis queres aut roboratus gra hel-
bad dei filius uel deus excelsus
Helchal portio uel particula hel-
cana dei zelus uel dei possessio
Helchia ps dm uel venditatio
domus Helcese aduocata uel ad-
uocatio Helcezeus aduocatus uel
aduocatus Helchi partitus mithi
vel venditatio mea Helchias
ps domi vel venditatio domus
Helchia idem est Helchias ps
dm est uel venditatus dnd e hel-
ciam idem est Heldaa atrium
eius uel exatues eu Heldad
atriu uel exatues Heldai atio
meu uel atuito mea Helcana
dei mei domu uel dei mei gratia
Heled accepto gle uel accipiens
glam Helem postes ul' sedula
seu vestibuliu aut suplimnare He-
leza constratio uel constratus Hel-
les exiens uel exitio Hellesmoth
grece exodus latine trasitus
a' exitus mort Heleth accipies
vitu uel susceptio pauois Hel-
phaal deo exclusus uel dei mira-
culu Heli fortis uel ascendes
Heli deus meus uel deitas ma
Helia deus meus uel dei mei
donatio Heliab deus ms pat ul'
dei mei primitas Helias ds ms
uel dei donatio siue ascendens dns
aut robustus donator Heliasaph
dei mei collectio uel dei mei con-
gregatio Heliasphan dei mei fa-
cies uel dei mei conusio Heliatha
deo meo peccans uel dei mei spa-
lis Heliazi dm meu uides uel
dei mei visio siue dei mei auxi-
liu aut dei mei fortitudo Helich-
el deo meo percussus ul' dei mei percussa

Heliel deus meus deus uel dei mei
deitas Heliphal deus meus ca-
dens uel dei mei casus Helipha-
les deus meus diuidens ul' dei mei
diuisio Heliphalu deus meus mira-
bilis uel dei mei miraculum Heliel
deus meus dei uel dei mei deus
Helipheleth dei mei ruina ul' dei
mei deiectio Helian deus meus
mirabilis uel dei mei miraculum
Helim desities uel fortis eorum siue
arietes robusti Helimadis dei
mei conditio uel dei mei mensura
sufficiens Heliodrus deo meo ge-
nerans uel dei mei generatio Helioe-
nai dei mei fons meus ul' dei mei
oculus meus Heliopol' sol ciuitatis uel
solis ciuitas Heliozeb dei mei tor-
cius uel dei mei solitudo siue dei
mei ardor aut dei mei tentatio
Heliza ad insulam uel deus salua-
tor Helizabe dei mei salus uel
dei mei defensio siue dei iurame-
tum aut dei mei habundantia Heli-
zeus deus meus saluator ul' dei
mei salutare Helisu dei mei salus
uel dei mei proteccio Helm ds dns
vel deus dominatorum siue deus ms
iste aut deus meus ipse Helizer
dei mei auxiliu uel dei mei for-
titudo Helmodan deo natus uel
dei natiuitas Helnaen deo fidel'
vel dei requietio Helnathan ds
datus uel dei donatio Heloc deus
uel deitas Helom commotus fortit'
uel excitatus forti e Helonite ex-
citum fortitudines uel excitati
fortitudinibus Helsaphan deo victus
vel dei cumulu siue deu specu-
lans aut speculator dei Helthe-
te perfens uel placatio Helteten
idem e Heltholath atriu comme-
um uel atuime ruboris Hemam
perturbans uel perturbatio siue suscipi-
ens aut fortitudo eorum Hemeth
vall' uel abissus siue profundus
aut profunditas Hen ecce fon-
tem uel ecce oculum Henath gra-
tias ul' fortis siue humilis consurges

Aut humilis consurrectio. Henachi
gigantes uel robusti siue pote-
tes aut humiles consurgentes
Henan cursus meroris ul' fonis
tristitie Hennon vall' tristitie
vel vallis infectionis Her vi-
gilans uel pelliceus siue co(n)sur-
gens aut effusio Heran vacue
factus vel vacue factus faciens
seu vacue fecit a' vacue factio
Heramite vacuefacti vel vacue-
facientes seu vacue fecerunt a' va-
cue factiones Herasius vigilans
uel effusus siue frater meus vi-
dens aut fr(atr)is mei visio Herchu-
si consurgens mediatum vl' vigi-
lia fictionis Herchusci consurgentes
mendacio uel vigilantes fictionis
Hered vigili vita consurgens
pauore Heredite vigilantes vi-
te uel consurgentes pauoribus
Herem vigilans eis uel x(rist)e eorum
Heri vigilans m(ih)i uel x(rist)o mea
Herias vigilans d(omi)no ul' x(rist)o do-
mini Herite effusi vl' vigiles
siue pellicei aut consurgentes
Heritopheth vacuefaciens os p(ro)-
fectui vl' vacuefacto oris proferet
Hermagedon consurgens tempta(ti)o
vel vigilia illuctationis Her-
mam anathema meroris eorum
uel anathematio eorum tristitie Her-
mes anathe(ma) meroris uel anathe(ma)
tristitie Hermogenes inops fanta-
sia(?) vl' vomens eos in valle Her-
mon anathe(ma) meroris uel anathe(ma)
tristitie Hermonim anathe(ma) merorum
eorum vel anathema tristitie eorum
Herodes pellibus glorians ul' pel-
liceus gloriosus Herodiani pelli-
bus glariantes uel pelliceii gloriosi
Herodias pellibus glorians ul' pel-
licea gloriosa Herodion fremi-
do vel pauor Hesdrelon ma-
dei uel auxilium deus meus Helli
virimg(?) meus vl' vicinitas mea
Heston atri vel amplitudo Hester

Absondita uel absconditus seu ele-
uata in populis aut preparata in tempore
Heth vita uel pauor Hethan
fortis uel ascensus siue pauidus
dono a' vinces gratie Hethim con-
summatio uel consummatus siue anus
eorum aut suscipiens eorum nauiga-
tionem Hethicus vincat ul' paui-
dus seu formidans aut stupidus
Hethiaus pauor colubri vel vita
serpentis Hethi vita mea uel
pauor meus Hic Incipitur H
Hyra sublimis uel exaltatus
Hyarite sublimes vel exal-
tati Hichitte mel ipse uel
dux deo. uel ipse est sperans in deum
Hyelom ipse est potens uel ipse est
faciens siue est commouens fortiter
aut ipse est excitatus fortiter Hyem-
la potens maledictio uel commouens
attriuictem Hyeathon ipsa possessio
uel vigilantia negotiationis
Hyesana ipse faciens dona uel
ipse potens gratificatio Hyezi ipse
uel est Hien potens uel faciens
siue commotus aut commotio Hiens
commotus uel commotio seu ipse est
auxiliator siue ipse est separatus aut
ipse est sanctificatus Hiezerite ipsi sunt
fortes uel ipsi sunt auxiliatores
siue ipsi separati aut ipsi sunt sanctifi-
cati Higal acceruatio exaltata
uel exaltationis inuolucro Hiel
faciens deo vel commotio dei Hila
exaltatus uel exaltatio Hilare e-
xaltatus m(ih)i vl' exaltatio mea Hym-
meneus ipse numerans festinantes
uel suscipientes ad impletionem
consilii Hyn mensura ul' mensura
ti liquentis materie siue fuit aut
erit Hir vigilans a' vigilantius
ei Hyra fr(atr)is visio vel vigilans
aut vigilia emulationis Hyra
vigilans ipsum vel vigilie ipsius siue vi-
uit excelsus a' ipse viuens est ex-
celsi Hyras fratrem meum vidit l(ege)
fr(atr)is mei visio seu vigilantie sustollere

Aut vigilans plasmacioni Hiran
possessioni Hysbaal · ipe dir ve-
tustus uel ipe vir devorator His-
muel ipe nominatus dei l' ipse
postulatus a deo Hismuch ipe mor-
tem adducens uel ipe mortis ad
duccio Hispania attricio ul' ex-
pedicio Hispaneses attriti ul'
expediti Hithai commouens bina
vel pcens duobus Hizadab ipe
fluens torrens vel ipa torrens fluxio
Hezechiel ipe fortis deus uel ipsa
fortitudo dei Hoba incitatur l'
incitacio siue dilectus a' ample-
xacio Holda destruens ul' discer-
nens · seu deserco aut duiticulum
Holdai destruens me uel discernens
seu duiticulum meum aut districcio
mea Holofernus infirmitas discres-
sionis uel infirmans vitulum sagia-
tum Homar populus amaritas uel
populi amaritacio Homer tryspans
vel manipuli Hoozi labor vel
dolor siue laborans aut dolens
Horeb mensa uel massa siue ten-
tatio aut temptatus Horeb ardor
uel siccitas siue coruus a' solitu-
do Horrei liberi uel iracundi siue
de foraminibus aut farinatus Hor-
rem dolor vel ira seu ve excel-
so aut ve iracundie Horri farina
vel farinatus seu post me a' fo-
ramen meum Horim fortes ul' ex-
celsi siue gigantes aut robusti
Horodi maledicto sufficiens ul' ma-
ledicta sufficienter Horthosiada
recte indigens testimonio ul' sup-
positum testificacioni Hosa spes ul'
saluatio Hic v sequitur · h ·
Huttha sculpens uel sculpsit
vel sculptor a' sculptura
Hupphim penetrale l' thala-
mus Hurma festinans l' uel ma-
nipulus eius Hiri longitudo
mea uel illuminator meus Hus festi-
nans ul' consiliator Husim festinans
populus vel consiliator populi Husathi
festinate me l' festinacio mea Hus

festinans in' vel consiliator meus Hic
[...]a dus, a sequitur · I ·
I[...] vel dnator Iaalleel incipiens
laudare deum ul' expectacio
laudis dei Iaalon ilex uel
quercus Iaamena extremus
in coitu calor vel extrema
cocuntis delectacio Iaan res-
pondens vel erudit siue rursum aut
responsio Iaare saltus uel silua
Iaas fiut uel dimidium seu dimidi-
ans seu dimidiator Iaasiel dimi-
diauit deus vel dimidiacio dei Ia-
ath expectans ipe vel expectacio
pectoris Iaazrael auxilium nostrum auxilia-
bitur Iaazihahu auxilium domini ul'
auxiliabitur dominus Iaba luctacio ul'
intelligencia Iaber dolor uel dulcis
seu siccitas aut siccata Iabin sapiens
uel sapiencia siue intelligens aut in-
telligentia Iabir ciuitas doctrine
uel ciuitas literarum Iabob puluis uel
lucta siue luctans aut luctacio Iabi-
na sapiens domino uel intelligencia domini
Iachabeth gloria domini uel ubi est gloria
Iachala fortis eius vel confortans eum
Iachalu fortis dominus vel fortitudo
domini Iacham tribulacio uel tribulatus
Iachenem preparans firmiter aut preparacio
firmitatis Iachim preparans uel prepa-
rator siue preparatus aut preparacio Iachym
firmus uel firmitas Iachinite firmi
uel firmiter Iacob supplantator uel
supplantacio Iacobi supplantans eum
aut supplantacio eius Iacobus suppla-
tans festinacio uel supplantator eorum
filii Iachon preparans uel preparacio Ia-
chonia ultio populi vel populum ultas-
citur seu preparans domino aut preparacio
domini Iadche sciens uel sciencia seu cog-
noscens aut cognicio Iadu sciens
me uel cognicio mea Iadaia sciens
dominum uel cognicio domini Iadusan
sciens expressum uel cognoscens ha-
bundancia Iadias cognitus domino
uel sciencia domini Iadeel sciens deum uel
cognitus deo Iaddo sciens testimonium
vel expectacio futuri Iadon sciens

Dolorem vel cognitio iniquitatis Ia
phe expectans laqueum vel expec
tatio disciplinae Iaphe eliges vel
electio sive ondens aut illuminatio Ia
pheth latitudo vel dilatatio Iaphi
a ondens vel ostensio seu apiens
aut apicio Iaphie ondens vel ape
riens seu expectans os aut super
ficies Iagaal propinquitas vel pro
pinquus Iagur advena vel colonus
Iahel expectans deum vel expec
tatio dei aut incipiens seu carnale
quinquium Iahel ascendens vel ascen
sio seu ascendit deus vel ascensio
dei Iahelite expectantes deum vel
expectationes dei seu incipientes
aut carnalia coniugia Iahelite
ascendentes vel ascensiones sive
ascendentes deo aut ascensiones
dei Iahelel vinces deo vel expecta
tio dei sive postulans deum aut re
quiescens in deo Iair vigilans vel
illuminans seu illuminavit aut illumina
tio Iayrus illuminans vel illuminatio
Ialam expectans humilia vel expe
tator percussionis Ialelel expectans
deum vel expectatio dei Ialeth
expectans pavorem vel expectatio
vite Ialon expectans dolorem vel ex
pectatio iniquitatis Iam mare vel
dies Iambri mare latescens vel
dies amaricans Iamim dies plurimi
mero aut maria sive amaritudines
aut amaricationes Iamin virtus vel
dextera sive asini a asine Iamini
te dextere vel virtutes sive asini
ni aut asinei Iamma mare vel
dextera sive marinus a ubi est sig
num Iammes signum marinus vel
ubi est signum Iamma dextera do
mini vel ubi est signum Iammite
virtutes domini vel in quibus est signum
Iammor amaritas luminis vel dex
tera iracundie Iamiram mare eo
rum pellitum vel mare eorum in
capite Iamres mare in capite
vel mare pellicium Iamsuph
mare rubrum vel dies ruboris Ia
muel dexterum eius deus vel dies eius

dei Iamuhelite dies eorum deus
vel dies eorum dei Ianai gubrna
tor meus vel gubernatio mea Ianim
properator meus vel properatio mea Ia
nee expectans commotionem vel expec
tatio requietionis Iano gubernator
vel gubernaculum Ianon dormitans
merore vel gubernator doloris
Iarma requietio vel requies Ia
nim dormitans vel dormitatio Ia
od confitens vel confessio sive tuus
est frater aut tuus est feminitas Iaoc
factura fratris vel frater domini sive ubi
est frater aut ubi est feminitas Iam
deficiens vel defectio Iaraya ti
mens dominum vel timor domini seu de
ficiens domino aut deficiens domino Ia
ramoth timens mortem vel defectio
mortis Iare luna vel defectio
Iaree idem est Iaroth roborans
vel roboratus seu descendens aut
commetia Iarthe silva vel saltus
Iarden descensio eorum vel visio
eorum iudicium Iarphael dimisit
deus vel dimissio dei Iarib ulcio
vel diiudicans sive vlciscens aut
diiudicatio Iaram saltum vel sil
narum Ias dux vel dominator Ia
sa factura mandati vel factus est
in mandato sive factum mandatum
aut imitatio eius Iassa dimidium
vel dimidiatio sive factum man
datum a factum in mandato Iasaph ha
bitator vel habitatio sive sedes aut
considerata Iaseel dimidium dei
vel dimidiavit deus Iason domitor
vel domatio Iasi equalitas vel
desiderium Iasiel equalis deo vel
desiderium dei Iaso factura man
dati vel factus in mandato Iason de
siderans vel qui mandatum fecerit
Iasu quiescens vel commissio Iasub re
vertens vel reversio sive revocans
aut revocatio Iasubite revertentes
vel reversi seu revocantes a revo
cati Iathaba peccantes in ea vel
peccatum in eis Iatham dominum
perfectus vel domino consumatus sive
domini perfectio aut domini consumatio

Iethan dns humilis vel domini rensio
seu expectans humilitatem aut expec
tatio responsionis Iathanael ex
pectans humilem dni vel rendens
humilitati dei Iamadiath columba
defluens tempore vel columbaris
deficiens pcto Iamath columba
vel e syru e no hebreu Iaur ex
pectans incendium vel expectatio
luminis Iaus expectans consilium
vel expectatio festinatis Iazer ad
iutus vel adiutorium sive auxilians
aut auxiliator Iaziel audiens dni
vel auscultatio dei Iazias audiens
dum vel auscultatio dei Ibaar
monis fortis vel vir sufultator
Ichaboth recidit gloria vel translata
est gloria Ichamon ve requies
centi vel translata e requetio
Ichanaan diurni habitaculum vel co
solatio inhitantis Ithonium du
ra vel vocata sive ubi e tala
mus aut preparatio consolationis
Idutiel spes dei vel sperans in dm
Idaya ~~idem est~~ dilectus dni vel aa
bilis domino Idaias idem est I
dida dilectus domini propter dum vel
amabilis dno vel amabilis pt
dum ipse e Salon qui dilectus
dni propter dum vel aabilis dno
propter dum dr propter sua miam
gratuita qua eum dilige dig
tus est cum utique dilectionis et
mia indignus existeret qua con
stabat maior esse et ipse teste
scriptura diua pro pcto ydolatrie
et imoderatus amore mulierum
Ididia dilectio domini vel aabili
tas eius Idithum saliens vel
transiliens eos Idox dilectus
voluntate vel aabilis violenta
Idumea rufa vel rubea seu
terrena seu sanguinea Idumei ru
fi vel rubei sive terreni a sanguui
nei Itabarim lapides transe
untes vel acervi lapidum transeu
tium Icabar vigos fortis vel e
lectio sitata Iebanias sapiens

Iedomio vel intelligentia domini Ie
rebe presepium vel existatio Ieber
nutans fonte vel expectatio pu
tei Iebbeton vallis mestitie vel val
lis mentium Iebyar eligens vel e
lectio Iebladam absorbens ~~deo vel~~
~~edificatio~~ dei vel absorptio seu ab
sorbens ppim aut populus desipiscens
Iebnael edificatus deo vel edificatio
dei Iebneel idem e Ieboth
harena vel luctatio Iebus presepe
vel conculcata sive conculcans aut
conculcatio Iebusi presepe meum vel
conculcatio mea Iebusei presepia vel
conculcati Iecha torcular vel oppres
sio sive opprimens aut oppressa Iechaa
torcular eius vel opprimens eum Iech
baa luctans ei vel harena eius
Iechda magnificus vel magnificata
Iechdaban magnificus dno e vel
magnificentia dni est Iechdo
incubans populus vel incubatio populi
Iechelia torcular laboris vel oppres
sa laboriosa Iechelia idem e Iechie
mas preparans dno vel preparatio domini
Iechimam possidet populum vel posses
sio populi Iechamaam vindicans populum
vel vindicatio populi Iechima vin
dicans populum Iechymam acquirens
populum vel acquisitio populi Iechymo
am possidens populum vel vindicatio
populi Iechomas sit factus vel pa
tor sive parans domino aut paratio
domini Iechsan extensio vel indiati
vel incertus aut incertemoium Ieche
el ictus dei vel auxilians deo Ie
chrie torcular lupi vel opprimens
lupum Iedlada manus maledicta
vel manus maledictionis angustia
tis Iedeya sciens dum vel cogni
tio populi Iedi sciens me vel cognitio
mea Iediel sciens deum vel mag
nificus deo Iedlaph manum tollens
vel manus ad os seu manum suble
vans aut manum sublevatio Ied
doha sciens deum aut cognitio eius
Iethan pimulo vel miorato Iedis
attendens vel applicans seu attesso
aut applicatio Ieddu attinentes

Vel temptacio Iedita temptans eum vel
attritio eius Iedula manus male-
dicta vel manus maledictionis Ie-
daya inueniens dominum vel apparitio
domini Iepheel aptio domini vel aperiet
deus Iephat exclusio peccati vel ap-
tio dictionis Iepheti excludens
peccatum meum vel aptio dilectionis
mee siue domus inhabilis a deus
vniuersatorum Iephonne nutus vel
inuenies Iephone annues diuinitatem
Iagal propinquus vel redimens seu pro-
pinquitas aut redemptio Iegali pro-
pinquus meus vel redemptio mea Iegla
despiciens vel despectus a contemptus
Iehel viuens deo vel postulatio dei
siue diuinitatibus deo aut expectatio
dei. Iecheli viuens deo meo vel
postulatio mea deo · et aut expectatio
dei mei Iehi vita vel exordium
siue requiens aut postulatio Ie-
ladi cognoscens dominum aut cognitio
dei Ieleph manum tollens vel
manus ad os seu manus subleuans
aut manuum subleuatio Iemda
plenitudo vel tinctio Iemei de-
meus vel robur meum Iemmas
nubes domini vel nubes domino Ie-
mim robur meum vel dextera mea
Iembla perterens maledictio vel commo-
uens accipientem Iemleth numis
vite vel amaritudo pauoris Iem-
na mare vel amara siue nubes a
nubes Iemmaite maria vel amari
siue inhabiles a marim Iemuel
dies eius dei vel dies eius deus
Iepsen aptum nomen vel apta audi-
tio Iepta aperiens vel apertio Iep-
tha idem Iepte aperiens vel aptus
siue aperui a apertio Iethon ape-
riens dolorem Iera timens vel timor
siue miseris aut misericordia Ieraa
timens deum vel misericordia eius Ierath
arruptio vel demolitio Ieramael
deum timens vel misericordia dei Iera-
meli timens deum meum vel misericordia dei
mei Ieramuel idem Ieramueli
idem Ierahon timores vel timebit
seu timens magnitudinem aut misericordias me-
rentibus Ierapol uiditum superius
vel misericordias ciuitatis Ieraam ar-
ruptio populi vel demoliens populum Iere-
beel iudicium dei vel diiudicans
superiora Ieremias excelsus do-
mino est vel sublimitas domini est
Ieremiam excelsus domino est vel sub-
limitas domini est Ierimuel excel-
sus domino vel sublimitas domini
est dei Ierias timens dominum vel timor
domini Ierian timens inutile vel
timor domini est Ierib odor vel luna
Ieribai odor vultus vel defectio
deuoratoris Iericho luna vel o-
dor Ierichontum adorantes eum
vel destituentes ei Ieriel timens
deum vel timor dei Ierimoth
timens mortem vel metuens alter
mortis Ierimuth idem est Ieri-
oth iudicium signi vel iudicium de-
signatio Iermay deus excelsus
vel domini excelsitudo Ieroam ti-
mens populum vel iudicium populi Iero-
baal iudicium habens vel iudicium
habentis a iudicium superioris Iero-
baal timor viri vel timor ve-
tustatis siue timens habente a timens
deuorator Ieroboam causa populi siue
distinens populum a secundus diiudicans
Ieroboseth iudicans ignominiam vel
iudicans confusionem Ieron timor
vel perfectio siue timidus aut
perfectus Ieronimus pulchritudinis
visio vel diiudicans conuentus Iero-
solima pacifica vel visio pacis
Ierosolimite pacifici vel pacem
videntes Iersia aduena domini
vel alienus domini Ieruhel tollens
dei vel tollens benedictionis Ierusa
riuans vel ruminatio siue inola-
tus aut perfectio Ierusalem paci-
fica vel pacis visio siue timor
perfectus aut timebit perfecte
Iesa vetustas vel planities si-
ue saluatio aut desiderium meum
Iessa incendium vel sacrificium seu
insule sacrificium aut insule ho-

caustu, Jessaar incendiu sufitas
uel holocaustoru vigilie Jesay
incendiu meu uel sacrificium meu
siue insule sacrificiu aut insule
holocaustu Jessamari vetustas
amara uel desiderij amaritudo Je-
san vetustas vel veteras Jesana
vetustas eius uel inveteratus eius
Jesar figmentu uel tribulaco siue
sacrificium· aut insule oblaco Jes-
sar meridies uel imitatio mea siue
meridianus aut metaporfirius
olim Jesbaam collaudans pplm
uel collaudatio ppli Jesba collau-
dans uel collaudaco Jesbethasa
collaudans summi uel collaudaco
ppli Jeslet est in me l' coequatus
michi Jessinnedob e in me spo-
taneus uel coequantes in spotanee
Jesboth e timis uel tactus Jesthal
tabernaclm uel vnitio eius Jesse
incendens uel incendiu siue insule
libamen· a' insule holocaustum
Jessemia salus desiderij uel saluacio
requiescent Jeser finxit ul' plas-
mauit seu fixio aut plasmatio
Jeserite fictores uel plasmatores
Jesesi equalis saluator uel deside-
riu saluatoris Jessem desideriu
uel desidium seu equalis meus aut
equalitas mea Jespha vnitio uel
tabernaclm Jesphan idem e Jesi eq-
litas uel thabnaculu Jessi incedi-
um m' uel sacrificiu meu Jesias
equalis domini uel saluatoris Je-
siel incensus domini ul' sacrificia Je-
simuth desideriu dulce uel desidera-
ta dulcedo Jesmatias vetustas
ptnces dum vel figmentu pcussio-
nis domini Jesinaras saluus deside-
rantis dum uel saluatio regnatoris
domini Jesiel sacrificans dni ul' liba-
tio dei Jesna planicies uel e de-
sideriu meu saluus Jesne saluatio
uel desideriu Jesni equalis m
vel equalitas mea Jesni deside-
riu uel desidarii Jesinite desiderantes

Vel desideria Jesur dolor uel e in
dolore seu salus luminis aut exultas
unica Jessuri salus doloris mei l'
saluatio in dolore meo seu salus
illuminans me aut exultas domini Je-
sus saluator uel salutaris seu salus
aut salutare Jetha extensio uel
inclinatio seu superfluus a' superflu-
tio Jethaam superfluus ppli aut
superfluitas ppli seu inclinans ppm
vel extensio eoru Jethaba boni-
tas uel declinato Jethabetha bo-
nitas uel bonitas seu declinat
vt veniat aut declinato pfectio-
nis Jethan mittes uel incremo-
niu seu inclinans eos aut extensio
eoru Jethalia bonitas ul' decli-
natio venetus Jethabath bona
domus vel declinato venetis
Jethala inclinato palme uel ex-
tensio manus Jethe modicum
residuu uel modica residuitas
Jetheth donans uel donato Jeth-
naam possidens pplm uel posso
ppli Jethra superfluus uel ho-
norabilis Jethraam honor ppli
uel superfluus ppli Jetrahel ho-
nor dei uel superfluus deo Jethrai
honor meus uel superfluus michi
Jetharam honorans eos uel sup-
fluus eoru Jethram honor do-
mi uel superfluitas terre Jethri
superfluum aut honorales Jethri-
tes superfluus vel honorabilis Je-
thro superfluus uel honorabilis
Jethor versus uel dolor seu ordia-
tus aut ordinato Jethus extensio
uel sublimitas Jesu ptens uel co-
motio seu maleficus aut maleficium
Jesus idem est Jeusa ipse ptens
ei uel ipse commotio eius Jeuel ipse
ptens deus uel ipsa commotio eius
Jezan durus uel durities Jeza-
bel est iter uel e fluxus sanguinis
Jezabel fluxus vanus in sanguine
siue tolsitate aut sterquilinium
Jesamas vires eius ul' aures

Eius siue audiens dominum aut auscultatio
domini Iezarite fortes uel auxilia
rii Iezehel fortis dei uel apprehen-
dens deum Iezechias fortis domini
uel apprehendens dominum siue confortat
dominus eum aut dominus confortatio
eius Iezechias fortis dei uel app-
hendens siue deus confortavit eum
Iezer fortitudo uel adiutorium Ieze-
rite fortes uel auxiliarii Iezihel
audiens deum uel auscultatio dei
Iezelia fortis labor uel adiutorium la-
borantis Iezonias vires eius aut
aures eius siue audiens dominum aut
auscultatio domini Iezra semen uel se-
minator Iezrahel semen dei uel semina-
uit deus Iezraelite seminantes deum
uel seminatores dei Iezrala semen
diuinum uel seminans domino Isaal
abiciens uel vir retulationibus I-
tar actiuus uel involutio syrum est
non hebreum Ithar seductha actus
testimonii uel involutio testimoniorum
Ithatanus sollempne medium hu-
le uel leta donationis Ituta
aduena uel electorum siue sedus
visus aut secunda conversio Indi in-
tus lucidi uel extressiones illuminato-
rium India intus dilucidus uel con-
fessio illuminans Infamme intus uel
omnium siue omnes aut confessio Io-
Ioha retinens hic o sequitur I-
uel retentio Iohaa timens
deum uel retentio eius Ioa-
az retinens fortitudinem uel ubi est
retinens seu dominum videns aut domini
fortitudo Ioab inimicus uel initiae
siue est pater aut est paternitas Ioa-
thar fortis uel robustus seu domino
fortis aut domini fortitudo Ioachi
ubi est preparatio uel tui est preparatio seu
domino preparatus aut domini resurrectio Ioada
domini servus uel domini testis Ioa-
den dominus testis oculi uel dominus testi-
ficatus fonte Ioaida que est tenella uel
que est delicata siue domino dilecta aut domini
dilectio Ioathaz retinens fortitudinem
uel ubi est retinens seu dominum videns

Aut domini fortitudo Iohabe ipse cog-
noscens principium uel domini cognitio
siue cognoscens scientia aut cog-
noscens principium Ioanam domini
decus uel domini pulcritudo Ioarib
dominus iusticias mortes uel domini
vigilans fortitudinem Ioachim domino
exaltatus uel domini exaltatio Io-
as sperans uel temporalis siue dominum
sustollens aut domini plasmatio Ioa-
tham perfectus uel perfectio siue
consummatus aut consummatio Ioathas
perfecte sustollens uel consua-
ta plasmatio Ioaz dominum videns
uel domini fortitudo siue ubi est reti-
nere eum aut ubi est apprehensio eius
Iob dolor uel otiositas aut ululans
Iob magnus uel magnitudo siue do-
lens Iobab distillans uel ma-
gno patre seu magnitudo patris aut
doloris aut ululationis distillatio
Iobal delatus uel delatio siue
dimittens aut dimissio Iobama
magnus donatus domino uel dolor
terre domini Iohel magnus dei uel
dolens deo Iothabel domini terme
uel domini preparatio siue domini libamen
aut domini intelligentia Iothel ter-
men diuinum uel preparatio dei Io-
zelam comprimens eos uel oppres-
sio eorum Iod scientia uel principium siue
dominator aut dominatio Iodahe ipse
cognoscens uel domini cognitio siue
cognoscens principium Iohed domino
seruiens uel dominum testificans Io-
hezer domini fortis uel domino se-
paratus Iophe domini os uel domini
discipulina seu dominus elegit aut
dominus illuminavit Iogli contemptus uel
despiciens Ioha domino reddens uel
domini ...sio siue donans ei aut dona-
tio eius Iohanna domini domus uel
domini gratia Iohanna dominus misericors
uel domini misericordia seu domino gratus
aut dominus gratia eius Iohana do-
minus gratia eius uel domini misericordia
Iohanan exaltatus donans uel domini domus

Iohanam cuius e domini Iohanem dno
donatus uel domino iustificatus Ioes
domini gratia uel in quo e gratia
siue cui donatum e aut cui donatio
a dno facta Ioel dimittens ul in-
nitatus siue defluens aut incipiens
Ioel fuit dei uel incipiente domino
seu est deus aut dns deus Ioa-
chim qui e consurgens a domini
resurrectio siue dominus resuscitans
aut domino resuscitante Ioiada
dominus cognoscens uel domini cog-
nitio Ioiadihe dni cognitio uel
ipso dno cognoscente Ioiadan
dominus cognoscens fonte ul dns
cognoscens ordini Ioiarib domini
vltio uel domini iudicium Ioarim
dnm exaltans vel dni exaltatio
aut dominus saltum Iomma ma-
tutina uel dextera eius Iona
columba uel dolens siue vbi e
donatus aut vbi e donatio Iona-
dab domino obediens uel domini
spontaneus Ionadab columba pi-
pua uel donatio patruel Ionas
dolens uel donatus siue cui e
donatio aut qui donatus e dns Io-
natham columba mea l donans
m siue domini meum a donatio ma
Ioppe pulcra uel pulcritudo Iora
riuus uel fluuius eius Ior riuus
uel fluuius eius seu marius subli-
mium aut domini celsitudo Iosabeth
dominus excelsa ul dominus sublimium
Ioraei riuus spinarum uel fluuius
puttonis Iora qui excelsus e ul
vbi e excelsus aut dni sublimitas
Iora riuus domini uel fluuius Ior-
danis riuus iudicius uel fluuius
iudicantis siue descensio eorum
aut apprehensio eorum Iore riuus
excelsus uel fluuius exaltatio Io-
rim riuus eorum uel fluuius eorum
siue excelsus eorum siue excelsus riuus
uel fluuius exaltatus Iora ficura
mandati uel domini saluatio Iosabeth

Vbi e saturitas terminis ul v e satie-
tas terminis Iosabeth dni saturitas
uel domini iuramentum Iosabia v e
incensum dni uel in quo e iura-
mentum Iosapha dni speculum ul do-
mino vinculatus seu dni labium
aut domino coniunctus Iosaphat
ipse iudicans uel ipse iudicat siue
domini iudicium aut dns iudicabit
Iosetb domini iustus uel domino iusti-
ficatus Ioseph augmentum uel appo
Iosephus augens consilio l appo-
nens festinator Iosphias ipse
liber domino uel libertas domini
Iosias v e incensum dni ul i quo
e sacrificium Iosophonias domino
absconditus l dni speculator Iosoy-
as v e salus dni uel in quo est
saluator dns Iosue salus uel sal-
uatio seu speculator a saluatione
Ioth scientia vel principium seu domina-
tor aut dominatio Iotha e per-
fectus uel perfectio siue e dni perfec-
tus aut est dni perfectio Iotha
domini perfectio aut domini consumatio
siue perfectio eorum a consumatio eorum
Iothan scientia dni uel principium gre-
gis inimicus h uel dns ille Iosa-
bad domino dotatus ul domini do-
tatio Iozbad dni fluens torrens ul
domino torrens fluxio Iosabad do-
mino dotatus uel q e dotatus a dno
Iozathar domini vltio uel domini
iudicium Iozaded dni fortis se-
ruus ul dnm fortem testificans
Iozarib dno vlto uel dni diiudi-
catio Iozian dno ducto e uel
domini oliua e Ioras ciuitas
descendens uel ciuitas descensio
siue vigilans seruus aut susci-
tans testamentum Israel fr meus
videns uel fratres mei visio seu
vigilante sustollens a vigilans
plasmatorem Is vir uel assumptus
Issa mulier uel assumpta Isaac ri-
sus uel gaudium Isaar v vigilans
vel vi suscitatio Isacarite vi vigilans

Vel viri suscitatores Isachar q e me-
mor uel dum meorabs siue vir
mercedis aut merces mea Isacha-
rite qui sunt maiores uel dum
meorantes siue viri mercedum
aut sunt mercedes mee Isai sa-
lus mea uel dni saluator seu
vir deuorator aut vir assuens
Isaias domini salus aut dni salu-
tare seu vir puulg a' vir insu
seu vir vigilans aut vir susci-
tator Isari vir puulg m' l' vir
inoracionis seu vir suscitan
me aut vir vigiliarum mearum
Isbaas vir vetustus uel vir de-
uorator Isboam vir d'uornis
pplm uel assuptus in fortitudine
ppli Isboseth vir confusionis
uel assumpta confusio Isthari
oth vir meorie ul' e mortes eius
seu meoria mortis a' meoria-
le dni Isinuth vir desertus ul'
assumens dissipatone Ismahel
vir auditus uel assumens exau-
dicionem dei Ismaelite viri
auditi deo uel assumentes exau-
diciones dei Israel mens videns
deum uel e vide deu Israel
vir videns deu uel pnceps cu
deo siue dei visio a' fortis direc-
tus dei Israelita mens videns
deum suu uel pnceps cu deo suo
siue e vide deum eius aut for-
tis directio dei sui Israelite vi
videntes deu uel assupti pncipes
cum deo Isnar vir puulg vl' vir
inmts seu vir salutis aut assup-
tio salutis Isen vir loquens
uel assuptio salutis Istob vir
bonus uel assuptio bonitatis I-
talia mete excedens uel metis
excessio Italici metiu excessus
uel mete excedentes Ithamar
insule palma uel insule amari-
tudo siue vbi amarus a' vbi co-
moto Ithurea montana uel sb-
limis syru e no hebreu Ithurei
montani uel sublimes Itus mons

Excelsus uel mons sublimitat Iubi-
leus Iannus remissiuus ul' ann
remissionis Iuchal potencia uel
fortitudo Iuchadam ptas op-
primens eos uel fortis oppssio eor
Iudaya confitens dum uel glificans
domi Iudaismus laus uel confes-
sio Iudaite confitentes ul' glificantes
tes Iudas confitens ul' glorificans
Iudea confessio uel glorificacio Iu-
dei laudantes uel confitentes Iudi
laudans uel confitens Iudith con-
fitens uel glorificans Iulius ma-
pices uel pncipium Iulia idem et
inmus et mina idem sonat Iupit'
inuitus separans uel dus separator Iu-
stus elatus uel elacio seu ptens
aut ipe alleuiatus Ieith pncipiu
ul' donatus hic a sequitur l

Laabadon appollion
grece extimans ul'
extimator latine Laa-
bim deusti uel in-
flamantes seu deus-
tio Laadon ptens
uel interficiens Laa-
da flama iudicy uel deustio Laa-
mas iniqtas vel ad iniqtatem
Laadom ptens uel interficiens
siue solitarius aut solitudo Laba
albu uel albedo siue candidus
aut candidatio Labaoth venien-
tes uel egredientes Labeth acce-
ptans uel acceptabilis Labem
candor uel candidi mei seu cor
ego aut cor filio meo Labium
deusti uel inflamantes seu deustio
aut inflamatio Labo ingressus ul'
ingressio siue venientes aut ingre-
dientes Laboth idem e Lacedo-
mia consurgens silenciu uel consurre-
sanguinea Lacedemones consurgentes
silencio uel consurgentes sagm
Lachis interest uel sibimet vir
Lachoth consurgens uel consurrectio
Lachim consurrectio ul' ad con-
surgendu Labeth ipemet s' viro

Uel ipse met sibi vir suus Laphidoth
lampas quasi ob tulta ab ore no
ab osse Lael in deo uel in deu
Lais leo uel filius leonis l' seu
ipse sibimet vir suus Laysa lee
na uel in salute seu filia leo
nis aut filia leene Lamathara
signu uel tonditor siue ad signu
ad tonditu Lamazabathani ut
quid dereliquisti me uel ut quid
derelictio mea Lameth qui e no
littere fultura uel adiutoriu siue
erectio aut firmamentu Lameth
doctrina uel disciplina cordis
seu cor serviens aut cor servitut
Lameth qui e no hominis percutiens
uel percussus siue huilas a hui
liatus Lamuel cum quo deus l'
in quo e benedictio Laodicia fuit i
vomitu uel natiuitas exspectata
siue tribus amata a dno aut tha
crabilis dni Laodicenses fuerit
in vomitibus uel natiuitates exspec
tate seu tribus amate dno a tha
crabiles domini Laommim tribu
uel mites seu philarti militarium
tribuni aut principes militum pri
Lapidoth fulgor uel fulgur siue
fulguras aut fulguratio Lazma
sublimitas uel consurrectio La
sa salus uel saluatio siue i salu
tem aut in salutatione Lasabi spa
uit i me uel in dormio spes eius
Lasterus salus donata uel salua
tor a dno Lathusim fabri uel
maleatores Lazarus adiutus dni
uel auxiliatus a domino Lebana
Lebana hic e sequitur l.
candidus uel candidatio Le
ben candidus ul' edificatio
Lebbeus cortulu uel qi cor Leb
na lateres uel cementu Lebni
lates uel cementa Lebniti late
rum uel cementarij Lebona al
bedo uel candidatio Lechia gena
eius uel maxilla mea Lechis
gena viri uel maxilla assumpta

Lechim consurgentes uel consurrectio
Ledam flamma vinditas ul'
exurens Ledicl flamma inditas
deo uel exurens dei Ledan fla
ma inditans uel exurens inditu
Leemas inuestas uel ad inuestitu
Leeth flamma vite uel exustio
pauoris Legbatha ignis ul' me
dius Lehem panis uel refectio
Lesa salus uel saluatio aut i sa
lutem seu in saluatore Lese ad no
uel ad auditorem Lesendam ad
nomen iudicij uel ad auditoris iudi
cantes Lenaboth venientes uel
edificantes Leui additus ul' appositus
siue assumptus uel applicatus Leuite
additi uel appositi siue assumpti a
applicati Leuites adiectio ul' appo
sito siue applicati aut persecutio
Leuiathan persequens eos uel addi
tamentu eoru Lya laborans uel
laboriosa Libanus albus uel candi
dus siue candor aut candidatio
Libertini factura palee uel faci
entes paleas Libia veniens uel
introiens Litionia suscitas uel
suscitatio siue ad suscitatio aut ad
suscitatorem Lici consurgentes uel lac
rimas fundens Licia lacrimas fun
dens uel consurrectio eius Licius
consurgens uel suscitans siue la
crimas fundens aut lacrimarum ef
fusio Licij consurgentes ul' ipi
suscitantes uel lacrimas fundentes
aut lacrimarum effusiones Licaonia
suscitans uel suscitatio Licaome
ses suscitantes uel suscitati Lidi
gementi uel edificati Lidia nata
ei uel edificatio eius Lidij nati
uel edificantes Lidda vtilis ul'
edificata Lynus tibicen ul' ca
didatus Lisania nata temptatio
uel natiuitas temptationis Lisi
as generans uel generatus Lismacus
generatis percussione uel generatio
percussio Listra generans decorum
vel generans decore Listris vti
litas angustie vl' vtilis tribulatio

Licostratos sublimitas uel pro-
cliuum seu tenans alti uez aut
vtilitas serui hic o sequitur l

Lobna alba uel candida si-
ue albor uel candidatio
Lobnitici albi uel candidi
siue albedines aut candidatores
Lobom albus uel candidus siue
cor m' aut cor filio meo Lod vi-
tulum uel declinatio Lodobar
ipi verbum uel ipi procuratio Lo-
dadid ipi servitus uel ipi testifica-
tio Lodadm ipi causa uel ipi
iudicium Londe constitutio vtili-
uel q constituta e vtili tez Lom-
na laterces candidati uel later
candidatio Loomim phylarti milita-
rium tribuum uel principes populorum
multorum Loth vacans uel de-
clinans seu vinctus aut ipse conclu-
sus Lotham ipse concludens eos
vel ipse vinculum eorum Lotham
vinculum uel conclusio seu decli-
nans deum aut vacans ipse Lo-
the vinculum eius uel ipa conclusio

Lucas ipse hic u sequitur l
eleuans uel ipse consurgens
Lucius idem Lud vinctus
uel declinans seu vtina natus
aut vtina vtilis Ludim vinculum
ul' declinantes siue fortiter persu-
aut iter persuitentes Luith gene l'
maxille Luza nux ul' amigdalum

Mada hic a sequitur m
Mabehel congregauit
deus uel congregatio
dei Maacha molli-
ties uel confractio
Maachati facta est
mihi uel facti sunt m' seu venter
tesus aut vetus percussio Ma-
addi mensura serui mei ul' qui suf-
ficies testimonium meum Maachi con-
gregatus m' uel congregatio mea
Maala chorus uel infirmitas
Maaph de mille uel de doctrina

Maalath chorus pitorum uel inf-
mitas cpalis Maaleel laudans
deum uel laudatio dei Maalmon
de hitaon uel hucrut hitaon
Maalon de fenestra uel a primo
siue consummatus aut sectitas Ma-
ma congregatus populus ei uel con-
gregatio populi eius Maamite con-
gregati populi eius uel congregationes
populorum eius Maamad desiderium
uel desiderabilis Maad idem est
Maanath requiescens uel requie-
tio Maaria aaza uel dogma mea
seu ex visione uel emissione Ma-
aroth fouee uel spelunce Maa-
sias onus domino uel assumptio
domini Mabatmitum suscitans
uel minime vrgilie Mabdiel
munitas deo uel munitio dei Mab-
dielite muniti deo ul' munitiones
dei Mabsan munitus uel prote-
ctus ~~uel ptetto~~ siue munime
uel protectio Malisar muniens
uel munitio Macha ingenium
uel percussio Macha idem Ma-
chabeus protegens uel protectio uel
percutiens aut intercidens Machabei
protegentes uel protectiones a' inge-
niosi Machetai subactus m' siue
mollities mea Macceda exustio
uel orientalis siue prius aut an-
tessium Macceden exurens uel
exustio siue oriens aut antecedens
Maccedonia robusta uel robustio
siue antecedens a' orientalis Mac-
dones comburentes ~~ma~~ ul' com-
busti siue antecedentes aut orientales
Macceloth cetus uel ecclesie siue
congregati aut congregationes
Maccelloth idem Maccenia exur-
gens deus uel orientales domini
Macces finis uel diffinitio Macher
oriens vita uel antecedens Ma-
chi quid est uel quis est siue rex
meus aut regnum meum Machiel
rex meus deus ul' regnum meum dei

Machirad quid est domini vel quid est
donatio Machir vendabit vel
restituet seu videns aut de infir-
mitate Machirite vendabunt
vel restituent seu videntes aut
de infirmitatibus Machmas hu-
militas vel attrectatio Ma-
chmarath humilis vel attrecta-
ta seu tangens aut vilitas tri-
butorum Machoa conrupta vel
corruptibilis Mada mensura vel
quod sufficiet Madabas mensura
venientem sustollens aut sufficien-
tie venientis plasmatio Mag-
dalena a saltu eius vel nemo-
re eius sive saltus eorum aut nemus
eorum Madai mensura mea vel
quod sufficientes mihi Madalichel
turris mea deus vel defensio
mea deus meus Madan conditio
vel habitaculum seu mensura do-
mini aut sufficientia terre Madbarech
heremus vel solitudo Madia
mensura domini vel sufficiens do-
mino Madian de causa vel de
iudicio sive in causam aut in iudicium
Madian rudens vel diiudicatus
sive iniquitas aut conditio Madya-
nei rudentes vel diiudicantes
seu iniqui aut conditores Madiam-
te idem est Madid turris testium
vel mensa servi Madiani iudi-
cium vel diiudicatio Madmena
mensura viscerum vel quod sufficiet
ex ipsis Madon conditio vel in
habitaculum sive inhabitatio aut inha-
bitantes Maspha speculator vel
speculatio aut de speculatione Magal
colonia vel transmigratio Maga-
la transmigrans eum vel colonia
eius Magalim colonie vel trans-
migrationes Magheua defendens
filium eius vel defensio filii eius Mag-
dal magnitudo vel turris seu de-
fendens aut premunitio Madalel
turris dei vel magnificavit me deus

Magdalum magnitudo vel turris seu
defendens aut premunitio eorum
Magdalena magnifica vel pre-
munita seu turrensis aut defen-
sibilis Magdael turris dei vel
magnificatus deum seu multum accept-
a domino aut magnificavit me deus
Magdalgal turris preputii vel de-
fendens armentum latrunculorum Mag-
dol turris vel magnitudo Magda-
la turris eius vel magnificatus
eius Magdola quis grandis vel
que turris sive que magnitudo aut
que est magnificentia Maggeda
nuntians vel annuntiatio Magge-
dan fructus domini vel annuntiatio
gregis Maggedo temptatio vel de
temptatione sive pomorum eius
aut fructum tenere eius Magge-
da temptans vel temptatio tenere
Maginas tangens vel detractu
seu vile tributum aut vilitas
tributorum Maggog domatus vel
tectum sive detectio aut de domate
Magro guttur vel de fauce Ma-
gron guttur mentis vel de
fauce iniquitatis Mahari domus
iussionis vel amaritudo mea
Mahalelnam ex dei parte vel ex
vita excelsa Mahuhihalei ex
vita deus vel quis est deus deus
Marda conditio vel mensura
sufficiens Mamam desideratus
eius vel desiderium eorum Malach
angelus vel nuntius Malachi an-
gelus meus vel annuntiatio mea Ma-
lachias angelus domini vel annunti-
ans deum Malachim libri regum
Malachim nuntians eis vel angelus
eorum Malaoth libri regnorum
Malaoth angelus temporis vel annun-
tians visione Malalai laudator
meus vel laudatio mea Mala-
lehel laudans deum vel laudatio
dei Malahoth angeli vel annun-
tiatores Malasur laudator prin-
cipis vel respector angustiarum

Malachia visio uel de visione siue despicies aut despectio Malcha regnum uel principatus Malchi rex meus uel principans in Malchia regnator dominus uel principatus domini Malchon rex mestitie uel princeps iniquitatis Malchus rex consilii uel princeps festiatorum aut annunciatus declinatorum Maleth mutus uel rector Maleloth angelus vincitus uel annuntians declinationem Maloch princeps uel annuntiator Malaloth angeli uel annuntiatores Malothie plenitudines uel adimpleti Membe diuidens uel diuisio siue claritudo aut perspicuitas Membres mare in capite uel mare pellicem Mamdazer de longe elongatus siue alienatus a alienato Mamon lucrum pecunie uel cupiditas diuitiarum Mamona diuitie uel cupiditates vtrumque hic nomen syrum est preter in hebreum mixtum vtrumque Mamucha elongatus calore uel alienato consolationis Man quid uel quo Manna quid hoc est uel quomodo est istud Mana donans uel requiescens Manaa munus uel consolatio seu sacrificium aut holocaustum Manaath munera uel consolationes siue muneratus vita a pauoris completio Manath sepulturum uel monumentum seu requies aut consolatio Manahen consulens uel consolator Manahem castrum uel tabernaculum Manath requies uel sepulcrum Manahim castra uel tabernacula seu requietos aut consolationes Manases munitas uel obstupescens siue obliuiosus aliqui oblitus est Mane numerus uel numerauit seu compleuit aut completio Maneeth numerus vite uel numerans vita a pauoris completio Manhu quomodo est hoc uel quod est istud Manzamaroth

Trementes uel sustinuile seu completus pauore Malus quod laboras uel quod laboriosus es Manuhe requiescens uel requieuit Maoth curatus uel curatio Maol chorus uel plenitudo Mahon habitaculum uel habitatio Marim inhabitatores videns uel habitaculum fortitudinis eorum Mapsa munimen uel protectio Mapsa munimenes eos uel protectio eorum Mara amaritudo uel amaritudo Maradath amara commedia uel amara iactantia seu amare concutiens uel amarus accusans Marai amaritas me uel amaritudo mea Marmoth amara sua uel amaritudinis domini Marala amara concessio uel amaritas concedente Maranatha in domini nostri aduentu uel quando dominus noster aduenerit syrum est non hebreum Marath amare tempus uel amaritudo patris Marchaloth quadrige uel quadrigetes Marchus consfractus uel defectus Marthul amarus uel declinatus seu tectus aut sublimis mandato Mardach amara contritio uel impudenter contritus Mardothai amare conterens volucre uel amara contricionis Mardocheus amare conterens impudente uel amara contritio impudentie Mares a mare tollens uel amara plasmatio Meresa a capite uel a principio Mareth amara vita uel amaritudo Maria illuminata uel illuminatrix Maria smirna maris uel stella maris seu illuminans a mare amatoris. syro aut sermone domina interpretatur Mariboth lites uel iurgia siue dissessiones aut contradictiones Marimuth litigans uel conducens seu amara mors aut amara mortis Maresa a capite uel a principio seu amare tollens aut amara plasmatio Marma amarum omnis uel amaritudo contritio

Maradach amara; peccato uel
amara contritio Marmoth amari-
tia uel amaritas donatio Madim
sublimis uel de excelso seu amare
tristis aut amara tristicia Mar-
sena amare fundans ul' amara
expressio Martha prouocans ul' ir-
ritans fyro aut sermone donans
Masa onus uel assumpcio Masaa
donans eum uel assumpcio eius
Massa pondus uel alienacio Ma-
sada retines uel retentes siue
assumentes seruitute a' onerantes
testem Masophoth rostra iudeia
uel de tribulacione rostroz Ma-
sai onus meum uel assumpcio mea
Masma onus domino uel assump-
tio domini Masal parabola uel pro-
bium Masan conuiditates uel
conuiditatibus siue onus domini a'
assumpcio terre Mased pincerna
uel propinacio Masepha spectator
uel speculacio Masephat specu-
lacio uel contemplacio Maseya
onus domino uel assumpcio domini Me-
sena prospera uel secunda seu se-
cundans aut secundacio Masera
erudicio uel disciplina Maseraci
eruditi uel disciplinati Maseretha
libens uel attrahentes seu libacio
aut vectigal nauium Masere-
photh speculans super indumentum
uel contemplator super humalis
Maseroth specule uel refugia
siue muniones aut prouectos Mas-
pha speculacio ul' contemplacio seu
de speculacione aut de contemplacione
Masphat contemplans tempus ul'
speculator preti Masphe contempla-
tio uel conspeculacio Masia onus
domino uel assumpcio domini Mas-
loth prouerbia uel parabole Mas-
ma exaudiens uel exaudicio Mas-
mania auditor domini uel audientes
terram Masob onus serui ul' as-
sumptio seruitutis Masobia spe-
culans dominum ul' assumpcio domini Mas-
retha vectigal nauium uel attracta
libacio Masrephoth speculans
super indumentum uel temptator super
humeral' Masresa onus impium
uel assumptio iniquitatis Matha
donans uel donacio seu tributum
aut fidele forum Mathalaym con-
sumans eos uel perfeccio eorum
Mathama manus uel donacio
Mathan donans uel donatus seu
donator domini aut donacio terre
Mathana donans ei uel donacio
eius Mathanai domini eius michi
uel donacio eius mea Matha-
ma donans domino uel donatio
domini Mathamam donatus dux
eis uel donatio domini eorum Ma-
thanite donatores ul' donati seu
donatores donorum a' donatores
terrarum Matharis compluta ul' plu-
uio seu compluitus aut copluto me
Mathath donans preciu uel dona-
temporis Mathata donans preciu
ei uel donacio temporis eius Matha-
thias donatus a domino uel domini
domini aliquis Mathatha dulcis
satuitas Matheth a donatus ei
uel donacio eius Matheus dona-
tor consilii ul' domini festinacionis
Mathiama donator terre domini
uel donans donatoz duo Mathi-
as donatus domino uel donacio domini
pro iuda .s. iude in cuius loco po-
situs est Mathium domini domini ul'
donatus domino Mathlam consumens
eos Mathrazith prescuto ul' virga
descendens Mathreet yconomus ul'
dispensator Mathsias domino indi-
gens uel donator dormitans Ma-
thusalam morte misit uel mor-
tis sui emissio siue mortuus in-
terrogator aut mortuus est aut intro-
itauit Mamael viues deo uel
viuit deus seu ex vita eius dei
aut quis est sicut deus deus Mam-
man quis est de longe uel ex
vita alienus Maza ex hoc uel
ex istis . Mazeatrodion .i. signa
horoscopi per xii horas Mozoro
contrahacio

Autem mathematici · xij · signa ap-
pellant Mazia ex hoc domino
uel ex isto dominato Masias idem
Mazioth ex hoc tempore uel ex istis
custo Mazuroth vincula uel di-
sciplinae seu successiones aut ex-
cisiones Methedem ab exordio
uel con orientem Methia percus-
sus domino uel percussio domini
Methmas humilitas uel attrec-
tatio Methue basis quiescens
uel venundatus commotioni Metho-
moth fulture uel suppositiones
Methorath venundatus uel venun-
datio seu bases aut sustentacula
Methozati venundatus uel venun-
datio mea Methurath venunda-
tus uel venundatio Methura-
tite venundati uel venundatores
Medab famis aliqua uel fa-
mes antiquorum Medabena
onus uel pondera seu de onere
aut de ponderibus Medad men-
sus est uel aspexit siue metiens
aut mensura Medala aque ces-
santes uel mensura iniquitatis Meda
mentes uel iudices sui mandatum
aut custodio Medana aque emi-
nentes uel aquarum eminentia
Mede mensura uel aque e-
minentes Medemena me-
sura visterum eius uel aque e-
minentes ex ipsis Medena aque
sublimes uel aquarum sublimi-
tas Medi adequati uel mensu-
ratores Media mensura uel
adequatio Medin mensuras causa
uel adequatio iudicii Medan me-
suras dolore uel adequa mu-
niatorum Meede idem est Mee-
ber de cont uel ulterior Mee-
thabel benigna dei uel benignitas
domini Mephaar impetus aque uel
impetus aquarum Mephaat spe-
culum uel speculator Mephect
spectaculum vite uel spectacio pa-
uoris Methia despiciens uel de-
spectio Methlis despiciens confusor

Uel despectio ignominie Meyda
contradictio uel mensura suffici-
ens Meizabel benigna dei uel
benignitas domini Mela vallis solis
uel vallis salsa Melcha regina
uel regnatrix Melcham reges
eos uel rex eorum Melchi rex meus
uel regnans mihi Melchias rex do-
minus uel regnum domini Melchiel
rex meus deus uel regnum meum
dei Melchielite reges deo uel
regna mea dei Melchisedech
rex iustus uel rex pacificus siue
pro rex pacis aut rex iusticie
Melchisue rex saluator uel reg-
num salutis Melchisue rex loquens
uel regnum cantilene siue rex meus
tyrannus aut rex meus perditio Mel-
chom rex eorum uel principes eius
Melchon rex meroris uel princeps
iniquitatis Melchonoch fulgura
uel regna siue reges induti a
regnum tintinabula Melea vallis
salis uel vallis salse Meleth reg-
num uel regnator Melech tho-
rus uel a principio Melechi tho-
rus meus uel a principio meo Me-
lechias thorus domini uel a prin-
cipio domini Melethine infirmitas
de infirmitatibus seu mandatum hu-
le aut mandatum humilitatis Mel-
lo plenus uel plenitudo siue
ad impletus aut impletio Meloth
plenum uel adimpleti siue pleni-
tudines aut adimpletiones Mel-
sa cera uel maximus Meluch
vallis salsa ignis mordentis uel
vallis salis dolorum prestantium Mel-
lucharem vallis salis mordentium
lapides uel vallis ignea lapidum
acuatorum Mellucharen idem est
Melluch plenitudines siue adim-
pletiones Mem aquo uel ex ip-
sis Membrana aperta uel mani-
festa seu apertio aut manifestatio
Memphis os ab ore siue os eius
aut os ex ipsis Memphiboseth
os confusum uel os confusionis siue os

Ageomimne aut de ore germonia. Che-
phon os medii uel de ore magistri
Chemim ex quo quibus ul' ex ipsis iste
Chemni aque mee ul viscera mea
ex ipsis Chemuith ex quo deus ul'
viscera commotionis Chen viscera l'
ex ipsis Chenna viscera ul' ex ip-
sis intimis meis Chenelaus visce-
ra maledicta ul' ex ipsis maledicta
Cher apertus uel manifestus siue il-
luminans aut illuminatio Cherab multi-
tudo uel de multitudine siue manifestans
patrem aut illuminatio patris Cherari
amaritudo uel acritudo siue aperiens
vigilias aut illuminans suscitationem
Cherarite acritudines ul' acritati
siue aperientes vigilias aut illuminan-
tes suscitationem Cherenzius aperiens
ciuitatibus uel illuminans occursum
signi Chere apertus uel manifestus
siue illuminans eum aut illuminatio eius
Chered rebellis uel apertio siue illu-
minans aut manifestatio Cherephet
fouens uel incubans siue incuba-
bat aut confouebat Cherenuth a-
periens mortem ul' illuminans mor-
tuos Cheribbaal litigans cum ma-
rito uel litigans cum altissimo siue
litigans in maritum aut litigans contra
altissimum Cherodach amara prouoca-
tio ul' acritudine contritionis aut
amare contritus Cherem aqua uel profun-
ditates Cherom illuminans mentes
~~tpre~~ uel manifestans iniquos Me-
ronath illuminans mentes tpre ul'
manifestans iniquitatem peti Cherona-
thites idem Cheroz aperiens visionem
vel illuminatio fortitudinis Cheroz
consulens uel consilium siue archa-
num aut aque facinorum Ches hos-
pes uel hostis siue mensurator ac
mensuratio Chessa eruendo ul' aqua
rata Chesa hospes eius uel hostis
eius siue mensurans eum aut men-
suratio eius Chessa hospes saluans
uel mensa salutis Chessa aqua rata
uel approximatio seu dans potum aut
approximator Chethab approximans ul' potum

dans hospes fratris aut hostis frater
Chessalem hostis missus ul' red-
dens redditionem seu mensurans Me-
saloth eruadens vinculum ul' aque
rate declinatio Chesamoleth potum
dans thoro uel appropinquans a principio
Cheseth amicus uel trahens siue con-
pressus aut compressio Cheseth de-
ficiens uel prolongans seu defec-
tio aut prolongatio Chesepha spe-
culator aut contemplator seu speculatio
aut contemplatio Cheselima capi-
ens eos dominus uel palpatio eorum
dominus Cheseroth vincula ul' disci-
pline seu successiones ac exclu-
siones Chezesabel benignus deo
uel mensurator domini Chesphar spe-
culatore suscitans uel contemplationis
vigilia Chesphareth hospes hy-
ans uel hostis hiatus Chesphe
hospitis laqueus uel hostis dis-
cipline Chessias crisma ul' unc-
tio siue christus aut unctus Chesola
hospes seculi uel mensura eternitatis
Chezellam capiens eos ul' palpa-
tio eorum Chezopotamia eleua-
ta uoce quadam ul' eleuatio cuius-
dam uocationis Chesram hos-
pitans eos ul' mensura eorum. Sec-
dum vero quod mensa et ymptatur ap-
pellatur Chesthi uarius uel
varietas Chessullam mensura
doloris uel hostis auctor Cheth-
tha dulcis uel dulcedo siue virga
aut lectulus Chethabaal benig-
nus rex huius uel quam bona de-
uotatio vetustatis Chethabel
quam bonus deus uel quam bona diuinitas
Chethabebel idem est Chethri
dulcedo uidens uel dulcis visio
Chensim saluans eos ul' attractio
eorum Cheza ex hoc uel ex isto
Chezaab eleuata ul' super ea siue
aqua fluens aut aque fluxio Che-
zaab aqua aurea uel filia au-
ris. Sequitur Incipit in sequenti m

Mannuri tempus maris fetus ul'
tui donatus Anbaaz electus
uel electio siue delectus aut

De electione Mitha quies l' adi
tum loci uel quis iste Mitha
el quis ut deus ul' quis sicut
deitas Muchaya quis ut domi⁹
uel quis ē iste dnator Mitha
rob quis hic dilatatus ul' q̄ est
her latitudo Michas quis ē h'
adiutorium loci uel q̄s ē iste Michei
as quis ē iste uel quis ē i h'
loco Michel aq̄ ois uel aqua
ex omnib⁹ Mido metiens ul' me
suratio Miphaath aque ipet⁹
uel aq̄rū impulsio Miphiboal
ob deuoratus uel ob vetustatis
Miphoboseth ob cōfusiū uel ob re
tundium siue ob confusionis a'
ob ignominie Michael domi⁹
dei uel domi⁹ exiit Melethene
ḡnans castra · ul' ḡnatio dona
tū Miletud ḡnans uel ḡnatio
seu ḡnare aut quis ē eius Mo
binia edificiū uel edificator Mo
binai edificans m' uel edificatio
mea Mitho regnū ul' rector
Mmami q̄s mi⁹ fetus ul' tui do
natus ē Murra amara ul' am
aritans siue amaritudo aut amarita
tio Miribaal litigans cū maito
ul' litigans cū altissimo siue liti
gans i maitu a' litigans q̄ altissim
Misaal trahens deo ut q̄s interroga'
deum Misaam trahens ipm' uel
interrogatio eorū Misaath q̄s ut
risus uel quis ut fe · siue q̄s risus
aut quis de gaudio Misael ipi⁹
dei · uel quis ē ut saluans deus
Misa que indigentia ul' q̄ dormita
tio Misor humilitas uel tribulatio
seu de humilitate aut de tribulatione
Misor plana ul' directa · siue hu
lis aut campestris Mitilene trās
migrans ul' declinans domū ~~suffi~~ seu
eius declinatio aut trāsmigratio
Mitridates declinans domū suffi
ciens ul' trāsmissio domū suffi
Mizaab quis ut aurū obrizum
uel quis ē sicut aurū purissim
Moab de patre genitū ul' ex patre

ḡnati hic o sequitur M

Moadia mensura domi ul' suffi
ciens dño Moaz fortis
ul' robustus siue robur aut
fortitudo Moaziam de adiutorio
domini ul' deus auxiliator ē Mob
bonnia edificiū ul' edificator Mob
bonnai edificans m' uel edificatio
mea Mochebor vulnerans pec
tus uel pene iracundie Mocho
na suppositio ul' sustentaculum Mo
thori vendidator m⁹ ul' vendi
datio mea Mothoth plage uel
vulnera Mothota plaga ei⁹ ul'
vulnerans eū Modab natiuitas
ul' ḡnatio Moda nascens patri
vl' ḡnatio eius Modin iudiciū
ul' diiudicatio Modim iudicans
eos ul' iudiciū eorū Modollam
ḡnator testificans l' natiuitas testi
ficatio Moclath dolens ul' parturi
ens siue a dolente aut a parturiente
Moclathi dolor me⁹ ul' parturiens
michi Mozei palpatio ul' attrectatio
Mozeia palpans eū aut attrec
tatio eius Moyses aquaticus ul' as
sumptus de aqua Moyses vngens
ul' tinnens siue attrectans a' pal
pans Molada princeps piscium ul'
dolor parturientis Molad regnans
ul' principans seu dolens l' parturiens
Molath rex me⁹ ul' princeps m⁹
siue dolor m⁹ a' parturitio mea Mo
lachite regnantes uel principantes
siue dolentes ul' parturientes Mol
thom regens eos uel princeps
eorū Molid infirmitas ul' a principio
Moloch rex uel princeps siue rex
m⁹ a' principes m⁹ Moloch infirmitas
ul' de infirmitate siue chorus a' a principio
Moola chorus eius ul' ab initio
eius siue infirmans eū aut infirmitas
eius Mooli infirmitas mea ul' de
infirmitate mea siue chorus m⁹ ul' a
principio meo Moolli chorus laboris
ul' a principio laborioso siue infirmus
laborans aut de infirmitate laborio
sa Moollite chori mei ul' a principio
meo seu infirmantes me a' de infirmitate

meus Mosoch infirmitas vel habi
tacio Mosa infirmans eum vel ha-
bitacio eius Mosia infirmus dominus
vel habitacio domini Morath heres
vel hereditas Morathi heres meus
vel hereditas mea Morasthim
heres eorum iste vel hereditas eorum
ista Morasthite heredes isti mei
vel isti sunt hereditates mee Mo-
ria visio visio vel visionis siue il-
luminans aut terre diluculum ipse est locus
in quo abrahe dictum est Vade in terram
visionis Morithi heres meus vel
hereditas mea Morome subli-
mitas vel celsitudo a salvatore
Mora saltus vel erudicio Mora-
the salvator vel salvificator Mosel-
lamoth capientes eos morti vel pal-
pacio mortis eorum Mosera eru-
dicio vel disciplina Moseroth vin-
cula vel discipline Mosphetham for-
tes vel vitine seu fortium a vitia-
rum Mosi palpator vel attrecta-
tor Mosoch captura vel capiens
siue capientes aut captivi Mosol-
lom capientes eos vel palpati
eorum Mosollama capiens eos do-
minus vel eorum dominus Mosollamoth
capientes eos morti vel palpacio eorum
morti Mosollaam capiens eos
vel palpacio eorum Mosina vinculum
vel disciplina Mosel eruditus deo vel
disciplina dei Mumin consolans eos
vel visitans eorum Musa palpans
vel attrectans siue palpacio aut
attrectacio Musath palpans fratrem vel
attrectacio fratris Museroth vincula
vel discipline Musi palpans vel con-
trectans Musite palpantes vel contrec-
tantes Hic N sequitur. N

Naa pulchra vel pulchritudo
Naab absconditus vel re-
quiescens Naabi ab-
sconditus meus vel regio
mea Naad pulchra
servitus vel pulchrum testa-
mentum Naalal laudet vel lau-
dabunt siue torrens a laudatio
Naalia torrens dei vel laudans dominum
Naaliel idem est Naalon decus
tandorus vel pulchritudo laterum Naa-
ma decora vel pulcherrima siue com-
movens eum aut commotio eorum Na-
aman decorus vel pulcherrimus siue
commovens eos a commotio eorum Naa-
mani decorus meus vel pulcherri-
mus siue commovens me a commotio
mea Naamath movens morte
vel decor peccati Naamiate mo-
ventes morte vel decori peccato Naa-
mim pulcherrimus vel commotio eorum
Naar puer vel infantulus Naa-
ra puer ei vel infantulus eius
Naarath pueritia temporis vel infancia
peccatoris Naari puer meus vel infan-
tulus meus Naarias puer domini
vel infantulus domini Naas serpens
vel coluber siue attrectans augurans
aut augurium Naason requiem
sonans vel requies somni Na-
ason coluber murmurans vel ser-
pens mortis siue augurans dolor
a augurium magis tibi a requiescens
tempore Naath decor temporis vel pul-
chritudo peccati siue abscondens pec-
catum Naazab extinet propheta
vel prophetavit tunc siue pulcher
auxilium a cessionis initium Naba-
hi hospitius vel requiescens Na-
baloth sedens vel excludens siue
requiescens tempore aut hospitius res-
ponsione Nabal stultus vel insi-
piens Nabaho propheta vel veni-
entes Nabahoth sedes vel exclu-
dens siue hospitius a requiescens
Nabath scandalum vel scandali-
zans aut insipiens vel insipiencia
Nabathei insipientes vel scanda-
lizantes Naban veniens vel in-
cludens seu veniens a inclusione
Nabahel visio dei vel serviens
deo Nabehoth prophans vel prophe-
tice Nablath organum vel lau-
datorum Nablion psalterium siue
laudatorium latie Nablim or-
ganum vel laudatorium Nabo sessio
vel prophetia siue conclusio a supervi-
ens Nabohe propheta vel prophetia
siue concludens aut superveniens Nabu

Neniës uel includës Nabuchodo
nozor sedens in angustia agmi
ta uel sessio in agnicione angg9
tie siue prophetizans istuus modi
signum aut prophetia lagunculle
angustie. Nabuzabari talcans
temp9 ul' calcatio temporis Na
buzarathim calcator fenū ul' cal
catio feni tc. Nabuthei prophete
ul' prophantes Nabuzardan propha
nit paleas uel prophetia alieni
iudiciy. Nathim properans eos ul'
preparacio eorū. Natho prepa° mag̃r.
Nathor requiescere lute ul' obs
truatio nouissima siue reges luminis
aut preparatio iracūdie. Nadascen
dens ul' ascensio. Nadab voting
uel spotaneus. Nadabias vouens
deo uel sponntaneus domini. Nae
man fidelis uel fidelitas siue mo
uens eos a' mot9 eorū. Naech
resistens ul' reiectio. Naphedder
dispsa generacio uel dispsio gna
tionis. Napheth marina ul'
maritima. Naphey marin9 ul'
maritim9. Naphei marinum ul' a
nimarum refrigeria. Naphes aīa
ul' refrigeriu. Naphis idem est.
Nagge meridies ul' meridiang.
Nageth idem est. Naphurei pu
er meus uel infantia mea. Na
helel ympnus uel laus siue lau
dans deum a' laudatio dei. Nazd
salsi uel mare siue fluctuans
a' instabil' sedib' in terre. Nayn flu
ctus ul' mot9 siue fluctuans a'
commotio. Naioth cospicug ul' ex
cludens. Nalol torrens uel lauda
tio. Nama decus uel commotio. Na
mohel dormiuit deus ul' dor
micio dei siue hij q' sunt dei aut
quos dormire facit deus. Namra
pardus uel amaritudo siue aa
ritudines a' amaritudo. Nam
rim pardi ul' apostate siue pro
fugi a' trasgressiones eorū. Namsi
palpans ul' tangens siue attrec
tans aut attrectatio. Namuhel
loques cū deo l' cū quo loquitur

deus. Namuhelite loquetes cū deo
ul' quibus loquitur deus. Nance pi
stis uel fetus siue germen pult
tudinis aut pastura eorū. Na
cissius colligens uel collectio siue
lucerna scindens a' attensus leticie.
Nasab exsiccans aut exsiccatio. Na
zarem germen molle ul' germen te
nerū aut germinans eis aut germina°
eorū. Nasia cosuber dm ul' species
dnator. Nasib titulus uel statio.
Nasim dux uel princeps siue prin
cipans eis aut principat9 eorū.
Nason consolans uel requiescens
siue augurans a' augurium. Natha
nie donat9 eis ul' donatio eorū.
Nathamelech donat9 regno ul'
donatio regnatoris. Nathan do
nans domini uel donat9 gratie.
Nathanael donū dei ul' dona
uit eū deus. Nathinei donan
tes uel donati siue ypodiacones
grece a' sub ministri latine. Natho
donat9 merores uel donatio ini
quitatis. Nana semen ul' germe
siue latrat9 aut pulcritudo. Name
idem est. Naum germinans uel
consolator. Naum germinans eis
uel cosolatores eorū. Nazareth
flos uel virgultū siue sustitans
a' consecratio. Nazareth vnctio uel
munditia seu custodiens a' separatio.
Nazareus virgultū ul' floridū
seu custodiens aut separat9. Naza
reus mundus ul' sctus siue vnctus
a' consecrat9. vtrumque hic nō apud
hebreos nō scribitur per z literam
sed hebreum sade quod nec s nec
z literam sonat. Nazarei ul' na
zareni virgulta uel floridi siue
custodientes aut separati. Nazarei
uel nazareni mundi uel vncti
siue sancti aut consecrati. Neapo
lis nute commota. uel mora cū co
motio. Nebaaz latrat9 apphensus
uel latrantis apphensio. Naba
lal latrans lassus uel latuit las
satus siue latrantis leuitas a' lassit.

Latitudo Naballath latratus temporis
uel insipientia preconis Nebe latratus
uel latratus sive psalterium a' me-
sura Nebel latratus deo ul' latratus
dei sive mesura a' dei psalterium
Nebo latratus uel latratus Nebim
latrator meus ul' psalterium meum
Nethias patuus iste ul' patuo ista
Netteb statuo ul' attrectatio Necho
percuciens uel percussio Nethoda in-
cludens iudicio Nethophati in-
cludens uel exclusio sive inclusum
apiens aut percussionem euadens Ne-
thota aroma ul' thymiama sive
storax eius aut aromatizatio eius
Neele scala uel torrens Neelami-
te scala ul' torrentes Neelle cu-
iusdam heres uel cuiusdam heredi-
tas Neellamite cuiusdam heres
ul' cuiusdam hereditates Neele-
schol torrens botri ul' botrus tor-
rentis Neema consolatus ul' conso-
latio Neemias consolatus a domino vel
consolatio domini Neestha es ul' me-
tallum Nephael spirans ul' sufflans
deo ul' applicitus ori dei Nephe spi-
rans uel sufflans sive spiritus aut
sufflatio Nephec prima ul' turbo
sive seducens a' seductio Nepheg
idem est Nepheder marina uel
maritima Nephi purificatus ul' puri-
ficatio Nephil purificatus et adunatus
ul' purificatio et adunata Nephthoa
deceptio uel dissolucio Nephusim
aptum nomine uel dissoluta auditio
Nerer flores uel floridus Netto-
ta includens iudicio ul' percussio iu-
dicii Nehihel stans deo ul' statio
dei Nehisoth stans ul' statio sive
status temporis Neman pulcritudo
ul' consolatio Nembra profugium
ul' apostasia sive pardus a' acritudo
Nembroth pardus uel apostata
sive apostatavit a' apostasia Nem-
ra profugum uel transgressio sive
pardus aut acritudo Nemrim
pardi ul' apostate sive pardorum
aut apostatarum Nemroth tyrannus

vel profugus sive transgressor a' apos-
tata Nemsi palpans uel tangens
sive attrectans a' attrectatio Nem-
sib stans ul' attrectans sive statio a'
attrectatio Nephtat deceptio ul' dis-
solucio Nephtali latitudo mea uel
vel conversio eius Nephtali distrectus
ul' seiunctus seu convolvit me aut
convolutio mea Nephtalim implicatio
vel confusio seu dilatavit me a' di-
latatio mea. Nephtalim initiatio
vel comparatio seu continens eos aut
latitudo eorum Nephtalimite conti-
nentes eos ul' latitudines eorum Nephtar
purificatus ul' purificatio Nephte decipi-
ens uel dissolvens seu deceptio aut
dissolucio Nephtee decepti ul' disso-
luti sive deceptio a' dissolucio Nep-
toim scalpentes ul' aperientes seu de-
cipientes eos aut dissoluciones eorum
Nepthim idem Nepthupha decep-
tio vite remisse ul' dissolucione
claudicatus Nepthusim aptum nomine
uel dissoluta auditio Ner lucidus
uel lucerna Nerehel lucis a' vivus
uel lucerne acuatio Nereus lucis
consilium uel lucerna festinans Nereth
cythara uel quasi lucerna sive luce
vite a' lucerna pavoris Nergal luc-
acius l' lucerna acuata Nerges luce-
rna uel lucerne acuatio Nerger luc-
na involuta uel lucerne involutio
Neri lucens michi ul' lucerna mea
Neria lucens domino uel lucerna domini
Nesia volubilis domini ul' serpens domini
Nesibi vitulus meus vel statio mea
Nesson augurans ul' augurium sive
augur fortis a' auguriis fortitudo
Nestath temptatio tenera ul' fugi-
tivus tener Nestheus erarius ul'
metallarius Nethinim dextus ul'
commotio sive commovens eos a' commotio
eorum Nethina ymaginatio ul' ymagi-
natio Nethophati includens me ul'
inclusores mei Hic deficit .I. sequitur N

Nethanor stans lucerna ul' statua
N lucida Nicodemus includens
iudicio ul' effluxio trenitatis
Nicolaus fluens ul' effluxio sive stultus

Cethe languentis aut stulticia lang-
woris cethe Nichopolis germen
protectionis mee aut protectio germinis
mei Nicolaite effluentes vel efflu-
xiones siue stulti cethe languentis
aut stulticie langworis cethe Niger
ascendens vel ascensio Nipha os
applicatum vel oris applicatio Nim-
ue facta vel speciosa siue germine
pulcritudinis a' natiuitatis pulcra
Ninniue facta vel speciosa siue ger-
mina pulcritudinis aut natiuitates
pulcre Nisan auguratus gratia
vel augurium donationis hic d[e]s[unt] 2 n
Noha mouens vel commotio No-
daia mouens seruitute domino
vel commotus testimonio domini
Noadiae mouens dilucidum vel co-
motio illuminati Nohaa mouens eos
vel commotio eorum Noratha inquies
impium vel consummatio visionum Nob
latrans vel latratus Nobe idem
Noder vter vel inflatio Noe re-
quiescens vel requieuit siue co-
motus aut commotio Noem decor vel
fides seu voluntas a' declinatio Noe-
man pulcritudo vel pulcher siue
consolatus aut consolatio Noemani-
te pulcri vel consolati seu consolato-
res aut consolationes Noemi pulcra
vel consolata Noesta metallum
eius vel es eius Noestam os eorum
vel metallum eorum Nopheth mot-
aptus vel commotio latitudinis No-
ga meridies vel meridianus Noge
idem est Noam decus vel consolatio
Noozai decorans ingenium meum vel
consolatio ingenii mei Noozari de-
corens ingenium turretem vel consolatio
consummati ingenii Nozam requies-
cens excelse aut commotio exaltati
Nuhath pulcer vel pulcritudo
Num pascens / hic v d[e]s[unt] n
Neos vel pascua eorum Nun fe-
tus vel piscis siue vnius aut sempit-
ernitas Nunmenius decus vel fidelis
O / hic a sequit[ur] O
Odignitas vel laudatio
Oal tabernaculum vel in-
habitatio Oali tabernacu-
lum vel inhabitatio mea

Oam de populo vel infamiens Obal
sperans vel amplexans siue dilectus
aut dilectio Obadia seruus domini
vel seruiens domino Obath magus
vel phitonissa siue incantator a'
incantatio Obarem seruus austral'
vel seruus affectans Obdias
seruiens domino vel seruitus domini Obeth
seruitus aut seruitor Obethedoms[er-]
uiens rufo vel seruiens fuluo siue
seruiens terre aut seruus sanguineus O-
bedia seruus domini vel seruiens
domino Obediel seruus dei vel seruiens
deo Obia seruus domini vel seruiens
domino Oboth phitones vel magi
siue lagene grandes a' lagenarum
granditas Ocheth diligens vel
perscrutans siue dilectio aut per-
scrutatio Ochoth tenens habitacionem
vel apprehendens tabernaculum Ochoza
tenens ingenium vel retencio magistri
Ochozath retencio vel apprehensio
Ochozias retinens dominum vel apprehen-
sio domini Ochran tenens vel apprehen-
dens siue retencio aut apprehensio
Obaitha mensuras vel mensura O-
dema seruiens domino vel testificans
dominum Odia idem Odoria idem
Odollam testimonium eorum vel testimonium
appellatio Odollamites contestans
aliquem vel testimonium in aqua Odor
contestans generationem vel testificacio
generationis Odoma seruus domini vel tes-
tificans dominum Odsi mensura mea vel
mensura mea Odura mensura ma-
gistri vel testificans ingenium Oepha
mensura vel effundens siue estus
aut estuatio Ophi mensura trium
modiorum vel tres modii mensura-
ti Oeth diligens vel perscrutans
siue dilectio aut perscrutatio Oe-
pha effusio vel estuatio Ophal ne-
bula vel obscuratio siue obscuratus
aut nebulosus Ophan talamus
eorum vel maltima eorum Ophar
volans vel volatus seu volatus aut
volationes Ophaz aurum obrizum
vel aurum purissimum Ofaz idest O-
fel nebula vel obscuratio siue ob-
scuratus aut nebulosus Ofer ignomia

Aut ignominiosus Osim tabnacula
uel mutaciones Osim tabnacla
mea uel inhitaciones mee O
sir infirmas seu irritu aut herbo
sum Osin distaltiatus uel insana
quersio Osca volans uel tala
mus Oz congregatas ul coartatus
seu absconditus aut coartacio O
zia nobilis uel gloriosus siue abscon
dens eum aut coarctatus ei O
za ipe cognouit uel cognouit do
minus Oziada ipe cognouit serui
tute uel cognouit dus testioniu
Ooli tabnaclm uel inhitacio Oola
infirmas eu uel uel infirmitas eius
Oliam infirmas eos uel infirmitas
eoru Oolam sclm uel eternitas
siue anus iubileus aut anus remis
sionis Oldia destrues uel disterz
nens me seu destruccio aut dul
ticlm Odal destrues me ul dist
nens m siue dulticlm Odal de
strues me uel disternes m siue di
uerticlm meu aut districcio mea
Oldan discernens deu ul dulti
tulu gre Oli infirmitas ul pteccio
Oliab infirmas premi ul ptectio pa
tris Olimpa dolens uel ptinces
Olimpiades dolor tristiu uel ptin
cis seruitute Oloferius infirmi
tas distressionis ul infirmas vituli
saginati Omar pplus amaricans
uel pplus amaritatus Omar crispas
uel manipulus meus Omrai crispas
nigrem meu ul manipulus magistri
mei On dolor uel meror On in
ustas ul inutilitas On inussitacio
uel murmuracio Ona meres eu
uel dolor eius Ona inutilis ei ul
iniustas eius Ona immutas ei ul im
mutacio eius Onam dolor pplus uel
meror eoru Onam inutilis pplo ul
iniustas eorum Onam iniui ppli
uel inussitacio eoru Onam meror
domi uel dolor gre Onan iniustas
domi uel inutilitas gre Onan im
mutas domo uel inussitatus gre
Onesimus decorus rndes siue decus
aut rnsio Onesiphorus rndes bns
ul decore adherens Oni merens
m uel dolor meus Oni inutil m ul

Iniustas mea Oni iniui meu ul
inussitacio mea Onim dolore gmo
tus uel merore requiescens Omni
inutilis requies ul ind gmocio
Onim immure motus ul inussitacoe
quiescens Onias merens domino ul
dolor dni Onias iniquus dno uel
inutilis dus Onias immutas dno
uel inussitacio dni Ono merens eu
uel dolor eius Ono inutilis ei ul
iniustas eius Ono immutas ei
ul inussitacio eius Onon murmure
iniustas ul inussitacio immutas siue
dolor inutilis a merens inuste Oola
tabnaclm uel inhitacio Oolla id
est Ooli tabnaclm meu ul inhi
tacio mea Ooliab tabnaclm meu
px uel inhitacio mea pris Ooliba
tabnaclm meu uel ipa e tabna
tulu meu Oolibama tabnacli al
titudo uel tabnaclm meu i aliquo
On dolor uel labor siue dolens a
laboriosus Ozam videns eos ul
fortitudo eoru Ozias videns do
minum uel fortitudo dni Or fora
men uel iracundia Ores meus ul lux
siue pellis aut iracundia Oram co
ncipiens uel conphensio siue gcepcio
aut gphensio Oram irati ul ve
excelso siue iracundie a ve iracundo
Oram nos ppli uel lumine eorum
Oram iracundia pplus l iracundia eorz
Orchath estimans ul estimacio Or
chati estimas m uel estiatio mea
Orchatarroth longa corona uel
longitudo eoru corone Oreb arbor
uel siccitas siue aut solitudo O
reb mensa uel massa siue temptans
aut temptacio Orem dolor uel
iracundia Oreth longanimis ul
diutinus siue longanimitas aut diutur
nitas Orpha ceruix eius aut sup
biens ei Ori lux mea ul merens
mea Ori pellis mea ul foramen
meu Ori irascens m ul iracun
dia mea Ori ingenuitas ul excelsus
Ori coquens uel excludens Ori
apphendens me uel apphensio
mea Orim ingenuites uel excelsi
Orim coquentes uel exclusi O
rim apphendentes me ul apphe
siones mee Orana anathema

Vel anathematizato Oruam lume
nobis vel illuiato nra Oruan
lume t[er]re vl' illuiatio donatois
Ororon mons mutilis uel fora[m]
tristicie Oron pellis i[m]iq[ue] ul' ira
murmuratiu Oron lume meoris
vl' dolor mussitanciu Oronte mo
tes mutiles uel foramina t[ri]sticiaru
Oronte lumina meoris uel iratu
die imutatiu Oronim lumen
meoris eoru uel iracudia iniq[ui]
tatis eoru Orotim mos mutiles
eis uel forame tristicie eoru
Orontim lume meoris eoru ul'
iratudia iniq[ui]tatis eoru Orothasia
da recte indigentis testiomo ul' lu
men positu testificatoni Osa spes
uel saluato mea Osias sperans
in domio uel saluato domi Osanna
salua uel viuifica siue saluifica nos
aut saluificato nra Ose spes ul' sal
uator Osee sperans in eo ul' saluac[i]o
eius Osia sp[er]ans in domio ul' salua
tio domi Otham tempus eis ul' de
signato Othei signu meu ul' t[em]pa
litas mea Othno dolor eius ul' co
testas eu Othir p[re]to vigilans l[']
signu t[em]pale Otim staus p[re]to ul' sta
tio temporalis Othoniel signu dei ul'
videns deo Othotham signas eos
uel designatio eoru Ox violenter
uel voluntate Oza videns ul' robus
siue visio a[u]t fortitudo Ozai fortis
meus ul' robur meu siue videns me
aut fortitudo mea Ozam videns
eos uel fortitudo eoru Ozan videns
domi uel forti[tu]do t[er]re Ozamoth q[ua]si
signu ul' fortis designato Ozazin
fortis ductor ul' videns oliua Ozan
videns fortem p[ri]ncipe ul' fortis ocu
lus angustiati Ozi videns lucta
vl' luctator robustus Ozias videns
dmn vel fortitudo dni Ozian visio
domi est uel forti[tu]do dni e[st] Oziph c[on]fi
mans vl' c[on]firmatio Oziel videns
dm uel fortitudo dei Ozielite vi
dentes deum vl' fortiores dei Oz
ni auris mea ul' auditus meus Oz
nite aures mee ul' auditores mei

Pa[s]phim / hic a seq[ue]n[tibus]
redimens cadere . p
vel reddio cadentiu
Alestina ore contusa
vel ore contendens siue
oris contusio Pales
tini ore contusi uel
ore contendentes siue ora mallea
toru aut oris contusiones Pamma
ore contudens uel os mallcato
ris Pamphylia c[on]fusio a ruina l[']
diuisio cadentiu Pamphylenses co
uersi a ruina uel diuisione cadens
Panarethoth liber ecclie ul' lib[er]
ecclasticus Paraphortes c[on]tererul[us]
uel c[on]trittitor Parasceue cena
pura ul' p[re]paratio Parion discoopte[ns]
vel discoopiens Parmenas diui
dens plenitudines ul' diuisio ple
tudinis Parthi perfite diuidentes
vel perfectio diuidentiu Parthia
perfite diuidens uel p[er]fita diuisio Par
thia trascendens uel trasgressio
Parthinea separatio uel separare Path
mos separatio hostiu uel separatio
palpantiu Pathraa videns eum
uel dissoluto eius Patrothus se
pans uel disoluens Patura se
patrix uel separatio Paulus os tu
be uel os eoru seu electu mira[bi]le
aut electonis miratam Pedno
temptatio mouens ul' dissertatio
c[om]motionis Pelusen os malleans
uel os mallcatoris Penthatheu
tum q[ui]nq[ue] libri moysi uel q[ui]nq[ue]
lib[ri] mosayci Pergamu dissecans
valles uel diuides cornua eoru
Pergen deuorans vl' vorago Pe
ridolus latens absorptus ul' en
sio inueterata eoru Perua tep
tatus dilectus uel teptatio amabilis
Peritomen incisus uel incisio Pe
rone sacculus ul' reposito Persi
da temptans ul' latera ~~ciuitatibus~~
sua dissuens Perse teptati ul' la
tera sua dissuentes Persipol' tep
tatio ciuitatu uel dissuens latera
ciuitatis Petrus angnostes ul' dis
calciatus siue agnitus uel discalce
ans siue angnitus a[ut] dissoluens /

Abimei cognitus dno hic sequitur
uel dni cognoscentes tu p
Pisa os malleus uel ois contusio
Pilatus ore contendens ul' os mal-
leatoris Pireus dissolvens uel
dissolutus Pisida cognita domino
uel cognito domini Pistica fidelis
uel fidelitas Prisca cognita uel
cognoscens Priscilla cognoscens do-
minum ul' cognito domini Pristus
agnitus ul' agnoscens hic o sequitur p
Roplimus thabernaculum ul' mutatio
Pollati ore cotundens l'
os malleatoris Pontus inclinans
uel inclinatio Pontii in-
clinantes uel inclinationes Pontius
declinans consilium ul' declinans fes-
tinator Portius dura diuisio ul'
diuidens dulcia corium Possidonius
cognoscens venator ul' cognito
omnium Probus frutus ul' con-
fusus uel fructum ignominia Pro-
chorus fructus congregans ul' fruc-
tum congregatio Ptolomeus ad
mensuram deducens ul' ad mensuram
deductio Ptolomai idem est Pto-
lomayda ad mensuram deducens ul'
ad mensuram deducta Ptolomayus
idem Ptolomidenses ad mensuram
deducentes ul' ad mensuram reduc-
tes Sec. v. hic v sequitur p
Puplius tabernaculum ul' irritato
videns indutus consilio ul' in-
dumentum consilii Putheolis
declinans aut declinatio Putiphares
os inclinans uel oris inclinatio sive
os inclinans aut os dissecantium Hec
oia nomina greca ul' latina secundum
linguam hebraycam violenter interpretata
sunt Sciendum namque quod apud hebr.
os p. littera non habetur nec nullum
nomen est apud eos quod hoc elementum
sonat abusive igitur accipienda
sunt que per f. litteram scripta sunt hic

Raab, A sequitur R
fames uel impetus Ra-
ab lata uel dilatata
seu latitudo aut dila-
tatio Si enim raab per
am mediam litteram scribatur fame
significat. si he impetu. si vero per
h latinum dilatationem. Hec aut
euenit secundum accentum et literarum diu-
ersitate ut in tam varias et contrarias
significationes commutetur et in tam
diuersa vertantur Raaba fames eius
ul' impetus eius sive dilatans aut
dilatatio eius Rabaa impetus diu
uel familiaritas dns sive diuiditas
dnm aut diuiditatio domini Raathath
bucca uel maxilla sive bucce aut
maxille Raam multitudo ul' visio sive
tonitruum ul' multitudo Raama vi-
dens cum ul' thonitruum domini Ra-
amses malitia tinee uel malitia
de tinea cursus uel placentia sive
contemplato aut consumato Raatha
magister patrum uel migratio temporalis Rab-
sa multa uel magna sive inditans
aut inditum Rabbaam multitudo populi
ul' magnitudo populorum sive inditans
populos aut inditum populorum Rabbath
multum tempus ul' grande petentium sive
inditans tempus aut inditum petitorum
Rabbi doctor uel magister seu docens
me aut magister meus Rabmith doctri-
na multitudinis aut magisterium
inditans Rabbadi multa hec
uel multitudo ista sive mea Rab-
bath multa ul' multa sive multitudo
ista aut multitudines Rabmag princeps
tempus tibi uel dnator edencium Rab-
boni doctor uel magister seu docens
me aut magister meus Raboth grande
signum ul' multum eius sive inditans res-
pondentes aut inditum rudentium Rab-
saces multus osculo uel princeps de-
osculans Rabsaris princeps eunu-
chus ul' magister eunuchorum Rabsa-
ces multum altius ul' gradus dis-
sensio Racha vanus ul' vanitas
seu absque cerebro aut signum sub sa-
natoris Rachab concita ul' videi
ta seu visio aut ascensio Rachab
tristis uel deorsum ferens seu res a
negotia Rachel ouis ul' visio
sive videns deum aut videns primum
Rachis fibra uel petunia Raddai

Videns me vel fortitudo mea Ra-
pha sanitas vel medicina dei Ra-
phael sanans deo vel medicina dei
Raphaia sanans domino vel medicina
domini Raphaym gigantes vel me-
dici sive facture nostre aut laxa-
ti eorum Raphao sanans eum vel
medicina eius Raphaza sana vi-
sio vel medicina fortis Raphet
defluens vel medicus seu volucris
aut curvus oris Raphidim temptacio
vel laxe manus sive lusio oris
aut vidit os sufficiens eis Raphi-
dim sanitas fortium vel sanitas
iudicii sive viciosus fortis aut disso-
lucio fortium Iuxta vero proprietatem
lingwe syre interpretatur remissa ma-
nus vel remissa manuum Raphi-
on medicina doloris vel temptacio ini-
quitatis Raphu temptacio vel disso-
lucio sive sanitas aut medicina Ra-
gal rex vel negociator seu tristis
aut deorsum ferens Ragan pas-
cens vel egrotans Ragos pabulum
vel egrotacio Ragon hyemps vel
pabulum sive multum delectans aut
multum delictum Raguel pastor dei
vel egrotans deo sive pascens deum
aut pabulum eius deus Rahuhel
idem est Rahaya pastor domini vel
egrotans domino sive pascens dominum aut
pabulum eius dominus Rahelaia idem
Ram excelsus vel exaltatus sive
tonitruum vel exaltacio Rama excel-
sa vel exaltata sive tonitruum vel exal-
tacio Ramale sublimitas vel exalta-
cio sive tonitruum exaltabitur Rama-
lia excelsus domino vel tonitruum domini
sive excelse laborans vel exaltacio
laborantis Ramale pabulum vel
tynea seu malicia tynee aut mali-
cia aut tynea Ramatha excel-
sum signum vel exaltata peccato seu
mortem vidit aut mortis visio
Ramatim excelsum signum populi vel e-
xaltacio peccati eorum seu mortem viden-
tis aut visio mortis eorum Rema-
taim excelsa duo vel excelsa bi-
na sive duo sublimes vel duo exal-
tati. hec duo vel bina sublimia sunt
due tribus regia scilicet et sacerdotalis

Ion Elchana legitur fuisse de Rama-
thaym quia pater eius de tribu
Levi fuit et mater eius de tribu Iuda
quod nota et in eo quod Effrateus dicitur
ab Effrata vero uxore Caleph quam
constat extitisse de illa tribu Ra-
matecti excelsum signum gene vel
elevacio maxille Ramatta sig-
excelsa vel morte videntes Rama-
helech excelsa porta vel exaltata
particula Ramesse anxietas vel com-
motio tinnulenta sive corrosio tinee
aut tonitruum gaudii Rameth for-
tis visio vel signum excelsum sive
celsitudo pavoris vel exaltacio vi-
te Ramoth excelsum signum vel
exaltata visio Raron turris magistri
vel consummacio magistri Raronites
turres magistri vel consummacio ma-
gisterio Raromite turres magistri
vel consummati magisterii Rasya in-
primis dominus vel varietas domini Ra-
sathan varietas bina vel iniquitas
duorum Rasim varians eos vel in-
iquitas eorum Rasin impius vel in-
iquus seu varietas aut punctura Ra-
thanim fontes iuniperi seu vi-
sio consummata vel visionis consummatio
ferunt hoc lignum iuniperi multo
tempore ignem conservare ita quod si pruna ex
eius cinere operta fuerit usque ad
annum integra perduret Razias sa-
cratus domino vel misterium domini Razom
misterium vel sacratus Rason idem hic

Reayas vise dominus e sequitur r
vel dilatacio domini Rebba mul-
ta vel magna seu iudicans
aut iudicium Rebbai multum me vel
magnitudo mea sive iudex meus
aut iudicium meum Rebe quartus
vel quattuor sive ordinatus vel ordi-
natio Rebecca paciencia vel mul-
tum accepit sive multa peccata vel
multum accepit Rebla commissum vel
multi do Reblata multa hec vel
multum iste sive multum commisit hic
aut multi commissum huius Rebez
magis quietus misteriosus vel orta pres-
sio Recha mollis vel delicatus
sive mollicies aut teneritudo
patris Rechabite extendentes vel

Excelsi seu teneri patribus aut deli-
tie patrum Rethab extendens vel ex-
celsus sive et mollis pater aut te-
neritudo patris Rethab mollities
vel sublimitas Rethem pictura
vel varietas seu patuefecit aut
patuefactio Rethma temptatio
vel malitia quepiam Recesatha-
ims vel frenum sive retinaculum et
cohibitio Resim factitia vel reg-
es sive ira reges aut ira factura
Regabim pedes vel ambulatio sive
iterantis itinera Regim cibus vel
refectio sive pascens eos et pas-
tura eorum Regma temptatio vel ma-
litia quepiam Regom it vel am-
bulatio Rethi pastor meus vel
pabulum meum Remma excelsa vel
videns aliquid Rempha excelsa
exurtans vel exaltatio michili Rem-
na excelsus deus vel exaltatio
domini Remin excelsa commotio vel
videns ~~vilis~~ aliquid requieri Re-
mon excelsum mihi vel exaltatio
inutilis Remono excelse meres
vel exaltatio iniquitatis Remmon
eccla vel congregatio Remmon
sublimis vel exaltata seu malum
punitum et malum conatum Remmo-
phares sublimitas violeta vel ex-
altatio dissipata seu divisio ma-
ligranati aut divisio mali punici
Remoth videns mortem vel visio
mortis Rena magister absconditus
vel magisterium pulcritudinis Res caput
vel pacientia Resa caput eius vel
paciens eum Ressa chamo vel
frenum sive stadium aut retinaculum
Resata impietas vel iniquitas Resa-
thaim impius eius vel iniquitas eorum
Reseph iniquitas mesure vel caput
Resen caput fortis vel paciencia vel
Reseph impietas vel iniquitas sive
caput vite aut pacientia pavoris
Respha currens vel velox seu cursus
aut velocitas Resia caput domini vel
paciens deus Rethma somnus vel in-
impetus seu videns consummate aut
visio consummata Reu pascens vel pas-
tus est seu pavit me aut pastio mea
Reum pascens eum vel pabulum eorum

Rezer magister visceraforma vel ingressus vi-
scera stultificata hic sequitur R
Ribba multa vel magna sive di-
iudicans aut iudicium Ribbai
multum michi vel magnitudo seu
iudex meus aut iudicium meum Ripha
videns bona vel videns bucella
Riphat videns bona temporis vel videns
bucella vite christi Richus quercus
vel bonus seu lutum aut mysterium boni
Ripheth videns bona pavoris vel
videns bucella vite christi hic o sequitur R
Ro magister vel magisterium Rogga ma-
gister meditans vel magisterii
locutio aut fortis deceptio Robo-
am impetus vel latitudo Roboam
dilatans populum vel dispensans populos
sive impetus populi aut meliatio populorum
Roboth platee meliate et platearum
meliationes Rode videns vel fortis
seu visionis fortitudo aut visio for-
titudinis Rohode videns vnitatem
vel videns essentiam seu videns iudi-
tium Rodim premens iudicavit vel vi-
sio iudicii patruelis Rodim visio
vel descensio sive dissentiens aut dissi-
dium Rodi videntes vel descendentes
sive dissentientes aut dissidia Rod-
thus fortiter ductus vel videns magnitu-
dinem Rogal deorsum ferens vel ma-
gister tristicie Rogel deorsum ferens
vel negotiatio tristitie Rogelim deor-
sum ferens eos Rogemelech magister
fovee patris vel migrans disciplina
parturitionis Roma magisterium fran-
gens vel magistri confractio Roma donans
vel sublimis sive tonitruum et subli-
mitas Romamti donantes vel subli-
mes sive tonantes sublimiter aut
tonitrua excelsa Romelia magister fra-
gens laborantes vel sublime tonitrum
laborantium Roob platee vel latitudines
Roobia platee domini vel latitudines do-
minantium Rooboth platee meliate
vel platearum meliationes Roob tur-
ris vel propugnaculum Ros caput vel
initium Rosinosia caput fortium vel
initium vicinarum Roth visio vel festi-
natio seu deficiens aut defectio hic u sequitur R
Ruben videns filium vel visionis

Vel visionis filius seu videns i medio
aut videns per mediu ~~Rob~~ Rube-
thema videns filiu meu vel fily
mei visio seu videte int me vel
videns per mediu mei Rubenite vi-
dentes filios uel visiones filioru
seu videntes per mediu Rufus sa-
nans vel reficiens sive nos sanas
aut refectio nra Ruma excelsa vel
videns aliquid Ruth videns vel festi-
nans seu deficiens aut defectio hic S (in margin, red)

Saph speculu vel an-
gustiatus Saal ydola
vel pugil seu vulpis
aut ortus agru Saa-
limi reddens vel red-
ditor sive redditio a'
reddit eis Saar estuans vel estuatio
Saarite estuantes vel estuatores
Saarim estimas eos uel estuator
eorum Saasim incubuit egrediens
vel incubatio egressionis Sabba cap-
ta vel captiui sive captiuitas aut
guersio Saba clamans vel gutens
seu clamor aut eloquentia eius
Sabite rete vel retinaculu sive se-
quens ei aut eloquentia eius Saba-
yas captus dno uel guisio dni Sa-
baym clamantes uel eloquentes seu
captiui aut gutentes Sabama
leua vel sinistra Sabama excel-
sa uel guersio qdam sive tollens
altitudine aut tollens excelsu Saba-
oth virtutes uel exercit9 sive virtutu
aut exercituu Sabaim motes triui-
ens vel motu triuio Sabuth scep-
trum vel virga sive baculus a' princip9
Sabatha cyrcuiens vel circuiens seu circuit9
aut circuindes Sabathacha sedes
tua uel circuiens te sive circuit9 tuus
a' circuitio tua Sabathai circuitus
meus vel circuitio mea Sabbatu
requies uel requietio Sabatising
idem Sebbe septies vel hinndatis
sive satiuitas Sabee cingue vel
oues sive septe aut iuramentu Sa-
bee septies vel hinndatis sive satiui-
tas aut hinndatia Sabei capti-
ui uel clamantes sive conuersi aut
eloquentes Saber captiuus vigilas

Vel conuersio resurgens Saber vigil-
tum vel adiurans sive ouis aut sa-
cietas Sabeth captiuus pauidus vel
guersio vite Sabeth oues vel satie-
tas sive vigultu a' adiuratio Sabia
dama uel capreat sive intrans dno
aut satietas domi Sabbath requies
vel intermissio Sabbataym requiescens
in eis vel intermissio Saboim dame
uel capree sive stantes aut statio
Sabom tollens altitudines vel extol-
lens excelsum Sachar tilitiu vel
prima Sachath singuli vel curuatos
Sadi arcthanu vel latus a late non
a latitudie Sadada lateri adherens
uel arcthanu eius Sadala latus in-
quiu vel arcthanu mustatis Saddai
omips vel omipotentia Sade regio
uel iusticia sive consolatio a' vena-
tio Notandu e in hec lra l. s. q' sic
qdam voces tn apud nos sint ee-
dem apud hebreos diuisis caracte-
ribus anotantur diuersos qz sonos ha-
bent ideoqz diuersas significationes te-
nent Ita est ipa eadem s tn una
apud nos sit sicut apud illos diuersa
sortitur nomina diuersasqz figuras
inuat possidet a' diuersos sonos Et
ideo nemo miru estimet si ipi ea-
dem in diuersis interpretationibus gmutet'
tres sit enim apud hebreos lre una
q vocatur sameth et simplex le'
git per s. lrans mam pfecta'. alta
sin uel sen dicitur in qua stridor
quida no nre sermonis interstrepit
tertia sade vocatur qm nre penitus
reformidant Sademoth regiones
vel arua sive iustie a' cosolacones
Saderoth porticus publica vel qrecio
pplorz Sadesor verberu lumen uel
lux verberu meoru Sadaid arcth-
anu iustitie vel cosolatio testificationis
Sadech iustitia vel iustificato sive iust9
aut iustificatus Saducei iusti vel iu-
stificati sive iustie a' iustificationes
Saesdema pestilens aer vel pesti-
lentia aeris Saph vinculu vel labi-
um eius seu speculas eu a' angus-
tia eius Saphai vincies me vel
speculans ~~ineus~~ me sive labiu pplo'

Seu angustias eos aut speculu corde
Saphan abscondens vl' pfitiscens
Saphan lepus uel herinus siue
angustias aut tyrotrullus Sa
phans speculas deum vl' specim
tre seu vinclin supius a' barbara
supioris uditij Saphana vin
tulum tre vl' speculator dona
tionis Saphane labiu eius
vl' labiu supius siue barba su
perioris uditij Saphamepha
ne saluator mudi vl' abscoditor
receptor spe e ioseph q' egiptum
et abscondita reuelauit pharaoni
Saphania abscodit dns ul' pro
tectio domini seu spectans dona
tem dnm aut labiu tre domi
Saphat uditas ul' iudicauit siue
iudicium aut iudicato Saphata iu
dicas ppli ul' uditas eu a' diiu
dicatio eius Saphatias uditat
dns siue diiudicatio dni Saphe
moth uditas morte a' diiu
dicatio mortuoru Sapher de
cus vl' pulcritudo seu spectans
vigiles a' labiu resurgentium
Saphireus narras vl' liratus siue
librarius aut egregie speciosa
uxor ppeter vo syri sermoibus int
pretatur formosa uel formositas
Saphon labiu minuras vl' spe
cula mortale siue vinclin meois
a' angustia inuice Sapha uditat
dns vl' uditu dni Saga lotu
vl' inoratio Saphus temptans
vl' temptatio Samath dama ul'
caprea Sala leua ul' missa siue
tollens aut missio Salilni pat
ruitas vel vestimtu rue siue
aequans intellectu aut aeq
uatio intellitie Salabon tolles
merore vl' aequatio iniqtat
Salabonite tollens merores
uel aequatio iniqtatibus Sala
tha lana venit vl' tolles veit
seu tollit sibimet a' temptatio ite
randu Salai tollens me vel
missio mea Salabum salus cord
vl' sanitas cordiu eoru Salama
vestimtu vl' pacificas siue vesti

patis aut retbutio Salamiel
pax mea deus vl' retbuet m' ds
siue ds vestimtu meu a' retbutio
mea a' retbutio dei Salaym pfti
vl' consumati seu perfectio aut co
summatio Salati fructex uel peti
tio Salathiel petens deu vl'
fructex dei Sale egrediens vl'
egressio Salebim patis ruitas
vl' vestimtu terrae seu aequas
intellectu aut aequatio intellie
Saleth egrediens uel egressio Sa
led egrediens uel emissio Saleph
missus uel redditus seu consumatus
perfecte aut consumatio pfti Salo
pax uel iustitia seu missus a' mis
sio Salem reddes vl' reddita a'
consumatio perfectionis l' egressio
mortu seu tolles morte aut e
missio mortis Saphaad vmbr
piter vl' vmbra fortis seu vmbr
formidans aut vmbra in idipm
Sal missilis leua ul' vulpes seu tol
les eos aut missio eoru Salsa
vitula trima uel vitula ternal'
seu vitula astuans a' vitula astima
ta Salma perfecta ul' pacificans
seu sentiens aut sensibilis Salma
sentiens ul' sensibil' seu pacificans
a' consumatio, Salmana perfectus con
summatus siue pacificas eu a' sensibi
litas eius Salmanasar pfectus vin
culo uel consumatus ad vincendu
seu sentiens carcerem a' pacificans
angustiatos Salmane pacificas eu
uel consumatio eius seu vmbra pthi
bendi aut vmbra comotionis Sal
manade sensus vite vl' pacificas sus
ceptos seu vmbra & offendiculi a'
ymago fortiis Salmaas sentiens
dnm vl' pacificus dni Salmon sen
sibilis uel pacificus siue vmbra
v'tutis aut ymago fortis Sal
mona ymaginicula eius ul' yma
go fortiis eius seu vmbra poro
nis a' imaconis Salmone nome
spiracula vl' vmbra viri seu vm
bra v'tute eoru aut ymago for
titudinis eoru Salo tolles l' emis
sio eoru Salon retbues l' pacificus

Seu retributio aut pacificatio Salome
pacificatis eum aut retributio eius
Salom retribues mi vel pacificatio
mea Salomim pax mea eis uel
retributio mea eorum Salomith
respiciens transmigrator vel transmigratio
respiciens temptator Salomon vel
retributor siue pacificus merentes et
retribues iniquis Salty frutex vel pe
ticio Salu temptatio respiciens vel
respectus temptationis iuxta etymologi
am vero greci sermonis interpretatur
re genitus vel fortunatus Salumith
temptatio respiciens transmigrator vel
transmigratio respiciens temptatione
Salusa vita constituat vel temptatio res
piciens eum Sama ibidem vel perditio
seu exauditus aut exaudibilis Sa
samaa ibidem perditio eius seu exau
ditus aut exaudibilis Sama ibidem
perditio eius uel ibidem exauditio
eius Samatha celi tui uel celos
tuos Samathias celi tui domine et
celos tuos deus Samath inchitum
vel auditio testimonii Samayad non
aduene vel auditio mea Sammai
celestis vel humilis seu ve mi et ibidem
perditio Samaya humilis domino vel au
diens dominum seu ibidem exauditio domini
Samari lana mea vel custodia mea
Samarath nomen amaritudinis vel exaudi
tio amaritudinis Samaree lana vel
guttur seu custos aut custodia Sama
ri lana mea vel guttur meum seu custos
meus aut custodia mea Samaria
lana domini uel guttur domino seu cus
tos domini et custodiens dominum Samai
tanus lana vel guttur seu custos aut
custodiens Samaitam lane vel gutturi
seu custodes aut custoditi Samaite
idem Samaron ibidem meror vel
ibidem perditio mugitus etc. Sambutta
sol vel lumine celi illustrans et illumina
tio Sameth fulta vel erectio seu ad
iutorium et firmamentum Sameth custo
diens vel custos seu custodia Sames
sol vel fons solis seu mandatum hu
mile aut mandatum humilitatis Sam
gar nominatus incola vel nominatio
aduenarum Samias sustollens nomen
domini vel audiens dominum plasmatorem

Samir vepres vel multum seu non vi
gilie aut exaudiens vigilantes Sa
mith nomen temporale vel exauditio
perditi Samodi nomina vel nominationes
Samoe nomen vite vel exaudiens sus
ceptionem Samotracia audiens visionem
vel audiens reuelationem seu auditio
responsionis aut auditio reuelationis
Samotraces audientes visiones vel
auditores visionum aut auditores
reuelationum Samphari nominatus
princeps vel exauditor angustie Sa
ri nomen latescens vel exauditio a
maritudinis Samsame nomen au
ditum vel formosa auditio Sam
son sol fortis uel solis fortitudo
seu sol eos aut illuminans eos San
ne audiens uel exaudibilis seu ibi
dem perditio aut ibidem exauditio
Samna audiens eum vel exaudibili
ci seu ibidem perditio eius et ibidem
exauditio eius Samuel nominatus a
deo siue audiens deum aut exauditio
dei Samiim audiens eos vel nominatio
eorum Samus nominatus vel exaudibil
Sannusatam nominatus eis vel exau
ditio eorum Sannusathi nominatus
mi uel exauditio mea San docens
vel servitus ibi humidans et egredi
ens Sanaballath humidans vir
tute uel egressa deuoratio pectoris
Sanabia docens domino vel egressio
domini seu humidans domino aut seruitus
domini Sanam dormiens populus vel
seruitus populi seu humidans eos aut
egressio eorum Sanam docens do
mino uel egrediens terra seu hum
danter ~~donans eos Sandicus hum~~
~~idans comprimens~~ donatus aut seruitus
constitutata Sanamim docens domo
eis uel egrediens terra eorum seu ha
bundanter donans eos Sandicus
humidans comprimens vel egressio copula
tionis Samir deus lucis vel deus
lucens seu leuans nouitatem et attol
lens nouiter Sapari speculator
vel labium eius siue iudicium superius
aut barba superioris iudicii Sara
princeps vel turbo seu uelamen et
angustia Sarra idem est Sarro
za princeps eius vel turbo eius se ve

lamen aut angustia malorū eius
Saraballa p̄ncīa . tum habūdātia
vel carbonū devorationes Sarabi-
as p̄nceps p̄m̄ dn̄i vl' p̄ncipas
dn̄i p̄ncibꝫ Sarad descendens vl'
descensio seu descendit aut descen-
derat Saraphath intendens ul' inte-
dū Sarahe p̄nceps fem̄ ul' vela-
men fem̄i seu carbo suscipiens a'
angustia vite Sarax p̄nceps ma
vl' carbo meꝰ seu velamē meum
aut angustia mea Saraya p̄nceps
fuit vel p̄ncipas dn̄s seu inuictus
domno aut angustia dn̄i Sara-
tor p̄nceps vel angustiati seu car-
bones vel velamīa Sarar por-
ta vel cantor introiens Sara-
tim porte eorū ul' cantates eis
seu catilene eorū a' cantores intro-
euntes ad eos Saraza p̄nceps
tribulatorū vl' p̄nceps tribulatꝰ seu
p̄nceps tribulacionis a' p̄ncipatus
tribulaᵒ Sarazar p̄nceps fuit ul'
elatio angustie seu p̄nceps tribula-
cionis a' p̄ncipas tribulacionibꝫ Sa-
rath vincens vl' lepra seu tribu-
latio aut morbꝰ insanablis Sa-
rath vincens venit vl' lep̄ eius si-
ue tribulans eū aut morbꝫ insa-
nabil' ei Sarathan lep̄ donata
vl' victoīa t̄re seu tribulans eos
aut morbꝰ eorū adueniens Sa-
rathazar vincens diuide ul' lepra
diuitiarū siue morbū īsanabilem
tollens a' tribulaco fnura sustitans
Sarathi lepra mea vl' tribulans
me seu victor meꝰ aut morbus
insanablis m̄ Sarba lep̄ ul' mor-
bus insanabilis Sardy p̄nceps
pulcritudis vl' p̄ncipatꝰ pulcritudo
Sarcas p̄nceps tollens vl' carbo
sustollens siue velamē farture
a' angustia plasmacionis Sarhi-
as p̄nceps domi vl' angustias
domꝰ Sared descendens vl' des-
censio seu descendit a' descenderet
Sarcdas descensio eius ul' condes-
cendes Saredatha descendens
tpe vl' descensio p̄conis Sarema
p̄nceps sibulans vl' p̄nceps liti-
giosus Sarcon p̄nceps merens
vl' carbo inutilis seu velamē t̄stie

aut angustia inigtᵗᵉ Sarepha i-
cendiȳ vel incendiū seu t̄blacō panis
aut panis ex angustia · nom̄ ex he
breo syroqꝫ cōpositū Saresar p̄n-
ceps vl' angustiatꝰ Sares p̄nceps
vitulas vl' p̄nceps susatans plator
Sarath vincens vel lepra seu t̄bu-
latio aut reliquie p̄ncipatꝰ Sar-
gon p̄nceps intendens l' carbo in-
cendiȳ Sarphan p̄nceps orti vel
p̄nceps v'gulti Sarigamꝰ rami
vl' ppagines seu p̄nceps ramorꝫ
aut p̄nceps ppaginū Sarias p̄n-
ceps domi vel p̄ncipas dn̄s Sarim
~~ordeum~~ ordeum vel caluariū seu
p̄ncipans eis aut angustia eorꝫ
Sarion p̄nceps incendens ul' carbo
inutilis seu velamē tristicie a' an-
gustia iniqtatis Sarith reliquie
vl' p̄nceps reliquiarū Sarodem
p̄nceps meroris eorū ul' cātans eis
canticū tristitie Saron p̄nceps
meroris cantans tristicia Sarona
p̄nceps tristitie vel cātans t̄sticia
seu p̄nceps meroris eius a' canti-
lena tristitie eius Saronite p̄n-
cipes merentes vl' cantantes tris-
ticia Saron p̄nceps motu l' p̄n-
cipans lumi celi · siue angustans
pelles a' velamē iratudīe Sarsa-
thim p̄nceps cadauis vl' p̄nceps
ruine seu p̄nceps motu aut p̄n-
ceps cadentiū Sartham p̄nceps
demolitorū vl' p̄nceps coangustatorꝫ
aut coangustaco eius Saruth lor-
ul' corrigia siue depēdens a' per-
fecco Sarma vincta vl' vinclīȳ
seu angustias aut angustia Sa-
sa senarius vl' longeuiū Sasabas-
sas senarius instans ul' longeui-
tas vl' angustiata Sasagati sena-
rius robustꝰ l' longeuitas forti-
tudinis Sasoa senarius meꝰ ul'
longeuitas mea Saso ciuitas
vel oppidum Sasonthamar vrbs
palmarū vl' ciuitas claritudīs
seu vrbs cantatū a' oppidum
commutatorꝫ Satami libri ul' libra-
rȳ seu historia eorū a' historie
eorū Sathan contrarius vel adu-
sarius seu trāsgressor a' p̄uarica-
tor Sathanas trāsgressor vl' p̄uaricator

Seu contrarius facture a' adu'sarius
plasmationi Saam diss' uel eleua-
ta seu dignitas a' eleuatio Sa-
nee tantationes ul' tantilene
Sane diss' ul' eleuata seu dignitas
eius aut eleuatio eius Sapha
speculator vl' spectatio seu resi-
dens aut superfusio Sam pe-
titio uel expetens seu abutens
aut abusiuum eorum Saulus tempta-
respiciens ul' temptationis satu-
tas seu abutens consilio a' expeti-
tio festinationis Saura dignitas
magistri uel electio magistri eius
Sthatha perpetuo uel tabernaculum
Stharioth mites vl' mercedem
accepit / Spania attinctio ul' expe-
ditio Spani attincti ul' expediti
Sparthia attinctio bona vl' expe-
ditio illuminans Sparthiate at-
tincti bene ul' expedite illuminati
Sthathim faciens tantilenas vl'
factor tantilenarum Sthathim
faciens tantilenas eius vl' factor
tantilenarum eorum Stharbuza-
nita iudex contemptor terre mee
vl' speculator despiciens terram mea
SEbassatio hic e sequitur S
vl' eloquentia Sebe idem
Sebaste vallans vl' tri-
rans / Sebastianus vallatus vl' tri-
iens / Sebedia stat testis domini
vl' testatio servi domini Sebria stas
domino vl' eloquentia domini Sebe-
nias stat iniquus dominus dolens
seu stat iniquitas aut eloquentia
inutilis Sebethaia stans superior
vl' eloquentia parvula Sebia stas
deus vl' stans dominus seu sectas domini
aut sectator domini Sebiel stans
deus vl' stans deo seu sectas deum
aut sectator dei Sebera stas pul-
tre uel status pulchritudinis Seboym
status maris vl' sectatio eius ma-
re Seboim damula ul' caprea
seu caprea eorum a' damula eorum
Seboleth spica vl' terminatio Seboy
damula l' caprea seu status maris
a' sectatio eius mare Sebuhel
reuertens ad deum ul' dictus ad eundem

Sethar byssus vl' talium Sephar-
thamus uel propitio Sepheth specu-
lum vl' spectatio Sethem laborans
vl' humerosus Sethemite hume-
rosi vl' laboriosi Settimus vai-
us dominus vl' varietas domini Sethi-
el idem Sethotamoth taberna-
cula filiarum vl' obumbratio filias
Sethri ebrietas uel tabernaculum Se-
throna ebrietas meus vl' taber-
naculum doloris eius Setta spi-
na uel cardui seu tribuli a' punc-
tiones Sethim fatuus vl' fatuitas
seu insulsus a' infatuatus Setuch
eleuans uel eleuatus siue elatio
aut eleuatio Seda tibaia uel ex la-
tere Sedoda tibaia testium ul' ex
latere servitutis Sedecha iusticia
uel iustificatio Sedeche iustificatio
eum vl' iustificatio eius / Sedechias
iusticia domini uel iustificans dominum
Sedechur tibaia ignis ul' ex latere
luminis Sedi tibarum meum uel ex
latere meo Sedy tibarum meum
mi uel ex latere meo meus Se-
diu saline ariditudines siue me-
minis amenum aut amenitas me-
moris Sedimus tibary festinas
vl' ex latere consiliatoris Sedidu-
hel ex latere dei uel tibarum quod est
a deo Seddo tibarum testium uel ex
latere scienciis Sedzatus decor
vl' decorus Sedzathi decus meum
vl' decorus mi Seduthia testimonium
uel testificatio Sephana civilis
vl' campestris seu atterens eos
aut attritio eorum Sephamoth at-
terens morte uel humilias mortu-
os seu labium mortis a' uiditum
mortuorum Sephan speculatio uel
aquilonaris Sephar liber f vel
littera seu librarius a' litteratus Sepha-
ralim liber psalmorum vl' volumen
ympnorum Sepharpharim libri ipsi
uel littere ipse siue librarii eorum a'
litterati eorum Sephath iudicans uel
iudicatio Sephata iudicans eum vl'
diiudicatio eius Sephatias iudi-
cans deus vl' diiudicatio domini
Sephella humilis uel campestris
seu vallis aut planities Sepher

Liber ue littere seu decus a pulcitu
do. Sepheth iudicium vel dimidiatio
Sepheus speculatus vel egrediens
Sephi speculatus vel egrediens. Se
phi speculatus vel bipes. Sephi
na aquilo vel archanum seu temp
tans eos aut temptatio eorum
Saphir egrediens vel absconditus
seu egrediens ob merorem aut egredi
ens ob tristitie. Sepho speculator
vel bipes. Sephon specula vel a
quilo seu speculum aut archanum
Sephomite specula vel archanum
vel aquilonares aut speculatores
Sephor avis vel speculum sive ad
herens aut placens. Sephora
avis eius vel speculans eum sive
placens adhesit aut adhesio pla
cuit. Septai placens signum vel
adherens sub tenuis. Sephan specu
lator humilis vel archanum respo
sionis. Sephu speculum vel specu
lator seu bipes aut unipes. Sefa
tan atterens naves vel attritio
navium a obumbrans iustitia aut
obumbratio iustitie. Segar tali
dus vel moratus. Segim spine
vel tribuli sive premisens eos a
premitiones eorum. Segon locutio in
mutans vel loquela mutabilis. Segar
minor vel parvulus vel talens vel
meridianus. Sehim exitus vel exeun
tis. Sehir hyrcus vel hyrsutus
seu hispidus aut pilosus. Sehira
hispida vel hirsuta sive horribilis
aut pilosa. Sela petitio vel um
braculum seu dimittens eum a dimis
sio eius. Sela semper vel in fine
seu sempiternus aut in sempiternum. Se
lethi tollens sibimet vel temptatio
ambulantis. Sella petitio vel
umbra eius. Sellay petitio mea vel
umbraculum meum. Sellaia compe
tens dominum vel umbraculum domini
Sellayte petentes vel sempiternum
seu dimittentes eos a umbracula
eorum. Selam missus vel latus
a latere non a latine. Selam pe
titio vel sempiternitas seu obumbrans

eos aut dimissio eorum. Seletha ra
mus vel surago seu pars suspirans
aut prisitus erubescens. Selebim
petens filios vel obumbratio fi
liorum. Seleth petens vel dimittens
seu umbraculum filiorum aut sempi
ternitas. Seletha temptatio iti
neris vel temptatio ambulantis
seu obumbrans eos a sempiternitas
eius. Selleth petens vel dimittens
seu umbraculum aut sempiternitas
Sellem pacificus vel pacatus seu pa
cificans. Sellemite pacifici vel pa
cati seu pacificantes aut pacificatores
Selemon redditus dominus est. Selemi
as redditus dominus vel redditio domini
Selemi temptatio respirio transmigratio
vel transmigratio respirantes temptatorum
Selles petitio vel pacificans. Sel
lathai frutex volturis vel petitio
devorantis. Selethus exiens ad
uocatus vel exiens advocatio seu
tollens semetipsos aut itineris experi
mentum. Selenchia exiens advoca
tio vel exitus advocationis seu tollens
semetipsum aut itineris experimentum. Se
lim vulpes vel tollens seu amissio
aut dimissio. Selma sensus vel per
fectio. Selmai sensus meus vel per
fectio mea. Selmon pax vel fortis
seu fortis imago a virtutis umb
raculum. Selo vici ei vel dimissio eius
seu pacatus eius. Selom amissio vel
dimissio sive translatus aut restitutus
Sellem pacificus vel pacatus sive
pacificans aut pacificatio. Sem au
diens vel nominatus seu famosus. Se
ma nomen auditum vel famosa au
ditio. Sema idem est. Semmaa
nomen auditum domino vel famosa exau
ditio domini. Semanoth nomen humile
vel nomen humilitatis seu nomen audi
tum vel nominata auditio. Seme
reth nomen compositum vel auditio bonitate
Semath nomen temporale vel exauditio
precatoris. Semather nominati precio vel
exauditi temporalis. Semdahe nomen
scitum vel nomen auditum seu nominis au
ditio aut nominis sua. Seme audiens

Vel audito seu nomē Semethei nō
fontis uel exaudito putei Seme-
dab nomē pditōis uel ibi pdito
seu nomē auditōis aut ibidem
exauditio Semetyar ibi aduena
uel ibi colonus seu audito aduene
Semei audi mī uel audi me seu
nomē meū aut audito mea /
Semeyas audiens dnm̄ vl' nōia-
tus dōmino Sememiel nōiati
mī uel exauditores mei Semel
solis uel ydolū Et nondū q̄ hoc
nomē in hebreis voluībus quasi
smo latinus sit a silitudine vn̄ et
symulachra dicunt ipa ydola q̄i
simulacra Semelyas ydolū dō-
mīn uel sol dn̄s Semezias cust-
dn̄o vel custodia dōmi Semmer
nomē amarꝫ uel audito amaritudīs
Semeron vepres dolorꝭ uel t̄ra
multa metetꝰ seu nom̄ magistri
dolentis aut audiēs miseriā inutile
Semeus sol uel fons solis seu ma-
datū huīc aut madatū humilitat
Sem nomē auditū m̄ vl' formosa
exaudito mea Semida nom̄ meū
statū uel nomē auditū seu nomē
meū auditio aut nomē meū scīa
Semidache nōia mea scīta vl'
nōia mea audita seu nom̄ meorꝫ
auditōes aut nom̄ meorū sciencie
Semar vepres vel multū, seu t̄ra
spinosa aut t̄ra multa Semrath
nomē meū vidēns morte · vl' au-
ditio visio mortꝭ Semmuha no-
minatus vl' exaudibilis Semeser
blasphemus vl' blasphemia Se-
moth nōia vl' auditōes seu nō-
stim aut exaudita responsio Sem-
ram audiens nomē excelsum vl'
famosa audito exaltacōis Sem-
ramite audientes nōia excelsa
vl' famose auditōes exaltacōnū
Semri nomē latentes vl' auditus
a via Semram nom̄ eius vel
auditio eius seu custos vidit ꝯ vi-
siōis custodia Semxamaxon
nomē amare tristicie vl' audiēs
amaritū merorꝫ amaritudinis Semsai

Videns nomē salutis vl' famosa
audito saluatoris Semshi sol m̄s
vel illuīatio mea mea Sende-
tes uel habundātia seu senistas
a' amphora temptatiōis Sena
tollens uel angustia eius seu se-
volumus aut amphora teptatōis
eius Senna voluntas vl' ma-
datum seu voluntas madati a'
mandatū volūtꝭ eius Senna
ab voluntas pris vel madatū
pr̄ni seu voluntas madati pa-
terni aut madatū volūtatis pr̄-
ne Senaar fertil' uel fetor
corū seu concussio dentiū aut de-
tis vacuefaccio Senacherib
tollens deserta aut eleuans de-
sercionem Senam dēs p̄pl' · vl' an-
gustias p̄plm̄ seu tolles eos aut
habundātia corū Senasen
voluntas diuiciarū vl' madatū
siccitudinis Sene dēs eius vl' an-
gustias eum siue tollens cū aut
habundātia patis Seneo cymba-
lum Senosanna tollens rubrū
vl' temptatio tollens Senim vo-
luntas madati corū vl' madatū
volūtatis corū Senniin nomē
videns vel custos nōis Sensshi
sol m̄s ul' illuīatio mea Senna
dentes moueᵉ uel amphora tep-
tacōnis cōmote Seon calor vl'
calidꝰ seu germen inutile Seon
temptatio latescens aut allocucio
inutilis seu germen temptatuꝫ
a' cyinatio temptatiōis Seor ca-
lens vl' puluis seu minor a' me-
ridianꝰ Seor minorans eos a' ca-
liditas corū Sephi speculatꝰ vl'
volpes molis Sephymit speculum
fratrū Seraphim ardor vl' ince-
diū seu ardentes aut incendētes
Saraia p̄nceps dōmi uel angꝰ-
tians dōmꝰ Serodias p̄nceps
dōmi vel angustias dn̄m Sere-
ser p̄nceps p̄ncipū vl' angustias
p̄ncipes Sereth vincens uel le-
pra seu tribulatio aut reliquie p̄n-
cipatꝰ Sergius p̄nceps vallis vl'
p̄nceps ortuli seu p̄nceps orti hm̄-

liati aut angustias ortu humiliatio
Serim principes eorum vel angustia
eorum Seron princeps meroris vel
tarditas tristicia Ser turbo minuta-
cium aut angustia Sena mendum
vel angustia Serub lorum vel ter-
ritura seu dependens Serma ve-
tus vel pinnatio seu angustias aut
angustiarum Sela temptatio vel for-
matus seu longevus aut egre-
diens Sesach manus vel byssus
seu manus saccus aut byssus vel sac-
bissinus Sesai egrediens me vel lo-
gevitas mea seu formatus meus
aut temptatio mea Sesamor te-
tatio vigentis vel egressio attrectans
Sesan temptatio domini vel egres-
sio terre Sesdanus tribulatio veni-
ens vel tribulatio edificationis Ses-
basar tribulatoris vel tribulatus seu tribu-
lans Sesima egressio mortificatio-
nis vel egressum et os tristie Seth
ponens vel positus seu posuit aut
resurrectio Seth semen vel germen
seu poculum Sethar poculum susti-
nens vel germen vigilie Sethim
spina vel germina seu potiones
Sethai seminans magister vel exa-
minatori mei Secthim spine vel germi-
na sive potiones Sethrai exac-
tor meus vel hundatia mea seu
ditans me aut divitiarum meum Se-
cma loquens vel tentorium seu ten-
ps e torum clamans ad tabernaculum meum
Sene loquentes vel tentoria seu vil-
petulet clamantes ad tabernacula
Stenophegia tentoriorum consessio
vel tabernaculorum solempnitas Ste-
na volpecula vel tabernaculum eorum
Stephanus corona vel norma nostra
seu indicans nos aut spectator noster
Stephanus regula vel coronatus
seu speculans vel iaculator Ste-
phana regula vel coronata seu
speculans aut iaculator Stepha-
na corona vel norma nostra seu in-
dicans nos aut speculatrix nostra *hic*
sequitur S.
Sua dormitans
vel indulgentia seu dormien-
tes aut indigentes Syaa dor-

mitans eius vel indigentia eius Sya-
ba indigens patre vel dormitatio
patris Syai dormitas mea vel indigen-
tia mea Syam sitis vel sitiens
seu dormitas eis aut indigentia
eorum Syba recte vel conversio seu
venit egressus aut venit egressio
Syban recreatio domini vel conversio
terre Sybonim recte vel conversi
seu egredientes eis aut conversio eorum
Sycetha insania vel ebrietas Syce-
thari ebrii vel insani Sythar pe-
nitens vel penitentia Sythar ramus
vel conclusio sive byssus aut ciliciu
Syceleth defectio vocis adducte vel
adductio vocis defectione aut effun-
dens sextarium aut effusio sextarii
Sithom humeros vel humeri seu
labor aut laborantes Sicher ebrius
vel ebrietas Sichera ebrius ei vel
ebrietas eius Sicileth effundens
sextarium vel effusio sextarii seu de-
fectio vocis adducte vel adductio
vocis defectione Sicissa ponderosa
vel laboriosa Sicilienses pondero-
si vel laboriosi Sichima humero-
sa vel laboriosa ipsa est que est et Sy-
chym sed in latinum et in grecum
sonum vertitur vt sichima pronuntie(2)
Sichimite humerosi vel laborio-
si Sycrone pondus doloris vel la-
boriosa iniquitas Sythulus pondus
consilii vel labor festinationis Si-
dem ganitus vel venatio fontis
aut taciturnitas Sydon salus vel
tacens seu salvans aut taciturnitas
Sydonii salvi vel tacentes seu sal-
vantes aut taciti Sydon venatio
vel commotio iniquitatis Sydama co-
nens cum vel venatio eius seu co-
movens tristicia ei aut venatio
iniquitatis eius Sidonia venatio vel
commotio meroris aut venatio inutilis
Sidonii venantes vel commoventes seu
venatores meroris aut venantes inutile
Sydrath decor vel decoris seu decor
meum aut decoris mi Syene sitis
vel sitiens seu dormitatio aut indi-
gentia Syenenses dormientes vel
sitientes seu indigentes aut indigen-
tie Sitlab super attollens aut super
tollens Sila missus vel missio Silam

Missus eius vel missio eorum. Sy-
las missa plasmatio vel missio-
nis sustollens. Siliem recens vel nouus
seu recentius aut imprime. Sillim
missus vel missio mea. Sila a-
missio vel ubi est ipsa. Silo amis-
sio vel translata siue dimissio
aut restitutio. Silonite amissi vel
ubi sunt ipsi. Silonite transferentes
vel auellentes seu dimittentes
aut restituti. Silaa missus vel
missio seu missus ei aut missio
eius. Silie idem. Siloam missus
eius vel missio eorum. Siloni transfe-
rens vel auellens seu dimissio vel
restitutio. Silonite transferentes
vel auellentes seu dimissi aut
restituti. Siluanus frater missus vel
missio ad fenestram. Simmaa ex-
auditio vel exaudibilis. Simma-
ith mortificatus vel mortificatio seu
mortificatrix aut ipsi morietur.
Symeon audiens vel exaudibilis
seu audiens merorem aut nomen habitacu-
li. Symeonite auditi vel exau-
dibiles seu audientes tristitiam
aut nomina habitaculorum. Symon
obediens vel obedientia seu po-
nens tristitiam aut meroris auditor.
Sin palma uotum contemplatio vel ro-
tium gracientia. Sinuth lotus vel
lota. Sin temptatio egrediens
vel egressio temptationis. Sin
dentes vel dentosi seu super volnus
aut amphora temptationis. Sin
rubus vel odium seu mandatum aut
egrediens. Sina temptatio egredi-
ens ei aut egressio temptationis
eius. Sina dentes eius vel den-
tium eius seu super volnus eius vel am-
phora temptationis eius. Sina
mensura vel mandatum siue rubus
eius aut odiens eum. Synai temptatio
egrediens me vel egressio tempta-
tionis mee. Synai dentes mei
vel dentium meorum seu super volnus
meum aut amphora temptationis
mee. Sina mensura mea vel man-
datum meum seu rubi aut odium ple-
nio. Sineus egrediens vel odio-
sus seu leuans me aut alleuatio
mea. Singama doctrina vel insti-
tutio. Sinnichiori victori domino pal-
ma vel victoria dei triumphus. Sin-
thichen loquens vel loquela seu
caritas. Sion specula vel semen
eius. Sion mandatum vel munus siue
speculum aut spectatio. Sior pinu-
lus vel turbulentus seu turbidus
aut fimamentum monium. Sior laba-
nath pinulus candidatus. Sir aula
vel lebes quam vulgo ollam vo-
cant id est caldariam. Sira aula
eius vel lebes eius. Sirach mu-
rus vel materia. Syrachusa mu-
rus gaudii vel materia leticie.
Syrasyrim cantatia cantica vel
canticum canticorum. Syria ara vel
humecta seu sublimis vel sublimi-
tas. Syri are vel humecti siue
sublimes aut excelsi. Syrophe-
nissa alte querfa mulier vel sub-
limitas conuersionis assumpte. Sir-
tes tribulationes vel angustie seu
positiones aut tractatores sirtes
enim a tracta salustius dicit appel-
lari. Sis temptatio vel farma
siue egrediens ei aut longeui-
tas eius. Sisai temptatus me vel
farma mea seu egrediens me aut
longeuitas mea. Sisaym temptatio
eos vel farma eorum siue egredi-
ens eis aut longeuitas eorum.
Sisara equi visio vel exclusio
gaudii seu tollens recedere aut
excludens gaudentes. Sisserii vel
timens deum vel benedictus dei. Si-
nan dignitas vel elatio. Sisilia
ponderosa vel laboriosa. Sisili-
enses ponderosi vel laboriosi.
Sichin vulpes illuuiata vel tento-
rium illuuiatum. Sithe uulpecule
illuuiate vel tabernacula illuuiata. Sti-
topolis vulpes illuuiata tumbus
vel uulpecula illuuiata timitas.
Stitopolite uulpecule illuuiate timi-
bus vel uulpibus illuuiati times. Si

mencia confirmatio claritudinis vel a
micitaco confirmata. Smirnei co
firmati in claritudine vel clarita
ti confirmacionis Semrone catax
tancia vel cantaco eorum Smir
nensis cantatores cathica vel cata
tones eorum hic o sequitur S.
Soa saluans eum vel locu
cius Sor pusillus vel pu
sillanimis seu pusillitas a
pusillanimitas Sobab querens
eum vel conuersio eius Sobath
simplex vel columbatus seu grates
aut conuersio mea tua Sobai sec
ra mea secans vel mandatum me
um mea Sobal spica vel vec
tes ad portandum seu vana ve
tustas aut vanitas vetustatis
Sobi secra secans me vel man
datum meum Sobna sedens vel
sedes seu diuites aut diuiticum
Soboth irrecieus vel quersio
Sobochai conuersio mea vel inte
ricio meum seu meciens vulture
aut querens deuorator Socha
ramus vel spacio Sochath ra
mi vel spacimes Sotho ramus
vel humilitas seu umbraculum aut
tabernaculum Socho idem Sochot
tentoria vel tabernacula seu rami
a humilitates Sochothbenoth
tentoria filia rudentes vel tabernacula
filii tempalis Sodad excludes
vel latus a latere non a latine
sine archanum aut exclusio So
dada latus eius vel excludes eum
seu archanum eius aut exclusio ma
eius Sodi latus meum vel archa
num meum seu exclusio mea Sod
di idem est Sodoma pascio si
lens vel declinacio eorum Sodoma
fulua vel sterilis seu tentans a pec
silens Sodomite pasciones si
lencii vel declinaciones eorum So
domite fului vel steriles seu teni
a pectora silencia Soem tirus
vel expectacio eorum Soen tirus
vel expectacio Socue tirus eius

Vel expectata eorum siue expectas
eos Soer expectans vel expectatio
seu tirans aut cicadatio Sophath
irretitus vel eius trecato seu irre
tiens aut eius trecato Sophai
speculum meum vel speculator meus
Sophan atterens vel attricio seu
umbraculum aut obumbracio Sophar
speculans eum vel specule dissipacio
seu dissipans speculatore a specula
taceni videbo Sopheth iudicans
vel diiudicacio Sopher liber vel nar
racio Sophera narrans eum vel liber
eius Sopheteth liber vite vel
narracio pauoris Sophim specu
lans eos vel speculator eorum So
phonias speculum domini vel cogni
tor archanorum dei Sophonias
abscondens dominum vel absconditus
domino seu speculans dominum a specula
tor domini Solemptes auelles vel
dimittens seu auulsio a dimissio
Solomuth temptacio respiciens trans
migracionis vel transmigracio respi
ciens temptacionis Somer custos
vel custodia seu custodiens a custo Et
Semorias custos domini vel custodiens
dominum Sompthophaneth saluator
mundi vel absconditorum redemptor Son
petus vel dentes Son pupilla
vel secundus testis aut cormicum
Somar cormica vel subsistes seu pe
tora eorum aut petora rubra Som
petus vel dentes Som pupilla
mea vel secundus michi seu corn
meus aut cormicum meum Sona
petus eius vel dentes eius So
na pupilla eius vel sedes eius Sede
tes seu cornus eius aut cormicum eius
Somim pupilla eorum vel secundus
eis seu cornus eorum aut cormicum eorum
Seon ciuitas vel oppidum Sooth
humilis ciuitas egipti vel oppidum
mandans humilia Sooz petra pusil
la seu fortis pusillaris aut angustia
tus fortiter Soozia petra pusilla
vel maine plana Sophtim liber

Iudicium uel liber iudicatum. Sor
plasmatus uel angustiatus. Sor
petra uel fortis seu tyrius aut
meridianus. Sorothath hostes
tui uel tuorum seu inimicorum tuorum
aut bellatum contra te. Soreth bona
uel optima seu electio aut dili
gens bonum optima. Soreth bona
vitis uel optima vinea seu elec
ta vitis aut vinea elationis. So
ri petra mea uel robur meum seu
plasmatus meus aut angustia mea.
Sorim horreum uel tibarium seu
roborans eos aut plasmatio eorum.
Sosipater saluans dispersos uel nar
rans dispersionem. Sostenes sal
uans eos uel saluans in tempore
seu gaudii dator aut data in gau
dium. Sostratus saluans dispersos uel
saluans in tempore. Sotha arcanum
uel exclusio. Sothai archanum me
um uel exclusio mea. Sothelthei
radicans sitim uel radix subter
tor. Sothnites archanus uel exclu
dens. Stoyci facientes tantilenas
uel in porticibus disputantes. Hic v.

Su salus uel sal. Scribitur S
Suator. Sua salus eius uel
saluans eum. Suua saluans
eum uel saluatio eius. Sual red
dens uel saluans seu salus eius aut
redditio. Suar saluator suscitans
uel saluationis vigilia. Suba in
tendens uel incendium seu quiescens
aut quersio sua. Subath frutec
tum uel condensum. Subathai
frutectum meum uel mea condensio.
Subael conuersus domino incendium
dei. Subothui uertiens uel uerti
tus seu incendium meum aut quersio
mea. Subha excelsus uel sublimi
tas. Subna sedens uel reuertens
seu sedes aut reuersio. Subnam sedes
eis uel reuersio eorum. Subuel
reuersus deo uel incendium dei. Su
thua obumbrans eum uel tabernacu
lum eius. Suddi archanum meum
uel delatens meo. Sue loquens uel loquu-

Sue cantans aut cantilena. Suph
rubrum uel stirpus siue speculum
aut effusio. Supha stirpus uel rubrus
eius seu effundens eum aut speculatio
eius. Supham atterens uel attritio
seu umbraculum aut umbratio. Su
phamite attentes uel obumbran
tes seu attritiones aut obumbrati.
Supham atterens uel effusio gentie
seu obumbraculum aut obumbratio.
Suphaphim attenus naues uel ob
umbraculum rostrorum. Suphereth
vanitas vite uel irritum pauoris.
Suphim unctus uel unctio seu
effundens eos aut speculum eorum.
Suphir vanitas uel irritatum. Su
pham saluans eos uel saluatio eorum.
Suphamite saluantes eos uel sal
uationes eorum. Sui loquens uel locu
tio. Sun petra uel lapis uel durus
aut durities. Sunam lapidens
ipsis uel duritia ipsi. Sunamite
lapidei ipsi uel duritia ipsorum.
Sunamith mortificata uel mortificatio
seu mortificans aut grauiter moriens.
Sunamitis misera uel captiua
seu mortificans aut mortificata.
Sunem tormentum uel tortorum seu
dentes aut eleuatio dentium. Sune
lapidens oculus uel duritia fontis.
Surim petra mea uel lapis meus
seu durus meus aut duritia mea. Su
rite petre mee uel lapides mei
seu duri mei aut duritie mee. Sur
murus uel robustus seu contines aut
directus. Sur angustia uel acer
bitas seu directio aut continentia. Su
ri angustia mea uel exacerbans
me seu murus meus directus aut co
tinentia mea robusta. Suriel ac
bans deum aut angustia dei. Su
riel murus dei uel robustus deo
seu continens deum aut directio dei.
Surihelli fortis meus deus uel
angustians me deus seu deus continens
me aut deus directio mea. Su
ri suddi fortis dominus meus uel
continentia vberum meorum siue mu
rus acerbitatis mee aut directio
angustiarum mearum. Sus gaudium

Vel letitia Susa leta vel gaudens
seu gaudium aut letitia cilicii Susa-
thi idem Susam gaudium domini vel
letitia gratie Susanna gaudium gratie
vel letitia rationis Susanna lilium
vel gratia seu obtentus lilii aut obti-
nuit gratiam Susamethanei lilium
possidentes vel gratie emulatores seu
gaudium domini humilis aut letitia
grate emulatoris Susi gaudium
meum vel letitia mea seu obtinui
equum aut obtinuit equitatorem Susis
gaudium viri vel letitia assumpta
seu se revertens michi aut reversio
mea Susis gaudium consilii vel
letitia festinatis seu obtinuit equum
aut obtinuit equitatorem Suthala ra-
dix vel radicans vel radicatio
eorum Suthalaite radicantes vel
radicati Suthale plinii mixtio vel
spuma madida seu spuma viridis aut
spumarum madicatio / Svir faciens
ignem vel augens incendium hic ..
Tahath pavor sequitur T
vel stupor seu pavidus
aut stupor Tabath
bona vel bonitas Ta-
beth occidens vel inter-
ficiens seu occisio aut interfectio
Tabcimensoite occidentes vel inter-
ficientes seu occisores aut interfec-
tores Tabita dama vel caprea
Tachos silens vel silentium Tadde-
us appendens precipium vel apprehen-
dens precipitur Taphat adductus pueri
vel contra pueri veniet Taphna
claudictus vel claudicatio seu vitam
remittens aut remissio vite Ta-
phne malum ab arbore vel a ma-
litia vel tympanum aptum seu tym-
panus aptio aut tympanum adape-
riens Tala ros vel irroratio
Talam irrorans vel irroratio eorum
Tala ager vel apprehensio Tallam
appendens eos vel ager eorum
Tamath pes perfecta vel plus per-
fectio seu date consummatum aut con-
summatio data Tanameth consola-
tor vel consolatus seu consolans aut
consolatio Tapsophus specula vel spe-
culator aut speculatio Talera vi-
dens terebinthum vel visio arbuscu-
le Tarsus explorator vel explo-
ratio seu stricus iugum aut strictura
iugi Tarthan superfluus vel elon-
gans sive turturis dedit a turturis
datio Tan stipum vel subter seu sup-
tus aut subterior Trachomitidis
cogitans terra vel cogitatio terre
Tertius adiungens vel adiunctio seu
applicans se aut applicatio Tertullus
ager vel placens sectore Tiberius
videns vel bonitas seu videns eum
aut bonitas eius Tiberiadis visio
vel bonitas seu videns testiorum
aut bonitas testificationum Tipho-
nius gehennalis dolor vel laudo
misticitatis Tyrus velox velocitas
Tymon ruminans vel pinguedo seu
pinguis aut ruminatio Tymotheus
beneficus vel beneficium sive benefaciens
aut benefacientia Tyrannus gravens
eos vel confortatio eorum Tyranni
gravientes eos aut confortationes eo-
rum Tyrus angustia vel tribulatio
seu plasmatio aut fortitudo Tyri
plasmati vel tribulati seu fortes
aut angustiati Titicus tacens vel
taciturnitas seu possessio Titus que-
rens vel bonus seu lutum aut lutatus
Triphena inveniens vel revertens
seu mutus aut reversio Triphosa
clara vel perspicua seu clare vi-
dens aut perspicue attendens Tob
bonus vel bonitas Tobias bonus
dominus vel bonitas domini seu ductus
ad luctum aut cursus ad universa To-
bis bonus vir vel bona assumpto
Tophel ruina vel cadens seu trac-
tans aut stultus Topasion bonum
testamentum vel bonitas testamenti Toa-
de servies vel servitium seu reges
aut latitudo Trophimus dissolvens
vel dissolutus seu dissolutus talamos
aut dissolutio thalamorum Tubal duc-
tus vel conmissus ad universa Tubal
deserens vel desertus seu deserens
aut delatus Tubalthaym ductus
ad luctum lamentationis vel cursus ad

vmissa aquisitionis Tubalcham dese-
rens possessionem vel deserens lame-
tationi seu delatus possessioni aut de-
sertus acquisitioni. Scitutus per sim-
plicem t literam i. sine aspiratione
que sunt principia nominum lecta sunt
exinde que sequuntur aspiratione
addita legenda sunt. Thaamath
dator indignationis vel dedit indig-
nationis seu data est ei aut data est ei
indignatio Thaam dives dono vel
paucus terra Thaas super vel pa-
ucus sive dives aut supiur Tha-
azar dives vel divitie seu pauor
suscitationis aut supius vigilans Tha-
bee bonus ortissor vel bene ortiudes
seu bonus ortisus aut bona ortisio Tha-
belias bonus deus dominus vel bonitas
dei domini Thabna bona visio vel bone
visiones Thabiana bona donato
vel bonitas instificationis Thabra-
nei bene donantes vel bene iustificati
Thabor veniet lux vel veniens
lux vel adveniens lumen seu advent-
lius aut lucis accessio Thatemon
bene sublimis vel bona contemplatio
seu bonus ad videndum aut bonitas
visionis eorum Thathasim statere
apprehensio vel silentium eorum Tha-
dal princeps appendens vel principis ap-
pensor seu princeps appensus aut
principis appensio Thaphiphu clau-
ditans labys vel tympanum apiens
Thaphans sitimi vel sithi optio seu
stupens os serpentis aut visioni os
serpentium ab ore enim intelligendum est non
ab osse Thaphenes idem Thanath-
sare innans opinitum novum vel nubes
opimiti novi Thana tympanum ape-
riens vel tympanum aptio Thai pauor
nubis vel stupor mihi. Thaym duo vel
bini sive duo vel bina Thala apphe-
sio vel appendens seu irrorans aut irro-
rato Thalamirgie exemplo vel per
semetipso seu ipse met rudit ipse aut
sibimet rusio eius Thalasa appen-
dens fruram vel appesio plasmato-
seu irrorans fruram aut irrorans
plasmator Thalusar appendit prin-
cipem vel appensi principis seu irrorat

principem aut principis irrorato Tha-
le appensio vel appendens seu irrorans
aut irroratio Thallim psalmi vel
ympni seu laudes aut laudationes
Thabitamum puella tibi dico surge
syrum est non hebreum Thalme sultus
vel sulti sive dependes aut suspensio
Thalmai sultus meus vel sula mei
sive appendens me aut suspensio
mea Thamar palma vel amara
seu commutans aut commutata Tham-
consummantes vel contempnentes seu con-
tempti aut consummato Thamma-
nus vel fidelitas seu fidelis eius aut
consummato eorum Thammas nubis
vel deficiens seu sensus nectans futuram
aut conspirato plasmationis Tham-
mitha nectans exploratores odiis
vel nectantes explorationes ascensio-
nis ~~Thammel nectantes explora-
tiones ascensionis~~ Thammasara
innans opimitio novum vel nubis o-
pimiti novi Thanes innans vel
deficiens seu fidelis aut consumma-
eorum Thammi innans mihi vel
consummato mea Thana humilis vel
rudens seu rusio aut humilitas
Thanaa humilis ei vel rusio eius
Thanath rendit tibi vel humilitas
ad te seu humilis tibi aut rusio tua
Thanais humilitas virum vel rudes as-
sumptionis Thanath humilis vel rudis
seu humilitas aut consolatio Tha-
nath selo humilitas demissionis vel
consolatio petitionis Thanus ma-
dans humilia vel madans humilitate
seu madatum humile aut madatum
humilitatis Thanmathanma rusio
fidelis mi aut humilis explorator as-
censionis mee Thapsa speculum
vel indignatio Tapsari speculum
virgilie vel indignationem suscitans
Thapse indignans vel indignatio
seu sedes offendens aut sessio of-
fendiculi Thara pascens vel pa-
stio seu explorator odoris aut explo-
ratio ascensionis Tharatha sup-
fluus eius vel elongatus ab eo seu
super fluens eius vel elongatio eius
Tharasym ydola vel ymagines
seu figure aut ymaginationes Tha-

racia nequam in domo vel abigens gratiam
Tharthath superfluus uel elongatus
seu superfluitas aut elongatio Thar
dema gravis uel profunditas sopor
uel gravitas et profunditas soporis
Thare abactor uel depulsor seu nequam
aut nequitia Tharei nequam uel ne
quitie seu abigentes aut depellen
tes Tharei pascens me uel pastio
mea seu explorator odoris mei et
exploratio ascensionis Thareasia lib
xij. paralipomenon Thares explorator gau
dii uel explorator letitie seu gaudium
abigens aut letitia Tharsis explo
rans gaudium uel explorans letitiam
seu dissipans speculum aut dissipatio
speculi Tharsenses explorantes
gaudium uel exploratores letitia seu
dissipantes speculum et dissipatores spe
culi Tharsum exploratio gaudii uel
dissipatio speculi Thasi posuit me uel
positio mea Tharuis consummatus uel
consummatus seu consummator et consummatio
Thiria requies uel latitudo Thira
tes lati uel requiescentes Thrama
te sermones dono uel dissolutio ama
tionis Thrasee dissoluens thala
mos uel dissolutio thalamorum T

Themanda guerra uel conversio
Thebbaoth guertens tempus
uel conversio pectoris Thebath bonum
uel bonitas seu convertens delimpte
aut guersio pectoris Thebelim in
sulsus uel insipiens Thebes sunt
mea uel mea fuerunt Thebeth
bonus pavor uel bonitas vite The
bim palea mea uel ova feri The
bim bonus in uel palea mea The
baleth spica palee uel insulsitas
Thecel statere appensio Thecel tu
ba canens uel buccinator Thecua
tuba uel buccina seu sonitus et missio
Thecuim tube uel buccine seu so
nantes aut percutientes Thecuem
idem est Thechnath buccina delimpte
uel percussio pectoris Thecuam pati
ens uel patientia seu percutiens eos
et buccina eorum Thedor paxillus
uel infixio Theem meridianus
uel statera mensure Theglath tis
tis fin migratis uel transmigrator actiua
significatione intelligendum est i. alios fa
ciens transmigrare Theglathphal
nasar idem Theben statera in
sure uel statera mensurata The
benthe statera mensurati uel statera
mensurata Thebente statera me
surati uel statera mensurationis
Thelabim dispersi uel dispergentes
seu dispersio aut dispersiones Thela
me agger aquarum vel rivi flu
uiorum Thelasar appendens
principem uel appensio principis
Thelinclatelasar agger aquarum
dispergendum pollicem uel rivi fluviorum
dispergentes illuminatos Thelmon ros
dum uel irroratio requiescentis
Thema auster uel affricus seu au
stralis et meridianus Themana au
ster eius uel affricus ei Themani
tes australis uel affricanus ab affrico
uel ab affrica Themna vetustas
uel defectio Themor smirna uel
consummatio amaritudinis Themna
smirna eius uel consummatio amaritu
dinis eius Themorites smirnen
sis uel consummatus in amaritudine The
na castra uel donatum seu donatio
nes aut dona eorum Thenath cas
tra fratris uel donatio fletuum The
math ficus uel amigdalum Thenoe
meth consolatus uel consolatio Theo
das laudans uel laudatio seu signum
capitis Theodatus idem Theophi
lus guertens uel conversio seu sursum
ferens aut sursum portatus Therath
portulus uel elongatio Theraphi
ydola uel mendacia seu figure et
ymaginationes Therathath subuer
tens uel subuersio Therphala sub
uersione cadens uel explorata di
uisio Theophalei exploratores
diuisi uel subuersione cadentes The
math explorata redemptio uel ex
ploratio redemptionis Thersa pul
cra uel placens seu complacatio et
complacens sibi Thersan posuit do
mum vel positio gregis Thesis posita
vel depositio Thessu captiuans
vel guertens uel captiuitas ~~seu festis~~

Thesbites querens uel captiuator
seu festinus ad intelligendum aut i
telligencia festinata Thesbon fes
tinata intelligencia uel festinatio
ad intelligendum Thesbites capti
uans uel captiuator seu captiuus
aut captiuitas Thessalonica festi
nans umbra statuere uel festinans
umbra roborare Thessalonicenses
festinantes umbra statue ul' festinans
umbra firmare Theth subter ul'
infra seu boni aut exclusio The
thim boni ul' exclusi seu inferiores
aut subteriores Theudas laudas
uel laudatus seu signum capiens aut ca
ptiua signaculi Thezer agger hor
ribilis ul' turba terribilis Thiatira
illuminata uel illuminatrix uel illuminans
aut illuminatio Thiatirem illuminans
uel illuminati Thibaath forum uel mar
tellus Thichon medium uel dimi
diatio Thichonimim idem Thich
na spes uel speratio Thimna humi
lia uel erudiencia Thichon disp
gens meror uel dispersio migratio
Thimneus pinguis uel ruminans
Thirus timor ul' reddit seu tior aut
superfluum Thima timens dominum uel
rediens domino Thriphon dissol
uens mortem uel requiecio mortis
Thob oblatio uel uniuersitas Tho
hel uanitatis oblatio seu ductus
ad unctum aut commissus ad uniuersa
Thothaath stridens uel strider Tho
ten stridor fontis uel strides oculus
Thooph gehenna uel stulticia seu
latitudo aut ampla pena stultorum
Thopheth oris paruuli uel oris pro
tectio seu os protegens a' os protectum
Thophel os dei protegens seu oris
dei protectio Thopheth gehenna pa
uoris uel ampla pena uite stulto
rum Thogorma auellens uel
interpres seu quispiam incolatus aut
incolatus auulsio Thola coccinum ul'
uermiculus Tholaphit coccineus seu
uel rubeus color testum Tholmai ad
mensura deducens uel ad mensura
deductio seu sulcus meus a' suspensio mea

Tholmai idem est Tholaite coccinei
uel rubicundi Thole coccineum uel
rubens color Tholomaida ad mensu
ram deducens uel ad mensura deducta
Tholomaidai ad mensura deducti uel
ad mensura reducentes Tholomais
ad mensura reducens Tholomeus ad
mensura reducens uel ad mensura re
ductus Tholus rotundus ul' rotundi
tas Thomas abyssus uel geminus vn
de grece didimus appellatur Thopho
amencia uel latitudo Thosath lex
uel penthatheucum Those captiui
tas ul' festinacio Thosaus captiuus
uel festinacio Thoth error uel ame
cia Thothi error meus uel amencia
mea Thon amens uel errans seu
error eorum aut eorum amencia Thor
thade requiescens uel requiecio Thor
gadite sereni sacrimenti uel requirentes
latrunculi Thubal ductus ad luctum
uel guersio ad uniuersa Thubal de
ferens aut desertus seu deserens aut
delatus Thubalcham ductus ad luc
tum lamentacionis ul' guersus ad uniuer
sa afflictionis Thubalchaim deserens
possessionem seu delatus possessioni a'
desertus afflictioni Thubim deserens
uel desercio seu bin meciens a' bona
mensura hic v sequitur

Vbil festinans germine uel con
silium uetustatis Vthatha ignis
mordens ul' dolor prostolacionis
Vpham infirmus uel debilis seu
infirmans eos aut infirmitas eorum V
phamite infirmi uel debiles seu infir
mantes eos a' infirmitates eorum Vphim
infirmus uel infirmitas seu exitum a' her
bosum Vol dolens uel parturiens seu
dolor Vlai sterili uel palus a palud
no a palo seu dolor femoris a' dolor
umbraculi Vlam prius uel ante seu
prior aut anterior Vr lumine ul' ignis
meus seu incendium aut fenestra v
rai lumine meum uel ignis meus l'
incendium meum Vream deus excel
sus uel lumine excelsum seu ignis
eorum aut fenestra eorum Vream luces
populo uel ignes populi seu incendes populus
aut incendium populorum Vratha ignis
peti uel incendens peccatum seu lumine
tempale a' apices pectori Vrbanus

Urie gaudens vel lucis gaudium seu gau-
dens igne aut gaudens incendio. Urei
latitudo mea vel illuminator meus seu ignis
meus aut incendium meum. Uri lux mea
vel ignis meus seu incendium meum aut
cremacio mea. Urias lux mea dei vel
lumen meum domini seu deus ignis meus
aut deus incendium meum. Uriel lu-
cens deo vel ignis dei seu aperiens
deo aut incendium dei. Us consilium
vel consiliator seu festinacio aut festi-
nans. Usam consules populo vel con-
silium populi seu festinans eos aut festinacio
eorum. Usathi festinate me vel consi-
liante michi seu consilium meum aut
festinacio mea. Usathites festinans
vel consiliator. Usi consuleus me
vel consilium meum seu festinans me
aut festinacio mea. Usim festinans eos
aut consilium eorum. Usim consilium
vel festinacio seu festinus consilio aut festi-
nator consilii. Uthai dolor signi vel
consilium errans. Uza consilium vel con-
siliator. Uzal consilium eius vel consi-
liator eorum. Vaphas finis vel diffini-
cio. Vaphasi finis meus vel diffinicio
mea. Vaphsus finis consilii vel
diffiniens festinator. Vaphisi finis con-
silii mei vel diffiniens festinator meus.
Vagus ipsa vallis estuans vel ipsa
vallis estuacio. Vagethra liber levita-
rum vel liber leviticus. Vagedaber
liber numerans vel liber numeri. Vayzatha
ipse docens hunc vel ille fornicator.
Vazein finis dencium vel destinatus
angustie. Vasthi finis signatus vel
diffinicio consummata. Uan het ipsa
seu ipse vel ille. Vellucus finis vital
vel definicio declinacionis. Ur vivus
vel virum seu provocacionem aut ad ira-
cundiam provocavit. hic a ste. Z

Zaab aurum obrizum vel aurum
purissimum. Zaba movens vel
motus seu fluctuans aut fluc-
tuacio. Zabab fluens torrens vel fluens
quem vulgo ticione vocant. Zabada-
yin fluens torrens inutilis vel fluens
torrens ydolatrie. Zabadai fluxus tor-
rens vel torrens fluctuo. Zabadia flu-
ens torrens domini vel torrens fluens do-
mino. Zabbai motus meus vel fluctua-
cio mea. Zabaon movens dolor vel fluc-
tuacio mea iniquitatis. Zabath movens
delictum vel torrens fluens petro. Zaba
movens eos vel fluctuacio eorum. Za-
beb ista questio vel iste ignominiosus.
Zaber movens puteum vel fluctuacio
fontis. Zabdi fluctus vehemens vel
fluxus habundans seu fluens habun-
danter domino. Zabdias idem quod Zab-
diel fluxus vel vehemens dei
vel fluens habundanter deo. Zabina
iste venit tunc vel ista venit cursio.
Zabuth fluens torrens vel torrens fluctuo.
Zabulon fluxus noctis vel usura
diurna eius. Zabulon habitaculi fortitudinis vel
habitaculum eorum seu habitaculum forti-
tudinis aut habitaculum pulcritudinis. Zabuloni-
te fluxus nocturnus vel usuratorium eorum.
Zabulonite habitaculorum fortitudinis vel habitacula
eorum seu habitacula fortitudinis aut ha-
bitacula pulcritudinis. Zachai iustus
meus vel iustificacio mea. Zachari-
as memorans dominum vel auxilium domini.
Zacher memoria vel adiutorium seu
iustus vigilans aut iustificatus con-
surgens. Zacheus iusticia vel iustifi-
cacio seu iustus consilio aut iustificatus
festinans. Zachur memoria vel adiu-
torium seu iustus ignitus aut iustificatus
illuminans. Zadab iste pater vel ista pa-
ritas. Zadabia iste pater domini vel ista
paritas domino. Zaph illuminare vel illuminacio.
Zaphi lumen meum vel illuminacio. Za-
phim illuminans eos vel illuminacio eorum.
Zar ducte vel hunc seu oblivia aut forni-
cacio. Zamon subumbra vel obumbrans
seu umbratus aut obumbracio. Zam-
ma iste fluens vel fluxus eius. Zam-
bri iste lascescens vel iste amaricans.
Zamdi fluxus vehemens vel fluxus
habundans. Zamira iste aptus vel iste
illuminans. Zamara psallens ei vel
canticum eius. Zamaram psallens eis
vel canticum eorum. Zamri psallens
me vel cantacio mea. Zamzim psallens
eis vel cantacio eorum. Zamco psal-
lens mestro vel canticum mestri. Zona
ista requies vel ista commocio seu iste re-
pulit aut iste requievit. Zara oriens
vel orientalis. Zarad descendens vel
alienus seu descensio aut alienacio. Za-
rodayin descensio vel alienus ydolatrie.
Zarai oriens me vel orientalis meus.
Zarias oriens domino vel orientalis domini.

Zarath ortus peti uel orientalis
est delinquens Zareth descendens
uel ab alienatus Zareide descendentes
uel orientales sunt isti Zares orte
facture uel orientalis plasmacio
Zareth oriens pauor uel oriental'
vita Zarcias oriens domino uel
con oriental' dni Zathan iste hiul'
uel visio ista Zaua iniqus uel
iniquitas Zauad donatus uel dona-
tio Zauadia dos dni uel dos dno
Zazi horridus uel terrendus Za-
zim horror uel terror seu horre-
di aut terribiles Zazomin que est
hec aqua uel prat. in acie seu
aciem parantes aut acici paratio Zeb
lupus uel rapax seu deuorans aut
deuorator Zebaa fluens torrens uel
torrens fluuio Zebadia fluens torrens
domini uel fluens torrens dno Zebee
victima uel rapina seu hostia a'
deuoratio Zebedeus donatus uel
dotatus seu fluens iste uel fluuio
ista Zeber lupus vigilans uel de-
uorator resurrectionis Zebi lupus
meus uel deuoratio mea Zebuda
dotis mee fortitudo uel dotatio mea
desiderabilis Zebub musca ul' mus-
ce plr' Zebud habitaculum uel habitaculum
Zebulonites tabernaculum meroris
uel inhitatio iniqui t' Zezb mem-
oratiui mei uel rememoratio mea
Zerei idem est Zethra meorans eos
uel meoratio eorum Zethur memo-
ria luminis uel renouatio usura Ze-
phezima hec os undisti ul' hung' ois
visio Zei iste meus uel iste michi
Zepha os hyans uel os fluens siue
os ambulans aut oris fluuio Zem-
ma fluens uel iste fluuiq eius Ze-
meri iste amaritans uel iste exacerbans
Zemram cantans eis uel canticum
eorum seu tempus eorum ondens ul' tep'
eorum ostensio Zemri psallens michi
uel canticum meum seu iste lacessens
aut iste amaritans Zena commouens
uel commotio seu ipse requiescens aut
ipsa requietio Zena commouens eos
uel commotio seu ipse requiescens aut
ipsa requietio Zena commouens eos
ul' commotio eorum seu requiescens eis

aut ipsa requietio Zerehel iste magi-
ster deus uel ista est magistra Zermoth
iste timens mortem uel iste metuens
altitudinem mortis Zezim iste lapis
uel ista auricies Zethaa iste pa-
uidus uel iste superior Zetham iste
amarus uel ista commutatio Zethu
iste amicus uel iste extroneus Ze-
thna iste extrans ei uel ista amicta
eius Zen nutans uel iniquitas Ze-
man iniquus eis uel iniquitas eorum
Ziph florens uel germinans Ziphei
florentes uel germinantes Zipha
germen uel illuminare Ziphai germe
meum uel illuminatio mea Zio duc-
tio uel oliua Ziza horrendus
uel terribil' Zo iste uel ista Zoa-
ra minor uel paruula seu vitula co-
seruans aut vitula consternata Zo-
badonias fluens uel torrens iniqui-
dus uel fluens torrens menti domino
Zochia prophetia uel prophetizatio Zo-
he attrahens uel attractio Zohe-
leth tractus uel profectus seu trac-
tum uel protractio Zoleth iste pa-
uidus uel iste uiuax Zolomin paran-
tes aciem uel in acie parati Zoob
aurum uel diuicie Zoon iste iniquus
uel iste inutilis Zooz plasma ul'
plasmator seu iste apprehendens aut
iste uaticinans Zoozi plasma meum
uel plasmator meus seu iste apprehe-
dens me aut iste uaticinans mi Zo-
robabel alienus translatio uel ortus
in babilone seu iste princeps trans-
lacionis aut iste magister confusionis
Zoraim que est hec aqua uel que sunt
hec cogitaciones seu parantes aciem a'
in acie parati Zuzitidis consilium
uel consiliatrix Zuzim consilia-
tes eos uel consiliatores eorum
Et sic est finis horum nominum
hebreorum ~~translata~~ a sancto Hie-
ronimo in latinum interpretata

Sacre Biblie xlviii sunt
libri Quorum xxxvii veteris
sunt testamenti xi vero no-
vi testamenti Horum v scilicet
primos libros moysi scilicet Genesim Ex-
odum leviticum Numeri et deutrono-
mium Ebrei appellant thorat id est legem
Nos vero appellamus eos pentateucum
Penta enim grece quinque sonat latine
Teucon vero liber vel volumen dicitur
Et hii quinque libri moysi nominantur
Et est notandum quod predicti libri ab
hebreis distincti sunt in liiii thomos
id est divisiones prohemium ponit in Genesi
xiiii In reliquis vero Quatuor libris
auttumant et ponit in quolibet x Preterea
Notandum est quod hebrei distingunt os
libros veteris testamenti in tres ordi-
nes Primum vocant thorat id est legem
sicut dictum est Secundum prophetas Terci-
um anogiphum In primo ponunt
v libros moysi In secundo scilicet in prophetis
ponunt octo libros scilicet Josue iudicum
Samuelem Malachim Ysaiam Je-
remiam Ezechiam et xii prophetas
In tercio vero scilicet in anogiaphe
ponunt reliquos libros veteris testamenti
qui super sunt et hii proprie dicuntur
Anogipha id est sanctorum scripta Et tamen
nomen generale est omnibus sacre scripture
libris ut forte ita eos appellant quia
de auctore quorundam dubitatur Nam
sic hoc nomen confessor commune est omnibus
sanctis aliis tamen secundum eminenciam
qui hunc censantur sicut apostoli inter eos in-
hiit et modum ultimus ordo angelorum
generale nomen aliis ordinibus excedunt et
relinquunt Ougeneus vero more grecorum
in primo ordine vii libros ponit
addens pentateuco Josue et Judi-
cum Et hunc ordinem vocat empta-
ticum Empta enim grece vii latine
sonat Nobis vero non sit cura de
ordine huius modi dum modo histo-
ria non mutetur

Nomina librorum veteris testamen-
ti sunt hec Genesis Exodus
leviticus numeri deutronomium
Josue Judicum Ruth Quatuor libri
Regum duo libri paralyppomenon
Duo libri esdre in cuius primo libro
includitur liber Neemie Thobie
Judith Esther Job Quinque libri
Salomonis scilicet parabole Ecclesiaste
Cantica canticorum Sapiencie Ecclesia-
sticus Item Quatuor libri maiorum
prophetarum scilicet Ysaie Jeremie trenorum
quem immediate sequitur liber Ba-
ruch Ezechiel Daniel Item liber
xii prophetarum minorum scilicet Ozee Joel A-
mos Josue Michee Naum Abacuc
Abdie Sophonie Aggei Zacharie
et malachie Hos secuntur duo li-
bri Machabeorum in ultimis

Nomina vero novi testamenti
librorum sunt hec Quatuor
libri ewangelistarum Liber
Epistolarum pauli qui habet xi ti-
tulos et xiiii epistolas scilicet ad Romanos
una Ad Corinthios due Ad gala-
tas una Ad ephesios una Ad
philesiom una Ad Colosenses
una Ad Thessalonicenses ii ad
Thymotheum due Ad titum una
Ad philipenses una Ad hebreos
ultima Item liber actuum apostolorum
Item Canonice vii canonice scilicet Jacobi petri
Johannis et Jude Item liber apoca-
lipsis ultimus predicti vero libri quid
vel de quo predicatur ut quot eorum
quilibet habeat capitula et de quo vel quid
quodlibet tractat capitulum et narrat in ta-
bula sequenti dicetur

Genesis est primus liber
qui alio nomine dicitur Ge-
neseos et tractat de crea-
cione celi et generacionum
primum Genesis enim grece generacio est
latine et habet Genesis l capitula Pri-
mum capitulum tractat de creacione
celi et terre et de operibus vi dierum
Nam prima die creavit celum et terram
et divisit lucem a tenebris
Secunda disposuit superiora mundi et
fecit firmamentum in medio aquarum
Tercia die congregavit aquas que
erant sub firmamento in locum unum
et germinare fecit terram germen
suum Quarta die cepit ornare ea
que fecerat incipiens a superioribus
et fecit duo luminaria magna solem
et lunam et stellas Quinta die

Ornavit aerem et aquam volati-
libus et piscibus et creavit omnem ani-
mam motabilem que est spiritus brutorum
que moritur de ea in nota et de vita
in morte. Sexta die ornavit terram
bestiis et generibus animalium et creavit
hominem ad ymaginem suam. Sep-
tima die requievit ab universo ope-
suo. Capitulum secundum tractat de
declaracione operum et de lignis et flu-
minibus paradisi de sompno ade et
de nomine mulieris. Tercium tractat
de suggestione serpentis et esu pomi
De maledictione serpentis mulieris et vi-
et de eiectione hominis de paradiso
Quartum tractat de generacionibus
ade De oblacionibus abel et caym
et de generacione et morte caym. Quin-
tum de generacionibus Seth Enoch
et lamech. Sextum de causis
diluvii et archa. Septimum de
diluvio et ingressu Noe in archam
Octavum ubi requievit archa
et de egressu noe. Nonum de eb-
rietate noe et plantacione prime vinee
Decimum de generacione et dispersione
filiorum noe. xi de edificacione turris
babel et confusione linguarum et de gi-
gantibus et ortu abrae. xii de
exitu abrae de hur caldeorum et de
ascensu in egiptum. xiii de mansi-
one abrae et de promissione sibi facta
adeo et de tercia promissione. xiiii de
victoria abrahe et de cede quinque
regum. xv de promissione heredis
xvi de fuga agar et ortu et ortu
ysmahel. xvii de pacto circumcisionis
xviii de tribus angelis qui appa-
ruerunt abrahe euntes sodomam
xix de subversione sodome et
de incestu loth et uxor eius. xx
ubi abraham venit ad regem abi-
melech ingeratus. xxi de ysaac
et de eiectione agar et hismahel
xxii ubi abraham ymolavit y-
saac. xxiii de morte sara et de emp-
cione duplicis spelunce in ebron ubi
sepulti sunt patriarche. xxiiii de eli-
ezer quem misit abraham in mesopo-
tamia ad rebeccam. xxv de mor-
te abraham et generacione filiorum eius
scilicet esau et iacob. xxvi de mansione

Ysaac in geraris. xxvii De supplanta-
cione et benediccione Jacob. xxviii
de peregrinacione iacob in mesopo-
tamiam ubi vidit dominum. xxix
De duabus uxoribus iacob et de iiii
filiis lie. xxx De ortu Joseph et par-
tu rahel. xxxi de fuga iacob de laba-
cum uxoribus suis. xxxii ubi iacob venit
ad esau et luctabatur cum angelis. xxxiii
De occursu esau. xxxiiii de raptu
dine et de strage facta per filios iacob.
xxxv De morte delbore et mutacione
nominis iacob et de morte ysaac et
rahel. xxxvi de generacionibus filiorum
esau. xxxvii De vendicione Joseph
xxxviii de eo quod Judas genuit pha-
res et zaram de thamar. xxxix
De incarceracione Joseph. xl de expo-
sicione somniorum pincerne et pistoris
xli de sompnio pharaonis et subli-
macione Joseph. xlii de ingressu fratrum
Joseph in egiptum. xliii de reditu
eorum ad patrem et de missione secunda
xliiii de impositione poculi more
sacci beniamin. xlv ubi Joseph ma-
nifestavit se fratribus suis. xlvi de de-
scensu israel in egiptum. xlvii ubi Joseph
adduxit patrem ad pharaonem. xlviii
De benediccione Effraym et manasse
xlix De Benediccione xii tribuum. l
de morte Jacob et planctu filiorum eius
De morte Joseph et sepultura eius

Exodus est secundus liber qui
ebraice dicitur ellesmoth Grece
vero exodus latine exitus Odh
em grece via latine dicitur et tractat
de exitu filiorum israel de egipto et de fa-
bricacione tabernaculi et archae et habet
xl capitula. Primum capitulum tractat de servitute
filiorum israel et submersione infancium
eorum. Secundum de ortu moysi et filia-
cione. Tercium de visione rubi
ardentis. Quartum de signis datis
moysi et de reditu eius in Egiptum
Quintum de primo ingressu moysi et
aaron ad pharaonem. vi De afflic-
cione secunda filiorum israel. vii De mutacione
virge et aqua versa in sanguinem.
viii De plaga ranarum. ix De mor-
te pecorum et grandine. x de lo-
custis et tenebris. xi de diebus egip-
ciacis. xii de agno pascali et de

Exitu eorum .xiii. De sanctificatione primogenitorum .xiiii. De ingressu maris rubri .xv. Canticum cantemus .xvi. de datione manne et de coturnicibus .xvii. De pugna contra amalech .xviii. De adventu jetro et consilio eius .xix. de perventu ad montem synai .xx. De x preceptis .xxi. de latrone .xxii. de furtis .xxiii. de decimis et festivitatibus .xxiiii. de primo ascensu moysi in montem .xxv. De tabernaculo et archa faciendis .xxvi. de velo et cortinis .xxvii. De altari et oleo sacro .xxviii. de vestibus sacerdotalibus .xxix. De tiara et unctione sacerdotali .xxx. De incenso thimiamatis et oleo unctionis .xxxi. de duabus tabulis datis moysi .xxxii. De vitulo conflatili .xxxiii. ubi videt gloriam domini moyses .xxxiiii. De secundis tabulis et gloria vultus moysi .xxxv. De oblatione muneris .xxxvi. quot suffecerunt oblata et usui tabernaculi .xxxvii. Quod bezelehel fecit tabernaculum .xxxviii. De altari et olocaustis .xxxix. De vestibus summi sacerdotis .xl. De locatione arche et aliorum.

Leviticus

Leviticus est tercius liber qui hebraice dicitur vagetra grece leviticus latine offertorius vel sacrificatus et tractat de hys que in lege offerebantur et habet nomen eius quod hodie cantatur de levi vel ... et habet xxvii capitula. Primum tractat de holocaustis et modo offerendi. Secundum de sacrificiis salutaribus. Tercium de hostia pro peccato sacerdotis. Quartum de peccato synagoge et principis. Quintum de peccato anime. Sextum de igne ungi et cinere eorum .vii. de esu adipis et sanguinis prohibito .viii. de consecratione summi sacerdotis et aliorum sacerdotum .ix. de pace offerendi et recipiendi pro se suas .x. De morte filiorum aaron scilicet nadab et abiu .xi. de prohibitione ciborum .xii. de purificatione puerpere .xiii. de cognitione lepre .xiiii. de purificatione leprosi .xv. de viro seminifluo et muliere emoroissa .xvi. de vitula russa et hirco .xvii. de purificatione immundorum .xviii. de ge-

-alibus a matrimonio .xix. archalogo seu recapitulatio preceptorum .xx. De prohibitione ydoli moloch et magorum .xxi. de sanctitate sacerdotum et eorum thoro et matrimonio .xxii. de lege sacerdotum et filiorum eorum .xxiii. de solempnitatibus legalibus .xxiiii. De oleo mundo et pena blasphemie .xxv. De observatione anni iubilei .xxvi. de benedictionibus et maledictionibus legis .xxvii. de decimis votivis.

Numeri

Numeri ut libri numerorum est.

Numeri quartus liber qui hebraice dicitur vaiedabber quod latine sonat locutus est dominus. Grece dicitur arismoch latine autem numeri vel liber numerorum eo quod numerantur viri apti ad ferendum arma et habet xxxvi capitula. Primum tractat de numero virorum singulorum tribuum filiorum israel. Secundum de gradibus circa tabernaculum. Tercium de commutatione primogenitorum levitarum. Quartum de etate ministrancium et differencia ministeriorum. Quintum de eiectione leprosorum et zelotipo cum est amor viri in mulierem. Sextum de nazareis et sermone eorum. Septimum de oblatione et dedicatione eorum .viii. de consecratione levitarum .ix. de fase ut pascha faciendo .x. de recessu filiorum israel de monte synay .xi. de electione lxx seniorum et de esu carnium .xii. de lepra marie sororis moysi .xiii. de exploratoribus .xiiii. missis in terram chanaan .xv. de ... de lapidacione colligentis ligna sabbato .xvi. de scismate dathan et abiron et chore et eorum plaga .xvii. de plaga ... incendii ubi aaron stetit cum thuribulo inter vivos et mortuos .xviii. de virga aaron que floruit et nuces amigdalinas protulit .xix. de reditu in cades usque ad mare rubrum .xx. de morte marie sororis moysi et aqua contradictionis .xxi. de circuitu ydumee et morte aaron .xxii. de serpente eneo .xxiii. de itinere balaam cum quo locuta est asina .xxiiii. de prophetia balaam .xxv. de initiatione belphegor ydoli et fornicatione filiorum israel (et phinees et eius zelo ...) .xxvi. secundo numerus bellatorum .xxvii. de iure successionis .xxviii. de sacrificiis .xxix. de sabbato et festivitatibus legalibus .xxx. de repudiatis .xxxi. de preda madian

xxxii de sorte duorum tribuum cum dimi-
dia xxxiii Cathalagus xl mansi-
onum xxxiiii de prohibitione ydolatrie
xxxv de prohibitione commixtionis cum
terra chanaan xxxvi de suburbanis et
urbibus levitarum xxxvii de matrimo-
nio contrahendo **Incipit deutronomium**

Deutronomius est quintus
et ultimus liber pentha-
teuci qui hebraice dicitur hel-
lesia dabarim quod sonat hec sunt verba
dierum Grece vero deutronomius id est secunda lex
deuteron enim grece secundum est latine nomos
vero latine dicitur lex et habet xxxiiii capitula
Primum tractat de correctione iudeo-
rum ubi moyses recapitulat mala
que evenerunt eis propter eorum inobedientiam
Secundum similiter inducit eos ad obedi-
endum deo propter ea que eis in deserto eve-
nerunt Tertium hortatur eos allegans in-
terfectionem og regis basan Quartum de
tribus civitatibus refugii trans iordanem
Quintum de lege data vi expo-
nit legem vii quod non commisceantur alie-
nigenis viii de manna et vestitu
ix de tabulis legis x de lon-
gitudine et latitudine terre sancte xi de
eodem xii quod non comedatur carne cum
sanguine xiii prohibet ydolatriam xiiii
de mundis que licet ad esum xv de
sabbato et iubileo xvi de phase et so-
lempnitatibus xvii de appellatione et sum-
mo pontifice xviii de urbibus le-
vitarum xix de tribus civitatibus refu-
gii xx de progressis ad bellum et timi-
dis ab exercitu removendis xxi de ra-
toribus et suspensis in ligno xxii de
repudio et adulterio et raptu virginis
xxiii Quibus non licet intrare in ecclesiam dei
xxiiii De libello repudii et
usura non recipienda xxv quod suscitat
frater semen fratris sui ubi volentis di-
scalciatur et de modo discalceandi
xxvi De decima sacerdotibus danda
xxvii de benedictionibus et maledic-
tionibus legis xxviii de eodem
xxix de eodem xxx Exortatio
moysi ad populum xxxi quod tradidit
moyses librum legis levitis xxxii
quod dominus mandat ascendere moysen
in montem abbarim nebo xxxiii Be-
nedictio moysi super duodecim tribus israel
xxxiiii De morte moysi **Josue**

Josue dicitur ihesus Naue Josue
et ihesus unum sunt Cognomen
est autem ad differentiam ihesus naue
vel Josue betim quod est filius na-
ue vel filius nun quod idem est Cognomen
tum est autem sit ad differentiam ihesu filii syrach
qui fuit nepos ihesu magni sacerdotis
qui scripsit ecclesiasticum et habet xxiiii
capitula Primum tractat quod dominus misit
Josue ii de exploratoribus missis et de
raab meretrice iii de transitu iordanis ad
ipso retrorsum iiii de xii lapidibus al-
latis de situ iordanis v de circumcisi-
one in galgal vi de clangore tubarum
et destructione Jericho vii de lapidatione
achor viii de incendio hay ix de
dolo gabaonitarum x de v regibus
suspensis xi de xiiii regibus interfectis
xii de nominibus regum interfectorum et de
prima distributione terre xiii quod caleph
data est ebron xiiii de divisione terre
xv de sorte iuda et caleph xvi
de sorte manasse xvii de sorte effra-
ym xviii de sorte vii tribuum xix
sorte de sabulon et neptalim xx de ci-
vitatibus refugii xxi de sorte levita-
rum xxii de reditu duarum tribuum
cum dimidia trans iordanem xxiii hortatur
Josue ad populum xxiiii de morte Josue

Iudicum dicitur hebraice sophim quia iudi-
ces describit usque ad heli sacerdotem et di-
a materia quibus autem eum ediderit dubium est
Quidam dicunt quod samuel quidam quod esdras
alii quod ezechias qui parabolas salomonis
et libros Regum in uno collegit et habet
xxi capitula Primum quo iudas pugnavit
contra chananeum ii de loco flentium filiorum
iii quod filii israel commiscentur alie-
nigenis iiii de delbora prophetissa et in-
terfectione regum in torrente cison et de
clavo jahel quo fixerat tempora zizara
v Canticum delbore vi de gede-
one vii de victoria gedeonis et ubi
lambebant aquam viii de destructione
sochath et morte gedeonis ix de iepte
~~et ymolatione filie eius~~ ix de abimalech
et interfectione lxx filiorum ierobaal et pa-
rabola Jonathan x de tola duce
xi de iepte et ymolatione filie eius
xii quod iepte percussit effraym xiii de
ortu samsonis et vaticinio angeli
xiiii de dalida samsonis et coniuge
eius xv de vulpibus qui combusserunt
segetes et vineas philisteorum et quod oc-
cidit mille viros cum mandibula azini
xvi ubi samson tulit portas civitatis

Decim̄ xvij de ydolo miche xviij
de incendio vrbis lachis xix de vxo-
re leuite q̄ extinxerunt filij baliel p̄ forni-
com̄ xx.ᵐ Et q̄ i(st)o scelle p̄cusserunt filij
isrl̄ xxv m viroꝝ de tribu beniamin
xxj vbi iuraverunt filij isrl̄ q̄ no(n) da-
rent filias suas tribui beniamin

Ruth p̄mu caplm̄ tr̄at de re-
uersione noemi Secundu vbi
ruth collegit spicas in agro vbi
dixit booz messoribus dn̄s vobiscu
Tertiu vbi booz duxit ruth in vxorē

Regum libri apud nos distinguū
in iiij.ᵒʳ libros apud hebreos
autē in duos p̄mus vocat Sa-
muel a nomine auctoris Scd̄m vo-
cat malachim i(d est) regū am̄ q̄ tr̄at de
singulis regibus iudeoꝝ hc̄ dicit hebrei
composuisse Jeremiā q̄ p̄z ex eo q̄ liniug
z Jeremie libri vno fine est p̄mu lib(er)
Regū tr̄at de ortu Samuelis et pare-
ntibus eius Secdm̄ Canticū anne et
de pc̄to filioꝝ heli Tercium de voc̄oe
heli Quartū de morte heli et filioꝝ
eius Quintū de remissione arche
Sextū Et archa mansit in domo ami-
nadab vij.ᵐ Et orante Samuele vi-
cit isrl̄ philisteos viij Et isrl̄ petit
regem ix de vnctione Saul et morte
Samuelis x de cōsecratione z oblaci-
one sc̄i regis xj de scd̄a vnctione
saul xij Exortacio Samuelis xiij
Et samuel p̄dixit Saul de translacione
regni xiiij de pharetra Jonate xv Et
Saul vicit amalech melior ē obediē-
cia q̄m victima xvj de vnctione dauid
regis xvij Quo dauid interfecit golia
xviij Et Saul p̄sequitur dauid
xix vbi Saul voluit occidere dauid
xx Et Jonathas reuelauit secreta p̄ris
sui saul dauid xxj vbi comedit da-
uid de panibus sc̄is et fugit ad achis
xxij de morte abimelech xxiij Et da-
uid latuit in spelunca z in montibus ti-
mens saul xxiiij Et dauid iurauit saul
q̄ no(n) deleret semen eius xxv de mor-
te Samuel et de nabal et de abigail
xxvj vbi dauid reddit hastam saul
viuit dominus q̄ cauēr de lancea domini
xxvij de fuga dauid xxviij vbi
consuluit mulierem habentem phitonicū sp̄m
xxix vbi remittit achis dauid d p̄-
lio xxx de ceda et preda quā fecit
dauid amalechitis xxxj de morte
Saul et filioꝝ eius De scd̄o lib(ro) Regū

Secūdus liber Regū h̄z xxiiij ca(pitu)la
p̄mu de planctu dauid
sup Saul Scdm̄ de vnctione
dauid vbi interfecit azael et misi-
boseth Tercium de filijs dauid et misi-
fecione abner iiij.ᵐ de vnctione
dauid sup omes isrl̄ v.ᵐ Et da-
uid expugnauit iebuseū vj Et ad-
reduxit archam in ierlm̄ vij Reg-
no domini ad dauid viij de victoria
dauid ix de filia fuo saul et misibo-
seth x Et amon dehonestauit nunc-
cios dauid xj de morte vrie xij
parabola nathan ad dauid xiij de
Thamar quā oppressit amon xiiij
vbi dauid reuocauit absolon in ierlm̄
xv Et absolon p̄sequitur dauid
xvj de p(ro)fectione dauid cū male-
dixisset ei semei xvij de cōsilio cu-
si et consilio achitophel xviij de
morte absalon xix de luctu dauid
sup absalon xx.ᵐ de morte amase
z sibe xxj de vij viris suspensis in
vlcōm gabaonitaꝝ xxij Canticū
dauid diligam te xxiij Cathalagus
fortiu(m) qui de sua fortitudine p̄sumentes
tulerunt aquā de Bethleem ad dauid
xxiiij de nuō p̄pli et altari erecto

De tercio libro Regū

Regum tercius h̄z xxij ca(pitu)la ad dauid
capla p̄mu de vnctione Sa-
lomonis Secdm̄ de morte
dauid et de cōfirmacione Salomonis iij.ᵐ
de somno Salomonis z de iudicio mere-
tricum iiij de ministris z p̄fectis salomonis
v.ᵐ de operarijs templi vj de edi-
ficatione templi vij de ornatu templi
et eos qui erant in templo viij de
p̄ma dedicacione templi ix de do-
mo saltus et opibus Salomonis x de
Regina saba xj de fornicatione salo-
monis et ydolatria et morte Salomonis
xij de regno roboam z ieroboam
xiij de vitulis aureis xiiij de mor-
te roboam z ieroboam xv de regnis
abie ase bele et nabath regum
xvj de pc̄to base regis zambri tam-
bri z iezrael z achab xvij Et no(n) pluit
annis tribus z mensibus sex z de sarapte-
na z mortuo pu(er)o q̄ suscitauit heli-
as xviij de sacerdotibus quos interfe-
cit helias xix de fuga helie et
ieiunio xl dieꝝ z vocatione helizei
xx de p̄ma obsidione Samarie per
Benadap regem Sirie xxj de vi-
nea nabodi et morte eius xxij de
Jozaphat achab et p̄phia michee

Regū quartus h̄abet xxv Regū quartus
capitula p̄mu de regno
ochosie vbi dixit helias si
ho(mo) dei sum ij.ᵐ vbi leuat(ur)
dormiens leuat helias p(er) turbinem in
celum z de sanatione aquaꝝ p(er) sal h(oc)
incipit exorcismus salis et aque iij.ᵐ

De tribus regibus qui obsederunt regem
moab. iiij De filsatatione filii su-
namitis et habundancia olei. v. Quod
heliseus pavit tempore famis cen-
tum viros et de mudatione naaman et de
lepra yesi. vi. De ascia et de ascia amissa
hominum qui videntes videbunt et non perc[ipient] et
non intelligent et de secunda obsidione sa-
marie. vii. De fuga regis sirie sicut
dixit eliseus videbis et non gustabis.
viii. De morte benadab regis sirie.
ix. De unctione hieu et morte ieza-
bel. x. De morte filiorum achab.
xi. De athalia et ioas rege. xii. Ubi ga-
zophilacium ortum habuit temporibus ioas. xiii.
De morte joas et elizei. xiiii. De ama-
sia rege israel. xv. De regno ozie et pha-
ce de initio captivitatis x tribuum. xvi.
De regno jonathan. xvii. De regno
achaz et prophetia ysaie. xviii. De capti-
vitate x tribuum et unde venerunt sa-
maritani. xix. De regno ezechie et
sennacherib. xx. De cede quam fecit angelus
domini in castris assiriorum percuciens c.
lxxxv milia assiriorum. xxi. De egrotatione
ezechie ubi sol stetit x gradibus retror-
sum. xxii. De morte ezechie et regno
manassen. xxiii. De regno iosie. xxiiii.
Quod nabuchodonosor fecit ioachim tribu-
tarium. xxv. Quod nabuchodonosor obsedit se-
dechiam et cepit civitatem et cultum mu-
ros eius et quod nabusordam incendit do-
mum domini. Incipit primus paralipomenon

Paralipomenon recapitulatio dicitur
latine a para quod est iuxta et lippon
quod est relatio et nomon quod est volu-
men et est quasi instrumentum
omnium librorum veteris testamenti
et sunt duo libri secundum biblias grecas.
Primus habet xxix capitula. Primum tractat de
generatione ade et filiorum eius pro ordine
usque ad filios israel. ii. De generatione
iude et principibus et familiis et de lo-
co ubi manebant. iii. De generatione
david et principibus et filiis et de loco ubi
manebat. iiii. De singulis tribubus fili-
orum israel. v. De tribu ruben. vi.
De tribu levi. vii. De tribu ysa-
char et de thebinachito. viii. De tribu
beniamin. ix. Quod filii israel fuerunt ducti
in babilonem. x. De pugna philistiorum.
xi. De eodem. xii. De pugna israel cum phi-
listeis. xiii. Quod archa fuit reducta
in ierusalem. xiiii. Quod yram dedit david ligna
cedrina. xv. Quod david fecit domum arche.
xvi. De offertorio quod fecit david coram archa.
xvii. Quomodo promisit dominus david.
xviii. Quomodo david percussit reges philiste-
orum. xix. Quomodo david consolatus est hannon.
xx. Quomodo david vastavit filios amon.
xxi. De pestilentia et numero filiorum israel.
xxii. De edificatione domus domini.
xxiii. Quomodo david instruxit salomonem

ad edificandum templum. xxiiii. Quomodo da-
vid divisit sortes sacerdotibus et ianitori-
bus templi. xxv. De eodem. xxvi. De eodem.
xxvii. De eodem. xxviii. De centurionibus
et tribunis regni. xxix. De modo edi-
ficandi hic habetur offertorium dedicacione
domus in simplicitate. Secundus paralipomenon

Paralipomenon secundus habet xxxvi capitula.
Primum tractat quomodo salomon pe-
ciit a deo sapientiam. ii. De numero
artificum templi. iii. De dispositione
templi. iiii. De cherubin et al-
tare eneo et singulis in templo contentis. v. Quomodo
duxerunt archam domini in templum. vi.
De oratione salomonis. septimum de
dedicatione templi et gloria domini. viii.
De edificatione civitatum. ix. Quod regina
sabba venit ad salomonem. x. De regno
roboam et ieroboam. xi. Quod dominus prohibuit
ne pugnaret contra israel. xii. De peccato roboa
et ierusalem. xiii. De bello inter abiam et ierobo-
am. xiiii. De regno aze qui destruxit
vitulos aureos. xv. De prophetia azarie. xvi.
De bello basa et asa. xvii. De regno iosa-
phat. xviii. De iosaphat et achab. xix.
De victoria eius. xx. De pugna eius
ubi habetur de iasihana filio barachie
iudea et ierusalem. xxi. De regno ioram.
xxii. De regno ozazie. xxiii. De ioiada
et athalia. xxiiii. De refectione templi
hic habetur de iasihana filio barachie.
xxv. De bello amasie. xxvi. De regno
ozie. xxvii. De regno ioathan. xxviii. De
regno achaz. xxix. De regno ezechie.
xxx. De epistolis ezechie missis ad israel.
xxxi. Quod ezechias fecit phase magnum
in ierusalem. xxxii. De bello sennacherib.
xxxiii. De ydolatria manasse et a-
mon. xxxiiii. De iosia et inventione
deutronomii. xxxv. Quod iosias celebravit
phase. xxxvi. De sedechia et destruc-
tione ierusalem.

Esdre duo sunt libri secundum grecas
biblias licet neemias in prologo
reputetur tamen aliqui biblie et maxime
de impressa qui habent iiii libros
ita quod primus esdre neemias secundus esdre
secundus pro tercio et quartus qui continet habet xvi
capitula de quo est sit mencio in prologo esdre
et tractat liber esdre de reedificatione
ierusalem. In primo libro includitur neemias
ut dictum est. Primus habet decem capitula. Primum
quod cirus mandat reedificare ierusalem et
templum. ii. De numero filiorum qui ascende-
runt edificare ierusalem. iii. De reedifi-
catione templi. iiii. De impedimento et
et hostibus iudeorum. v. Quod darius pro-
hibuit reedificationem. vi. Quod darius dat
licentiam reedificandi. vii. De arthaxarse.
viii. De numero edificantium. ix. Quod esdras
misit ad filios israel qui erant in montibus

Lasine ut venient in ierl'm. x. Decimu
s ordo esdre et eiectio alienor(um). Neemias
Neemias habet xiij capitula. j. p(rimu)m
oratio neemie p(ro) civitate sancta
. ij. s(ecundu)m q(uod) obtinuit litteras
reedificandi. iij. de reedifica-
tione muror(um) et portarum et c(etera). iiij. q(ua)rtu(m)
de custodia civitatis. v. quintu(m) de paup(er)-
tate eor(um) qui erant in civitate. vj. sextu(m)
de malicia sanabalach. vij. septimu(m)
de custodia civitatis. viij. de genealogia
hic habetur comedite pinguia. ix. de ie-
iunio et oratione esdre hic habetur omnia que
fecisti. x. de custodia civitatis. xj. de
zorobabel et sacerdotibus et levitis. xij.
de cantoribus. xiij. de separatione alieni-
Esdre secundus habet xv capitula. Esdras
j. p(rimu)m de josia. ij. s(ecundu)m de pha-
se. iij. t(er)ciu(m) de morte josie. iiij.
q(ua)rtu(m) de medio ierl'm. v. quintu(m) de sedechi-
a. vj. sextu(m) de ciro et littera. vij. de in-
imicis iudeor(um). viij. q(uod) rex p(ro)hibet reedi-
ficationem. ix. de tribus iuvenibus et enigma-
tibus eor(um). x. q(uod) rex concedat sapientis
zorobabel. xj. de reedificatione. xij. de
impedimentis. xiij. q(uod) completi sunt mu-
ri. xiiij. epistola darij ad esdram. xv. de
eiectione alienor(um)

Thobias habet xiiij capitula. j. p(rimu)m
doctrina thobie. ij. s(ecundu)m de exe-
cratione thobie. iij. t(er)ciu(m) oratio tho-
bie. iiij. q(ua)rtu(m) q(uod) docet filiu(m). v.
quintu(m) de missione filij. vj. sextu(m) de
fluvio et pisce. vij. septi(mum) q(uod) venerit ad
raguelem. viij. de nuptijs. ix. q(uod) an-
gelus p(re)sentavit raguelis chirographum. x.
q(uod) raguel remittit thobiam cum uxore
. xj. q(uod) thobias revenit ad patrem suum.
xij. q(uod) angelus manifestavit se thobie
. xiij. q(uod) thobias agit gratias deo. xiiij.
de morte thobie. Incipit liber Judith
Judith habet xvj capitula. j. p(rimu)m de conflictu
nabuchodonosor et arfaxat. ij. s(ecundu)m q(uod) na-
buchodonosor misit holofernem. iij. t(er)ciu(m)
de potentia holofernis. iiij. q(ua)rtu(m) oratio
iudeorum. v. quintu(m) de achior. vj. ergo
ligatus fuit achior. vij. q(uod) holofernes
obsedit civitatem. viij. q(uod) iudit hor-
tatur p(o)p(u)l(u)m. ix. oratio iudit. x. ubi iu-
dit exit civitatem. xj. q(uod) fuit ducta
ad holofernem. xij. q(uod) traditur vagao
eunucho. xiij. q(uomod)o amputavit ca(put)
holofernis. xiiij. q(uomod)o suspenderunt ca-
put holofernis in muro. xv. de fuga
assiriorum. xvj. canticum judith. Hester
Hester habet xvij capitula. j. primu(m) de
convivio asueri. ij. s(ecundu)m q(uod) aman
obtinuit litteras contra iudeos. iij.
t(er)ciu(m) q(uod) hester invitat regem
. iiij. q(ua)rtu(m) q(uod) rex honorat mardocheum
. v. quintu(m) q(uod) aman suspenditur. vj. de
liberatione iudeorum. vij. q(uod) iudei inter-
fecerunt hostes suos. viij. de sublima-
tione mardochei. ix. de sompno mar-
dochei. x. q(uomod)o mardocheus p(ro)movit
asuerum. xj. q(uod) eunuchi meditabantur
occidere regem. xij. recapitulatio de
aman. xiij. oratio mardochei hic habetur in
voluntate tua. xiiij. oratio hester. xv.
consilium mardochei ad hester. xvj.
de liberatione iudeorum. xvij. epistola
regis darij
Job dicitur dicitur fuisse de tribu nep-
talim et habet xlij capitula. j. p(rimu)m
de simplicitate job. ij. s(ecundu)m de vexa-
tione job. iij. t(er)ciu(m) q(uod) maledixit job
diei in qua natus est. iiij. q(ua)rtu(m) q(uod) eliphat
arguit job de doctrina. v. quintu(m) q(uod) eli-
phat arguit job de mirabilibus dei. vj.
q(uod) job patienter se excusat. vij. excu-
satio job. viij. q(uod) baldach arguit job
de impatientia sua. ix. q(uod) job patienter
respondit. x. tedet animam et manus
tue. xj. q(uod) sophar arguit job de vani-
loquio et multiloquio. xij. excusatio
job. xiij. excusatio hic habetur homo de mu-
liere natus. xiiij. excusatio job hic habetur
quis michi hoc tribuat. xv. q(uod) eliphat
arguit job. xvj. job excusat se p(er) miseriam
suam. xvij. q(uod) job narrat brevitatem
dierum hic habetur spiritus meus. xviij. q(uod)
baldach arguit de miseria impiorum
. xix. excusatio job dicens se esse derelictum
ab omnibus filiis et amicis suis hic habetur pel-
li mee. xx. sophar arguit job de ma-
licia sua. xxj. excusatio job de pena su-
mens eam. xxij. eliphat arguit job de
in ma. xxiij. excusatio job ponens eam
de celo. xxiiij. allegat eam de omnipotentia
dei. xxv. de mirabili bonitate dei. xxvj.
de ypocritis. xxvij. parabola job
. xxviij. parabola de senectute defectuosa
. xxix. q(uod) subditi eius sui deridet eum in-
iuste. xxx. excusatio job de obiectis sibi
p(er) tres amicos. xxxj. q(uod) helim filius bara-
chiel buzites arguit tres senes qui no(n)
potuerunt vincere job dicens se esse velle vincere
sermonibus veritatis. xxxij. helim volens ondere
q(uod) peccavit job in dictis sermonibus suis. xxxiij.
helim queritur parabolam ad sapientes

Arguens Job de peccato. xxxiiii Helyu arguit Job de peccato blasphemie.
xxxv Helyu arguit Job de simulatione
et ypocrisi. xxxvi Helyu arguit Job de
ignorantia sua. xxxvii Deus loquitur
ad Job de turbine. xxxviii De eodem.
xxxix Dominus loquitur Job quod nemo
possit ei resistere. xl Dominus loquitur
ad Job ostendens potentiam suam ab eterno.
xli Dominus benedixit Job et filiis
eius.

Nullus mortalium per verbis
aut mente virtutem psalmorum
explicare valet. Si devote legan-
tur ad dei omnipotentis laudem.
In psalmis si intentio mentis legis invenies
dei verba incarnationem passionem et
resurrectionem et ascensionem. Et in ipsis
intima orationem quam nullus homo potest excogi-
tare. In ipsis confessionem et orationem et
gratiarum actionem inspectoribus divine. In
psalmis confiteris miserias tuas et omnia peccata
tua. Augustinus. Psalmus fugat demones excitat
angelos efficit sanitatem morbos expellit
delet peccata. Deum ostendit carnem domat
virtutes auget animam magnificat cor
letificat. Futurum excelsum edificat.
Bene sua aperit petita impetrat impetrat
excelsa demonstrat. Pacem in corpore
et animam facit. Ignem divinum in corde
accendit. Radicem omnium malorum expellit.
Notitia veri luminis est. Tuba ina-
bilis est. Iacundiam fugit. Vox est letitie
sempiterne tranquillitas animarum. Signum
pacis. Caritatem restaurat. Tutela
pueris iuvenibus ornamentum. Solamen
senibus. Desertas facit hylares urbes.
Celestis totius vox est angelorum honor
et opus norma iustitie. Pudicitie decor
prudentie consumatio. Dum psalterium
merito appellatur. Cithara et plectrum lyre
armonias confitentes dei misericordiam.

I Beatus vir qui non abiit.
hunc psalmum fecit david
quando erat repletus spiritu sancto et est
de spiritu sancto et docet bonos
et iustos dei voluntatem et composuit eum
quando sedit in regali kathedra.

II Quare fremuerunt gentes et populi
hunc psalmum composuit david
quando debuit habere bellum contra amalech et
philisteum et est de passione domini.

III Domine quid multiplicati sunt
qui tribulant me.
hunc psalmum composuit david dum
fugit ante filium suum absolon et est de resurrectione
domini.

IIII Cum invocarem exaudivit me deus.
hunc psalmum fecit david quando absolon
filius eius suspensus fuit per crines
in ramo et clamore magno ipsum composuit
et ei deus misertus.

V Verba mea auribus percipe domine in-
hunc psalmum fecit david quando fugit ante
Saul et latuit in antro ut eum deus eriperet.

VI Domine ne in furore tuo arguas
hunc psalmum dixit david primo die quando
dit in iudicio et rogavit ut deus eum non
iudicaret in novissimo die.

VII Domine deus meus in te speravi salvum
hunc psalmum composuit david quando Jo-
nathas revelavit sibi quod pater eius saul
commisisset omnibus quod interficerent eum tunc fecit
eum ut deus eriperet eum.

VIII Domine dominus noster quam admirabile est
In prophetia consecravit david tunc cum
venit. hunc psalmum et est de sancta trinitate.

IX Confitebor tibi domine in toto corde
Quando david consecratus est in regem tunc
fecit confessionem suam omni die cum isto psalmo
et regratiabatur deo.

X In domino confido quomodo dicitis anime
Cum isto psalmo monet david ut
credamus in deum quia ipse dat iustis
regnum celorum et peccatoribus infernum.

XI Salvum me fac deus quoniam defecit
david maledixit ydiam quia tradi-
dit eum amalech et petiit salutari.

XII Usquequo domine oblivisceris me
Cum isto psalmo david egit gratias
deo pro eo quod nullus iniuste potuit eum opprimere.

XIII Dixit insipiens in corde suo non
Cum isto psalmo maledixerit sacerdo-
tes omnibus qui mendaciter maledixerit regi david.

XIIII Domine quis habitabit in tabernaculo
Cum isto psalmo gratias egit azaph
et eman regi david.

XV Conserva me domine quoniam speravi
Cum isto psalmo prophetavit david hu-
manitatem christi et est benedictio bona.

XVI Exaudi domine iustitiam meam intende
hanc orationem dixit david omni mane
et tunc non potuit ei nocere omnis inimicus
sui eadem die.

XVII Diligam te domine fortitudo mea
Cum david vincit omnes inimicos
suos et possedit regnum tunc fecit eum ad lau-
dem dei.

XVIII Celi enarrant gloriam dei et opera
Cum david inculpavit filios chore
quod non haberent rectam fidem tunc compo-
suit istum psalmum et christus nasci debet
de semine david et quod nova lex debet in-
stitui per christum.

XIX Exaudiat te dominus in die tribulationis
Cum primogenitus david quem habuit
cum bersabee voluit mori tunc azaph et eman
ydicum et nathan fecerunt eum orationem pro da-
vid et puero.

XX Domine in virtute tua letabitur rex
hunc psalmum fecerunt duces david in viii

Anno regni eius

XXI Deus deus meus respice in me qua
Cum dauid erat detentus et ductus
ad regem amalech et debuit priuari uita
tunc fecit hunc psalmum et est de passione domini

XXII Dominus regit me et nichil michi deerit
Hunc psalmum dixit dauid cottidie
ut dominus regeret eum et peccata sua custo-
diret

XXIII Domini est terra et plenitudo eius
Hunc psalmum fecerunt nathan et sa-
doch sacerdotes quando dauid posuit fundamen-
tum templi in iherusalem

XXIIII Ad te domine leuaui animam meam
Cum dominus uicit philisteos tunc
mandauit iudicibus arce et dixerunt istum psalmum

XXV Iudica me domine quoniam ego in in-
nocentia. Quotiescumque dauid intrauit te-
plum hunc psalmum dixit processione sua

XXVI Dominus illuminacio mea et salus mea
Hunc psalmum fecit dauid quando prophete
consecrauerunt eum in regem et imposuerunt
manus super capud eius:

XXVII Ad te domine deus meus ne sileas
Hunc psalmum fecit dauid orans pro omni populo

XXVIII Afferte domino filii dei afferte domino
Hunc psalmum cantauerunt sacerdo-
tes et prophete quando populus transiuit ad offertorium

XXIX Exaltabo te domine quoniam suscepisti
Cum isto psalmo laudauit dauid dominum
quando cytharizauit ante archam domini

XXX In te domine speraui non confundar
Hunc psalmum composuit dauid
quando bellum facere debuit cum golia

XXXI Beati quorum remisse sunt iniquitates
Cum isto psalmo confitebatur dauid omni die

XXXII Exultate iusti in domino rectos de-
Hunc psalmum cantabat omnis populus co-
ram rege in die pasce in iherusalem

XXXIII Benedicam dominum in omni tempore
Hunc psalmum composuit dauid quando captus
fuit et ductus ad regem abimelech tunc
finxit se esse in insipientem tunc rex dixit mit-
tite insipientem

XXXIIII Iudica me domine nocentes me
Hic maledixit dauid omnibus inimicis
suis

XXXV Dixit iniustus ut non delinquat in
Hic considerauit dauid quod iniusti mul-
tociens habent fortunam huius mundi sed
tamen non durabilem

XXXVI Noli emulari in malignantibus
Cum isto psalmo dauid arguit
hic peccatores

XXXVII Domine ne in furore tuo arguas
Hic orat dauid deum pro corpore et anima

XXXVIII Dixi custodiam vias meas ut
Hic orat dauid deum ut non deserat
quietem eum in fine vite sue

XXXIX Expectans expectaui dominum et in-
Hic dauid orat pro uxore suo

XL Beatus uir qui intelligit super egenum
Hic dauid orat pro infirmis

XLI Quemadmodum desiderat ceruus
Hunc psalmum composuit dauid contra
filios chore qui fuerunt contra legem

XLII Iudica me deus et discerne
Hunc psalmum dixit dauid pro liberacione
inimicorum

XLIII Deus auribus nostris audiuimus patres
Cum isto psalmo premiserunt azaph et
eman quod vellet deo seruire et leges suas

XLIIII Eructauit cor meum verbum bonum
Hunc psalmum dixerunt prophete ad laudem
deo coram dauid quod filius dei vellet hu-
manitatem suscipere

XLV Deus noster refugium et uirtus
Hunc psalmum dixerunt omnes generaciones
coram domino dauid et tunc recitauit hoc
dauid quod obedire vellent deo

XLVI Omnes gentes plaudite manibus in-
Hunc psalmum fecit dauid de ascen-
sione domini

XLVII Magnus dominus et laudabilis nimis
Hunc psalmum psallebat dauid sabbato
in cythara ante archam domini

XLVIII Audite hec omnes gentes auribus
Hunc psalmum composuit dauid de ma-
lis iudicibus

XLIX Deus deorum dominus locutus est
Cum isto psalmo prophetauit dauid
de iudicio domini

L Miserere mei deus secundum magnam
Hic nathan propheta arguit dauid
de homicidio quod uriam interfecit et u-
xorem suam bersabee duxit tunc dauid
fecit hunc psalmum pro penitencia

LI Quid gloriaris in malicia qui po-
Hunc psalmum fecit dauid quando libera-
tus fuit a saul

LII Dixit insipiens in corde suo non est
Hic dauid excusat se a doech quod peccat
contra legem

LIII Deus in nomine tuo saluum me
Hunc psalmum fecit dauid in fundo deum
quando abscondit se in foramine

LIIII Exaudi deus oracionem meam et ne de-
Cum dauid fugit ante faciem saul
tunc iste psalmus fuit confessio

LV Miserere mei deus quoniam conculcauit
Hunc psalmum fecit dauid quando liber fuit
a rege saul

LVI Miserere mei deus miserere mei quoniam
Iste psalmus pertinet ad precedentem

LVII Si vere utique iusticiam loquimini
Cum dauid recitauit quod omnis populus
esset sibi infidelis tunc dixit hunc psalmum et
commisit deo necessitatem suam

LVIII Eripe me de inimicis meis deus
Cum saul misit suffodere domum

Ista qua erat dauid tunc orauit ut
deus subueniret sibi

LIX Deus repulisti nos et destruxisti
Tempore habuit in pace duas pou-
cias mesopotamiam siriam et xii milia
paganorum occidit tunc fecit hunc psalmum

LX Exaudi deus deprecatorem meam
Iste psalmus pertinet ad predictum et
est pro peccatis

LXI Nonne deo subiecta erit anima mea
Nathan dixit ad dauid ut deus iret
pro oculis tunc fecit dauid hunc psalmum

LXII Deus deus meus ad te de luce
Tempore dauid euasit nocte de ydu-
mea vbi debebat occidi tunc fecit hunc psalmum

LXIII Exaudi deus orationem meam cum de-
Hunc psalmum fecit dauid ut eum deus
eriperet de inimicis et est de passione domini

LXIIII Te decet ympnus deus in syon
Hunc psalmum direxit propheta contra
paganos ut essent omnes subditi deo

LXV Iubilate deo omnis terra psalmum
Tempore pagani noluerunt se mitte-
re iudeis tunc sacerdotes et prophete fecerunt
hunc psalmum ut consiliderentur

LXVI Deus misereatur nostri et benedicat
Quando diabolus temptauit saul
tociens benedixit eum dauid cum isto psalmo
et recessit ab eo

LXVII Exurgat deus et dissipentur inimici
Omnes adiutores dauid fecerunt
hunc psalmum cum dauid et est de vii donis
spiritus sancti qui cantantur in ipsis scilicet timor
pietas sciencia fortitudo consilium sa-
piencia intellectus

LXVIII Saluum me fac deus quoniam intrauerunt
Dauid orauit quando inimici sui
sine causa ipsum occidere volebant tunc orauit
ut deus esset custos ipsius et fuit vox christi de
passione

LXIX Deus in adiutorium meum in-
Tempore saul dederat filiam suam
micol dauid et voluit eum occidere quod
manifestauit sibi Jonathas tunc orauit
istum psalmum

LXX In te domine speraui non confundar
Hic petiit deum ut post mortem su-
am filium suum salomonem confirmaret
in regem super omnem israel

LXXI Deus iudicium tuum regi da
Hic orauit dauid ut euaderet
eum a saul qui occidere eum volebat

LXXII Quam bonus israel deus hiis
Hic prophete rogauerunt dauid ut
plures faceret psalmos ad laudem et dixit
dauid quod spiritus sancti laudes sibi esset recep-
tus et incepit istum psalmum ad laudem dei
ante domum suam

LXXIII Ut quid deus repulisti in finem
Hunc psalmum composuit dauid
de eodem modo

LXXIIII Confitebimur tibi deus confitebimur
Hunc psalmum composuerunt filii chore de
confessione

LXXV Notus in iudea deus in israel magnum
Hunc psalmum composuerunt sacerdotes et
prophete et est de resurrectione domini

LXXVI Voce mea ad dominum clamaui voce
Hic accusatus est dauid propter prophetiam quod
diderat pro peticionem filio regni temporale vel

LXXVII Attendite popule meus legem meam
Hic docet dauid in israel deum in po-
pulo in si deum magnum qui fecit mirabilia
in egipto

LXXVIII Deus venerunt gentes in hereditatem
Hic dauid dicit de futuro malo quod
debet euenire in iherusalem

LXXIX Qui regis israel intende qui deducis
Hic dauid prophetauit de aduentu fi-
lii dei

LXXX Exultate deo adiutori nostro iubilate
Hic Jacob dicit de festo iudeorum
et est de corpore christi

LXXXI Deus stetit in sinagoga deorum
Hunc psalmum fecit dauid contra infideles
qui adorant simulacra

LXXXII Deus quis similis erit tibi ne ta-
Tempore filii chore fecerunt contra legem et
asaph et eman et yditum fecerunt hunc
psalmum contra eos

LXXXIII Quam dilecta tabernacula tua domine
Hunc psalmum fecit dauid de consecratione
templi et est de dedicacione ecclesie

LXXXIIII Benedixisti domine terram tuam au-
Hunc psalmum fecit dauid quando deus
pepercit sibi peccata sua et est de incarnacione
filii dei

LXXXV Inclina domine aurem tuam et exau-
Hunc psalmum fecit dauid contra
suos et inimicos

LXXXVI Fundamenta eius in montibus sanctis
Cum isto psalmo congregauit dauid
tres decem in iherusalem

LXXXVII Domine deus salutis mee in die cla-
Hunc psalmum fecit dauid quando fuit in-
firmus tunc petiit ut sibi deus vitam prolongaret

LXXXVIII Misericordias domini in eternum canta-
Cum isto psalmo laudauit dauid
dominum quando vicit goliam et est de natiuitate
christi

LXXXIX Domine refugium factus es nobis a genera-
Tempore moyses eduxit iudeos de egip-
to et tunc fecit vnam orationem et ex illa ora-
cione fecit dauid hunc psalmum

XC Qui habitat in adiutorio altissimi
Tempore diaboli ceciderunt de celo tunc
hanc laudem dixerunt angeli deo

XCI Bonum est confiteri domino et psallere
Hunc psalmum fecit dauid de pre-
ceptis domini

XCII Dominus regnauit decorem indutus
Hic dauid prophetauit de humilitate
filii dei

XCIII **D**eus ulcionum dominus deus ulcionum
Hunc psalmum david contra omnes fecit qui
se opposuerunt deo et nolunt deo servire

XCIIII **V**enite exultemus domino iubilemus
Hunc psalmum fecit david quando cytha-
rizavit ante archam domini

XCV **C**antate domino canticum novum
cantate domino omnis terra
Hunc psalmum fecit david quando fuit ex-
pulsus de regno et iterum eum misit deus
ad regnum

XCVI **D**ominus regnavit exultet terra le[tentur]
Hunc psalmum fecit david quando fuit
expulsus de regno et iterum eum misit deus
ad regnum

XCVII **C**antate domino canticum novum quia
Hic prophetavit david quod de genere suo
debet Christus nasci salvator mundi

XCVIII **D**ominus regnavit irascantur populi qui
Iste psalmus pertinet ad precedentem

XCIX **I**ubilate deo omnis terra servite do[mino]
Cum isto david laudavit deum
pro beneficio omni

C **M**isericordiam et iudicium cantabo
Cum isto psalmo david lauda-
vit deum quod sibi pepercit omnia peccata

CI **D**omine exaudi orationem meam
et clamor meus ad te veniat
Hunc psalmum fecit david contra vii peccata
mortalia et est de compassione domini

CII **B**enedic anima mea domino et omnia.
Cum isto psalmo benedixit david
corpus et animam suam

CIII **B**enedic anima mea domino domine
Cum isto psalmo erat anima similis
angelo si libenter eum dicit

CIIII **C**onfitemini domino et invocate nomen
Hunc psalmum fecit david quando devicit
inimicos suos

CV **C**onfitemini domino quoniam bonus quoniam in
Cum isto psalmo orat david ut
deus custodiat corpus et animam suam

CVI **C**onfitemini domino quoniam in seculum misericordia
Hunc psalmum fecit david orans
pro omnibus captivis

CVII **P**aratum cor meum deus paratum
Hunc psalmum fecit david quando de-
vicit inimicos suos omnes

CVIII **D**eus laudem meam ne tacueris
Hunc psalmum fecit david contra omnes
qui eum volebant tradere et designat iudam
qui tradidit Christum pro xxx denariis et sunt in
eo xxx maledictiones

CIX **D**ixit dominus domino meo sede
Quando david prophetavit quod fi-
lius dei septem sigilla cum divi-
nitate et humanitate simul su-
mere debuit et ponere primum sigillum
de humanitate secundum baptismus
tercium passio Christi quartum mors quintum
sepultura sextum resurrectio septimum
ascensio tunc dixit istum psalmum

CX **C**onfitebor tibi domine in toto cor[de]
Hunc psalmum fecit david quando
fuit senex hic fecit confessionem
omni die cum isto psalmo

CXI **B**eatus vir qui timet dominum
Cum isto psalmo david prophe-
tavit de viciis et bonis et malis
et perfectis

CXII **L**audate pueri dominum lauda[te]
Cum isto psalmo laudavit da-
vid deum qui mirabilia nobiscum
fecit

CXIII **I**n exitu israel de egipto domus
fecit moyses quando filii israel
transierunt per mare rubrum de hoc
eciam fecit david

CXIIII **D**ilexi quoniam exaudiet dominus
Istum psalmum fecit david pro
animabus omnium defunctorum quando in-
firmus erat iacens in lecto suo

CXV **C**redidi propter quod locutus sum
Hunc psalmum fecit david quando
voluit transire ad templum

CXVI **L**audate dominum omnes gentes
Istum psalmum fecit david pro
omni populo suo

CXVII **C**onfitemini domino quoniam bonus
Cum isto psalmo david grates
reddidit deo pro mirabilibus que fecit

CXVIII **B**eati immaculati in via qui
Hunc psalmum fecit david cum
clamore quando iherusalem desolata erat

CXIX **Q**uicumque vult salvus esse ante
Istum psalmum fecit sanctus atha-
nasius episcopus in alexandria ci-
vitate et est psalmus de fide catho-
lica de articulis fidei divini-
tatis et humanitatis

CXX **A**d dominum cum tribularer clamavi
Istum psalmum fecit david contra
alios persequentibus et mandavit
quod omnes intrare volentes templum
deberent quottidie decantare

CXXIIII **L**audate nomen domini laudate
Hunc psalmum fecit david de
iudeorum captivitate in babilone

CXXXV **C**onfitemini domino quoniam bonus
Iste psalmus pertinet ad superiorem

CXXXVI Super flumina babilonis
Istud psalmum fecit dauid
de captiuitate iudeorum in babilone
Confitebor tibi domine in to
CXXXVII Istud psalmum fecit dauid postquam
liberatus fuit a persecucione absolon et
rebellione sibe filii bochri et venit ad tem
plum domini ad orandum et regraciandum sic
prius fecit fugiens a facie absolon put
ibidem secundo regum xv° et est gratiarum ac
tio ipsius dauid
Domine probasti me et cog
CXXXVIII Istud psalmum fecit dauid de cas
tigacione ad confessionem diuine laudis
et consideracionem inmensitatis diuine et ipso
cantabatur a leuitis cum quodam conso
cii vnius chori contra alterum ad habendum
victoriam in cantu
Eripe me domine ab omni ma
CXXXIX Cum isto psalmo maledixit
dauid regi amalech et omni populo suo
Domine clamaui ad te exau
CXL Istud psalmum fecit dauid quando
peciit se petens longiue petens a domino
vt non pateretur amplius tradimur
Voce mea ad dominum clamaui
CXLI Istud psalmum fecit dauid postquam
euasisset de manibus philistinorum cum
saul voluisset in ciuitate regem gath
et hic angustiam veniret ad eum ibidem
cognacione sua et homines amaro
animo et hoc aliquando oppressi gentes
Domine exaudi orationem meam aur
CXLII Istum psalmum fecit dauid contra
septem peccata mortalia et est de passione
domini
Benedictus dominus deus meus qui
CXLIII Istud psalmum fecit goliad gethe
i regum xvii et xviii capitulo sequentibus
Exaltabo te domine deus meus rex
CXLIIII Istud psalmum fecit dauid ad dei
laudem cum cantico seu exultacione
Lauda anima mea dominum lau
CXLV Licet autor huius psalmi ignoratur
cum hebreos in hoc tamen psalmo declaratur
quod non de hominibus . . . sed de deo
confidendum esse
Laudate dominum quoniam bonus est psalmus
CXLVI Nota hunc psalmum appellatur alleluia
tium inducens nos ad dei laudem assi
gnando racionem diuine laudis propter
eius beneficia facta populo israel specialiter
generaliter omnibus generaliter
Lauda ierusalem dominum lauda
CXLVII Iste psalmus loquitur edificacione spi
ritualis ierusalem que est ecclesia edificata
a christo non de lapidibus materialibus sed spiritua
libus qui sunt fideles adunati cari
tate et fide coniuncti

CXLVIII Laudate dominum de celis lauda
Iste psalmus est quedam inuitacio omnis
creature ad laudandum deum factus ab
aliquo viro sancto cuius non ignoratur cum ebreos
Cantate domino canticum nouum
CXLIX Iste psalmus est quedam laus ab aliquo
viro sancto facta pro victoria facta quam ha
bituri sunt fideles christi in secundo aduentu christi
scilicet ad iudicium quando erunt ut presides et terra
in huius modi qui fideles affligerunt in
corpore et anima detrudentur in infernum et fideles
cum christo regnabunt in eternum
Laudate dominum in sanctis eius
CL Iste psalmus est inuitacio ad laudem dei
Confitebor tibi domine quoniam iratus es
Canticum ysaie

Ego dixi in dimidio dierum meorum
Oro regis ezechie
Exultauit cor meum in domino
Istud canticum composuit anna que
erat septem annis cum viro plus quam ei mor
tuus esset et fuit lxxxiiii annis etate
plus inclusa et ad tempora christi cum perue
nit cum symeon a quo dicitur quod istud ca
nticum fecit anna mater marie propter istum
versum donec sterilis peperit
Cantemus domino gloriose enim hono
Istud psalmum fecit moyses quando egipcii
submersi sunt in mari rubro
Domine audiui auditum tuum
Istud psalmum fecit abacuk quando defe
rebat danieli cibum et angelus eum per
capillos duxit cum grabato et dixit
Audite celi que loquar audi
Istud psalmum fecit moyses pro benefi
ciis que fecit deus filiis israel in deserto
Benedicite omnia opera domini
Istud psalmum fecerunt tres pue
ri daniel cum sociis in ardentem forna
cem et ignis eis nil nocuit
Te deum laudamus te dominum
Ambrosius fecit vnum versum
et augustinus secundum quando ambrosius bap
tizauit augustinum
Benedictus dominus deus israel quia vi
Psalmus zacharie patris sancti iohannis bap
tiste quem dixit quando natus est ei filius
et restituta est ei loquela quam per
diderat in annunciacione filii sui iohannis
propter incredulitatem
Magnificat anima mea do
Istud psalmum fecit maria apud
elizabeth quando erat impregnata
Nunc dimittis seruum tuum domine
Istud fecit symeon quando recepit
christum dominum Et sic est finis

Incipiunt parabole alias proverbia Salomonis

Sapiencia foris predicat in plateis
et in angulis. Unde proverbia habent xxxi
capitula. Primum tractat quod eruditio
auditore caret. Secundum quod melior est
acquisicio sapientie quam negociacio
Tercium quod removeas a te pravum
os et opus. Quartum quod bibas aquas
de cisternis tuis. Quintum quod sex sunt
que deus odit. Septimum quod garrula
et vaga mulier tractat post se iuvenes. Octavum
quod possedit me dominus ab initio. Nonum
quod septem columpnas erudit sapientia.
Decimum quod stetit filius in estate hsu-
sionis. xi quod simulator labio ore decipit
amicum. xii quod dampnum iusto sustinet
propter amicum suum. xiii quod vult et non vult
piger. xiiii quod cor novit amaritu-
dinem. xv quod mens iusti meditabitur
sapienciam. xvi quod parum melius est
cum gaudio et iusticia. xvii quod bucca
buccella cum gaudio melior est. xviii
quod turris fortissima nomen dei est.
xix quod torquens est ducens labia sua
superbiendo. xx quod res luxuriosa est
vinum. xxi quod regis cor in manu dei
est. xxii quod nomen bonum melius est
quam divicie multe. xxiii quod cultrum
statue debes in gutture tuo ad loque-
rum. xxiiii quod piger usque quo dormire
debet. xxv quod auferre debes rubigi-
nem de argento. xxvi quod stulto indecens
est gloria sicut pluvia in messe.
xxvii quod lac caprarum sufficiat. xxviii
quod beatus homo est qui semper est pavidus.
xxix quod stultus profert totum spiritum
suum loquendo. xxx quod tria sunt michi
pervia difficilia et quartum omnino ignoro.
xxxi quod mulierem fortem quis inveniet.

Ecclesiastes

Ecclesiastes habet xii capitula.
Primum tractat quod fluvia
omnia intrant mare et non redundat.
Secundum quod plantavi vineas et
feci ortos. Tercium quod omnia tem-
pus suum habent. Quartum quod duo
fovebuntur mutuo. Quintum quod som-
pnia multa cura sequitur. Sextum quod
si homo genuerit centum filios malos
unus bonus melior est. Septimum quod
melius est ire ad domum luctus quam convi-
vii. Octavum quod lucet sapientia hominis in
facie eius. Nonum quod comprehenduntur aves
laqueo. Decimum quod morientes musce
perdunt suavitatem unguenti. xi quod
partes septem nec non et octo cum im-
plete fuerint nubes. xii quod tenebrescit
sol et luna antequam veniat salvator.

Cantica Canticorum

Cantica canticorum habet octo capitula.
Primum tractat de osculis spon-
si et sponse. Secundum de flore
campi et lilio convallium. Tercium de quae-
rente quem diligit et hec in nocte et in
in lectulo. Quartum de fonte ortorum et
puteo aquarum viventium. Quintum de
melle et favo comesto. Sextum de
sonamite revertente. Septimum de
palma ascensa pro apprehensione fructuum
eius. Octavum quod aque multe non
poterant extinguere caritatem et quod
soror nostra parvula et ubera non habet.

Sapiencie

Liber sapientie habet xix capitula.
Primum tractat quod spiritus domini
replevit orbem terrarum. Se-
cundum quod preterierat nobis petram legis.
Tercium quod fulgebunt iusti tamquam
scintille. Quartum quod casta est genera-
cio cum castitate alias claritate. Quintum
quod stabunt iusti in magna constan-
cia. vi quod iudicium durissimum his
fiet qui presunt. vii quod ploravi
prima voce emisi sicut omnes. viii
quod vincit sapientia maliciam. ix quod
servus tuus sum ego et filius ancille
tue. x quod dedit illis sanctum factorum.
xi quod omnia constituisti in numero
pondere et mensura. xii quod elevavit
contra deus et humanitas. xiii
quod speciosior et creator omnium crea-
turarum. xiiii quod benedictum est li-
gnum per quod fit iusticia. xv quod ydola
estimant gentes deos. xvi quod
nutrivisti escis angelorum populum tuum.
xvii quod persistunt sicut omnes tur-
bata conscientia. xviii quod a sedibus
regalibus sermo tuus venit. xix quod
ira impiis sine misericordia supervenit.

Ecclesiastici

Ecclesiasticus habet li capitula. Primum
quod radix omnium virtutum est ti-
mor domini. Secundum tractat quod
stare debes in iusticia et timore.
Tercium quod quanto maior es humilia te
in omnibus. Quartum quod contra faciem
potentis noli resistere. Quintum
quod mansuetus debes esse ad au-
diendum verbum domini. Sextum quod
amicus fidelis medicamentum vite est.
Septimum quod mentiri noli quia os
mendacium occidit animam. viii quod
iter non facias cum iracundo. ix quod
novum amicum est sicut vinum novum.
x quod omnis potestas brevis est super
terra terrarum. xi apis in volatilibus
est brevis. xii quod debes benefacere
iusto et invenies retributorem a deo.
xiii quod agno non communicat lupus
sic peccator iusto. xiiii quod mors non
tardat sed semper in foribus adest. xv
quod qui timet dominum faciet bona

xvi. Quo unus filius timens deum
quam centum peccatorum. xvii. Quo sanctus
confiteris et laudabis deum. xviii. Quo
arene maris crescunt contra retributionem
divinam. xix. Quo risus dentium ostendit
stultum. xx. Quo dona excecant oculos
iudicum et mutant verba iustorum. xxi.
Quo fugere debes peccatum quasi a facie
colubri. xxii. Quo piger vult et non
vult. xxiii. Quo aufert dominus o-
mnem languorem. xxiiii. Quo in oliva
speciosa in campis. xxv. Quo nove
sunt insuppitabilia cordis et deci-
mum dictum in lingua hominibus. xxvi.
Quo bona pars est illi qui tenu-
erit eam. xxvii. Quo multa stultus
ut luna. xxviii. Quo sepire debes
aures tuas spinis. xxix. Quo constituit
hospites et orna mensam. xxx. Con-
fere ac tue placens deo. xxxi. Quo
non abyt bene per pg aurum. xxxii.
Quo loqui debes vix in causa tua
adolescens. xxxiii. Quo duo genera
duo unum genera unum. xxxiiii. Ego
Spes vana est in homine. xxxv. Quo
munera noli offerre prava. xxxvi.
Quo in nova signa et in mutata mi-
rabilia glorifica manum. xxxvii. Quo
certare debes cum iusto de iusticia. ⸿
xxxviii. Quo dat deus locum na
et fuit creavit altissimus. xxxix. Quo
valde bona sunt opera domini. xl. Quo
musica et vina letificat cor hominis.
xli. Quo mortis memoria est homini sa-
no amara. xlii. Quo non debes du-
plicare sermonem auditus in magno.
xliii. Quo videndo arcum debes
benedicere illum qui fecit illum. xliiii.
Quo laudes patrum antiquorum com-
mendatur. xlv. Quo moyses fuit
dilectus deo et hominibus. xlvi. Quo
Iosue fuit fortis in bello contra
hostes. xlvii. Quo natan propheta
fuerit. xlviii. Quo helias et ym
spiritus quasi ignis. xlix. Quo Iosie
memoria in compositione odoris. ⸿
l. Quo symeon sacerdos magnus
qui in diebus suis suffulsit domum.
li. Dominus dedit mercedem meam
et ipsa laudabo eum et quando le-
ctatur anima in una eius et danti
michi sapientiam et dabo gloriam
et in sapiencia luxit anima mea.

Ysayas

Ysayas habet lxvi capitula. ⸿
Primum tractat quo bos cognovit
possessorem suum. Secundum quo
mons erit preparatus in novissimis di-
ebus. Tercium quo stat dominus ad
iudicandum. Quartum quo septem mu-
lieres apprehendunt unum virum. Quintum
quo ve est illi qui non aggregat
sua. Sextum quo sancti clamant
seraphym. Septimum quo virgo
concipiet et pariet filium. Octavum
quo sume tibi debes grande librum.
Nonum quo parvulus natus est no-
bis et filius datus. x. Quo assur
virga furoris mei non salvabit vos. x-
i. Quo flos de radice eius descendet.
xii. Quo quasi est consolatus et tunc hau-
riendo aquam in gaudio. xiii. De
onere babilonis id est comminacione. xiiii.
Quo lucifer cadit qui oriebatur ma-
ne. xv. De onere contra moab prophecia.
xvi. Quo emittet dominus agnum domina-
torem terre. xvii. De onere damasci
prophecia contra damascum. xviii. De
transflumine ipsius ve terre ethio-
pie cimbalo alarum. xix. De onere egi-
pti prophecia contra egiptum. xx. Quo
ysayas ambulabat nudus et discal-
ceatus. xxi. De onere deserti prophecia
contra desertum. xxii. De valle vi-
sionis contra vallem id est onere visionis.
xxiii. De onere tyri id est contra tyrum.
xxiiii. De secreto meo michi et secreto
meo michi. xxv. Quo aufert dominus
omnem lacrimam ab omni facie. xxvi.
De urbe fortitudinis nostre syon. ⸿
xxvii. Quo gladio forti et grandi vi-
sitabit dominus eos. xxviii. Quo la-
pidem angularem idest xpm mittam
in syon. xxix. Quo liber signatus est
et nemo potest eum legere. xxx. Quo lux
lune erit sicut lux solis et lux solis
septuplicitur sicut lux septem dierum. xxxi.
Quo ydola argenti et auri abiciat
homo in illa die. xxxii. Quo sede-
bit populus meus in magnitudine
pacis. xxxiii. Quo oculi eius videbunt
regem in decore suo. xxxiiii. Quo mil-
vi illic congregabuntur alter ad al-
terum onocentauris. xxxv. Quo deus ipse
veniet et salvos nos faciet. xxxvi.
Quo Rapsaces blasphemat contra
ierusalem. xxxvii. Quo angelus domini per-
cussit centum lxxxv milia assiriorum. xxxviii.
Quo ezechias sanatus erat dixi in
dimidio ic. xxxix. Quo ezechias
ostendit nunciis regis omnes thezau-
ros suos. xl. Quo dominus appendit
molem terre digitis tribus. xli. Quo
septem genera lignorum dant in deserto
cupressum et cedrum etc. xlii. Quo linum
fumigans non extinguetur. xliii. Quo
servus meus noli timere quia ego ele-
gi te. xliiii. Quo faber ferrarius lima
operatus est. xlv. Quo cyro xpo meo cuius
apprehendam dexteram. xlvi. Quo nabo
contritus est. xlvii. Quo transi flumina de-
nuda turpitudinem tuam dixi opi v-
mea eum. xlviii. Quo dicit dominus frons
tua erea et nervus ferreus cervix tua.
xlix. Quo manibus meis descripsi te.
l. Quo genas meas dedi se vela

tibus et faciem meã nõ auerti ·l· ij cauo
veneret in syon laudãtes ·lij cauo
consurge induere fortitudine tua syon ·liij
cauo reputauimus eu leprosũ percus-
sum et humiliatum ·liiij cauo sterñam
tuos lapides p ordinem et fundabo te
in zaphyris ·lv cauo in descendit
de celo et stillet ·lvj cauo iust9 ꝑijt ab fa-
cie ·lvij cauo perit iustus et nõ ẽ qui
recogitat pacem qz de longe ẽ dicit
dominus ·lviij cauo fons tuus et aqua
aqua nõ deficiet ·lix cauo ova
aspidum ruperunt ·lx cauo Surge
illumiare quia venit lumen tuum ·lxj
cauo clausit p̃dicabitur captiuis et capti-
uis redemptio ·lxij cauo splendor
eius attendatur ut lampas donec
iustus egrediatur ·lxiij quis est iste
qui venit de edom ·lxiiij vtinam
disrumperes celos et descenderes ·lxv
cauo serui mei comedent et vos e-
surietis ·lxvj cauo noua ẽ terra
celi noui et terram nouam

Jeremias

Jeremias habz ·lij· capitula ·primu
cauo olla succensa a facie aqui-
lonis cernit ·2· cauo duo
mala fecit populus meus me dereliq̃-
runt fontem aque viue ·iij· ·iiij cauo
vulgo dicitur si vir dimiserit vxorem
suam ·v cauo nil mira fit sine cau-
sa et afferte vacua erat et aspiceret
terram ·vj cauo ibo ad optimates
et loquar eis ·vj· sextum Statis sup
vias et videte ·vij septimum cauo non vocetur
amplius thophet sed vallis interfectionis
·viij cauo eicient ossa regum juda
et principum et prophetarum ·ix cauo
mors ascendit p fenestras ⁊ ostios
·x cauo dij qui celum et terram
·xj Tu domine sabaoth ·xij cauo
ceteras disputabo iustus es domine ·xiij
posside lumbare lineum et pone sup
lumbos ibidem sup ethiopes ·xiiij
cauo vir vagus factus est in terra dicit
dominus Jeremie ·xv dicit mater
mea quare me genuisti virum rixe
·xvj penus oportet esse qui peccat
·xvij vngere vngelo adamantino
petra iuda scriptum est cum stilo ferreo
·xviij figulus faciat opus suum sup
rotam ·xix laguncula teritur et Jere-
mias in conspectu regis ·xx cauo assur
posuit nervum Jeremiam in vinculis
·xxj misit sedechias ad Jeremiam
interrogando quid placet domino
·xxij predicat Jeremias quod sepul-
tura asini sepelietur assur quia
factus a Joachim ·xxiij cauo juda
in diebus illis saluabitur ·xxiiij

Duos fiscos bonarum et malarum vi-
dit Jeremias ·xxv cauo calicem
vini furoris accepit de manu do-
mini ·xxvj cauo Jeremias capitur di-
centes populo morte moriatur ·xxvij
cauo dicit dominus ad Jeremiam fac vin-
cula ·xxviij cauo Ananias propheta
fregit cathenas Jeremie ·xxix
cauo anni ·lxx· ad fuerint compleve-
nti reuerterentur in iherusalem ·xxx Scribe
omnia que locutus sum dicit dominus
·xxxj rachel plorans filios suos
noluit consolari quia non sunt ·xxxij
ager emitur in anathoth a Jeremia
·xxxiij bona que facturus sum eis
·xxxiiij verba federis mei nõ au-
dierunt ·xxxv cauo filij rachab obe-
dierunt patri et confunditur omnis populus
·xxxvj cauo rex scindit volumen
inventum ·xxxvij cauo torta vna
datur quotidie Jeremie p victu et
aqua ·xxxviij cauo Jeremias mittitur
in lacum ⁊ in carcerem ·xxxix cauo
rex babilonis Sedechia et filios
suos cecat ·xl cauo Jeremias cum
godolia principe in iherusalem manet
·xlj cauo godolias interfecit in con-
vivio ·xlij cauo Jeremias orat p populo
·xliij cauo intrat residuum israel
propter metum in egiptum ·xliiij cauo
regine celi libant ⁊ ydolis ·xlv
cauo baruch consolatur a Jeremia
·xlvj cauo postquam nechao rex egipti
ascendit et percutitur a nabucho-
donosor ·xlvij cauo mucro domini
vsquequo nõ quiescat ·xlviij cauo
ad bet moab ⁊ contra moab prophetat
bonus dominus de contritione eius ·xlix
Similiter prophetat de contritione eius ada-
mo ⁊ contra amon ·l Similiter contra
babilonem prophetat de contritione eius
·lj Babilon cecidit et contra ẽ illa
ciuitas potens ·lij cauo nabusar-
dan transfert reliquos de iherusalem

Trenorum

Threnorum habz quinque capitula ·primum
cauo sola ciuitas plena populo
facta ẽ quasi vidua sedens
·Secundum cauo senes conspexerunt
capita sua cinere ·Tercium cauo ego
vir videns paupertatem meam ·quar-
tum cauo color optimus mutatus est
·quintum cauo aurum obscuratum est

m̄ fig⁹

Baruch

Baruch habz vj capitula ·primu
cauo flent Jeremias et Baruch
et omnes alij a minimo vsque
ad magnum audientes libri

Inveniam. v. Quintum cum orarent Baruch et omnis populus. vi. aur au, di domine et miserere quia domine misericors es. vii. tercium cum domine postea hec in terris visus e et cum sa, cum hominibus. Quartum cum sto, lez preces eum me mouit aut me fecit obsecracionibus. Quintum quare est in ierusalem scola sunt et uerba sit tue. Septimum cum ierusalem super capud corum sez ydolorum noctue et irundines et aves volant

Ezechiel

Ezechiel habet xlviii capitula. Primum cum vultus in ore animalium sez hominis leonis bouis aquile. Secundum sta super pedes tuos fili hominis iii comede volumen illud quod erit tibi dulce. Quartum ezechiel dor, mit primo super latus sinistrum 2o super dextrum diem pro anno dedi tibi. v. capillos radit pilos gladio limato et acuto. Sextum mina, tur dominus istud dicens ecce indu, cam super vos gladium. vii. de domino ezechieli facit gclusiones quia terra plena est iudicio san, guinum et ciuitas plena iniqui, tate. Octauum ezechiel fodit pa, riete et aperuit hostium unum. ix. ecce viri venuit et unus, cuiusque vas in manu eius. x. cum cherub cernitur a sinistris et a dextris. xi. cum xxv viri in introitu porte ciuitatis. xii. cum ezechiel migrat de loco ad locum profugus. xiii. cum falsi loquium apprehenditur et ob mendacia reprehenditur. xiiii. de tribus iustis sez Iob daniel et noe. xv. cum vitis germinans fiunt. xvi. cum vidi in sanguine tuo et conculca, et dixi tibi viue. xvii. Grandis aquila plena plumis cernitur. xviii. uuam acerbem comede, runt patres et dentes filiorum ob, stupescunt. xix. cum leo factus est magnus. xx. cum seniores alloquitur ezechielem. xxi. Gladius bis acu, tus et limatus cernitur. xxii. Con, flat stannum et es aurum et argen, tum quatuor metalla. xxiii. cum

Reprehendit oolla et ooliba mu, lieres sorores. xxiiii. cum vxor eze, chielis moritur vespere in sinagoga. xxv. aman prophetat ezechiel. xxvi. cuius rex dicit fuge de ierusalem. xxvii. cuius intuitum pompose et decore hic minatur. xxviii. hic nominantur quatuor noue lapides preciosi. xxix. hic prophetat contra pharaone plangendo. xxx. hic dominus fra, git pharaonem et brachia eius. xxxi. hic pharao descendit ad inferos. xxxii. hic inter plagas super pharaonem. xxxiii. Speculatorem dedi te dominus est. xxxiiii. hic oues meas requiram de manibus tuis. xxxv. hic prophetat contra seir et contra gentem esau. xxxvi. hic effundam aquam super vos mundam. xxxvii. hic tu, mulos vestros aperiam dicit dominus et ossa arida audite verbum domini ecce introducam in vos spiritum et viuetis. xxxviii. pone faciem tuam contra magog et prophetat contra gog. xxxix. hic describitur mors gog et magog. xl. xli. xlii. hic mensura et ecce mensura templum et hic etiam capitula clauduntur. xliii. hic templum maiestatis ingreditur. xliiii. hic porta clausa erit et non aperietur et vir non transi, bit per eam. xlv. hic apparet sa, ctuarium. xlvi. hic ostenditur qualia sacrificia fiant per sabatha. xlvii. hic post aqua egreditur de templo a latere dextro. et inde omnia ad que venerit eorum viuent. xlviii. No, mina ciuitatis noue hic ostenduntur

Daniel propheta

Daniel habet xiiii capitula. Primum cum tres pueri sez sidrach misaac abde, nago coram rege stant. Secundum cum daniel misterium referat. Tercium cum pueri cantant in fornace benedicite omnia opera domini. Quartum hic cernitur arbor in visione sompnii. Quintum hic manus scribens in pariete cum tribus articulis apparet baltasaro. Sextum hic daniel in lacu. Septimum hic apparet visio quatuor bestiarum. Octauum hic

Post hircum capra contrivit pugna,
tem cum ariete. x. hic gabriel
reserat misterium. x.^1 hic ubi re-
satis lineis venit. xi. hic dan-
ieli tres visiones apparent. xii. hic
michael surget in tempore illo
xiii. hic mira susanna liberatur
xiiii. hic bel ydolum destruitur

Ozee propheta

Ozee habet xiiii capitula. primum
ubi tres filios ozee pa-
rit meretrix. secundum ubi dicit
dies antiquos, primus in suo do-
mini carnem. iii. ubi dicit dominus ex-
creta me dies multos synagoge.
iiii. ubi plus caret et spi-
ritu in eo quod non habuit sciam. v.
ubi effundam iram sicut aquam ut
iudicium super veniet impius. vi.
ubi tertia die suscitabit nos do-
minus. vii. ubi totum fermentatum
et cetera facta que in lege commiserunt
quievit civitas paululum de voce
viii. ubi sit semper tuba in gut-
ture tuo i. semper predica. ix. ubi
non libat deo iudei amplius sed
bonum effraim. x. ubi israel sit vitis
frondosa i. qualiter iustus. xi. ubi
israel sit puer et dilexi eum. xii.
ubi angeli iuvabant iacob contra
angelum et iacob confortatus est in
fine. xiii. ubi mors ero mors
tua morsus tuus inferne. xiiii.
ubi israel germinabit ros

Iohel propheta

Iohel habet iii capitula. primum ubi
communis omnis devorat terram. ceu
ergo bruchus locusta et rubigo
comminatur domini. secundum ubi ex-
cipiant engadi sicut mortem et
dociles homines. iii. ubi canti-
nat ipsi canendo tuba in syon
sanctificate ieiunium vocate cetum
convertimini ad me in toto corde
vestro. iiii. ubi spiritus meus implet
servos et ancillas. v. ubi
omnes gentes congregabo in valle
iosaphat

Amos propheta

Amos habet ix capitula. primum
ubi super quatuor sceleri-
bus non convertam damasci dicit
dominus. secundum ubi stridet plaustrum
onustum portans fenum. iii. ubi

Ambulabunt duo in unum. iiii. ubi dic-
it terram peccatorum. v. ubi non
pluit aquas super unam civitatem
et non super aliam. vi. ubi pru-
dens tacebit in illo tempore hoc est tempore
antichristi. vii. ubi dormitis vos
in lectis eburneis et in lascivitate
viii. ubi stat in muro et super mu-
rum tenens in manu eius trullam
cementarii dicit dominus. ix. ubi
ondat in domo nutrimenta pomorum
x. ubi vidi dominum super altare
stantem dicit dominus perdite carne

Abdias propheta

Abdias habet unicum capitulum
primum ubi dominus iustitie le-
gatum est per apostolos ad gentes ut apostolos
et alios sanctos per doctrinam et
predicationem pro salvatione sua

Ionas propheta

Ionas habet quatuor capitula
primum tractat quomodo post sortes
et post tempestatem ionas
mittitur in mare a nautis. secundum
ubi dominus preparavit grandem pis-
cem qui deglutivit ionam. iii.
ubi ninivite penitent
ad predicationem ione. iiii. ubi de
abstractione edere quia dominus di-
xit ad eum quia tu doles de e-
dera et ego non parcam ninive

Micheas propheta

Micheas habet vii capitula. primum
ubi dominus calcat super
excelsa terre. secundum ubi
iter ascendit pandens quia hic
non habetis requiem. iii. ubi pol-
lent eorum desuper graviaverit. iiii.
ubi quod turris nebulosa filie syon
et bethleem. v. ubi dux de
bethleem exiet qui regat israel et
tu bethleem nequaquam minima
in principibus iuda. vi. ubi indi-
cabo tibi homo quid est bonum
et quid deus reddet in mechi. vii.
pasce populum tuum in virga

Naum propheta

Naum habet iii capitula. primum
ubi flos libani languit
et non iusti cadent. secundum
ubi porte aperte sunt et mu-
lieres adducta est. iii. ubi
vastata tota terra erit in no-
vissimo die. iiii. ubi hostes iudicabunt
per ninive

Abacuc

Nota Iohel
per aliquos
dicit quos
tempus quod
terra

Ammi
04

Abacuc habet tria capitula. Primum
ubi abacuc disputat cum
domino. Secundum quo scribit
visum quia adhuc visus procul et
apparebit in fine et non mentietur.
Si moram fecerit expecta illum quia
veniet et non tardabit. Tercium
ubi post cantica psallit domino: Domine
audivi auditum tuum et timui

Sophonias propheta

Sophonias habet tria capitula. Primum
ubi magnus dies iudicii, dies
illa dies ire, dies tribulacionis
et angustie. Secundum ubi plena
fit regis in iudicio intollerabilis
mors sempiterna. Tercium ubi
iubilate iustis et ego lauda filia
syon iubila etc. **Aggeus propheta**

Aggeus habet tria capitula.
Primum ubi edificat templum
zorobabel, Esdras et neemi-
as. Secundum ubi movebo omnia celum
et terram et tunc veniet desideratus
cunctis gentibus. Tercium ubi assumam
te serve meus zorobabel. **Zacharias**

Zacharias habet xiiii capitula.
Primum ubi dominus videt
inter mirta. Secundum ostendit
ubi quatuor fabri venient.
Tercium ubi sathan disputat cum zac-
haria de passione domini stans a dex-
tris ihesu sacerdotis magni. Quartum
ubi septem lucerne et septem in-
fusoria. Quintum volans volumen vi-
deo dicit zacharias. Sextum videt
et quatuor quadrige egredientes de
medio duorum moncium. Septimum
ubi dixisse talentum de massa do-
mini et comedistis vobis metipsis et
ieiunastis vobis metipsis. Octavum pax
annunciatur in ierusalem. Nonum exulta
filia syon ecce rex tuus venit sedens
super asinam. Decimum petite a domino ymbrem
serotino pluvias. Undecimum precium appreciati
triginta argenteis. Duodecimum filie syon flet
in die illa super se ipsas. Tredecimum suscita-
bo adversus eos frameam qui disper-
git gregem meum in die illa fontes
patentes domus david. Quartumdecimum sicut
equi sanctum domino vocabitur.

Malachias propheta

Malachias habet iiii capitula. Primum
ubi nomen domini est magnum
in omnibus gentibus et donum non
vult sacrificium iudeorum. Secundum pa-
ctum meum cum levi et cum sacerdotibus.
Tercium ecce ego mitto angelum meum.
Quartum helias antequam veniet
dies iudicii mittetur.

Machabeorum libri sunt duo

Primus liber habet xvi capitula.
Primum de antiocho epipha-
ne. Secundum de mathatia et fi-
liis eius. Tercium de iuda et a-
pollonio. Quartum de gorgia et lisia.
Quintum de victoria iude. Sextum
de mortore antiochi. Septimum
de demetrio et nicanore. viii de
confederacione romanorum cum iuda.
ix de morte iude et de pacis inter
bachidem et ionathan. x de allexan-
dro filio antiochi. xi de demetrio
credensi. xii de confederacione romanorum
cum ionatha et morte eius. xiii de
simone et bello triphonis. xiiii de
morte demetrii. xv de antiocho
filio demetrii. xvi de morte simonis
et filiorum eius. **Secundus machabeorum**

Secundus liber machabeorum habet xv capitula.
Primum epistola iude missa iude-
is in dispersione. Secundum de iaso-
ne et appollonio. Tercium de bellis
iudeorum. Quartum de preliis et liberacione
iudeorum. Quintum de persecucione anti-
ochi magni et de duabus mulieribus
suspensis cum parvulis. Sextum de ele-
azaro qui martirizatus fuit eo quod
noluit edere carnes suillas. vii
de vii fratribus cum matre martirizatis
propter esum carnium suillarum. viii
de preliis iude. ix ubi antiochum
vicerunt mandat omnibus deo referre
gracias. x ubi iudas mundavit
templum et celebravit dedicacionem.
xi de bello lisie. xii de oppidis
quod scaphas iudeorum dolose sub-
verterunt cum iudeis h(?) helie(?) epistola
pro defunctis vir fortissimus. xiii de
bello antiochi et de morte mene-
lai. xiiii ubi iudas vicit demetrium.
xv ubi iudas devicto nicanore
suspendit caput eius et manum contra
templum in ierusalem.

**Explicit thabula veteris testa-
menti**

Dominica prima in adventu domini

Epistola Ro. xiii fratres scientes
quia hora est iam nos de sompno ... Ewangelium Ma-
thei xxi a. Cum appropinquasset ihesus ie-
rosolimam ... benedictus qui venit in nomine domini ... xxi a(?) ... lu-
ce xxi c

Dominica ii epistola Ro. xv b. Quecumque
scripta sunt ... [illegible] ... Ewangelium Luce
xxi c Erunt signa in sole et luna

Vo transf ymat xxiiii fray xiii f
Dominica tercia epla prima Cor
iiii sic nos exi. fi vnusquisque a deo ewn
cyt xi b cu audiret Johes fi via
euang an luce vii o.
Feria quarta lectio ysaye ii a erit
in nouis fi in lumine domini dei nri t
lectio ysaye vii d locutus e dominus ad
achas fi elige bonum ewn luce i
e missus e angelus fi secundum vim tuum d
Feria sexta lectio ysa xi a egredie
virga fi enictorum tem eius ewn
luce primo d exurgens maria abiit
fi salutari meo e
Sabbato lectio prima ysa xix fi In
die illa clamabunt domino deus nr cf
lectio ysa xxxv a letabitur deserta fi
aquarum ait dominus omnipotens lectio ysa
xl h her d d sup monte excel fi vobis
eos dt deus vr lectio ysa xlv a xo
mo cyro fi erreauit cam lectio da
nielis iii e angelus dni descendit fi
in fornace omnes epla ysa fia thess
ii a rogamus vos p aduentum fi ad
uentus sui ewn anno xv fi saluta
re dei luce iii a .
Dominica quarta epla phil iiii
b gaudete in domino fi in xpo
ihu domino nro ewn jo i e cum
serunt iudei fi johes baptizans d
In vigilia natale xpi epla ro io
a paulus seruus fi ihu xpi dni nri b
ewn mat i e cum eet desponsata
fi a peccatis eorum f
In die xpi in matutinis ysaye ix
primo tpe ysa xl consolamini ysa lx
consurge in prima missa epla lectio
ysa ix a populus qui ambulat fi vsque
in sempiternum epla titum ii e apparu
it gra fi in xpo jesu dno nro ewn
gelium luce ii a exiit edictum fi bone
voluntatis In secunda missa lectio ysaye
lxi a spiritus domini sup me fi ado
deo meo epla titum iii b apparuit be
nignitas fi eterne in xpo ewn eij
luce ii b pastores loquebantur fi dictum
e ad illos In iii missa lectio ysaye
lii e ppt hoc sciet populus fi salutare dei
nri epla hebr primo a multiphariae fi
no defficiant ewn jo primo a In prin
cipio erat verbum fi gra et veritate b
Dominica infra oct nat epla Ga
la iiii a quanto tpe fi heredes p dm b
ewn luce ii e erat joseph et ma
ria fi erat in illo d
In circumcisione domini epla titum
iii b apparuit benignitas fi in xpo
vel ista epla ad Ro viii b qd impossibile
erat legi fi.

Ad Galatas iii Priusquam veniret fi sub lege a prae iiii
Ad hebreos iii a Considerate apostolum fi ad finem firma retineamus c

Dno nro epla Rom iii c Nunc purus fi in nouitate legis
lu D ewn mat ii e p qm consummati fi
fi vtero gerentur In vigilia epi
phanie epla titum iii b apparuit
benignitas ewn mat ii defuncto herode
fi nazarenus vocabitur In die epi
phanie lectio prima in matutinis ysa lx
omnes fide ii circuite cum iii lx surge
illuminare epla surge illuminare fi
domino annunciantes ewn mat ii a cum
natus esset fi regionem suam d
Dominica infra octavam epiphanie dni
epla Ro xii a obsecro vos p miam
fi vnum corpus sumus in xpo ewn
luce ii f cum factus esset ihs fi dm
et homines g
In oct epiphanie dom epla ysa ex tunc
lx a surge illuminare fi
ewn a dne deus meus fi israelem
abesse ewn jo iii f venit ihs a ga
lilea fi michi complacui g
Dominica prima post oct epiphanie
epla Ro xii e habentes donaciones fi
conscientes ewn jo ii a nuptiae facte
fi discipuli eius t
Dominica secunda Ro xii f nolite
esse p fi in bono malum ewn mat viii
a cum desc. ihus de monte fi in illa hora
sanatus est puer fi plu viii le xiiii
Dominica tercia epla Ro xiii f Ne
mini quidquam debeatis fi e dilectio ewn
mat viii c ascendente ihu in navi fi o
bediunt ei luce iiii a luce viii d.
Dominica quarta post oct epla Col
iii d Induite vos fi ol fi verbis in
xpo jo dno nro ewn mat xiii d simile
e regnum celorum hoi qui sem. fi bo fi
in horreum meum mat viii lu viii
In septuagesima epla prima Cor ix
f nescitis qui in stadio currunt fi
ewn mat xx simile e regnum celorum homini
patrifamilias fi pauci vero electi d
In sexagesima epla secunda Cor xi
d libenter suffertis fi vtg xpi ewn
luce viii b cum turba plurima fi in
paciencia mat xiii a Magnum b In quinqua
gesima epla prima Cor xiii a si
linguis hominum loquar fi e caritas
ewn luce xviii f assumpsit ihus xii
ad se fi laudes deo Feria quarta
in capite ieiunii epla Joel ii e
conuertimini fi in gentibus ubi est deus eorum
mat vi b cum ieiunatis fi et cor tuum d
luce xii d Feria quinta epla ysa
xxxviii a egrotauit ezechias fi exercitum
dicit dominus ewn mat viii b cum in
troisset ihs in capharnaum fi in illa hora
luce vii a Feria sexta epla ysa

li iiii i v pi
fi P. ewn mat xiii r qui non a e
vel dnica p epi
trium stipendiis

Qua misericors sum

lum a. Clama ne c. Domine deus tuus d.
Ewangelium xv audistis q. dictum est c. reca.
dit. Exodi xix c. Exodi xxiii a. lu.
vi c. Ro xii c. Sabbato epistola ysaie lviii
e. Si abstuleris c. locutus est. Ewangelium
vi f. Cum sero esset factum c. Salui fiebant q.
ag. xiiii e. Jo. vi c.
Dominica inuocauit prima in quadragesima Epistola
secunda Cor. vi a. hortamur vos c. omnia
possidebitis. Ewangelium Mt iiii a. Ductus
est ihesus in c. ministrabunt ei. ag. po. b.
Lu. iiii a. Deut. viii b. Feria secunda
Ezech. xxxiiii e. Ecce ego ipse c.
iusticia dicit dominus. Ewangelium Mt xxv
e. Cum venerit filius hominis c. in vitam eternam q.
Ysaie. Feria tercia lectio ysa. lv e.
Querite dominum c. fecit. dicit dominus.
Ewangelium Mt xxi b. Cum intrasset ihesus c.
de regno dei. ag. xi c. Lu. xix g. Jo.
ii c. Jo. xiiii a. Jere. vii a. Feria
quarta lectio Exodi xxiiii f. Dixit
dominus ad moysen c. Et noctibus. Epistola
iii Re. xix a. Venit helyas c. dei oreb c.
Ewangelium Mt xii e. Accesserunt ad ihesum
c. me est. Luce xi. ag. viii c. Mt
xvi a. Johe ii a. Regum e.
Feria quinta Epistola lectio Eze. xviii
a. Factus est sermo domini c. moriemini dicit dominus b.
Ewangelium Jo. viii c. Dicebat ihesus ad eos
c. non creditis michi. Ro. vi c. Sapie.
ii. Feria sexta epistola lectio Eze. xviii
b. Anima que peccauerit c. non morietur
dicit dominus. Ewangelium Jo. v a. Erat di.
es festus c. cum sanum. Sabbato prima
lectio Deut. xxvi f. Respice de ce.
lo c. sicut et tibi. lectio secunda Deu. xi e. Si
custodieritis c. quam calcauerit. Ecclesiastici
sancta lectio iii secundo macha. i f. Orationem
faciebant sacerdotes c. malo domine deus noster b.
lectio iiii Eccl. xxxvi a. Miserere nostri
deus c. mirabilia tua domine deus. lectio
v Daniel iii angelus. Epistola prima Thes.
v e. Rogamus c. estis facti. Ewangelium Mt
xvii a. Assumpsit ihesus Petrum et Johannem
c. ex illa hora. ag. ix a. Lu. ix d.
Dominica reminiscere ii in xl Epistola
prima Thes. iiii a. Rogamus vos c. in
sanctificatione in Christo. Ewangelium
Mt xv. ag. xv d. Egressus c. ex
illa hora. ag. vii c. Feria secunda
lectio Dan. ix d. Domine deus noster qui eduxisti
c. vocatum est nomen tuum. Ewangelium Jo. viii c.
Ego vado et que c. facio semper. Feria
tercia Epistola iii Re. xvii e. Factus est
sermo domini c. in manu helie. Ewangelium
Mt xxiii a. Super cathedram c. humiliat
exaltabitur. ag. xii. Filii xx f. Feria
quarta lectio Hester xiii f. Domine deus
rex c. canentium. Ewangelium Mt xx c. Ascendens

Ierosolimam

ascendens ihesus ihero. c. prophetis. ag. x e.
Lu. xviii f. Feria quinta lectio Jere.
xvii b. Maledictus homo qui c. adinuenciones suas dicit dominus c.
Ewangelium Lu. xvi e. Homo quidam erat diues
c. surrexerit credent. Secundum etiam
et raris. Ewangelium Joh. v d. Non possum ego a
meipso c. verbis meis credetis q.
Feria sexta lectio Genesis xxxvii
d. Dixit Joseph fratribus suis c. reddere patri suo e.
Ewangelium Mt xxi f. Homo quidam plantauit vi.
c. eum habebant. ag. xii a. Lu. xx b.
Sabbato epistola lectio Gene. xxvii
a. Dixit rebecca c. benedixit ei. Ewangelium Lu. xv
c. Homo quidam habuit filios duos c.
et inuentus est q.
Dominica oculi iii in quadragesima
Epistola ephe. v a. Estote imitatores c. et
veritate. Ewangelium Lu. xi c. Erat ihesus eiciens
demonium c. custodiunt illud. ag.
xii e. ag. primo f. Feria secunda Epistola iiii
Re. v a. Naaman princeps c. Israhel tm.
Ewangelium Lu. iiii e. Certe audiuimus
c. illorum ibat. ag. ii e. Mt xiii. ag. vi a. Jo.
iii e. Feria tercia Epistola quarta Re.
iiii a. Mulier quedam clamabat c. de reliquo b.
Ewangelium Mt xviii d. Respiciens ihesus c. sicut pu.
blicanus. Lu. xvii a. Jo. v d. Non possum ego
Feria quarta Epistola Exodi xx
c. Honora patrem c. nominis mei f.
Ewangelium Mt xv a. Accesserunt ad ihesum
c. communicant hominem. ag. vii b. Eccl.
xv. Ezech. xi b. Feria quinta Epistola Je.
vii a. Stabit propheta c. et iudicium c. in seculum
dicit dominus. Ewangelium Luce iiii f. Surgens autem
de synagoga c. gentibus galilee. ag. viii c.
ag. iii f. Feria sexta Epistola Nu. xx
a. Conuenit filii c. sanctificatus est in
eis. Ewangelium Jo. iiii b. Venit ihesus in
ciuitatem c. saluator mundi. Sabbato in
missa Epistola Dani. xiii a. Erat vir
in babilone c. innoxius est in illa die f.
Ewangelium Jo. viii a. Perrexit in montem
c. noli peccare b.
Dominica letare iiii in xl Epistola ga.
la. iiii c. Scriptum est c. nos liberauit q.
Ewangelium Jo. vi. Abiit ihesus trans mare c. et
in montem. Mt xiiii. ag. vi e. Lu. ix b.
Ex. xiiii. Feria secunda Epistola iii Re. iii e.
Venerunt due mulieres c. iudicium d.
Ewangelium Jo. ii d. Cum prope erat pascha c. certi
homo. Mt xxi b. ag. xi b. Feria tercia
Epistola Exodi xxxii a. Locutus est dominus c.
suo deus noster. Ewangelium Jo. vii b. Jam
die festo c. crediderunt in eum. Feria
quarta lectio Ezechi. xxxvi e. Sancti
ficabo nomen meum c. ex eo vobis
in deum. Epistola Ysaie i. Lauamini mundi c. bona
terre comedetis. Ewangelium Jo. ix a. Preteriens
Ewangelium Jo. ix a. Preteriens ihesus vidit
c. et adorauit eum ff.

Leuiti
Zacharie
Ysa. i. c

Feria quinta Epla iiii R. iiii c. Uenit
mlr sunama fi reuersus in galgala Ewn
Lu. vii b Ibat ihus in ciuitatem q fi
visitauit plebem suam Feria sexta
Ep iii R. xvii Egrotauit filius mlr
fi in ore tuo in e Ewn Jo xi a Erat
lazarus fi crediderunt in eum Sabbato
in missa Ep ysa xlix Tpre placito
exau fi obliuiscerer tui dt Ewn Jo
viii b Ego sum lux mundi fi hora eius c
Dominica In passione Epla hebr ix
c Cristus assistens fi hereditatis dt
Ewn Jo viii f Quis ex vobis ar fi exi
uit de templo Feria secunda
Jone iii a Factum e vbm domini ad fi
po(pulo) suo d(eus) n(oster) Ewn Jo vii c Miserunt
principes fi crediderunt in eum Feria
tercia Ep dan ultio Congregati
sunt babil fi declarat Ecclesie Ewn Jo
vii a Ambulabat ihus fi opus meum vidensque b
Feria quarta Epla leui xix a locut
est deus ad moy fi leges meas cus
todite Ewn Jo x d Facta sunt encenia
fi et ego in patre sum Pma Cor
viii b Feria quinta Ep dan
iii a Orauit dns Obsecro fi operibus suis
que fecit nobis d(omi)n(u)s d(eu)s n(oster) Ewn luc vii
e Rogabat ihm quidam phar fi vade
in pace Maut xxvi b Mar xiiii a Jo xi
d Feria sexta Ep Jer xvii Male
dictus homo qui confidit fi adiuvet eum sua
Ewn Jo xi f Collegerunt pontifices
fi ad diem festum Sabbato Ep Jer xviii
f Dixerunt impii fi tuo domine deus
Ewn Jo xii a Sublevatis oculis c
fi et ego in ipsis
Dominica In ramis palmarum
Ewn Mat xxi a Cum appropinquasset c fi
in nomine domini Epla phil ii b Hoc se
ntite in vobis fi e dei patris Passio mat
xxvi a Scitis quia post biduum pascha fi eius custo
dibus Mar xiiii a Luce xxii Jo xii f
Jo xii a Feria secunda Ep ysa l
d Dixit ysa dne quis fi dno deo suo
Ewn Jo xii a Ante sex dies fi ab
eis fluit Feria tercia Epla Jer
xi Domine demonstrasti fi tibi reuela
ui Passio mar xiiii a Erat pascha et
azima fi hostium monumenti Feria
quarta lectio ys lxii f Dicite filie syon
fi nob dns d n Epla ys liii a Dne
quis credidit fi nisi periret dt dns Pas
sio luc xxii a Appropinquabat dies fi por
ta sua et reges gentium dominantur Cor
xi x Mat xxvi a T xx f ante e Feria
quinta magna Epla pma Cor xi d
Mul(ier) xxviii

Wodemeetabat fi modo dup Ewn
Jo xiii a Ante diem festum pasce fi
et vos faciatis Ad e seruus maior
dno suo Mat xxvi fi la xiii c Magna
Sexta feria lectio pma ozee vi
a In tribulacione sua fi holocausta f
lectio exo xii a Dixit dns ad mo
fi id e transitus domini Passio Jo xviii
a Egressus ihus fi posuerunt ihm
In vigilia Pasce feria sexta Titulo
Genesi pmo a In principio creauit ds
celum et terram fi qd parat lectio
exo xiiii a Factum e in vigilia mat
fi dixerunt Lectio iii ysa iiii a Ap
prehendent vii fi et pluuia Lectio
iiii ys liiii f Hec e hereditas suorum
fi in in hymnis ad quod misi illud dt dns
opem Lectio v baruch iii audi ysrl
Epla Col iii a Si consurrexistis cum
xpo fi cum ipso in gloria Ewn mat xxviii
a Uespere autem sabbati fi videbitis vos c
In die Pasce Epla pma cor v
b Expurgate vetus fer fi et veritatis d
Ewn mar xvi a Maria mag et m
Ja fi sicud dixit vobis Feria secunda
Ep act x Stans petrus in medio vi
fi credentes in eum Ewn lu xxiiii
b Duo ex discipulis fi in fractione
panis Mat ultio c Feria tercia
Ep actuum xiii c Surgens paulus et
manu fi iustitia nos donum Ewn lu xx
iiii c Stetit ihs in medio fi inter omnes
gentes Feria quarta Ep act iii c
Aspiciens petrus os fi vera peta Ewn
Jo xxi a Manifestauit se itm ad ma
re tyb fi surrexisset a mortuis Feria
quinta Ep act viii d Angelus do
mini lo c fi recessa eum Ewn Jo
xx b Maria stabat fi et hec dixit b
michi Feria sexta Ep pma
petri iii f Xpus semel pro nobis fi
qui e in dextera dei Ewn mat xxviii
f Undecim discipuli fi usque ad consummacionem
se Sabbato Ep pma pet ii a De
ponentes om fi mirabile suum Ewn
Jo xx a Una sabbati maria fi a
mortuis resurgere In octaua pasce
Ep pma Jo v b Omne qd natum
fi testimonium dei maius Ewn
Jo xx c Cum esset sero die illa fi
credentes vitam habeatis in nomine eius
Dominica pma post octaua pasce
Ep pma pet ii f Xpus passus fi
animarum vestrarum Ewn Jo x b Ego sum
pastor bonus fi vnus pastor
Dominica secunda post octaua pasce

Epla exo xvi Uenerunt autem in helim filii israel a ff Gla dni apparuit in nube
Ewn Math xxi a Cum appropinquasset ff Osanna in excelsis Marci xi

Ezechielis de aqua xlvii
Sep(tem) vices ... et ... plaget
[illegible] de Jordane ... ad planum
[illegible]

Epla p(ri)ma pet(ri) ij c Obsecro vos
tamq(uam) fi in xpo ihu d(omi)no n(ost)ro
Ewu(angeliu)m Jo xvi c Modicum iam non vi
fi tollet a vob(is)

Dominica tercia post octavas pasche

Ep(istol)a Ja(cobi) p(rim)o c Omne datum op(timum) fi lumi
nis Ewu(angeliu)m Jo xvi c Vado ad
eum qui me misit fi annunciabit vob(is)

Dominica quarta post octavas pasche

Ep(istol)a Ja(cobi) p(rim)o c Estote factores fi ab
hoc seculo Ewu(angeliu)m ... amen dico vobis fi qt
peti fi ab eo ceristis Feria secunda
Ep(istol)a Ja(cobi) v c Confitemini alterutrum fi peccatorum
In rogacionibus Ewu(angeliu)m lu xi c Quis vestrum
habebit amicum fi petentibus se ... Ewu(angeliu)m ... fi precepit
Feria tercia Ewu(angeliu)m ... vij b
Petite et dabitur vobis fi inveniat eam d

In vigilia ascensionis domini

Ep(istol)a act iiij Multitudinis credencium erat cor
unum Ep(istol)a ephe(sios) iiij b Unicuique nostrum fi
plenitudinis xpi Ewu(angeliu)m Jo xvij Sublevatis oculis fi

In die ascensionis domini Ep(istol)a ... fidite ...
act p(rim)o a Primum quidem sermonem fi c
ate in celis Ewu(angeliu)m m(a)r(ci) xvi f Recum
bentibus xj fi sequentibus se

Dominica infra octavas ascensionis domini

Ep(istol)a p(ri)ma petri iiij c Estote pru
dentes fi ... Ewu(angeliu)m Jo xv g
Cum venerit pa(raclitus) fi ego dixi vobis b

In vigilia penthecoste in missa

Leccio p(ri)ma gene(sis) xxij Temptavit deus
abraham fi et habitabat ibi Leccio secunda
Deutero(nomii) xxxj f Scripsit moyses canticum fi
usque compleuit Leccio iij ysa(ie) iiij
a Apprehendent septem fi et a pluvia
Leccio iiij baruch iij c Audi israhel
mandata fi qui factus est Leccio Ep(istol)a act
xix a Factum est dum appollo ... de regno
dei Ewu(angeliu)m Jo xiiij c Si diligitis me
fi ... spiritum

In die penthecosten Ep(istol)a act
ij a Dum complerentur dies fi magnalia
dei Ewu(angeliu)m Jo xiiij f Si quis diligit
me fi sic facio ... princeps mundi ...
... Ep(istol)a ... ij a Feria secunda
Ep(istol)a act x f Aperiens autem petrus os
suum fi in nomine domini nostri ihu xpi
Ewu(angeliu)m Jo iij c Sic deus dilexit mundum
fi quia in deo sunt facta Feria tercia
Ep(istol)a act viij c Cum audissent apostoli
fi spiritum sanctum Ewu(angeliu)m Jo x a Amen amen
dico vobis fi habundancius habeant Feria
quarta Leccio Sap(iencie) j a Diligite iusticiam
fi ... Ep(istol)a act ij c Stans
petrus fi salvus erit Ewu(angeliu)m Jo vi c

Nemo potest venire fi mundi vita Feria
quinta Ep(istol)a act viij b Philippus descen
dens fi in illa civitate Ewu(angeliu)m lu ix
a Convocatis ... fi evangelizantes ubique
... a ... b Feria sexta
Ep(istol)a act ij c Viri israhelite fi ne com
movear Ewu(angeliu)m lu v c Factum est in
una fi in mirabilia hodie ... a
... ij a Sabbato quatuor temporum
Leccio p(ri)ma Joel ij f Effundam de spiritu
fi salvus erit Leccio secunda levi(tici) xxiij
b Locutus est dominus ad moysen fi ... omnibus
vestris dicit dominus omnipotens Leccio iij deutero(nomii)
xxvi a Audi israhel ... fi decoc
... tibi Leccio iiij levi(tici) xxvi b
Dixit dominus ad moysen fi ... dicit
dominus omnipotens Leccio v dani(elis) iij c Angelus
autem domini fi in fornacem ...
Ep(istol)a act xiij f Convenit universa fi
replebantur gaudio ... Ewu(angeliu)m lu iiij e
Surgens ihus de synagoga fi ...
... viij ... f

In festo sancte trinitatis Epla
Ro(manos) xj f O altitudo divi(ciarum) fi in secula
seculorum Ewu(angeliu)m Jo iij a Erat ... phari
seis nicodemus fi vitam eternam

In die corporis cristi Ep(istol)a p(ri)ma
cor(inthios) xi c Ego enim accepi a domino fi
corpus domini Ewu(angeliu)m Jo vi f Caro
mea fi vivet in eternum

Dominica p(ri)ma post festum sancte trinitatis

Ep(istol)a p(ri)ma Joh(ann)is iiij c Deus caritas
est fi et fratrem suum Ewu(angeliu)m lu xvi c
Homo quidam erat dives fi si surrexerit credent

Dominica secunda Ep(istol)a p(ri)ma Jo iij d
Nolite mirari fi opere et veritate
Ewu(angeliu)m lu xiiij d Homo quidam fecit fi
gustabit cenam meam ... a
... xxv b Dominica tercia Ep(istol)a p(ri)ma
pet(ri) ... b Humiliamini sub fi
in secula seculorum Ewu(angeliu)m lu xv a Erant
appropinquantes fi penitenciam agente ...
xviij b Dominica quarta Ep(istol)a Ro(manos)
viij d Existimo quod non fi in xpo ihu
domino nostro Ewu(angeliu)m lu vj c Estote mi
sericordes fi de oculo fratris tui
... vij a ... iiij d Dominica quinta
Ep(istol)a p(ri)ma pet(ri) iij c Omnes unanimes fi
in cordibus vestris Ewu(angeliu)m lu v a Cum
turbe irruerent fi secuti sunt eum
... iiij ... j c Dominica sexta
Ep(istol)a Ro(manos) vj a Quicumque baptizati
fi in xpo ihu domino nostro Ewu(angeliu)m ...
b c Nisi habundaverit iusticia fi mu(ne)
tuum d

Marginalia: "ecca apud deum f"; "Johannis xvi f"; "f esse et"; "f"; "f ... date belo"; "B"; "f ... omnibus"; "Christ(us) ... fraternitatis"

Dominica septima Ep ro vi f
humanum dico sed vitam eternam
Ew mr viij a cum turba multa sed
et dimisit eos mr viij f
Dominica octaua Ep ro viij b
debitores sumus sed heredes dei xpi
Ew luc xvj a homo quidam diues sed
in regnum celorum lu xvj f
Dominica nona Ep j cor x ne
simus concupiscentes sed ut possitis
sustinere Ew lu xvj a homo quidam
e. d. qui habebat villicum sed tabernacula
mt vj c Dominica decima Ep
j cor xij a scitis quoniam cum gentes
essetis sed prout vult Ew lu xix f
cum appropinquaret dominus sed cotidie
in templo mt xxj mr xj lu xix t.
Jo ij c xvj lu xvj a post viij b
Dominica xj Ep j cor xv a notum
vobis facio sed uacua non fuit b
Ew lu xviij b dixit ihesus ad quosdam
sed exaltabitur lu xiiij b Dominica xij
Epistola ij cor iij b fiduciam talem
habemus sed in gloria Ew mr vij f exi-
ens ihesus de finibus sed mutos loqui
Dominica xiij Ep gala iij d abra-
he dicte sunt sed dare credentibus f
Ew lu x d beati oculi sed fac similiter f
mt xxij c jo ultimo a Dominica xiiij
Ep ad gal v d spiritu ambulate
sed concupiscentes Ew lu xvij c dum
iret ihesus in ierusalem sed fides tua te saluum fecit d
lu xvij a Dominica xv Ep gal
vj a si spiritu viuimus sed domesticos
fidei Ew mt vj e nemo potest
duobus sed adicientur Dominica xvj vobis
Ep ephe iij e obsecro vos sed in secula
seculorum Ew lu vij b ibat ihesus in ci-
uitatem sed plebem suam Dominica xvij
Ep ephe iiij a obsecro vos sed in omnibus
secula seculorum Ew lu xiiij a cum in-
traret in domum sed exaltabitur
Feria quarta quatuor temporum
lectio amos vltimo f Ecce dies ve-
niunt sed eorum dicit dominus deus tuus Ep
esdre viij c congregatus est omnis populus
sed nolite mesti esse Ew mr ix c unus
de turba sed oratione et ieiunio d
mt xvij c luc ix c Feria sexta
Ep osee vltimo a conuertere israel sed
ambulabunt in eis Ew lu vij f
rogabat ihesum quidam phariseus sed vade
in pace Sabbato quatuor temporum Epistola pa-
leui xxiij d loqutus est dominus ad moy-
sen sed sabbata vestra lectio ij lo xxiij

aliij autem sunt
luce xx dominica
quinta post penthecosten

fructibus decimo die mensis sed egipti
lectio iiij miche ultimo e domine deus noster
pasce sed antiquis lectio iiij zach
viij d effectus est sed cogitauit sed
pacem diligite lectio v dan iij
d angelus sed ducentes Ep hebr ix a
tabernaculum sed redemptione inuenta
Ew lu xiij b arborem fici sed fi-
cibat ab eo Ew xx c Dominica xviij
Ep j cor j a gratias ago sed ihesu xpi c
Ew mt xxij f pharisei audientes sed in-
terrogare mr xij e lu xx e deut vj
b Dominica xix Ep ephe iiij f
renouamini sed fatientes Ew mt ix a
ascendens ihesus in nauiculam sed hominibus
mr ij a lu v c Dominica xx
Ep ephe v c videte quomodo caute sed
in timore xpi Ew mt xxij a simile
est regnum celorum homini regi sed pauci vero electi
lu xiiij c Dominica xxj Ep ephe
vj c confortamini in domino sed viij dei f
Ew jo iiij f erat quidam regulus sed
domus eius tota Dominica xxij
Ep phi j b confidimus in domino sed in lau-
dem iusticie Ew mt xviij c simile est
regnum celorum homini regi qui voluit rationem sed de cordibus
uestris Dominica xxiij Ep phi iij
f imitatores mei sed in libro vite a post iiij
Ew mt xxij c abeuntes pharisei
sunt dei deo mr xij c lu xx d
Dominica xxiiij Ep col j b non ces-
samus sed cum gaudio in xpo ihesu domino
nostro Ew mt ix c loquente ihesu ad
eos ecce princeps sed ex illa hora mr v
v c lu viij f Dominica xxv Ep
ier xxiij b ecce dies ueniunt sed
in terra sua Ew jo vj a cum subleuasset sed
in mundum mt xiiij c
mr vj c luce ix b
In dedicatione templi vbi est
Ep apo xxj b vidi ciuitatem sed facio
omnia Ew lu xix a ingressus ihesus perambulabat
sed facio omnia
De sanctis
In vigilia sancti andree Ep
prouerbiorum x b benedictio domini super caput sed iusti ecclesiastici xliiij
coronam glorie Ew jo j e stabat et dedit illi heredi-
tatem et diuisit illi partem in tribubus et glorificauit
eum sed filius hominis In die sancti
andree Ep ro x c corde creditur sed verba
eorum Ew mt iiij c ambulans ihesus
sed secuti sunt eum mr j c lu iiij g et v a
In die sancti nicolai Ep cum eliij vel l
d ecce sacerdos sed suauitatis Ew lu
xix c homo quidam nobilis sed hos perdere f

Sancte barbare Ep̄ Sapiēcia vin
cit sapiencia vincit malicia͡ fi b dis
ciplinę dei Ewā ait a xxv Simile
ē regnu͡ cel dec x v fi c diē nec
horam Sancte lucie virginis
Ep̄ ij Cor x Qui autem gloriatur fi scribe
xiiii° ego Ew̄ ait f Simile ē re cel the
zauro fi noua et vetera Scti Tho
me apl Epla Ephe ii f Iam
non estis hos fi in spiritu sancto
Ew̄ Jo xx f Thomas vnus de
xii et crediderunt Stephani p
thomris Ep̄ act vi ō Stephanus
autem plenus gracia fi obdormiuit in
in domino Ew̄ ait xxiii f Ecce
mitto ad vos fi in nomine domini Ew̄
lu xiii q̄ s n pal iii c Johannis
ewangeliste Ep̄ ecli xv a Qui timet
deum fi hereditabit illum Ew̄ Jo
vlto f Dixit Jhesus petro sequere fi testi
monium eius Sctorum Innocenc
Epla apocal xiiii a Vidi supra mon
fi tronum dei Ew̄ ait ii ō Angelus
dei fi qui nos sunt Thome martiris
Ep̄ ecli xiiii f Qui timet deum fi illum dominus
d n Ew̄ Jo xii ō Nisi granum
frumenti fi pater meus q ē i celis
ait x f Dixit Sancti epi Sil
uestri et pape Ep̄ ecli l a Ecce
sacerdos magnus fi suauitatis Ew̄
ait xxv b Homo quidam pe fi gaudium
d tui lu xix b ait xiii g
Felicis et in pincis Ep̄ hebre
xiii b Doctrinis varijs fi prime
decet Ew̄ luce x c Qui vos audit
fi scripta sunt in celis Marcelli
Ep̄ ecli vi Justi cor suum fi in
generacione Ew̄ ait xxv b Homo quidam
pe fi gaudium d tui Prisce
ij Cor x g Qui gloriatur fi scribe
xiiii° ego Ew̄ ait f Simile ē regnum
cel x b thezauro fi noua et vetera
Fabiani et Sebastiani Ep̄ hebre
xi f Sancti per fidem fi in xpo ihu domino
nostro Ew̄ lu vi c Descendens Ihesus
de monte fi multa ē in celo
Agnetis virginis Ep̄ ecli vltimo a
Confitebor tibi domine fi angustie
domine deus noster Ew̄ ait xxv a Simile
ē re cel x v fi die nec horam Sancti
Vincencij martiris Ep̄ ecli xiiii f Beatus
vir qui in sapiencia fi illum dominus d n
Ew̄ Jo xii ō Nisi granum frumenti fi
Pat meus q ē in celis etc Conuersio
Scti pauli Ep̄ act ix a Saulus
adhuc spirans fi quia hic ē xpus Ew̄
ait xix f Dixit Simon petrus ad ihm fi
eternam possidebit Octaua Agnetis
Ep̄ Sape viii a Sapiencia vincit ma
fi disciplinę dei Ew̄ xiii f Simile
ē regnum cel thezauro fi noua et
vetera Purificacio beate marie Ep̄
malach iij a Ecce ego mitto fi antiquis
domino Ew̄ lu ij c Postquam impleti
sunt dies fi plebis tue israel leui ex a
Blasij Ebe xiii b Doctrinis varijs
fi prime decet Ew̄ ait xvi f
Si quis vult venire fi in regno suo
Agathe virginis Ep̄ ecli vltimo a
Confitebor fi angustie d n
a Ew̄ ait xxv Simile ē regnum celorum
x v fi diem neque horam Dorothee
virginis Ep̄ ecli vltimo a Confitebor
fi angustie d n Ew̄ ait xxv f
Simile ē re cel the fi die neque horam
Scolastice Ep̄ j ad Cor vii d
De virginibus preceptum n ho Ew̄
ait xiii Simile ē regnum cel thezauro
fi noua et vetera Valentini epi
Ep̄ Sape iiii c Justus q in veteri
fi rore gereciat Ew̄ ait x f Noli
te arbitrari fi mercedem suam
Kathedra petri Ep̄ j petri j a
petrus apostolus fi laude d Ew̄
ait xvi c Venit ihs in partes fi soluta
et in celis Ew̄ vlt b luce c
Mathie apli Ep̄ act j d Exurgens
petrus fi fi c xi aplis Ew̄ ait
xi f Confitebor tibi pater fi onus meum
leue Ew̄ ait vlt f Jo xiii a
Hoc est preceptum Ew̄ Jo xv c hoc
ē preceptum meum In festo scti thome
de aquino ordinis fratrum predicatorum
Ep̄ Sap vii b Optaui fi amica
dei Ew̄ ait v b Vos estis sal
fi in regno celorum Ew̄ ait xix g lu viii
g De Sancto Gregorio Ep̄ Sape
vii b Optaui et datus est m Ew̄
ait xxiiii f Vigilate quia nescitis fi
constituet eum super omnia Benedicti
Abbatis Ep̄ ecli xlv a Dilectus fi
disciplinę dei Ew̄ lu vi c Nemo
accendit lucernam fi illuminabit te sicut v.
b e xi o ait iiii d lu viii c
Annunciacio dominica Ep̄ ys vii a
Egredietur virga fi regni dei Ew̄ lu j c
Missus est angelus fi secundum verbum tuum deum

× xxviii a ×

Ambrosii epi Ep^a eccl. xlv a Ecce
sacerdos magnus si suavitatis Ev^o
ait xxv m f vigilate qr nescitis si
constituet eum. Thiburcii Ep^a sap
v c Justi aut imperium si deducet
eos dns opus perfecto ait xxv m f Ecce
ego mitto ad si in nomine domini g
Adalberti Ep^a sap x c Justum de-
duxit dns si eterna dns deus nr e
Ev^o Jo xv a Ego sum vitis vera si
implebitur. Georgii Ep^a eccl. xxxi
b Beatus v q inventus si eterna sctorum c
Ev^o ait xvi f Siquis vult si i regno
suo x c. Marci ewangeliste Ep^a
eccl. xv a Qui timet si hc illud b
Ev^o Jo xv b Ego sum vitis vera si
implebitur Ist e sum vitis vera c
pr meus agricola est a In festo
sancti petri mris ordis predicatorum
Ep^a y thimo y b Nemo militans
deo si gla celesti Ev^o luc xi c Si-
quis vult f regnum dei ait x c c
jo. xii. c. xv fra... vm f Philippi et iacobi
Ep^a sap v a Stabunt iusti si sors
illorum Ev^o jo xiv a Non turbetur cor
si hc faciam De inventione scte crucis
Ep^a Gal v b Confido de vobis
si et ego modo Ev^o jo iii a Erat
autem homo ex phariseis nico si vita et e
Johis an portam latinam Ep^a eccl.
xv a Qui timet dominum si illum
dns nr Ev^o jo ultimo Dixit ih
petro sequere si testimonium eius g
Gordiani Ep^a ad heb^e xi f Sancti
per fidem vicerunt si inventi sunt i xpo
dno nro Ev^o luc xii b Cum audi-
eritis prelia si causas vestras Nerei
et pancratii Ep^a sap v f Justi
in perpetuum vivent si deducet illos
dns deus nr Ev^o luc vi c descendens
ihus de monte si multa e in celo d
Translatio benedicti Ep^a y ad
thimo iiii a Testificor coram
si adventum eius Ev^o ait v b Vos
estis sal terre si qui in celis e c
Urbani Ep^a xvi i m c Beatus vir
qui inventus sanctus si eterne g confitetur deo
ait xxv b Ecce sponsus si gaudium dni tui d
Marcelli et petri mris Ep^a apoc
vii f Respondens unus de si ab
oculis eorum Ev^o luc xxi b Cum audi-
eritis prelia si causas vestras Primi et
feliciani Ep^a sap v g Expectatio
iustorum si exaltabitur civitas b
Barnabe Ep^a ad ephe y g Jam non
estis hospites si in spiritu Ev^o Jo xv c
Hoc est preceptum meum si det vobis e
Basilidis Ep^a prov xv a Lingua
sapientum si diligit ab eo Ev^o luc
xii b Attendite a fermento phari-
seorum si coram angelis In oct apostolorum
Ep^a sap v c Justi aut imperpe-
tuum si deduxit illos Ev^o ait
xiv c Compulit ihus discipulos si filius
dei es Viti et sociorum eius Ep^a
ad heb^e xi f Sancti per fidem si inventi sunt
... sunt in xpo Ev^o ait x f Sciolite
arbitrari si mercedem suam. Mar-
ci et marcelliani Ep^a ad heb^e
xi f Sancti per fidem ut d Ev^o luc xi
b Cum audieritis prelia si causas vestras e
Gervasii et protasii Ep^a sap iii
a Justorum anime si illorum in eternum c
Ev^o ait xiii a Egrediente ihu de-
templo si salus e c Ev^o ait xxiv a
luc xxi b In vigilia Johis bap
Ep^a jer i b Constitui te super gentes
si edifices et plantes d Ev^o
luc i a Fuit in diebus herodis
si plebem perfectam In die i
prima missa Ep^a ys xlix a Au-
dite insule et attendite si insule expectabunt b
Ev^o luc i d Elizabeth zacharias
si inter homines In 2^a missa Ep^a
ys xlix a Audite insule si
elegit te Ev^o luc i c Elizabeth i
pleno si plebis sue Johis et pau-
li Ep^a eccl. xliv c Hii sunt viri mi-
si omnes cetera sanctorum Ev^o luc xii
b Attendite a fermento si angelis dei b
ait x f ait vm g phil i c In vigi-
lia pet et pauli aplorum Ep^a act
iii a Petrus et Johes si congregati illi c
Ev^o Jo ultimo c Dixit ih Symoni petro
si clarificaturus esset deum In die
Ep^a act xii a Misit herodes si ple-
bis iudeorum Ev^o ait xvi c Venit
ihus in partes si soluta in celis ait
vm b luc v c Commemoracio sci
pauli Ep^a Gal i d Notum facio
si quod non mentior Ev^o ait xix f Dixit
Symon petrus ad ihm si eterna possidebit g
Octava petri Ep^a ad Ro viii
c Scimus autem diligentibus si que est in xpo ih
dno nro Ev^o jo xv c Hoc est pre-
ceptum meum si nota feci vobis d

In vigilia visitacionis marie virginis
lectio lib. regum ii c Exultavit cor meum in dno si sublimabit
cornu xpi sui ... Ev^o luc i Cum esset desponsata
In die ipo Epla sapie Ecce iste venit si et species
tua decora f ... maria luce i

Margarethe Ep ii cor x
Qui gloriatur in domino glorietur Ev Mt xiii f Simile est regnum celorum thesauro
si noua et vetera In oct apostolorum
petri et pauli Ep Sap x Iustum
deduxit Ev Mt xiiii Iussit ihesus
discipulos ascendere in nauem si vere filius
dei es Septem fratrum Ep Pro
verbiorum ultimo Mulierem fortem si in portis
opera eius Ev Mt xii f Loquente
ihesu ad turbas ecce mater eius si soror
et mater est Cristine ut supra lu viii
Marie magdalene Cant iii
in lectulo meo si gementes
Ev lu vii f Rogabat ihesum si dilexit multum Ep Mt xxvi a Ait Cum
Jacobi apli Ep ephe ii f Iam
non estis si spiritu sancto Ev Mt
xx e Accesserunt ad ihesum si a
patre meo Ad vincula petri Ep
act xii a Misit herodes rex si
plebi iudeorum Ev Mt xvi Venit
ihesus in partes si solutum et in celis e
Stephani pape Ep ad hebre
xiii doctrinis variis si inmutetur
deus Ev lu xix b Homo quidam no
bilis si ante me Inventio Ste
phani ut supra de nativitate
Dominici Ep ii ad thi iiii a
Testificor si adimple ministerium tuum Ev math v
b Vos estis sal terre si in regno celorum
Laurentii vigilia Ep Eccli ultimo
a Confitebor tibi si eripuisti me domine deus noster Ev Mt xvi f Si quis
vult si in regno suo In die
Laurencii Ep ii cor ix b Qui parce
b Beatus vir qui inventus est si et gloriam possidebit Ev lu xii f
Si quis venit si pater meus celestis
In secunda missa Ep ii cor ix
Qui parce seminat si iustitie
vestre Ev jo xii d Nisi granum
frumenti si pater meus qui est in celis e
Ypoliti et sociorum eius Ep he
bre xi f Sancti per fidem si ex Christo non sunt
Ev lu xii a Attendite a fermento si angelis dei
In vigilia assumptionis marie
Ep Eccli xxiiii b Ab initio et ante secula si in sancta
requie mea Ev lu xi d Loquente ihesu
si custodiunt illud e
In die assumptionis marie
Ep Eccli xxiiii b In omnibus requiem
si suavitatem odoris Ev lu

in prima missa

x f Intravit ihesus in quoddam castellum
si auferetur ab ea Bernhardi Ep
Eccli xlv a Dilectus deo si dispensacione
docere Ev lu xi d Nemo accendit lucernam
si illuminabit te Bartholomei Ep
ephe ii f Iam non estis hospites si
in spiritu sancto Ev lu xxii facta est contentio
Augustini Ep Eccli l cum
l a Ecce sacerdos si fulcivit Ev Mt
lu xii d Omnis scriba si filius hominis
venturus est Mt xxiiii e Super omnia
In decollatione s. johis baptiste
Ep Eccli xlv a Memoria iusti si
effulsit in templo Ev Mt xiv a In illo tempore
audivit herodes si in monumento Luc
xviii e In Nativitate marie
Ep Eccli xxiiii d Ego quasi vitis ut supra
proverbiorum viii e Dominus possedit me
si salutem a domino Ev Mt i a Liber
generationis si vocatur christus In exaltatione
crucis Ep phil ii a Hoc sentite
si est dei patris Ev jo xii e Erat
ut et xvi c et eph ii a Nunc iudicium
est mundi si ut filii lucis sitis vel sicut
fulgor exit ab oriente si non transibit a
In vigilia mathei apli Ep Eccli
xxiiii b Dominus dedit illi doctrinam Ev
luce v e Videt ihesus publicanum si
peccatores ad penitentiam lu b Mt ix c
In die mathei apli Ep ephe iiii
b Unicuique vestrum si plenitudinem christi
Ev Mt ix b Vidit ihesus hominem si pecca
tores ad penitentiam Ozee vi c levi vii
e Mauricii et sociorum eius Ep hebre
xi f Sancti per fidem si in christo non
Ev lu xxi e Descendens ihesus de monte si
multa est in celo Cosme et damiani
Ep pro x a Lingua sapientis si diligit
Ev Mt v a Videns ihesus turbas
si copiosa est in celis lu vi c
Michaelis archangeli Ep apo
i a Significavit si in sanguine suo et
ut apo xii e Factum est prelium in celo
qui habitatis in eis Ev Mt xviii a
Accesserunt discipuli ad ihesum si faciem patris
mei qui in celis est Ev Mt lu xiiii
Jeronimi Ep Sap x c Iustum
deduxit si claritatem eternam Eccli xxxix a
Ep Sap vii b Optavi si innumerabilis
Ev lu xi e Nemo accendit lucernam si
illuminabit te Dionisii et sociorum eius
Ep hebre xi f Sancti per fidem si in christo
non Ev lu vi c Descendens
ihesus de monte si multa est in celo

Ad gala iii Sciendum quod non instituitur e
ff Benedictus per me f
Rom lu xi f ff In vobis adhibetur
ff Acuisacione eius vi

Luce ewangeliste Ep(isto)la ca(pitulum) xv a ce(n)tenu(m) dm(?) s(e)c(undu)m he(re)ditabit illu(m) ewa(ngelium) lu(ce) x
a designat d(omi)n(u)s (con)ue(n)tu(m) de sua ev(angelium) iv
b an(tiphona) v(er)s(us) b ampli(us) ne c s(ecundum) Sacratarum
vi milia virginu(m) Ep(isto)la eb(rei) c ess(ent) beati
p(ro)fide s(e)c(undu)m i eo in uno p(re)cedet
deq(ue) nec esset vel de virginibus preceptu(m)
no(n) habeo ad cor(inth) vii Ewa(ngelium) an(tiphona) xxv
a Bile(?) c(um) xxv c(um) s(e)c(undu)m die neq(ue) horam c
In vigilia Simonis et iude
Ep(isto)la pastor(um) Ewa(ngelium) ego sic(ut) vult ut sup(ra)
In die Simo(n)is et iude Ep(isto)la Scio q(uo)niam
vni (con)ficiamur q(uam) diligit s(e)c(undu)m q(ue)m
ro(manos) iv dn(m) n(ost)ro Ewa(ngelium) Jo(hannis) xv c(um) Ego
mando vobis s(e)c(undu)m hucerit me (con)fess(i)
Vigilia om(n)ium sanctor(um) Ep(isto)la apoc(alipsis)
v c(um) d(e) Ewa(ngelium) co(m) Joh(an)es s(e)c(undu)m in secula seculoru(m) f
Ewa(ngelium) lu(ce) vi c(um) descendens ie de mo(n)te ut sa(n)a
s(e)c(undu)m militar(e) i celo In die om(n)iu(m) sactoru(m)
Ep(isto)la apoc(alipsis) vii a ecce co Jo(hannes) v a
descende(n)te s(e)c(undu)m fortitudo domi(ni) Ewa(ngelium)
an(tiphona) v a videns aliu(m) thiras scop(u)
ofa d(e) mell(is) Martini ep(iscop)i Ep(isto)la ca(pitulum)
l a ecce sacerdos magnu(s) s(e)c(undu)m sua
autat(em) Ewa(ngelium) an(tiphona) xxv b ho(mo) q(ui)d(am) pe(regre)
s(e)c(undu)m gaudiu(m) d(omi)ni tui / ut s(u)nt la ut
sup(ra) nicolai Cecilie virginis Ep(isto)la
ca(pitulum) li c d(omi)ne deq(ue) exaltasti sup(er) e(ter)ra
s(e)c(undu)m bndicta(?) nom(en) domini Ewa(ngelium) an(tiphona)
xxv a Bile c(um) xxv c(um) s(e)c(undu)m die neq(ue)
horam Clementis pape Ep(isto)la eb(rei)
xiii c doctrinis variis s(e)c(undu)m p(er)me(ssis)
deq(ue) Ewa(ngelium) an(tiphona) xxiv s(e)c(undu)m vigilate
q(ui)a nescitis s(e)c(undu)m (con)stituet eu(m)
Katherine virginis Ep(isto)la n(on) coro(nat)
e(s)t o(mn)is gloria s(e)c(undu)m celebre ep(isto)la Ewa(ngelium)
an(tiphona) xxv a Bile c(um) xxv c(um) s(e)c(undu)m sic decem
neque horam hec de viduis
scte hedwigis et helizabeth
Ep(isto)la p(ro)u(erbia) vltio b mulierem fortem
quis i(n)veniet s(e)c(undu)m opera eius Ewa(ngelium)
an(tiphona) xiii s(e)c(undu)m Bile e(st) regnu(m) celoru(m)
thesauro absco(n)dito s(e)c(undu)m noua
et vetera Explicit thabula epistolarum
et ewangelioru(m) de dominicalibus et
de sanctis p(er) circulu(m) a(n)ni feliciter
Sequuntur Ep(isto)le pro defunctis
Ezechielis xxxvii c facta est
sup(er) me manus domini s(e)c(undu)m et (con)mictis b
Ep(isto)la ii machabeoru(m) xii c viri for-
tis(sim)us iudas s(e)c(undu)m a pa(cc)atis solue(re)ntur Ep(isto)la
i cor(inth) xv Cristus resurrexit a mortuis
s(e)c(undu)m domini n(ost)ri Ep(isto)la i cor(inth) xv
ecce misteriu(m) vobis dico s(e)c(undu)m domini n(ost)ri
Ep(isto)la apokalips(is) xiv audivi voce(m)
s(e)c(undu)m sequu(n)tur illos c
Ep(isto)la ad Tessalo(nicenses) iiii c s(e)c(undu)m in v(er)bis istis

De quinq(ue) plagis ewangelioru(m)
Jo(hannis) xix c(um) Sciens ih(esu)s q(ui)a iam s(e)c(undu)m tertio(?) eius f
Ep(isto)la Zacharie xii et xiii c
effundam sup(er) domum dauid s(e)c(undu)m domus sp(iritu)s
De lancea domini Ep(isto)la Zacharie
xii et xiii c effundam sup(er) domum dauid
s(e)c(undu)m duces gregis Ewa(ngelium) Jo(hannis) xix c
[illegible] iudei pylato s(e)c(undu)m in q(ue)m transfixeru(n)t s(e)c(undu)m
Sequitur thabula noui testa(men)ti

Matheus h(abet) xxviii capitula
Primu(m) tractat quo(modo) d(omi)n(u)s e(st)
natus et c(etera) sub g(e)n(er)acio(n)is ii
quo(modo) d(omi)n(u)s e(st) adoratus a magis
tercio magi offerunt ei munera
iv quo(modo) cristus babtizatus e(st)
a Johe i(n) iordane v quo(modo) dya-
bolus temptat p(ri)mo in deserto vi q(uo)m(odo)
d(omi)n(u)s docet discipulos in mo(n)te b(ea)ti-
tudines dicens b(ea)ti pauperes sp(irit)u s(e)c(undu)m
vii docet discipulos orare
p(ate)r n(oste)r viii sept(imo) tractat de predicacione
xpi ix octauu(m) quo(modo) infirmos
d(omi)n(u)s sanctabat x vocauit matheu(m)
de thelonio xi eligit discipulos
et nominat eos xii laudat Joh(ann)em
baptista(m) xiii tractat sabbata in die
sabbati et c(etera) s(e)c(undu)m xiiii q(uo)m(odo) p(er) mul-
tas parabolas e(st) qui seminat
seminare xv quo(modo) truncatur
cap(ut) Joh(ann)is baptiste xvi quo(modo) in
panes d(omi)n(u)s benedixit et saciauit s(e)c(undu)m
xvii q(uo)m(odo) claues regni celoru(m) da-
tur petro xviii de decem transfigu-
racionis de in monte xix quo(modo)
infantes statuit in medio dicens
n(isi) quis efficiat xx de cathedra
discipuloru(m) dicens ecce nos &c.,
Quinquaginta xxi quo(modo) de-
narius datur operariis in vineas
xxii quo(modo) pueri clamabant o(san)-
na filio dauid xxiii o(mn)i(b)us
nu(n)cupatum(?) ymaginem cesaris seu c(etera)
fariseis xxiiii de ve predicit ypocritis
xxv ponit p(ar)abola veteri et
iudiciu(m) xxvi describit iudicium no-
uissimum xxvii quo(modo) ih(esu)s cenat
cu(m) discipulis xxviii quo(modo) epi(scopi) pati
mortem xxix quo(modo) xpistus re-
surgit tercia die
Marcus ewangelista
Marcus h(abet) xvi capitula Primu(m)
quo(modo) xpi p(re)dicat et Jo(hannes) bap(tista)
ii x(pistus) vocat discipulos pis-
tores(?) iii quo(modo) sanat sibi
alios discipulos iiii de duobus pis-
cina parabolas v quo(modo) po(nitur)
in sub mensura ad prandium i mundos
vi quo(modo) saltat filia herodiadis
vii quo(modo) non lotis manibus

Mandūtac nō comīquat hoīez
xvi tam ccūo cecq dicit video
hoīeb ambulāc ut frondeb xv de
decē cū ffigīacōs xvi ccūo fa.
alig ē tamēdū cū ffitē p fo.
me atq qz diuitē intrē regnū
celoz xi ccūo pueī hebreoz
sterniūt vestimēta sua ī via
xii ccūo vidua mittit duo
era in gazophilatio xiii ccūo
delor pdicit z an iudiciū dig
ve pgnātib in illis diebus
xiiii de azima x cena x̄ī z dis
ciplor xv de passiōe x̄ī xvi
de vita et resurrectiōe xp̄i

Lucas ewangelista

Lucas habz xxiiii capla.
Primū ēcctat ccūo maior et
elizabet ꝯcepiūt ioh̄em ccūo
puer ihs pficiebat etate z sa
piēcia iiii ccūo ihs baptiza.
tz a iohe v ccūo ihus docz
in teplo vi ccūo quō petrꝯ z an
dreꝯ laxat retia vii ccūo xii
apli eligūtz a xp̄o viii ccūo vi
dua flet p filio suo defūcto que
dn̄s suscitauit sub porta z maria
magdalena pedes lauit ihu
viiii ccūo iairꝯ pnceps rogat
p filia x ccūo vulpes foueas
hūt z filiꝯ hois nō hz xi ccūo bi
ni de lxxii mittūt an dn̄m
xii ccūo digito dei si ego deicio
xiii ccūo dixit diues aīa mea
multa bona hēs reposita epulāc
z comede xiiii de mulie inclīnata
q̄ē infirma infirmitatez q̄s susti
nuit xviii ānis xv ccūo ex
cusaꝯ dt emi v iuga bouū xvi
ccūo filiꝯ pdigꝯ pascit siliq̄s
xvii ccūo diuēs induit bisso et
purpura xviii ccūo decem lep
xi vidi xix ccūo iudex iniq̄
audit vidua in iudicio xix ccūo
zacheꝯ qui ꝯtz a x̄o vocatus
xx de vii viris vniꝯ muliez
cuiꝯ erit vxor ī nouissimo die
xxi x̄c interrogabatz a iudeis z p̄e
dixit futura plia xxii de pascate
ī cena a x̄o celebrata cū discipl
xxiii de morte z passiōe xp̄i
xxiiii ccūo x̄c dixit discipulis ī
resurrectiōe pax vobis

Johannes ewangelista

Johanes hz xxi capla. primū ccūo
vbū caro factū ē ēcctat ii ccūo
aqua mutatr ī vinū iii ccūo
nicodemꝯ venit ad ihm in nocte
iiii ccūo de ydria samaritane muliez
v ccūo de motu aque piscine vi ccūo
ccūo x̄c dixit ego sū panis viuꝯ
qui de celo descendi vii vos asce
dite ad diem festū viii adultā stat
coraz dn̄o cui x̄ꝯ dixit nemo te
ꝯdempnauit muliez ix ccūo cecꝯ a
natitate illuiatz x ccūo vnū oui.
le z vnꝯ pastor fiet xi ccūo laza
rꝯ q̄driduanꝯ fetet insepulcro
xii ccūo libra nardi pistici emitz
a maria xiii ccūo x̄c lauit pedes
discipulis xiiii ccūo x̄c dixit thōe
ego sū via z veritas z vita xv
ego sū vitis vera dixit x̄ꝯ xvi
dixit dn̄s discipulis vos flebitis xvii
ccūo x̄c subleuatis oculis in celū
orat xviii ccūo x̄c illusꝯ veste
purpurea induitz xix ccūo xp̄c
moritz in cruce xx ccūo surrexit
tercia die xxi ccūo se x̄pꝯ ma.
nifestauit multis discipulis

Sequitur epl̄e pauli ad romanos

Ad habet xvi capla. primū ēcctat
ccūo apl̄s arguit romanos ge.
tiles ii secūdm ccūo paulꝯ arguit
iudeos iii ccūo vtrosq̄ scz gētes z
iudeos arguit iiii ccūo quōd ꝯo
dn̄s in vtrumq̄ reputatū est ad iustitiā...
(tercium) ccūo ccūo dn̄m nos reconciliauit
nos deo vi ccūo xp̄us nō mo.
ritz vlt vii septimū ccūo legi ꝯsētit
quia bona est viii octauū ccūo nos se.
parabit a caritate xp̄i ix ccūo adopcō
filioz recipetz x ccūo corde cēditz
ad iusticiā ꝯfessio fit ad salutem
xi ccūo tanti fratri sūt cū diuib vt
ego inserar dt aplꝯ xii ccūo me.
bra sumꝯ alt altꝯ onera portate
xiii ccūo iusso ē diabolꝯ x̄ī cōn
malos xiiii ccūo olus manducet q̄
infirmꝯ ē xv ccūo quecūq̄ scripta
sūt ad nr̄am doctrinā scripta sūt
xvi tractat salutes x̄ī salutacōs
apli pauli ad fideles

Ad corinthios sūt due epl̄e

Prima hz xvi capla. primū ēc.
tat quōd sibi pfecti z int vos
nō sint scismata ii secūdm ccūo
loquimur sapiēciaz int pfectos iii
ccūo dedi vobis lac potū in escaz
iiii ccūo nos sicꝯ seruos ꝯstituit xp̄m

Quartu' ctuo pascha nrm ymolat⁹
e xpus .v. Sextu ctuo raptores regn
dei no possidebut .Septi' ctuo qsqs
heat vxorez ppt' fornicatoz vitada
.Octaui ctuo ydolu' nil e p se .ix.
ctuo os bouis no alligabis e turatis
.x. ctuo temptaco vos no apphe-
dat n' humana .xi. ctuo cena suaz
psumit qsqs ad manducadu' .xii. ctuo
vt vult diuidit singlis .xiii. ctuo si
linguis hoim loqr et anglozu'
caritatez aut no heaz nil e .xiiii.
ctuo pueri nolite effici sensibus .xv.
ctuo minimus su' co aplozu q no
su' dign⁹ voci aplus .xvi. ctuo vi-
gilate vos et orate state viriliter
agite & oia vra i' caritate fiat

Secda epla ad Corinthios

Et hz xiii capitla .primu' citat
ctuo gla q nra h' e testio'
sciencie nre .Scdm ctuo do-
naui & vos donastis in psona xpi
.Tertiu' ctuo lre nra det esse scripta
in thabulis cordis .Quartu' ctuo ha-
beam⁹ thesaurz in vasis fictilib⁹ i'
in corde .Quintu' ctuo facta sut oia
in xpo .Sextu' ctuo ep⁹ acceptu-
bile nuc est .Septi' ctuo gaudeo
ppt' vos qz voti estis ad pniaz .viii.
ctuo pmta e volutas m' veiedi ad
vos .ix. ctuo vnigissp que scidit me-
tecu .x. ctuo tles volo vos esse qls
ego sum .xi. ctuo in quo quis audet
i' insipiecia ego audeo .xii. citat de
visioe celi pauli in celu' .xiii. ctuo
ome verbu' stabit in ore duoz vl .iii.

Epla vnica ad galatas

Et habet vi ca'la .primu' ctuo
paul⁹ mansit cu' Iacobu' dieb⁹
xv .Scdm ctuo paul⁹ edebat
cu' getib⁹ oia qma .Tertiu' ctuo
abrahe dcte sut pmissioes .Quartu'
ctuo letare sterilis que no paris
.Quintu' ctuo fruct⁹ spus e caritas
gaudiu' pax .Sextu' ctuo circu'sio
e m' mdo & ego mdo

Ad ephesios epla vnica

Et habet .vi. ca'la .prim citat ctuo
constituces e ihm x'm' adextris
in celestibus .Secdm ctuo aucs fa-
ctoz vos estis & domestici dei &
no hospites .Tertiu' ctuo flecta ge-
nua mea ad dom .Quartu' ctuo dedit
dona hoib⁹ .Quintu' ctuo x'e e capt
ecce & quis vnqs carne suaz odio

habuit .Sextu' ctuo vos induite
armaturam vt possitis resistere

Ad philippenses epla vnica

Et habet iiii ca'la .prim ctuo
cupio dissolui & esse cu' xpo
.Secdm ctuo flectat' oe genu in
noie domi .Tertiu' ctuo antiora po-
stq oblit⁹ su' extedes me ad celestia
.Quartu' ctuo corona mea & gaudiu'
meu' oms vos estis in dno dicit
paulus ombus fidelibus

Epla ad Colosienses

Et habz .iiii. ca'la .prim ctuo
pacificas e omnia in sagne x'
que in celis & que in t'ra sut .Secdz
videte ne quis vos seduat p phi-
oaz .Tertiu' que sursu' sut sapite
& no que sup terram .Quartu' ctuo
srmo vr' sit in oim tpe cu' graz
aaoe sale qditus

Ad thessalonicenses due st eple

Et habz .v. ca'la .prim ctuo fat
facti estis omib⁹ credetib⁹ in ma-
cedonia .Scdm ctuo volui venire ad
vos sz impediuit me sathanas .Tertiu'
ctuo bona meoria nri hetis .Quartu'
ctuo tuba canet & mortui resur-
get .Quintu' ctuo cu' dixerint pax &
securitas tuc repetingeut int⁹

Scda ad thessalonicenses

Et hz tria ca'la .prim ctuo penas
exsebut eternas & flama ignis
qui no obedit ewgelio .Scdm ctuo
ho pcti renouabitur filius pdiois
.Tertiu' ctuo audiui⁹ quosda int'
vos in quiete ambulare

Ad thymotheu' due sut eple

Prima hz .vi. ca'la .prim ctuo finis
pcepti e caritas de corde puro
& qsciecia bona & fide no ficta
.Scdm ctuo ada no e seduct⁹ sz
mlr' in pvaricatoe fuit seducta .iii.
Tertiu' ctuo domui q p' esse nescit quo
ecle dei diligencia hebit .Quartu'
ctuo pietas ad oia vtilis est .Quin-
tu' ctuo qui bene psut psbiteri du-
plici honoe digni abeant .Sextu'
ctuo oriut' qtesioes ex malis qs-
tionib⁹

Scda ad thymotheu

Et hz iiii ca'la .prim citat ctuo
scio cui cred⁹ su' cui credidi .Scdz
laboras sic bon⁹ miles ihu xpi
.Tertiu' ctuo in nouissimis tpoib⁹
erut hoies se ipos amantes .iiii.
Quartu' quo insta oportune ipor-
tune pdica vm.

Epistola ad Thitum unica

Et habet tria capitula. primum tractat
de eo quod oportet episcopum esse sine crimine
secundum de eo quod apparuit gratia dei salua-
toris nostri erudiens nos. tercium de eo quod hereticum ho-
minem post primam et secundam correctionem deuita. ... amonitus

Epistola ad philomonem unica

Et habet unicum capitulum quod tractat quomodo
sperat per orationes vestras donari me
vobis unde accipe carissimum fratrem
onesimum dicit paulus philomoni suscipe
illum sicut me si quid autem nocuit
hoc imputa michi

Ad hebreos unica epistola

Et habet xiii capitula. primum tractat de eo
quod multifarie multisque modis olim
ibi per que et secula fecit. secundum de eo quod non sub-
iecit omnia christo. tercium de eo hodie si vo-
cem eius audieritis exponit paulus iudeis. quar-
tum de eo quod sermo dei est viuus et efficax
et penetrabilior omni gladio ancipiti. quintum nec
quisquam sumit honorem nisi qui vocatur a deo
tamquam aaron. sextum de eo rursum cruci-
figentes christum filium dei. septimum de eo
rex abrahe sacrificium obtulit melchi-
sedech. octauum de eo fecit thabernaculum
quod fecit dominus et non homo. nonum de eo
cinis vitule inquinatos sanctificat. decimum de eo
lex est umbra futurorum bonorum. xi de eo
fides est substantia sperandarum rerum argumentum
non apparentium. xii de eo quod dominus casti-
gat omnem filium quem recipit. xiii de eo
habemus altare de quo participare non habent
qui in thabernaculo et cetera

Actus apostolorum

Et habet xxviii capitula. primum de eo
Mathias sorte eligitur in apostolum.
secundum de eo sonus factus est de celo
adueniente spiritu sancto. tercium de eo
claudus salit sanatus a petro. quartum
ostendit de eo omnia fuerunt illis communia.
quintum de fraude anante et zaphire.
sextum de eo vii dyaconi eliguntur ad
opus ministerii. septimum de eo lapidatur
sanctus stephanus. octauum de eo phi-
lippus iungitur eunucho in curru et eu-
nuchus baptizatur. ix de eo saulus cadit
et rapitur in iii celum. x de eo vas
ostenditur petro submissum de celo. xi de eo
disceptant circumcisi cum petro quod intrauit
ad gentes. xii de eo affligit herodes
quosdam de ecclesia. xiii dixit paulus
ad elimam magum. xiiii de eo gentiles
volunt offerre petro et barnabe thaurus.
xv de eo iugi legibus ponitis super
ceruices discipulorum quod neque nos neque
patres vestri potuerunt portare. xvi

de eo spiritus questus eiecit a vitonissa
qua paulus eicit per christum sanctum. xvii
de eo predicat paulus atheniensibus et conuertit
dionisius ariopagita et plures. xviii
de eo principes synagoge sustinet acca-
re paulo quem apprehenderunt et cecidit
extra synagogam. xix de eo ephesii
baptizati sunt in nomine ihesu et aduenit spiritus
sanctus. xx redit unicus fit puer qui
predicante paulo cecidit de fenestra et mo-
ritur. xxi de eo sonans ligat paulum
in iherusalem. xxii de eo flagellis paulus ce-
ditur iussu presidis. xxiii iudex lisi-
as tribunus audit cognatum pauli. xxiiii
felix cum vxore sua vocat paulum
et audiuit eum. xxv festus mittit pau-
lum ostipe vbique et ipse appellat romam.
xxvi agrippa appellat romam vbi
paulus sedet pro tribunali. ... paulus appel-
lat romam vbi agrippa sedet pro tribunali.
xxvii de eo paulus cum iussu principis
mittitur romam. xxviii de eo serpens ma-
num eius que excussit in ignem

Sequuntur epistole canonice et primo Jacobi

Et habet v capitula. primum tractat
de eo est vir qui suffert temptationem.
secundum quoniam unus est deus demones credunt et
contremiscunt. tercium que nullus hominum doma-
re potest linguam. quartum de eo inde bel-
la sapientia et lites. facimus dicitis
hodie et ignoratis quid erit in crastino
vita enim vestra est vapor et modicum
parens. quintum de eo sermo vester sit
est est non non

Epistole canonice petri sunt due

Prima habet v capitula. primum de eo
redempti estis precioso sanguine agni
incontaminati. secundum de eo subiecti esto-
te omni creature humane propter deum.
tercium si qui patitur quia christianus. quartum
habete mutuam caritatem ante omnia
in vobis metipsis habentes. quintum
vigilate quia aduersarius vester diabolus
tamquam leo rugiens circuit querens quem deuo-
ret

Secunda canonica petri

Et habet tria capitula. primum de eo
vox elapsa est de celo filius
meus dilectus est in quo mihi bene complacui.
secundum de eo per adam octauum
noe iustitie preconem. tercium de eo carissi-
mus scripsit vobis vester frater paulus

Johannis tres sunt canonice

Prima habet v capitula. primum tractat
quod ab inicio fuerit et vidimus testa-
mur. secundum ex vobis exierunt sed non fuerunt

Ex vobis scz hetrici. xv. ciuo bernng qm
de morte translati sus ad uita qz edi
sigmis fecis. xvi. ciuo pfata ciuitas fo-
ris mitit timorez. xvii. ciuo trcs q
testioniu dat in celo p. v. u. z spus

Secunda canonica Johis

Ac lz vnicu ca^lu in q^o ciuitat ciuo
senior Johes scribit electe dnie z
natis eius qs ego diligo i veritate

Tercia canonica Johannis

Ac lz ecia vnicu calu in q^o scribit
Agayo carissimo que ego senior
diligo in veritate

Canonica Jude vnica

Ac lz tria capla. pmu citat ciuo
Judas hortat fideles ponens
exm veteris testamti. ii^m ciuo ar-
changelo michael altercat cu dya-
bolo d corpore moysi z no e ausus
afferre blasphemiaz. iii^m ciuo e-
noch vii^s ab adam pphauit d illis
qui viaz caym abierut z errore
balaam mercede effusi sut et q
dicitur piccrut z quo translatus e enoch

Apocalipsis sancti Johannis

Ac lz xxii capla. In pmo no-
mant vii ecle scz ephesi smi-
rne z pergamo z tiatire z sardis
z philadelphie z laodicie. In scdo
ciuo bis bine q^tuor ecle h^r cedere.
iii^m ciuo tres reliquie h^r cedere
iiii^m ciuo sedes erat posita i celo
v^m ciuo dignus e agnus accipe
libz z solue signacla eius. vi^m
ciuo sextu sigillu aperuit. vii^m
ciuo audiuit nm^m signatoz. c. xliii-
ii^m signati ex omi tribu filioz isrl
viii^m ciuo angls lz turibulu au-
reu in manu sua z incessu. ix ciuo
angls puteu abissi aperuit z
exiuit locuste vt lederet homines
no signatos. x ciuo tuntra locute
sut voce sua. xi ciuo testes helias
z enoch occidut z aliis tu cis. xii
ciuo michael z eci agli pugnat
cu dracone. xiii ciuo due bestie
totu mudu seducebat. xiiii ciuo sancti
cantat canticu an tronu dei z agni
xv vidi septe plagas fortissimas
in effusion vii violaz. xvi ciuo ef-
fudet vii fialas ire dei i terraz. xvii
ciuo locutus e m^a agls veni onda t
danatioz magne meretricis. xviii ciuo
impij flebut in iudicio dicetes mo-
dus cadute sup nos. xix ciuo ad
cenaz agni sut voti beati. xx

Ciuo surgent mortui z vidi mor-
tuos magnos z pusillos stantes
in cospectu dei. xxi celo sponsus se-
debat in trono dicens ecce noua
facio omia ibide de remuneracoe
iustoz pena dapnatoz. xxii ciuo
venio iam et merces mea mecu
est reddere vnicuiqz scdm opa sua
ego sum altissimus z pmus z nouiss-
simus principiu et finis

Nota dca psalmu cxviii sz
b. ti in maclati viii lz toto
maplendo ibi b. ti i maclati
vsqz ad illu vsu erraui sic ouis
que perut inclusiue e vnus ps
alphabeticus qz licet ad mo qs
alij alphabetici qz i isto psalmo
sub qlibz lra alphabeti ebraici
ponit^r octo vsus p ordinez ita q
omis vsus pmi octonarij incipiut
p lraz alleph que e pma lra z
omis vsus scdi octonarij p beth
que e scda lra et ^c osequent d alijs
Non ppt alia causaz nisi ppt mod
versificandi specialem qui tuc ere-
bat apud hebreos sic apud nos
e specialis modus versificandi scdm
ordinez lraz alphabeti sic apud
nos in illo ympno a solis ortu
cardine in q^o versus incipiut ordi-
nate p lras alphabeti latini in-
cipiedo ab a vsqz ad z inclusiue

Aleph

In isto p^mo octonario iste pps
loquit^r de beatitudine que fre-
quent^r in h^r scpto sub noie btitudis
vt vite spualis memorat. Incipie-
do dicit^r hec^r dno in re z^r hec
in patria tm. Alio^o in spe z^r hec
in via bonoz opaz et talis osistit
in pfecte vite actiue. Vita vero
actiua precedit vita qz ocplatiua
qz mens no pt eleuari libere
in ocemplacoe^z viritatis n^i passiones
appetitus sensitiui fuerit moderati
p exercitiu moralis virtus que pti-
net ad vita actiuaz. Vnde dr q gre-
gorius vi^o moraliu ad arcem ote-
placionis arte tene desiderat
prius se in campo virtutis p exerciciu
opis pbent vt solicite sciat si
nulla iam mala proximus irrogat
si irrogata ab alijs equanimit portat

Si abiectus velabitis bonis tempo-
ralibus nequaquam mens leticia solvitur
si subtractis non nimio dolore fatigabatur

Beth

In isto secundo octenario in quo cor-
rigit adolescentior viam suam incipit tractare de remediis ad beatitudinis que consistit in operibus vite active
et contemplative et intitulatur a correc-
tione passionum scilicet irascibilis et concupis-
cibilis que magis viget de quibus est
tempore iuventutis unde imperfectione vi-
te active triplex est impedimentum scilicet
passionis impulsus virtutis humane de-
fectus et corporis aggravantis pondus

Gimel

In isto tercio octenario ostenditur impedimentum perfectionis vite active
quod provenit ex defectu virtutis humane
que licet posset facere opus bonum de
genere non tamen opus meritorium vite
eterne ad quod requiritur gratia dei
ad romanos vi gratia dei vita eterna per quam tollitur talis defectus et supplet defectus nature et hoc est quod petitur ex persona humane nature cum
dicitur Retribue servo tuo id est homini ad
bonum conanti secundum facultatem nature

Deleth

In isto quarto octenario adhesit
pavimento ponitur tercium impedimentum
quod est pondus corporis animam aggravans
ab operibus virtutis in presenti aut non
aufertur nisi per modum alleviationis
quod fit per augmentum gratie animam for-
tificantis ad dictum pondus levius
portandum licet hoc impedimentum aggravans
auferetur in resurrectione quia tunc gloria anime
redundabit ad corpus faciens ipsum
gloriosum anime obediens

Hee

Legem pone michi In isto quinto
octenario agitur de primo assecutive
promotivum quod est ex fides diligens spes
sublevans et caritas stimulans
des vero dicitur tenetur homo quantum
sufficit ad statum salutem et ex-
tenditur a simplicibus fidelibus aliquo
quantum ad eius defensionem quia heretici
et infideles etc. tenetur a maioribus
Modo hic agitur de fide prout dirigit
in operibus vite active sicut enim lex hu-
mana dirigit in operibus iusticie polli-
tice sic fides in operibus iusticie
divine

Vau

Et veniat super me In isto octenario
sexto petitur fides ad firmitatem et credu-
litatem sed et spem ad hoc enim quod spes
sublevat ad expectationem vite eterne id est premia
confortatur homo in operibus active in via

Zay

Memor esto verbi tui In isto 7mo fit
mentio de servo unius isto sermone fuit
abraham cui deus promisit beatam vitam
et semini eius Genesis xv Suspice
celum et numera stellas si potes et dixit
ei sic erit semen tuum in quo promisit
abrahe et imitatoribus fidei sue glo-
riam celestis patrie unde cantatur in of-
ficio mortuorum illud sacrum signifer
michael representat eas in lucem sanctam
quam olim abrahe promisisti et semi-
ni eius

Heth

Porcio mea domine In isto viii octona-
rio agitur de spe prout provenit ex
bono usu liberi arbitrii cum dicitur
porcio mea domine id est firmiter spero
quod tu sis pars et porcio mea in
futura beatitudine et unde surgit
ista spes

Theth

Bonitatem fecisti In isto 9o octenario
ponitur tercium promotivum in perfectione
vite active quod est caritas stimulans
ad opus bonum ex consideratione beneficiorum
dei in mente et corpore receptorum
sed caritas stimulat ad bonum ita
recalcitrat contra malum

Ioth

Manus tue domine In isto xo octenario
ponitur stimulatio caritatis ex bene-
ficiis receptis parte corporis quod se
materia est perfectionis formam et corpus perficit
animam et ideo confecit ei formam quo
secundum proportionem et animam autem hu-
mana ad ymaginem dei creata capax
est ipsius per cognitionem et amorem
et ideo corpus eius adeo formatum
est in recta statua ut ex corporis fi-
gura et dispositione disponatur et quodam
modo doceatur contemplari et amare
celestia hoc beneficium recognoscitur
cum dicitur manus tue domine

Caph

Defecit in salutari In isto xi octonario
agitur de beatitudine prout est in actibus
vite contemplative unde vita contemplativa
delectabilior et sublimior est activa
quia contemplacio magis spiritualiter consistat circa
deum actio vero circa proximum et ideo enim
circa in contemplatione magis elevatur
tantum magis ab onmi parte exteriorum

Pervenit rethoritur et qui contemplacio mentem intendit sensus exterior ab actu suo
cessat et impeditur sic anima quodam
modo desinit inquantum cessat ab actu
exteriori absorpta contemplacione summi
boni et delectacione sequenti

Lamech

In eternum domine. In isto xii octenario describit contemplacionis stabilitas
illud enim verbum quo deus alloquitur
cives celestes sunt divine illuminaciones
seu revelaciones angelis facte que
aliquae permanebunt eternaliter usque ad diem
iudicii sicut ille que sunt de salute
hominum procuratione que eis eternaliter manifestantur sed illuminacio eorum ad noticiam
divine essencie et personarum durabit
in eternum et que revelaciones particulares
ad procuracionem nostre salutis per angelos
revelantur hominibus sanctis secundum divine sapiencie dispositionem ideo subditur
in generacione et generacionem veritas tua

Mem

Quomodo dilexi. In isto xiii° octenario
ostenditur suavitas seu bonitas vite
contemplative ex tercio modi contemplandi
quorum unus contemplacio dei philosophorum
est per suas virtutes intellectuales
ex sensibus acquisitas cui potest falsitas admisceri et veritas errore contemplandi vero modus fidelium est per
sacram scripturam spiritu sancto a
superius revelatam propter quod non potest
ibi falsitas inveniri ideo talis
modus contemplandi melior est et amabilior ideo psalmista dicit in persona
ipsius fidelis quomodo dilexi id est valde dilexi

Nun

Lucerna pedibus. In isto xiiii octenario ponit directionem contemplacionis
in perfectione boni quia enim divinum
lumen dirigit ad implendum precepta
divina sed et in consiliis evangelicis
que dicuntur semite quia vie strictiores
et magis compendiose ideo dicit lucerna pedibus meis id est meo progressui
in operibus bonis

Samech

Iniquos odio habui. In isto xv°
octenario ostendit bonitatem contemplacionis
facere scripture hic excluditur oppositum
scilicet malicia deceptorum erronee doctrine dicit ergo psalmista in persona cuiuslibet fidelis iniquos odio habui quia
natura est diligere sed iniquitas detestanda et oppositio veritatis fidei
diligenda

Ayn

Feci iudicium et iusticiam. In isto xvi°
octenario ostenditur malicia deceptorum
erronee et formidabilis quia demones
qui sunt maliciosi et nobis invisibiles
magis conantur homines inducere ad errorem in fide et ideo contra hoc timet homo periculum maius nisi presumeret divinum auxilium ad quod impetrandum inicium facit quod hoc sequitur
viceris et ideo hic allegat cum dicit feci
iudicium et iusticiam non tradas me
id est tradi permittas calumpniantibus me
id est demonibus in nocere michi querentibus

Phe

Mirabilia testimonia. In isto xvii
octenario describitur vite contemplative
sublimitas ad quam ascenditur frequenti
meditacione et frequenti oracione ascensus vero contemplacionis philosophice incipit
ab admiracione quia propter admirari inceperunt homines philosophari
et sic ad sublimitatem contemplacionis
theologice sancti doctores ut Ieronimus
Augustinus et cetera inceperunt ascendere ex admiracione quia videntes sacras scripturas
mirabiles confidentes de divino auxilio eas sancti intellectu magis inceperunt et ideo adiuvante spiritu
ceciderunt et quantum ad hoc dicit mirabilia
testimonia tua id est mirabiles sacre scripture divinis testimoniis continuntur

Sade

Iustus es domine. In isto xviii octenario
describitur sequens zelus discipuli cum
efficaces in confirmacione aliquorum
doctrine solet prosequi mirabiliter zelare quia sicut dupliciter accenditur
calor unoque ab extrinseco ad presenciam sicut quando sentit quod veteres animalium in yeme sunt calidissimi
alio modo ab intrinseco ex virtute naturali
sicut calor naturalis fortior est in iuventute quam in senectute eodem
zelus divine legis dupliciter accenditur uno modo ex permocione consideracione ipsius sicut patet de primi Machabeorum
quarto alio modo ex auditione verbi divini quod est intencionem et divine
legis zelus et quia lex est recta
et iusta et a viro zelus dei est propter ea
servienda ideo dicit Iustus es domine
quia es regula iusticie propter quod lex
ab eo data non potest esse nisi recta

Coph

Clamavi in toto corde. In isto xix octenario
agitur de sublimitate contemplacionis

Quid requirit in oratione ferventi ad
quod duo faciunt scilicet gratitudo orantis
et impedimenti remotio dicit ergo cla-
mavi in toto corde meo hoc est in mentali
et affectu ferventer et devote exaudi
me domine elevando me ad contem-
plationis tue Res

Vide humilitatem In isto xx° octavo
agit de altitudine contemplationis
per ut acquirit humilitate orantis
ergo dicit vide humilitatem meam

Sin

Principes persecuti sunt me gratis In
isto xxi octavo describit vite contempla-
tive sublimitatem cuius anxia iocun-
ditas permittendo perturbatam a quiete
contemplationis ubi per hoc exultacio se-
quitur contemplationem evidentius appa-
reat Hec autem perturbatio uno modo est ab
extrinseco scilicet a demonibus devotos in
contemplatione et oratione perturbantibus
alio modo ab intrinseco scilicet a fragili-
tate humana propter quod homo conti-
nue iusto timore concutitur ne
fiat transgressor legis divine contra
quod hoc dicit et a verbis tuis formi-
dabit cor meum Thau

Appropinquat deprecatio mea In isto
xxii octonario petitur augmentatio
divine iocunditatis anxia contempla-
tioni et quia ad talem anxiam iam aug-
mentata contemplatio augmentatur
talis iocunditas ideo petitur aug-
mentum contemplationis cum dicit appropinquat
deprecatio mea in conspectu tuo et affe-
ctum exaudicionis ultimus versus istius
octonarii est iste Erravi sicut ovis
que periit hoc non videtur intelligi
de errore in moribus quia statim
subditur mandata tua non sum
oblitus sed de errore secundum modum
communem hominum mundanorum
loquendi Uno dicit oves errare
quando segregat se a grege homines at-
tendentes ad perfectionem contemplationis
segregat se a cohabitacione hominum ut
liberius possint vacare contemplationi
divine et tales ab hominibus huius mundanis
reputantur stulti et hinc sancti patres
viri et religiosi dicuntur modo mortui
et quia dicit psalmista in persona contempla-
tivi Erravi sicut ovis que periit contra
ad reputationem hominum mundanorum quia
fugientibus amorem mundanum con-
sorcium concedit divinum secundum illud
Osee ducam eam in solitudinem
et loquar ad cor eius Ideo subditur

Quere servum tuum cum multis consolationibus
quia mandata tua non sum oblitus
Exponens in hendo per amorem re-
lectia appetendo ad quod tenetur
mandatorum tuorum observatio

Nota circa psalmum cxix scilicet ad dominum
cum tribularer clamavi et
quod ipse et xiiii sequentes dicuntur can-
tica graduum eo quod in ascensu templi
qui erat per xv gradus cantabantur a sacer-
dotibus et levitis et iste psalmus fuit
oratio alicuius sancti viri pro liberatione
populi israel de captivitate babilonica
pro qua multi sancti illius temporis
psalmos et orationes fecerunt et potest exponi iste
psalmus de quolibet fideli existente in tribula-
tione corporali seu spirituali ex de-
monum temptacione a qua petit de-
vote liberari et quod demones arceantur
ab inpugnatione fidelium in gehennam
retrusi et suspirat prolatione sui

CXX Levavi oculos meos in mon-
Iste psalmus est oratio predictorum populi
israel de babilonica captivitate reversi
dicit ergo levavi oculos meos in montes
in persona populi israel hoc est ad deum
et ad cives celestes qui dicuntur montes

CXXI Letatus sum in hiis que dicta
Iste psalmus est oratio david exulta-
tis in domino de edificatione civitatis
et templi quam previdit fienda per sa-
lomonem filium suum sicut dixit ei
natan propheta de mandato domini
2 regum vii° dicit ergo letatus sum hiis que
per divinam revelationem facta sunt natha
prophete

CXXII Ad te levavi oculos meos
Iste psalmus est oratio pro liberatione
populi israel de afflictione inducta per
antiochum illustrem in qua populus
israel mirabiliter fuit afflictus ut
patet primi machabeorum et quod previdet
propheta dicit in persona populi in illa
afflictione ad te levavi oculos scilicet
cordis et corporis

CXXIII Nisi quia dominus erat in nobis
Nunc psalmum fecit david gratias
agens pro sua liberatione et populi
sui a philisteis ascendentibus contra
eum quando eum audierunt in unctum
regem super israel 2 regum v° ut
sic david occiderent et regnum eius
destruerent sed fuerunt debellati
virtute divini auxilii in valle gi-
gantum psalmum ad laudandum deum dicens

dicat nunc israel et ipsi israel habita
victoria de philisteis

CXXIIII Qui confidunt in domino sicut mo
Iste psalmus exponitur de certitudine spe
ali scilicet certia in a[?] fide spem et
caritatem habitant christiani propter quod
dicis psalmista in spiritu prophetico
dixit qui confidunt in domino

CXXV In convertendo dominus captivitatem syon
Iste psalmus loquitur de reditu populi
israel a babilonica captivitate dicit ergo
in convertendo dominus captivitatem id est re
ducendo populum de babilone in terram
in qua est mons syon ubi fuerat tem
plum et domus regia et potest exponi
de quolibet de redeunte a peccato mortali
tangitur de babilone per vocatam primam

CXXVI Nisi dominus edificaverit domum
Iste psalmus intitulatur a salo
mone et salomonis fecit istum psalmum re
putando se ad totum populum suum
non sufficere ad edificationem domus
domini nisi principaliter deus apponat
manum suam dominus enim domum dicitur
edificare uno modo corporaliter ut ex lignis
et lapidibus alio modo spiritualiter per do
ctrinam in fide et moribus in utraque
edificatione requiritur divinum auxilium

CXXVII Beati omnes qui timent dominum
Iste psalmus est quedam invitatio
ad timorem dei promittendo time
tibus deum prosperitatem temporalem
secundum modum veteris testamenti
in quo pro talibus bona temporalia
promittebantur et ergo dicitur beati omnes qui timent
dominum indifferenter quia non est acceptio
personarum apud deum actuum x°

CXXVIII Sepe expugnaverunt me Iste
psalmus est gratiarum actio pro liberatione populi
israel a persecutoribus suis que frequenter
legitur facta a deo unde liberavit
eos dominus ab egiptiis eos persequen
tibus in mari eos submergendo
et postea a malachitis eos in va
dentibus exodi xvii ergo dicitur sepe
expugnaverunt me etc

CXXIX De profundis clamavi ad te
Iste psalmus est oratio pro liberatione populi
israel a babilonica captivitate facta
ab aliquo propheta dei habitante qui loquitur
in persona populi dicitur de profundis id est de
terra babilonis que est demissa respectu
iudee et etiam quia in babilone aliqui
de iudeis erant positi in carceribus
subterraneis

CXXX Domine non est exaltatum cor
In isto psalmo magis facit
david mentionem de sua humilitate per
hoc insinuans alia bona esse

super edificata a deo non ad
iactantiam sed in se cognoscens divi
nam gratiam ad populi sibi subiecti gu
bernationem dicit ergo domine non est exaltatum
cor meum scilicet motu superbie interiori
neque elati sunt oculi mei in signo
exteriori dispositio enim corporis ma
xime apparet in oculis quam in aliis
partibus

CXXXI Memento domine david In isto
psalmo david facit mentionem princi
paliter de duobus videlicet de devo
tione quam habuit ad edificationem tem
pli et de promissione sibi facta a deo
quantum ad successionem regni in filiis
suis dicit ergo memento domine david
conferendo ei bona gratie et glorie et
omnis mansuetudinis eius que
manifeste patuit in hoc quod saulem
ipsum ad mortem sequentem bis a
morte preservavit cum posset eum occi
dere et quod postea est de manibus vero
saulem unde voluit liberari
ut habetur i regum xxiiii et vi°

CXXXII Ecce quam bonum et iocundum
In isto psalmo david loquitur de
unitate israel ad invicem per caritatem
sub uno rege et sub cultu unius
dei de quibus fuerat factus sermo
ut in precedenti psalmo et ergo dicit ecce quam
bonum et iocundum id est valde bonum
et delectabile fratres habitare in
unum id est filios israel

CXXXIII Ecce nunc benedicite dominum
Iste psalmus est quedam invitatio
sacerdotum et levitarum ad lau
dem dei cum dicitur ecce nunc bene
dicite dominum

Nota in [?] [?]cta xv psalmus graduum
quam tres gradus hominis sunt grada
tim tendit ad perfectionem virtutis
primus gradus est incipientium secundus profi
cientium et tertius perfectorum et tangun-
tur in hiis quinarii xv psalmi gradu-
um tanquam [?] iste [?] quam [?] in
in quo tangitur primus incipientium ibi
incipiens aggredi statum virtutis
patitur difficultatem et turbationem
propter resistentiam passionum sensitive
partis et ita quia eius temperantia
magis dicenda est continentia
quia cum difficultate tenet se contra
passiones et sic [?] est de aliis
virtutibus cardinalibus quia deficiunt
secundum sensum a perfectione virtutis propter
quod [?] habet recurrere ad divinum
auxilium implorandum et ergo hic
[?] in [?] psalmo ad dominum cum tribularer

Quarto ex hoc ulterius concipit quandam fiduciam habendi [illegible] de passionibus mente auxilio divino. Et quantum ad hoc dicitur in psalmo secundo: Levavi oculos meos in montes unde veniet auxilium mihi. Tertio adhuc ulterius concipit spem devincendi ad deum debite colendum passionibus inquietatis. Ideo dicitur in tercio psalmo: Letatus sum in hiis que dicta sunt mihi, in domum domini ibimus. Quarto adhuc ulterius concipit spem reportandi celeste premium ex dicto obsequio et secundum hoc dicitur in quarto: Ad te levavi oculos meos qui habitas in celis. Ecce sicut oculi servorum in manibus dominorum ad recipiendum mercedem ab eis ita oculi nostri. Quintus gradus est ut inchoata perfectione secundum predicta homo non glorietur sed totum attribuat divine gratie et sibi nichil secundum dictum salvatoris Luce xvii: Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis dicite servi inutiles sumus. Secundum hoc dicitur in quinto psalmo: Nisi quia dominus erat in nobis.

Circa secundum quinarium in quo describitur status proficientium. Primus gradus est ut sedatis iam passionibus per contrariam virtutem confidat de stabilitate in bono cum dei adiutorio, propter quod dicitur in sexto psalmo: Qui confidunt in domino sicut mons Syon. Secundus gradus est ut liberatus a passionibus [illegible] prius ut captivum detinebant ad percipiendum divinas consolationes consurgat, propter quod in septimo psalmo dicitur: In convertendo dominus captivitatem Syon facti sumus sicut consolati. Tercius gradus est ut perfectus in qua cum dei adiutorio iam profecit ad alios dirigat ad proximi edificationem in qua scit se nichil posse agere sine dei assistencia speciali, propter quod dicitur in octavo psalmo: Nisi dominus edificaverit domum. Quartus gradus est ut de edificatione proximorum sumptus debitos non requirat sed gratis impendat secundum quod dicit apostolus ii ad Thessalonicenses iii: [? in labore et fatigatione] nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus

non quasi habeamus potestatem sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Propter hoc in nono psalmo dicitur: Beati omnes qui timent dominum qui ambulant in viis eius. Quinto [illegible] et ultimo proximum edificando sustentatur labore manuum [illegible] quia labores manuum tuarum quia manducabis beatus es et bene tibi erit. Sextus gradus est ut propter tribulationes insurgentes a predictis bonis operibus non desistat, ideo dicitur in decimo psalmo: Sepe expugnaverunt me a iuventute mea. Circa tercium quinarium in quo describitur status perfectorum considerandum quod secundum dictum Jacobi primo: Patientia opus perfectum habet, patientia videtur haberi in duplici gradu. Primus est ut homo tribulationes sustineat et propter eas ab opere bono non desistat et hic est ultimus gradus precedentis quinarii ut dictum est. Secundus qui est altior et primus istius quinarii est qui homo non solum persecutiones patienter tolerat sed etiam persequentibus bona optat pro eis orando exemplo Christi in cruce dicentis Luce xxiii: Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Et propter hoc dicitur in undecimo psalmo: De profundis clamavi ad te domine, id est profunda tribulatione orando et pro inimicis [illegible]. Si iniquitates observaveris [illegible] de tanta perfectione facile insurgit aliquis motus elationis [illegible] clavis [illegible] insidiatur omnibus perfectis. Ideo secundus gradus est ut perfectione habita nullus motus elationis surgat intus nec aliquod signum appareat extra. Ideo dicitur in xii psalmo: Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei. Tercius autem gradus est ut homo quidquid [illegible] cordis et operis [illegible] dominus [illegible], ideo dicitur xiii psalmo: Memento domine David et omnis mansuetudinis eius. [illegible] vovit deo Jacob. Est quia caritas est vinculum perfectionis secundum quod dicitur ad Colossenses iii. Ideo [illegible]

Et ut homo sit in caritate perfectus secundum modum qui traditur Actuum quarto: Multitudinis credentium erat cor unum et anima una. Propter hoc dicitur in psalmo: Ecce quam bonum et quam iocundum habitare fratres in unum. Quintus gradus est quod homo a perfectione caritatis contemplative est oblitus seculi et contemplative divinis laudibus qui inventus in curia celesti secundum illud ad Philippenses iii: Nostra autem conversatio in celis est. Propter hoc dicitur in psalmo: Ecce nunc benedicite dominum omnes servi domini qui statis in domo domini.

Sequitur reductio librorum veteris et novi testamenti

Secundum Augustinum super Genesim ad litteram, sacra scriptura canonis habet duas partes principales scilicet vetus testamentum et novum sive legem veterem et novam. Et nominatur lex a ligando quia obligat hominem ad sui observationem. Sed dicitur quod lex vetus ligabat per modum timoris, sed nova per modum amoris sive caritatis. Unde Augustinus: Brevis differentia legis et evangelii timor et amor. Dicitur autem testamentum quasi testis mentis quia tam in veteri quam in novo perhibetur testimonium voluntatis divine. Luce x: Scrutamini scripturas, ille sunt que testimonium perhibent de me. Preponitur autem vetus testamentum novo in canone biblie propter tria. Primo ratione temporis sive ordinis. Nam vetus testamentum prius fuit tempore. Johannis i: Lex per Moysen data est, gratia et veritas et virtus scilicet evangelica per Jhesum Christum facta est. De plenitudine eius ipsius nos accepimus gratiam pro gratia, id est pro veteri lege novam. Secundo ratione significationis. Nam vetus testamentum figura fuit et umbra novi. i ad Corinthios x: Omnia contingebant illis in figura. Signum enim precedit illud cuius est signum. Ideo vetus lex preordinatur nove. Tercio ratione sue imperfectionis. In via namque generationis imperfectum precedit perfectum. Lex autem vetus respectu nove habet imperfectionem. Ad Hebreos vii: Nichil ad perfectum adduxit lex. Ideo precedit nove. Quarto quia deus est subiectum theologie et veteris testamenti in quantum creator et gubernator, novi in quantum redemptor. Modo prius creavit et gubernat quam redemit.

Agitur vetus testamentum precedit novum. Prima pars biblie que dicitur testamentum vetus habet quattuor partes principales scilicet libros legales, historiales, morales sive sapientiales et prophetales. In primis continentur precepta divine legis et maiestatis ad perfectionem obedientie, inter quos primo ponitur populi per legem gubernandi propagatio scilicet in Genesi a quo sic denominatur. Unde Ysidorus in ethimologiis: Liber Genesis sic appellatur eo quod exordium mundi ad generationem seculi in eo continetur. Secundo inter libros legales sequitur ipsius legis institutio et instituti promulgatio in tribus libris sequentibus scilicet Exodo, Levitico et Numeri, quia sunt tria genera preceptorum scilicet moralium, ceremonialium et iudicialium. Prima precepta moralia data sunt populo israhelitico exeunti de Egipto ad eorum informationem ut in Exodo, de quo Ysidorus libro vi: Exodus liber ex ea causa nomen accepit eo quod exitum et egressum populi israhelitici dirigit. Exodus enim ab exo quod extra et odos via. Dirigit enim populum per precepta decalogi in via morum. Alia precepta scilicet ceremonialia data sunt populo israhelitico consistenti per desertum versus terram promissionis ad eorum a ritibus populorum gentium et divini cultus celebrationem, de quibus in Levitico. Unde Ysidorus: Liber Leviticus appellatus est eo quod Levitarum ministeria ad diversitatem victimarum exequuntur totusque ordo in eo leviticus annotatur. Qui ritus erat ceremonialis. Levi namque assumptus vel electus ex populo, a quo et levite dicuntur, id est assumpti et electi ad ministrandum in tabernaculo et in templo. Tercia precepta scilicet iudicialia data sunt populo israhelitico appropinquanti ad terram promissionis ad rei publice administrationem et ad pacificationem multitudinis observationem et gubernationem, de quibus liber Numeri. Unde Ysidorus: Liber Numeri vocatus est eo quod egressos de Egipto enumerat. Quarto inter libros legales ponitur legis iam institute et promulgate explanatio et brevis recapitulatio ut facilius retineatur, et hoc in Deuteronomio qui est quintus liber legalis. Unde Ysidorus: Deuteronomium grece, latine secunda lex, id est repetitio et consummatio legis prefigurata. Unde primo capitulo huius libri dicitur: Cepit Moyses explanare et dicere. Et isti quinque libri vocantur pentateucus a pentha quod est quinque et theucos quod est volumen. Dicuntur autem Moysi ab auctore quia Moyses ipsum scripsit ut dicit Ysidorus.

Secunda pars principalis veteris testamenti continet libros historiales in quibus narrantur patrum gesta et exempla perfecte sanctitatis ad excitandum humane pigritiei quia plurimum plus movet exemplum quam verbum. Et hec pars habet partes secundum triplicem generum exemplorum que necessaria sunt. Exemplum enim fuit agendi bonum et sustinendi malum et perseverandi in utroque eorum, scilicet in opere boni et tollerantia mali. Exemplum autem bene agendi fuit ut consinuetur iusticia habita et reparetur deperdita. Si primo hoc contingit tripliciter vel quia secundum statum inchoationis vel perfectionis vel consumationis. Si primo sic est historia Josue in qua agitur de ingressu et acquisitione terre promissionis per manum Josue non suis successoribus. Et a quo secundum Ysidorum nomen accepit quia eius historiam continet unde dicitur in principio Josue: Moyses servus meus mortuus est, surge et transi Jordanem. Huius libri scriptorem Hebrei asserunt eundem fuisse. Si secundo scilicet exemplum bene agendi in statu perfectionis sic est historia libri Judicum in quo agitur de diffusione populi per terram promissionis sub regimine judicum, a quo nomen accepit unde dicitur in principio libri Judicum: Post mortem Josue consuluerunt filii Israel dominum dicentes: Quis ascendat ante nos et erit dux belli? Dixitque dominus: Judas ascendat. Hunc librum creditur Samuele edidisse. Si tertio modo scilicet secundum statum consumationis videlicet exemplum bene agendi et tollerandi hoc dupliciter vel quantum ad vitam publice vel private. Si secundo sic est liber Ruth. Si primo scilicet quantum ad vitam publice hoc dupliciter vel ad dignitatem regalem vel sacerdotalem. Si regalem sic est liber Regum in quo agitur de constitutione regum et regimine ipsorum, et primum scripsit Samuel, secundum tertium et quartum Jeremias. Si quo ad sacerdotalem dignitatem sic est historia libri Paralipomenon secundum Ysidorum in quo agitur de consumatione sacerdotalis dignitatis officii et cultus divini. Dicitur ergo Paralipomenon secundum Ysidorum pretermissorum vel derelictorum collectio quia que in libris Regum sunt obmissa vel non complete relata in ista breviter explicantur. Si autem fuit exemplum bene vivendi scilicet ut reparetur iusticia hoc dupliciter vel secundum statum activorum vel contemplatorum. Si contemplatorum sic est historia libri Esdre primi in quo agitur de reparatione templi quod est locus contemplatorum cuius libri scriptor fuit Esdras ut dicit Ysidorus. Si autem secundum statum activorum sic est historia libri Neemie in quo agitur de reparatione civitatis dei in qua qui non laborat non manducet. De quo libro secundum Ysidorum duplex opinio, quidam dicunt ipsum esse secundum librum Esdre, alii autem Neemie. Exemplum autem sustinendi mali fuit duplicatum scilicet in adversitate personali vel generali. Si personali hoc dupliciter vel in ablatione boni vel tollerancia mali; si boni exemplum in Thobia qui quantum bona visus perdidit ut ibidem habetur et a quo scriptus sit dubium est secundum Ysidorum, sed tamen nomen a Thobia quia eius gesta scripta sunt in ipso. Si in tollerantia mali sic exemplum habemus in Job qui passus fuit ulcere quasi seu pessimo et secundum Ysidorum quidam arbitrantur hunc librum scriptum fuisse per Moysen, quidam autem per aliquem aliorum prophetarum, plures dicunt ipsum Job scripsisse post plagam sue passionis. Si autem fuit exemplum sustinendi malum in adversitate generali hoc dupliciter vel contra apertam maliciam sic exemplum habemus in Judith et a quo sit scriptus dubium est, secundum tamen Ysidorum nomen accepit ab ea cuius gesta sunt in eo conscripta. Si per occultam astuciam exemplum habemus in Hester in quo agitur de insidiis Aman et scripsit eum Esdras ut dicit Ysidorus. Si autem fuit exemplum perseverandi in utroque scilicet in operatione boni et tollerantia mali sic est liber Machabeorum in quo agitur quomodo Mathathias cum suis filiis et quomodo mater cum septem filiis pacienter sustinuerunt mala usque ad mortem et operati sunt bona pro legibus sanctis, et quis eum scripsit est dubium, nomen tamen accepit ab eo cuius gesta principaliter narrantur in ipso. Tertia pars veteris testamenti principalis in quo sunt libri morales in quibus traditur doctrina veritatis ad instructionem intellectus que habet duas partes quia aut continet informationem specialem aut generalem. Si primo hoc dupliciter vel quo ad inchoationem vitalis vel quo ad perfectionem eius. Si quo ad inchoationem veritatis sic est liber Proverbiorum in quo agitur de fuga peccati ut dicitur in principio eiusdem et hunc librum composuit

Vocant parabolas. Et latini proverbia
eo quod in ipso sub apparentia similitudine
figura verborum et ymaginis veri-
tatem ostendit ut dicit ysidorus. Si quo
ad profectum veritatis sic est liber Ecle-
siastes in quo agit de contemptu mundi
ut in principio dicitur vanitas vanitatum
et vocatur grece ecclesiastes latine
contionator. Si autem gemet informatorem
specialem in comparatione ad omnem contempla-
tivum hoc dicunt vel comparationem ad effectum
pietatis seu caritatis sic est liber can-
ticorum in quo agitur de amore christi
et ecclesie sub metaphora sponsi et
sponse vocatur autem canticorum secundum
ysidorum quia omnibus canticis prefertur
vel quo ad effectum veritatis sic est
liber Sapientie secundum ysidorum eo quod
in ipso adventus christi qui est dei vir-
tus et dei sapientia exprimitur. Si
autem ~~stingit~~ contineat informatorem gene-
ralem sic est liber Ecclesiasticus sic dictus
eo quia secundum ysidorum de tota ecclesie
disciplina sit editus. Ad horum quinque
librorum Sapiencialium vel mo-
ralium tres primos edidit Salomon
ut dicitur in prologo proverbiorum. Alterum
secundum Jeronimum scripsit philo ut dicitur
in prologo eiusdem. Sed quintum Je-
sus filius Sirach secundum ysidorum. Ob
eam dicuntur Salomonis propter quandam
quam habent [illegible] ad primos li-
bros quia forte ab antiquis intitu-
lati sunt Salomoni tamquam auctori.
Sed philon conscripsit eiusdem.
Tertia pars veteris testamenti continet
libros propheticales in quibus revelata
et archana sive secreta misteria
divine profunditatis ad consolationem
ecclesie et hoc tres partes. Prima ut
est de capite ecclesie quod est christus vel
de mistico eius corpore quod est ecclesia
vel simul de utroque. Si de capite
quod est christus hoc quadruplicat quia vel
quantum ad eius incarnacionem vel quan-
tum ad eius passionem vel quantum ad
eius resurrectionem vel quantum ad eius
ascensionem. Si quantum ad eius incar-
nacionem principaliter sic est liber ysaye
prophete ubi dicitur ecce virgo concipiet
et pariet filium etc. Item parvulus
natus est nobis. Item egredietur virga
de radice Jesse etc. Si quantum ad
passionem sic est liber Jeremie ubi
dicitur Et eram quasi agnus ~~agnus~~ man-
suetus qui portatur ad victimam
cui coniungitur liber Trenorum quem
latini Lamentaciones vocant. Et trenis
coniungitur quedam epistola Jeremie ubi
deplangitur captivitas civitatis Jerusalem
propter peccatum. Et propter iudeum dicentis quo-
modo sedet sola civitas. In epistola vero predicit
captivitatem decem tribuum propter peccata adhuc
tenendam inter Babilonem vel in Babilonem
captivi. Cuius Baruch [illegible] continetur
Baruch propter similitudinem quia ex prophetia
dicitur videtur Baruch fuisse notarius eius.
Unde in Baruch multa sunt scripta de
christo et novissimis temporibus ut dicitur
in argumento super ipsum. Si quantum ad
eius resurrectionem sic est liber Ezechi-
elis in quo principaliter agitur de templi re-
paratione per quod templum corporis christi
resurrectionem signatur Johannis ii. Solvite
templum hoc scilicet per passionem. Et in tribus
reedificabo illud per resurrectionem. Hoc
enim sermo erat eius dixit de templo
corporis sui. Si quantum ad eius ascen-
sionem et finalem per iudicium [illegible]
tionem sic est liber danielis prophete unde
dicit daniel vii capitulo. Aspiciebam
in visu noctis et ecce in nubibus
celi filius hominis venit et usque ad
antiquum dierum pervenit. Hii quatuor
prophete dicuntur maiores [illegible] quorum
duo primi scilicet ysaias et Jeremias cum
tercius et quartus eius habent auctores
quorum vocabulis nominantur. Reliqui autem
duo ut dicit ys. a viris sapientibus
conscripti esse perhibentur. Hii vero
dicunt omnes alios duodecim prophetas
eos habuisse auctores quorum vocabulis
nominantur. Si autem doctrina prophetica
sit de corpore mistico quod est ecclesia
sicut sunt duodecim prophete minores
et dicuntur minores secundum ys. eo quod
ipsorum prophetie sunt minores et minus celebres
quia ad similitudinem prophetalem propter quod
in uno volumine coartantur. Nominantur
autem sub nominibus auctorum suorum secundum
ys. quorum nomina sunt hec Osee Johel
Amos Abdias Jonas Micheas Naum
Abacuk Zophonias Aggeus Zacharias
Malachias. Si vero doctrina prophetica
sit de utroque illorum scilicet de capite christo
et corpore eius mistico sic est liber
psalmorum in quo simul [illegible] agitur de toto
christo scilicet de capite et eius corpore
mistico. Et dicitur psalterium a quodam in-
strumento musico David. Et psalmi esse
quod est tangere latine qui ad vocem illius
instrumenti ad levitas David in tabernaculo
quando archa domini portabatur decantabantur

Secunda pars biblie est Novum
testamentum. Et quia novum testamentum
continetur in veteri secundum illud Ezech. i.
Rota in medio rote. Glosa i. novum
testamentum in veteri. Ideo novum testamentum
habet quatuor partes correspondentes quatuor
partibus veteris testamenti. Prima pars
continet precepta divina que correspondent
libris legalibus de quibus preceptis agitur
in evangeliis in quibus quatuor misteria
dicuntur que per quatuor describuntur
ut dicit glo. super Ezech. i. Cum primo
enim evangelio scilicet Mathei agitur de
Christo principaliter quantum ad misterium
incarnacionis. Ideo Matheus ut patet
super Ezech. i. prefiguratur ut homo. Unde
et evangelium suum a temporali Christi
generacione inchoavit dicens liber generacionis
Ihesu Christi filii David. In secundo evangelio
scilicet Marci principaliter agitur de Christo quantum
ad tropheum dominice resurrectionis. Et
quod sub similitudine leonis in Ezech.
fuit demonstratus. Leo enim natus ut dicitur
ipse tribus diebus a sompno fuit excitatus
secundum illud ps. Ego dormivi et soporatus
sum et resurrexi. Unde Marcus suum
evangelium inchoasse de clamore agitur
dicens vox clamantis etc. Et Christum
resurrectionem clamat. In tercio evangelio
specialiter agitur de Christo principaliter quantum
ad sacrificium dominice passionis. Ideo
sub similitudine vituli seu bovis in Ezech.
prefiguratus fuit. Cum vitulus est animal im-
molandum. Ideo evangelium suum a sacrificio
incepit sacerdotis Zacharie et hostias
domino immolare dum esset in diebus
Herodis regis. In quarto evangelio scilicet Iohannis
agitur de Christo principaliter quantum ad
archana divine maiestatis. Et quod
sub specie aquile que ceteris avibus inde-
[illegible] et volat alcius in Ezech.
fuit designatus. Unde et evangelium
suum a divinitate Christi ceteris subtilius
et alcius inchoavit dicens In principio
erat verbum et verbum etc. Secunda pars
novi testamenti sunt actus que correspondent
libris historialibus ubi agitur de actibus
apostolorum que non describuntur in diversa
volumina propter unitatem et conformitatem
primitive ecclesie commendandam. Et ideo
sub uno volumine continentur. Unde Leo
[illegible] dicit multitudinis credencium erat

Cor unum et anima una. Dicitur
autem ille liber acta apostolorum secundum
quod prima primordia fidei christiane
et nascentis ecclesie describit et historiam
apostolorum tradit, quem librum scripsit
Lucas. Tercia pars novi testamenti
sunt instructiones canonice que correspondent
libris sapiencialibus de quibus agitur
in epistolis. Et quia instructiones quedam
sunt speciales et de hiis agitur in epistolis
Pauli quas scribit specialibus [illegible]
ecclesiis et personis. Alie sunt generales
que canonice epistole nominantur. Epistole
autem apostoli Pauli sunt triplices secundum triplex
genus hominum quibus scripsit. Prima primitiva
ecclesia ex triplici fuit collecta populo
scilicet iudaico greco et latino. Primo
informavit populos conversos ex latinis
secundo conversos ex grecis tercio conversos ex
iudeis. Primum fecit in epistola ad Ro-
manos, secundum autem fecit in epistolis intermediis,
tercium in epistola ad Hebreos. Alias quas
scribit specialibus ecclesiis scilicet ad Cor. ad
Galatas, Ephesios, ad Philipenses,
ad Colocenses, ad Thessalonicenses. Quasdam
autem scribit singularibus personis scilicet Thimoteo,
Thito et Philomoni. Epistole autem canonice
sunt quadruplices secundum quadruplicem
generalem ecclesie informacionem et exortacionem.
Unde Iacobus in sua canonica hortatur
ecclesias ad fidei constanciam quo ad deum.
Petrus vero hortatur fideles ecclesie ad
humilitatem et subieccionis obedienciam
quoad prelatos. Iohannes vero hortatur
fideles ecclesie ad caritatem mutuam
que ad proximum. Iudas hortatur fideles
ecclesie ad perseveranciam in bono quo
ad se ipsum. Dicuntur autem canonice
quia regulas et per regulas bene vivendi
et morum fidelibus ecclesie tradunt. Et per
auctores scripture fuerunt a quibus nomina
sumpserunt. Quarta pars novi testamenti
sunt revelaciones prophetice que correspondent
libris prophetalibus et traduntur in
apocalipsi, quod a nomine patet. Nam apok
grece interpretatur revelacio latine. Continet
enim ille liber revelaciones eorum que
futura sunt in ecclesia secundum quod premittit
in principio eius ut in primo titulo dicitur
Beatus qui legit et audit verba prophetie huius.

Et scripsit hunc librum Johannes
ewangelista in insula pathmos in qua
fuit relegatus Et in prologo Et ponitur
ultimus in novo testamento Non quia
ultimus sit editus ex quo ipse scripsit
in exilio evangelium cum esset post
exilium ut in prologo habetur Et ponitur
ultimus quia agit de ultimis tribulationibus
et statu ecclesie in illis temporibus Et con-
summatione ecclesie regnum beatorum Et
penam reproborum Et nunc ... christo
sacre scripture in generali sufficientia
et ordo omnium librorum per quos maxime du-
cuntur fideles ad eterne beatitudinis regnum
Ad quam nos perducat Jhesus
christus sancte marie filius qui est
benedictus in secula seculorum Amen

Reg xxxi
Beda xxiiii
Luc xxv

Regum quatuor lib
... xxv

Capitula

esis odus iticus numeri
l xl xxvii xxxvi xxxiiii xxiiii
Gen · ex · le · nu · deutro · Josue ·
xxi iiii duo libri paralipomenon xxii
Judicum · Ruth Regum · pa
ralip · Esdras · Neem · thob · Judit ·
xvi xi xiiii xiiii xvi
Hester Job · psal · par · ecclesi ·
viii xix li lxvi lii v
cantic sapi · ec · ysa · je · Baruch ·
xlviii xiiii xiiii v x
Ezech Dan · ozee · Joel · amos ·
ia iiii vii iiii iii
abdi · iona · mich · naum · aba ·
iii iii xiiii
Sophon · ag · Zacha · ma
la machabeus · vetus est testamentum
xxviii
Post macha · scribe · mathe ·
xvi xxiiii xxi
Mar · luc · Joh · actus ·
xvi xvi ii xiii vi vi iiii
Ro · corin · et gal · ephe · phi ·
v ii iiii iii iii iii xiii
lo · tess · thimo · ti · phil · et ebre ·
xxviii
Pe actus · canonicas · predicunt ·

Apocalipsis 22 — Epistola canonica

Post apo · scribas Jacob · epistola canonica v
... due epistole canonice Petri ... i Johannis
Petri tres sunt Johan · omnia
epistola canonica
Jude — m

Evangelium Luce de signavit dominus et alios ... mittebat ...

Incipiunt evangelia sanctorum et primo de apostolis

Ego sum vitis vos pal-
mites Johannis xv a
Hoc est preceptum meum ut di-
ligatis invicem sicut dilexi vos
Jo · xv · Hoc manda vobis ut diligatis invicem Si
mundus vos odit scitote Jo xv · Si ... habuerit me ...
Qui mandata mea et servat ea ille
est qui diligit me et diligetur a patre
Jo xiiii Ecce ego mitto vos sicut
oves in medio luporum Estote ergo
prudentes Mt x · Non relinquam vos
orphanos veniam ad vos adhuc
modicum et mundus Jo xiiii c Ego
sum vitis vera et pater meus Jo xv a
Evangelia de pluribus martiribus
Cum audieritis prelia et seditiones no-
lite terreri oportet hec primum fieri Luce
xxi b Qui amat patrem aut matrem plus
quam me non est me dignus Mt x f
Nichil opertum quod non revela-
bitur et occultum quod non sciatur Mt
x e Videns Jesus turbas ascendit in
montem et aperiens os suum Mt v a
Nolite arbitrari quia venerim mit-
tere non enim veni mittere pacem
Mt x f Attendite a fermento pha-
riseorum quod est ypocrisis ...
Lu xii a Qui vos audit me au-
dit Lu x Videte ne quis vos
seducat multi enim venient in nomine
meo dicentes Sedente Jesu
super montem oliveti accesserunt ad
eum discipuli secreto dicentes Dic no-
bis Mt xxiiii b Circuibat Jesus
civitates et castella docens in
synagogis eorum Mt ix x
a Egrediente Jesu de templo
ait ei unus ex discipulis ... aspi-
ce quales Mt xiii a Dicebat Jesus
turbis phariseorum et principibus
iudeorum ... vos Lu xi f Cum per-
secuti vos fuerint in civitate ista
fugite in aliam Mt x c
Evangelia de uno martire
Nolite arbitrari quia venerim pa-
cem mittere in terram Mt x f Nemo
accendit lucernam et in abscondi-
to ponit neque sub modio Lu xi d

Evangelium Johannis xv c
Dixit ... videret ... f
Evangelium ... b
... c
... f
Evangelium mathei xix b
Accesserunt ad Jhesum ... quibus datum est c
Evangelium marci x c
... mathei ... plures ...

ponite ... cordibus ... Luce xxi

Si quis vult venire post me abneget se
ipsum et tollat crucem suam Mathei
xvi F

Si quis venit ad me et non odit patrem
suum Luce xiiii F et G

Nisi granum frumenti cadens in terram
mortuum fuerit ipsum solum manet
Iohannis xii° B

Evangelia de Confessoribus

Sint lumbi vestri precincti Luce
xii° C 2m

Evangelium post c[...] Vigilate quia nescitis qua hora dominus
vester venturus sit. Hec autem scitote
Mathei xxiiii B

Evangelium Luce x Qui vos audit me audit ff[...] Homo quidam peregre proficiscens vocavit
servos suos et tradidit illis / B
Mathei xxv

Homo quidam nobilis abiit in regionem
longinquam accipere sibi regnum Luce
xix / B /

Nemo accendit lucernam et in abscon-
dito ponit sed super candelabrum
Luce xi° D

Nemo lucernam accendens operit eam vase
aut subtus lectum ponit Luce viii B

Convocatis ihesus turba [...] Qui vult
me sequi Marci viii° D

Evangelia de Virginibus

Simile est regnum celorum decem virginibus
que accipientes lampades suas
Mathei xxv° A

Evangelium Luce xxi Respiciens autem vidit eos qui mittebant [...] Simile est regnum celorum thesauro
abscondito in agro quem qui invenit
Mathei xiii° B

Sedens ihesus contra gazophilacium aspi-
ciebat quomodo turba iactabat es in
gazophilacium Marci xii° G

Evangelia que leguntur pro defunctis

Dixit ihesus discipulis suis et turbis iudeorum
Sicut pater suscitat mortuos et vivi-
ficat Iohannis v° / B secundum

Amen dico vobis quia venit hora et nunc
est quando mortui audient vocem filii
dei Iohannis v° C

Dixit ihesus discipulis suis et turbis iudeorum Omne
quod dat michi pater ad me veniet
Iohannis vi D

Murmurabant iudei [...] vita eterna
Iohannis vi

Dixit ihesus [...] Ego sum panis
vivus qui de celo descendi Io-
hannis vi° / E / secundum /

Dixit martha ad ihesum domine si
fuisses hic frater meus non fuisset
mortuus Iohannis xi° B

Sequuntur evangelia per ferias supius obmissa

Et primo in adventu
cum epistolis Feria iiii^ta Epistola

Iacobi v^to Pacientes estote fratres usque in
adventum domini Evangelium Mathei iii^a Veniebat
Iohannes baptista ffi confitentes peccata sua

Feria vi^ta Epistola ad Timotheum ii°
Firme loquere ffi dominat in omnibus [...]
Evangelium Dicebat Iohannes ad turbas que exibant [...]
turbas que exibant luce in bet [...]

Secunda dominica adventus

Feria iiii^ta Epistola Malachie iii° a
Ecce ego mitto angelum ffi prece-
dere dicit omnipotens Evangelium
Amen dico vobis non surrexit inter
natos mulierum Mathei xi B ffi audiens

Feria vi^ta Epistola ii ad Corinthios iii°
Nos omnes revelata facie ffi per
tamquam spiritu domini D iiii Evangelium
Videte et cavete a fermento phari-
seorum et fermento herodianorum et
cogitabant alterutrum Marci viii B
Vel aliud Fuit Iohannes
in deserto baptizans et predicans bap-
tismum penitentie Marci i a. Vel istud
Iohannis i° Iohannes testimonium perhibebat
ffi ipse enarravit

Dominica iiii^ta

Feria iiii^ta Epistola ii Petri iii°
non lateat ffi finiti in pace Evangelium
Mathei iii° Videns ihesus multos
phariseorum et saduceorum ffi in
spiritu sancto et igni D Feria
Sexta Epistola Iacobi v^a Scienti bonum
et non facienti ffi usque ad adventum
domini Evangelium Anno quintodecimo ffi In medio
fi baptizabit vos in spiritu sancto ffi
Vel istud Iohannes testimonium perhibebat
de ipso et clamabat dicens hic erat
de quo dixi qui post me venturus est
Io i b Dominica infra octavam epiphanie

Ewangelium Erat cum factus esset ihesus
annorum xii luce ii feria 2a
Ewangelium venit ihesus a galilea
in iordanem ad iohannem ut baptiza-
retur iii feria 6a Ewangelium
Cum audisset ihesus quod iohannes tradi-
tus esset secessit in galileam
Matthei iiii ut istud ewangelium feria quar-
ta vidit iohannes ihesum ad se venientem
et ait ecce agnus iohannis i
Dominica prima post octavas epiphanie
feria quarta epistola ad Colossenses
primo audistis dispensationem
domino nostro Ewangelium marci i intrat
ihesus in synagogam restituta est
manus feria 6a ad thymotheum iiii
fidelis sermo et omni
audiunt Ewangelium quo descendit
ihesus in capharnaum in omnes
regionibus
Dominica 2a feria quarta Epistola i
ad thymotheum primo fidelis sermo
Ewangelium
Cumibat ihesus tota galilea
feria sexta
vii vinum
Ewangelium Marci in capitulo xi Excutas pede
sei et circuiendi domina
Dominica 3a feria
quarta Epistola ad

Ewangelium
vult ihesus
~~Ewangelium~~ feria vi Epistola colo
iiii domino nostro Ewangelium luce
apostoli regno dei
Dominica iiii ta feria
quarta Epistola prime Corinthiorum i
videte vocationem in domino
Ewangelium offerebant ihesum
et benedicebat eos
feria vi Epistola ad Thessalonicenses iiii
De caritate
Ewangelium Matthei xxi
homo quidam habebat
Dominica in Septuagesima
feria quarta Epistola ad hebreos iiii
maria ihesus dominica

festinemus ingredi
ihesum dominum nostrum Ewangelium
egressus ihesus ibat
feria vi Epistola
Ewangelium
in aliud castellum
Dominica in Sexagesima
feria quarta Epistola ad hebreos
Ewangelium
feria vi ad Thessalonicenses
Ewangelium
pharisei congregaverunt
Dominica Quasi
modo geniti feria iiii ad hebreos
obedite
Ewangelium
feria vi
ad thymotheum
Ewangelium
una Sabbati valde
Dominica secunda misericordia domini
feria quarta Epistola prima petri
scientes quod non corruptibilibus
Ewangelium
exierunt mulieres de monumento
hodiernum diem feria sexta Epistola
ad Romanos sicut ego
domino nostro Ewangelium
ad ihesum discipuli
confirmatur Dominica tercia Jubi-
late feria quarta Epistola i Iohannis
scribo vobis
Ewangelium Iohannis
questio ex discipulis manet super
feria sexta Epistola Colo
vobis ut nemo
Ewangelium Iohannis ego
loquor Dominica quarta Can-
tate feria quarta Epistola Thessa
omnes vos filii lucis estis
Ewangelium
Erat maria magdalena
feria sexta Epistola Thes
de temporibus et momentis
Ewangelium Iohannis filioli adhuc filii dei
mo sequitur
offerebant ihesu parvulos

Dominica quinta post octavas [?] Vocem iocunditatis
Ep. Jacobi I. Estote factores verbi. Fi. ab hic prelo
Feria sexta post quatuor festiuitates dominice [?]
Epistola I Pet. IIII. Ambulantibus nobis [?] cre-
denciu. Fi. vinc. opus crat. Ewangelium
Lu. ultimo. Ecce ego mitto promissum fi.
induemini desuper [?]. Dominica infra
octavas ascensionis. Feria quarta. Ep. Ecclesiastice [?]
Fo. videns ihesum post passionem
Fi. ihesum xpm. Ewangelium Jo. XVII. Pater
si manseritis in me. Fi. imple-
antur. Feria sexta. Ep. I Cor. VIII
Unusquisque qua vocatus est ma-
neat apud deum. Ewangelium Jo. VI. In
novissimo die magno. Fi. fuerat
glorificatus. Feria quarta vel
sexta post Trinitatis. Ep. Ysa. xliii. A
Audi Jacob puer meus. Fi. gravabit
dato opus. Ewangelium Lu. XX. Accesse-
runt ad ihesum quidam. Fi. quidam in-
terrogaverunt. vel Luce XVI
Dominica prima Trinitatis. Feria quarta
Ep. Col. III. Mortificate membra
vestra. Fi. induti i fe sclor. [?] Ait
Ewangelium ait. Nolite putare. Fi. in
regno celorum. vel Lu. IX. Atten-
dite [?]. Feria sexta. Ep. Gal.
III. Abraham credidit deo. Fi.
quia iustus ex fide vivit. Ewangelium
Luce VIII. Venit ad ihesum mulier. Fi.
fortiter [?] fuerat. Dominica II. Feria
quarta. Ep. Joel II. Exultate filie
Syon. Fi. me tamen [?] ait dominus. Ewangelium
Lu. XIIII. Compelle intrare ut non re-
fi. qui de vinea [?]. Feria sexta. Dominica
tercia. Feria quarta. Ep. Col. III. E-
mne quodcumque facitis. Fi. hereditatis
ihesum xpm dominum nostrum. Ewangelium Mat. V.
Esto consentiens adversario. Fi.
mitti in gehennam. Feria sexta.
Ep. Jacobi II. Nolite in personarum
acceptione. Fi. peccatum operamini. Ewangelium Mar.
Dominica quarta. Feria quarta.
Ep. ad Ephe. I. Non cesso gratias agere.
Fi. venit in secula seculorum. Ewangelium
Lu. XII. Cum induceret vos. Fi. in deum
dives. Feria sexta. Ep. Jude.
Commonere vos volo. Fi. co-
servate metrum [?]. Ewangelium Mat. XXIII. Videt
ihesus in preciis sua. Fi. incre-
dulitatem ipsorum. Dominica quinta.
Feria quarta. Ep. I ad Thimo. I. Ora
obsecro primum omnium. Fi. in veritate
in xpo ihesu domino nostro. Ewangelium Lu. X. Ex-
ultavit ihesus. vel Marci II. Exiit
iterum ad mare. Fi. peccatoribus. Fe-
ria sexta. Ep. Jacobi IIII. Unde proelia [?]

fidem. Fi. mortua est in semet-
ipsa. Ewangelium Lu. XVIII. Offerebant ihesu
parvulos. Fi. benedicebat eos.
Dominica sexta. Feria quarta.
Ep. Ebre. XIII. Gratia fi.
et hodie in secula seculorum. vel Ewangelium
Mat. XIX [?] congrega [?] vestra
fi. thezaurum in celis. Feria
sexta. Ep. Ja. IIII. Ubi zelus et contencio.
Fi. facientibus pacem. Ewangelium
Mar. V. Venit in regionem. Fi. et
omnes mirabantur.
Dominica septima. Feria quarta.
Ep. Ro. VIII. Nil dampnationis
est. Fi. et pax in xpo ihesu domino
nostro. Ewangelium Mat. XXII. Accesserunt
ad ihesum pharisei. Fi. pharise-
orum et saduceorum. Feria sexta.
Ep. Ja. IIII. Humiliamini [?]. Estote. Fi.
et exaltabit vos. Ewangelium Mat. XII. Abiit
in sabbato. Fi. dampnasset in-
nocentes. Dominica octava.
Feria quarta. Ep. ad
Ro. V. Iam ad hunc [?] per fidem
Fi. gloriantur in deo per ihesum.
Ewangelium Mat. XIII. Simile est regnum [?]
quendam. Fi. et ignibus non ex-
tinguitur. Feria sexta. Ep.
ad Hebr. III. Videte ne forte
fi. retinemus in domino nostro.
Ewangelium Mat. XVIII. De vobis scribe. Fi. non
emittere. Dominica nona.
Feria quarta. Ep. ad Ro.
VI. Quecumque scripta [?] sunt ex hiis. Fi. iusti-
ciam in xpo ihesu domino nostro. Ewangelium
Lu. XVI. Fidelis est in minimo.
Fi. ad deum. Feria sexta.
Ep. I Pet. III. Nolite pere-
grinari. Fi. super vos requiescet.
Ewangelium Lu. XI. Rogabat ihesum
pharisei. Fi. non tangetis sar-
cinas. Dominica X. Feria quarta.
Ep. I Cor. XV. Non omnis caro
eadem. Fi. equalem in xpo ihesu domino nostro.
Ewangelium Lu. XII. Cum videritis
ewangelium [?] Fi. universo orbi. Feria
sexta. Ep. Col. I. Cum esset agni-
fi. suum in se in xpo ihesu domino nostro.
Ewangelium Lu. XII. Cum videritis diem.
Fi. filius hominis. Dominica XI.
Feria quarta. Ep. I Cor. VI. E-
sca ventri. Fi. in corpore.
Fi. in corpore vestro. Ewangelium Mat. XII. Quis
est mater mea. Fi. germani. Feria sexta. Ep. I ad Cor. XV. Ewangelium
Lu. ... Fi. saluos
facere. Ewangelium Lu. XVII. Interrogatus
est. Fi. congregabuntur aquile.

Dominica xii feria quarta Ep. ii ad Cor. iii nō sed itaque nos met ... manifestati ... Ewan. ... ihesus ... infirmitatem ... feria sexta Ep. ... ad Cor. ... dolor ... in deo ... ewan. ... iudicii ...

Dominica xiii feria quarta Ep. ii ad Cor. v Scimus enim quoniam si terrestris ... manifestat per ihesum xpm ... scribe et pharisei ... gentes sperabunt. Feria sexta Ep. ... ad Thessa. ... gratias ... semper ... ewan. ... luc. xvii ... erant novissimi.

Dominica xiiii feria quarta Ep. ii ... nolite ... Ewan. Math. ... ad ihesum ... feria vi^ta Ep. ... ad Timo. ... presbiteri qui bene presunt ... ewan. ... luc. ... abiit ad ihesum ... quidam ...

Dominica xv feria iiii^ta Ep. ad Colos. ... gratias agentes deo ... Ewan. Math. ... feria vi^ta Epla ad hebreos ... infirmitati ... ad Galat. ...

Dominica xvi feria iiii^ta Epla ... Ewan. Marci ... Bethsaida ... audistis ... feria vi^ta Epla ad Phil. ... ad Collo. ... Ewan. ... venit ihesus ad turbam ... et ... abiit ... tyri ...

Dominica xvii feria iiii^ta Epla ii ad Cor. vi ... dei ... mortificate membra vestra ... Col. ... in horreum meum. Feria vi^ta ii ad Cor. ... mei ...

qui in ... ad Col. ... in regno ...

Dominica xviii feria iiii Epla ii ad Thess. ii ... state et tenete traditiones ... Ewan. ... ad ... audi ... feria vi^ta ad Gallat. ... vos in libertatem ... interrogatum ... dicit.

Dominica xix feria iiii Epla ii ad Thessa. ... Ewan. ... feria vi ... Ewan. luce ... dominus ...

Dominica xx feria iiii^ta Epla i ad Timo. ... Ewan. Marci ... et ... feria vi^ta ... Epla ad Romanos ... domum ...

Dominica xxi feria iiii^ta Epla ii ad Thi. ... nolite ... Ewan. luc. vi ... feria vi^ta Epla ad Thi. ... Ewan. ... ihesus in domum petri ... Ewan. ... quid audiatis ...

Dominica tertia feria iiii^ta Epla ii ad Thi. ... nolite ... in fide et veritate. Ewan. ... matth. ... feria iiii^ta ad Thi. ... fidelis ... Ewan. Marci iiii videte quid audiatis ... ad ihesum ... traditione ...

Dominica xxiii feria iiii^ta

Epla ad Collossens i Non
cessamus pro vobis ffi In v i d n Ewa^m
mathei ix loquente ihu ad turbas
hora et palua facta est ec^a
Feria vi^ta Epla ii^a
ad Thessal^b Gras age debemus
ffi credit dominum nr^i eo i^a ad to^a
om^b sapia tacuimus ffi In v^o i d n
Ewan^m Marci iiii^to Videte
q^d audiatis quo mensura mensi ^i ^a
Euel x Ecce ego mitto vos ffi
appropinquauit in vos regnum dei
Dominica xxiii post trinitatem
Feria vi^ta Epla i ad Phil
iii^o Imitatores mei estote ffi et conuersatio
i ad i ad cor i iii^o Volumus fratres
mortuorum Ewan^m Marci xi
Amen dico vobis quicumque dixerit ffi
dimittat vobis peccata vestra id Luce
vi Non est arbor bona ffi cat supra
petram Feria Sexta Epla
ad cor ii Gratias deo gras
qui semper ffi in xpo Ihu
Marci iiii^to Videte quid
audiatis in mensura mensi
fueritis ffi Remittetur vobis
Expliciunt Eple et Ewan^a
ferialia a trinitatis festo
usque ad aduentum
Incipiunt Eple de comm^ni
Et primo de apostolis et primo uni^us
apli Epla Benedictio domini
sup caput iusti ffi corona glorie
Eccli xliiii et xlv
De pluribus apostolis
Epla ad Ephesios i^o Benedictus
deus et pr ffi ppositum v^m d n a
Alia i Pet i Benedictus deus et pr
ffi in sala salutis ame Alia
ad Ephe iiii Unicuique data est
ffi plenitudinis xpi Alia ad Ephe ii
Iam non estis hospites ffi in spiritu sancto
Alia ad roma^s viii Scimus
quoniam diligentibus deum ffi
d n Alia ad roma x Corde
creditur ffi verba eorum
De uno martire Sapie
x Iustum deduxit ffi honestauit
Alia Eccli xiiii Beatus vir
qui in sapia ffi nomine dei nr
Alia Iacobi primo Iustus cor suum
ffi a principio in oratione Alia
ii ad Thi ii Memor labora ffi
in xpo ihu d n Alia Sapie iiii^to
Iustus si morte preoccupatus ffi
et requies in acabo Alia Eccli
xxxi Beatus dives qui inuentus est sine ffi

Ego ad tertiam mensuram po Orat age de
qui credideritis semper in trinitate
et tertia metuentes ffi festinabit e
finis omnis celestia sanctorum e
De pluribus martiribus primo
ad hebreos xi Sancti per fidem vice
runt ffi in xpo ihu d n Alia Sapie
iii Iustorum ffi exaltabitur
Alia i ad cor iii Scimus
qm si terrestris domus ffi
Alia Sapie Alia Apokalip
vii Respondens vnus de senioribus
ffi Alia Eccli
xliiii Sapientiam omnium antiquorum ffi
et mala in omnibus temptabit Alia
Sapie x Reddidit deus mercedem ffi
et victricem manum tuam laudauerunt
Alia Eccli xliiii Quis timet deum
ffi ad respectum illorum v^a Sapie v
Iusti autem in perpetuum viuent ffi
dei est Alia ad hebreos x
Rememoramini pristinos ffi de fide viuit
Alia Sapie iii^o Iustorum anime
in manu ffi in perpetuum Alia ad
Corinth^b Benedictus deus et pr domini
ffi in xpo d n De confessore
et primo pontifice Ad hebreos
v Omnis pontifex ffi ordinem melchisedech Alia Eccli xliiii
et v Ecce sacerdos magnus
in diebus suis ffi in odorem suauitatis
Alia Eccli l Ecce sacerdos magnus
qui in vita suffulsit ffi in odorem
Alia ii ad Thi iiii Testificor
coram deo ffi aduentum eius Alia
ad hebreos vii Plures facti sunt
sacerdotes ffi qui vult i huic .x. Alia
Eccli xlvii Dedit dominus confessionem
sancto suo ffi benedictione i^ta Epla ponitur
est in primis Sapientia Laudabit
alium suum ffi benedicite Alia
Eccli xlv Dilectus deo et hominibus
ffi vite et discipline Alia Eccli
Sicut terebinthus plantacionum ffi
et amor proximi Alia Sapie
vii Optaui et datus est mihi sensus ffi
amicicie dei Alia ad hebreos
xiii Doctrinis variis ffi placetur
deus De virginibus i ad cor
vii De virginibus preceptum ffi in
xpo ihu d n Alia Eccli li Confitebor tibi ffi domine deus nr Alia
Eccli xxiiii Sapientia laudabit animam
ffi honoris et gratie Alia Sapie
viii Sapientia vincit maliciam ffi
discipline dei Alia ii cor x
Qui gloriatur in domino glorietur ffi commendat
... Alia Eccli li Domine
deus meus exaltasti ffi domine deus meus
Alia Eccli xxvi Gratia mulieris
ffi in corde mulieris sancte De
vidua Epla prov xxxi
Mulierem fortem ffi opa eius

Sapientie ... custodierint iusticiam ffi dederunt

Gallat vi
Ad collosens primo et ... ipse est caput corporis ecclesie ffi ... celis est
Ewan Marci vi ... ubique in monte orare ... discipulis et ... ffi
usque ... creatura ... et terra ffi terra ...
ii ad Thymoteum ii^o memor esto domini ffi ... xpe

Incipit quartus liber Esdre

Liber esdre prophete secundus
filii sarei filii azarei filii e
lechie filii sadamie filii sadoch
filii achitob filii achie filii fi
nees filii heli filii amerie
filii asiei asiei filii marimoth
filii arna filii ozie filii borith
filii abissei filii finees filii eleazar elea
zar filii aaron ex tribu levi qui fuit
captivus in regione medorum in regno
artaxersis regis persarum Et factum est
verbum domini ad me dicens vade et nuncia
populo meo facinora eorum et filiis eorum
iniquitates quas in me admiserunt ut
nunciet filiis filiorum quia peccata parentum
eorum in illis creverunt obliti enim mei
sacrificaverunt diis alienis Nonne ego de
duxi eos de terra egipti de domo ser
vitutis ipsi autem irritaverunt me et con
silia mea spreverunt Tu autem excute
comam capitis tui et proice omnia mala
super illos quia non obedierunt legi
mee populus autem est indisciplinatus usque
quo eos sustinebo quibus tanta beneficia con
tuli reges multos propter eos subverti pha
raonem cum pueris suis et omnem exer
citum eius percussi omnes gentes a facie
eorum perdidi et in oriente provinciarum
duarum populos tyri et sydonis dissipavi
et omnes adversarios eorum in
terfeci Tu vero loquere ad eos dicens
hec dicit dominus Nempe ego vos per ma
re transivi et plateas vobis invio
munitas exhibui ducem vobis dedi
moysen et aaron sacerdotem lucem vobis
per columnam ignis prestiti et magna
mirabilia feci in vobis vos autem mei
obliti estis dicit dominus hec dicit dominus
omnipotens Coturnix vobis in signo fuit
castra vobis ad tutelam dedi et illic mur
murastis et non triumphastis in nomine
meo de perditione inimicorum vestrorum
et huc usque nunc propter murmurastis ubi
sunt beneficia que prestiti vobis Nonne
in deserto cum esurieritis proclamastis
ad me dicentes ut quid nos in desertum
istud adduxisti interficere nos Melius fu
nobis fuerat servire egiptiis quam mori
in deserto hoc et ego dolui gemitus vestros
et dedi vobis manna in escam panem
angelorum manducastis Nonne cum sitiretis
petram excidi et fluxerunt aque in sa
turitatem propter estus foliis arborum vos
texi Divisi vobis terras pingues chana
neos et phereseos et philistinos

I A facie vestra proieci quid faciam vobis
adhuc dicit dominus hec dicit dominus om
nipotens in deserto cum essetis in flumine
amorreo sitientes et blasphemantes
nomen meum non ignem vobis pro blas
femiis dedi sed mittens lignum in aquam
dulce feci flumen Quid tibi faciam
iacob noluisti obedire iuda Trans
feram me ad alias gentes et da
bo eis nomen meum ut custodiant
legittima mea Cum me dereliquistis et ego vos derelinquam
petentibus a me misericordiam non miserebor vobis
Cum invocabitis me ego non exaudiam
vos maculastis enim manus vestras
sanguine et pedes vestri impigri sunt
ad committenda homicidia Non
quasi me dereliquistis sed vos
ipsos dicit dominus hec dicit dominus omnipotens
Nonne ego vos rogavi ut pater
filios et ut mater filias et ut nutrix
parvulos suos ut essetis mihi in
populum et ego vobis in deum et vos mihi
in filios et ego vobis in patrem Ita
vos collegi ut gallina pullos
suos sub alas suas Modo autem quid
faciam vobis proiciam vos a facie
mea Oblationem cum mihi attuleritis
avertam faciem meam a vobis dies
enim festos vestros et neomenia et
circumcisiones repudiavi Ego mi
si pueros meos prophetas ad vos quos
acceptos interfecistis et laniastis
corpora eorum quorum sanguinem exquiram
dicit dominus hec dicit dominus omnipotens
Domus vestra deserta est proiciam vos
sicut ventus stipulam et filii pro
creationem non facient quoniam man
datum meum neglexerunt et quod ma
lum est coram me fecerunt Tradam
domus vestras populo venienti qui
me non audientes credunt quibus
signa non ostendi facient que precepi
Prophetas non viderunt et memora
buntur iniquitatem eorum Testor
populi venientis gratiam cuius par
vuli exultant cum leticia me non
videntes oculis carnalibus sed spiritu
credentes que dixi et nunc frater
aspice que gloria et vide populum
venientem ab oriente quibus dabo
ducatum abraham ysaac et iacob et
osee amos et michee et iohel
et abdie et ione et naum et a
bacuc sophonie aggei zacha
rie et malachiam qui et angelus
domini vocatus est

II Hec dicit dominus Ego eduxi populum meum
istum de servitute quibus man-
data dedi per pueros meos pro-
phetas quos audire noluerunt
sed irrita fecerunt mea consilia Mater
que eos generavit dicit illis Ite filii quia
ego vidua sum et derelicta Educavi
vos cum leticia et amisi vos cum luctu
et tristicia quoniam peccastis coram
domino deo vestro et quod malum est coram
me fecistis Modo autem quid faciam vobis
Ego vidua sum et derelicta Ite filii et
petite a domino misericordiam Ego autem te pater tes-
tem invoco super matrem filiorum qui nolu-
erunt testamentum meum servare Ut des
eis confusionem et matrem eorum in direpti-
onem ne generacio eorum fiat Dispergantur
in gentes nomina eorum deleantur a terra
quoniam spreverunt sacramentum meum
Ve tibi assur qui abscondis iniquos pe-
nes te Gens mala memorare quid fece-
rim zodome et gomorre quorum terra iacet
in piceis glebis et aggeribus cinerum
Sic dabo eos qui me non audierunt dicit
dominus omnipotens Hec dicit dominus ad esdram
Annuncia populo meo quoniam dabo eis regnum
Jerusalem quod daturus eram israel
Et sumam michi gloriam illorum et dabo
eis tabernacula eterna que preparaveram
illis lignum vite erit illis in odore un-
guenti et non laborabunt neque fatigabuntur
Ite et accipietis Rogate vobis dies pa-
ucos ut inmorentur Iam paratum est
vobis regnum vigilate Testare celum
et terram Contrivi enim malum et creavi bo-
num quia vivo ego dicit dominus Mater am-
plectere filios tuos educ illos cum leticia
Sicut columba confirma pedes eorum quo-
niam te elegi dicit dominus Et resuscitabo
mortuos de locis suis et de monumentis
educam illos quoniam cognovi nomen
meum in israel Noli timere mater filiorum
quoniam te elegi dicit dominus Mittam tibi
adiutorium pueros meos ysaiam et iere-
miam ad quorum consilium sanctificavi et
paravi tibi arbores duodecim gravatas
variis fructibus et totidem fontes flu-
entes lac et mel et montes inmensos
septem habentes rosam et lilium in qui-
bus gaudio implebo filios tuos Viduam
iustifica pupillo iudica egenti da or-
phanum tuere nudum vesti confractum
et debilem cura claudum irridere noli
tutare mancum et cecum ad visionem claritatis
mee admitte senem et iuvenem intra
muros tuos serva mortuos ubi inveneris
signans commenda sepulchro et dabo
tibi primam sessionem in resurrectione mea Pau-
sa et quiesce populus meus quia veniet re-
quies tua Nutrix bona nutri filios tuos
Confirma pedes eorum Servos quos tibi
dedi nemo ex eis interiet Ego enim
eos requiram de numero tuo Noli fati-
gare Cum enim venerit dies pressure
et angustie alii plorabunt et tristes
erunt tu autem hilaris et copiosa eris
Zelabunt gentes et nichil adversus
te poterunt dicit dominus Manus mee
tegent te ne filii tui gehennam videant
Iocundare mater cum filiis tuis quia ego
te eripiam dicit dominus Filios tuos dor-
mientes memorare quoniam ego eos
educam de lateribus terre et misericordiam cum illis
faciam quoniam misericors sum dicit
dominus omnipotens Amplectere natos tuos usque
dum venio et prestem illis misericordiam quoniam
exuberant fontes mei et gracia mea
non deficiet Ego esdras preceptum accepi
a domino in monte oreb ut irem ad israel
Ad quos cum venirem reprobaverunt me
et respuerunt mandatum domini Ideoque
vobis dico gentes que auditis et in-
telligitis Expectate pastorem vestrum re-
quiem eternitatis dabit vobis quoniam
in proximo est ille qui in fine seculi ad-
veniet Parati estote ad premia regni
quia lux perpetua lucebit vobis per
eternitatem temporis Fugite umbram
seculi huius Accipite iocunditatem glorie
vestre Ego testor palam salvatorem meum
Commendatum domino accipite et iocun-
damini gracias agentes ei qui vos ad
celestia regna vocavit Surgite et state
et videte numerum signatorum in convi-
vio domini Qui se de umbra seculi transtu-
lerunt splendidas tunicas a domino accepe-
runt Recipe syon numerum tuum
et conclude candidatos tuos qui legem
domini compleverunt Filiorum tuorum quos op-
tabas plenus est numerus Roga imperi-
um domini ut sanctificetur populus tuus qui
vocatus est ab inicio Ego esdras vidi in
monte syon turbam magnam quam
numerare non potui Et omnes canticis
collaudabant dominum Et in medio eorum
erat iuvenis statura celsus eminencior
omnibus illis et singulis capitibus eorum im-
ponebat coronas et magis exaltabatur
Ego autem miraculo tenebar Tunc interro-
gavi angelum et dixi Qui sunt hii domi-
ne Qui respondens dixit michi Hii
sunt qui mortalem tunicam deposuerunt
et inmortalem sumpserunt et confessi
sunt nomen dei Modo coronantur et accipiunt
palmas Et dixi angelo Ille iuvenis
quis est qui eis coronas imponit et pal-
mas in manus tradit Et respondens dixit
michi Ipse est filius dei quem in seculo confessi
sunt Ego autem magnificare eos cepi qui for-
titer pro nomine domini steterunt Tunc dixit michi
angelus Vade annuncia populo meo qualia
et quanta mirabilia domini dei vidisti.

III Anno tricesimo ruine civitatis
eram in Babilone et contur-
batus sum super cubiculo meo
recumbens et cogitaciones mee
ascendebant super cor meum
quoniam vidi desercionem syon
et abundanciam eorum qui habitabant in ba-
bilone et ventilatus est spiritus meus valde
et cepi loqui ad altissimum verba timorata
et dixi. O dominator domine tu dixisti ab inicio
quando plantasti terram et hoc solus, et im-
perasti populo et dedisti adam corpus mor-
tuum et ipsum figmentum spiritus vite et
factus est vivens coram te, et induxisti eum
in paradiso quem plantaverat dextera
tua antequam terra adventaret et huic
mandasti diligere viam tuam et preterivit
eam et statim instituisti in eum mortem
et in nacionibus eius, et nate sunt gentes
et tribus et populi cognaciones quarum non
est numerus et ambulavit unaqueque gens
in voluntate sua et mira agebat coram
te, et sprenebant precepta tua. Iterum autem
in tempore induxisti diluvium super in-
habitantes seculum, et perdidisti eos et fac-
tum est in unoquoque eorum sicut ade mors sic
his ~~noe cum domo sua~~ diluvium. De-
reliquisti autem unum ex his noe cum
domo sua et ex eo iustos omnes. Et factum
est cum cepissent multiplicari qui habitabant
super terram et multiplicaverunt filios et populos
et gentes multas et ceperunt iterato impi-
etatem facere plus quam priores. Et fac-
tum est cum iniquitatem facerent coram te ele-
gisti tibi virum ex his cui nomen erat
abraham et dilexisti eum et demonstrasti
ei soli voluntatem tuam et disposuisti ei
testamentum eternum et dixisti ei ut non unquam
derelinqueres semen eius et dedisti ei
ysaac, et ysaac dedisti iacob et esau et
segregasti tibi iacob, esau autem separasti
et factus est iacob in multitudine magna et
factum est cum educeres semen eius ex egip-
to adduxisti super montem syna et incli-
nasti celos et statuisti terram et commovis-
ti orbem et tremere fecisti abissos et con-
turbasti seculum et transiit gloria tua por-
tas quatuor ignis et terremotus et spi-
ritus, et gelu ut dares semini iacob le-
gem et generacioni ysrahel diligenciam et
non abstulisti ab eis cor malignum ut fa-
ceret lex tua in eis fructum. Cor enim ma-
lignum baiulans primus adam transgressus
et victus est et omnes qui de eo nati sunt
et facta est permanens infirmitas et lex cum
corde populi cum malignitate radicis
et discessit quod bonum est, et mansit ma-
lignum et transierunt tempora et finiti sunt
anni et suscitasti tibi servum nomine david
et dixisti ei edificare civitatem nominis tui
et offerre ibi in eadem thus et oblaciones
et factum est hoc annis multis et de-

liquerunt qui habitabant civitatem tuam
in omnibus facientes sicut fecit adam et omnes
generaciones eius, utebantur enim et ipsi
corde maligno et tradidisti civitatem
tuam in manibus inimicorum tuorum. Numquid
meliora faciunt qui habitabant babi-
lonem et propter hoc dominabitur syon
et factum est cum venissem huc et vidissem
impietates quarum non est numerus et de-
linquentes multos, vidit anima mea hoc
tricesimo anno et excessit cor meum quo-
niam vidi quomodo sustines eos pec-
cantes et pepercisti impie agentibus
et perdidisti populum tuum et conservasti
inimicos tuos et non significasti. Nichil
memini quomodo debeat derelinqui via
hec. Numquid meliora facit babilon
quam syon aut alia gens cognovit te
preter ysrahel aut que tribus credide-
runt testamentis tuis sicut iacob. Quarum
merces non comparuit neque labor fructi-
ficavit. Pertransiens enim pertransivi
in gentibus, et vidi abundantes eas et
non memorantes mandatorum tuorum. Nunc
ergo pondera in statera nostras iniquita-
tes et eorum qui habitabant in seculo et
non invenietur nomen tuum nisi in ysrahel
aut quando non peccaverunt in conspectu
tuo qui habitant terram aut que gens
sic observavit mandata tua. Hos quidem
per nomina invenies servasse mandata
tua gentes autem non invenies. IIII

Et respondit ad me angelus
qui missus est ad me cui no-
men huziel et dixit michi ex-
cedens excessit cor tuum in
seculo hoc et comprehendere cogitas
viam altissimi. Et dixi ita do-
mine meus. Et respondit michi et dixit
tres vias missus sum ostendere tibi et
tres similitudines proponere coram te de
quibus nisi renunciaveris unam ex his
et ego tibi demonstrabo viam quam de-
sideras videre et docebo te unde sit cor
malignum. Et dixit, loquere domine meus.
Et dixit ad me, vade pondera michi
ignis pondus, aut mensura michi
flatum venti, aut revoca michi diem
que preteriit. Et respondit et dixi. Quis
natorum poterit facere ut me interroges
de his. Et dixit ad me. Si essem inter-
rogans te dicens quante habitaciones
sunt in corde maris aut quante vene
sunt super firmamentum aut qui sunt exitus
paradisi. Diceres michi fortassis in
abissum non descendi, neque in infernum
adhuc neque in celum unquam ascendi. Nunc
autem non interrogavi te nisi de igne et vento
et die per quem transisti, et a quibus
separari non potes et non respondisti michi
de eis. Et dixit michi. Tu que tua sunt tecum
coadolescencia non potes cognoscere
et quomodo poterit vas tuum capere

altissimi viam et iam exterius corrupto seculo intelligere corrupcionem evidentem in facie mea. Et dixi illi melius erat nos non esse quam adhuc viventes vivere in impietatibus et pati et non intelligere de qua re. Et respondit ad me et dixit: Proficiscens profectus sum ad silvas lignorum campi et cogitaverunt cogitacionem et dixerunt: Venite et eamus et faciamus ad mare bellum ut recedat coram nobis et faciamus alias silvas. Et similiter fluctus maris et ipsi cogitaverunt cogitacionem et dixerunt: Venite ascendentes debellemus silvas campi ut et ibi consumamus nobismetipsis aliam regionem. Et factus est cogitatus silve in vanum, venit enim ignis et consumpsit eam. Similiter et cogitatus fluctuum maris, stetit enim arena et prohibuit eos. Si enim esses iudex horum quem inciperes iustificare aut quem condempnare? Et respondi et dixi: Utique vanam cogitacionem cogitaverunt. Terra enim data est silve et mari locus portare fluctus suos. Et respondit ad me et dixit: Bene tu iudicasti michi, et quare non iudicasti tibimetipsi? Quemadmodum enim terra silve data est et mare fluctibus suis, sic qui super terram inhabitant que sunt super terram intelligere solum possunt, et qui super celos que super altitudinem celorum. Et respondi et dixi: Deprecor te domine ut mi detur sensus intelligendi. Non enim volui interrogare de superioribus tuis sed de hiis que pertranseunt per nos quotidie, propter quid Israel datus in obprobrium gentibus, quem dilexisti populum datus est tribubus impiis, et lex patrum nostrorum in interitum deducta est et disposiciones scripte nusquam sunt, et pertransivimus de seculo ut locuste, et vita nostra stupor et pavor, et nec digni sumus misericordiam consequi. Sed quid faciet nomini suo quod invocatum est super nos? Et de hiis interrogavi. Et respondit ad me et dixit: Si fueris, plurimum scrutaberis, frequenter miraberis, quoniam festinans festinat seculum pertransire, et non capit portare que in futuris temporibus iustis repromissa sunt, quoniam plenum iniusticia est seculum hoc et infirmitatibus. De quibus autem interrogas dicam: Seminatum est enim malum et necdum venit destructio ipsius. Si ergo non inversum fuerit quod seminatum est et discesserit locus ubi seminatum est malum, non veniet ubi seminatum est bonum. Quoniam granum seminis mali seminatum est in corde Adam ab initio, et quantum impietatis generavit usque nunc et generat usque cum veniat area. Estima autem apud te granum mali seminis quantum fructum impietatis generavit. Quando seminate fuerint spice quarum non est numerus, quam magnam aream incipient facere? Et respondi et dixi: Quo et quando hec? Quare modici et mali anni nostri? Et respondit ad me et dixit michi: Non festines tu super altissimum. Tu enim festinas inaniter esse super ipsum, nam excessus tuus multus. Nonne de hiis interrogaverunt anime iustorum in promptuariis suis dicentes: Usquequo spero sic? Et quando veniet fructus aree mercedis nostre? Et respondit ad eas Jeremiel archangelus et dixit: Quando impletus fuerit numerus seminum vobis, quoniam in statera ponderavit seculum et mensura mensuravit tempora et numero numeravit tempora, et non commovit nec excitavit usque dum impleatur predicta mensura. Et respondi et dixi: O dominator domine, sed et nos omnes pleni sumus impietate. Et ne forte propter nos non impleantur iustorum aree propter peccata inhabitancium super terram. Et respondit ad me et dixit: Vade et interroga pregnantem si quando impleverit novem menses suos adhuc poterit matrix eius retinere partum in semetipsa. Et dixi: Non potest domine. Et dixit ad me: In inferno promptuaria animarum matrici assimilata sunt. Quemadmodum enim illa festinat que parit effugere necessitatem partus, sic et hec festinat reddere ea que commendata sunt. Ab inicio tibi demonstrabitur de hiis que concupiscis videre. Et respondi et dixi: Si inveni graciam ante oculos tuos, et si possibile est, et si ydoneus sum, demonstra michi si plus quam preteritum sit habet venire aut plura pertransierunt super quam futurum est. Et nunc preteritum transivit scio, quid autem futurum sit ignoro. Et dixit ad me: Sta super dexteram partem et demonstrabo tibi interpretacionem similitudinis. Et steti et vidi, et ecce fornax ardens transiit coram me. Et factum est cum transiret flamma vidi et ecce superavit fumus. Post hec transiit coram me nubes plena aqua et immisit pluviam impetu multam, et cum transisset impetus pluvie superaverunt gutte. Et dixit

impetus … mea

Ad me cogita tibi sicut crescit pluvia quam gutte et ignis quam fumus sic superabundavit que transivit mensura. Superaverunt autem gutte et fumus. Et oravi et dixi putas vivo usque in diebus illis vel quid erit in diebus illis. Respondit ad me et dixit de signis de quibus me interrogas ex parte possum tibi dicere de vita autem tua non sum missus dicere tibi sed nescio.

De signis autem ecce dies venient in quibus apprehendentur qui inhabitant terram in censu multo et abscondetur veritatis via et sterilis erit a fide regio. Et multiplicabitur iniusticia super hanc quam ipse tu vides et super quam audisti olim et erit imposito vestigio quam nunc vides regnare regionem et videbunt eam desertam. Si autem tibi dederit altissimus vivere videbis post tertiam tubam et relucescet subito sol noctu et luna ter in die et de ligno sanguis stillabit et lapis dabit vocem suam et populi commovebuntur et regnabit quem non sperant qui inhabitant super terram. Et volatilia commigrationem facient et mare Sodomiticum pisces reiciet et dabit vocem noctu quam non noverant multi. Omnes autem audient vocem eius. Et chaos fiet per loca multa et ignis frequenter remittetur et bestie agrestes transmigrabunt et mulieres menstruate parient monstra et in dulcibus aquis salse invenientur et amici omnes semetipsos expugnabunt et abscondetur tunc sensus et intellectus separabitur in promptuarium suum et queretur a multis et non invenietur et multiplicabitur iniusticia et incontinencia super terram. Et interrogabit regio proximam suam et dicet numquid per te pertransiit iusticia iustum faciens. Et hoc negabit. Et erit in illo tempore et sperabunt homines et non impetrabunt laborabunt et non dirigentur vie eorum. Hec signa dicere tibi permissum est michi et si oraveris iterum et ploraveris sicut et nunc et ieiunaveris septem diebus audies iterato horum maiora. Et evigilavi et corpus meum horruit valde et anima mea laboravit ut deficeret et tenuit me qui venit angelus qui loquebatur in me et confortavit me et statuit me super pedes. Et factum est in nocte secunda et venit ad me Salathiel dux populi et dixit michi ubi eras et quare vultus tuus tristis aut nescis quoniam tibi creditus est Israel in regione transmigrationis eorum. Exurge ergo et gusta panem et non derelinquas nos sicut pastor gregem suum in manibus luporum malignorum. Et dixi ei vade a me et non appropies ad me. Et audivit ut dixi et recessit a me. Et ego ieiunavi diebus septem ululans et plorans sicut michi mandavit Uriel angelus. Et factum est post dies septem et iterum cogitaciones cordis mei moleste erant michi valde et resumpsit anima mea spiritum intellectus et iterum cepi loqui coram altissimo sermones. Et dixi dominator domine ex omni silva terre et ex omnibus arboribus eius elegisti tibi vineam unicam et ex omni terra orbis elegisti tibi foveam unam et ex omnibus floribus orbis elegisti tibi lilium unum et ex omnibus abyssis maris replesti tibi rivum unum et ex omnibus edificatis civitatibus sanctificasti tibi metipsi Syon et ex omnibus creatis volatilibus nominasti tibi columbam unam et ex omnibus plasmatis pecoribus providisti tibi ovem unam et ex omnibus multiplicatis populis acquisisti tibi populum unum et ab omnibus probatam legem donasti huic quem desiderasti populo. Et nunc domine ut quid tradidisti unum pluribus et preparasti super unam radicem alias et disperdidisti unicum tuum in multis. Et conculcaverunt eum qui contradicebant sponsionibus tuis et qui tuis testamentis non credebant. Et si odiens odisti populum tuum tuis manibus debet castigari. Et factum est cum locutus essem sermones et missus est angelus ad me qui ante venerat ad me preterita nocte et dixit michi audi me et instruam te et intende michi et adiciam coram te. Et dixi loquere domine mi. Et dixit ad me valde tu in excessu mentis factus es pro Israel an plus dilexisti eum quam qui eum fecit. Et dixi adeo non domine sed dolens locutus sum. Torquent enim me renes mei per omnem horam querentem apprehendere semitam altissimi et investigare partem iudicii eius. Et dixit ad me non potes. Et dixi quare domine ad quid nascebar aut quare non fiebat matrix matris mee michi sepulcrum ut non viderem laborem Iacob et defatigacionem generis Israel. Et dixit ad me numera michi qui necdum venerunt et collige michi dispersas guttas et virida michi aridos flores et aperi michi clausa promptuaria et produc michi inclusos in eis flatus demonstra michi vocis ymaginem et tunc ostendam tibi laborem quem rogas videre. Et dixi dominator domine quis enim est qui potest hoc scire nisi qui cum hominibus habitacionem non habebit. Ego autem insipiens et quomodo potero dicere de hiis que me interrogasti. Et dixit ad me quomodo non potes facere unum de hiis que dicta sunt sic non poteris invenire iudicium meum

Aut in fine caritatem quam plebi promisisti. Et
dixi: Sed ecce, Domine, tu prope es his qui in fine
sunt; et quid facient qui ante me fuerunt,
aut nos, aut hii qui post nos? Et dixit
ad me: Corone assimilabo iudicium meum;
sicut non novissimorum tarditas, sic nec
priorum velocitas. Et respondi et dixi: Nec po-
teras facere eos qui facti sunt et qui sunt
et futuri sunt in unum, ut celerius iudicium
tuum ostendas? Et respondit ad me et dixit: Non
potest festinare creatura super creatorem, neque sus-
x creatorem — tinere seculum eos qui in eo creati sunt in unum.
Et dixi: Quid dixisti servo tuo quoniam vivificans
vivificabis a te creatam creaturam in unum, et sus-
tinebat creatura; poterit ergo et nunc portare
presentes in unum. Et dixit ad me: Interroga
matricem mulieris et dices ad eam: Si
paris, et quare per tempus? Roga ergo eam ut det
decem in unum. Et dixi: Non utique pote-
rit, nisi secundum tempus. Et ego dedi ma-
x ad me — tricem terre his qui seminati sunt super eam per tempus.
Quemadmodum enim infans non parit, et que senuit,
sic et ego disposui a me creatum
seculum. Et interrogavi et dixi: Cum iam dede-
risti mihi viam, loquar coram te. Nam mater nostra,
de qua dixisti mihi, adhuc iuvenis est? iam
senectuti appropinquat? Et respondit ad me
et dixit: Interroga eam que parit, et dicet
tibi. Dices enim ei: Quare quos peperisti
modo non sunt similes his quos ante pe-
peristi, sed minores statura? Et dicet tibi
et ipsa: Alii sunt qui in iuventute virtutis
nati sunt, et alii qui sub tempore senectutis
deficiente matrice sunt nati. Considera er-
go et tu, quoniam minores statura estis
pre his qui ante vos, et qui post vos mi-
nores quam vos, quasi iam senescentes cre-
ature et fortitudinem iuventutis prete-
reuntes. Et dixi: Rogo, Domine, si inveni gratiam
ante oculos tuos, demonstra servo tuo per
quem visitas creaturam tuam.

VI

Et dixit ad me: In initio ter-
reni orbis, et antequam starent
exitus seculi, et antequam spi-
rarent conventus ventorum,
et antequam sonarent voces toni-
trui, et antequam splenderent initia
coruscationum, et antequam confirma-
rentur fundamenta paradisi, an-
tequam viderentur decori flores, et an-
tequam confirmarentur mote virtutes,
antequam colligerentur innumerabi-
les milicie angelorum, et antequam
extollerentur altitudines aerum,
et antequam nominarentur mensure fir-
mamentorum, et antequam estimarentur ca-
mini in Syon, et antequam investiga-
rentur presentes anni, et antequam
abalienarentur eorum qui nunc peccant
adinventiones, et consignati essent
qui fidem thesaurizaverunt, tunc
cogitavi, et facta sunt per me solum
et non per alium, et finis per me et non
per alium. Et respondi et dixi: Que erit
separatio temporum? Aut quando prioris fi-
nis et sequentis initium? Et dixit ad
me: Ab Abraham usque ad Ysaac, quando
nati sunt ab eo Iacob et Esau, ma-
nus Iacob tenebat ab initio calca-
neum Esau. Finis enim huius se-
culi Esau, et principium sequentis Iacob.
Hominis manus inter calcaneum et ma-
num. Aliud noli querere, Esdra. Et
respondi et dixi: O dominator Domine,
si inveni gratiam ante oculos tuos,
oro ut demonstres servo tuo finem
signorum tuorum, quorum partem mihi
demonstrasti nocte precedente. Et
vidi, et dixit ad me: Surge super
pedes tuos et audi vocem plenis-
simam sonitus, et erit sic commotio, nec
commovebitur locus in quo stas super
eum. Ideo cum loquitur, tu non expa-
vescas, quoniam de fine verbum, et fundamentum
terre intelligitur, quoniam de ipsis sermo
tremiscit et commovebitur. Scit
enim quoniam finem eorum oportet commu-
tari. Et factum est cum audissem,
surrexi super pedes meos et audivi,
et ecce vox loquens, et sonus eius sicut
sonus aquarum multarum. Et dixit:
Ecce dies veniunt, et erit quando appro-
pinquare incipiat ut visitet habitantes
in terra, et quando inquirere incipiat ab
eis qui iniuste nocuerunt iniusti-
tia sua, et quando suppleta fuerit humi-
litas Syon, et cum supersignabitur
seculum quod incipiet pertransire,
hec signa faciam: libri aperientur
ante faciem firmamenti, et omnes vi-
debunt simul. Et anniculi infantes
loquentur vocibus suis, et pregnan-
tes immaturos parient infantes
trium et quatuor mensium, et vivent
et suscitabuntur. Et subito appare-
bunt seminata loca non seminata, et ple-
na promptuaria subito invenientur
vacua. Et tuba canet cum sono, quam
cum omnes audierint, subito expa-
vescent. Et erit in illo tempore, debella-
bunt amici amicos ut inimici, et ex-
pavescet terra cum his, et vene
fontium stabunt, et non decurrent
in horis tribus. Et erit omnis qui de-
relictus fuerit ex omnibus istis quibus pre-
dixi tibi, ipse salvabitur, et videbit
salutare meum et finem seculi vestri.
Et videbunt qui recepti sunt homines

qui non mortem gustaverunt a nativitate
sua, et immutabitur cor inhabitancium, et
convertetur in sensum alium. Delebitur enim ma
lum et extinguetur dolus, florebit autem fi
des, et vincetur corruptela, et ostendetur ve
ritas que sine fructu fuit diebus tantis. Et
factum est cum loqueretur michi et ecce pau
latim intuebar super eum ante quem stabam.
Et dixit ad me: Hec veni tibi ostendere tempore
venture noctis. Si ergo iterum rogaveris
et iterum ieiunaveris septem diebus, iterum
tibi renunciabo horum maiora per diem quam
audivi. Audita est enim vox tua apud altis
simum, vidit enim fortis directorem tuum et pro
vidit pudicitiam quam a iuventute tua
habuisti, et propter hoc misit me demonstrare
tibi hec omnia et dicere tibi: Confide et no
li timere, et noli festinare in prioribus
temporibus. Et factum est post hoc et flevi iterum et
similiter ieiunavi septem diebus ut supplerem
tres ebdomadas que dicte sunt michi.
Et factum est in octava nocte et cor meum
turbabatur iterato in me, et cepi loqui
coram altissimo. Inflammabatur enim spiritus
meus valde et anima mea anxiabatur. Et
dixi: O domine, loquens locutus es ab inicio
creature in primo die dicens: Fiat celum et
terra, et tuum verbum opus perfectum. Et erat tunc
spiritus, et tenebre circumferebantur et silencium,
sonus vocis hominis nondum erat abs te. Tunc dix
isti de thezauris tuis proferri lumen luminosum,
quo appareret opus tuum. Et die secundo cre
asti spiritum firmamenti et imperasti ei ut di
videret et divisionem faceret inter aquas,
ut pars quidem sursum recederet, pars ve
ro deorsum maneret. Et tercia die imperasti
aquis congregari in septima parte terre, sex vero
partes siccasti et conservasti ut ex hiis sint
coram te ministrancia seminata a deo
et culta. Verbum enim tuum processit et opus sta
tim fiebat. Processit enim subito fructus mul
titudinis immensus et concupiscencie gustus
multiformes et flores colore im
mutabili et odores odoramenti investiga
bilis. Et die tercio hec facta sunt. Quarta autem
die imperasti fieri solis splendorem,
lune lumen, stellarum disposicionem, et impe
rasti eis ut deservirent futuro plasmato
homini. Quinto autem die dixisti septime parti
ubi erat aqua congregata ut procrearet anima
lia et volatilia et pisces, et ita fiebat.
Aqua muta et sine anima que dei nutu
iubebantur animalia faciebat ut ex hoc mirabilia
tua naciones enarrarent. Et tunc conservasti duas
animas, nomen uni vocasti Enoch et nomen secunde
vocasti Leviathan, et separasti ea ab altero;
utro non enim poterat septima pars ubi erat
aqua congregata capere ea. Et dedisti Enoch
unam partem que siccata est tercio die ut habitet
in ea ubi sunt montes mille. Leviathan
autem dedisti septimam partem humidam

et servasti eam ut fiat in devoracionem quibus
vis et quando vis. Sexto autem die imperasti
terre ut crearet coram te iumenta et bes
tias et reptilia, et super hiis Adam quem consti
tuisti ducem super omnibus factis que fecisti, et
ex eo educimur nos omnes quem elegis
ti populum. Hec autem omnia dixi coram te domine,
quoniam propter nos creasti seculum. De residuis autem
gentibus ab Adam natis dixisti eas nichil esse
et quoniam salive assimulate sunt et
quasi stillicidium de vase simulasti abun
danciam eorum. Et nunc domine ecce iste gen
tes que in nichilum deputate sunt ceperunt
dominari nostri et devorare nos. Nos autem populus
tuus quem vocasti primogenitum unigenitum
emulatorem tuum traditi sumus in manibus
eorum. Et si propter nos creatum est seculum, qua
re non hereditatem possidemus cum seculo?
Usquequo hec? Sunt verba hec Esdre. VII

Et factum est cum finissem
loqui verba hec missus est
ad me angelus qui
missus fuerat ad me
prioribus noctibus. Et dixit
ad me: Surge Hesdra et au
di sermones quos veni loqui ad te.
Et dixi: Loquere deus meus. Et
dixit ad me: Mare positum est in
spacioso loco ut esset altum et
immensum. Erit autem ei introitus
in angusto loco positus ut
esset similis fluminibus. Quis enim
volens voluerit ingredi mare et
videre eum vel dominari eius, si
non transierit angustum, in latitu
dinem venire quomodo poterit? Item
aliud: Civitas est edificata et
posita in loco campestri. Est
autem plena omnibus bonis. Introitus
eius angustus et in precipiti posi
tus, ut esset a dextris quidem
ignis et a sinistris aqua alta.
Semita autem est una sola inter
eos posita, hoc est inter ignem et
aquam, ut non capiat semita nisi
solummodo vestigium hominis. Si autem
dabitur civitas homini in heredita
tem, si nunquam antepositum periculum
pertransierit, quomodo accipiet heredita
tem suam? Et dixi: Sic domine. Et
dixit ad me: Sic est et Israel
pars. Propter eos enim feci seculum,
et quando transgressus est Adam
constituciones meas, iudicatum est
quod factum est. Et facti sunt introi
tus huius seculi angusti et dolentes

et laboriosi. Pauci autem et mali et periculorum pleni et labore magno constituti. Nam maioris seculi introitus spaciosi et securi et facientes immortalitatis fructum. Si ergo non ingredientes ingressi fuerint qui vivunt angusta et vana hec, non poterunt recipere que sunt reposita. Nunc ergo tu quare conturbaris cum sis corruptibilis, et quid moveris cum sis mortalis? Et quare non accepisti in corde tuo quod futurum est, sed quod in presenti? Respondi et dixi: Dominator domine, ecce disposuisti lege tua quoniam iusti hereditabunt hec, impii autem peribunt. Iusti autem ferent angusta sperantes spaciosa. Qui enim impie gesserunt, et angusta passi sunt, et spaciosa non videbunt. Et dixit ad me: Non est iudex super deum neque intelligens super altissimum. Pereant enim multi presentes quam negligatur que ante posita est dei lex. Mandans enim mandavit deus venientibus qui venerunt quid facientes viverent et quid observantes non punirentur. Hii autem non sunt persuasi et contradixerunt ei, et constituerunt sibi cogitamine vanitatis, et proposuerunt sibi circumventiones delictorum, et super dixerunt altissimo non esse, et vias eius non cognoverunt et legem eius spreverunt et sponsiones eius abnegaverunt, et in legittimis eius fidem non habuerunt et opera eius non perfecerunt. Propter hoc esdra vacua vacuis et plena plenis. Ecce tempus veniet et erit quando veniet signa que predixi tibi, et apparebit sponsa, et apparescens ostendetur que nunc subducitur terra, et omnis qui liberatus est de predictis malis ipse videbit mirabilia mea. Revelabitur enim filius meus ihesus cum hiis qui cum eo sunt, et iocundabuntur qui relicti sunt in annis quadringentis. Et erit post annos hos et morietur filius meus christus et omnes qui spiramentum habent homines, et convertetur seculum in antiquum silencium diebus septem sicut in prioribus iudiciis ita ut nemo derelinquatur. Et erit post dies septem et excitabitur quod nondum vigilat seculum et morietur corruptum. Et terra reddet que in ea dormiunt, et pulvis qui in eo silencio habitant, et promptuaria reddent que eis commendate sunt animas. Et revelabitur altissimus super sedem iudicii, et pertransibunt miserie et longanimitas congregabitur. Iudicium autem solum remanebit, veritas stabit et fides convalescet et opus subsequetur, et merces ostendetur et iusticie vigilabunt et iniusticie non dominabuntur. Et dixi: Primus abraham propter sodomitas

oravit et moyses pro patribus qui in deserto peccaverunt, et qui post eum pro israhel in diebus achaz et samuelis, et david pro confractione, et salomon pro eis qui venerunt in sanctificationem, et helias pro hiis qui pluviam acceperunt et pro mortuo ut viveret, et ezechias pro populo in diebus sennacherib, et multi pro multis. Si ergo modo quando corruptibile increvit et iniusticia multiplicata est, et oraverunt iusti pro impiis, quare et nunc sic non erit? Et respondit ad me et dixit: Presens seculum non est finis, gloria in eo frequens manet; propter hoc oraverunt pro invalidis. Dies enim iudicii erit finis temporis huius et inicium temporis future immortalitatis, in quo pertransiit corruptela, soluta est intemperancia, abscisa est incredulitas, orta est veritas. Tunc enim nemo poterit salvare eum qui perierit, neque demergere qui vicerit. Et respondi et dixi: Hic sermo meus primus et novissimus, quoniam melius erat non dare terram adam, vel cum iam dedisset coercere eum ut non peccaret. Quid enim prodest omnibus in presenti vivere in tristicia et mortuos sperare puniri? O tu quid fecisti adam? Si enim tu peccasti, non est factus solius tuus casus, sed et nostrum qui ex te advenimus. Quid enim prodest nobis si promissum est nobis immortale tempus, nos autem mortalia opera egimus? Et quoniam predicta est nobis perhennis spes, nos vero pessime vani facti sumus. Et quoniam reposita sunt nobis habitacula sanitatis et securitatis, nos vero male conversati sumus. Et quoniam reposita est gloria altissimi protegere eos qui tarde conversati sunt, nos autem pessimis viis ambulavimus. Et quoniam ostendetur paradisus cuius fructus incorruptus perseverat, in quo est securitas et medela, nos vero non ingrediemur, in ingratis enim locis conversati sumus. Et quoniam super stellas fulgebunt facies eorum qui abstinenciam habuerunt, nostre autem facies super tenebras nigre. Non enim cogitavimus viventes cum iniquitatem faciebamus quod inciperemus post mortem pati. Et respondit et dixit: Hoc est cogitamentum certaminis quod certabit qui super terram natus est homo, ut si victus fuerit paciatur quod dixisti, si autem vicerit recipiet quod dico. Quoniam hec est via quam moyses dixit cum viveret ad populum dicens: Elige tibi vitam ut vivas. Non crediderunt autem ei, sed nec post eum prophetis, sed nec michi qui locutus sum ad eos, quoniam non esset tristicia in perdicione eorum sicut futurum est gaudium super eos quibus persuasa est salus. Et respondi et dixi: Scio domine quoniam vocatus est altissimus misericors in eo quod misereatur hiis qui nondum in seculo advenerunt, et quod miseretur illis qui conversionem faciunt in lege eius, et longanimis est quoniam longanimitatem prestat

Hiis qui peccaverunt quasi suis operibus
et munificus quoniam quidem donare vult
per exigencias et mite misericordie, quo-
niam multiplicat magis misericordias hiis
qui presentes sunt et qui preterierunt et qui
futuri sunt. Si enim non multiplicaverit mi-
sericordias suas non vivificabitur seculum
cum hiis qui inhereditabat in eo. Et do-
nat quoniam si non donaverit de boni-
tate sua ut alleventur hii qui iniqui-
tatem fecerunt de suis iniquitatibus non
poterit decies millesima pars vivi-
ficari hominum. Et iudex si non ignoraverit
hiis qui curati sunt verbo eius et deleverit
multitudinem contempcionum, non fortassis
derelinquerentur in innumerabili multitu-
dine nisi pauci valde

VIII 8

Et respondit ad me et
dixit: hoc seculum fecit al-
tissimus propter multos, fu-
turum autem propter paucos.
Dicam autem coram te simi-
litudinem Esdra. Quomodo
autem interrogabis terram
et dicet tibi quoniam
dabit terram multam ma-
gis unde fiat fictile parvum autem pul-
verem unde aurum fit, sic et actus presentis
seculi. Multi quidem creati sunt pauci autem
salvabuntur. Et respondi et dixi: absorbe
ergo anima sensum et devorat quod sapit.
Convenisti enim obaudire et prophetas vo-
lens. Nec enim tibi est datum spacium nisi so-
lummodo vivere. O domine si non permit-
tes servo tuo ut oremus coram te et
des nobis semen cordi et sensui cultu-
ram unde fructus fiat, unde vivere pos-
sit omnis corruptus qui portabit locum
hominis. Solus enim es, et una plasmacio
nos sumus manuum tuarum sicut locutus
es. Et quo nunc in matrice plasmatum
est corpus et prestas membra conservatur in
igni et aqua tua creacio, et novem
mensibus patitur tua plasmacio tuam
creaturam que in ea creata est. Ipsum autem
quod servat et quod servatur utraque servabuntur
servataque quoque iterum reddit matrix que
in ea creverunt. Imperasti enim ex ipsis
membris hoc est mamillis prebere lac fruc-
tum mamillarum ut nutriatur id quod plas-
matum est usque in tempus aliquod, et postea
disponas eum tue misericordie. Enutriuisti eum
tua iusticia, et erudisti eum in lege tua
corripuisti eum tuo intellectu et mor-
tificabis eum ut tuam creaturam et vivifica-
bis eum ut tuum opus. Si ergo perdideris eum qui
tantis laboribus plasmatus est tuo iussu facile
ordinari ut et id quod fiebat servaretur. Et
nunc domine dicam de omni homine tu magis scis
de populo autem tuo ob quem doleo et de heredi-
tate tua propter quam lugeo et propter Israel propter
quem tristis sum et de Iacob propter quod doleo.
Ideo incipiam orare coram te pro me et
pro eis quoniam video lapsus nostros qui in-
habitamus terram. Set audivi celeritatem
iudicii quod futurum est. Ideo audi vocem
meam et intellige sermonem meum et loquar
coram te. Inicium verborum Esdre priusquam
assumeretur. Et dixi: domine qui inhabitas
seculum, cuius oculi elevati in superna et aere
et cuius throni inestimabiles et gloria in-
comprehensibilis, cui astat exercitus angelorum
cum tremore, quorum servacio in vento et
igni convertitur, cuius verbum verum et dicta
perseverancia, cuius iussio fortis et dispo-
sicio terribilis, cuius aspectus arefacit ab-
yssos, et indignacio tabescere facit montes
et veritas testificatur. Exaudi oracionem servi tui,
et auribus percipe precacionem figmenti tui. Dum
enim vivo loquar, et dum sapio respondebo. Ne
respicias populi tui delicta set qui tibi in
veritate serviunt. Nec intendas impia
gencium studia, set qui tua testimonia cum
doloribus custodierunt. Nec cogites qui in
conspectu tuo false conversati sunt, set memo-
rare qui ex voluntate tua timorem cognoverunt.
Neque volueris perdere qui pecudum
mores habuerunt, set respicias eos qui legem
tuam splendide docuerunt. Nec indigneris
eis qui bestiis peiores iudicati sunt, set
diligas eos qui semper in tua iusticia confi-
dunt et gloria. Quoniam nos et patres nostri ta-
libus morbis languemus, tu autem propter nos
peccatores misericors vocaberis. Si enim
desideraveris ut nostri miserearis tunc mi-
sericors vocaberis, nobis autem non habentibus opera
iusticie. Iusti enim quibus sunt opera multa re-
posita, ex propriis operibus recipient mercedem.
Quid enim est homo ut ei indigneris aut genus
corruptibile, ut ita amariceris de ipso. In
veritate enim nemo de genitis est qui non
impie gessit, et de confitentibus qui non deli-
querit. In hoc enim annunciabitur iusticia
tua et bonitas tua domine cum misertus fueris
eis qui non habent substanciam bonorum operum. Et
respondit ad me et dixit, recte locutus es aliqua
et iuxta sermones tuos sic et fiet. Quoniam
non vere cogitabo super plasma eorum, qui
peccaverunt, ante mortem, ante iudicium, ante
perdicionem. Set iocundabor super iustorum figmento
et memorabor peregrinacionis quoque
et salvacionis et mercedis recepcionis. Quomodo
ergo locutus sum sic et est. Sicut enim agricola
serit super terram semina multa et plantacionis plantaciones
multitudinis plantat, set non in tempore omnia
que seminata sunt salvantur, set nec omnia
que plantata sunt radicabunt. Sic et qui
in seculo seminati sunt non omnes salvabuntur. Et
respondi et dixi: si inveni graciam loquar. Quomodo
semen agricole si non ascenderit aut non
acceperit pluviam tuam in tempore aut si corrup-
tum fuerit multitudine pluvie sic perit. Et
sic homo qui manibus plasmatus est et tu ei

simulatus
Imago nominatus es tum similis es ipsi
quem omnia plasmasti et simila-
sti semini agricole. Noli irasceris
super nos sed parce populo tuo et mi-
serere hereditati tue. Tu autem crea-
ture tue misereris. Et respondit ad me
et dixit. Que sunt presentia presentibus
et que futura futuris. Multum enim
tibi restat ut possis diligere meam
creaturam super me. Tibi autem frequenter
et ipsi proximavi iniustis autem nunquam.
Sed et in hoc mirabilis es coram al-
tissimo quoniam humiliasti te sicut decet te
et non iudicasti te ut inter iustos
plurimum glorificeris. Propter quod miserie
multe et miserabiles efficientur
eis qui habitant seculum in novissi-
mis quia in multa superbia ambulave-
runt. Tu autem pro te intellige et de si-
milibus tuis inquire gloriam. Vobis
enim apertus est paradisus plantata est
arbor vite preparatum est futurum tempus
preparata est habundantia edificata est
civitas probata est requies perfecta
est bonitas et perfecta sapientia. Radix
mali signata est a vobis infir-
mitas et tinea a vobis absconsa est
et in infernum fugit corruptio in ob-
livione. Transierunt dolores et ostensi
sunt in fine thezauri immortalitatis.
Noli ergo adicere inquirendo de
multitudine eorum qui pereunt. Nam ipsi
accipientes libertatem spreverunt
altissimum et legem eius contemp-
serunt et vias eius dereliquerunt. Ad-
huc autem iustos eius conculcaverunt
et dixerunt in corde suo non esse
deum et quidem scientes quoniam mori-
untur. Sicut enim vos suscipient que
predicta sunt sic eos sitis et cruciatus
que preparata sunt. Non enim voluit
hominem disperdi sed et ipsi qui cre-
ati sunt coinquinaverunt nomen
eius qui fecit eos et ingrati fue-
runt ei qui preparavit eis vitam. Et ideo
propter iudicium meum modo appropinquat
que non omnibus demonstravi nisi
tibi et tibi similibus paucis. Et
respondi et dixi. Ecce nunc domine de-
monstrasti mihi multitudinem signorum
que incipies facere in novissimis sed
non demonstrasti michi quo tempore.
IX Et respondit ad me et
dixit. Metiens metire
tempus in semetipso et
erit cum videris quoniam transiet
pars quedam signorum que
predicta sunt. Tunc intelliges quoniam ipsum
est tempus in quo incipiet altis-
simus visitare seculum quod ab eo

factum est. Et quando videbitur in seculo
motio locorum et populorum turbatio tunc intelliges
quoniam de his erat altissimus locutus a diebus
qui fuerunt ante te ab initio. Sicut enim de
omni quod factum est in seculo initium habet pariter
et consummationem et consummatio est manifesta sic et altissimi tempora initia manifesta
in prodigiis et virtutibus et consummationes
in actu et in signis. Et erit omnis qui sal-
vus factus fuerit et qui poterit effugere
per opera sua et per fidem in qua credidistis
relinquetur de predictis periculis et vi-
debit salutare meum in terra mea et in
finibus meis quoniam sanctificavi me a
seculo. Et tunc mirabuntur qui nunc abusi
sunt vias meas et tormentis commorabuntur.
Hii qui eas preiecerunt in contemptu. Qui-
cumque non cognoverunt me viventes be-
neficia consecuti et qui fastidierunt legem
meam cum adhuc erant habentes liber-
tatem et cum adhuc esset eis apertus
penitentie locus non intellexerunt sed spre-
verunt. Hos oportet post mortem in cruciamento
cognoscere. Tu ergo noli adhuc
curiosus esse quomodo impii cruciabuntur
sed inquire quomodo iusti salvabuntur et cuius
seculum et propter quos seculum et quando. Et respondi et
dixi olim locutus sum et nunc dico et pos-
tea dicam quoniam plures sunt qui pe-
reunt quam qui salvabuntur sicut multiplicatur
fluctus super guttam. Et respondit ad me
et dixit. Qualis ager talia et semina
et quales flores tales et tincture. Et
qualis operator talis et creatio. Et qua-
lis agricola talis et cultura. Quoniam tempus
erat seculi. Et nunc cum essem parans eis
his qui nunc sunt antequam fieret seculum in
quo habitarent et nemo contradixit mihi
tunc enim quisquam et nunc creator in mundo
hoc parato et mense indeficienti et lege
investigabili corrupti sunt mores eorum.
Et consideravi seculum et ecce erat periculum
propter cogitationes que in eo advenerunt. Et vidi
et peperci ei valde et servavi michi acinum
de botro et plantationem de tribu multa.
Pereat ergo multitudo que sine causa
nata est et servetur acinus meus et plan-
tatio mea quia cum multo labore perfeci. Tu
autem si adhuc intromittas septem dies
alios sed non ieiunabis in eis ibis in
campum florum ubi domus non est edificata
et manducabis solummodo de floribus
campi et carnem non gustabis et vinum
non bibes sed solummodo flores. Deprecare
altissimum sine intermissione et veniam
et loquar tecum. Et profectus sum sicut dixit
mihi in campum qui vocatur Ardath et se-
di ibi in floribus et de herbis agri man-
ducavi et facta est esca eorum michi
in saturitatem. Et factum est post dies
septem et ego discumbebam super fenum

Et cor meum iterum turbabatur sicut
errante et apertum est os meum et in
choavi dicere coram altissimo et dixi O
domine te nobis ostendens ostendisti patribus
nostris in deserto quando erant exeuntes de
egipto quod non calcatur et infructuoso
et dicens dixisti Tu Israel audi me et se-
men iacob intende sermonibus meis Ecce
enim ego semino in vobis legem meam et
faciet in vobis fructum et glorificabimini
in eo per seculum Nam patres nostri accipientes
legem non servaverunt Et legittima mea
non custodierunt et factus est fructus legis non
parens nec enim poterat quoniam tuus erat
Nam qui acceperunt perierunt non custodi-
entes quod in eis seminatum fuerat Et ecce
consuetudo est vt cum acceperit terra semen
vel navem mare vel vas aliquod escam
vel potum cum fuerit exterminatum id in quo
seminatum est vel in quod missum est simul
id quod seminatum vel missum est vel que
suscepta sunt exterminantur et suscepta iam
non manent apud nos Et nobis sic non fac-
tum est Nos quidem qui legem accepimus
peccantes perimus et cor nostrum quod susce-
pit eam nam lex non perijt Et permansit
in suo labore Et cum loquerer hec in corde
meo respexi oculis meis et vidi mulierem
in dextera parte Et ecce hec lugebat et
plorabat cum voce magna et animo dole-
bat valde et vestimenta eius discissa Et
cinis super caput eius Et dimisi cogitatus
in quibus eram cogitans et conversus sum ad
eam et dixi ei Vt quid fles et quid doles
animo Et dixit ad me Dimitte me domine
meo vt defleam me et adiciam dolorem
quia valde amara sum animo et humiliata
sum valde Et dixi ei Quid passa es dic
michi Et dixit ad me Sterilis fui ego
famula tua et non peperi habens maritum
annis triginta Ego enim per singulas horas
et per singulos dies et annos triginta hos
deprecor altissimum nocte ac die Et factum est
post triginta annos exaudivit me deus
ancillam tuam et vidit humilitatem meam
et attendit tribulacioni mee et dedit michi
filium Et iocundata sum super eum valde
ego et vir meus et omnes cives mei Et
honorificabamus valde fortem Et nutri-
vi eum cum labore multo et factum est cum
crevisset et venisset accipere vxorem
feci diem epuli

X

Et factum est cum introisset filius
meus in thalamo suo cecidit
et mortuus est et evertimus
omnes lumina Et surrexerunt
omnes cives mei ad consolandum
me et quievi usque in aliud diem

Usque nocte et factum est cum omnes quievissent
vt me consolarentur vt quiescerem et surrexi
nocte et fugi et veni sicut vides in hoc
campo et cogito iam non reverti in civitatem
Sed hic consistere et neque manducare neque
bibere sed sine intermissione lugere et ie-
iunare usque dum moriar Et dereliqui
sermones in quibus eram et vidi cum iracun-
dia ad eam et dixi Stulta super omnes mulieres
non vides luctum nostrum et que nobis contin-
gunt Quoniam Syon mater nostra est tristicia
contristata et humiliata est humiliata est
et lugent validissime Et nunc quoniam omnes
lugemus et tristes sumus quoniam omnes contris-
tati sumus tu autem contristaris in uno filio
Interroga enim terram et dicet tibi quoniam hec est
que debebat vel debeat lugere casum
tantorum super eam germinancium Et ex ipsa
ab inicio omnes nati et alij venient Et
ecce pene omnes in perditionem ambulant et ex-
terminium fit multitudo eorum Et quis ergo de-
bet lugere magis nisi hec que tam magnam
multitudinem perdidit quam tu que pro uno doles
Si autem dicis michi quoniam non est planctus
meus similis terre quoniam fructum ventris mei
perdidi quem cum meroribus peperi et cum
doloribus genui terra autem secundum viam terre
abijt quoniam in ea multitudo presens quo venit
et ego tibi dico Sicut tu cum labore pepe-
risti sic et terra dat fructum suum homini ab
inicio ei qui fecit eam Nunc ergo retine aput
temetipsam dolorem tuum et forti fer
que tibi contigerunt casus Si enim iustificaveris
terminum dei et consilium suum recipies in tempore
et in talibus collaudaberis Ingredere ergo
in civitatem ad virum tuum Et dixit ad me
Non faciam neque ingrediar civitatem sed hic
moriar Et apposui adhuc loqui ad eam
et dixi Noli facere hunc sermonem sed consenti
persuadenti Quot enim casus Syon Consolare
propter dolorem Ierusalem Vides enim quoniam sancti-
ficacio nostra deserta effecta est et altare nostrum
demolitum est et templum nostrum destructum
est et psalterium nostrum humiliatum est et ymnus
conticuit et exultacio nostra dissoluta est et
lumine candelabri nostri extinctum est et archa
testamenti nostri direpta est et sancta nostra
contaminata sunt et nomen quod invocatum est super
nos pene profanatum est et liberi nostri contu-
melias passi sunt et sacerdotes nostri succensi
sunt et levite nostri in captivitatem abierunt
et virgines nostre coinquinate sunt et mu-
lieres nostre vim passe sunt et iusti nostri
rapti sunt et parvuli nostri perditi sunt et iu-
venes nostri servierunt et fortes nostri invalidi
facti sunt et quod omnium maius Syon quia resignaculum
nata de gloria sua nam et tradita est in manibus
eorum qui nos oderunt Tu ergo excute tuam
tristiciam multam et depone abs te multitudinem
dolorum vt tibi repropiciet fortis et reque-

faciet tibi altissimus requiem labo
ris Et factum est cum loquebar ad
eam vultus eius fulgebat subi
to et species coruscus fiebat visus
eius ut essem pavens valde ad
eam et cogitarem quid esset hoc
Et ecce subito emisit sonum vocis
magnum timore plenum ut commove
retur terra a mulieris sono Et vidi Et ecce
amplius mulier non comparebat
mihi sed civitas edificabatur et
locus demonstrabatur de fundamentis
magnis Et timui et clamavi
voce magna Et dixi ubi est
Urihel angelus qui a principio venit
ad me Ipse enim me fecit ve
nire in multitudinem in excessu huius
Et facta est finis meus in corruptionem
Et oratio mea in improperium
Et cum essem loquens ego hec
ecce venit ad me et vidit me
Et ecce eram positus ut mortuus
Et intellectus meus alienatus
erat Et tenuit dexteram meam et
confortavit me Et statuit me
super pedes meos Et dixit mihi
Quid tibi est Et quare conturbatus
est intellectus tuus et sensus cordis
tui Et quare conturbaris Et
dixi quia dereliquisti me Et
ego quidem feci secundum sermones tuos
Et exivi in campum Et ecce
vidi et video quod non possum enar
rare Et dixit ad me Sta ut
vir et commonebo te Et dixi
loquere domine mi tu in me Non
solum me derelinquas ut non frustra
moriar Etenim vidi que non
sciebam Et audio que non scio
Aut nunquid sensus meus fallitur
Et anima mea somniat Nunc er
go deprecor te ut demonstres ser
vo tuo de excessu hoc Et respon
dit ad me et dixit Audi me
et docebo te Et dicam tibi de
quibus times Etenim altissimus re
velabit tibi misteria multa
Vidit rectam viam tuam Quoniam
sine intermissione contristaberis
pro populo tuo Et valde lugebas
propter Syon Hic ergo intellectus
visionis que tibi apparuit ante
paululum Quam vidisti lugentem
inchoasti consolari eam Nunc
autem iam speciem mulieris non

vides sed apparuit tibi civitas
edificari Et quia enarrabat tibi
de casu filii sui hec absolutio est
Hec mulier quam vidisti hec est
Syon Et quia dixit tibi quam et
nunc conspicias ut civitatem edi
ficatam Et quia dixit tibi quod
sterilis fuit annis triginta Et
hoc erant anni seculi tria milia quando non
erat in ea adhuc oblatio oblata Et factum est
post annos tria milia edificavit Salo
mon civitatem et obtulit oblationes
tunc fuit quando peperit sterilis filium
Et quod tibi dixit quia nutrivit eum
cum labore hec erat habitatio in
Jerusalem Et quia dixit tibi quod filius
meus veniens in suo thalamo mortuus
esset Et contigisset ei casus hec erat
que facta est ruina Jerusalem
Ecce vidisti similitudinem eius et
quoniam filium lugeret inchoasti consolari
eam et de his que contigerunt hec erant
tibi aperienda Et nunc videt altis
simus quoniam ex animo contristatus es et
quoniam ex toto corde pateris pro ea
ostendit tibi claritatem glorie eius et pul
chritudinem decoris eius Propterea enim
dixi tibi ut maneres in campo
ubi domus non est edificata Scie
bam enim quia altissimus incipie
bat tibi ostendere hec Propterea dixi tibi
ut venires in agrum ubi non est
fundamentum edificii Nec enim
poterat opus edificii hominis sustine
ri in loco ubi incipiebat
altissimus civitas ostendi Tu ergo noli
timere neque expavescat cor tuum
sed ingredere et vide splendorem
et magnitudinem edificii quantum
capax est tibi visu oculorum videre
Et post hec audies quantum capit au
ditus aurium tuarum audire Tu
enim beatus es pre multis et vocatus
es apud altissimum sicut et pauci No
cte autem que in crastinum futura
est manebis hic et ostendet tibi
altissimus eas visiones somnio
rum que faciat altissimus hiis qui
habitant super terram a novissimis di
ebus Et dormivi illa nocte et aliam
sicut dixerat michi

XI

Et vidi sompnium et ecce
ascendebat de mari aqui
la cui erant xii ale
pennarum et capita tria
Et vidi et ecce expa
debat alas suas in omnem terram
et omnes venti celi insufflabant
in eam et colligebant Et vidi et
de pennis eius nascebantur contra
penne et ipse fiebant in pennaculis

minutis et modicis. Haec capita erant
quiescentia, et dimidium caput erat
maius aliorum capitum et ipsa quiesce-
bat cum eis. Et vidi et ecce aquila vo-
lavit in pennis suis et regnavit super
terram et super eos qui habitant in ea. Et
vidi quomodo subiecta erant ei omnia sub caelo
et nemo illi contradicebat neque unus
de creatura quae est super terram. Et vidi
et ecce surrexit aquila super ungues
suos et misit vocem pennis suis dicens
Nolite omnes simul vigilare; dormite
unusquisque in loco suo et per tempus
vigilate. Capita autem in novissimo
servientur. Et vidi et ecce vox non exibat
de capitibus eius sed de medietate cor-
poris eius. Et numeravi contrarias pen-
nas eius et ecce ipsae erant octo. Et vidi
et ecce a dextera parte surrexit una
penna et regnavit super omnem terram. Et
factum est cum regnaret, venit ei finis
et non apparuit locus eius. Et sequens
exsurrexit et regnabat. Ipsa multum
tenuit tempus. Et factum est, cum reg-
naret, et veniebat finis eius ut
non appareret sicut prior. Et
ecce vox emissa est illi dicens
Audi tu quae tanto tempore ten-
uisti terram: haec annuntio tibi
antequam incipias non apparere.
Nemo post te tenebit tempus
tuum sed nec dimidium eius. Et
levavit tertia et tenuit principatum
sicut et priores et non apparuit et
ipsa. Et contingebat omnibus alis
singulatim principatum gerere et
iterum nusquam comparere. Et vidi
et ecce in tempore sequentes
pennae erigebantur a dex-
tra parte ut tenerent et ipsae
principatum. Et ex his erant quae
tenebant sed tamen statim non
comparescebant. Nam et aliquae
ex eis erigebantur sed non tenebant
principatum. Et vidi post haec et
non apparuerunt duodecim pennae et
duo pennacula. Et nihil super-
erat in corpore aquilae nisi duo
capita quiescentia et sex penna-
cula. Et vidi et ecce sex penna-
culis divisae sunt duae et man-
serunt sub capite quod est ad dex-
teram partem. Nam quattuor manse-
runt in loco suo. Et vidi et ecce

haec subalares cogitabant se erigere
et tenere principatus. Et vidi et
una erecta est sed statim non com-
paruit. Et secundae velocius quam priores
non comparuerunt. Et vidi et ecce
duae quae superaverunt apud semet
ipsas cogitabant et ipsae regnare.
Et in eo cum cogitarent, et ecce unum
quiescentium capitum quod erat me-
dium evigilabat; hoc enim erat duorum
capitum maius. Et vidi quomodo com-
plexa sunt duo capita secum. Et
ecce conversum est caput cum his qui
cum eo erant. Et comedit duas
subalares quae cogitabant regnare.
Hoc autem caput perterruit omnem
terram et dominabatur in ea his
qui habitabant cum labore multo terram.
Et potentatum tenuit orbis ter-
rarum super omnes alas quae fuerunt.
Et vidi post haec et ecce medium
caput subito non comparuit et
hoc sicut alae. Superaverunt duo
capita quae et ipsa similiter reg-
naverunt super terram et super eos qui
habitant in ea. Et vidi et ecce
devoravit caput a dextera
parte illud quod a laeva. Et
audivi vocem dicentem mihi:
Conspice contra te et considera
quod vides. Et vidi et ecce
sicut leo concitatus de silva
rugiens. Et vidi quomodo emittebat
vocem hominis ad aquilam et dixit
dicens: Audi tu et loquar ad te.
Et dicit Altissimus tibi: Nonne
tu es qui superasti de quattuor
animalibus quae feceram regnare in saeculo
meo, et ut per eos venirent fines
temporum eorum? Et quartus veni-
ens devicit omnia animalia quae
transierunt et potentatum tenuit
saeculum cum tremore multo et omnem
orbem cum labore pessimo et in-
habitavit tot temporibus orbem terrarum
cum dolo. Et iudicasti terram non
cum veritate; tribulasti enim man-
suetos et laesisti quiescentes et
dilexisti mendaces et destruxis-
ti habitationes eorum qui fructi-
ficabant et humiliasti muros eorum
qui te non nocuerunt. Et ascendit
contumelia tua ad Altissimum et
superbia tua ad Fortem. Et respexit

altissimi superba tempora et ecce fi
nita sunt et scelera eius comple
ta sunt propterea non appareas tu
aquila et ale tue horribiles
et pennacula tua pessima et
capita tua maligna et ungues
tui pessimi et omne corpus tuum
vanum ut refrigeretur omnis terra
et revertatur liberata de tua
vi et speret iudicium et misericordiam
eius qui fecit eam XII

Et factum est dum
loqueretur leo verba
hec ad aquilam
et vidi et ecce
quod superaverat
caput et non comparuerunt quattuor
ale ille que ad illud transierunt
et erecte sunt ut regnarent et erat
regnum eorum exile et tumultu
plenum et vidi et ecce ipsa non
apparebant et omne corpus aquile
incendebatur et expavescebat terra
valde et ego a tumultu et ex
cessu mentis et a magno timore evi
gilavi et dixi spiritui meo
ecce tu prestitisti michi hec in eo
quod scrutaris vias altissimi
ecce adhuc fatigatus sum animo meo
et spiritu meo invalidus sum valde
et nec modica est in me virtus
a multo timore quo expavi nocte
hac nunc ergo orabo altissimum
ut me confortet usque in finem et
dixi dominator domine si inveni gratiam
ante oculos tuos et si iusti
ficatus sum apud te pre multis et
si vere ascendit deprecatio mea
ante faciem tuam conforta me et
ostende servo tuo michi interpretationem
et distinctionem visus horribilis
huius ut plenissime consoleris animam
meam dignum enim me habuisti
ostendere michi temporum novissima
et dixit ad me hec est interpretatio
visionis huius aquilam quam vi
disti ascendentem de mari hoc
est regnum quod visum est in visu
Danieli fratri tuo sed non est illi inter
pretatum quomodo ego nunc tibi interpretor
ecce dies veniunt et exsurget regnum
super terram et erit timor terribilior omnibus
regnis que fuerunt ante eum
regnabunt autem in eo reges XII unus
post unum nam secundus incipiet
regnare et ipse tenebit amplius tempus
prae XII hec est interpretatio XII alarum
quas vidisti et quod audisti vo
cem que locuta est non de capi
tibus eius exeuntem sed de medio
corpore eius hec est interpretatio quoniam
post tempus regni illius nascentur
contentiones non modice et periclitabitur
ut cadat et non cadet tunc sed iterum
constituetur in suum initium quod
vidisti subalares VIII coherentes
alis eius hec est interpretatio exur
gent in ipso VIII reges quorum erunt
tempora levia et anni citati et duo
quidem ex ipsis perient appropinquante
autem tempore medio IIII servabuntur
in tempore cum incipiet appropinquare tempus
eius ut finiatur duo vero in finem
servabuntur et quod vidisti
III capita quiescentia hec est
interpretatio in novissimis eius suscitabit
altissimus tria regna et revocabit in
ea multa et dominabuntur terram
et qui habitant in ea cum labore
multo super omnes qui fuerunt ante hec
propter hoc ipsi vocati sunt capita
aquile ipsi enim erunt qui recapitu
labunt impietates eius et qui per
ficient novissima eius et quoniam
vidisti caput maius non apparens
hec est interpretatio quoniam unus
ex eis super lectum suum morietur
et tamen cum tormentis nam duo
qui perseverant gladius eos comedet
unius enim gladius comedet qui cum eo
sed tamen et hic gladio in novissimis
cadet et quoniam vidisti duas subala
res transeuntes super caput quod
est in dextera parte hec est
interpretatio hii sunt quos conservavit
altissimus in finem suum hoc est regnum
exile et turbationis plenum sicut
vidisti et leonem quem vidisti de silva
evigilantem et rugientem
et loquentem ad aquilam et ar
guentem eam et iniustitias ipsius
in omnibus sermonibus eius sicut audisti
hic est ventus quem servavit altissimus
in finem ad eos et impie
tates ipsorum et arguet illos et
incitabit coram ipsis spretiones eorum
statuet enim eos in iudicium vivos
et erit cum arguerit eos tunc cor
ripiet eos nam reliquum populum
meum liberabit cum misericordia qui
salvati sunt super fines meos et
iocundabit eos quoadusque veniat
finis dies iudicii de quo locutus
sum tibi ab initio hoc somni
um quod vidisti et hec interpretationes

Tu ergo solus dignus fuisti scire altissimi
secretum hoc. Scribe ergo omnia ista in libro
que vidisti et pone ea in loco abscon-
dito, et docebis ea sapientes de populo
tuo, quorum corda scis posse capere
et servare secreta hec. Tu autem adhuc
sustine hic alios dies septem ut ti-
bi ostendatur quicquid visum fuerit
altissimo ostendere tibi. Et profectus est
a me. Et factum est cum audisset omnis
populus quoniam pertransierunt septem dies et
ego non fuissem reversus in civitatem
et congregavit se omnis a minimo usque
ad maximum et venerunt ad me et dix-
erunt michi dicentes: Quid peccavim-
us tibi et quid iniuste egimus in te
quoniam derelinquens nos sedisti in loco
hoc? Tu enim nobis superes solus ex omnibus
prophetis sicut botrus de vinea et sicut
lucerna in loco obscuro et sicut por-
tus et navis salvata a tempestate
aut non sufficiunt nobis mala que
contingunt? Si ergo tu nos dereliqueris
quanto nobis erat melius si essemus
succensi et nos cum incendio Syon. Nec enim
nos meliores sumus eorum qui ibi mor-
tui sunt. Et ploraverunt voce magna. Et
rudi ad eos et dixi: Confide Israel. Et
noli tristari tu domus Iacob. Est enim
memoria vestri coram altissimo et fortis
non est oblitus vestri in temptacione. Ego
enim non dereliqui vos neque excessi a
vobis. Sed veni in hunc locum ut deprecarer
pro desolacione Syon, ut quererem misericordiam pro humi-
litate sanctificacionis vestre. Et nunc ite unus-
quisque vestrum in domum suam et ego veniam
ad vos post dies istos. Et profectus est
populus sicut dixi ei in civitatem. Ego autem
sedi in campo septem diebus sicut michi
mandavit, et manducabam de floribus
solummodo agri, de herbis facta est
esca mihi in diebus illis.

XIII xiii

Et factum est post dies septem
et sompniavi sompnium nocte
et ecce de mari ventus ex-
surgebat ut conturbaret omnes
fluctus eius. Et vidi et ecce
convalescebat ille homo
cum milibus celi, et ubi vultum suum ver-
tebat ut consideraret tremebant omnia que
sub eo videbantur, et ubicumque exibat
vox de ore eius ardescebant omnes qui au-
diebant voces eius sicut quiescit terra
quando senserit ignem. Et vidi post hec
et ecce congregabatur multitudo hominum quorum
non erat numerus de quatuor ventis celi
ut debellarent hominem qui ascenderat
de mari. Et vidi et ecce sibi metipsi sculp-
serat montem magnum et volavit super
eum. Ego autem quesivi videre regionem
vel locum unde sculptus esset mons et
non potui. Et post hec vidi, et ecce omnes
qui congregata sunt ad eum ut expugna-
rent eum timebant valde, tamen audebant
pugnare. Et ecce ut vidit impetum
multitudinis venientis non levavit manum
suam neque frameam tenebat neque
aliquod vas bellicosum nisi solummodo
ut vidi quoniam emisit de ore suo sicut
flatum ignis et de labiis eius spiritus flame
et de lingua eius emittebat scintillas
et tempestates et commixta sunt omnia simul
hic flatus ignis et spiritus flame et multi-
tudo tempestatis, et cecidit super multitudinem
in impetu que parata erat pugnare
et succendit omnes, ut subito nichil vide-
retur de innumerabili multitudine nisi
solummodo pulvis et fumi odor. Et vi-
di, et expavi. Et post hec vidi ipsum
hominem descendentem de monte et vo-
cantem ad se multitudinem aliam pacificam
et accedebant ad eum vultus hominum multorum
quorumdam gaudencium, quorumdam tristancium
aliqui vero alligati aliqui adduce-
bant ex eis qui offerebantur. Et egrotavi
a multitudine pavoris, et experge factus
sum et dixi: Tu a binicio demonstrasti
servo tuo mirabilia hec et dignum me
habuisti ut susciperes deprecaciones meas
et nunc demonstra michi adhuc inter-
pretacionem sompnii huius. Sicut enim existimo
in sensu meo, ve qui derelicti fuerint
in diebus illis. Et multo plus ve hiis qui
non sunt derelicti. Qui enim non sunt dere-
licti tristes erant. Intelligo nunc que sunt
reposita in novissimis diebus et oc-
current eis, sed et hiis qui derelicti sunt
propter hoc venerunt enim in pericula magna
et necessitates multas sicut ostendunt sompnia
hec. Attamen facilius est periclitantem
venire in hunc quam pertransire sicut
nubem a seculo et nunc videre que contingunt
in novissimo. Et rudit ad me et dixit:
Et visionis interpretacionem dicam tibi et de
quibus locutus es adaperiam tibi. Quoniam
de hiis dixisti qui derelicti sunt
hec est interpretacio. Qui enim auferet periculum
illo tempore, hic se custodivit. Qui in periculo
inciderunt hii sunt qui habent opera et
fidem ad fortissimum. Scito ergo quoniam magis
beatissimi sunt qui derelicti super eos
qui mortui sunt. Hec interpretacio visionis.
Quoniam vidisti virum ascendentem de corde
maris ipse est quem conservat altissimus
multis temporibus qui per semetipsum libe-
rabit creaturam suam et ipse disponet
qui derelicti sunt. Et quoniam vidisti de

Ore eius exire ut spiritum et ignem et tempesta-
tem et quoniam non tenebat frameam neque
vas bellicosum corrupit enim impetus
eius multitudinem que venerat expugna-
re eum, hec est interpretacio. Ecce dies veni-
unt quando incipiet altissimus liberare eos
qui super terram sunt et veniet in excessum mentis
super eos qui inhabitant terram. Et alii alios
cogitabunt debellare, civitas civita-
tem et locus locum et gens adversus gen-
tem et regnum adversus regnum et erit
cum fient hec et contingent signa que ante
ostendi tibi et tunc revelabitur filius meus
quem vidisti ut virum ascendentem.
Et erit quando audierint omnes gentes vo-
cem eius et derelinquet unusquisque in
regione sua bellum suum quod habent
ad alterutrum et colligetur in unum mul-
titudo innumerabilis sicut volentes ve-
nire et expugnare eum. Ipse autem stabit
super cacumen montis Syon. Syon autem ve-
niet et ostendetur omnibus parata et edifi-
cata sicut vidisti montem sculpi sine ma-
nibus. Ipse autem filius meus arguet que ad-
invenerunt gentes impietates eorum
has que tempestati appropinquaverunt propter
mala cogitamenta eorum et cruciamen-
ta quibus incipient cruciari que assimil-
ate sunt flamme et perdet eos sine la-
bore per legem que igni assimilata est.
Et quoniam vidisti eum colligentem ad se
aliam multitudinem pacificam hec sunt de-
cem tribus que captive facte sunt de terra
sua in diebus iosie regis quem captivum
duxit Salmanasar rex Assiriorum et
transtulit eos trans flumen et translati
sunt in terram aliam. Ipsi autem sibi dede-
runt consilium hoc ut derelinquerent multi-
tudinem gencium et proficiscerentur in
ulteriorem regionem ubi nunquam inhabi-
tavit genus humanum vel ibi observare
legittima sua que non fuerant servantes
in regione sua. Per introitus autem an-
gustos fluminis Eufratis introierunt.
Fecit enim eis tunc altissimus signa et
statuit venas fluminis usque quo tran-
sirent. Per eam enim regionem erat via
multa itineris anni unius et dimidii.
Nam regio illa vocatur Arsareth. Tunc
inhabitaverunt ibi usque in novissimo
tempore et nunc iterum cum ceperint venire
iterum altissimus statuet vena fluminis
ut possint transire, propterea vidisti mul-
titudinem cum pace. Sed et qui derelicti
sunt de populo tuo, hii sunt qui inveniuntur
intra terminum meum. Factum erit ergo quando
incipiet perdere multitudinem earum que col-
lecte sunt gentes proteget eos qui superaverint
populum et tunc ostendet eis multa plurima
portenta. Et dixi ego dominator domine hoc
michi ostende propter quod vidi virum ascendentem
de corde maris. Et dixit michi sicut
non potest hec vel scrutari vel scire
que sunt in profundo maris sic non po-
terit quisquam super terram videre filium meum
vel eos qui cum eo sunt nisi in tempore diei.
Hec est interpretacio somnii quod vidisti et
propter quod illuminatus es tu solus. De-
reliquisti enim tuam et circa meam
vocasti legem et quesisti. Vitam enim tuam
disposuisti in sapiencia et sensum tuum vo-
casti matrem. Et propter hoc ostendi tibi mer-
ces apud altissimum. Erit enim post ali-
os tres dies ad te alia loquar et ex-
ponam tibi gravia et mirabilia. Et pro-
fectus sum et transivi in campum multum
glorificans et laudans altissimum de mi-
rabilibus que per tempus faciebat et quo-
niam gubernat ipsum et que sunt in tem-
poribus illata. Et sedi ibi tribus
diebus.

XIIII

xiiii

Et factum est tercia die
et ego sedebam super
quercum. Et ecce vox
processit contra me de
rubo et dixit Esdra Esdra.
Et dixi ecce ego domine. Et
surrexi super pedes meos.
Et dixit ad me Revelans reve-
latus sum super rubum. Et locutus
sum Moysi quando populus meus serviebat
in Egipto. Et misi eum. Et eduxi
populum meum de Egipto et adduxi
eum super montem Syna. Et detine-
bam eum apud me diebus multis.
Et enarravi ei mirabilia mul-
ta et ostendi ei temporum secreta et
finem. Et precepi ei dicens hec
in palam facies verba et hec ab-
scondes. Et nunc tibi dico signa
que demonstravi et Sompnia
que vidisti. Et interpretaciones quas
audisti in corde tuo repone
ea. Tu enim recipieris ab
omnibus. Tu autem residuus eris cum consilio
meo Et cum similibus tuis usquequo
finiantur tempora. Quoniam seculum perdidit
iuventutem suam Et tempora appropinquant
senescere. Duodecim enim partibus
divisum est seculum Et transierunt eius
decima et dimidium decime par-
tis. Supersunt autem eius post medium
decime partis. Nunc ergo dispone
domui tue et corripe populum tuum

Et consolare humiles eorum et renuncia
iam corruptele et dimitte abs te mor-
tales cogitationes, et proice abs te pondera
humana et exue te iam infirma na-
turam, et repone in unam partem moles-
tissima tibi cogitamenta, et festina
transmigrare a temporibus hiis. Que
enim vidisti nunc contigisse mala iterum
horum deteriora facient. Quantum enim
invalidum fiet seculum a senectute tantum
multiplicabuntur super inhabitantes ma-
la, prolongavit enim se magis veri-
tas, et appropinquavit mendacium. Iam
enim festinat venire quam vidisti
visionem. Et respondi et dixi coram
te Domine. Ecce enim ego abibo
sicut precepisti michi et corripiam
presentem populum. Qui autem iterum nati
fuerint quis commonebit? Positum
ergo est seculum in tenebris et qui
inhabitant in eo sine lumine. Quoniam lex
tua incensa est, propter quod nemo
scit que a te facta sunt vel que
incipiant opera. Si enim inveni in te
gratiam, inmitte in me spiritum sanctum
et scribam omne quod factum est in
seculo ab initio que erant in lege
tua scripta, ut possint homines invenire
semitam, et qui voluerint vivere
in novissimis vivant. Et respon-
dit me et dixit: Vadens congrega
populum et dices ad eos ut non querant
te diebus xl. Tu autem preparabis tibi
buxos multos et accipe tecum Sa-
ream, Dabriam, Selemiam, Etha-
num et Asiel, quinque hos qui
parati sunt ad scribendum velociter, et
venies huc, et ego accendam in cor-
de tuo lucernam intellectus que non
extinguetur quoadusque finiantur
que incipies scribere. Et tunc perfectis
quedam palam facies, quedam
sapientibus absconse trades. Cras
enim hac hora incipies scribere.
Et profectus sum sicut michi precepit
et congregavi omnem populum meum et
dixi: Audi Israel verba hec.
Peregrinati sunt patres nostri ab
initio in Egipto et liberati sunt in-
de, et acceperunt legem vite quam
non custodierunt, quam et vos post
eos transgressi estis. Et data est
vobis terra in sortem et terra Syon
et patres vestri et vos iniquitatem
fecistis et non servastis vias quas
precepit vobis Altissimus. Et iustus
iudex cum sit abstulit a vobis in

tempore quod donaverat. Et nunc vos hic estis
et fratres vestri intro vobis sunt. Si
ergo imperaveritis sensui vestro et eru-
dieritis cor vestrum, vivi conservati eritis
et post mortem misericordiam consequemini. Iu-
dicium enim post mortem veniet, quando
iterum reviviscemus; et tunc iustorum nomina
parebunt, et impiorum facta ostendentur.
Ad me igitur nemo accedat nunc, neque
requirat me usque dies quadraginta.
Et accepi quinque viros sicut mandavit
michi, et profecti sumus in campum, et man-
simus ibi. Et factum est in crastinum, et
ecce vox vocavit me dicens: Esdra
aperi os tuum, et bibe quod te potavero.
Et aperui os meum, et ecce calix plenus
porrigebatur michi; hoc erat plenum sicut
aqua, color autem eius ut ignis similis. Et
accepi et bibi, et in eo cum bibissem cor
meum eructabat intellectum, et in pectus
meum increscebat sapientia. Nam spiritus meus
conservabat memoriam. Et apertum est os
meum, et non est clausum amplius. Altissimus
dedit intellectum quinque viris et scripserunt
que dicebantur excessiones noctis quas non
sciebant. Nocte autem manducabant panem;
ego autem per diem loquebar, et per noctem non
tacebam. Scripti sunt autem per quadraginta
dies libri ducenti quatuor. Et factum
est cum complevissent quadraginta dies
locutus est Altissimus dicens: Priora
que scripsisti in palam pone, et legant
digni et indigni; novissimos autem sep-
tuaginta conservabis, ut tradas eos sapi-
entibus de populo tuo. In hiis enim est vena in-
tellectus et sapientie fons, et scientie flumen. Et
feci sic. Capitulum XV xv

Ecce loquere in aures ple-
bis mee sermones prophecie
quos inmisero in os tuum
dicit Dominus, et fac ut in
carta scribantur, quoniam fide-
les et veri sunt. Ne timeas
a cogitationibus adversum
te, nec turbent te in-
credulitates dicentium, quoniam omnis incredulus
in incredulitate sua morietur. Ecce ego in-
duco, dicit Dominus, super orbem terrarum mala,
gladium et famem et mortem et interitum
propter quod superposuit iniquitas omnem terram
et adimpleta sunt opera nociva illorum. Prop-
terea dicit Dominus: Iam non silebo de impie-
tatibus eorum que irreligiose agunt, nec sus-
tinebo in hiis que inique exercent. Ecce
sanguis innoxius et iustus clamat ad
me, et anime iustorum clamant perseveranter.
Vindicans vindicabo illos, et dicit Dominus,
et accipiam omnem sanguinem innoxium
ex illis ad me. Ecce plebs mea quasi grex
ad occisionem ducitur; iam non patiar illum
habitare in terra Egipti, sed educam eum in manu

potenti et brachio excelso et percuciam plaga sicut prius / et corrumpam omnem terram eius. Lugebit egiptus et fundamenta eius plaga verberata et castigata quam inducet deus. Lugebunt cultores operantes terram quoniam deficient semina eorum ab uredine et grandine et a sidere terribili. Ve seculo et qui habitant in eo quoniam appropinquat gladius et contricio eorum Et exurget gens super gentem ad pugnam et rumphea in manibus eorum Erit enim inconstabilitas hominibus et alii alios invalescentes non curabunt regem suum et principes vie gestorum suorum in potentia sua Concupiscit enim homo in civitatem ire et non poterit propter superbiam enim eorum civitates turbabuntur domus exterentur homines metuent Non miserebitur homo proximum ad irruitum faciendum domibus eorum in gladium ad diripiendas substantias eorum propter famem panis et tribulationem multam Ecce ego convoco dicit dominus omnes reges terre ad me verendum qui sunt ab oriente et ab austro et euro et a libano ad convertendos in se et reddere que dederunt illis sicut faciunt usque hodie electis meis Sic faciam et reddam et reddam in sinum eorum. Hec dicit dominus deus Non parcet dextera mea super peccatores Nec cessabit rumphea super effundentes sanguinem innocuum super terram Exiit ignis ab ira eius et devoravit fundamenta terre Et peccatores quasi stramen incensum Ve eis qui peccant et non observant mandata mea dicit dominus / non parcam illis discedite filii a potestate nolite contaminare sanctificationem meam quoniam novit dominus omnes qui delinquunt in illum propterea tradidit eos in mortem et occisionem Iam enim venerunt super orbem terrarum mala et manebitis in illis Non enim liberabit vos deus propter quod peccastis in eum Ecce visio et horribilis et facies illius ab oriente / Et exient naciones draconum arabum in curribus multis Et sicut flatus eorum numerus fertur super terram ut iam timeant et trepident omnes qui illos audiant Carmonii insanientes in ira et exient ut apri de silva Et advenient in virtute magna et constabunt in pugnam cum illis et vastabunt porcionem terre assiriorum Et post hec supervalescent dracones nativitatis sue memores et

convertent se conspirantes in virtute magna ad persequendos eos isti turbabuntur et silebunt in virtute illorum et convertent pedes suos in fugam et a territorio assiriorum subsessor obsidebit eos et consumet unum ex illis et erit timor et tremor in exercitu illorum et contencio in reges ipsorum Ecce nubes ab oriente et a septentrione usque meridianum et facies earum horrida valde plena ire et procelle et collident se invicem et collident sidus copiosum super terram et sidus illorum Et erit sanguis a gladio usque ad ventrem et fimus hominis usque ad substramen cameli et erit timor et tremor multus super terram Et horrebunt qui videbunt iram illam et tremor apprehendet illos Et post hec movebuntur nimbi copiosi a meridiano et septentrione et porcio alia ab occidente Et supervalescent venti ab oriente et recludent eam et nubem quam suscitavit in ira et sidus ad faciendam exterritacionem ad orientalem ventum et occidentem violabitur Et exaltabuntur nubes magne et valide plene ire et sidus ut exterreant omnem terram et inhabitantes eam et infundent super omnem locum altum et eminentem sidus terribile ignem et grandinem et rumpheas volantes et aquas multas ut etiam impleantur omnes campi et omnes rivi plenitudine aquarum multarum et demolientur civitates et muros et montes et colles et ligna silvarum et fenum pratorum et frumenta eorum Et transibunt constanter usque babilonem et exterent eam Convenient ad ipsam et circuibunt eam et effundent sidus et omnem iram super eam Et subibit pulvis et fumus usque in celum et omnes in circuitu lugebunt eam et qui sub ea remanserint servient hiis qui exterruerunt Et tu asia consors in specie babilonis et gloria persone eius Ve tibi misera propter quod assimilasti ei et ornasti filias tuas in fornicationem ad placendum et gloriandum in amatoribus tuis qui te cupierunt semper fornicari. Odibilem imitata es in omnibus operibus eius et in adinventionibus eius propterea dicit deus Immittam tibi mala viduitatem paupertatem et famem et gladium et pestem ad devastandas domus tuas ad violacionem et mortem et gloria virtutis tue sicut flos siccabitur cum exurget ardor qui emissus est super te. Infirmaberis ut paupercula plagata et castigata a mulieribus ut non possis

te siste potentes et amatores. Nonne ego sic zelabo te dicit dominus. nisi occidisses electos meos in omni tempore exaltans percussionem manuum et dicens super mortem eorum cum inebriata esses. exorna speciem vultus tui. Merces fornicationis tue in sinum tuum. propterea redditionem accipies. Sicut facies electis meis dicit dominus sic faciet tibi deus et tradet te in mala. Et nati tui fame interient et tu rumphea cades et civitates tue conterentur et omnes tui in campo gladio cadent. et qui sunt in montibus fame peribunt et manducabunt carnes suas et sanguinem bibent a fame panis et siti aque. Infelix per mare venies et rursum accipies mala. et in transitu allident civitatem occisam et exterent aliquam partem terre tue et partem glorie tue exterminabunt. Rursum venientes ad eam que demolita est. illi prosternent et ipsi erunt tibi stipula et ignis. et devorabunt te et civitates tuas et terram tuam et montes tuos. omnes silvas tuas et ligna fructifera igni comburent. filios tuos captivos ducent et censum tuum in predam habebunt et gloriam faciei tue exterminabunt.

XVI

Ve tibi babilon et asia ve tibi egipte et Siria. precingite vos saccis et ciliciis et plangite filios vestros et dolete. quia appropinquavit contritio vestra. Immissus est et vobis gladius et quis est qui avertat illum. Immissus est in vobis ignis et quis est qui extinguat illum. Immissa sunt vobis mala et quis est qui repellat ea. Nunquid repellet aliquis leonem esurientem in silva. aut extinguet ignem in stipula mox quando ceperit ardere. Nunquid repellet aliquis sagittam a sagittario forti missam. Dominus fortis immittit mala et quis est qui repellet ea. Exiet ignis ex iracundia eius et quis est qui extinguet eum. Coruscabit et quis non timebit. tonabit et quis non horrebit. Dominus comminabitur et quis non funditus conteretur a facie ipsius. Terra tremuit et fundamenta eius. mare fluctuat de profundo et fluctus eius disturbabuntur et pisces eius a facie domini et a gloria virtutis eius. Quoniam fortis dextera eius que arcum tendit. sagitte eius acute que ab ipso mittuntur non deficient cum ceperint mitti in fines terre. Ecce mittuntur mala et non revertentur donec veniant super terram. Ignis succenditur et non extinguetur donec consumat fundamenta terre. Quemadmodum non redit sagitta missa a valido sagittario. sic non revertentur mala que missa fuerint in terram. Ve michi ve michi. quis liberabit me in illis diebus. Initium dolorum et multi gemitus. Initium famis et multi interient. initium bellorum et formidabunt potestates. initium malorum et trepidabunt omnes. In his quid faciam cum venerint mala. Ecce fames et plaga et tribulatio et angustia missa sunt flagella in emendationem. Et in his omnibus se non convertent ab iniquitatibus suis. Nec flagellorum memores erunt semper. Ecce erit annone vilitas super terram sic ut putent sibi directam esse pacem. et tunc germinabunt mala super terram. gladius. fames et magna confusio. A fame enim plurimi qui inhabitant terram interient. et gladius perdet ceteros qui superaverint a fame. et mortui sicut stercora proicientur. et non erit qui consoletur eos. Derelinquetur enim terra deserta et civitates eius deicientur. Non derelinquetur qui colat terram et qui seminet eam. Ligna dabunt fructus et quis vindemiabit illa. Uva maturabitur et quis calcabit illam. Erit enim locis magna desertio. Cupiet enim homo hominem videre vel vocem eius audire. Relinquentur enim de civitate decem et duo de agro qui absconderunt se in densis nemoribus et scissuris petrarum. quemadmodum derelinquuntur in oliveto et singulis arboribus tres aut quatuor olive. aut sicut in vinea vindemiata racemi relinquuntur ab his qui diligenter vineam scrutantur. sic relinquentur in diebus illis tres aut quatuor scrutantibus domos eorum in rumphea. Et relinquetur terra deserta et agri eius inveterabunt. et vie eius et omnes semite eius germinabunt spinas. eo quod non transeant homines per eam. Lugebunt virgines non habentes sponsos. lugebunt mulieres non habentes viros. lugebunt filie earum non habentes adiutorium. Sponsi earum in bello consumentur. et viri earum in fame exterentur. Audite vero ista et agnoscite ea servi domini. Ecce verbum domini excipite illud. ne discredatis dicit dominus. De quibus dicit dominus. Ecce appropinquant mala et non tardant. Quemadmodum pregnans cum parit in nono mense filium suum appropinquante hora partus eius ante horas duas vel tres dolores circuiunt ventrem eius et prodeunte infante de ventre non tardabit.

Uno puncto sic non morabimur
mala ad prodeundum super terram, et
seculum gemet. Et dolores circumtenebunt
illud. Audite verbum plebs mea. Parate
vos in pugnam, et in malis sic estote
quasi advene terre. Qui vendit quasi
qui fugiat, et qui emit quasi qui per-
diturus; qui mercatur quasi qui fructum non
capiat, et qui edificat quasi non habitatu-
rus. Qui seminat quasi qui non metet, sic et
qui vineam putat quasi non vindemia-
turus. Qui nubunt sic quasi filios non
facturi, et qui non nubunt sic quasi vi-
dui. Propter quod qui laborant sine causa la-
borant. Fructus enim illorum alienigene
metent. Et substantiam illorum rapient et do-
mos evertent, et filios eorum captiva-
bunt, quia in captivitate et fame ge-
nerant natos suos. Et qui negociantur
in rapina quantum diu exornant ci-
vitates et domos suas et possessiones
et personas suas, tanto magis adzelabor
eos super peccata sua dicit dominus. Quomodo
zelatur fornicaria mulierem ydoneam
et bonam valde, sic zelabitur iusticia in-
iquitatem cum exornat se et accusat eam
in faciem cum venerit qui defendat exqui-
rentem omne peccatum super terram. Propterea
nolite similari ei nec operibus eius, quia
adhuc pusillum et tolletur iniquitas
a terra, et iusticia regnabit in vobis. Non
dicat peccator se non peccasse, quia carbo-
nes ignis comburet super caput eius qui
dicit non peccavi coram deo et gloria ipsius.
Ecce dominus cognoscet omnia opera hominum
et adinvenciones illorum et cogitaciones
illorum, et corda illorum. Dixit enim fiat
terra et facta est, fiat celum et factum est.
Et in verbo illius stelle fundate sunt, et no-
vit numerum stellarum. Qui scrutatur ab-
yssum et thezauros illorum, qui mensus
est mare et conceptum eius. Qui conclusit
mare in medio aquarum, et suspendit terram
super aquas verbo suo. Qui extendit celum
quasi cameram, super aquas fundavit
eum. Qui posuit in deserto fontes aquarum et
super verticem montium lacus ad emittendum
flumina ab eminenti petra, ut potaret
terram. Qui finxit hominem et posuit cor suum
in medio corporis, et misit ei spiritum
vite et intellectum et spiramen dei omnipo-
tentis qui fecit omnia, et scrutinat omnia

Absconsa in absconsis terre. Hic novit
adinvencionem vestram, et que cogitatis
in cordibus vestris peccantes et volentes
occultare peccata sua. Propter quod dominus
scrutinando scrutinavit omnia opera vestra
et traducet vos omnes. Et vos confusi eritis
cum processerint peccata vestra coram hominibus
et iniquitates erunt que accusatores sta-
bunt in die illo. Quid facietis aut quo-
modo abscondetis peccata vestra coram deo et an-
gelis eius. Ecce iudex deus, timete
eum. Desinite a peccatis vestris, et oblivis-
camini iniquitates vestras iam agere eas
in sempiterno, et deus educet vos et
liberabit de omni tribulacione. Ecce enim in-
cenditur ardor super vos turbe copiose
et rapient quosdam ex vobis et cibabunt
ydolis occisos, et qui consenserint eis
erunt illis in derisum et in improp-
erium et in conculcacionem. Erit enim locis locus
et in vicinas civitates exsurrexcio multa
super timentes dominum. Erunt quasi insani ne-
mini parcentes ad diripiendum et de-
vastandum adhuc timentes dominum quia
devastabunt et diripient substantias et de
domibus suis eos eicient. Tunc parebit
parebit probacio electorum meorum ut au-
rum quod probatur ab igne. Audite dilecti
mei dicit dominus. Ecce assunt dies tri-
bulacionis et de hiis liberabo vos.
Ne timeatis nec hesitetis quoniam deus
dux vester est. Et qui servat mandata et
precepta mea dicit dominus deus. Ne pon-
derent vos peccata vestra ne superelevent
se iniquitates vestre. Ve qui constringuntur
a peccatis suis et obteguntur ab iniquita-
tibus suis, quemadmodum ager constringitur
a silva a spinis tegitur semita eius per
quam non transit homo, et excluditur et
mittitur ad devoracionem ignis. Sit laus
deo omnipotenti et sic est finis.

Explicit liber esdre [illegible]

Incipit epistola beati Iheronimi presbiteri ad Damasum papam in quatuor Evangelia

Beatissimo pape Da-
maso Ieronimus. No-
vum opus me facere
cogis ex veteri, ut post
exemplaria scripturarum
toto orbe dispersa quasi
quidam arbiter sedeam, et quia
inter se variant que
sunt illa que cum greca
consenciant veritate de-

Incipit epistola beati Ieronimi presbiteri ad Damasum papam in quatuor evangelia

cernat? Pius labor, sed periculosa presumptio iu-
dicare de ceteris, ipsum ab omnibus iudicandum
senis mutare linguam, et canescentem
iam mundum ad initia retrahere parvulorum. Quis
enim doctus pariter vel indoctus, cum in manus
volumen assumpserit, et a saliva quam se-
mel imbibit viderit discrepare quod lecti-
tat, non statim erumpat in vocem, me falsa-
rium me clamans esse sacrilegum, qui au-
deam aliquid in veteribus libris addere,
mutare, corrigere? Adversus quam invidiam
duplex causa me consolatur, quod et tu qui sum-
mus sacerdos es fieri iubes, et verum non es-
se quod variat, etiam maledicorum testi-
monio comprobatur. Si enim latinis exemplaribus
fides est adhibenda, respondeant quibus:
tot sunt exemplaria pene quot codices.
Sin autem veritas est querenda de pluribus, cur
non ad grecam originem revertentes ea que vel
a vitiosis interpretibus male edita vel a
presumptoribus imperitis emendata perversius
vel a librariis dormitantibus aut addita
sunt aut mutata corrigimus? Neque vero ego
de veteri disputo testamento, quod a septua-
ginta senioribus in grecam linguam versum
tertio gradu ad nos usque pervenit. Non que-
ro quid aquila, quid symmachus sapiat,
quare theodocion inter novos et veteres me-
dius incedat. Sit illa vera interpretatio quam
apostoli probaverunt. De novo nunc loquor tes-
tamento quod grecum esse non dubium est,
excepto apostolo matheo qui primus in
iudea evangelium christi hebraicis litte-
ris edidit. Hoc certe cum in nostro sermone
discordat, et diversos rivulorum tramites
ducit, uno de fonte querendus est. Pretermitto
eos codices quos a luciano et esicio nun-
cupatos paucorum hominum asserit perversa
contencio, quibus utique nec in veteri instru-
mento post septuaginta interpretes emendare
quid licuit, nec in novo profuit emendasse,
cum multarum gencium linguis scriptura ante
translata doceat falsa esse que addita sunt.
Igitur hec presens prefatiuncula pollicetur
quatuor tantum evangelia, quorum ordo
est iste: matheus, marcus, lucas, iohannes,
codicum grecorum emendata collatione sed
veterum, que ne multum a lectionis latine
consuetudine ~~deferre~~ discreparent, ita
calamo imperavimus ut hiis tantum que
sensum videbantur mutare correctis, re-
liqua manere pateremur ut fuerant. Ca-
nones quoque quos eusebius cesariensis
episcopus alexandrinum secutus ammonium
in decem numeros ordinavit, sicut in
greco habentur expressimus. Quod si quis
de curiosis voluerit nosse que in evangeliis
vel eadem vel vicina vel sola sint, eorum

magna

distinctione cognoscet. Magnus siquidem hic
in nostris codicibus error inolevit, dum quod in
eadem re alius evangelista plus dixit,
in alio quia minus putaverint addide-
runt, vel dum eundem sensum alius aliter
expressit, ille qui unum e quatuor primum le-
gerat ad eius exemplum ceteros quoque esti-
maverit emendandos. Unde accidit ut apud
nos mixta sint omnia, et in marco plura
luce atque mathei, rursum in matheo io-
hannis et marci et in ceteris reliquorum
que in aliis propria sunt inveniantur. Cum
itaque canones legeris qui subiecti
sunt confusionis errore sublato, et similia
omnium scies, et singulis sua quoque resti-
tues. In canone primo concordant quatuor
matheus marcus lucas ~~matheus~~ iohannes.
In 2º 3s matheus marcus lucas. In 3º tres
matheus marcus lucas iohannes. In quar-
to tres matheus marcus iohannes. In
quinto duo matheus lucas. In sexto duo
matheus marcus. In septimo duo matheus
iohannes. In octavo duo lucas marcus.
In nono duo lucas iohannes. In deci-
mo propria unusquisque que non habentur in aliis
dixerunt. Singulis vero evangeliis ab
uno incipiens usque ad finem librorum dis-
par numerus accrescit. Hic nigro colore pre-
scriptus sub se habet alium ex minio dis-
colorem numerum, qui ad decem usque pro-
cedens indicat prior numerus in quo
sit canone requirendus. Cum igitur aperto codice
verbi gratia illud sive illud capitulum
scire volueris cuius canonis sit, statim
ex subiecto numero doceberis, et recur-
rens ad principia in quibus canonum
est distincta congeries, eodemque statim
canone ex titulo frontis invento, illum
quem querebas numerum eiusdem evangeliste
qui et ipse ex inscriptione signatur
invenies, atque e vicino ceterorum tra-
mitibus inspectis quos numeros e re-
gione habeant adnotabis, et cum scieris
recurres ad volumina singulorum et
sine mora repertis numeris quos ante
signaveras reperies et loca in quibus
vel eadem vel vicina dixerunt. Opto
ut in christo valeas et memineris mei
papa beatissime. Sit laus deo christo.
Ecu. Et sic est finis. Explicit epistola.

Sciendum etiam ne quis
ignarum ex similitudine
numerorum error in-
volvat, quod sicut in
connotatione cano-
num distinctorum in
canone quolibet tres
evangeliste bis
vel ter vel quater

Aut etiam amplius eundem numerorum per ordinem habuerunt ad notaturum. Et quartus econtrario discrepans quod id quod tres illi in eo loco semel dixerit ewangelista totiens in corpore voluminis sui ponat ewangeliorum divisi sunt in eius canone positi sunt contra predictorum numerorum continuitatis similitudineque. Item si in vno quolibet eorum a' et duobus ibidem in canone numerus bis, ter, aut eo amplius reperiatur in ordine collocatus et disparibus inve niatur in ceteris dubium non erit quod id quod illius illorum ve canones numerus bis, ter, repetitum ab hiis in volumine semel dictum sit alteri vero eorum totiens in vno atque eodem sensu loquatur ewangelistas pertulerint in numerorum adnotatione dis tanciam, hoc etiam in omnium ix canonum colla cione servabitur. Ceterum in decimo quoniam propria singulorum tantummodo continentur non potest contra id comparatio esse quod solutum est. Incipit canon primus in quo quatuor

Notandum est immediate premissum canon optime sit viii dimicti pro simplicibus hunc arbitratus est supplicantem.
Tabula presens numero ordinali in corpus totius quatuor ewangeliorum per textum expassa: fideli quoque industrie emendanda. Quemadmodum beatus Iheronimus in prologo corporis ewangeliorum ad damasum papam per modum notabilis in hec prorumpens verba. Magnus siquidem inquit in codicibus error inolevit et ordinate in canones decem distinxit. Quorum primus concordaciam singulorum ewangeliorum continet secundus trium et sic de aliis. In hac tabula specialiter finali numerus ewangeliorum in margine signatus. numerus canonis est quo agnoscitur quod ewangeliste concordat. Nam subscriptus ubi concordat. Demonstrative non quod numeris iste capitulorum et foliorum sint. Sunt numeri ordinales signacionem propositum in quibus quod nota dignum conscriptum atque relatum sit beati Mat. totum ewangelium suum in xxviii capitulis distinxit. De nota dignis clausulis habet cclv. signaturas. Mar xvi capitulis suum distinguens ewangelium ccxxxv signaturas li. in xxiiii capitulis divisit cccxlii

Matheus	Marcus	Lucas	Iohanes
VIII	II	VII	X
XI	IIII	X	VI
XI	IIII	X	XII
XI	IIII	X	XIIII
XI	IIII	X	XXVIII
XIII	II	XIII	XV
XIIII	V	XIII	XV
XXIII	XXVII	XVII	XLVI
XXIII	XXVII	XXXIIII	XLVI
XXIII	XXVII	XLV	XLVI
LXX	XX	XXXVII	XXXVIII
LXXXVIII	LXXXIX	CL	CLI
XCVIII	XCVI	CXVI	CXX

Dignas habet clausulas beatus Iohannes in xxi capitulis suum qui plendit ewangelium signaturis vero ccxxxii quibus attentis facile quodlibet (committo diligentibus) demonstratur. Incipit canon primus in quo quatuor Matheus Marcus Lucas Iohannes

Matheus	Marcus	Lucas	Johanes
XCVIII	XCVI	CXVI	CXI
XCVIII	XCVI	CXVI	XL
XCVIII	XCVI	CXVI	CLIIII
XCVIII	XCVI	CXVI	CXXIX
XCVIII	XCVI	CXVI	CXXXI
CXXXIII	XXXVII	LXXVII	CXIX
CXLI	L	XIX	LIX
CXLII	LI	XXI	XXXV
CXLVIII	LXIIII	XCIII	XLIX
CLXVI	LXXXII	XCIIII	LXXIIII
CCLXVI	LXXXII	XCIIII	XVII
CCIX	CXIX	CCXXXIIII	C
CCXI	CXXI	CCXXXVIII	XXI
CCXX	CCXXII	CCXXXIX	LXXXV
CCXX	CXXIX	CCXLII	LXXXVIII
CCXX	CXXII	CCLXI	LXXVII
CCXLIIII	CXXXIX	~~X~~ CCL	CXLVI
CCXLIIII	CXXXIX	CCL	CXLI
CCLXXIIII	CLVI	CCLX	XX
CCLXXIIII	CLVI	CCLX	XLVIII
CCLXXIIII	CLVI	CCLX	XCVI
CCLXXVI	CLVI	LXXIIII	XCVIII
CCLXXX	CLXII	CCLXIX	CXXII
CCLXXXIIII	CLXV	CCLXVI	LV
CCLXXXIIII	CLXV	CCLXVI	LXIII

Matheus	Marcus	Lucas	Johannes
cclxxxiiii	clxv	cc lxvi	lxv
cclxxxiiii	clxv	cc lxvi	lxvii
cclxxxix	clxx	cc lxxv	c xxvi
ccxci	c lxxii	cc lxxix	c lvi
ccxciiii	clxxv	cc lxxxi	c lxi
ccxc v	c lxxvi	cc lxxxii	lvii
ccxc v	c lxxvi	cc lxxxii	xlii
ccc	c lxxxi	cc lxxxv	c lviii
ccc	c lxxxi	cc lxxxv	lxxix
ccc ii	c lxxxiii	cc lxxxvii	c lx
ccc iiii	c lxxxiiii	cc lxxxix	c lxx
ccc vi	c lxxxvii	cc xc	c lxii
ccc vi	c lxxxviii	cc xc	c lxxiiii
ccc x	c xci	cc xc vii	lxix
ccc xiii	c xc iiii	cc xc iiii	c lxxii
ccc xiiii	c xc v	cc xci	c lxviii
ccc xiiii	c xc v	cc xci	c lxvi
ccc xv	c xc vi	cc xc ii	c lxxv
ccc xviii	c xcix	ccc	c lxxvi
ccc xx	cc	ccc ii	c lxxviii
ccc xx v	cc iiii	ccc x	c lxxxiiii
ccc xxvi	cc v	ccc xi	c lxxxviii
ccc xxvi	cc v	ccc xiii	c xc iiii
ccc xc viii	cc vi	ccc xiiii	c xc vi
ccc xxxi	cc ix	ccc xv	c xc vii
ccc xxxii	cc x	ccc xviii	c xc vii
ccc xxxiiii	cc xii	ccc xxi	cc i
ccc xxxv	cc xiiii	ccc xxiiii	c xc viii
ccc xxxvi	cc xv	ccc xvii	c xc viii
ccc xxxvi	cc xv	ccc xix	c xc viii
ccc xliii	cc xxiii	ccc xxix	cc iiii
ccc xlviii	cc xxvii	ccc xxxii	cc vi
ccc xlix	cc xxviii	ccc xxxiii	cc viii
ccc lii	cc xxxi	ccc xxxvi	cc ix
ccc lii	cc xxxi	ccc xxxvi	cc xi

Explicit cano~ primus in quo quatuor

Incipit Canon secundus in quo tres

Matheus	Marcus	Lucas
xv	vi	xv
xxi	x	xxxii
xxxi	c ii	c lxxxv
xxxii	xxxix	c xxxiii
xxxii	xxxix	lxxix
x	xli	lvi
lxii	xiii	iiii
lxii	xiii	xxiii
lxiii	xviii	xxiii
lxvii	xv	xxvi
lxix	xlvii	lxxxiii
lxxi	xxi	xxxviii
lxxii	xxii	xxxix
lxxii	xxii	c lxxxvi
lxxiii	xxiii	xl
lxxiiii	xlix	lxxxv
lxxvi	lii	c lxix
lxxix	xxix	lxxxvi
lxxx	xxx	xliii
lxxxii	liii	lxxxvii
lxxxiii	liii	c x
lxxxiii	liiii	lxxxvii
lxxxiii	liiii	c xii
lxxxv	lv	c xiii
lxxxv	lv	lxxxviii
lxxxviii	c xli	c xlviii
lxxxviii	c xli	c li
xc ii	xl	lxxx
xc iiii	lxxvi	xc vii
xc iiii	lxxvi	c xlvi
c iii	l	lxx
c xiiii	xxiii	xli
c xvi	xxv	xlii
c xxi	xxxii	c xxvii
	xxxiii	c xxix
		c xlvii

3.

Matheus	Marcus	Lucas
cxxii	xxxiiii	lxxxii
cxxiii	xxxv	lxxviii
cxxx	xxxviii	lxxvi
cxxxv	xxxvi	clxvii
cxxxi	xliii	xc
cxxxvii	lvii	xii
cxliii	lix	xliii
cxliiii	lxvi	xxxv
cxlix	lxvi	xxxvi
cxlix	lxix	cxliiii
cliii	lxxix	xcv
clxiiii	lxxxiii	ccvi
clxviii	lxxxiii	xcvi
clxviii	lxxxv	xcviii
clxx	lxxxvii	xcix
clxxii	xci	ci
clxxiii	xciii	cii
clxxvi	xcv	ccxvii
clxxviii	xcv	cxcvii
clxxviiii	xcix	cxcv
clxxix	cv	ccxvi
cxc	cvi	cxxi
cxcii	cvii	ccxviii
cxciii	cvii	clii
cxciii	cviii	ccxix
cxciiii	cviii	ccxx
cxciiii	cix	ccxxi
cxcv	cx	clxxiii
cxcviii	cxi	ccxxii
cxcix	cxii	cclxx
cci	cxiiii	ccxxiiii
cciii	cxvi	ccxxxii
ccv	cxvii	ccxxxiii
ccvi	cxviii	ccxl
ccviii	cxxvii	ccxli
ccxvii	cxxviii	ccxliii
ccxix	cxxix	ccxlv
		ccxlviii

Matheus	Marcus	Lucas
cc xxiii	c xxxiiii	c xxxvii
cc xxv	c xxxiii	cc xl vi
cc xxvi	c xxxv	cc xxxvii
cc xxix	c xxxv	cc xl viii
cc xxix	c xxxvii	cc xlix
cc xlii	c xxxviii	cc ix
cc xlii	c xxxviii	cc liii
cc xliii	c xliii	cc liiii
cc xl viii	c xliii	cc lv
cc xl viii	c xliiii	cc iiii
cc xl ix	c xlvi	cc lvii
cc xli	c xl viii	cc lviii
cc liii	c l	c lvi
cc lviii	c li	cc xxviii
cc lix	c lv	cc xxx
cc lxxiiii	c liiii	cc lxiii
cc lxix	xlii	cc lxviii
cc lxxi	c lx	cc lxv
cc lxxviii	c lxiii	cc lxvii
cc lxxxi	c lxvi	cc lxxx
cc lxxxv	c lxvi	cc lxxxiiii
cc lxxxv	c lxxvii	cc lxxxvi
cc xc vi	c lxxvii	ccc v
cc xc vi	c lxxxii	cc xcix
ccc i	c lxxxix	cc xc iii
ccc viii	c xc iii	cc xc v
ccc xii	c xc vii	ccc ix
ccc xvi	c xc viii	ccc xxii
ccc xvii	cc ii	ccc xxv
ccc xxii	cc xviii	ccc xxvii
ccc xxxviii	cc xix	ccc xxiii
ccc xxxix	cc xx	ccc xxviii
ccc xl	cc xxii	ccc xxx
ccc xlii	cc xxiiii	ccc xxxvii
ccc xliiii	cc xxxv	ccc xxxviii
ccc xlvi	cc xxxii	ccc xxxviii
ccc liii	cc xxxiii	
ccc liiii		

Explicit canon secundus in quo tres

Incipit Canon Tres in quo 3s

Matheus	Lucas	Johannes
i	xiii	i
i	xiii	iii
i	xiii	v
vii	vi	ii
vii	vi	xxv
lix	lxiii	c xvi
lxiiii	lxv	xxxvii
xc	lviii	c xviii
xc	l viii	c xxxix
xc vii	cc vi	c v
c xi	c xix	c xlviii
c xi	c xix	xxx
c xi	c xix	c xiii
c xii	c xix	lxxxvii
c xii	c xix	xliii
c xii	c xix	lxi
c xii	c xix	viii
c xii	c xix	lxxvi
c xii	c xix	xc
c xii	c xix	c liii
c xii	c xix	c xlii
c xlvi	cc ii	xl vii

Explicit cano tercius in quo Tres

Incipit Cano quartus in quo Tres

Matheus	Marcus	Johannes
xviii	viii	xxvi
c xvii	xxvi	xc iii
c xvii	xxvi	xc v
c l	lxvii	li
c lxi	lxxvii	xxiii
c lxi	lxxvii	liii
cc iiii	c xv	xci
cc iiii	c xv	c xxxv
cc xvi	c xxv	c l
cc xvi	c xxv	c xxviii
cc xvi	c xxv	c xxxviii
cc xvi	c xxv	c xxxiii
cc lxxvii	cc lix	xc viii
cc lxxix	c lxi	lxxii

Matheus	Marcus	Johannes
cc lxxix	c lxi	c xxi
cc lxxxvii	c lxviii	c lii
cc xc iii	c lxxiiii	c vii
cc xc vii	c lxxviii	lxx
cc xc ix	c lxxx	c iii
ccc vii	c lxxxviii	c lxiiii
ccc xxi	cc i	c lxxx
ccc xxi	cc i	c xc ii
ccc xxiii	cc iii	c lxxxiii
ccc xxix	cc vii	c lxxxv
ccc xxix	cc vii	c lxxxvii
ccc xxxiii	cc xi	cc iii

Explicit canō quartꝰ in quo tres

Incip^t Canō quītꝰ in quo duo

Matheus	Lucas	Matheus	Lucas
ii	ii	lvii	lxi
v	viii	lviii	lx
xii	xi	lx	c lxxi
xvi	xvi	lxi	lxiii
xxv	xl vi	lxv	c lxxii
xxvii	xl viii	lxvi	lxxvi
xx viii	xl vii	lxviii	c v
xxx	xl ix	lxxviii	c viii
xxxiiii	c xc iiii	lxxxiiii	c xi
xxx vi	c lxxii	lxxxvi	c ix
xxx viii	c iii	xc iii	c xlv
xl	c ii	xc v	c lx
xli	l v	xc vi	c lxxxii
xl iii	c xx iii	xc vi	c lxxxiii
xl vi	c l iii	c ii	lxix
xl vii	c xxxiiii	c iiii	lxxi
xl viii	c xc i	c v	c xc iii
xl ix	c l	c vii	lxxiii
li	l ix	c viii	c xv
liii	c xxv	c x	c xviii
l iiii	l iiii	c xii	c lxv
l v	c lxx	c xix	c xxvi
		c xxv	lxii

Incipit Canon sextus in quo duo

Matheus	Lucas	Matheus	Marcus
c xxvii	c xxviii	ix	iii
c xxviii	c xxxii	xvii	vii
c xxix	c xxx	xx	ix
c xxxii	lxxxi	xxii	xi
c xxxiiii	c xx	xliii	c xxvi
c xxxviii	c lxviii	lxxvii	lxiii
c lvi	l vii	c	xc viii
c lviii	cc xxvi	c xxxix	xl v
c lxii	c lxi	c xlv	lx
c lxxv	cc	c xlviii	lxv
c lxxxii	c lxxxvii	c lii	lxviii
c lxxxii	c lxxxix	c liii	lxxi
c lxxxiii	c xc viii	c lvii	lxxii
c lxxxvii	c xc ix	c lix	lxxiii
c xc vii	cc lxxii	c lx	lxxvi
cc viii	cc xxxv	c lxiii	lxxviii
cc xxi	c lxxxi	c lxv	lxxx
cc xxviii	c lxxxix	c lxix	lxxxiiii
cc xxxi	c lxxix	c lxxiii	lxxxix
cc xxxi.	cc xv	c lxxx	c
cc xxxii	c xl ii	c lxxxix	c iii
cc xxxiiii	c xxxvi	cc ii	c xiii
cc xxxvi	c xxxv	cc xiii	c xx
cc xxxvii	c xxxviii	cc xv	c xxiiii
cc xxxviii	c xl	cc xxiiii	c xxxi
cc xli	c xli	cc xlvi	c xl
cc xlii	c lxxv	cc xlvii	c xlii
cc lv	cc ii	cc l	c xlv
cc lvi	cc v	cc lii	c xlvii
cc lvii	cc xiii	cc liii	c xlix
cc lxi	cc vii	cc lx	c lii
cc lxii	cc xii	cc lxiii	c liii
cc lxv	c lvii	cc lxxv	c lvii
cc lxvi	c lv	cc lxxxii	c lxiiii
cc lxvii	c lviii	cc lxxxvi	c lxvii
cc lxx	cc xxix	cc lxxxviii	c lxix
cc lxxii	cc xxxi	cc xc	c lxxi

Explicit canon quintus in quo duo

Matheus	Marcus
cc xc ii	c lxxiii
cc xc viii	c lxxxix
ccc v	c lxxxv
ccc ix	c xc
ccc xi	c xc ii
ccc xxx	cc viii
ccc xxxvii	cc xvii
ccc xl i	cc xxi
ccc xl vii	cc xxvi
ccc l	cc xxix

Explicit canon sextus in quo duo

Incipit canon septimus in quo duo

Matheus	Johannes
v	lxxiii
xix	xix
xix	xxxii
xix	xxxiiii
c xx	lxxxii
c lxxxv	cc xv
cc vii	c l

Explicit canon septimus in quo duo

Incipit canon octavus in quo duo

Lucas	Marcus
xxiii	xii
xxv	xiii
xxvii	xvi
xxvii	xxviii
xxviii	xvii
lxxxiiii	~~xl~~ xl viii
lxxxix	l vi
xc i	lxi
c	lxxv
c iii	xc vii
cc xl vii	c xxxvi
cc lxxvii	cc xvi
ccc xxxv	cc xxx
ccc xl	cc xxxiii

Explicit canon octavus in quo duo

Incipit canon nonus in quo duo

Lucas	Johannes
xxx	cc xix
xxx	cc xxii
cc lxii	c xiii
cc lxvii	c xxiiii
cc lxxiiii	cc xxix
cc lxxiiii	cc xxvii
cc lxxiiii	cc xxx
cc lxxii	cc xxxi
ccc iii	cxc
ccc vii	c xc
ccc xii	c xc
ccc iii	c lxxxvi
ccc vii	c lxxxvi
ccc xii	c lxxxvi
ccc iii	c lxxxii
ccc vii	c lxxxii
ccc xii	cc lxxxii
ccc xl	cc xiii
ccc xl	cc xvii
ccc xli	cc xxix
ccc xli	ccc xxv
ccc xlii	cc xxiii

Explicit canon nonus in quo duo

Incipit canon decimus in quo unusquisque proprie

Matheus	Matheus
ii	l ii
iiii	l vi
vi	lxxv
xiii	lxxxi
xxiiii	lxxxix
xxvii	xc i
xxix	xc ix
xxxiii	c i
xxxv	c vi
xxxvii	c ix
xxxix	c xiii
xl ii	c xv
xl v	c xviii

Mathei
c xxiiii
c xxvi
c xxxvi
c xl
c li
c lv
c lxvii
c lxxi
c lxxvii
c lxxxi
c lxxxiiii
c lxxxvi
c lxxxviii
c xci
c xcvi
cc
cc x
cc xii
cc xviii
cc xxii
cc xxvii
cc xxx
cc xxxiii
cc xxxv
cc xxxix
cc xlv
cc lxviii
cc lxxiii
cc lxxxiii
ccc ~~xxx~~ iii
ccc xix
ccc xxiiii
ccc xxvii
ccc xlv
ccc l
ccc lv
Explicit cano
decim' i quo
mathei ppe

Incipit Cano
decim' i quo mar
cus proprie
Marcus
xix
xxxi
xliii
xlvi
lviii
lxii
lxx
lxxiiii
lxxxi
lxxxviii
xc
xcii
xciiii
ci
ciiii
c xxiii
c xxxii
c lxxxvi
cc xiii
cc xxxv
Explicit Cano
decim' i quo
marcus ppie
Incipit Cano
decim' in quo
lucas ppie
Lucas
i
iii
v
ix
xviii
xx
xxii
xxix
xxxi

Lucas
l
li
lxvii
lxviii
lxxii
lxxv
c iiii
c vi
c vii
c xiii
c xvii
c xxii
c xxiiii
c xxxi
c xliii
c xlix
c li
c liiii
c lix
c lxiii
c lxiiii
c lxvi
c lxxiiii
c lxxvi
c lxxviii
c lxxx
c lxxxiii
c lxxxviii
c xc
c xcii
c xcvi
cc i
cc iii
cc viii
cc x
cc xiiii
cc xxiii
cc xxv
cc xxvii
cc xxxiii
cc lii

Lucas
cc lix
cc lxiiii
cc lxxi
cc lxxiii
cc lxxvi
cc lxxviii
cc lxxxiii
cc lxxxviii
cc xcvi
cc xcviii
ccc i
ccc iiii
ccc vi
ccc viii
ccc xvi
ccc xx
ccc xxvi
ccc xxxi
ccc xxxiiii
ccc xxxix
ccc xlii
Explicit Cano de
cimus in quo lu
cas proprie
Incipit Canon
decimus in quo
Johannes ppe
Johannes
iiii
vii
ix
xi
xiii
xvi
xviii
xxii
xxiiii
xxvii
xxix
xxxi

Johannes	Johannes	Johannes
xxxiii	cxxvii	cc xxvi
xxxvi	cxxx	cc xxviii
xxxix	cxxxii	ccxxx
xli	cxxxiiii	ccxxxii
xliii	cxxxvi	Et sic est finis
xlv	cxxxviii	
l	cxl	
lii	cxliii	
liiii	cxlv	
lvi	cxlvii	
lviii	cxlix	
lx	cli	
lxii	cliii	
lxiiii	clv	
lxvi	clvii	
lxviii	clix	
lxxi	clxiii	
lxxiii	clxv	
lxxv	clxvii	
lxxviii	clxix	
lxxx	clxxi	
lxxxi	clxxiii	
lxxxiiii	clxxvii	
lxxxvi	clxxix	
lxxxix	clxxxi	
xcii	clxxxix	
xciiii	clxxxxi	
xcvii	cxciii	
xcix	cxcv	
cii	cc	
ciiii	ccii	
cvi	ccv	
cviii	ccvii	
cx	ccx	
cxii	ccxii	
cxv	ccxiiii	
cxvii	ccxvi	
cxix	ccxviii	
cxxiii	ccxx	
cxxv	ccxxiii	

Venerabili viro dnō
jacobo de ysenaco
[illegible] frater [illegible] solo
noīe monachus utinā xpi fuci. Ro
gatus nup a vobis in loco solitudis
mee exuatenus aliquam gnalem et
cōpendiosam libroꝝ biblie gscribere
noticiam ȝd circo amore vrī cū adiutorio
dei facilius, breuius et melius put potui
gscripsi q̄ amicabilit postulastis Nō
oīa tangēdo gnalit sꝫ aliqua gstrabēdo
ptitulariter q̄ si tu ex corde et studiose si
inspexeris magnū fructū sine dubio
exhinc trahere poteris

Quoniā sicut ait venerabilis
et beatus bernhardus in li
bro suo̅ cōtemplatonū sic
dicens Credit aīa rudis et
carnalis multis facit pauca ita aīa
cōteplatiua et spualis de paucis extrahit
multa propterea cōmendator Arestotiles
in methaphysica sua dicēs, qꝫ melius
est scire de rebus nobilibus modicū quā
de ignobilibus multū. Modo ita est qꝫ
sacra scriptura excedit omēs scias mūdi
Et ita omēs alie sciē sūt de creaturis
Ista aūt scīa creatorem facit cognoscē
Et sola ista scīa et nulla alia ducit
hoīes ad vitam beatā q̄ ē sola vita sim
plicit qꝫ morte nescit ideo dixit sal
uator ad legisperitos Johanis v° scru
tamini scripturas in quibus putatis vos
vitam eternā hr̄e Nec ē dubiū qīn ad
vitam pducat beatā cū sit qdā instru
mētum perueniendi ad eternā felicitatē
Et est finis trium sciē beatitudo eterna
est quam sine dubio gsequitur oms sane
intelligentes eam Et scdm sanum ipsius in
tellectū pie viuentes scdm qꝫ dicit
ecclesiastici xxiiii Qui elucidāt me
vitam eternā habebunt Petrus Zeē de riga
in aurora sua etc sic dicit qꝫ oīs scrip
tura eius dei auctor ē cōtinet in se precepta
et prohibicōes cōminationibus terret et allicit
promissis precipit eīn bonū et prohibet

Malum cominatur penam et promittit
gloriam. Unde doctor egregius Augustinus
super genesim ad litteram dicit, quod maior est huius
scripture auctoritas quam omnis humani
ingenii perspicacitas. Propterea cum tanta
utilia studere debemus ut videamus et quid
sit utile filiis hominum, sine dubio nichil
ulterius in hac vita hominibus, nisi scire et
cognoscere illum a quo dependet celum et cunc-
ta que visibiliter in eo subsistunt, immo secundum
apostolum Ex quo omnia in quo omnia ipsi laus et
gloria in secula

Hanc igitur scienciam docet scriptura in
isto sacro sancto et catholico libro
qui bibliotheca dicitur. Jeronimus: O studi-
osa anima que scripturarum sacrarum
inebriaris dulcedine, que ipsius epu-
laris delicias, que illius irriguis oblectaris
cum consiliis in ea contubernium dei maies-
tatis hec ille. Per scripturam sacram hominibus
divinitus inspiratam que fidelibus tradita
est in libris novi et veteris testamenti homo
constitutus in hac tenebrarum et lacrimarum
valle ducitur in cognicionem dei, preservatur
a malis informatur de bonis moribus
et dirigitur in viam salutis eterne. Secundum il-
lud apostoli ad thimotheum in epistola
secunda ca. iii Omnis scriptura divinitus inspi-
rata utilis est ad docendum, arguendum, cor-
rigendum et ad erudiendum in iusticia ut
sit homo perfectus ad omne bonum opus in-
structus Et ad ro. ca. xv. Quecumque scripta
sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per pa-
cienciam et consolacionem scripturarum spem ha-
beamus

Hic est ille divinus et preciosus liber
de quo habetur baruch ca. iiii hic
liber mandatorum dei et lex que est
in eternum, omnes qui tenent eam
pervenient ad vitam. Ideo ab omnibus
fidelibus sollicite vigilandum est et intente
insistendum ad hanc perutilem et venerandam
scripturam et intelligendam et memorare eam
Dicitur Nam vani sunt omnes homines in quibus
non subest sciencia sicut scribitur in libro sapiencie
ca. xiii Ideo Josue ca. i dicitur non recedit vo-
lumen legis huius de ore tuo sed meditaberis
in eo diebus atque noctibus et custodias
et facias omnia que scripta sunt in eo Et prover. iii
dicitur Fili ne obliviscaris legis mee et pre-
cepta mea cor tuum custodiat longitudinem
dierum et annos vite et pacem apponent tibi
Et in eodem c. vii Serva mandata mea et
vives Et legem meam quasi pupillam oc-
uli tui liga eam in digitis tuis scribe illa
in tabula cordis tui. Hinc est quod Jeronimus ait in
prologo super bibliam loquens de scripturis di-
vinis Oro te frater carissime inter hec
vivere ista meditare Nil aliud nosse

Nil aliud querere Non tibi videtur iam hic in
terris regni celestis habitaculum. Verumque hec
scriptura sancta universalis est et multum dif-
fusa cum tractat de creatore et creaturis de
spiritualibus et corporalibus de terrenis et celes-
tibus ut illa de quibus tractat melius intelligantur
et commodius memorie commendantur Ideo secundum exi-
genciam materie habetur fidelibus ordinate in
libris plurimis et distinctis Et horum quidem
librorum liber quilibet propter claritatem in partes distinguitur

Nunc quia in dictis libris sic distinctis
varia et diversa pertractantur et non absque
misterio spiritus sancti eadem et similia
replicantur et specialiter debilitati
et fragilitati mentis humane tot et tanta ac
talia retinere. Idcirco ad memoriam succurren-
dum de quolibet libro in biblia contento secundum
quod continentur libri in biblia ordinantur a prin-
cipio usque ad finem aliqua notabilia breviter et
summarie excerpere quantum possibile est proposui Et
racione brevitatis quilibet intelligens per ea et
exercitatus in scriptura divina possit ad alia
recolenda facilius manuduci. Propter eum opus-
culum modicum valet scripture divine intelligenciam
et experienciam non habenti. Ideo a non nullis igno-
rantibus intencionem meam immerito non possit
reprehendi Mea vero intencio fuit de omnibus li-
bris biblie aliquos flores colligere et ordine
librorum ponere que traditur in divina scriptura Et
ideo non laboravi verbis exquisitis seu rethoricis
et poeticis uti sed verbis illis quantum potui quibus
utitur divina scriptura ut melius valeat in memoria
retineri de meo sensu nichil apposui Ideo
de iure non debeo redargui. Denique cum in-
stancia patres magistri et domini dilecti ut si
vobis primitus collectio forsitan vobis displiceat
mee assignetis ruditati quam ad tedium
evitandum quantum potuit fuit studium brevitati
Si vero vobis placeat exinde gracias agatis
donorum omnium largitori et pro devote ut in
pro mercede laboris impendatis oraciones
vestras et suffragia. Sequitur iam etc.

Legislator moyses et mitissimus
in prologo isti sic incipit pentateucum
In principio creavit deus celum et terram
Notandum est primo quod tota sacra scriptura
dividitur in duas partes scilicet in vetus
testamentum et novum. Prima pars scilicet vetus testamentum
dividitur in quatuor scilicet in libros legales, histo-
riales sapienciales et prophetales Et quia vetus
testamentum et novum se habent sicut rota in medio rote ut
habetur ezechielis c. i Ideo novum testamentum consimiliter
dividitur in quatuor. Nam legi in novo testamento
correspondet evangelium, libris vero sapiencia-
libus correspondent epistole pauli et aliorum apostolorum
libris autem prophetarum correspondet apocalipsis, libris
vero historialibus correspondet actus apostolorum Et
pro ampliori intellectu premissorum est diligenter con-
siderandum quod scriptura divina potest dividi in octo
partes principales secundum octo modos quos assumit

Docet namque politice et legislative in prima parte scripture scilicet pentatheuco, in quibus voluminibus Moysi quia ibi Moyses ondit nobis politice legis gravitatem videlicet quod filii Israel numquam poterunt esse sine onere sicut patet diffusius ex libris Moysi. Pharao namque rex Egipti afflixit filios Israel scilicet ad portandum lapides ad murandum civitates ne evaderent ad dimidendum rivos ad purgandum lutum de platea etc. A quo onere Christus nos liberavit. Et [illegible] apostolis dedit mandata suavitatis, de quibus proverbiorum vi c. Fili mi conserva mandata, liga ea in corde tuo iugiter. Secundo vero docet cronice seu historiace et enarrative in altera sui parte scilicet in decem libris qui sunt Josue, Judicum, quatuor Regum, Paralipomenon, Esdre, Thobie, Judith, Hester et Machabeorum. Docet vero tercio [illegible] et quasi [illegible] proactive et declarative in altera sui parte scilicet in tribus libris [illegible] et Canticorum. Quarto docet prophetice et declarative quasi per modum [illegible] et predicationis in sedecim libris [illegible] Ysaie, Jeremie, Baruch, Ezechielis, Danielis. Et in sex libris prophetarum [illegible]. Quinto docet dyalectice et disputative in quinta sui parte scilicet in duobus libris Job et [illegible] in utroque [illegible] ratiocinative et disputative [illegible]. Sexto docet monastice seu ethice et consolative in sexta sui parte scilicet in [illegible] libris [illegible] Sapientie et Ecclesiastici [illegible] dicendi complectendum libri veteris testamenti. Docet vero septimo testimonialiter et affirmative [illegible] quo notavi supra de veritate [illegible] in prima parte novi testamenti, scilicet in quatuor evangeliis. [illegible] epistolariter et [illegible] in secunda parte novi testamenti, scilicet in xiiij libris Pauli apostoli epistolas et in Actibus apostolorum qui liber fuit epistola ad Theophilum missa sicut in prologo patet [illegible] sermone [illegible] et in libro vii epistolarum canonicarum. Et in libro Apocalipsis qui liber totus est epistola missus vii ecclesiis in Asia unde in prologo dicitur Apocalipsis Johannis [illegible] palam fecit Christus suis ministris per angelum suum Johanni. Et statim [illegible] epistole [illegible] salutationem scilicet Johannes vii ecclesiis que sunt in Asia gratia vobis et pax ab eo qui est et qui erat et qui venturus est. Et [illegible] Ego Johannes frater vester et particeps [illegible] et regni in tribulatione fui in insula que

dicitur Pathmos et fui in spiritu dominica die et audivi post me vocem magnam tamquam tube dicentis. Ad primam partem sacre scripture que docet politice et legislative. Est sciendum quod pars politica et legislativa sacre scripture cuius sensus [illegible] quod sterilis si intelligatur ad litteram est tamen fructuosa si intelligatur de Christo per allegoriam. [illegible] super Cantica dicit: Hec est sacra scriptura in verbis et sensibus sicut pictura in coloribus et rebus. Et nimis stultus est qui sic picture coloribus inheret ut res que picte sunt ignoret. Nos enim qui verba que dicuntur amplectimur et sensus [illegible] quasi ignorantes res que depicte sunt solos colores tenemus. Littera occidit sicut scriptum est, spiritus autem vivificat. Sic enim littera cooperit spiritum sicut palea tegit frumentum. Sed iumentorum est paleam vesci, hominum frumentorum. Qui ergo humana ratione utitur iumentorum paleas abiciat et frumenta spiritus comedere festinet. [illegible] pro pleniori intellectu predictorum est advertendum quod licet sacra scriptura habeat quadruplicem sensum, tamen hoc non est in qualibet sui parte [illegible]. In collacione [illegible]. Nam alicubi habet tantum sensum litteralem sicut Deuteronomii [illegible]: Audi Israel, Dominus Deus tuus Deus unus est. Et Deutronomii vi: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. In istis et similibus non est misticus sensus requirendus. Alicubi non habet sensum litteralem [illegible] loquendo [illegible] Judicum [illegible] ierunt ligna ut ungerent super se regem. Et dicit Mathei v: Si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice abs te etc. Sensus enim litteralis est [illegible] loquendo qui per voces significatur et talis sensus non est hic nec in consimilibus. Sequitur enim quod sensus sacre scripture esset falsus quia ligna numquam fecerunt hoc nec facere potuerunt. Similiter [illegible] non monet quod aliquis sibi manum abscidat ad litteram sed in istis est tantum sensus misticus qui per res significatas intelligitur. Nam per ligna intelliguntur habitatores urbis Sichem qui fecerunt Abimelech super se regem ut ibidem in textu exponitur. Et per manum abscidendam intelligitur [illegible] propinquus [illegible] familiaritatem [illegible] abscindere a se [illegible]. Unde sensus parabolicus est [illegible] est [illegible] longe loquendo [illegible] ubi non sensus per voces significatus.

Vel parabolicus est primus Et ideo large loquendo
sensus litteralis eo quod litteralis est primus qui est ibi Et ad hunc
significandum ipsum dicitur parabolicum continens sub
litterali et litteralem absolute Et hoc modo
loquendo nicolaus de lira sensum parabo-
licum vocat in pluribus locis sacre scripture
litteralem Aliubi vero sacra scriptura in sensu
litteralem et misticum sicut in genesi dicitur ad a-
braham quod duos filios habuit scilicet ysaac et ys-
mahelem et hoc est verum secundum sensum litteralem
et similiter sensum misticum via per illos allegorice
significata fuerunt duo testamenta ut dicit
apostolus ad gala. iiij Et eodem modo moraliter
possent significare duo filij spirituales unius
prelati quorum unus proficeret et alius alius
deficeret Et anagogice angeli stantes et
cadentes Vel sicut dictum est sensus misticus
est quo per res significatur et unius rei signi-
ficatione sunt plures proprietates realiter a-
liquando valde diverse Ideo una res subiec-
tive aliquando misterie plura et diversa sig-
nificat Sicut leo propter proprietatem gloriae
xpm significat apocalipsis v. Ecce vicit
leo de tribu iuda Et propter ferocitatem dy-
abolum i petri v adversarius vester dyabo-
lus tamquam leo rugiens circuit quae-
rens quem devoret Et predicti sensus
breviter patent in hiis versibus Littera
gesta docet quid credas allego-
ria Moralis quid agas quo ten-
das anagogia Exponunt sic Littera
i. sensus qui per voces significatur
dicitur litteralis ille vero qui per res
significatur dicitur misticus Et hic est [illegible]
scilicet aut per talem modum significatur
aliquid pertinens ad credibilia Et
dicitur allegoricus vel ad agibilia
sic dicitur tropologicus vel ad speran-
da in futura beatitudine Et dicitur ana-
gogicus Et quod iste modus sit
sufficiens probatur sic quia omnis spiritua-
lis sensus aut [illegible] aut
de primo Et de primo sic est
anagogicus Anagogicus enim dicitur
a sursum ducendo Si in primo Et
per dispositum quid tenendum Si in
[illegible] Et de [illegible] tunc non [illegible]
[illegible] per fidem et bonos mores
Aut docet quid credendum per fidem
sic est allegoria ut dictum Aut
docet quid agendum vel imitandum
per bonos mores Et est tropo-
logia ut dictum est Et est i. a pa-
radisus voluptuosissima [illegible]
[illegible] oculi [illegible]
[illegible] [illegible] vide [illegible]

[illegible] Beatus [illegible] collatorum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] angeli [illegible]
[illegible] paradisus [illegible] in [illegible]
posuit deus lignum [illegible] scientie
boni et mali ad quod irrigandum flu-
[illegible] [illegible] de loco voluptatis
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] capitula
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] adhuc in gaudium paradisi [illegible]
paradiso clericorum paradisum angelorum
paradiso [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] Et sensu hystoriacum sive litera-
lem Tropologicum sive moralem
Allegoricum [illegible] [illegible] Anago-
gicum sive [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] quibus [illegible] deportatur
in [illegible] porte quibus [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] aque quibus ortus irriga-
tur paradisi [illegible] scripturarum [illegible] posuit
[illegible] quem formaverat posuit enim
deus in paradiso scripture hominem ad
meditandum et intelligendum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad meditandum in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] positus in [illegible]
[illegible] [illegible] ad quid [illegible] [illegible]
[illegible] custodiendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] impetus [illegible] hereticorum
et persecutorum [illegible] [illegible] [illegible]
intellectus [illegible] est [illegible] diligenter
[illegible] hystoriam [illegible] intenderit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
ad [illegible] [illegible] per hystoriam ostendat
veritatem [illegible] in promissis Et [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] inducat per
exempla priorum [illegible] ad [illegible]
promissorum ad penitentiam [illegible]
ad tollerantiam adversorum et ad per-
severantiam [illegible] Et primo [illegible]
ducat ad considerationem hoc est [illegible]
[illegible] [illegible] i. ad considerationem
[illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sic est hystoria libri Josue que
[illegible] ostendit [illegible] [illegible] Israhelitarum
[illegible] [illegible] in terram promissionis
[illegible] [illegible] [illegible] divisione [illegible]
iericho collisione Ex quibus regum captione
[illegible] terre depopulatione [illegible] obtinebant
a xxxi regibus De qua [illegible] [illegible]
[illegible] dicebat deus ipsi Josue Sicut fui
cum moyse ita ero tecum non dimittam te

Nec dereliquit iosue primo Vel ex dei potencia defensiua Sic est historia libri iudicum Que clare ondit deum populi israhelitici solidum defensorem Quia per xiii iudices ab eo missos incosuetas victorias dedit illis Sicut patet in delbora gedeone et samsone vel ex dei clemencia directiua Sic est historia liber ruth Que a aliquibus etiam compingitur cum libris iudicum Que clare ondit deum populi israhelitici placitum directorem in dubiis et adversis quod patet ibidem in elimelech peregrinacione noemi reuocacione et ruth dispensacione, Vel ex dei iusticia premotiva Et hoc dupliciter vel premotiva militacium Sic est historia libri regum Que tanquam lucida clare ondit populo israhelitico fuisse deum maximum promotorem Sicut apparet in samuele et ~~samuel~~ saule in principio primi regum usque ad xlii c. in secundo etiam per vesdauium et per totum secundum et in salomone per totum tercium et ezechia per quartum, vel premotiva ministracium et sic est historia libri paralipo. Que clare ondit quantum ad illud in quo differt ab historia libri regum deum populi israhelitici quo ad diuinum cultum optimum distinctorem et instructorem Ibi enim agitur de ampliacione cultus diuini ministrorum specialiter ad hoc vocatorum Que inducat ad penitenciam contritorum et delictorum Sic est historia libri esdre in qua comprehenditur historia libri neemie propter propinquitatem et vicinitatem materie vbi agitur de reuersione populi adversi ad dominum deum suum Que inducat ad tolleranciam adversorum aut illa aduersitas est a deo inferente Sic est historia libri thobie Aut a malo prosequente Et hoc est dupliciter vel ab hoie hoste vel a demone hoste Si primo hoc est dupliciter vel ab hoie in publico expugnante Sic est historia iudith et holofernes vel ab hoie in secreto machinante Et sic est historia hester Si ab hoste demone Sic est historia libri iob Si aut inducit ad perseueranciam probatorum Sic est historia libri machabeorum vbi agitur de constancia probatissimorum militum sanctorum, vltimum terribilem sustinent mortem hec sunt ille stelle que dederunt lumen in custodiis suis baruch quarto Nam aliqua historie dant lumen in custodia diffidencie aliqua in custodia penitencie aliqua in custodia tolleranciae Aliqua in custodia perseuerancie sicut dixi communiter in libris sapiencialibus quibus introducitur ad sapienciam agendam Ad hanc aut introducitur aliquis quinque modis, videlicet modo paternali et sic est liber prouerbiorum, vbi modo paternali et exhortatiue instruimur ad sanctitatis perfectionem Secundo modo loycali Sic est liber ecclesiastes, vbi modo loycali et disputatiue instruimur ad amplexum ceritatis Sed principali et in spiritu Sic est liber sapiencie in quo modo legali ystali et i pratiue

instruimur ad professionem equitatis quo princeps introducat iusticiam vt faciat quod equum est Et incipit diligite iusticiam qui iudicatis terram, Vel modo magistrali Sic est liber ecclesiastici Vbi modo doctrinali et informatiue instruimur ad affectum veritatis Quod doctor docet discipulum, primo modo doctrine premittitur ibi prohemium omnis sapiencia a domino deo est et in fine concluditur doctrinam sapiencie scripsit ihesus filius sydrach iherosolomita Consequenter in libris prophetalibus seu prophetiis Que scriptura prophetica, Vnde in psalmis intellectus est in prophetica seu prophetarum libris In quibus inducitur ad credendum specialiter oculorum vt communis, que sunt dupliciter, vel de omnibus generaliter Vel de aliquibus specialiter, Primo modo Sic est liber psalmorum Si secundo modo potest contingere dupliciter qua ista specialitas aut principalitas respiciat, vel xpi incarnacionem sic est ysaias Vel respiciat xpi crucifixionem sic est iheremias Cum adiuncto baruch, Vel xpi resurrectionem sic est ezechiel, Vel xpi iurisdictionem et dominacionem Sic est daniel, Vel xpi retribucionem Sic sunt xii prophete Quia in quolibet propheta loquitur de quolibet predictorum vt patet intuenti Ideo ab aliis aliter distinguitur et aliter dicitur et bene prophete dicunt de reuelacione maiorem Quia in spiritu prophetauerunt de tractando vt dauid in libro psalmorum Quia in dicto predicando Et alii sunt quatuor qui penes quatuor tempora captiuitatis quam inuadere venerat dominum dixit Primum tempus fuit mirum tediacionis quo cepit deus qui super incorrigibilitate populi sui cedere disponit iuste eodem modo cice ... terra promissionis sicut legitur quarto regum x In diebus illis cepit dominus cedere super istos hoc aut tempus fuit maxime in diebus osee achab ezechie regum iuda hoc tempore missus est ysaias secundum tempus mire execucionis Quia vero ad predicacionem ysaie noluerunt penitere ideo cepit dominus suam sentenciam exercere Tempus aut illud fuit iosie ioachim et sedechie regum iuda, In quibus magna dei clemencia ad huc percere nolens populum misit iheremiam Qui in secundo libro inter maiores conscripsit Sub eo compingitur, baruch qui eius scriptor fuit Et ea que scripsit cum omnia de iheremia habuit et audiuit Tercium tempus fuit prime transmigracionis in diebus ioachim regis iuda Qui cum multis nobilibus ductus est captiuus babilonem Et hoc tempore ezechielis in caldea predicauit ad consolandum captiuos suos Et hic secundum librum conscripsit Quartum tempus fuit pie reuocacionis quo deo placuit populum reduce in terram promissionis in diebus cyri regis persarum Et pro hoc missus est daniel qui denunciauit destruccionem regni caldeorum et introduccionem regni medorum et grecorum et aliorum Ecce iste quatuor stelle sunt prophetales Que manentes in cursu suo ad uersus zizaram pugnauerunt iudicum v° Ecce quot

iudicium
deuocionis

inuocando ... secundum ad ... tandem de vna ... laudate ... in ...

pardo

stellas premisit ante quam ille verus lucifer
surgeret Cum nobis illud eternum mane inci-
piens ceteris clarius ex deitate radiaret
preterea hec scientia tam sancta et divina maxime
est honoranda Cum tota est de deo obiective
in deo subiective a deo effective pro deo com-
pletive In principio creavit deus celum et terram quia
in deo est subiective In principio enim erat verbum
in principio i. dei filio Ego inquit principium
qui et loquor vobis Erat verbum sed illud de
quo loquor in libro de archa noe Sacra scrip-
tura liber est vite Cuius origo eterna Cuius
incorruptibilis essentia Cuius cognicio vita
Cuius scriptura indelebilis Cuius aspectus de-
siderabilis Cuius doctrina facilis Cuius scien-
cia dulcis Cuius profunditas inscrutabilis
Cuius verba innumerabilia verum tamen verbum omnia
creavit Ecce a deo creata est effective De
deo est obiective unde recte dicitur theologia
a theos quod est deus et logos quod est sermo quia
tota est de deo cum enim scrutatur Etiam pro-
funda dei prima ad cor. ii hec secundum apostolum ad
thimo iii utilis est ad docendum scilicet rudes Ad ar-
guendum incredulos Ad corripiendum hereticos
Ad erudiendum catholicos Pro deo est completive
ipsa est enim scala quam vidit iacob in sompnis stare
supra terram cuius cacumen celum tangebat gene-
sis xxviii Nam viri scolastici qui sunt viri an-
gelici et cherubini per claritatem seraphici
per caritatem per scripturam descendunt usque ad
abissos et ascendunt usque ad celos Et hec
dicta pro distinctione librorum sacre scripture pri-
mitus sufficiant

Iam consequenter videndum est
de ordinatione eorundem librorum
in speciali ubi est diligenter
notandum quod omnes libri divine
scripture qui continentur in biblia
sunt in numero xxxvi Cum lic-
et aliquando aliter numerentur et ordinentur
a doctoribus et in libris correcti-
oribus inveniuntur tamen communiter ordinantur
secundum infrascriptum modum et ordinem
Primus enim liber genesis in quo agitur de mundi
et omnium creaturarum exordio de diluvio et
archa noe de confusione linguarum de elec-
tione populi dei et ascensu eiusdem populi in egip-
tum Et habet capitula quinquaginta Secundus est liber ex-
odi in quo agitur de decem plagis pharaonis
et de exitu et de liberatione populi israel ab egipti-
aca servitute De decem preceptis ac iudiciis
et instructione populi dei de archa de taber-
naculo et altari ac vestibus aaron Et habet
capitula xl Tercius est liber leviticus in quo agitur de
sacrificiis et hostiis offerendis de pena et
et vestibus aaron de ordine et et iniste
rio levitarum Et habet capitula xxvii Quartus est liber
numerorum in quo agitur de numeratione populi
sive filiorum israel de prophecia balaam de
mansionibus factis in heremo Et habet capitula
xxxvi Quintus est liber deuteronomius in quo repli-
cantur ea que traduntur in quatuor prioribus
libris Et habet capitula xxxiiii Sextus est liber io-
sue in quo agitur de transitu iordanis et
de subversione regnorum hostilium De
introductione populi dei in terram promissionis

Et de divisione ipsius terre Et habet capitula xxiiii Septimus
est liber iudicum in quo agitur de principibus et iu-
dicibus ac de servitute populi israel Et de victoriis
et triumphis habitis contra hostes Et habet capitula xxi
Octavus est liber ruth in quo agitur de matrimo-
nio contracto inter booz et ruth ex quibus christus
descendit Et habet capitula iiii licet aliqui posuerint
librum ruth in libro iudicum consequenter Nonus est
liber regum in quo agitur de regibus populi iuda
et populi israel et de constructione templi Et de pluribus
conflictibus contra philisteos et alios inimicos quibus
hierarchorum prelia contra ecclesiam designantur Et
dividitur in quatuor libros quorum primus habet capitula xxxi
Secundus vero xxiiii Tercius autem xxii Quartus
autem xxv Aliqui tamen ponunt primum et secundum
esse unum librum per se Et tercium et quartum libros
alium librum per se quia apud hebreos sunt tamen
duo libri regum Primus qui vocatur samuel
continens primum et secundum libros regum secundus vocatur mala-
chim i. regum continens tercium et quartum Decimus
est liber paralipomenon In quo agitur de hiis que
tradita sunt in quatuor libris regum Et supplentur
multe historie preter misse et explicantur in-
numerabiles questiones Et dividitur in duos
libros quorum primus habet capitula xxviii secundus vero
xxxvi Undecimus est liber esdre In quo con-
scenditur neemias per vicinitatem et conformi-
tatem materie In quo agitur de reparatione et
reedificatione templi Et de reditu filiorum isra-
hel in patriam de constructione murorum civitatis
et de numeratione et de separatione sacerdotum
levitarum et presbiterorum populi israel Et dividitur
iste liber in duos quorum primus habet x capitula Neemias
vero habet capitula xiii Ceteri autem duo libri videlicet
secundus et tercius Esdre scribe qui et superius habentur
loco suo qui etiam in canone non sunt positi nec
in ecclesia leguntur ut superius in prologo habetur
tractant de ymolatione sacrificiorum iosie regis
iudee Et occisione eius Et de populi iudeorum
interfectione ac civitatis eorum destructione ac
vendicatione in sequenti et de visionibus esdre quas
vidit in babilonia ac sompniis super iudeorum populi
liberatione a captivitate qua dispersi fuerunt et
templi restauratione in iherusalem Et secundus liber
in ordine suo habet capitula xvi Quartus vero liber
habet capitula xvi Duodecimus est liber thobie In quo
agitur de ipsius probatione et virtute multiplici
de ministerio angeli raphaelis de instructione
prolis et honestate matrimonii Et habet capitula
xiiii Tredecimus est liber iudith In quo agitur
de obsidione iherusalem et populi israel de hones-
tate et probitate iudith De interfectione olofernis
et liberatione populi israel Et habet capitula xvi Quartusdecimus
est liber hester In quo agitur de crudelitate amon
et de eius interfectione procurata per prudenciam et
humilitatem hester regine Et de exaltatione
mardachei et de liberatione populi iudeorum Et
habet capitula xvi Quintusdecimus est liber iob in quo
agitur de ipsius paciencia perfectione Et disputatione
quam habuit cum amicis de providencia divina
et de corporis resurrectione Et habet capitula xlii Sexto-
decimus est liber psalmorum david in quo agitur
de christi divinitate humanitate passione et
resurrectione ascensione et de adventu ad iudicium

De penis peccatorum et beneficiis dei et laudibus
eius et continet psalmos centum quinquaginta
Decimusseptimus est liber proverbiorum salomonis
in quo agitur de instructione et disciplina et
prudentia sive deo / de correctione morum et
informatione virtutum et habet ca. xxxi Decimus
octavus est liber ecclesiastes in quo agitur
de mundi vanitate / de viciorum contemptu / de
profectu ambulancium in via dei et habet ca. xii
Decimusnonus est liber cantica canticorum
in quo agitur de viri iusti perfectione / de con-
templatione anime sancte et de coniunctione christi et
ecclesie et habet ca. viii Vicesimus est liber sapie-
ncie in quo agitur de regimine prela-
torum et confusione iniusticie et ydo-
lorum contemptu et de adventu
et passione christi que est in sapientia
et habet ca. xix Vicesimusprimus
est liber Jhesu filii Syrach
qui dicitur Ecclesiasticus in quo agitur
de obediencia subditorum de
institutione bonorum morum de
nobilitate sapientie et laude sanc-
torum et habet ca. li Vicesimussecundus
est liber ysaie in quo agitur
de reprehensione iudeorum de adventu
christi in carnem et de eius
passione de vocatione gentium
et de regno iude et regno
Israel et habet ca. lxvi Vicesimustertius
est liber Jeremie cum sua la-
mentacione in quo agitur de
visionibus Jeremie et de cap-
tivitate iudeorum et christi passi-
one et de planctu et lamen-
tatione pro ruina Jherusalem
et habet ca. lii lamenta-
ciones quinque Vicesimusquartus est liber
Baruch in quo agitur de libro
quem legit captivus in Babilonia
de recognitione peccatorum de
indicatione reditus populi Israel et
eorum que futura erant tempori-
bus et habet ca. vi Sed istum
librum comprehendunt aliqui sub
libro Jeremie Vicesimusquintus est liber
Ezechielis in quo agitur de
visionibus eiusdem et de scele-
ribus iudeorum de ruina Jerusalem et
de eius reparatione et habet ca. xlviii
Vicesimussextus est liber Danielis in
quo agitur de mundi monarchia
et de mutacionibus temporum
de potestate et eternitate regni christi
et de historia Susanne et
de destructione Bel et infestatione
draconis et habet ca. xiiii Vicesimusseptimus
est liber xii prophetarum quorum primus
est Osee qui loquitur de ydolatria
populi Israel figurato per mulierem
meretricem et genitam per uxorem
Osee de vocatione et salvatione gentium
et de annunciatione ut filii Israel
ad deum convertantur et habet ca. xiiii
Secundus est liber Johelis qui loquitur
de consumptione terre iudeorum per erucam
bruchum locustam et rubiginem de
inductione ad penitentiam et de
iudicio futuro et habet ca. iii Tertius
est liber Amos et loquitur de sce-
leribus iudeorum et gentium et de
ira dei et vindicta sua ob
ventura reducat ad patriam
et predicat finalem reparationem et habet
ca. ix Quartus est liber Abdie
qui loquitur de compunctione et destructione
Edom et Esau et habet ca. i Quintus
est liber Jone qui loquitur de naufragio suo
et in hoc passionem christi prefigurans mundum
ad penitentiam revocat et sub nomine ninive
salutem gentium prefigurat et habet ca. iiii Sextus
est liber michee qui loquitur de devastatione
samarie et de captivitate / et de interitu
principum israel et pseudo prophetarum / et de in-
gratitudine et malicia eorundem et habet ca. vii
Septimus est naum qui loquitur de ira dei et vin-
dicta contra ninive quia ad predicationem Jone
penitentiam egerunt de peccatis et postea fuerat
de peccatis maioribus involuta et habet iii ca.
Octavus est liber Abacuk qui loquitur de dispu-
tatione quam facit cum deo et cum mundo isto et
quod iusti conculcantur et prosperantur iniqui et
prophetat de passione christi et habet ca. iii Nonus
est liber Sophonie qui loquitur de iudiciis
dei contra gentes ventuoris et de salute
populi Israel et de restauratione eius
et habet ca. iii Decimus est liber aggei
qui loquitur de reversione populi iudeorum
et de reedificatione templi et de re-
paratione civitatis et de adventu
christi et passione eius et habet ii ca.
Undecimus est liber Zacharie qui loquitur
de liberatione iudeorum et de vindicta
de inimicis eorum et de benigni-
tate adventus christi et passionis
eiusdem et habet ca. xiiii Duodecimus
est liber malachie qui loquitur
de abiectione populi iudeorum et
de sacerdotibus suis et de gentium
vocatione et habet iiii capitula
Vicesimusoctavus est liber Machabeorum in
quo agitur de bellis inter hebreos
et gentem persarum et de Machabeis
nobilibus et de victoriis et triumphis
et de tormentis gestis septem fratrum

et constancie mris eorum qui diuersis tormentis
sub anthiocho rege pressi sunt. Diuiditur autem
dictus liber in duos quorum primus habet ca xvi
2us vero habet ca xv. hic sequuntur quatuor e
vangelia lex noua, vnum euangelium
et describunt de tractant de ipsius diuinitate
humanitate natiuitate et vi oe ascensione
et de aduentu ad iudicium et de ipsius conuersacione
miracula et doctrina. Mattheus enim in homine
figuratur quia circa humanitatem xpi principaliter
immoratur. Marcus in leone quia pro? de potestate loquitur
et de xpi resurrectione. Lucas in vitulo quia loquitur
et de xpi sacerdocio. Johannes in aquila quia
describit sacramenta diuinitatis. vicesimus
nonus est liber euangelii mathei Et habet ca
xxviii. Tricesimus est liber marci Et habet ca xvi
Tricesimus primus est euangelium luce Et habet
ca xxiiii Tricesimus 2us est liber iohannis
Et habet ca xxi Tricesimus 3us est liber epistolarum
in quibus simul et in epistolis canonicis tra
ditur 2m forma et exemplar xpi saluatoris
doctrina viuendi. Et sunt eple pauli in nuo
xiiii. Et nota primam scribit ad romanos in qua
reuocat nos ab erroribus gentilium et cere
moniis legis ad veram et catholicam fidem
et habet ca xvi Et nota quod romani sunt ita
lici 2m iceronim Et istam eplam scripsit eis pau
lus ab athenis de partibus grecie. Iterum scripsit
duas eplas ad corinthios in quarum prima ipsos
seductos a falsis philosophis eloquenciam
et obseruanciam legis reuocat ad veram fidem
et ad catholicam sapienciam et habet ca xvi In se
cunda epla ipsos ad primam conuersos et emen
datos consolatur et laudat Et habet ca xiii
Et hanc eplam 2am post actam penitenciam scripsit eis
a troade Et primam scripsit eis ab epheso per thi
motheum discipulum suum Tertiam eplam scripsit ad
gallatas in qua ipsos seductos a falsis
apostolis vt legem et circumcisionem obser
uarent reuocat ad veram et catholicam
fidem habet ca vi Et sunt secundum ieronimum Galatae
sunt greci quibus scripsit ab epheso. Quar
tam eplam scripsit ad ephesios
qui ab apostolo verbo veritatis accepto
perstiterunt in fide vnde ipsos commendat
et laudat Et habet vi ca Et ephe
sii sunt asiani quibus scripsit de Roma
in carcere per Titicum dyaconum
Vtam eplam scripsit ad philipenses
qui simpliciter verbo veritatis accepto
perstiterunt in fide vnde nec falsos apostolos
receperunt vnde ipsos commendat et habet
ca iiiior Et philipenses sunt Ma
cedones quibus de Roma in carcere
per epafroditum. Septimam eplam
scripsit ad Colosenses Quia falsis
apostolis iam conuersi fuerunt vnde
ipsos corrigit et hortatur ad fidei
conuersionem Et habet ca iiiior Et Colo
censes sunt Asiani quibus scripsit ab
Epheso Iterum ad Thessalonicenses

scripsit eplas duas In quarum prima
ipsos collaudat quia verbo veritatis accep
to eius persecucionem patiebantur et
cum fuerunt perseuerauerunt in fide Nec
falsos apostolos nec eorum doctrinam
receperunt Et habet ca v Et sunt
ipsi Tessalonicenses sunt macedones
quibus scripsit ab athenis In 2a
epla instruit eos de temporibus
nouissimis de aduentu et persecucione
et fallaciis antexpi et de per
ditione et ruina Et habet ca ca
Item ad Thimotheum scripsit
eplas duas in quarum prima
instruit ipsum de ordinacione episco
porum et dyaconorum et omnis eccle
siastice disciplinae et habet ca vi
Hanc eplam scripsit de vrbe Roma
na de carcere in fine eple
dicitur O Thimothee depositum cus
todi scilicet dignitatem episcopalem tibi
commissam In 2a epla hortatur
ipsum ad coronam martirii et infor
mat eum de omni regula catho
lice veritatis Et quod in nouissimis
temporibus sit futurum et de sua appro
pinquante passione Et habet ca iiiior Duodecimam
eplam scripsit ad Titum In qua
ipsum admonet de constitucione presbi
teri et de spirituali conuersacione
et hereticis euitandis Et habet ca
iii Tredecimam eplam scripsit
ad philemonem in qua simpliciter
commendat eum de fide et karitate
in sanctos Et rogat eum vt
indulgeat Onesimo seruo suo et
ipsum suscipiat equaliter et benigne
et habet capitulum vnum Quartam
decimam eplam scripsit ad hebreos
in defectu et euacuacione legis
mosayce et perfeccione legis euangelice
ostendit Et quod xpus sit verus
deus et homo et dei et hominum
mediator Et habet capitula tredecim
Tricesimus quartus est liber actuum
apostolorum in quo lucas xpo in celum
assumpto missionem visibilem spiritus
sancti docet Et actus apostolorum
et precipue pauli gesta describit
et formacionem nascentis ecclesie et habet
capitula xxviii Tricesimus vtus est
liber eplarum canonicarum et
sunt in numero septem In quarum prima
Jacobus afflictis temptacionibus ad paciam
ciam hortatur Et humane vite
fragilitatem describit periculum
lingue ac fidei veritatem vnitate
ostendit Et habet ca v Petrus
vero scribit eplas duas in quarum

Prima gratias agit deo qui misericordie sue
passionem et sanguinem filii sui genti humana
in salvavit Et ad cristi ymitacionem hor-
tatur virum et uxorem informat et ad
humilitatem inducit et admonet insidias
dyaboli precavendas Et habet ca. v. In 2a epistola
docet de ministerio in perfectione virtutum
et de veritate predicacionis et de falsis prophetis
et de peccatoribus contradicit Et habet ca. iii. Jo-
hannes scribit epistolas tres in quarum prima
testificatur de verbo veritatis et vite Et eum
purissima luce dominum nostrum ihesum cristum
esse advocatum nostrum Et affirmat ad
dei et proximi caritatem et inducit Et
habet ca. v. In 2a commendat matrem et filios
ad caritatem hortatur et monet ut here-
ticos et seductores devitent Et habet ca.
i. In 3a gayum vel in gaudium ambula-
tem in veritate commendat et de caritate
quam exercebat in peregrinos et fra-
tres Et habet ca. i. Septimam epistolam scribit
iudas in qua omnes de salute communi sol-
licitate monet Et loquitur de altricacione
michaelis cum sathana Et detestatur
hereticorum vitam et ipsorum crimina et er-
rores et eternas penas comminatur eis
Et habet ca. i. Tricesimus sextus est
liber apocalypsis in quo agitur de re-
velacionibus factis iohanni per angelum
Et de tribulacionibus quas ecclesia
passa in tempore primitivo et patitur in pre-
senti et passura sit in fine seculi et pre-
cipue tempore antecristi Et de premiis
que suscepiura est in vita beata Et
habet ca. xxii.
Cum memor esse cupit librorum bibliotece
Constat opus presens si retinere velit
Maxima de minimis ex partibus accipe toti
Invenies quod amas si studiosus eris
Ergo ihesu criste claude pictate libellum
Qui benedictus deus et homo de virgine natus
Credentes verbis sacris salvare paratus
Et sic est finis Anno domini m. cccc. l. iv.

Ad benedicendas sponsas
Epistola i cor. vi. Nescitis quia
corpora vestra etc. In corde. Pro cleva
Math. xix. Venit ihesus in fines
trans iordanem etc. homo non separet
Pro veritate Epistola Trenorum
... et ... locutus sum ... diens
... surge ... Ewangelium Luc. viii. ...
... factum est cum ... diceret ... obedite ...
Pro pluvia Epistola Jeremie
Locutus est ... dicens ... liquid
... Ewangelium Jo. ...
xv. ... interior ...
... et discipuli eius
Pro iter agentibus Epistola ...
... profectus ... habebat
... Ewangelium Math. x. Civitas

in ... mundo etc. ... civitati
Pro peccatis Epistola xviii. Venit
Daniel ... ad dominum etc. ... Dominum
Ewangelium Marci xi. Habete fidem dei
etc. pacta ... De beata virgine
Actuum primo In illis diebus ... erant
apostoli etc. et fratribus eius Ewangelium Jo.
xix. Stabant iuxta crucem etc. in sua ... Luce xi
loquente ... ad turbas etc. custodiunt illud
De sancta cruce ad phi. ii.
... factus ... etc. Dei patris
Ewangelium Mathei xx. Ascendens
iherusalem etc. die resurget
De karitate Epistola i cor. xiii.
Karitas paciens est Ewangelium etc. ... inquam
cecidit Ewangelium Jo. xiii. Filioli mei
adhuc modicum etc. ad invicem
De sancto spiritu Epistola i cor. xii.
Unicuique vestrum data est manifestacio
spiritus etc. prout vult Ewangelium Jo. xiv. Si
diligitis me etc. et in vobis
Incipit secundus liber esdre
secundum aliam translacionem I
Et fecit Josias pascha
in iherusalem domino et
ymolavit pascha in
xiiii die lune
prima mensis statuens
sacerdotes secundum vices dierum vestitos
stolas in templo domini Et dixit
levitis sanctificate vos domino
et posuerunt archam sanctam
in templo quod edificavit Sa-
lomon filius david rex Et dixit
non portabitis archam in hu-
meris Nunc autem servite domino deo
vestro et populo eius israel Et compo-
nite domos cognacionum vestrarum
secundum vices dierum vestrorum secundum scrip-
turam david regis israel et secundum
constitucionem regis salomonis
filii eius Et state in sancto secundum
divisiones principatus cognacionum
vestrarum levitarum fratrum vestrorum filiorum
israel qui ante vos fuerunt Et
parate domos cognacionis levi-
tis ymmolate pascha secundum ymo-
lacionem Et sanctificate sacrificia
fratribus vestris secundum constitucionem
domini que data est per manum moysi
Et donavit Josias II
omnes populo oves et ag-
nos et edos xxx milia
Et vitulorum iii milia
Et haec regis data sunt pri-
...bus eius Sederunt iuxta populo et levitis

Helchias et zacharias et Iuelus
principes templi dei sacerdotibus
dederunt ad pascha ovium ii dc
vitulos ccc Et Ieconias et bana-
ias et Semeias et Nathanael
fratres eius et Samaias et oziel
et Ioram prefecti inicia dederunt
levitis ad pascha ovium v et vi-
tulos [redacted] et ducenta c quintus
Et statuerunt ea per sacerdotes et
levite in stacionibus suis et habebat
azyma secundum constitucionem ad dividenda
ea species secundum preceptum regis Et ymmola-
verunt pascha Et effuderunt sacer-
dotes sanguinem manibus suis
et ymmolaverunt holocausta et sic
tradiderunt eis secundum divisionem cog-
nacionum et offerent coram populo domini
sicut scriptum est in libro moysi Et
ymmolaverunt vitulos et assaverunt
pascha sicut oportebat Et coxerunt
in vasis ereis Et bachfio-
tum bono odore et ollis
filiis populi Et de hiis obtulerunt sibi
sibi et sacerdotibus fratribus et filiis
Aaron sacerdotes cum imponebant
adipes in holocausta usque in
noctem Et levite composuerunt
sibi et fratribus suis filiis aaron
et psalmos psallebant
tacite filii Asaph in ordine Et deca
secundum mediata Asaph in ordine suo
et sedecias Asaph et zacharias
et hostiarii ianuarum non poterant disce-
dere unusquisque a ministerio suo quia
hii fratres eorum levite composuerunt
eis et ductum est et consummatus
est ordo sacrificii in illa die
ut facerent pascha et offerrent
holocausta et imponerent sacri-
ficia super aram domini secundum pre-
ceptum regis Iosie Et fecerunt filii
israel qui inventi sunt tempore illo pas-
cha et diem festum azymorum vii
diebus Et non est celebratum pascha
simile in israel a diebus Samu-
elis prophete Et omnes reges israel non
fecerunt tale pascha quale fecit
Iosias et sacerdotes et levite et
omnis populus israel qui inventus est
et qui habitabant in ierusalem xviii
anno regni Iosie celebratum est
pascha Et directa sunt opera regis
Iosie in conspectu domini sui cum
in corde pleno pietatis Et actus
eius quidem conscriptus est de hiis
ante peccaverunt in domino scelerati
qua omnis gens et regna et qua-
liter contristaverunt dominum in israel.

sunt et verba domini que locutus est ad plenum
israel

III

Et post omnem actum huius
Iosie regis ascendit pharao
rex egipti regionem Egypti
tarmis ad flumen eufraten
ut oppugnaret ierusalem Et occurrit
rex Iosias obviam ei et misit ad
eum rex Egypti dicens Quid mihi
et tibi Iude rex non ad te missus
est a domino super eufraten enim bellum
est et dominus mecum est festinans
ergo discede et noli adversari domino
Et noluit revocare Iosias rex currum
suum Et composuit adversus eum bellum
non respiciens verba Ieremie prophete
de ore domini Sed constituit adversus
eum bellum in campo Magedonis et
descenderunt principes ad regem Iosiam Et
dixit rex pueris suis secedite me
a bello infirmatus sum enim valde
et continuo revocaverunt eum pueri
eius a constitucione belli Et impo-
suerunt eum in currum eius secundum et
deductus venit in ierusalem et mortuus
est et sepultus est in sepulcro patrum
et omnis Iudea lugebat Iosiam
Et flebat Ieremias Iosiam
et primi predicabant cum mulieribus regem
planxerunt eum usque in hunc diem
et preceptum est ut hoc fieret per omne
genus populi israel Et omnia scripta sunt
in libro actuum regum Iude et singu-
la tenens actus Iosie et glorie
eius et intellectus eius in lege domini
et que prius acta sunt in libro regum
populi israel et Iuda

IIII

Et assumentes qui erant
de gente Iechonie
filium Iosie constituerunt
regem loco Iosie patris
cum esset annorum xxiii et regna-
vit super israel mensibus tribus Et
ammovit eum rex Egypti ne regna-
ret in ierusalem Et multavit
gentem argenti talentis c et
auri talento i Et constituit
rex Egypti Ioachim fratrem eius
regem Iudee et ierusalem Et alli-
gavit Ioachim reges principes
Zachariam autem fratrem suum
comprehendens adduxit in Egyptum An-
norum xxv erat Ioachim cum
regnavit in Iudea et ierusalem
et malefecit in conspectu do-
mini

V Adversus hunc ascendit Nabu-
chodonosor rex Babilonis
et alligavit eum ereis vi-
nculis et adduxit eum in Ba-
biloniam et sustulit de vasis sanctis
domini et abstulit Nabuchodonosor et consecravit
in templo suo in Babilone. Que
autem gesta sunt de immunditia eius
et impietate scripta sunt in libris
temporum regum. Et regnavit Joa-
chim filius eius pro eo. Cum autem consti-
tutus esset annorum octo et regnavit
mensibus tribus et diebus decem in Jerusalem
et mala fecit in conspectu domini
et constituit Sedechiam regem Jude et
Jerusalem cum esset annorum xxi et regnavit
autem annis xi et male fecit in con-
spectu domini et non emiluit verba que
dicta sunt ab Jeremia propheta dei
et adiuratus a rege Nabuchodonosor
in nomine dei periuravit discessit
et obduravit cervicem suam et cor
suum transgressus est legitima domini
dei Israel. Principes autem populi et sa-
cerdotes multa scelera commiserunt
et impie egerunt super omnes immunditias
gentium. Et coinquinaverunt templum
domini quod sanctificatum erat Jerosolimis
et misit deus patrum suorum per
angelum suum revocare eos quia par-
cebat eis et tabernaculo suo. Ipsi
autem deriserunt angelos eius et qua die
dominus locutus est eadem die deluse-
runt prophetas eius donec in ira ex-
descenderet adversus gentem suam propter
impietates eorum. Et precepit ut as-
cenderent reges Caldeorum et occiderunt
iuvenes eorum et non pepercerunt nec
iuveni nec virgini nec seni nec ado-
lescenti. Sed omnes tradidit se in
manus eorum et omnia vasa domini
sancta maiora et minora et archam
et regalem apothecam auferentes
attulerunt in Babilone et succenderunt
templum domini et dissolverunt muros
Jerusalem et turres eius succenderunt igni
et destruxerunt omnia preclara eius
evertentes et reliquos qui rema-
serunt a gladio adduxerunt in Babi-
lonem et erant servi eius et filiorum
eius donec regnaret Perse ut impleretur
verbum dei in ore Jeremie donec bene
placeret terra in sabbatis suis
omni tempore desolationis sue
quo sabbatizavit ad impletionem
lxx annorum. VI
Regnante Cyro rege Persarum
anno primo ut impleretur
verbum domini in ore Jeremie
suscitavit deus spiritum Cyri regis
Persarum et predicavit in omni
regno suo et per scripta dicens hec
dicit rex Persarum dominus me constituit

II

regem universe terre Persarum. Dominus
deus Israel dominus excelsus et precepit
michi edificare sibi templum in
Jerusalem que est in Judea. Si quis
est ergo de gente vestra domini eius
cum eo ascendat in Jerusalem que est
in Judea et edificet templum domini
dei Israel. Hic est in Jerusalem qui de
tunitate et sit dominus cum eo qui ha-
bitabat in Jerusalem. Quotquot er-
go habitant ergo per regiones ad-
iuvent eum et dent anime dono
in loco suo offerentes aurum et
argentum dono cum equis et iumentis
cum ceteris que secundum vota constituta
sunt in templo domini quod est
in Jerusalem. Et consurgentes omnes
principes tribuum Jude et tribus
Beniamin et sacerdotes et levite
et omnes quorum excitavit dominus
spiritum ascenderunt et edificabant
templum domini quod in Jerusalem
et qui in circuitu eorum sunt de
omnibus advenerunt offerentes
aurum et argentum equos et
pecora et vota multa quorum sensus
bene dispositus est. Et rex Cyrus
protulit vasa sancta domini
que sustulerat Nabochodonosor
rex de templo domini et attu-
lerat in Babilonem et posuerat
ea in templo ydolorum. Proferens
ergo ea Cyrus rex Persarum
tradidit Mitridati qui erat super
thesauros eius per hunc autem
tradita sunt Salmanasaro presidi
Jude. Et erat numerus horum liba-
toria aurea m^c patere argen-
tee et phiale aurea xxx et argentee ii
m iiii cccc. Et alia vasa m.
Omnia autem vasa aurea et
argentea attulit Salmanasaro
cum hiis qui veniebant de Ba-
bilonia in Jerosolima. VII vii
In Artaxersis autem regis
Persarum temporibus scripserunt de
hiis qui inhabitant Judeam
et Jerusalem Beselmus et Mi-
tridates et Tabellius scribe
et ceteri consiliarii hiis habi-
tantes in Samaria et aliis
locis subiectam epistolam Regi
Artaxersi domino. Pueri tui Ratimus
ab accidentibus et Beeltemus
scriba et reliqui curie eorum iudices
qui sunt in Syria Fenice et Phe-
nicen salutem. Notum sit domino

nro regi quod iudei qui ascenderunt
a vobis ad nos venientes in
ierlm ciuitatem refugam et pessi-
mam edificant fora eius et cu-
rant muros et templum suscitant
Et si ciuitas hec et muri perfecti
fuerint tributa non sustinebunt
pendere adhuc autem et regibus
resistent Et quoniam instatur opus
templi Estimauimus bonum esse
non omittere sed notum facere domino
regi ut si tibi visum fuerit inqui-
ratur in libris patrum tuorum et
inuenies in commentariis memo-
ralibus scripta de istis et scies
quod ciuitas illa fuit refuga et
reges et ciuitates concuciens Iudei
enim repugnatores fuerunt Et ideo ciuitas
ista desolata est Nunc ergo tibi
notum facimus domine rex quod si
ciuitas hec edificata fuerit et muri
eius erecti Descensus tibi non erit
in Samariam celen et phenicen

VIII

Tunc rex scripsit Rathi-
mo qui accidentia scribe-
bat et beltheumo et sa-
mellio scribe et ceteris
constitutis et inhabitantibus sa-
mariam et phenicen que subiecta
sunt legi Epistolam quam misistis
michi Et precepi inquiri et inuentum
est Quoniam ciuitas illa semper
regibus aduersata est et homines
ciuitatis illius bella et incursus
in ea facientes Et reges duri erant
in ierlm dominantes et tributa gra-
uia imponentes Syrie celle phe-
nicen Nunc ergo precepi eos prohibere
ne edificent ciuitatem et prospiciatur
ne quid alterum fiat ut non proficiat
amplius malicia damnosa ad mo-
lestandos reges Tunc recitatis
his que a rege artaxerse
scripta erant Rathimus et Samellius
scriba et qui cum eis constituti
profecti festinanter venerunt in ierlm
cum equis et turbis et cum impe-
tu agmine Et ceperunt vetare
prohibuerunt eos qui edificabant
et vacauit edificatio templi quod
erat in ierlm usque in secundum annum darii
regis persarum

IX

Et rex darius fecit epu-
lam grandem omnibus
qui erant sub eo et omnibus
vernaculis suis Et omnibus
purpuratis medorum et persarum et
omnibus regibus et ducibus et prefectis
toparchis et prefectis omnibus qui
sub eo erant ab india usque ethi-
opiam C et xxvii regionibus Et cum
manducassent et bibissent sa-
turati discesserunt Et darius
rex recepit se in cubiculum suum
et dormiuit et experrectus est
Tunc tres iuuenes protectores
qui custodiebant corpus regis
dixerunt alterutrum Dicamus
vnusquisque sermonem qui precellat
Et cuius apparuerit sapiencior sermo
quam alterius dabit ei darius rex
dona magna et pro victoria
induere purpura indui et in
poculis auratis bibere et super aurum
dormire et currum auratum frenis
dabit ei et cidarim sericam
et torquem in collo dabit ei
et cum dario secundo loco sedebit
propter sapienciam suam et cognatus darii
vocabitur Tunc scripserunt vnusquisque
verbum suum et signauerunt et po-
suerunt ad caput darii et dixe-
runt Cum surrexerit rex dabunt ei
scriptum Et quemcumque iudicauerit rex
et tres principes persarum quod fecit ut
cuius fuerit sermo sapiencior ipsi
detur victoria sicut et scriptum est
Et vnus scripsit fortius est
vinum Alius scripsit fortior est
rex Tercius scripsit fortiores sunt mu-
lieres super omnia autem vincit
veritas Et cum surrexisset rex tulerunt
scripta sua et dederunt regi et legit
Et mittens conuocauit omnes prin-
cipes persarum et medorum et purpuratos
et duces prefectos et sederunt in consi-
lio et lecta sunt coram eis que scripta
erant Et dixit rex Vocate iuue-
nes et ipsi manifestabunt verba
sua et introierunt Et dixit eis
rex Dicite nobis que scripsistis Et
cepit prior qui dixerat fortius est
vinum et dixit O viri quam
fortiter vincit vinum omnes homines
qui bibunt illud seducit mentem
regis et ipsa facit mentem vnam
et serui et liberi et pauperis
et diuitis et omnem mentem conuertit
in securitatem et in iocundi-
tatem et obliuisci facit omne
debitum et omnia corda facit
honesta et obliuiscitur regem
et principem et omnem hominem
sine litteris facit eloquentem
Et cum biberint non memi-
nerunt tunc amicicie neque ami-
cos et fratres sed continuo euaginant

gladios. Et cum digesserit vinum et surrexerint nesciunt quid fecerint. O viri nonne fortius est vinum quod sic cogit facere? Et hiis dictis tacuit. Et cepit sequens loqui qui dixerat fortiorem esse regem et dixit: O viri nonne fortiores sunt homines qui terram et mare tenent et omnia que in eis sunt obediunt ei. Rex autem superfortior est et dominatur eis. Et si dixerit facite bellum alterutrum faciunt. Et si miserit eos ad hostes vadunt et evertunt montes et muros et turres et occiduntur et occidunt et verbum regis non transgrediuntur. Si autem vicerint regi afferunt omnia que predaverint. Et qui non militant neque pugnant sed colunt terram cum seminaverint et collegerint afferunt regi et alterutrum se cogentes afferunt tributa regi. Et ipse unus solus est. Et si dixerit desolate desolant. Et dixerit edificate edificant. Si autem dixerit excidite excidunt. Et si dixerit vulnerate vulnerant. Et omnis plebs et exercitus obediunt ei. Et insuper ipse recumbit et manducat et bibit et dormit. Hii vigilant et custodiunt eum circumeuntes et non potest unusquisque ire et facere opera sua et non possunt aliquid negligere mandata eius. O viri nonne prevalet rex cum sic obauditur? Et hiis dictis tacuit. Tercius autem qui dixerat prevalent mulieres et veritas hic est Zorobabel filius Salathiel de tribu Iuda qui cepit dicere: O viri nonne magnus est rex et multi homines et vinum fortius est. Quis ergo dominator eorum et quis est qui imperat eis? Nonne mulieres? Ipse genuerunt regem et omnem populum qui dominantur mari et terre. De mulieribus nati sunt. Et ipse enutrierunt eos qui plantaverunt vineas de quibus fit vinum. Et ipse faciunt vestes virorum. Et ipse faciunt claritatem hominibus. Et non possunt homines sine mulieribus esse. Si autem congregaverint aurum et argentum et omnem rem speciosam et viderint unam mulierem speciosam transeunt. Dimissa hec omnia hiante ore patenti respiciunt eam pendentes et omnes eam desiderant quam aurum et argentum et quam omnem rem speciosam. Et homo relinquit patrem suum qui nutrivit eum et regionem suam et coniungitur mulieri. Et cum muliere relinquit animam suam et nec patrem suum in mente habet nec matrem suam nec regionem. Unde oportet scire vos quia mulieres dominantur vobis. Nonne autem laboratis et discurritis et omnia mulieribus affertis et donatis? Et accipit homo gladium suum et vadit obsidere via et furta facere et homicidia et mare navigat et flumina et leonem contempnit et in tenebris ambulat et cum furatus fuerit et rapinas et fraudes mulieri quam amat affert. Et plus diligit homo uxorem suam magis quam patrem suum aut matrem. Et multi dementes facti sunt propter uxores suas et servi facti sunt propter eas. Et multi perierunt et cruciati sunt. Et multi peccaverunt propter uxores suas. Et nunc si creditis michi: nonne magnus est rex in sua potestate et omnes regiones timent eum et verentur tangere eum. Vidi tamen ego regem et Apemen filiam Bezacis illius magnifici concubinam regis sedentem ad dexteram regis et tollentem dyadema de capite regis et imponentem sibi et palmis eum cedentem de sinistra manu. Et insuper rex aperto ore respiciebat eam. Et cum riserat contra regem ridebat et ipse. Et cum indignata esset regi blandiebatur rex donec reconciliaretur regi. O viri nonne fortiores sunt mulieres que sic agunt? Tunc rex et principes respiciebant se invicem. Et cepit iterum loqui Zorobabel de veritate dicens: O viri nonne fortiores sunt mulieres? Magna autem est terra et excelsum est celum et velox cursus solis convertitur in gyro celi et iterum recurrit ad suum locum una die. Nonne magnus est qui hec facit? Et veritas magna est et fortior pre omnibus. Et omnis terra veritatem invocat et celum eam benedicit et omnia opera moventur et tremunt et non est cum ea quidquam iniquum. Iniquum vinum iniquus rex iniquus mulieres iniqui omnes filii hominum et iniqua opera eorum et non est in ipsis veritas et in iniquitate sua peribunt. Et veritas permanet et invalescit in eternum et prevalet in secula seculorum.

Et non accipit faciem nec differentias sed que sunt iusta facit ab omnibus iniquis et dolosis discedit. Et omnes benignantur in operibus eius et non est in iudicio eius iniquum sed fortitudo et regnum et potestas et maiestas omnium seculorum. Benedictus Deus veritatis. Et tacuit. Tunc omnes populi clamaverunt et dixerunt: Magna est veritas et prevalet omnibus.

Deus

X

Et dixit ei rex: Pete quod vis amplius quam scripta sunt et dabimus tibi quemadmodum inventus es sapientior, et proximus mihi sedebis et cognatus meus vocaberis. Tunc Zorobabel respondit dicens: O rex, memorare voti tui quod vovisti edificare templum in Ierusalem in illa die qua regnum accepisti, et omnia vasa Dei que accepta sunt de Ierusalem revocare que separavit Cyrus cum deplorauit Babilonem et voluit revocare ea in Ierusalem. Et tu vovisti edificare templum quod succenderunt Idumei cum desolata est Iudea a Chaldeis. Et nunc hoc est quod a te postulo domine rex. Et hec est magnificencia quam a te facere volo: peto impleas votum quod vovisti regi celi de ore tuo.

XI

Tunc exurgens Darius rex osculatus est eum et scripsit epistolas ad omnes dispensatores et prefectos locorum et duces et regulos ut deducerent eum et eos qui cum eo erant ascendentes edificare Ierusalem. Et omnibus prefectis locorum qui erant in Syria et in Phenicen, in omnibus qui in Libano misit epistolas ut tollerent trabes cedrinas de Libano in Ierusalem ut edificarent civitatem. Et scripsit omnibus Iudeis qui ascendebant a rege in Iudeam de libertate et ad omnes potentes et duces et regulos et prefectos et dispensatores ne accederent ad portas eorum. Et iussit omnem regionem quam possident immunem esse eis et Idumei relinquerent castella Iudeorum que obtinuerant. Et ad edificationem templi per singulos annos talenta XX donari per edificatur et super aram holocausta immolari

cottidie sicut habent constitutionem offerre et alia X per singulos annos talenta dona. Et omnibus qui venient a Babilone condere civitatem ut haberent libertatem ipsi et filii eorum et omnibus sacerdotibus scripsit quibus eum prestarentur et sacerdotalem stolam iussit dari in qua deserviunt. Et Levitis scripsit dari stipendia usque in diem consummationis templi Ierusalem. Omnibus custodientibus civitatem scripsit dari eis possessiones et stipendia. Et revocavit omnia vasa que separaverat Cyrus rex Iudeorum in Babilonia. Et omnia que dixerat Cyrus facere et revocare in Ierusalem et ipse precepit fieri. Et cum iussisset rex et [illegible] levavit faciem suam Zorobabel ad celum contra Ierusalem et benedixit Deum celi dicens: A te est victoria et sapientia et tua est gloria et ego sum servus tuus. Benedictus es qui dedisti mihi sapientiam. Tibi confitebor domine Deus patrum meorum. Et accepit epistolas et exiit et venit in Babilonem et enunciavit fratribus omnibus in Babilonia. Et benedixerunt Deum patrum suorum quod dedit eis remissionem et refrigerium ut ascenderent et edificarent Ierusalem et templum in quo invocatum est nomen eius in ipso. Et cymbalis psallebant cum musicis in gaudio magno diebus VII.

XII

Et post hec electi sunt ut ascenderent principes cognationum secundum tribus suas et uxores eorum et filii et filie eorum et ancille eorum et pecora eorum. Et Darius misit cum eis equites mille ut deducerent eos in Ierusalem cum pace et cum musicis et tympanis et tibiis et omnes fratres eorum ludebant. Hec sunt autem nomina eorum qui ascenderunt secundum generationes suas per tribus et per partes principatus eorum: Sacerdotes filii Phinees, filii Aaron, Ihesus filius Iosedech, Semei et Ioachim filius Zorobabel filius Salathiel de domo David de cognatione Phares de tribu Iuda qui locutus est sub Dario rege Persarum verba sapientia in secundo anno regni Darii primi mensis [illegible]. Tunc ex captivitate transmigrationis ascenderunt Iudei quos transmigraverat Nabuchodonosor rex Babilonis in Babilonem. Et reversi sunt in Ierusalem et in omnes civitates Iude unusquisque in civitatem suam qui venerunt cum Zorobabel et cum Ihesu et cum Salemia et cum Sarraco et cum Elettco et Esmanio et cum Mardocheo et cum Beelsur et cum Bolor

vir et cum ciem et cum aphatu
et cum Baalia quibus sub est hic
est nus ? gentis eorum et principes
eorum filii phares ii c lxx filii
Saphat iii lxx filii Emoabis
et helud et Job iii dcc x filii
Jodamq ii dccc lxx filii de
hinc dcc filii corba dcc v filii
Banni dc xxxviii filii be
inc dc xxviii filii archad iii
xxii filii adomtad iii lxvii
filii Jordax ii lxvi filii ad
inne iiii liii filii ezerc
thic c vii filii ceytam et aze
zitas lxvii filii zutu iiii
ixl filii cedronabe dc xxxii
filii anaine c xxx filii cob
bari xxxiii filii arul v filii
Bassa iii xxiii filii purie xcv
filii belutaz ii v filii de
Bethlemmion c xxiii filii
de nothopbie lv filii de ana
thoi c lxvi filii de bothosmos
c xxxii filii de cariathi
arim xxv filii de scepira et sceth
dcc xliii Bero et qui venerunt in
necla iiii xxii de sethimodia
et qui de cammas dc xxii
madbeth et qui venerunt de matha
c xxxii don et qui venerunt de
beitalim et xxviii de agge et
qui venerunt de ebee c xxiii i than
ves et qui venerunt in beth ly Jebee
et filii neptus c lvi filii cola
moalu iiii et l iiii filii achym
iii lxx filii liano dcc xxix
Et aldidoth et aanas filii
oricha et lxx filii Sanassa
Sacerdotes dcc lxxii filii sadur
filii Jhesu inter filios emasiba
filii ophitemeru et lii filii
phasurii m et cccxlvii filii caraym
m c ix filii autem levite hij
Jhesu iecodo et Banni et heredian
et adias omnes numero a xii annis
et supra filii et filie et mulie
res omnes numero dcc xlii canta
tores sacerdotes c xxviii asaph de
Dicando filii asaph et ostiarii
filii Ismael iiii c xl ix filii
Asad filii tolmari filii dacbo
bar filii oli omnes et servi tem
pli filii esee filii casepha
filii tabboth filii gezas filii sich
filii palmei filii sabati filii acca
ba filii cemi filii utud filii acias

II

Filii cete filii actare filii suba filii
sanan filii cani filii gaddua filii
teddei filii zaddiei filii baessam
filii nerobra filii chebra filii ca
car filii ozie filii phinoe filii ar
zen filii asamia filii mara filii
naphai filii acchus filii achita
filii azud filii nazatha filii pas
hnen filii cedda filii chuta filii
charet filii barches filii sare
filii thomei filii nasib filii napha
filii cedam filii puerorum salomonis
filii athapoth filii nazeal filii
aeli filii dacod filii thadel filii
saphati filii atter filii pachareth
filii sabo filii sarron filii ma
sed filii gab filii addus filii ami
filii Saphym filii suba filii aphi
ca filii sarodes filii Saphat
filii massaluth omnes servi templi
et filii puerorum Salomonis cccc lxxii
hij sunt qui ascenderunt a termela
cheth et thelersa duce eorum carmatha
lam et alar et non poterant dicere regna
et domus suas et generationes quo essent
de israel filii dalthan filii baan
dc lii filii nethadam et de sa
cerdotibus qui fungebantur sacerdotio et
non sunt inventi filii achos filii cedrei
qui accepit uxorem matria unam
ecclesiam de filiabus pherzelei et vo
catus est nomine eius Et cum inquisita
esset nativitas eorum scriptura in ta
bulas professionum filiorum natorum
et non sunt inventi prohibiti sunt
a sacerdocio Et dixit eis neemias
et atthanias ut non participent
de sanctis donec exurgat sacerdos
vestitus manifestationem et veritatem
Omnis autem de genere israel erant a
xii annorum praeter servos et ancillas
xlii iii lx et servi horum vii
iii xxxvii et cantores et canta
trices lxv et camelorum dcc xxxvi
muli et cccvi et cameli iiii
xxxv et pecora subiugalia
vi iiii dcc iii Et de preposito
rum cognationes ad venissent in
templum dei quod est in ierusalem
voverunt suscitare templum dei
in loco suo secundum virtutem suam et co
stituere templi sacrarium in templi opera
ad edificationem minas mille
et argenti minas v milia Et stolas
sacerdotales c Et inhabitaverunt
sacerdotes et levite qui erant de
populo in ierusalem et in regione et
sacri cantores et ostiarii et omnis
populus israel in regionibus suis cum

Instante autem vii mense cum essent
filii israel unusquisque in suis conve-
nerunt uno animo in aream prime por-
te orientis Et stetit Iesus filius
Iosedech et fratres eius sacerdotes et Zo-
robabel filius Salathiel et fratres
eius et preparaverunt altare dei israel
ut offerent super eum holocausta
sicut et que scripta sunt in libro
Moysi hominis dei et convenerunt
ad eos de ceteris regionibus terre et
erexerunt altare in loco suo omnes
gentes terre et offerebant holo-
causta domino matutina et vesper-
tina Et egerunt diem festum scenopegie
tabernaculi sicut iussum est in le-
ge et sacrificationes cotidie sicut opor-
tebat Et post hec oblationes sa-
batorum et instantie kalendarum
et dierum sollempnium illustrorum et
sanctificatorum Et quotquot vove-
rant vota deo a neomenia
vii mensis ceperunt offerre sacri-
ficia domino deo et templum domi-
ni dei nondum edificatum erat Et dederunt
pecuniam structoribus fabris et
cibum et potum Et dederunt carra
Sydoniis tyriis ut deportarent
de monte Libano trabes cedrinas
et facerent rates in portu Ioppen
secundum decretum quod erat eis scriptum a
Cyro rege persarum Et in secundo anno
sub Dario rege venerunt in tem-
plum domini dei in Ierusalem mense se-
cundo
XIII
Et cepit Zorobabel filius
Salathiel et Iesus filius
Iosedech et fratres eorum et
sacerdotes et levite et
omnes qui venerant de captivitate
in Ierusalem et fundaverunt templum dei
neomenia secundi mensis anni secun-
di quo venerunt in Iudeam
et Ierusalem Et statuerunt levitas
a xx annos et supra super opera
domini Et stetit Iesus et filii et
fratres et Cadiel frater et filii
Iesu et filii Iuda filii Emadabum
filii et filiis omnes levite una-
nimes instantes operi omnes in
templo domini Et edificaverunt struc-
tores templum domini et steterunt
sacerdotes habentes tubas vestiti sto-
las Et levite filii Asaph habentes
cymbala laudem decantantes deo
et benedicentes secundum benedictionem
David regis israel et clama-
verunt decantantes ymnum deo con-
fitentes domino quia suavitas eius
et claritas in secula seculorum
super omnem israel et omnis populus
decantaverunt tubis et clamaverunt
voce magna ymnum collaudan-
tes dominum in suscitatione templi
domini Et venerunt de sacerdotibus
et levitis et de presidentibus secundum
cognationes presbiteri qui viderant
prius illud templum Ad huius
ipsi reedificationem cum clamore
et fletu magno et multi per tubas
et gaudia ingenti et voce magna
laudabant dominum Sicut non posset
populus audire vocem tubarum pre
fletu populi Turbe cum tubis de-
cantabant solide sic ut de longe
inde audiri possent Et cum audis-
sent inimici tribus Iuda et
tribus Beniamin venerunt ut scirent
que esset hec vox tubarum et cog-
noverunt quia de captivitate venti sunt
et edificant templum domino deo israel
Et accedentes ad Zorobabel et
ad Iesum et ad principes cognationum
dixerunt nos edificamus vobiscum
templum et nos audivimus dominum
deum vestrum et sacrificavimus Et
a diebus Nachorde regis Assiriorum
qui transmigravit nos huc Et dix-
erunt eis Zorobabel et Iesus et
duces cognationum israel Non est
vobis edificare templum domini dei
nostri Nos autem soli edificamus domino
israel secundum ea que precepit nobis Cyrus
rex persarum Gentes autem terre que
commorabantur cum illis et in Iudea
omnes expugnantes civitates pro-
hibebant reedificare et comparantes
et insidias adducentes et congregantes
seditiones prohibuerunt consummari
sanctuarium tempore vite regis Cyri
et prohibiti sunt edificare annos
duobus usque ad regnum Darii
XIIII
In secundo autem anno regni
Darii prophetavit Aggeus
et Zacharias filius
Addo prophete super Iudeam
quidem et Ierusalem in
nomine domini dei israel Et stans
Zorobabel filius Salathiel et
tribu Iuda et Iesus filius Iose-
dech incohaverunt edificare templum
domini quod est in Ierusalem assistentibus
cum eis prophetis domini et adiuvantibus
eos In illo tempore venit super eos
Sysennes prefectus Syrie et Phenicis
et Satrabusanes et conturberna-
les eorum Et dixerunt Iudeis Quis XV
precepit vobis edificatis templum
hoc et cetera omnia perficitis eius

Structores sunt qui edificant hec
et habuerunt graciam visitacione
facta super captivitatem a domino
presbiteri Iudeorum et non sunt prohi-
biti edificare donec significaretur
Dario regi. Et misit Sysennes
prefectus Syrie et Phenicis et Sa-
thrabuzanes et [illegible] eorum
in Syria et Phenice duces scriptas
literas in hunc modum. Regi Dario
plurimam salutem. Omnia no-
ta sint domino nostro regi. Cum ad-
venissemus in civitatem Ierusalem
deprehendimus presbiteros cap-
tivitatis Iudeorum edificantes tem-
plum domini magnum de lapi-
dibus politis preciosis et ligna
magna posita in parietibus imponen-
tes et opera instanter fieri
et bene currere opus in manibus
eorum et in omni gloria honore
et diligencia perfici omnia.
Tunc interrogavimus presbiteros
dicentes quo permittente vos
edificatis templum hoc et que
opera fundatis. Ideo ergo in-
terrogavimus ut tibi notum faceremus
et scriberemus tibi nomina hominum prepo-
sitorum et nomina eorum qui eos pre-
fuerunt. Et responderunt nobis dicentes
Nos sumus servi domini qui fecit
celum et terram et mare et omnia
que in eis sunt. Et edificatum
est templum ante multos annos a
rege Israel magno et forti et
perfectum est. Et quia patres nostri ad
iracundiam provocaverunt dominum
et peccaverunt in dominum Israel qui in
celis, tradidit eos in manus Na-
bochodonosor regis Babilonis
et Chaldeorum. Et templum dirui-
entes incenderunt et populum capti-
vum et in Babilonem adduxerunt.

XVI

In anno autem primo regnante xvi
Cyro rege Babilonie
scripsit rex Cyrus edificare
templum hoc et vasa sacra
aurea et argentea que abstu-
lerat Nabochodonosor rex
Babilonis de templo hoc
quod est in Ierusalem et consecraverat in
templo suo omnia illa protulit
Cyrus rex de templo quod est
in Babilone et tradidit Zoro-
babel et Salabassar prefecto
et iussum est ei afferre omnia vasa
hec et reponere in templo quod est in Ierusalem
et templum hoc domini iussit rex
edificari in loco suo. Tunc Sala-
bassar iecit vero constituit funda-
menta templi domini quod est in Ierusalem.
Et ex eo usque in hodiernum diem edi-
ficatur et non est perfectum. Nunc ergo
si iudicas rex requiratur in libris
memorabilibus [illegible] regis qui sunt
in Babilone et si inventum fuerit
cum sententia et voluntate Cyri regis
ceptam esse hanc edificacionem
templi domini quod est in Ierusalem
et iudicaveris domine rex de
hiis rescribe nobis. Tunc Darius
rex iussit inquiri in publicis bi-
bliothecis in Ecbatanis quod est in Media
regione locus in quo descripta erant
[illegible] hec. xvii

XVII

Anno primo regnante Cyro
rege Cyrus iussit edificari
templum domini quod est
in Ierusalem ubi sacrifica-
bunt per ignem constantem ut esset
altitudo eius cubitorum lx et la-
titudo eius cubitorum lx quadratum
triplicibus parietibus [illegible]
lapideis in tabulatu novo simplici.
Et sumptus dari de domo Cyri regis
et vasa sancta templi domini aurea
et argentea que abstulit Nabo-
chodonosor de templo quod est
in Ierusalem et attulit in Babilonem
restitui in templo quod est in Ierusalem
ubi erant posita ibi ponentur.
Iussit curam agere Sysenne prefecto Syrie
et Phenicis et Satrabuzanem
et collegio eorum et prepositis Syrie
et Phenicis et legatis abstinere
se ab illo loco et sinere puerum
domini Zorobabel principem autem
Iudee et prepositos Iudeorum templum
illud domini edificare in loco suo.
Et ego precepi plene edificare
et attendere ut adiuvent eos qui
de captivitate sunt donec perficiatur
templum domini et de parte tributorum
Syrie Celis et Phenicis diligenter
constitutum porcionem dari hiis viris
similiter ad sacrificia domini. Et ad
[illegible] tauros et arietes
et agnos et frumentum et salem
et vinum et oleum sine intermissione
singulis annis omnibus secundum quod
sacerdotes in Ierusalem dixerint erogari
cotidie sine dubio ut offeratur
hostia deo excelso pro rege et
pro pueris eius et adorent instanter
pro vita eorum et constituit ut

Ut quicumque transgressi fuerint ali
quid ex hiis que scripta sunt aut ipsos
neglexerint accipere lignum de substantia sua
et super illud suspendi. Et bona eius
fieri regia. Et Dominus cuius nomen
invocatum est ibi exterminet omnem
regem et gentem que extenderit
manum suam prohibere aut nocere
templo Domini quod est in Ierusalem. Ego
rex Darius decrevi diligentissime
fieri secundum hec fieri. XVIII

Tunc Sysennes prefectus
Syrie et Phenicis
et Sathrabuzanes et
college eius obsequti his que
a Dario rege decreta erant
insistebant sacris operibus dilig
entius cooperantes presbiteris et pre
positis templi. Et prosperabat
bene opera prophetantibus Aggeo
et Zacharia et consummaverunt
ea iussu Domini Dei Israel. Et cum
consilio Cyri et Darii et Artaxer
sis regis Persarum usque in vi annum
Darii regis Persarum consummata est edi
ficatio templi Domini usque tertia et
xx die mensis Adar vi anni
Darii regis. Et fecerunt filii Israel
et sacerdotes et Levite et ceteri qui
erant de captivitate qui adiecti sunt
eis secundum legem in libro Moysi. Et ob
tulerunt in dedicationem templi Domini
thauros c arietes cc agnos cccc
et hircos pro peccato omnis populi Israel
xii secundum numerum xii tribuum Israel. Et ste
terunt sacerdotes et Levite vestiti
stolas secundum tribus super opera Domini Dei
Israel secundum constitutionem libri Moysi et
ostiarii per singulas ianuas stabant.
Et fecerunt filii qui erant de cap
tivitate pascha xiiii die primi
mensis quia sanctificati essent sacerdo
tes et Levite. Set et omnes filii cap
tivitatis non sunt sanctificati quia omnes
Levite simul sanctificati sunt. Et ymo
laverunt pascha omnibus filiis capti
vitatis et fratribus eorum sacerdotibus. Et
manducaverunt filii Israel qui erant de
captivitate omnes qui discesserunt
ab abhominacionibus terre gentium que
rentes Dominum. Et celebraverunt
sollempnia azimorum vii diebus
epulantes in conspectu Domini quia con
vertit consilium regis ad eos ut con
fortet manus eorum ad opera Domini
Dei Israel. Et post hec regnan
te Artaxerse rege Persarum ve
nit Esdras filius Azarie filius Zaca
rie filius Helchie filius Salomi filii

Sadoc filii Achitob filii Amarie
filii Azie filii Bocci filii Abi
sue filii Finees filii Eleazari
filii Aaron primi sacerdotis. Hic
Esdras ingeniosus et ascendit
de Babilone cum esset scriba
ingeniosus in lege Moysi que da
ta est a Deo Israel. Et dedit
ei rex claritatem magnam in
conspectu suo super omnes postulationes suas.
Et ascenderunt cum eo de filiis
Israel et de sacerdotibus et de
Levitis templi et de sacris canto
ribus et de ostiariis in Ierusalem anno

Septimo regnante Ar
taxerse in quinto mense XVIII X
hic est annus septimus regni.
Egressi sunt de Babilo XIX
ne prima luna mensis
quinti venerunt in Ierusalem secundum datum
eis prosperum iter a Domino super eum.
Esdras enim multa disciplina
tenebat ut nichil de le
ge et de mandatis pretermitteret que
mandavit Deus ad Israel et omnes
iustitie et iudicia doceret.
Adveniens autem carta concessi decreti ab
Artaxerse rege ad Esdram
sacerdotem et lectorem legis Dei cuius
est exemplum hoc id quod infra
scriptum est. XX De

Rex Artaxerses Esdre
scribe et lectori legis
Domini salutem. Quandam iusti
tiam ego iudicans precepi
ut qui volunt de gente
Iudeorum sua voluntate sive de sa
cerdotibus sive de Levitis Iudeis qui
sunt in meo regno proficisci tecum
in Ierusalem. Et inde quot volunt profi
ciscantur sicut michi visum est et
vii amicis meis et consiliariis dili
genter attendant Iudeam et Ierusalem et
omnia secundum legem Dei. Et offerant
munera Domino Deo Israel que vo
vi ego et amici mei ad Ierusalem. Et
omne argentum et aurum quodcumque
inventum fuerit in regione Babilonis
deferatur in Ierusalem cum eo quod
donatum est a gente Iudeorum in templum
Domini Dei eorum ut colligatur et
omne aurum et argentum ad emendos
thauros et arietes et agnos et
hircos ad offerendum sacrificia
super aram Domini Dei eorum in Ierusalem.
Et omnia reliqua quecumque sunt utilia
tu cum fratribus secundum voluntatem Domini Dei
tui. Et sacra vasa que tibi data sunt
ad usum templi Dei tui que de
Ierusalem ponens ante Deum in Ierusalem
et ceteri quecumque tibi

sunt nomina ad usum templi dei da
bunt. De thezauris regis Ego
autem artaxerses precepi custodibus
thesauri Syrie fenicis et phenicias
ut quecunque miserit Esdras sa
cerdos et lector legis domini dei
excelsi diligenter dentur ei
argenti talenta usque ad centum
similiter et frumenti usque choros
et vini choros c et sal sine
mensura et cetera sine mensura
omnia secundum legem dei perficiantur
diligenter deo excelso ut non super
veniat ira super regnum regis
et super filios eius. Vobis ergo
dicitur ut omnibus sacerdotibus et
levitis et cantoribus templi et
ostiariis et servis templi et scribis
nullum tributum nec alia queque
imponatur et nemo habeat
potestatem iudicare eis aliquid. Tu
ergo Esdras secundum sapientiam dei con
stitue sacerdotes et iudices ut iudi
cent in universa Syria et phenicen
omnes qui sciunt legem dei tui
et regis diligenter puniantur
sive morte sive tormentis sive conde
mpnatione pecunie aut exilio XXI

Et qui non fecerit legem dei tui et regis [margin]

20 Et dixit Esdras Bene
dictus dominus deus patrum nos
trorum qui dedit hec in
corde regis ut glorifi
cet templum eius quod in iherusalem
qui et me honoravit in conspectu
omnium principum eius et ego forti animo
factus sum secundum susceptorem domini dei
mei et congregavi de israel viros
ut ascenderent mecum et hii erant
secundum cognationes suas duces et secundum
partitiones principatuum suorum qui
ascenderunt mecum de babilone
in regno artharxersis regis. De
filiis Phinees Gerson filius Aaron
De filiis Ythamar Gabiel de fi
liis David Lattus Sechenie filius
Nathanael de filiis Phares
Zacharias et cum eo cl. De fi
liis Fadmoabel Helmoeas filius
Zarheis et cum eis viri cc. De
filiis Sathe Iechonias filius ys
tani et cum eo viri ccc. De
filiis Adin Obeth Ionatha et
cum eo viri ccl. De filiis Ama
rie Iotholias et cum eo viri lxx.
De filiis Saphat filii Azarie
Michael et cum eo viri lxx. De
filiis Ioab Ezechiel et cum eo
viri cc xii. De filiis Banaci
Salemoth et cum eo viri
De filiis beel Zacharias
filius Zebe et cum eo viri cc
lxx. De filiis Azade et cum eo
viri c x et De filiis Adonizam
novissimi hec sunt nomina filiorum
Helisphalathi Semneas et cum
eis viri lxx et congregavi eos

ad fluvium qui vocatur Thera
et quievimus ibi triduo et inspexi
eos et de sacerdotibus et levitis
non inveni ibi XXII 22

Et misi ad Eleazarum
et ad Iduelem et ad
Masman et ad Mathan
et ad Samathay et
Zachariam Mosollamum duces
et peritos et dixi eis ut ve
nirent ad Loddeum principem the
saurorum qui in eo loco erant et
mandavi Loddeo et fratribus eius
et hiis qui sub illo erant custodibus
thesaurorum dicens mittere nobis
qui sacerdotium agant in templo domi
ni. Et adduxerunt nobis secundum dexteram domini
viros peritos de filiis Mooli
levitis israel Sebebia et filios eius
et fratres eius xviii et Asebiam et
Amanium et Aman fratrem de
filiis Chananei et filii eorum viri
xx. Et de servis templi quos de
dit David et principes ad opera
levitarum dederunt servos templo
cc xx. Et omnium nomina conscripta sig
nificata sunt. Et vovi ibi ieiunium
iuvenibus in conspectu domini dei nostri
ut quereremus ab eo bonum iter
nobis et filiis nostris. Et hiis qui
nobiscum sunt veritus sum enim petere
a rege equites et pedites deduc
tionis in tutelam contra adversarios
nostros. Diximus enim regi quod virtus
domini dei nostri erit cum hiis qui in
quirunt eum ad omnem correctionem et
iterum deprecati sumus dominum deum nostrum
secundum hec et placatus est nobis. Et separavi
ego de principibus tribuum sacerdotum
viros xii Serebiam et Asabiniam
et cum eis de fratribus eorum x et statui
eis aurum et argentum et sacra va
sa templi domini nostri sicut donaverant
rex et consiliarii eius et principes et
omnis israel. Et appendens tradi
di eis argenti talenta dc l et
in vasis argenti talenta c et auri
talenta c et vasa erea et ramea
utilia splendida similia auro
talenta xii. Et dixi eis Et vos
sancti estis domino et vasa sancta
et argentum et aurum votivum domino
deo patrum nostrorum. Vigilate ergo et
custodite donec tradatur princi
pibus tribuum sacerdotum et levitarum
et principibus cognationum in ierusalem
in locis templi dei domini nostri
Et qui susceperunt sacerdotes et levite
argentum et aurum et vasa quod
in ierusalem intulerunt in templum domini
Et profecti sumus a flumine Thera
xii die primi mensis donec venerunt

in Ierusalem fuit manus fortis domini que
est super nos et liberavit nos ab omni
introitu inimicorum nostrorum et veni- 22
mus in Ierusalem

XXIII

Et cum fuissemus ibi per tri-
duum quarta die appen-
sum argentum et aurum
traditum est in templo
Arimoth filio Urie sacerdoti Et
fuerunt cum eo Eleazarus filius Phi-
nees et erant cum eis Iosabed fi-
lius Iosu et Moethas filius Bannui
levite et ad numerum et ad pondus
universa scripta sunt Et hii qui
venissent de captivitate obtulerunt
sacrificia deo Israel tauros XII
pro omni Israel arietes LXXXVI et agnos
LXXII et hircos pro peccato XII omnia
in sacrificium obtulerunt domino
Et reddiderunt que iussit rex re-
galibus auctoribus et prepositis Syrie
et Phenicis et glorificaverunt gentem
istam et templum domini dei

XXIIII 23

Et his perfectis accesserunt
principes ad Esdram dicen-
tes non sustinet gens Israel
et sacerdotes et levite
alienas terre gentes hominum inter
immunditias eorum Chananeorum
et Ethaeorum et Amorreorum
et Phereseorum et Iebuseorum
Gergeseorum et Moabitarum et Ie-
bus..orum et Idumeorum Cohabitaverunt cum
filiabus eorum et ipsi et filii eorum
et commixtum est semen sanctorum in
alienas gentes et retinuerunt
principes et prepositi erant iniquitatem
ab initio rei Et cum audisset
Esdras hec conscidit vestimenta
sua et sanctam stolam et abstu-
lit crines capitis et barbe sue
sedebat tristis et plorans Et con-
venerunt ad eum omnes qui mo-
verentur verbo dei Israel et cum flerent
pro hoc scelere Esdras sedit tristis
usque ad vespertinum sacrificium Et
consurgens de ieiunio conscissis
vestimentis et conscissa sancta sto-
la flexit genua et extendit
manus ad dominum deum dicens
Domine confusus sum et perterritus sum
in conspectu tuo peccata enim nostra multi-
plicata sunt super capillos capi-
tis nostri et iniquitates nostre ex-
altate sunt usque ad celum et ad
hunc a temporibus patrum nostrorum et
sumus in magno peccato usque in
hodiernum diem Propter peccata nostra
et patrum nostrorum traditi sumus
cum fratribus nostris et cum sacerdo-
tibus nostris et tradiderunt nos regi-
bus terre in gaudio gladii cum cap-
tivitate et in depredatione usque

in hodiernum diem Et nunc quanta
una est misericordia facta super nos a te
22 Domine deus noster derelinquere ra-
dicem nostram et nomen in loco sanc-
tificationis tue manifestare luminare
nostrum in templo domini dei
nostri dare nobis escam in tempore servitu-
tis nostre Et cum serviremus non sumus
derelicti a deo sed dedisti nobis
gratiam in conspectu regum Persarum
dedisti nobis escam et clari-
ficari templum sanctum tuum ut re-
suscitares deserta Syon et dedisti
nobis soliditatem in Iuda et Ierusalem
Et nunc quid dicemus domine habentes
hec transgressi enim sumus manda-
ta tua que fecisti in manu puero-
rum tuorum prophetarum dicens terra in qua
introistis possidere eam terra coinqui-
nata est coinquinationibus alieni-
genarum et immundicia sua reple-
verunt eam totam Et dixit Nunc
filias vestras nolite coniungere
filiis eorum et filias eorum nolite
accipere filiis vestris Et non desidera-
bitis habere ad eos in pace
omni tempore ut confortati manducetis
optima terre et heredes faciatis
filios vestros usque in eternum Et
que contingunt nobis omnia propter ope-
ra pessima et propter peccata nostra magna
sunt Tu enim domine levasti peccata nostra
propter terram et dedisti nobis talem
radicem Et iterum reversi sumus transgredi
legem tuam ut commisceremur immun-
dicie alienigenarum terre huius Numquid
ergo dignus es irasceris nobis ut
perderes donec non remaneret radix
et semen nostrum domine deus Israel verax
deus es remissi sumus sicut radix in
hodierna die Ecce sumus in conspec-
tu tuo in peccatis nostris Non enim possumus sta-
re adhuc ante faciem tuam de istis
talibus operibus Et cum oraret Esdras
et confiteretur deo plorans et iacens
in terra ante templum dei congregati
sunt ad eum de Ierusalem turbe valide
viri et mulieres et iuvenes Fle-
tus enim magnus erat in multitudine
populi Et exclamavit Iechonias
filius Iecheli unus de Israel et
dixit Esdre Nos peccavimus ad-
versus dominum et duximus uxores alie-
nigenas de gentibus terre Et nunc
de Israel in hoc sit iuramentum ad
dominum ut expellamus uxores nostras
que sunt de alienigenis cum filiis
earum Et quod est consensione legi
Moysi Exsurgens dixit Esdre
Surge et perfice ad te enim pertinet causa
hec et nos tibi consentimus
Confortare et fac Exsurgens Esdras
iuravit principes sacerdotum et
levitarum et omnis Israel ut fa-
cerent secundum hec et iuraverunt Et Esdras

Surrexit Esdras de via atrii te//
pli domini et abiit in loculum Io//
han et manens ibi non gustavit
panem nec aquam bibit lugens super
magnas iniquitates populi Israel. Et
praedicatio est per omnem Iudeam
et civitatem Hierusalem omnibus qui
erant de captivitate ut congre
garentur in Hierusalem. Et quicumque
non convenissent secunda et tertia secundum
iudicium residentium presbyterorum pu
blicarentur pecora eorum et ipse
hostis vocaretur a populo Israel.
Et congregati sunt qui erant de
tribu Iuda et de tribu Beniamin
infra tertium diem in civitatem
Hierusalem et hic est mensis nonus et
xx die mensis. Et consedit omnis
multitudo in area templi tremens
propter imminentem hiemem. XXV 27

Et surgens Esdras
dixit eis: Vos dereli
quistis legem et duxis
tis uxores alienigenas
addentes peccata super Israel. Et nunc confi
temini domino et date gloriam
deo patrum nostrorum et facite vo
luntatem eius et discedite a genti
bus terrae et ab uxoribus alieni
genis. Et clamavit omnis multitudo
Israel et dixit magna voce: Sicut
dixisti faciemus. Sed multitudo magna
est et regio nostra nimium frigida
est. Non sufficimus vivere de ma
tutino et hoc non possumus perficere una
die vel duabus. Multum enim peccavimus
in his. Stent ergo principes et de
omnibus qui cohabitamus hic in
civitate nostra ipsi et qui habent apud se
uxores alienigenas solvant iram
indignationis domini a nobis. Et
decretum hoc Ionathas filius Ezeli
et Ozias filius Thocani susce
perunt hoc. Et Mosollamus et Levi
et Sabbatheus consenserunt eis. Et fe
cerunt secundum haec omnes qui venerant
de captivitate. XXVI 28

Et elegit sibi Es
dras sacerdos prin
cipes patrum eorum omnes
secundum nomina. Et consederunt
prima die mensis decimi inquirentes
causam et ventum est ad finem.
Et data est summa abusus horum
qui tenebant uxores alienigenas
ut usque in primum diem primi mensis
terminaretur. Et inventi sunt de
sacerdotibus qui tenebant uxores
alienigenas. De filiis Iesu filii
Iosedech et de fratribus eius Masseas
et Eleazarus et Iarisbus et
Ioadeus. Et iniecerunt manus ut e
icerent uxores suas. Et obtulerunt
ad placandum arietes pro ignorantia
sua. Et de filiis Emmer Ananias et
Sel et Azarias. De filiis Phees
Emasimas et Malachias et Ismahelus
et Iocadina et Thamas. Et de Le
vitis Iosabdus et Semeis et Colias
qui et Calitas et Phalcas et Ydiothas
et Elionas. Et de sacra cantatoribus (?)
Eliasibus et Zacchurus.
Et de ianitoribus Sallumus et Tolmanus.
Et de Israel de filiis Phos Pheremas
et Iedias et Melchias et Amma
melus et Eleazarus et Bannaeas.
Et de filiis Elam Mathanias et
Zacharias et Iereel et Ieremias et
Hermoth et Elias. Et de filiis Zo
thoac Elionas et Elasimus et Omias
et Iarimoth et Zabdes et Zobemas.
Et de filiis Bebai Ohannes
et Ananias et Iabdus et Emac.
Et de filiis Manna Olamus et
Malluchus et Iabias et Iasabus
et Asselolus et Iareas et Mobo.
Et de filiis Adina Addi et
Moosias et Ehalel et Paneus
et Masaelus et Matthanias et
Besiel et Bannus et Obamasceus.
Et de filiis Anathomas et Assaos
et Meluchias et Samaeus et Symon
et Beniamin et Malluchus et Bama
mas. Et de filiis Asom Chatanaeus
et Mathathias et Bannaeus et
Malleat et Manasses et Semei.
Et de filiis Maani Ieremias et
Moos et Abrama et Iuel et Banaeus
et Pelias et Mos et Marimoth et
Eliasibus et Mathaneus et Isabus
et Bannaeus et Banus et Solomaeus
et Mathanias. Et de filiis Nobe
ioth Ozielus et Matthathias et
Ezabatus et Zebedati et Iaddus
et Iuel et Banaias. Hi omnes duxerunt
alienigenas uxores et reliquerunt
eas cum filiis. Et habitaverunt sacerdo
tes et levitae et qui erant de Israel in
Hierusalem et in regione eius neomenia
vii mensis. XXVII 29

Et filii Israel erant in habitationibus
suis et convenit simul omnis
turba in aream quae est ad ori
entem portae templi. Et dixit
Esdrae pontifici sacerdoti et lectori
ut afferret librum legis Moysi qui
traditus est a domino Israel. Et attulit
Esdras sacerdos princeps sacerdotum omni
legem et legit omnibus populis a viris

usque ad mulierem et omnibus sacerdo
tibus audire legem domini neome
nia vii mensis Et legebat ante
ianuam templi contra aream a prima
luce usque ad mediam diem in con
spectu mulierum et virorum Et dede
runt omnes sensum suum ut intelli
gerent legem domini Et stetit
Esdra princeps sacerdotum et lector
super tribunal ligneum quod fa
bricatum erat Et steterunt iuxta
eum Mathathias et Samus et
Ananias et Azarias et Urias
et Ezechias et Masseia a dex
tra Et ad sinistram Phaldeus
et Misael et Malchias et Aso
ma et Asub et Nabadea et Za
charias Et legens Esdra lege
domini coram omni populo presidebat
gloriose in conspectu omnium et cum inter
pretaretur legem omnes recti astabant
Et benedixit Esdra dominum ex
celsum et magnum deum Sabaoth
omnipotentem Et respondit omnis populus dicens amen Et le
vantes sursum manus ruentes
super terram adoraverunt deum Et ius
sit Esdra et docuerunt legem
Iesue et Bannus et Sarabias
et Iadinus et Accubus et Saba
theus et Ondeas et Asandas
et Azarias et Damusius et Fal
peneas Et docebant legem
domini interpretantes singuli in
telligentibus lectionem Et dixit
Atharathes Esdre principi sacer
dotum et lectori et Levitis
docentibus populum dicens Dies iste sanctus
est domino Et omnes plorabant
audientes legem Et dixit Es
dra Ite nunc manducate pinguissima
et bibite dulcissima et mittite mis
siones his qui non habent Sanctus enim
dies domino Nolite contristari dominus
enim clarificavit vos Et Levite pre
ceperunt populo ut tacerent dicentes
Sanctus est dies domini Nolite
tristes esse Et abierunt omnes
manducare et bibere et epulari
magnifice inspirati cum sit verbis
quibus didicerant Et congregati
sunt omnes in Iherusalem facere letitiam secundum
dispositionem domini dei Amen
Explicit Secundus Esdre anno domini
m cccc lxxv feria v infra octavas
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ecclesiastici ii c Qui timet deum [illegible]
ffi [illegible]
Evangelium Marci post c Egressus ihesus
ffi [illegible]
Evangelium Iohannis iiii c Egressus
abiit in Galileam ffi [illegible]
Evangelium Iohannis Egressus ihesus

Ad Romanos secundo c Non est personarum accep
tio apud deum [illegible] ffi [illegible]
in eum c [illegible]
Evangelium Mathei [illegible] Circuibat ihesus ffi [illegible]
Epistola Romanorum v c Si unius delicto multi
ffi regnabunt per unum ihesum [illegible]
Epistola ad Ephesios [illegible] Cum audissetis verbum
veritatis evangelium [illegible]
Epistola Corinthiorum iiio f Domine [illegible]
ffi coram deo in christo ihesu [illegible]
Evangelium Mathei [illegible] Qui non renunciaverit omnibus que
ffi [illegible]
Epistola ad Philippenses [illegible] in absentia mea
ffi [illegible] in christo ihesu [illegible]
Evangelium Luce [illegible] Attendite a vobis
ffi stare ante filium hominis [illegible]
Epistola ad Colossenses iii c Induite vos sicut electi
ffi dei [illegible] per christum ihesum [illegible]
Evangelium Mathei xi [illegible] Respicientes in celum dixit
ffi onus meum leve [illegible]
Epistola i Petri [illegible] Sufficit preteritum tempus ffi in car
ne vivant autem secundum deum in spiritu
Epistola i Iohannis ii c [illegible] scribo vobis ffi [illegible]
[illegible] lucet [illegible]
Epistola i Petri [illegible] laudes ffi [illegible]
[illegible]
Evangelium Iohannis xvii [illegible] Sublevatis ihesus oculis in celum dixit
ffi in ipse sit et ego in ipse [illegible]
Epistola beati Iacobi iiii c Unde bella et lites in vobis
ffi [illegible] petatis
Epistola ad Hebreos ii c [illegible] ihesum [illegible]
ffi [illegible]
Evangelium Iohannis [illegible] manifestavi nomen tuum
ffi gaudium meum impletum
Epistola Actuum v b per manus autem apostolorum fiebant signa
ffi magnificabat [illegible]
Evangelium Iohannis xv f Cum venerit paraclitus
ffi [illegible] dixi vobis

Epla Johannis i° c. Karissimi [illegible] est ffi
filiu(m) et p(at)rem habet f
Epla Johannis iii° c. Omne quod natum est ex deo
ffi fecit aut eius iusta d
Ewm marci xi° c. Cum introisset ihus in templum
ffi [illegible] fiet ei c
Epla romanos xiii° Caritas [illegible] ffi xiiii
gratias agit deo c
Epla ii^a petri iii° c. Iam audistis quod unus dies
ffi et promissa ipsius expectamus c
Epla ad romanos xiiii° Rome [illegible] ffi [illegible]
ffi lingua confitebitur deo m° a° v d n d
Epla romanos xv° Deus [illegible] ffi [illegible]
repleat ffi gaudium in spiritu sancto f
Epla romanos xv° Obsecro vos fratres
ffi sit cum omnibus vobis amen in p° i° vig° ng
Epla i corinthios v° Ego vos [illegible] ipsi vobis in epla
ffi iudicabit f p m d n f
Epla i corinthios v° Expurgate vetus fermentum
ffi [illegible] p m d n b
Ewm luce xvii° Attendite vobis ne
forte ffi cum filius hominis f
Epla ad romanos viii° Que passi sunt fratres
ffi habe coram deo in p° a° d n f
Epla ad romanos xiiii° Tu quis es qui iudicas
ffi ad edificationem p° i° d n b
Ewm math v° Nolite putare quoniam
ffi vocabitur in regno celorum d
Epla romanos xv° c Certus sum fratres
ffi in virtute spiritus sancti in p° ihu d n c
Epla romanos xiiii° Infirmum in fide assumite
ffi et gratias agit deo p i m p m d n c
Ewm marci xii° Interrogavit ihm unus
ffi non es longe a regno dei f
Epla i corinthios xiiii° Deo autem gratias
qui ffi triumphat ffi coram deo m e i d n g
Ewm marci xiii° Videte vigilate orate
ffi vobis omnibus dico vigilate c
Ewm luce xiiii° Factum est cum in sabbato ut intraret
ffi quidnam facerent ihm c
Leccio ysaie xix° In die illa erit altare
ffi [illegible] israel dicit dominus exercituum
Ewm luce xiii° Arborem fici [illegible]
ffi [illegible] p e f
Ewm math xvi° Dixit Symon petrus
ecce nos reliquimus omnia ffi vitam eternam possidebit

Appocalipsis
Johannis xix Dixit michi angelus
ffi testimonium ihu dei ad oras d
Ewm Johannis v° Ascendit ihus Jerosolimam
ffi detinebatur infirmitate b
Epla i corinthios xii° Unicuique datur manifestatio
ffi singulis prout vult c
Ewm Johannis xiiii° Si diligitis me mandata
ffi in vobis erit d
Epla ad philipenses ii° Christus factus est
ffi in gloria dei patris c
Ewm math xx Ascendens ihus iherosolimam
ffi tercia die resurget e
Leccio libri sapiencie xxiiii° Ab inicio et ante secula
ffi detineo mea d
Ewm Johannis xix Stabant iuxta crucem
ffi eam discipulus in sua f
Leccio libri sapiencie parabole xxxi Fortitudo et decor indumentum
ffi tu supergressa es universas
Ewm luce xi Extollens quedam mulier
ffi et custodiunt illud e
Petri ii° Subiecti estote omni humane
ffi [illegible] gra [illegible] ihu d n f
Ewm Johannis xvii° Sublevatis oculis
vobis ffi vestrum sit plenum f
Ysaye lviii Clamabit [illegible] tenebris f [illegible]
locutum est
Ewm Johannis v c Sicut pater suscitat mortuos
ffi transiit de morte ad vitam d
Zacharie xii c
Hec dicit dominus deus Effundam super domum
david ffi et dissipentur
omnes dicit dominus exercituum
Johannis xix e
Sciens ihus quia iam omnia consummata
sunt ffi et qui vidit testimonium perhibuit f
et scit quia verum dicit testimonium [illegible]
Hec in missa de [illegible]
Ecclesiastici Dixit Salomon [illegible] ancille a
ffi et filius ancille tue b
Jeremie xiiii° Si iniquitates nostre
ffi et [illegible]
[illegible] math vii° b
[illegible] debet vobis ffi [illegible]
[illegible] petenti se [illegible] xiii
[illegible] ad [illegible] lxxii
[illegible] ffi [illegible]
[illegible] venite ad me ffi et [illegible]
[illegible] luce [illegible]
vobis [illegible] ffi [illegible]

pro amico

Ad Galathas vi Et si preoccupatus fuerit
homo etc. [illegible] ad [illegible]
stra [illegible] Ewangelium Johannis xv capitulo Amen dico
vobis [illegible] etc. ut maneat
vobiscum [illegible]

pro familiaribus

Ad Colossenses i Non cessamus pro vobis orantes
etc. in omni patientia et longanimitate
[illegible] Ewangelium Johannis xvii capitulo Sublevatis
oculis in celum dixit etc.
et [illegible] in [illegible]

pro tribulacione

liber Hester xiiii c. Orabat Hester ad dominum
dicens etc. [illegible] et [illegible]
[illegible] Ewangelium Luce xviii capitulo [illegible] oportet
semper orare etc. [illegible] vobis [illegible]
[illegible]

pro pestilencia

liber ii Regum xxiiii Immisit dominus pestilenciam
etc. in loco quem [illegible]
Ewangelium Luce iiii capitulo Surgens Jhesus de synagoga
[illegible] in domum etc. curat
omnes

pro benefactoribus

Ysaye propheta xxix Hec dicit dominus deus
[illegible] ille [illegible]
[illegible] Ewangelium [illegible]
[illegible] gazophilacium etc.
[illegible]

pro infirmis

Jacobi apostoli v capitulo Tristatur
aliquis etc. et [illegible] et
salvabit [illegible] Ewangelium Luce vii Cum autem
Capharnaum centurio etc.
[illegible] languentem [illegible] etc.

pro febricitantibus

Ysaye prophete [illegible] locutus est Ysayas propheta
[illegible] etc. [illegible] et [illegible]
[illegible]

pro pace ecclesie katholice

pro pace

ma Machabeorum i Oratione faciebant pro
nobis etc. [illegible] in tempore
malo [illegible] Ewangelium Luce xi
petite et dabitur vobis etc. dabit
spiritum bonum petentibus se

pro iter agentibus

liber Genesis xxiiii [illegible] Abraham [illegible]
etc. [illegible] fuit [illegible]
etc. Ewangelium Mathei xvi [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] etc. [illegible]

Ad postulandam [illegible]

Jeremie prophete xiiii [illegible]
[illegible]
[illegible] etc. [illegible]
[illegible]
Ewangelium [illegible] etc. Miserere turbe xv [illegible]
[illegible] et discipulis [illegible]

ad postulandam serenitatem

Jeremie prophete [illegible]
[illegible] etc. [illegible]
in [illegible]
Ewangelium Mathei viii Ascendens Jhesus
in naviculam etc. [illegible]
[illegible] et mari et obediunt
ei

pro [illegible]

Ewangelium Mathei vii Omnia quecumque
vultis ut faciant vobis homines
etc. et [illegible] invenient
eam

pro rege

Ad Thimotheum ii c. a Obsecro
primum omnium fieri obsecrationes
etc. et acceptum coram deo
salutari nostro

pro [illegible]

Ad Thimotheum iii a Fidelis
sermo [illegible]
etc. ut [illegible]
[illegible]

pro abbate

iii a Sapiencie [illegible] Salomon fili mi ne obliviscaris legis mee etc.
et [illegible]
[illegible]

Ad Corinthios xv [illegible] resurrexit
a mortuis etc. [illegible]
[illegible]

pro [illegible]

Ad Thessalonicenses iiii Nolumus vos
ignorare de dormientibus etc.
[illegible]
Ewangelium Johannis vi Dixit Jhesus
turbis Judeorum etc. et ego resuscitabo
eum in novissimo die

De [illegible]

Ewangelium Mathei xiii [illegible]
[illegible] est etc. et [illegible]
[illegible]
Ewangelium Luce xvii Interrogatus Jhesus
a phariseis etc. [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] etc. et erat
[illegible] in medio [illegible] etc.
Et [illegible] tangebant [illegible]
[illegible]

Sequitur missa de spinea corona

epistola Sapientie [illegible]

[illegible] Salomonis [illegible] etc. et in die leticie
cordis eius [illegible] Ewangelium Johannis [illegible] etc. ego
non invenio in eo causam

De epistola Considerate apostolum etc. ad finem
[illegible] ad Hebreos iii

Incipit prefacio sancti Jeronimi in librum
dabreiamin. quod est paralipomenon quod
nos dicere possumus verba dierum

Quantus et talis est liber iste
ut absque illo si quis scienciam scrip
turarum sibi voluerit arrogare. se
metipsum irrideat. Per singula quip
pe nomina iuncturasque verborum et innumera
biles pretermisse in libris regum tanguntur
hystorie. et innumerabiles explicantur e
wangelii questiones Sed si septuaginta in
terpretum pura. et ut ab eis in grecum versa
est edicio permaneret: superflue michi croma
ti episcoporum sanctissime ac doctissime impelleres. ut
hebrea tibi tibi volumina latino sermone
transferrem. Quod semel aures hominum occupa
uerat. et nascentis ecclesie roboraverat fidem
iustum erat eciam nostro silencio comprobari. Nunc
vero cum pro varietate regionum diversa ferantur
exemplaria. et germana illa antiqua
que translacio corrupta sit atque violata.
nostri arbitrii putas. aut e pluribus iudicare
quod verum sit. aut novum opus in veteri opere
cudere. illudentibusque iudeis. cornicum ut
dicitur oculos configere. Alexandria et e
giptus in septuaginta suis esichium laudat
auctorem. constantinopolis usque anthiochi
am luciani martiris exemplaria probat
Medie inter has provincie palestinos co
dices legunt. quos ab origene elaboratos
eusebius et panphilus vulgaverunt. Toto
tusque orbis hac inter se trifaria varietate
compugnat. Et certe origenes non solum ex
empla composuit quatuor edicionum e regi
one singula verba describens. ut unus
dissentiens statim ceteris inter se consentienti
bus arguatur. sed quod maioris audacie est
in edicione septuaginta theodocianam edi
cionem miscuit. asteriscis designans que minus
fuerint. et virgulis que ex superfluo vide
bantur apposita. Si igitur aliis licuit non
tenere quod semel susceperant. et post
septuaginta cellulas que vulgo sine au
ctore iactantur. singulas cellulas
aperire. hocque in ecclesiis legitur
quod septuaginta nescierunt. cur me
non suscipiant latini mei qui inviolata
edicione veteri ita nova condidi. ut
laborem meum hebreis et quod his maius
est apostolis auctoribus comprobarem. Scripsi
nuper librum de optimo genere interpretandi. os
tendens illa de euangelio: ex egipto vo
caui filium meum. et quoniam nazareus vocabi
tur. et videbunt in quem compunxerunt. et illud apostoli
que oculus non vidit nec auris audivit et
in cor hominis non ascenderunt que preparavit deus
diligentibus se. ceteraque his similia in hebreorum
libris inveniri. Certe apostoli et evangeliste
septuaginta interpretes noverant. et unde eis
hec que in septuaginta interpretibus non habentur
Christus dominus noster utriusque testamenti con
ditor in evangelio secundum Johannem. Qui credit
inquit in me sicut dicit scriptura. flumina
de ventre eius fluent aque vive. Utique
scriptum est. quod salvator scriptum esse testa
tur. Ubi scriptum est Septuaginta
non habent: apocripha nescit ecclesia
Ad hebreos igitur revertendum est. unde
et dominus loquitur. et discipuli exempla
presumunt. Hec pace veterum loquor
et obtrectatoribus meis tantum respondeo. qui
caninis dentibus me rodunt. in publico
detrahentes et legentes in angulis
idest accusatores et defensores. cum in
aliis probent quod in me reprobant quasi virtus
et vicium non in rebus sit. sed cum auctore
mutetur. Ceterum memini edicionem sep
tuaginta translatorum olim de greco e
mendatam tribuisse me nostris. nec inimicum
debere estimari eorum quos in conventu fratrum
semper edissero. Et quod nunc dabreiamin
id est verba dierum interpretatus sum. idcirco feci
ut inextricabiles moras et silvam no
minum que scriptorum confusa sunt vicio. sen
suumque barbariem apercius et per versuum cola
digererem. michimetipsi et meis iuxta
ismenium canens. si aures surde sunt
ceterorum

Item alius prologus

Eusebius Jeronimus domnioni
et rogaciano suis in christo
ihesu salutem. Quomodo grecorum historias
magis intelligunt qui athenas viderint.
et tercium virgilii librum qui a troade per leucaten
et acroceraunia ad siciliam. et inde
ad hostia tyberis navigaverint Ita

sanctam scripturam lucidius intuebitur qui iudeam oculis contemplatus est et antiquarum urbium memorias locorumque vel eadem vocabula vel mutata cognovit. Unde et nobis cura fuit cum eruditissimis hebreorum hunc laborem subire. ut circuiremus provinciam quam universe Christi ecclesie sonant. Fateor enim mi domnion et rogatiane carissimi numquam me in divinis voluminibus propriis viribus credidisse: nec habuisse opinionem meam: sed ea etiam de quibus scire me arbitrabar interrogare me solitum. Quanto magis de his super quibus anceps eram: Denique cum a me nuper litteris flagitassetis: ut vobis paralipomenon latino sermone transferrem de tyberiade legis quondam auctorem qui apud hebreos admirationi habebatur assumpsi. et contuli cum eo a vertice ut aiunt usque ad extremum unguem. et sic confirmatus ausus sum facere quod iubebatis. Libere enim vobis loquor. Ita enim in grecis et latinis codicibus hic nominum liber vitiosus est: ut non tam hebrea quam barbara quedam et sarmatica nomina coniecta arbitrandum sit. Nec hoc septuaginta interpretibus qui spiritu sancto pleni ea que vera fuerant transtulerunt: sed scriptorum culpe ascribendum dum de inemendatis scriptitant. et sepe tria nomina subtractis e medio sillabis in unum vocabulum cogunt. Vel e regione unum nomen propter latitudinem suam in duo vel tria vocabula dividunt. Sed et ipse appellationes non homines ut plerique estimant. sed urbes et regiones. et saltus. et provincias sonant. et oblique sub interpretatione et figura eorum quedam narrantur historie de quibus in regnorum libro dicitur: Nonne ecce hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? Que utique in nostris codicibus non habentur. Hoc primum sciendum quod apud hebreos paralipomenon liber unus sit et apud illos vocatur dabreiamin. id est verba dierum. qui propter magnitudinem apud nos divisus est. Deinde etiam illud attendendum quod frequenter nomina non vocabula hominum sed rerum. ut dixi. significantias sonant. Ad extremum quod omnis eruditio scripturarum in hoc continetur. et historie que vel pretermisse sunt in suis locis vel perstricte leviter per quedam verborum compendia explicantur. Oratione itaque vestra adiutus auxilio misi librum benivolis placiturum sed invidis displiciturum esse non ambigo. Optima enim queque ut ait Plinius malunt contempnere plerique quam discere. Si quis in hac roget hebreos. suam conscientiam recolat. videat ordinem textus et sermonis. et tunc nostro labori si potuerit detrahat. Ubicumque ergo asteriscos id est stellas radiare in hoc volumine videritis: ibi sciatis de hebreo additum quod in latinis codicibus non habetur. Ubi vero obelus transversa scilicet virga prepositus est. illic signatur quod septuaginta interpretes addiderint. vel ob decoris gratiam. vel ob spiritus sancti auctoritatem: licet in hebreis voluminibus non legatur.

Explicit prefatio. Incipit primus liber dabreiamin id est paralipomenon

Incipit prologus in libros eiusdem parabolarum

[t]ribus nominibus vocatum fuisse salomonem. scripture manifestissime docent. pacificum id est salomonem et ydida. hoc est dilectum domini et quod nunc dicitur coeleth id est ecclesiasten. Ecclesiastes autem greco sermone est appellatus qui cetum id est ecclesiam congregat: quem nos nuncupare possumus contionatorem. eo quod loquatur ad populum. et sermo eius non specialiter ad unum: sed ad universos generaliter dirigatur. Porro pacificus et dilectus domini ab eo quod in regno eius pax fuit et eum dominus dilexerit appellatus est. Nam et psalmus xliiii et lxxi dilecti et pacifici titulo prenotatur. Qui cum ad prophetiam Christi et ecclesie pertinentes felicitatem et vires salomonis excedunt secundum historiam super salomone scripti sunt. Iuxta numerum itaque vocabulorum tria volumina edidit. proverbia. ecclesiasten. canticum canticorum. In proverbiis parvulum docens et quasi de officiis per sententias erudiens. Unde et ad filium sermo crebro repetitur. In ecclesiaste vero mature viri etatis instituens. ne quicquam in mundi rebus putet esse perpetuum: sed caduca et brevia universa que cernimus. Ad extremum iam consummatum virum et calcato seculo preparatum: in cantico canticorum sponse iungit amplexibus. Nisi enim prius

Relinquerimus vicia et pompis seculi
renunciantes expeditos nos ad adue
tum preparaverimus non possimus cantare
canticum canticorum Sed et hoc diligencius
attendendum. tres libros auctore diuiso
esse intitulatos In prouerbiis enim no
tatur. parabole salomonis filii dauid
regis israel. In ecclesiasten vero verba
ecclesiastes filii dauid regis ierusalem
Superfluum quippe est in israel hic quod
male in grecis et latinis codicibus inuenitur
In canticis autem canticorum nec filius
dauid nec rex israel siue ierusalem prescribitur
sed tantum canticum canticorum salomonis
Sic enim prouerbia et rudis instituco
ad 12 tribus et ad totum pertinet israel
et quomodo contemptus mundi non nisi metro
politis conuenit. hoc est habitatoribus
ierusalem Ita canticum canticorum ad eos
proprie pertinet qui tantum superna desiderant
Ad incipientes et proficientes et patria
dignitatis. et regni proprii iure vendicat
auctoritatis Ad perfectos vero ubi non
timore eruditur. sed amore. proprium nomen
sufficit. et equalis magister est et nescit
esse se regem Que omnia referuntur ad xm

Incipit alius prologus

Tres libros salomonis. id est pro
uerbia ecclesiasten. et canti
ca canticorum. veteri lxx. in
terpretum auctoritati reddidi vel anpositis
lineis. superflua queque designans. vel stel
lis titulo prenotatis. ea que minus ha
bebat interserens. ut plenius paula et
eustochium cognosceretis quod in libris nostris
minus sit. quod vero redundet Nec non
eciam illa que imperiti translatores male
in linguam nostram de greco sermone ver
terant obliterans et antiquans curiosissima
veritate correxi. Et ubi prepostero ordine
atque peruerso sermonum fuerat lima deceptus
suis locis restituens feci intelligi quod
latebat Porro in eo libro qui plerisque
sapiencia salomonis inscribitur et in
ecclesiastico quem esse ihesu filii sirach
nullus ignorat calamum temperaui
tantummodo canonicas scripturas vobis
emendare desiderans et studium meum
certis magis quam dubiis commendare
Post grecos et hebreos proficua illa
utraque in libro premissi que nonnulla
de greco hic ad illuminacionem sensus
et legencium edificacionem. vel inserta
hebraice translacioni. vel extincta ut
certi sint Et docere qui legitis propter pe
regrina memento Idem

Item alius prologus in iheremiam Iheremia
Ioachim filius iosie. cuius tercio
decimo anno prophetare orsus est iheremi
as: sub quo et Olda mulier
prophetavit. ipse est qui alio nomine appellatur
eliachim. et regnauit super tribum iuda
et ierusalem annis undecim Cui successit
in regnum filius Ioachim cognomento
iechonias qui tribus mensibus regni eius die
decimo captus a ducibus Nabuchodonosor
regis ductus est in babilonem. et in loco
eius constitutus est sedechias filius iosie
patruus eius: cuius anno undecimo ierusalem
capta atque subuersa est Nec aliquis putet
eundem in daniele principio ioachim quem
ezechiel exordio ioachim scribitur
Iste extremam sillabam chim habet.
ille chin et ob hanc causam in ewangelio
secundum matheum una videtur deesse genera
cio. quia secunda tessaradecas in ioachim
desinit filium iosie. et tercia incipit
a ioachim filio ioachim Quod ignorans
porphirius calumpniam instituit
ecclesie. suam ostendens imperitiam
dum ewangeliste mathei arguere nititur
falsitatem Quoque traditum scribitur io
achim monstrat non aduersariorum
fortitudinis fuisse victoriam sed
domini voluntatis

Incipit argumentum in eundem
Ieremias anathotites qui est
viculus tribus a ierosolimis distans
milibus: apud taphnas in
egipto a populo lapidibus obrutus
occubuit. Iacet nempe in eo loco sepultus
quo dudum pharao rex habitaverat
Et quem postulacione sua defugatis
ab eodem loco serpentibus. egipcios
a tactu aspidum fecit esse securos
magna cum ibi religione egipcii
venerantur Explicit argumentum

Et factum est postquam in captiuita
te redactus est israel. et ierusalem
deserta sedit Ieremias propheta
flens et planxit lamentacione hac
in ierusalem. et amaro animo suspirans
et eiulans dixit Aleph

Item alius prologus Daniel
Danielem prophetam iuxta septuaginta interpretes
ecclesie non legunt utentes theodocionis
editione: et hoc cur acciderit nescio. Sed qui
.... ad decem tribus tendit
prophecia: sub his nominibus designantur

Id est Effraim, Samaria, Israel, Joseph,
Iezrahel, Bethel, Bethaven: et in medio
de Iuda. Cum autem ad duas loquitur tribus
sub his nominibus sermo profertur, id est Iuda
et Beniamin, domus David et in-
de Iacob. Aliquotiens Israel ad totius
duodecim tribus refert. / Osee etc.

Incipit argumentum in eundem Osee

Osee crebro nominat Ephra-
im, Samariam, Joseph, Ie-
zrael, et uxorem fornicariam
et fornicationis filios, et adulteram
cubiculo clausam mariti multo tempore
sedere viduam, et sub veste lugubri
viri ad se reditum prestolari. Explicit
argumentum.

Incipit alius prologus Mathei

Plures fuisse qui evangelia scripsisse
scripserunt Lucas evangelista testatur
dicens: Quoniam quidem multi
conati sunt ordinare narrationem rerum
que in nobis complete sunt, sicut tradiderunt
nobis qui ab initio ipsi viderunt sermonem
et ministraverunt ei. Et perseverantia usque
ad presens tempus monumenta declarant, que a
diversis auctoribus edita diversarum heresium
fuere principia, ut est illud iuxta Egiptios,
et Thomam et Mathiam et Bartholomeum,
duodecim quoque apostolorum et Basilidis atque
Appellis ac reliquorum quos enumerare longis-
simum est. Cum hoc tantum in presentiarum necesse sit
dicere, extitisse quosdam qui sine spiritu et
gratia Dei conati sunt magis ordinare
narrationem quam historie texere veritatem.
Quibus iure potest illud propheticum coaptari:
Ve qui prophetant de corde suo, qui ambu-
lant post spiritum suum, qui dicunt: Hec dicit
Dominus, et Dominus non misit eos. De quibus
et Salvator in evangelio Iohannis loquitur:
Omnes qui ante me venerunt fures
fuerunt et latrones. Qui venerunt,
non qui missi sunt. Ipse enim ait: Venie-
bant et ego non mittebam eos. In
venientibus presumptio temeritatis, in
missis obsequium servitutis est. Ecclesia
autem que Domini voce supra petram fundata
est, quam introduxit rex in cubiculum suum
et ad quam per foramen descensionis occul-
te misit manum suam, similis dammule
hinnuloque cervorum, quattuor volumina
paradisi instar eructuans, que et an-
gulos et anulos habet per quos quasi archa

testamenti et custos legis Domini lignis
immobilibus vehitur. Primus omnium Matheus
est publicanus cognomento Levi, qui evangelium
in Iudea hebreo sermone edidit, ob eorum
vel maxime causam qui in Iesum crediderant
ex Iudeis, et nequaquam legis umbra succedente
evangelii veritatem servabant. Secundus Marcus
interpres apostoli Petri et Alexandrine ecclesie
primus episcopus, qui Dominum quidem Salvatorem ipse
ipse non vidit, sed ea que audierat magistrum
predicantem, iuxta fidem magis gestorum
narravit quam ordinem. Tertius Lucas medicus
natione Syrus Antiocensis, cuius laus in evangelio,
qui et ipse discipulus apostoli Pauli in Achaie Bethyme que partibus volumen condidit,
quedam altius repetens, et ut ipse in prohemio
confitetur audita magis quam visa describens.
Ultimus Iohannes apostolus et evangelista quem Iesus
amavit plurimum, qui supra pectus Domini recumbens
purissima doctrine fluenta potavit, et
qui solus de cruce meruit audire: Ecce mater
tua. Is cum esset in Asia et iam tunc hereticorum
semina pullularent, Cherinthi, Ebionis, et
ceterorum qui negant Christum in carne venisse, quos
et ipse in epistola sua antichristos vocat, et apostolus
Paulus frequenter percutit, coactus est ab omnibus pe-
ne tunc Asie episcopis et multarum ecclesiarum le-
gationibus de divinitate Salvatoris altius scri-
bere, et ad ipsum, ut ita dicam, Dei verbum
non tam audaci quam felici temeritate prorumpere.
Ut ecclesiastica narrat historia, cum a fratribus
cogeretur ut scriberet, ita facturum se respondisse si
indicto ieiunio in commune omnes Deum deprecarentur.
Quo expleto, revelatione saturatus, illud
prohemium de celo veniens eructavit: In principio
erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus
erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum.
Hec igitur quattuor evangelia multo ante predicta
Ezechielis quoque volumen probat, in quo prima
visio ita contexitur: Et in medio sicut similitudo
quattuor animalium, et vultus eorum facies hominis
et facies leonis et facies vituli et facies
aquile. Prima hominis facies Matheum significat,
qui quasi de homine exorsus est scribere: Liber
generationis Iesu Christi filii David filii Abraham.
Secunda Marcum, in quo vox leonis in heremo
rugientis auditur: Vox clamantis in deserto:
parate viam Domini, rectas facite semitas eius.
Tertia vituli, que evangelistam Lucam a Zacharia
sacerdote sumpsisse initium prefiguravit. Quar-
ta Iohannem evangelistam, qui assumptis pennis aquile
et ad altiora festinans de verbo Dei disputat.
Cetera que sequuntur in eundem sensum proficiunt. Cru-
ra eorum recta et pennati pedes, et quocumque
spiritus ibat ibant et non revertebantur,
et dorsa eorum plena oculis, et scin-
tille ac lampades in medio discurrentes

Et rota in rotam. et in singulis quatuor facies. Unde et apocalipsis iohannis post exposicionem viginti quatuor seniorum qui tenentes citharas et phialas adorantes agnum dei introducit fulgura atque tonitrua et septem spiritus discurrentes et mare vitreum. et quatuor animalia plena oculis dicens. Animal primum simile leoni. et secundum simile vitulo. et tercium simile homini et quartum simile aquile volanti. Et post paululum. Plena inquit erant oculis. et requiem non habebant die ac nocte. dicencia Sanctus sanctus sanctus dominus deus ~~[illegible]~~ omnipotens qui erat et qui est. et qui venturus est. Quibus cunctis perspicue ostenditur. quatuor debere tantum evangelia suscipi et omnes apocriphorum nenias. mortuis magis hereticis quam ecclesiasticis vivis canendas

Explicit prologus in matheum

Incipit prologus in primam epistolam ad chorinthios

Epistola prima ad chorinthios multis causis descriptas quas complectitur. Quarum partem relacione fratrum cognovit apostolus. Partim ipsorum chorinthiorum sunt litteris indicate. Nonnulla non pro officii sui cura: aut ordinat vel emendat et variis curacionibus medetur diversa infirmitate languentibus. Nam apud eos primum curatur dissensionis vicium. quod multi pseudo apostolorum unitatem intulerunt scindentes ecclesie ut proprii nominis facerent sectatores. quod huius exprobrat verbis apostolus Hoc autem dico. quod unusquisque vestrum dicit Ego quidem sum pauli. ego autem appollo. ego vero cephe. ego autem christi. Et obliquorum dicit facere nominum mencionem. ut inter magis ~~[illegible]~~ erubescerent id se facere sub falsorum apostolorum nominibus. quod eciam sub pauli et petri fieret nomine. displiceret. Secunda causa eius inducitur. quod patris oblitus reverencie uxorem sibi non erubuit facere de noverca. Quod facinus licet fornicacionem appellaverit apostolus. tamen ita condempnavit ut in ulcionem facti auctorem talis operis dyabolo iudicaverit deputandum imposita iudicatorum. et litium tercia questione. Quarto loco matrimoniorum iura tractantur. Quinto loco virginitatis consilium velut e vicino coniungitur. Sexto loco de esu ydolatica disputatur. Septimo atque octavo loco de attondendo viris et mulieribus velando capite. ac sacramentorum communione capitur. Nono loco emulacio qua diversitate donorum spiritalium nascebatur. sub exemplum membrorum et corporis castigatur. Decimo resurrectionis spes multis et argumentis et testimoniis comprobatur. Ultimo de colligendis ad necessitatem sanctorum nomine caritatis cura vel edificacio culmen imponitur. Interserit autem pariter aut (ut quibusdam videtur) precedentes ex superioribus. aut certe licet sparsas tamen particulas actiones.

Explicit prologus in epistolam ad Corinthios

Incipit prologus in secundam epistolam ad Corinthios

In secunda ad corinthios epistola quam in parte superiori post tribulacionum suarum relaciones reddidit causas quare ad eos secundo non ierit. quem non levi mutacione consilii fecisse se asserit sed ne adventu suo tristiciam inferret cum in peccato permanere discipulos reperisset. Deinde post agnitos fructus penitencie reconciliat eum ecclesie. quem in prima epistola fornicacionem a consorcio sanctorum iusserat amoveri. Tercio contra pseudo apostolos officii sui dignitatem tuetur. et novi testamenti ministros. tanto ampliore gloria ostendit quanto evangelium a lege prestanciusque Immoratur autem in causa illa plurimum quam breviter in prima contigerat. ut prompto ac libenti animo necessaria parentibus vita non habentibus largiantur. et utilitate spiritualis commercii commutent graciam cum fratribus. atque abundancia sua sanctorum inopia suppleant. ut vicissim eorum inopia sanctorum abundancia suppleat. In fine repetit quod superius contra pseudo apostolos egerat. et iactaciones eorum predicaciones quas de se gloriosas. vel collata. antiquitate generis. vel cathalogo

in iuriarum ac periculorum suorum euacuat-
diat quos operarios subdolos quod ad ima
ginem sathane transfiguret et in apostolos
xpi. sub predicatione spe lucra pecu-
niaria quererent sectamur. Explicit pro-
logus in epistula ad corinthios

Circa tractatum intendimus de consanguinitate et de eius gradibus et de arbore
consanguinitatis exponenda et eius evidenciam plenionem videndum est primo et premittendum quid
sit consanguinitas et unde dicatur. Quid sit linea consanguinitatis et quot sint linee. Quid sit
gradus et qualiter computentur et usque ad quem gradum prohibeatur matrimonium. Consanguinitas est
vinculum diversarum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione con-
tractum. Stipitem autem dico illam personam a qua alique duxerunt originem
sicut Adam fuit stipes Caym et Abel et filiorum qui ab eis processerunt. Dicitur autem
consanguinitas a communi sanguine quasi quem sanguinem [illegible] uno de vero sangu-
ine procedentes. Linea est ordinata collectio personarum consanguinitate coniunctarum ab eodem sti-
pite descendentium diversos gradus continens et eos ab unitate stipitis secundum modos dis-
tinguens. Lineas tres sunt species ascendentium descendentium et transversales sive collaterales.
Sed hic est duarum consanguinitatis sive generaliter. Linea ascendentium est que continet illos
a quibus originem traximus sicut pater mater avus avia et deinceps. Linea descendentium est
illa que continet illos qui duxerunt originem a nobis ut filius filia nepos neptis et
deinceps. Linea transversalis sive a latere veniencium est illa que continet illos qui non
a nobis duxerunt originem nec nos ab ipsis ut frater soror et eorum proximi [illegible]
primo gradu. Et nota quod due linee descendentium simul faciunt transversalem ut apparet
in [illegible] in [illegible] filii duorum fratrum vel eciam duo fratres attinent sibi in
linea transversali et quilibet eorum recta linea descendit ab avo eorum communi qui est communis
stipes a quo traxerunt originem. Gradus est quedam habitudo sive distancia Grad
personarum facta ad invicem collatarum ad communem stipitem qua cognoscitur quota
generacionis distancia due persone inter se differant. Qualiter gradus computentur
infra dicetur. Prohibetur matrimonium hodie contrahi usque ad iiii gradum et de consuet
[illegible] eciam dicet [illegible] premissa ad lecturam arboris sic accedendum est. Sequitur Cap.
De constitucione arboris
Hoc modo legas arborem primo constituas [illegible] legas regulas tam canonicas quam
legales et eciam artificiose invenias gradus tam canonicos quam legales in quantum
legales et eciam artificiose [illegible] dubitabilibus ut teneas modo lecto sit completa
linea. Et quere de quibusdam dubitabilibus prenotatis. Quare arbor fuerit inventa solucionem
[illegible] quod ad [illegible] descendas prenotabis [illegible] magistri [illegible]
[illegible] de gradu [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible]
fide quia per aures [illegible] [illegible] subtilia fidelibus. Est eciam autentica [illegible]
[illegible] per aures. Quia que sunt [illegible] ad sedem [illegible] alias primo gradu. In medio arboris de-
scribatur [illegible] xxxv q. v. [illegible] ad sedem [illegible] xxxv q. v. [illegible] Et columella de [illegible]
[illegible] columella [illegible] et truncus xxx [illegible] transversales excepto [illegible]
[illegible] tam ascendentium quam descendentium qui in figura arboris Item truncus [illegible]
[illegible] nomina [illegible] in figura arboris ut [illegible] nomina [illegible]
[illegible] nomine non potest designari in [illegible] Duo [illegible]
[illegible] in una [illegible] complicenda [illegible] in [illegible] esse [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] esse [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] figuras [illegible] in arbore [illegible] [illegible]
Item truncus non potest contrahere cum illo qui sunt ex altera [illegible] in [illegible]
parte potest contrahere cum illo qui sunt ex una parte non potest contrahere excepto [illegible]
[illegible] sed inter se qui sunt ex una parte [illegible] sua posteritate [illegible] in quinto gradu. Et nota quod [illegible]
[illegible] truncus de fratre eius [illegible] Nam truncus [illegible] [illegible]
[illegible] in arbore tota consanguinitas [illegible] [illegible] et [illegible] abavus [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] patruus et [illegible] [illegible] [illegible] quod consanguinitas
ascendendo. Item [illegible] hodie [illegible] gradus sunt [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] descendit ultra hos gradus [illegible] [illegible] ad sedem [illegible] ibi [illegible]
[illegible] non obstat xxxv q. v. ad sedem [illegible] quod ad impedimentum matrimonii
ultra hos gradus non est consanguinitas [illegible]

Item si quis cognoscat consanguineam suam in quinto gradu non committit incestum [illegible] ergo patet ex
strictione [illegible] quod a [illegible] de quibus committit incestum [illegible] ipso consanguinitatis [illegible]
[illegible] impedimentum matrimonii [illegible] sola constitutione [illegible] xxxv. q. i. [illegible]
[illegible] gradus [illegible] ad [illegible] non [illegible]
[illegible] gradum legalem fit successio xxxv. q. v. ad sedem [illegible]
[illegible] ubi consanguineorum xxxv. q. i. [illegible] nota quod
gradus ad [illegible] succedere ergo [illegible] non sit uxor vel uxor sic pater et mater [illegible] pater
avus et avia [illegible] superiores [illegible] et aliud [illegible] puta avus [illegible]
et [illegible] pater [illegible] et avia [illegible] ad [illegible] ascendentes

Descriptio arboris consanguinitatis

Arborem consanguinitatis hoc modo describas [illegible] protende a [illegible] pronepos [illegible]
lineam ascendentem continentem iiii^{or} cellulas [illegible] in quarum prima pater et mater [illegible] in secunda avus
et avia [illegible] in tercia proavus proavia [illegible] in iiii^{ta} abavus abavia [illegible] similiter describe lineam
descendentem a [illegible] continentem iiii^{or} cellulas in quarum prima [illegible] filius filia [illegible] in secunda
nepos neptis in tercia pronepos proneptis in iiii^{ta} abnepos abneptis [illegible]
de lineis transversalibus [illegible] dictum est [illegible] et [illegible] superiores [illegible] ab inferioribus
una tamen ex parte [illegible] ab inferiori nulla [illegible]
[illegible] linea descendentis a [illegible] ergo tamen [illegible]
superiorem fratrem et sororem designando [illegible]
[illegible] designa filios et nepotes usque ad iiii^{tum} gradum
[illegible] usque ad iiii^{tum} gradum [illegible] quod sufficit [illegible]
[illegible] ad [illegible] ut [illegible]
posita ad [illegible] ut [illegible] tam ex parte masculini quam
feminini [illegible]

Computatio graduum secundum utrumque ius

Nunc assignemus computationem graduum secundum canonicas et legales in linea ascendentium et
descendentium [illegible] tam in linea transversali [illegible] legalem [illegible]
[illegible] habitudo sive distancia personarum [illegible] facta collatione ad quam
[illegible] persona adiecta superior vel inferior
[illegible] in linea ascendentium et descendentium [illegible] gradus tam canonici quam legales

Gradus inventio [illegible] xxxv. q. v. ad sedem [illegible] gradus [illegible]
[illegible] filius [illegible] distat [illegible] gradu nepos [illegible] usque
descendentium in ascendentibus vero [illegible] pater distat [illegible] gradu a
[illegible] ad abnepotem [illegible] distat in iiii^{to} [illegible] similiter in superiori linea pater distat [illegible]
[illegible] usque ad abavum qui distat iiii^{to} [illegible] et nota quod gradus legales
[illegible] canonici vero rubeo [illegible] et
[illegible] designari nigro [illegible] parte [illegible] canonice [illegible] ad legalem [illegible]
in superiori parte [illegible] designandi [illegible] canonice [illegible] ad legalem [illegible]
[illegible] que distant equaliter a communi stipite [illegible] in gradu [illegible]
[illegible] inequaliter [illegible] distare gradu [illegible] xxxv. q. v. [illegible] x

Canonica computatio in linea transversali [illegible] regula [illegible] gradu
[illegible] distat ab [illegible] superiori [illegible] distat a quo [illegible] descendit [illegible] linea
[illegible] distat ab [illegible] gradus [illegible] hanc regulam
usque ad lineam [illegible] ergo [illegible] predictam
[illegible] consanguinitatis et [illegible] distat a trunco in [illegible] gradu ergo [illegible]
[illegible] superiori [illegible] linea [illegible] iiii^{to} [illegible] filius [illegible] iiii^{to}
[illegible] descendit ab abavo [illegible] linea [illegible] sunt duo fratres ergo sunt in [illegible] gradu
[illegible] patruus et [illegible] sunt duo fratres ergo [illegible] distat [illegible] a patruo [illegible] trunco
xxxv. q. v. ad sedem ergo [illegible] filius [illegible] distat [illegible] a trunco [illegible] filius patrui et [illegible]
iiii^{to} [illegible] similiter filius patrui distat iiii^{to} a trunco [illegible] filius [illegible] qui sunt in primo
[illegible] duo nepotes ergo in [illegible] gradu [illegible] sunt filii [illegible] fratrum qui sunt in [illegible] similiter nepos patrui distat iiii^{to}
[illegible] distat a filio patrui in [illegible] iiii^{to} [illegible] pronepotes ergo sunt in [illegible] gradu [illegible]
a trunco [illegible] nepos patrui et [illegible] sunt pronepotes ergo trunco distat iiii^{to} [illegible] similiter [illegible]
filii [illegible] nepotes qui sunt in [illegible] gradu ergo [illegible] in linea equalitatis [illegible] qui [illegible]
[illegible] patrui est in iiii^{to} gradu [illegible] trunco et in [illegible] duo abnepotes [illegible] sunt in iiii^{to} gradu
[illegible] equaliter [illegible] descendentes [illegible] item ascende ad patruum [illegible]
[illegible] sunt filii duo [illegible] qui sunt in [illegible] descendit [illegible] linea [illegible]
[illegible] a trunco in [illegible] gradu ergo patruus magnus [illegible] in [illegible] et in linea equali [illegible]
[illegible] filius [illegible] secundo [illegible] in [illegible]

adiciat gradus. In probacionem ista ponatur ut pronus et patrua magna et avus sunt duo fratres qui sunt in primo gradu quo primo distat .i. trunci in a patruo magna et ita de aliis probato et colligitur .xxxv. q. v. ad sedem

Regula de legali computacione. In linea transuersali que sit sub hac regula

Quot persone continantur linee inde a communi stipite descendentes preter ipsum stipitem toto gradu distant ulteriores persone de quarum distancia queritur. Verbi gratia. Si una persona de qua queritur distat a communi stipite per unum et alia per duos iste persone cum communi stipite sunt in loco remoto communi parte seu remanebunt toto quo gradu distant inter se .s. in tertio. Et patet quod legales computaciones distant gradus canonicos quos non duplicant. In linea equa non duplicat. Infra non uel ultra non

Regule prius tradite

Hic sunt recolligende regule prius tradite ut facilior possit haberi doctrina. Linea vero est talis linea est ordinata collectio personarum a stipite contractarum diuersos gradus continens et ... consanguinitate secundum unde distinguentur. Gradus secundum leges et canones. In linea ascendenti et descendenti quocumque persona adiuncta superiori uel inferiori gradum adiciat .xxxv. q. v. ad sedem. Gradus est quedam habitudo uel distancia personarum facta admissione collateralis ad quem potest quo cognoscitur quoto gradu ... distancia due persone inter se differunt. Quoto gradu distat quis ab aliquo superiori toto distat a quo descendit ab eo per aliam lineam usque ad lineam equalitatis pertracta per modum prius gradus apponitur. Extra de consanguinitate et affinitate. In dicto. Item Quot persone continantur linee inde .i. in linea ascendenti et collaterali a communi parte descendentes preter ipsum stipitem descendentes toto gradu distant ulteriores persone de quarum distancia queritur et ita ... secundum leges secundum canones persone linee .i. in linea ascendenti inde .i. in linea descendenti

De constitucione arboris in manu Capitulum

Si vis constituere arborem in manu potes hoc modo. Singulos digitos habe distinctos per in ... articulos cum quo vis invenire quoto gradu aliqui distant. Una articulos duorum digitorum collateralium cum medio supraponere parte medii digiti habe... Si vis scire quoto gradu ab ipso stipite siue communi parte et procede secundum hanc racionem. Si vis scire quoto gradu una persona distat ab alia in linea ascendenti uel descendenti una cum ... et una ... Si vero scire quoto gradu una ... quot ... remanent toto gradu distant. Si vero scire quoto gradu persona distat ab alia in linea transuersali secundum canones vide si equaliter descendunt et quoto ... Si in equaliter persone sunt ab una ad communem stipitem toto gradu distant inter se et hoc quoto gradu distat remocior persona a communi parte toto distant ut ... a stipite. Extra de consanguinitate et affinitate in decretali nona Vos ...

Cap. de quibusdam dubitabilibus

Sed vide de quibusdam dubitabilibus. Et nota quod non ... argumento. Petrus ... filiam ... et ... filiam ... Petrus ... in sunt consanguinei Petrus ... filia ... patruus et truncus sunt consanguinei patruus ... filia trunci ... in ... in vero gradu ... filia patrui ... in quarto ... est ... filia trunci adiciat gradum ... patrui ... linea equali ... filia patrui non adiciat gradum ... trunci ... supra lineam equalitatis. Item nota quod ... patruus et eius nepos in eodem gradu attinent trunco ... maior consanguinitas ... trunco et ... Extra de consanguinitate et affinitate. In dicto. Item queritur quare ... ab ... distat quarto gradu ... a patruo filio suo ... gradu ... persona ... magnam adiciat ... racione debent distare ... racionem ... gradu ... in eodem gradu ... distare in ... debent distare in gradu .s. ... in eodem gradu ... communi ... media ... ut distarent in ...

Replicatio ad idem

Quoto gradu ... Item cum pater et patruus sint in eodem gradu ... Hoc dicas quod illi dicuntur esse distat pater a trunco ... distare patruus et ... descendunt equaliter ... in eodem gradu ... communi parte .s. ab aliquo a quo descendunt

Arbor Consanguineitatis

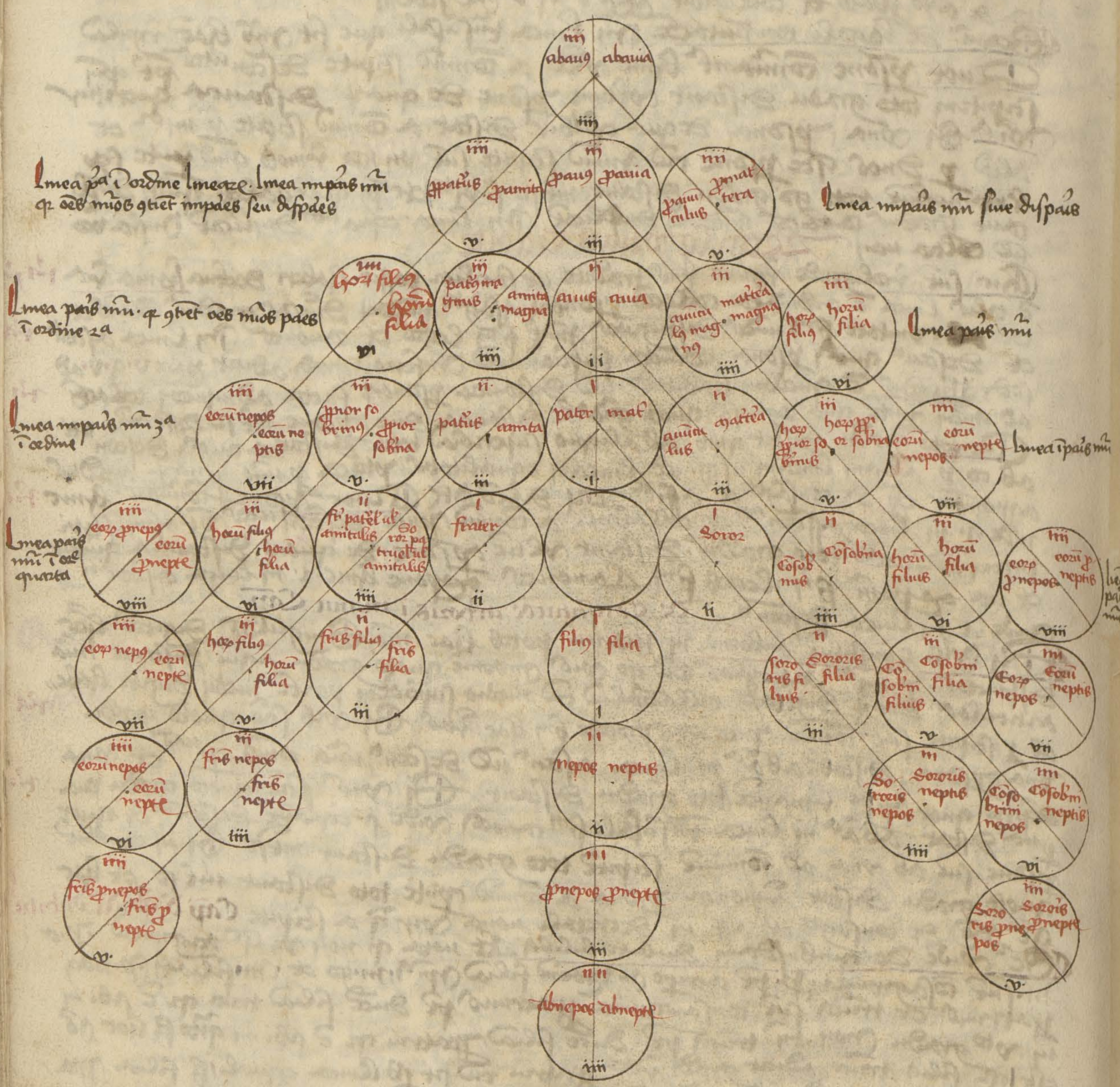

Prima regula ascendentium et descendentium Quot sunt persone de quibus queritur consanguinitate remotis tot sunt gradus inter eas una dempta scilicet stipite et hoc in utroque iure ca. Canonico et Civili

ii Secunda regula collateralium In linea equali quoto gradu quis eorum distat a communi stipite totto distant inter se vel sibi attinent 7or secundum Canones secundum vero leges quoto gradu quis eorum distat a communi stipite totto duplicato distant inter se

Tertia regula secundum Canones collateralium in linea inequali quoto gradu quis remotior distat a communi stipite totto distant inter se vel sibi attinet

Quarta regula Quoto gradu remotior distat a communi stipite totto distat a qualibet per alia linea descendentium ab eodem de consan. et affi. c. ... dilecto et c. ~~...~~ vir qui

Nota secundum leges quot sunt persone stipite dempto tot sunt gradus consanguinitate remotis utriusque linee

Nota versus Est avus proavus abavus atavusque tritavusque

Sic est nepos pro quem at tri suscipit hec vox

recte primo gradu [illegible] distingueretur patruus [illegible] Item pone quod duo volunt contrahere quorum alter distat a communi stipite in iii, alter in iiii gradu. Alter v. poterit nec licet [illegible] de consang. et affi. [illegible] dilectus [illegible] quod [illegible] in dispen-
sacione quod [illegible] in v. gradu [illegible] isti distant in v. gradu [illegible]
sacione in qua [illegible] Et
Item nunquid committit incestus cum consanguinea in vto gradu. Re. quod non quia [illegible] Quidam vero committi incestus xxxv q. i. [illegible] Constitutionem [illegible] non olim ultra septimum gradum [illegible] xxxv q. v. ad sedem [illegible] quod [illegible] committitur hodie ultra gradum quartum [illegible] quod non sunt [illegible]

Quid est affinitas

Affinitas est propinquitas personarum ex carnali commixtione proveniens omni carens parentela [illegible] legittima quam fornicaria ex carnali commixtione [illegible] Dico [illegible] tam per [illegible] carnis xxxv q. iii [illegible] de eo qui cognovit consanguineam [illegible] sunt descendentes [illegible] tendentes [illegible] [illegible] et dicuntur affines [illegible] fines tendentes [illegible] affinitas [illegible] ordine [illegible] componentur [illegible] arbores affinitatis [illegible] quarum [illegible] gradus affinitatis [illegible] et [illegible] in arbore [illegible] linea [illegible] gradus [illegible] personas et [illegible] in utroque latere arboris computando [illegible] ut ostendatur gradus affinitatis in utroque latere [illegible] linee [illegible] linea consanguinitatis [illegible] ut ostendatur de causa [illegible] ut ostendatur quod omnis affinitas [illegible] a consanguinitate [illegible] gradus affinitatis est computandus de parte consanguinitatis et non de parte [illegible]
Item [illegible] tam per [illegible] quam per feminas contrahitur affinitas [illegible] de una parte descendit linea consanguinitatis fratris cum sua successione usque ad iiii gradus [illegible] linea fratris [illegible] linea [illegible] iiii [illegible] in quarum [illegible] fratris [illegible] in [illegible] uxor [illegible] uxor [illegible] gradu uxor filii fratris [illegible] in tercia uxor nepotis fratris [illegible] in [illegible] uxor [illegible] nepotis fratris et appellatur uxor quod olim appellatur [illegible] ad designandum [illegible] copulam debeat contrahi [illegible] gradus affinitatis [illegible] Item [illegible] de [illegible] latere [illegible] linea sororis [illegible] in iiii [illegible] in quarum [illegible] vir sororis in [illegible] sororis describitur [illegible] linea [illegible] vir filie sororis [illegible] in tercia vir nepotis sororis [illegible] vir pronepotis sororis et [illegible] quarum lineam quarum [illegible] iiii [illegible] ad ostendendum quod [illegible] ultra iiii [illegible] consang. et affi. [illegible] de utraque parte [illegible] ad [illegible]

Inventio graduum affinitatis

Gradus affinitatis invenientur [illegible] regulam [illegible] persona addita persone per carnem [illegible] commixtionem facit gradum affinitatis et [illegible] gradu [illegible] dicitur [illegible] affinitatis [illegible] per hanc copulam carnalem dicitur [illegible] gradum affinitatis [illegible] carnalem [illegible] per hanc copulam [illegible] in [illegible] latere [illegible] Item [illegible] fratris et sororem fratris [illegible] carnaliter [illegible] per [illegible] copulas [illegible] qui descendunt [illegible] carnalem [illegible] et sororem [illegible] quod [illegible] linea [illegible] imaginem [illegible] affinitatis [illegible] et sororem [illegible] linea usque ad [illegible] fratris [illegible] quas [illegible] sororis tenente [illegible] in manu [illegible] linea [illegible] in illa linea [illegible] affines [illegible] carnaliter per [illegible] sororis [illegible] parte arboris [illegible] sororis et fratre sororis et in [illegible] affinitatis [illegible] sororis [illegible] tenente in manu [illegible] copulationem [illegible] affinitatis [illegible] fratris tenente in manu [illegible] ita ut [illegible] linea [illegible] quas [illegible] fratre [illegible] et [illegible] linea [illegible] ad lineam [illegible] quas [illegible] in [illegible] sororis et [illegible] linea [illegible] duas lineas [illegible] et [illegible] non [illegible] consisto [illegible] habentes [illegible] affinitatis [illegible] et [illegible] est [illegible] in utraque [illegible] affinitatis [illegible] supplere [illegible] est [illegible] alias lineas [illegible] Regula [illegible] persona addita persone [illegible] gradus invenimus per hanc regulam [illegible] per carnalem propagacionem [illegible] gradum et non [illegible] dicit [illegible] uxorem illa est affinitas sororis fratris in primo gradu et in eodem gradu in quo [illegible] consanguineus

[illegible] in p° [illegible] fuit [illegible] terminus propagacionis [illegible] multitudinis graduum addit [illegible]
terminus propagacionis [illegible] in [illegible] gradu [illegible] fratris in [illegible] gradu [illegible]
non mutato [illegible] in p° [illegible] terminus propagacionis [illegible] septem [illegible] mutat
grad[illegible] et non [illegible] in tercio gradu [illegible] non mutato addit [illegible] propter [illegible] per [illegible]
tot grad[illegible] et non [illegible] uxor fratris quarto gradu [illegible] secundo [illegible] affi[illegible] computa
bis gradus [illegible] vir sororis [illegible] affinis fratri et sic successionem in primo
[illegible] et in duobus gradibus ut [illegible]

Et nota quod [illegible] sicut [illegible] in consanguinitate [illegible] loco in superioribus [illegible] [illegible]
[illegible] in linea [illegible] uxor [illegible] fratris distat a fratre in gradu [illegible]
distat [illegible] a filio fratris [illegible] et a nepote p° [illegible] sororis fratris distat [illegible] a filia
sororis [illegible] a nepote sororis [illegible] a [illegible] non distat [illegible] et in linea
[illegible] habes duas [illegible] de [illegible] affinitate et gradibus [illegible] mutat [illegible]
[illegible] quarta gradu

Nota fructum arboris

In [illegible] breuiter nota fructum arboris [illegible] consanguinei [illegible] sunt affines [illegible] in
[illegible] affinitatis et in eodem gradu in quo sunt consanguinei uxoris et [illegible] consanguinei
[illegible] affinitatis et in eodem gradu in quo sunt consanguinei [illegible]
viri sunt affines uxoris in p° [illegible] affinitatis et in eodem [illegible] non sunt affines [illegible]
Consanguinei viri et consanguinei uxoris [illegible] affinitatis et in eodem gradu in [illegible]
consanguinearum [illegible] non sunt affines in p° [illegible] consanguinitatis [illegible]
[illegible] non sunt consanguinei [illegible] de consanguinitate et affinitate [illegible]
[illegible] xxxv q. iii [illegible] et [illegible] fratres [illegible] consanguinei
de [illegible] xxxv q. v. [illegible] quod [illegible] olim [illegible] in p° [illegible] affinitatis [illegible]
consanguineos non sunt affines [illegible] olim [illegible] possit ambos [illegible] in [illegible]
[illegible] mortuus [illegible] non [illegible] impediat affinitatis [illegible] sit [illegible] honestatis publice
[illegible] non [illegible] impediat [illegible] per constitucionem [illegible]
iusticia [illegible] olim xxxv q. iii [illegible] nupcijs [illegible] nulla publica honestas
honestatis iusticia [illegible] et [illegible] nulla [illegible] publica honestas
[illegible] de testa [illegible] de spon[illegible] [illegible]
impedit [illegible] que dicitur de sponsalibus de futuro [illegible] et de publica honesta
[illegible] a [illegible] lege [illegible] p° [illegible] affinitatis et de [illegible] Lectura arboris
te que [illegible] de spon[illegible] de futuro [illegible] [illegible] [illegible]

Lectura arboris

Iuxta lecturam arboris diuersis doctoribus olim diuerso modo [illegible] Johannes
de [illegible] [illegible] lecture [illegible] arboris nouo modo [illegible]
[illegible] per [illegible] metricas regulas [illegible] intellectum aperire fuit [illegible] et [illegible] incognita reddidit
[illegible] versuum obscuritate [illegible] ignota [illegible] ignorancia reddidit
attendens [illegible] Jo. [illegible] doctorum doctrina [illegible] et indigna [illegible]
arboris [illegible] ut [illegible] consanguinitatis et affinitatis [illegible]
nota et [illegible] nostram [illegible] nota [illegible] notissima fiet [illegible]
[illegible] ut [illegible] compilaui

Invencio arboris

Nota arborem consanguinitatis [illegible] Justinianus imperator [illegible] de [illegible]
[illegible] pro [illegible] graduum [illegible] ibi [illegible] magis
[illegible] fide [illegible] per auctores [illegible] fuit [illegible] invento [illegible]
[illegible] 37 q. [illegible] ad [illegible] Nota arbor [illegible] ad arborem
[illegible] in arbore [illegible] fructifera [illegible] attendendum [illegible] Truncus rami
fructus frondes [illegible] et in [illegible] Truncus [illegible] cellula vacua [illegible] cum arbor sine
[illegible] palmite [illegible] lateribus ramos [illegible] sev radices [illegible]
cellula vacua [illegible] palmite [illegible] linea descendente de lateribus ramos
[illegible] palmite quos ad lineam descendentem [illegible] sunt tanquam fructus
frondes sunt [illegible] que formantur ad [illegible] arboris [illegible] sunt [illegible] linee
[illegible] ad unam cellulam ad [illegible] frondes [illegible] in [illegible]

Primo queritur ad [illegible] arborum [illegible] quid facta fuit inuencio arboris

Que sit utilitas arboris

Quaeritur an sit antiqua. Dico quod quidem in volumine decretalium reperitur quod olim [illegible] fuerat in decretis prime glose de supra dictis patent plenius. Probatur etiam ad oculum [illegible] in decretis prime glose causa [illegible] de gradibus consanguinitatis [illegible] xxxv. q. i. non aliqua [illegible] aliter ponitur s. ad [illegible] Isidori de gradibus et cognatione [illegible] Sed tamen magis [illegible] oculata fide cum per auditum animus hominis instigatur [illegible] Et narrationem gradus duplicitur [illegible] libro inscribi qui possunt [illegible] et aliorum [illegible] adolescentes perfectissime gradus doctrina [illegible] Boethius [illegible] — c. locuta

[illegible] facit quedam melius [illegible] de dona [illegible] explicite [illegible] et per agrorum [illegible] subiacentes [illegible] xxvi. q. ii. [illegible] de iis [illegible] dicta [illegible] si reg. lib. iii. Et ventris inspiciendi an mulier sit pregnans ff. de ventre inspiciendo l. i. in principio [illegible] investigatio an mulier sit [illegible] de [illegible] an [illegible] de [illegible] fraternitate vel alia [illegible] c. [illegible] an sit [illegible] ff. de servis l. ii. Et [illegible] an sint [illegible] non [illegible] Ad [illegible] dicitur quod arbor [illegible] et quod [illegible] de [illegible] Isidori et Alexandri xxxv. q. v. [illegible] et [illegible] et canonico [illegible] c. ii. ad [illegible] et [illegible] Et de legibus l. leges de consti. c. i. Ad [illegible] dicitur quod [illegible] de consanguinitate et affinitate tractatus utile fuit ubi arborem ponit xxxv. q. v. c. ii. et ultimo. Et quod in decretalibus est hic tractatus [illegible] in hoc volumine utile fuit repetere [illegible] et [illegible] venit in dubium [illegible] sanctus [illegible] de [illegible] quod [illegible] lectio placet. Et de [illegible] l. [illegible] Et [illegible] quod [illegible] matrimonium [illegible] per arborem [illegible] status honorum [illegible] arborem [illegible] formae [illegible] arborem usque ad vii gradum [illegible] formam usque ad iiii [illegible] gradum [illegible] de consanguinitate et affinitate [illegible]

Quaedam praetermissa [illegible] de arbore consanguinitatis et [illegible] in [illegible] et [illegible] ad [illegible]

De consanguinitate :-

Secundum quod arborem consanguinitatis speculandam descendam, et primo quid sit consanguinitas videndum. Deinde quid linea, quid gradus. Deinde quibus [illegible] formae et quare sic [illegible] et [illegible] figuras et quomodo gradus [illegible] Deinde ponemus quaedam notabilia et quasdam quaestiones. Ad primum dico quod consanguinitas est attinentia personarum ab eodem stipite descendentium vel [illegible] ab eodem [illegible] i. [illegible] formatas [illegible] sit in [illegible] Vel est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum [illegible] Et hic non consanguinitas est [illegible] debet [illegible] Dicuntur consanguinei quasi sanguine [illegible] non [illegible] a [illegible] et sanguine quod de uno sanguine descendunt. Et quo ad [illegible] sed [illegible] distinguere an talis sit consanguinea [illegible] de [illegible] quod [illegible] est de [illegible]

Quid est linea

Linea vero est collectio personarum ab eodem stipite descendentium gradus continens et numeros distinguens. Stipes autem est quidam [illegible] a quo [illegible] descendunt de consanguinitate [illegible] hoc nota [illegible] in glosa [illegible] ad stipitem [illegible] quod una descendit ab eo [illegible] stipes est [illegible] et stipitem [illegible] vocant [illegible] xxxv. q. v. [illegible] stipes q. [illegible] Et est linea graduum ascendentium continens illos a quibus originem descendentium [illegible] qui [illegible] a nobis traxerunt originem et collateralium continens illos qui [illegible] a nobis traxerunt originem [illegible] ab [illegible] ut infra [illegible] et ff. de gradibus [illegible] et [illegible] iurisconsultus. Gradus est habitudo distantium personarum qua cognoscitur quota generationis distantia due persone different. Agnati dicuntur qui per virilem sexum descendunt. Cognati autem sunt qui per femineum sexum [illegible] et dicuntur cognati quia [illegible] nobis et [illegible] Deinde filii cognati autem dicuntur quia sunt de eodem [illegible] nati [illegible] quod sunt [illegible] — Dra c inter agnatione et cognatione [illegible]

Formatio arboris consanguinitatis

Formaturus arborem primo pone cellulas ascendentium deinde descendentium, deinde collateralium. Facies autem cellulam vacuam quam ponatur pro vacua quia non potuit [illegible] in hac arbore [illegible] cellulam nomine quando dicas filius patris, fratrum, frater, patre, filii [illegible] ad petrum. Et sic debes [illegible] competenter. Hec cellule [illegible] descendentium dividentur directe per medium ut a latere dextro cellarum [illegible] nomina masculina ut abavus, proavus, [illegible] a latere sinistro nomina muliebria ut abavia, proavia [illegible] a latere dextro descendentium a masculis et [illegible] cellula [illegible] cellula continens pater et mater et habet unum punctum rubeum et [illegible] nigrum [illegible] cellula avus avia continens duo rubea et duo nigra [illegible] proavus proavia continens tria rubea et tria nigra [illegible] abavus abavia [illegible] rubea et [illegible] nigra puncta [illegible] sub cella vacua habes filium et filiam et habes unum punctum rubeum et [illegible] nigrum. Sub [illegible] habes nepotem et neptem et duo puncta rubea et duo nigra. Sub [illegible] pronepotem proneptem et tria puncta rubea et tria nigra. Sub [illegible] abnepotem et abneptem et [illegible] puncta rubea et [illegible] nigra.

Distinguit de gradibus et [illegible] puncta rubea [illegible] nigra [illegible] punctum ibi est [illegible] gradus [illegible] nigra [illegible] addita [illegible] gradum.

De gradibus

Antequam ad collaterales [illegible] habita [illegible] gradum habita [illegible] ad cellulam vacuam et puncta [illegible] punctorum [illegible] puncta nigra [illegible] puncta rubea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Inventio graduum

[illegible]

ipso recto et alterius descendentis / alterius ascendentis prohibeat prohibito / [illegible] Insti de nup[tiis]
§ et ff de ritu nup[tiarum] l. nuptie in etate [illegible] / ideo quod ad descendentes
[illegible] sunt pres / ut matres / filii / filie etc. in infinitum prohibito et in specie / unde si
Adam viveret eius nulla uxorem contrahere posset / eius consanguineis omnibus ab eo descendisse /
[illegible] tenuit in [illegible] / de consue[tudine] [illegible] duo [illegible] et [illegible] Adam / [illegible]
[illegible] stat habere [illegible] / ergo secundum [illegible] / nam licet [illegible] tot et descendentes
linie sit ut pres / et filie / ita quod ubi est continua sanguinis / licet [illegible] unitas similitudo /
et non prestat impedimentum copule [illegible] / nisi ad iiii^tum gradum / ubi est [illegible] /
licet sit [illegible] consanguineorum quod [illegible] non [illegible] / [illegible]
[illegible] extra que consistit [illegible] in 1 2 5 [illegible] / de collateralibus /
Consistunt / Et fratre et sororem et causa brevitatis solum parte [illegible]
[illegible] ad modum [illegible] / qua [illegible] aliqua [illegible] / [illegible] / dicamus
de fratre / et descendentibus sub tabula fratris et tabula fratris / filius filia / [illegible]
fratris nepos / neptis / [illegible] fratris pronepos proneptis / frater [illegible] est eis
[illegible] in primo gradu secundum canones / [illegible] secundum leges / [illegible] nepos tertio [illegible] / iiii^to
per leges / fratris pronepos est ipso [illegible] / iii^to [illegible] canones / v^to
esse computatus / isti sunt collaterales [illegible] / [illegible] per leges / etc. de
[illegible] / Quot sunt persone tot gradus dempto stipite / et [illegible] collateral[is] pro-
xima stipite / frater ad stipite [illegible] / patruus et amita / [illegible] frater patruus
et amitinus / [illegible] patruus et amitinus [illegible] filius filia / [illegible]
nepos neptis / patruus est [illegible] in secundo gradu / frater patruus [illegible] in [illegible] / filius
in tertio / nepos [illegible] in iiii^to / secundum canones / per leges [illegible] patruus est in tertio / frater patruus
in iiii^to / filius in v^to / nepos in vi^to / [illegible] debent esse utraque [illegible] / posita
[illegible] stipite / et [illegible] filios patruus magnus amita magna / [illegible]
[illegible] et [illegible] avunculus et [illegible] non [illegible] / [illegible] tabula patrui magni
[illegible] sobrinus sobrina [illegible] / [illegible] filius filia / [illegible] nepos neptis / magni
et [illegible] distat a patruo qui [illegible] stipitem tertio gradu / ipso a patruo [illegible] et a
[illegible] sobrino [illegible] / et a filio [illegible] / et a nepote qui [illegible] quarto [illegible]
quarto gradu [illegible] / secundum vero leges distat a patruo [illegible] sobrino
v^to / a filio vi^to / a nepote vii / [illegible] / Quot sunt persone tot gradus dempto sti-
pite / et de [illegible] utraque [illegible] / [illegible] ad [illegible] stipite [illegible] filios
[illegible] patruus [illegible] / de [illegible] et [illegible] non [illegible] / [illegible] tabula [illegible]
[illegible] tabula [illegible] filius filia / [illegible] nepos neptis / [illegible]
pronepos proneptis / isti [illegible] sunt [illegible] in iiii^to [illegible] / quod [illegible] distat a stipite iiii^to gradu [illegible]
[illegible] linea [illegible] linea [illegible] / ipso [illegible] distant iiii^to [illegible] / quarto
gradu [illegible] / secundum vero leges [illegible] distat v^to / filius vi^to / nepos vii / pronepos [illegible]
[illegible] / Quot sunt persone tot gradus dempto stipite et [illegible] utraque [illegible]

Regula collateralium in linea equali [illegible] linea equali
qui duo distant equaliter a suo stipite ut fratres vel patrui

Regula in linea equali

Quoto gradu quilibet vel utraque eorum distat [illegible] consanguinei [illegible] a communi sti-
pite tot [illegible] distant inter se [illegible] sibi attinent secundum canones / [illegible] pone eius [illegible]
[illegible] distant inter se [illegible] nepote fratris [illegible] sunt in linea equali [illegible] distat
[illegible] stipite in [illegible] et [illegible] iiii^to / secundum leges vero [illegible] et [illegible]
a stipite iiii^to gradu [illegible] et [illegible]
collateralium in linea equali secundum leges

Quoto gradu eorum quilibet vel utraque distat [illegible] consanguineus [illegible] a suo stipite
toto duplicato distant inter se [illegible] / [illegible] / de [illegible] surgit [illegible]
[illegible] et pronepos fratris [illegible] gradus [illegible] duo fratres faciunt duos
[illegible] secundum leges in collateralibus [illegible] gradus [illegible] in tabula fratris frater [illegible]
[illegible] secundum canones [illegible] gradum [illegible] / [illegible] secundum canones [illegible] per leges / [illegible] computatio [illegible] sit [illegible]
[illegible] in primo gradu secundum canones [illegible] in legibus computa[ntur] gradus ut [illegible]
[illegible] / [illegible] in canone vero
[illegible] consanguinitatis [illegible] / sit impositus [illegible] et [illegible]
[illegible] usque ad quotam [illegible] consanguinitatis

Creditas defri necp nisi de persona una ad aliam. Hec secundum leges in singulis personis sit singuli gradus sed nupcie sine duobus non [illegible] valent [illegible] [illegible] duas in uno gradu constituunt personas. Et bene [illegible] secundum [illegible] quod In equali linea collateralium [illegible] linea sit paris [illegible] sive disparis [illegible] disparem gradum. Unde linea paris [illegible] secundo vel quarta disparis [illegible] in tercia vel In quarta octavus [illegible] In prima linea secundus gradus in secundo quartus habet disparem gradum [illegible] In prima [illegible] in tercia [illegible] In equali linea disparium

Nunc restat videre de Collateralibus In linea inequali Circa quos traditur talis regula. Linea inequalis est cum inequaliter distant ut patruus et nepos vel eciam [illegible] est stipes mediate vel immediate in linea descendenti [illegible] de singulis

Regula collateralium in linea inequali secundum Can[ones] — Regula in linea inequali

Quoto gradu remocior distat a communi stipite toto distant inter se vel sibi attinent. Exemplum [illegible] stipite [illegible] et patruus sive in linea inequali Computus a remociori [illegible] a [illegible] patruus distat a stipite quarto gradu et a filio patrui [illegible] idem in descen[dentibus] usque ad lineam equalitatis [illegible] quod dicitur quod [illegible] linea equalitatis non crescit gradus [illegible] patruus filia nepos et [illegible] unde distant [illegible] a [illegible] Sed aliud secundum leges secundum quas talem [illegible] traditur

Regula: Regula collateralium in linea inequali secundum leges

Quot sunt persone [illegible] computatis usque ad stipitem stipite dempto tot sunt gradus. Unde [illegible] a stipite distat quarto [illegible] patruus distat quinto a filio [illegible] [illegible] quod [illegible] gradu [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur quod [illegible] sunt bigami [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Unde [illegible] dicitur quod petrus [illegible] contrahit cum [illegible] distat [illegible] ab abavo ab [illegible] ab abnepote ab [illegible] collateralium ab [illegible] [illegible] in [illegible] medius [illegible] contrahit [illegible] [illegible] ut [illegible] nepos patrui [illegible] nepos fratris filia possit [illegible] contrahere [illegible] contrahat in [illegible] gradu [illegible] [illegible] [illegible] tolli potuit [illegible] sive [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] caput [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immutabile permanet

Doctores dicunt

[illegible] debet quod [illegible] dicunt doctores quod abavus [illegible] et [illegible] sunt bigami [illegible] filii coniugii [illegible] essent fratres [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duplicibus [illegible] bigamie. Conclusio [illegible] et [illegible] sunt bigami. Unde bigamia [illegible] et si in quadam duplici cedula [illegible] [illegible] ac si [illegible] patruus et [illegible] et [illegible] [illegible] sunt posita ut [illegible] demonstratur in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] collateralibus equali linea bene [illegible] affirmando et negando [illegible] [illegible] in collateralibus equali linea [illegible] Ego et tu sumus consanguinei equali linea [illegible] possum [illegible] filiam tuam [illegible] tu [illegible] [illegible] negative [illegible] possum [illegible] [illegible] in equali linea [illegible] gradus negativus in [illegible] Sed in linea inequali [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] contrahit [illegible] filia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] patruus et filia et nepos [illegible] [illegible] [illegible] filia petri [illegible] non [illegible] [illegible] filia petri [illegible] [illegible] patrui [illegible] linea equali [illegible] filia patrui [illegible] linea [illegible]

Questio

[illegible] [illegible] In collateralibus [illegible] in [illegible] in primo [illegible] filia petri et patruus possint adinvicem contrahere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] argumenta [illegible] [illegible] et filia [illegible] [illegible] [illegible] impuberes et [illegible] [illegible] [illegible] filia [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] non contrahunt cum stipite sic nec cum filia stipitis [illegible] [illegible] [illegible] fratres [illegible] [illegible] stipite [illegible] [illegible] et glosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qui dicit ibi quod quis descendit ab eo ... sed eorum ... patruus descendit a stipite
scilicet ... duos quod est inter eos prohibitio descendendi et ascendendi aut collateralium de quo sed ...
... primum patri non descendisse de patruo est quod prohibitio collateralium sed eorum est ...
distant pro ... impediat eos collaterales contrahere non ... sed ... computatio gradus
Primo ... non dicitur ... esse stipites sed quod ab eis ... a stipite ... computatio
consanguinitatis si stipitem non habet in memoria

Nota quod sicut ... et ... de arbore consanguinitatis que restricta est usque ad iiii
gradum ad impedienda et dirimenda matrimonia et affinitas facit eundem effectum ... ideo ...
arborem consanguinitatis post arborem affinitatis et ... in ... Ad quartum ... alium
eius ... sed ... et consanguinitatis ideo ... arbor ... arborem affinitatis
et ... quod ... et sic ... in ... primum
primo ...

Capitulum de affinitatis arbore

Arborem affinitatis et eius materiam ... Et primo ... est quid sit affinitas
et unde dicatur. Secundo ... insurgant et gradus computentur. Deinde arborem
formam ponam ... et questiones ... Est autem affinitas ... | diffinitio affinitatis
... conjuncta ... hoc secundum canones. Sed secundum leges
est ... Et ... secundum leges quod legitime sunt nuptie non
... affinitas ff. de gradibus ... non facile ... Unde et
Affinitas ... cognatos ... per nuptias secundum leges ... per coitum canonice
... et ... cognatione ... in ... qui affines sunt
quod ... et ... coitum secundum nos contrahitur affinitas ... de eo ...
... sine ... et ... xxxv q. iii. ... Ideo si quis ...
... consanguinitatis ... usque ad iiii gradum ...
... sunt ... et tutelas ... et ... affines ... ff. de ...
... et ff. de testi. l. iii et iiii q. iiii ... in ... canon
... copula Et est
... secundum ... affinitas ut si ... cognoscat
... affinitas ... Et autem affinitas
est perpetuum impedimentum ... matrimonium ... contrahere xxxv q. iii | perpetuum impedimentum
... Et nota ibi quod
... impedimentum de spon... non ... consensu xxxv
q. ii. Si quis ... nota ... quod ... non de impedimentum ...
... consanguineus ... veritatem ...
... consummationem ...
... in ... cum consanguinea ... de ... est in ...
... non impedit ... affinitas secundum ... de spon. c. v. et vi. ...
... de sponsalibus ... | Justicia publice honestatis
... Nota. Justicia publice honestatis est ... de sponsalibus ... Et insurgit affinitas ...
... publice honestatis ... publica honestas ... affinitas ... cognoscit
... publice honestatis ... et affinitas ... cognoscit non sponsam ... affinitas
... sponsam ... impedimentum publice honestatis et affinitatis ... desponsam et ...
... sponsam ... publice honestas ... consanguinea ... publice
... publica honestas et ... affinitas ... consanguinea ... de dispensatione
honestatis et ... affinitatis ... in ... contrahere ...
... consanguinea ... et ... dispensat quod possit ... contrahere non obstante quod sit
... affinitas ... gradu ... dispensationem ... contrahere ...
sit impedimentum affinitatis ... non est impedimentum publice honestatis ... affinitas et pu-
blica honestatis justicia sunt duo impedimenta. Debes ... facere ... quod possit
eam ... contrahere non obstante impedimento publice honestatis ... consanguineam
... in ... Et non obstante quod ... affinis ... in iiii ...
... cognovisti et ... poterit

Quam de genere affinitatis cognoscere

Per arborem affinitatis cognoscitur per hanc regulam. Persona addita persone per carnis copu-
lam mutat genus sed non gradum. Unde non ... Si ... qui est in ... gradu consanguinitatis cognoscat
mulierem ... est in ... gradu affinitatis et primo genere ... mutat ... sed ... gradum

Si alia iam cognoscat ille in attingit secundo gradu et secundo gradu. Et si ipse iam mulier
cognoscat ipsa attinet in tercio genere affinitatis et secundo gradu. Sed quia secundum iura hodie ad [illegible]
bicionem et [illegible] hoc plene traditur supra de consanguinitate et affinitate non de [illegible] Circa et quod victo
[illegible] si persona in consanguinea coniungat sed eam prius carnali copula persona quia [illegible] est in affinis
[illegible] genere si attineris in primo genere affinitatis carnali copula se alteri commisceat ille
attinet sibi secundo genere sed affinis in secundo genere alicuius cognoscat ipsa est affinis in
tercio genere secundum eundem gradum. Est ergo vide de gradibus. Quarto est quod affinitas non
est hodie prohibita nisi in primo genere et in ipso usque ad quartum gradum. Sed affinitas non est
sua propriam computacionem graduum secundum computacionem graduum affinitatis secundum gradum consanguinitatis. Si quis
consanguineam suam cognoscat mulierem. Si vis scire quoto gradu affinitatis attinet tibi
talis ipsa vide quoto gradu est tibi ipse consanguineus secundum regulas quas tradidi in priori
parte et quoto gradu est tibi consanguineus tanto mulier ipsa est tibi affinis et [illegible] in primo
genere

Nunc formemus arborem. Et in medio arboris sunt in medio cellule. Et in prima supponas
persona gradum. In secunda primus gradus in tercia secundus gradus et in quarta iiii gradus. Et
de istis primo genere. Unde ponam in fratre et sororis secunda quae non exprimae
attinent sed per gradum affinitatis et de singulis. Sed secundum dicit hoc fuisse ut de [illegible]
quod affinitas dicitur ex consanguinitate et quod ad utrumque scilicet viri et femine affinitas
contrahitur. Secundo dicit quod attinentiam non fuisse expressam ut ipsa computatur gradum
ad consanguinitatem et affinitatem referatur. Unde frater et soror sunt in primo gradu
consanguinitatis frater et vir sororis in primo gradu affinitatis et de ceteris. Et inde
a latere dextro dicte linee ponuntur quattuor cellulae tendentes. In quarum
prima scribitur frater in secunda fratris filius in tercia fratris nepos in quarta fratris pronepos.
Et sic ista a linea contineat quattuor in medio cellulas. In quarum prima scribitur
uxor fratris olim relicta. In secunda uxor filii fratris in tercia uxor nepotis fratris
in quarta uxor pronepotis fratris. Et a latere sinistro sunt quattuor in medio. In quarum prima
in secunda sororis filia in tercia sororis neptis in quarta sororis proneptis. Et de sorore
[illegible] quattuor in medio prima vir sororis olim relictus secunda vir filie sororis tercia
vir neptis sororis quarta vir proneptis sororis. Ponitur autem due cellule una
a dextro latere continens relicta relicte fratris. Et a sinistro relicta relicti
sororis et secundum omnes ponitur ad decorem et ad demonstrandum quia affinitas
hoc prohibicionem non genere. Unde habes duas lineas reflexas quarum una est
in cella fratris et tercia in cellula viri sororis. In qua scribitur secundum genus affinitatis
item alia linea reflexa que est in cellula sororis et finit in cellula
uxoris fratris in qua est scribitur. Circa hoc quod quaeritur in cellula
uxoris fratris posita olim relicta quod non potest in aliis lineis sed cellulis. In fatibus
circuli linee. Et dicit hoc factum fuisse per cellulas que posita sunt ad dorsum
illorum quasi dicat si habuit uxorem mortuo fratre uxor ab eo relicta contraxit
cum alio et demum mortuus est relicta a relicta fratris non potest contrahere
cum sorore. Nunc patet. Olim non poterat quia erat secundum in secundo genere et secundo gradu
patet hodie. Idem fit respectu quo ad cellulam viri sororis.
Ad cognoscendum autem gradus affinitatis et genera tam ex forma arboris
quam ex predictis tolle solam hanc regulam magistralem. Regula magistralis

Per carnalem copulam viri et mulieris inter consanguineos
mulieris et virum et consanguineos viri et mulierem contrahitur
affinitas primi generis et eius gradus tot quot consanguinitatis.
Quod dico in regula per carnalem copulam viri et mulieris et non viri
et uxoris colligitur ex hiis que in principio dixi quod affinitas potest provenire inter consanguineos
quod non prius et quod utrumque. Inter consanguineos mulieris et virum et consanguineos
viri et mulierem. Ideo dixi quod inter virum et mulierem non contrahitur affinitas
sed ipsa sunt affinitatis causa ut notatur extra glossa ff de gradibus et [illegible] in principio
et non de [illegible] constitutione. Alia inter consanguineos viri et consanguineos mulieris
non est affinitas. Unde duo fratres contrahere cum duabus sororibus pater et
filius cum matre et filia. Sed est affinitas inter consanguineos viri et ipsam mulierem

Et mulieris consanguineos et ipsum virum ut supra de consanguinitate Et sup(er) eius Primi generis
quare dicitur certum est supradictis patet et eius gradus cum dicitur quod est consanguinitas
unde habetur in arbore Nam frater et soror sunt in primo gradu consanguinitatis Maritus
sororis est fratri in primo gradu affinitatis et uxor fratris sorori in primo gradu affinitatis
filia sororis est filio fratris et ipsi fratri in secundo gradu consanguinitatis Maritus eius in secundo
affinitatis et consimiliter est in reliquis Nota quod vir neptis sororis attinet fratri et
in omnibus descendentibus qui sunt in arbore in tertio gradu affinitatis et eodem modo quo toto gradu
consanguinitatis attinet predictis ipsa neptis qui sunt in arbore Ideo dixi quod si quis
frater habet filium ascendit ille lineam equalem et attinet ut supra ... [illegible]
tas in prima arbore Precise non sequitur
Post hec Nota quod istud precise non sequitur Ego et tu sumus affines ergo et
filius quem genero est tibi affinis Nam medius filius meus mutat genus attinentie
quia ego sum tibi affinis et ipse consanguineus Interdum mutat tibi attinet Interdum mutat
gradum ... Interdum non mutat genus nec gradum Si ego et tu sumus affines propter affinem
mei quia ego contraxi cum consanguinea tua si ex dicta consanguinea filium genero
ille est tibi consanguineus non affinis Sed si ego maritus consanguinee tue
ex alia muliere filium genero ille non est tibi consanguineus non affinis Si vero tu
consanguineus uxoris mee genero filium ille filius non mutat genus attinentie quia tu
prout eo modo affinis et ipse affinis Sed si tu et uxor mea estis in equali li-
nea vel in inequali et tu eos remotior puta quia estis in tertio gradu in
equali linea vel in inequali sed tu eos remotior quia tu es in tertio ipsa in secundo
et in primo tunc ipse filius mutat gradum quia tu prout eo modo in tertio affinitatis sed ipse in
quarto Si vero tu et uxor mea estis consanguinei in inequali linea sed uxor
eadem remotior ut quia ipsa in tertio et tu in secundo tunc filius tuus non mutat genus nec gradum
quia tu in affinis et ipse affinis in tertio gradu et ipse tertio Item Nota quod
istud etiam non sequitur Ego et tu sumus affines ergo non possum accipere filiam tuam quia non tu meam
quia si habeam consanguineam tuam in uxorem tu bene posses contrahere cum filia mea quam
habui ex priore alia quia affinitas non contrahitur inter consanguineos viri et consan-
guineos mulieris sed inter virum et consanguineos mulieris et mulierem et consanguineos
viri ut dixi et patet ex consanguinitate et affinitate Quod supra tetigi sed ego non possum
contrahere cum filia tua nisi forsan in ... [illegible] ut quia esset in ... [illegible] et est plene
supra quod dixi ... arbore circa finem Septima et ultima pars in qua ponuntur Ques(tio)
questiones Nunc queritur an affinitas inter ascendentes et descendentes habeat perpetuam
prohibitionem an extendatur tantum usque ad quartum gradum Et si tenemus opinionem Goffredi
ut dixi supra in arbore prima circa medium dicemus quod usque ad quartum gradum tantum sed Solui(tur)
teneo contrariam opinionem dicemus quod prohibitio sit perpetua et cum textus quod ita debet
abstinere a consanguineis uxoris ut suis supra consanguineis ... de consanguinitate et affinitate
c. i. xxxv q. iii de propinquis et est equaliter Si igitur inter consanguineos ascendentes
et descendentes prohibitio extenditur in infinitum quoque et inter affines Ad idem
... de nuptiis ... affinitatis et dicit lex quod tales affines ascendentes et descendentes
habentur loco parentum et liberorum ff. de ritu nuptiarum si quis ... Eodem modo possunt
formari questiones de affinibus quorum unus in primo alius in ultimo sicut in consanguineis
dixi supra prima arbore in fine Item an licite dicunt tribus ... in uxores Ques(tio)
... sororis vel uxores duorum fratrum et an conveniunt olim in gradu prohibito
hodie permisso sic ... possunt de hoc vide nota supra ... non debet ...
de primo et secundo ... quod uxores duorum fratrum attinent sibi secundo gradu affinitatis
quia iam ... idem ... Questio ad utramque arborem
Ultimo queritur ad utramque arborem an prohibitio consanguinitatis vel affinitatis
contingendi ... et prohibitionis ... an ... Et quare facta
fuit hec prohibitio ... [illegible] quia olim ... habebat
... contrahere cum sorore consanguinei et consanguineos ut tunc in ...
... hec prohibitio hoc fuit a primo ... in filiis et nepotibus
talibus non est prohibitio ...
tam p(er) ... [illegible]

Unde hoc fuit s. ut p. Silvinus in reportatis hoc. In leuitico vero fuerunt prohibite
xv persone s. lege diuina quas vide notatas ff. et testi. libro literas et de duor.
vero gradibus. Deinde ius positiuum ius positiuum canonicum prohibuit consanguineos
et affines primi generis usque in vii gradu et citra ad 2 et 3 g. contrahentium que ex-
tendit pa... postea ad quartum gradum est restricta ff. eod. non debet. Ideo inrogatur
quibus dicis rationibus ut i. p. s. eadem et tertium genus affinitatis. Ideo sobolem
suscepta et eadem nupcijs non copulanda cum viri consanguineis. Racio
vero fuit ... que ibi ponitur s. difficultas computacionis et propter hanc difficul-
tas observacionis. Super de testi. lic. et quadam. Racio quod pz in prohibicio e parentum
de iure diuino parentum ... in primo gradu equali linee collateralis
contrahere prius iure diuino. Sed non possit papa in ipsis dispensare posset. Racio
prohibicionis sunt xxxv q. i. 4 et c. fuit cum propter caritatem amplianda. Nam
si coniungor cum sorore mea jam sit pater et soror. Sed si aliud habeo patrem et aliud uxorem
magis ... multiplicat se caritas pretendere. In qua omnes fideles et precipue chri-
stianis coniunctos proueniat per Christum eius qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Consanguinitas impedit matrimonium. Hoc dictamine iuris naturalis patris cum
filia matris cum filio. Genesis ii. Relinquet homo patrem suum et matrem et adherebit
uxori sue et erunt duo in carne una xxxv q. v. fraternitatis. Hoc dictamine iuris
diuini in primo et secundo gradu descendentium et hoc in toto sunt xv persone leuitici xviii.
et sunt mater, nouerca, soror, neptis, amita, matertera, uxor patrui, uxor fratris
priuigna, filia priuigne, sororem uxoris glo. xxxv q. i. Ad consanguineos glo. super
leuitico xviii c. Nec honorum vanitatem tamen duas personas concludit, duas a coniugio s. ut
nec filius matri nec filia patri copulentur. Sed lege vero concepit et non. Hoc dictamine
iuris canonici in quarto gradu et in versu Hostiensis. Nata soror neptis
matertera fratris et uxor et patrui coniux mater priuigna nouerca uxoris-
que soror priuigna nata utriusque. Et soror patris coniungi lege vetantur.

Et dicitur primum genus affinitatis
quia primo emanat de consanguinitate.

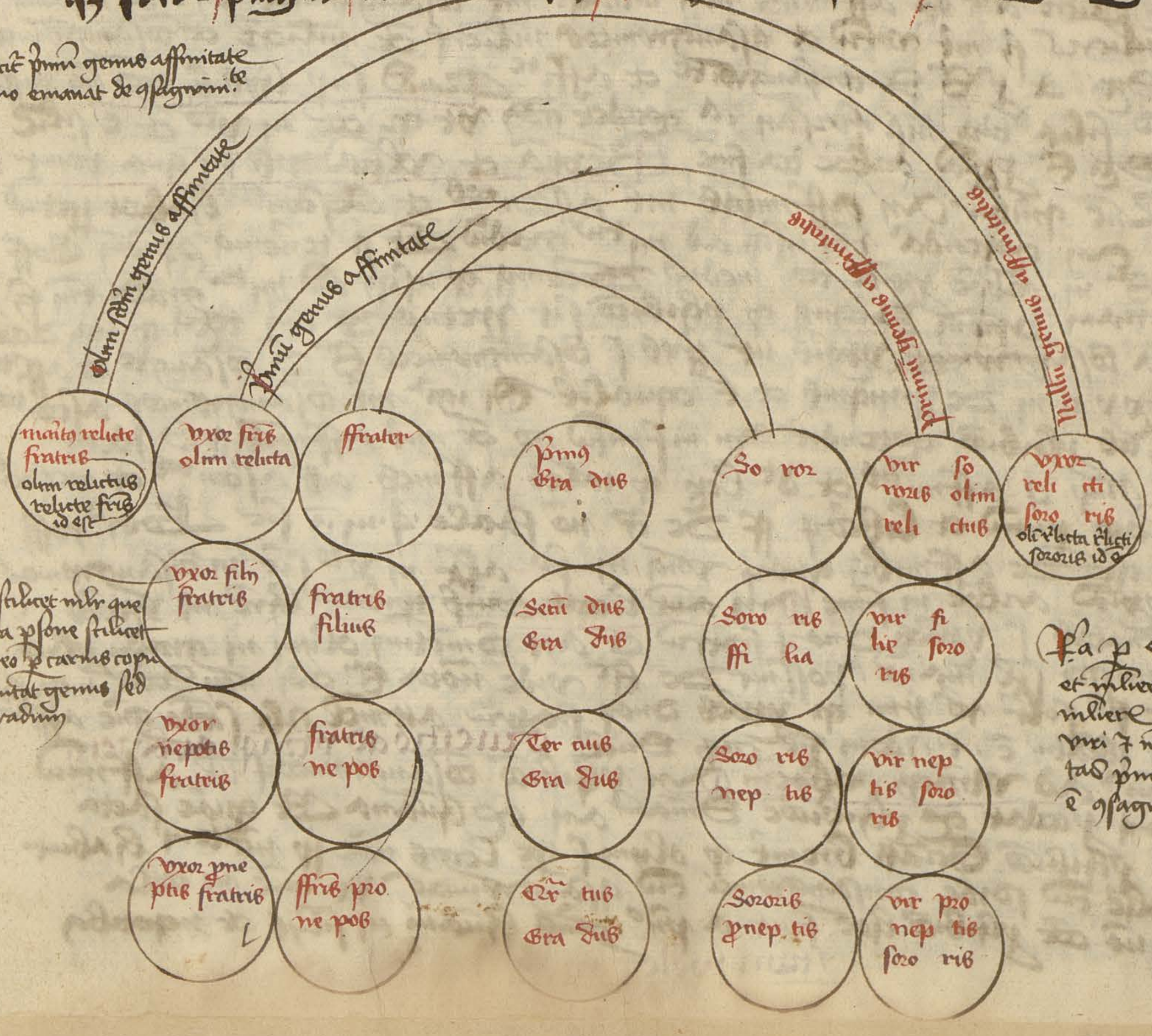

Persona scilicet mulier que
addita persone scilicet
fratri meo per carnis copu-
lam mutat genus sed
non gradum

Et per carnalem copulationem
et uxorem mariti consanguineos
mulieris et viri et consanguineos
viri et mulierem contrahitur affini-
tas primi generis et eius gradus ut
est consanguinitas

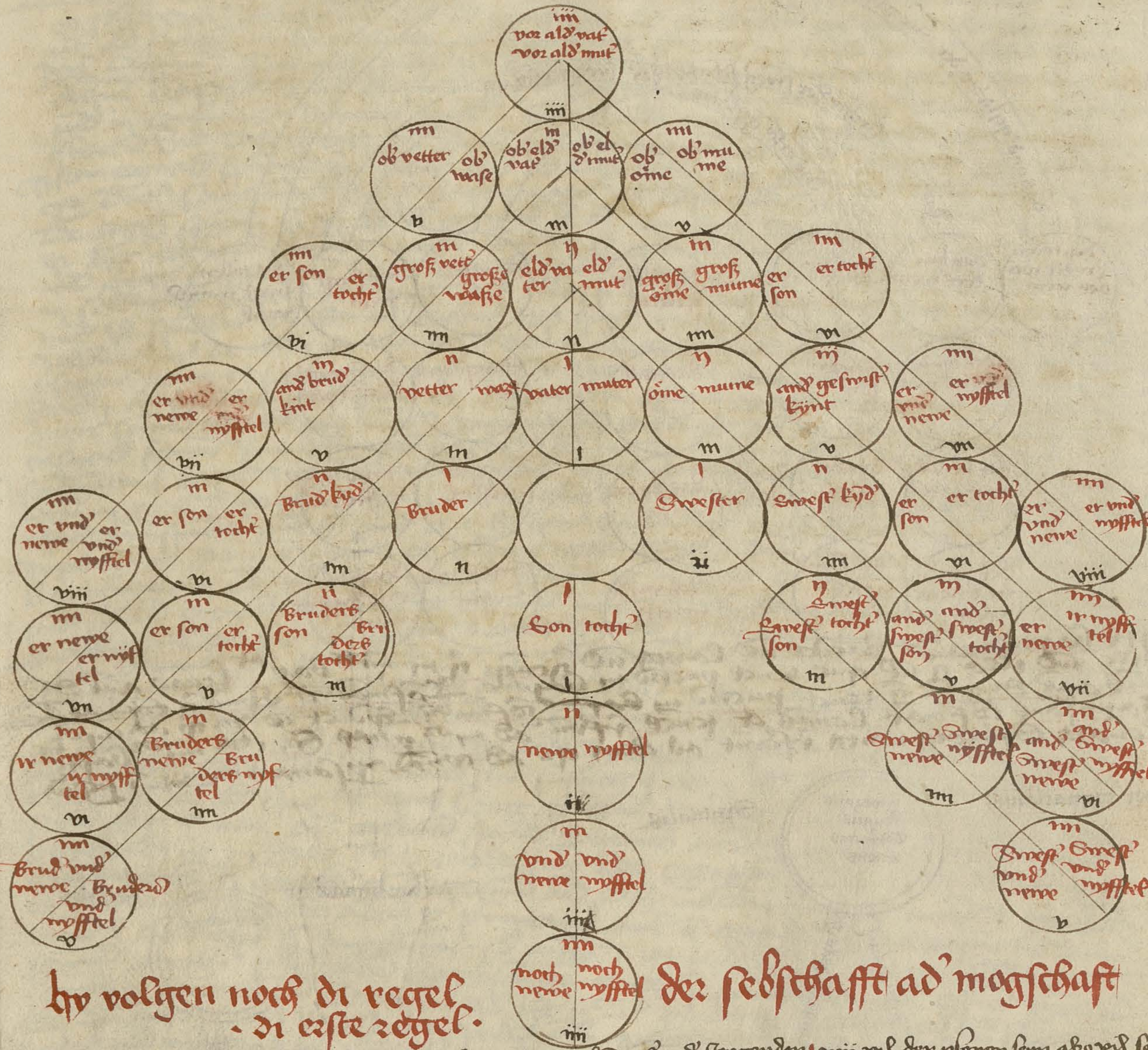

Hy volgen noch di regel der sebschafft ad' mogschaft

· Di erste regel ·

wy vil der psonen seyn also vil seyn och
der erste regel yn der gerichtn linien dy man heyset der awffsteygendn vnd nid' steygenden / so man froget noch sebschafft beyde gestlich vnde wertlich
der grad adir gleth an eyne / also das ma dy psone mytenand' zele

Di andir

das ist das das dy eyne also verre steet von dem
Jte der and' regel / wen abir zwo psone steen seythalbn yn gleich linien
dem stame yn dem grad seynt dy andern noch geystlichyn rechte
stame als dy and' / yn welchem grad denne dy eyne ist mit

Dy dritte

das ist / ist eyne mogt des maneß mog yn dem and'
der dritte regel / wy noe dy megiyne eynes manes yn angehoren noch der mogschafft
grad so gehoret sy seyne weybe och zw yn dem anderyn grad vnd her wid' / also wy noe dy megiyne dy das weib angehoren yn der
mogenschafft / also nohen geheren sye erem mane an / an der mogeschafft

Dy virde

das ist das dy eyne ferrer steth vo dem stame denne dy and'
der forde regel / Stehn abir zwe psonen yn vngleichyn linien
wy ferre den dy forderste steeth von dem stame also ferre seynt sy och vnderyn and' noch geystlichyn rechte

Dy fuste

ist seyn yn gleich
der vumffte regel / Noch wertlichyn rechte wy vil der psone seynt als man froget von der sebschafft
ad' vngleich' lynien also vil synt d' grad ad' glid' an eyne also das man den stam mete zele / wen das wertliche
recht wil als manche psone also manch grat / adir das geystliche recht nympt ps zwe psone dy beyeynader steen
vor eyne grath / Abir vnd dy mogen des manes vnd das weybes ist keyne zugehorunge / vnd dorvmb mogyn real
zwene brud' zwe swesten zw der ee nemen / adir vat vnd son neve mut vnd tocht / also gehoreth och der man dem weibe
vnd das weib dem mane nicht zw / sy möchtyn anders mitenad' keyne ee gehabyn doch seynt sy eyn begynnen vnd eyne
grut der zw gehörungyn)

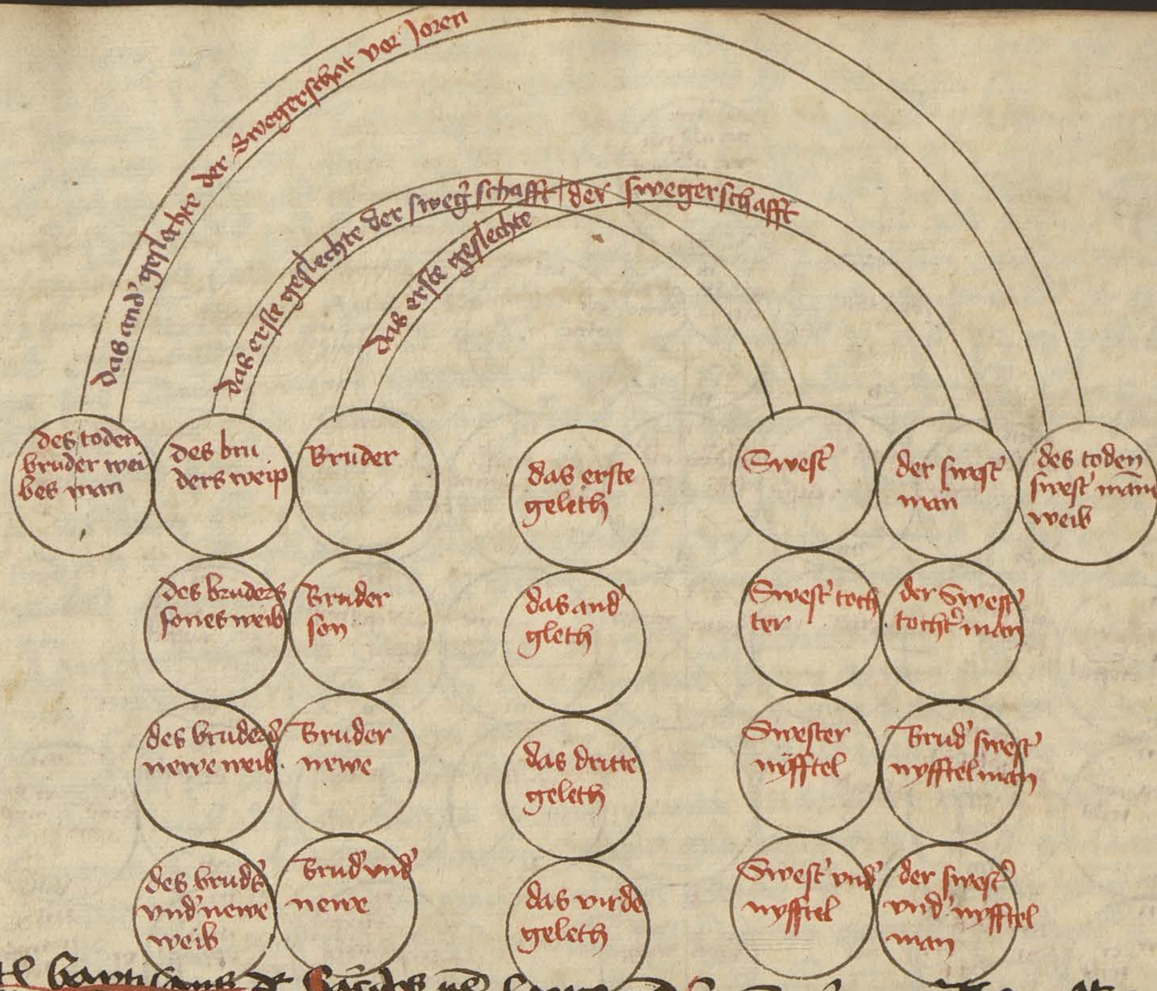

Nota baptisans est sacerdos vel laycus vel clericus qui in morte baptizat. Levans autem est vir vel mulier qui vel que tenet puerum in baptismo. Confirmans est episcopus qui confirmat. Tenens autem est qui vel que tenet puerum in baptismo confirmandum. Baptisans confirmans levans et tenens sponsam ad mortem episcopo et ipso ... ita in ... levata confirmata tenta referuntur ad eam quo ad virum personam ... figura

Arbor cognationis spiritualis

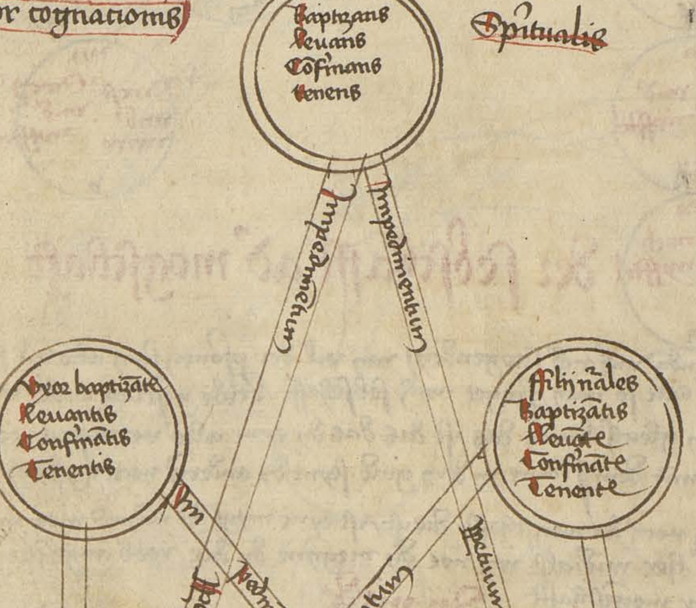

Arbor cognationis legalis

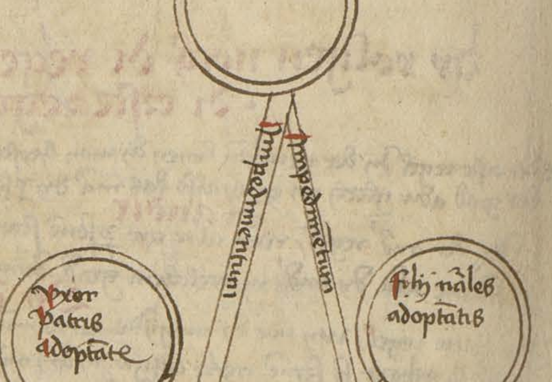

Circa materiam cognationis spiritualis Nota quod Cognatio spiritualis est attinentia proveniens ex sacramenti datione vel ad id tenentem scilicet ad sacramentum qui tenet [illegible] sacramentum ut ad fontem in baptismate et describitur secundum Jo. an. in summa in [illegible] libri [illegible]
vel diffinitur Cognatio spiritualis est quedam communicatio [illegible] proveniens ex eo quod quis aliquem baptisavit vel confirmavit vel baptisatum levavit seu tenuit in baptismo
vel in confirmatione inducens impedimentum contrahendi matrimonium [illegible] et dirimendi iam
contractum sic describitur secundum dominum panormitanum et alios doctores Et secundum quod
ista cognatio spiritualis est dicitur quia est impediens et dirimens post contractum et
ex duobus sacramentis tantum scilicet baptismatis et confirmationis et [illegible] in c. finali
de cognatione spirituali li. vi Et ista cognatio [illegible] ex [illegible] duobus sacramentis et non ex aliis
quia [illegible] cognatio spiritualis [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] sic cognatio carnalis
[illegible] per nativitatem sic et cognatio spiritualis dicitur per nativitatem que consistit in sacramento
in sacramento baptismatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] renati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] spiritualis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Johannes iii° [illegible] [illegible] [illegible] renasci denuo Et crismatio vel confirmatio confirmat sacramentum baptismatis ut in c. i. et ii. de conse. dist. v. [illegible] [illegible] [illegible] contingit in aliis sacramentis [illegible]
[illegible] [illegible] sacramentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinis et [illegible] [illegible]
[illegible] spiritualis cognatio que matrimonium impediat vel dissolvat [illegible] [illegible] [illegible] in baptismo et
[illegible] [illegible] [illegible] confirmatio baptismi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramentis [illegible] [illegible]
sacramenta scilicet baptismi et confirmationis spiritualis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ista duo
[illegible] de cog. spiritual. li. vi in glosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramenta ut
[illegible] [illegible] spiritualis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
impediat et dirimat matrimonium et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
baptismalem vel [illegible] [illegible] [illegible] ut in dicto c. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] spiritualis cognationis impedientis et dirimentis matrimonium Et de catecismo est notandum quod de
catecismo qui fit ante baptismum dicitur cognatio spiritualis impediens matrimonium contrahendum
non dirimens iam contractum et in c. per cathecismum de cognatione spirituali li. vi Et [illegible]
[illegible] Cathecismus est idem quod instructio seu instructio qui fit ante baptismum [illegible] [illegible]
[illegible] ad fidem ante baptismum in fide instruebantur [illegible] [illegible] [illegible] cathecismus
est actus qui fit ante [illegible] per sacerdotem antequam puer introducatur in ecclesiam
[illegible] [illegible] ecclesie [illegible] [illegible] [illegible] non sufficit saltem ad dirimendum matrimonium post con-
tractum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] puerum ad bap. Et nota quod per ea que
[illegible] [illegible] [illegible] cognatio spiritualis dirimens matrimonium [illegible] [illegible] [illegible]
contrahendum ut in dicto c. per cathecismum de cognatione spirituali li. vi [illegible] [illegible]
et dirimit [illegible] contractum per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in cathecismo [illegible]
matrimonium contractum [illegible] impeditur [illegible] matrimonium contrahendum Et nota
spiritualis [illegible] per hereticum baptisantem et ex levante Et nota quod cognatio
spiritualis per sacramentum baptismi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de divortiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
judeus vel paganus in necessitate baptiset seu paganus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pontifex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] baptisare ut in c. Romanus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in forma ecclesie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de conse. dist. iiii
[illegible] sacro fonte [illegible] [illegible] [illegible] vel judeus vel paganus est [illegible] levans [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] membrum ecclesie [illegible] [illegible] ecclesie [illegible] [illegible] [illegible] baptismo
levando Nota [illegible] [illegible] judeus vel paganus [illegible] [illegible] spiritualis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] per baptismum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non fit [illegible] [illegible] [illegible] spiritualem cognationem [illegible] [illegible] spiritualis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in baptisando [illegible] [illegible] sacramento [illegible] [illegible] paganus [illegible] [illegible]
licet [illegible] [illegible] in bapo [illegible] levare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] de conse. dist. iiii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et nota quod
cognatio spiritualis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de cognatione spirituali li. vi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in cathecismo baptismo et confirmatione ut in
c. [illegible] de conse. dist. iiii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de cog. spiritual. li. vi in glosa [illegible]

Ex duo sacramentis

Cathecismus

hereticus

Item Nota quod si duo vel plures tenent aliquem in baptismo tunc inter se efficiuntur compatres. Et hoc tenet Innocencius in c. Martinus de cognatione spirituali. Et ibi notant doctores in c. finali de cognatione spirituali libro vi. Et hoc facit textus et ibi glosa in c. finali xxx q. iiii ubi dicitur quod maritus et uxor non debent levare aliquem de sacro fonte ne in fomentum de facto unionis [illegible] constituunt ipsos esse inter se compatres. Prout ut plene habetur ibi. Circa cognationem spiritualem. Item quod xxx q. prima per totum prohibetur per illam cognationem ut vult [illegible] in Summa [illegible] Tercio [illegible] levatio in baptismo. Et quamquam ex parte baptisantis. Alioquin ex parte confirmantis. Et ad quamquam ex persona tenentis in confirmatione. Et cognitus [illegible] remanebunt noti quod sunt duo [illegible]

Primo [illegible] contrahitur cognatio spiritualis inter levatorem et levatum per actum levandi [illegible] levans pater spiritualis levati et econverso levatus [illegible] filius spiritualis levantis ita quod inter eos oritur impedimentum impediens matrimonium contrahendum et dirimens iam contractum. Et [illegible] patres carnales non debent ipsos filios de sacro fonte vel confirmacione levare [illegible] alias [illegible] ut in c. [illegible] xxx q. i [illegible] oritur [illegible] impedimentum [illegible]

[illegible]

Secundo [illegible]

[illegible]

Tercio [illegible]

[illegible]

Dubitacio esset [illegible]

[illegible]

Conclusio [illegible]

p[er] quod utrumq[ue] uel p[er] alterum deuentum e[st] ad compaternitatem non p[otes]t matrimo[nium] consiste[re]
et si de facto fuit contractum debet separari non obstante aliqua consuetudine contra ut in c[apitulo]
i. extra de cognatione spirituali. Item quo casus filios [illegible] compatres [illegible]
[illegible] deuentum e[st] ad compaternitatem. Si uero sit consuetudo [illegible] libere [illegible]
matrimonium contrahere ad inuicem ut in c. super eo in 4 extra de cognatione spirituali
Si uero consuetudo disponat ut permittat matrimonium [illegible] et tunc [illegible] contrahere [illegible]
[illegible] ad compaternitatem [illegible] consuetudo [illegible]
[illegible] Si uero consuetudo disponat [illegible] adulterium [illegible]
[illegible] et [illegible] de facto contractum [illegible]
[illegible] consuetudo [illegible] scandalum [illegible]
[illegible] de cognatione spirituali [illegible] consuetudo [illegible] filios [illegible]
[illegible] deuentum e[st] ad compaternitatem impediunt matrimonium contrahendum [illegible]
[illegible] contractum [illegible] consuetudo [illegible] ut in [illegible] in c. super eo de
cognatione spirituali. Et nota quod ista cognatio spiritualis extenditur [illegible] ad filios
illegitimos ipsius leuantis uel baptisantis ut uoluit [illegible] et [illegible]
[illegible] in c[apitulo] [illegible] de cognatione spirituali [illegible]
[illegible] filia sacerdotis qui baptisauit [illegible] de quo ibi [illegible]
[illegible] sacerdotis et [illegible] cognatio spiritualis
[illegible] glosa in [illegible] de cognatione legali et glosa
[illegible] Item nota quod frater patrini filiam spiritualem sui fratris [illegible]
in uxorem. Et quod nepos mei patrini potest contrahere cum filia mea spirituali [illegible]
[illegible] Item nota quod patrini potest contrahere
[illegible] spiritualem [illegible] **Quarto**
super eo de cognatione spirituali [illegible]
[illegible] cognatio spiritualis inter leuatum et uxorem leuantis [illegible]
[illegible] uxor [illegible] leuantis spiritualis [illegible]
[illegible] filii spiritualis [illegible] cognatione [illegible]
[illegible] uxor [illegible]
[illegible]
[illegible] spiritualis
[illegible] de sacro fonte leuans [illegible] filia
[illegible] glosa [illegible]
[illegible] Et nota quod si leuans [illegible] uxorem [illegible]
[illegible] compaternitas [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] spiritualis [illegible] leuanti
fonte [illegible] glosa [illegible]
[illegible] in uxorem legittimam [illegible]
[illegible] Quinto contrahere [illegible] **Quinto**
spirituali [illegible] leuans [illegible]
spiritualis [illegible] leuanti [illegible]
[illegible] spiritualis [illegible] impedit matrimonium contrahendum
[illegible] Nota [illegible] cognatio [illegible]
et dirimit contractum [illegible] compaternitatem [illegible] cognatio spiritualis contracta
[illegible] compaternitatem Nota [illegible] cognatio spiritualis contracta
[illegible]
[illegible] spiritualis [illegible]
[illegible] baptisant [illegible]
[illegible] glosa in [illegible]
[illegible] spiritualis [illegible] Quinto
[illegible] uxor [illegible] compaternitatem [illegible]
[illegible] uxor [illegible]
[illegible]
[illegible] et tunc non possit [illegible] et tunc possit [illegible]
[illegible] leuauit filium uxoris [illegible]
in [illegible] post [illegible]

Sexto

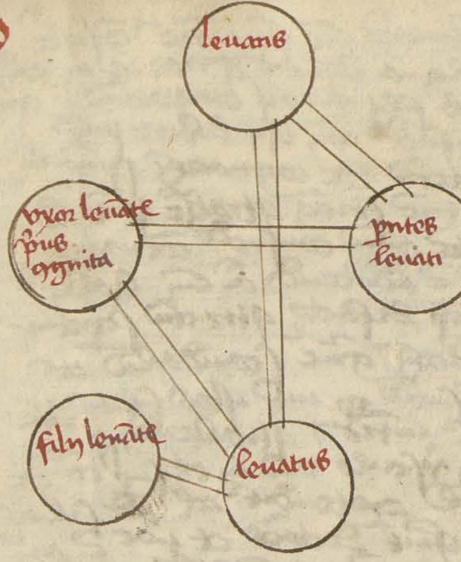

Sexto contrahitur cognatio spiritualis secundo quod quinque contrahuntur ex parte baptisantis et dicitur inter baptisantem et baptisatum ita quod baptisans efficitur pater spiritualis ut sacerdos vel aliquis in necessitate baptisans per actum baptisandi ipsius baptisati et econverso baptisatus filius spiritualis baptisantis efficitur ita quod inter eos contrahitur cognatio spiritualis valida ad impediendum et dirimendum matrimonium. Nota circa hoc quod sacerdos baptisans licet hoc faciat ex debito officii [illegible] efficitur pater spiritualis baptisati et etiam monachus baptisans ut notat glosa in ca peruenit xxx q i et glosa in verbo ut et ipsa in fine in ca. cum xxx q i non potest tamen monachus leuare puerum de sacro fonte nec effici compater ut in ca. placuit xvi q i et dicat [illegible] [illegible] monachus [illegible] commater in ca. peruenit xxx q i [illegible] leuando [illegible] in baptismo monachus in facta [illegible] Cardinalis factus est compater Mauritii imperatoris ut de [illegible] tutela xxx q i [illegible] de fonte [illegible] In monacho qui efficitur [illegible] plebanus [illegible] sive religiosus et [illegible] actu baptisandi dicitur [illegible] et [illegible] sic dicitur [illegible] leuatus [illegible] tenetur in baptismo ut in [illegible] de cognatione spirituali [illegible] Et [illegible] cognatio spiritualis baptisatur in necessitate [illegible] loquitur indistincte Nam [illegible] laycus leuans vel tenens in baptismo contrahit [illegible] cognationem spiritualem [illegible] in layco qui Et [illegible] baptisat [illegible] spiritualem [illegible] inter masculum et feminam [illegible] efficitur [illegible] in layco baptisante de cognatione spirituali et in ca. [illegible] cognatio spiritualis [illegible] filiam [illegible] leuare [illegible] de sacro fonte [illegible] possit [illegible] leuatam [illegible] impedimento cognationis spiritualis de patre ad filium [illegible] filij [illegible] leuant

Septimo

[illegible] in verbo diffinitio et [illegible] xxx q i Septimo contrahitur cognatio spiritualis inter baptisatum et parentes baptisati [illegible] baptisandi [illegible] spiritualis parentes baptizati et econverso ita quod inter eos dicitur cognatio [illegible] efficitur impediens matrimonium contrahendum et dirimendum contractum

Octauo

Octauo [illegible] spiritualis inter baptisatum et filios baptisantis contracta [illegible] spiritualis efficitur ad [illegible] sive frater spiritualis filijs baptisantis [illegible] baptisatus per ipsum actum baptisandi Decimo dicitur cognatio spiritualis inter baptisatum et uxorem baptisantis [illegible]

Nono

cognatio spiritualis inter baptisatum et uxorem baptisantis per ipsum actum baptisandi efficitur filius spiritualis uxoris ipsius baptisantis et econverso Nono contrahitur cognatio spiritualis inter [illegible] baptisati [illegible] uxor [illegible] cognita [illegible] baptisati [illegible] cognita [illegible] efficitur [illegible] parentibus baptisati

Decimo

baptisato Decimo dicitur cognatio spiritualis inter parentes baptisati [illegible] non cognita cognita [illegible] inter se efficiuntur compatres et commatres spirituales [illegible] uxorem baptisantis [illegible]

vndecimo

Vndecimo contrahitur cognatio spiritualis [illegible] quinque [illegible] Sextadecimo [illegible] tenentis sunt [illegible] in confirmatione ex parte tenentis et tenti in confirmatione et dicitur inter [illegible] efficitur pater spiritualis ipsius tenti ita quod inter eos dicitur impedimentum ad impediendum et dirimendum matrimonium

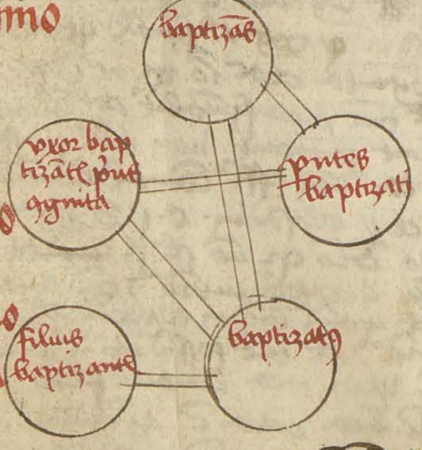

duodecimo

Duodecimo dicitur inter tenentem [illegible] tenentem in confirmatione et parentes ipsius tenti in confirmatione sic quod [illegible] compatres et commatres spirituales [illegible]

Decimo tercio

Decimo quarto

dicitur inter tentum et filios tenentis Decimo tercio [illegible] sunt [illegible] spirituales Quartodecimo dicitur [illegible] spiritualis inter tentum et uxorem tenentis in confirmatione [illegible] cognita quod tentus per ipsum actum [illegible]

Quindecimo

filius vel filia spiritualis uxoris tenentis prius cognite et ipsa uxor prius cognita mater spiritualis ipsius tenti in confirmatione [illegible] matrimonium contrahere inter se Quindecimo dicitur cognatio

spiritualis inter parentes tenti et uxorem tenentis in confirmatione propter cognationem que ipsa inter se efficiuntur compatres et commatres spirituales.

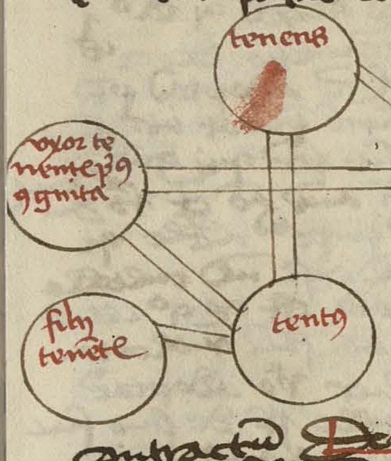

Sedecimo contrahitur cognatio spiritualis [illegible] … Septimo [illegible] … xvii°

[illegible] … Decimo octavo inter confirmatum et filios confirmantis oritur fraternitas [illegible] … xviii° … Decimo nono oritur cognatio spiritualis inter confirmatum et uxorem confirmantis … xix°

[illegible] … Vicesimo … xx mo

[illegible]

Capitulum de cognatione legali

De cognatione legali considerandum est primo circa cognationem legalem [illegible] … adoptio legalis sive cognatio legalis est quedam proximitas a lege introducta [illegible]

Adoptio

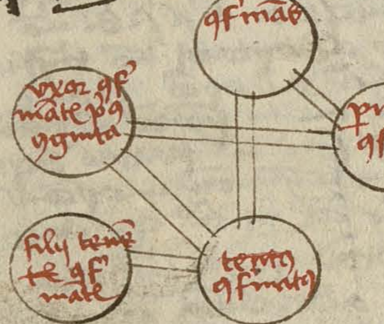

[illegible]

masculi

Spadones

Castrati

[illegible] Nota quod masculi [illegible] ... [illegible] Mulier vero adoptare [illegible] ...

presbiter

[illegible] Pergit vero legitime [illegible] ... Item nota [illegible] ...

arrogatio

[illegible] Nota [illegible] ...

pater familias

[illegible] ... Patris adoptio [illegible] ...

Exquisito de arrogatione

[illegible] Requiritur de causa arrogationis [illegible] ... [illegible]

Rigis quod ut filium suum naturalem dare in virum filie adoptive impeditur et ut emancipet filiam adoptivam Emancipatio autem est separatio patrie potestatis coram iudice competenti nam tunc dicitur quod emancipat filium suum cum eum absolvit et liberat a iugo patrie et patria potestate ita quod possit [illegible] v. lib' homo et [illegible] Et emancipatio tantum [illegible] coram magistratu et iudice competenti Queritur de [illegible] solempnitate legalis [illegible] requirit quando aliquis in filium [illegible] adoptionis impedit [illegible] et filia [illegible] filii adoptivi Solutio [illegible] in c. uno de cognatione legali [illegible] *Emancipatio* *Questio* *Solutio*

[illegible] *Cautela*

[illegible] *Cautela*

[illegible] *Cognatio* *Prohibitione* *Legales*

[illegible] *1a* *2a* *3a* *Pta*

[illegible] et consanguinitate et affinitate et cognatione spirituali et legali [illegible] sit benedictus deus in secula seculorum Amen

Que in utrumque mea natum fonte levavit
Hec mihi commater fore quod mea non valet uxor
Dirimit frater compater atque vir

Si quis mee nati non est me fonte levat
(post mortem uxoris)
Hac post fata mee non inde vetabor habere
Ambos compatres facit actio passio neminem
Responso que mihi tunc ve levat mea nata
Ut mea ducat que carne non sociat. h. host.
Compatri potest comitis filia nubi
Non tamen illa prius que compres facit illos
Omnes compatris prius se nupte nati
Hac tamen excepta que compres facit illos

Cognatio est triplex:
Carnalis que dicitur consanguinitas
Spiritualis est compaternitas
Legalis et dicitur adoptio

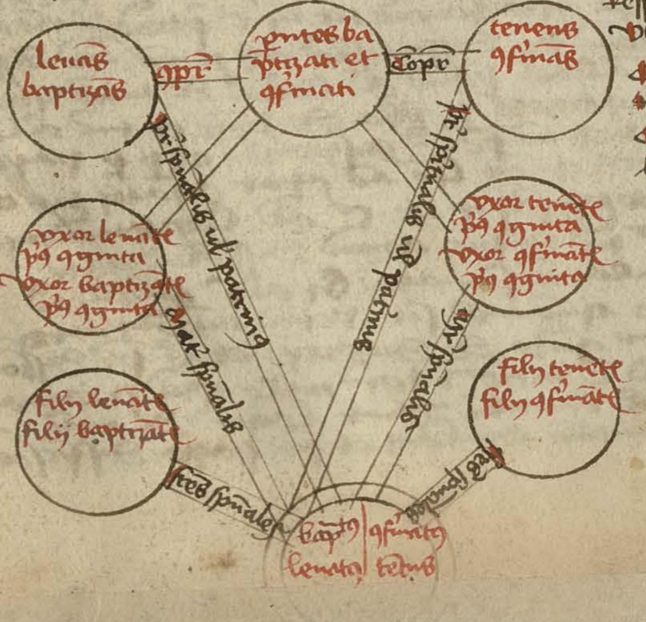

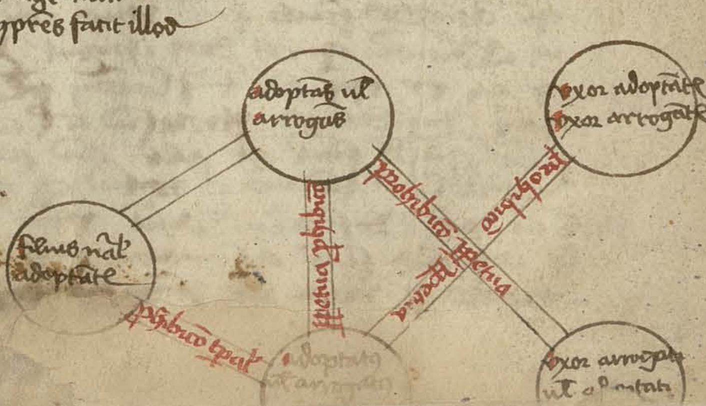

Nate nepos frat^r gignit filio sua mat^r Verum dicebat si g^s sit solue solut^r

Nota q^d l^a [illegible] Nate nepos frat^r Verificatur p^r incestuosum coitum [illegible] q^d Jordana fuit mat^r Ticij et tunc eam impregnauit et genuit Bertam Berta existente [illegible] et eam impregnauit et genuit petrucium tunc b^ta dixit ad petrucium Nate nepos fr^r qui est eius nati qui genuit eum et est fr^r eius quia est filius Ticij vnd^e pater q^r Ticius est et nepos eius qui fr^s filius

Casus singularis

Nota hic vnd^e singulare q^d est [illegible] casus in quo soror fratris possit duci in vxorem et vt hec licite fiat nate est vt ostendat ea impossibile et poramus q^d [illegible] Ticia mortuo pre [illegible] q^d nubat eum ei et sic ex ea suscitat filium iste etiam est fr^r mat^r q^d [illegible] viri sui et poramus vltra q^d tandem mortua viro [illegible] q^d tunc p^r [illegible] mat^r eius etc 2us maritus matris mee et [illegible] q^d 2° pre [illegible] eo a^o iuniori et de ea genuit filiam [illegible] soror fr^is [illegible] et [illegible] pre et q^r suscepit e de 2us [illegible] alterius soror fr^is [illegible] potest [illegible] copulari hic casus [illegible] in ea [illegible] de consanguinitate et affinitate

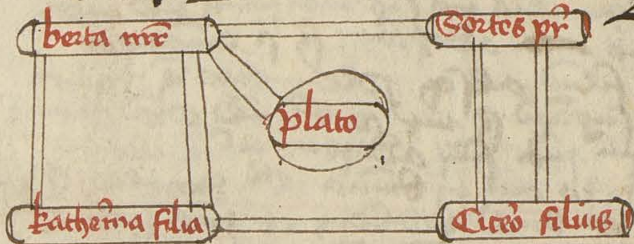

Emgma metricum

Nate nepos fr^r gignit prius sua mat^r Verum dicebat [illegible] sit solue solut^r Natum dicebat pr est et [illegible]

Dy [illegible] et kunt ory sach
Vnd [illegible] sulche wort sprach
[illegible] du [illegible] meyn sonnd [illegible]
Du bist meyn bruder vnd bruder kynt

Do sprach das [illegible] kynt offenbar
Mut [illegible] wort synt war
Den meyn vater der mich gebar
Ist meyn ome vnd gros vater zwar

Verificatur Emgma sic q^d p^r coitum incestuosum Semprin cognoscens matrem suam Altheclota genuit ex ea Salidam et ipsa [illegible] Salidam cognoscens genuit Lotharium [illegible] Salida et de Lothario tu es meus natus q^r de me genitus es meus fr^r q^r tam es quam tu de vno pre Semprino genitus sum es meus nepos i fratris filius q^r tam es quam pre frater Semprino de vna matre Altheclota processit et fr^is sui [illegible] Lotharius dicit q^d pater est et ci pr [illegible] eum genuit est [illegible] q^r sue [illegible] Salide pr eius [illegible] de Altheclota genuit

Questio circa hanc partem an et [illegible] et p^r que possit dispensari sed [illegible] [illegible] est a [illegible] loquendo de vero [illegible] p^r v^ba de [illegible] et in [illegible] de sponsalibus et in [illegible] indistincte [illegible] dispensari q^r [illegible] dissoluitur [illegible] desponsalibus et papa indistincte in [illegible] dispensat [illegible] [illegible] q^d [illegible] p^r v^ba de pnti et tunc a loquendo de vero [illegible] p^r v^ba de pnti et tunc a loquendo de vero [illegible] [illegible] copulam et [illegible] dispensare [illegible] p^r papa in [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] de translacione prelator [illegible] dissoluitur [illegible] Inter infideles contractum et carnali copula consummatum [illegible] fide [illegible] [illegible] [illegible] infideles [illegible] et fidem vt in [illegible] de diuorciis et [illegible] Inter Infideles [illegible] et [illegible] copula fuit consummatum dissolui [illegible] quo ad vinculum [illegible] contracto p^r v^ba de pnti [illegible] consummato p^r carnalem copulam et [illegible] papa dispensat

Magna sit causa concurrente secundum communem opinionem doctorum in c. o. fidei de transactionibus
et dicit ut de his per doctores in c. o. veniens. Item etiam nec volentes etc. [illegible]
dissolvitur per ingressum religionis de quo dicitur ut in c. de prudentia in c.
unico de quibusdam coniugatis etc. Primo cum solum dissolvitur de iure quod
hoc dissolvitur per susceptionem sacri ordinis ut in c. o. de voto unico li. vi. Nam
in de [illegible] contrahendo aliquos prohibito et tunc quando loquitur de gradibus lege divina
prohibitis ut in i et ii gradu de quibus in c. litteras de restitutione spoliatorum et ibi pa-
pa non potest dispensare quod [illegible] dominus papa non dispensavit in c. o. posuit
de concessione prebende. Dicit tamen Johannes Andree et communiter alii doctores in c. o.
litteras de restitutione spoliatorum et in c. o. posuit de concessione prebende quod papa magna
causa concurrente potest dispensare in ii gradu linee collateralis equalis puta
in filiis duorum fratrum quod i gradus non est prohibitus lege divina. In ii autem
gradu linee collateralis inequalis dispensare non potest quia i gradus prohibitus
est de lege divina ut patruus cum filia fratris et cum nepte sua in ii gradu
collateralis linee inequalis etc. prohibetur ut c. de [illegible] de [illegible]
quod alias sentit et tenet dominus [illegible] in c. gaudemus de divortiis in
ascendentibus vero vel descendentibus quod [illegible] gradus sunt prohibiti de iure divino papa in-
distincte dispensare non potest. Sed papa potest dispensare in iiii vel in v gradu
si aliquis fuerint in tali gradu. Sed [illegible] unus fuerit in iiii gradu et alter in v
hic potest dispensari. Aut loquitur de gradibus quarum lege prohibitis et
sic [illegible] prohibitis etc. in i [illegible] gradibus etc. puta in iiii gradu collateralis linee
equalis et in c. o. cum quarto gradu potest papa de magna causa dispensare
inferior autem non potest etc. de legatis de latere [illegible] potest [illegible]
et c. o. quod [illegible] de consanguinitate et affinitate etc. Si vero alius [illegible]
consensus [illegible] in quo presumit potest licite legitimam uxorem
et tenetur ei adherere ut qui cum [illegible] in presbiterio vel [illegible] ignorante et talis [illegible]
facta fuit sed ordinatus in presbiterum de quo latius in c. o. unico de voto li. vi in
[illegible] tanquam [illegible] de quo [illegible] utraque parte et quo si ab [illegible]
glossa super [illegible] [illegible] et susceptionem ordinis [illegible]
cum aliqua [illegible] sit
dyaconus [illegible] duos gradus sacerdotii [illegible] adherere ei
cum qua contraxit [illegible] ordine [illegible] et [illegible] interim
quod vivit. [illegible] si unus paganus [illegible] fuerit ad fidem [illegible]
[illegible] sed [illegible] possunt separari
ab invicem et [illegible] aliam [illegible] carnaliter convenire
[illegible] et uxor in fide [illegible]
[illegible] in quacumque [illegible] possunt
separari [illegible] possunt ad [illegible] contrahendo
[illegible]

Calliquo (?) prohibit pro licite legitima uxore

Alia lectura super arboris consanguinitatis et affinitatis

Circa lecturam arboris diversi olim diversimode
tenentibus Johannes de Deo hispanus post illos
lecture ipsius arboris novum modum assumens per suas
metas regulas ipsius intellectum aperire nisus fuit
Sed [illegible] figurarum et [illegible] obscuritate aliquid notum
ignotis [illegible] reddidit multos [illegible] dubitantes
de novo in ambiguo relinquens. Attendens ergo Johannes
Andree inter decretorum doctores minimus et indignus intentionem
arboris ceco [illegible] ut habentes notam consanguinitatis
et affinitatis ignotam nota et habentibus notam [illegible] oculorum
inspectione notissima fiet. Antiquorum scripta revolvi et prout
[illegible] reddidi non [illegible] breviter quam utiliter et fideliter compilavi
lecturas arborem de consanguinitate et affinitate [illegible] glossa [illegible] Andree
[illegible] eius conclusiones [illegible] in duas partes primo premittit quedam
[illegible] secundo [illegible] in partem
[illegible] latitudinem [illegible]
benivolos facit [illegible] benivolos [illegible] Secundo [illegible]
[illegible] secundo attentos premittens [illegible] dubius [illegible] olim fuerunt diversimode
[illegible] primo [illegible] latitudinem arboris olim fuerunt diversimode
ea que premisit. Dicit ergo primo [illegible] ad quod fuit [illegible] utilius
primo queritur de utraque arborem ad quod fuit [illegible]
inveniendo arboris. Secundo an sit autentica arbor. Tertio ad quid
In volumine decretalium reperitur olim

quando fuerat in decretis posita. Pone glosam de supradictis dictis patent [illegible] probatio [illegible] ad oculum [illegible] institutis [illegible] gratia [illegible]
nationis [illegible] aliqua. Et de ostensione facti quedam melius
percipiuntur quam eloquentia exprimantur [illegible] de donationibus applicuit usu
finali [illegible] quod agrorum [illegible] subiciuntur oculis [illegible]
[illegible] iudicante [illegible] finium regundorum l. in ventris inspecto an mulier
sit pregnans an non ff. de ven. inspiciendo l. i. in prin. et locorum pudorum
investigatio an mulier sit virgo. De proba. [illegible] an arta sit
[illegible] an sit [illegible] extimandis ff. de [illegible] l. ii [illegible] papales
De arbore dicit quod arbor est autentica [illegible] de [illegible] licet
et alibi [illegible] et ultimo [illegible] de canonibus [illegible]
[illegible] de sanguine et affinitate tractatur utile fuit ibi arborem
Et quia in decretalibus [illegible] tracta [illegible] in hoc volumine decretalium
fuit utile arborem [illegible] maiorem [illegible] decretalium
[illegible] satis est [illegible] famosum quod repetita lectio placet
de emendatione iustiniana l. i. Item [illegible] aliqui canonistarum
[illegible] aliqua arborem describere et novam formam
[illegible] per [illegible] partis [illegible] in qua premittit [illegible] tractatum
et [illegible] Conclude iste arboris [illegible] ad maiorem cognitionem [illegible]
[illegible] manifestat [illegible] et ad [illegible] ad maiorem cognitionem
Recommendatio est triplex
Prima
[illegible] oculum [illegible] arborem [illegible] affinitatis [illegible]
[illegible] recommendatio [illegible] Nota [illegible]
[illegible] voluntaria. Recommendatio [illegible] naturalis [illegible]
[illegible] laudare [illegible] volunt [illegible]
[illegible] testes [illegible] boni [illegible] et honesta vita ut [illegible] laudat
[illegible] et [illegible] recommendat [illegible]
Secunda
Secunda est recommendatio [illegible] sit notoria [illegible] oculis [illegible]
[illegible] magno et [illegible]
[illegible] recommendat [illegible]
[illegible] discipuli in hac [illegible] magis [illegible]
[illegible] recommendat imperator in pro. institutionum [illegible]
[illegible] et [illegible]
Tercia
Tercia recommendatio est [illegible] voluntaria [illegible] absurdum [illegible]
qui non est dignus et [illegible] laudando [illegible] quod laudat [illegible]
[illegible] et de ista laude [illegible] non
[illegible] recommendatorum [illegible] Nota [illegible]
Probatio ad oculum
[illegible] visu et auditu potior [illegible] visu
[illegible] in canone [illegible] visu [illegible]
[illegible] testes dicunt quod viderunt [illegible] videt [illegible] ut in [illegible]
testes [illegible] ut [illegible] Speculator in titulo de testibus [illegible]
testibus et [illegible] in [illegible] testes dicat quod audivit [illegible]
deponere [illegible] dicunt doctores [illegible] de testibus [illegible]
testibus et [illegible] ad [illegible] possit testificari de [illegible]
[illegible] in speculo titulo de testi. [illegible] Item [illegible] et glosa in [illegible] testes
in [illegible] de hac tractat [illegible] in l. [illegible] ff. de [illegible] testes
[illegible] Insuper [illegible] dicunt testes si [illegible] deponere de visu [illegible]
de auditu [illegible] in glosa in [illegible]
in [illegible] ff. [illegible] de successionibus ab intestato et [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] ff. quemadmodum testamenta aperiantur [illegible] quod testes [illegible] in

[illegible] ut notat glossa in capitulo [illegible] ultra [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] publice [illegible] adminiculo [illegible]

Quid est consanguinitas

Deinde specialiter ad declarationem consanguinitatis descendamus. Et primo quid sit consanguinitas et unde dicatur. Secundo quid linea et quid gradus. Tertio quid arbor formetur et quare sic formetur et quare sic pingitur. Et inseremus regulas per quas gradus cognoscuntur. Deinde ponemus quedam notanda et quasdam questiones. Ad primum dic quod consanguinitas est attinencia personarum ab eo proveniens quod una descendit ab alia vel ambe ab eadem. Vel sic: vinculum personarum ab eodem stipite descendencium carnali propagatione contractum, quod satis est idem. Dicitur autem consanguinitas quasi sanguinis unitas a con et sanguine quia de communi sanguine descendunt. Et quo ad prohibitionem coniugii non distinguimus an tales sint consanguinei producti ex vero coitu aut ex fornicario ut [illegible] supra de probacionibus per tuas.
[illegible]

Circa primam diffinitionem
[illegible]

Nota circa secundam diffinitionem
Circa secundam diffinitionem
[illegible]

Dubitatio [illegible]

[illegible]

Opposito [illegible]

[illegible]

Linea vero est collectio personarum ab eodem stipite descendentium continens et numeros distinguens ... Diffinitio lineae

... Et descendentium et collateralium ut infra ... gradus ascendentium prima ... Jurisconsultus ... ut infra ... ff. de gradibus ...

[illegible]

Linea est duplex — Nota quod linea in duplex ... linea recta sive directa ... linea collateralis ... ascendentium et descendentium ...

[illegible]

Notabile [illegible]

[illegible]

Diffinitio gradus — Gradus est habitudo distantium personarum qua cognoscitur quota [illegible] ab eodem stipite descendentium ... [illegible] cognationis distantia ... ad primum gradum ... [illegible] ... Jurisconsultus ... gradus ... in primo ... ff. de gradibus ...

... Nota ... agnati ... cognati ... consanguinei qui descendunt ... linea ...

[illegible]

Vir de gradibus [illegible]

[illegible] ... quarto gradu

sic eos designat sub eadem [illegible] ostendit quod frater consanguineus non iungitur fratri suo per se ipsum
sed per medium patris. Similiter fratres patrueles non coniunguntur per se ipsos nisi
notum est quod coniungunt [illegible] sic et fratres carnales et patres eorum et [illegible]
et gradus [illegible] [illegible] quod [illegible] fratrum [illegible] quod [illegible] computat gradus fratrum
carnalium et patruelium omisso patre ut stipite et saltat de una scala
in aliam per duos gradus. Nam si volo [illegible] de fratre ad fratrem in arbore
oportet quod prius ascendam ad primum patrem et iste unus sive primus gradus. Deinde
oportet ut descendam ad alium fratrem et iste secundus gradus. Sic etiam gradus
inter patrueles oportet quod patruelis sive ascendat ad proprium suum patrem quod facit
unum gradum. Deinde ascendat ad avum et facit secundum gradum. Postea des-
cendat ad alium filium avi fratrem patris descendentis et est [illegible] in tertio
gradu. Et postremo descendat ad fratrem patruelem filium [illegible] et est
in quarto gradu. Et ista computatio fit per quatuor gradus [illegible]
[illegible] designant gradus omisso stipite [illegible] saliens de una scala
ad aliam. Et ista est saltatio et non per gradus [illegible] et ita fit in compu-
tacione graduum in collateralibus [illegible]

Formacio Arboris

Formatur autem arbor sic. Primo [illegible] cellulas ascenden-
cium. Deinde descendencium. Deinde collateralium. Postea super cellula
vacuum que remansit [illegible] vacua quod non potuit nomen [illegible]
[illegible] alie cellule [illegible] que nominantur per [illegible]
similiter nomine [illegible] quo [illegible] cellulati nominantur
quia dicimus filium, patrem, fratrem, fratris [illegible] filii fratrem
[illegible] Et tamen dicit pone [illegible] [illegible] procedendo [illegible]
[illegible] autem nomine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et formacio arboris
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
collateralium [illegible] ad collaterales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de cellula vacua [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
vacua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cellulas
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] super cellula vacua [illegible] descendencium [illegible]
[illegible] cellula vacua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad inveniendum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formacionem arboris [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cellula vacua non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cellula [illegible] [illegible] ad omnes [illegible] cellulas et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] filii [illegible] filii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] designant [illegible] remansit vacua
Et sic debes [illegible] complere ille cellule medie ascendencium et descendencium
a [illegible] per medium ut a latere dextro collaterales [illegible] pona nomina
masculina ut abavus proavus et cetera. A latere sinistro nomina feminina
ut abavia proavia et cetera [illegible] positi a latere dextro descendencium
et [illegible] positi a sinistro descendunt a feminis [illegible] [illegible] a masculis
et [illegible] notabis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad ymaginem dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ymago [illegible] dignior et [illegible] [illegible] [illegible] maior dignitas in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] a sinistra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cellule [illegible] [illegible] in arbore com-
[illegible] [illegible] per medium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a latere dextro et
descendencium a femina [illegible] a latere sinistro et [illegible] [illegible]
Super cellula vacua est cellula [illegible] continens pater et mater et
unum punctum rubeum et unum nigrum. Supra illam est cellula avus
avia continens duo puncta rubea et duo nigra. Supra illam pro-
avus proavia continens tria rubea et tria nigra. Supra illam abavus
abavia et habet quatuor puncta rubea et quatuor nigra. Descendens
sub cellula vacua habet filium et filiam et habet unum punctum rubeum
et alium nigrum. Sub illa habes nepotem et neptem et duo puncta rubea
et duo nigra. Sub illa habes pronepotem et proneptem et tria puncta
rubea et tria nigra. Sub illa habes abnepotem et abneptem et quatuor
puncta rubea et quatuor nigra

Hec autem docet formare cellulas ascendentium et descendentium Nota quod rubeos
punctus designat in[illegible] [illegible] vel successionem Item nota quod avus et avia
et alii superiores non sunt inter se pater et mater sic pater et mater [illegible] habent
se sic frater et soror inter se [illegible] hic avum et aviam [illegible] fuisse puta quod
avus genuit [illegible] et avia [illegible]

Numeratio punctorum

Antequam ad collaterales transeamus scire debes quod punctorum numeratio
est computatio graduum habito respectu ad cellulam vacuam Et puncti ru-
bei demonstrant computationem secundum ius canonicum puncta vero nigra secundum
ius civile ponuntur autem computationes canonice in superiori parte cellularum
super nomina personarum civiles vero in inferiori ut statim intelligi et cognosci
possit collocata inscriptione que ad ius civile et maiore quo ad que
[illegible] quo inservimus in margine que licite extrahere possit et eius
unionem sit sacramentum Hec sic in [illegible] legitur canone [illegible]
De gradibus [illegible] penultimo et ultimo Item nota quedam duo
[illegible] ad numerandos gradus consanguinitatis in linea recta secundum utrumque ius
[illegible] quod nihil punctorum [illegible] ostendit numerum graduum sed
quot gradibus distat a qua cellula a cellula vacua quod [illegible] puncta in
[illegible] et [illegible] quod puncta rubea denotant computationem graduum
secundum ius canonicum et puncta nigra denotant computationem secundum ius civile [illegible]
computatio canonica que [illegible]
[illegible] qui [illegible] rubei [illegible] vero computatio [illegible]
successionem [illegible] per [illegible] nigra et [illegible] puncta designantur
[illegible] dicto [illegible] in canone ad sedem [illegible] xxxv q. v Computatio collateralis ut supra

Videbis autem [illegible] puncta quod in computatione ascendentium
et descendentium [illegible] concordat utrumque ius quia in eis semper una
persona [illegible] gradum addit Nota tamen quod [illegible] addita
[illegible] in computatione graduum inter ascendentes et descendentes
[illegible] concordantia et rationem assignat quod utrobique persona addita persona
In collaterali discors gradum addit ut patet in canone ad sedem [illegible] xxxv q. v In collateralibus autem lex
et canon discordant in computatione graduum [illegible] secundum leges semper una addita
persona [illegible] gradum addit sive in ascendentibus sive in descendentibus sive
collateralibus [illegible] sed de sic
canonice inter ascendentes et descendentes sed in collateralibus fallit secundum canones

Inventio graduum secundum utrumque ius Ad inveniendum autem gradus inter eos secundum utrumque ius colle-
ctam regulam ingrediens ascendentium et descendentium in recta linea
Quot sunt persone de quibus queritur computatis intermediis tot
sunt gradus inter eos una dempta Si igitur velis scire quantum distat
abavus a petro utroque computato et inter medijs quotquot sunt
persone demas unam quarum sunt gradus Idem dico de ipsius pe-
tri abnepote quod eodem ut reperire quinque personas [illegible] inter
gradus Si velles [illegible] quantum distat abavus petri ab abnepote
petri invenias ibi novem personas computato ibi petro [illegible] octo
essent gradus Item potest [illegible] regulam [illegible] per quam invenitur gradus in linea
recta [illegible] secundum utrumque ius [illegible] ascendentium
Nota differentiam et descendentium Nota differentiam inter [illegible] regulam et [illegible] Regula [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Nota quod [illegible]
computatione graduum inter ascendentes et descendentes [illegible]
[illegible] sive supra sive infra secundum [illegible] gradus [illegible]
[illegible]
[illegible] non possent [illegible] consanguinitatis et affinitatis

Scias autem quod iste petrus non habet suam consanguinitatem in ista
arbore [illegible] quia quilibet homo de mundo habet duos parentes et [illegible]
avus octo proavos sedecim abavos et sic ascendendo duplicantur [illegible]
impossibile fuisset tot personas in arbore scribere [illegible] contra [illegible]
[illegible] dicere arborem esse insufficientem [illegible]
[illegible] consanguinitate [illegible] arbor non est insufficiens

Sz d. q.

Rima est omissa et ex causa eo quod non potuerunt ibi omnes poni mater addendo
gradus legales et ius pro computando et discursu legis consilium ff de gradibus dic quod pro
avus proavus avus patruus et matertera et per nomen avunculus avia proavia et
proavus est primus avus patruus et primus matertera non inter se [illegible]
avunculus complectitur avia qui masculinus [illegible] concipit et femininum i. complectendo nomine
feminino sed ut habeat inter se inter avos i. duos avos et duas avias et [illegible] mi[illegible]
[illegible] hic octo parentes i. inter parentes et inter parentes [illegible] hac causa in
[illegible] et avus [illegible] quis genuit filium vel filiam [illegible] adit dicto
[illegible] vel [illegible] dicto [illegible] qui posuerunt et
inferius non [illegible] [illegible] octo proavus et quales sunt
[illegible] in arbore [illegible] quod [illegible] duos [illegible]
ut dicitur [illegible] duos [illegible] qui sunt proavi et patrui [illegible]
[illegible] sunt inter se [illegible] duos [illegible] qui
[illegible] sunt proavi et patrui [illegible] et [illegible] sunt inter se [illegible] octo patrui [illegible] dicitur
[illegible] patruus [illegible] proavus [illegible] et
quos [illegible] avus [illegible] patruus [illegible] frater patrui proamita soror proavi proavunculus
frater patrui [illegible] soror patrui [illegible] in qua [illegible]
Quero autem cur inter ascendentes et descendentes prohibetur copula carnalis
coniugalis excedat in infinitum gradum. Et dicit Goffredus in summa
de consanguinitate et affinitate quod item queritur [illegible] quod non [illegible]
[illegible] debet [illegible] loqui [illegible] de consanguinitate et affinitate
[illegible] contradicentes inter ascendentes et descendentes [illegible] esse
prohibitionem [illegible] Et quod de [illegible] gradu [illegible] in collateralibus [illegible]
[illegible] in [illegible] et duos [illegible] in quibus [illegible]
[illegible] gradus [illegible] nota
[illegible] prohibito [illegible] ex quo [illegible] alterum ascendentem
et alterum descendentem [illegible] prohibito ad idem institutum de nuptiis
[illegible] ff de ritu nuptiarum [illegible] nuptie [illegible] puto. Sic moveo [illegible]
[illegible] prohibitio copule [illegible] inter ascendentes et descendentes [illegible]
[illegible] in collateralibus usque ad [illegible] gradum [illegible] in glosa [illegible]
avus [illegible] in arbore [illegible] i. [illegible] matrimonialis [illegible]
[illegible] descendentes [illegible] gradu [illegible]
[illegible] Collaterales transeamus. Et [illegible] fratrem et sororem
et causa brevitatis solum prosequendo partem mediam arboris ad
modum [illegible] procedam quia [illegible] media [illegible]
[illegible] Dicamus de fratre et de descendentibus [illegible] collateralibus
[illegible] [illegible] filius fratris filia [illegible] fratris
[illegible] fratris [illegible] fratris pronepos [illegible] frater petrinus est [illegible]
petrino in primo gradu [illegible] in canones in [illegible] secundum leges eius filius
in 2o gradu secundum canones in [illegible] secundum leges eius nepos [illegible]
[illegible] in [illegible] gradu secundum canones in [illegible] secundum leges pronepos fratris
petrini [illegible] in [illegible] per canones. In quinto [illegible] per leges [illegible]
[illegible] signata [illegible] et [illegible] sunt collaterales [illegible] petrinus
Et habent [illegible] tabula [illegible] stipite [illegible] stipite [illegible]
[illegible] patruus amita [illegible] patruelis et amitinus [illegible]
[illegible] amitina [illegible] filius filia [illegible] nepos
neptis patrui [illegible] petrino in [illegible] gradu [illegible] patruelis
[illegible] in [illegible] gradu filius in [illegible] nepos in [illegible] secundum canones per leges
in [illegible] debent [illegible] superiori et inferiori signata
[illegible] stipite et [illegible] filios patruum magnum amitam
magnam avunculum [illegible] et materteram et [illegible] illos [illegible]
non [illegible] Ex tabula patrui magni [illegible] tabula in qua
scribitur [illegible] sobrinus [illegible] sobrina Et [illegible] filius filia
[illegible] nepos neptis [illegible] petrinus distat [illegible]
stipite in [illegible] gradu [illegible] patruo magno et [illegible] sobrino [illegible]

Sz. d. ex.

Sz. d. q.

Questio prohibitionis

Consanguinitas Collaterales

et ab illius filio iiii° et a nepote qui tenet lineam equalitatis
legum distat propatruus a patruo magno iiii^to^ equaliter quarto secundum
[illegible] 7to ab eius filio vi a nepote vii etc de [illegible] utraque computacione
[illegible] fac abauum stipite cum tribus filiis [illegible] propatruo primo [illegible] et [illegible]
De pronepote non prosequar Hec cellula primum oritur cellula que de
[illegible] filius filia Hec [illegible] nepos neptis Hec [illegible] pronepos proneptis
i ti [illegible] sunt cum petrucio in iiii^to^ gradu quia petrucius distat a stipite
iiii^to^ gradu Et [illegible] linea [illegible] tenet lineam equalitatis [illegible]
distant ab eo iiii^to^ gradu legum autem propatruus distat a patruo
7to gradu propatrui filius vi nepos vii pronepos octavo Et [illegible]
computacio esse in cellulis scripta [illegible] de lineis collateralibus de utraque
cellulis 2° [illegible] regulas [illegible] in [illegible] et [illegible]
stipite et [illegible] stipite formando [illegible] cellulas [illegible]
Nunc restat unde quibus regulis gradus [illegible] collateralium
cognoscuntur Collateralium equalis linee primo trado regulam talem
Regula collateralium in linea equali Quoto gradu quis eorum
distat a communi stipite toto distant inter se ut [illegible] attinet [illegible]
secundum canones Exemplum pone [illegible] abauum stipitem in petrucio
et pronepotem propatrui nam illi sunt in linea equali [illegible]
distat a stipite iiii^to^ gradu [illegible] legum [illegible] quibus eorum
Item secunda regula collateralium in linea equali [illegible] computacio
distat [illegible] a communi stipite toto duplicato distant inter se [illegible] Quoto gradu quis
attinet [illegible] et [illegible] distant inter se [illegible]
et pronepos propatrui distant octavo gradu inter se [illegible] petrucius
[illegible] gradus collateralium et [illegible] in linea equali [illegible] filius [illegible]
[illegible] restat [illegible] in duo [illegible] 2° in linea inequali [illegible]
2^m^ canones 2° 2^m^ leges [illegible] 2^m^ leges [illegible] in linea inequali [illegible]
[illegible] collateralium linee equalis [illegible] in linea equali
[illegible] equaliter [illegible] in gradu ut puta [illegible] distant [illegible] Nota [illegible]
[illegible] non sunt distantes gradu [illegible] sunt in [illegible] attinet
[illegible] in gradu ut in canone
de [illegible] et affinitate [illegible] canone [illegible]
gradu [illegible] sunt in gradu [illegible] a communi stipite [illegible]
[illegible] distat gradu [illegible] a communi stipite equaliter [illegible] distat
gradu [illegible] bene [illegible] equalitate [illegible] stipite [illegible] distant
Nota quod isti [illegible] in linea equali qui equaliter distant a communi [illegible]
Isti autem [illegible] in linea inequali qui inequaliter distant a communi stipite
[illegible] a communi stipite
Et insurget ita dubitatio quia 2^m^ leges in collateralibus [illegible]
faciunt gradum unum duo fratres faciunt duos gradus secundum canones [illegible]
[illegible] faciunt unum gradum [illegible] in cellula fratres frater petrucii
[illegible] est cum petrucio in primo gradu secundum canones in secundo secundum
computacio eorum ab [illegible] fit [illegible] secundum leges
2^m^ leges [illegible] in linea equali collateralium [illegible] bene [illegible]
[illegible] sunt dispares non est reperire disparem gradum [illegible] linea sit [illegible]
pares iiii 2^a^ vel iiii^ta^ dispares [illegible] vel tria in [illegible] linea
duos gradus in 2^a^ linea [illegible] gradus [illegible] in [illegible] linea 2°
Et non est secundum canones quia in equali linea disparem [illegible] octavum
parem gradum [illegible] in [illegible] secundum [illegible] in [illegible] habes
septem Nota [illegible] Nota [illegible] secundum canones [illegible] in [illegible]
[illegible] gradum et 2^m^ leges faciunt duos quia computacio fit [illegible] duo fratres faciunt
[illegible] legum et contra [illegible] computacio canonica fit [illegible]
computatur [illegible] in duo in canone [illegible] in canone [illegible]
[illegible] computacio [illegible] primo gradu [illegible] in canone [illegible] de bigamis
[illegible] de [illegible] canones [illegible] non [illegible]
[illegible] Computacio autem legalis fit [illegible] in progenie
[illegible] successio non [illegible] de [illegible] successionem in [illegible]
primo gradu computatur Item nota [illegible] reperire disparem gradum [illegible] linea
equali [illegible] reperire disparem gradum in linea equali [illegible] in linea
[illegible] duos gradus [illegible] in linea equali quia in una cellula [illegible]
una [illegible] gradu et in [illegible] cellula [illegible] in tria cellula [illegible]
et i [illegible] gradus sunt inequales [illegible] secundum leges [illegible] reperire disparem gradum ita
quod [illegible] cellula [illegible] linee equales sunt in [illegible] ita quod si in [illegible] cellula

[illegible] in omnibus collateralibus [illegible] lineae equales sunt [illegible] in tabula patrui [illegible] in tabula fratris [illegible] in tabula nepotis [illegible] [illegible] lineae [illegible] secundum leges [illegible]

[illegible] in tabula [illegible] in tabula patrui [illegible] in tabula [illegible] filius [illegible] in tabula fratris [illegible] in linea [illegible] a superiori ad inferiora [illegible] in linea patrui [illegible] in tabula patrui [illegible] nepote [illegible] ut [illegible] exemplificatum [illegible] gradus [illegible] ad [illegible] inter se [illegible] secundum leges et non secundum canones.

Sequitur de collateralibus in linea inequali

Nunc restat videre de collateralibus in linea inequali. **Circa** quod [illegible] regula. Regula collateralium in linea inequali secundum canones: **Quoto** gradu remotior distat a communi stipite toto distant inter se. **Exemplum** faciendo abavum stipite, petrum et filium fratrui sunt in linea inequali. **Computet** ergo a remotiori scilicet [illegible] ad commune stipite scilicet abavum [illegible] petrum distat a stipite [illegible] gradu ergo et a filio fratrui distat [illegible] gradu et idem in descendendo a filio fratrui usque ad lineam equalitatis non restat gradus [illegible] fratrui filius nepos et pronepos omnes distant [illegible] gradu a petruo.

[illegible] de linea inequali in equali et [illegible] secundum canones [illegible] secundum leges [illegible] [illegible] In linea collateralium inequali [illegible] inequaliter [illegible] de quot [illegible] distant a communi stipite a [illegible] remotior distat [illegible] gradibus distantes [illegible] [illegible] equaliter distant [illegible] pronepos [illegible] distat [illegible] gradu a petruo [illegible] [illegible] nepos a petruo [illegible] [illegible] de consanguinitate et affinitate [illegible] de stipite [illegible] gradu [illegible] a stipite distant [illegible] inter se [illegible] in linea inequali [illegible] distantes sunt inter se [illegible] gradu equaliter distant [illegible] a stipite [illegible] gradu [illegible] a stipite [illegible] gradu [illegible] distat a communi stipite toto gradu distat a quolibet [illegible] linea descendentium [illegible] stipite [illegible] a stipite [illegible] a stipite [illegible] [illegible] lineam descendentium [illegible] a stipite communi tantum ab omnibus [illegible] [illegible] lineam [illegible] descendentium usque ad lineam equalitatis.

[illegible] aliter secundum leges [illegible] talem regulam tradimus. **Collateralium** in linea inequali: **Quot** sunt persone stipite excepto tot sunt gradus [illegible] petruus distat a stipite [illegible] gradu a fratruo [illegible] a filio fratrui [illegible] a nepote [illegible] a pronepote octavo et quelibet persona facit gradum. **Et** patet [illegible] de linea inequali et [illegible] [illegible] facit gradum [illegible] diligenter considerans patet manifeste [illegible] secundum leges [illegible] in omni linea [illegible] sive equali sive inequali [illegible] tot sunt gradus [illegible] secundum leges et [illegible] et non [illegible] secundum leges tam in linea equali quam inequali tam in [illegible] in collateralibus.

Vides ergo supradictis [illegible] quod petruus non [illegible] contrahere de arbore distat [illegible] a summo scilicet abavo et ab [illegible] scilicet ab [illegible] [illegible] et [illegible] ab omnibus collateralibus [illegible] ab omnibus [illegible] gradu a [illegible] [illegible] quod satis patet quod [illegible] de arbore [illegible] contrahere [illegible] [illegible] in collateralibus scilicet [illegible] gradu ut quod pronepos fratrui [illegible] pronepos [illegible] petruus ad [illegible] contrahere [illegible] in [illegible] gradu [illegible] [illegible] quo [illegible] gradu [illegible]

[illegible]

Nota quando q̄ sūt posite in una parte persone non attendit ut se excipit [illegible]
[illegible] debebit e̅e linea sive collumpna in qua continetur pr et mat non ideo ut se contrahere
[illegible] abnepote qui est ideo qui sunt in linea [illegible] et [illegible] patruus contrahere potest
Nota i° dictum q̄ gradu in textu [illegible] licet contrahant in quarto gradu [illegible]
licet in v̄to gradu non sit prohibito quo ad collaterales qui possit in i° gradu contrahi [illegible]
ut collaterales non [illegible] in v̄to gradu collateralium ē sublata [illegible] consanguineorum [illegible]
contrahens possit de iure [illegible] naturalia [illegible] sunt [illegible] ut in [illegible]
institutis de iure naturali gentium et civili et [illegible] pastorale [illegible]
etc licet ius positivum non possit tollere ius naturale quo adv ut in i° gradu non [illegible]
potuit tamen ius positivum tollere [illegible] de iure decretorum in v̄to gradu [illegible]
decretorum fuit prohibito quo ad contractum matrimonii in v̄to gradu et ulterius [illegible] ad septimum
gradum [illegible] prohibitionem potuit tollere ius positivum in iure decretalium [illegible]
contractum matrimonii in [illegible] gradu et ulterius etc licet ius positivum [illegible] restringit
[illegible] limitat [illegible] ius naturale quo [illegible] in v̄to gradu collateralium sit consanguinei
[illegible] bene et limitat ut [illegible] in v̄to gradu et ulterius collateralium [illegible]
[illegible] quo ad contractum matrimonii [illegible] in v̄to gradu colla
teralium [illegible] et [illegible] contrahentes
in v̄to gradu sunt consanguinei et ulterius [illegible] gradum ut [illegible]
[illegible] Solucio [illegible] in v̄to gradu collateralium non [illegible] colla
[illegible] in v̄to gradu et ulterius [illegible] contrahere matrimonium [illegible] de consanguinitate et affinitate
[illegible] et [illegible] ecclesie [illegible] in
[illegible] matrimonii [illegible]
[illegible] et [illegible] in textu
Hic debes scire quod dicunt doctores quod Adamus prothoplaustus et Eva
sunt bigami [illegible] non essent bigami non possent filii eorum coniungi
sunt bigami [illegible] essent fratres et sorores [illegible] cum non esset
[illegible] essent fratres et sorores [illegible] duplicibus [illegible] essent bigami
idem dicendum de [illegible] collumpna duplici collumpna [illegible]
[illegible] patruus et uxor [illegible] et mariti [illegible]
[illegible] dicitur patruus et [illegible] demonstrat in [illegible] coniuges [illegible]
posita sunt ut nota demonstrat in [illegible] patruus
[illegible] Nota quod patruus [illegible] matrem [illegible]
[illegible] patruus [illegible] patre et [illegible] ut dictum est supra
[illegible]
[illegible] et [illegible] supponas ut [illegible] et [illegible]
Item [illegible] et [illegible] et [illegible] ut [illegible]
et uxor [illegible] duplicato
non possunt [illegible] in eadem collumpna [illegible]
de [illegible] nota [illegible] collumpna [illegible]
posita sunt ut [illegible] Adamus Adama [illegible] in una collumpna [illegible] Item nota
[illegible] et uxor [illegible] in una collumpna [illegible]
[illegible] uxor [illegible] in [illegible] collumpna sunt duo [illegible]
[illegible] collateralis [illegible] linee [illegible] affinitatis [illegible]
Queritur casus in collateralibus equali linea [illegible] in equali linea ego possum [illegible]
[illegible] ego et tu sumus consanguinei in [illegible] possum accipere filiam tuam
[illegible] ego tu [illegible] Ego non possum accipere filiam tuam
[illegible] filia tua [illegible] in equali linea quarti gradus [illegible]
[illegible] in linea inequali collateralium [illegible]
in tercio vel ulterius [illegible] in linea inequali collateralium [illegible]
vel [illegible] in quarto et alter in tercio vel ulterius [illegible] ille qui
ē in tercio vel ulterius potest contrahere cum filia eius qui ē in quarto et non [illegible]
[illegible] patruus filia et nepos contrahere [illegible] cum filia patrui [illegible]
[illegible] in [illegible] collaterales [illegible]
in linea equali [illegible] in linea inequali [illegible] in linea [illegible]
[illegible] collateralium distat in [illegible] gradu
[illegible] contrahere matrimonium [illegible] collateralium in linea inequali [illegible]
[illegible] gradu [illegible] distat [illegible] distant [illegible]
[illegible] non potest contrahere cum [illegible] matrimonium
[illegible] filia [illegible] matrimonium contrahere [illegible] et filia [illegible]
[illegible] in matrimonio [illegible]
attendi [illegible] dicitur [illegible] consanguinitate et affinitate [illegible]
[illegible] contrahencium [illegible] gradu [illegible] ut [illegible] possent [illegible] matrimonium
[illegible] dispensacio ē [illegible]
dispensat in aliquo gradu prohibito [illegible] in tali gradu [illegible] si papa
[illegible] indulgencia [illegible] dispensacionem [illegible] gradu et [illegible] in ulterius
[illegible] in isto gradu [illegible] de [illegible]
[illegible] gradu [illegible] in [illegible] gradu
non [illegible] de consanguinitate et affinitate [illegible] et [illegible]

pro stipite quod sunt stirpes quia quo ad computationem graduum non refert an inequaliter computa a stipite gradu [illegible] sed fratres [illegible] a stipite [illegible] non quod non [illegible] testium sunt consanguinitate ad effectum dirimendi matrimonium nisi testes [illegible] computa gradum a [illegible] [illegible] sunt a fratribus a quo descendunt [illegible] de quorum consanguinitate [illegible] [illegible] et gradum de testibus

Deinde queritur a colla[tera]les quorum unus [illegible] in quinto alter in primo puta filia patrui [illegible] in quinto et patruus qui [illegible] in primo ad stipitem [illegible] abavum [illegible] ad invicem contrahere dicit hostiensis quod non et hoc notat [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] tua et in summa [illegible] titulo de consanguinitate [illegible] [illegible] in septimo [illegible] [illegible] et pone quod [illegible] arguendo inter [illegible] quod [illegible] et filius una [illegible] censentur [illegible] et de [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] patruus non contrahit ad stipitem [illegible] [illegible] filio stipitis bene facit decre[talis] [illegible] [illegible] tua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stipite [illegible] [illegible] Bernardus quod tollit in glosa ultima ad [illegible] [illegible] [illegible] super eodem titulo capitulo ultimo et Raymundus et Johannes de Deo [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] tradite super eodem titulo capitulo [illegible] [illegible] [illegible] descendunt ab eodem [illegible] [illegible] quod patruus [illegible] patrui descen[dit] a stipite [illegible] abavo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] descen[dendo] et descen[dentium] collateralium [illegible] [illegible] questionem [illegible] primo patet negando quia [illegible] filiam patrui descendisse de patruo [illegible] abavo [illegible] [illegible] [illegible] collateralium [illegible] inter patruum et patruum et filiam patrui [illegible] [illegible] quod [illegible] distant [illegible] gradu [illegible] [illegible] [illegible] impedimentum [illegible] collaterales contrahere [illegible] non posse non videtur [illegible] possunt inter se contrahere [illegible] [illegible] Johannes Andree [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et postea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gradu [illegible] [illegible] contrahunt [illegible] [illegible] una distat a stipite [illegible] [illegible] [illegible] collaterales distantes ab [illegible] [illegible] gradu [illegible] [illegible] patrui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] collaterales distant ad [illegible] [illegible] gradu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patrui contrahunt [illegible] [illegible] distant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patrui et ab [illegible] patrui distant [illegible] [illegible] [illegible] patrui distat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de allegatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gradu [illegible] distat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] gradu [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] patrui et [illegible] filius [illegible] patrui [illegible] consanguinitatis et affinitatis [illegible] hostiensis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] institutio [illegible] [illegible] [illegible] fratres et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patrui quod descendit ab eo [illegible] [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] contrahere [illegible] [illegible] patrui [illegible] patria potestate [illegible] institutio de nuptiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patria potestate [illegible] sicut contrahere [illegible] de [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] persona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et filius in [illegible] [illegible] [illegible] in matrimonio [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] quod [illegible] allegat hostiensis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contrahentium de [illegible] [illegible] gradu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] papa [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in tali gradu et [illegible] in [illegible] [illegible] non obstat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit in [illegible] gradu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obstat [illegible] [illegible] [illegible] allegatum quia non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non refert an inequaliter computentur [illegible] [illegible] quod sunt stipites [illegible] [illegible] ad computationem non refert an inequaliter [illegible] [illegible] a stipite quia [illegible] sunt in [illegible] gradu [illegible] [illegible] gradu [illegible] a [illegible] et [illegible] [illegible] a stipite quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et tantum de consanguinitate

Ad arborem affinitatis et ad eius materiam transeamus et primo videndum [illegible] quid sit affinitas et unde dicatur et quo [illegible] [illegible] insurgit et gradus com[p]utentur et inde arborem formica et ponentur et [illegible] notabilia et quasdam questiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affinitate et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affinitate [illegible] de gradibus [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] gradus consanguinitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consanguinitate [illegible] [illegible] [illegible] consanguinitati [illegible] [illegible] [illegible] gradus [illegible] et [illegible] consanguinitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] institutio de [illegible] [illegible] [illegible] singulorum consanguinitatis et [illegible] nota affinitatis [illegible] [illegible] consanguinitate [illegible] [illegible] [illegible] affinitate et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consanguinitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affinitas

Ista aut affinitas p[er]sonaru[m] p[ro]pinquitas ex coitu p[ro]veniens
omni carens p[ar]entela [illegible] l[egi]b[us] [illegible] 2[us] leges Affinitas
e p[ro]pinquitas ex legittimis nupciis p[ro]veniens [illegible] Affinitas
leges q[uod] legittime sint nupcie et no[n] [illegible] ut contrahat
initas ff de gradibus l[ege] non facile [illegible] et [illegible] affines [illegible] affi
cognatos diuise p[er] nuptias [illegible] leges [illegible] p[er] coitum [illegible]
copulant et alter alteri ad alteru[m] cognacionis fine accedit ut in [illegible]
lege [illegible] affines [illegible] p[er] fornicacionem et incestuosu[m] coitu[m] [illegible]
contracta affinitas [illegible] supra de eo q[ui] cognouit [illegible]
ut consanguineam [illegible] [illegible] et [illegible] permultos [illegible]
legis sunt [illegible] et tutelas deferendas et ne cogatur [illegible]
aduersus affines testes [illegible] ff de gradibus l[ege] iurisconsulti et ff
de testibus l[ege] in [illegible] et in [illegible] Item in fine [illegible]
[illegible] lex iulia [illegible] non [illegible] quo ad [illegible] et ff

[illegible]

Nota cognati et consanguinei [illegible] affines [illegible]
[illegible] consanguinei [illegible] affinis [illegible]
[illegible]
[illegible] nota
ita q[uod] sunt consanguinei et [illegible] affines [illegible] masculi et femine [illegible]
[illegible] affines [illegible] affinitas [illegible] Item nota
[illegible] contrahi [illegible]

Affinitas aut[em] e[st] impedimentu[m] impediens q[uod] [illegible] persona qua
mediante contrahitur [illegible] fraternitatis Nota [illegible]
[illegible] affinitas aut[em] [illegible] affinitas
[illegible] ut si [illegible] cognoscat consanguineam [illegible] contractu
affinitas [illegible] contractum [illegible]
et [illegible] glosa in [illegible] et in [illegible] secunda glosa [illegible]
de eo qui cognouit consanguineam uxoris sue

Nec oritur affinitas ex pollucione extra ordinaria que fit extra
claustra pudoris [illegible] in [illegible] extra ordinaria et [illegible]
nota [illegible] non consumata [illegible] capitulo [illegible]
[illegible] de dispensacione impuberum et [illegible] de dispensationibus
Nota q[uod] p[er] pollucionem extraordinariam [illegible] extra vas naturale et non [illegible]
affinitas [illegible] pollucio extraordinaria extra vas naturale fit [illegible]

Secundo autem si ista pollutio extraordinaria ita vaga fuerit quod non mixta cum maritali affectu nam tunc per eam non contrahitur affinitas licet sit cum maritali affectu ut vult glo. in ... [illegible] in causa extraordinaria ...

Et consurgit affinitas ex copula mixta cum publica honestate orta... Et publica honestas insurgit ... sine affinitate. Si cum cognosco ... uxorem vel sponsam ... est impedimentum publice honestatis et affinitatis. Si cognosco non sponsam fit ... affinitas sola. Si sponsa quam ... sponsalia non ... cognovi ibi est sola publica honestas. Et ideo dico quod si mortua uxor tua ... volueris contrahere de dispensatione ... cum consanguinea sua ... uxoris tue et ... dispensat ... possis cum ea contrahere non obstante quod ... affinis tali gradu ... per hanc dispensationem ad ... contrahere non ... est sublatum impedimentum affinitatis non tamen sublatum impedimentum publice honestatis ... Ideo ... intendens dispensationem ... possis cum tali contrahere non obstante impedimento publice honestatis. Pro eo quod dispensasti consanguinea ... in ... gradu et non obstante quod ... tibi affinis in ... gradu ... quod dicta dispensatio carnalis cognovisse et ... de potestate. Circa quod nota quod ... publice honestatis impedimentum ... de sponsalia ... contracto ... de futuro vel ... contracto per verba de presenti copula carnali non subsecuta ... contractus et verba ... sponsi et sponse et ... consanguineos sponsi et sponse ... ita quod ... publice honestatis impedimentum ... contracta ... ad quartum gradum inclusive ut ... in ... ad ... de sponsalibus ... sponsa ... usque ad ... inclusive ... impedimentum publice honestatis ... consanguineos sponsi et sponse ... Quod ergo ... in dispensatione impetranda sit ... de affinitate et publica honestate ... et ... tamen affinitas et publica honestas ... sufficit facere mentionem de affinitate ... glo. in ca. ... de consanguinitate et affinitate ... in effectu dicit quod sufficiat facere mentionem de affinitate ... publica honestas ... mentio ... de publica honestate glosa ... quod ... non sufficiat facere mentionem de affinitate ... de ... publica honestate ... dicto ca. ... de consanguinitate et affinitate ... et ... publica honestas ... sub affinitate ... dispensationem ... in ... consanguinea ... uxoris ... non obstante affinitate in ... gradu ... de publica honestate ... facere mentionem ... uxor consanguinea ... publica honestas ... dispensatio ut liceat mihi ducere ... mulierem non obstante quod sit mihi affinis in ... gradu ... dispensatio ... affinitate ... publica honestas ... de ... affinitas ... contrahitur ... matrimonio consummato per carnalem copulam ... nam ... sponsalia ... de presenti copula carnali non subsecuta ... impedimentum ... publice honestatis ... et isto casu ... glosa Jo. Andree ...

Nota prima. Genus affinitatis cognoscitur per hanc regulam. ... persona ... mulierem addita persone viri per carnalem copulam mutat genus sed non gradum. Isto modo. Sit ... qui ... in ... gradu consanguinitatis ut filius fratris mei cognoscat carnaliter aliquam. Ista est michi in 2o gradu affinitatis et in primo genere ut ... uxor filii fratris mei. Si aliam iam cognoscat ... mulier ... uxor filii fratris mei ... Et ... mulierem cognoscat ... filii fratris mei ... attinet ... in tertio genere affinitatis et 2o gradu ... hoc prohibitum ... Et ... plene tradidit supra de consanguinitate ... consanguinea coniugat ... in isto ... consanguinea ... est ... affinis in primo genere ... carnali copula ... in 1o genere affinitatis carnali copula ... attinet in 2o genere affinitatis ... cognoscat ... in affinis tertio genere affinitatis ... in eodem gradu

Item pono exemplum de genere et gradu affinitatis de hominibus in notis. Item si frater meus Nicolaus ducat uxorem
et uxor sua est michi in primo gradu affinitatis et alii in primo genere et si frater meus Nicolaus moritur et uxor sua
ducit alium virum iste vir est michi in primo gradu affinitatis sed in 2o genere affinitatis. Et si illa
ita uxor iam homo moritur et post eam uxor fratris mei [illegible] tunc iste vir ducat aliam uxorem
tunc iste uxor sua 2a est michi in primo gradu affinitatis et in tercio genere affinitatis et sic ulterius procedimus.
Item alias si filius fratris mei Nicolai ducit uxorem uxor sua est michi in 2o gradu affinitatis
id est maritus suus sed ipsa uxor filii fratris mei est michi in primo genere affinitatis et mortuo
[illegible] ut filio fratris mei scilicet Georgio uxor sua ducat alium virum iste vir est michi in 2o gradu
affinitatis et in 2o genere ut patet supra [illegible]

Publica honestas est triplex

Prima. Nota primo. Est publica honestas que una est que attestatur id est consimilis venit ad 2m
vel 3m genus affinitatis [illegible] et quod incidit in eundem casum tunc 2o vel 3o genere affinitatis
et ideo hodie sublata est et est licita in [illegible] duorum fratrum sive consanguineorum. Et similiter
talis desponsacio [illegible] fuit publica honestas [illegible] que incidit in eundem casum de futuro
2o genere affinitatis. Nam si uxor fratris mei post mortem copulat se alium virum iste vir
est michi affinis in 2o genere affinitatis. Item si post mortem uxoris fratris mei vir iste [illegible]
habent in uxorem [illegible] se desponsat per verba de futuro vel de presenti [illegible] tali desponsacione
et fuit olim per publica honestas que incidit in eundem casum tunc tercio genere affinitatis
et ideo hodie 2m vel 3m genus affinitatis sublata sunt [illegible] publica honestas que attestatur
[illegible] ad 2m vel 3m genus affinitatis et hodie sublata est [illegible] sublata [illegible] in 2o vel 3o
genere affinitatis non impedit matrimonium [illegible] non impedit matrimonium et publica
que insurgit ex 2o vel 3o genere affinitatis [illegible] sublato [illegible] aufertur [illegible] honestate
[illegible] affinitas est [illegible] quod publica honestas sed in 1o vel 3o genere affinitatis [illegible]
impedimentum [illegible] et in publica honestate que insequitur 2m vel 3m genus affinitatis aufertur
[illegible] tollitur accessorium [illegible] Nam [illegible] ut in [illegible] accessorium de regulis iuris.
Item pono exemplum de 2o [illegible] et de meis consanguineis [illegible] frater meus Nicolaus
habeat uxorem et si frater meus habeat filium cum sua coniuge vocatum Georgius [illegible]
ipse frater meus Nicolaus mortuo uxor sua quam habuit manet vidua et iterum ducat alium
virum et de isto 2o viro habebit filiam [illegible] tunc ista filia de secundo viro puta Georgius
non potest ducere in uxorem [illegible] de 2o viro [illegible] [illegible] et filius de 2o [illegible] patet [illegible]
et de consanguinitate prioris viri [illegible] in 2o sed [illegible] vel 3o gradu consanguinitatis

Secunda. Alia est publica honestas que [illegible] habuit ex sobole id est ex filio suscepto [illegible]
[illegible] de 2is nuptiis [illegible] ut sobolas de 2a coniuge vel 2o viro [illegible] suscepto id est
[illegible] consanguineus primi viri vel coniugis [illegible] publica honestas [illegible] suscepta non potest
[illegible] de consanguinitate et affinitate [illegible] sublata est [illegible]
[illegible] contrahebat [illegible] sobolas [illegible] frater meus habebat [illegible] mortuo
[illegible] de consanguinitate prioris mariti [illegible] publica honestas [illegible] non potest [illegible]
sublata est et non impedit.

Tercia. Tercia publica honestas est que surgit ex contractu sponsalium [illegible]
[illegible] cum [illegible] ad matrimonium [illegible] ad sponsalia de quo [illegible] de desponsacione
impuberum et in capitulo unico [illegible] libro 6o [illegible] ad sponsalia [illegible]
[illegible] de quo in capitulo [illegible] de sponsalibus. Et ita publica honestas [illegible]
[illegible] et non est hodie sublata [illegible] in [illegible] sed quod honestum [illegible]
ut in lege [illegible] ff. de ritu nuptiarum. Et ideo frater impeditur ducere sponsam fratris propter publica
honestatem [illegible] sponsa fratris fuit [illegible] non potest [illegible] et in capitulo ad au-
diendam [illegible] de sponsalibus. Et [illegible] dictum est [illegible] de futuro dicta publica honestas
[illegible] de sponsalibus de presenti. Nam si non licet ducere sponsam consanguinei mei de futuro
usque ad 4m gradum multo fortius non de presenti licet ducere sponsam consanguinei [illegible]
honestas ut non ducatur [illegible] matrimoniale [illegible] contractum per verba de presenti quam sponsa
de futuro cum [illegible] facta est promissio matrimonii futuri. Et [illegible] in sponsalibus [illegible]
[illegible] de presenti dicitur publica honestas inter sponsam et maritum et consanguineos
sponsi [illegible] impedimentum matrimonii. Et contra [illegible] carnali copula [illegible]
dicitur [illegible] vinculum [illegible] affinitas [illegible] consanguinei mariti sue affines [illegible] et contra
ut in capitulo [illegible] de consanguinitate et affinitate et [illegible] et [illegible] post mortem alterius
utrius ut in capitulo [illegible] et in capitulo ad [illegible] et in capitulo unico de sponsalibus
libro 6o. Nam si non licet ducere consanguineam [illegible] de sponsam per verba de futuro [illegible]
[illegible] non licet ducere de consanguinitate [illegible] de sponsam per verba de presenti usque ad
4m gradum [illegible] honestatem sed ut non ducat de consanguinitate [illegible] contracta est
[illegible] de consanguinitate [illegible] facta est [illegible] promissio
vinculum [illegible] per verba de presenti [illegible] per verba de presenti quod per verba de
[illegible] per verba futuri temporis [illegible] tamen per verba de presenti quod per verba de
futuro dicitur publica honestas impediens matrimonium usque ad 4m gradum [illegible] et [illegible]
consanguineos sponsi similiter [illegible] sponsa [illegible] dicitur [illegible] de sponsalibus [illegible]
[illegible] Nota [illegible] publice honestatis [illegible] dicitur [illegible] gradum affinitatis [illegible]
[illegible] positio [illegible] de genere [illegible] in [illegible] vel [illegible] gradu [illegible] ut [illegible] in capitulo unico
et ad contrahendum matrimonium de genere [illegible] sponsalia [illegible] contractus per sacerdotem vel religiosum
de sponsalibus libro 6o. Ex quo colligitur glosa [illegible] sponsalia contractus [illegible] consanguinei [illegible]
[illegible] dicitur de facto impedimentum publice honestatis [illegible] de consanguinitate [illegible] facto fecit
[illegible] ducere in uxorem usque ad 4m gradum inclusive [illegible] annullari [illegible]
[illegible] desponsari [illegible] sponsalia non [illegible] de consensu [illegible]
de impedimento introducto per ecclesiam. Ex sponsalia [illegible] contracta non dicitur impedimentum
publice honestatis [illegible]

in tertio primo supra allegato de sponsalibus li. vi. Item. lib. ij. c. de sacerdotibus ne fuit dicimus
nec unus est apud grecos quod sacerdotes quotiens de [illegible] sed aut non est unus apud [illegible]
Item de [illegible] non insurget impedimentum publice honestatis ut si puella non [illegible] dicat
dabo tibi tot florenos quo me et si ea dicat sed inducere et permittere [illegible] dicat si dicit
peruenias tenetur talis dicere et aut non dat non tenetur talis dicere si [illegible] sponsalia que
secundum sed Item et [illegible] dicit ad firmandum si contractus non voluerit dicatur non oriri
nisi publice honestatis impedimentum [illegible]

Ut igitur videre de gradibus etiam [illegible] magis quod affinitas non habet grados
prohibitionem nisi in primo genere et in 1o non nisi usque ad quartum gradum
Sed affinitatis non habet suam specialem computationem sed computantur
gradus affinitatis per gradus consanguinitatis. De gratia hic non faciliter
4 gradus Sed ergo consanguineus tuus cognoscat mulierem Sed
vis scire quoto gradu affinitatis attinet tibi mulier illa videre Sed
quoto gradu consanguinitatis est tibi ille vir consanguineus tuus per
regulas quas tradidi in precedenti arbore et quoto gradu est tibi
ille consanguineus toto gradu mulier illa est tibi affinis
et sic in primo genere affinitatis [illegible] de gradibus affinitatis et quis computatur
et et ut spatium in textu **Informatio arboris affinitatis**

Nunc informes arborem affinitatis et scias quod in medio
arboris affinitatis sunt iiii^or cellule In prima superiori ponitur
primus gradus in secunda 2us gradus In tertia tertius gradus In
quarta iiiius gradus Et hic primo quia quod ponitur in medio
fratris et sororis erado quae non attingunt consimilis [illegible]
quia gradus affinitatis 2us tertius quartus gradus affinitatis Nota
quod dicit [illegible] fuisse ut dicit magister quod affinitas oritur ex con
sanguinitate et quia ab utroque sexu viri et femine affinitas contra
[illegible] Nota quod in dicit attinentiam non fuisse expressa ut illa computatio
graduum ad consanguinitatem et affinitatem [illegible] In frater et soror
sunt in primo consanguinitatis frater et vir sororis sunt in primo gradu affi
nitatis et de ceteris Deinde a latere dextro ducitur linea ponitur ana
tica iiii^or cellulas continens In quarum prima scribitur frater In 2a
fratris filia In tertia fratris nepos In iiii^ta fratris pronepos
Ab dorso illius alia linea continens alias iiii^or cellulas
In quarum prima scribitur uxor fratris olim relicta In 2a
uxor filii fratris In tertia uxor nepotis fratris In iiii^ta uxor
pronepotis fratris A latere sinistro sunt alie iiii^or cellule In
quarum prima ponitur soror In 2a sororis filia In tertia sororis
neptis In iiii^ta sororis proneptis Ab dorso harum ponitur
alie iiii^or cellule In prima vir sororis olim relicta In secunda
vir filie sororis In tertia vir neptis sororis In quarta
vir proneptis sororis Ponuntur et due cellule supra videlicet
a dextro latere continens relictus relicte fratris A sinistro latere
relicta relicti sororis que cellule 2us generis [illegible] ponitur
ad dextram quia ad necessitatem et [illegible] ad demonstrandum
genera affinitatis que hodie prohibitionem non habent sicut est 2um non tamen ut
gradus affinitatis Deinde habebis duas lineas [illegible] quarum
una ducitur in cellula fratris et terminatur in cellula viri sororis in
qua scribitur primum genus affinitatis Item alia linea [illegible] que du
citur in cellula sororis et finitur in cellula uxoris fratris In qua de
scribitur Hec autem de formatione arboris affinitatis [illegible] ponunt notabilia
[illegible] aut scias tales [illegible] ibi Nunc queritur primo fuit [illegible] 2o dicit

cognoscendi gradus et gradus affinitatis ponetur tamen ibi ad cognoscendum gradus et quomodo ut predicitur
Circa hoc queso quare in cellula uxoris fratris posuit uxor fratris olim et relicta quod non ponitur in aliis cellulis inferioribus eiusdem cellule que sunt iuxta candem cellulam Et dicendum hoc factum fuisse quia cellula que ponitur sola ad dorsum illa in qua scribitur relicta relicta fratris quasi dicat frater habuit uxorem mortuus frater uxor absque eo relicta contraxit cum alio viro et ita alter vir est in 2o genere affinitatis Et ita relicta quondam fratris mei demum mortua ille relictus relicte fratris vult contrahere cum sorore fratris [illegible] olim non poterat quia est in 2o genere affinitatis et in primo gradu hodie vero [illegible] sit repetita ad cellulam viri sororis Sic autem [illegible] [illegible] in 1a cellula ponitur ad dorsum ut [illegible] dispensato iure antiqui circa affinitatem ii generis quod [illegible] olim usque ad [illegible] gradum et tertium usque ad 2m [illegible] in arbore posita in decreto [illegible] [illegible] [illegible] relicta relicta quod ponitur 2m hoc in aliis cellulis quod [illegible] [illegible] sunt nota relicti relicte fratris [illegible] 2us mariti uxoris fratris mei [illegible] relicta relicti sororis est 1a mulier 2a uxor mariti sororis ut si una sororum mea et mortua sorore mea quam habuit uxor cum tua [illegible] cum [illegible] relicti et ille relicti duxit aliam uxorem et tue mortuo illo [illegible] cum 2a uxore que vocatur relicta relicti sororis et [illegible] primo gradu affinitatis et in [illegible] genere affinitatis

Cognitio Graduum affinitatis

[illegible] genus Ad cognoscendum gradus affinitatis et genus tamen est forma arboris quia est infra dictis Tolle solam et [illegible] figulam [illegible] talem Regula per carnalem copulam viri et mulieris inter [illegible] consanguineos mulieris et virum et consanguineos viri et mulierem contrahitur affinitas primi generis et eiusdem gradus cum [illegible] consanguinitatis Quare dicitur in figula per carnalem copulam viri et mulieris et non [illegible] viri et uxoris Collige quod in principio dixi inter consanguineos mulieris et virum et consanguineos viri et mulierem Ideo dixi quia inter virum et mulierem non contrahitur affinitas sed ipsi sunt affinitatis causa Item inter consanguineos viri et consanguineos mulieris nulla est affinitas contrahitur Unde duo fratres contrahunt cum duabus sororibus pater et filius cum matre et filia Et sic affinitas inter consanguineos mulieris et ipsum virum Et consanguineos viri et ipsam mulierem Super de consanguinitate et affinitate ca. [illegible] [illegible] [illegible] quare diximus [illegible] [illegible] patent et eius gradus cum est consanguinitatis unde hic in arbore [illegible] affinitatis et sororis fratris sunt in primo gradu consanguinitatis ita maritus sororis est fratri in primo gradu affinitatis et in primo genere Et uxor fratris sorori est eodem gradu primo et genere primo Filia sororis est filio fratris et ipsi fratri in 2o gradu consanguinitatis maritus eius in 2o affinitatis et primo genere et [illegible] sororis etc in reliquis [illegible] Unde [illegible] pronepos sororis [illegible] fratri et omnibus descendentibus qui sunt in arbore affinitatis in [illegible] gradu affinitatis quia pronepos sororis que est eius uxor in [illegible] gradu consanguinitatis [illegible] quia toto gradu consanguinitatis attinet prius dictis qui sunt in arbore ipso pronepos Ideo dixi quia Si pronepos [illegible] habeat filium ille [illegible] circa [illegible] [illegible] attinet [illegible] gradu 2m [illegible] gradum [illegible] in arbore
[illegible] [illegible] [illegible] ad cognoscendum gradus affinitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae dicitur

Prese non sequitur

Nota hic secundum [illegible] per [illegible] prese non se ego et tu sumus affines quia filius meus est procreatus est tibi affinis ex sorore tua Ita [illegible] filium meum mutat [illegible] attineat quia ego sum tibi affinis

et ipse filius meus tibi consanguineus et non affinis quia ex parte de sorore
tua. Contrario tibi non attinet filius meus. Contrario mutat gradum. Sed nunquid
non mutat genus nec gradum. Si ego et tu sumus affines per appositionem
mei qui contraxi cum consanguinea tua. Si de dicta consanguinea
filium procreo ille est tibi consanguineus et non affinis. Sed si ego mortua
consanguinea tue de alia muliere et non de sorore tua nec consanguinea
filium procreo ille non est tibi consanguineus nec affinis. Si vero tu consan-
guineus uxoris mee filium procreas hic filius non mutat genus attinentie
scilicet affinitatis quia tu prius ipsius es mihi affinis et ipse filius tuus est mihi affi-
nis. Sed si tu consanguineus uxoris mee et uxor mea estis in equali vel
in inequali linea sed tu es consanguineus uxoris mee remotior a stipite
quam quia in tertio gradu consanguinitatis ipsa in 2o vel 4o gradu consanguinitatis
tue ipse filius quem procreas mutat gradum sed non genus quia tu prius es mihi in tertio
gradu affinitatis et filius in quarto. Si vero tu et uxor mea estis consanguinei
mei in inequali linea sed tu et uxor mea propior remotior ut quia ipsa in 3o et tu
in secundo gradu consanguinitatis tue filius tuus quem procreas nec mutat genus
nec gradum affinitatis quia tu es mihi affinis et ipse filius tuus affinis tu in 2o
gradu et ipse 3o gradu affinitatis. Item quero nunquid tu et ego sumus
affines ego non possum accipere filiam tuam ergo nec tu mecum. Sed dicimus si
habeo consanguineam tuam in uxorem tu bene possis contrahere cum filia
mea quam habui de alia muliere quia affinitas non contrahitur inter consangui-
neos viri et consanguineos mulieris sed inter virum et consanguineos
mulieris et inter mulierem et consanguineos viri ut dixi et [illegible] supra
de consanguinitate et affinitate capitulo 1 super hiis. Sed ego non possum contrahere
cum filia tua nisi forsan ita contingeret in quinto gradu [illegible]
gradu consanguinitatis sicut supra dixi in proxima arbore circa finem. Nunc queritur
an affinitas inter ascendentes et descendentes habeat perpetuam prohibitionem
an extendatur tantum ad quartum gradum. Et si teneas opinionem Goffredi de quo
dixi supra in arbore proxima circa medium dicas usque ad quartum
tantum est prohibitio. Sed tenendo contrariam opinionem dicas prohibitionem usque ad quartum gradum
tantum durare. Teneas quod ita debes abstinere a consanguineis uxoris prohibitio sed ipse
lege de consanguinitate et affinitate capitulo de litteris [illegible] quam in de [illegible] et
tam° equaliter. Sed [illegible] omnes consanguineos ascendentes et descendentes
extendit prohibitio in infinitum ergo et sunt affines. Item descendentes consti-
tuta de nuptiis [illegible] affinium. Et de lege quod talis affinis
ascendentes et descendentes habet locum in infinitum de libertate ff. de gradibus
le non facile [illegible] retro in fine. Eadem possis formari questio de
affinibus quorum unus sed in primo et alter in secundo gradu sicut
in consanguineis supra in proxima arbore dixi in fine. Et nunquid
liceat in duobus tribus [illegible] in uxores duas cognatas scilicet uxores
duorum fratrum et an quicumque alium gradum prohibitio hoc vero
permisso sed mane possunt [illegible] vide supra [illegible]
non de eodem titulo. Tertia quaestio movet quasi quaestionem ut notavi in eo
quod. Nota quod sicut in ascendentibus et descendentibus consanguineorum 2m ordinem. Circa
tibus inter ascendentes et descendentes est prohibitio in infinitum inter affines hic prohibitio in infinitum sine
Hostiensis in summa tituli de consanguinitate et affinitate parte 4a quod alii sentiunt
et supra eodem quarta arbore in versiculo cum quaeritur et habe opinionem credit quod consueverunt
in tantum esse verissima cum textus iuris civilis indistincte prohibeat matrimonia inter ascendentes
et descendentes in infinitum ut in l. Nuptiae ff. de ritu nuptiarum. Item ego possum accipere
duas uxores duorum fratrum in utroque casu sed unum si prius ille duo fratres [illegible] non fuerit
consanguineae ut si non fuerit inter se in gradu prohibito [illegible] quod modis [illegible] non fuerit
successive possit contrahere cum ambabus nisi ille due uxores duorum fratrum sibi fuissent
[illegible] consanguineae

Decimo queritur quod utraque auctoritas an prohibitio consanguineorum vel affinium coniugendorum sit prohibitio divina vel humana et quare [illegible] facta licet prohibitio breviter [illegible] quod olim [illegible] adam [illegible] natem habuit frater contrahere cum sorore consanguinei vel consanguineas [illegible] pauci ho[mines] [illegible] in filiis et in nepotibus [illegible] hoc fuit [illegible] diluvium in nepotibus [illegible] In leviticis [illegible] prohibitio [illegible] prohibitum fuerunt [illegible] quas vide notatas in glo[sa] [illegible] de restitu[tione] spolia[torum] [illegible] et de divortiis gaudeat Decimo [illegible] posito [illegible] prohibuit consanguineos et affines [illegible] in vii gradu coniugi et [illegible] inferiori [illegible] que prohibitio [illegible] ad quartum gradum [illegible] restricta [illegible] non de [illegible] de septimo gradu ad quartum de causa que ibi [illegible] ut [illegible] de [illegible] divino et partim de iure positivo [illegible] prohibitio [illegible] partim de iure [illegible] collateralis contrahere [illegible] in 2o gradu equalis [illegible] prohibitis [illegible] de iure divino [illegible] non positivo [illegible] si contrahentem cum sorore [illegible] autem [illegible] et frater [illegible] et [illegible] et [illegible] protendit [illegible] [illegible] in [illegible] seculorum [illegible] amor [illegible]

[illegible] et addit [illegible] ut patet [illegible] olim [illegible] fratris [illegible] non cognovisset [illegible] in [illegible] et de divortiis gaudeat [illegible] in [illegible] gradu [illegible] legem positivam et [illegible] ad fidem [illegible] Item [illegible] in linea equali [illegible] lege divina [illegible] lege canonica [illegible] et in 1o gradu [illegible] 2us gradus [illegible] in 2o gradu [illegible] de divortiis et affinium [illegible] Item nota quod sunt due [illegible] sorores [illegible] et [illegible] possit [illegible] ad [illegible] gradum [illegible] Item nota [illegible] [illegible] Item [illegible] [illegible] Item [illegible]

Item [illegible] in privilegiis [illegible] in [illegible] libros [illegible] biblia [illegible] libros [illegible] Nota anno domini [illegible] magister Gratianus decretum compilavit [illegible] Petrus Lombardus magister libros sententiarum et [illegible] scolastica historia [illegible] Anno domini M° CC° XXXI Gregorius papa nonus decretales in unam compilacionem redegit et [illegible] anno domini [illegible] celebratum fuit concilium lugdunense [illegible] Innocentio [illegible] anno pontificatus sui [illegible] in quo multas constitutiones [illegible] anno domini [illegible] Bonifacii pape VIII [illegible] Nota [illegible] contrahendi [illegible] consanguineos [illegible] [illegible] contrahendum [illegible]

Uxor i. Si consensit in katherinam et cognovit margaretam Condicio i. qui credidit ducere liberam et duxit ancillam Votum i. Si fecit sollempne Cognacio s. carnalis et spiritualis usque ad iiii^tum gradum inclusive Crimen s. incestus ut si cognovit uxoris sororem Cultus disparitas i. ut si credens iam est coniugata et cetera inducta debet separari nisi vellet baptizari uxor vero i. qui per violenciam raptum et ipsa non consentit Ordo s. sacerdocium vel dyaconatus sive subdyaconatus Ligamen ut si prius erat copulatus ad coniugium Honestas i. iusticia publice honestatis ut si contraxisset cum aliqua et non cognovisset eam et moritur Si sis affinis et si [illegible] [illegible] mulier debent separari abaco Si sis affinis i. s. est in primo 2do 3° vel iiii^to gradu cum aliqua non potest eam ducere vel si coire nequibis i. actum [illegible] [illegible] non potest Nota versus quod [illegible] cum iungi sponsalia de futuro dissolvuntur Lepra superveniens furor ordo sanguis et absens lesa per virginitas minor etas deformitas membri Ac hec labes fidei per sponsas dissociant penitus et vota fulta resolvunt

Nota versus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] licitum sit [illegible] per [illegible] [illegible] Primus cui quod per quod ad quod cur [illegible] [illegible] Primus i. utrum legittime etatis [illegible] q v [illegible] Cui [illegible] clericus non de [illegible] laycos [illegible] q v [illegible] Primus [illegible] mala [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in malo [illegible] per [illegible] [illegible] non per [illegible] [illegible] q i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non ut ecclesie [illegible] [illegible] in talia Cur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Primus [illegible] i [illegible] [illegible] veritas iudicium et iusticia [illegible] [illegible] [illegible] Nota versus fornicator in viduis in virgine [illegible] [illegible] alterius thorum violando dicitur adulter incestu [illegible] consanguineas violando raptor committit si quam rapuit [illegible] Nota versus de compurgacione pontifices [illegible] [illegible] compurgat [illegible] Primus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maior [illegible] [illegible] [illegible] mori Primus [illegible] [illegible] purgabitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in glosa

Nota [illegible] modis [illegible] debita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] menstrua partus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libidine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si mulier [illegible] et vir [illegible] Nota versus votum sollempne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordo sacer [illegible] professio [illegible] [illegible] [illegible] professorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nota [illegible] [illegible] [illegible] Cognati Consobrini Sororini Gener Socer Socrus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] masculinus [illegible] [illegible] cognati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gener [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Socer [illegible] [illegible] mariti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Idem [illegible] [illegible] [illegible] Est Socer [illegible] Socrus [illegible] [illegible] Est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filia [illegible] Est Socer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gener [illegible] [illegible] filia [illegible] [illegible] [illegible] Socrus [illegible] [illegible] Est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sponsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gener [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filia [illegible]

Nota gener polonice [illegible] teutunice Eydem Socer [illegible] teutunice Sweer Socrus polonice [illegible] teutunice Swoger Nurus polonice Nesczor teutunice Snorche [illegible] polonice [illegible] teutunice [illegible] [illegible] brueder Cognati brud[illegible] kynder Consobrini [illegible] kynd [illegible] teutunice [illegible] [illegible] Consobrini [illegible] Sestru polonice Cognati [illegible] braczenky i. [illegible] brathu [illegible] Sororini Sestrzanek teutunice Swester [illegible] Sororius [illegible] teutunice [illegible] Swoger Sororina [illegible] teutunice Swester kynt Glos [illegible] [illegible] teutunice brud[illegible] weip

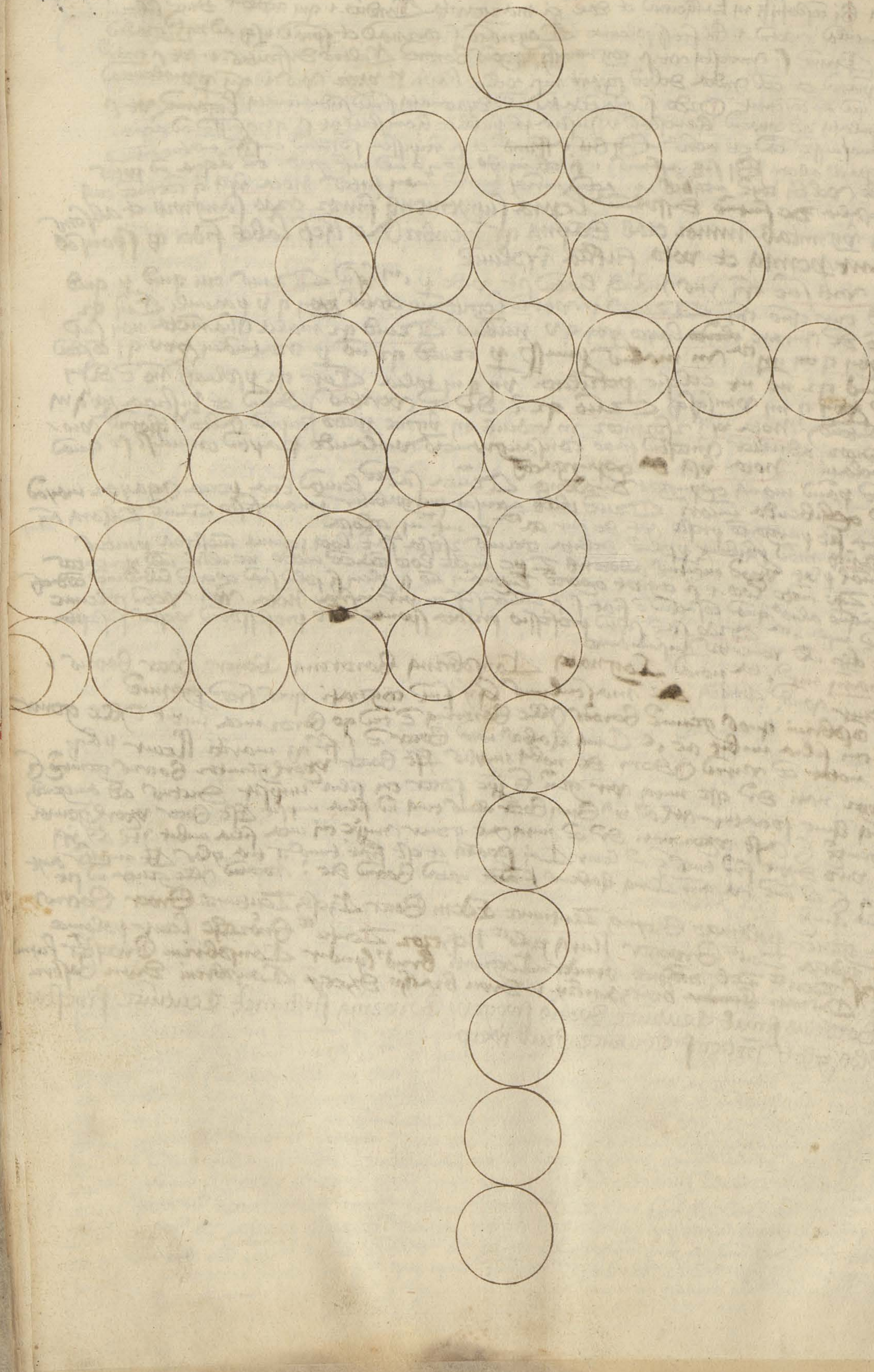

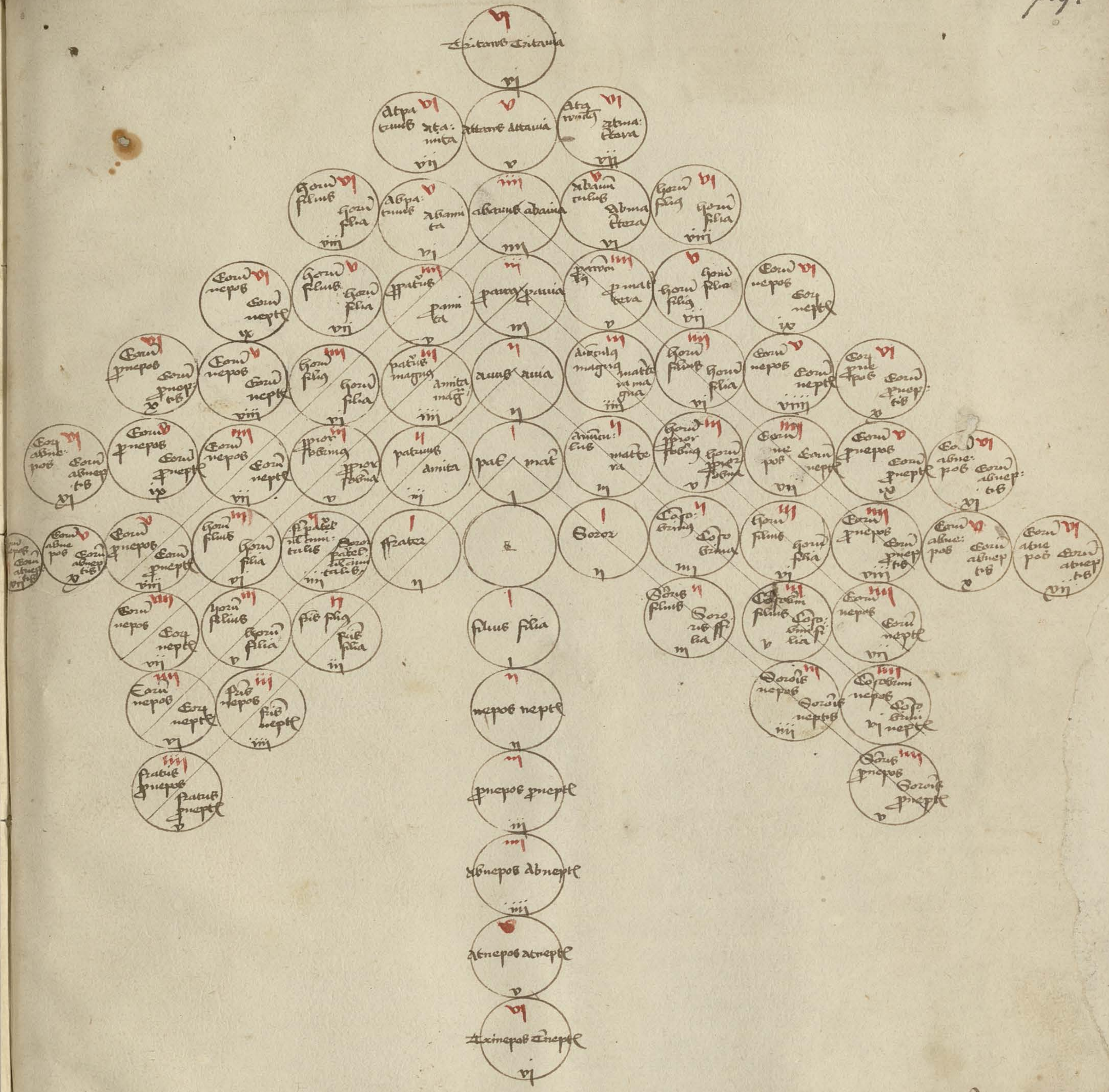

Nota patruus pamita id est patris frater et soror sic proprie patruus est patris frater ~~et pamita~~ soror. Item avunculus matertera i. matris frater et soror. Item prior sobrinus prior sobrina. Item sunt patrui magni amite magne avunculi magni matertere magne filius filia. Item fratris patruelis sororis patruelis consobrini et consobrine, amitini et amitine filius filia

IV

[illegible] manum [illegible] In
[illegible] tuo domine [illegible] hodie die
[illegible] in [illegible] valle miserie
[illegible] mirifica [illegible]
[illegible] dixerunt domine ihesu christe
[illegible] tibi ut nobis [illegible]
[illegible] quod de hostibus nostris [illegible]
[illegible] in morte [illegible]
[illegible] diebus nos [illegible] celesti pa
[illegible] ne permittas nos [illegible]
[illegible] oratione [illegible] orassent
[illegible] vox dicens [illegible]
[illegible] audivi orationem vestram
[illegible] eos qui occidunt [illegible]
[illegible]

flagellari [illegible] ut sic orantes
dixerunt domine deus [illegible] vivorum
et mortuorum [illegible]
[illegible]
[illegible] que tua [illegible]
[illegible]
[illegible] domine [illegible]
[illegible] maximi [illegible]
[illegible] hoc theodora [illegible]
[illegible] mille [illegible]
[illegible]
domine deus rex celestis [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible] palma [illegible]
dicens et voce [illegible]
[illegible] mille [illegible]
[illegible]
[illegible] vincla [illegible]
[illegible]
[illegible] iussit eos [illegible]
[illegible] mundi laudat [illegible]
[illegible]
[illegible] adrianus [illegible] iussit [illegible]
[illegible]
[illegible] paradisi [illegible]
[illegible]

[illegible] obtinuit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] abrogavit.
[illegible] die [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] tuas [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible] et consolatur [illegible]
[illegible]
in medio maris [illegible]
[illegible]
[illegible]

apud [illegible] cum [illegible]
[illegible] Gordianus
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Hii duo itaque [illegible]
uno die nati uno die [illegible]
[illegible] et uno die [illegible]
[illegible]
Petrus et [illegible]
[illegible] maximianum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Petrus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] sepulti [illegible]
[illegible]
adorare [illegible] cum duabus
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Septem dormientes [illegible]
[illegible]
[illegible] persequens [illegible]
[illegible]
[illegible] in medio civitatis
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Passio sancte mille militum [illegible] venerantur et coluntur [illegible] in Armenia [illegible] Adrianus et Anthonius gubernatores [illegible] novem milibus et octo virorum robustorum contra Gadarenos et Eufratenses contra [illegible] rebellantes vellet pugnare. videntes hostium multitudinem cum octo milibus fugam arripiunt. Achatius primicerius et Elyades dux ad novem milia dixerunt: Viri fratres quid vobis videtur an fugam arripere an stare ut fortes. Qui cum [illegible] et recessissent ad [illegible] milites [illegible] hec passionis [illegible] et Amicii [illegible] fuit [illegible] Et a [illegible] corpora sua [illegible] deum ad [illegible]

Cum [illegible] hostes [illegible] in fugam [illegible]

[illegible]

cum videret quod [illegible] fuit dixit ille domine Ihesu [illegible] et non [illegible] et commenda vobis socios meos qui [illegible] in monte Ebyon et ipsius [illegible]

Dico tibi quod a facie [illegible] et ego [illegible] ecclesie [illegible] et ut [illegible] dux [illegible] de [illegible] ne isto [illegible] cum [illegible] et [illegible] civitatis [illegible] lapides [illegible] cum [illegible] singulis [illegible] contractos corporis [illegible] [illegible] duo [illegible] omnes [illegible] deum laudaverunt

Quod cum [illegible] et [illegible] tot in timasset cum [illegible] ut vidit faciem [illegible] sol clarificans [illegible] eos dicens Sic video vos [illegible]

[illegible]

[illegible] liqueat. Ac tandem [illegible] maximi [illegible] suppliciis morti

Sanctus Bonifacius [illegible] de Anglorum gente nobilibus ducens originem [illegible] tenerrime etatis esset ad vitam monasticalem toto mentis conamine studuit anhelare. In bono itaque proposito solidatus [illegible] vite sue anno ad ordinem sacerdotii promotus [illegible] et [illegible] deindeque in Germaniam missus in civitate Maguntia [illegible] suscepit.

Nomine vero cum militibus ex Frisonibus ad [illegible] a paganis occiditur et corpus eius ad [illegible] deinde sepe [illegible]

Cum [illegible] pro [illegible] maiorum [illegible] tali [illegible] [illegible] ut [illegible] cum [illegible] [illegible]

[illegible]

V